

Central Baptist Theological Seminary

0 0021 0032977 6

Central BAPTIST
THEOLOGICAL SEMINARY

KANSAS CITY, KANSAS

REFERENCE BOOK

REFERENCE BOOK

Digitized by the Internet Archive
in 2025

<https://archive.org/details/bibliasacra0012vari>

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

XII

SAPIENTIA - SIRACH

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

AD CODICUM FIDEM

IUSSU

PAULI PP. VI

CURA ET STUDIO

MONACHORUM ABBATIAE PONTIFICIAE SANCTI HIERONYMI IN URBE

ORDINIS SANCTI BENEDICTI

EDITA

SAPIENTIA SALOMONIS

LIBER HIESU FILII SIRACH

CUM PRAEFATIONIBUS ET VARIIS CAPITULORUM SERIEBUS

ROMAE

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCLXIII

LIBRARY
CENTRAL BAPTIST SEMINARY
KANSAS CITY 2, KANSAS

20.47
582
249

IN HOC DUODECIMO
SS. BIBLIORUM VOLUMINĒ
REPERIES LECTOR

Prolegomena	IX
I. De versione latina primigenia et de recensione vulgata . . .	IX
II. De testibus A. De codicibus citatis	XII
B. De Patribus antiquis	XV
C. De codicum familiis	XVII
D. De quibusdam codicibus praetermissis . .	XX
III. De ratione editionis A. De textu	XX
B. De apparatu critico	XXI
Praefatiunculas in librum Sapientiae	I
Capitula sive titulos libri Sapientiae	5
SAPIENTIAM SALOMONIS	17
Titulos et capitula libri Hiesu filii Sirach	105
LIBRUM HIESU FILII SIRACH	139

PROLEGOMENA

Dum sacrosancti Concilii Vaticani II sapientia renovari laetatur Ecclesia, antiquorum Patrum Sapientia, sub nomine Salomonis et filii Sirach, ad codicum latinorum fidem, iuxta Concilii Tridentini vota, et ipsa renovata prodit in lucem, mandato ac munificentia Pauli Papae VI feliciter regnantis. Eximio Pastori qui multos iam annos in celsis Ecclesiae ministeriis verbo Dei iugiter vacabat, illuminatamque editoribus Vulgatae benignitatem praestare solebat, multos quoque annos sacris favere studiis concedatur.

I. DE VERSIONE LATINA PRIMIGENIA ET DE VULGATA RECENSIONE

Libros qui Sapientia Salomonis et Sapientia Hiesu filii Sirach¹ inscribuntur, in Iudaeorum canone non receptos, emendare non curavit s. Hieronymus²; quos in traditione Vulgatae versionis interposuit ille qui, saeculo

¹ Huic libro nomen Ecclesiastici tribuunt pauci codices (CXQΘ^{HA}TΩ^{SJ} ante prologum; Α^LΑΥΦΘ^MΤΓΩ^{SJ} ante cap. 1; ΑΤΦΓΩ^J in fine libri; notetur tamen in A «incipit liber Ecclesiasticum Salomonis», usu archaico) et editiones omnes, sicut iam S. Cyprianus et multi Patres latini; quod tamen alienum est a meliori Vulgatae traditione, et removeri decet, ne cum Ecclesiaste confusio oriatur.

² «Fertur et πανάρετος Iesu filii Sirach liber, et alius ψευδεπίγραφος qui Sapientia Salomonis inscribitur... Sicut ergo Iudith et Tobi et Macchabaeorum libros legit quidem Ecclesia, sed inter

quinto vel sexto, Hieronymi sacram bibliothecam supplevit³. Ita fit ut textus vulgatus ab antiquissima et pura latina translatione, saeculo forte iam secundo orta, non parum differat lectionesque recentiores saepius ad omnium codicum fidem exhibeat⁴. Textus enim latinus primigenius (siglo $\mathfrak{X}$ denotatus⁵), lingua archaica nec semper perspicua translatus, inter saeculum secundum et quintum diversimode immutatus est, vel librariorum negligentia, vel etiam illorum industria sive ad emendandam latinitatem sive ad codices graecos pressius adsequendos; quo in casu saepe occurrunt duplicata, interpolata versione recentiore variae lectionis graecae, vel eiusdem textus graeci iam aliter versi. Textus primigenius ($\mathfrak{X}$), deficientibus testibus, in integrum restitui nequit. Archetypum autem partim passimque emendare nec volumus nec debebamus, quem potius critice restituere ad Vulgatae versionis editionem pertinet⁶. Itaque archetypum fideliter retinemus, et ubi unus aliusve codicum illum sagaci ad textum primigenium recursu correxit⁷. Testimonia⁸ tamen vel argumenta⁹, quibus

canonicas scripturas non recipit, sic et haec duo volumina legat ad aedificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam». Sic S. Hieronymi praefatio *Iungat epistula* in libris Salomonis; cf. A. PENNA, *S. Gerolamo*, Romae 1949, p. 312.

³ Cum Vulgatae codices unam eandemque recensionem praebeant pro libris Sapientiae et Sirach, sicut et pro epistolis aliisque libris ab Hieronymo neglectis, necesse est ut quidam, ante finem saeculi sexti, hos libros vel emendasse vel saltem collectioni addidisse curaverint. Pelagius quidem, Iulianus Aeculanensis et Caelestius, de librorum sacrorum littera non mediocriter solliciti, antiquissimi Vulgatae testes inventi sunt tam pro epistolis Pauli (H. J. FREDE, *Pelagius. Der irische Paulustext. Sedulius Scottus*, Herder 1961, p. 43), Petri (*Vetus Latina* 26, Herder 1956-1960, p. 68 et 188) et Iohannis (*ibid.*, p. 240) quam pro libris a S. Hieronymo in latinum translatis (G. BOUWMAN, *Des Julian von Aeculanum Kommentar zu den Propheten Osee, Joel und Amos*, Analecta Biblica 9, Romae 1958, p. 61-79. H. DE SAINTE-MARIE, *S. Hieronymi Psalterium iuxta Hebraeos*, Collectanea Biblica Latina 11, Romae 1954, p. XLVIII); pro Sapientia tamen et Sirach Vulgatam recensionem nondum cognoscunt sequentes potius, sicut et multi Patres quinti saeculi, lectiones quas praebent codex X et Pseudo-Augustini Speculum. Ceterum archetypus Vulgatae diversa volumina complectebatur, nam in antiquis codicibus incertus manet sacrorum librorum ordo; cf. B. FISCHER, *Bibelausgaben des frühen Mittelalters*, in *La Bibbia nell'alto medioevo* (Settimane di Studio del Centro Italiano di Studi sull'alto medioevo), Spoleti 1963, p. 529-600.

⁴ Cf. *Sap.* 1, 6; 2, 2-3. 11. 12. 16; 3, 6; 4, 1; etc. *Sir.* 2, 9; 4, 10; 7, 33; 10, 27; 16, 5; etc. Vide notarum primum apparatus.

⁵ Sigla desumuntur ex editionibus Beuronensi et Gottingensi, cf. infra, p. xv et xxii.

⁶ Ubi de opere Hieronymiano agebatur, methodus et stilus auctoris, qui menda archetypi indicarent, aestimari poterant. Hic autem nulla ratione emendari valet quinti saeculi archetypus cum quo Vulgata confunditur.

⁷ Vide quae de variis lectionibus codicum C, X et L infra dicentur, p. xvii-xix; nullum dubium est quin multae «bonae» lectiones istorum ex emendatione proveniant, non ex archetypo Vulgatae.

⁸ A Patribus latinis antiquioribus, praesertim a Cypriano, laudantur nonnulli versus versionis primigeniae; cf. D. DE BRUYNE, *Etude sur le texte latin de l'Ecclésiastique*, in *Revue Bénédictine* XL (1928), p. 5-48; *ibid.*, *Etude sur le texte latin de la Sagesse*, *ibid.* XLI (1929), p. 101-133.

⁹ Argumenta illa desumuntur, sive e textus graeci collatione, sive ex analysi lexicali;

praesumi potest lectionem archetypi alienam esse ab interprete antiquo (K), in primum notarum apparatus referre curavimus.

Sapientiae quidem Salomonis textus tum graeci¹⁰ tum latini sat plana proditur historia; etsi libri graecitatem obscuram interdum vix intellexit interpres, huius versionem (K) textus vulgatus fideliter retinuit, paucis mendis exceptis. Sapientia autem filii Sirach insolitas vicissitudines passa est. Periiit nempe forma primigenia textus hebraici, quem graece vertit sub Ptolomaeo Evergete nepos auctoris (E). Fragmenta hebraica nuper reperta (H) recensionem longiorem tradunt ad mentem Iudaismi posterioris retractatam¹¹; ab eiusdem generis recensione pendet et versio syriaca (S). Sed et ipsa versio graeca primigenia posterius instar textus hebraici longioris retractata est; a qua recensione retractata, quam citant Clemens Alexandrinus et pauci alii, quae etiam quodam modo traditur a codicibus graecis¹² familiarum sive Luciani (E^L) sive Origenis (E^O), versio latina primigenia (K) originem trahit. Multo autem ante recensionem Vulgatae, codicibus uncialibus graecis ad puriorem textum alexandrinum (E) recognitis, ipsa traditio latina a E turbata est. Lectiones ergo latinae quae cum H, S, Clemente Alexandrino, E^O, E^B vel Cypriano conveniunt, interpreti antiquissimo (K) attribui possunt; illae autem quae his opponuntur, textum uncialium graecorum redolentes, suspicionem iniiciunt se pertinere non ad K, sed tantum ad Vulgatam, vel etiam Vulgatae posteriores esse et in apparatu reiciendas. Ceterum syntaxi verborumve delectu stilus interpretis antiquissimi plerumque discerni potest.

Alius quidem interpres vertit librum Sapientiae Salomonis, alius librum Sirach. Sed et libri Sirach prologus Multorum nobis et capitula 44-50 (Laus Patrum) posterius ab aliis adiuncta sunt; nam etsi in omnibus codicibus inveniuntur, stilo tamen tum inter se, tum a ceteris capitulis

cf. praesertim PH. THIELMANN, *Die lateinische Uebersetzung des Buches des Weisheit*, in *Archiv für lateinische Lexicographie und Grammatik* VIII (1893), p. 235-277; ID., *Die lateinische Uebersetzung des Buches Sirach*, *ibid.* VIII (1893), p. 501-561; ID., *Die europäischen Bestandteile des lateinischen Sirach*, *ibid.* IX (1894), p. 247-284.

¹⁰ Cf. editionem eruditissimam Sapientiae Salomonis, curante J. ZIEGLER (*Septuaginta. Vetus Testamentum graecum Auctoritate Societatis Litterarum Gottingensis editum*, XII, 1, Gottingae 1962).

¹¹ Quae retractatio in circulis Essenorum orta esse videtur, sicut multi iam perspexerant, et optime confirmavit C. KEARNS, *The Expanded Text of Ecclesiasticus. Its Teaching on the Future Life as a Clue to its Origin*, Romae 1951, pro manuscripto (dactylogr.).

¹² Cf. J. ZIEGLER, *Hat Lukian den griechischen Sirach rezensiert?* in *Biblica* XL (1959), p. 210-229; ID., *Die hexaplarische Bearbeitung des griechischen Sirach*, in *Biblische Zeitschrift*, N. F. IV (1960), p. 174-185.

distinguuntur. Fortasse a textu critico reicienda erant, cum incertum esset an in archetypo adfuissent. Non enim ad invicem codicum nostrorum familiae eamdem proferunt habitudinem in his capitibus ac in ceteris, nec florilegium x Laudem Patrum una cum libro Sirach praebet¹³. Prologum nepotis Sirach Patres latini antiquiores si cognovissent, Ecclesiasticum Salomoni non attribuissent; ipsa capitula 44-50, a libris quidem liturgicis (in officiis sanctorum!) saepius laudata, nemo Patrum latinorum ante Isidorum hispalensem nosse videtur.

Orationem autem Hiesu filii Sirach (cap. 51), sicut orationem Salomonis (cap. 52), et ad archetypum et ad versionem primigeniam et ad exemplar graecum pertinuisse putamus. Oratio Salomonis, quae hodie in omnibus codicibus graecis, et instar illorum in quibusdam nostrorum codicum (CΣΘ^{HA}Ω) omittitur, legitur et in libro Paralipomenon, II, 6, 13-22, et in loco parallelo III Regum, 8, 22-31; a neutrius tamen antiqua versione latina desumptum videtur, sed recensioem graecam peculiarem vertit, quae in pluribus cum libro Paralipomenon, in nonnullis cum libro graeco Regnorum congruit.

Interpres ergo ipse in suo exemplari cap. 1-43 et 51-52 tantum legit et e graeco vertit. Quando versioni latinae additus sit prologus nescimus; capitula vero 44-50, sive seorsum translata, sive ad aliquam aliam recensioem adiuncta, addita videntur in nostra exemplaria, sub diversis formis, postquam liber Sirach in Vulgatam insertus est.

II. DE TESTIBUS

A. DE CODICIBUS CITATIS

Codicum manu scriptorum 28, fragmentorum 10 editionumque 8 in apparatu notantur lectiones. Codices quidem CXΣ^TΛ^LAΦ^{RGP}Θ^{HAM}Ψ^DΩ^{MSJ} et editiones in Prolegomenis vol. I huius editionis descripti sunt; codex Γ^A in vol. V, codices G (quem olim in vol. VII et VIII siglo N notavimus) et QY in vol. VII, codex W (qui librum Sirach non continet) in vol. VIII, codices tandem Σ^CΠ^HLMΖ¹⁴ TST^M et fragmenta kmb in vol. XII.

¹³ Vide quae infra, p. xiv, de illo codice notantur.

¹⁴ Academiae Scientiarum Monacensis liberalitate uti potuimus chartis quas a viro erudito Ph. Thielmann acceptas hereditate possedit, praecipue autem collatione codicis Z, nunc infelici

Codex latinus monacensis 19105, litteris uncialibus saeculo VII- d VIII exaratus et postea rescriptus, idem est ac D voluminis XI; sed tribus tantum foliis ad Sir. 16, 11-17, 2; 19, 19-20, 8 et 21, 26-22, 21 pertinentibus, inter fragmenta enumerandus est. Sex folia posterioris aetatis (saec. IX), litteris minusculis conscriptis, in eodem codice palimpsesto item cum fragmentis libri Sirach reperta, ab A. Dold una cum D edita sunt¹⁵, de quibus nihil faciendum duximus.

Praeterea enumeranda sunt quaedam fragmenta nova.

Tria folia quae in codice IV (4) Bibliothecae capitularis vero- f nensis (ff. 3-5; 29 × 17 cm.) reperiuntur; unica columna 30 linearum, per cola et commata, litteris semiuncialibus, secunda parte saeculi V, in Italia ut videtur septentrionali conscripta sunt¹⁶. Continent Sap. 8, 14-10, 3 et 11, 26-12, 12.

Folia quattuor (29 × 21 cm.) quae codicem Mediolanensem Am- p brosianum D 30 inf. cooperiunt, e codice avulsa qui, litteris uncialibus, saeculo VII, monasterio ut videtur Bobiensi scriptus est¹⁷; bifoldium unum et dua folia quae illud sequuntur continent Sir. 45, 8-47, 13, unica columna 23 linearum, per cola et commata disposita.

Folium unicum Taurinense F IV 1, fasc. 17, e coenobio Bo- t biensi sicut p ortum, litteris uncialibus VIII saeculi¹⁸; mutilum est (nunc 26 × 20 cm.); e 57 lineis enim primigeniis 8 rescissae sunt, et ambarum columnarum pars externa deest; supersunt fragmenta Sap. 4, 1-17; 5, 1-16; 5, 23 - 6, 19; 6, 23 - 7, 15, quae ob vetustatem saepe vix leguntur.

Tria folia quae in appendice ad Psalterium graeco-latinum Vero- q nense I (1) reponuntur¹⁹; olim contegebant Sacramentarium Leonianum

sorte concremati et propter frequentes rasuras lectu difficilis; pro quo humanitatis officio libentissime gratias agimus. Eundem codicem attente legerat pro commissione editionis Vulgatae domnus I. Herwegen, postea illustris abbas Lacensis. Quae interdum ex imaginibus photographis eruere nequebamus, ex tantorum virorum auctoritate affirmare praesumpsimus.

¹⁵ A. DOLD, *Lateinische Fragmente des Sapientialbücher aus dem Münchener Palimpsest CLM 19105* (Texte und Arbeiten I, 13), Beuronae 1928.

¹⁶ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* IV, 480.

¹⁷ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* III, 330.

¹⁸ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* IV, 456.

¹⁹ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* IV, 473.

seu veronense. *Avulsa sunt e codice (nunc 24 × 19 cm.) qui continebat libros sapientiales iuxta versionem antiquam (fol. II enim praebet Prov. 6, 7-19, in recensione italica praehieronymiana), in unica columna 23 linearum per cola et commata dispositarum. Scriptura uncialis est initii saeculi VI, originis forsitan veronensis. Fol. I continet Sir. 34, 12-31; fol. III, Sap. 10, 10 - 11, 2.*

h Codex latinus Monacensis 29158b, qui complectitur sedecim a librorum tegumentis excerpta folia unius eiusdemque codicis a pluribus amanuensibus saeculi VIII-IX (eiusdem scriptorii e quo exivit codex latinus monacensis 14470, olim S. Emmeranni) per cola et commata descripti²⁰. Qui liber (24 × 17 cm.) unica columna 24 linearum, in Germania meridionali, litteris minusculis carolinis antiquis descriptus est, et fuit Altonis monasterii. Tria folia eiusdem codicis dicuntur extitisse in codice latino monacensi 29055a, hodie tamen non amplius inveniuntur. Superest Sap. 2, 17 - 15, 8 et Sir. 1, 22 - 3, 15; 6, 25 - 7, 32.

x Tandem quaedam dicenda sunt de codice monasterii Sangallensis 11, prae-carolinis et minusculis alemannicis descripti²¹ (partim a Wini-thario) ante annum Domini 781, foliorum 268, lineis plenis 18-27. Iam in vol. IX huius editionis, sub siglo n, laudatus est. Inter alia continet excerpta e libris quinque sapientialibus, adducens quidem Proverbia, Ecclesiasten et Canticum secundum recensionem hexaplarem S. Hieronymi²², Sapientiam autem et Sirach secundum Vulgatam²³. Sapientiae tamen et Sirach (usque 43, 22) excerpta leguntur post alios libros sapientiales, pag. 230-271, dum Laus Patrum (Sir. 44-50) alio loco legitur integra, p. 25-50. Nota bene libros Sapientiae et Sirach (absque Laude Patrum²⁴) iuxta recensionem vulgatam purissimam connectos esse cum librorum Salomonis recensione hexaplari, quod non sine momento videtur ad primaevam Vulgatae historiam cognoscendam.

²⁰ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* IX, 1338.

²¹ Cf. E. A. LOWE, *C.L.A.* VII, 896.

²² A. VACCARI, *Scritti di erudizione e di filologia*, II, Romae 1958, p. 96.

²³ Cf. infra quae de codice G dicuntur.

²⁴ Laus Patrum, qui in codice x separatim legitur, deerat in librorum Sapientialium codice e quo proveniunt excerpta, cf. infra n. 31.

Solent codices libros Sapientiae et Sirach statim post tres libros Salomonis disponere; codices tamen XΣΘ Sapientiam et Sirach post libros protocanonicos reiciunt, ita ut inter Hester et Tobiam-Iudith hinc illinc duos libros nostros ordinent.

B. DE PATRIBUS VEL LIBRIS LITURGICIS

Cum libri Sapientiae et Sirach tam ad veterem quam ad vulgatam latinam versionem pertinere videantur, saepius quam in prioribus voluminibus operam S. Hieronymi referentibus adducenda sunt testimonia Patrum vel librorum liturgicorum antiquorum. Documenta quorum copiam sibi paraverant editores beuronenses Veteris Latinae nobiscum humanissime communicaverunt, quae tamen modo suo erudito publici iuris brevi facient; nobis itaque licuit multitudinem locorum compendiose referre, omissis capitulo vel pagina quae ope uniuscuiusque editionis indicum plane reperiri possunt. Illos tantum locos in apparatu nostro notavimus qui cum quibusdam vel uno saltem e nostris codicibus congruebant; cetera praetermisimus, nisi quae ad textum primigenium (B) attinent, id est lectiones a Cypriano²⁵, Pseudo-Cypriano vel Lucifero adlatas. Sigla editorum beuronensium²⁶

²⁵ Cypriani Testimonia secundum editionem praestantissimam a R. Weber curatam, mox in Corpore Christianorum proditura, editoris fraterna caritate notare potuimus.

²⁶ *Vetus Latina. Die Reste des Altlateinischen Bibel*, I 1, *Verzeichnis der Sigel für Kirchenschriftsteller*², ed. B. FISCHER, Friburgi B. 1963 (numeri codicum adhuc requirenda sunt in prima editione, I, *Verzeichnis der Sigel*, 1949). Auctorum vero nomina haec sunt:

<i>A-SS</i>	Acta Sanctorum	<i>CAn</i>	Cassianus
<i>AM</i>	Ambrosius	<i>CAr</i>	Cassiodorus
<i>AMst</i>	Ambrosiaster	<i>CE</i>	Cerealis
<i>AN</i>	Anonymi	<i>CHA</i>	Chalcidius
<i>ANI</i>	Anianus	<i>CHRO</i>	Chromatius
<i>ANT-M</i>	Antiphonale mozarabicum	<i>CHRY</i>	Chrysostomus (vers. lat.)
<i>APO</i>	Aponius	<i>CLE-A</i>	Clemens alexandrinus (versio lat.)
<i>AU</i>	Augustinus	<i>Clem Al</i>	Eiusdem opera graeca
<i>BACH</i>	Bacharius	<i>CO</i>	Concilia
<i>BEA</i>	Beatus	<i>CY</i>	Cyprianus
<i>BED</i>	Beda	<i>DEF</i>	Defensor
<i>BEN-N</i>	Benedictus nursinensis	<i>DO</i>	Donatistus (in gestis collationis carthagenensis, 411)
<i>BON</i>	Bonifatius	<i>EN</i>	Ennodius
<i>BRAU</i>	Braulius	<i>EP-L</i>	Epiphanius (versio lat.)
<i>Brev. goth.</i>	Breviarium gothicum		
<i>CAE</i>	Caesarius		

usurpavimus, peritis iam consueta nec intellectu nimis laboriosa; codices veteris latinae versionis numeris usu receptis indicantur: 91-96 diversorum nostrae familiae A margines ubi referuntur variae lectiones antiquae; 171 codex tolosanus recensiois augustinianae libri Sirach²⁷; 172 pro-

<i>EP-SC</i>	Epiphanius scholasticus	<i>MAR</i>	Marius Victorinus
<i>ER</i>	Eraclius	<i>MAX</i>	Maximus taurinensis
<i>EUCH</i>	Eucherius	<i>MAXⁿ</i>	Maximinus Gothorum
<i>EUS-G</i>	« Eusebius gallicanus »	<i>MUT</i>	Mutanus
<i>EUST</i>	Eustathius	<i>NIC</i>	Nicetas
<i>EUTR</i>	Eutropius	<i>OPT</i>	Optatus
<i>EVA-G</i>	Evagrius gallicus	<i>ORA Vis</i>	Orationale visigothicum
<i>FAC</i>	Facundus	<i>ORI</i>	Origenis (versio lat.)
<i>FAU-R</i>	Faustus reiensis	<i>PAT</i>	Patricius
<i>FEL</i>	Felix	<i>PAU-N</i>	Paulinus nolanus
<i>FEnd</i>	Ferrandus	<i>PEL</i>	Pelagius
<i>FEol</i>	Ferreolus	<i>PETI</i>	Petilianus
<i>FIL</i>	Filastrus	<i>P. G.</i>	Patrologia graeca (J. P. Migne)
<i>FIR</i>	Firmicus Maternus	<i>PHOE</i>	Phoebadius
<i>FU</i>	Fulgentius	<i>PHY</i>	Physiologus
<i>GAU</i>	Gaudentius	<i>PIR</i>	Pirminius
<i>GEL</i>	Gelasius I	<i>PRAE</i>	« Praedestinatus »
<i>GI</i>	Gildas	<i>PRIM</i>	Primasius
<i>GR-M</i>	Gregorius Magnus	<i>PRIS</i>	Priscillianus
<i>HI</i>	Hieronymus	<i>PROS</i>	Prosper
<i>HIL</i>	Hilarius pictaviensis	<i>PS-...</i>	Pseudo- Ambrosius Augustinus etc.
<i>HIL-A</i>	Hilarius arelatensis	<i>QU</i>	Quodvultdeus
<i>ILD</i>	Ildefonsus	<i>REG</i>	Regulae monasticae
<i>IS</i>	Isidorus	<i>Resp-R</i>	Responsoriale romanum
<i>JAN</i>	Ianuarius	<i>RU</i>	Rufinus
<i>JON</i>	Jonas bobiensis	<i>RUS</i>	Rusticus
<i>JUL-E</i>	Iulianus aeclanensis	<i>SALV</i>	Salvianus
<i>JUL-P</i>	Iulianus Pomerius	<i>SED-S</i>	Sedulius scottus
<i>JUL-T</i>	Iulianus toletanus	<i>SUL</i>	Sulpicius Severus
<i>LAC</i>	Lactantius	<i>TE</i>	Tertullianus
<i>LAU</i>	Laurentius Novarum	<i>THs</i>	Theodosus
<i>LEA</i>	Leander	<i>TY</i>	Tyconius
<i>LEO</i>	Leo I	<i>VAL</i>	Valerianus
<i>LEP</i>	Leporius	<i>VER</i>	Verecundus
<i>LUC</i>	Lucifer calaritanus	<i>VIC-V</i>	Victor vitensis
<i>LUCU</i>	Luculentius	<i>VIG-T</i>	Vigilius thapsensis
<i>M...</i>	Missale -A ambrosianum -Bo bobiense -M mozarabicum -R romanum	<i>ZE</i>	Zeno

Post auctoris sigla, litteris maiusculis transcripta, sequuntur operum sigla, litteris minusculis (nisi siglum a nomine quodam proprio eruatur, v. g. *CT Fo* = Cypriani Ad Fortunatum).

5/7 = Septies laudatur versus a quodam Patre: quinques quidem cum nostra varia lectione, bis autem aliter.

²⁷ Cf. C. DOJAIS, *Une ancienne version latine de l'Écclésiastique*, Parisiis 1895; et A. WILMART,

logus Sirach in codice gothensi bibliothecae ducalis membr. I. 13²⁸; 262 capituli toletani codex liturgicus 35, 5; 410-414 varia Psalteria mozarabica. Librum comicum ecclesiae toletanae siglo τ designamus, cuius libri si in rebus magni momenti dissentiunt codices, numeris τ^{56} 68 69 70 seorsum indicantur.

Inter omnia eminet testimonium Augustini Speculi (AU spe²⁹); dum PS-AU spe (liber de divinis scripturis) formam hispanam textus a Vulgata longe aberrantem praebet, AU spe optimam Vulgatam, nostrorum codicum familiis anteriorem, tradit.

C. DE CODICUM FAMILIIS

Quae in voluminis XI prolegomenis de codicum ordine, de praestantia codicis G et de duabus familiis hispana et italica dicebantur, denuo confirmata sunt. Facile codicum nostrorum princeps G archetypum mira cum fidelitate referre solet³⁰. Idem valent excerpta in codice x descripta, saepe etiam codex T, cuius tamen textus iam mixtus comperitur³¹.

Codex C a bona traditione hispana dependens, illam cum recensitionibus variis ($\Sigma\Theta Z$) contaminat: saepius enim in lectionem recentiore conveniunt sive $C\Sigma$, sive $C\Theta^H$ (una cum traditione liturgica hispana Breviarii gothici), sive CZ , nec tamen terni coniungi solent $C\Sigma\Theta$, $C\Sigma Z$, vel $C\Theta Z$, sic ut C ab aliis dependere videatur et non vice versa. Nonnumquam etiam codicis C exemplar ope cuiusdam libri ad $\mathfrak{A}$ affinis emendatum est; ita in Sap. 13, 3, C cum Cypriano solus congruit: versum tamen ex fonte

Nouveaux feuillets toulousains de l'Écclesiastique, in *Revue Bénédictine* XXXIII (1921), p. 110-123. Domni A. Mundó diligentia uti potuimus imaginibus photographis illius codicis nunc usque partim inediti.

²⁸ Cf. D. DE BRUYNE, in *Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft* XL (1929), p. 259-260.

²⁹ De vero auctore huius florilegii, cf. A. VACCARI, *Les traces de la Vetus Latina dans le Speculum de saint Augustin*, in *Studia Patristica* IV (Texte und Untersuchungen 79), Berolini 1961, p. 228-233.

³⁰ Iam in librorum Salomonis editione fidelitatem illam notavimus; idem sentiunt editores beuronenses epistolarum sive S. Pauli sive Ss. Iacobi et Petri, necnon et editores oxonienses Actuum Apostolorum. De codicis historia et fontibus, cf. B. FISCHER, *Bibelausgaben des frühen Mittelalters* (supra, n. 3), p. 576-586.

³¹ In *Sir.* 44-50, G textui hispano coniungitur, nec famae suae fastigium sustinet; item de x dicendum.

lateralis in exemplar interpolatum esse patet, versibus 13, 3 et 12, 20 praepostere permutatis³². Alibi quoque (Sap. 10, 6. 7. 16) spatio relicto versum omisit amanuensis, eo quod in exemplari, erasa Vulgata, varia lectio inscribenda omissa erat.

Utrum ad vulgatam an veterem latinam versionem pertineat codex *X* quaeri potest, cum vias peculiarissimas teneat, frequenterque gradiatur sive cum *℔*³³ teste *CY*, sive cum augustiniana recensione teste *AU*, sive cum hispano textu teste *PS-AU* spe; ubicumque tamen horum auctoritate non movetur, cum hispanis Vulgatae codicibus *CΣ* connumerari solet. Iam in libris ab Hieronymo translatis idem codex *X* varias lectiones Veteris Latinae introducere non dubitat, et in prologis ipsis textum sancti Hieronymi libere emendat.

Uterque codex familiae *Σ*, sicut et pro versione hieronymiana, ita pro libris deuterocanonici recensioem peculiarem Vulgatae tradit; libri tamen Sapientiae et Sirach praecipue ad textus graeci fidem emendati sunt. Cum iam saeculo *V* haec recensio a fragmento *f* aliquo modo praebeatur, ideo ante tempus Isidori hispalensis, quem quidam auctorem recensiois *Σ* putabant, hos saltem libros recensitos esse patet.

Codicem *Λ^L*, in voluminis *XI* apparatu ratione suae connexionis cum alcuiniana vel prae-alcuiniana recensione praetermissum, denuo huc includimus, ut clarius ipsa conexio omnibus appareat; idem enim legere solent *Λ^LYΦ* saepe cum *Ω* vel editionibus.

Codicem Casinensem *Π^H* statim post codices hispanos enumeravimus, ob inveteratum huius editionis usum magis quam ob necessitatem ineluctabilem. Non raro coniungitur *Π^H* cum *ΨΣΓ*, invenitur autem saepius vel cum italicis vel cum hispanis codicibus.

Codex *A*, bonae notae, familiae italicae³⁴ dux, ad normam textus graeci fere numquam emendatus est, ita ut, ubicumque cum *Ⓢ* connectitur,

³² Cf. apparatum in loco.

³³ In primo apparatu multae lectiones referuntur codicis *X*, saepius dubitative, pro gradu probabilitatis, sive « =*℔*? », sive « forsitan cum *℔* », sive « cum *℔* ut vid. »; ponimus « *X* cum *℔* », ubi testimonio *CY* vel solidis argumentis linguisticis codicis lectio fulcitur.

³⁴ Codicem Cassiodori grandiozem, in quo Hieronymi recensio hexaplaris continebatur, exemplar fuisse notum est formae et exterioris apparatus codicis Amiatini; et textum quidem librorum ex hebraica veritate translatorum ex alio fonte hausisse patet codex Amiatinus; nihil tamen prohibet quin libri deuterocanonici a Cassiodoro repetiti sint. Iam alibi (in codice *x*) talem coniunctionem Vulgatae Sapientiae et Sirach cum versione hexaplaris aliorum librorum comperimus.

graviter ponderari debeat; recensio tamen italica innovare solet ratione puritatis verbaque latinitatis christianorum primaevae amovet.

Codex *L*, etsi originis insularis, multas lectiones Veteris Latinae *℔* interpolat similiter ac *X*; fons communis est, nec tamen communicationem aliquam inter ambos codices praesumere necesse est.

De codicibus alcuinianis, prae-alcuinianis et post-alcuinianis *MY* *ΦΓΨΩ* nihil novi dicendum; notetur tantum codicem *Φ^P* patenter a *Φ^{RG}* discrepare et cum *Θ^{AM}* concinere.

Codex Bobiensis *Q* saepe mirabiliter cum *A* solo concordat; de cetero ad diversas fontes recurrit *Q*, ut ex serie ipsius Capitulorum constat.

Codices Theodulfi, ut solent, textum in melius commutare indesinenter perquirunt. Codex *Θ^H* hispanam progeniem prae se fert; codices *Θ^{AM}* codicem *k* (*k*²) sequentes, ad familiam italicam, maxime ad traditionem codicis *A*, transeunt, lectionesque hispanas ad marginem relegant.

Codicem *ℤ* ab aliis secernunt creberrimae lectiones singulares, ad normam textus graeci recepti conformatae, quarum nonnullae sive cum *C*, sive cum *Σ* communes sunt. In *Sir.* *II*, 3 tamen, pro lectione singulari congruit *ℤ* cum Laurentio Novarum episcopo, uno e paucis latinis qui in Oriente scripserunt, indeque concludi posse videtur codicem nostrum recensionem orientalem, forsitan Constantinopolitanam, praebere. Desunt alia orientalia testimonia ad hanc quaestionem melius solvendam.

Codex *S*, qui mire cum Augustini Speculo concordat, ab exemplari Sangallensi huius florilegii dependere videtur, ita ut illius testimonium in hoc nullius momenti sit.

Codices *ℤS*, sicut et *T* de quo supra locutum est, veniunt in apparatu post traditionem italicam, ad quam modo latiore pertinent, etsi unusquisque illorum ad fontes proprias recurrit, ut dictum est.

De fragmentis pauca disserenda manent, post illa quae iam dicta sunt sive in volumine *XI*, sive supra una cum codicum *GΣΘ* descriptione. Codex *m*, cuius quaedam paginae interdum vix paucas litteras restituunt, cum *Θ^H* convenire solet, non tamen in omnibus. Fragmentum *p* quod tredecim lectiones cum *C*, undecim cum *A*, novem cum *Ⓢ* praebet, dum viginti lectiones singulares erroneasque addit, ad ordinem familiarum facile reduci nequit. Fragmentum *t* cum *Q* praesertim vadit. Codex *b* saepius solus procedit, vel cum italicis aut cum *TS*. Fragmenta *q* et *h* ad recensionem augustinianam potius quam ad Vulgatam pertinere videntur, ad modum fragmentorum tolosanorum quae sub numero 171 allegamus, ideoque post alia, etiam recentiora, reponuntur.

D. DE QUIBUSDAM CODICIBUS PRAETERMISSIS

Quosdam codices, quos in apparatu includere quondam voluimus, rebus mature perpensis seposuimus, utpote nihil novi afferentes.

Codex Matritensis Acad. Hist. 2 (Δ^H), saec. XII, in omnibus Legionensi S. Isidori (Δ^L) similis est, nisi quod cum τ vel Ω lectiones quasdam recentiores introducit.

Codex Burgensis Seminarii Maioris (B, vel in editione beuronensi Veteris Latinae Δ^B), saec. X, nihil hispanicum praefert pro his libris; ad diversas familias per vices se vertit, multas lectiones Φ vel Γ suas facit.

Codex Casinensis 552 (Π^L), saec. XI inc., eundem textum praebet ac Π^H ; in nonnullis deterior, in paucis purior videtur (Sir. 16, 3 denudabit; 22, 15 in pactu; 32, 14 coruscatio, absque « et ante verecundiam praebit gratia »; 45, 4 in successu) vel lectiones curiosas admittit (Sap. 3, 9 pax + et misericordia, cf. X; Sir. 4, 13 complectebitur placorem] replebitur laetitia, cf. Z et Θ^H ; 17, 18 signaculum] saeculum cum G et aliis; 50, 11 cypressus] girus cum G et aliis). Omnes lectiones mentione dignae his exemplis afferri videntur.

Codex Stuttgardiensis H. B. II 16 (Θ^S), saec. VIII-IX, proximus est codici Θ^H , paucis unius vel alterius mendis exceptis; raro tamen cum Θ^{AM} adversum Θ^H congruit. Accidit ut versus nonnulli, cum textu Θ^H proximo, a prima manu (Θ^{S1}) super rasuram quae legi nequit scripti sint.

In superioribus voluminibus Correctorium Guillelmi de Mara adducere solebamus e codice vaticano lat. 3466, saec. XIII; libros autem nostros deuterocanonicos emendare noluit Guillelmus, praedictusque codex nihil aliud pro illis continet nisi Correctorium Hugonis a S. Caro, quod, ut solebamus, e codice vaticano ottoboniano lat. 293 adlegamus; de codice ergo vaticano lat. 3466 hoc in volumine silemus.

III. DE RATIONE EDITIONIS

A. DE TEXTU

In libris poeticis, commata distingui possunt vel per hemistichia (ut in vol. X huius editionis), vel per versus integros (ut in vol. IX et XI, sicut facere solet codex A). Multi tamen codices initium versus signo maiore (sive pluribus punctis, sive litteris maiusculis, sive aliis modis), hemisti-

*chium signo minore*³⁵ *indignant (ita codices GCM et alii). Rebus mature perpensis, ut membrorum conexio melius appareat, et hemistichia et versus notare decrevimus, litterisque maiusculis initium versus ad modum codicum G et C signavimus, etsi haec dispositio ad archetypum non pertinet, cum codices antiquiores modulos litterarum diversos numquam componant.*

Differentibus in libro Sirach numeris versiculorum, vel etiam capitulorum, apud graecos et apud latinos, inter uncinos indicatur, ubi diversus est, graeci versiculi numerus, ad normam editionis Swete, littera completiva aliquando addita (v. g. 3a, 3b; quibus litteris commata quae in textu nostro impresso interveniunt distinguimus). Signo (°) notantur membra quae desunt in textu graeco edito (Swete), si de versu integro vel saltem de versus initio agitur; alias omissiones notari non licuit, nisi in apparatu critico.

B. DE APPARATU CRITICO

Illis qui textum antiquae cuiusdam versionis ad codicum fidem critice restituunt, competit et huius habitudinem ad originalia explorare atque in editionis apparatu exponere. Incertis quidem ac dubiis parcere licet, dummodo res ipsae dilucide exponantur. Si, verbi gratia, aliqua dictio graeca bis verti videtur, ambae versiones ut duplicatae (||) disponuntur, additurque siglum & ut notetur utra illarum melius graeco respondeat. Illa quippe, quae pressius cum & consentit, recensori et non interpreti probabilius attribuenda est. In specie tamen noluimus praepropere definire istam primigeniam (Ⲁ), alteram vero interpolatam esse, cum saepius incerta ac dubia interveniant de quibus iudicabit prudens lector.

In primo ergo notarum apparatu recensentur non lectiones tantum quae aliquem titulum ut in ipso Vulgatae textu recipiantur praetendunt, sed et illae quae ad versionem primigeniam (Ⲁ) attribui possunt; quas omnes pro gradu probabilitatis forsitan bonas esse fatemur, vel penitus reiciamus.

Istum apparatum, ubi enumerari solent praestantiores tantum codices (praesertim GCSΣA, et T ubi deest G), hactenus redigebamus modo semper positivo, omnibus differentiis orthographicis plene relatis; triumque capitalium testium afferebamus universas lectiones, exceptis illis quae mero

³⁵ Utrumque signum divisionis commatum, maius vel minus, in apparatu nostro tertio eisdem siglis < exprimitur.

ex errore in unum tantum codicem irrepserant; e quibus regulis nunc derogavimus, brevius facientes, ut discuti quoque possit habitudo archetypi ad versionem primigeniam.

Diversis modis in apparatu notantur quae graecorum uncialium textui (Θ) superaddit Vulgata, verbi gratia: « om. K cum Θ », « om. K? cf. Θ », « cum Θ^L » (id est: aliter ac Θ!), « deus (Θ) || dominus ». Quae autem vel amplius vel aliter habet Θ, notantur tantum prout licuit, verbi gratia: « cum Θ, cum Θ, cum Θ^L, cum P. G. 136, 1216 A » (id est: etsi lectio latina textui recepto graeco non respondet, caveas ne ut corruptionem illam reputes, cum fulciatur sive originali sive quodam teste bonae notae).

Editio critica gottingensis textus graeci, a J. Ziegler curata, nobis praesto fuit pro libro Sapientiae, non autem pro libro Sirach. Sigla tamen testium graecorum modo uniformi dare cupientes, familias et classes e paucis tantum codicibus interim editis praenoscere coacti sumus, prudenter ut speramus, ratione habita criticae internae: Θ^L (recensio Luciani) = codd. 248, necnon S² et 493 (olim H vel 70); Θⁱ = cod. 106; Θ^{L'} = Θ^L + Θⁱ; Θ^o (recensio origeniana) = cod. 253 cum Θ^a; Θ^b = codd. 249 (olim 55) et 254; Θ^c = cod. 296; Θ^d = cod. 157; Θ^{ABCSV} = codd. ABCS(vel K)V.

In secundo notarum apparatu orthographica non notantur, nisi pro verbis rarioribus vel nominibus propriis. Si lectio ex alteratione orthographica orta verbum novum constituere videtur, in apparatu adducitur cum formula scr. (scribit): « aeuum] eum scr. L ».

Habitudinem variarum lectionumstrarum ad aliquam lectionem graecam, vel deficientibus testibus graecis ad lectionem hebraicam, syriacam vel copticam pro opportunitate significare censuimus; quod tamen pro lectionibus propriis editorum agreluse non fecimus. Universos testes graecos vel orientales enumerare non curavimus, sed illos tantum qui utiliores erant.

In Hugonis Correctorio, punctum de minio alicui verbo superpositum hebraici textus testimonium adferre solet; his tamen in libris, deficiente hebraeo, « punctum de minio superponit pro Rabano », ut admonet auctoris praefatio; ita ergo illud reddidimus, etsi saepe signata verba a Commentariis sub nomine Rabani editis discrepant.

Ut nulla subripiat ambiguitas, quod notatur « usque ad v. 5 » intelligatur « inclusive ». Ubi notatur « qui... morietur », intelligas dua ex-

trema verba tantum; « qui — morietur », omnia verba quae inter terminos occurrunt.

In apparatu quem dicunt negativum, codices qui textum archetypi praebent nominatim non adducuntur, nisi ex silentio concludi nequeat et adducendi sint expressis verbis, ut pro fragmento mutilato, pro codice rescripto, vel pro prima manu quae legi potest, etsi altera manus variam lectionem introduxerit. Si occurris ergo in « dominus] $\mathcal{Z}^*m$; deus $C\mathcal{Z}^2$ », ne cogites codices tantum $\mathcal{Z}^*m$ lectionem « dominus » fulcire, cum haec sit lectio omnium codicum praeter $C\mathcal{Z}^2$; $\mathcal{Z}^*m$ positive afferuntur ut de illorum legibilitate non dubites.

In tertio notarum apparatu referuntur divisiones minores (commata) codicum GCAM, sed et aliorum in casu necessitatis; et divisiones maiores (capitula) omnium codicum, exceptis editis.

PRAEFATIUNCULAE
IN LIBRUM SAPIENTIAE

INDEX CODICUM

I. Rubricae codicum Σ .

- Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988. Σ^{Ca} (*Complutensis*^a) Matritensis, Univ. Centr. 32. S. x, *ante capitula*.
 Σ^{Cb} *idem codex, post capitula*.

II. Prologi Isidoriani.

- Θ^S (*Weingartensis*) Stuttgardiensis H. B. II. 16. ca 800. E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11532. S. ix.
 Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. ca 800. Ω^S (*Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
 Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. ca 800. Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721. ca 1250.
 Θ^M (*Theo. seu Mesmianus*) Parisinus lat. 9380. ca 800. g Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
-

RUBRICA CODICUM Σ

Hos libros qui sequuntur, quamquam Hebrei inter canonicas scribaturas non recipient sed inter ayografa lectitent, tamen Ecclesia catholica eos in canone sanctorum scribaturarum recipiendos esse decrevit, eo quod multa in eis misteria de Christo et Ecclesia Sanctus Spiritus prenotavit.

1. hos libros: *id est Sap. Sir. Tob. Iud. Ma.*

2. ayografa: *cf. Hieronymi prologos in libros Tob. et Iud.* (Biblia Sacra ad codicum fidem VIII, Romae 1950, p. 155, 5 et p. 213, 1) *ubi tamen vocem ayiografa pro Hieronymi apocryfa antiquum quendam interpolasse coniecit A. Vaccari* (Biblica, 31, 1950, p. 511).

Codd. Σ^{TCaCb} .

Tit. non habent codd.; litteris ornatis post librum Hester et ante capitula Sap. scribunt rubricam Σ^{TCa} , litteris vero minutionibus inter capitula et textum Sap. Σ^{Cb} .

1. ebrei Σ^{Ca} | 2. ayograua Σ^T ; ayogaua Σ^{Ca} | lectitant Σ^{Ca} | ecclesie Σ^{Ca} | 3. in canones sanct. Σ^{Cb} | sancta Σ^{Ca*} | decrevit *om.* Σ^{Ca*} | 4. $\sim$ in eis multa Σ^T | prenotuit Σ^{Ca} .

PROLOGUS

(*Excerptum e S. Isidori Etymologiis* VI, 2, 30 [P. L. 82, 233 B]).

Liber Sapientiae apud Hebraeos nusquam est, unde et ipse titulus graecam magis eloquentiam redolet. Hunc Iudaei Philonis esse adfirmant. Qui proinde Sapientiae nominatur quia in eo Christi adventus qui est Sapientia Patris et passio eius evidenter exprimitur.

Codd. $\Theta^{SHAM}E\Omega^{SJ}g$

Prologus = Θ^H ; incipit prologus Θ^S ; incipit praefatio in libro sapientiae Θ^A ; incipit praefatio libri sapientiae Θ^M ; incipit prologus in libro sapientiae E; prologus in libro sapientiae Ω^S ; incipit prologus in librum sapientiae Ω^J ; d. hieronymi in librum sapientiae prologus g.

1. hebreos $\Theta^{S2}\Omega$; ebreos Θ^{S*} | titulus = $\Theta^{SHAM*}E$ *cum codd.* $X\Sigma^T$ *prologi Hiero-*

nymi in libros Salomonis; stilus $\Theta^{M2}\Omega g$ *cum Hieronymo l. c. et Isidoro* | 2. graeca Θ^S | $\sim$ magis grecam Ω^S | magis — redolet *in ras.* Ω^{J2} | nunc E^* | iudei Ω | 3. sapientia $E\Omega$; sapientia* Θ^{A2} | eo *om.* $\Theta\Omega^{SJ}\dagger$ | 4. eius *om.* Ω | euid.] diligenter Ω^{SJ*} (*ut vid.*) | exprimitur + [...] Θ^S ; + explicit prologus $\Theta^A\Omega^J$; + explicit praefatio Θ^M ; + explici (+ prologus E^2) E.

CAPITULA SIVE TITULI
LIBRI SAPIENTIAE

INDEX CODICUM

I

SERIES A

<i>Forma a</i>	<i>Forma b</i>
M Ambianensis 12. ante 780.	Γ ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf.
Φ ^R Parisinus lat. 3. ca 835.	S. x.
Φ ^Z Turicensis Carolinus C. 1. ante 834.	Γ ^B Mediolanensis, Ambros. B. 48. inf.
Φ ^G Londiniensis Add. 10546. ante 843.	S. xi-xii.
Φ ^V Romanus, Vallic. B. 6. ca 880.	Γ ^C Mediolanensis, Ambros. A. 258. inf.
Φ ^P Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. ca 880.	S. xii.
Ψ ^D Vaticanus lat. 10511. ca 1100.	Γ ^D Mediolanensis, Ambros. B. 27. inf.
	S. xii.

2

SERIES B

A (<i>Amiatinus</i>) Florentinus, Laur. ca 700.	P Parisiensis lat. 14396. S. xii.
Θ ^A Aniciensis, Capituli. ca 800.	U Parisiensis lat. 16742. S. xii.
Θ ^M Parisinus lat. 9380. ca 800.	k <i>fragm. in cod.</i> Aurelianensi, Bibl. Civit.
Γ ^M Modoetiensis, Capituli A. 2. S. ix ex.	19 (16). S. vi ex.

3

SERIES C

Σ ^T (<i>Toletanus</i>) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988.	Σ ^O (<i>Oscensis</i>) Matritensis, Mus. Arch. 485. S. xii.
Σ ^C (<i>Complutensis</i> ²) Matritensis, Univ. Centr. 32. S. x.	P Parisinus lat. 112. S. x.
	F (<i>Farfensis</i>) Vaticanus lat. 5729. S. xi.

4

APPENDIX

Q Mediolanensis, Ambros. E. 26. inf.

CAPITULA LIBRI SAPIENTIAE

I S E R I E S A

Forma a

Codd. MΦ^{RZGVFΨD}

I. De diligenda iustitia (I, I).

II. Sapientia in malivolam animam non introibit (I, 4*).

III. Custodiendum a murmuratione et detractatione (I, II).

III. De cogitationibus impiorum (2, I).

V. De consilio Iudaeorum adversus Christum (2, IO).

VI. De sanctis martyribus (3, I).

Forma b

Codd. Γ^{ABCD}

I. Sapientia quae est Christus praecepit habitatoribus terrae diligere iustitiam (I, I).

II. Sapientia in malivolam animam non intrabit nec habitabit in corpore subdito peccatis (I, 4*) et Sanctus Spiritus disciplinae effugiet fictum (I, 5).

III. Sapientia iubet custodiendum a murmuracione a detractatione et mendacio (I, II).

III. Ubi impii desperantes de salute sua perituros se asserunt (2, I) et tantummodo praesenti saeculo vivere (2, 6).

V. Consilium impiorum id est Iudeorum adversum Christum dicentium quoniam improperat nobis peccata legis (2, 12).

VI. De sanctis martyribus (3, I).

Eos locos inter uncinos notavimus, quos vel ipsi codices capitulorum numeris in textus margine positos designant, vel sensus imponit. Si quandoque sectiones in codicibus (quae in tertio apparatu notantur) erroneae videntur, versum indicavimus quem postulat critica interna, asterisco tamen addito.

Codd. MΦ^{RZGVFΨD} — Codd. Λ^LLWS²Γ^A in textu biblico inserunt capitulum 29.

Incipiunt capitula libri sapientiae MΦ^{ZGFPΨD}; incipit capitulatio libri sapientiae Φ^{RV}.

I. de dil.] deligenda M*; de diligentia Φ^V | 2. sapientiam Φ^P | maliuola anima MΦ^{RZGP} | non om. Ψ^D | intrabit M*; intribit M².

Codd. Γ^{ABCD}

Incipiunt capitula in libro sapientiae Γ^{BC}; incipiunt tituli libri sapientiae Γ^A.

I. quae + precepit Γ^C | p̄cipit Γ^D | diligite Γ^C | 2. sanct. sp.] spcs sanctus Γ^D | effuget Γ^C | 3. a (1°) om. Γ^{BC} | a (2°)] ac Γ^B | 4. et om. Γ^C | 5. consilium Γ^D ut semper.

Codd. MΦRZGVPΨ^D

vii. Quod impii secundum quae gesserunt recipient (3, 10) et de felicitate virginum (3, 13).

viii. Filii adulterorum inconsummati erunt (3, 16).

viii. De dormientibus in Christo non lugendis (4, 7).

x. De iustorum adversus persecutores suos futura constantia (5, 1).

xi. Item de martyribus quod in perpetuum vivent (5, 16).

xii. De iudicibus terrae (6, 2).

xiii. Concupiscendos sermones sapientiae (6, 12).

xiii. Per incorruptionem proximari ad Deum (6, 20).

xv. De proprio nativitatis ortu Salomonis (7, 1).

xvi. Salomonem accepisse spiritum sapientiae (7, 7).

xvii. Sapientiam ubique attingere (7, 24^b).

xviii. Sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter (8, 1).

Codd. Γ^{ABCD}

vii. Quod impii secundum quod gesserunt recipient quia a Domino recesserunt (3, 10).

viii. Filii adulterorum id est hereticorum inconsummati erunt (3, 16).

viii. De dormientibus in Christo quod non sunt lugendi (4, 7).

x. In adventu Domini stabunt iusti in magna constantia adversus persecutores suos (5, 1).

xi. Item de martyribus quod in perpetuum vivent (5, 16).

xii. Sapientia increpat iudices terrae qui acceperunt potestatem a Domino (6, 2^b).

xiii. Sapientia hortatur concupisci sermones suos (6, 12).

xiii. Sapientia laudat integritatem corporis et animae id est virginitatem (6, 21).

xv. Salomon loquitur proprie de suae nativitatis exordio et quod generaliter omnibus fit (7, 1).

xvi. Salomon confitetur se spiritum sapientiae accepisse in quo tanta ab eo munerum charismata narrantur (7, 7).

xvii. Sapientia quae est filius Dei attingit ubique quia semper cum Patre est (7, 24^b).

xviii. Sapientia id est filius Dei attingit a fine usque ad finem et disponit omnia suaviter (8, 1).

Codd. MΦRZGVPΨ^D

7. impius Ψ^D | quae] quod Φ^P | gesserint M | 11. item om. Φ^P | uiuent] uident Φ^V | 13. concupiscendo sermone Ψ^D | 15. propria M* | 17. sapientia Φ^{ZV}Ψ^D | 18. ad] in Ψ^D.

Codd. Γ^{ABCD}

7. gesserint Γ^D | 8. inconsummatione Γ^D | 9. sint Γ^B | 12. quia Γ^B | 15. (20 Γ^C et sic deinceps usque ad cap. 26) | 16. salamon Γ^B | tantam Γ^B | numer* Γ^C*; numerum Γ^C | narratur Γ^B | 17. dei + qui Γ^{BD}.

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^D

xviii. Quod continens esse nemo possit nisi Deus det (8, 20).

xx. Salomon orat accipere sapientiam (9, 1).

xxi. Per sapientiam sanatos omnes qui placuerunt Deo (9, 19).

xxii. Per sapientiam eductum populum Israhel de Aegypto (10, 15).

xxiii. De sanctis martyribus (10, 19b).

xxiiii. Quod delinquenti populo ultrices bestiae immissae sint (11, 16b).

xxv. Quod ante Deum sint omnia tamquam gutta roris antelucani (11, 23).

xxvi. Quod Spiritus Sanctus suavis sit in omnibus (12, 1).

Codd. Γ^{ABCD}

xviii. Sapientia quae est incommutabile bonum et semper bonum venit ad virginem sanctam et incorruptam et semper virginem permanentem (8, 20).

xx. Salomon orat accipere sapientiam (9, 1).

xxi. Quod per sapientiam sanati sunt id est per Christum omnes qui placuerunt Deo (9, 19).

xxii. Quod ante saecula semper cum Patre sit filius Dei id est sapientia et per ipsam et in lege et ante legem et in evangelis omnia ordinata sunt (10, 3 *vel forsitan* 10, 1).

xxiii. Quod ipse eduxerit populum Israhel de Aegypto (10, 15).

xxiiii. De sanctis martyribus (10, 20).

xxv. Quod delinquenti populo Israhel dum colerent bestias et serpentes immissae sunt in illis bestiae ultrices (11, 16b).

xxvi. Omnipotentiam Dei laudat quod ante eum visibilia et invisibilia tamquam gutta roris et tamquam momentum staterae sint omnia (11, 23).

xxvii. Confitetur sapientia quia Spiritus Sanctus suavis est in omnibus (12, 1).

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^D

20. orat] erat Φ^G | 21. sanatus M; sanatos Ψ^D | 22. isrl MΦ^{RZGV}Ψ^D | 24. sunt M*Ψ^D | 25. deum] dñi Φ^G | ante lucantium Ψ^D | 26. in om. Ψ^D.

Codd. Γ^{ABCD}

20. salamon Γ^B | 21. per sap.] sapientia Γ^C | ~ id est per ch. san. sunt Γ^D | id est per ch. *bis scrip.* Γ^B | qui pl. deo om. Γ^D | deo] d* Γ^{A*} | 22. (12 Γ^B) | 23. isrl Γ^{ABC}; ysrl Γ^D | egipto Γ^C; egipto Γ^D | 25. isrl Γ^{ABC}; ysrl Γ^D | dum] cum Γ^C | inmissa est Γ^{AB}; in messe sunt Γ^{C*} | in illis om. Γ^D | 26. laudi Γ^C | 27. (31 *iterum* Γ^C) confitentur Γ^B | quia] quod Γ^D.

Codd. MΦRZGVFΨ^D

xxvii. Patientiam Dei dare locum paenitentiae peccatoribus (12, 19^d).

xxviii. Bonitatem Dei cogitandam et sperandam misericordiam eius (12, 22^c).

xxviii. De idolatriis (13, 1).

xxx. De quaerentibus Deum in operibus eius (13, 6^c).

xxxi. Deridendum idolatriae errorem (13, 10).

xxxii. Quod misericordia Deus disponat omnia (15, 1).

xxxiii. De adinventionibus idolorum (15, 4) et de cultoribus eorum (15, 6[?]).

xxxiiii. Idolatriae causa nefanda omnia introducta (15, 15).

xxxv. Quod misericordia Dei sanaverit iustos (16, 10^b).

xxxvi. Quod mortis et vitae solus Dominus habeat potestatem (16, 13).

xxxvii. Subsannat inventores idolatriae (16, 16).

Codd. Γ^{ABCD}

xxviii. Sapientia laudat patientiam Dei quia dat locum peccatoribus paenitentiae ideo non statim ulciscitur (12, 19^d).

xxviii. Quod Deus dat locum pro peccatis penitentiam agere (12, 22^c).

xxx. De idolatriae errore (13, 1).

xxxi. Deum querentes invenire posse ipso iuvante (13, 6^c).

xxxii. Deridet idolatriae errorem (13, 10).

xxxiii. Confitetur Deo quod eius sapientia gubernet omnia (15, 1).

xxxiii. De diversis erroribus idolorum qualiter introducti sunt in genere humano (15, 4).

xxxv. Quod vitae humanae semper deceptor fuerit idolorum cultus (15, 6).

xxxvi. Quod idolatriae causa omnia nefanda sint introducta (15, 15).

xxxvii. Confitetur Deo quod suavis et verus et patiens et misericors est (16, 10^b).

xxxviii. Subsannat inventores idolatriae (16, 16).

Codd. MΦRZGVFΨ^D

28. misericordia Φ^v | 32. misericordia = M; *praem. in cett.* | disponit Ψ^D | 33. ad-
uentionibus Ψ^D | 35. dei] deus Ψ^D | 36. habebat Φ^p; habet Ψ^D.

Codd. Γ^{ABCD}

28. (32 Γ^c *et sic deinceps usque ad cap. 33*) pat.] potentiam Γ^c | qui Γ^B | 29. ~ dat loc.
deus Γ^B | 30. idolatria Γ^B | 31. ipso *om.* Γ^B | 32. ydolatriae Γ^{D*} | 33. sapien-
tiam Γ^B | gubernetur Γ^D | 34. (33 Γ^c *et sic usque ad finem*) | 36. idolatria Γ^A (*ut vid.*)^B |
sunt Γ^D | 37. suavis] suam Γ^{AB}.

Codd. MΦRZGVΨ^D

xxxviii. Dedit Dominum escam delectamenti populo timenti se (16, 20).

xxxviii. Quod creatura Deo factori suo deserviat (16, 24).

xl. Quod sermo Domini pascat credentes in se (16, 26).

xli. Magna esse Dei iudicia et inenarrabilia (17, 1).

xlh. Praesumptio saeva turbat conscientiam (17, 6 *vel potius* 17, 10?).

xlii. Quod sanctis inter tenebras Aegypti lux non defuit (18, 1).

xliii. De nocte qua percussit Deus primogenita Aegypti (18, 7).

xlvi. Quod Moyses non virtute corporis sed fide et operatione eduxit populum de Aegypto (18, 21).

xlvi. Qualiter educti sunt de Aegypto filii Israhel (18, 23).

xlvi. Qualiter transacto mare populus desideraverit carnes et acceperit coturnices (19, 12).

Codd. Γ^{ABCD}

xxxviii. Laudat Deum dedisse populo Israhel timenti se escam delectamenti (16, 20b).

xl. Quod mortis et vitae solus Dominus habeat potestatem (16, 24).

xli. Narrat sapientia angelorum escam populo Israhel esse praestitam (16, 26, *cf.* 16, 20).

xlii. Sapientia laudat Deum quod magna sint iudicia eius et mirabilia (17, 1).

xliii. Semper praesumptio saeva turbat conscientiam (17, 6 *vel potius* 17, 10?).

xliiii. De sanctis quod inter tenebras Aegypti id est mundi lux eis sit Spiritus Sanctus (18, 1).

xlv. De exterminatore Aegypti qui ausus non fuit agni sanguine postes hebraicos consecratos contingere (18, 7b).

xlvi. De Moyse narrat quod non virtute corporis sed fide et oratione eduxerit populum de Aegypto (18, 21).

xlvii. Narrat sapientia qualiter educti sint de Aegypto filii Israhel (18, 23).

xlviii. Narrat qualiter transito mare concupiverint carnes et data est eis ortigometra (19, 12).

Codd. MΦRZGVΨ^D

38. deum Φ^ZΨ^D | 41. esse] est Ψ^D | 43. sanctus Ψ^D | aegypti M* | 45. sed om. Φ^G | 46. israh M; isrl ΦRZGVΨ^D | 47. desideravit Ψ^D | coturnices M.

Codd. Γ^{ABCD}

39. deo Γ^B | isrl Γ^{ABC}; ysrl Γ^D | 40. deus Γ^C | 41. isrl Γ^{ABC}; ysrl Γ^D | praest.] pre tristitiam Γ^C | 42. sint iudicia *deest in* Γ^A *fol. lac.* | ~ eius iudicia Γ^D | eius om. Γ^C | mirab. + eius Γ^A | 43. perturbat Γ^B | 44. int. ten.] in tenebris Γ^C | egypti Γ^{BCD} | est mundi *deest in* Γ^A *fol. lac.* | sp. sancti Γ^D *forsitan recte* | 45. egypti Γ^{BCD} | postes om. Γ^B | ebraycos Γ^D | 46. mose Γ^A; moysen Γ^B | fide om. Γ^A *ut vid.* | egypto Γ^{CD} | 47. tot. cap. om. Γ^B | sint = Γ^A; sunt *cett.* | egypto Γ^{CD} | isrl Γ^{ABC}; ysrl Γ^D | 48. (47 Γ^B *et sic deinceps*) concupierunt Γ^D | eis om. Γ^A | ortigometra Γ^B; origo metra Γ^{AD}; ortigometra Γ^C.

Codd. MΦ^{RZ}GVPI^{PD}

XLVIII. Quod magnificaverit
Dominus populum suum quem
eduxit de terra Aegypti (19, 20).

Codd. Γ^{ABCD}

XLVIII. Laudat Deum magni-
ficasse populum suum quem eduxit
de terra Aegypti et honorasse eum
(19, 20c).

Codd. MΦ^{RZ}GVPI^{PD}

48. (49 M; om. Φ^R) quod] *praem.* et Φ^R.
sapientiae M) MΦ^{PD}.

Expliciunt (explicuerunt Φ^{RP}) capitula (+ libriCodd. Γ^{ABCD}49. egypti Γ^{CD}. Expliciunt capitula Γ.

2

S E R I E S B

Codd. AΘ^{AM}Γ^{MP}Uk

i. De diligendo iustitiam et in
simplicitate cordis quaerere Deum
(1, 1). Non zelare mortem (1, 12)
quam Deus non fecit (1, 13).
Quod immortalis sit iustitia qui est
Christus (1, 15) et de passione
eius (1, 16? 2, 1? 2, 12?).

ii. Quod iustorum animae in
manu Dei sint (3, 1) vel impii
secundum quae cogitaverunt cor-
reptionem habebunt (3, 10). De
generatione cum claritate (4, 1)
vel iusti morte (4, 7).

iii. De constantia iustorum
(5, 1) sive aeternitate iustorum
(5, 16). Quod clara sit et num-

quam marcescit sapientia (6, 13).

iiii. Quod Deus sit sapientiae
dux et sapientium emendator
(7, 15). Quod amatores sapientiae
diligat Deus (7, 28). De persona
Salomonis (8, 9? 8, 19).

v. De primo homine hoc est
Adam (10, 1) vel parricidium
Cain (10, 3) sive Abraham (10, 5)
de Loth (10, 6) et uxore eius
(10, 7) vel fuga Mosi (10, 10?).

vi. De Ioseph (10, 13*) vel
populo Israhel (10, 15) sive egres-
sio filiorum Israhel ex Aegypto
(10, 17) de vindicta hostium (10,
19) et aqua de petra (11, 4).

*Haec series quae per 13 numeros partitam se praebet nequaquam olim dividebatur, cf. capp. 5, 6, 7
quae aliter interscindenda erant.*

Codd. AΘ^{AM}Γ^{MP}Uk

Incipiunt capitula libri sapientiae (+ salomonis A) AUk; incipiunt capitula (+ eius-
dem libri Θ^A) Θ^{AMP}; incipiunt tituli Γ^M.

1. (hunc numerum et sequentes omnes om. P) diligenda Θ^M | iustitiam] Θ^{M*}; iustitia Θ^{M2} |
zelare] P*; zelari P² | inm.] non mortalis Γ^M | sit + deus Γ^M | qui] Θ^{A**M*}; quae Θ^{A2M2} | de
(2°) om. Γ^M | 2. sunt Θ^{AU} | caritate Θ^A | 3. marcescit] k*; marcescet Θ^{AMPk2} | 4. (5 A
et sic deinceps) dux] deus A | emendatur k* | amatores — salomonis *deest* k | 5. primum k* |
homine *legi nequit* k* | parricidium = Ak*; parricido P*; parricidio *cett.* | mosi = Ak*; moysi
cett., forsitan recte | 6. isrl (1°) Γ^{MP}Uk | egressio = AΘ^{AM*}P*k (ut *vid.*); egressione *cett.* |
egypto PU.

Codd. AΘ^{AM}Γ^MPUk

vii. Quod iustos tamquam Deus pater probat et impios condemnat (11, 11*). Per quae peccat quis per haec et torquetur (11, 17). Quod bonus sit Spiritus Dei in omnibus (12, 1).

viii. Quod non sit alius Deus nisi Dominus cui cura est de omnibus (12, 13*). De his qui in vita sua insensate vixerunt (12, 23).

viii. De cultores navium (14, 1*). Quod odio sunt Deo impius et impietas eius (14, 9). De invidia et homicidia (14, 24).

x. De suavitate et veritate Dei (15, 1) vel opera figuli (15, 7). De populo Israhel quibus pluit Deus coturnices (16, 2) sive po-

pulum serpentis et signum salutis (16, 10).

xi. Quod vitae et mortis Deus habeat potestatem (16, 13). De glacies et nix sustinebant vim ignis et non tabescebant (16, 22). Quod magna sunt iudicia Dei et innarrabilia iudicia eius (17, 1).

xii. Quod nihil sit timor nisi praesumptionis adiutorium (17, 11). De sanitate iustorum et exterminatione impiorum (18, 7) vel omnis creatura ab initio ad suum genus refigurabatur (19, 6).

xiii. De exultatione iustorum (19, 9*) et muscas ranasque in exterminatione iniustorum (19, 10) vel hi hospitalitatem non sectantur (19, 13). De bona hospitalitate (19, 15).

Codd. AΘ^{AM}Γ^MPUk

7. tamq. deus] P*; ~ d. t. P² | et (2°) om. A | quod bonus] *praem.* viii. Γ^MU | omnibus] hominibus AP* | 8. (num. om. Γ^MU) aliud Γ^M | 9. cultores = AΘ^{AM}k (ut vid.); cultoribus *cett.* | sit Γ^M | eius — 10. dei] *deest* k | (h)omicidio APU *lectio facilior*; homicidiis Θ^M | 10. opera = Ak*; opere *cett.* | isrl AΓ^MPUk | pluit] placuit Γ^M | cuturnices Θ^M*Γ^Mk | populum] k*; populo Θ^{AM}k²; spectaculo P²; taculo P* | signum] k*; signo Θ^{AM}Pk² | 11. de glacies = k; de glacie (-ciae Γ^M) Θ^{AM}Γ^M; quod glacies PU; glacies A *forsitan recte* | nix] Θ^M*; niue Θ^{A2M2}Γ^M; *legi nequit* Θ^{A*} | sustinebunt P* | sunt] Θ^M*; sint Θ^{M2}Γ^M | enarrabilia U* | 12. tumor Γ^M | nisi] in U | adiutorio AU | omnis] hominis U | creat.] Γ^M*; creaturae Γ^{M2} | ad suum] ad sum k* | 13. et — sectantur = A; ~ uel hi hos. n. sect. et m. ran. in ext. iniust. *cett.* | muscas ranasque] P*; muscis ranisque P²U | ranas Γ^M; ranas[...] k | in om. Γ^M | extermin]atione — hospit. *deest* k | hi] his P; qui Γ^M; + qui PU | bono ospitalitatis (-tate Γ^M*) Γ^{M2} | hospitalis U.

Expliciunt capitula AΘ^MΓ^MU; explicita sunt [...] P.

3

SERIES C

Codd. Σ^{TCOPF}

I. Inveniri Deum a simplicibus et non malignis (1, 2) quia novit omnium cogitationes et corda (1, 6) et ideo non murmurandum neque detrahendum neque mentiendum (1, 11).

II. Mortem non a Deo factam sed ab impiis accersitam (1, 13) quorum verba in exemplum posuit dicentium occidamus iustum et cetera (2, 10).

III. † Refutato † impiorum errore mortem dicit invidia diaboli introisse (2, 24) et de iustis qui gloriam temptationum probatione mercati sunt (3, 5).

III. De fidelibus et impiis (3, 9c) qualis sit utrorumque posteritas (3, 15) et iusto morte preventivo (4, 7).

V. De senectute cuius canisunt sensus (4, 8) et de iusto rapto ne malitia mutaretur (4, 10) et quomodo in fine stabunt iusti contra impios (5, 1) et quae impii tunc verba deproment (5, 3) et quae utrisque retributio sit futura (5, 8).

VI. De cunctis presidentibus (6, 2) quia potentes potenter tormenta patientur (6, 6) et sapientia concupiscenda quia in ipsa sit verum regnum quae hominem facit proximum Deo (6, 12).

VII. De sapientia locuturus (6, 22) dicit quod cum ipse ut ceteri mortalis natus sit investigaverit eam (7, 1) et sine dolo comunicet (7, 11) quia per eam naturas rerum omnium differentiasque cognoverit (7, 14).

VIII. De sapientia et spiritu multiformi (7, 21b) et quia adtingat ubique (7, 24) et sit splendor ac speculum et cetera (7, 25) et quod amaverit eam quia in ipsa bona sint universa (8, 9) per quam disponens populos sit regibus metuendus (8, 14) et quod ipse puer esset ingeniosus (8, 19).

VIII. Deprecatio eius qua postulat a Deo sapientiam (8, 21c) et quod Dei consilium nullus sciatur dum corruptibile corpus adgravat animam (9, 13).

Codd. Σ^{TCOPF} ; capitula seriei Aa interposita in cod. F et numeros marginales praetermisimus.

1. dominum Σ^{T} | cogitationis P | neque detr. om. F | neque (1°) nec Σ^{COP} | 2. exemplo F | occidimus F | 3. refutatio Σ errante archetypo | et de iustis om. P | 4. impiis + et PF | prouento F | 5. canis F | rapto] F¹; raptorum F¹ | malitia] praem. in F | finem F | utrorumque F; utriusque P | 6. (hunc et seqq. num. om. Σ^{O}) paciuntur F; pacienter P | quia] qua F | in om. Σ^{T} | quae] quod F | hominum P | faciat P | ~ prox. fac. F | 7. caeteris F | mortuus sit $\Sigma^{\text{T†}}$ ut vid. | inuestigauerat Σ^{TO} | naturas] turres F | differentiaque F | 8. sapientiam et spiritum multiformem F | et (1°) om. P | quia (1°) qui $\Sigma^{\text{T*}}$ | ac] hac F; ad P; et Σ^{T} | et cetera om. P | quod (1°) quia F | admauerit PF | quia (2°) qua Σ^{T} | populus P | et quod ipse — ingen. om. P | esset] sit Σ^{T} | ingeniosque F | 9. qua] quam P | qua post. a deo] ~ quia deo post. F*; qui a deo post. F² | sciet F.

Codd. Σ^{TCOPF}

x. De Adam et Abel (10, 1) et Noe (10, 4) et Abraham et Loth et uxore eius (10, 6) et de Iacob (10, 10) et Ioseph (10, 13) quod sapientia exaltati sint.

xi. De Hebreorum populo et Moysi et quae in Egipto et quae in mari et deserto gesta sunt (10, 15) et quod peccatores ideo per partes corripit ut ad penitentiam provocet (11, 22).

xii. Quod idolorum elementorumque cultores Deum potuerint ex magnitudine creaturae cognoscere (12, 23) et ideo hanc penam sortiti sunt ut in derisum vitalibus deservirent (12, 25) stultiores tamen esse qui manu facta idola coluerunt (13, 10).

xiii. Unde idola et cur idolorum cultores tam proni sint ad

peccandum (14, 9).

xiiii. Gravius idolorum fabricatores delinquere quam cultores quia cum sint homines faciant exanima simulacra (15, 7) et de concupiscentia israheliticae plebis in heremo et de signo serpentis (16, 1) et de contrariarum gentium diversa pena (16, 16).

xv. De manna et multimodo eius sapore (16, 20) et quomodo in impiorum penam sevierint elementa (16, 24) et de columna ignis (18, 1).

xvi. De Moysi et interitu primogenitorum Egipti (18, 5b) et de Aaron quomodo in castris angelo se obiecerit vastatori (18, 21) et de Egiptiis submersis in mare et transitu Israhelis et de columna nubis (19, 1) et cuturnicibus (19, 11).

Codd. Σ^{TCOPF}

10. de (1°) om. P | habraam F | uxorem F | yacob F | yoseph F; iosep Σ^{T} | sunt PF | 11. ebreorum P | moisi Σ^{C} ; mosi $\text{P}\Sigma^{\text{O}}$ | egipto Σ^{C} ; aegipto F; + sunt P | quae in (ante mari) om. P | et in mari et in deserto F | ideo om. P | corripit F; corrumpiat P | ut ad paen. prou.] ad paenitentiam P | 12. deum] domini F | penam om. P* | in (ante derisum) in ras. P^a | in deris. uit.] inde risu uit. Σ^{O} *; in derisum tui F; in der. sui P | 13. sunt P | pecc.] deprecandum Σ^{O} * | 14. grauus P | fabr.] fabricatus es P | derelinquere Σ^{O} * | faciunt Σ^{TO} | srhlitice Σ^{TC} ; israhelitae P*; isrlite Σ^{O} *; israheliticae P^a; isrliticae F | serp**pentis P* | contraria* Σ^{T} * | pene F | 15. multitudo Σ^{O} *F | in imp.] impiorum Σ^{O} *F; in piorum Σ^{O} * | poena P; penis F | seruierint F | de (2°) om. Σ^{C} * | 16. moisi Σ^{CO} ; mosi P | egipti Σ^{CO} ; aegipti F | angelo se obi.] angelos obiecent F | egiptiis Σ^{C} ; aegipciis F | submersi P | isrlis F.

Finiunt capitula Σ^{T} ; finiunt Σ^{C} ; expliciunt capitula P.

Divisiones sibi peculiares, absque titulis, conflavit codex Q (Ambros. E. 26. inf.) quas in tertio apparatu notasse satis est.

SAPIENTIA

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

- G (*Ge. l. seu Sangermanense latum*) Parisinus lat. 11553. S. ix.
- C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 1 (14). paulo post 850.
- X (*Complutensis*¹) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. x.
- Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988.
- Σ^C (*Complutensis*²) Matritensis, Univ. Centr. 32. S. x.
- Λ^L (*Legionensis*³) Legionensis, S. Isidori. a. 960.
- Π^H (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 553. S. xi in.
- A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. ca 700.
- L Londiniensis, Egerton. 1046. S. viii.
- M (*Maurdramni*) Ambianensis 12. ante 780.
- Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. inf. ca 900.
- Y (*Tegernseensis*) Monacensis lat. 18036. S. ix.
- Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. ca 835.
- Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. ante 843.
- Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. ca 880.
- Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. ca 800.
- Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. ca 800.
- Θ^M (*Mesmianus*) Parisinus lat. 9380. ca 800.
- Z Metensis 7. ca 800.
- T Salisburgensis, Abb. S. Petri A. IX. 16. S. viii.
- W (*Weingartensis*) Stuttgardiensis H. B. II. 35. ca 800.
- S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 28. S. ix in.
- Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf. S. x.
- Γ^M Modoetiensis, Capituli A. 2. S. ix ex.
- Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. ca 1100.
- Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. ante 1231.
- Ω^S (*Universitatis seu Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
- Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721. ca 1250.
- k *fragm. in cod. Aurelianensi*, Bibl. Civit. 19 (16) (*fol.* 15-18). S. vi ex.
[*cont. lacunose* 1, 1-9; 2, 10-3, 6; 5, 22-6, 16; 7, 27-8, 7].
- m *fragm. e cod. rescripto Sangallensi*, Abb. 194. ca 700.
[*cont. lacunose* 6, 5-9, 14; 12, 4-27; 14, 7-16, 4; 16, 28-18, 3].
- f *fragm. in cod. Veronensi*, Capituli IV (4) (*fol.* 3-5). post 450.
[*cont.* 8, 14-10, 3; 11, 26-12, 12].
- t *fragm. in cod. Taurinensi* F IV 1, fasc. 17. S. viii.
[*cont. lacunose* 4, 1-7, 15].
- b *florilegii fragmenta in cod. Vaticano*, Barberiniano lat. 671 (*fol.* 16). post 750.
[*cont. excerpta*].

- x Sangallensis, Abb. 11. ante 781.
[*cont. excerpta*].
- q *fragm. in cod. Veronensi, Capituli I (1) (fol. III). S. VI in.*
[*cont. 10, 10-11, 2*].
- h *fragm. codex Monacensis lat. 29158b. ca 800.*
[*cont. lacunose 2, 17-15, 8*].
- a Editio princeps, 42 lin. dicta, Moguntiae(?), a. 1452(?), e Bibl. Vat. Barb. AAA IV. 17.
- g Editio Gobellini Laridii, Coloniae, a. 1530.
- r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
- e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
- l Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
- b *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem I immutatam servat.
- w *Codex Carafianus*, ubi lectionem I mutat.
- s Editio Sixti V, Romae, a. 1590.
- c Editio Clementis VIII, Romae, a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro (*in cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV*).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P. (*in cod. Paris. lat. 16721*). ca 1250.

$\Sigma\Phi\Theta\Gamma\Omega$ Consensus codicum Σ^{TC} , Φ^{RGP} , Θ^{HAM} , Γ^{AM} , Ω^{MSJ} .

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Passim usurpantur sigla quibus uti consueverunt tam editio Stuttgardiensis *Bibliorum Hebraicorum* (Θ^A , $\mathfrak{S}$, ...) quam editio Gottingensis *Veteris Testamenti Graeci* (Θ^O , $\Theta^{L'}$, $\mathfrak{H}^C$, ...) et *Vetus Latina* Beuronensis (*CT te*, *AU spe*, $\mathfrak{K}$, ...); cf. praefationem nostram.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus relationem archetypi ad versionem primigeniam ($\mathfrak{K}$) explorat, paucisque testibus adductis lectiones variantes enumerat quae vel archetypi vel interpretis ($\mathfrak{K}$) esse possent.

Secundus apparatus et de restitutione archetypi et de historia textus rationem reddit, variasque lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis. Quando legi possunt, codices rescripti expressis verbis adlegantur, ita ut ex silentio apparatus nihil concludi liceat.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero plerumque ex GCAM tantum.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

- † † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

- = lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior seu positivus*).

- || lectionem introducit praecedenti parallelam qua varia lectio vel idem textus originalis verti videtur (*duplicatum*).
-] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.
- **** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.
- † post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.
- * item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correctata fuit.
- ¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.
- ² item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.
- ³ item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.
- Nota bene:* Ubi cumque post † vel * signum ¹ vel ² in notis non apparet, corrector lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.
- ~ inversa verba designat.
- praem.* praemissa verba praecedunt.
- + additis verbis praepositur.
- om.* omissa verba sequitur.
- [] post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.
- ¶ notis praepositur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

- ¶ < divisiones textus designant maiores et minores.

INCIPIT SAPIENTIA SALOMONIS

- I. ¹ Diligite iustitiam qui iudicatis
terram
sentite de Domino in bonitate
et in simplicitate cordis quae-
rite illum
² Quoniam invenitur ab his qui
non temptant illum
apparet autem eis qui fidem
habent in illum
³ Perversae enim cogitationes se-
parant a Deo

- probata autem virtus corripit
insipientes
⁴ Quoniam in malivolam animam
non intrabit sapientia
nec inhabitabit in corpore sub-
dito peccatis
⁵ Sanctus enim spiritus disciplinae
effugiet fictum
et auferet se a cogitationibus
quae sunt sine intellectu
et corripietur superveniente ini-

I. 2. illum (2°) eum AT | 4. habitabit CΣT, secundum usum Hieronymi.

Deest G; adsunt k(partim, fol. lac.)b(vv. 1, 3, 4)x(v. 1, diligite-cordis).

Tit. incipit sapientia salomonis XT,
cf. G 19, 20 et Θ; incipit liber sapientiae sa-
lomonis (+ principium libri sapientiae Z)
CALZΩ^S; incipit (item b) liber sapienti(a)e
(+ scarpsum b) Λ^LΠ^HMQYΦWSΓΨ^PΩ^I
ba; liber sapienti(a)e Θ^{HA}agrelvst; incipit
ΨΕΥΛΕΠΠΓΡΑΦC (sic Σ^T; ΨΕΥΛΕΠΠ
ΓΡΦOC Σ^C) id est liber sapienti(e) qui
propter similitudinem eloqui salomonis ti-
tulo prenotatur (cf. HI, Prol. in libros Salomo-
nis et AU ci XVII, 20, 1) Σ; incipit de sa-
pientia filii sirac (sic) x; incipit textus Θ^M;
sine titulo Ω^M.

I. 1. iustitia Λ^Lb | terra b | servite
ut vid. Θ^H* cum GI | de om. Θ^Hb cum GI |
in bon.] in ras. brev. spat. b².

2. quoniam] quod Ψ^D | inuenietur
Λ^L* (ut vid.) QΦ^RΘ^M*Z^STΓ^MΨ^Dk | illum (1°)
eum X cum GAU, HI Lc, Ζa, Is, APO, BED
(partim) | eis] his Γ^A | illum (2°) eum AT
cum HI Lc, AU spe (codd. MPCR), GI.

3. enim] autem YWS* (ut vid.) cum
PS-FU Pin | probat A*Θ^A*M*W* | corri-
piet a | insipienti b.

4. mali(u)ola anima XΣΠ^H*ALY*
Φ^{RG}T*S*b cum AU spe (cod. M), PS-AU spe |
intrabit = CΣ^T*CΠ^H2AZ*W^S cum AU spe,
PS-AU spe; intrauit Σ^T*Θ^HW*; intrauerit
Π^H* ut vid.; introiuit Γ^M2b; introibit cett. |
sapientiam Ψ^D | inhabitabit = XΠ^HMQ³
Y*Z*(ut vid.)Ω^M* cum FU, cf. Θ; inhabitauit
ALQ*; habitauit W*Γ^M2; habitabit cett.
cum AMst q, AU Jul, spe, CAn co, PS-AU spe,
secundum usum Hieronymi | in om. X.

5. ~ spiritus enim sanctus Λ^LWΩ^SJ
agrelst | disciplina Q* | finctum X; ficturis
L* ut vid. | auferet] auertet Σ, cf. Brev. goth.
et Θ^S2 | a om. A | quae] qui Γ^M | intellectum
Λ^L* | superveniente = CΣLQΘ^HM*Z*
TW*S* cum. AU Ad, spe (cod. S), Brev. goth.
et Θ; praem. a cett. cum AU spe (codd. MPCR),
PS-AU spe | iniquitatem L.

I. 1. ¶ diligite I. Γ^A | <sentite CAM | et <CM | 2. <quoniam CAM | <apparet CAM |
3. <perversae CAM | <probata CAM | 4. ¶ quoniam Div. sine num. Ψ^D; <quoniam CAM | nec
CM | 5. ¶ sanctus II. MΦΓ^A; Div. sine num. Ω^M; <sanctus CA | <et (1°) CAM | <et (2°) CAM.

- quitate
⁶ Benignus est enim spiritus sapientiae
et non liberabit maledictum a labiis suis
Quoniam renum illius testis est Deus
et cordis eius scrutator est verus
et linguae illius auditor
⁷ Quoniam spiritus Domini replevit orbem terrarum
et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis
⁸ Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere
nec praeteriet illum corripiens iudicium
⁹ In cogitationibus enim impii interrogatio erit
sermonum autem illius auditio ad Dominum veniet
ad correptionem iniquitatum illius
¹⁰ Quoniam auris zeli audit omnia
et tumultus murmurationum non absconditur
¹¹ Custodite ergo vos a murmuratione quae nihil prodest
et a detractatione parcite linguae
Quoniam responsum obscurum

6. maledictum] cum AU men, spe, PS-AU spe, et forsitan cum $\mathfrak{K}$ (sensu activo); maledicum $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ et Sir. 37, 8; 2 Ma 10, 36; 13, 11; 1 Cor. 5, 11; 6, 10; 1 Pet. 4, 15 (qui loci sunt veteris versionis latinae) | 10. abscondetur CXΣA.

Deest G; adsunt k(partim, usque ad v. 9, enim)b(v. 11ab)x(v. 11).

6. ~ benignus enim spiritus est Θ^H | non om. Γ^{M*} | liberavit ALM†Q†YΓ^{M2} Ψ^Dk cum AU spe (codd. MP*C), PS-AU spe (codd. MVL) | maledicum rtwc | a om. A* | suis] eius CIIHLZ*TWS* cum AU men | quoniam] quia X | renium Z*, cum PS-AU spe (cod. S); regnum Θ^{M*} | eius] illius CX Ω^{MSJ*} arelusc, cum PS-AU spe | scrutator] circumspectator X | uerus om. L | lingua L | illius (2°) eius XΣ†Ωarelusc, cum AU spe (cod. S) | auditor] aditor Γ^{M*} ; + est X.

7. domini] dei X | replebit XLΘSk | scientia CT*Ψ^D; om. Y* | uoces Y*Z*T*S*.

8. qui] quod Γ^{M*} | iniqua + et mendacium X | poterit ΣZ*, cf. $\mathfrak{S}$ et praeteriet infra | nec] sed nec Σ cum AU men, spe, FU, cf. $\mathfrak{S}^B$; sed nec hec X | pr(a)eteribit Z*Γ^A; praeteriit Y | il. cor. in ras. ΩJ³ | illud Y.

9. enim om. Σ† | sermonis Σ | domi-

num] Z*; deum CΛ†ΦΘ^HZ*Γ^AΨ^DΩarelsc | ad] praem. et Λ¹MYΦΘ^{M2}Z*S²Γ^{M2}Ψ^DΩag cum PS-FEL I | correctionem Ω | iniquitatis CXΣ.

10. tumultus] praem. in Ψ^D | tumultus a murmurationum T*, tumultuosa murmuratio T² | absconditur = LQ*YT*rtw cum AU spe (cod S) et $\mathfrak{S}$; abscondetur cett. cum AU spe (codd. MPCR).

11. uos] nos Ψ^D | a (1°) om. x | a (2°) ad LY*x* | detractatione M; tetractatione x; tractatione L | parcite] partite Θ^{H*} . ¶ Rab. «parcite». Quidam novam litteram sompnientes dicunt «partite lingue» id est «diuise». Hug. | quoniam] quia Ωa; quoniam — ibit om. b | resp. absconditum Σ, cf. Brev. goth.; sermo obscurus CIIH²AY ΦΘ^{AM}Z²Γ^MΨ^DΩ edd. ¶ al. sermo obscurus

6. <benignus CAM | <et (1°) CM | <quoniam CAM | <et (2°) CM | <et (3°) CM | 7. <quoniam CAM | <et CAM | 8. <propter CAM | <nec CAM | 9. <in CAM | <sermonum CAM | ad (2°) CAM | 10. <quoniam CAM | <et CM | 11. ¶ custodite III. MΦΓ^A; Div. sine num. QΨ^D; <custodite CA | <et CAM | <quoniam CAM.

in vacuum non ibit
 os autem quod mentitur occidit
 animam
¹² Nolite zelare mortem in errore
 vitae vestrae
 neque adquiratis perditionem in
 operibus manuum vestrarum
¹³ Quoniam Deus mortem non
 fecit
 nec laetatur in perditione vivo-
 rum
¹⁴ Creavit enim ut essent omnia
 et sanabiles nationes orbis terra-

rum
 Et non est in illis medicamen-
 tum exterminii
 nec inferorum regnum in terra
¹⁵ Iustitia enim immortalis est
¹⁶ impii autem manibus et verbis
 arcessierunt illam
 Et aestimantes illam amicam
 defluerunt
 et sponsionem posuerunt ad
 illam
 quoniam digni sunt qui sunt ex
 parte illius

11. in om. T cum Θ , lectio difficilis, quae tamen recta non vid., cf. infra non erit T. | 15. immortalis est] cum archetypo et $\mathfrak{K}$, ut vid.; + iniustitia autem mortis est adquisitio Σ , cf. Θ (ed. J. ZIEGLER, p. 24).

Deest G; adsunt b(v. 11d)x(v. 11).

S² | in — ibit] non celauitur C, cf. Brev. goth. | in om. T, cum Θ | iuit Λ^L *; erit Θ^H T | occidet $\Sigma A \Phi^{RG} \Psi^D$ cum PS-AU spe (codd. M²/s, F¹/1) | anima Y*.

12. zelare] Θ^M *S*; zelari $M \Theta^M$ S² cum LUC Ath | errore] in ras. Q²; (e)rrorem CXII^LLM^Q cum FU Mon; terrore Σ | uitae] uie Y.

13. deus] dominus Π^H cum CT ep (codd. BC¹) et Θ^{543} | mort. — fecit] ~ non f. mortem Ω^{SJ} * (ut vid.) | non fec. om. Ω^M * | perditionem XL cum AN sy | uirorum A Θ^H * cum PS-THs. ¶ Rab. « uiuorum » Hug.

14. creabit X | enim + deus Ω^{MSJ} *³. ¶ « enim ut » Hug. | et om. Π^H * | sanabiles] cum HI ζa , Is, PS-AU spe et Θ ; sanabilis Y*; + fecit $X \Sigma \Lambda^L \Pi^{H2} LMQ^2 Y \Phi Z^2 T^2 W^2 S \Gamma \Psi^D$ Ω agrel ϵ c cum HI Ez h, AU Ps; + esse uoluit C Θ , cum M-M. ¶ al. « fecit » Θ^M | et] Z*; om. $\Lambda^L \Phi Z^2 \Psi^D \Omega$ | non + enim Ω^{SJ} . ¶ Rab. et ant. non habent « enim », set sic « et non est in illis » Iac. | in om. XMYZ* cum HI ζa | medicamen W* | terra] terram LW* S*; + uiuentium $\Sigma \Lambda^L$ cum 262 et M-M. ¶ al. uiuentium Θ^M .

15. enim] Z*S*; om. Π^H *AQY ΦZ^2

S² $\Psi^D \Omega^M$ cum EP-SC | immortalis est] Π^H * Z*W*S* cum EP-SC, M-M et Θ ; perpetua est et i(m)mortalis (+ est Π^{H2}) Π^{H2} AMQ Y $\Phi \Theta Z^2 W^2 S^2 \Gamma^M \Psi^D \Omega^{SJ}$ edd.; perpetua et immortalis est Γ^A ; perpetua causa immortalis Ω^M ; + iniustitia autem mortis est a(d)quisitio $\Sigma \Lambda^L \Pi^{H2}$ (~ adquisitio est) Θ^M res, cum M-M; + iniustitia (iustitia Ω^M) autem mortis a(d)-quisi(t)io Ωa ; + in iustitia autem mortis adquisitio g (litteris minoribus); cf. S² post v. 16.

16. uerbu[.] W*; ~ uerbis et manibus C Θ^H , cum M-M et Θ^{542} | arce(s)-sierunt = CXALQY* $\Phi \Theta Z^2 \Gamma^M$; acc**se-runt T; accer(s)ierunt cett. | illam] illa Y*; sibi mortem X | et aest. — illam (3°) om. L | et aest. illam om. Σ^C | extimantes CX Σ^T ; existimantes Ω^M | eam amicam Π^H ; illa amica Y* | sponsionem] Z* cum 262, M-M et Θ ; sponsiones $\Sigma \Pi^H$ AM $\Theta Z^2 T^2 W^2 S \Gamma \Omega$ edd. cum Θ^{1b} ; sponsionis T*. ¶ mod. « sponsiones », ant. « sponsionem » Iac. | digni s.] praem. morte Ω ares; + morte A. ¶ Rab. « morte digni sunt » Hug. ant. non habent « morte » Iac. | qui sunt om. Y; qui sint $\iota \omega \epsilon$ | illius + iustitia autem mortis est adquisitio S² (cf. v. praec.).

<os CAM | 12. <nolite CAM | <neque CM | 13. ¶ quoniam II. Σ ; <quoniam CAM | <nec CM | 14. <creavit CAM | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | <nec CM | 15. ¶ iustitia III. Q; <iustitia CAM | 16. <impii CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | <quoniam CAM.

II. ¹ Dixerunt enim apud se cogitantes non recte
Exiguum et cum taedio est tempus vitae nostrae
et non est refrigerium in fine hominis
et non est qui agnitus sit reversus ab inferis
² Quia ex nihilo nati sumus
et post hoc erimus tamquam non fuerimus

Quoniam fumus afflatus est in naribus nostris
et sermo scintillae ad commovendum cor nostrum
³ Quia extincta cinis erit corpus
et spiritus diffundetur tamquam mollis aer
Et transiet vita nostra tamquam vestigium nubis
et sicut nebula dissolvetur

II. 2. post hoc] cum ZE et S; post haec AT | tamquam] lectio difficilis cum S; + si CT, + qui Σ cum ZE | scintillae] cf. S^v(σπινθηρι) uel S⁵³⁴(σπινθηρος)? scintilla forsitan R cum S, cf. v. 3 quia | 3. quia] qua R ut vid., cf. S; cf. tamen v. 2 scintillae (plur.?) ; forsitan peccavit archetypus, eo quod R sibi constans (scintillae... qua extincta] non fuisset | et transiet — adgrauata] ~ post v. 4 nostrorum S | transiet] forma plebeia (cf. 1, 8 praeteriet; 4, 19 periet; 16, 29 disperiet); transibit C, transiuit A, transiit ΣT | uestigia CT cum S, forsitan recte.

Deest G.

II. 1. enim + impii Ωare, cf. Resp. Rom. ¶ Rab. « impii » Hug. | cogitationes L; cogita***** Θ^{H*}; ~ cogit. ap. se Θ^{H2}Ωarelst. ¶ « apud se cogitantes » Hug. | et cum om. Θ^{H*} | est (1°) om. ΣT^{*C}, cf. S; + et A* | et (2°) om. Ω^{MSJ*} | est (2°) om. Z* | finem X | non (3°) rescript. Γ^{A2}.

2. nati] cum S^{AV1}; facti Φ^P cum AMst q et S | et (1°) om. ΩJ* | hoc] Z*; h(a)ec XΛ¹Π^HAMQYΦΘZ²TWT^AΨ^DΩ cum S⁵⁴⁷ | tamquam] Q†Z*Γ^{M*}ΩJ*; + si CΠ^HLM QYΦΘZ²TST^AAM²Ψ^DΩJ²r; + qui XΣ cum ZE. ¶ Rab. « si » Hug. | non] praem. nati XΣ; + nati L | fumus + et Ω | flatus Ωbust; allatus S. ¶ alb. afflatus est S³. Rab. « fumus afflatus » Hug., item Iac. | naribus] auribus X | sermo om. W | scintilla wst | commou.] co(n)burendum Σ. ¶ al. conburendum Θ^M.

3. quia — corpus om. Ω^M | quia] Λ^{L*}M*; qua Λ^{L2}M² wst cum S; ex quo X | extincta] Λ^{L*}ΩJ² (ut vid.); extinctus Λ^{L2} Ω^{3J*}(ut vid.)³agel; extinct** Z*; extincto X. ¶ Rab. « qua extincta » Hug. al. « quia

extinctus » Iac. | ~ cin. ext. ΣT² | corpus] cor Ω^S; + nostrum Λ^LΠ^{H2}Q²ΦZ²WSΨ^D Ω^{SJ} edd. cum S^d | et + tunc X | d(iff)unditur AM*YTW | mollis — tamquam om. Λ^{L*} | mollis] la(p)sus XΣ. ¶ al. lapsus Θ^M | et trans. — adgra.] bis (X^a hic, et X^b post v. 4) praebet X | et (2°) S*; om. S² | transiet = X^b ΣT² (e rescript.) Λ^{L2}LMΦΘ^HΓ^{AM2}Ψ^DΩ cum AM Ca; transibit CX*Π^HQ²Θ^{AM}Z²S² edd.; transiuit AQ*; transiit ΣT^{*C}YTW cum EUCH int.; transit Γ^{M*}; transi** S*; legi nequit Z* | uita nostra] u. mea Ω^M; u. uestra a; nomen nostrum ΣT^{*C}(ut vid.)^{CZ*} (ut vid.) | tanquam uestigio X^a; quasi uestigium X^b | uestig. nub.] uestigiantibus L | uestigium] cum EUCH et S¹⁵⁵; uestigia CΣT²Λ^LΠ^H MYΦΘ^{H2}ZWΨ^Dgw cum AM Ca et S ¶ Rab. et ant. « uestigia » Iac. | et trans. — nubis ~ post et sicut — adgra. ΣT^{*C}Z* (ut vid.), cf. S; et sicut diffundetur — adgra. et trans. — nubis et sicut nebula — adgra. ΣT² | sicut neb.] X^a; tanquam neb. X^b | nebula a; om. ΣT¹ (1° loco) | dissolbetur X^a; dissoluitur T; diffundetur Σ; dissipabitur

II. 1. ¶ dixerunt II. Ω; III. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; dixerunt CA | <exiguum CM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | 2. <quia CAM | <et (1°) CM | <quoniam CAM | <et (2°) CAM | 3. <quia CAM | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM.

- Quae fugata est a radiis solis
et a calore illius adgravata
- ⁴ Et nomen nostrum oblivionem
accipiet per tempus
et nemo memoriam habebit ope-
rum nostrorum
- ⁵ Umbrae enim transitus est tem-
pus nostrum
et non est reversio finis nostri
quoniam consignata est et nemo
revertetur
- ⁶ Venite ergo et fruamur bonis
quae sunt
- et utamur creatura tamquam
iuventute celeriter
- ⁷ Vino pretioso et unguentis nos
impleamus
et non praetereat nos flos temporis
- ⁸ Coronemus nos rosis antequam
marcescant
nullum pratum sit quod non
pertranseat luxuria nostra
- ⁹ Ubique relinquamus signa lae-
titiae
quoniam haec est pars nostra
et haec est sors

5. reuertitur T* cum Θ , forsitan recte | 6. creatura] cum Θ ; creaturam AT, forsitan recte | tamquam in iuventute AT cum Θ^{OL} , lectio facilior | 8. nullum pratum — luxuria nostra] sine add. XΣZT; + nullus autem ortus nostre lasciuie immunis Π^H; + nemo (ue)strum sit exors luxuriae nostrae CA, alia versio eiusdem versus cum varia lectione, forsitan recte, sed XΣZ hic ad vulgatam graecam (quae (η)μων legit et non λειμων) non accommodantur, illorumque testimonium T independenti traditione confirmat.

Deest G; adest b(v. 5ab).

X^b | quae — 4. nostrorum] in ras. brev. spat. Θ^{M2} | fugata] X^a; effugata CX^bΣT²Θ^{HM2}ΣΓ^A Ω^I | a rad.] X^b; radiis X^a | a cal.] X^bΩ^{I1}; calore X^aΛ^LΠ^{H*}LMW*Ω^{I†} | aggrauata Γ^{M*}; graua Γ^{M2}.

4. et nomen n.] praem. nemo uestrum sit excors luxuriae nostrae (cf. v. 9) Z² | nostrum] uestrum Φ^R | haccipiat C | nemo] ne YS*Γ^{M*} | memoria Ψ^D | ~ hab. mem. Ωa | nostrorum + et transiet—adgrabata (cf. v. 3) X sec. ordinem Θ .

5. umbrae—nostrum om. ΣT^{*C} | umbra M*QYΦ^G cum Θ^1 | trans. est in ras. Ω^{I2} | nostrum] uite nostre X cf. Θ^{OL} | et non est bis scripsit b | non est om. Ω^{M*} | nostr(a)e XL cum ZE | consignatus ΣΩ^S cum PAU-N; consignatum L¹; signatum L[†] | nemo] non Σ^C. ¶ nemo Σ^C | reuertetur] Ω^{M*}; reuertitur LT*Ω^{M2SJ*} edd. cum ZE. ¶ Rab. et ant. «reuertetur», al. «reuertitur» Iac.

6. ergo] igitur Ω^M | et (1°) om. W (spat. vac. rel.) | sint L | creaturam XΛ^{L*} AY*ΦZ*TWS*Ψ^D | tamquam = CXΣT

Y*Z* cum AM Ca, Tb, 262 et Θ ; + in Σ^C Λ^LΠ^HALMQY*ΦΘZ²TWSΓΨ^DΩ edd. cum Θ^{OL} | iuventute] Ω^{I2} (uentute in ras.); iubentutem X; iubente Σ^C.

7. ungu. praem. in T | nos (1°) om. Π^{H*} | temporis + uerni X, cf. Θ .

8. paratum Σ^T | nostra + nullus autem ortus (+ sit Π^{H2}) nostre lasciuie immunis Π^H.

9. ubique = XΣT^{*C}Z*(Z² cf. v. 4) T* cum ZE tr, AM (²/3); praem. nemo uestrum sit exors luxuriae nostrae CΣT²Λ^LΠ^HALMQYΦΘT²WSΓΨ^DΩ edd., cf. Θ^1 [uestrum] nostrum Π^HΩ^{SJ}wsst, om. Ω^M; exors = CΠ^{H*}AM²Θ^HT²Γ^AΨ^D edd., exors ΣT²Λ^LΠ^{H2}LM*Y²Θ^{MA}WSΩ, exors Q²Y*ΦZ²Γ^M (ut vid.), exors Q*; ~ e(x)ors sit CXQ*Y*Ω edd.; exors—nostrae partim evanuit Γ^M; luxuria nostra Θ^{H*} . ¶ excors Θ^{M2} | derelinquamus L | letitie + nostre X cum Θ^0 | haec (1°)] hae A* | haec est (2°)] S*; om. CΘ^HS²; haec Λ^L | sors] S*; hereditas CΘ^H; + nostra CXΘS²ate cum Θ^A ; + nostra et hereditas nostra Q². ¶ al. hereditas Θ^M .

<quae CM | <et (4°) CM | 4. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | 5. <umbrae CAM | <et non CM | <quoniam CAM | 6. <venite CAM | <et (2°) CM | 7. <vino CAM | <et non CAM | 8. <coronemus CAM | <nullum CAM | 9. <(nemo) CAM | <ubique CAM | <quoniam CM.

- 10 Opprimamus pauperem iustum
et non parcamus viduae
nec veterani revereamur canos
multi temporis
11 Sit autem fortitudo nostra lex
iniustitiae
quod infirmum est enim inutile
invenitur
12 Circumveniamus ergo iustum
quoniam inutilis est nobis
et contrarius est operibus nostris
et inproperat nobis peccata le-
gis
et diffamat in nos peccata disci-

- plinae nostrae
13 Promittit scientiam Dei se habere
et filium Dei se nominat
14 Factus est nobis in traductio-
nem cogitationum nostrarum
15 gravis est nobis etiam ad viden-
dum
Quoniam dissimilis est aliis vita
illius
et inmutatae sunt viae eius
16 Tamquam nugaces aestimati su-
mus ab illo
et abstinet se a viis nostris tam-
quam ab immunditiis

11. iniustitiae] *lectio facilior*; iustitiae **R** ut vid., cf. **Θ** | 12. inutilis] insuavis *CY* cum **R** ut vid., cf. **Θ** | inproperat] cum **R** ut vid.; exprobrat *CY* | et (3°) — nostrae om. *CY* | 13. ~ se scientiam dei **A** | 14. in traductionem] cum **Θ**; in traductione **ΣT** cum *CY* | 15. eius] *varietatis causa*; illius *CY* cum **R** ut vid. | 16. abstinet] cum **R** ut vid., cf. **Θ**; continet **X** cum *CY* | tamquam (2°) secundum traductoris usum (34 exempla in *Sap.*); quasi **X** cum *CY*, *varietatis causa ut vid.*

Deest **G**; adest **k**(*partim, a v. 10, fol. lac.*).

10. pau*perem **W**; + et **X** cum **Θ**^{336*} | ueterani] in *ras.* **Q**²; ueteran* **ΠH*** **ΘH***; ueterano **ΠH²ael^s**; ueteram **L**; + nec **ΠH²Q²ΦZ²(Z³ om.)Ψ^Dael^s**. ¶ *Rab.* «ueterani reuereamur» *Hug.* | reuereamur] **S**³; uereamur **S**² | canitiae **C**.

11. sit] sin **ΠH***; si **Q*** | lex iusti(t)i(a)e **ΩMJ*³atut** cum *AU* s et **Θ**. ¶ *Rab.* «iniustitie» (*in marg.*, al «iustitie») *Hug.* al. minus recte «iusticie» *Iac.* | quod — inuenitur om. **ΩM** | infirme **W***; informe **Z*** | enim om. **ΛL*** | ~ enim inf. est **ΣΛLΦZ²Ψ^DΩSJ** *edd.* ¶ *Rab.* «quod enim inf. est» *Hug.* | inuenietur **T**; inueniatur **CX**; inuenit **Y**.

12. circumueniamur **T*** | quoniam] quia **LΩ^s** cum *TE Marc, AM ex, off, HI Is, EVA - G* | contrariis **a** | est] **S*** cum *CT*; om. **ΣS²ΩJ** cum *M-M* | nostris] nos **L** | **famat **ΩJ***; infamat **g** | in nos pecc.] in nobis pecc. legis **X** (*cf. verba praec.*).

13. promittit + enim **ΓA** | sc. dei se]

Z* cum *CT te, AU*; ~ se sc. dei **AQ²Y²**(*se in ras.*)**ΦΘAMZ²Ψ^DΩ** *edd.*; sc. dei **Q***, *cf. infra*; se sc. dei se **W*ΓM** | scientia **S*** ut vid. | habere + se **Q*** ut vid. | dei om. **ΠH*** | se (2°) om. **ΛL***.

14. factus] **W***; factum **W²** | traduc-tione **ΣΛL*Q***(*ut vid.*)**YΦZTWS*** (*ut vid.*) cum *CT te*; contrad(ic)tionem **ΓMΩ^s**; contradic-tione **ΛL²** cum *M-M*; + ** **W** | cogita-tionum + animarum **W***, *cf. 3, 13* | nostra-rum] **ΩJ²** (*a in ras.*); om. **ΛL***.

15. est + enim **Σ** cum *EVA-G* | etiam om. **S*** cum *TY Apc (1/2), BEA Apc*; ~ etiam nobis **X** cum *IS Jud.* | uiuendum **L** | dissi-mili **Y*** | est + pre **X** | aliis + et **Σ** cum 262 | illius] eius **ΘH** cum 262 et *M-M* | inmutatae] i(n)mutae **A*ΦP**. ¶ *Rab.* «inmutate» *Hug.* | eius] cum *CT te (cod. A)*; illius **ΘHΩ^s** cum *CT te*.

16. extimati **CXΣ**; existimati **ΩSJ*³** | abstinet] cum *AU ci, cf. Θ*; continet **X** cum *CT te, IS Jud* | tamquam (2°) quasi **X** cum

10. ¶ opprimamus **V. Φ**; *Div. sine num.* **Ψ^D**; <opprimamus **CAM** | <et **CM** | <nec **CAM** |
11. <sit **CAM** | <quod **CAM** | 12. ¶ circumveniamus **V. MΓA**; <circumveniamus **CA** | <et (1°) **CAM** | <et (2°) **CAM** | <et (3°) **CAM** | 13. <promittit **CAM** | <et **CM** | 14. <factus **CAM** |
15. <gravis **CAM** | <quoniam **CAM** | <et **CAM** | 16. <tamquam **CAM** | <et (1°) **CAM**.

Et praefert novissima iustorum
et gloriatur patrem Deum se
habere
17 Videamus ergo si sermones illius
veri sunt
et temptemus quae ventura sunt
illi
et sciemus quae erunt novissima
illius
18 Si enim est verus filius Dei sus-
cipiet illum et liberabit eum
de manu contrariorum
19 Contumelia et tormento inter-

rogemus eum
ut sciamus reverentiam illius
et probemus patientiam ipsius
20 Morte turpissima condemnemus
illum
erit enim ei respectus ex sermo-
nibus illius
21 Haec cogitaverunt et erraverunt
excaecavit enim illos malitia
eorum
22 et nescierunt sacramenta Dei
Neque mercedem speraverunt
iustitiae

16. se habere] cf. 547 613 (codd. latinizantes); om. CY cum K et G. | 17. quae ventura] quae
cuentura CY cum K ut vid. | et sciemus (|| uideamus) quae erunt novissima illius (|| quae
ventura sunt illi) om. CY cum K et G | 19. eum] cum CY; illum SAT | illius] cum CY; ipsius A |
ipsius] cum PS-CY, varietatis causa; illius Σ cum CY et K ut vid. | 20. illum] eum Θ^H cum CY et for-
sitan K | 21. eorum] ipsorum ΣΘ^H cum CY et forsitan K.

Deest G; adsunt k(partim)h(partim a v. 17, novissima, fol. lac.).

CY, AU, IS | profert CT cum CY te (cod. M),
M-M | gloriatur W* | patrem deum se
habere] cum AU, M-M; patr. se deum hab.
XΛ^LΠ^HMQY; se deum patr. hab. LΩ^{MSJ2}
(in ras.); patr. se hab. deum Γ^Aagrelst.

17. illius (1°) eius XΘ^H cum CY te (codd.
AO), IS Jud, M-M, Brev. goth. | sunt (1°)
M*Y*Θ^MZ*T*S*; sint M²Q²Y²Φ^PΘ^{M2}Z²
T²S²Ψ^PΩ^{MJ} edd. cum CY te (codd. B*H) et
Resp. Rom.; s[...] k; om. Q* | sunt (2°) S*;
sint S² | sciamus CΩ^M cum EVA-G | qua Γ^M;
+ uentura T† ut vid. (cf. verba praec.).

18. est om. Γ^M* | uere Λ^LΦ^P | ~ uerus
est XΣ cum 262, M-M et Brev. goth. | fil. d.]
[...] h; ~ d. fil. AYΘ^{AM}Γ^M cum AU ep (cod.),
EVA-G | suscipiat Π^H | liberabit Σ^{T†}Π^{H2}
Γ^{M*}; li(b)erauit Σ^{T1}ALQ*YW*S*Γ^{M2} h;
liberet Π^{H2}Φ^P cum Resp. Rom. | eum] illum
XΣΛ^LYΩarel | manibus XT^MΨ^PΩaelst;
m[...] h | contrarioris L cum 543.

19. contumeliis Λ^L | tormenta XΨ^D
cum CY te (cod. L*), LAC epit (Cod. V) et 262;

tormen[...] h | eum] CY te, IS Jud, M-M;
illum XΣAMQYΦΘ^{AM}ZTΓΨ^D | ut] et E
QZ* cum CY te (cod. O), LAC epit | sciemus
Q* | ill. et prob. patr. ill.] [...] h (fol. rec.) |
illius] ipsius ALMΘ^{AM}WSΓ^M; eius XΩ^{SJ}arel
bst | ipsius] Z* cum PS-CY mont, 262, M-M;
illius ΣΩ^{SJ}arelbst cum CY te; ***** Θ^{M*};
eius cett. cum CY te (codd. AP).

20. totum v. om. Ω^{J*} ex homoeotel. |
mortem turpissimam Y*; morte turpissimo
L | illum] eum YΘ^HΩ^{MSJ2} edd. cum CY te,
LAC in | enim] W*³; om. W² | ei] Z*; eius h;
om. ΣΛ^LQΦZ²W*Ψ^DΩ cum AU, M-M et
534 | respectus + eius X cum AU Fau (cod.)
et 537-261 | ex serm.] Ω^{J3}; *****monibus
Ω^{J2} | ex] et LΨ^D; **** Q*.

21. errau. + et Y* | enim om. M |
illos] eos Ω^S; oculos a | i(p)sorum ΣΛ^LΠ^H
LΘ^HWS h* (ut vid.) cum CY te, M-M; illo-
rum YΦZTΓ^AΨ^D h²; [...] Γ^M.

22. sacramentum XY cum CY te (codd.
RO) | ~ sper. merc. Z* cum 5² | ~ iust.

<et (2°) CAM | <et (3°) CAM | 17. <videamus CAM | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | 18. <si
CAM | <suscipiet M | <et C | <de M | 19. <contumelia CAM | <ut CM | <et (2°) CM | 20. <mor-
te CAM | <erit CAM | 21. <haec CAM | <excaecavit CM | 22. <et CAM | <neque CAM.

nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum
 23 Quoniam Deus creavit hominem inexterminabilem
 et ad imaginem suae similitudinis fecit illum
 24 Invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum
 25 imitantur autem illum qui sunt ex parte illius
 III. 1 Iustorum autem animae in manu Dei sunt
 et non tanget illos tormentum

mortis
 2 Visi sunt in oculis insipientium mori
 et aestimata est afflictio exitus illorum
 3 Et ab itinere iusto abierunt in exterminium
 et quod a nobis est iter exterminii illi autem sunt in pace
 4 Et si coram hominibus tormenta passi sunt
 spes illorum immortalitate plena est

23. ad imaginem] *ex Gen. 1, 26, cf. suae similitudinis infra; imaginem* $\mathfrak{K}$? *cf. 6* | 25. imitantur] *εισαγονον?* *vel* *iniritant* $\mathfrak{K}$? *cf. 4, 2 et 15, 9.*

III. 1. mortis] *malitiae LUC et PS-AU Spe (codd. FMLC), cf. v. 2; om. $\mathfrak{K}$? cf. 6* | 2. in oculis] *cum 6, lectio difficilis; oculis SAT, forsitan recte | afflictio] malitia X (vox latinitatis christianorum primaevae) cum LUC et forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 3. et ab itinere — exterminium] cum LUC; om. ATk ad vitandam archetypi repetitionem, ut vid. | et quod — exterminii] *om. LUC; utrumque membrum eundem versum graecum reddit, primaeque versio antiquior videtur (= $\mathfrak{K}$), etsi a quibusdam eliminatur codicibus.**

Deest G; adsunt k(partim)x(a v. 23 usque ad v. 1)h(partim).

sper. A | iud.] indicauerunt Ω^M | sanctarum] nostrarum Λ^{L*} ; sanctarum nostrarum Λ^{L2} .

23. creabit X | inexterminabilem] Π^{H*} ; inextimabilem Π^{H2} ; interminabilem A^* | ~ imaginem similitudinis su(a)e Ω^{SJ} *edd.*; ymaginem sue similitudinem X | facit Ψ^D | illum] eum Q.

24. autem] enim Q *cum AU ps; om. $\Sigma\Omega^S$ cum AM Sat, HI ep* | introibit $X\Lambda^L$ L Y^* h; intrauit $\Sigma\Theta^H Z^* \Omega^{J2}$ (*in ras.*) x.

25. imitatur Γ^M | autem] *cum 6*; ergo $X\Sigma A$; *om. Ω^M | illum + diabuli T; + **** h | illius] eius $X\Psi^D$; [...] h.*

III. 1. autem *om. $X\Sigma\Theta^H Z^* \Omega^S$ cum AU, M-M, Brev. goth. et 6^{336*548} | animae om. L | tangit $Z^* S^* x$ cum FIL.*

2. in = CXZ *cum τ^{70} , Brev. goth. et 6*; *om. cett. | insipientium — illorum et ab iti-*

nere] in ras. Φ^G | et estim. est af.] in ras. brev. spat. Ω^{J2} | et om. $\Sigma\Omega^{MSJ}$ (ut vid.) | extimata CX Σ^T ; existimata r | afflictio] malitia $X\Lambda^L$ *cum LUC Ath, AU s, Ex, PS-AU spe et Brev. goth.; praem. **** W.**

3. et ab itinere — in exterminium *om. ALQZ*TW $S^*k^*h^*w$, cf. 6* | et (r^o)] *om. LUC Ath; + quod g | iusto] Γ^M ; iusti Γ^{M2} | exterminium] exterminio Y^* | et (2°) — exterminii] *om. LUC | et (2°) om. g | quo Y^* ; praem. * Θ^{M*} | est om. Ω^{SJ*} | exterminii] extermini L; exterminium $\Pi^{H*}w$, *cf. 6* | ~ et quod — iter ext. et ab itin. — in exterm. Π^H . η uel et ab itinere iusto abierunt in exterminium Q^2 ; quidam interpolant « et ab itinere iusto abierunt in exterminium » Rab. et ant. et grecus non habent, set remanet in textu Hug.**

4. spes + autem L.

<nec CAM | 23. <quoniam CAM | <et CAM | 24. η invidia III. Σ ; <invidia CAM | 25. <imittantur CAM.

III. 1. η iustorum II. $A\Theta^{AM}$; III. Ω ; V. Q; VI. $M\Phi\Gamma^A$; *Div. sine num. $W\Gamma^M\Psi^D$* ; <iustorum C | <et CM | 2. <visi CAM | <et CM | 3. et ab CM | <et quod CAM | <illi CM | 4. <et CAM | <spes CM.

- ⁵ Et in paucis vexati
in multis bene disponentur
Quoniam Deus tentavit illos
et invenit illos dignos se
- ⁶ Tamquam aurum in fornace
probavit illos
et quasi holocausta hostiam accepit illos
et in tempore erit respectus illorum
- ⁷ Fulgebunt et tamquam scintillae
in arundinetis discurrent
- ⁸ Iudicabunt nationes et dominabuntur populis
et regnabit Dominus illorum in perpetuum
- ⁹ Qui confidunt in illum intelligent veritatem
et fideles in dilectione adquiescent illi
quoniam donum et pax est electis illius
- ¹⁰ Impii autem secundum quae cogitaverunt correptionem habebunt

5. et (r°) cum CY et S; om. ΣT | 6. holocaustam CY (1/2), PS-CY, LUC cum S | illos (2°) eos X cum CY, LUC, forsitan cum S | in tempore erit respectus illorum (7.) fulgebunt] cf. CY; in tempore respectus illorum fulgebunt S cum S? | 7. tot. v. om. CY (1/2) | 8. illorum] eorum CY et LUC | ~ illorum dom. C cum S | 9. in illum] in illo ΣT cum S, forsitan recte | intellegunt CT, cf. confidunt supra | illius] eius A.

Deest G; adsunt k(usque ad v. 6, aurum)h(partim).

5. et in paucis — disp. om. L | et (r°) Z*S³ cum CY te, Fo, ep, et LUC Ath; om. XΣA¹QYΦZ²TWS²Ψ²Ω edd. cum τ, Brev. goth. | in paucis — 6. aurum in partim om., partim deest h | pacis Θ^H* ut vid. | vexati + et Σ cum M-M, Brev. goth. | bene om. Ω^M | disponentur Z*S* (ut vid.) | temtabit X | illos (r°) eos edd. | illos (2°) eos Q cum Brev. goth.; om. Λ^L | se] Z*; esse LΦZ²Ψ², cf. se esse PS-AU spe (cod. S).

6. pro(b)abit XA^LYΓ^M* | holocausta] Γ^A*h cum PS-AU spe, M-R, Resp. Rom.; (h)olocausti CΣA^LΘΓ^A*Ω^MJagrelst cum AU s, GR-M Jb, ANT-M, M-M, Brev. goth.; holocaustum Z* cum AU passim, cf. S | hostiam] M*Z* cum CY, LUC, AU, PS-AU spe (codd. SVG); hostia Λ^L*Y*W*S*Γ^M; hosti(a)e M²ΦZ²W²S²Ψ²Ω⁵h²w cum S; hostium L; om. QY²h* cum M-R, Resp. Rom. ¶ ant. «holocausta hostie» Iac. | accipit L | illos (2°) eos Λ^L*X cum CY, LUC; om. Λ^L* | in om. M* | illorum in ras. Ω¹².

7. fulgebunt] Π^H*Φ^G*W* cum CY te, Fo (cod. W, bis), LUC, PS-AU spe, S; + iusti

Π^H*YΦ^G*TW²SΓ²Ψ²Ω²grelst cum ANT-M et Resp. Rom. | et om. Z* cum PS-AU spe, LUC et S⁴⁷ | tamquam] tam Σ^C | discurrunt X LΦ² cum CY te, Fo (cod. W, bis) et Brev. goth.

8. populi X | regnavit Σ^CΛ^LALQ* YZ*T*W*S*Γ^Mh | dom. illor.] Z* cum ZE, PS-AU spe; dom. eorum CY te (illor. cod. R), Fo, LUC Ath; ~ illor. dom. CXΦ Θ^HZ²Ψ² cum τ, ANT-M (1/2), M-M, Brev. goth. et S. ¶ al. «illorum dominus» Iac.

9. in illum = CXAMYΩ^MJ²h* cum AU spe, 262, M-M et S¹; in illo cett. cum S. ¶ Rab. «illo» Hug. | intellegunt CA^L*MT WS*h² cum AU spe, M-M; intelligenter a | fidelis YS* | in om. S* | dilectionem L; dilectio T* | adquiescunt AL | illi om. Y | quoniam] quia X cum AU spe, ANT-M, Brev. goth. | domum Θ^H | pax est] misericordia sanctis eius et uisitatio in X cum S | est om. Ω⁵ cum S; + in Ψ² cum S | electis] dilectis Σ | illius] Z*Γ^A* (rescr.) cum AU spe; eius Λ^LAΦΘ^{AM}Z²SΓ^MΨ²Ω edd.; illos h*; om. Y.

10. cogitauerint L | iustum T*h*

5. <et in CAM | <in multis M | <quoniam CAM | <et invenit CM | 6. <tamquam CAM | et (r°) CAM | <et (2°) CAM | 7. <fulgebunt CAM | <et M | 8. <iudicabunt CAM | <et (2°) CAM | 9. <qui CAM | <et (r°) CAM | ¶ quoniam IIII. Σ; <quoniam CM | 10. ¶ impii VI. Q; VII. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ²; <impii CA | <correptionem M.

qui neglexerunt iustum et a Domino recesserunt
 11 Sapientiam enim et disciplinam
 qui abicit infelix est
 et vacua est spes illorum et labores sine fructu
 et inhabitabilia opera illorum sunt
 12 Mulieres eorum insensatae sunt
 et nequissimi filii eorum
 13 maledicta creatura illorum
 Quoniam felix sterilis incoinquinata

quae non scivit thorum in delicto
 habebit fructum in respectione animarum
 14 Et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem
 nec cogitavit adversus Deum nequissima
 Dabitur enim illi fidei donum electum
 et sors in templo Dei acceptissima

11. inhabitabilia] cum $\mathfrak{A}$, cf. *TE res* 18, 1 et *pa* 3, 7; inutilia C Σ | illorum (2°) | eorum C |
 12. eorum (2°) | illorum C Σ | 13. illorum] eorum C | 14. deum] dominum C cum $\mathfrak{S}$ | dei] domini C Σ T cum $\mathfrak{S}$.

Deest G; adest h(partim, usque ad v. 14, electum).

(ut vid.) cum 262, M-M et $\mathfrak{S}$; iustitiam XQ T²h² cum AU spe | et] W*; om. LQ*Z*W² S*h*.

11. enim + dei X | quis C | abicit] Z*; abiecit L Φ RZ²Y^D; [...]it h | est (1°) om. C cum $\mathfrak{S}$ | spes] pes L | illorum + in perpetuum S²; ~ illor. spes Y | labor X | inhabitabilia] Θ M*; inhabi[...] h; in(u)tilia CX Σ Θ M² Ω S² edd. cum HI Jr h, PS-AU spe; om. Ω S*; + et inutilia Ω J*; + sunt L cum PS-AU spe (cod. S). ¶ al. inhabitabilia Θ M; inutilia Ω M²; Rab. «inhabitabilia» Hug. al. «inutilia» Iac. | illorum] eorum CY Θ H Ω SJ edd. | sunt s*** M; est X; om. Ω edd. cum $\mathfrak{S}$.

12. eorum (1°) | cum IS Jud, 262, M-M; illorum Q Z*TWY^D Ω M | sunt om. Σ Y cum IS Jud, $\mathfrak{S}$ | fil. eor.] filiorum Ω M*, fili illorum Ω M² | eorum (2°) | illorum C Σ Θ H Ω SJ aggre cum IS Jud, M-M, Brev. goth.

13. creatura] generatio X cum $\mathfrak{S}$ | illorum] cum IS Jud, Brev. goth.; eorum CM Θ H Ω SJ edd. cum 262, M-M | felix] Z*; infelix Φ G; om. Z²; + est Σ TY Ω M²SJ*² h²aggreisc. ¶ Rab. «felix (sic) sterilis» Hug. ant. non

habent «est» Iac. | sterilis + et XA^LLM Q² Φ Θ HAM²Z²TWSY^D Ω M²SJ²aggreisc cum AU spe, PS-AU spe. ¶ Rab. «et» Hug. | incoinq.] Z*; coinquinata Z²T* Ω M* cum AU spe (codd. MPSC); + et Ω J² | non sciuit] nesciuit Ω M²SJ edd.; nescibit X; nesciunt Ω M*; praem. autem Z² | toro h*; uirum AZ* | delicto] h*; delictis h²; dilecto Γ A | habebit + enim Σ TC² cum $\mathfrak{S}$ | respectiōnem Π H | animarum = C Σ T*^CALQ*(ut vid.) Θ Z*W*h* ω cum AU spe et $\mathfrak{S}$; animae suę h²; + sanctorum cett. cum Resp. Rom., Brev. goth.

14. non] nunc T* | est om. Ω M*; ~ est operatus X Σ Θ M⁺ (ut vid.) cum PS-AU spe | per man. suas om. Ω S | suas] h*; om. Xh² cum AN Tit. et $\mathfrak{S}$ | cogitabit X | aduersum Σ CY Φ R²GZ²Y^D | deum] Ω J* ut vid.; dominum CX Θ H Ω SJ²h² cum AU spe, PS-AU spe et Brev. goth., cf. $\mathfrak{S}$; ad deum h* | illis g | domum Θ H | templum Γ M⁺ | dei] cum PS-AU spe, FEnd; domini C Σ T*^C Λ ^L Π HLMQ Θ Z*TWST Ω J*(ut vid.)g cum Brev. goth. ¶ Rab. «domini» Hug. | acceptissima] placidior X cum PS-AU spe (codd. MVLC), FEnd.

<qui CAM | 11. <sapientiam CAM | <et (2°) AM | <et (3°) CM | <et (4°) AM | 12. <mulieres CAM | <et CM | 13. <maledicta CAM | <quoniam CM | <quae CM | <habebit CAM | 14. <et (1°) CAM | <nec CAM | <dabitur CAM | <et (2°) CM.

- ¹⁵ Bonorum enim laborum gloriosus est fructus
et quae non concidat radix sapientiae
¹⁶ Filii autem adulterorum inconsummati erunt
et ab iniquo thoro semen exterminabitur
¹⁷ Et si quidem longae vitae erunt
in nihilum computabuntur
et sine honore erit novissima

- senectus illorum
¹⁸ Et si celerius defuncti fuerint
non habebunt spem
nec in die agnitionis adlocutionem
¹⁹ nationis enim iniquae dirae sunt consummationes
IV. ¹ Melior est generatio cum claritate
immortalitas est enim in memoria illius

16. inconsummati] in consummatione A | 17. nouissima] in nouissimo X, cf. ⑤ | 18. fuerint] erunt CΣT.

IV. 1. melior] cum ⑤; o quam pulchra est ΣA, cf. 12, 1 | generatio] casta generatio ΣA; enim generatio C, forsitan cum archetypo; ingeneratio R ut vid., cum ⑤.

Deest G.

15. laborum C cum PS-AU spe (codd. MVLC), cf. Is., 57, 19; Hebr., 13, 15. ¶ al. laborum ④^M | fructus + bone fame X, cf. PS-AU spe, FEnd, et ⑤ | quae] qui Ω^S | non conc.] noncidat M* | concidat] Ω^{M*}; concidet Σ; concidit Φ^{G*relg}; excidat CX cum PS-AU spe, cf. Brev. goth.; excadat ④^H; **cidat S*; concitat Ω^{M2SJ*}. ¶ al. excadat ④^M.

16. incons. er.] inconsummationerunt ④^{H*} | inconsummati = CΣLZ*TWS* cum OPT, AM Ps, IS Jud et ⑤; in consumptione s; in inconsummatione tut; in consummatione cett. cum Brev. goth. | erant L | iniquo] Λ^{L2} (u in ras.) | t(h)rono Γ^M (ut vid.) Ψ^D.

17. et si] etsi lb | et om. Q² | ~ longe quidem ④^H | in] ** S* | nihilo Q* | computabitur L | nouiss.] in nobissimo X, cf. ⑤ | illorum] illius Γ^{M†}; eorum Π^H cum Brev. goth. | ~ ill. sen. Ω^S.

18. et om. Σ | fuerint] cum FU ep; (e)runt CΣZ*T; sunt Ω^{M†} | diem CXΠ^H M*QYW*S* | **gnitionis Φ^{P*}; magnitudinis Z* (ut vid.) T² cum FU ep, Brev. goth.; magnitudines T*.

19. nationis = Λ^{L*}Π^HAM²Q²ΘW* S grwst cum ⑤; nationes Ω^{J2} (es in ras.) cett. ¶ Rab. « nationis », al. « nationes » Hug. |

enim] ** Ω^{J*}; autem Ω^{SJ2}. ¶ « enim » Hug. uel « enim » Iac. | dirae] Λ^{L*}Γ^{M*}; dur(a)e XΛ^{L2}TΓ^{AM2}Ω^S | ~ dir. s. Ω^M | consummationes] Λ^{L*}Z*; consum(m)a(t)ionis Λ^{L2}Φ Z²TW*ΓΨ^DΩ^{M2SJ2} (ult. i in ras.) ael; inconsummationes C. ¶ « consumationes », al. « consummationis » Hug.

IV. 1. melior est = Q*T cum ⑤; + enim CXZ* cum IS Jud, Brev. goth. et ⑤⁷⁵⁵; praem. O quam pulchra est casta generacio cum caritate X²; o quam pulc(h)ra est (est in ras. Ω^{M2J2}; es Ψ^DΩ^{M*}a) casta cett. ¶ « o quam pulchra casta generatio » Hug. al. « es » Rab. et ant. « est » Iac. | generatio] infecunditas X, cf. ⑤ | cum clar.] in ras. Ω^{J2} | claritate] Z*; caritate Z²Ω^{SJ*} (ut vid.). ¶ « cum claritate » al. « caritate » Hug. | immortalitas] cum PS-CT sng, PAU-N, IS Jud et ⑤; i(n)mortalis LYΦTΓΨ^DΩ edd. cum FU Mon et P. G. 91, 736 | est] e** Γ^{A†}; om. Γ^M | enim om. C | ~ enim est ΣZ*Ω^{SJ*} cum FU Mon, Brev. goth. | in] Z*; om. LYΦZ² TΓΨ^DΩ edd. cum FU et P. G. l. c. | memoria] in ras. Ω^{J2}; memoriam Y*Z* (ut vid.) | illius + est Γ^M. ¶ « immortalis est enim memoria illius » Rab. « immortalitas est enim in memoria illius » Hug. | et om. XΣΘ^H

15. <bonorum CAM | <et CM | 16. ¶ filii VIII. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <filii CA | <et CM | 17. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | 18. <et CAM | <nec CAM | 19. <nationis CM.

IV. 1. ¶ melior IV. Ω; VII. Q; <melior CAM | <immortalitas CAM.

quoniam et apud Deum nota
est et apud homines
2 Cum praesens est imitantur il-
lam
et desiderant eam cum se du-
xerit
et in perpetuum coronata trium-
phat
Incoinquinatorum certaminum
praemium vincens
3 multigena autem impiorum mul-
titudine non erit utilis
et spuria vitulamina non dabunt
radices altas
nec stabile firmamentum conlo-
cabunt

4 Et si in ramis in tempore germi-
naverint
infirmiter posita a vento commo-
vebuntur
et a nimietate ventorum eradi-
cabuntur
5 Confringentur rami inconsum-
mati
et fructus illorum inutilis
et acerbi ad manducandum et
ad nihilum apti
6 Ex iniquis enim omnes filii qui
nascuntur
testes sunt nequitiae adversus
parentes in interrogatione
sua

2. praemium] *lectio facilis*; praelium $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 3. firmamentum] fundamentum X cum Θ |
5. confringentur + enim C Σ T | 6. omnes] somnis $\mathfrak{K}$ cum Θ .

Deest G; adest t(a v. 1, et apud).

cum IS Jud | deum] dominum X Σ a | $\sim$ et ap.
hom. nota est C Θ H.

2. est imit.] aestimantur T* | illum Γ^M *
ut vid. | $\sim$ il. imit. Ω^{SJ} | eam] illam Ω^M ; om.
 ΣZ^*t cum IS Jud et Θ | cum se dux.] receden-
tem X, cf. Θ | se duxerit (ut vid.) = C Σ II^{HA}
M²Q*Yt² cum PS-CY sng (cod. C); seduxerit
(ut vid.) Λ^L LM* Θ Z*TW Σ F Ω^M ; se duxerint
t*; se eduxerit *cell.* cum IS Jud; + eam L | in
perpetuo Γ^M | coronam A Ω^S * | $\sim$ tr. cor.
 Ω^S | in quo inquinatorum M* | cert. praem.]
premiorum certamen X, cf. Θ | certaminum
bis scrips. Y; + est Y² | uicens Σ^T ; uicens Y*.

3. multig.] multi genera X | autem]
enim II^HLWS Γ^A cum HI Os | utiles T*;
** utilis X; hutilius C | spur. uitul.] adulte-
rin(e) plantationes Ω^{SJ} gr cum AU do. ¶ Rab.
et ant. « spuria uitulamina », Aug. (com-
munis littera Iac.) « adulterine plantatio-
nes » Hug., item Iac. | spuria] Γ^M 2 (pu in
ras.); spuriam II^H*; expuria X, cf. Θ | uitul.]
uitula Q²; uitulorum X, cf. Θ | altas] aetas

Y* | firmam.] Γ^{A2} (i in ras.); fundamentum
XII^HZ*, cf. Θ | conlocavit L.

4. et si] si enim X cum Θ^{249} | germina-
uerunt W* Γ^{M2} (*rescript.*) | infirme Λ^L | po-
sita] Ω^{S*} ; posit(a)e XQ Ω^{S2J} * (ut vid.).
¶ Rab. « posite » Hug. | a (1°) om. Σ^T | a
nim.] animi (a)etate L Θ^A T*.

5. confringuntur L; praem. et Z* ut
vid. cum Θ^{705} ; + enim Λ^L II^HALMQY Φ Θ
Z²WS Γ Ψ^D Ω edd. | consummati C | illorum]
eorum Γ^M | in(u)tilis = CXII^H Φ Z*TW^S*
 Ψ^D cum Θ ; inutiles *cell.*; + sunt $\Sigma\Lambda^L$ Z*
(ut vid.) | et] in ras. Θ^{M2} ; om. Y | acerbi] W*;
acerui X Σ II^HALQY² Φ Θ^{GP} Θ^{H*} AM²Z*TW²S*
 Γ^M t ex orthogr. *archetypi*; *cerui Θ^M *; adcerui
 Φ^R Ψ^D ; cerui Y* | ad (2°) an Σ^C .

6. enim om. AM* | omnes — qui]
dormitionibus filii iniqui in ras. brev. spat.,
X² cf. Θ | omnes] somnis $\mathfrak{w}$ t | qui] iniqui
II^HL² (ex iniqui) | nascuntur] Q*Z* cum 262;
nascuntur ΣQ^2 Y Φ Z² Γ^A Ψ^D Ω^{SJ} | aduersum
AQ | in om. C Σ LM Φ^P Ω^{SJ} *a cum Θ^{155} 534.

<quoniam CAM | 2. <cum CAM | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | <incoinquinatorum CAM |
3. <multigena CAM | <et CAM | <nec CM | 4. <et (1°) CAM | <infirmiter CAM | <et (2°)
CAM | 5. <confringentur CAM | <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | 6. <ex CAM | <testes CAM.

- 7 Iustus autem si morte praeoccupatus fuerit
in refrigerio erit
8 Senectus enim venerabilis est
non diuturna
neque numero annorum computata
Cani sunt autem sensus hominibus
9 et aetas senectutis vita immaculata
10 Placens Deo factus dilectus
et vivens inter peccatores translatus est
- 11 Raptus est ne malitia mutaret
intellectum illius
aut fictio decipiat animam illius
12 Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona
et inconstantia concupiscentiae transvertit sensum sine malitia
13 Consummatus in brevi explevit tempora multa
14 placita enim erat Deo anima illius
propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum

7. morte] *praem.* qua ΣA | 8. hominibus] *cum* Θ ; hominis $C\Theta T$, *lectio faciliior* | 10. dilectus + est X *cum* Θ | 11. decipiat] *forma difficilis* (cf. *tamen Col.* 2, 8); deciperet $C\Sigma$, *forsitan recte* | 12. inconstantia] instantia $\Sigma^T A$ | 14. educere illum] cf. *CT*; ~ *post de med. iniq.* Θ^H *cum AU*; *forsitan om.* $\mathfrak{K}$ *cum* Θ | illum] *eum X cum CT* | de media iniquitate X *cum CT*, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$.

Deest G; *adsunt t(partim, script. evanescente)b(v. 7).*

7. autem *om.* Ω^M | si + qua ΣA , cf. *JUL-T pro*; + in Y | ~ si autem iustus X | mortem $\Pi^H b$ | fuerat Γ^M *ut vid.* | refrigerium CY^* .

8. enim] autem Y | est + et L | diurna XZ^* | numerum W^* | ~ annorum numero $\Omega^I grelvst$ | cani] Σ^T (*c. evan.*) | autem] enim $\Theta^H \Omega^M$ *cum PS-AU spe, PAU-N*; *om.* Ω^{SJ^*} | ~ autem sunt *agrelst*; enim sunt Ω^M | hominibus = $AM^* Y^* \Phi^{RG} \Theta^{AZ^*} T^* S^* \Psi^D w$ *cum PAU-N et* Θ ; homini*** W^* ; hominum $\Theta^{HM2} S^2$ *cum AM Noe et* Θ^{68} ; homini* $\Theta^{M^*} T^*$; hominis *cett. cum PS-AU spe, Can co, FU ep et* Θ^{637} .

10. placens] que placita X , cf. *PS-AU spe, FU ep* | factus + est $\Sigma \Phi^P Z^*$ (*ut vid.*) Γwst | dilectus + est X *cum* Θ , cf. *PS-AU spe, FU* | uiuens] ueniens Y^* .

11. malitia + sua T , cf. $\Theta^{263 637}$ | mutet Q *cum AU partim* | intellectum] sensum Π^H | illius (r^0)] Z^* *cum CT te, mort*; eius $CX \Lambda^L \Phi \Theta^H Z^2 \Psi^D \Omega$ *edd. cum PS-AU spe et* τ | aut — illius *om.* Π^H | aut + ne $CXM Q^2 Y \Phi Z^2 W^2 S \Gamma^A \Psi^D \Omega^{MSJ^2}$ *edd. cum AU* ($^7/8$), *PS-AU spe, FU ep* | fictio] afflictio Σ *cum M-M* ($1/2$), *Brev. goth.*; relectio L ; *praem.* dolus T , cf. Θ ;

+ malitiae $C\Theta$ *cum M-M* ($1/2$), cf. *11a.* $\Uparrow$ « aut fictio » *Hug.* | decipiat = $ALQ\Theta^{HAM^*} TW$ *cum AU* ($^3/6$); decip*** S^* ; deceiverit Z^* ; deciperet *cett. cum PS-AU spe* | animam] S^2 (*ā in ras.*) | illius] *cum CT te*; eius ΣZ^* (*ut vid.*) Ω^M *cum Aug. semper et* τ .

12. enim] autem T *cum FU ep* | nugacitas Ψ^D | inconst.] $\tau^{56 69}$; instantia Σ^{TC2} (*stantia in ras. lat. spat.*) $\Lambda^L \Pi^H ALYZ^*$ $WS \Gamma^A$ *cum FU ep, M-M* ($1/2$) *et* τ^{70} . $\Uparrow$ *Rab.* et alii ant. « instantia » *Iac.*

13. consummatus + autem X *cum PS-AU spe, FU ep* | bre** S^* ; breue Y^* | explebit AL ; complebit X | multa] longa $X \Theta^H$ *cum AU an, PS-AU spe et VIC-V*, cf. Θ . $\Uparrow$ al. longa Θ^A | multa temp. Ω^{SJ^2} . $\Uparrow$ al. « tempora multa » *Iac.*

14. ~ deo erat $\Pi^H LWS$ | illius] Z^* *cum CT te*; eius $\Lambda^L ALY \Phi Z^2 \Psi^D \Omega^M$ *cum PEL, VIC-V* | propter hoc] propterea X *cum HI ep*, τ^{56} | properabit X | deducere L ; adducere Y^* | illum] *eum X cum CT mort, PS-AU spe*; illis L ; + educere t | media iniquitate XZ^* *cum CT mort, PS-AU spe et FU ep*; medio iniquitatis A *cum AU an, PAU-N*, Θ | ~ de medio iniquitatum illum educere Θ^H , cf. *AU an* |

7. $\Uparrow$ iustus VIII. Q ; VIII. $M \Phi \Gamma^A$; *Div. sine num.* Ψ^D ; <iustus CA | <in CM | 8. $\Uparrow$ senectus V . Σ ; <senectus CAM | <neque CM | <cani CAM | 9. <et CM | 10. <placens CAM | <et CM | 11. <raptus CAM | <aut CM | 12. <fascinatio CAM | <et CM | 13. <consummatus CAM | 14. <placita CAM | <propter CAM .

Populi autem videntes et non
intellegentes
nec ponentes in praecordiis talia
15 Quoniam gratia Dei et miseri-
cordia in sanctos illius
et respectus in electos illius
16 Condemnat autem iustus mor-
tuus vivos impios
et iuventus celerius consummata
longaeuitatem iniusti
17 Videbunt enim finem sapientis

et non intellegent quid co-
gitaverit de illo Deus
et quare munierit illum Dominus
18 Videbunt enim et contemnent
illos autem Dominus irridebit
19 Et erunt post haec decidentes
sine honore
et in contumelia inter mortuos
in perpetuum
Quoniam disrumpet illos infla-
tos sine voce

16. longaeuitatem] *LUC* cum $\mathfrak{K}$ (cf. multigenus 4, 3; animaequus 18, 6) et archetypo ut vid.; longaeuitam C; longam uitam Σ AT, forsitan recte | 17. de illos C¹XLY*W* (de illis Σ), lectio difficilis, forsitan cum archetypo | 18. enim] cum $\mathfrak{S}^{2a}$, sed cf. 17. uidebunt enim; om. X cum *LUC*, $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et $\mathfrak{S}$ | contemnent + eum C, cum $\mathfrak{S}^o$ | 19. in contumeliam X cum $\mathfrak{S}$.

Deest G; adsunt t(partim)h(a v. 16, partim, fol. lac.).

autem] ergo X | uidentes] irridentes Ω^s | non om. Φ^o | ponentes + nec a; + sunt Ω^{SJ*3} . ¶ Rab. «ponentes in» Hug., item Iac. | pr(a)ecord. + suis C $\Sigma^T\Theta^{HM2}S^a$ cum PS-AU spe, 262, τ , M-M et Brev. goth. | suis talia] Θ^{Ma} (in ras. in fine lin.).

15. misericordia + est $\Lambda^L\Pi^H MWS$ $\Omega^{SJ2}agst$; + e* Ω^M ; + estis Ω^J* | ~ mis. dei et gr. C Θ^H cum τ , 262, M-M et Brev. goth. | sanctos] Y* cum τ ; sanctis Y²; sancto CW* cum 262, M-M et Brev. goth. | illius (1°)] Z*; eius MY Φ Z² $\Gamma^A\Psi^D\Omega$ edd. | respectu Y*; + eius X cum PS-AU spe (codd. MVLC) | in] super XQ $\Theta^{AM}\Gamma^M\Omega^J*$ (ut vid.)tag; insuper Ω^{3*} | electis LY² Ψ^D cum τ^{66} ; (e)lecto C $\Sigma^c\Pi^H$ cum 262, M-M (1/2) et Brev. goth.; electus A*M*Y*; sanctos Ω^M | ill. (2°)] illi*s M*; illis L; i(p)sius CX Σ^c cum τ , 262, M-M et Brev. goth.; eius Λ^L cum PS-AU spe, τ^{66} .

16. autem om. Λ^L cum $\mathfrak{S}^L$ | mortuos Q*T*S*; + et Q* | impius A* | iuuentos T* | celeriter C Θ^H | consummatam C Φ^G Ψ^D | longaeuitatem restituimus cum *LUC* Ath, PS-AU spe; longaeuitam C; longa uita X Γ^{M*} ; lo[...] h; longam uitam cell.

17. enim om. Σ^T*c cum PS-AU spe

(codd. MVLC) et $\mathfrak{S}^{766}$; + iniusti X | finem] fidem S* | sapi[...] h; sapientes $\Phi^G Z^* T^* W^*$ S* | intellegentes T | quid] qui Θ^{M*} | co- git.] C¹ (gitauerit rescript. post ras.); cogitauit Ω^M | de illos deus post ras. C¹ | de illos C¹ XLY*W*; de illis Σ ; de illi Y²; de ill[.] h | cogitauerit — deus] ~ deus cogitaberit de illos X | munierit Ω^M ; minuerit Γ^{M*} (ut vid.) Ω^J ; inuenerit Ω^s | illum] eum Γ^A ; de illo Y | dominus] deus W Ω^M .

18. enim] cum $\mathfrak{S}^{2a}$; autem s; om. X Ω^{Ms} cum *LUC* Ath et $\mathfrak{S}$ | contem(n)ent] Q*S*h* cum *LUC* Ath et $\mathfrak{S}$; + (e)um CXQ² $\Theta^S\Omega^{SJ}h^2agrelst$ cum $\mathfrak{S}^{3*}$; + illum ΣZ^* Ω^{MJ2} . ¶ Rab. «contempnent» Hug. minus recte «illum» Iac. | illos om. L (in fine columnae) | dominus] deus Xag.

19. decidentes] dicentes $\Lambda^L*\Psi^D$ | sine honorem L | in (1°) om. AY | contumelia] W² (tumelia in ras. lat. spat.); co[...] h; contumeliam Xr cum $\mathfrak{S}$; contumelis L | inter] W² (in in ras.); ter Γ^{M*} ; praem. et Γ^M | mortuos] tuos Π^{H*} | disrumpet] dir[...] h; disrumpit Z*T | illos (1°)] [...] h; eos A | inflatos] Θ^{M*} ; inflam(m)atos Σ ; inflatus Γ^M ; flatus M; inflatio C Θ^{HAM2} . ¶ inflatio X²; al. inflatos, al. inflammatos Θ^M | su-

<populi CAM | <nec CM | 15. <quoniam CAM | <et (2°) CAM | 16. <condemnat CAM | <et CAM | 17. <videbunt CAM | <et (2°) CAM | 18. <videbunt CAM | <illos CM | 19. <et (1°) CAM | <et (2°) CM | <quoniam CAM.

et commovebit illos a fundamen-
tis et usque ad supremum de-
solabuntur

et erunt gementes et memoria
illorum periet

²⁰ Venient in cogitatione peccato-
rum suorum timidi

et traducunt illos ex adverso ini-
quitates ipsorum

V. ¹ Tunc stabunt iusti in magna
constantia adversus eos qui se
angustaverunt

et qui abstulerunt labores eo-
rum

² Videntes turbabuntur timore
horribili

et mirabuntur in subitatione
insperatae salutis

³ Dicent inter se paenitentiam
agentes

et per angustiam spiritus gemen-
tes

Hi sunt quos habuimus ali-
quando in risu

V. 1. eorum] cum CY, LUC et R; illorum ΣAT, forsitan cum archetypo | 2. salutis] cum CY, LUC; + gementes per angust(i)am spiritus AT, ex v. seq. | 3. in risum X cum LUC et S, forsitan cum CY et R | in similitudinem XΣ cum LUC et S.

Deest G; adsunt t(partim)h(partim).

preum] supernum L | mem. ill.] [.....] Γ^A |
memoriam Θ^{AM*} | eorum Λ^L | periet] Ω^{I*}
cum LUC Ath; peribit ΣΘZ*Ω^{SJ2}st; legi neq. h.

20. uenient + enim XQ | in cogita-
tionem ΣLΘ^HZ*; cf. LUC Ath; in cogni-
tione Ω^M | traducet... iniquitas CΘ^H | trad.]
redarguent X | iniquitatis Λ^L*AYS*; iniqui-
tat** Ω^{I*}; in[...] Γ^A | illorum CLΘ^HWh
cum QU pro.

V. 1. tunc] nunc a (err. rubr.) | aduer-
sum Qt; aduersos Θ^{H*} | angusta(u)erunt
= XΣ^TΠ^HAM*Q*Φ^{RP}Θ^{M2}Z^TΓ^T cum CY
te, Dem, Fo et LUC Ath; angus[...] h; (a)ngus-
tiauerunt Θ^{M*}t cett. | qui] quia S* | eorum
= CΛ^LQΘ^HSarelbisc cum CY te, Dem, Fo,
LUC, AU, FU, M-M; ipsorum Z*; illorum
t cett.

2. uidentes] praem. et S | turbabantur
h | timore Π^H; terrore CΘ^H cum CY Dem
(codd.), M-M et Brev. goth. | mirabuntur]
W³; mirabantur Φ^G; murmurabuntur W*;
murmurabunt W³ | subitatione] subuer-
sione A | inspirat(a)e CXΣ^CΦ^{PT}*S*Γ^Mth;
desperate Λ^L cum 94, 95 | salutis = CXΣ^{T*}C
Λ^LQ*Z*Ω^{Mt}lbr cum CY, LUC; + gementes
per angustiam spiritus, cett., ex v. seq. [[ge-

mentes + et Ω^S; per angustiam] per angus-
tia M*Y*, per angustam A, prae angus-
tiam Π^{H*}, pr(a)e angustia Π^{H2}M²Q²Y²
Φ^{PZ2}Γ^AΨ^DΩ^{SJ}agres cum 414; spiritu L]].

¶ « gementes pre angustia spiritus » Hug.

3. dicent] Z*T* cum CY te (codd.
LPOND), LUC Ath, AU semper, τ⁵⁶, M-M;
dicentes Λ^LYΦZ²T²Γ^MΨ^DΩ^{SJ*} edd. cum CY
te, Dem, Fo; praem. et Qs cum S^A 248 ad; +
enim X cum S^O. ¶ Rab. ant. « dicentes »
Iac. | intra Φ^GΩ edd. cum PEL, AU Ps, s.
¶ « intra » Hug. | penitentia Π^{H2} | agentes]
in ras. lat. spat. Φ^{P2}; habentes S* (ut vid.)
cum LUC Ath, FU rem, CAr | et — gementes
om. Qs, cf. v. 2. ¶ Rab. non habet « et p.
a. s. gementes » quia idem est supra (v. 2)
Hug. | per angustiam] Π^{H*}M*Y*Z*t h (ut
vid.) cum CY, LUC; pr(a)e angustia XΣΛ^L
M²QY²Φ^{PZ2}Γ^AΨ^DΩ edd.; p̄ angustiam Π^{H2}
Φ^R; prae angustiae Φ^G | hi praem. dicentes
r | hab. al.] cum CY et LUC; ~ al. hab.
ΣZ*Ω^{J2}(in ras.)g cum AU, FU et Brev. goth. |
risu = CΣTWS*h cum CY te, Dem, Fo, τ⁵⁶
et Brev. goth.; risum XQ*(ut vid.)Z*t cum
CY te (codd. WAMR), Dem (codd. MR), Fo
(cod. R), LUC Ath, AU et S; derisum Θ^HΩ

<et (3°) CAM | <et (5°) CM | <et (6°) AM | 20. <venient CAM | <et CAM.

V. 1. ¶ tunc III. AΘ^{AM}; V. Ω; VIII. Q; X. MΦΓ^A; Div. sine num. WΨ^D; <tunc C | <et
CM | 2. <videntes CAM | <et CM | 3. <dicent CAM | <et (1°) CM | <hi CAM.

et in similitudine inproperii
⁴ Nos insensati vitam illorum
 aestimabamus insaniam
 et finem illorum sine honore
⁵ Quomodo computati sunt inter
 filios Dei
 et inter sanctos sors illorum est
⁶ Ergo erravimus a via veritatis
 et iustitiae lumen non luxit nobis
 et sol non est ortus nobis
⁷ Lassati sumus in via iniquitatis
 et perditionis
 et ambulavimus vias difficiles

viam autem Domini ignoravimus
⁸ Quid nobis profuit superbia
 aut quid divitiarum iactatio con-
 tulit nobis
⁹ Transierunt omnia illa tamquam
 umbra
 et tamquam nuntius percurrrens
¹⁰ et tamquam navis quae per-
 transit fluctuantem aquam
 Cuius cum praeterierit non est
 vestigium invenire
 neque semitam carinae illius in
 fluctibus

7. in uia iniquitatis] iniquitatis uia X cum CY, LUC et K, cf. S | uias] heremias LUC cum K ut vid., cf. S et v. 24, lectio difficilis de qua orta videtur uias (cf. supra uia et infra uiam); solitudines XΣZ* cum CY, PEL, AU, 94, 95 | 8. iactatio] cum CY, FIR et K; iactantia CA, forsitan cum archetypo | 9. praecurrens CT.

Deest G; adsunt t(partim)h(partim).

edd.; d(e)risu cett. | et om. Ψ^D | in om. g | sim. impr.] similitudine [...] h | similitudine] M*t cum CY; similitudinem XΣLM²Q*Θ^H Z*Ψ^DΩ edd. cum LUC Ath et S | inprop. + et finem illorum sine honore quomodo ergo computati sunt Ω^{M*}, cf. vv. 4-5.

4. nos insens.] non sensati ΣΓ* | extimabamus CXΣ; estimamus Γ^{M2}; aestimati sumus T* | ~ aestim. uitam illor. W | insania Y*.

5. quomodo] praem. ecce Ω^sareisc cum Resp. Rom.; + ergo ΣΓ²LMTWSΓ^AΩ^{MJ} cum PEL Mor, PS-HI ep, 414; + enim Γ^M. ¶ al. « ecce quomodo » al. neque « ecce » neque « quomodo » (lege « ergo ») Iac. | com* utati Θ^{M*} | illorum] eorum Z*; + inuenta C cum ANT-M, τ⁵⁶, M-M et Brev. goth.

6. errabimus XS | et om. CΩ^{S*} | lumen] locum C; ~ lumen iust. T cum AN Mt | non om. L* | luxit] refulsit Ω^S; + in XQ*(ut vid.)Φ^GΓ^{Mt} cum EP-L et S^{A 296} | sol = CXΣΓ^cΛ^LLQ*Z*TWS*h cum CY, TY, PEL, AU; + in tenebris t; + intell(e)gen(t)i(a)e cett. | ~ hortus est Qt | nobis (2°)] praem. in CLh* cum BON.

7. lassati] laxati L | in uia iniq.] iniquitatis uia X cum CY, LUC Ath, AN Mt, AU Ps, cf. S¹⁰⁶ | uia] ira L | et (2°) om. Σ | ambulabimus XS*; + in Y | uias] uia Φ^G; solitudines XΣZ* cum CY, PEL, AU Ps, Gau, 94, 95 et S (cf. heremias LUC) | difficilis S* | autem om. Ω^{M*} | ignorauimus] Θ^{H*}; ignorabimus XQ*Θ^{H2}S*.

8. quid (1°)] [...] h; quod ΣΓ | quid (2°)] qui Ω^M | iactatio = XΣLQZ*ΤΓ^M cum CY, FIR con, PEL, AU, AN Mt; [...] h; iactantia Ψ^D; iactan(t)ia cett.; ~ divitiarum iactan(t)ia quid Ω^{agrelsc} | ~ nobis contulit Ω^M.

9. percurrrens = XΣΛ¹Π^HAQΘ^HZ*t rws^c cum LUC Ath, GR-M Jb; [...] h; pr(a)ecurrens cett. cum 414 et BON.

10. et om. Ω^M | tamquam] quasi X | naues T* | qui Σ | pertransiit Λ^{LA} Ψ^Dg; transit C; pertransiens X cf. S | fluctuante Θ^A; fluctu ante Ψ^D; fluctuhabundam X | cum] cuius Ω^{S*} | praeterierit] S¹; per S[†] | uestigium + in S* | inueniri C | neque semitam] nequissimi tam T* | semita Y*; sententiam Θ^H | carinae] carne S*; harenę Y*.

<et (2°) CM | 4. <nos CAM | <et CM | 5. <quomodo CAM | <et CM | 6. <ergo CAM | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | 7. <lassati CAM | <et (2°) CM | <uiam CAM | 8. <quid (1°) CM | <aut CAM | 9. <transierunt CAM | <et CM | 10. <et CAM | <cuius CAM | <neque CAM.

- 11 Aut avis quae transvolat in aere
nullum invenitur argumen-
tum itineris illius
sed tantum sonitus est alarum
verberans levem ventum
et scindens per vim itineris aerem
Commotis alis transvolavit
et post hoc nullum signum inve-
nitur itineris illius
- 12 Aut tamquam sagittae emissae
in locum destinatum
divisus aer continuo in se reclu-
sus est

- ut ignoretur transitus illius
- 13 Sic et nos nati continuo desivi-
mus esse
et virtutis quidem signum nul-
lum valuimus ostendere
in malignitate autem nostra con-
sumpti sumus
- 14 Talia dixerunt et peccaverunt
- 15 Quoniam spes impii tamquam
lanugo est quae a vento tol-
litur
et tamquam spuma gracilis quae
a procella dispargitur

11. aut + sicut(i) CX cum ⑤ | quae] qui CA, *forsitan recte* | est om. A | 12. sagittae emis-
sae: *gen.(absol.?)*, cf. ⑤ | 13. ualuimus] habuimus X cum ⑤ | consummati CA, *forsitan cum*
archetypo | 14. et] in inferno hi A, *forsitan recte*; *totum versum om.* ③? cf. ⑤.

Deest G; adsunt t(partim)h(partim).

11. aut] Z*W*; om. T; + ta(m)quam
LZ*W²Srwt cum ⑤; + sicut X cum 414;
+ sicuti C | aues Y* | quae] qui CA | trans-
uolat] Z*; pertransuolat ④PZ³Ψᵀ; trans-
uolabit X; tranuolans L | in aere] ΩS*;
***era X*; in aera X²; itinera Y*; mare
ΩM; + cuius XΩS²J*arelvst cum ⑤; + et
ΣZ | nullum] ullum Q | inuen. (r°) inue-
nietur Z*S* | illius om. st | sonitus] ***
ΛL* | est = CXΣΠHLΘZ*TST cum 414;
legi nequit h; om. cett. cum ⑤ | uerberans h*;
uerberantium XTh³ | uentum + ut igno-
retur transitus illius X (ex v. 12) | uim]
uiam A; om. Ψᵀ; + in ΘA | *teneris W* |
commotis alis] mollem L | commotis] S*;
commotisque ④HMS²ΩS²; commotusque ΘA;
praem. et CX. ¶ commotis Iac. | transuolabit
CXΘHMΓA; transuoluit W*; uolauit ΣT;
om. L | hoc] hec ΩM³ | inuenitur] Z³t;
inuenietur ΣZ³ cum ⑤¹; inuen****ur ΓM;
+ in ΘA; + argumēti X | illius] eius Ψᵀ.

12. aut] et A | sagittae] M*ΘM*Z*h;
sagitta XΛL M³ΦΘM²Z³ΨᵀΩ edd.; sagittam t |
emissae] Z*; miss(a)e QYΘM*ΓA; [...] h;
emissa XΛL M³ΦΘM²Z³ΨᵀΩt edd.; missa M* |

diuisus aer continuo] in ras. brev. spat. L² |
diuisus] diuersus Y* | ut ignoretur] S*; et
ignoratur ④HAM*S² | ~ illius transitus W.

13. sic] si ΩM | nati om. t | desinimus
ΩJ; diuisus L. ¶ ant. «desinimus» Iac. | uirtu-
tes h* | ~ nullum quidem signum ΩS²* (ut
vid.); ~ quidem nullum signum ΩMJ² edd. |
ualemus ΩM; [...]uimus h; uoluimus L; ha-
buimus X cum ⑤ | in malignitatem LΓMth |
autem nostra] [...] h | autem] enim ΣTQ;
om. L | nostram LY* | consumpti] cum BON
et 414; consu(m)mati CXAMQΘH.

14. tot. v. asterisco notavit h² (deest enim
in graeco) | talia + et L | et = CXΣT*CZ*
Tth(*ut vid.*); in inferno hi qui cett. ¶ in in-
ferno om. ΛL; in] Q*; om. Q²ΓM (ut *vid.*);
qui om. A].

15. spes] *pes Y* | tamquam] quasi
ΘAMΩS²J* (ut *vid.*); om. ΓM | lanugo W²
(g in ras.); languor t; puluis X cum ⑤ 336 534 |
est om. ΣT² (casu) | quae a uento toll. om.
ΣT*C | quae (r°) qui L | tolletur t | grac.
quae] gracilisq. ΓM | gracilis] glacialis Y*,
glacialis Y² | dispargitur] M*Y*T*t; disrum-
pitur Θ. ¶ al. dispargitur ΘA (ut *vid.*)M |

11. <aut CAM | <sed CAM | <et (r°) CM | <commotis CAM | <et (s°) CAM | 12. <aut CAM |
<divisus CAM | <ut CM | 13. <sic CAM | <et (s°) CAM | <in CAM | 14. <talia CAM |
15. <quoniam CAM | <et (r°) CAM.

et tamquam fumus qui a vento
diffusus est
et tamquam memoria hospitis
unius diei praetereuntis
16 Iusti autem in perpetuum vivent
et apud Dominum est merces
eorum
et cogitatio illorum apud Altis-
simum
17 Ideo accipiet regnum decoris
et diadema speciei de manu
Domini
Quoniam dextera sua teget eos

et brachio suo defendet illos
18 Accipiet armaturam zelus illius
et armabit creaturam ad ultio-
nem inimicorum
19 Induet pro thorace iustitiam
et accipiet pro galea iudicium
certum
20 Sumet scutum inexpugnabilem
aequitatem
21 acuet autem duram iram in lan-
ceam
et pugnabit cum illo orbis terra-
rum contra insensatos

16. cogitatio] cura X cum ⑤ | 17. eos] illos X cum LUC, forsitan cum ③ | 18. zelum Q cum ⑤ | 20. inexpugnabilem scr. archetypus, forsitan cum ③.

Deest G; adsunt t(usque ad v. 16, perpetuum)x(v. 16ab)h.

et (2°) om. ⑤^H | tamquam (3°) quasi X | qui] quae AY^D | memoriam Σ^T; + unius Ω^S | hospitis Π^H*³; hospiti Π^H*h* | unius] sumus h* | praetereuntis Y*; pter[...] W.

16. in perpetuo Q⑤^{HAM}* cum ANT-M, M-R (cod. K) et Brev. goth. (1/2) | dominum est] d[.] W | dominum] deum ⑤ | est merc. cor.] in ras. Ω^J* | cogitatio] cura X cum ⑤ | illorum] eorum QΩ.

17. accipiunt L cum PS-AU spe (cod. S) | diademam Σ^T | domini. ¶ Rab. «dei sui» Hug. al. «dei sui» Iac. | quoniam] cum C | sua] tua h* | tegit CA^LZ*T*; [...] Γ^A (evan.) | eos] illos XQ cum LUC Ath, PS-AU spe (codd. SVC) | et + in ael | brachium T; + sancto Π^HS²Ω^{MS}*Jagrelsc | suo] suum T; om. h* | defendit Y*Z*T.

18. accipiet] Σ^T*Q*W*; (a)ccipient CXΣ^TW²S*Γ^MΨ^DΩ^M cum τ, 414 et ⑤⁵⁴⁷; praem. et ΣQ²YΦZ*Y^DΩael. ¶ Rab. «et accipiet» Hug. | armaturam] Q*; armatura ALQ²Y*Θ^AΓ^M cum τ⁶⁰, 414 | zelus] Σ^T*; zelum Q cum ⑤; zeli Σ^T*CΘ cum τ. ¶ al. zelus ⑤^M | armabit] Σ^T*; armavit C Σ^T*CΛ^LΠ^HLQ*YTWS*Γ^Mh | creaturam + et Y* | ad ultionem] adolationem Σ^T*; adolatione Σ^C; adultione ⑤^A; ad defensionem

X, cf. ⑤; [...] Γ^A. ¶ al. adulationem Σ^C.

19. induet] Z^{*3}; induit Y*Z³(ut vid.)T; induent Q*W²S*Γ^M cum τ⁶⁰; induet W*; inducet Λ^L cum ANT-M; induet ⑤^R | thorace* Y*; thorace CΠ^HY²WSΩ²grelysc; lorica X, cf. Eph. 6, 14; accipiet] W*; accipient W²S*Γ^M cum τ; om. Z* | pro (2°) om. h* | galeam WS²h | certum] Z^{*h}* (ut vid.); rectum ΦZ²Ω^M cum τ⁶⁰; incorruptum h², cf. ⑤. ¶ Rab. «certum» Hug.; uel «rectum» Iac.

20. sumet] W*ΩJ* (ut vid.); sument W²S*; sumunt Γ^M; [...] Γ^A; praem. et A ΩJ² | inexpugnabilem = CXΣΠ^HALY*Φ^P Z*T*WΓ^ΨDh; inexpugnabile cett.

21. acuit Y; cauet C; [...] Γ^A; praem. melior est sapientia quam uires et uir prudens magis quam fortis X (ex 6, 1) | autem bis scripsit Π^H* | diram iram in ras. ΩJ² | duram] W*S*h*; diram MΘW²S²h²Ω^{MS}J² (in ras.)agrelsc; dyram Y; om. Σ^C; praem. et h². ¶ al. duram ⑤^M | iram] ** Ψ^D* | ~ iram diram Ω^S | in] ut in ras. h² | lancea Γ^A; romfea X cum ⑤ | pugnauit CA^LΠ^H ALYTW*S*; om. Ω^M† | cum] pro Λ^L cum GR-M Ev | orbi W*; orbe** Γ^M | contra om. Ω^M* | insensato Σ^C.

<et (2°) CAM | et (3°) CAM | 16. ¶ iusti I[II] Γ^M; X. Q; XI. MΦΓ^A; Div. sine num. XAWΨ^D; <iusti C | <et (1°) CM | <et (2°) CAM | 17. <ideo CAM | <et (1°) CM | <quoniam CAM | <et (2°) CM | 18. <accipiet CAM | <et CAM | 19. <induet CAM | <et CM | 20. <sumet CAM | 21. <acuet CAM | <et CAM.

- ²² Ibunt directae emissiones fulgo-
rum
et tamquam a bene curvato arcu
nubium exterminabuntur
Ad certum locum insilient
²³ et a petrosa ira plenae mittentur
grandines
Et scandescet in illos aqua maris
et flumina concurrent duriter
²⁴ Contra illos stabit spiritus virtutis
et tamquam turbado venti divi-

det illos
Et ad heremiam perducet om-
nem terram iniquitatis
et malignitas evertet sedes po-
tentium

- VI. ¹ Melior est sapientia quam vires
et vir prudens magis quam fortis
² Audite ergo reges et intellegite
discite iudices finium terrae
³ Praebete aures vos qui continetis
multitudines

22. exterminabuntur om. X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | ext. + et CA; glosa tamen extermina-
buntur absque et in archetypo addita esse videtur | 23. mittuntur A | et scandescet] excandescet X
cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ | 24. iniquitatis] iniquitas $\mathfrak{K}$? cf. Θ .

VI. 1. tot. vers. om. X* cum Θ , cf. Prov. 16, 32; 24, 5 | 3. multitudinem X cum LUC, AU spe,
 Θ et $\mathfrak{K}$ ut vid.

Deest G; adsunt k(a v. 22, tamquam, partim, fol. lac.)t(a v. 23, grandines)h.

22. directe XΣΛ^LΠ^HWΩh*arelvst; rec-
te h²; a domino praem. h²; bene praem. X
cum Θ | emissionis T*S* | fulgorum] M*Y*
Θ^H*Z*T*ΩJ*; fulgurum M²Y²Θ^H2Z²T²W
S*Ω^{SJ}h edd. | a bene = Σ^CΛ^LAS*k edd.
cum Θ ; a uene Π^Hh; [...]e Γ^A; aliene X;
(ab)en(e) cett. ¶ « a bene » due sunt dictiones
in Rab. Quidam violenter dicunt « ha-
bene », et exponunt in datiuo singulari et no-
minatiuo plurali Hug. aliqui « a bene » Iac. |
curuato] curbatio k; turbato MΨ^D | arcum
Y* | ~ arcu curuato C | nubium] in ras.
W²; dubium S*; + et Γ^M* | exterminabuntur
om. X cum Θ | ad = XΣΛ^L*Q*Z* cum Θ ;
praem. et cett. | cer***tum W | insilient C.

23. petrosa] tro rescript. Γ^M2 | plena
Π^HS*; + et Q | emittentur Σ; mittuntur AL
ZWk*h*; emittuntur XΠ^HZ*S*h²; mittent
Ω^M; n***entur Q*; nectentur Q² | ****dines
Z†; grandinis S*; ~ grand. mitt. Ω^M | et
scandescet] et scandescit CYZ*Γ^M; et candes-
cet LZ²Ω; scandescet QΘ^{AM}W*k²; scandes-
cit k*; excandescet Xgrlvst, cf. Θ ; exarcescet
Θ^H*; exardescet Θ^H2. ¶ excandescet Θ^A | illis
W | aquam h*; aquas Y*Ω^S* | concurrent]
h* ΩJ² (e in ras.); concurrunt M*Ψ^Dh².

24. contra] praem. et LYTSΓh cum
414 | stabit] statuit W* | ~ uirt. spir. Ω^{SJ}*
(ut vid.) | turb(e)do] Y*W*ΩJ*t cum NIC sp
et IS Jud; turbitudo M*; turbo ΣZ²W²
Ω^{MSJ}2 edd.; turbidi Y² | illos] eos Λ^LΩ^M cum
NIC sp | ad] in h | heremiam = CXΠ^HA
Q*Y*; heremiam iam W*; (h)erem***
Λ^L*T*; her(e)m*** M*S*; desertionem h;
nichilum W²; (e)remum t cett. ¶ al. here-
miam Θ^M | perducit X; deducet Σ^CZ* cum
IS Jud; om. Σ^T* | omnem bis S* | terram]
uiam X | iniquitas Y²Ω^{SJ}rwst cum Θ ; iniqui-
tatum Ω^M. ¶ Rab. « iniquitatis » Hug.,
item Iac.; + illorum Λ^LMYΦΘ^{Ma}Z²Ψ^DΩ
edd. ¶ + hominum Θ^A | euertit LYZ*Tt;
peruertet Θ^H | sedem At* (ut vid.); sedis S*.

VI. 1. tot. v. om. X cum Θ , sed ante 5, 21
restit. in marg. X²; tot. v. asterisco notavit h² |
est sap.] in ras. ΩJ² | est om. X²L | sapien-
tiam L | uires] uirtus Σ | magis] melior X²
Ω^{MJ}; om. relvst. ¶ Rab. « prudens quam »
Hug., item Iac. + al. « magis » Iac.

3. uos] ΩJ²*; uestras Ω^S; suos Θ^A;
om. ΩJ² | continetis] contempnitis Y* |
multitudines] h* cum AU spe (cod. P); multi-
tudinem XQΘ^HΨ^Dh² cum LUC Ath, AU spe

22. <ibunt CAM | <et CAM | <ad CAM | 23. <et (r^o) CM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM |
24. <contra CAM | <et (r^o) CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM.

VI. 1. <melior CAM | <et CAM | 2. ¶ audite VI. ΣΩ; XI. Q; XII. MΦ; Div. sine num.
XΨ^D; <audite CA | ¶ discite XII. Γ^A; <discite CAM | 3. <praebete CM.

et placetis vobis in turbis nationum

⁴ Quoniam data est a Domino potestas vobis

et virtus ab Altissimo

Qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabitur

⁵ Quoniam cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis neque custodistis legem iustitiae neque secundum voluntatem Dei ambulastis

⁶ Horrende et cito apparebit vobis

quoniam iudicium durissimum

in his qui praesunt fiet

⁷ Exiguo enim conceditur misericordia

potentes autem potenter tormenta patientur

⁸ Non enim subtrahet personam cuiusquam Dominus

nec reverebitur magnitudinem cuiusquam

quoniam pusillum et magnum ipse fecit

et aequaliter cura est illi pro omnibus

⁹ fortioribus autem fortior instat cruciatio

5. legem iustitiae] cf. 2, 11; 18, 9; legem $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | 7. patiuntur AT cum LUC, cf. conceditur supra | 8. cuiusquam dominus] + qui est omnium (hominum C) dominator CX; omnium dominator $\mathfrak{K}$ (cf. 13, 3)? cf. $\mathfrak{G}$ | uerebitur A | pro] de Σ A | 9. cruciatio] cum LUC; cruciatus X Σ cum AU spe, vox usitator.

Deest G; adsunt k(partim)m(a v. 5, uoluntatem)t(partim)h.

(codd. CRS), Brev. goth. et $\mathfrak{G}$; multitudinis Φ^G | turbis om. Σ^T .*

4. est om. Q* | potestas] potes Σ^T * | uobis] a uob. Ω^{M*} | $\sim$ pot. [.] domino W | $\sim$ uobis pot. a dom. XQ Ω^M | $\sim$ uobis ** pot. quon. data est a dom. t | ab om. S* | altissimum W* | interrogavit Σ^T * Λ^L II Π^H L Q*Y*WS*k*h | cogitatio Ψ^D | scrut.] k*; inscrutabitur Θ^{HAM*} k².

5. cum] dei Γ^A | essetis] ceteris Ψ^D | ministri — iudicastis om. W*; ministri regni illius W² | illius] eius Σ^T Θ^H cum LUC Ath | non] * S* | neque custod. om. h* | neque (r^0) nec agrelst | custoditis r.

6. et om. S* | uobis + ***** Q | in om. st | qui] Y²; q* Y*; quo Y²; quae Φ^G Ω^M | praesunt fiet] praefient L.

7. exiguo] Z²; **iguo Ψ^D *; exigu(a)e AY*Z² | conceditur] cum AU spe (codd. MPCR); conciditur LT; concedetur $\Sigma\Lambda^L$ *Z* m cum AU spe (cod. S) | misericordiam Φ^G | potentes] potens m; potentis Γ^M ; potentes Φ^P * | autem] enim Q Θ Ω^{SJ} *

(ut vid.), cf. v. 7a | potenter] potent** h*; potentiora h²; propter Ω^{M*} | patientur] m (ut vid.) cum CT et $\mathfrak{G}$; patiuntur XAYTS* Ψ^D k*h cum LUC; patienter a.

8. subtra(h)it XAZ* | cuiusquam (r^0) cuiusque Z*(ut vid.) Ω^M ; cuiusdam Σ^T | dominus] cum LUC, AU spe; deus edd.; + qui est omnium dominator X Ω agre cum GI, Brev. goth., cf. $\mathfrak{G}$; + qui est hominum dominator C. Π «dominus»; in quibusdam sequitur «qui est omnium dominator»; glosa est, quam Rab. et ant. non habent. Hug., item Iac. | nec — cuiusquam om. L (in fine column.) | nec] h*; neque Xh² | reuerebitur] Z*k*h cum LUC, AU spe, GI; uerebitur X Λ^L AY Φ Z² Ψ^D Ω m edd. | cuiusquam (2^0) cuiusdam Σ^T ; + deus $\Sigma\Lambda^L$ MZ* Γ ; + hominum X | et (2^0) om. Ψ^D * | est om. Y | $\sim$ est illi cura g | $\sim$ illi est II Π^H LWSH | pro = CXII Π^H L Θ^H Z* TWS*h m cum AU spe, PAU-N, GI; legi neq. Q*; de cett. | $\sim$ pro (o)mnibus illi C Θ^H .

9. instat] intrat C | cruciatio] t cum LUC, GI; cruciatus X $\Sigma\Lambda^L$ Z* cum AU spe.

<et CAM | 4. <quoniam CAM | <et (r^0) CAM | <qui CM | <et (2^0) CA | 5. <quoniam CAM | <neque (r^0) CAM | <neque (2^0) CAM | 6. <horrende CAM | <quoniam CAM | 7. <exiguo CAM | <potentes CAM | 8. <non CAM | <nec CAM | <quoniam CAM | <et (2^0) CM | 9. <fortioribus CAM.

- 10 Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei
ut discatis sapientiam et non excidatis
- 11 Qui enim custodierint iusta iuste iustificabuntur
et qui didicerint ista invenient quid respondeant
- 12 Concupiscite ergo sermones meos
diligite illos et habebitis disciplinam
- 13 Clara est et quae numquam marcescat sapientia
et facile videtur ab his qui diligunt eam
et invenietur ab his qui quaerunt illam
- 14 Praeoccupat qui se concupiscunt ut illis se priorem ostendat
- 15 qui de luce vigilaverit ad illam non laborabit
adsidentem enim illam foribus suis inveniet

10. ergo reges] ergo o reges Σ cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{R}$ cf. v. 22 | 11. ista] cum AU spe et $\mathfrak{S}$; iusta CA, forsitan cum archetypo | 13. est + enim X cum PS-CY, AU spe et $\mathfrak{S}^V$ 253, forsitan cum $\mathfrak{R}$ | inuenitur X cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{R}$ | 14. priorem] cum AU spe; prior AT, lectio faciliior, forsitan potior | 15. de luce om. X cum PS-CY et forsitan cum $\mathfrak{R}$, cf. $\mathfrak{S}$ | in foribus suis C Σ T, lectio faciliior, cf. Gen. 19, 11 etc. | foribus] sedibus X cum PS-CY, cf. 9, 4 | ~ inueniet foribus (sedibus X, PS-CY) suis XQ cum PS-CY, AU mor, spe (cod. S) et $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{R}$.

Deest G; adsunt k(partim)mt(partim)h(partim, script. evan.).

10. ad] ac Y* | ergo + o ΣZ cum $\mathfrak{S}$; + mali XS*h² cum AU spe; + o mali Q, cf. LUC (o mali tyranni) | hi] his h*; om. X | ~ hi(i) sunt $\Theta^{AM}k$ cum GI | non] ne Z* $\Omega^{S*}J^*$ a | excidatis] Λ^L cum LUC; excidatis CX $\Lambda^L M^* \Theta Z \Gamma^A \Psi^D \Omega^{SJ}t$ cum AU spe (codd. MP CR); excitatis Γ^M *. ¶ Rab. «excidatis» Hug.

11. custodierint iustitiam iuste Ω^J in ras. | custodierunt $\Omega^{MS*} m^*$ (ut vid.) | iusta iuste = $\Pi^H AS^*$ (ut vid.) Wwt cum PS-CY sng, AU spe et $\mathfrak{S}^{S*}$ (~ $\mathfrak{S}$); iusti(t)iam iuste $\Lambda^L MQ\Phi\Theta Z^2 S^2 \Psi^D \Omega^{MSJ} ktagr\epsilon l s$; iustitiam eius iuste $Y\Gamma^A$; iustitiam iustam Γ^M ; iusta CX Σ ; iuste T; iustitiam Z* (ut vid.) m | iustific.] iudicabuntur $\Gamma\Omega^{SJ}agr\epsilon l s$ | qui] quid X* | didic.] dicerint Γ^M | ista = X $\Sigma\Lambda^L Z^* T^* w$ cum AU spe et $\mathfrak{S}$; [...]sta m; iusta t cett. | inueniant $\Sigma^C Q^* T^*$; inueniet Π^H .

12. ergo om. Y | meos + et $\Omega^{SJ}ag$; + et proderit uobis X, cf. 6, 27 | dilig. illos] diliget illos Γ^M * | illos] *** Ω^J * | habetis disciplina A.

13. est om. t; + enī X Π^H cum PS-CY cent, AU spe et $\mathfrak{S}^V$ 253 | quae om. Γ | marcescat

= $\Sigma\Lambda^L AMZ^* TW^* h^* m^* w$ cum AM Ps; mariscat L; marcescet $Q\Phi\Theta Z^2 S^2 \Psi^D \Omega^{MSJ} k$; marcescant Y*; arescat Π^H ; marcescit S* $\Omega^{S*}t$ cett. | uidebitur T | diligunt] querunt X, cf. infra | eam] illam $\Sigma\Psi^D$ cum AM Ps; eum A | inuenietur] t cum AU spe (codd. MP); inuenitur X $\Theta\Omega^{MS*}J^* m$ edd. cum AM Ps, AU mor, spe (codd. CRS) et $\mathfrak{S}$ | quaerunt] diligunt X, cf. supra | illam] t* ut vid.; illum t²; eam Ω^M .

14. praeocc. + eos Λ^L | concupiscunt Q*t | ut] in ras. Q² | illi Γ^M *; illo Γ^M a ut vid. | priorem = CX $\Sigma\Theta\Omega^{SJ}h^2$ cum AU spe; prior cett. | ostendit L.

15. de luce] d*ce Γ^M ; om. X cum PS-CY cent, AU mor, 94, 95, cf. $\mathfrak{S}$ | uigilauit Ω^M | ad illam] ab illa Γ^M | laborauit $\Sigma^T \Lambda^L ALQ^* \Theta^{AM*} Z^* T^* W^* S^* \Gamma^M k h m$ | assidente Π^H | enim] in ras. Ω^J ; [...] h; autem $\Pi^H \Theta^{AM} \Gamma^M \Omega^S k$ | foribus] Θ^{M*} ; sedibus X cum PS-CY; praem. in C $\Sigma\Pi^H \Theta^{HM2} Z^* T^* S m$ cum Brev. goth.; praem. pro t | suis om. $\Gamma^M m$ | inuenient L; om. S* | ~ inueniet foribus (sedibus X cum PS-CY) suis XQ cum PS-CY, AU mor, spe (cod. S) et $\mathfrak{S}$.

10. <ad CAM | <ut CAM | 11. <qui (1°) CAM | <et CAM | 12. ¶ concupiscite XIII. M $\Phi\Gamma^A$; Div. sine num. Ψ^D ; <concupiscite C | <diligite CAM | 13. ¶ clara XIII. t; <clara CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | 14. <praeoccupat CAM | <ut C | 15. <qui CAM | <adsidentem CAM.

- 16 Cogitare ergo de illa sensus est consummatus
et qui vigilaverit propter illam cito erit securus
- 17 Quoniam dignos se ipsa circuit quaerens
et in viis ostendit se illis hilariter et in omni providentia occurrit illis
- 18 Initium enim illius
verissima est disciplinae concupiscentia

- 19 Cura ergo disciplinae dilectio est
et dilectio custoditio legum illius est
Custoditio autem legum consummatio incorruptionis est
- 20 incorruptio autem facit esse proximum Deo
- 21 Concupiscentia itaque sapientiae deducit ad regnum perpetuum
- 22 Si ergo delectamini sedibus et stemmatibus reges populi

16. consummatio $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | 19. ergo] autem X cum $\mathfrak{G}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | et dil.] dilectio uero X, item cum $\mathfrak{K}$ et $\mathfrak{G}$ | custoditio (1°)] cum LUC et AU; custodia A | custoditio (2°)] intentio X, forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. $\mathfrak{G}$ | consummatio] confirmatio X cum LUC, AU, $\mathfrak{G}$, et $\mathfrak{K}$ ut vid. | 21. deducet Σ AT | perpetuum] cum AU spe; om. Σ cum $\mathfrak{G}$, cf. v. 5 (iustitiae) et 24 (dei) | 22. stemmatibus] cum AU spe; stigmatibus C; sceptris A | o reges XQ cum $\mathfrak{G}^{Vb}$, cf. v. 10.

Deest G; adsunt k(partim usque ad v. 16, illam)mt(usque ad v. 19, legum)h(partim).

16. ergo] [...] h; enim X Σ Θ^H cum AU mor, spe, Brev. goth et $\mathfrak{G}$ | de om. L | sensum S* | est om. L | consummatis Y; consumatos Γ^{M*} | uigilauerint Y | propter — quoniam v. 17] in ras. brev. spat. Ω^J | propter] ad t | cito] in ras. lat. spat. Z³ | ~ securus erit Ω^M relbst.

17. dignus T* | se] bis scrip. Γ^{M*} | circumit Wg; circuiuit Θ^A | ~ circ. ipsa a | quaerent L | in om. Z* cum PS-CY cent | uiis Θ^{M*} + suis $\Sigma\Lambda^L\Phi\Theta^{M2}Z\Psi^D\Omega^{MSJ2}$ ag cum $\mathfrak{G}^{637}$; + suus Ω^{S*} ut vid. | ostendit] Z*³ Ω^J * cum AU spe; (o)stendet C Σ QZ³ Ω^{MSJ2} m (ut vid.)tareI; ostendis Π^H * | illius Θ^H | (h)ilarior Σ | in om. X | prouidentia] Z* cum AU spe; preudentia Σ ; prudentia L Φ Z³ $\Psi^D\Omega^M$ cum PAU-N (cod.). ¶ al. prudentia Θ^M ; Rab. « prouidentia » Hug. | occurrit] Z*³T* Ω^J * cum PS-CY cent et AU spe; (o)ccurret C Σ Π^H Q Φ RGZ³T²WS Γ $\Psi^D\Omega^{MSJ2}$ h*mareI.

18. enim om. X cum Brev. goth. | uerissima] Σ^C *; ueterissima Σ^{TC2} | est + et Σ cum Brev. goth. | disciplina X Σ T*S* | concupiscentiae Q* Ψ^D cum AU spe (codd. MPCR); concupiscentiam L.

19. ergo] autem X cum $\mathfrak{G}$ | disciplina Q* | dil. est] in ras. T¹ | et dil.] dil. uero X cum $\mathfrak{G}$ | custod. (1°) — autem om. Γ^{M*} | custoditio (1°)] Q*Z* cum LUC Ath, AU mor, spe; custodia A Q²Y Φ Θ Z² $\Gamma^{AM2}\Psi^D\Omega$ edd.; praem. et Γ^{M2} | legem Λ^L * | illius] ipsius Π^H | est (2°)] in ras. Ω^J 2; om. Λ^L cum $\mathfrak{G}$ | ~ est leg. ill. Ω^M | custoditio (2°)] cu[...] h; custodia Ω^M ; intentio X, cf. $\mathfrak{G}$ | ~ legum autem L* | consummatio] h*; confirmatio Xh² cum LUC Ath, AU mor, spe et $\mathfrak{G}$ | est (3°) om. Θ^H m cum $\mathfrak{G}$.

20. incorruptio h* | autem] enim Γ^M | esse] cum AU spe; om. X Ω^{S*} cum AU mor | ~ proximum esse Z cum $\mathfrak{G}$ | deum Z; om. W†.

21. ab itaque usque ad finem cap. re-script. Q² | itaque] autem Π^H | deducit] W* cum AU spe et $\mathfrak{G}$; deducet $\Sigma\Lambda^L$ AMY Φ ZTW² $\Gamma\Omega$ ma | regum L | perpetuum] cum AU spe; om. Σ^{T*Ch2} cum AU passim, CA Ps et $\mathfrak{G}$.

22. delectam. + in Ω^{SJ*} . ¶ « delectamina (sic) in » Hug. minus recte « in » Iac. | sedibus + perpetuis C Θ S², cf. v. praec. et 22b | et + ex Y* | stemmatibus = $\Sigma\Pi^H$ LZ*T cum AU spe; stigmatibus CQ* Θ^H ; estigma-

16. <cogitare CAM | <et AM | 17. <quoniam CAM | <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | 18. <initium CAM | <verissima CM | 19. <cura CAM | <et CAM | <custoditio CAM | 20. ¶ incorruptio XIII. M Φ ; Div. sine num. Ψ^D ; <incorruptio CA | 21. ¶ concupiscentia XIII. Γ^A ; <concupiscentia CAM | <deducit CM | 22. <si CAM.

diligite sapientiam ut in perpetuum regnetis
 24 Quid est autem sapientia et quemadmodum facta sit referam et non abscondam a vobis sacramenta Dei
 Sed ab initio nativitatis investigabo
 et ponam in lucem scientiam illius
 Et non praeteribo veritatem
 25 neque cum invidia tabescente iter habeo

quoniam ista non erit particeps sapientiae
 26 Multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum et rex sapiens populi stabilimentum est
 27 Ergo accipite disciplinam per sermones meos et proderit vobis
 VII. 1 Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus et ex genere terreno illius qui prior finctus est

23. diligite lumen sapientiae omnes qui praecestis populis *add.* ΣΑ, *altera versio v. 22b* | 25. ista] *cum* Ⓢ; talis homo XQ, *cf.* Ⓢ | 26. sapientium] *cum* Ⓢ; sapientiae ΣΑΤ | 27. vobis + itaque erudimini per sermones meos et proderit vobis A, *altera versio eiusdem versus.*

VII. 1. terreni XA, *forsitan recte, cf.* Ⓢ | prius XA, *item* | factus A.

Deest G; adsunt mt(a v. 23, populis, partim, script. evan.)h(partim).

tibus X; sigmatibus h²; s***matibus h^{*}; summatibus S²; simmatibus WS^{*}; [...]matibus m; sceptris et stemmatibus M; sceptris perpetuis et stigmatibus Q²; sceptris *cett.* ¶ al. stigmatibus Θ^M; Rab. «stematibus» Hug. | regis Y*Γ^M; *praem.* o XQΩaggetst *cum* Ⓢ^v. ¶ Rab. «reges» Hug., *item* Iac. | diligite — regnetis *litt. rubris* m | diligite] honorate X *cum* Ⓢ | ut in] *in ras.* Θ^{M2} | ut] *in ras.* Θ^{A2} | in om. Π^{HZ}*g | regnatis Φ^P* | ~ regnetis in perpetuum Ω^M.

24. quid = CXΠ^{HL}Q*Z*TWS*m *cum* Ⓢ; *praem.* diligite lumen sapientiae omnes (S²; om. S²) qui praecestis populis (= v. 23) *cett.* | est] h^{*}; sit XΛ^LLh² *cum* PHOE | autem] enim Y; ** Z^{*}; om. Ω^M | sapientiam Π^H | ~ sapientia quid sit autem L | facta sit] facte m | referam] reuera L | et om. Γ^{A*} (*ut vid.*) | abscondar Q* | a vobis om. Ω^M | vobis] uos Y* | sacramenta] h^{*}; sacramentum X*(*ut vid.*)Σh², *cf.* Tob. 12, 7 | dei] domini L | natiuitatis + eius C | uestigabo Π^{H*} | in luce CΘ^Am *cum* Brev. goth. | illius] eius Σ^T | ueritatem + eius L.

25. neque + quidem re | inu.tab.] inuidiata uescentes L | habeo LW | quon.

ista] [...] h | ista = CΣΠ^HAY²Z*(*ut vid.*) TWSh*(*ut vid.*)m; iste M, *cf.* Ⓢ; **** Γ^{A*}; talis homo Y*t *cett.* ¶ ant. «talis homo» Rab. «ista inuidia» Hug. | non om. Ψ^D.

26. sapientium] m* *ut vid.*; sapienti(a)e ΣΠ^HAMYZ*Tm² | ~ stabil. populi Ω^{I*} relbst *cum* Ⓢ.

27. sermones meos] h^{*}; sermone meo h² | vobis + itaque erudimini per sermones meos et proderit vobis AT²WS*Γ^{A2}th, *item* L in 7, 7, *cf.* Ⓢ.

VII. vv. 1-6 *rescript.* Q².

1. sum] *cum* a (*err. rubr.*) | quidem] enim X *cum* Ⓢ⁴² | ~ et ego quidem L | ~ homo mortalis X; homo mortalis homo Γ^M | omnibus] hominibus CΣΛ^LLΩ; vobis X, *cf.* Iac. 5, 17 | et (2°)] Ω^{I*}; om. AQΩ^{I2}mt *cum* AU gest | ex—illius] *in ras.* Ω^{I2} | ex] e Γ^{A2} | terreno] Z²(en *in ras.*)S* *cum* AM 118 Ps, AU gest; terr(e)ni XAQ*ΘS²Ω^{I2}wt, *cf.* Ⓢ; terre Ω^M. ¶ Rab. «terreni» Hug. Rab. et aliqui ant. «terreni» al. minus recte «terreno» al. minus recte «terre» Iac. | prius XAY*Θ^{AM} *cum* 94, 95; primus Y² | finctus] M*Z*T*; fictus M²Z²T²Γ^{A*}; factus AYΦ^PΘ^{HZ}Ψ^DΩmt *edd.* ¶ al. prior factus

¶ diligite VII. Σ; <diligite CAM | 23. diligite) AM | 24. <quid CAM | <et (2°) CAM | <sed CAM | <et (3°) CAM | <et (4°) CAM | 25. <neque CAM | <quoniam CAM | 26. <multitudo CAM | <et CAM | 27. <ergo CAM | <et CM | <(itaque) A.

VII. 1. ¶ sum VII. Ω; XV. MΦ; Div. sine num. Ψ^D; <sum CA | <et (2°) CM.

- et in ventre matris figuratus sum
caro
- ² Decem mensuum tempore coagulatus in sanguine ex semine hominis
et delectamento somni conueniente
- ³ Et ego natus accepi communem aerem
et in similiter factam decidi terram
Primam vocem similem omnibus emisī plorans
- ⁴ in involumentis nutritus sum et curis magnis
- ⁵ Nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium
- ⁶ Unus ergo introitus est omnibus ad vitam
et similis exitus
- ⁷ Propter hoc optavi et datus est mihi sensus
et invocavi et venit in me spiritus sapientiae
- ⁸ Et praeposui illam regnis et sedibus

2. coagulatus + sum XA | 3. ~ similiter in CΣ | 6. intr. — omn.] omnium introitus est C cum Θ | 8. regnis] regimoniis X, vox rara, forsitan cum K.

Deest G; adsunt mt(partim)h(partim).

est Θ^M. « prior fictus est » Hug. | et (3°) | ut Ψ^D | uentrem Z* | ~ matris uentre X | sum — 2. coagulatus om. M* per homoeotel. | sum om. C.

2. decem] nouem Σ^{T*} ut vid., cum Brev. goth. et Θ⁷⁵⁵ | mensuum = CXΣΠ^{H*} L*Y*Θ^{HAM*}Z*T*ΓΨ^DΩ^{J*}; mensum Λ^{L*}A M²Θ^{M2}WSm; mensium cett. | temporibus Λ^{L*}; temporum ΛΓ^{A*}M*; om. m | coag. + sum XALMQ²YΦΘ^{AM}Z²S²ΓΨ^DΩ edd. | sanguinem LT*Ω^{MS} | ex] et Y; praem. et L, cf. v. praec. | semine — et] semini hominis ex Ψ^D | delectamentos omni L | somni] Z*m; so(m)nii XΣΛ^LΠ^HMQYΦΘ^ZΓΨ^DΩ; somno T, cf. Θ. ¶ « sompnii » Hug. | conueniente] Q*Z*Ω^{J*} (ut vid.); conuenienti XY; conuenientis Λ^LM Q²ΦZ²Ψ^DΩ^{MSJ}g cum AM 118 Ps (codd.); conuenientem L. ¶ conuenientis S²; Rab. « conueniente » Hug. uel « conueniente » Iac.

3. accepit T*; adtraxi X, cf. Θ | aerem] rem X | in om. Θ^H spat. rel. post similiter | in sim. factam] in similit***** Q*; in eadem natus X | simili WS*; similem T; similitudinem m | ~ sim. in f. dec. CΣS² cum Brev. goth.; ~ sim. dec. in (Ω^{J*}); om. Ω^J) factam Ω. ¶ « in sim. f. dec. » Hug. plures ant. ha-

bent « in sim. f. dec. » al. « sim. in f. dec. » Iac. | decedit Y* | terram = CΣAΘ^HZ*mtu cum AM 118 Ps (codd.), PS-HI ep, QU pro et Θ; in praem. X; + et cett. | omn.] hominibus Σ^T | emisī] Λ^L (alt. i corr.); emi Σ^{T*} | ~ emisī omni. sim. X.

4. in] Z*²; et ΘΩ^Mm; om. Σ^TZ² cum AM (codd.) | inuolumentum Σ; uolumentis W² | magnis] omnibus X | ~ magnis curis a. ¶ al. « magnis curis » Iac.

5. ex] de Λ^LLWS; in m | nat.] praem. in WS* | initio S*.

6. ~ est ergo intr. Γ^M | (o)mnium CΘ^H cum Θ | ~ omni. intr. est CAΘ^H cum Θ; ~ est omni. intr. X cum QU sy | exitus] m*; exsitus m².

7. aptaui Ψ^D | et datus — inuocauī om. Y* | sensus + itaque erudimini per sermones meos proderit uobis L, cf. 6, 27 | uocauī WS*. ¶ al. « uocauī » Iac. | uenit in] inuenit Σ cum AU Ad (codd.) | in me om. W*.

8. praeposui] T*; proposui ΣLT²t; opus Ψ^D | illum Σ; illius Ψ^D | regnis] W²; regno Y²; regni Y*Ψ^D; regimoniis XΘ^Ht cum AU Ad (codd.); regimonii 94, 95; regibus W²S*; regis W*; regionibus S². ¶ al. regi-

<et (3°) CAM | 2. <decem CAM | <ex A | <et CM | 3. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | <primam CAM | 4. <in CAM | 5. <nemo CAM | 6. <unus CAM | <et CM | 7. ¶ propter XVI. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <propter CA | <et (2°) CAM | 8. <et (1°) CAM.

et divitias nihil esse duxi in con-
paratione illius
9 nec comparavi illi lapidem pre-
tiosum
Quoniam omne aurum in con-
paratione illius arena est exi-
gua
et tamquam lutum aestimabitur
argentum in conspectu illius
10 Super salutem et speciem dilexi
illam
et proposui pro luce habere illam
quoniam inextinguibile est lu-
men illius
11 Venerunt autem mihi omnia
bona pariter cum illa

et innumerabilis honestas per
manus illius
12 et laetatus sum in omnibus
Quoniam antecedebat ista sa-
pientia
et ignorabam quoniam horum
omnium mater est
13 Quam sine fictione didici et sine
invidia communico
et honestatem illius non abscondo
14 Infinitus enim thesaurus est ho-
minibus
quod qui usi sunt participes facti
sunt amicitiae Dei
propter disciplinae dona com-
mendati

8. diuitias] honestatem X iuxta usum Veteris Latinae (cf. v. 11), forsitan cum $\mathfrak{K}$ | duxi] cum $\mathfrak{G}$; dixi CA, forsitan cum archetypo | 10. inextinguibile] inextinctum X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 12. antecedebat + me AT | horum om. A cum $\mathfrak{G}^{359\ 755}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | omnium] cum $\mathfrak{G}^{547}$.

Deest G; adsunt mt(partim)h.

monii Θ^M | et (2°) om. L | diuitiis T; honestatem X cum AU Ad, cf. v. 11; + et Ω^S | esse om. Θ^H T | duxi = $\Sigma L\Theta^H Z^* TS^* greflusc$ cum AU Ad (codd.) et $\mathfrak{G}$; dixi t cett. | in] ad X cum AU Ad | comp***atione Θ^{M*} ; co(n)parationem CX Σ LY $\Theta^H Z^* \Psi^D$ cum AU Ad | illius] **** Θ^H †; (e)ius CQ Θ^H mt.

9. nec — illius (1°) om. L | nec comp.] ne cōpatui Ω^M | nec] ne Y | illi] Z 3 (alt. i in ras.) | omnem Y*†; ** m | comparisonem Y | harenae W | est om. T *3 | exigua] et exigua Y* | conspecto T* | illius (2°)] eius X.

10. speciem] praem. super X | illam] eam Ω | et prop. — illam om. ΣT^* | pr(a)eposui A Γ^A | pro lucem t; lucem Θ^A | inextinguibilem Ψ^D *; inextinctum X ΣZ^* cum 94, 95; intinctum T. ¶ inextinguibile T | lumen] nomen Π^H | illius] eius Γ^A .

11. autem] ergo X | innumerabiles A†Q*Y*W* | honestas S*; honestitas S 2 .

12. in + his C ΣZ^* | quoniam] que X | (a)ntecedebat = CX $\Sigma T^* C^A L^* L\Theta^H Z^*$

cum $\mathfrak{G}$; + me t cett. | ista] eorum X cum $\mathfrak{G}$; in eis L; ~ ista antec. (+ me $\Sigma T^2 Z^3$) ΣZ cum $\mathfrak{G}$ | sapientiae W* | horum] Z*; honorum L; om. AQ $^2 Y^* \Phi Z^2 \Psi^D \Omega^{M^J}$ cum $\mathfrak{G}^{359\ 755}$ | ~ omnium (ho)rum XA L LMQ*Y $^2 \Theta^{AM} WS$ $\Gamma \Omega^S t$ | omnium + bonorum $\Omega^{M^J} *^3$. ¶ « bonorum » uel « horum » Iac. | ~ est mater Ψ^D .

13. quam] quoniam Z*(ut vid.)T* Ψ^D $\Omega^{M^S} t$. ¶ Rab. ant. « quam » al. minus recte « quoniam » Iac. | fictione] $\Theta^{M*} T^*$; finctione CX Σ LQ $\Theta^{M^2} T^2 \Gamma^M$. ¶ al. finctione Θ^M | communico + bonis illius Q $^2 \Theta Z^*^3$ S 2 , cf. 8, 9.

14. enim om. X cum $\mathfrak{G}^{248}$ | thesaurus] thesarum* L*; thesarum L 2 | ~ est enim thes. Ψ^D | hominibus] (o)mnibus CY* | quod = XA L * Π^H AL 2 (d in ras.)QY* ΦZ^2 T*W*S* $\Psi^D t$; quō (= quoniam) M*; que C; quo Z *3 cett. cum $\mathfrak{G}^{OV\ 46}$ | usi] uisi L $\Phi^G \Psi^D$ | partic. facti sunt om. Γ^{M*} | particeps X | dei + *** W | propter] pro Π^H | dona + ei Y 2 | commendatus A.

<et (3°) CAM | 9. <nec CAM | <quoniam CAM | <et CAM | 10. <super CAM | <et (2°) CAM | <quoniam CAM | 11. <venerunt CAM | <et CAM | 12. et (1°) CAM | <quoniam CM | <et (2°) CAM | 13. <quam CM | <et (2°) CAM | 14. <infinitus CAM | <quod AM | <participes C | <propter CM.

- 15 Mihi autem det Deus dicere ex
sententia
et praesumere digna horum quae
dantur
Quoniam ipse et sapientiae dux
est
et sapientium emendator
16 In manu enim illius et nos et
sermone nostri
et omnis sapientia et operum

- scientiae disciplina
17 Ipse enim mihi dedit horum
quae sunt scientiam veram
ut sciam dispositionem orbis ter-
rarum
et virtutes elementorum
18 Initium et consummationem et
medietatem temporum
et meditationem omnium mo-
rum

15. digne $X\Sigma T$ cum Θ , sive recte, sive ex correctione | dantur] *praem.* mihi ΣA | et (2°) cum Θ ; *om.* ΣA , lectio facilior | dux] *item alibi*; gubernator X | 16. operum scientiae disciplina] *cum archetypo, ut vid.*; operae scientiae et disc. C ; opera scientiae et disc. Σ ; operum et scientiae et disc. A ; operum scientia et disc. M ; operum disc. X , forsitan cum $\mathbb{K}$, *cf.* Θ | 17. uirtutem MW cum $PRIS$, Θ , et forsitan $\mathbb{K}$ | 18. et medietatem temp. (Θ) || et medi(t)ationem omnium ($\mathbb{K}$?) | et meditationem — et diuisiones] uicissitudinum permutationes et commutationes A , altera versio | meditationem] mediationem $\mathbb{K}$ cum Θ , *ut vid.*

Deest G ; adsunt mt (partim, usque ad v. 15, det) h .

15. det] $A^*Q^*\Theta^M*Z^*t$ cum $GR-M$ Jb et Θ ; dedit $\Lambda^L*A^2Q^2Y\Phi\Theta^M*Z^2\Psi^D\Omega$ *agrelst*; *om.* $X\Sigma T^*C$ | deus *om.* Ω^M | dicere] discere Ω^M ; ducere Ω^M ; *om.* W^* ; *praem.* $h(a)ec$ W^2S^* cum $GR-M$ Jb ; *praem.* hae S^2 | ex] et L ; lex Q^* | sententia] scientia Ω^M | digne $X\Sigma LZ^*$ (*ut vid.*) T cum Θ | horum] ea ΣZ^* (*ut vid.*) | quae + $mi(h)i$ $X\Sigma ALQY^*\Phi ZW^2$ $S\Psi^D\Omega$ *edd.* | et (2°) = CZ^* (*ut vid.*) Tr cum $PROS$ *voc et* Θ ; deus Λ^L ; *om.* *cell.* | sap. — et (3°) in *ras.* Ω^J | $\sim$ est sap. dux $Q\Theta^H$; est sap. gubernator X | emendatur $L\Gamma^M$.

16. manus W^*t | et (1°) *om.* X cum ER (*cod. m.*) | et omnis] omnisque X | omnes Y^* | sapientie] II^H | opera ΣZ^* (*ut vid.*); ho-
perae C ; + et A | scientiae] Q^*Y^* ; scientia $MQ^2Y^2\Theta^H\omega c$ cum $PROS$ *voc*; *om.* X cum $94, 95, RUF$ *pri.*, *cf.* Θ ; + et $C\Sigma AMQ^2Y^2\Phi^G$ $\Theta^H Z^2S^2\omega c$ | disciplinam LY^* .

17. enim + dominus L | det X , *cf.* v. 15 | $\sim$ dedit mihi $\Lambda^L MQ\Phi\Theta^A Z^2 WS^2 \Gamma^M$ $\Psi^D \Omega avelst$ cum CAn *co* | qua Φ^G | quae sunt sc. u.] $\sim$ scient. ueram q. sunt Ω^{SJ^*} (*ut vid.*) a ; q. sunt uer. sc. Ω^J | uirtutes] Ω^J cum CAn *co*; uirtutem $MW\Omega^J$ cum $PRIS$, AM

Abr, *RUF et* Θ . ¶ *Rab.* « uirtutem » *Hug.*

18. initium] *init* Ω^M ; *uit* Ω^M *ut vid.*; + enim Σ | et (1°) in *ras.* S^1 | consummationem] S^1 (*con in ras.*); consummationes Φ^R | medietatum Ω^M | temp. et medit. *om.* XQ cum AM *Abr* | temporum (1°) + uicissitudinum permutationes et commutationes temporum $\Sigma^T \Lambda^L AMY\Phi\Theta Z^2$ (*om.* Z^2) $WS\Gamma\Psi^D\Omega$ *edd.* cum RUF *Nm Ct* (3/4), *cf.* CAn *co* || uicissitudinem $\Phi^G\Theta^A$, uicissitudines Γ^M ; commutationes] Λ^L , commutationem Ψ^D , mutationes Θ^H *ut vid.*, mutationem $\Theta^H \Lambda^M t$, *cf.* X *infra*, consu(m)ationes $\Sigma^T \Lambda^L MY\Phi Z^2 S^2 \Gamma^A \Omega^{SJ} avelst$, *cf. supra*, consumptiones Ω^M , *legi nequit* Γ^M ; temporum *om.* Θr || et medit. *om.* $\Sigma^T \Lambda^L AMY\Phi\Theta Z^2 W\Gamma\Psi^D\Omega$ *edd.* | meditationem = $C\Sigma T^*$ (*ut vid.*) CZ^* (*ut vid.*) TW ; meditatione S ; medietatem L | omnium morum] hominum horum Ψ^D | omnium] $\Sigma^T Z^*$ (*ut vid.*) S^* ; *om.* $\Sigma^T \Lambda^L AMY\Phi Z^2 S^2 \Gamma^A \Omega^{SJ} avelst$ | morum — temporum *om.* $\Lambda^L AY\Phi Z^2 \Gamma^M \Omega^M t$ | morum] Z^2 ; conuersationes X ; *praem.* uicissitudinum permutationes et mutationes temporum L , *cf. supra*. ¶ « Ge. l. mutationem omnium morum » *e marg.* (adnotatio imperfecta qua, ut solet, *R.*

15. ¶ mihi IIII. $A\Theta^AM\Gamma^M$; XIIII. Q ; <mihi CAM | <et (1°) CAM | <quoniam CAM | <et (3°) CAM | 16. <in CAM | <et (3°) CAM | 17. <ipse CAM | <ut CAM | <et CAM | 18. <initium CAM | <(vicissitudinum) AM | <et meditationem C .

- mutationes et divisiones tempo-
rum
¹⁹ Anni cursus et stellarum dispo-
sitiones
²⁰ naturas animalium et iras bes-
tiarum
 Vim ventorum et cogitationes
hominum
 differentias arborum et virtutes
radicum
²¹ Et quaecumque sunt absconsa
et inprovisa didici

- omnium enim artifex docuit me
sapientia
²² Est enim in illa spiritus intel-
lectus
 sanctus unicus multiplex subtilis
mobilis disertus incoquina-
tus certus suavis amans bonum
acutus
 qui nihil vetat benefacere
²³ humanus stabilis certus securus
 Omnem habens virtutem omnia
prospiciens

20. arborum] cum PRIS; uirgultorum A | 21. inprovisa] inuisa A*, forsitan recte, cf. Ⓢ (per-verse interpretatum).

Deest G; adsunt mh.

Stephanus lectionem suam r vindicat; erui potest codicem G, nunc mutilum, lectioni C magis quam A fuisse, immo cum C forsitan medi(t)ationem omn. mor. legisse | mutationes] Z* (om. Z^a); permutationes Z^a (cf. Φ); et mutationem X; mutationis T | et diuis. om. X | et (4°) om. ag.

19. dispositionem X; dispositionis T*.

20. ui Ψ^D; praem. et Ω^M | cogitationes] cognationes Y; cogitationum L | differentiam XΩ^M; differentius L; differentia Φ^R | arborum] Z* cum PRIS, AM ex, HI Lc, PS-AM s; uirgultorum AYΦZ²Γ^MΨ^DΩ edd., cum RUF Nm Ct (2/3), cf. Ⓢ. ¶ uirgultorum S^a; al. uirgultorum Θ^{AM}. Rab. « differentias arborum » Hug. uel « differentiam » Iac.

21. quaecumque] que X | (ab)scondita CΣΘ^HZ*Ω^M cum AM (2/2) et CAn co | inprovisa] inuisa A*; prouisa Y* | didici] cognobi X cum PRIS, RUF (2/3), CAn co, Ⓢ; agnouit L | sapientia] Σ^T*W* (ut vid.); sapientiam CΣ^T3II^HLMYΘZW²(ut vid.)S^a2Γ cum ANT-M, Brev. goth.

22. est enim in in ras. Ω^J3 | in om. X Ψ^D cum Ⓢ^{AI} | illa] in ras. brev. spat. Σ^C3 | spiritus] Σ^C2 (1° s in ras.); om. Q | intellectus = CII^HALMQΘTWS*(ut vid.)Γ cum GR-M

Ez; intell(igi)bilis ΣZ* cum AN s Le et Ⓢ; intell(i)gen(t)i(ae) cett. cum AU passim, PS-VIG Var, FU Fab; praem. et Γ^A. ¶ Rab. « intellectus » Hug. | sanctus] spiritus A cum GR-M | unicus om. L cum AN te, PS-FU Pin | ~ multiplex unicus Ω^R. ¶ Rab. « sanctus unicus multiplex » Hug. | subtilis + modestus Ω^{S2J} | immobilis Q cum CE | d^asertus A* | ~ di(ss)ertus mobilis ΦZ²Ψ^DΩagrelst. ¶ Rab. « subt. mobilis disertus » tamen libri glosati habent « subtilis, modestus, disertus, mobilis » Hug. | quoinquinatus T* | certus] manifestus ΣZ* cum AM inc, FU Fab, AN s Le et Ⓢ. ¶ Rab. « certus » Hug. | bonus LΓ^A†; + et M | acutus] in ras. S²; actum Ω; + aequax Z*. ¶ « actum » (grec. « acutus ») Hug. « actum » reprobatur Iac. | qui] quem wt, cf. Ⓢ | uetet XΣII^HLΦ^PZ*W*S^w cum AM off; inhibet Λ^L | benefier(i) Λ^LMTS*; fieri W; benefaciens wt. ¶ « qui nullum uetat benefacere » Hug.

23. humanus = CII^HALQΘ^{HAM}*TW S^w cum FU Fab et GR-M Ez; om. Z* cum AM inc, off, AN s Le, PHT-B; praem. benignus ΣΓ^A; + benignus cett. ¶ Rab. « humanus benignus » Hug. | certus om. Ω. ¶ Rab. « certus » Hug. | omnem] omne Ψ^D | uirtute

<mutationes C | <et divisiones M | 19. <anni CAM | 20. <naturas CAM | <vim CAM | <differentias CAM | 21. <et CAM | ¶ omnium VIII. Σ; XV. Q; <omnium CAM | 22. <est CAM | <sanctus AM | <subtilis C | <certus C | <qui CM | 23. <humanus CAM | <omnem CAM.

- et qui capiat omnes spiritus
intelligibiles mundos subtiles
24 Omnibus enim mobilibus mo-
biliores est sapientia
adtingit autem ubique et capit
propter suam munditiam
25 Vapor est enim virtutis Dei
et emanatio quaedam claritatis
omnipotentis Dei sincera
et ideo nihil inquinatum in illa
incurrit
26 Candor est enim lucis aeternae

- et speculum sine macula Dei
maiestatis
et imago bonitatis illius
27 Et cum sit una omnia potest
Et permanens in se omnia inno-
vat
et per nationes in animas sanctas
se transferet
amicos Dei et prophetas constituit
28 Neminem enim diligit Deus
nisi eum qui cum sapientia inha-
bitat

23. intelligibilis XAT* | mundus subtilis XΣAT*, *lectio facilior* | 24. et capit om. AT cum AU et FU, forsitan recte | 25. in illam X cum K (ut vid.) et S | 27. transferet] forma plebeia; transfert C; transferens Σ cum S | constituet ΣA.

Deest G; adsunt k(a v. 27c)mx(v. 28)h(usque ad v. 26).

X | capiat] S* (ut vid.) cum CE et FU Fab; capit ΣΛ^LΘ^{HMS}Ψ^D; capiet Q*; cap-
tat X | omnes] omnis S*; semper X, cf. S |
intell(e)gibiles] Θ^M* cum CE, FU Fab et S;
intell(e)gibilis XAYΦ^RΘ^{HMS}Z^{*S}T^{*S}Γrelst |
mundos subtiles = CT²Ω^Jg^w cum FU Fab
et S; mundus Λ^L; mundus su(b)tilis Ω^J*
cett. cum CE. ¶ Rab. in textu et in exposi-
tione «intelligibiles mundos subtiles» Hug.
uel «mundus subtilis» Iac.

24. omnium X cum FU Ar, Thr | mo-
bilitantium X cum FU Ar; mobilibus C; no-
bilibus QY^D; om. Y* | mobiliore Θ^A; nobi-
lior QY*Y^D | est om. Θ^A | a(t)tinget YΘ^HZ*;
attingitur Ω^M; pertransit X cum S | autem]
(e)nim XA cum AU passim | ubique] undi-
que T | et capit = CXΣZ* cum S; om. cett. |
~ mund. suam Ω^M | mund. + et uirtutem
elementior L, cf. v. 17.

25. uaporem Ψ^D | est om. Ψ^D | ~ enim
est QΩ^S | uirtus II^H | et (r^o) om. Θ^H | ema-
natio] manatio Θ^H*; defluxio X, cf. S;
emundatio ΣΘ^M; emendatio LΘ^{AM}*; em-
datio Γ^M. ¶ al. emanatio ΣC; emana-
tio Θ^{AM} | qu(a)edam = XΣZ* cum AU Pri,
FU Ar, Thr et S⁴²; quam est L; praem. est C;
praem. est sincera Θ^H + es*Λ^L; + est cett. |

claritas L | sinceri Θ^H | ~ sinc. dei Σ | ideo]
in deo T* | inquin.] coinquinatum ΣΓ^M;
inquinamentum C; immundum Ω^S; iniqui-
tatum QΩ^J | illa] S* cum S⁴; illam XZ*^S
Γ^AΩg cum FU (4/4) et S; eam arelbst | ~ in
illam inquinatum X | occurrit T; currit Y
Ω^M*.

26. candorem Y | est om. *Y | enim
om. s | ~ ma(i)estatis dei CΘ^H cum PS-AU
spe, cf. v. 25 uirt. dei et clarit. omn. dei | et]
*** Γ^M*; + * Q | bonitas W.

27. una] bona C | potest] Θ^M2(st in
ras.)S¹ (st in ras.); potens L | in se] inseipse
ipse Y*; in seipsa ipsa Y²; inseipsa Y²; om.
Ω^M | ~ in se permanens arelbst | innouat]
inuocat ΣΓ^M* | ~ innouat omnia CΘ^H
cum AU passim | et (g^o) in ras. Λ^L3 | in (2°)
om. Θ^A | ~ sanctas animas Ω^S | transferet
= XII^HALM*(ut vid.)TWS; transferat Q*;
transferens ΣZ* cum S; transfert cett. | ami-
cus LY*T*Γ^M* | deo X | constituit] Φ^P*Z*
cum S; constituet ΣAQYΦ^{RGP}2^S* (ut vid.)
ΓΨ^D; constituens k*; instituit X.

28. enim om. ΣA*Y cum AU Jul,
Jul in cum S³⁹ | dominus L; deum Γ^M*;
om. Z* | cum] eum L | habitat CMΘ^{HS}
cum AU (3/4); graditur Q, cf. Prov. 13, 20.

<et CAM | 24. <omnibus CAM | ¶ adtingit XVII. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <adtingit CA |
<et capit C | 25. <vapor CAM | <et (r^o) CM | <et (2°) CAM | 26. <candor CAM | <et (r^o)
CAM | <et (2°) AM | 27. <et (r^o) CM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | <amicos CAM |
28. ¶ neminem XVI. Q; <neminem CAM | <nisi CM.

²⁹ Est enim haec speciosior sole
et super omnem stellarum dispo-
sitionem

luci conparata invenitur prior
³⁰ Illi enim succedit nox
sapientiam autem non vincit
malitia

VIII. ¹ Adtingit enim a fine usque
ad finem fortiter
et disponit omnia suaviter

² Hanc amavi et exquisivi a iuven-
tute mea
et quaesivi sponsam mihi adsu-
mere

et amator factus sum formae
illius

³ Generositatem glorificat contu-
bernium habens Dei
sed et omnium Dominus dilexit
illam

⁴ Doctrix est enim disciplinae Dei
et electrix operum illius

⁵ Et si divitiae appetuntur in vita
quid sapientiae locupletius quae
omnia operatur

⁶ Si autem sensus operatur
quis horum quae sunt magis
quam illa est artifex

VIII. 1. enim] ergo T | 3. glorif.] clarificat X, *vox vetustior* | ~ dei habens X cum 6 | sed
om. 6 | 5. sapientia ΣA.

Deest G; adsunt k(*partim, fol. lac.*)mx(v. 29a).

29. est om. Q | etenim Q; autem 8 |
haec] hoc X; om. Y*W | specior ΣT*Ak*;
preciosior Ω^M | omnem] omnium X | ~ dis-
pos. stell. Ωagrelst | conparatur L | prior]
S* cum 6^{BOL}; purior ΣT*M*(*ut vid.*)S², cf. 6¹.
¶ Rab. «purior» Hug. | ~ (pr)ior inu. ΣΩ^M.

30. illi enim] luci enim huius Q; lu-
cem enim hanc X cum AM off; ~ enim illi
T, qui div. <prior (v. 29) | succedit] sus-
cepit X cum AM off | nox] Λ^{L2} (n in ras.) |
sapientiam] ΓA*; sapientia QYΓA^{2M}Ω^M
cum BON et 6^{S*V} | non] ΓA*; om. Q²ΓA^{2M}
Ω^M cum BON | uicit CΣ | ~ uincit non L* |
malitia] ΓA*; malitiam QYΓA^{2M}Ψ^{D*}Ω^M cum
BON et 6⁵³⁴.

VIII. 1. attigit L | (e)nim = CXΣAΘ^H
cum AU s (2/2), Jul.; autem Λ^L cum AU mor,
PS-VIG Var, FU Thr et 6; ergo cell. | a fine]
ad finem Ψ^D; ad Φ[†]; om. Ω^M | et om. ΓA
Ω^M cum 6^{b 766}.

2. hac A*; + enim C | et (r^o) om. Σ |
exquisiui + eam XΛ^LYΦΘ^{HM2}Z^{S2}ΓΨ^DΩ
agrel | a iuventute] Θ^{M2} (a iuuent in ras.) |
et quaesiui] Z³; et quisiui Σ^C; exquisiui
Θ^{M*}; et exquisiui ΣT^{Z2} cum HI Jr et IS Jud |

sponsa Ψ^D; in sponsam r | mi(h)i + eam Λ^L
YΦZ^{S2}ΓA²Ψ^DΩagrelst | ~ mihi sponsam
CΘ^H; + meam C | amator T* | factus —
illius] fa***** ΣT*.

3. generosit. + illius Λ^L*YΦZ^{S2}T²Ψ^D
Ωagrelst | glorificat] clarificat X cum BON |
habet ΣT²; habe* ΣT* | ~ dei habens X
cum BON et 6 | sed + dominus Ω^{M*} | et
om. LΘZ*T*WΓ^{M*}k | ~ dominus omnium
Λ^L | dilexit om. Ω^M.

4. doctrina Π^HW | ~ (e)nim est CX
Θ^HΩ^{SJ}agrelst cum 6 | lectrix M; elector L;
+ est X | operum om. L* ut vid. | illius] in
ras. brev. spat. Z²; om. L.

5. et] sed Σ, cf. 6 | a(p)petantur X
Ω^{MSJ2} (alt. a in ras.) | in] ** S* | quod Q* |
sapienti(ae) = CXΠ^HLQ*Θ^{H*}TWSΨ^D cum
6; sapientia cell.; + est X | omnium L |
~ oper. omnia Ω^{SJ}agrelst.

6. si — operatur om. Z* per homoeotel. |
sensu Σ^C | oper. + aliquid X cum 6^{Ob} | ho-
rum + scit T | quae — artifex] uidetur ma-
gis artifex esse X, cf. uidetur esse artifex
PS-VIG Var | illa est] Q³ (a corr.); ille est
SW¹; ill** W[†].

29. <est CAM | <et CAM | <luci AM | 30. <illi CAM | ¶ sapientiam VIII. Ω^M; <sapientiam CM.

VIII. 1. ¶ adtingit VIII. Ω^{SJ}; XVIII. MΦΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <adtingit CA | <et CM |
2. <hanc CAM | <et (2°) CM | <et (3°) CAM | 3. <generositatem CM | <sed CAM | 4. <doctrix
CAM | <et CM | 5. <et CAM | <quid CAM | 6. <si CAM | <quis CM.

- ⁷ Et si iustitiam quis diligit
labores huius magnas habent
virtutes
Sobrietatem enim et sapientiam
docet et iustitiam et virtutem
quibus utilius nihil est in vita
hominibus
⁸ Et si multitudinem scientiae de-
siderat quis
scit praeterita et de futuris aesti-
mat
scit versutias sermonum et dispo-
sitiones argumentorum

- Signa et monstra scit antequam
fiant
et eventus temporum et saecu-
lorum
⁹ Proposui ergo hanc adducere
mihi ad convivendum
sciens quoniam communicabit
mecum de bonis
et erit adlocutio cogitationis et
taedii mei
¹⁰ Habebo propter hanc claritatem
ad turbas
et honorem apud seniores

7. magnas habent] sunt $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{G}$? | sapientiam] prudentiam X cum PS-VIG et forsitan $\mathfrak{K}$, cf. $\mathfrak{G}$ | et (3°) om. X cum PS-VIG, $\mathfrak{G}$, et $\mathfrak{K}$ ut vid. | 8. si multitudinem] cum $\mathfrak{G}$; similitudinem CT; si similitudinem Σ | dispositiones] cf. 7, 19 et 29; solutiones X cum PS-VIG; dissolutiones Σ T, forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. $\mathfrak{G}$ | 10. propter] per X Σ , forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. $\mathfrak{G}$ et v. 13.

Deest G; adsunt k(partim, usque ad v. 7)m.

7. si om. Y* | iustitiae Y^a | ~ quis iustit. Ω^M | diligit + et Ω^M | labores] S* cum AU spe et $\mathfrak{G}$; laboris Λ^L *T*; labor* Ψ^D ; dolores X cum PS-VIG Var (cod. C); dilectio $\Sigma\Theta Z^*$ (ut vid.)S^a (cf. diligit supra). ¶ al. labores Θ^{MS} | huius] illius X ΣZ^* (ut vid.) | magnus L; multas ΣZ^* (ut vid.) | habent] S* ut vid.; habet $\Sigma\Lambda^L Y\Theta Z^{*3} S^a \Omega J^*$ (ut vid.); habens X; [...] Γ^A ; om. L | et (2°) om. Ψ^D | sapientiam] Ψ^D * cum AU re (« ueriores codices »); sapientia Ψ^{D2} ; pruden(t)iam X $\Lambda^L \Omega^{MSJ*3}$ agelb $\mathfrak{st}$ cum PS-VIG Var, cf. $\mathfrak{G}$; + enim L. ¶ Rab. « sapientiam » Hug., item Iac. | et (3°) om. XL cum PS-VIG et $\mathfrak{G}$ | uirtutem] ueritatem Ψ^D | nihil] T^a (hil in ras.) | hominis $\Sigma\Pi^H$.

8. si mult.] Z* Γ^M * cum PS-VIG et $\mathfrak{G}$; similitudinem C Σ (praem. si) $\Lambda^L \Pi^H LM^* \Phi \Theta Z^3$ (ili in ras.)T $\Gamma^{MS} \Psi^D \Omega^M$; si[...] Γ^A ; ¶ Rab. « multitudinem » Hug. | quis] $\Lambda^L Y^* Z^{*3} T^*$ cum $\mathfrak{G}$; qui C $\Lambda^L QY^2 \Theta T^2 \Psi^D$; om. Z^a. ¶ Rab. « quis » Hug. | ~ quis scient. desiderat ΣZ^{*3} cum FU Fab; ~ scient. quis (qui T^a)

desiderat X Λ^L *T cum PS-VIG | scit + qui L; + de Φ^P | et (2°) om. Γ^M | (e)xtimat CX ΣT^2 (x corr.) | dispositiones] S*; dispositionem Y; dispositionis $\Phi^G \Psi^D$; dispositionem L; solutiones X cum PS-VIG et $\mathfrak{G}$; dissolutiones $\Sigma MZ^* TS^2 \Omega$ edd. ¶ al. dispositiones S^a. Rab. « dissolutiones » Hug. al. « dispositiones » Iac. | monstrea X; nostra L | scit om. Y | fiat Π^H *T* | euentos Z*; uen-
tus Q.

9. proposuit Y*; propo ΩJ^* | ergo om. T | hunc Y* | adduc.] a(s)umere M Φ^P , cf. v. 2; adiungere X Γ^A ; om. C* | ~ mi(h)i adducere C^a Θ^H | conbibendum Σ^C ; conuiuandum Ω^{SJ} ; conueniendum m ut vid. ¶ « conuiuendum » Hug. Rab. et ant. minus recte « conuiuendum » Iac. | communi-
cavit $\Sigma^C \Lambda^L \Pi^H LQ^* Y \Theta^H WS$ | ~ mecum commun. $\Omega arelb\mathfrak{st}$ | bonis] ***** W* | et (2°) om. Ψ^D .

10. habeo Γ^M * Ω^{MS*J*} (ut vid.) | prop-
ter] per X ΣZ^* , cf. $\mathfrak{G}$ | ~ claritatem per hanc X | ap. sen.] ad seniore Θ^H | iuuenis]

7. <et (1°) CAM | <labores CM | <sobrietatem CAM | <et (3°) CM | <quibus AM | 8. <et (1°) CAM | <quis C | <scit (1°) AM | <scit (2°) CAM | <signa CAM | <et (5°) CAM | 9. <proposui CAM | <sciens CAM | <et (1°) CAM | 10. <habebo CAM | <et CM.

- Iuvenis ¹¹ acutus inueniar in iudicio
et in conspectu potentium admirabilis ero
et facies principum mirabuntur me
¹² Tacentem me sustinebunt
et loquentem me respicient
et sermocinante plura manus ori suo inponent
¹³ Propterea habeo per hanc immortalitatem
et memoriam aeternam his qui post me futuri sunt relinquam
¹⁴ Disponam populos
et nationes mihi erunt subiectae
¹⁵ Timebunt me audientes reges horrendi
in multitudine videbor bonus et in bello fortis
¹⁶ intrans in domum meam conquiescam cum illa
Non enim habet amaritudinem conversatio illius
nec taedium convictus ipsius sed laetitiam et gaudium
¹⁷ Haec cogitans apud me et commemorans in corde meo

10. iuuenis] cum Θ ; et iuuenes ΣA , lectio facilis; <iuuenes T^* | 11. et acutus A | et in consp. — ero (Θ) || et facies — me ($\mathfrak{K}?$) | 12. sermocinante] $\mathfrak{K}$ et etiam archetypus ut vid., cf. Θ ; sermocinantem C , forsitan cum archetypo; sermocinante me Mm (ut vid.); sermocinantem me ΣAT , cf. tacentem me supra | 13. propterea om. $X\S$ cum Θ | futuri sunt om. $\mathfrak{K}$ cum Θ ? | 16. introiens X cum TY , et $\mathfrak{K}$ ut vid. | ipsius] varietatis causa; illius $X\S T$ cum TY et $\mathfrak{K}$, forsitan etiam cum archetypo.

Deest G ; adsunt $mf(a v. 14)h(a v. 15)$.

Λ^L cum Θ ; iuuenis $S^\dagger$ ut vid.; iuuenes Π^H Z^*T^* ; et iuuenis Q^* ; et iuuenes $\Sigma \Lambda^L AM$ $Q^*\Phi^P WT^A$.

11. acutus] Λ^L cum Θ ; acutos Y^*T^* ; acutis Γ^M ; om. Λ^L ; praem. et $\Lambda^L ALMY^*\Phi\Theta$ $Z^*S^*\Gamma^P\Omega m$ edd. | inueniat Ω^S | potentium + ** W | admirabilis] Z^* ; amabilis $AY\Phi^{RG}Z^*\Psi^D$ | ero om. Ω^S | principium X $L\Gamma^A$ | mirabuntur] S^* ; a(d)mirabuntur $C\Theta S^*$ | me om. Γ^M .

12. tacente] $\Sigma^T AS^*\Gamma^S$ | et (r^o) om. ag | loquente $\Lambda^L \Omega^M$ *(ut vid.) J^* (ut vid.) | respicient] Ω^J (ult. e in ras.); respiciunt X | et (2°) om. $C\Theta^H$ | sermocinante = $MT^*\Gamma^M$ Ωm (ut vid.) edd.; sermocinantem T^* cett. | sermoc. = C et forsitan m cum Θ ; + me cett. codd. et edd. | plurima CZ^*m ; om. X . $\mathfrak{H}$ al. pulchra S^* | manu Q^* | inponent Θ^H .

13. propt.] $pr(a)eterea$ $\Omega arel\psi st$; et

Σ ; om. XQZ^* cum Θ | habeo Γ^M | ~ per hanc habeo Θ^H cum AM fi et $PS-AU$ sol | ~ inm. per hanc C | et mem.] praem. <per hanc ΘS^* | futuri] uenturi Ψ^D | derelinquam L .

14. populo L | ~ erunt mihi S | subiectae] subdit(a)e $X\S\Theta^A$ *(ut vid.) $\Omega^S J^*$ (ut vid.) edd. $\mathfrak{H}$ Rab. «subiecte» Hug.

15. horrendi + et Ωag | multitudinem Q^* ; multitudo g | uidebar $\Pi^H \Psi^D$ | bonis $X\Phi^{GF} \Gamma^M \Psi^D$; bonos S^* ut vid. | ~ bonus uidebor Ωa | fortes T^* .

16. introiens X cum TY Apc | domo mea Σ cum TY Apc | conquiescar Σ , cf. Θ ; quiescam W | cum illam $CXLY^*$ | ~ habet enim Σ cum TY Apc | amaritudine f | illius] eius $X\S^T$ | conuictus Σ^C ; conuinctus L ; concubitus X | ipsius] illius $X\S\Theta^{HM} T\Omega^S J^f$ arel ψst cum TY Apc .

<(et) iuven(i)s $CX\Lambda^L ALY\Phi^{RG}\Theta\Gamma^M \Psi^D \Omega$ cum archetypo | 11. <acutus $\Sigma\Pi^H MQ\Phi^P ZS^I^A$ cum Θ | <et in CAM | <et facies CAM | 12. <tacentem CAM | <et (r^o) CM | <et (2°) CAM | 13. <propterea CAM | <et CAM | 14. <disponam CAM | <et CM | 15. <timebunt CAM | <in (r^o) CAM | 16. <intrans CAM | <non CAM | <nec CAM | <sed CM | 17. <haec CAM .

quoniam immortalitas est in cogitatione sapientiae

18 Et in amicitia illius delectatio bona et in operibus manuum illius honestas sine defectione

Et in certamine loquellae illius sapientia

et praeclaritas in communicatione sermonum ipsius

Circuibam quaerens ut mihi illam adsumerem

19 Puer autem eram ingeniosus et sortitus sum animam bonam

20 et cum essem magis bonus veni ad corpus incoinquinatum

21 Et ut scivi quoniam aliter non possum esse continens nisi Deus det

et hoc ipsum erat sapientiae scire cuius esset hoc donum

Adii Dominum et deprecatus sum illum

et dixi ex totis praecordiis meis
IX. 1 Deus parentum et Domine misericordiae tuae qui fecisti omnia verbo tuo

17. immortalis est... sapientia A | cogitatione] cognatione $\mathfrak{A}$? cf. $\mathfrak{B}$ | 18. ipsius] illius CX, forsitan recte.

IX. 1. parentum] cum $\mathfrak{B}$; patrum meorum A cum $\mathfrak{B}^{755}$ | tuae] cum $\mathfrak{B}^{80}$; om. A cum $\mathfrak{B}^L$.

Deest G; adsunt mfh.

17. et om. C | quoniam] quia Ω^S | immortalitas] Z*; i(n)mortalis $X\Lambda^L\text{ALY}\Phi\Theta\text{AM}^2\text{Z}^2$ $\Psi^D\Omega\text{ae}\text{I}\mathfrak{s}^*$; immortalis* Θ^M . ¶ al. immortalitas Θ^M . Rab. «immortalitas» Hug. | est + enim L | cogitat.] cognatione grwt ; cognitione T. ¶ «cogitatione» Hug. | sapientiae] Q*Z*; sapientia X*(ut vid.) $\Lambda^L\text{AQ}^2\text{Y}\Phi\Theta\text{Z}^2\Omega\text{a}$.

18. et (1°) est Σ^G ut vid. | amicitiae S* | delect. praem. et Ψ^D | et (2°) om. Z* cum Resp. Rom. | manum LYW* | illius (2°) suarum L | honestas] S*; honestitas S²; diviti(a)e $\Sigma\text{Z}^*(\text{ut vid.})f$ cum IS Jud et Resp. Rom., cf. $\mathfrak{B}$. ¶ al. diuitiae Θ^M | sine] me L | defectio Ψ^D ; defensione $\text{TT}^A\Omega^M$. ¶ defectione T | certam.] exercitatione f, cf. $\mathfrak{B}$ | loquella $\Lambda^L f$ | illius (3°) ipsius C; + dilectio Q | ~ illius loquella f | sapientia] Λ^L *; sapientia(a)e $\Lambda^L\text{LQ}f$ | et (4°) om. Θ^H | communicationem I. | ipsius] illius CX $\Pi^H\text{Q}\Theta^H\Omega^M f$ | circuibam] Z*; circumibam $\Lambda^L\Pi^H\text{LM}^*\Phi\Theta^M\text{Z}^2\text{T}^*\Gamma^A\Psi^D f_{\text{g}}$ | quaerens] rescript. Q² | illam] eam $\Lambda^L\Pi^H\text{LMWST}^A$ | ~ illam mi(h)i $X\Omega^S$; eam mihi $\Lambda^L\Pi^H\text{L}^*\text{MWST}^A$, cf. $\mathfrak{B}$.

19. ingeniosus Ψ^D | ~ ingeniosus eram C Θ^H | sum] ΩJ^3 ; om. $\Omega^M\text{J}^2$. ¶ Rab.

«sum» Hug.

20. et om. X | ueni ad] ueniat Ψ^D | incoinquinatum $X\Omega^M\text{S}^*$.

21. ut om. MY* Φ^P | quoniam] quia $\Lambda^L\Pi^H\text{WS}$ cum AU passim et BON | aliter om. A (cf. infra nisi si) | possum] Λ^L *; possem $\Lambda^L\text{grelb}\mathfrak{s}^c$; possim Π^H | esse] essem Y*; + sapientiae $\Omega^M\text{a}$ | nisi + si A | i(p)su(d) C $\Sigma\Theta^H$ *; sapientiae] Z*²; sapientia Y ΦZ^2 $\Gamma^M\Psi^D\Omega\text{arel}\mathfrak{b}\mathfrak{s}$; praem. summa $\Sigma\Gamma\text{are}$, cf. $\mathfrak{B}^2$. ¶ Rab. «sapientie» Hug. | sciret Y* $\Gamma^M\Psi^D$ | hoc (2°) om. A (cf. Q infra) | ~ hoc esset Ω^S | donum] bonum Ω^M | ~ donum hoc Q | adii] rescript. Q²; audii Σ^T *; audiui $\Sigma^T\text{a}$ cum 94; praem. et f | dixi ex] dixit L.

IX. 1. deus domine f | parentum = C XEMQ $\Theta^H\text{Z}^*\text{TSf}^*$ cum LUC Ath, PS-AU spe (cod. S), FU prae et τ ; patrum cett. cum PS-AU spe (codd. MLC); sine addit. C $\Sigma^T\text{a}^c\Theta^H$ Z* Tf cum LUC, PS-AU, $\tau^{90\ 70}$; + nostrorum $\Sigma^T\text{a}$ cum FU; + meorum cett. et τ^{56} | dominus XQ cum PS-AU spe (codd. MLC); deus Z* ut vid. | tu(a)e = CX $\Sigma^T\text{a}^c\Pi^H\text{LMQ}\Theta^H$ Z* TWSf cum PS-AU spe, FU, τ^{70} et $\mathfrak{B}^{\text{BSAO}}$; om. cett. | qui] quae Γ^M | tuo] f^2 (o corr.).

<quoniam CAM | 18. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | <et (4°) CAM | ¶ circuibam XVII. Q; <circuibam CAM | 19. <puer CAM | 20. ¶ et XVIII. M $\Phi\Gamma^A$; Div. sine num. Ψ^D ; <et CA | 21. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | ¶ adii VIII. Σ ; <adii CAM | <et (4°) CM.

IX. 1. ¶ deus VIII. Ω ; XX. M $\Phi\Gamma^A$; Div. sine num. Ψ^D ; <deus CA.

² et sapientia tua constituisti hominem
 Ut dominetur creaturae quae a te facta est
³ ut disponat orbem terrarum in aequitate et iustitia
 et in directione cordis iudicium iudicet
⁴ Da mihi sedium tuarum adstricticem sapientiam
 et noli me reprobare a pueris tuis
⁵ quoniam ego servus tuus et filius ancillae tuae sum

Homo infirmus et exigui temporis et minor ad intellectum iudicii et legum
⁶ Et si quis erit consummatus inter filios hominum
 si afuerit ab illo sapientia tua in nihilum computabitur
⁷ Tu me elegisti regem populo tuo et iudicem filiorum tuorum et filiarum
⁸ Dixisti aedificare templum in monte sancto tuo
 et in civitate habitationis tuae aram

2. ut dominaretur C | creaturae tuae A | 3. ut] et X cum FU, **ℑ** (ut vid.) et **Ⓢ** | 4. ~ tuarum sedium X cum **Ⓢ**, forsitan cum **ℑ** | 5. sum om. A cum Ps. 115, 16 et **Ⓢ**.

Deest G; adsunt mfh (partim, fol. lac.).

2. sapientia tua] X*; sapienti(a)e tu(a)e X²T, cf. **Ⓢ** | tua om. **Ⓢ**^H | ut] et L | dominetur = XΣΠ^HALQTWSΓf cum LUC Ath, FU prae; dominaretur cett. cum τ | creaturae] Z*; creaturis X cum **Ⓢ**; + tu(a)e Λ^L AYΦ[Ⓢ]AMZ²Γ^AΨ^DΩ^M; + subiectae C cum τ⁷⁰, cf. 8, 14. ¶ Rab. « creature que » Hug. al. minus recte « tue » Iac. | facte sunt XΣ^{T2} (e sunt in ras.) cum τ et **Ⓢ**.

3. ut] S*Ω^{J2} (in ras.); et XΛ^LLZ*WS²f cum FU prae et **Ⓢ**. ¶ « et » Guill. | disponet L | in aequitatem Q*Y* | iustitiam Y*; praem. in Ψ^D | ~ iust. et eq. Ω^S | in (2°) om. T* | cordis] anime X; animi FU l. c. | iudic.] iustitia X; praem. uerum Ω^M.

4. sed**um Γ^{M*}; sediam Φ^{P†} | ~ tuarum sedium X cum **Ⓢ** | adstricticem Z² (ric in ras.) | sapientia **Ⓢ**^{A*} | noli me] nolim W.

5. ego om. X | tuus] Z*S*³ cum τ; sum Λ^{L*}; + sum (cf. infra) Λ^{L2}Π^HQ³YΦ^{Z2}S³Ψ^DΩ edd. | ~ seruus tuus sum ego Ω edd. cum Resp. Rom. | sum = CXΣLMY²TWSΓ cum τ; ***e f; om. cett. cum τ⁵⁶ et **Ⓢ** | et (2°) om. Q cum **Ⓢ**⁵⁷⁰ | iud. et leg. om. Γ^{M*} | iudicium L | legem T*W*S* (ut vid.) cum τ⁷⁰; letum L.

6. et] in ras. Λ^{L2}; praem. nam Φ^PΘ^Wst cum **Ⓢ** | quis erit] quaesierit Θ | quis] qu** Γ^{M*} | erit] sit f | consumm.] confirmatus f | hominum + et L | afuerit] M*Z*T*W*; affuerit Π^HΓ^M; abfuerit M²Y²Z²W² edd.; aufuerit ΣΘ^{HAM*}; defuerit Q²; adfuerit Y*; fuerit Q*T²; fueris L; affugerit Ω^{I*}; aufugerit Ω^M; fugerit Ω^{SJ2} | ~ ab illo (af)u(g)e-rit Ω^{SJ}relbst. ¶ Rab. « si aufugerit sapientia tua » Hug. Rab. « si aufugerit ab illo » ant. « si aufuerit ab illo » mod. « fugerit » Iac. | tua om. **Ⓢ**^HΩ^{I*} | in nih. comp. in ras. **Ⓢ**^{A2} | ni(h)ilo XΣΠ^HW; [...] Γ^A | computabitur] T*³; computauit Y*; conpotabitur T²; textum unius lineae add. Q*.

7. tu + autem Λ^LYΦZ²Ψ^IΩag | ~ elegisti me Ω edd. | et (1°) ut Λ^{L*} | tuorum om. W | filiarum + tuarum X cum **Ⓢ**³.

8. dixisti] S*³; praem. et Λ^LYΦZ²S² Ψ^DΩagrelst; + me Y²Ω^{SJ*}arelst | aedificare] ut aedificarem Z* cum IS off, τ⁵⁶, Resp. Rom. | in monte] nomini C, cf. IS off, Resp. Rom.; in nomine WS* | et om. Y* | ciuitatem LW*S*Ψ^Df cum τ | (a)ram = CXΣΠ^HA M²QΘZ*TWSTf; altarem Y*; eram L; ra-

2. <et CM | <ut CAM | 3. <ut CAM | <et (2°) CAM | 4. <da CAM | <et CAM | 5. <quoniam CAM | <sum C | <homo AM | et (3°) CM | 6. <et CAM | <si (2°) CAM | 7. ¶ tu XVIII. Q; <tu CAM | <et (1°) CAM | 8. <dixisti CAM | <et CAM | <aram M.

Similitudinem tabernaculi sancti
tui
quod praeparasti ab initio
9 Et tecum sapientia quae novit
opera tua
quae et adfuit tunc cum orbem
terrarum faceres
Et sciebat quid placitum esset
oculis tuis
et quid directum in praeceptis
tuis
10 Mitte illam de sanctis caelis tuis
et mitte illam a sede magnitu-
dinis tuae
Ut mecum sit et mecum laboret
et sciam quid acceptum sit

apud te
11 Scit enim illa omnia et intellegit
et deducet me in operibus meis
sobrie
et custodiet me in sua potentia
12 Et erunt accepta opera mea
et disponam populum tuum
iuste
et ero dignus sedium patris mei
13 Quis enim hominum poterit scire
consilium Dei
aut quis poterit cogitare quid
velit Dominus
14 Cogitationes enim mortalium ti-
midae
et incertae providentiae nostrae

8. tabernaculi — quod] case sancte quam X, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$, cf. 11, 2 | 10. et mitte] emitte CX, *forsitan cum archetypo* | 12. acceptae operae meae X, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$ | 13. dominus] deus A cum PS-CY et $\mathfrak{K}$ ut vid.

Deest G; adsunt m(usque ad v. 14)fh(usque ad v. 12, disponam).

ram M* ut vid.; altare cett. | tab. sancti tui] case sancte X, cf. 11, 2 et Λ^{L*} , v. 9 | sanctis tuis M* | sancti om. Y | ~ sancti tab. tui C; ~ tab. tui sancti in ras. Ω^{J2} | quod] quodquod S*; quam X; et Ω^M | prepasti Π^{H*} | initio * W.

9. tecum + case sancte Λ^{L*} , cf. X, v. praec. | sap. + tua C $\Omega^{arelsct}$. ¶ Rab. non habet « tua » Hug., item Iac. | et adf.] ****d-fuit f | et (2°) om. ΣZ^* cum AU mor, PS-VIG Var | ~ et quae L | cum om. C Ψ^D | faceres] T²; faceris Z*; feceris T²; facerem C; om. T* | quid (1°) L³ (d in ras.); quod Ψ^D ; quod id Ω^{J*} | esset] fuisset X; esse L | ~ esset placitum $\alpha g r e l s c t$ | oculis] praem. in Λ^{L2} Ω^{J*} cum ANT-M, τ (1/2) | quid (2°) quod id Ω^{J*} ; quam Θ^H ; + id Ω^{S*} | rectum Σ .

10. mitte — tuis om. Γ^{M*} | mitte (1°) emitte Q cum τ (1/2) | sanctis om. T* | caelis] c**elis Q*; caelestis LW* | ~ caelis sanctis Y $\Phi \Theta^{AM} Z^S \Psi^D \Omega$ edd. | mitte (1°) — tuis bis scrips. (praem. et 2°) Π^{H*} ; post tuae ~ L* |

et mitte] (e)mitte CXQ | et (1°) om. Y | mitte illam om. $\Lambda^{LY} \Phi^{RG} Z \Psi^D \Omega$ edd. | a] de C Θ^H cum FU prae | sedem magn. C | magnit.] maiestatis Γ^M ; agnitionis Σ | ~ a sede magn. t. mitte illam Σf cum Θ | ut] et A ω | et (2°) Z*; ut X $\Pi^{HY} Z^2 g r e l s c t$ cum FU prae, τ , Resp. Rom. | apud] Ω^{J2} in ras.

11. illa] ista X | ~ omnia illa Ω^{S*} | intellegit Λ^{L*} | deducit Y | in oper.] in actibus Σ^{TC2} (n a in ras.) f cum 94, 95, cf. Θ | meis] Θ^{M*} ut vid.; bonis C $\Phi^P \Theta^{HM2}$ cum τ^{70} (1/2) | custodiet] W² (iet in ras.); custodiat f | ~ pot. sua Σf , cf. Θ .

12. erant S* ut vid. | accept(a)e oper(a)e me(a)e Xf | populo tuo Z*.

13. potest f | ~ scire poterit C | quid] quod $\Theta^H W S^* \Gamma^A$ | dominus = C $\Sigma \Pi^H L M Q \Theta$ Z* TWS cum AU ci (codd.), FU prae et Θ ; deus cett. cum PS-CY sng.

14. enim om. X Λ^L cum AU (2/3) | tim. + sunt $\Pi^H L W$.

<similitudinem CA | <quod CM | 9. <et (1°) CAM | <quae (2°) CAM | <et (3°) CAM | <et (4°) CAM | 10. <mitte (1°) CAM | <et (1°) CAM | <ut CAM | <et (3°) CAM | 11. <scit CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | 12. <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | <et (3°) CAM | 13. <quis (1°) CAM | <aut CAM | 14. <cogitationes CAM | <et CAM.

¹⁵ Corpus enim quod corrumpitur
adgravat animam
et deprimit terrena inhabitatio
sensum multa cogitantem
¹⁶ Et difficile aestimamus quae in
terra sunt
et quae in prospectu sunt inve-
nimus cum labore
Quae in caelis sunt autem quis
investigavit
¹⁷ sensum autem tuum quis scivit

Nisi tu dederis sapientiam
et miseris sanctum spiritum
tuum de altissimis
¹⁸ Et sic correctae sunt semitae
eorum qui in terris sunt
et quae tibi placent didicerunt
homines
¹⁹ et per sapientiam sanati sunt
X. ¹ Haec illum qui primus finctus
est patrem orbis terrarum
cum solus esset creatus custodivit

16. inuestigabit XA cum Θ^1 | 17. tuum (2^0) cum Θ ; om. X cum PS-CY et Θ^0 | 18. in terra sunt X cum PS-CY, $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et Θ | didicerint AT | 19. sanati sunt + quicumque placuerunt (placuerint A) tibi domine a principio ΣA .

X. 1. patrem] cum Θ ; pater $GC\Sigma$, lectio faciliior.

Deest G (usque ad v. 19); adsunt fb(vv. 15a, 17).

15. corpus — corrump.] corru(p)tibile enim corpus Σf cum AM vgt, Ps, AU ci et Θ | enim] rescript. Γ^{Ma} ; autem L | adgr. om. Ω^{M*} | deprimit Y | habitatio S* | $\sim$ terrena inhabitatio deprimit Ω^{SJ} agrelst.

16. difficulter Σf cum AU Jul im | aestimamus] Z*; extimamus CX Σ^T ; aestimabimus $\Phi Z^2 \Psi^D$, cf. PS-AU spe aestimauimus | terris sunt $C\Sigma \Pi^H W \Sigma^T$ ex v. 18, cf. Col. 1, 20 | et quae in pr. sunt om. Π^{H*} | prospecto AY Φ^{RG} Θ^{HW} | inuenimus] Z*; inueniamus Σ^C ; inueniemus Y $\Phi Z^2 \Psi^D$ | cum lab. om. Σ^T *; + et T | cael. s.] celisunt Π^H | autem] T*; aut Ψ^D ; om. T² | $\sim$ autem in c(a)elis Ω^S relbst | $\sim$ quis autem Ω^M | inuestigauit = $C\Sigma^T * C \Lambda^L \Pi^H L T W * S^*$ $\Gamma^{M \Psi^D}$ cum Θ ; inuestigabit cett., cum Θ^{1a} .

17. sensu Σ^C | autem] enim X | tuum] trium Ω^M | quis sciuit] quisciuit b | sciuit] M* cum FU Fab; sciet Ω edd. cum AU tri, PS-AU spe (cod. S), FU prae; scibit $\Phi^{RG} Z T f$; scit X M^3 cum PS-CY sng, PS-AU spe (codd. MLC); sciunt Φ^G ; siuit Σ^T * | tu om. Ω^M | ded.] deseris L | miseris — correctae] in ras. Ψ^{D1} | spiritum om. Q* | $\sim$ spir. sanctum $\Lambda^L \Pi^H L Q^2 Y \Phi Z W S \Psi^D \Omega$ edd. cum AU mor, tri, FU Fas et τ^{70} | tuum (2^0) om. X cum PS-CY | de in ras. Γ^{Ma} .

18. et (1^0) in ras. Λ^{L2} | sic = $C\Sigma^T \Lambda^{L2}$ (s in ras.) Q $\Phi^{RP} Z^* \Omega^M g w s^2 t$ cum Θ ; om. Wf; si cett. | sunt (1^0) sint A*Z* Ω^S arelbst | qui] quae Θ^H | ter. s.] terrisunt $\Pi^{HM} * W$ | terra X cum PS-CY sng, Θ et v. 16 | sunt (2^0) sint A* | $\sim$ sunt in terris Ω^{SJ} arelbst | didicerunt = CX $\Sigma \Lambda^L Q \Phi^P Z^2 \Psi^D \Omega^{SJ} g$ cum PS-CY sng (cod. C¹), AU mor, PS-RUF fi, FU prae; didicerent $\Theta^{H2} Z^*$; d(i)dicierint cett.

19. et = CX $\Sigma Q \Theta^{H2} Z^*$ (ut vid.) TS* Γf cum PS-CY, AU, PS-RUF, FU (cf. v. 18) et Θ ; non A; nam cett. | sapientiam + tuam MS² cum Θ^{S10} | san.] cum PS-CY, AU, FU; saluati $\Sigma Z^* f$ cum 94, 95, cf. Θ | sunt] sint Z*; sine addito CX*Z*Tf cum Θ ; + quicumque placuerunt tibi domine a principio cett. [[quic.] Ψ^{D2} (c in ras.), quicumque Y*, praem. homines Π^H ; placuerint A Θ^{H*} (ut vid.) g; *d-tibi Z²; domine] S*, domino S², d' X²].

X. 1. haec] praem. in marg. adam X² Σ^C Q² $\Phi^{GP} \Theta^{HM} Z^2 \Psi^D$ | haec] sed Ψ^D ; nec (err. rubr.) a | qui] quoque Ψ^D | primum Σ^T | finctus] M*Z*; fictus M² $\Gamma \Gamma^A$; formatus Y $\Phi Z^2 \Psi^D \Omega$ edd. η al. formatus Θ^M | est + a deo Q² Y Φ Z² $\Psi^D \Omega$ relbst | patrem = $\Lambda^L \Pi^H \Lambda L M \Theta^{AM} Z^*$ W $\Sigma \Gamma g$ cum AU ep, PS-AU spe et Θ ; patre Q² Y; pater Q* cett. | custodiuit] praem. et Ψ^D .

15. <corpus CAM | <et CAM | 16. <et (1^0) CAM | <et (2^0) CAM | <quae (3^0) CAM | 17. <sensum CAM | <nisi CM | <et CAM | 18. <et (1^0) CAM | <et (2^0) CAM | 19. η et XXI. M $\Phi \Gamma^A$; <et CA.

X. 1. η haec V. A Θ^{AM} ; X. $\Sigma \Omega$; XVIII. Q; Div. sine num. G $\Phi^{GP} \Gamma^{M \Psi^D}$; <haec CM | <cum CAM | <custodivit C.

- ² Et eduxit illum a delicto suo
et dedit illi virtutem continendi
omnia
³ Ab hac ut recessit iniustus in ira
sua
per iram homicidii fraternitatis
deperiit
⁴ Propter quem cum aqua deleteret
terram iterum sanavit sapien-
tia

- per contemptibile lignum iustum
gubernans
⁵ Haec et in consensu nequitiae
cum se nationes contulissent
scivit iustum et servavit sine
querella Deo
et in filii misericordia fortem
custodivit
⁶ Haec iustum a pereuntibus im-
piis liberavit fugientem

2. a delicto suo] a peccato proprio X, cf. ⑤ | 3. fraternitas ΣA | 4. propter quod XT cum ⑤¹, forsitan cum ⑤ | cum aqua deleteret] aqua deletam (X)Σ, cf. ⑤ | san.] saluauit Σ, cf. ⑤ | 5. et (1°) om. G | fili scr. GT, forsitan cum archetypo; filius CΣA cum ⑤¹ | misericordia fortem] cum ⑤; misericordiam fortem CXA, lectio faciliior | 6. a om. ⑤? cf. ⑤.

Adest f(usque ad v. 3).

2. eduxit illum (eum Z*) a delicto suo] Z*S*; eduxit illum de limo terrae PS-AU spe, cf. Gen. 2, 7; eduxit illum a delicto suo (~ a del. s. ill. Ω^M) et eduxit illum de limo terr(ae) Φ^PΘZ²S²Ωare; heduixit illum de limo terrae et heruit eum ha delicto suo C; eduxit eum de limo terrae et eruit eum de peccato proprio X (de pecc. proprio, cf. ⑤). ¶ Rab. et ant. non habent « terre » [pro « et ed. ill. de limo terre »] Iac. | illi om. M*Ω^M.

3. ab] praem. in marg. cain X² (kcayn) Σ^CQ²Φ^{GP}Θ^{HM}ZΨ^D | ab hac] abel LY* | ut] cum AMY*S; quum Λ^LΘ^{AM}; autem C, cf. ⑤; autem ut Q | recessit] G² (i in ras.) | iniustus] iustus CLΨ^D; cf. Y* infra | ~ (ini)ustus ut recessit Π^HL; iustus cum rec. iniustus Y* | fraternitatis = GCXΣ^{T2}Π^HL Q²(rescript.)Y*Θ^{HAM}*TSI^r; fraterni t; fratris f; fraternitas cett. ¶ Rab. « fraternitatis » Hug. uel minus recte « fraternitatis » Iac.

4. quem] Y*; quod XII^HLY*TWS* (ut vid.)Ω^{SJ}agreſ cum ⑤^{S*1}; hoc Ω^M | cum aq. del.] aqua (aquam ΣT*) deletam ΣT^{*C} Z*, cf. ⑤; aque inundatione deletam X | delere terram Ψ^D; deleteret de terram Π^H*;

deleteretur terra Y* | iterum om. Σ^C | sanauit] Θ^{M*}; sanabit C; saluauit ΣΘ^{HMS}Z*, cf. ⑤; saluabit X | ~ sanauit it. Y²Ωarelvst | sapientiam Ψ^D; per sapientiam L; om. Ω^{I*} | ~ sapientia saluabit X | per] praem. in marg. noe X²Σ^CΦZΨ^D | contem(p)tibilem LY*W S* | iustus T | ~ iustum lignum Ω^M.

5. haec] praem. in marg. noe Q²Θ^{HM} | et (1°) om. GLQYZS* | in consensum Z* | nequit.] superbi(a)e Ωareſ. ¶ Rab. « superbie » Hug. uel minus recte « nequitie » Iac. | ~ cum in cons. nequ. X | extulissent Ωagreſ. ¶ Rab. « collegissent » Hug. Rab. et ant. minus recte « contulissent » Iac. | sciuit] sciunt Ψ^D; sicut Ω^M; praem. in marg. habraham X², abraam Σ^C | et (2°) om. Ψ^D | seruauit] Z*; seruabit C; conseruauit YΦ Z²Ψ^DΩ edd.; saluabit X | deo] domino M; om. Π^H | filii = G²wt; fili G*T; filius Ψ^D; filiis cett. codd. et edd. cum τ et ⑤³⁷ 1 234; + eius Y | misericordia = GΣZ*(ut vid.) TΨ^Dwt; sine misericordia L; misericordiam cett. cum τ | fortem Ω^{I*} (o corr.); forte S* | custodit Φ^P; custodibit X.

6. haec] praem. in marg. loth X²Σ^CQ² ΦΘ^{MH}ZΨ^D | liberabit CX | desc. igne in

2. <et eduxit GM | <(et heruit) C | <et dedit GCAM | 3. ¶ ab XX. Q; XXII. Γ^A; Div. sine num. Φ^{GP}Ψ^D; <ab GCAM | <per CAM | 4. <propter GCAM | <iterum CM | ¶ per Div. sine num. Φ^{GP}Ψ^D; <per GAM | 5. ¶ haec XXI. Q; <haec GCAM | <scivit AM | <et (2°) C | <et (3°) GCAM | 6. ¶ haec XXII. Q; Div. sine num. Φ^{GP}Ψ^D; <haec GCAM.

descendentem ignem in Penta-
poli

⁷ Cuius in testimonium nequitiae
fumigabunda constat deserta
terra

et incerto tempore fructus ha-
bentes arbores

et incredibilis animae memoria
stans figmentum salis

⁸ Sapientiam enim praetereuntes
non tantum in hoc lapsi sunt
ut ignorarent bona

sed et insipientiae suae relinqui-
runt hominibus memoriam

ut in his quae peccaverunt nec
latere potuissent

⁹ Sapientia autem hos qui se obser-
vant a doloribus liberavit

¹⁰ Haec profugum irae fratris
iustum deduxit per vias rectas

et ostendit illi regnum Dei

et dedit illi scientiam sanctorum

Honestavit illum in laboribus

et conplevit labores illius

6. descendentem igne XΣA | 7. deserta om. XA, cf. Ⓞ | et (2°) cum Ⓞ¹; om. X cum Ⓞ, forsitan cum Ⓞ | 8. lapsi] forsitan laesi Ⓞ, cf. Ⓞ et 18, 2 | ignorent A, forsitan cum Ⓞ | et om. XΣA | 10. haec] cum Ⓞ; + autem GX; + quoque C.

Adsumt x(v. 106)q(a v. 106).

pent. om. reservato spatio C | descendentem
ignem = GΠ^HLQ*Y*Ⓞ^{HAM}*TWS*ΓΩJ*
cum Ⓞ; d(e)scendentem igne cett. cum VER | in
pentapoli] Y*W*; in pentaboli T*; in penta-
polim ΣMY²Z*W³ST^AΩ edd.; in petra populi L.

7. cuius] Z*S*; quibus YΦZ³S³Ψ^D
Ωarelvst | testimonio CⓄ^H cum VER | fu-
migabunt C | constat des. terra om. reser-
vato spatio C | de terra deserta L | deserta]
Z*; om. XAΦ^{RQ}Z³Ψ^D, cf. Ⓞ. ¶ Mod. « de-
serta » plures ant. non habent Iac. | incerto =
Ωarelvst, cf. Ⓞ; in certo Λ¹A²Z²Ω²ag; in
plerisque codd. non distinguitur incerto ab in
certo; int A[†] (pro in tempore, ut vid.); incon-
summato ΣZ*, cf. Ⓞ | habent G | arbores]
Q*; arboris Q³ ut vid. | et (2°) om. X cum Ⓞ;
praem. in marg. uxor loth X² | incredibiles
CX*Π^{HA}A*(ut vid.)LZ* | memorie Ψ^D; me-
moriā L; memorias Z*T | instans S*;
trans LT | figmentum] staticulus Σ. ¶ al.
staticulus Ⓞ^M.

8. sapientia CXΓ^M | enim] autem X
Σ^T, cf. v. seq. | lapsi] laesi Ⓞ | ut (1°) et
Ψ^D | ignorarent] ΩJ*; ignorent AYΓΩJ³;
ignoret in L | et om. XΣΛ¹AY*Z* cum Brev.
goth. ¶ Rab. « et » Hug. | insip. suae] in

insipientia que X | insipientiae Ⓞ^{H*} | suae
om. Σ^{T*} | relinquerunt XA*LY*S | hom.]
hominum L; domibus W* ut vid.; om. X |
ut (2°) et Ψ^DΩ³*; ut et Ω³2 | his] *****
ΩJ* | quae] qui CL; quibus X cum Ⓞ; in
quibus Z* | peccaverunt] Z³ (alt. u in ras.) |
latere] laetare Q*(ut vid.)T*; l(ae)tari XA
T³ cum CAr Ps | possint Z*.

9. sapientiam L | autem] enim XΣ^T,
cf. v. praec. | hos] eos Φ^PⓄ^H cum Brev. goth. |
se obs.] sibi famulantur Σ | observaberunt
X cum Ⓞ^{BS2}; observavit Ψ^D; obscurant L |
liberavit] Q*Ⓞ^{H*}S*Γ^{M*}ΩJ*; liberabit GC
Π^HMQ*Φ^{H2AM}ZS³Γ^{M3}Ψ^DΩ^{MS2}ag; liberat
X; liberabis Ω^M.

10. haec] praem. in marg. iacob X²Σ^CQ³
Φ^{ⓄHM}Z³Ψ^D | haec — deduxit] in ras. Γ^{M3} |
haec prof. om. Ω^M | haec = ΣΛ¹AYZ*Ψ^D
Ⓞ^{te} cum Ⓞ; + quoque C; + autem cett. codd.
et edd. | profugum C; profugus Q* | ira CX
Y²Ⓞ^{HS}3 | deduxit + dominus Q*(ut vid.)T³
Ω^Mx cum τ et Resp. Rom. | illi (1°) ei LWS |
regnum — illi (2°) om. Γ^{M*} | illi (2°) ei
LMW | scientiam] Y*; scientia Y³ | ~ scien-
tiam illi Q* | honestabit X | in om. S | labor.]
doloribus Q*q cum τ⁷⁰ | conplebit X.

<descendentem GAM | 7. <cuius GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 8. <sapientiam
GCAM | <non CM | <sed GCAM | <ut (2°) GCAM | 9. <sapientia GCAM | 10. ¶ haec VI.
AⓄ^{AM}; XXIII. Q; Div. sine num. GΦ^{GP}Γ^MΨ^D; <haec CM | <iustum GCM | <et (1°) GCAM |
<et (2°) GCAM | <honestavit GCAM | <et (3°) CM.

- ¹¹ In fraude circumvenientium
illum adfuit
et honestum illum fecit
¹² Custodivit illum ab inimicis
et a seductoribus tutavit eum
et certamen forte dedit illi ut
vinceret
ut sciret quoniam omnium po-
tentior est sapientia
¹³ Haec venditum iustum non de-
reliquit
sed a peccatoribus liberavit illum

- descendit cum illo in foveam
¹⁴ et in vinculis non dereliquit illum
Donec afferret illi sceptrum regni
et potentiam adversus eos qui
eum deprimebant
Et mendaces ostendit qui ma-
culaverunt ipsum
et dedit illi claritatem aeternam
¹⁵ Haec populum iustum et semen
sine querella
liberavit a nationibus quae illum
conprimebant

12. illum] eum C | fortem XA, *forsitan recte* | ut (2°) et A; et ut C | 13. a peccatoribus] a peccato R? cf. S | illum] eum ΣA | descenditque A cum S⁶⁸⁷ | 14. illum] eum ΣA | eum] illum XΣT, *forsitan recte*; om. G | ipsum] illum CXΣA.

Adest q.

11. in] et in q | fraudem T*q | circumvenientem T*; circumvenient[...] q | illum — 12. custod.] in *ras. brev. spat.* ΣT² | illum adfuit] eum affuit Z*; illi a(d)fuit XΩ^{MJ} cum τ⁷⁰, cum S^{705*}; illum adfuit illi ΦZ²Ψ^D arelsc; eum illi affuit Ω^S; om. q ut vid. | hon. illum fecit] ditavit eum ΣT*(ut vid.)^C (cf. dictavit 95) cf. S | ~ fecit illum Π^HΥTΩ *edd. cum M-M.*

12. et custodiuit q, cum S^{SVL}; custodibit X | illum] (e)um CT; om. Z* | tutabit X | eum] illum XZ*Ωq *edd. cum M-M, Brev. goth.* | certamen — ut (2°) certaminis fortis bra(u)ium dedit ei ut (+ uinceret et ΣT²) Σ, cf. S | in certamen q; certum Ω^M | fortem XALQ*Y*Φ^{GW}*Γ^{M*}q | dedit] fecit Xq | illi] ei Z* (cf. Σ); illum q (ut vid.) cum S²⁶¹; om. XΩ^M cum S⁵³⁴ | ut uinceret] uincere w; om. q, cf. S | ut (2°) Q*S*Γ^{M*} cum S; et Π^HAQ³WS²Γ^{M2}Ψ^D Ωagrelsc; et hut C | potentior] potens Σ; [...] q | sapientiam L; pietas q cum 95 et S.

13. haec] *praem. in marg.* ioseph X³ (ioseph) Σ^CQ³Φ^{HM}ZΨ^D | haec] hoc Γ^A | uenditum] uindictum Y* | iustum] cum ANT-M, M-M, *Brev. goth. et S*; om. Σ | derelin-

qui(t) LY*W*Γ^MΩ^S; relinquit X | libera- bit CXΠ^H | illum = GCXLMQΘ^HTWq cum M-M et *Brev. goth.*; eum *cett.* | d(e)scen- dit = GCX*ΣΛ^{L*}Π^HLM*YΘ^HZ*WSq cum QU *pro, M-M, Brev. goth.*; d(e)scenditque *cett. cum S⁶⁸⁷ | illo] eo T.*

14. uinculis] Z² (nc in *ras.*) | derelin- qui(t) XALY*Φ^{R*}Γ^M; relinquit T*; reli- quit T² | illum] eum ΣALZ*Y^D† | afferret] auferret Ψ^D; a*ferret ΣT*Z* | illi] ill* L* | sceptrum] potentiam q cum 95, cf. *infra* | regni om. q ut vid. | et potentiam — deprimebant om. Γ^{M*} | aduersum Q | eum] illum XΣΠ^HLMQTWT^Aq(ut vid.); om. G | depr.] conprimebant L *ex v. seq.* | maculauerant Z*; maculauerint Φ^{P*}; *evan.* q | ipsum = GΠ^HLTWS; illum *cett.* | illi (2°) ei Z*; om. S | clar. aet. *legi neq.* q | claretat** M*.

15. haec] *praem. in marg.* moyses Q³Θ^{HM} Ψ^D; *praem.* srlh Σ^C; *praem.* srlhti cum ple- bem X², cf. v. 16 | iustum — illum *legi neq.* q | liber.] Ω³ (uit in *ras.*); liberabit CX | con- prim.] (o)pprimebant CΘ^HΩ^r; deprime- bant Π^HLQ*aelvsc, *ex v. 14.* ¶ Rab. et ant. « conprimebant » Iac.

11. <in GCAM | <et GCAM | 12. <custodivit GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <ut GCAM | 13. ¶ haec XXV. Q; *Div. sine num.* Φ^{GP}Ψ^D; <haec GCAM | <sed GCAM | <descendit GCAM | 14. <et (1°) GCAM | <donec GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCAM | 15. ¶ haec XI. Σ; XXII. MΦ; XXIII. Γ^A; XXVI. Q; *Div. sine num.* GΨ^D; <haec CA | <liberavit CM.

- 16 Intravit in animam servi Domini
et stetit contra reges horrendos
in portentis et signis
17 Et reddidit iustis mercedem laborum suorum
et deduxit illos in via mirabili
et fuit illis in velamento diei
et in luce stellarum nocte
18 Transtulit illos mare rubrum
et transvexit illos per aquam nimiam
19 Inimicos autem illorum demersit in mare

- et ab altitudine inferorum eduxit illos
Ideo iusti tulerunt spolia impiorum
20 et decantaverunt Domine nomen sanctum tuum
et victricem manum tuam laudaverunt pariter
21 Quoniam sapientia aperuit os mutorum
et linguas infantium fecit disertas
XI. 1 Direxit opera illorum in manibus prophetae sancti

16. serui] famuli XΣ, *sec. usum Hieronymi* | 17. et (2°) om. XΣ cum 6 | luce] flamma XΣ cum 6 | 20. ~ nomen tuum sanctum XΣ cum 6²⁵³ 637.

Adest q.

16. intravit] *praem. in marg. moyses* X² Σ^c | intr. in an. serui dom. om., *reservato spatio* C | intrabit X; *praem. et Γ* | in (1°) om. W* | serui] famuli XΣ, *cf. Ios. 1, 13, 15, etc. | domini dei LYΩagrelst* | reges] G² (s in ras.) | horrendos + et T | potentis q; portis Ω^{MS*} | signis] *praem. in CMΘΓ^M*.

17. et (1°) om. q ut vid., cum 6 | reddit Σ^cLQT; reddet Y* | iustis] G² (*alt. s in ras.*) | laborum C, *cf. Heb. 13, 15* | suorum] ipso- rum W; illorum q | et (2°) om. XΣ cum 6 | ded.] eduxit W cum τ⁷⁰ et ANT-M | illos] eos AΩ, cum ANT-M, *Brev. goth.* | mirabile Λ^L | diei] die Ma; dies L | ~ in uel. diei fuit illis C, cum τ | et (4°) Z*³ ut vid.; om. Z³ | in (3°) om. Γ^{M*}Ψ^D | luce] Y*; lucem Y²Ψ^D; flamma XΣ cum 6 | nocte] Z*W*; in nocte M; per nocte Y*S*; tota nocte C, cum τ⁵⁶ (2. man.), M-M (½) et *Brev. goth.* (½); noctem L; per noctem Y²ΦZ²W²S²Ψ^DΩ^{MSJ*} edd.; noctu q. ¶ Rab. «nocte» Hug.

18. transtulit] *praem. et XΦZ²Ψ^DΩq*

(ut vid.) arelæ cum M-M (½) et 6⁵⁴⁷ | illos (1°) eos X | mare — illos (2°) om. W† *ex homoeot.* | mare] Q*Z*; per mare XQ²ΦZ² Ψ^DΩ edd.; in mare S* | rubrum] horrendum q, *cf. v. 16* | transuexit] transduxit Θ^H, *cf. 6* | illos (2°) eos XΣQ*Z*q; om. ΦΩ^M.

19. dem.] M*Q*Θ^{M*}T*; dimersit CX ΣM²Q²Θ^{M2}T²Γ^A | in mare om. q cum 6 | in om. Ω^{M*} | inferorum] Ω^{I2} (orum in ras.); inferorum a | deduxit Y | spoliā T* cum τ⁵⁶.

20. domine] deus q | sanctum tuum] Ω^{I2} (sanctum in ras.); tuum L cum 6^d; ~ tuum sanctum XΣq cum 6²⁵³ 637 b | uictricem] uinditricem q | manum tuam] manuum tuarum X; manum tuarum G* (ut vid.) Π^H | ~ pariter m. t. laudauerunt Ω^M.

21. os om. L | mutorum] mutum q cum FU *prae, PS-AU et M-R*; mutuum Q* | lingua Ψ^D | desertas LΩ^Mq.

XI. 1. tot. vers. om. Ω^M | direx.] [...]it q; dilexit X | operas q | illorum] eorum XΩ^{SJ*} (ut. vid.) edd. | manus CZ* | sancti om. AL*.

16. ¶ intravit XXVII. Q; <intravit GAM | <et (1°) GCAM | <in (2°) CM | 17. ¶ et (1°) XXVIII. Q; <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCM | <et (4°) GC | 18. <transtulit GCAM | <et GCM | 19. <inimicos GCAM | ¶ et XXIII. Φ; <et GCAM | <ideo GCAM | 20. ¶ et (1°) XXIII. Γ^A; <et (1°) GCAM | ¶ et (2°) XXIII. M; <et (2°) GCA | 21. <quoniam GCAM | <et GCM.

XI. 1. <direxit GCAM | <sancti C.

² iter fecerunt per deserta quae
non inhabitabantur
et in locis secretis fixerunt
casas

³ Steterunt contra hostes

et de inimicis se vindicaverunt

⁴ Sitierunt et invocaverunt te

et data est illis de petra altissima
aqua

et requies sitis de lapide duro

⁵ Per quae enim poenas passi sunt

inimici illorum

⁶ per haec cum illis deesset bene
cum illis actum est

⁷ Nam pro fonte quidem sempi-
terni fluminis

humanum sanguinem dedisti
iniustus

⁸ qui comminuerentur in traduc-
tione infantum occisorum

Dedisti illis abundantem aquam
insperate

XI. 2. inhabitantur G, *forsitan recte* | casas] tabernacula XΣ, cf. Θ | 5. illorum] eorum CA; + a defectione potus sui (*glosa*) + in eis cum habundarent filii israhel laetati sunt (|| v. 6) CXΣA [in eis] in eo CX; et A] | 6. deessent A | 8. qui comminuerentur] cum Θ^B ταραχθεντες? | qui] quin G; quo Σ | cum minuerentur A; commonerentur CΣ, *forsitan cum* K, cf. Θ εις ελεγχον | in traductionem Σ cum Θ et K ut vid. | infantum CA.

Adest q(usque ad v. 2).

2. iter fec.] interfecerunt Θ^{AM*} (*ut vid.*) | per des. om. Y*; per loca Y³ | desertum quod non [...]habitatatur q cum Θ | inhabi-
tabatur Q*; inhabitantur GΩ^{3J*} (*ut vid.*);
habitabantur XLΘ^HWST^Mgrelbst, cum ILD
it, τ^{66*} et M-M(½); habitantur Ω^{Ma}, cum
Brev. goth. (½); + castra Θ^H, cf. *infra* casas.
¶ Rab. « habitabantur » Hug. et Iac. | secre-
tis] Z*; desertis YΦZ³Ψ^DΩ *edd.* cum ANT-M;
[...] q | fixerunt] fecerunt Ω^{ae}. ¶ ant.
« finxerit » al. « fixerunt » mod. « fecerunt »
Iac. | casas] Λ^{L*} ut vid.; cassas Θ^{H*}; castra
CA^{L*}Θ^M cum τ, M-M et *Brev. goth.* (¾);
ta(b)ernacula XΣ cum Θ; ¶ al. casas, al.
tabernacula Θ^M. Rab. « casas » Hug.

3. steter.] *praem.* et Γ^M | uindicauerint L.

4. et (r^o) + non Φ^P | inuoc.] indicaue-
runt L | te + domine Γ^A | ~ sit. te et inuoc.
Ω^S | illis] eis Ω^M; illi Φ^P | ~ aqua de petra
altiss. Σ^CΛ^LQYΦZ³Ψ^DΩ *edd.* cum ANT-M,
τ, M-M, *Brev. goth.* | req. sit.] requiescitis
Q*; requies siti Q³ | sitis] Z*; siti ΦZ³Ψ^D.

5. per — enim om. A | quem QΓ^MΨ^D;
qua Θ^{A*} | inim. ill.] inimicorum Q | ill.]
eorum CAΘ^H | illorum = G*ω cum Θ;
+ a defectione potus sui in eis cum abunda-

rent filii israhel laetati sunt G³ *ceit.* [a] G³, ad
G³ ut vid., ac Γ^M; sui + et AYΦ^{RG}Z³Ψ^DΩ^{3J*}
(*ut vid.*); in eis] **** Q*Z*S*Ω^{J*}, in ea
G³Λ^{L*}Π^{HLW}, in eo CXMΦ^T, om. AYΦ^{RG}
Z³Ψ^D[b]; filiis LΣ^C; israhel Ω^Jgrelst, isrh
M, isrl G³AQYΦ^TSTΓ^{ΨD}Ω^{Ma}, ihl Π^H, irl
Z, srl Λ^L, srhl XΣ, srahel C; laeti Θ^{AM*}].

6. haec] Y*; hoc Y³ | deesset] Q*Z*S*
(*ut vid.*); deessent Π^HAMQ³YΦΘ³Z³S*Γ^{ΨD}
Ω *edd.*; deest L; *praem.* *** Z; + et Λ^L |
bene] Y*; breue Y³ | auctum Ψ^D.

7. pro fontem L; prouēte C | qui-
dem om. Z*Γ^M | luminis Ψ^D | humanum]
praem. sanguine X, cf. Θ.

8. qui] quin G; quo ΣZ* | comminue-
rentur = GXΠ^HMYTW*; co(n)moneren-
tur CΣZ*, cf. Θ; cum inuenirentur Θ; cum
minuerentur *ceit.* ¶ al. minuerentur, al. quo
commonerentur Θ^M | in traductionem ΣLS*
cum Θ; introductione W | traductione Ω^{J*}
(*duc in ras.*); + ne Γ^{M*} | infantum] Z*S*; in-
fan(t)ium CXΛ^LAMQYΦZ³WS³Ψ^DΩ *edd.* | il-
lis] Z³; om. Z*; eis Ω^M; *praem.* enim Ω^{S*}; + au-
tem ΣZ. ¶ Rab. « illis » Iac. | ~ illis autem
ded. ΣZ* (*ut vid.*) | inspirat(c) G*(*ut vid.*)CX
SLT*WS*; + salutis XΣ^TΛ^LTTΓ, cf. 5, 2.

2. ¶ iter XI. Ω; <iter GAM | <et GCAM | 3. ¶ steterunt VI. A (*err., loco VII*); VII. Θ^{AM}Γ^M;
XXVIII. Q; <steterunt GCM | <et GCM | 4. <sitierunt GCAM | <et (3°) GCAM | <et (3°)
GCAM | 5. <per GCM | <poenas A | <(a) M | <(in eo cum) CAM | 6. <per GCAM | 7. <nam
GCAM | <humanum CM | 8. <qui GCAM | <dedisti GCAM.

- ⁹ ostendens per sitim quae tunc fuit
quemadmodum tuos exaltares et
adversarios illorum necares
¹⁰ Cum enim temptati sunt et quidem cum misericordia disciplinam accipientes
scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta pate-
rentur
¹¹ Hos quidem tamquam pater monens probasti
illos autem tamquam durus rex interrogans condemnasti
¹² absentes enim et praesentes similiter torquebantur
¹³ Duplex enim illos acceperat taedium
et gemitus cum memoria praeteritorum
¹⁴ Cum enim audirent per sua tormenta
bene secum agi commemorati sunt Dominum
¹⁵ Quem enim in expositione prava proiec-
tum deriserunt
in finem eventus mirati sunt
Non similiter iustis faciens

9. tuos exaltares et om. X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | necasti X cum Θ | 10. et quidem] equidem T*, lectio difficilis et forsitan recta | 13. taedium] dolor X | 14. secum] cum illis X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | dominum + admirantes (admirantur C) in finem exitus CΣA, cf. v. 15. in finem euentus mirati sunt | 15. proiec-
tum] praem. negantes X; + negantes $\mathfrak{K}$ cum Θ ? | iustis faciens] isti s(i)tientes (praepostere post deriserunt insertum) X; iustis sitientes $\mathfrak{K}$? cf. Θ .

Adest h(a v. 10, misericordia, usque ad v. 15a).

9. tuos exalt. et om. X cum Θ | tuus T* | exaltaris T* | et om. Q* | necaris W*S*; necasti X cum Θ ; necaret L; negares T*Γ^M.

10. temptati] tēpta Q* | et quidem] equidem Π^HMQΘT*ΣΓ^M; te quidem W. ¶ Rab. « et quidem » Hug., item Iac. | cum (2°) om. Q*Ψ^D | misericordiam LT*S*; misericordiaque Ψ^D | disciplina L | accipientes] Z*Ω^I; accipientis T*; acceperunt Y Φ^RGZ*Ψ^DΩ^MSJ* (ut vid.); + et Y³ | scierunt] steterunt Ψ^D | iudicarentur impii et X | impie Λ^L.

11. hos — 12. torqueb.] Θ^M₁ 3 lineae pro 2 erasis; hos — probasti om. Θ^M† ut vid. | ~ pater tamq. Ω^M | a(m)monens WS; mouens ε | duros rex Γ^A; ~ rex durus QΩ; rex iustus A.

12. enim] autem Θ^A cum Θ | et praesentes — 13. enim om. Π^H* per homoeotel.

13. enim] autem ΩJ* | taedium] [..]dium Γ^M; **** Z*; dolor X cum Θ | gemitus + presentium Z* | memoriam L.

14. enim om. C | per sua] per suasa Φ^R | secum] cum illis XΘ^HZ*ω cum Brev. goth. | **agi Φ^R; agit M; age Θ^H* | domini Z* ut vid., cf. Θ ; deum Σ cum Brev. goth. | dominum sine addito = GXT*; + admirantes in finem exitus cett., cf. v. 15 (in finem euentus mirati sunt) [[admirantur C, ammirati sunt Γ^M, et admirantes MYΦZ*S³Ψ^D, et mirantes Θ^HS*; in om. CΣ; fine Λ^LΓ]].

15. exposit.] dispositione A | praua] parua ΣY; negantes X, cf. Θ ; + olim Z*, cf. Θ | deriserunt + isti sitientes (sentientes X) XΣT²Λ^LΓ, cf. infra | in fine C, cf. Θ | admirati M; irati X | ~ similiter non Ω^S* | iusti X; iustus C; iniustus a. ¶ Rab. « iustus » Iac. | facientes X; sitientes tūt (cf. supra Λ^LΓ) cum Θ .

9. <ostendens GCAM | <quemadmodum GAM | <et CM | 10. <cum (1°) GCAM | <scierunt GCAM | 11. ¶ hos XXX. Q; <hos GCAM | <illos GCM | 12. <absentes GCAM | 13. <duplex GCAM | <et GAM | <cum C | 14. <cum GCAM | <bene A | <commemorati CM | 15. <quem GCAM | <in (2°) GCAM | ¶ non XXXI. Q; <non GCAM.

16 pro cogitationibus autem insensatis iniquitates illorum
 Quod quidam errantes colebant
 mutos serpentes et bestias superuacuas
 inmisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam
 17 ut scirent quia per quae peccat quis per haec et torquetur
 18 Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua
 quae creavit orbem terrarum ex materia inuisa
 Inmittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones
 19 aut novi generis ira plenas et

ignotas bestias
 Aut vaporem igneum spirantes
 aut odorem fumi proferentes
 aut horrendas ab oculis scintillas emittentes
 20 Quarum non solum laesura poterat illos exterminare
 sed et aspectus per timorem occidere
 21 Sed et sine his uno spiritu occidi poterant
 persecutionem passi ab ipsis factis suis
 et dispersi perspiritum virtutis tuae
 Sed omnia mensura et numero et pondere disposuisti

16. iniquitates] cf. Θ ; iniquitatis Σ cum Θ , ex emendatione ut vid. | quidam] cum PRIS; quidem X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 19. emittentes] coruscantes X cum Θ .

Adest h(a v. 19b).

16. pro] praem. et X | autem insens.] in ras. M² | autem] enim Ω^S ; om. X | iniquitatis Σ LY Θ^H *Z* τ cum Θ | quidem X Λ^L *MQ Θ^H a | mutos — superuac.] mutas bestias et serpentes superuacuos X | mutos] mutuos Q; multos LM; motos T*. ¶ Rab. «motos» Hug., item Iac. + al. «multos» Iac. | inmisisti Ω^S ; i(n)mi(s)it CLMY* cum Θ^{388} 547; + in WS | illi Φ^R * | mutuorum Q*; multorum Y cum PRIS (cod.); murorum Ψ^D ; om. X | uindicta Y.

17. quia] quoniam XZ*; + qui L | quae] quem Q* | torquetur T*; torquebitur X cum Θ^{545} .

18. omnipotentis Ψ^D | quae om. C | creabit X | orbis S* | ex mat. inu.] et materiam uisa L | ex] et C | materia] maria M† | inuisa] informi Σ cum AU passim; diuisa Y. ¶ al. informi Θ^M | leonis T*.

19. aut (1°) + non L | et] Z*; aut AQ Y Φ Θ^{AM} Z² Ψ^D rel $\mathfrak{s}$; om. τ cum Θ | ignoratas

Ψ^D | ignium Ω^{MSJ} *(ut vid.)albs $\mathfrak{s}$. ¶ Rab. «igneum» Hug. uel minus recte «ignium» Iac. | spirantem Y; inspirantes C Φ^G ; inspirantem X; spirantis S*; sperantes L | odorem] uaporem CXQ* (ut vid.), cf. supra et Act. 2, 19 | ~ fumi od. Ω^{SJ} *agrel $\mathfrak{s}$ t | proferentis S* | ab om. II^H | scint. ab oc. Z* | emittentes] et mittentes L; coruscantes X cum Θ .

20. solum] tantum Z* ut vid. | lesura + non S* | ~ illos poterat X | et om. Σ^T * L | per] prae C | occideret W*.

21. sed] S*; nam Θ^{HS} Ω^{SJ} a $\mathfrak{s}$. ¶ Rab. et ant. «sed» mod. «nam» Iac. | occidere L | poterat T* Ψ^D ; poterunt Θ^{AM} *; potuerunt AL | ~ pot. occ. Ω arelbs $\mathfrak{s}$ t | passim Φ^G | dispergi $\mathfrak{r}$ | per om. Σ^C | tuae] su(a)e C Σ^C Ψ^D Ω^{SJ} *. ¶ «tue» Hug. Rab. «tue» Iac. | sed (2°) + et Ω^{SJ} *. ¶ Rab. «set» Iac. | mensura] praem. in Σ Λ^L II^HM²Q²Y Φ Θ^{M2} Z² S Ψ^D Ω edd. cum AU passim; praem. cum X | et (3°) om. W cum CAn in | numerum LY* | disposuistis L.

16. <pro GCAM | ¶ quod XXIII. M Φ ; XXV. Γ^A ; Div. sine num. Ψ^D ; <quod GCA | <inmisisti GCAM | 17. <ut GCAM | 18. <non GCAM | <quae GCAM | <inmittere GCAM | <aut GM | 19. <aut (1°) GCAM | <aut (2°) GCAM | <aut (3°) GCAM | <aut (4°) GCAM | 20. <quarum GCAM | <sed GCAM | 21. <sed (1°) GCAM | <persecutionem GCAM | <et (2°) GCAM | ¶ sed (2°) XXXII. Q; <sed (2°) GCAM.

- ²² Multum enim valere tibi soli
superat semper
et virtuti brachii tui quis resistet
²³ Quoniam tamquam momentum
staterae sic ante te est orbis
terrarum
et tamquam gutta roris antelu-
cani quae descendit in terram
²⁴ Sed misereris omnium quoniam
omnia potes
et dissimulas peccata hominum
propter paenitentiam
²⁵ Diligis enim omnia quae sunt

- et nihil odisti horum quae fe-
cisti
nec enim odiens aliquid consti-
tuisti
²⁶ Quomodo autem posset aliquid
permanere nisi tu voluisses
aut quod a te vocatum non esset
conservaretur
²⁷ Parcis autem omnibus quoniam
tua sunt Domine qui animas
amas
XII. ¹ Bonus enim spiritus tuus est
in omnibus

22. superat] suberat $\mathfrak{R}$? cf. $\mathfrak{G}$ | uirtute CXAT* | resistit CXT | 23. antelucanum XST, lectio difficilis.

XII. 1. bonus — est] o quam bonus et suavis est domine spiritus tuus A.

Adsunt f(a v. 26)x(vv. 24b-25a)h(usque ad v. 23, staterae).

22. superat] T*S* cum AU Fau; super-
erat $\Phi^{RG}ZS^2\P^D\Omega$ agrelst; exuberat T² |
uirtuti] S* cum AU; uirtutibus Z* ut vid.; uir-
tute CXAY*T*; uirtutem Q; imperio uirtutis
 Θ^{HAM*} (ut vid.)³S²; imperio Θ^{M2} | qui Θ^{M*} |
resistit CXYTWT^M (ut vid.); contrastabit
 Θ^{H2} cum AU Fau, cf. $\mathfrak{G}$; contrastabat Θ^{H*} .

23. tamquam] sicut Θ^H cum Brev. goth. |
mom.] monumentum Φ^P | staterae] star(e)
 $CA^L L^2\Theta^H$; stare re L* | sic ante] siccante
L | te om. T* Γ^A* | ~ est ante te Ω edd. |
gutt(a)e XLYZ* | antelucani] Z²; antelu-
canum XSLYZ²T | qui Cae. ¶ Rab. « que »
Iac. | descendunt XZ* | terra Σ^T .

24. sed] et Ω^{2J2} (in ras.)ae; + et C.
¶ « set » Hug. Rab. et ant. « set » mod. « et »
Iac. | miseris Ψ^D ; mereris Γ^M | hominibus C |
quoniam] quia $\Theta^H\Omega^{2J2}$ arelbst, cum AMst q,
PS-AM, M-M | potest Y* | ~ potes omnia Σ^T*
cum $\mathfrak{G}^2$ | dissimiles L | paenit. + patientiam L.

25. diliges YT | ostendisti Y* | horum] eo-
rum W Ω arelbst cum AU passim et M-R | ~ hor.
od. g; eor. od. Ω^M | nec — constituisti om. T |
aliquid + quod Ψ^D | constituisti + aut fecisti
XQ²Y Φ Z²S $\Psi^D\Omega$ agrelst. ¶ « aut fecisti » Hug.

26. autem] ergo X cum AU Fau et $\mathfrak{G}^C$ |
posset] W*; possit X $\Sigma\Lambda^L M^*YZ^*T^*W^2f$ |
aliquis Ω^S | a te] ante Z*; hante te C | vo-
catus Σ^C ; + est g | esset] in ras. Ω^{J2} ; est Λ^L ;
+ quomodo Y²Z² cum $\mathfrak{G}^{OV}$ | conseruaretur]
in ras. Ω^{J2} ; conuersaretur g.

27. parces $\Pi^H Q^*Y^*Z^*T$; pacis L
 Γ^M* | autem] (e)nim CXW cum ANT-M ($\frac{1}{2}$);
om. L cum M-R ($\frac{2}{3}$) | quoniam] quae M |
tuas S* | domine] ***** G*Z*; domina-
tor f; praem. dominator Σ , cf. 13, 3 | qui —
amas] amator animarum X cum HI Did,
RUF Ct et $\mathfrak{G}$ | quia Φ^{G*} ut vid. | amas] ani-
mas Q* | ~ amas animas Y Φ Z² $\Gamma^M\P^D\Omega$ edd.

XII. 1. bonus — est = GCX $\Sigma^{C2}Q^2$
(est in ras.)Z* (est ut vid.) T cum PS-MAR scr
(om. enim), AU Fau, JUL-E (in AU Jul im)
et Brev. goth.; bonus spiritus enim tuus est
(es Σ^T* ; est Σ^{T2}) Σ^{TC*} ; incorruptibilis enim
spiritus tuus est f cum CE et $\mathfrak{G}$; o quam bonus
et suavis est domine spiritus tuus Σ^{T2} cett.
[[suavis] praem. quam Ω^{J*} ; est] M²S¹, es
LM², om. S†; domine om. Λ^L*]. ¶ « o quam
bonus et suavis est domine spiritus tuus »
Hug. | omnibus] Z* Ω^{J2} (in ras.); nobis Φ^{RG}

22. ¶ multum XXV. M; <multum GCA | <et GCAM | 23. ¶ quoniam XXV. Φ ; XXVI. Γ^A ; Div. sine
num. Ψ^D ; <quoniam GCAM | <et GCAM | 24. ¶ sed XXXIII. Q; <sed GCAM | <et GCAM | 25. <di-
ligis GCAM | <et GCM | <nec GCAM | 26. <quomodo GCAM | <aut GCAM | 27. <parcis GCAM.

XII. 1. ¶ (bonus) VIII. A $\Theta^{AM}\Gamma^M$; XII. Ω ; XXVI. M Φ ; XXVII. Γ^A ; XXXIII. Q;
Div. sine num. Ψ^D ; <bonus GC.

² Propter quod hos qui exerrant
partibus corripis
et de quibus peccant admonens
adloqueris
ut relicta malitia credant in te
Domine
³ Et illos enim antiquos inhabita-
tores sanctae tuae terrae odiens
⁴ quoniam odibilia tibi opera fa-
ciebant
per medicamina et sacrificia

iniusta
⁵ et filiorum necatores sine mise-
ricordia
et comestores viscerum homi-
num
devorationem et sanguinis a me-
dio sacramento tuo
⁶ et auctores parentes animarum
inauxiliatarum
Voluisti perdere per manus pa-
rentum nostrorum

2. propter quod] ideoque A | et in quibus X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{R}$ | derelicta X cum LUC, forsitan cum $\mathfrak{R}$ | 4. ~ opera tibi A | 6. parentes] cum Θ ; parentum CT cum Θ^{542} .

Adsunt m(a v. 4, iniusta)fh.

Z^aY^oΩ^{MSJ*} (ut vid.). ¶ al. in nobis Θ^M . Rab. « omnibus » Hug. et Iac. + uel minus recte « nobis ». Iac.

2. propter quod] Z* cum AU Fau et Brev. goth.; ideoqu(e) Λ^LALMYΦ Θ^{AM} Z^aY^oΩ^{edd.} | hos] eos relbst; his Q | exerrant] $\mathfrak{S}^*$; errant $\mathfrak{S}^*$ | corripis] corporis Ω^{M†} | de] in X, cum Θ ; + his Σ^{Ta} cum ANT-M | pec- cant + homines Π^H | admonens] Y*ΩJ* (ut vid.); a(d)mones XΣC*Λ^LY^aΦ Θ^H ZWT Y^oΩ^{SMJ*}arelbst cum LUC reg et ANT-M; admoneris M*; + et XΣ^{Ta}C*Λ^LY^aΦ Θ^H ZW ΓY^oΩ^{SMJ*}(in ras.)arelst. ¶ Rab. « ammo- nens » Hug. | alloquens Q | derelicta X cum LUC reg | malitia + eorum MΦ^S | cre- dent L.

3. et om. AQ^aYΦ Θ^{AM} Z^aY^oΩ^{edd.} | ~ etenim illos X cum PS-AU spe | antiquos om. Ω^M | inhabitatoris Y; habitatores QΩ^M cum JUL-E(1/2) | ~ terrae sanctae tuae Ω^{SJ} arelst; sancte terre tue C cum PS-AU spe | (o)diens] Σ^{T*}Z* cum LUC reg, JUL-E(1/2) et Θ ; oderas X cum JUL-E(1/2), PS-AU spe; quos ex(h)orruisti Λ^LΠ^HALYΦ Θ^{AM} Z^aWS* Ω^{edd.}; quos exorruisti odiens Y^o; odiens quos exhorruisti S^a; (o)diens quos (o)rruisti Σ^{Ta}Γ.

4. ~ opera tibi Aarelst cum JUL-E (1/2) | medicamina] cum LUC, JUL-E, PS-AU spe; medicina T; maleficia f; mendacia

CX Θ^H . ¶ al. medicamina T; mendacia Θ^{MS} .

5. et (1°) *** Z; om. AMQY*Φ Θ^{AM} Y^o; + per Θ^{HS} | filiorum] cum LUC, JUL-E, PS-AU spe; + suorum Λ^LΠ^HAMYΦ Θ^{AM} Z^aWSΓY^oΩ^{edd.}; + et filiarum X | neca- tores] Z^aS^a; negatores Y*T*; necationes Θ^H Z^aS^a; negationes Z* | misericordiam L | comestores uisc.] uiscera deformantes X | commessatores Y^o; comestorum QW. ¶ com- messores Y | uisc.] iustorum Y^o | hom. deu. et] in hominum deuoratione et Z*; hom. et deuoratores Z^a (cf. Φ infra) | deuorationem] Σ^{T*}(ut vid.)f cum Θ ; deuoratiorem L; deuoratores Σ^{Ta}Λ^LΠ^HAMQYΦ Θ^{AM} WTY^oΩ^{edd.}; carnem X, cf. Θ^C | et] adque X | deu. et] Σ^{T*}mf cum Θ ; ~ Σ^{Ta}Λ^LΠ^HALMQYΦ Θ^{AM} WTY^oΩ^{edd.} | sanguinis] cum Θ ; sanguinem CX Θ^H , cf. Θ^4 ; sanguines M*; sanguinum L | a med. sacr. tuo ~ ante v. 6 per manus Ω arel | a — tuo] de medio sacramentorum Θ^H Z* (ut vid.); hec in medio uidisti fieri X | a om. Θ^* .

6. actores S; interfectores Z* ut vid.; + sceleris X | parentum CΠ^HM Θ^H T cum Θ^{542} ; parentis LΦ^{P*}. ¶ al. parentum Θ^M | anim. inaux.] qui erant sine adiutorio anime X | inauxiliatorum CL* (ut vid.) | uoluistis L | ~ perdere uoluisti Ω^{SJ} edd. | per manum Π^HZ* cum Θ^{542} ; praem. a medio sacramento tuo Ωares, ex v. praec. | parentum Y*.

2. <propter GCAM | <et GCAM | <ut GCAM | 3. <et GCAM | 4. <quoniam GCAM | <per GAM | 5. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <devorationem CAM | 6. <et GCAM | <voluisti GCAM.

⁷ ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei
 quae tibi omnium carior est terra
⁸ Sed et his tamquam hominibus pepercisti
 et misisti antecessores exercitus tui vespas
 ut illos paulatim exterminarent
⁹ Non quia inpotens eras in bello subicere impios iustis
 aut bestiis saevis aut verbo duro simul exterminare
¹⁰ Sed partibus iudicans dabas locum paenitentiae
 non ignorans quoniam nequa

est natio illorum
 et naturalis malitia ipsorum
 Et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum
¹¹ Semen enim erat maledictum ab initio
 nec timens aliquem veniam dabis peccatis illorum
¹² Quis enim dicet tibi quid fecisti aut quis stabit contra iudicium tuum
 Aut quis in conspectum tuum veniet vindex iniquorum hominum

7. perciperet $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | 9. bello] pugna X cum JUL-E (cf. LUC) et forsitan cum $\mathfrak{K}$ | ~ impios iustis subicere X cum LUC, JUL-E, $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et $\mathfrak{G}$ | 10. nequa] nequissima X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 12. aut quis in — hominum ~ post fecisti (2°) T cum $\mathfrak{G}$, forsitan recte.

Adsunt mfh.

7. dignam] cum LUC, JUL-E; digne $\Theta^{AM} \Gamma$; digni A; dignes L. ¶ Rab. «digne» Hug. | perciperet $\mathfrak{w}$; reciperent T²WS; reciperint T²; accipiant f | q. tibi] quia et ibi Φ^P | terra* Φ^G ; praem. in Σ .

8. et (1°) cum LUC et JUL-E; om. Π^H ALQ²TWS* | his tamq.] istam quam Q | his Z²; is Σ Z² | misit Q cum AU Ex | antecessores] ante eos Ψ^D | exercitus — 9. bello om. Ψ^D | exercitui f | tui om. Θ^A cum LUC reg | vespas om. T² | illas Σ .

9. non] nos Θ^A ; + enim $\Lambda^L \Pi^H \text{LY}^2$ Θ^H TWS Γ | inpotens] *** potens G²; non potens Θ^H | erat L | bello] pugna X cum JUL-E, cf. LUC (impugnare) | subicere L Φ^{RG2} (pr. e in ras.) Z² | iustis om. Y | ~ impios iustis subicere X cum JUL-E, LUC et $\mathfrak{G}$ | best. saeu.] horrendis beluis f; praem. a Ψ^D | saeu] acuis Θ^A *; sepius L | simul] sim*** G² | exterminare] G² (ult. e in ras.).

10. dabas om. Ω^M | quoniam] quia X; quod Ψ^D | nequa = G Σ AQ²T*f cum LUC

reg (cod.); iniqua Y Φ Z² $\Psi^D \Omega^M$ (in ras. brev. spat.); nequissima X cum AU Jul im, JUL-E (in AU ep); nequam cett. ¶ al. iniqua Θ^M . al. minus recte «nequam» Iac. | est] erat X | natio] actio Ω^M | illorum (1°) cum LUC ($\frac{1}{2}$), AU passim; eorum AMY $\Phi \Theta^{AM} \Gamma \Psi^D \Omega$ edd. | ipsorum] illorum Σ cum LUC reg ($\frac{1}{2}$); eorum Θ^H cum LUC reg ($\frac{1}{2}$) | cogitatio] cognatio Σ^{T1C} ; cognati Σ^{T1} ; praem. mala X; + cordis Λ^L | illorum (2°) eorum X Π^H A cum LUC ($\frac{1}{2}$), JUL-E ($\frac{1}{2}$).

11. enim om. Σ^{T*G} cum AU ($\frac{3}{4}$) | aliquam C Ω^S * | ueniens L | illorum] eorum CXQ Θ^H Z² Ω^S cum LUC reg.

12. dicit XQ*Y | aut (1°) — tuum ~ post hominum f | quis (2°) | qui Φ^P | statuit W* | contra] aduersus Ω^M | aut (2°) quis — hominum ~ post fecisti (2°) Z*T cum $\mathfrak{G}$ (cf. L, qui bis, nempe hic et illic, praebet comma hoc, sed illic om. hominum) | quis (3°) + ** ***** Z (forte tyrannus, cf. v. 14) | in om. S† | conspectu tuo Λ^L AQY Φ^{RG} Z²T $\Psi^D \Omega$ agelbst | ueniat Ψ^D | tibi (2°) | stabit Y*;

7. <ut GCAM | <quae GCAM | 8. <sed GCAM | <et (2°) GCAM | <ut CAM | 9. <non GCAM | <aut (1°) GCAM | <aut (2°) G | 10. <sed GCAM | <non GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 11. <semen GCAM | <nec GCAM | 12. <quis (1°) GCAM | <aut (1°) GCAM | <aut (2°) GCAM.

aut quis tibi inputabit si nationes
perierint quas tu fecisti
13 Nec enim est alius Deus quam
tu cuius cura est de omnibus
ut ostendas quoniam non iniuste
iudicasti
14 Neque rex neque tyrannus in
conspectu tuo
inquirent de his quos perdidisti
15 Cum sis ergo iustus iuste omnia
disponis
ipsum quoque qui non debet

puniri condemnas
exterum aestimas a tua virtute
16 Virtus enim tua iustitiae initium
est
et ob hoc quod omnium Domi-
nus es
omnibus te parcere facis
17 Virtutem enim ostendis tu qui
non crederis esse in virtute
consummatus
et hos qui sciunt audaciam tra-
ducis

13. cuius] cui XΣT cum JUL-E et S, forsitan recte | iudicasti] iudicas iudicium A | 15. con-
demnas + et CXΣA | aestimans M et forsitan G* et archetypus cum S | 16. est om. C cum S |
ob hoc] hoc CX cum S et R ut vid. | facit R? cf. S | 17. ostendis tu] tu, cf. S⁵¹(δ); osten-
disti XT, forsitan recte, cf. S et v. 21; ostendisti tu C | traducis] redarguis X cum S.

Adsunt mf(usque ad v. 12, perierint)h.

om. Y² | i(n)putabit] A*; i(n)putauit G*ΣC
Λ¹A²Q*YW*; imputauerit Ψ^D; inputat L |
~ nationes si AΘ^{AM} | petierint Π^H* | ~ pe-
(r)ierint nationes XΣΛ¹Π^HLWSΩ edd. cum
JUL-E | tu om. M cum Brev. goth. | fecisti]
fundasti L.

13. nec enim est] in ras. Ω¹² | nec] non
aestē cum ANT-M et M-R. ¶ uel minus recte
« non » Iac. | ~ est enim CΩ⁵ag cum SALV,
ANT-M et M-R | ~ alius est Θ^H | deus om.
CΓ^M | qu. tu] quātū Θ^H* | cuius] M* cum
SALV; cui XΣΛ¹M²Φ^PΘ^HZ*TΩ² edd. cum
JUL-E, ANT-M, et S | ~ est cura T cum
Brev. goth. (1/2) | de] pro X | omnibus] ho-
minibus ΣC* | ostendes Γ^M; + his X | quo-
niam] quia Θ^H | non om. Θ^A | iniuste] ***
iuste S*; iuste Y*Z*(ut vid.)S²W* | iudi-
casti] ΣT*(ut vid.)Z*S*; iudicas ΣT²Λ¹AΦ
Z²S²ΓΨ^DΩarelbst; + iudicium ΣT²Λ¹Λ² (ciū
in ras.)ALYΦΘZ²S²ΓΨ^DΩarelbst.

14. neque (2°) om. Ψ^D | inquirent AZ*,
cf. S; inquirens Y* | ~ inquirent in consp.
tuo Θ^H | quod S† cum Brev. goth.; + tu XΣ
Z*, cf. v. 12.

15. ~ ergo sis Ωarelbst | iustus] iustum

L | disponis] Ω¹² (is in ras.); dispones LY;
disponens Φ^PΘ^{HAM}*(ut vid.)W*; + et Ω¹² |
quoque + o pater Ω^{5J}* | qui om. W* | pu-
nire Y* | condemnare lbst cum S; condem-
nar Θ^H; condemna** Z* | exterum = G*
Π^HM²(in ras.)Q*Z*TWS*lbst cum S; et
quasi exterum Y²; et extremum L; praem.
et Y* cett. cum AU q, JUL-E et Brev. goth. |
aestimas a] G² (mas a in ras.) | exaestimas
Z*; aestimans M cum S; praem. **** T.

16. tuae L | iustitia Λ¹* | ~ init. iustit.
ΣQZ* | est om. C, cf. S | ob] ab A; ad Ψ^D;
om. CX, cf. S | hoc om. T* | quod] qui Ω^M |
omnium + es G* | te om. ΣT*.

17. enim + tuam X | ostendis tu]
W²Γ^M*; ostendisti XLTW²ΣΓ^M*(ut vid.)Ψ^D;
(o)stendisti tu CΘ^{AM}*; ostendens tu Y |
tu] Z*; tuis Z² | qui (r^o)] W*; his qui LT;
his quibus W²S | crederit A; credideris LT
Ψ^D | hos] horum arelst; his tu | sciunt] te
nesciunt Λ¹†(corr. ipse addendo qui sciunt)Y*
ΦZ²Ψ^DΩagrelst. ¶ qui te nesciunt Θ^M |
auda(c)ia ΣCMΩ^{5J}g; praem. in Z²Ωg. ¶ uel
minus recte « audatiam » Iac. | traduces T;
redarguis X cum S.

<aut (3°) GCAM | 13. ¶ nec XXXV. Q; <nec GCAM | <ut GCAM | 14. <neque (r^o) GCAM |
<inquirent GC | 15. <cum GCAM | <iuste GM | <ipsum GCAM | <exterum GCAM | 16. <vir-
tus GCAM | <et GCAM | <omnibus GCM | 17. <virtutem GCAM | <et GCAM.

18 Tu autem dominator virtutis
cum tranquillitate iudicas
et cum magna reverentia dispo-
nis nos
subest enim tibi cum voles posse
19 Docuisti autem populum tuum
per talia opera
quoniam oportet iustum esse et
humanum
Et bonae spei fecisti filios tuos
quoniam das locum in peccatis
paenitentiae

20 si enim inimicos servorum tuo-
rum et debitos morti
cum tanta cruciasti attentione
et liberasti
Dans tempus et locum
per quae possint mutari a ma-
litiis
21 Cum quanta diligentia iudicasti
filios tuos
quorum parentibus iuramenta
et conventiones dedisti bona-
rum promissionum

18. cum uolueris A cum ⑤ | 20. a om. A cum ⑤, forsitan recte | 21. iudicas XA cum JUL-E et ⑤^v.

Adsunt mh.

18. autem] uero X | domin. uirt.] do-
minator domine uirtutum ⑤; domine uirtu-
tum X cum AU (⁴/₄), ANT-M (²/₃) et Brev.
goth. (²/₃) | dominatur Q*T* | uirtutis] M*;
uirtutum M²; uirtutes Z* | iudicas + pec-
catores Σ^{T2} cum ANT-M (¹/₃) et Brev. goth.
(²/₃) | magna] summa X | dispones XQ*
Z*W* | nos om. ⑤^A | subesse Ψ^D | enim in
ras. Ω¹² | uoles = G*CXΣΠ^HZ*TWS* (ut
vid.) cum AU Gn im, Pri, PS-AM pae; uol**
Q*; uolens L; ue(l)is ⑤^HΓ; uolueris cett.
cum ⑤.

19. autem] S¹ in ras.; (e)nim CXQYΨ^D
age cum PEL (PS-AU vit) et Brev. goth.; om.
A* cum LUC Ath | opera om. Ω¹* ut vid. |
oportet + eum Y²; + te T²S | esse et] esset
Π^H* | et (1°) om. Xw cum ⑤ | hum.] homi-
nem X | bon** G*; bona Λ^L*L | quoniam
(2°) + iudicans XΛ^LMQ²YΦZ²Ψ^DΩagelsc
cum AU Jul im, JUL-E (apud AU), ex v. 10 |
dans YΦ²T*Ψ^D | loc. in pecc.] peccatis lo-
cum X, cf. AU Jul im (in peccatis locum) |
penitentia T.

20. si enim] sic L | inimicus Y⑤^HT* |
tuorum om. W* | debitos T*; debitores Λ^L;
debitor Φ^P | cum — liberasti] cum commate

13, 3a quorum si propter speciem haec deos
existimauerunt permutauit C | cum — cru-
ciasti] cf. ⑤; cum tanto cruciatu X cum
JUL-E (apud AU) | cruciasti] curasti L |
attent.] adiciens X | ~ attent. cruc. Ω^M |
et liberasti dans] in ras. brev. spat. Ω¹² | et
liberasti om. t | et (2°) om. XWS* cum JUL-
E | dans] cum JUL-E; donans X, cf. ANT-M
(donas) et Brev. goth. (½) dona | locum] mo-
ras X; cf. moram ANT-M, Brev. goth. (½) |
quae] G* ut vid. cum ⑤; quem G²A cum IUL-E,
Brev. goth. (½); quo C | possint] M*; pos-
sent Π^HM²T edd.; possunt Ω²; possit ASΨ^D
cum JUL-E; posset LWT^M | mutare Y².
¶ mundari Σ^C cum Brev. goth. | a om. ALY
⑤^{AM}*WS*²Γ^M* cum JUL-E et ⑤ | mali-
tiam Y² | ~ a mal. mutari X.

21. iudicas XAL*⑤^{AM}*Ω^M cum JUL-E
(apud AU) et ⑤^v. ¶ Rab. «iudicasti» Hug.
ant. et mod. «iudicasti» Rab. «iudicas»
Iac. | parent.] presentibus Y*; + et X cum
JUL-E | conuentiones] Z*; conuentione
Π^H; conuentiones L*; conuersiones WS;
contentiones YΦZ²; contentione Ψ^D. ¶ al.
conuentiones S² | bonorum Q⑤ | ~ bon.
dedisti ⑤^H | promissionem Γ^{AA}.*

18. ¶ tu XXXVI. Q; <tu G CAM | <et GCAM | <subest GCAM | 19. <docuisti GCAM |
<quoniam (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | ¶ quoniam (2°) XXVII. Φ; XXVIII. MΓ^A; Div. sine
num. Ψ^D; <quoniam (2°) GCA | 20. <si GCAM | <cum GCAM | <dans GCM | <per GCM |
21. <cum GCAM | <quorum GCAM.

22 Cum ergo nobis disciplinam das
inimicos nostros multipliciter fla-
gellas

Ut bonitatem tuam cogitemus
iudicantes

et cum de nobis iudicatur spe-
remus misericordiam

23 Unde et illis qui in vita sua
insensate et iniuste vixerunt
per haec quae coluerunt dedisti
summa tormenta

24 Etenim in erroris via diutius
erraverunt
deos aestimantes haec quae in

animalibus sunt supervacua
infantium insensatorum more vi-
ventes

25 Propter hoc tamquam pueris
insensatis iudicium in derisum
dedisti

26 Qui autem ludibriis increpationis
non correpti sunt
dignum Dei iudicium experti
sunt

27 In his enim quae patiebantur
moleste ferebant
in quibus patientes indignaban-
tur

23. quae coluerunt + execrabilia X cum ⑤ | 24. quae + etiam X cum ⑤ | 27. in his —
ferebant || in quibus — indignabantur (⑤) | in quibus — ind. om. X cum ⑤, ut vid.

Adsunt m(usque ad v. 27b)h(partim, fol. lac.).

22. cum (r°) dum Ω^M | ergo] enim
Θ^H | nobis om. Q* | discipl. das] discipli-
nandas Σ^T | disciplina Y | ~ nobis ergo
discipl. das A; ~ ergo das nobis discipl. Ω^S
arebst. ¶ Rab. et ant. « nobis disciplinam
das » mod. « das nobis disciplinam » Iac. |
nostros] tuos T | ut] et T | iudicantis Z^S
cum JUL-E (apud AU); iudicas Φ^{R†} | et] ut
Q* ut vid. | cum (2°) om. Σ^T | iudicatur]
Z^S; iudicamur Z^S; iudicetur Ψ^D | mise-
ric. + tuam XΛ^LMQ^SYΦZ^SΨ^DΩ edd. ¶ Rab.
« misericordiam » Hug.

23. et (r°) in ras. Q^S; + in W | qui
+ et Ω^{J*} | ~ iniustae et insensate C | quae]
quoque Ψ^D | coluerunt] uoluerunt Ψ^D; +
execrabilia X, cf. ⑤ | ded. summa torm.]
magnis afflixisti tormentis X | dedisti W*.

24. err. uia diut.] errore sui ad iudi-
cium T | uia] sui Z†; uisa Θ^H | errauerit
W†; errauerint W^L | extimantes CXΣ^T;
existimantes Ω^M | quae om. Γ^M; + etiam
X cum ⑤ | in (2°) om. Z^S; + ipsis X |
animal.] animabus T^S; manibus Ω^M.

¶ Rab. et ant. « animalibus » al. « manibus »
Iac. | sunt om. XL | infan(t)ium XAYΨ^DΩ
edd.; in****tum Θ^{H*} | more + sentientes
et X.

25. hoc — pueris] hominum penis Ψ^D |
derisum] Λ^{L*}; derisu ΣΛ^{L*}L; desiderium C,
cf. forte Rom. 1, 24; de*****um Q*.

26. qui] hii X cum AU Ps, cf. ⑤ | ludi-
briis] praem. in A | lud. iner.] hoc iudicio X
cum AU Ps | ludibr. + et Λ^LQ^SY^SΦZ^SΨ^DΩ
magelst | increpationis = ΓΣAMQ*Z*rw
cum ⑤; increpationum S; increpationes T;
increpationibus cett. | non om. Ψ^D | correpti]
W* ut vid.; correcti W^SΩagrelust cum AU Ps;
corrupti Λ^{L*} | sunt om. X cum AU Ps | ~ sunt
correpti I; ~ sunt correcti relust.

27. in his — ferebant om. wt | in (r°)
om. L | enim] autem X | quae] qui L^S; qui
ut L^S | molesti Ω^{S*}; om. X, cf. ⑤ | ferebant]
gerebant Y; uertebantur X, cf. PS-VIG Var
(uerebuntur pro uerebantur) | in quibus —
indignabantur om. X cum ⑤ | quibus + enim
Mwt; + autem s | indignabatur Σ^C; indi-

22. <cum GCAM | <inimicos GCM | ¶ ut XXVIII. Φ; XXVIII. MΓ^A; Div. sine num. Ψ^D;
<ut GCA | <et GCAM | 23. ¶ unde XII. Σ; XXXVII. Q; <unde GCAM | <per GCAM |
24. <etenim GCAM | <deos GAM | <haec C | <infantum GAM | 25. <propter GCAM | 26. <qui
GCAM | <dignum GM | 27. <in (r°) GCAM | <in (2°) GCAM.

Per haec quos putabant deos in
ipsis cum exterminarentur
videntes illum quem olim nega-
bant se nosse Deum verum
agnoverunt

Propter quod et finis condemna-
tionis illis veniet

XIII. ¹ Vani sunt autem omnes
homines quibus non subest
scientia Dei

et de his quae videntur bona
non potuerunt intellegere eum

qui est
neque operibus adtendentes
agnoverunt quis esset artifex
² Sed aut ignem aut spiritum aut
citatum aerem
aut gyrum stellarum aut ni-
miam aquam
aut solem et lunam rectores
orbis terrarum deos putave-
runt

³ Quorum si specie delectati deos
putauerunt

27. illis] cum Θ ; illius $C\Sigma^{C*}T$; illorum A | uenit $X\Sigma$ cum Θ .

XIII. 1. homines + natura X cum Θ et forsitan $\mathfrak{K}$ | 3. quorum — putauerunt] *textum archetypi correxit C secundum $\mathfrak{K}$, praepostere tamen, 13, 3a et 12, 20b inter se commutatis* | specie — putauerunt] propter speciem (+ delectati X) haec (hoc X cum CT ; + deos C) extimauerunt (exist. C; aest. CT) CX cum CT et $\mathfrak{K}$.

Adest h(partim).

gnabuntur L | per haec] hos enim X, cf. PS-VIG (eos) et $\Theta^{261\ 545}$ | haec] hac L | quos] T^* ; qu(e) $T^*\Omega$. ¶ mod. « que » Rab. minus recte « quos » Iac. | potabant T^* ; timebant W^* ; estimabant W^* | deos] $d^{***} Q^*$; deo Λ^{L*} | in ipsis — negabant] in ras. Θ^{A2} ; in ipsis — exterm. om. Θ^{A*} ut vid. | in ipsis] ab his X, cf. PS-VIG (a quibus) | uidentes — finis om. Ψ^D | uidentes + autem $Q\Theta^{AM}$ cum Θ^S | quem] $q\bar{m}$ (= quoniam) Ω^M | necabant Γ^M | ~ uerum deum $\Theta^{AM}\Omega^{SJ}arelust$ | agnorunt L; cognouerunt $M\Phi^P$ | quod] hoc Φ^P | et + in Q^* | fines Y^*T^* | condemn.] dampnationis Ψ^D ; condemnationes M^* | illis = $GXS^{TC}Z^*$ cum Θ ; illius $C\Sigma^{C*}T$; eorum Ω^{MJ} edd.; illorum cett. | ueniet] Θ^{M*} ; uenit $X\Sigma\Theta^{M2}Z^*$ W^*tut cum Θ ; + super illos $\Lambda^LQ^*Y\Phi Z^*\Psi^D\Omega$ edd.; + de idolatris L (-triis L^2), capituli seq. titulo in *textum inserto* | ~ uenit illis X.

XIII. 1. autem] enim Θ^H cum PEL Eph (Cod. A), PEL (PS-HI ep. 9) et Θ ; quidem X, cf. Θ ; om. Yg | ~ autem sunt $\Omega grelst$ | hom. + natura X cum Θ | ~ hom. om. Ω^M | quibus] *praem.* in $\Lambda^{L2}AMY\Phi^{RG}\Theta^{AM}Z^*\Gamma^A\Psi^D\Omega$ edd. | non sub.] cf. Θ ; deest X |

subest] Λ^{L*} cum PEL Eph (fam. A) et $MAXn$ pag; est sub L; est $C\Lambda^{L2}\Gamma$ cum AU cf (codd.) et PEL Eph (cod. B), | scientiam Π^{H*} | et] *praem.* sed X | bona om. W cum $MAXn$ pag | poterunt Z^* | ~ (e)um intell(i)gere CQ | qui est] quis esset Ψ^D | qui] quis CI^{M*} | quis esset] qui esse** W^* | quis] qui Σ .

2. citatum] ciuitatum Y^* | et] Z^* cum CT te, FO (cod. W); aut $CX\Lambda^L\Pi^H LQY\Phi\Theta^H Z^*WS^*\Gamma\Psi^D\Omega^M$ cum CT te (cod. A), Fo (codd. RMBV), FIR con, $MAXn$ pag, PS-AU spe; om. g. ¶ Rab. « et » Hug.

3. quorum — putauerunt] *permutauit cum commate 12, 20b, cum tanta cruciasti adtentione et liberasti C; om. WS^* per homoeot.* | quorum] quod Σ ; + et are | si] ipsi Φ^P | specie delectati] cum Θ ; propter speciem C (in 12, 20) $L\Theta^H$ cum CT te, FO, $MAXn$ pag, PS-AU spe; propter speciem delectati X | specie] speciei Y | delectasti Ω^{J*} | deos] haec deos C (in 12, 20) Z^*S^* cum AU tri et Θ ; hoc $XL\Theta^H$ cum CT te, FO, $MAXn$ pag, PS-AU spe et Θ^{SC} | putauerunt] cum AU tri; extima(u)erunt $X\Sigma$; aestimauerunt CT , $MAXn$, PS-AU; exstimauerunt C (in 12, 20) L; exes-

<per GCAM | <videntes GCAM | <propter GCAM.

XIII. 1. ¶ vani XIII. Ω ; XXVIII. Φ ; XXX. $M\Gamma^A$; XXXVIII. Q; Div. sine num. $W\Psi^D$; <vani GCA | <et GCAM | <neque GCAM | 2. <sed GCAM | <aut (4°) GCAM | <aut (6°) GCAM | 3. <quorum GCAM.

Sciant quanto dominator eorum
speciosior est
speciei enim generator haec om-
nia constituit
4 Aut si virtutem et opera eorum
mirati sunt
intellegant ab ipsis quoniam qui
haec constituit fortior est illis
5 A magnitudine enim speciei et
creaturae
cognoscibiliter poterit horum
creator videri
6 Sed tamen adhuc in his minor

est querella
et hii enim fortassis errant
Deum quaerentes et volentes
invenire
7 Etenim cum in operibus illius
conversentur inquirunt
et persuasum habent quoniam
bona sunt quae videntur
8 Iterum autem nec his debet
ignosci
9 Si enim tantum potuerunt scire
ut possent aestimare saeculum

3. dominatur eorum] his (om. X) dominus X cum CY et forsitan $\mathfrak{K}$, cf. $\mathfrak{G}$ | est] sit X cum CY (~ sit spec. CY) et forsitan $\mathfrak{K}$ | 4. in uirtute et (aut in X) operibus X et MAXn cum $\mathfrak{G}^B$ | operam C, forsitan recte, cf. $\mathfrak{G}$ | constituit + fortia Z*S* cum CY | 5. cognosc.] consequenter X cum HIL, HI et $\mathfrak{G}$ | 6. adhuc ($\mathfrak{G}^A$) || in ($\mathfrak{G}^B$) | 7. pers. habent] suadentur facie X cum $\mathfrak{G}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 8. autem om. X cum $\mathfrak{G}^1$ | nec de his X.

Adest h(partim).

timauerunt Θ^H | sciant] scient CQ; + ergo
Z³ | quanto] T*; quantum Θ^HT^2 | domina-
tor eorum] cum AU tri; dominus X; praem.
h(i)s $\Lambda^LQ^2Y\Phi Z^2\Gamma\Psi\Omega$ edd.; cf. CY (²/₂),
MAXn et PS-AU (his dominus, cum $\mathfrak{G}$) |
est] sit X cum CY te, FO; + his Σ , cf. supra |
speciei] speciem L | generatorum Ψ^D | ~
const. omnia L.

4. aut corr. Θ^{A3} | uirt. — opera] in
uirtute et (aut in X) operibus X cum MAXn
pag et $\mathfrak{G}^{B386}$ | uirtute Q | et] aut Θ^H cum CY
FO (cod. M); om. LQ | hoperam C | eorum]
horum X | intellegent Π^{H*} ; intellegebant
 $G^*\Phi^P$ | ipsis] his Y; illis $\Omega^sareluse$ | quon-
iam] cum CY (²/₂) et MAXn; quanto ΣZ^*
cum AU tri et $\mathfrak{G}$ | hoc Ω^{S*} | constit.] cum $\mathfrak{G}$;
fecit Ω edd. cum PS-AU s; + for(t)ia Z*S cum
CY (²/₂) et MAXn. ¶ Rab. et ant. minus
recte « constituit » Iac. | ~ fecit hoc Ω^{S*} .

5. a] de X cum HIL tri | magnitudinem
 Ψ^D | etenim W* | specie L | et om. Ψ^D |
creat. + eius ad cuius creatura claritate

comparata X, cf. PEL Rm (ad cuius magni-
tudinem creatura comparata) | cognosc.]
consequenter X cum HIL et HI ep, Gal, Dn
et $\mathfrak{G}$ | ~ creator horum Ω^{MSJ*} (ut vid.) edd. |
uideri**** S.

6. adhuc] cf. $\mathfrak{G}^{A443786}$; om. Z* cum
 $\mathfrak{G}$ | ~ in his adhuc LW | min. est] mino-
rem Y* | fortasis Q*Y*; fortasses G; for-
tasse LT Ω^{SJ} edd. | erant X $\Sigma^T\Pi^HLM\Psi^D\Omega^M$;
serant W* | uol.] nolentes G* ut vid.

7. etenim] et X | cum] in ras. S² | in
om. W* Ψ^D | illis Γ^M | conuersentur] Z*;
conuersantur XZ³ Γ ; + et Ω^{SJ*} . ¶ Rab.
« conuersentur » Iac. | pers. hab.] suadentur
facie X cum $\mathfrak{G}$ | persuasu Q; per suas sum L.

8. autem om. X cum AU q et $\mathfrak{G}^1$ | nec +
de X | his] Σ^{Ca} (s in ras.).

9. poterunt L; potuissent Ω^sage . ¶ Rab.
« potuerunt » Iac. | possint X $\Sigma\Pi^H M^*\Phi^P$
 $\Theta^H Z^*TW$ cum AU ep (codd.), Gn li (codd.) |
extimare CX $\Sigma\Lambda^L$; estimari Π^H | s(ae)cu-
lum] W³; sacculum Θ^{M*} ; a saeculum LW*

<sciant GCAM | <speciei GCAM | <haec GM | 4. <aut GCAM | <intellegant GAM | <quon-
iam CM | 5. <a GCAM | <cognoscibiliter CM | 6. <sed GCAM | ¶ et hii XXX. Φ^P ; <et hii
GCM | ¶ deum XXX. Φ^{RG} ; XXXI. Γ^A ; Div. sine num. Ψ^D ; <deum GA | 7. ¶ etenim XXXI.
M; <etenim GCA | <inquirunt CM³ | <et GAM* | 8. ¶ iterum VIII. A $\Theta^{AM}\Gamma^M$; XXXVIII.
Q; <iterum GCM | 9. <si GCAM.

quomodo huius Dominum non
facilius invenerunt
¹⁰ Infelices autem sunt et inter
mortuos spes illorum est
qui appellaverunt deos opera
manuum hominum
Aurum et argentum artis inven-
tionem similitudines anima-
lium
aut lapidem inutilem opus ma-
nus antiquae
¹¹ Aut si quis artifex faber de silva
lignum rectum secaverit
et huius docte eradat omnem

corticem
et arte sua usus diligenter fa-
bricet vas utile in conversa-
tionem vitae
¹² Reliquias autem eius operis ad
praeparationem escae abutatur
¹³ et reliquum horum quod ad
nullos usus facit
lignum curvum et verticibus ple-
num
sculpat diligenter per vacuita-
tem suam
et per scientiam artis suae figu-
ret illud

10. inter] in C cum Θ , forsitan cum $\mathbb{K}$ | similitudines] *praem.* et X cum Θ , forsitan cum $\mathbb{K}$ |
11. silua] saltu X, forsitan cum $\mathbb{K}$ | $\sim$ rectum lignum X, forsitan cum $\mathbb{K}$, cf. Θ | $\sim$ utile uas X,
item | in conuersationem] cum Θ ; in conuersatione GCX, forsitan cum *archetypo* | 12. eius] huius
XΣ, forsitan cum $\mathbb{K}$.

Adest h(partim).

(ut vid.); a saeculo T; seculo W² | domi-
num] dominatorem Σ. ¶ al. domina-
torem Θ^M | $\sim$ facil. non Ω | inuenirent
Λ^{L*}.

10. autem] enim ΣS | inter] cum PS-
AU spe; in CM* cum Θ | mortuos] species L |
est om. LWS* cum Θ | qui] quia Θ^H | ma-
num LW | argent. + et Ω^M cum PS-AU spe |
artes Y* | inuentionem] W² (ult. e corr.);
adinuentionem X; inuentione Γ^A; inuen-
tionum Q | similitudinem X Θ^H Ω^M cum
PS-AU spe; similitudinis LM*Q*; *praem.* et
XMQ²YΦΘZS²Ψ^DΩ edd. cum PS-AU spe et
 Θ . ¶ Rab. «et» Iac. | aut] uel Π^HLWT; om.
 Θ^H cum Θ ¹⁶⁷ | opus] per Ψ^D | manu* W*
Γ^{M*}; manum Y* | antiqui Ψ^D.

11. si quis] serris T | silua] saltu X |
rectum om. L | $\sim$ rectum lignum X, cf. Θ |
secauerit] L*; s****uerit W*; rescauerit
L²; secuerit Z²Ω³J edd.; secuit Ω^M; secat
Σ | docteradat Ω^M | $\sim$ cort. omnem Ω |
usus] ausus Σ^T | utile] Z²*; inutile ALYΦ^{RG}
Z²TW*SY^DΩ. ¶ Rab. «inutile id est ualde

utile» Hug. | $\sim$ utile uas X cum Θ | conuer-
satione GCXΛ^LΠ^HY*ΦΘZTSΓΨ^D | uitae]
utel** Q*.

12. reliquias] Y*ΩJ*; reliquas Q*T*
W*; reliqua L; reliquiis Y²SΩ³J² edd. ¶ «re-
liquias autem id est reliquiis ... abutatur»
antiquus modus loquendi Hug. Rab. «re-
liquias» mod. «reliquiis» Iac. | eius] huius
XΣQΩr | operis om. W | escas Y* | abuta-
batur Θ^H ; utatur X.

13. reli***** M* | horum quod]
quod superest X | horum] hortum Σ^C | nul-
los usos Z*; nullum usum Λ^LM*ΦZ²Ψ^DΩr,
cf. Θ | nullius A; nullus Σ^CT*W*; + est
Iξ. ¶ Rab. «nullos usos» Iac. | faciat Iξ;
facilis Σ^C | $\sim$ nullum facit usum Ω^S | cur*u-
um Θ^M ; curruum Q* | uerticibus] Ω^J*;
euerticibus Ψ^D; uorticibus Ω³ε; uesticibus
Q*. ¶ Rab. «uorticibus» Hug. | uac. suam]
sagacitatem suam Q; otium suum XΣ^CZ*,
cf. Θ ; ostium suum Σ^T | arti S* | suae om.
g | $\sim$ su(a)e artis Ω edd. | et (4°) hominis
om. Z* | et (4°) illud om. G* per *homoeot.* |

<quomodo GCAM | 10. ¶ infelices XXXI. Φ; XXXII. MΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <infelices
GCA | <qui GCAM | <aurum GAM | <et similitudines CM | <aut GAM | 11. <aut GCAM |
<et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 12. <reliquias GCAM | 13. <et (1°) GCAM | <lignum GA |
<sculpat GCAM | <et (3°) GCAM.

Et adsimilet illud imagini hominis
 14 aut alicui ex animalibus illud
 conparet
 perliniens lubrica et rubicundum
 faciens fuco colorem illius
 et omnem maculam quae in illo
 est perliniens
 15 Et faciat ei dignam habitatio-
 nem
 in pariete ponens illud confir-
 mans ferro
 16 ne forte cadat prospiciens illi
 Sciens quoniam non potest se

adiuvare
 imago enim est et opus est illi
 adiutorio
 17 Et de substantia sua et filiis suis
 et nuptiis votum faciens inqui-
 rit
 non erubescit loqui cum illo qui
 sine anima est
 18 Et pro sanitate quidem infir-
 mum deprecatur
 et pro vita mortuum rogat
 Et in adiutorium inutilem invo-
 cat

14. lubrica] *sic scripsit archetypus*; rubrica CX | 15. ei] illi XΣ | firmans X | 16. adiutorio] *lectio difficilis*, cf. Ⓢ; adiutorium XΣA | 17. sua om. X cum Ⓢ | 18. et in adiutorium inut. inuocat + et in procuracionem (cf. Ⓢ; prouocatione C) ineruditum deprecatur CX, *altera versio eiusdem commatis* (Ⓢ?).

Adest h(partim).

et (4°) om. Q | assimulet Ω^M; adsimile W* | illud (2°) om. Ω^M | imaginis Q* *ut vid.*; imagine A.

14. illud] aliud A | ~ comparet illud Θ^H cum Ⓢ | perliniens (1°) — est om. Z³, *restit.* Z³ | perliniens (1°) | perlinies W* | lubrica] G*M*Z*S*; rubrica G*CXM²QYZ² TWS²Ω^{SJ} *edd.*; rubricas L. ¶ lubrica X²; aī. lubrica S³ | rubicundum Π^Ha; rubicundo Ω^{SJ}* (*ut vid.*) | faciat Ω^{MJ}* (*ut vid.*). ¶ «rubicundine» Hug. Rab. et ant. «rubicundum faciens» mod. «rubicundo faciat» Iac. | fuco] Φ^P*; foco AQ*TW^{YD}; fusco ΣY*Φ^{P2}Γ^MΩ^{MS}; om. X | colore CΓ^M | perlin. (2°) — 15. et] perliniē** Ω^J* | perlin. (2°) | liniens Λ^LLW²S*; linies W*; perinplens X; + terra XY²(om. Y³)Φ^FZ²S² Ω^{Sae} cum Ⓢ⁰; + terram Y*Φ^{RG}Y^D.

15. et] ut Ω^M; om. Λ^L | faciet XQΩ^S; faciens Σ cum Ⓢ | ei] illi XΣ | dignam + eius Ω^M, cf. Ⓢ | habitat.] Ω^{J2}; + et LΩ^{MJ}*³ arelst | in par.] in parietem Ω^S; parieti L | pon. illud] ponetis Ω^M | illum W*; illos L; *sine addito* = GCΣ^T*CΠ^HALM*ΘTWSu;

+ et *cett.* | conf.] firmans X; + illud Λ^L.

16. prēspiciens Θ^H | illi (1°) illud Z* Ψ^D; illum AY*Φ^{RG}Z² | sciens] *praem.* et Π^HLWS | quoniam] quod Γ^M | se adiuuauere Φ^P | ~ adiuu. se Ω^{SJ2}(*in ras.*) arel^{bst} | **imago Q | illi (2°) | Λ^{L2} (*alt. i in ras.*) | adiutorio = G*(*ut vid.*)CT; adiutorum Λ^{L*}; adiutorium *cett.*

17. subst. — suis] substantiae suae filiis Z* | sua om. X cum Ⓢ | et (2°) + de XΣY Φ^{RG}Z²SΨ^DΩ^{MJ} | et (3°) om. A | nuptiis] Z*; de nu(pt)iis ΣMQ²Y²ΦΘZ²TTΨ^DΩ *edd.*; de nuptis Y*; a nuptiis Q* *ut vid.*; nuptiis suis Π^H cum Ⓢ^{BSA}; de nuptiis suis XΛ^LLWS | inquireret YT; + ab eo et X | erubescit] Z³ (*i in ras.*); erubescet QT cum PS-AU *spe* | illo] illum Θ^H; filio Ω^M.

18. sanitatem Φ^{GW}* | quidam Q* | infirmum Γ^A | uitam W* | mortuorum M* | rogat *in ras. long. spat.* Q² | ~ rogat mortuum Ω^{SJ}*(*ut vid.*) arel^{bst} | in] ad L; om. Ω^S | adiutorio Φ^PΘ^H | in utilem S; inutile Ω^S | inuocat + et in procuracionem (prouocatione C) in(a)eruditum deprecatur CX.

<et (4°) CAM | <imagini G | 14. <aut CM | <perliniens (1°) GAM | <lubrica C | <et (2°) GCAM | 15. <et GCAM | <in GCAM | 16. <ne GCM | <sciens GAM | <imago GCAM | 17. <et (1°) GCAM | <non GCAM | 18. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | <et (3°) GCAM | <(et 4°) C.

¹⁹ et pro itinere petit ab hoc qui
ambulare non potest

Et de adquirendo et de operando
et de omnium rerum eventu
petit ab eo qui in omnibus est
inutilis

XIV.¹ Iterum alius navigare cogitans
et per feros fluctus incipiens iter
facere

ligno portante se fragilius li-
gnum invocat

² Illud enim cupiditas acquirendi
excogitavit

et artifex sapientia fabricavit sua

³ Tua autem pater gubernat pro-
videntia

quoniam dedisti et in mari viam
et inter fluctus semitam firmis-
simam

⁴ Ostendens quoniam potes ex
omnibus sanare etiam si sine
rate aliquis adeat

19. de (2°) om. X cum Θ | omnium rerum] aliter $\mathfrak{K}$? cf. omnium rerum Θ infra | in omni-
bus] manibus $\mathfrak{K}$? cf. Θ | inutilis] in(h)abilis G², forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ .

XIV. 1. feros] feroces C Σ | fragiliorem X | 2. sua om. X cum $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et Θ | 3. tua autem]
tu autem GC Σ ^TA, forsitan cum archetypo; sed tale mendum perfacile vulgatur | gubernat CA (cf. tu supra) |
in fluctibus PRIS, forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ | 4. rate] ex vv. 5 et 6; arte $\mathfrak{K}$ cum Θ | adeat + mare Σ ,
forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ (ed. J. ZIEGLER in loc.); cf. tamen v. 5 transeuntes mare per ratem.

Adest h(partim, fol. reciso).

19. hoc = GC Σ II^HAMQ*(ut vid.)T
W*ST Γ ; illo Ω^M ; eo cett. cum PS-AU spe |
qui (1°)] quod Ω^I * | de (1°) om. Z* | de (2°)
om. XII^HW cum Θ | euento Y*; euentum
II^H* Θ^H *; et uentu L | petet Ψ^D | in omn.]
omnium rerum Θ^{HM} | in omnibus est om.
T† | est inut.] in ras. Ω^I 2 | inut.] indigens
C Σ Θ^{HM} ; inhabitabilis Z*; utilis Ω^S *. ¶ ina-
bilis G², cum PS-AU spe (cod. S); qui in omni-
bus est inutilis Θ^M ; in [...] rerum est indi-
gens Θ^A | ~ inut. est X, cf. PS-AU spe.

XIV. 1. feros] Y*W*; ferros A; fe-
roces C Σ LY² Θ^{HM} W²ST Ψ^D ; asperos Λ^L . ¶ fe-
ros Θ^M ; inferos Θ^A ut vid. | iter fac.] adire L;
iterum faciens W* | ~ iter fac. incipiens
 Ω arelvst | portante se] W†; portante g;
portantes se Φ^{RG} ; portantes T*; portantis T²;
portanti W²; portantis et X | fragiliorem X.

2. enim] quidem Σ ; et non Y* | exco-
gitabit X | fabricabit X | sua] sica Ψ^D ; om.
cum Θ ; + prudentia L; + prouidentia Y²
WS, ex v. seq. | ~ qua fabric. AQ.

3. tua] tu G* Σ T*II^H*ALY Θ^H T*W*
 Γ^M * Ψ^D Ω^{MS} J*. ¶ Rab. «tua» uel «tu»
Iac. | gubernas Y²W² Ω^{MS} ; gubernat CII^H*
AY^D; gubernans QY* | prouid.] prudentia

$\Phi\Psi^D$; prudentiam Y; sapientia Λ^L WS. ¶ al.
prudentia Θ^M | ~ prou. gub. (+ ab ini(tio
cuncta are) arelvst | quoniam — uiam om.
 Θ^{A**} * | quoniam] quum C | et (1°)] II^H*Z*
cum Θ ; om. XII^H2ALQY Φ Z² Ψ^D Ω ag cum
PRIS, QU pro et Θ^{46} | mari] W*; mare Λ^L A
W² | uiam + tuam Ω^M | fluctus] Z³; fluctos
AZ*; fluctibus Y^{RG}Z²W* Ψ^D , cf. PRIS (in
fluctibus) | saemitas firmissimas Q | fir-
miss.] fortissimam A | ~ firm. semitam Θ^H .

4. potes = GC Σ T* Θ^A L AQ* Θ Z* cum
94, 95, QU pro; potest L; potens es cett. cum
ANT-M et Brev. goth. | ex omnibus om. Σ T* Θ
L, cf. ANT-M et Brev. goth. | ~ ex omni. po-
tes A cum Θ ^S; in omnibus potens ex X | sa-
nare] saluare X Σ Z*Tst cum 94, 95, ANT-M,
Brev. goth. | etiam] est Ω^S ; om. Γ^M | si om.
 Σ Q* Γ^M * Ω^M † | rate] arte tvt cum 94, 95 et Θ ;
recte et L | aliquis adeat] transeuntes Σ T*(ut
vid.)^cL cum QU pro, ANT-M, Brev. goth. | aliq.]
Z*; ali** S*; quis Φ Z³ Ψ^D Ω^M cum 94, 95.
¶ Rab. «aliquis» Iac. | adeat] praem. mare Y²;
+ mare Σ T* Θ^A L LM²Y² Φ^P *(ut vid.) Θ S² Ω
arelvst cum QU pro, ANT-M et Brev. goth.
¶ Rab. non habet «mare» Iac. | ~ potest etiam
si sine recte et transeuntes mare sanare L.

19. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <petit GCM.

XIV. 1. ¶ iterum XIII. Ω ; XL. Q; <iterum GCAM | <et GAM | <ligno GCM | 2. <illud
GCAM | <et GCAM | 3. <tua GCAM | <quoniam GCAM | <et (2°) GAM | 4. <ostendens GCAM.

- ⁵ Sed ut non esset vacua sapientiae tuae opera
propter hoc etiam exiguo ligno
credunt homines animas suas
et transeuntes mare per ratem
liberati sunt
⁶ Sed ab initio cum perirent superbi gigantes
spes orbis terrarum ad ratem
confugiens
remisit saeculo semen nativitatis
quae manu tua erat gubernata

- ⁷ Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia
⁸ per manus autem quod fit maledictum et ipsum et qui fecit illud
Quia ille quidem operatus est illud autem cum esset fragile
Deus cognominatus est
⁹ Similiter autem odio sunt Deo impius et impietas eius
¹⁰ etenim quod factum est cum illo qui fecit tormenta patietur

5. ut non esset] uis non esse X cum Θ | essent A; sit C | 6. sed ab in.] ab initio enim XA, forsitan cum $\mathfrak{B}$, cf. Θ^{VI} | fugiens C* | remisit] reliquid X cum Θ | 8. per manus... quod fit] cum Θ ; + idolum C Σ , alia versio; + dolum A | maledictum] cum Θ ; + est CX Σ | et (r^o)] cum $\Theta^{V 637}$; om. Σ^TA | ipsum] ipsud C Σ^T | 9. autem] enim X cum Θ .

Adsunt m(a v. 7)h(partim, fol. reciso).

5. ut non esset] uis non esse XZ* cum Θ | esset = G Σ Λ^L * Π^H Q* Θ^{AM} *TW*S cum τ ; e** G*; sit C Θ^H ; essent cett. | uacuae Q* | sapientia tua Y*W* | tua g; om. Z* cum Θ^{SV} | opera + homines Ω^S | ~ uacua non essent opera sap. tuae et L | propter hoc om. Σ^{T*C} | hoc + quod Z* | etiam] enim L; + in Y*; + et Φ^G Z Σ^2 Ψ^D Ω^M agrelst | ~ exiguo etiam Ω^S | credentes X | homines om. Ω^S | et om. Ω^J * ut vid. | ratem] T* cum τ ; ratim T Σ^2 ; rates $\Sigma\Gamma^A$; rat** Q*; rate Λ^L Π^HY * Θ^{HA} W*S* Γ^M ; retem L | liberati sunt] Θ^{M2} (ati sunt in ras.); libero sunt Θ^A (in ras. ut vid.).

6. sed ab in.] Σ^C * Ω^J *; sed et ab in. Σ^{TC2} Π^H Z*WS Γ^2 Ω^2 arelbst; ab in. enim X Λ^L ALMY Φ Θ^{AM} Z Σ^2 Ψ^D g, cf. Θ^{VI} . ¶ ant. « ab initio enim » mod. « et ab initio » Iac. | perirent] cum QU pro; perierent W*; perierent Γ^A ; superuient X. ¶ perirent X | ratem] T*; ratim T Σ^2 ; rate Y*; racemo Ψ^D | confug.] Z*; fugiens C*Y Φ^{RG} Z Σ^2 Ψ^D | remisit] reliquid X cum Θ | natiu. + illius XL

Z* | manus T*S | tua] dei L | ~ tua manu $\Sigma\Omega^M$ | erit Γ^M .

7. enim] cum τ^{70} ; om. Ψ^D Ω^M cum τ^{56} et Brev. goth. | per — iustitia] quod fit per iustitiam Z* cum AM Ps; quod fecit per iustitiam Π^H ; per iustitiam quod fit L | quod] quot Θ^H | iustitiam Σ^T Q*.

8. autem] enim Σ ; om. L | quod] Σ^{T*} ; praem. per Σ^{T2} | fit] sit Γ^{M*} | quod fit] sine addito = G*XZ*, cf. Θ ; + dolum A; + (i)d(o)lum m cett. cum Brev. goth. | maledictum] sine addito = G*A*; + est per quod fit Ω^M ; + est m cett. | et (r^o) om. Σ^TA | ipsu(d) C Σ^T Θ^H . ¶ ipsut X | et (2°) om. Ω^M | illud (r^o)] illum Π^H Ψ^D m (ut vid.) | ~ quidem ille W | est (r^o) + nephas Ω^S *; + id L† | cum] qu*** G* | fragilis L.

9. autem] cum Θ^{755} ; enim X cum Θ | deo] d* L* | impietates T Ω^M .

10. quod] cum A | factum] finitum L | illum Θ^H | paciatur Ω^2 (tur in ras.); patientur CX.

5. <sed GCAM | <propter GCAM | <et GCAM | 6. <sed GCAM | <spes GCAM | <remisit G CAM | 7. <benedictum GCAM | 8. <per GCAM | <et (r^o) C | <quia GCAM | <illud GCAM | 9. ¶ similiter XLII. Q; <similiter GCAM | 10. <etenim GCAM.

- 11 Propter hoc et idolis nationum
non erit respectus
quoniam creaturae Dei in odium
factae sunt
et in temptationem animis ho-
minum
et in muscipulum pedibus insi-
pientium
- 12 Initium enim fornicationis est
exquisitio idolorum
et adinventio illorum corruptio
vitae est
- 13 Neque erant ab initio neque
erunt in perpetuum
- 14 Supervacuitas enim hominum
venit in orbem terrarum
et ideo brevis illorum finis in-
ventus est
- 15 Acervo enim luctu dolens pa-
ter
cito sibi filii rapti faciens imagi-
nem
Illum qui tunc homo mortuus
fuerat
nunc tamquam deum colere coe-
pit
et constituit inter servos suos
sacra et sacrificia

11. idolis nationum non] in idolis nat. XΣ cum **℞** (ut vid.) et **ℳ** | in (1°) ad X | musci-
pulam CΣT; muscipula X; muscipulis A | 13. neque + enim XΣ cum **ℳ** | 14. uenit] hoc adin-
uenit A | 15. aceruo] sic archetypus; acerbo scr. G | ~ rapti filii A cum **ℳ** | facit CΣ; fecit XA.

Adsunt mh(partim, fol. reciso).

11. hoc et in in ras. brev. spat. Ω³ | hoc]
quod ΣZ* | idolis = G*CA^LΠ^HAM*QY*
Φ^{RG}Θ^{AM}*ZΨ^DΩ^Mmgls cum **ℳ**¹⁰⁰; praem.
in cett. cum AU s Den, Brev. goth. et **ℳ** | non
om. XΣΛ^LZ*^w cum AU et **ℳ** | respectus] du-
bitatio Σ; uisitatio Z* ut vid. | creatura XΘ^H |
in (1°) ad XL | odio Π^HAΨ^D m (ut vid.);
abominationem Z* cum Brev. goth.; abomi-
natione Σ. ¶ al. abominationem Θ^M | fact.
sunt] facta est XΘ^HZ* | factae] M*; facta
M²w | ~ sunt dei in odium factae g | et
(2°) om. Q* | in (2°) om. Σ | temptationem]
Q*Z*S* cum **ℳ**²⁰¹; te(mp)tationes Λ^LQ²Y
ΦZ²S²Ψ^Dg cum **ℳ**; tem(p)tatione CX; +
scandali Σ, cf. **ℳ** | animis] Q*m; anim(ae)
Λ^LQ²Y*ΦZ²Ψ^DΩ^{ae} cum **ℳ**^C; amim** M*;
animabus CXl^{bst}; manibus Z* ut vid. ¶ ant.
« anime » Rab. « animis » Hug. | in (3°) om.
Γ^{A2} (vel evan.) Ω^S | muscipulum = G*(ut vid.)
ΣCΘ^HZ*T*, cf. **ℳ**; muscipulam G²CΣ^TM²
Y²Ω edd.; muscipulas Z²S²; muscipula XL;
muscipulis M*Y*Z²S* et cett. cum Brev. goth.

12. est (1°) om. Ψ^Dm cum **ℳ** | aduen-
tio T* | illorum] eorum Ω^M | est (2°) om. Σ

cum Brev. goth., cf. **ℳ**.

13. neque] non Ω; sine addito = GCAQT
WSΓ^Am; + enim Z²Ω cett., cum **ℳ** | erat Wα |
neque (2°) + enim Y | erunt] erant Y*.

14. super(b)a ciuitas CY* | enim]
autem XL cum **ℳ**^{S2V} | hom.] M² (um in ras.);
hominis C; sine addito GCXΣΘ^HTr, cf. **ℳ**;
+ h(a)ec Z²Ωagel^{bst}; + hoc M cett. | uenit
= GCΣΘ^HZ*T; aduenit **rt**; intrabit X; adin-
uenit cett. | in] Y*²; om. Y² | orbem] Y*W*;
orbe Y²W²Γ^Aw | terram Γ^M | illorum] eorum
ΩJ | ~ est inuentus CΘ^HW†Ω^{SJ}marel^{bst}.

15. aceruo = CXΣΛ^LΠ^HALM*QY*
ΦΘZ*T*S*Ψ^Dm; acerbo cett. | enim om. m |
lucto L; luctum Q | fili XW*m | cito sibi
fil. ra(p)ti = GCXΣLMQΘZ*Tm; ~ rapti
cito sibi fil. ag; cito sibi rapti fil. cett. cum **ℳ** |
faciens = GZ* cum **ℳ**; facit CΣMQ*m, cf. **ℳ**⁷⁶⁶;
fecit cett.; praem. qui Γ^M | (im)ag. + ut X;
+ et Λ^LMQ²YΦZ²T²S²Ψ^D Ω edd. | illo Z*;
illi L | tunc + quasi Λ^LMQ²YΦZ²S²Ψ^DΩ
agrel^{bst} | homo om. Z* | fuerit Λ^L* | nunc]
hunc Λ^L | deum] dominum L | c(e)pit XΣΛ^L
Π^HTΩ | inter] in m; + se et X | suos om. Γ^M.

11. <propter GCAM | <quoniam GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 12. <initium
GCAM | <et GCAM | 13. <neque (1°) GCAM | 14. ¶ supervacuitas XIII. Σ; <supervacuitas
GCAM | <et GCAM | 15. ¶ acervo XLIII. Q; <acervo GCAM | <cito GAM | <illum GCAM |
<nunc GAM <et (1°) GCAM.

16 Deinde interveniente tempore
convalescente iniqua consuetu-
dine
hic error tamquam lex custodita
est
et tyrannorum imperio coleban-
tur figmenta
17 Hos quos in palam honorare
non poterant homines propter
quod longe essent
e longinquo figura illorum ad-
lata
evidentem imaginem regis quem
honorare volebant fecerunt

ut illum qui aberat tamquam
praesentem colerent sua sol-
licitudine
18 Provenit autem ad horum cul-
turam et hos qui ignorabant
artificis eximia diligentia
19 Ille enim volens placere illi qui
se adsumpsit
elaboravit arte sua ut similitu-
dinem in melius figuraret
20 Multitudo autem adducta per
speciem operis
eum qui ante tempus tamquam
homo honoratus fuerat

16. hic error] *forsitan ex nota marginali, cf. infra custodita (fem.); om. X cum* Θ | 17. et hos C; horum X | euidenter] *cum* Θ ; euidenter G | 19. illi] huic X Σ | adsumpserat CX Σ .

Adsunt mh(partim, fol. reciso).

16. interuen.] ueniente W | conuales-
centem m | iniqua] antiqua ϵ | $\sim$ iniqua
conual. Σ | consuetudinem L | hic error *om.*
X *cum* Θ | hoc T*S* | custodita = GCX Λ ^L
ALY* Φ Z*TWSTm; custoditum Ψ^D ; cus-
toditus *cett.* | et] *praem.* nam Z* | celebran-
tur Σ^C . $\Uparrow$ colebantur Σ^C .

17. hos = G Σ Λ ^LALQ Φ ZT Ψ^D Ω m
cum Θ ; horum X; horum enim Z*; *praem.*
et *cett.* | quos] quasi Ψ^D | in *om.* CII^HMW
S* $\mathfrak{g}$ | in palam] in facie Σ , *cf.* Θ | potue-
rant Q | $\sim$ homin. hon. non pot. Ω atels ϵ |
propter + hoc arels ϵ | essent] habitarent
 Σ *cum* Θ | e] et L; et e Θ ; et a X; eo Φ^P ; a
 $\mathfrak{ag}$ | longinq.] longo Y | figura] Z* $\mathfrak{s}$; figuram
 Λ^L Q Φ $\mathfrak{R}^G$ Z $\mathfrak{s}$ Ψ^D , *cf.* Θ | illorum] eorum Σ Θ^H
 Ω^S *edd.* | a(d)lata] Z* $\mathfrak{s}$ S*; collata Ω^S *; data
C; a(l)latam Λ^L QY* Φ $\mathfrak{R}^G$ Z $\mathfrak{s}$ Ψ^D ; + est
CX; + et L; + est et Z* | euidenter GQ*
T Ω^S m; uidentes XZ* | regis] *in ras.* S $\mathfrak{s}$; re-
gem Σ | ut] et Θ^A | illam G*; illo Z* | abe-
rant II^H*; aberrant Y*; abierat A | suam
sollicitudinem Y*T^M.

18. ad] ab T | culturam] T*; cultura
Y*T $\mathfrak{s}$ | et *om.* Σ | hos] eos X | ignor. + pos-

tea XS *cum* Θ^O | artifices LY*T* | eximia]
S*; eximiam Σ LQY* Φ Z*W*S $\mathfrak{s}$ Ψ^D ; ex nimia
m *ut vid.*; ex nimiam A | diligentia] S*m;
diligentiam Σ ALQY* Φ Z*S $\mathfrak{s}$ Ψ^D .

19. enim] autem Ω^M ; *om.* S. $\Uparrow$ « enim »
Hug. Rab. et ant. « enim » uel minus recte
« autem » Iac. | uolens] T $\mathfrak{s}$ (ns *in ras. long.*
spat.) | placere] *praem.* plus LQ $\mathfrak{s}$ Y Φ Z $\mathfrak{s}$ Ψ^D Ω
agre. $\Uparrow$ « plus placere » Hug. | illi] huic
 Σ LZ*; uhic X | qui se ads.] quis eam sump-
sit Y*; qui eam assumpsit Y $\mathfrak{s}$ | a(d)sum(p)se-
rat CX Σ LZ*S $\mathfrak{T}$ | elaborauit] Z*; elabora-
bit T; et laborauit A Φ Θ ^{AM}Z $\mathfrak{s}$ W Γ Ψ^D ; et
laborabit X | *ut om.* II^H | simil. — figu-
raret] similitudine in melius figuraret II^H*;
similitudinem in melius figurare II^H $\mathfrak{s}$ *ut*
vid. | similitudine Q | in *om.* Y | figur.]
fingeret L; reformaret Q | $\sim$ fig. in mel-
lius Φ^R .

20. multitudo autem + hominum Λ^L Y
 Φ $\mathfrak{R}^G$ Z $\mathfrak{s}$ S $\mathfrak{s}$ Ψ^D Ω arels ϵ | adducta] S*; ab-
ducta Z*S $\mathfrak{s}$ Ω ael ϵ , *cf.* Θ^{VI} . $\Uparrow$ Rab. « ab-
ducta » Hug. et Iac. | specie Y* | op. + et
uarios colores X, *cf.* 15, 4 | ante + illut Y $\mathfrak{s}$ |
tempus] modicum Z* *cum* Θ | fuerat] erat X;

16. <deinde GCAM | <convalescente GAM | <hic GCAM | <et GCAM | 17. <hos GCAM |
<propter CM | <e GAM | <euidenter GCAM | <ut GCAM | 18. <provenit GCAM | <arti-
ficus C | 19. <ille GAM | <illi C | <elaboravit GAM | 20. <multitudo GCAM | <eum GCAM.

nunc Deum existimaverunt
²¹ Et haec fuit vitae humanae de-
 ceptio
 quoniam aut affectui aut regibus
 deservientes homines
 incommunicabile nomen lapidi-
 bus et lignis inposuerunt
²² Et non sufficerat errasse eos circa
 Dei scientiam
 sed et in magno viventes inscien-
 tia bello
 tot et tam magna mala pacem
 appellant
²³ Aut enim filios suos sacrifican-
 tes
 aut obscura sacrificia facientes

aut insaniae plenas vigilias ha-
 bentes
²⁴ neque vitam neque nuptias mun-
 das iam custodiunt
 Sed alius alium per invidiam
 occidit
 aut adulterans contristat
²⁵ et omnia conmixta sunt
 Sanguis homicidium furtum et
 fictio
 corruptio infidelitas turbatio et
 periurium
 tumultus bonorum ²⁶ Domini
 inmemoratio
 animarum inquinatio
 nativitatis inmutatio

22. ~ eos errasse CΣ; illos errasse X | 24. per invidiam] per insidias XΣ, *forſitan cum* ℔, *cf.* Ⓞ | adult. contr.] per adulationem excruciat X | 26. domini] doni ℔ (*ut vid.*) cum Ⓞ.

Adsunt mh(partim, fol. reciso).

fuert G; est Σ | nunc] *in ras.* Ω^{J2}; + ut Π^H
 Φ^{P*}(*ut vid.*)ΘΤΓΩ^M, *cf.* Ⓞ¹⁵⁷; + autem ut
 WS | existimaverunt] Ω^{J3}; ex(a)estimaue-
 runt M*Z*; extima(u)erunt CXΣ^TAQ*m;
 estimaverunt Σ^CQ²Ω^{MSJ2}a; adorauerunt T
 WSG. ¶ « extimaverunt » Rab. minus recte
 « adorauerunt » Hug.

21. fuit om. Ω^M | deceptione Q* | aut
 (r°) | ut A | affectioni M; affectui A; effectui
 CΦ^R; effectus Ω^M | incom.] incommutabile
 Q | lapidibus] laudibus W* | ~ i(n)pos. et
 lignis Σ.

22. suffecerant Φ^P | ***** W; illos X |
 ~ eos errasse CΣQΘ^HΩ^{J2}(*in ras.*)m; illos
 errasse X | circa dei sc.] a dei scientia XL |
 scientia YΨ^D | et om. AΓ^MΩ^{S*} | in magno]
 imago Ψ^D | uiuentes] uidentes Y*W | in
 scientie Ω^M; ignorantie Σ; scienti(a)e CX
 Π^HYΘW. ¶ al. ignorantiae Θ^M | magnam
 Y | pacem] Y*3; pac** Y² | appellabant X.

23. suos sacr.] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} |

suos] *in ras.* M² | sacrificant W | sacrificia]
 misteria Σ, cum Ⓞ | insanie M*; insania XM²
 Θ^{HAM*}S; insaniam Q*; insanias Π^{H*} |
 plena plenas L.

24. neque uit.] *in ras.* W² | uita Γ^M |
 iam om. S† | ~ iam munda L cum Ⓞ²⁴⁸ |
 custodientes X | sed + et Ω^{SJm}(*ut vid.*)agre |
 inuidia Π^H; insidias XΣL, *cf.* Ⓞ | occidet X |
 aut adult. contr. om. W | aut] et Π^HS |
 adult. contr.] per adulationem excruciat X |
 contristatur Γ^M; contristatus L.

25. commista Π^Hrelbst | sanguini Q |
 homic. + et L cum Ⓞ⁴⁴³ | et (2°) om. Z* |
 fictio] factio Λ^{L*} | corruptio + et Λ^LS
 arelbst | infidel.] infelicitas Θ^A; + et L |
 periuratio C; periurius W*; iurgium Ω^S;
 + et L | tum. + et Ω^{SJ2}. ¶ Rab. « et bono-
 rum » Hug. et Iac.

26. domini] dei arelst; doni tw; gratie
 X, cum Ⓞ. ¶ « domini » Hug. | inquin. +
 nuptiarum M* | natiuitas Ψ^D | inmut.]

<nunc GM | 21. <et (r°) GCAM | <quoniam GCAM | <incommunicabile GCAM | 22. <et (r°)
 GCAM | <sed GCAM | <tot GCAM | 23. <aut (r°) GCAM | <aut (2°) GCAM | <aut (3°)
 GCAM | 24. <neque (r°) GCAM | ¶ sed XLIII. Q; <sed GCAM | <aut GCM | 25. <et (r°)
 GAM | <sanguis GCM | <corruptio GCAM | <turbatio G | <tumultus GCM | 26. <animarum
 GCAM | <nativitatis GC.

nuptiarum inconstantia
moechiae et impudicitia
27 Infandorum enim idolorum cul-
tura
omnis mali causa est et initium
et finis
28 Aut enim dum laetantur insa-
niunt
aut vaticinantur falsa
aut vivunt iniuste aut periurant
cito

29 Dum enim confidunt in idolis
quae sunt sine anima
male iurantes renoceri se non
sperant
30 Utraque ergo illis evenient di-
gne
quoniam male senserunt de Deo
adtententes idolis
et iniuste iuraverunt in dolo con-
temnentes iustitiam
31 Non enim iurantium est virtus

26. moechia M vel moechatio X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 29. noceri CA; ledi X Σ | 30. eue-
niant C | digna S cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | in dolo] cum Θ ; idolo G; in hydola C.

Adsunt mh(partim, fol. reciso).

immunditia L | inconstantia] inconstantiae
M*; inconstantiam Π^H *; inconscientia W;
incessatio incontinentiae L; inordinatio $\Sigma Z T$
cum Θ ; praem. inconstantia Z² (cf. Φ); + inor-
dinatio LM²Y Φ ZS² Ψ^D Ω agrelst. ¶ al. inor-
dinatio Θ^M . quidam minus recte «inordi-
natio» al. «inornatio»; Rab. non habet
Hug. Rab. et ant. «inordinatio» Iac. |
moe(ch)ia $\Pi^H M Z^* S^* \Gamma^M w$; m(o)ec(h)atio
X $\Lambda^1 T^A$ | et om. AQ | impudicitia] Z*;
i(n)pudici(t)i(a)e LY Φ Θ Z²TW Ψ^D Ω agrelst.
¶ Rab. et ant. «mechie et impudici-
tie» al. «mechia (+ et 2^a manus) impudi-
cia» Iac.

27. infand.] nefandorum LY cum PEL
Casp, Rm (cod. G) | culturae Φ^G ; culta Ω^M ;
cultai L | omnis] T²*; omnes LY*T² | mali
causa] malitia Ω^M | mala Ψ^D ; malis Θ^H * |
et (r^o) om. Q cum PEL Casp et Θ^{708} | et (2°)
om. Y*.

28. insaniant Σ^T ; insani fiunt X cum
PS-AU spe | aut (2°) + certe $\Lambda^1 LY\Phi Z^2 S^2$
 $\Psi^D \Omega$ agrelst. ¶ certe Θ^M . «certe» Hug. |
~ ualsa uaticinantur L | iniusti L | periur-
rant = G*CX $\Sigma^T \Lambda^1 A Q W^2 S \Gamma \Omega$ cum PS-AU
spe et Brev. goth.; peiurant G²; per*****

W*; perierant LY* $\Phi^{RG} Z^* T \Psi^D$; perierint
Y²; periant Σ^C ; pereunt Z²; peierant cett.,
sec. usum Hieronymi. ¶ «periurant»; ant.
«periurant» Rab. habet et exponit «pe-
rient» Hug. Rab. et ant. «peierant», Iac. |
~ cito perierant L.

29. (i)dola XL cum PS-AU spe | animae
Q*; animam W* | ~ sine anima sunt relbst.
¶ «sine intellectu et sine anima sunt»
Hug. | iurantes] uiuentes L | renoceri = G Π^H
 $\Phi^{RG} Z^2 T^* \Psi^D$; ledi X Σ cum PS-AU spe; re-
nouari Z² ut vid.; remunerari L; nocere M*
 $\Omega^M g$; noceris W*; renoscere Y*; noceri Z*
cett. | ~ se noc. M.

30. illi Ψ^D | (e)ueniunt C Π^H LQWST
 $\Omega^M r$; uenient A cum Brev. goth.; se uenient
 Ψ^D ; ueniunt Θ^{AM} | digna S cum Θ | quon-
iam] quia XL | ~ quoniam digne Z* |
deo] domino L | iuste A* | ~ iurau. ini.
 Ω^{SJ*} (ut vid.) arelst | in dolo] idolo GQ; dolo
 Θ^{A*} ; et fi(n)cte XL cum PS-AU spe | dolo]
 Π^H *; (i)d(o)lo $\Pi^H a Y T \Omega a e$, cf. Brev. goth.
et Θ^{106} ; hydola C. ¶ Rab. et glosa «in ydo-
lo» al. «in dolo» Iac.

31. enim + est Ω^M | iuratorum $\Sigma w t$
cum Brev. goth. et Θ ; iuramentum Ω^M | est

<nuptiarum GCAM | <moechiae GC | 27. <infandorum GCAM | <omnis GAM | <et
(r^o) C | 28. <aut (r^o) GCAM | <aut (2°) GCAM | <aut (3°) GCAM | <aut (4°) GM | 29. <dum
GCAM | <male GCAM | 30. <utrumque GCAM | <quoniam GCAM | <et GCAM | 31. <non
GCAM.

sed peccantium poena perambulatur
semper in iniustorum
praevaricationem
XV. ¹ Tu autem Deus noster suavis
et verus es
patiens et misericordia disponens
omnia
² Etenim si peccaverimus tui sumus
scientes magnitudinem tuam
et si non peccaverimus scimus
quoniam apud te sumus conputati
³ Nosse enim te consummata iusti-

tia est
et scire iustitiam et virtutem
tuam radix est immortalitatis
⁴ Non enim in errorem induxit
nos hominum malae artis excogitatio
nec umbra picturae labor sine
fructu
Effigies sculpta per varios colores
⁵ cuius aspectus insensato dat concupiscentiam
et diligit mortuae imaginis effigiem
sine anima

31. in om. CXΣ^cA cum Θ , forsitan recte | praeu.] transgressionem X, cf. Θ .

XV. 1. mis.] cum Θ ; cum mis. C; in mis. Σ cum Θ^{OL} ; in tua mis. X | 3. iustitiam et om. X cum $\mathfrak{R}$ (ut vid.) et Θ | 4. non] neque X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{R}$ | malae] mala X, cf. Θ | 5. mortuas imagines et X cum Θ^{637} .

Adsunt mx(v. 2)h(partim, fol. reciso).

om. Ω^M | sed om. Q | pecc. poena om. Q | peccatum Π^H | poena] pene X | perambulatur] Π^H*; perambulabat Σ^cZ^a; perambulans m; est perambulans Z* ut vid.; ambulat Π^H | semper] sed per WS; semen M | in = G*(ut vid.)Σ^TLΦ^PΘ^HZ*ω; om. cett. | iniust.] in (i)ustorum Θ^HΩ^s; iustorum W* | praeuar.] praeritionem L; pr(a)euaricatione MQY*Ψ^DΩ^M; transgressionem X, cf. Θ .

XV. 1. autem + domine MYΦ^PΓ cum Brev. goth. | deus n. s.] in ras. Ω^a | es] et Ω^M; + et M | miser. = G*Π^HALQ*YΘ^{HAM}* Z*TWS*Γ^MΩ^M cum Θ ; praem. cum G^cC cum ANT-M et Brev. goth. (²/₃); praem. in tua X; praem. in cett. cum Θ^{OL} | dispon.] Λ^L (ens in ras.); dispones Y.

2. etenim si] et si enim a; et si X cum AU op, ANT-M et Brev. goth. (¹/₂) | si om. L* | peccauer. (1°) + in te XL cum ANT-M

et Brev. goth. (¹/₂) | scimus] sciemus Lx | quoniam] quia Y | apud te] tibi Σ^c cum Θ ; om. Σ^T.

3. noscere Ω^M; praem. non X | consummatae iustitiae L | iust.] nequitia X | ~ est inst. AΩ^{SJ}* (ut vid.) | iustitiam et om. X cum Θ | iust. + tuam Π^HΩ^s | et uirt. tuam om. Ω^s* | uirt.] ueritatem Θ cum Brev. goth. ¶ uirtutem Θ^A | immortalitas Y*.

4. non] neque X cum Θ ; si Ψ^D | errore XΠ^HY*S* | induxit] duxit Q | nos om. W | hominum] hum**** Z* | malae] **le Z*; mala X | umbr(a)e Σ^cA* | fructu + aut X; + et r | effigies] effugies Θ^H*Γ^M.

5. cuius] in ras. Θ^A | insensate Γ | ~ dat insens. ΣZ*ag | concupiscentia Y* | mortuam imaginem Θ; mortuas (i)imagines XL cum Θ^{CV637} | imaginis] Λ^L (is in ras.); imagines T*; + et GXQ*Θ^{HAM2}T cum Θ^{637} | effigies XL | sine animam LW*.

<sed GCAM.

XV. 1. ¶ tu X. AΘ^{AM}; XV. Ω; XXXII. Φ; XXXIII. MΓ^A; XLV. Q; Div. sine num. Γ^M Ψ^D; <tu GC | <patiens C | <(et 2°) M | 2. <etenim GCAM | <tui G | <scientes GC | <et GCAM | <scimus CM | 3. <nosse GCAM | <et scire GCAM | 4. ¶ non XXXIII. Φ; XXXIII. MΓ^A; Div. sine num. Ψ^D; <non GCA | <nec GCAM | <effigies GCAM | 5. <cuius GCAM | <et GCAM.

⁶ Malorum amatores digni qui
spem in talibus habent
et qui faciunt illos et qui dili-
gunt et qui colunt
⁷ Sed et figulus mollem terram
premens laboriose
fingit ad usus nostros unum-
quodque vas
et de eodem luto fingit quae
munda sunt in usum vasa
similiter et quae his sunt con-
traria
horum autem vasorum qui sit
usus iudex est figulus
⁸ Et cum labore vanum deum de

eodem fingit luto
ille qui paulo ante de terra fac-
tus fuerat
et post pusillum se ducit unde
acceptus est
repetitus debitum animae quem
habebat
⁹ Sed est illi cura non quia labo-
raturus est
nec quoniam brevis illi vita est
Sed concertatur aurificibus et
argentariis
sed et aerarios imitatur et glo-
riam praefert
quoniam res supervacuas fingit

6. amatores] dilectores X | 7. qui sit] quis sit ~~8~~? cf. ~~8~~ | 8. acc. est] adsumtum fuerat X,
cf. ~~8~~ | quem] *lectio difficilis*; quam G; quae Σ; quod X.

Adsunt mh(usque ad v. 8, partim, fol. reciso).

6. malorum] *praem.* et Q² | amatores]
dilectores XL; amator est Y* | digni] *cum*
Θ; sunt X; + sunt It; + morte Y²; + sunt
morte (cf. 1, 16) Ωares | talibus] natalibus
C | habent] M*; habeant M²Z*(*ut vid.*)~~ur~~ |
~ hab. in talibus ΣΩarelvst | et qui fa-
ciunt] *legi neq., brev. spat. m* | illos] W*; illa
XW² | et qui diligunt — 7. uasorum *partim*
deest Γ^A fol. lac. | colunt] dolunt W* *ut vid.*

7. molem Q*T*; mole Q² | terram prem.]
deprensens terram L; tractans terram X |
laboriosam L | usum nostrum WS, cf. ~~8~~ |
unumqu. uas] unumquodque T*W*(*ut vid.*)
S* (*ut vid.*) | unumquoque m *ut vid.* | ~ uas
unumq. XL | fingit] format Z*³ | in usu G*
(*ut vid.*) XΣLΘ^HY^D; in unum T | uasa] uas
Θ^A | et om. A | ~ et simil Ω^{SJ} *edd.* | quae
(^{2°}) qua T* | his] eis T | ~ et que his sunt
contrar. simil. Σ *cum* ~~8~~ | autem om. G* |
uasorum + si Ω^{S*} | qui] W*; quis W³ *edd.*;
quid X *cum* ~~8~~³⁸⁶; que Y | figulis Φ^G.

8. cum lab.] male laborans ΣZ*, cf.
~~8~~; | laborem Q* | uanum] Q*T*m *cum* ~~8~~;
unum Z*; uario a; uano Λ^LMQ²YΦZ³T³T

Y^DΩagrelst | deum de] de eundem T*;
deum eundem T²; de T³ | figit W*; om. L |
~ fingit de eodem Λ^LAMYΦΘ^{AM}ZY^DΩ *edd.*
cum ~~8~~^{A755} | de (^{2°}) om. Γ^{M*} | fuerat] erat L;
om. Σ^{T†} | et (^{2°}) om. ΣZ*Ω^S *cum* ~~8~~ | se ducit]
Y*; seducet T*; reducit r; reducitur Y²
ut vid.; ducit se ZΩ^{SJ3}; reducit se Ω^{J*}aelvst;
educit se Ω^{J2} | unde + et Π^HWT | acceptus
est] adsumtum fuerit X | est] fuerat Ω^{J2} *in*
ras. | repetitis X | debit.] *praem.* ad Y² | ~ ani-
m(a)e de(b)itum Ω^{SJ2}m *edd.* | quem = CA^L
Π^HAMΦΘTW*Sm (*ut vid.*); quod XL;
qu(a)e ΣQY^D; quam *cett.* | hab. + usum X.

9. ~ illi est cura A; est cura illi Ωa;
cura est illi relvst | non om. X* | quia lab.
est] laboris sui XL; + laboris sui Z* | la-
boratus ΣT* | brēbi Π^{H*}; + est Q* | illi
(^{2°}) illius Θ^A | ~ est illi uita *in ras.* Ω^{J2} |
conceatatur ΣT*; cum certatur GL; concer-
tat Z* | sed (^{3°}) om. Z* *cum* ~~8~~ | et (^{2°}) om.
Λ^LAm (*ut vid.*) | aerarius A; errarios L | imi-
tantur X; imitatur Q; innitatur Σ^C | pro-
fert L | res] rex C | superu.] *ult. a in ras.*
Π^{H2}; superuacuae CA; superuacua Σ^{C*}Φ^G.

6. ¶ malorum XXXV. Γ^A; <malorum GCAM | <et (^{1°}) GCAM | 7. ¶ sed XIII. Σ; XLVI. Q;
<sed GCAM | <fingit GCAM | <et (^{2°}) GCAM | <similiter GAM | <horum GCAM | 8. <et (^{1°})
GCAM | <ille GCAM | <et (^{2°}) GCAM | <repetitus GCAM | 9. <sed (^{1°}) GCAM | <nec GCAM |
<sed (^{2°}) GCAM | <sed (^{3°}) GCAM | <et (^{3°}) G | <quoniam CM.

- ¹⁰ Cinis est cor eius
et terra supervacua spes illius
et luto vilior vita illius
- ¹¹ Quoniam ignoravit qui se finxit
et qui inspiravit illi animam
quae operatur
et qui insufflavit spiritum vitalem
- ¹² Sed aestimaverunt ludum esse
vitam nostram
et conversationem vitae conpositam ad lucrum
et oportere undecumque etiam
ex malo adquirere
- ¹³ Hic enim super omnes scit se
delinquere
qui ex terrae materia fragilia
vasa et sculptilia fingit
- ¹⁴ Omnes enim insipientes et infelices
supra modum animae superbi
sunt
inimici populi tui et imperantes illi
- ¹⁵ Quoniam omnia idola nationum
aestimaverunt deos
quibus neque oculorum visus est
ad videndum

10. superuacuior Z* et forsitan G*, lectio nec facilis nec inepta, cum Θ; cf. 18, 6 animaequiores | 11. quae operatur] inoperantem X, cf. Θ | insuffl.] cum Θ; sufflavuit C; flavit ΣA; + illi X cum Θ⁰¹ | 12. ludum] lusum, forsitan recte, G*? cf. usum T; lutum CX | oportere] oportet inquit X cum Θ | 14. modum animae superbi (superui CΣ^TΛ^Lm)] modum X; animas pueri K? cf. Θ^A 248 | 15. uisus] usus CY cum K et Θ.

Adest m.

10. est] et W*; om. Y*; + enim Λ^{L2} ΓΩarelst | cor] caro C | eius] illius CX cum PS-AM alt | superu. spes] superuacuas pes L | superuacuior Z* ut vid.; superua**** G*; uacua m; uilior Σ^{T*}(ut vid.)^C | illius (1°) eius XQ cum PS-AM alt | illius (2°) eius Z*Ω^{S2} edd.; om. Ω^{S*}.

11. ignorabit X | qui] praem. eum ΩJ^{3*} | se om. Z* | qui finxit eum Σ, cf. Θ | inspirabit X; speravit A | illi om. W* | animam + et amat Ω | quae oper.] Θ^{M*} ut vid.; qu(e) operatus est Φ^PΩ; atque operatus est Θ^{HM2}; in operantem X (pro inoperantem, cf. Θ). ¶ al. quae operatur Θ^M | quae] Q*; qua Q² | qui (3°) om. XL cum PS-AM alt | insufflavuit X; sufflavuit C; flavit ΣAQΘm; inmisit L cum PS-AM alt; + illi XΣ^{T2}; + ei Λ^LΠ^HM²Φ^PΘTWSTΩ edd. cum Θ⁰¹; + eis M*.

12. sed + et Q²Ω^{MSJ2}arelst | (e)xtima(u)erunt CXΣA | ludum = ΣΠ^HAQY² ΘZ*Γ^Mm; lutum G²CXΛ^LMZ²WSY^D; lucum Γ^A; lu*um G*; lusus Φ^{P*} ut vid.; usum

T; lusum Y*Φ^{P2}Z² cett. ¶ lusum Λ^L; al. lutum, al. lusum Θ^M | esset Π^{H*} | uitae] uitam L* ut vid. | oportere] oportet inquit X cum Θ | etiam] est Ω^S; om. A cum Θ^C | ex] de Θ^H | malo] mala A | ~ ex malo etiam T | adquir.] conquire m.

13. hic] iste Σ | scit] scientes Q | se om. Σ^T | ~ scit se super omnes Ω^{SJ}arelst | omnes + quoque Σ | delinqu.] derelinquere Q*; derelinquit Q² | qui] quae C | ter. mat.] terrea maceria Ω^S | materia] A¹; materiae A†Γ^A | fragili Ψ^D | et om. W.

14. enim] ergo XLZ* | anim. sup. om. X | animae om. Z²; + sue Ω | superbae L Z*; superbiae Θ^H | tui om. L | et (2°) + omnes X | impetrantes Γ^M; i(m)properantes Ω. ¶ Rab. «imperantes» Hug. | illis X, cf. Θ²⁵³ 637^e.

15. nationem W* | extima(u)erunt CXΣ^T; existimauerunt Π^HYg; aestimantes Ψ^D | deo Ψ^D | ~ deos (ae)st. Ωarelst | neque (1°) nec Π^HAΩ^M | uisus] m cum CY te (codd. AW), Fo (cod. V); usus Z*Ω^Mut

10. <cinis GAM | <et (1°) GM | <supervacua C | <et (2°) GM | 11. <quoniam GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 12. <sed GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 13. <hic GCAM | <qui GCAM | 14. <omnes GCAM | <supra A | <superbi C | <inimici GAM | 15. ¶ quoniam XXXIII. Φ; XXXV. M; XXXVI. Γ^A; Div. sine num. Ψ^D; <quoniam GCA | <quibus GCAM.

- neque nares ad percipiendum
spiritum
neque aures ad audiendum
nec digiti manuum ad tractan-
dum
sed et pedes eorum pigri ad
ambulandum
16 Homo enim fecit illos
et qui spiritum mutuatus est is
finxit illos
Nemo enim sibi similem homo
poterit Deum fingere
17 cum sit enim mortalis mortuum
fingit manibus iniquis

- Melior est enim ipse his quos
colit
quia ipse quidem vixit cum es-
set mortalis illi autem num-
quam
18 Sed et animalia miserrima co-
lunt
insensate enim conparata his
aliis sunt deteriora
19 Sed nec aspectu aliquis ex his
animalibus bona potest con-
spicere
effugit autem Dei laudem et be-
nedictionem eius

17. quia] quoniam XΣ cum CY et R ut vid. | ~ quidem ipse X, forsitan cum CY et R | cum esset mortalis] cf. supra cum sit enim mortalis; om. X cum CY, R et S | autem] cum S; uero X; om. CY | 18. his om. X cum R (ut vid.) et S | 19. conspicere] concupiscere A cum R (ut vid.) et S.

Adest m.

cum CY te, Fo et S | neque (2°)] nec L | per-
cip.] recipiendum ΣΖ*. ¶ al. [recipiendum]
Θ^M | audiendum] uidendum C | nec] cum
CY te, Fo; neque LYZ*WSΓΩ edd. | dig.
om. L | manum W*; manus L | ad tractan-
dum] W*; adirectandum W² | ~ ad trac-
tandum manus L.

16. illos (1°)] illa Σ^T; eos Q cum
FIR con; om. Ω^S | spiritu LS* (ut vid.) |
mutuatus] Θ^{A*} (ut vid.) Z*; mutatus Π^{H*}
LYΦ^PZ²WΓ^MΨ^DΩ^M; mutulatus Θ^{A2}. ¶ al.
mutuatus Θ^A | is] cum CY te, Fo; his
CXΣ^CZ* (ut vid.) Γ^{AM*} cum CY te (codd.
AB); om. Λ^LALQYΦZ²WSΨ^DW cum CY te
(codd. WM) | illos (2°)] illa Σ^T | sibi om.
Ψ^DΩ^{SI*} (ut vid.) | poterat LΨ^D | ~ pot.
homo A.

17. ~ enim sit arelūst | mortuum]
mortalis Φ^R; immortuum r | figit W* | ini-
quus Θ^{A*} | melius AY* | est om. Λ^{L*} | enim
(2°) om. L | ~ enim est Π^H edd. | his om.
MW | quos] qui Φ^GΨ^D | quia] quoniam

XΣLZ* cum CY te, Fo | ~ quidem ipse X
cum CY te (cod. A), FIR con | uinxit W | ~
uix. quid. Z* | cum es. mort. om. X cum CY
te, Fo et S | esset] Θ^{M*} ut vid.; sit Θ^{HM2}; est
Y | ille CX | autem] uero XL cum FIR con
(om. CY).

18. et om. Q* | miserrimi Ω; deterrima
Σ; nobissima X cum 94, 95 et S²⁴⁸. ¶ Rab.
« miserimi » Hug. uel Rab. minus recte « mi-
serrima » Iac. | insensata XΩ edd.; insen-
sati LT^{A*} | comparati L; comparat Ψ^D |
his] aliis Ψ^D; om. XW cum S | alii M*Φ^{RGT}
Ψ^D; illis XΩarelst; animalibus L ex v. seq. |
deter.] duriora Y*.

19. asp. aliq.] aspectum quis aliquod
XLZ* | aliquid Ω^{MJ}; om. Ω^S | ex his om. Y²
Z* | his] illis Ω^M | bona om. XLZ* | poterit
XL | concupiscere ALZ*W cum S | effudit]
Z*; effugerunt Λ^LY*ΦZ²Ψ^DΩ edd. | autem]
ergo L; om. S | bened. eius] in ras. Θ^{M1} | be-
nedictiones m ut vid. | ~ dei benedictionem
XL.

<neque (2°) GCAM | <neque (3°) GCAM | <nec GCM | <sed GCAM | 16. <homo GCAM |
<et GCM | <nemo GCAM | 17. <cum GCAM | <melior GCAM | <quia GCAM | <illi GM |
18. ¶ sed XLVII. Q; <sed GCAM | <insensate GCAM | 19. <sed GCAM | <effugit GCAM.

XVI. ¹ Propter hoc per his similia
passi sunt digne tormenta
et per multitudinem bestiarum
exterminati sunt

² Pro quibus tormentis bene dispo-
suisti populum tuum
quibus dedisti concupiscentiam
delectamenti sui novum sa-
porem

escam parans eis ortygommetram

³ Ut illi quidem concupiscentes
escam
propter ea quae illis ostensa et
missa sunt

etiam a necessaria concupiscen-
tia averterentur

Hi autem in brevi inopes facti
novam gustaverunt escam

⁴ Oportebat enim illis quidem sine
excusatione supervenire inter-
ritum exercentibus tyrannidem
his autem tantum ostendere
quemadmodum inimici illorum
exterminabantur

⁵ Etenim cum supervenit illis saeva
bestiarum ira
morsibus perversarum colubra-
rum exterminabantur

XVI. 1. propter hoc per his sim.] cum Θ ; pr. hoc per haec sim. C; propter haec sim. A | digna C Σ | 2. quibus dedisti in conc. G²X, cf. Θ^A 243, forsitan recte | ortyg.] cuturnicis X, cf. 19, 12 | 3. ut] et A | ea] illa X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | sunt] erant X, id. | 5. peruers.] seuissimorum X, forsitan cum $\mathfrak{K}$, sed cf. saeua supra.

Adest m(usque ad v. 4, excusatione).

XVI. 1. hoc per om. A | hoc] h(a)ec Ω arelst | per] et Ω agre; om. X; praem. et lxt | his] iis Π^H *; haec Λ^L AY Φ ΘZY Ψ m | digna C Σ Π^H ΘWS Γ m (ut vid.) cum Brev. goth.; dignae T | ~ digne passi sunt X; digna passi sunt L | exterminati] in ras. Ω^J .

2. concup. — 3. escam] concup****-***** M* | concupiscentiam] concupiscentia X; concupiscentiam Σ^T ; praem. in G²XZ*, cf. Θ | parans] parens Y* Φ^P | ei X | ortyg. — 3. escam om. per homoeotel. Ω^J * | ortygommetram] Q* cum M-M et Brev. goth.; hortigometram C; cortygommetram A; orthygommetram Θ^H ; ortigometram Λ^L * Π^H Y² Φ^P T Ψ^D Ω^S J³a; ortogomestram Λ^L ; ortycometram Θ^M *; ortygumetram Q²; ortigomethram $\Sigma\Omega^M$; ortigometra Y*; cuturnicis X, cf. 19, 12; [...] m.

3. ut] et Π^H ALΘ^AWT | ea] illa XL; ** Λ^L | quae] qui Θ^H ; que praem. G* ut vid. | illi W | ostensa et missa] W*; ostense et misse W³ | sunt] sint Θ^A ; erant XL | etiam] ut et X; tam et L | a om. Λ^L L | necessario X | concupiscentia] W*; concupiscentiae M*W³ | ~ auert. concup. Ω^M | in] et Ω^M |

inopes] exigui XL cum 94, 95 | ~ facti inopes Ω^J | facti sunt nouamque Y³.

4. enim] autem L; om. Z* Ω^M | sine om. L | excusat.] excitatione Ω^M * | ~ sine excusatione quidem Ω^S Jagrelst | inter. exerc. tyr.] inperium durum X | inter. + et Σ^T ² | autem om. X | ostendi Z* cum Θ ; ostente Ω^S | illorum] eorum Π^H Θ^H Ω^S Jarelst | exterminabantur LΘ^{AM}; exterminarentur Z* W Σ Γ cum M-M et Brev. goth.

5. etenim cum] et tunc XL; et tunc enim cum Y | cum] W*; om. A*TW³S cum Θ 361-545 | illi Ψ^D | ~ illis superuenit Ω edd. | saeua] seu Ψ^D | bestiarum via praem. a Λ^L * | morsibus + (e)nim XL² Γ^A | peruersarum] M*Z*W*S*; peruersorum C Σ Λ^L M² Φ ΘZ³ W²S² Ψ^D Ω edd.; seuissimarum X | colubrarum] M*(ut vid.)T*W*S*; colubrorum Λ^L M³ Φ Z²W³S² Ψ^D Ω edd.; colobrorum C; colobrarum Y; colubrum Θ^AM T³; colobrum Θ^H Z*; serpentium Σ cum ANT-M, M-M et Brev. goth. | exterminabantur L; exterminantur Z*. ¶ uel « colubrorum morsibus peruersorum » et minus recte « exterminarentur » Iac.

XVI. 1. ¶ propter XVI. Ω ; <propter GCAM | <et GCAM | 2. ¶ pro XLVIII. Q; <pro GCAM | <quibus (2°) GCAM | <escam GCAM | 3. <ut GCAM | <propter GCAM | <etiam GCAM | <hi GCAM | <novam CM | 4. <oportebat GCAM | <supervenire A | <interitum C | ¶ his XLVIII. Q; <his GCAM | <quemadmodum CM | 5. <etenim GCAM | <morsibus CM.

- ⁶ Non in perpetuum permansit ira
tua
sed ad correptionem in brevi
turbati sunt
signum habentes salutis ad com-
memorationem mandati legis
tuae
⁷ Qui enim conversus est non per
hoc quod videbat sanabatur
sed per te omnium salvatorem
⁸ Et in hoc autem ostendisti ini-
micis nostris
quia tu es qui liberas ab omni
malo
⁹ Illos enim lucustarum et musca-

- rum occiderunt morsus
et non est inventa sanitas animae
illorum
quia digni erant ab huiusmodi
exterminari
¹⁰ Filios autem tuos nec draconum
venenatorum vicerunt dentes
misericordia enim tua adveniens
sanabat illos
¹¹ In memoria enim sermonum tuo-
rum examinabantur et salva-
bantur
ne in altam incidentes oblivio-
nem
non possent tuo uti adiutorio

6. ad (2°) in X, *forsitan cum* **℔** | mandati] precepti X | 8. quia] quoniam X, cf. 15, 17 |
9. quia] quoniam X, *item* | 10. illos] eos X | 11. exam.] exacuminabantur X *cum* **℔** *et* **Ⓢ** |
salu.] sanabantur X, *forsitan cum* **℔**, cf. v. 7; *praem.* ualide X *cum* **Ⓢ**, *forsitan cum* **℔**, cf. 18, 5.

6. non] Z*S* *cum* M-M, *Brev. goth.*
et **Ⓢ**; sed **Φ**^P; *praem.* sed XΛ^LLYΦ^{RG}Θ^HZ²S²
Ψ^DΩ *edd.* | in perp.] usque ad finem Σ *cum*
Ⓢ | perpetuo Y | tua *om.* Ω^M | ~ ira tua per-
mansit Ω^srelbst; ~ tua ira permansit Ω^Ja;
~ ira permansit Ω^M | sed] + et Q*Ω^{MJ}*
(*ut vid.*) | corrept.] correctionem Ω; cor-
ruptionem X | in (2°) *om.* M† | habentis L* |
ad (2°) in X *cum* 94 *et* 95 | commemor.] com-
munem orationem W* *ut vid.* | mandata **Φ**^P;
precepti X *cum* 94 *et* 95 | legis t.] in *ras.* **Φ**^{P2}.

7. conu. est] conuer***** Z*;
+ et Y | hoc — sanabatur] haec quae uide-
bant sanabantur Z* | uid. sen.] uidebatur T |
te] *cum* M-M, *Brev. goth. et* **Ⓢ**; *om.* Σ^T*CQ.

8. et *om.* Ω^{ares}c | nostris] tuis **are** |
quia] quoniam XL | liberas] Z*; liberasti
L; + nos Z².

9. enim] autem XΣ^T | morsos Z* |
~ mors. occid. Z | est *om.* Σ^C | illorum] eo-
rum Θ^H | quia] quoniam XL; qui Ψ^D |
erunt L | ab] ad Y | huiusmodi] T*; huiusce-
modi Θ^Hq; eiusmodi T² | exterminare Y.

10. draconum + nec Ω^{ae}. ¶ minus
recte « nec » (*quod man. post. erasit*) Iac. |
uenenatorum] uenenarum T*; uenerato-
rum L; uenatorum QΨ^DΩ^{M*} *cum* ANT-M;
uenator*^m G* | uicerunt] uiuerunt **Φ**^{G*} |
enim] in *ras.* Ω^Ja; autem XAQ^Θ^H; *om.* Γ^M
cum **Ⓢ**³⁸⁶ | sanabit LW* | illos] eos XΘ^H.

11. in (1°) — tuorum *om.* Q | in mem.]
immemoria Y; inmemores L | tuorum *om.*
L | exam.] exanimabantur LS; extermina-
bantur CQΩ^{ares}; exacuminabantur X, cf.
Ⓢ | et saluab.] et valide sanabantur X² (et
valide *sa in ras.*) *cum* 94 *et* 95; *om.* L | salua-
bantur] Ω^Ja³; sanabantur ΘZ*Ω^{MSJ}²; *om.*
Π^{H*}; *praem.* uelociter ΣΘZ*Ω *edd.* *cum* **Ⓢ**.
¶ al. saluabantur Ω^M | ne] et Θ^A | in altam
om. X | altum Λ^L*S; aliam LΩ²; *evan.* Σ^T |
incedentes GXΣQZ*TWa; inciderent Θ^H |
obliu.] obliuione Y*; in temptationibus X;
temptationem L; + et Θ^H | possent] G*; pos-
sint G²CXΠ^HM*Θ^HZ* | ~ uti tuo ΣΛ^LL |
uti adiut.] in *ras.* *brev. spat.* Ω^Ja | ~ adiut.
uti a.

6. <non GCAM | <sed GCAM | <signum GCAM | 7. <qui GCAM | <sed GCAM | 8. <et GCAM |
<quia GCAM | 9. <illos GCAM | <et (2°) GCAM | <quia GCAM | 10. <filios GCAM | ¶ mi-
sericordia XXXV. Φ; XXXVII. Γ^A; *Div. sine num.* Ψ^D; <misericordia GCAM | 11. <in (1°)
GCAM | <et C | <ne GAM | <non CM.

- ¹² Etenim neque herba neque malagma sanavit illos
sed tuus Domine sermo qui sanat omnia
- ¹³ Tu enim vitae et mortis habes potestatem
et deducis ad portas mortis et reduces
- ¹⁴ Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam
et cum exhibit spiritus non revertetur
nec revocabit animam quae recepta est
- ¹⁵ Sed tuam manum effugere impossibile est
- ¹⁶ Negantes enim nosse te impii per fortitudinem brachii tui flagellati sunt
Novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi et per ignem consummati
- ¹⁷ quod enim mirabile erat in aqua quae omnia extinguit plus ignis valebat
Vindex est enim orbis iustorum
- ¹⁸ Quodam enim tempore mansuetabatur ignis

14. animam] *forsitan ex litteris praec. am male solutis; om. X cum* Θ | cum exhibit] cum exierit ΣA , *lectio facilior* | 16. aquis] imbris X cum Θ ; pluviis Σ (*cf. infra*) | pluviis] imbris Σ | per ignem] igne A cum Θ | consumpti X , *forsitan cum* $\mathbf{K}$, *cf. Θ* .

12. malacma G | sanabat $X\Lambda^L*$ (*ut vid.*) M^2Z^* ; sanabit M^2Z^* ; servabat L | illos] eos $\Omega^M\alpha\epsilon\lambda\beta\sigma\tau$ | tuus + est Ψ^D | qui] quia Θ^A .

13. tu enim] Z^*W^* cum $PS-AU$ s Cai , $ANT-M$ et *Brev. goth.*; tu es domine qui $Y\Phi$ $Z^*\Gamma\Psi^D\Omega\alpha\gamma$; tu es enim domine qui $\alpha\epsilon\lambda\beta\sigma\tau$; + domine W^2S | morti Y^* | $\sim$ mortis et uitae L ; mortis et uita X | habes] habes Θ^A ; + in A | potestatem] G^2 (*state in ras.*) | et (2°) *om.* Γ | deduces AT | ad] *praem.* usque Θ^{AM} | portis Y^* | reduces AT .

14. occidit] *praem.* se X cum $PS-AU$ *spe*, *cf. infra* ubi *iidem om.* animam | quidam Q^* Ψ^D* (*ut vid.*); *om.* $X\Sigma^T LZ^*$ cum $PS-AU$ *spe* et *Brev. goth.* | malitia CS^* | $\sim$ per mal. quidem $C\Omega$; $\sim$ per malitiam occidit L . ¶ al. « quidem per maliciam animam suam » *Iac.* | animam *om.* Xt cum $PS-AU$ *spe* et Θ , *cf. supra* | suam *om.* $\alpha\epsilon\lambda\beta\sigma\tau$ | exhibit = $G\Theta^{\Theta HT}$ cum *Brev. goth.*; exit X ; exiit L ; exierit *cett.* | reu.] cum Θ^1 ; reuertitur YT cum Θ | reuocabit] Ω^1* *ut vid.*; cum Θ^{SV1} ; reuocavit $\Sigma^C\Lambda^L L$ $Q^*Y\Phi^2*\Theta^H W^2S$; reuocatur X , *cf. Θ* ; reuo-

labit Ω^1 (*labit in ras.*) | animam] Ω^1* ; anima $X\Omega^{SJ2}$. ¶ *Rab.* « reuocabit animam » *Hug.*, *item Iac.* | qua Σ^C .

15. sed tuam] tuam autem Σ cum Θ | tua manu Y | effugire Q^*T | inposs.] difficile XL .

16. $\sim$ te nosse $\Theta^H\alpha\epsilon\lambda\beta\sigma\tau$ cum Θ | no-uis] nobis $X\Sigma^C\Pi^HY^*W^2S^*$ (*ut vid.*) | aquis] imbris X ; pluviis Σ ; *om.* Y^* | et (1°)] ex Y^* | et (2°) *om.* W cum Θ^1 | pluviis] imbris Σ | passi] + sunt $\Lambda^L M\Phi\Theta Z^2\Psi^D\Omega$; + sine excusatione Σ , *cf. $\Theta^C 248$* | et (3°) *om.* CT^M cum *Brev. goth.* | per ignem] igne A cum Θ | ignem] ***** Σ^C* | consum(p)ti $XM^2Z^*W\Omega\alpha\epsilon\lambda\beta\sigma\tau$; + sunt $\Phi^P\Theta$.

17. enim *om.* $S^\dagger$ | mirabilem S^* ; impossibile A | extingit A ; exstingit S | ualebit Y ; ualeat Φ^R ; ualebant Z^* | uindex L ; defensor Σ , *cf. Θ* | est *om.* L | enim *om.* Λ^L cum Θ^{543} | $\sim$ enim est $X\Theta^H$ cum *Brev. goth.* | orbis] urbis W^* ; + terrarum L .

18. quoddam T ; quod Θ^H | enim] autem $\Lambda^L\Theta^H$ | mansuebatur Ψ^D ; manus sue

12. <etenim $GCAM$ | <sed $GCAM$ | 13. ¶ tu XI . $A\Theta^{AM}\Gamma^M$; XXXVI. $M\Phi\Psi^D$; L . Q ; <tu GC | <et (2°) CAM | 14. <homo $GCAM$ | <et $GCAM$ | <nec CAM | 15. <sed $GCAM$ | 16. ¶ negantes XXXVII. $M\Phi$; XXXVIII. Γ^A ; <negantes GCA | <per (1°) $GCAM$ | <novis $GCAM$ | 17. ¶ quod LI . Q ; <quod $GCAM$ | <vindex $GCAM$ | 18. <quodam $GCAM$.

ne conburerentur quae ad im-
pios missa erant animalia
Sed ut ipsi videntes scirent
quoniam Dei iudicio patiuntur
persecutionem
¹⁹ Et quodam tempore in aqua
super virtutem ignis ardebat
ut iniquae terrae nationem exter-
minaret
²⁰ Pro quibus angelorum esca nu-
tristi populum tuum
et paratum panem e caelo prae-
stitisti illis sine labore
Omne delectamentum in se ha-

bentem
et omnis saporis suavitatem
²¹ Substantia enim tua dulcedi-
nem tuam quam in filios habes
ostendebat
etserviens uniuscuiusque voluntati
ad quod quis volebat conver-
tebatur
²² Nix autem et glacies sustinebant
vim ignis et non tabescebant
ut scirent quoniam fructus ini-
micorum exterminabat ignis
ardens
in grandine et pluvia coruscans

18. ipsi] hii X | 19. super] supra X | ard.] exardescere X | nationem] natiuitates C
cum Θ | 20. escam T, *forsitan recte*, cf. Θ | 21. ostendebat] cum Θ ; ostendebas XΣA cum PHOE,
CE, VIC-V et FU | uoluptati $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 22. glacies] stillicidia X; gelicidia et cristallum L |
sustinebat C, cf. Θ | pluua] pluui(i)s L cum Θ ; in plubias X.

tabatur W* | ne] nec $\Theta^A T^*$ | co(n)buren-
tur $\Lambda^L M^+ \Phi^G \Gamma^A \Psi^D \Omega^M$; conbureretur
 Γ^M ; conbureret G* | ad impios] W³; ab
impios W*; ab impiis W² | misse erant W*;
misserant Y*; miserant L | ipsi] ipse Λ^L *;
hii XL | dei] domini X.

19. in om. X | aqua] Q*; aquam Q² |
super] supra XLM $\Theta^H \Omega^S$ edd. cum Brev.
goth. | ardebat] Z*; exardebat $\Lambda^L M \Phi Z^2$
 $\Psi^D \Omega$ g; exardescere XLrelb σ c; + undi-
qu(e) $\Lambda^L Y \Phi Z^2 \Psi^D \Omega^M$ agrel σ c | ut] et
LT* | inique XΣ $\Theta^H \Pi^H \Psi^D$ g; iniqua et G*;
iniquam WΓ Ω are; in aqua L | nationes S;
nationum G; natiuitates C Θ^H cum Brev. goth.,
cf. Θ | ~ nat. ter. $\Pi^H W \Sigma \Gamma$ | extermina-
rent X; exterminabit L; exterminare Y.

20. escam Y*Z*TW*S* Γ^M *, cf. Θ |
nutriuisti gr σ c | et (1°)] ut T | pparatum Ω^S |
pane S* | e caelo] cēlorum X | (h)e = GC
ΣZ*T; a Θ^H ; de cett. | illis ill** G*; illi
 Ψ^D ; eis Λ^L cum FU et Brev. goth. | ~ illis
praestitisti L | sine] ne X; fine G² (fin in
ras.) | laborem omnem W* | (o)mnem CX |
in se hab. om. Z*, cf. Θ | habentem Θ^A *;

habente Θ^A | omnis] totius M.

21. substantia enim tua] Y*Z*T*S*;
substantiam (e)nim tuam XLMY²ΦZ²T²S²
 $\Gamma^A \Omega$ gels cum PHOE, AN te, CE, VIC-V,
FU Ar | dulced.] *praem.* et LMY $\Phi \Theta^H Z^2 T^2 S^2$
 $\Psi^D \Omega$ gels | tuam] X² (am in ras.); om. Yg |
quam] quoniam M* | filiis L | habebas Φ^G |
ostendebat] Z*; (o)stendebas XΣ $\Lambda^L \Pi^H A$
MQYΦZ²TWS $\Gamma \Psi^D \Omega^{MSJ^2}$ (ult. s in ras.) agels
cum PHOE, AN te, CE, VIC-V, FU Ar | ser-
uiens] Z*S*; deseruiens X $\Lambda^L Y \Phi Z^2 S^2 \Gamma$
 $\Psi^D \Omega$ edd., cf. v. 24-25 | uniusc. vol.] Θ^{A^2}
(cuiusque uoluntati in ras.) | uniuscuius
 Ω^M | uoluntati] uoluptati Z* cum Θ | quod
quis] quodcūque Ω^I * | quod] quos $\Phi^P Z^* \Gamma^M$
 Ψ^D | quis] * is Π^H *; quisque Ω^{MSJ^2} edd.

22. glacies GQ $\Phi^R \Theta^H W S$; stillicidia X;
gelicidia et cristallum L, cf. Θ | sustinebat C,
cf. Θ ; sustineb*** Q (evanuit) | uim *praem.*
cum Ψ^D | et (2°)] ut g | tabescebat Γ^A |
sciret L; sciremus X cum Θ^{S^2} 766 | extermina-
bant Θ^A ; exterminabit X | in] cum XL |
grandini S* | et (3°) om. L; + in X cum Θ |
plubias X; pluuis L | coruscantis Ψ^D .

<ne GM | <quae C | <sed GCAM | <quoniam G | 19. <et GCAM | <ut GCAM | 20. ¶ pro
XV. Σ Θ ; XXXVIII. M; <pro GCA | ¶ et (1°) XXXVIII. Φ; XXXVIII. Γ^A; Div. sine num.
 Ψ^D ; <et (1°) GCAM | <omne GCAM | <et (2°) GCM | 21. <substantia GCAM | <et GCAM |
<ad CM | 22. ¶ nix LII. Q; <nix GCAM | <ut GCAM | <in C.

²³ Hoc autem iterum ut nutriren-
tur iusti
etiam suae virtutis oblitus est
²⁴ Creatura enim tibi factori deser-
viens excandescit in tormen-
tum adversus iniustos
et lenior fit ad benefaciendum
pro his qui in te confidunt
²⁵ Propter hoc et tunc in omnia
transfigurata
omnium nutrici gratiae tuae de-
serviebant

ad voluntatem horum qui a te
desiderati sunt
²⁶ Ut scirent filii tui quos dilexisti
Domine
quoniam non nativitatis fructus
pascunt homines
sed sermo tuus hos qui in te cre-
diderint conservat
²⁷ Quod enim ab igni non poterat
exterminari
statim ab exiguo radio solis ca-
lefactum tabescebat

23. autem om. X cum Θ^S | 24. exc.] exardescit C | 25. deseruiebat ΣA cum Θ , forsitan recte | a te des. sunt] te desiderabant X, cf. Θ^{S2} v | 26. natiuitates fructuum Σ cum Θ ; natio- num fructus X (cf. 1, 14; 18, 12; 19, 10), cf. Θ , casibus commutatis (ut in 18, 22 armatura poten- tia), forsitan cum $\mathfrak{K}$ | hominem Σ cum Θ | crediderunt $C\Sigma^C A$; credunt X, cf. Θ .

23. hoc] $Z^* W^*$; hic $CLZ^* W^* S w s t$; hic Θ Z^* | autem om. XL cum Θ^S | iterum om. Ψ^D | iusti + ignis $\Lambda^L M^2 \Omega^{MSJ} * 3 a g r e$. $\P$ Rab. et ant. non habent «ignis» Hug. et Iac. | etiam in ras. Ψ^{D2} ; + uim $X\Sigma^C$, cf. ANT-M (uim uirtutis suae); + uiri Σ^T | oblitus] oblatus M^* .

24. creaturae Φ^P | tibi factori] in ras. Ω^{T2} | tibi] tua Z^* ; hubi C; praem. tua Ω^M . $\P$ Rab. «enim tibi» Hug. et Iac. | factori* W; facturi Θ^{Mf} | excandescit] excandescit M^* ; exardescit $CM^* \Omega^S a g r e l s t$ cum IS sent. $\P$ Rab. minus recte «exar- descit» Iac. | aduersum $CQ\Theta^H$ cum AU tri; aduersos Y | fit] sit Ψ^D | benefaciendum Σ^T ; benefaciendo L | his] eis Ω^M | ~ confid. in te Ω^M .

25. pr. hoc] propterea Θ^H | tunc] tu X | in om. $\Sigma^T \Omega^{MJ} * 3 a e$. $\P$ Rab. «in» Hug. et Iac. + mod. non habent «in» Iac. | omni Σ | transfigur.] te transfigurans $XZ^*(ut vid.) \Gamma^A$; se transfigurans L cum AU tri | nu- tricii C | grat. tuae] gratuitate X | deser- uiebant] S^* ; deseruiebat $\Sigma AZWS^2 w s t$ cum

Θ ; deseruiebas $X\Gamma^A$. $\P$ Rab. «deseruie- bant» Hug. et Iac. uel «deseruiebat» Iac. | ad praem. et Q^* ut vid. | uoluptatem C | horum] cum AU tri; eorum $MQY\Theta^{HM} W S T$ Ω^{SJ} edd. $\P$ al. horum Θ^M | a te] ante Θ^A ; ad te M^* ; te $X\Sigma L \Gamma^A$ cum AU tri et Θ^{S2V} ; om. w cum Θ | desiderati sunt] desi- derabant $XZ^* \Gamma^A w t$ cum AU tri, cf. Θ ; in- digebant Σ .

26. ut scirent] et scient Ψ^D | quos] quod $Q^* Y$ | natiuitates Σ cum Θ ; generatio- num L; nationum X, cf. Θ ; uanitatis Ω^M | fructu* Σ^T ; fructuum Σ^{T2C} cum Θ | pas- cent Z^* | hominem Σ cum Θ | sed] de Ψ^D | sermones tui XL | hos + quos L | credide- runt $C\Sigma^C * \Pi^H A L Q Z^* W^* \Gamma^M \Psi^D \Omega^S$; credi- derent Y; credunt X cum Brev. goth. | con- seruant $X\Sigma^T L$.

27. quid Z^* | ab] ad Q^* | igni] $\Theta^M * S^*$; igne $X\Lambda^L Q Y \Phi \Theta^{HAM2} Z T W S^2 \Psi^D \Omega$ edd. | poterant A | exterminare T | statim om. X | exiguo] igneo $C\Theta^H$. $\P$ igneo Θ^M | ~ solis radio Ω^S | calefacto L | tabescebant A; ta- bescat Ψ^D .

23. <hoc GCAM | <etiam CM | 24. $\P$ creatura XXXVIII. M Φ ; XL. Γ^A ; LIII. Q; Div. sine num. Ψ^D ; <creatura GCA | <et GCAM | 25. $\P$ propter XV. Σ^T ; <propter GCAM | <omnium C | <ad GCAM | 26. $\P$ ut XL. M Φ ; XLI. Γ^A ; Div. sine num. Ψ^D ; <ut GCA | <quoniam GCAM | <sed GCAM | 27. <quod GCAM | <statim GCAM.

28 Ut notum omnibus esset
 quoniam oportet praevenire so-
 lem ad benedictionem
 et ad orientem lucis tibi adorare
 29 ingrati enim fides tamquam hi-
 bernalis glacies tabescit
 et disperiet tamquam aqua su-
 pervacua
XVII. 1 Magna enim sunt iudicia
 tua
 et inenarrabilia verba tua

propter hoc indisciplinae ani-
 mae erraverunt
 2 Dum enim persuasum habent
 iniqui posse dominari nationi
 sanctae
 vinculis tenebrarum et longae
 noctis conpediti
 inclusi sub tectis fugitivi perpe-
 tuae providentiae iacuerunt
 3 Et dum putant se latere in
 obscuris peccatis

28. bened. + tuam CXA cum Θ , forsitan recte | tibi] cf. Θ ; te ΣA , lectio facilior | 29. fides] spes C Σ cum Θ , forsitan cum $\mathbb{K}$ | hibern.] hiemalis XA, forma purior | tabescet Σ cum Θ , forsitan recte. XVII. 1. uerba tua] lectio facilis; om. X Σ cum $\mathbb{K}$ et Θ | 2. uinculis] uinculati X cum Θ .

Adest m(a v. 28, praeuenire).

28. ut notum] ut no in ras. M² | oportebat XL | peruenire C Σ T^A; uenire L | ~ solem (prae)uenire ΣZ cum Θ ^{543 766} | benedict.] Gm cum Brev. goth.; gratiarum actionem Σ ; + tuam cett. cum Θ | orientem] ortum Ω grt. ¶ Rab. «ortum lucis» Hug. uel Rab. «orientem solis» Iac. | lucis tibi] te (ut vid.) lucis oportet ibi W^{*}; luc. op. ibi W² | lucis] solis L Ω ⁵; + oportet LWS Γ | tibi] G^{*}Q^{*}Z^{*}; te G² Π^H AMY² Φ^P Θ Z² Ω agelbst; te deum Σ^T ; te ibi Λ^L Γ r; om. Λ^L Y^{*} Φ ^{RG} Ψ^D | ~ te lucis Y²; te ad ortum lucis Ω J | adorare] Λ^L *; adorari Λ^L ²; adorarem Σ C; praem. a Y | ~ te adorare lucis g.

29. ingratis Π^H *; in gratia XALM^{*}Q | fides] cum PEL Casp; spes C Σ Θ Ω mgrwst cum 95 et Θ . ¶ al. fides Θ^M ; «spes» Hug. Rab. «spes», ant. minus recte «fides» Iac. | tamquam] tam m^{*} | hibernalis] cum PEL Casp; hybernalis Ω grlwbst; ibernalis Σ m; hibernali Q; hibernales G^{*}Y; hybemales S; hiemalis A; yemalis X; uernalis C | glacies GQ Φ ^RSa; glaciis Y | tabescet Σ Θ Z^{*}S²(ult. e corr.) Ω ^{MJ} edd. cum Θ | et disper. tamq. om. L | disperibit C Σ m; disperget S | aquam Ψ^D ; aquas Π^H LY; om. W^{*} | superu.] inutilis Σ | ~ superu. aqua Z^{*}.

XVII. 1. magna — tua om. W^{*} | ~ sunt enim edd. | tua (r^o) = G Σ Π^H AQ^{*}Z^{*}T cum HIL Ps, PS-AU spe et Θ ; om. m; + domine Q²Z²W² cett. | et om. Q | e(n)arrabilia G^{*}Q^{*}T^{*} | uerba tua] opera tua Σ^T Θ^H , cf. Brev. goth. (opera eius); om. X Σ Γ^* CZ^{*} cum HIL Ps, PS-AU spe et Θ , cf. capitula Aa 41 | propterea Ω ^S. ¶ uel minus recte «propter hec» Iac. | indisc.] in disciplina tu(ae) G^{*} (ut vid.)X.

2. persuasum] rescript. Q; per sua sunt Π^H * | inique W^{*} | possent L Γ^A ; + se X Σ C cum LUC Ath | dominari] donari Ψ^D | nationis Q^{*}(ut vid.)Y²m; nationes Y^{*} | sanctorum X cum LUC | uinculati X, cf. Θ ; + et Ω ^S | et om. L | longae = Π^H M Φ ^GZgrlwbst cum Θ ; longē A²; longe A^{*} cett. | notis Λ^L * | ~ noctis longae g | conp.] T^{*}; conpede T^{*} | inclusis M^{*} Θ ^{AM}* | sub tectis] subtecti Q Ψ^D ; subtis Y^{*} | fugitiuis Π^H * | perp. prou.] rescript. Q | perpet. + tue X | prouid. om. m^{*} (forte scripsit perpetiae) | iacuerunt] Z^{*}; placuerunt Λ^L *M Φ Z² Ψ^D Ω ^{MSJ}*. ¶ al. placuerunt Θ^M ; Rab. «iacuerunt» Hug. uel «latuerunt», Rab. et plures ant. «tacuerunt» Iac.

3. latere] W^{*}; lateri W²; late Σ^T *; + posse X | ~ latere se Θ^H | ~ peccatis

28. <ut GCAM | <quoniam GCAM | <et GCAM | 29. <ingrati GCAM | <tabescit C | <et GAM.

XVII. 1. ¶ magna XVII. Ω ; XLI. M Φ ; XLII. Γ^A ; LIII. Q; Div. sine num. Ψ^D ; <magna GCA | <et CM | <propter GCAM | 2. <dum GCAM | <vinculis GCAM | <inclusi GCAM | 3. <et (r^o) GCAM.

tenebroso oblivionis velamento
dispersi sunt

pavescentes horrende et cum admiratione
nimia perturbati

⁴ Neque enim quae continebat illos
spelunca sine timore custodiebat
quoniam sonitus descendens perturbabat illos

et personae tristes apparentes
pavorem illis praestabant

⁵ Et ignis quidem nulla vis poterat
illis lumen praebere
nec siderum limpidae flammae
inluminare poterant illam noc-

tem horrendam

⁶ Apparebat autem illis subitaneus
ignis timore plenus
et timore percussi illius quae
non videbatur faciei
aestimabant deteriora esse quae
videbantur

⁷ Et magicae artis adpositi erant
derisus

et sapientiae gloriae correptio
cum contumelia

⁸ Illi enim qui promittebant timores
turbationes expellere se
ab anima languente

3. pavescentes horrende (Θ) || cum admiratione nimia | pavescentes horrende et om. X cum Θ | nimia] cf. 19, 7; pessime X cum Θ; + et simulacris X cum Θ (ut vid.) et Θ | 6. videbantur] praem. non GΣ cum Θ¹, forsitan recte, sed cf. non videbatur supra | 7. erant] cum Θ; erunt GC | sapientiae gloriae] cf. Θ; sapientiae gloria CX; sapientia et gloria Σ | 8. timoresurbationes] lectio difficilis, cum archetypo ut vid.; tim. et turb. CXΣ cum Θ (ut vid.) et Θ | ab et cum forsitan om. Θ, cf. Θ.

Adest m.

obscuris Σ^T | tenebrosi m | obliuioni suelamento G* | obliuiones Y* | pau. horr. et om. X | et (2°) om. QΘ^Hm(ut vid.) | nimia] W² (n in ras.); nimiam Q*; pessime et simulacris X, cf. Θ.

4. illos (1°) eos Z* | ~ spel. illos Ω^M | custodiebant Q; praem. eos X; + illos L | descendentes Q*; discedentes Q² | perturbat W*Ψ^D; perturbati L | illos (2°) eos AQ | persona Λ^L*; persones Y* | trites W*S; + illis Ωagrelst | illis om. Ω^M | praestabat L.

5. et om. Π^H | nullam XΣ; nullum C cum Brev. goth.; nullans Θ^H | uis] Λ^L*Z*; ui Λ^L*LZ²WS; om. CXΣ^T*CΘ^H cum Brev. goth. et Θ⁴⁶ | illos G* | lumen] lucem Σ | praebere] pr(a)estare XQ | siderum] ex igne nat(a)e XL, cf. Θ⁵² | illam] praem. tristem M, cf. Θ | ~ noctem illam g.

6. et in ras. Ω² | timore (2°) metu Z* | percussus m; percussi st; praem. et G* ut vid. ¶ « percussi » Hug. | quae (1°) qui LY |

non om. Z*Ψ^DΩ^M cum Θ^{A1} | videbantur C Γ^M; uidebat W* | facie* T*; faci(e) Q^{T2}; facies Xm; + et XL | extimabant CXΣ^T. ¶ omnes ant. et multi mod. « extimabant » Hug. | deteriora] G² (ra in ras.) | quae (2°) Λ^L*; qui Θ^H; om. W*; + non GΣΛ^L2Z* ΓΩ^{MSJ2}ae cum Θ¹ | non videbantur in ras. Ω^{J2}.

7. adpositi] Λ^L*3; obpositi X; adposite Λ^L* | erunt GC | derisu M*; derisui M² | sapientia ΣLΘ^HZ*; a sapientia W, cf. Θ; + et ΣΘ^H*Z*a | gloriae] Z*; gloria CXΣ Π^HLMΦZ²Ψ^DΩgrelst; + scilicet Ω^M | correctio Ω^{MS}; corruptio QΘ^H; correpti XΣ^T*L; correcti Σ^C | cum om. G | contumeliam Ψ^D.

8. enim om. L | qui om. LY* | promitt.] mittebant Σ^T | timoris Λ^L*; sine addito = GAQWS*Γ^M; + et Λ^LS²m cett. cum Θ |urbationes] Q*; *****nes Z*;urbationis Q²; preturbationes m; perturba(t)iones Γ^AΩ edd. | se om. Σ^C*Y* | ~ se expellere

<tenebroso GCAM | <pavescentes GAM | <et (2°) C | 4. <neque GCAM | <quoniam GCAM | <et GCAM | 5. <et GCAM | <nec GCAM | 6. ¶ apparebat XLII. MΦ; XLIII. Γ^A; Div. sine num. Φ^D; <apparebat GCA | <et GCAM | <aestimabant GCM | 7. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 8. <illi GCAM.

hi cum derisu pleni timore lan-
guebant
9 Nam etsi nihil illos ex monstribus
perturbabat
transitu animalium et serpen-
tium sibilatione commoti tre-
mebundi peribant
et aerem quem nulla ratione
quis effugere posset negantes
se videre
10 Cum sit enim timida nequitia

dat testimonium condemnata
semper enim praesumit saeva
conturbata conscientia
11 Nihil enim est timor nisi prae-
sumptionis adiutorium prodi-
tio cogitationis auxiliorum
12 Et dum ab intro minor est
expectatio
maiores putat scientiam eius
causae de qua tormentum
praestat

9. illos] hos X, *forsitan cum* 𐌹 | periebant XA | quem] *cf.* 𐌹; quae A; quam Σ^T; quod X;
om. T | 10. semper — consc.] frequenter enim preoccupant (*cf.* v. 16) pessima redarguente conscien-
tia X | conturb.] *cf.* 𐌹; turbata A | 11. praesumptionis (presumptio CX *cum* 𐌹; *cf.* v. 10 prae-
sumit) || proditio (𐌹) | adiutorium (adiutoriorum 𐌹?) || auxiliorum | 12. ab intus C | putat]
computat X, *cf.* 𐌹^{so} | scientiam] inscientiam 𐌹 *ut vid.*, *cf.* 𐌹 *et* 19, 3 | eius] huius X.

Adest m.

Ωa | hii XΣΘ^{HAM}*Z*TWSΩma; hic CΛ^L
ALYΨ^D | timoris Q | ~ timore pleni X |
langebant L; linguebant A.

9. nam] sed X | etsi] et si g; et A* |
nichili m *ut vid.*; nihilo L* | illos] eos Ω^SJag;
hos X; nos L | monstribus] nostris L | ~ ex
monstribus illos T | perturbabant Π^H | serpen-
tium T | sibilationi Φ^R | ~ sibil. serp. Ω^M |
tremebundi Π^HA*Q*W*SG | peribant] Z^{*3}
T*; periebant XΛ^L*AMQYΦΘ^{HAM}*Z*T²
ΓA²Ψ^D; perhibant G | quem] quod X; quam
Σ^TQS* (*ut vid.*); qu(a)e Λ^L*ALΦ^{RG}Γ^M* Ψ^D
m; *om.* T | ratione] natione Σ^C | effugere Q*
Y*TS*; effuger m (*sic*) | possit Λ^L*L*M*Z*
TW*Sm; posse Π^HQY | neg. se] negant esse
Λ^L* | se *om.* Σ^T*Θ^A | uidere + frequenter enim
(*om.* M³) pr(a)eoccupant pessima redarguente
cons(c)ien(t)ia M²(M³ *notam marginalem post v.*
10 *retrulit*, *cf. infra*)ΘZ^{*3}Ωrels, *cf.* v. 10b (X).

10. ~ enim sit Ω^Sr *cum GR-M Jb* (½) |
timidae nequitiae G* | dat test. condemn.]
Z*; data est in omnium conde(m)natione
AΦ^{RG}Z²W*Ψ^D; data est in omnium (homi-
num Q) conde(m)nationem QYΘ^{AM}Ωg. ¶ al.
data est in omnium condemnatione S³ | tes-
timonio CΘ^H | condemnata] Λ^L* *cum PRIS*;
condemnatus m *ut vid.*; condemnatio L;

condemnationis Λ^L2eIsr; condemnationi M
Φ^{Pa} *cum GR-M Jb* (¾); condem(p)natione
Π^H. ¶ Rab. « dat testimonium condemp-
nata » Hug. *et* Iac.; « dat — cond. » *reprobat*
Iac. (*quod erasit man. posterior*) | semper — con-
turb.] frequenter enim preoccupant pessima
redarguente X, *cf.* M *in fine* v. 9 | semper]
super Θ^H | saeva] prava Ω^S | conturb.] per-
turbata Ωarelsr; turbata Π^HALWS | con-
scientia] constantia Ym (*ut vid.*).

11. enim *om.* W | ~ est (e)nim XLΘ^H |
praesumptionis adiutorium *om.* m^lbst *cum* 𐌹 |
pr(ae)su(mt)io CXL | adiut. *om.* CXL (*cf.*
tamen infra XL) | proditio] m; proditio Λ^L;
om. CXL | cog. auxil.] *cum* cog. adiutorio XL |
cogitationes m *ut vid.* | auxil.] anxiorum Ω^M.

12. et — expectatio *om.* Θ^M† | ab *om.*
A*Ω^M | intro] Θ^M3; intus CΘ^{HAM}Z*m(*ut*
vid.)aelbst | expect.] spectatio L; + eius Φ^P
Θ^{HAM}1Z* | putat] Z*; co(n)putat XLΦZ³
Ψ^Darelsr, *cf.* 𐌹^{so} | scientiam] scientia L;
conscientiam Π^HTWS; poten(t)iam Ω; prou-
identiam X; sententiam r; in scientiam r*
(1592*, 1593* *et* 1598*!); inscientiam wr*.
¶ Rab. « putat potentiam » Hug. | eius] huius
X | tormenta Λ^L *cum* 𐌹⁷⁰⁸; augmentum Θ^{AMS};
augment* Θ^M3. ¶ al. tormentum Θ^M.

<hi GCAM | 9. <nam GCAM | <transitu GCAM | <et (2°) GCAM | 10. <cum GCAM | <semper
GCAM | <conturbata A | 11. ¶ nihil XII. AΘ^{AM}Γ^M; LV. Q; <nihil GCM | 12. <et GCAM |
<maiores GCAM.

- ¹³ Illi autem qui inpotentem vere
noctem et ab infimis et ab al-
tissimis inferis supervenientem
eundem somnum dormientes
¹⁴ Aliquando monstrorum exagi-
tabantur timore
aliquando animae deficiebant
traductione
subitaneus enim illis et inspera-
tus timor supervenerat
¹⁵ Deinde si quicumque ex illis de-
cidisset
custodiebatur in carcere sine

- ferro reclusus
¹⁶ Si enim rusticus quis erat aut
pastor aut agri laborum ope-
rarius praeoccupatus esset
ineffugibilem sustinebat neces-
sitatem
¹⁷ Una enim catena tenebrarum
omnes erant conligati
sive spiritus sibilans aut inter
spissos ramos avium sonus sua-
vis
aut vis aquae decurrentis ni-
mium

13. infimis] infirmis CΣ^T, forsitan cum **℔**, cf. **Ⓢ** | 14. timore] more CA | 15. deinde] deni-
que X | si] cf. v. 16; om. X; sic **℔**? cf. **Ⓢ** | 16. rusticus] agricola X | agri] *eremie* X cum **℔**
(ut. vid.; cf. 5, 7) et **Ⓢ** | ineffugibilem CΣA, forsitan recte | 17. ramos + arborum X cum **Ⓢ**^O |
uis] uox X, cf. **Ⓢ** | nimium] cum **℔** ut vid.; uiolenter X.

Adest m.

13. illi — noctem] nam cum omnes in
potenti illa nocte **Ⓢ**^HZ*³ | qui om. **℔** | inpot.]
Y* cum **Ⓢ**; in potentem *ae* (necnon et multi
codices ubi non distinguuntur verba?); *praem.* per
Y² | uere] Y*Ω³*; ueri Y²; uenere Ω³²J^{ae}.
¶ Rab. « in potentem uenere noctem » Hug. |
~ uere inpotentem L | et (1°)] ut X; om. L |
infirmis CΣ^T*Π^HLW*^m | ab (2°) om. S,
cf. **Ⓢ** | inferis] inferioris X; om. Λ¹²Ω. ¶ « infe-
ris » om. Hug. | superveniente Z*³ | eundem —
dormientes] eodem somno conquiescerent
Z*³ | eundem] eum de S*; eum A | somp-
nium Ω^J*; sonum M*. ¶ « sompnum » Hug.

14. aliquando] aliqui ex his Φ^P; aliqui
ex his subito **Ⓢ**^HZ*³ | monstrorum] Φ^{G2}
(tro corr.); monstruorum C; nostrorum L |
timore] more CAM[Ⓢ]AM*S*; morae Q* |
aliq.] aliqui repente animi **Ⓢ**^HZ*³; aliqui
Φ^P | animi XΣL[Ⓢ]Ω^HZ*³ | traductionem
Π^{H*} | inspiratus XΛ¹MQ*YTW* | su-
peruen.] aduenerat **Ⓢ**^H.

15. deinde] denique X | si om. XM, cf.
Ⓢ | quicumque] Z*(ut vid.)S*; quicumque
Q; quicumque T*; cuicumque C; quisquam

Λ¹YΦZ²S²Y^D *edd.*; quis LΩ | ex] in ras. Z²;
de L | decidissent X; didicisset W | ferro recl.]
furore clusus W* | declusus Π^H; inclusus Σ.

16. enim] autem **Ⓢ** | rusticus] in ras.
Ω^{J2}; agricola X cum 95, cf. C *infra* | ~ quis
rusticus L | agri lab.] Z*; agricolaborum
C; agricola laborum **Ⓢ**^H; agricola horum
M*YΦZ²Y^D | agri] m; *eremie* X cum 95
et **Ⓢ** | esset om. **℔** | ineffug.] Z*; ineffugabi-
lem CΣΛ¹Π^HAQYΦZ²Y^DΩ^M; ineffabilem
M. ¶ Rab. « ineffugibilem » Hug. | sustine-
bant LM[Ⓢ]HZ | necess. + compulsus G* ut
vid., cf. I Sam. 13, 12; Dan. 14, 29.

17. catena om. Σ^T* | ~ erant omnes
XL, cf. sunt omnes LUC Ath | siue] sibi Y^D;
sibi enim Z* | aut (1°)] ut L | spissus Y* |
ramos] *praem.* arborum ΣΓΩ^{MSJ}*³are^{1st};
+ arborum X cum ANT-M et **Ⓢ**^O | sonitus
Σ | ~ sonus suabis auium X | aut uis om.
C | uis aq.] uisa quae Y^D | uis] W*; uim W²
ut vid.; uox XL cum ANT-M, cf. **Ⓢ**; aus Z*;
om. Ω^M | aquae] atque Σ^C | decurrentes
Y* | nimiae L; uiolenter X cum **Ⓢ**. ¶ Rab.
« nimium » Hug.

13. <illi GCAM | <eundem GCAM | 14. <aliquando (1°) GM | <aliquando (2°) GCAM |
<subitaneus GCAM | 15. <deinde GCAM | <custodiebatur GCM | 16. <si GCAM | <aut (2°)
G | <ineffugibilem GCM | 17. <una GCAM | <sive GCAM | <aut (1°) G | <aut (2°) GAM.

- 18 aut sonus validus praecipitarum
petrarum
aut ludentium animalium cursus
invisus
aut mugientium valida bestiarum
vox
aut resonans de altissimis montibus
echo
deficientes faciebat illos prae timore
19 Omnis enim orbis terrarum limpidus
luminabatur lumine
et non inpeditis operibus continebatur
20 Solis autem illis superposita erat

gravis nox
imago tenebrarum quae super-
ventura illis erat
ipsi ergo sibi erant graviores
tenebris

- XVIII. 1 Sanctis autem tuis maxima
erat lux
et horum quidem vocem audiebant
sed figuram non videbant
Et quia non et ipsi per eadem
passi erant magnificabant
2 Et qui ante laesi erant quoniam
non laedebantur gratias agebant

18. de alt.] e curuatis Σ, *forsitan cum* 3, cf. 6 | faciebant CΣA | 20. superuenturae illis erant Σ, cf. 6.

Adest m.

18. aut (1°) — petrarum Θ^H *post* inuisus *transp.* | ualid* Q | pr(ae)cip.] G* Π^{H3}Y*Θ^M*S*; pr(ae)cipitatarum G²Π^{H2}AM²Y²Φ^ΘHM²ZTWS²ΓΩ²J *edd.*; praecipitatarum M*; praecipitatorum Σ; praecipitantium Ω^M | petrarum] saxorum Σ | mugientium A*Q | ualidarum L, cf. 6 | ~ mugientium ualidarum bestiarum aut ludentium animalium cursus inuisus L* | uox *om.* L | de alt.] e curuatis Σ, cf. 6 | montibus] *in ras.* Γ^{M2} | echo] Z²; eccho Ω^{MJ}; eho Γ^{M*}; e quo XΣm; hi quo Y*; eo quod C; *** Γ^A; *om.* Z² | defic.] efficientes C; *praem.* et Λ^{L*} | faciebat = GXΠ^HLQΘ^HWS*Ω^MA *cum* 6; faciebant m *cett.*

19. terrarum *om.* Γ^{M2} *ut vid.* | limpid* M* | luminab.] M*W*; luminabantur Ω^M; i(n)luminabatur CXM²ΘZ*W²SΩ²J *edd.* | et *om.* Q | inpeditis Y.

20. illis *om.* Ω^{M†} | tenebr.] tene[rum] Π^H | supperuent. illis erat] W*; superuentur(e) illis erant Σ Z*W², cf. 6 | ~ erat illis XL | ergo] uero L, cf. 6 | grauioris S* | te-

nebris] Π^{H*}; tenebras Z*; tenebr(a)e X Π^{H2}Θ^HΩ^{MJ2}(*ult. e in ras.*)m(*ut vid.*)g *cum Brev. goth.* ¶ Rab. « tenebre » Hug. et Iac. + uel minus recte « tenebris » Iac.

XVIII. 1. tuis *om.* Σ^{T*}C | maxima] *cum EP-L et τ;* magna X *cum ORA Vis, ANT-M, Brev. goth.* (2/2) | uocem + inimici M²Φ^PΘZ*Ω^{MJ}are. ¶ Rab. « uocem » Iac. | sed — uidebant *om.* LZ* | sed] Z²; et Z² | et quia — magnif. *om.* Q | et (2°) *om.* Y *cum* 6 | et ipsi *om.* L | et (3°) *om.* Λ^{L2}Z*W | per] Ω^{I*}; *om.* Σ^{T*}CZ*Ω²gre^{ue}. ¶ « ipsi eadem » Hug. | (e)andem CΘm | perpassi ε | magnif.] M* Y*; *praem.* deum Y²; + te M²Φ^{P*}Θ^{HAM*}Z²Ωagre^{ist}. ¶ subauditur « te deum » quod est in fine uersus (*cf. v. 2, ut legunt* ΘΩ) Hug.; Iac. (*quod erasit man. posterior*) reprobabat « te ».

2. et (1°) sed Q; *om.* W | qui] quia C Φ^PΩ²J | ante] Ω²J (*te in ras.*). ¶ Rab. « qui ante » Hug. | ~ erant lesi X | quoniam] quia Ω *edd.* | agebant + tibi M²Θ^{HAM*}Z²Ωare. ¶ subauditur « tibi » Hug.; Iac. (*quod erasit*

18. <aut (1°) GCAM | <aut (2°) GCAM | <aut (3°) GCAM | <aut (4°) GCAM | <(echo) C | <deficientes GAM | 19. <omnis GCAM | <et GCAM 20. <solis GCAM | <imago GAM | <quae C | ¶ ipsi XLIII. M; <ipsi GCA.

XVIII. 1. ¶ sanctis XVIII. Ω; XLIII. Φ; XLIII. Γ^A; *Div. sine num.* Ψ^D; <sanctis GCAM | <et (1°) GCAM | <sed GM | <et (2°) GCAM | 2. <et (1°) GCAM | <quoniam A.

et ut esset differentia donum
petebant
³ Propter quod igni ardentem co-
lumnā ducem habuerunt
ignotae viae
et solem sine laesura boni hospitii
praestitisti
⁴ Digni quidem illi carere luce et
pati carcerem tenebrarum
qui inclusos custodiebant filios
tuos
per quos incipiebat incorruptum
legis lumen saeculo dari
⁵ Cum cogitarent iustorum occi-

dere infantes
et uno exposito filio et liberato
In traductionem illorum multi-
tudinē filiorum abstulisti
et pariter illos perdidisti in
aquam validam
⁶ Illa nox ante cognita est a pa-
rentibus nostris
ut vere scientes quibus iuramen-
tis crediderunt animaequiores
essent
⁷ Suscepta est autem a populo
tuo sanitas quidem iustorum
iniustorum autem exterminatio

XVIII. 5. in aqua ualida Σ cum Θ, forsitan recte | 6. illa + enim C | par.] patribus A.

Adest m(usque ad v. 3, uiac).

man. posterior) reprobatur « tibi » | essent
Ψ^D; esse Y* | differentie Ψ^D | donum
dominum AM*Q; te dominum M²Z; te
deum ΘΩgr; dominum uite X; om. ΣT*G.
¶ donum Z³ | petebant] precabantur M;
patebant ΩM*.

3. propter quod] pro quibus Σ cum Θ |
igni] W*; igne W²; ignem XΣΘ^HZ* cum τ,
ANT-M et Brev. goth. (3/3); ignis Ωagrelst;
digni LM, cf. v. 4 | ardente A*QΘAM; uren-
tem Θ^H cum Brev. goth. (3/3) | columnam om.
C† | habuerant Q | ~ hab. ducem ΩM |
uite ΩM | ~ ign. u. duc. hab. in ras. ΩJ² |
et — laesura] Z²; et columnam (columna
Θ^H) nubis sine laesura solis Θ^HZ*³ | laesu-
ram Y | bono C; bonis Y² | hospitii] Y*;
hospitiis Y²; hospitii S.

4. illi + erant ΩM; + non Y² | ca-
rere — pati om. ΠH* | carere] capere Y; car-
cere Q* | lucem CXΣYΦZ*Ψ^D cum τ⁵⁶ |
carcere ΠH²WS | inclusus Y* | custodi.] tene-
bant C. ¶ Rab. « custodiebant » Hug. et
Iac. | filios praem. sanctos ΩMJ*ε | incipiebat]
cum LUC Ath et τ⁶⁹; incipiebant QY cum τ;
incipiebas XLS* (ut vid.) | corruptum A |

lumen saeculo] lumen uitae L cum LUC Ath |
dare C; tradere X; ordinare L.

5. cum] dum Ω²a | iustorum om. Ω² |
infantes] filios X | et (2°)] sed are | ~ et
liber. filio Ω² | in traductione ΘAM; intro-
ductionem LΦRWΓM* (ut vid.); intradi-
lectionem Ψ^D; ab inproperio X, cf. Θ | mul-
titudine ΛL* | ~ multit. fil. abstul. illo-
rum X | par iter A*(ut vid.)ΘH* (ut vid.) |
aquam ualidam] W*; aqua ualida ΣLMΘ
Z*W²ΓΩgrelbst cum Θ.

6. nox = G*XΣT*CAQQZ* cum Θ;
+ enim YΦΨ^D; praem. enim cett. | ante] in
te C | ante — uere] in ras. ΩJ² | ante cogn.
est] ~ cogn. est ante ΩM; est cogn. ante
Ω² | parentibus = GCXΣΛ^LMQZ*; patri-
bus cett. | a patr. nostr. cogn. est in ras. ΩJ² |
ut] Y*; et Y²LΘ^ATS | scirent XΘ^H | ani-
mae equiores A*; animi equiores L | ani-
mequiores ΣC | esset g; esse W*.

7. est om. Θ^H | autem a om. L | autem]
enim Z* (ut vid.) cum τ; quippe CΘ^H; + do-
mine semper M | tuo om. Ψ^D; + *** Φ^P |
sanitas] salus Σ, cf. Θ | quidem] fide X |
~ quidem sanitas Θ^H | iniust.] iustorum L.

<et (2°) GCAM | 3. <propter GCAM | <et GCAM | 4. <digni GCAM | <qui GCAM | <per
GAM | 5. <cum GCAM | <et (1°) GCAM | <in (1°) GM | <et (3°) GCAM | 6. <illa GCAM |
<ut GCAM | 7. ¶ suscepta XLIII. M; LVII. Q; <suscepta GCA | ¶ iniustorum XLIII. Φ;
XLV. Γ^A; Div. sine num. Ψ^D; <iniustorum GCAM.

- ⁸ Sicut enim laesisti adversarios
 sic nos provocans magnificasti
⁹ Absconse enim sacrificabant iusti
 pueri bonorum
 et iustitiae legem in concordia
 disposuerunt
 Similiter bona et mala percepturos
 iustos
 patri iam decantantes laudes
¹⁰ Resonabat autem inconueniens
 inimicorum vox
 et flebilis audiebatur planctus
 ploratorum infantium
¹¹ Simili autem poena servus cum
 domino afflictus
 et popularis homo regi similia
 passus
¹² Similiter ergo omnes uno nomine
 mortis mortuos habebant
 innumerabiles
 nec enim ad sepeliendum vivi
 sufficiebant
 quoniam uno momento quae
 erat praeclarior natio illorum
 exterminata est
¹³ De omnibus enim non credentes
 propter beneficia
 tunc cum fuit exterminium
 primogenitorum

9. patri iam] *sic archetypus, compendii nota male soluta, ut vid.*; patrum iam $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$; patriam Σ ; patrias A; patri X; patri hominum iam C | 10. planctus] *varietatis causa*; uox Θ^H et forsitan $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$ | 13. beneficia] *sic scr. codices cum archetypo*; ueneficia Θ .

8. sicuti C | laesistis Φ^P ; excruciasi Σ | aduers. *om.* Σ^C ; + nostros $XLM^2\Phi^P\Theta$ $Z^{*3}\Omega^{\text{are}}$ | sic nos] signos Π^H | sic] Z^* ; + et $Z^2\Omega^S\text{are}\text{Ist}$. $\mathfrak{H}$ Rab. «sic» Iac.

9. (a)bscondit(e) $C\Theta^H Z^{*3}$ | pueri] puri Σ^T | bonorum + operum Θ | iustitiae] *cum* $\mathfrak{S}^{O1}$ divinitatis $C\Sigma$ *cum* $\mathfrak{S}$ | ~ legem iust. Ω^M | in *om.* A | concordiam $\Lambda^L\Phi ZW$ $\Psi^D\Omega^2\text{ael}$; concordiae Q; praecordiis X | disposue[...] Γ^A ; disposuerant S; disponebant Z^{*3} ; posuerunt X | similiter] *praem.* eadem $C\Sigma$, *cum* $\mathfrak{S}$; + et refust | bona — iustos] Z^2 ; se bonorum et malorum percepturos tempora $X\Sigma^{*3}$ | percepturos] Z^* ; recepturos $Y\Phi Z^2\Psi^D\Omega^{\text{are}}\text{Ist}$; perceteros L | patri iam = GQ; patriam Σ ; patri omnium $L\Theta Z^{*3}\Omega^J$; patri X (*cf.* omnium *infra*); patri (o)mnium iam $C\Pi^H TWS\Gamma\text{Ist}$; patrias $\Lambda^L AY\Phi Z^2$ (*ut vid.*) $\Psi^D\Omega^M\text{sg}$; patrias omnium Ω^J ; patrias omnium iam M; patris a; patrum iam rue *cum* $\mathfrak{S}$. $\mathfrak{H}$ al. patrias decantantes Θ^{MS} . Rab. «patri omnium decantan-

tes» Hug. | dec. 1.] laudes de cantabant L; laudes decantantes omnium X | laudem Σ .

10. inimicorum] Λ^{L1} (o *corr.*) | ~ inimicorum inconueniens uox Θ^H | uox] nox T. $\mathfrak{H}$ uox T | planctus] uox Θ^H *cum* $\mathfrak{S}$ | plorantum Θ^H ; *om.* X | infantum $X\Theta^H$ | ~ infantium ploratorum L.

11. similis Ω^M ; similiter Φ^P , *cf. v. 12* | servos S^* *ut vid.* | domino *praem.* suo L | afflictus + est $\Omega\text{agrel}\text{st}$ | populares Z^* | regis $XL\Gamma^M$.

12. nomine] homine L^2 ; homines L^* | ~ innum habebant Ω^J | uno (2^0)] *praem.* in C | momento] monumento Φ^P | praeclara L; clarior A | natio] W^2 *in ras.* | illorum] eorum $XM\Omega$ | exterm. est] extermina L.

13. de] e L (*err. rubric.*) | credentibus Ψ^D ; credenti L | propter benef. *om.* L | benef.] ueneficia wst ; ueneficia sua Θ *cum* $\mathfrak{S}^b$; + sua Z^{*3} . $\mathfrak{H}$ [beneficia] Θ^M | tunc + uero primum st | cum + primum $XL^L MY$ $\Phi\Theta^{M2} Z^2\Psi^D\Omega\text{agrel}$ | ~ exterm. fuit Ω^M |

8. <sicut GCAM | <sic GCAM | 9. <absconse GCAM | <pueri C | <et (1^0) GAM | <(eadem) similiter CAM | <iustos C | <patri GAM | 10. <resonabat GCAM | <et GCAM | 11. <simili GCAM | <et GCAM | <regi G | 12. <similiter GCAM | <mortuos CM | <habebant G | <nec GCAM | <quoniam GCAM | <natio GC | 13. <de GCAM | <propter C | <tunc GAM.

- spoponderunt populum Dei se
esse
14 Cum enim quietum silentium
contineret omnia
et nox in suo cursu medium iter
haberet
15 Omnipotens sermo tuus de caelo
a regalibus sedibus
durus debellator in mediam ex-
terminii terram prosilivit
16 Gladius acutus insimulatum im-

- perium tuum portans
et stans replevit omnia morte
et usque ad caelum adtingebat
stans in terram
17 Tum continuo visus somniorum
malorum turbaverunt illos
et timores supervenerunt inspe-
rati
18 Et alius alibi proiectus semivivus
propter quam moriebatur cau-
sam demonstrabat

16. in terram] *lectio difficilis, cum archet. ut vid.*; in terra G*X cum Θ , *forsitan recte* | 17. tum] tunc CXΣA, *lectio faciliior*.

primigenitorum α ; *om.* X | *spoponderunt*] Z*³; *sponderunt* Λ^L *AY* Φ^G Z³W | *dei se esse*] *dimisise se* L | *se*] Y*³; *suum* Y³; *om.* XΣT* ω st | *~ se pop. dei* Ω^J .

14. cum — quietum] et cum quietum enim L*³; et cum enim quietum L³ | cum enim] et cum X | *contineret* Ω^J , *cf. M-R tenerent* | *curso* Θ^H *³; *cursum* Φ^P .

15. tuus + domine CXΛ^LΠ^HM³WS Ψ^D Ωagre *cum CE, PS-FU Pin, M-M, M-R. ¶ Rab. et ant. « sermo tuus domine » Hug. | de caelo*] Z*³; *exiliens X cum FAUn Ar, CE, PS-VIG Var; praem. ex(s)iliens YΦZ³ΩagreIs cum M-M; + exiliens L | de] e Σ | sedibus om. ΣT*³; + uenit AΘ^AW³SΨ^DΩ cum PS-VIG, PS-FU, ANT-M, Resp. Rom., M-A, M-R; + exiliens Λ^L. ¶ ant. interponunt minus recte « exiliens » et « uenit » Hug. « exiliens » et « uenit » reprobant Iac. (quod erasit man. posterior) | debellator] cum BACH, 262, M-M; bellator X; bellatorum Q; debellatur T*³; praem. est Ω^J . ¶ « est » reprobant Iac. | medium W; media X | *exterm. + in W | terra XII^H | prosiluit AQΩ^M; exsiliiuit Φ^P. ¶ Rab. et ant. « prosiliiit » Hug.**

16. gladium acutum XΛ^LLY³Z*³WSg

*cum 94, 95 | ins.] Z³; insimulatum ΣCYa; insimulatus Ψ^DΩ^M; certum Z*³; om. X | imperium] improprium Ω^M* | ~ portans tuum Ω^M | stans] instans XL | replebit X LY | ~ omnia replebit X | et usque — terram] stans autem in terra usque ad cælum adtingebat X | caelum] caelitem W* *ut vid.* | tingeat Y*³; pertingeat Y³ | terram] W* S* (*ut vid.*) *cum 262 et M-M; terra G*Λ^LLM QYΘ^{AM}ZTW³S³Γ^AΩ edd. cum 262, M-M et Θ .**

17. tum = GQΘ^HZS; tun Π^H*³; tunc cett. | *somniorum*] C¹ *cum 262 et M-M; somnium C†Θ^H; omnium X | malorum] cum 262 et M-M; horrendarum Σ cum Θ | conturbauerunt Z*³ | illum W | insperati] cum 262 et M-M; insperatis Ib; insperate Φ^R*³; inspirati XΛ^L*M*TW*³; inseparati Ψ^D.*

18. et *om.* L | *proiectus*] protectus A | *semivivus Y* | propter quam om. X | moriebatur] *****ebatur G* | causam] et causas X | ~ causam mor. Z*³. ¶ « causam moriebatur » Hug. | demonstrabat] Z*³; demonstraret L; + mortis XLY*Φ^RGZ³Ψ^D ΩagreIs *cum M-M. ¶ Rab. add. minus recte « mortis » Hug. « mortis » reprobant Iac. (quod erasit man. posterior).**

<spoponderunt GCAM | 14. <cum GCAM | <et GCAM | 15. <omnipotens GAM | <sermo C | <durus GCAM | 16. <gladius GCA | <insimulatum M | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 17. <tum GCAM | <et GCAM | 18. <et GCAM | <propter CAM.

- 19 Visiones enim quae illos turba-
verunt haec praemonebant
ne inscii quare mala patiebantur
perirent
20 Tetigit autem tunc et iustos
temptatio mortis
et commotio in heremo facta
est multitudinis
sed non diu permansit ira
21 Properans enim homo sine que-
rella propugnauit
proferens servitutis suae scutum

- orationem
Et per incensum deprecationem
alligans restitit irae
et finem inposuit necessitati
ostendens quoniam tuus est famulus
22 Vicit autem turbas non virtute
corporis nec armatura poten-
tiae
sed verbo vexatorem subiecit
iuramenta parentum et testa-
mentum commemorans

19. haec] hae ΣA | promonebant G* *ut vid.*, forsitan recte, cf. Ⓞ; prominebant A | male Ⓞ? cf. Ⓞ | 20. tunc et iustos] cf. Ⓞ²⁴⁸; et iustos tunc Z* cum Ⓞ^{S*}; et iustos condam X, forsitan cum Ⓞ, cf. Ⓞ⁰ | ira + tua CΣ cum Ⓞ^{S*V} 637 | 21. homo] uir X cum Ⓞ | proferens || all(i)gans (Ⓞ) | adorationis et incensi depr. X cum Ⓞ^{S2V}, forsitan cum Ⓞ | a(l)legans scr. CXA | necess.] merori X | 22. et testamentum om. GA, per homoeot. *ut vid.*

19. uisionis LM*; uisa X | turbae-
runt] G* cum 262 et M-M; turba(u)erant
G²XΩ^S; conturbabant Z* | ha(e)c] M*Z*;
hae AΦ^{RG}Z²S (forsitan et G*); h(e) Π^HM²;
hee Σ^T | praemonebant] cum 262 et M-M;
pr(a)emonebat W*Ψ^D; promonebant G*
(*ut vid.*)Ⓞ^H; prominebant A | insciae S | de-
perirent A.

20. tunc et iust.] Z²; ~ et iustos tunc
Z*; et iustos condam X; ~ et tunc iustos
Z² | tunc] praem. et Ω^I* | et (r^o) om. AQⓄ^H |
iustus A*Y* | commotio] cum 262, M-M,
Brev. goth.; commonitio G; comminatio C;
commutatio Q | ~ facta est in eremo X |
ira + tua CΣΛ^LLMYΦⓄZΩagrelst cum
Ⓞ^{S*V} 637.

21. properans] cum 262, M-M, Brev.
goth.; prope*** G*; properauit L cum
FAU-R gr; properabit X | enim om. L | homo]
uir X cum Ⓞ | homo sine] homine Q | pro-
pugnauit] Z*S* cum M-M (1/2), Brev. goth.;
propugnabit T cum 262, M-M (1/2); praepu-
gnauit L; depr(e)cari pro populis XΛ^LY
ΦZ²Ψ^DΩagrelst cum FAU-R [[deprecauc-

runt Y*; populo X cum FAU-R]; om. S².
¶ al. deprecari pro populis S² | proferens +
autem L | seruitutis — scutum] scutum ser-
uitutis L | seruitutis] Q² (i alt. in ras.) | orat.
et per inc.] adorationis et incensi X, cf. Ⓞ^{S2V} |
orationis Y cum Ⓞ^{S2V} | et (r^o) om. L | depre-
cationis Y | alligans] M*; alligans Q; a(l)le-
gans scribunt CXΛ^LALMPYS*Ω edd. | rest.
irae] restituere Z* *ut vid.* | resistit Q*; resti-
tuit Λ^L*; + enim XL | ira Λ^L | et (2°) + in
T* | necessitati] Λ^L* cum FAU-R gr, 262,
M-M, Brev. goth.; calamitati Σ^{TC2}Λ^{L2}; me-
rori X; calumniati Σ^{C*}. ¶ al. calamitati Ⓞ^M.

22. uirtute = GCXΣLQZ* cum M-M,
Brev. goth. et Ⓞ; praem. in cett. | armatura po-
tentium Λ^L; armatur(a)e potenti(a)e XLY;
armaturae (-ra lw, casu *ut vid.*) potentia Z*
lw, cf. Ⓞ | uexatorem] Z* cum M-M et Brev.
goth.; uexatorum Ⓞ^A; illum qui se uexabat
XΛ^LLYΦZ²Ψ^DΩagrelst [[~ qui illum L;
se om. Λ^LL; uexabant Ψ^D] | subiecit Λ^LA;
proiecit Π^H cum Brev. goth.; subieci L | iura-
menta] Z*; iuramentum Z² | et testam. om.
GΠ^HAQWST cum M-M et Brev. goth.

19. <visiones GCAM | ¶ haec Div. sine num. Ψ^D | <ne GCAM | 20. ¶ tetigit LVIII. Q; <tetigit
GCAM | <et (2°) GCAM | <sed GCAM | 21. ¶ properans XLV. MΦ; XLVI. Γ^A; <properans
GCA | <propugnauit M | <proferens GA | <scutum C | <et (r^o) GAM | <restitit A | <et (2°)
CM | <ostendens GAM | 22. <vicit GCAM | <non G | <sed GCM | <iuramenta GCAM.

²³ Cum enim iam acervatim cecidissent super alterutrum mortui
interstetit et amputavit impetum
et divisit illam quae ad vivos ducebat viam
²⁴ In veste enim poderis quam habebat totus erat orbis terrarum
et parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta

et magnificentia tua in diademate capitis illius erat scripta
²⁵ Haec autem his cessit qui exterminabat et haec extimuit
erat enim sola temptatio irae sufficiens
XIX. ¹ Impiis autem usque in novissimum sine misericordia ira supervenit
praesciebat enim et futura illorum
² Quoniam ipsi cum reversi essent ut se ducerent

24. poderis (Θ; om. X) || quam habebat? | erant sculpta (cf. Θ) || erat scripta | 25. haec autem his] *forsitan ex nota marginali* haec autem (*pro et haec infra*), cf. Θ; his XΣA cum Θ (ut vid.) et Θ; his autem C | qui exterm.] illut exterminium X, *forsitan cum Θ*.

XIX. 1. et om. XA cum Θ¹ | 2. ipsi cum] *forsitan ad vitandam confusionem*, cf. *infra* cum magna; ~ cum ipsi XA.

23. acervatim GW*; acervatime L; cateruatim CA^L cum M-M et Brev. goth.; acervati XΣ^C | cecidisset Γ^{M*}; caecidissent S | super] per Γ^M | interstetit (*vel inter stetit*) M*; interstitit M²Ω^{MS} *edd.*; restitit XL (cf. v. 21) | et (1°) om. Q, cf. Θ | amputabit XYΣ*; iam putavit Θ^H | impetum] iram Σ cum Θ (*codd. omnes*); imperium Γ^M | diuisit] dimisit X | illum G | uiuos] inferos X | deducebat A; ducebant Φ^P; + ** Z*.

24. in (1°) om. Ψ^D; *praem.* ** G | phoderis CA^{L2}Z*Γ^A; ponderis Λ^{L*}; pudoris A; foederis QY; proderis Π^{H*}; om. X | totus] tutus Π^H; om. X | orbis terr.] mundus τω | ~ totus erat orbis terr. habebat Ω^M; orbis terr. erat Ω^{S*} | magnalia L | ~ lapid. ordin. Ω^{MJ} | erat AM*Q; era L; om. Z* cum Θ | magnificentiam tuam L | tua om. Λ^{L*} | diademata Ψ^D | capis Θ^{H*} | erant scri(p)ta Σ^{T2}(ta in ras.)Π^{HS}; erant scribae L; ~ scripta erat Ω^{SJ2}(ult. t in ras.)arel; sculpta erat τωστ.

25. haec autem — qui ex in ras. brev.

spat. Σ^{T2} | haec autem] M*W*; hic autem W²Ω^S; autem CA^{L2}M²Ω^{MJ}agrelst, cf. *infra*; om. XΣ^{T*}(ut vid.)CA^{L*}ALYΘ^{HZ}*τω cum Θ | his] Θ^{M*}Z*; hiis Ω^{J2}; is Θ^{M2}; om. M*Φ^{P*}Z²Ω^S | ~ h(i)s autem CA^{L2}M²Ω^{MJ}agrelst | cessit] Z*; discessit Z² | qui exterm.] illut exterminium X; exterminum L | qui] quia Π^H | exterminaret Θ^H; estimabat Ψ^D | haec (2°)] hoc L; hac Q*; om. CWΨ^D | extimavit Σ^{C*}Λ^{L*} (ut vid.); aestimavit L | enim] eum Φ^G; autem QΨ^D | sola] solida Θ^H; solita Σ^T; seua X | sufficientes Θ^{H*}; sufficientis Θ^{H2}.

XIX. 1. inpii X; *praem.* et W | in] ad XQΘ^HW; [...] Γ^A | irae G* ut vid. | superueniet Θ^H; superueni** M* | enim] autem Θ^H | et] hut C; om. XA cum Θ¹² | illorum] eorum Σ^T.

2. ipsi *praem.* hi M | ~ cum ipsi XA LYΦZΩgrlbst | reuersi essent] cum Θ^B; permi(s)issent XALΦZ²Γ^AΨ^Dgrlst, cf. Θ et *infra* praemisissent; permisissent illos Z**; + et permisissent Ω^{SJ2}; + p̄misissent Ω^M | ut om. W | se ducerent] seducerent (ut vid.) Z Ω^A (et *forsitan alii*); se educerent grlbst.

23. ¶ cum XLVI. MΦ; XLVII. Γ^A; *Div. sine num.* Ψ^D; <cum GCA | <interstetit GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <in (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 25. <haec GCAM | <erat GCAM.

XIX. 1. ¶ impiis XIX. Ω^{SJ}; <impiis GCAM | ¶ praesciebat XIX. Ω^M; <praesciebat GCAM | 2. <quoniam GCAM.

et cum magna sollicitudine prae-
misissent illos
consequabantur illos paeniten-
tia acti
3 Adhuc enim inter manus haben-
tes luctus
et deplorantes ad monumenta
mortuorum
aliam sibi adsumpserunt cogi-
tationem inscientiae
Et quos rogantes proiecerunt
hos tamquam fugitivos perse-
quebantur
4 Ducebat enim illos ad hunc fi-

nem digna necessitas
et horum quae acciderant me-
morationem amittebant
ut eam quae deerat tormentis
replerent punitionem
5 Et populus quidem tuus mira-
biliter transiret
illi autem novam mortem inve-
nirent
6 Omnis enim creatura ad suum
genus ab initio refiguraba-
tur
deserviens tuis praeceptis
ut pueri tui custodirentur inlaesi

2. consequabantur] cum Θ ; consequabatur C | paenitentiae actus A | 3. luctum A | scien-
tiae CX | 4. memor. am.] obliuione mittebat X cum Θ | memor.] commemorationem A; me-
moriā Σ | eam — punitionem] cum Θ | eam] $\epsilon\alpha$ C; om. X Σ A | deerant X Σ | repletet CXA
cum Θ ²⁹⁶ 706 | punitione Σ ; punitio XA | 5. mirabiliter] mirabile iter X cum $\mathfrak{K}$ et Θ | 6. enim]
cum Θ ; ergo C; om. Σ^T A, fo. sitan recte.

$\Uparrow$ uel « se educerent » Iac. | cum (2°) praem.
quando XL | sollicitudine Λ^L | praemisissent]
premisissent Λ^L *; demississent L; dimissis-
sent XA | conseq. illos om. Z* | consequaba-
tur CII^HLQ(ut vid.) Θ WS Ψ^D Ω^M J*; perse-
quebantur Σ , cf. Θ ; + enim Ω^{SJ} *. $\Uparrow$ uel
minus recte « consequabatur » Iac. | p(ae)ni-
tentia] Z*; p(ae)nitenti(a)e Λ^L II^HALMY
 Φ^{Θ} AMZ²WT Ψ^D Ω agrel Σ | acti] Z*; actus Λ^L
II^HALM Φ^{Θ} AMWT Ψ^D Ω agrel Σ .

3. luctus = GCX Σ II^HMQ Θ HT cum
 Θ ; luctu Y; luctum cett. | monumentam
(sic) Σ^C | alia Ψ^D | adsumpserunt*** G*;
sumpserunt Z* | cogitationum G* | in-
scientiae] Z²(ut vid.)³; scienti(ae) CX Λ^L *
II^HLQY Θ AZ²TWT | proiecerant Λ^L Φ Z Ω
edd.; proicerant Ψ^D | hos tamquam]
hostiam quam L | fugi***uos W*; fugi-
tius G.

4. ducebat II^HY Φ^P | enim] autem X |
illos om. Σ^T | ad hunc] adhuc G* Λ QT* Ψ^D |
acciderat A*Q*; acciderunt Σ ; accederant

Y; occiderat X | memor. amitt.] obliuione
mittebat X cum Θ | memorationem = GC
 Λ^L Q Θ^H Z*; memoriā Σ ; commemora-
tionem cett. | a(d)mit(t)ebant Λ^L LQ Φ RS*
 Γ^A Ψ^D Ω J | eam = GTST Ψ^D ; (e)a CII^H; om.
cett. | quae (2°)] qui Λ^L * | de(e)rat = GC
II^HA*QZ*TS Γ^A Ψ ; dedeerant Θ^A ; deerant
cett. | replerent = G Σ Ψ ; replet II^HL; re-
pletet cett. | punitionem = GC Γ^A Ψ , cum Θ ;
punitione Σ Γ^M ; munitionem Q; munitio
L; monitionem T; puni(t)io cett.

5. quidem om. X | mirab. trans.] mira-
bile iter consequeretur X cum ANT-M, Resp.
Rom. (≈ mirabile consecuti sunt iter) et Θ |
transiret] Γ^M *; transirent Γ^M ² | autem + ut
X | inuenerunt LWS*.

6. omnes Y | enim creat. ad] in ras. Ω^J |
enim] ergo C; om. Σ^T A | creatura + tua X |
figurabatur Σ^T LM; prefigurabatur X |
≈ refig. ab initio Ω^M | ≈ preceptis tuis Ω^J *
(in ras.) cum Resp. Rom. | ut] et Y | custodian-
tur Σ | inlaesis Q; lesi Y.

<et GCAM | <consequabantur GCAM | 3. <adhuc GCAM | <et (1°) GAM | <aliam GCAM |
<et (2°) G²CAM | <hos G*CM | 4. <ducebat GCAM | <et GCAM | <ut GCAM | 5. <et GCAM |
<illi GCAM | 6. $\Uparrow$ omnis LVIII. Q; <omnis GCAM | <deserviens CM | <ut GCAM.

- ⁷ Nam nubis castra eorum adumbrabat
et ex aqua quae ante erat terra arida apparuit
et ex mari rubro via sine impedimento
Et campus germinans de profundo nimio
⁸ per quem omnis natio transivit
quae tegebatur tua manu
videntes mirabilia monstra
⁹ Tamquam equi enim depaverunt
et tamquam agni exultaverunt

- magnificantes te Domine qui liberasti illos
¹⁰ Memores enim erant adhuc eorum
quae in incolatu illorum facta fuerant
Quemadmodum pro natione animalium eduxit terra muscas
et pro piscibus eructuavit fluvius multitudinem ranarum
¹¹ Novissime autem viderunt novam creaturam avium
cum abducti concupiscentia postulaverunt escam epulationis

7. nam — adumbr. et] et castra obumbraret nubes X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | obumbrabat A | nimio] ualido X, cf. 17, 3 et 18, 5 | 8. mirab. + et CXΣA | 9. liberabas G* ut. vid., forsitan recte | 10. muscas] cinomia X, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 11. uiderunt + et C cum Θ , forsitan recte | adducti CXΣA, forsitan recte | escas L cum Θ .

7. nam — adumbr. et] et castra obumbraret nubes X, cf. Θ | nubis = G*ΣTC*A Q*ΘA*M*; nubs ΣC²; nubes cett. | eorum] illorum Ω^Mr | ~ eorum castra in ras. Ω^J². ¶ uel « illorum castra » Iac. | adumbrabat] M*Z*; adhumbabat CΣC; obumbrabat A M²QYΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^DΩ edd. | ~ (e)rat (a)nte CΘ^H | ~ apparuit (a)rida CΣCΩ^M cum ANT-M, Resp. Rom. et Brev. goth. | et om. Ψ^D; praem. ita X | ex (2°) cum Θ ; in XΣA^L LMQYΦΓΨ^DΩ^{MJ}grelbse. ¶ uel « ex » Iac. | mare T | uias sine pedimento L | et (3°) e ΣT* | campus] tempus Ω^M | profundo] pro W* | nimio] ualido X, cf. Θ ; omnino L.

8. quem] quae S* | omnes M* | transibit XT | qui Ψ^D | protegebatur Ω^M | ~ tua tegeb. manu Π^HWS cum Θ ; ~ tua manu tegeb. Γ | uidentes] cum Θ ; + enim L; + autem tua Ω^{SJ}*; + tua Ω^{MJ}²agrelse | mirabilia = G*(ut vid.)LT cum Θ ; + et cett. | monstra — 9. tamquam] monstrata quam T* | monstra] in ras. brev. spat. G². ¶ signa X.

9. aequi A^L | enim om. L | ~ enim equi StΩ^Mgrelbse. ¶ « equi enim » Hug. | depauerunt] cum τ; deparauerunt Ψ^D;

+ (e)scam Φ^PΘ^{HAM}*Z*Ω^Sarelse. ¶ depasti G²; Rab. et ant. non habent « escam » Hug.; al. minus recte « escam » Iac. | agni] W² (g in ras.); magni A^L* | exult.] praem. et L | qui] quia CΣT²Θ^HΓ cum Brev. goth.; q** ΣT* | liberasti] liberabas G*(ut vid.)Θ^HZ* (ut vid.) cum τ; liberas C | illos] eos Q cum ANT-M et Brev. goth. | ~ illos liberasti L.

10. ~ adhuc erant Ω^M | eorum] illorum Θ^HΩ^M | in om. A*QZ*T*S*Ω^{SJ}* | incolatu] regione XL, cum 94, 95, cf. Θ | illorum] eorum QΘ^HΩ^S | natione] ***tiatione Γ^M*; ratione Ω^S | eduxit] produxit AΩ^{MJ}* (ut vid.)re; me duxit L | terram Y; praem. de ΣWS* | muscas] cinomia X, cf. Ps. 104, 31; scinifes Σ cum Θ , cf. Ex. 8, 16-18; Ps. 104, 31 | (e)eructuauit] Θ^M*; eructuabit XA^LS*; eructauit Π^H*MQYΘ^{HM}²Z*TW*Γ^MΩ edd.; ructauit L | multitud. ran.] Ω^J*; ~ Ω^J² | multitudine Ψ^D | ranorum Ω^M.

11. nouissimae Φ^{RS} | uiderunt + (e)t CZ* cum Θ | nouam] nox Q† | abducti] adducti CXΣΠ^HAMΘZ*WSΓΨ^DΩ^Srelbse; adductam L | concupiscentiam CA^L*L | (e)scas LYΦZ*Ψ^DΩ edd. cum. Θ .

7. <nam GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 8. <per CAM | <quae GM | <videntes GCAM | 9. <tamquam (1°) GCAM | <et GM | <magnificantes GCAM | 10. <memores GCAM | <quae CM | <quemadmodum GCAM | <et GCAM | 11. ¶ novissime XIII. AΘ^{AM}Γ^M; LX. Q; <novissime GCM | <cum GCAM.

¹² In adlocutione enim desiderii
ascendit illis de mari ortygo-
metra
et vexationes peccatoribus su-
pervenerunt
non sine illis quae ante facta
erant argumentis per vim flu-
minum
Iuste enim patiebantur secun-
dum suas nequitias
¹³ etenim detestabiliorem inhospita-
litate instituerunt

Alii quidem ignotos non reci-
piebant advenas
alii autem bonos hospites in ser-
vitutem accipiebant
¹⁴ Et non solum hoc sed et alius
quis respectus erit illorum
quoniam inviti recipiebant ex-
traneos
¹⁵ Qui autem cum laetitia recepe-
runt hos qui eisdem usi erant
iustitiis
saevissimis afflixerunt doloribus

12. in adlocutione] ad consolationem X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | ort.] cuturnix X, cf. 16, 2 | fluminum] fulminum M cum $\mathfrak{K}$ et Θ | 13. alii... alii] illi... hii X cum Θ et forsitan $\mathfrak{K}$ | aduenas] aduenientes X, cf. Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | acc.] recipiebant X | 14. hoc sed et om. X cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ | sed (cf. Θ) et || alius (Θ^{687}) | quis] cum Θ ; om. X | 15. usi] cum Θ ; uisi GCX Σ , forsitan cum archetypo | iniustitiis C.

12. in adlocut.] ad consolationem XZ* cum Θ | a(d)lo(c)utionem $\Sigma\Theta^A TW^*S$ | illis (r°) illi Σ^C ; om. Σ^T | de mari om. T* | mare XLW | hortigometra C; ortigometra $\Sigma^T \Lambda^* \Pi^H AY \Phi^P \Theta^H T \Psi^D \Omega^{MS} a$; ortigomethra Σ^C ; ortogometra Λ^{L2} ; cuturnix X, cf. 16, 2; om. L cum Θ^{155} . ¶ ortigometra X | uexationem Σ^C ; uexationibus Q | peccatorum Ω^S | superuen. + nos Q | non sine] nouissime Γ^{M*} | ~ facta ante Ω^S | erat Y; fuerant Z* | arg. per] argumenti super Θ^H | argumentum LW cum Θ^{443} ; + et XZ* | fluminum] G²; fluminis G¹Q; fulminum $\Sigma M \Phi^P r t w s t$ cum Θ | iusti Λ^{L*} | enim (2°) om. Z* | patiebatur Θ^H | ~ nequ. suas Ω^M .

13. etenim] nam et XL | detestab.] indetestabiliorem (ut vid.) $\Phi^{RP} \Psi^D \Omega^J$; in detestabiliorem $\Lambda^{L*} \Phi^G$; in detestabilem $\Omega^S a$; indetestabiliore Y; deteriore XL cum Θ . ¶ quidam faciunt et exponunt « indetestabiliorem » id est valde detestabiliorem Hug. | inhospitalitatem Σ^C ; inhospitalatem Σ^T ; inhospitalitate Γ^M ; hospitalitatem Ω^S . ¶ « hospitalitatem » Iac. (quod corr. man. posterior) |

institut.] sustinuerunt X | alii] illi XLZ*, cf. Θ ; + autem Ω^J | ignotus LYT* | respiciebant G | aduenas] aduenientes X $\Sigma^T C$, cf. Θ ; praem. aduenientes T | alii] aliis Φ^P ; hii XLZ*, cf. Θ | bonus Y | in seruitute LY | recipiebant X $\Sigma^C L$; redigebant Θ^{HM} Ω^{SJ} edd. ¶ redigebant Θ^A ; al. accipiebant Θ^M .

14. hoc sed et om. X cum Θ^{57ab6} | hoc] h(a)ec Ω^{relst} | et (2°) Z*; om. $\Phi^{RG} Z^3 \Psi^D$ | alios T; aliis C | quis] qui G* Π^H ; quidem C $\Theta \Omega^{MSJ^2} arels$; quidam $\Omega^J g t w t$; ***u* Z*; om. XL | erit] M*Z*; erat LM² Z² $\Omega^{arelbst}$; er[.]t Q | illorum] eorum Θ^H | ~ resp. illor. er. $\Omega^S arelbst$; ~ (e)r. respectus illorum (eorum Θ^H) CXL $\Theta^H \Omega^{MJ^2}$ (in ras.) | quoniam] quo L | inuiti] ** uiti Ω^S | extraneus L.

15. qui (r°) S¹; quoniam S¹ | recipiebant X | qui eisdem] W*; quidem W³ | eiusdem LM* | usi] uisi GCX $\Sigma \Phi^P TS \Psi^D$. ¶ al. usi S² | iustitiis] Σ^T (iustiti rescript.); iusti**iis Γ^{M*} ; iusti X, cf. Θ ; iniustitiis CM $\Theta^{HAM} S \Psi^D \Omega^M$; iniusti L; iniuste W; iniustitiae T; institutis $\Omega^{SJ} agre$ | afflixerint Ψ^D .

12. ¶ in XLVII. M Φ ; XLVIII. Γ^A ; Div. sine num. Ψ^D ; <in GCA | <et GCAM | <non GCAM | <iuste GCAM | 13. <etenim GCAM | ¶ alii (r°) LXI. Q; <alii (r°) GCAM | <alii (2°) GCAM | 14. <et (r°) GCAM | <quoniam GCAM | 15. ¶ qui (r°) LXII. Q; <qui (r°) GCAM | <saevissimis GCAM.

16 Percussi sunt autem caecitate
sicut illi in foribus iusti
cum subitaneis cooperti essent
tenebris
unusquisque ostii sui transitum
quaerebat
17 In se enim elementa dum con-
vertuntur
sicut in organo qualitatis sonus
inmutatur
Et omnia suum sonum custo-
diunt
unde est aestimare et ex ipso

certo visu
18 Agrestia enim in aquatica con-
vertebantur
et quaecumque erant natantia
in terram transiebant
19 Ignis in aqua valebat supra suam
virtutem
et aqua extinguentis naturae
obliviscebatur
20 Flammae econtrario corrupti-
bilium animalium non ve-
xaverunt carnes coambulan-
tium

16. sicut + et X cum Θ^{637} , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | coop. fuissent X | trans.] uiam X cum Θ^1 | 17. sonus] sonitus A, forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ | 18. aquatica] aquosa X | 19. supra] per X; om. Θ .

16. caecitatem Q*W; ciuitate A | si-
cuti C; + et XΣZ* cum Θ^{637} | illi + qui ΣT;
in tenebris W | usti ΣT* | subitaneus Q* |
coop. essent] cooperuissent Λ^L | essent] fuis-
sent X | otii Y | transitumque T; uiam
XL cum 94, 95 et Θ^1 | ~ ostii transitum
sui g; transitum ostii sui Ωarelsct | qu(a)ere-
bant LY^D cum Θ^{634} .

17. in se] ipse Q*; ipsa Q* | enim]
ergo C | el*****ta G*; elementum Σ | dum]
cum WZ; om. ΣΩ^M | ~ dum elem. Θ^H |
conuertentur T; conuertebatur Σ | sicuti
C | qual. son.] qualitas soni Z* | qualitati
S | sonitus A, cf. Θ ; sonu L | immutatur in
ras. Ω^{1a}; emutatur M*; i(n)mutantur CΓ^M.
¶ Rab. «inmutatur» Hug. et Iac. | ~ son.
suum Ω^M | est aestim. — uisu] Z* (om. et,
cf. infra); aestimari ex ipso certo uisu potest
XLΦ^PZ^aΨ^DΩ edd. [[extimari Ω^S; et extimari
XL | uisu] Ω^{S*}; uiso L; usu Ω^{3a} | ~ uisu
certo arelsct] | est om. A*Q | (a)estimare]
Θ^{M*}Z*; aestimari MΦ^{RG}Θ^{M3}; extimare C
ΣT; existimare A | et (s^o) om. ΣΛ^LΦ^{RG}Z

cum Θ | ex] in W | uiso YT*; + potest Λ^{L*}
YΦ^{RG}S^a. ¶ «unde extimari ex ipso certo
uisu potest» uel «usu» Hug. «uisu» uel
«usu» Iac.

18. aquatica] Z*; aquatilia Z^a; aquati
L; aquosa X | uertebantur L | et om. Ω^{SJ*} |
nutantia Q* | in terram] Z*; in terra QYΦ
Z^aΨ^DΩ^{1a}, cf. Θ | transiebant] Z*; transi-
bant MZ²Ωgrelsct.

19. ignes T* | aquam XQ | inualebat
Ω^S; ualuit XL cum Θ^B | supra — uirt.] sue
uirtutis oblitus Σ cum Θ^{AC} | supra] super
Π^HΘ^HWS; per XL | extingui.] stinguentis S;
ad extinguendum ignem X; om. L | naturam
suam X; natura sua L, cf. Θ^b | obliuisc.]
praem. uim M^a.

20. flammae econtr.] flammaecontrario
G* | flamma X | econtr.] iterum XL cum
94, 95, cf. Θ | corrupt.] incorruptibilem Ω^S;
om. XL cum 94, 95 | anim. non uex. carnes]
corpora non uexa(u)erunt XL cum 94, 95 |
ambulantium WS*; (e)tiam cum illis ambu-
larent XLΘ^HZ* [[etiam] et L; illis] praem.

16. <percussi GCAM | <cum GCAM | <unusquisque GCAM | 17. <in (r^o) GCAM | <sicut
GCAM | <et (r^o) GCAM | <unde GCAM | 18. <agrestia GCAM | <et GCAM | 19. ¶ ignis
LXIII. Q; <ignis GCAM | <et GCAM | 20. <flammae GAM | <econtrario C.

nec dissolvebant illam quae fa-
cile dissolvitur sicut glacies
bonam escam

In omnibus enim Domine ma-
gnificasti populum tuum et
honorasti

et non despexisti in omni tem-
pore et in omni loco adsistens
eis

EXPLICIT SAPIENTIA SALOMONIS

20. dissolvebant] tabescebant X, cf. 16, 22, 27, 29 | dissoluitur] dissoluetur G; dissolue-
batur ΣA | sicut] xristallina X, cf. 6 | bonam escam] genus diuinum. X, cf. 6.

in X; coambularent Θ^HZ*]] | nec] ne W*;
non Ω^S; om. L | dissol. — escam.] tabesce-
bant xristallina glacies genus diuinum X,
cf. 6 | illa W | dissol(u)itur = CΠ^HΘ^HT
cum 94; dissoluetur G; dissol(u)ebantur W;
soluebatur Ψ^D; diluuntur L, cf. 95 diluitur;
dissolvebatur cett. | sicuti C | glacies GQ
Φ^RGS | bonam] ambrosiam Σ cum 6. ¶ al.
ambrosiam Θ^M | enim om. Ω^S* cum 6⁵³⁴ |
tuum om. Σ^T* | ~ magnif. pop. tuum do-
mine Ω^{MSJ}*arelst | et (1°) + cum L | in
(3°) om. Z cum 6 | ei Ψ^D.

explicit sapientia salomonis = G; sa-

piencia salom̃ explicit T; explicit liber sa-
pientie salomonis XΓ^M; Amen explicit liber
sapientiae salomonis A; explicit liber sa-
pientiae qui dicitur salomonis YZΓ^A (salo-
mon); explicit liber sapienti(ae) Λ^LMQΘ^{AM}
WSΨ^DΩ^J; explicit liber sapientiae uersus
IDCC Φ^PZ; explicuit liber sapientiae
habet uersus num̃ IDCC Φ^R; finit liber
sapientie Σ^{TC}; finit liber sapientie qui
ebrayce panarethon C; explicit sapientia
Π^H; explicit de sapientia filii sirac (sic) x;
Amen L; finis g; sine subscriptione Θ^HΩ^{MS}
arelust.

<nec GCAM | ¶ in (1°) XLVIII. Γ^A; <in (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) AM.

TITULI ET CAPITULA
LIBRI HIESU FILII SIRACH

INDEX CODICUM

I

SERIES A

Forma t

- A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. ca 700.
 L Londiniensis, Egerton. 1046. S. VIII.
 Y Monacensis lat. 18036. S. IX.
 Φ^r Parisinus lat. 3. ca 835.
 Φ^z Turicensis Carolinus C. 1. ante 834.
 Φ^o Londiniensis Add. 10546. ante 843.
 Φ^v Romanus, Vallic. B. 6. ca 880.
 Λ^L Legionensis, S. Isidori. a. 960.
 T Salisburgensis, Abb. S. Petri A. IX. 16.
 S. VIII.
 S Sangallensis, Abb. 28. S. IX in.
 Γ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf. S. X.
 Ψ^b Vaticanus lat. 10510. ca 1125.
 Ψ^d Vaticanus lat. 10511. ca 1100.
 Π^H Casinensis, Abb. 553. S. XI in.
 h Monacensis lat. 29158b. ca 800.

Forma a

- M Ambianensis 12. ante 780.

- Φ^R Parisinus lat. 3. ca 835.
 Φ^Z Turicensis Carolinus C. 1. ante 834.
 Φ^G Londiniensis Add. 10546. ante 843.
 Φ^V Romanus, Vallic. B. 6. ca 880.
 Φ^P Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros.
 ca 880.
 Ψ^B Vaticanus lat. 10510. ca 1125.
 Ψ^D Vaticanus lat. 10511. ca 1100.

Forma b

- Γ^A Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf. S. X.
 Γ^B Mediolanensis, Ambros. B. 48. inf.
 S. XI-XII.
 Γ^C Mediolanensis, Ambros. A. 258. inf.
 S. XII.
 Γ^D Mediolan., Ambros. B. 27. inf. S. XII.
 Γ^E Mediolan., Ambros. B. 57. inf. S. XII.
 Γ^M Modoetiensis, Capituli A. 2. S. IX ex.
 D *codex unc. rescriptus* Monacensis lat. 19105.
 S. VII.

2

SERIES B

- A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. ca 700. P Parisinus lat. 14396. S. XII.
 Θ^A Aniciensis, Capituli. ca 800. F (*Farfensis*) Vaticanus lat. 5729. S. XI.
 Θ^M Parisinus lat. 9380. ca 800.

3

SERIES C

- Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988. Σ^O (*Oscensis*) Matritensis, Mus. Arch. 485.
 Σ^C (*Complutensis*²) Matritensis, Univ. Centr. S. XII.
 32. S. X.

4

APPENDIX

Tituli quos conflavit codex Q (Mediolanensis, Ambros. E. 26. inf.). ca 900.

Series A tribus formis traditur, quarum antiquior (At; t = tituli) dispertita per textum biblicum, initio cuiusque sectionis, invenitur, aliae vero (Aa et Ab) in capite libri Sirach sicut solent capitula collocantur.

Advertendum tamen est codicem M intra textum biblicum, non seriem titulorum, sed capitula Aa dispertire; codices autem Φ^{RZGVΨ^{BD}} et capitula ante librum et in ipso textu titulos (quos litteris inclinatis Φ^{rsgv}Ψ^{bd} distinguendos curavimus) referre, nec raro Ψ^{bd} inter titulos quaedam e capitulis adicere, ut in apparatu seriei At videre est.

Tituli 51, 57, 65, 68, 76, 83, 117 et 126, quos litteris capitalibus distinximus, e graeco versi ad textum latinum libri Sirach pertinent; eodem tamen modo ac ceteri tituli a codicibus praebentur, ita ut una cum serie At iterum hic edendi sint.

Titulos omnes, numeris propriis in codicibus carentes, numeris seriei Aa in apparatu signari congruere visum est.

CAPITULA LIBRI HIESU FILII SIRACH

I

SERIES A

Forma t

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^H h

Forma a

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

i. Omnis sapientia a Domino
Deo est (1, 1).

ii. Initium sapientiae timor
Domini (1, 16).

iii. De concupiscenda sapien-
tia et servanda mandata (1, 33).

iiii. Accedens ad servitutum
Dei in iustitia et timore stare de-
bere (2, 1).

v. Metuentes Deum sustineant
misericordiam eius (2, 7).

vi. De perdentibus sustinen-
tiam (2, 15).

Eos locos inter uncinos notavimus, quos vel ipsi codices capitulorum numeris in textus margine positos designant, vel sensus imponit. Si quandoque sectiones in codicibus (quae in tertio apparatu notantur) erroneae videntur, versum indicavimus quem postulat critica interna, asterisco tamen addito.

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^H h

Λ^L om. 7-12, 23, 63; Π^H om. 25, 27-30, 32, 35, 44-48, 63, 70-75, 77-79, 81, 84-116;
h deest 9-17, 26-126.

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

Incipiunt capitula libri ecclesiasticum (ecclesiastici Φ^G ; ecclesiastes Φ^{ZVP}) Φ ; incipiunt capitula Ψ ; sine titulo M.

i. omnis — est] in textu litt. maior. M | 3. de — man.] 3 de conc. sap. 4 et seru. man. Ψ^B | concupiscentia Ψ^D | seru. man.] M*; seruandis mandatis M² Ψ^B | 4. acc. — deb.] 5 acc. ad s. dei 6 et iust. et tim. stare Ψ^B | accedens] M*; accedentem M²; accedentes $\Phi\Psi^A$ | in] et Ψ^B | debere om. Ψ^B | 5. met. — eius] 7 met. deum 8 sust. mis. eius Ψ^B | eius om. M* | 6. 7. 8. (9. 10. 11. Ψ^B).

CAPITULA LIBRI HIESU FILII SIRACH

I S E R I E S A

Forma b

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

i. De aeterna Dei sapientia quod semper cum Patre sit ante secula (1, 1).

ii. De sapientia Dei id est Filio Patris quod ante omnem sit creaturam et omnia per ipsum facta sint (1, 4).

iii. Quod et verbum Dei Deus sit in excelsis (1, 5).

iiii. De sapientia Dei prophetatum quia de virgine ex Spiritu Sancto filius nasceretur (1, 9).

v. Quod initium sapientiae timor sit Dei et quod electio sit predestinatio (1, 16).

vi. Hortatur sapientia concupiscentibus se servare mandata ut in evangelio Dominus dicit (1, 33*).

vii. Sapientia monet accedentes ad servitutem Dei stare in iustitia et timore et animam preparare ad temptationem secundum apostolum dicentem qui vult pie vivere in Christo persecutionem patitur et ab hostibus impugnatur (2, 1).

viii. Sapientia hortatur timentes Deum sperare in illum id est ut spe certi non sit timor vacuus (2, 8).

ix. Sapientia comminatur his qui post sustinentiam derelinquunt vias rectas et vadunt per vias pravas (2, 16).

Eos locos inter uncinos notavimus, quos vel ipsi codices capitulorum numeris in textus margine positos designant, vel sensus imponit. Si quandoque sectiones in codicibus (quae in tertio apparatu notantur) erroneae videntur, versum indicavimus quem postulat critica interna, asterisco tamen addito.

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (deest D).

Incipiunt tituli hiesu (hiesu Γ^A) filii sirach Γ^{AM} ; incipiunt capitula libri ecclesiastici ihu filii sirac Γ^B .

1. quod om. Γ^E | secula legi nequit Γ^M | 2. omnem] omne Γ^E | creatura Γ^E | sunt Γ^{BEM} | 3. et om. Γ^E | scit in excelsum Γ^{B*} | 4. dei et prophetarum Γ^E | prophetarum Γ^C | ex] et Γ^{BCE} , forsitan recte, cf. symbol. Apost. et PS-MAX in *Revue b  n  d.* (45) 1933, p. 116; praem. christus Γ^{M*} ; praem. christus et Γ^{M2} | 5. sit (1°) om. Γ^B | domini Γ^{BE} | lectio Γ^M | 6. se] sed Γ^E | 7. et timore om. $\Gamma^{B†}$ | et an.] ad an. Γ^B | patiuntur Γ^E | 8. id est om. Γ^E | timore Γ^E | 9. minatur Γ^{B*} | delinquant Γ^B | paruas Γ^D .

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TSI Γ^A Ψ^{bd} Π^{Hh} Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

De honore parentum (3, 6).

vii. De honore parentum (3, 6) et quod benedictio patris firmat domos filiorum (3, 11).

De elemosyna et de pauperibus (4, 1).

viii. Bona opera cum mansuetudine facienda (3, 19) et alta non quaerenda (3, 22).

viii. De elemosyna et pauperibus (4, 1) et ab inope non aver- tendis oculis (4, 5).

De pupillis et vidua (4, 10).

x. De pupillis et vidua (4, 10).

De studio sapientiae (4, 12).

xi. De studio sapientiae (4, 12).

In tempore pro fide ac iustitia standum et pro salute animae (4, 23).

xii. Tempore tribulationis fide ac iustitia standum (4, 23).

De non confidendo in divitiis (5, 1).

xiii. De non confidendo in divitiis (5, 1).

De conversione (5, 8).

xiii. De conversione (5, 8).

De amici gratia (6, 5).

xv. De gratia amici (6, 5).

De doctrina sapientiae (6, 18).

xvi. De amico non permanente (6, 10).

xvii. De doctrina sapientiae (6, 18).

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TSI Γ^A Ψ^{bd} Π^{Hh} (deest h 9-17; Λ^L om. 7-12).

9. elem.] ***** Γ^A * | de (2°) om. Y Ψ^b , cf. Aa | 10. pupillo Y Γ^A Π^H | et uid.] om. S | uiduis Φ^r T, cf. Ab | 11. studia T*; studiis Y; doctrina S* | 12. in — stand.] quod pro fide et iustitia laborandum sit Y | studendum A, forsitan recte | et om. TS* Ψ^d Π^H | animi Φ^v | 13. confidendum Λ^L S*; confitendum T*; confitendo L Γ^A | diuit. + animae T³ | ad 5, 5 sicut titulum scribit de propitiatu peccatorum Ψ^b | ad 6, 24 de accipiendo consilio et inuestigando Ψ^b , cf. Aa 18.

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

9. de — oc.] 12 de el. et p. 13 et ab in. non au. oc. Ψ^B | et paup.] pauperis M* ut vid.; pauperum non fraudanda M² | inopem Φ^P | 10. (14 Ψ^B) pupillo $\Phi\Psi^r$ | uiduas M* ut vid.; uiduis M² Ψ^D * (ut vid.) | 11. (15 Ψ^B) | 12. temp. — st.] 16 temp. tr. 17 fide ac. iust. st. Ψ^B | iustitiam Ψ^D | 13. (18 Ψ^B , et sic usque ad 17) confitendo M* Φ^Z | 14. de *** conuersione M.

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

x. Honorandos parentes a filiis ut benedictio parentum filiis prosit (3, 1 *vel* 6).

xi. Senecta patris gubernanda a filiis (3, 14).

xii. Docet sapientia in mansuetudine opera quae ad cultum Dei pertinent perficienda (3, 19).

xiii. Sapientia docet alta non esse querenda id est profunda (3, 22).

xiiii. De elemosinis et pauperibus (4, 1).

xv. Ab inope non avertendos oculos (4, 5).

xvi. De pupillis et viduis in iudicio defendendis in misericordia pro patre (4, 10).

xvii. De studio sapientiae quod diligentes eam cunctis virtutibus iustitiae adiuvante Domino operam dent dicente Domino non qui mihi dicit Domine Domine intrabit in regnum caelorum sed qui facit voluntatem Patris mei (4, 12).

xviii. Sapientia hortatur in tempore tribulationis pro fide et iustitia standum pro salute animae (4, 23).

xviii. In divitiis non confidendum secundum illud stulte † hac † nocte anima tua auferetur et quae praeparasti cuius erunt (5, 1).

xx. Non esse tardandum ad Deum converti et differre de die in diem et non extolli in cogitationibus (5, 8).

xxi. De gratia amicorum quod puris et dulcibus conloquiis inimicitiae non subripiant (6, 5).

xxii. Sapientia notat amicum qui tantum propter epulas mensae stat et in necessitate se subtrahit (6, 10).

xxiii. Sapientia hortatur filios id est ecclesiam in uno omnes et in omnibus unum excipiendam doctrinam ut ex fide et operibus doctrina sit clara (6, 18).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (deest D).

10. (num. om. Γ^C) ut om. Γ^C | 11. (10 Γ^C et sic usque ad 17) senectus Γ^D ; benecta Γ^C , err. rubr. | 12. in om. Γ^E | pertinet Γ^C ; om. Γ^E | 13. altera Γ^E ut vid. | 15. auvertendo Γ^B ; aduertendos Γ^C | 16. in mis. pro p. om. Γ^D | misericordiam Γ^E | 17. (num. om. Γ^C) uirt.] uiribus Γ^{CE} | adiuuantem Γ^{M*} | dicent Γ^B | ~ dicit mi. Γ^D | domine (2°)] † Γ^E ; om. Γ^C | intrabunt Γ^B | uoluntatis Γ^B | 18. (num. om. Γ^C) tit.] 18. pro salute animae 19. sapientia hort. — standum Γ^E | standi Γ^B | 19. (17 Γ^C et sic usque ad 93; 20 Γ^E et sic usque ad 27) hac] ac Γ^{ABC*DM} | auferetur + a te Γ^D | parasti Γ^{DE} | 20. differri Γ^{CDE} | in (1°) om. Γ^B | ne extolli Γ^E | 21. subripiat Γ^B | tant.] statim Γ^E | et in — subtr. om. Γ^E | necessitatibus Γ^C | 23. et (1°) om. Γ^B | doctrinam *evan.* Γ^A .

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^H hCodd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

De non faciendis malis (7, 1).

De mendacio vitando ad amicum (7, 13).
De servo bono (7, 22).
De filiis (7, 25).

De parentibus (7, 29).

De timore Dei et honore sacerdotum (7, 31).
De defunctis (7, 37b).
De non litigando (8, 1).

De vitandis malis (8, 14).

De mulieribus (9, 1).

Non relinquendum amicum antiquum (9, 14).
De convivis iustis (9, 22).

De iudicibus (10, 1).

xviii. De accipiendo consilio et investiganda sapientia (6, 24).
xviii. De non faciendis malis (7, 1).
xx. Neminem se ante Deum iustificare (7, 5).
xxi. De mendacio vitando (7, 13).
xxii. De servo bono (7, 22).
xxiii. De filiis erudiendis (7, 25).
xxiiii. De parentibus honorandis (7, 29).
xxv. De timore Dei et honore sacerdotum (7, 31).
xxvi. De defunctis (7, 37b).
xxvii. De non litigando (8, 1).
xxviii. De mortuo non gaudento (8, 8).
xxviii. De vitandis malis (8, 14).
xxx. De non danda potestate in se quemquam mulieri (9, 1).
xxxi. De non relinquendo amico antiquo (9, 14).
xxxii. De convivis iustis (9, 22).
xxxiii. De iudicibus (10, 1).

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^H h (a 26 deest h; Λ^L om. 23; Π^H om. 25, 27-30, 32).

19. tit. om. L[†] | fac. mal.] facientes T* | ad 7, 4 honorem non querendum h | ad 7, 5 Aa 20 Ψ^b | 21. de m. uitandum amicum Λ^L | ad am. om. LTS* Π^H h | 22. tit. om. Ψ^b | 24. tit.] de honore parentum Y, cf. 3, 6 | 25. dei] domini Λ^L ; om. Ψ^{b*} | et + de Y | 27. litigandum L Φ^r Λ^L S* | ad 8, 8 Aa 28 Ψ | 29. tit.] de uita di*s malis S*; om. Γ^A | 30. ante 9, 2 ~ Λ^L TST* | de m. + proximi Ψ | 31. non derelinquendum T* Π^H ; praem. de Y, cf. Aa | ant. om. Π^H | 32. conuiuis] A*; conuiuas T*; conuiuiis A²Y Φ^{rsgv} Λ^L S* Γ^A Ψ^d | iustos T*S* | 33. de auaro Y | ad 11, 1 de humilitate Y; Aa 36 Ψ | ad 11, 27 in bonis non obliuiscendo malorum Ψ , cf. Aa 37.

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

18. de — sap.] 23 de acc. cons. 24 et inu. sap. Ψ^B | 19. (25. Ψ^B et sic usque ad cap. 43) | 20. (15 Ψ^D et sic usque ad 51) | 28. gaud.] M*; gaudendum M² | 29. de iurandis malis Ψ^B | 31. de amico antiquo non (re)linquendo $\Phi\Psi$ | derelinquendo Ψ^D ; delinquendo Ψ^B | 32. conuiuia Φ^{ZF} ; conuiua Φ^{RGV} Ψ^r | iusto $\Phi\Theta^S$ Ψ^r .

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

xxiiii. Promittit sapientia diligentibus se praemia aeternitatis (6, 33).

xxv. Sapientia loquitur a quibus malis et quantis nos custodiamus non nostris viribus sed eius auxilio (7, 1).

xxvi. Non debere se hominem iustificare ante Deum et non sibi videri sapientem (7, 5).

xxvii. Pro mendacio vitandum amicum (7, 13).

xxviii. De servo bono et fideli (7, 22).

xxviii. De parentibus honorandis a filiis (7, 29).

xxx. De timore Dei et sacerdotibus honorandis eisque primitias offerendas (7, 31).

xxxi. De defunctis ut consolatio prebeat plorantibus (7, 37b).

xxxii. De non litigandum cum potente (8, 1).

xxxiii. De mortuo non esse gaudendum scientes quod omnes morimur (8, 8).

xxxiiii. De vitandis male facti cogitationibus sed auxilio Dei (8, 14).

xxxv. Sapientia docet virum castum mulieri potestatem in anima sua non dare ne per amicitias elidat eum nec cum † iocante † habere consortium (9, 1).

xxxvi. Non relinquendum amicum antiquum (9, 14).

xxxvii. De conviviis iustis id est sociis bonae famae (9, 22).

xxxviii. Sapientia laudat iudices sapientes vindicantes populum suum (10, 1).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (*deest D*).

25. et quantis *om.* Γ^E | nos cust.] custodiamur Γ^B | nos *legi nequit* Γ^A | eius] dei Γ^B |
26. debet Γ^E | se *om.* Γ^D | homine Γ^C | iustificari Γ^D | sapientiam Γ^M | 28. (30 Γ^E) |
29. (30 *iterum* Γ^E) honerandis Γ^B | a filiis — 30. hon. *om.* Γ^E *per homoeotel.* | 30. honeran-
dis Γ^B | efferandas Γ^A ; off. Γ^B | 31. de *om.* Γ^B | 32. non *om.* Γ^E | ligandum Γ^B |
33. scientes — morimur *om.* Γ^E | 34. male factis Γ^{ABCEM} | sed *om.* Γ^E | 35. eum *om.*
 Γ^B | nec] ne Γ^{BM} | cum ioc.] cum iocant et Γ^B ; tuum iocant et Γ^M ; iocant et Γ^A | 36. (*num.*
om. Γ^E) amicorum Γ^{BM*} | antiquorum Γ^B | 37. (36 Γ^E) conu.] comunis Γ^B | 38. (37
 Γ^E) iudici Γ^{C*} *ut vid.* |

Codd. ALYΦ^{zzg}Λ^LTSG^AΨ^{bd}Π^Hh

De avaritia (10, 9).

De superbia (10, 14).

De elemosyna (12, 1).

De amicis (12, 8).

De societate divitum super-
borum (13, 1).

De benefaciendo quia mors
non tardat (14, 11).

De filiis impiis (16, 1).

De conversione (17, 21).

Codd. MΦRZGVFΨ^{BD}

xxxiii. De avaritia (10, 9).

xxxv. De superbia (10, 14).

xxxvi. Humilem exaltat sa-
pientia (11, 1).

xxxvii. In bonis non oblivis-
cendum malorum et in malis re-
miniscendum bonorum (11, 27).

xxxviii. De elemosynis (12, 1).

xxxviii. De amicis (12, 8).

xl. De societate divitum
(13, 1).

xli. Qui non labitur in verbo
beatus est (14, 1).

xlII. De benefaciendo quia
mors non tardat (14, 11).

xlIII. Quod in manu consilii
sui hominem Deus reliquerit
(15, 14).

xlIII. De filiis impiis (16, 1).

xlV. Nihil abscondi a Deo
(16, 16).

xlVI. De discenda disciplina
(16, 24).

xlVII. Quod Deus de terra
creaverit hominem (17, 1).

xlVIII. De conversione ad
Deum (17, 21).

Codd. ALYΦ^{zzg}Λ^LTSG^AΨ^{bd}Π^Hh (*deest* h; Π^H *om.* 35, 44-48).

38. el(emosi)nis Φ^rTΠ^H, *cf.* Aa; + quibus facienda est plus Λ^L | 39, 40. *titt. om.* Γ^A | socie-
tatem Λ^L | superb. *om.* LT *cum* Aa | *ad* 14, 1 Aa 41 Ψ | 42. benefaciendum Λ^LS* | mos Π^H* |
44. *tit. om.* L (*spat. rel.*) Γ^A | *ad* 16, 16 Aa 45 Ψ^d | *ad* 16, 24 Aa 46 Ψ; de uia disciplinae Y | *ad* 17,
1 Aa 47 (creavit Ψ^b) Ψ | *ad* 17, 20 de paenitentia LΓ^A | 48. de conu. + ad deum Ψ *cum* Aa |
ad 17, 26 Aa 49 (demorando Ψ^d) Ψ | *ad* 18, 15 de oratione YΦS²Ψ | *ad* 18, 22 Aa 50 Ψ^d.

Codd. MΦRZGVFΨ^{BD}

36. humile* ΦZ* | sapientiam Ψ^B; sapienti M* | 37. in (1°) i** ΦZ* | non *om.* Φ^R† |
obliuiscendo Ψ | malorum *om.* Ψ^B | 42. non tardat *om.* Ψ^B | 43. quod — *rel.* 49 quod
in m. c. s. 50 hom. deus der. Ψ^B | relinquerit Ψ^D; dereliquerit Ψ^B | 44. (51 Ψ^B *et sic*
deinceps) | 47. creavit ΦZΨ^B.

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

xxxviii. De avaritiae malo (10, 9).

xl. De superbiae malo quod ipsa faciat apostatare a Deo (10, 14).

xli. Laudatur sapiens quia exaltabitur et in medio magnatorum sedebit (11, 1).

xlII. In die bonorum ne inmemor sis malorum et in die malorum ne inmemor sis bonorum (11, 27*).

xlIII. Laudat opera eleemosinae (12, 1).

xlIII. De amicis bonis et malis falsis et veris (12, 8).

xlV. De societate divitum a quibus cavendum sit hortatur et monet (13, 1).

xlVI. Laudat virum qui non lapsus sit in ore suo hoc est qui non emittit verbum quo teneatur (14, 1).

xlVII. Benefaciendum semper quia mors non tardat (14, 11).

xlVIII. De viro sancto vel martyre vel confessore vel iusto laus sapientiae (14, 22).

xlVIII. Quod Deus ab initio hominem constituens in manu sui consilii † reliquit † (15, 14).

L. De multitudine filiorum malorum non esse laetandum quorum opera conversa commemorat (16, 1).

LI. Sapientia docet quia dum peccat quis in domo in agro in corde in lecto et dicit a Deo abscondar et quis me videt quia Deus omnia sua maiestate videat (16, 16).

LII. Exhortatio sapientiae qualiter disciplinae teneatur via (16, 23b).

LIII. Deus de terra creavit hominem et qua felicitate dedit ei sapientiam (17, 1).

LIII. De convertendo ad Deum et relinquenda peccata (17, 21).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (deest D, sed cf. 51-53).

39. (35 Γ^E) $\sim$ malo au. Γ^E | 40. (36 Γ^E) $\sim$ malo sup. Γ^E | fa(c)iet Γ^{ABCM} | a om. Γ^B | 41. (37 Γ^E) laudat sapientes Γ^C | 42. (37 iterum Γ^E , et sic deinceps usque ad 68) mal. (2°) bonorum Γ^{B*} | bon. (2°) malorum Γ^{B*} | 43. opere Γ^{A*} | elemosina Γ^A ; misericordiae Γ^D | 45. sit] est Γ^E ; om. Γ^D | 46. obmittit Γ^E | quo] quod Γ^E | 48. uel iusto om. Γ^E | 49. s. cons.] $\sim$ cons. sui Γ^D | consilio Γ^B ; consilii Γ^{CDE} | reliquit restituimus, cf. reliquid Γ^D ; requirit Γ^{ABCEM} | 50. de] in Γ^C | mal.] suorum Γ^C | 51. in margine numerum tantum habet D | $\sim$ in agro in domo Γ^C | s. m.] maiestate sua Γ^B ; manifeste Γ^E | uidet Γ^E | 52. num. habet D | discip.] praem. uia Γ^E ; cf. infra | 53. num. habet D | deus om. Γ^E | ei] es Γ^E ; om. Γ^B | sapientia Γ^{ABEM} .

Codd. ALYΦ^{rzgv}Λ^LTSTΓ^AΨ^{bd}Π^Hh

Codd. MΦ^{RZGVP}Ψ^{BD}

DE CONTINENTIA ANIMAE (18,
30).

VERBUM PARABOLARUM (20,
29).

XLVIII. Non demorandum cum impiis (17, 26).

L. De semper orando Deum (18, 22).

LI. De continentia animae (18, 30).

LII. Quod ebriosus non ditabitur et qui spernit modica paulatim cadit (19, 1) et quod mulieres et vinum apostatare faciunt a Deo (19, 2).

LIII. Amico et inimico non prodenda secreta (19, 8).

LIIII. Ante comminationem corripiendum proximum (19, 17b).

LV. Bonum est arguere quam irasci (20, 1).

LVI. Qui praeconfusione promittit de amico facit inimicum (20, 25).

LVII. Verbum parabolarum (20, 29).

LVIII. Non adiciendum peccatum super peccatum (21, 1).

LVIII. Stuppa collecta synagoga peccantium (21, 10).

LX. Risus fatui in alta voce (21, 23).

LXI. Pigrum lapide luteo lapidari (22, 1).

Codd. ALYΦ^{rzgv}Λ^LTSTΓ^AΨ^{bd}Π^Hh (*deest h*).

51. *tit. om.* Γ^A | animae *om.* LS* | *ad* 19, 8 Aa 53 (am. uel in.) Ψ^d | *ad* 19, 13 de correptione fraterna Y | *ad* 19, 17b Aa 54 (communicationem) Ψ^d | *ad* 20, 1 Aa 55 Ψ^d | *ad* 20, 25 quod de promissione promittit de amico facit inimico Ψ^d, cf. Aa 56 | 57. de uerbo par. Y | *ad* 21, 1 Aa 58 Ψ^d; de penitentia Y | *ad* 21, 23 Aa 60 (ulta) Ψ^d | *ad* 22, 1 de filiis insipientibus Y.

Codd. MΦ^{RZGVP}Ψ^{BD}

50. deo ΦΨ | 51. continenti* M* | 52. quod — cadit] 47 q. ebr. n. dit. et q. sp. mod. 48 paul. cadit et q. mul. — a deo Ψ^D | et quod — deo *om.* M. *forsitan recte* | a *om.* Ψ^B | 53. (49 Ψ^D et sic usque *ad* 75) | 54. communicationem Ψ^D | corripientem Φ^P | 56. qui — in.] quod pro confusione premitit de amico Ψ^B | prae] pro Ψ^D | 59. collecti Φ^R | pecc. *om.* Ψ^B | 60. ulta Ψ^D.

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

LV. Non esse demorandum in societate impiorum. Deum creasse omnia simul (17, 26).

LVI. Non impediari orare Deum semper apostolo dicente sine intermissione orate (18, 22).

LVII. De continentia animae eo quod non sit eundem post desideria cordis id est non esse adquiescendum cogitationibus sed auxilio Dei obstendum eis (18, 30).

LVIII. Ebriosus non ditabitur et spernendo modica paulatim decidet (19, 1) et mulieres et vinum apostatare faciunt a Deo (19, 2).

LVIII. Sapientia monet sive amico sive inimico praepropere secretum non pandere (19, 8).

LX. Sapientia monet prius corripere proximum ante comminationem secundum praedicationem evangelii (19, 17b).

LXI. Bonum est arguere loquendo quam tacendo dolos tenere per iram (20, 1).

LXII. Usitatam rem loquitur quia multi sunt qui prae confusione promittunt amico et gratis eum suis labiis adquirunt inimicum (20, 25).

LXIII. Verbum parabolarum (20, 29).

LXIII. Sapientia docet unum in omnibus et omnes in uno non adiendum esse peccatum super peccatum sed orandum Deum ut auxilium prebeat (21, 1).

LXV. Stuppa collecta synagoga peccantium et hereticorum conventicula zizaniorum fasciculi exurendi (21, 10).

LXVI. Sapientia ostendit culpam risus non gaudii quia gaudium a Deo est (21, 23).

LXVII. Piger iste qui de lapide luteo lapidatus et de stercore boum populus est iudeorum cui de lapide luteo id est gentilium legem ignorantium populo exprobratur et de stercore boum id est iudeis iam credentibus (22, 1).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (deest D, sed cf. 66-67).

55. morandum Γ^B ; demonstrandum Γ^B | 56. i(n)pedieris Γ^{ABM} | orare] arare Γ^{M*} ut vid. | orate] orare Γ^A ; legi nequit Γ^M | 57. eundem Γ^M | cordis] carnis Γ^B | id est om. Γ^B | eis] omnibus Γ^B | 58. dubitatur Γ^C | paul. dec. et corr. brev. spat. Γ^{C2} | decidet om. Γ^D | faciunt + homines Γ^B | 59. preponere Γ^C ; perpropere Γ^A ; propere Γ^B | 60. monet + siue amico siue inimico Γ^B | communicationem Γ^B | sec. pr. eu. om. Γ^B | predicatione Γ^M | 61. tacente Γ^B | retinere Γ^B | per ira Γ^B | 62. uisitatum Γ^{CM*} | 63. uerborum Γ^C | 64. dolet Γ^B | super pecc. om. Γ^B | 65. stupa Γ^B | zyzaniorum Γ^M | 66. num. habet D | 67. num. habet D | lapidatus] lapidatur Γ^{GBM} | ~ est pop. Γ^B | iudeorum Γ^A | id (1°) om. Γ^C | gentium Γ^{E*} | exprobatu Γ^B | boum (2°) po $\Gamma^{B†}$ | iudeis] praem. a Γ^{ABM} .

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TS Γ^A Ψ^{bd} Π^H h

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

LXII. Qui narranti non intendit dormienti similis est (22, 8).

De amicitia (22, 25).

LXIII. Convitia dissolvunt amicitiam (22, 25).

LXIII. Oratio ad Deum (23, 1).

DOCTRINA ORIS (23, 7).

LXV. De doctrina oris (23, 7).

LXVI. Iuramentum sine peccato non esse (23, 11).

LXVII. Dispositio iniusti peccare volentis (23, 25).

SAPIENTIAE LAUS (24, 1).

LXVIII. Sapientiae laus (24, 1).

LXVIII. Quae tria sapientiae placeant et quae displiceant (25, 1) et novem insuspicabilia (25, 9).

De nequitia mulieris (25, 17).

LXX. De nequitia mulieris (25, 17).

De muliere bona (26, 1).

LXXI. De muliere bona (26, 1).

Codd. ALY Φ^{rsgv} Λ^L TS Γ^A Ψ^{bd} Π^H h (*deest* h; Π^H *om.* 63, 70-71).

63. *tit. om.* Λ^L TS* Γ^A | *ad* 23, 1 oratio, *cf.* Aa 64 Ψ | 65. doctrinam S* Γ^A ; *praem.* de LY Φ Λ^L S Ψ^B Π^H | oris *om.* L | *ad* 23, 24 de fornicatione Y | *ad* 23, 25 (*loco* 23, 11) Aa 66 (iuramento) Ψ^d | 68. *tit. om.* Γ^A | *ad* 25, 1 de bona et mala Y | 70. *tit.* de muliere mala L | 71. mulieris Φ^v .

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

62. narrati Ψ^B | dorm. s. est *om.* Ψ^B | 63. amic. *om.* Ψ^B | 64. ad deum *om.* $\Phi\Psi$ | 65. (74 Ψ^B et sic *deinceps*) horis Φ^R ; *om.* Ψ^B | 66. iuramento Ψ^B | esset Ψ | 68. ~ laus sap. $\Phi\Psi$ | 69. quae tr. — *insus.*] 78 quae tr. s. placent 79 et quae disp. et n. *ins.* Ψ^B | sapientia M* | placent Ψ^{BD} * | et (2°) *om.* M* | nouem] non est Ψ^D | 70. (80 Ψ^B et sic *usque in finem*).

Codd. Γ^{ABCDEMD}

LXVIII. Qui loquitur verbum non adtendenti sic est quasi dormientem de gravi suscitetur somno (22, 7).

LXVIII. Sapientia loquitur in iurgio amicorum verba † convitiourum † vel secretorum non proferenda (22, 25).

LXX. Oratio communis omnibus nobis Domine Deus pater et dominator vitae meae non relinquant me et ne sinas me cadere hoc est contine nutantem ne faciam ruinam de me presumendo (23, 1).

LXXI. De doctrina oris (23, 7).

LXXII. Cavendum a iuramento sive bono sive malo (23, 9).

LXXIII. Sapientia narrat verba iniusti disponentis peccare ut dixit iniustus ut delinquat in semetipso (23, 25).

LXXIII. Prospiciens omnia loquitur quia omnes viae facientis loquentis cogitantis cognitae sunt Deo (23, 28*).

LXXV. Laus sapientiae per quam facta sunt omnia (24, 1).

LXXVI. Sapientia loquitur id est Christus Dei filius Dei virtus et Dei sapientia per quam cuncta creata disponuntur (24, 5).

LXXVII. Sapientia loquitur potentiam suam et dispositionem operum suorum cum Patre (24, 14).

LXXVIII. Sapientia matris affectu loquitur sicut ibi Hierusalem Hierusalem quotiens volui congregare pullos tuos sicut gallina (24, 24*).

LXXVIII. Sapientia hortatur qui concupiscitis me a generationibus meis implebimini (24, 26*) et Spiritus meus super melle dulcis ille nimirum Spiritus de quo dicit quem Pater mittit in nomine meo Spiritum veritatis et quia de meo accipiet ipse vos docebit omnia et cetera (24, 27).

LXXX. Sapientia loquitur in tribus placitum esse spiritui eius concordia fratrum et amore proximorum et viro cum muliere consentientibus sibi (25, 1).

LXXXI. De nequitia mulieris in cuius consortio castum vetat commorari si vult castus esse (25, 17).

LXXXII. De muliere bona. Mulier bona est ecclesia virgo quam Christus suo sanguine bonam fecit mundans eam per lavacrum regenerationis (26, 1).

Codd. Γ^{ABCDEMD} (deest D, sed cf. 68).

68. num. habet D | suscitaret Γ^E | 69. exinde ad 140 capitula omittit Γ^E | conuiuiorum Γ^{AM}; conuiuorum Γ^B | 70. deus + noster Γ^M | derelinquas Γ^{CD} | hoc] id Γ^B | contine] continentem Γ^D† | ruina Γ^A | 71. de om. Γ^C cum At | 72. a om. Γ^C | mala Γ^B | 73. dicit Γ^B | semetipsos Γ^M; semetip** Γ^B | 75. (80 et 81 Γ^B) quem Γ^B | 76. (82 Γ^B et sic usque ad 92) | 78. hier. (1°)] ierlm Γ^C; yrhm Γ^{BD} | hier. (2°)] ierusalem Γ^B; yrhm Γ^D; om. Γ^C | tuos] suos Γ^{B*} | galina Γ^D; + pullos suos Γ^B | 79. implemini Γ^{CD} | mel dulce Γ^D; mel Γ^C | pater + meus Γ^B | mittet Γ^D | et cet. om. Γ^B | 80. eius] ei Γ^B | fratrem Γ^C | amorum Γ^A | 81. mulieres in eius Γ^{M*} | 82. mulier bona om. Γ^M | christo Γ^M; om. Γ^D | sanguinem Γ^M.

Codd. ALY Φ^{rzgv} Λ^L TS Γ^A Ψ^{bd} Π^H hCodd. M Φ^{RZGV} Ψ^{BD}

De remissione peccati (28, 1).

De malo linguae (28, 15).

DE FOENORE (29, 1).

De dato in proximo (29, 12).

De misericordia (29, 15).

De frugalitate honesta et hospitalitate (29, 28).

De disciplina filiorum (30, 1).

De bono sanitatis (30, 14).

DE CONTINENTIA (31, 12).

De ebrietate (31, 35).

De rectoribus (32, 1).

Cum consilio omnia facienda (32, 24).

De disciplina servorum (33, 25).

De somniis (34, 1).

LXXII. Propter inopiam multos delinquere (27, 1).

LXXIII. Perdere fidem eum qui amici nudat arcana (27, 17).

LXXIII. De remissione peccati (28, 1).

LXXV. De malo linguae (28, 15).

LXXVI. De fenore (29, 1).

LXXVII. De dato in proximum (29, 12).

LXXVIII. De misericordia (29, 15).

LXXVIII. De frugalitate honesta et hospitalitate (29, 28).

LXXX. De disciplina filiorum (30, 1).

LXXXI. De bono sanitatis (30, 14).

LXXXII. [...] (31, 1).

LXXXIII. De continentia (31, 12).

LXXXIII. De ebrietate (31, 35).

LXXXV. De rectoribus (32, 1).

LXXXVI. Cum consilio omnia facienda (32, 24).

LXXXVII. Timenti Dominum non occurrent mala (33, 1).

LXXXVIII. De disciplina servorum (33, 25).

LXXXVIII. De somniis (34, 1).

Codd. ALY Φ^{rzgv} Λ^L TS Γ^A Ψ^{bd} Π^H h (deest h; Π^H om. 72-75, 77-79, 81, 84-89).

74. peccatis Ψ^b | 75. male S* | 77. in om. Y | 78. tit. om. LTS* | 79. honesta et paupertate Y; hospitibus et honestate Ψ^b | 80. de d. f.] de filiis Φ^{rv} T Π^H | 81. tit. om. T* | ad 30, 18 de escis L | 83. de cont. + ciborum Y cum Ab | 84. tit. om. T* | 85. tit. om. T | 86. faciendo L*Y Λ^L Ψ^d | ~ fac. omn. L Λ^L TS Ψ^d | 89. somnis A*Y Φ^v Γ^A ; somnia L Λ^L S* Ψ^d ; + et diuinationibus Y.

Codd. M Φ^{RZGV} Ψ^{BD}

72. derelinquere Ψ^r | 75. de mala lingua M | 76. (exinde numeros om. Ψ^D usque in finem) | 77. proximo M | 78. de mis. + pauperum $\Phi\Psi^B$, cf. Ab 89; + in pauperum Ψ^D | 79. fragilitate Ψ^D | hospitalitatem M* | 81. de bona sanitas Ψ^B | bona Ψ^D | 82. titulus erasus (20 litt.) legi nequit in M; ceteri codices suppleverunt cum verbis textus: uigilia honesta tabefacit carnes | honestas Φ^P | benefacit Ψ^D | 86. consilia Ψ^r | 87. deum Ψ^D | occurrit M* | 89. de somnis Φ^G .*

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

LXXXIII. Propter inopiam multi delinquant sed in quibus non est caritas Dei nam a caritate Dei nulla nos creatura poterit separare (27, 1).

LXXXIII. Qui denudat inquit arcana amici id est secreta perdet fidem (27, 17).

LXXXV. De remissione peccati (28, 1).

LXXXVI. De malo linguae. Susurrio dicitur commissor (28, 15).

LXXXVII. De fenore. Feneratio est simplum dare duplum recipere (29, 1).

LXXXVIII. De dato in proximo id est omnem dic proximum (29, 12).

LXXXVIII. De misericordia pauperum (29, 15).

XC. De frugalitate honesta id est de continentia et parcitate et hospitalitate (29, 28).

XCI. De disciplina filiorum. Quo affectu diligendi sunt vel corripiendi (30, 1).

XCII. De bono sanitatis quia melior est paupertas et sanitas divitibus (30, 14).

XCIII. Vigilia propter Dei timorem tabefacit carnes id est domat nam vigilia ad mala perpetranda criminosa est (31, 1).

XCIII. De continentia ciborum (31, 12).

XCIV. De ebrietate (31, 35).

XCVI. De rectoribus episcopis presbiteris vel iudicibus (32, 1).

XCVII. Cum consilio facienda omnia sed bona adiutorio Dei (32, 24).

XCVIII. Timenti Dominum non occurrent mala sed pro meritis aeternitatis praemia (33, 1).

XCVIII. De disciplina servorum (33, 25).

c. De somniis non credendis nec adquiescendum spebus illorum (34, 1).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (deest D).

84. nudat Γ^B | inquit Γ^{AD} | perdit Γ^{CD} | 85. rem.] resurrectione Γ^C | 86. susurro Γ^D | dicit Γ^C | 87. f. est] fenerationem Γ^C | dare duplum] da Γ^{B*} ; om. Γ^{B2} | 88. (num. non scripsit Γ^C , deficiente spatio) id — prox. om. Γ^B | 89. de misericordiam Γ^{M*} | 90. de cont.] continentiam Γ^B | 91. fil.] paruulorum Γ^{M2} (aru corr.) | est om. Γ^C | 93. (94 Γ^{B*} ; 99 Γ^{B2}) tit.] 91 uigilia — domat 92 nam — est Γ^C | domat] dñat Γ^C | 94. (93 Γ^C et sic usque ad 118; 95 et 100 Γ^B) | 95. (101 Γ^B et sic usque ad 141) | 97. ~ omn. fac. Γ^D | dei + pre-mia Γ^D , cf. cap. seq. | 98. occurrunt Γ^D | mala om. Γ^M | 100. sepebus Γ^{M*} ; spei Γ^{CD} ; phebus Γ^B .

Codd. ALYΦ²⁰⁰Λ^LTSΓ^AΨ^{bd}Π^Hh

De timentibus Deum (34, 14).

De oblatione iniqua (34, 21).

De disciplina custodiendae legis (35, 1).

Deprecatio ad Deum (35, 26).

Cum singulis qualiter tractandum sit (37, 12).

De sofistica et versuta locutione (37, 23).

De medico (38, 1).

De orando Deo in tempore infirmitatis (38, 9).

De exequiis (38, 16).

De singulis artificibus (38, 28).

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^{BD}

xc. Divinationem auguria somnia vanitatem esse (34, 5).

xcI. De timentibus Deum (34, 14).

xcII. De oblatione iniqua (34, 21).

xcIII. De disciplina custodiendae legis (35, 1).

xcIII. Oratio humilis nubes penetrat (35, 21).

xcv. Deprecatio ad Deum (35, 26).

xcvi. Oratio sapientiae (36, 14).

xcvII. De eo qui tantum nomine amicus est (37, 1).

xcvIII. Cum singulis qualiter tractandum (37, 12).

xcvIII. Virorum sanctorum quaerenda societas (37, 15).

c. Animam viri sancti veraciorē esse quam septem circumspectores (37, 18).

ci. De versuta et sofistica locutione (37, 23).

cII. † De medico † (38, 1).

cIII. De orando Deo in tempore infirmitatis (38, 9).

cIII. De exsequiis (38, 16).

cv. De singulis artificibus (38, 28).

Codd. ALYΦ²⁰⁰Λ^LTSΓ^AΨ^{bd}Π^Hh (*deest* h; Π^H *om.* 90-105).

91. *tit. om.* T; *cf.* 92 | 92. *tit.* ~ *ad* 34, 14 T; de immolationibus iniquis Ψ^b; *om.* Ψ^d | 93. *tit. om.* Ψ^d | de *om.* T | custodiend* S*; custodiendi Φ⁹⁰S* | *ad* 35, 21 de oratione Ψ^b | 95. *tit. om.* Ψ^d | praecatio TS*Γ^A | dominum Ψ^b | 98. *tr. sit*] tractant T | sunt Ψ^d; *est* Y; *om.* Λ^LTSΓ^A *cum* Aa | 101. *et om.* Γ^A | sophisticē Y | ~ *uer.* *et so.* LΛ^LTSΨ *cum* Aa | *loc.* + *uel sapientibus mundi* Y | 102. *de honore medici* Y; *om.* LT | 103. *tit. om.* T | *in om.* LΛ^LTSΓ^A | 104. *tit. om.* A*T | 105. *tit. om.* T.

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^{BD}

90. (110 Φ^V, *cx loco* xc) esset Ψ^D | 91. (111 Φ^V *et sic usque ad* 99) | 92. obliuione Ψ^r | 95. *pr(e)catio* ΦΨ^r | 98. ~ *qual. tr. cum sing.* ΦΨ^r | *cum*] sub M | 99. *querenda* M*; *querendas* Ψ^B | *societatis* Ψ^D | 100. *anima* Ψ^r | *ueratore* Ψ^D | *quem* Φ²; *quae* Φ⁹; *quod* Ψ^D | 102. *de med.] de menda(c)io* ΦΨ^D; *de honorando med.* M, *cf.* Ab 113 | 103. *de — inf.] de honorando deo* Ψ^B | *in om.* ΦΨ^r | 105. *arteficiis* M*.

Codd. Γ^{ABCDEMD}

ci. Sapientia docet divinationes et auguria errorum mendacia esse et somnia male facientium vanitates esse (34, 5).

cii. De timentibus Deum (34, 14).

ciii. Sapientia praecipit de iniustis rebus non esse immolandum id est offerendum vel elemosinam faciendam de aliorum detrimentis (34, 21).

ciiii. De disciplina custodienda legis et quod sacrificium sit salutare attendere mandatis (35, 1).

cv. Sapientia monet non esse offerenda prava id est non tempore incerto nec ipsas preces orationesque inconditas et infructuosas quia bona est oratio cum ieiunio et elemosina (35, 14).

cvi. Deprecatio ad Deum et laus misericordiae Dei (35, 26).

cvii. Oratio sapientiae (36, 1).

cviij. Non esse amicum tantum nomine sed opere et fide et caritate (37, 1).

cviij. Sapientia docet cum quibus debeat esse tractandum id est cum religioso et iusto (37, 12).

cx. Iustis et bonae famae semper sociari monet (37, 15).

cx. Sapientia narrat animam viri sancti quae Sancti Spiritus septenario numero virtutum impletur prophetare (37, 18).

cxii. De versuta et sophistica locutione id est pompa philosophica (37, 23).

cxiii. De medico honorando (38, 1).

cxiii. De orando Deo tempore infirmitatis et temptationis et concupiscentiae (38, 9).

cxv. De exsequiis mortuorum quod bonum facientibus (38, 16).

cxvi. De singulis artificibus (38, 28).

Codd. Γ^{ABCDEMD} (deest D).

101. uanitatis Γ^B | 102. deum] eum Γ^B | 103. precepit Γ^{BM} | elemosina Γ^B |
faciendum Γ^{AB} | 104. custodiendi Γ^C | 105. ~ praua off. Γ^C | non (2°) cum Γ^D | ora-
tiones quae Γ^M; orationes Γ^C | elem.] reliq̃ Γ^B | 106. de precatio Γ^{BC} | misericordia Γ^{BC} |
111. anima Γ^C | septinario Γ^{AM}; septrinario Γ^B | 112. philosophia Γ^{C*} | 114. deum Γ^D |
115. bonum + sint Γ^D, lectio faciliior; + sit Γ^C.

Codd. ALYΦ^{rzgv}Λ^LTSG^AΨ^{bd}Π^Hh

De sapiente (39, 1).

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^{BD}

CVI. De sapiente (39, 1).

CVII. Oranti dari spiritum intelligentiae (39, 7).

Vitae hominis substantia (39, 31).

De indigentia misera (40, 29).

De memoria et iudicium mortis (41, 1).

Ab omnibus vitiis declinandum (41, 21).

CVIII. Vitae hominis substantia (39, 31).

CVIII. De iugo gravi super filios Adam (40, 1).

CX. De indigentia misera (40, 29).

CXI. De memoria et iudicio mortis (41, 1).

CXII. Ab omnibus vitiis declinandum (41, 21).

CXIII. In revelatione secreti geminandum non esse sermonem (42, 1).

CXIII. De disciplina insensati et fatui (42, 8).

CXV. Deum fecisse ut mirabilia eius sancti narrent (42, 17).

CXVI. Laus creaturae (43, 1).

Laus creaturae (43, 1).

LAUS PATRUM (44, 1).

CXVII. Laus patrum (44, 1).

Codd. ALYΦ^{rzgv}Λ^LTSG^AΨ^{bd}Π^Hh (deest h; Π^H om. 106-116).

106. de sapientia L; om. T | ad 39, 8 sapientia pandit quod orantibus spiritus sanctus dat intellectum Γ^A; cf. Ab 118 | 108. tit. om. A, forsitan recte | de substantia uitae hominum Γ^A | uitae] *praem.* de Ψ^d | homini Y | substantiae Λ^L; necessarii Ψ^b | ad 39, 35 sapientia narrat quod propter peccata uindicta procedat Γ^A, cf. Ab 120 | 111. iudicio LYΦΛ^SΨ³ | mortuum T | 112. uiis Φ^{3*} | declinando Γ^A | ad 41, 28 de sermonis improprietatis ab amicis Γ^A, cf. Ab 124. | ad 42, 15 laus elementorum Y | 116. tit.] laus elementorum Γ^A; om. Φ^{3*} | ad 43, 15 laus creaturae Γ^A e tit. *praec.* | 117. laus p.] *praem.* incipit T; om. A.

Codd. MΦ^{RZGV}Ψ^{BD}

106. de sapientiae Ψ^B; de sapientia Φ^P | 107. oranti + deum Ψ^B | dare Φ^{VP}Ψ^r | 108. uita ΦΨ | subst.] intelligentia Φ^G | 113. germinandum Φ^{G*} | 115. mirabile Ψ^D | sancti om. Ψ^B | narrent Φ^G; narrent Ψ^B | 117, 120, 122, 125, ~ post 126, cf. *infra* (118-119, 121, 123-124 = 117-118, 119, 120-121) Φ^Z | haeliae Ψ^B | helisaei Φ.

Codd. Γ^{ABCDEMD}

cxvii. Sapientiae laus id est filii Dei quod per ipsam omnis scientia et prophetia sit quae semper cum Patre et cum Spiritu Sancto opere et potentia ubique est (39, 1).

cxviii. Sapientia pandit quod orantibus Spiritus Sanctus dat intellectum et tamquam imbrem emittit eloquia dando suggerendo docendo secundum apostolum dicentem ipse Spiritus postulat pro nobis (39, 8).

cxviii. Vitae hominis substantia id est instrumenta omnium artium et omnium vitae studiorum (39, 31).

cxix. Sapientia narrat quod propter peccata hominum vindicta procedat id est fames bellum siccitas et sterilitas et mortalitas (39, 35).

cxxi. De indigentia misera (40, 29).

cxxii. De memoria et iudicio mortis (41, 1).

cxxiii. Ab omnibus vitiis declinandum sed petendo auxilium a Deo a quo gressus hominum diriguntur ut eis non dominetur iniquitas (41, 21).

cxxiii. Ab amicis removendi sunt sermones improprietatis (41, 28).

cxxv. De disciplina insensati et fatui (42, 8).

cxxvi. Sapientia narrat per quam omnia facta sunt quod sancti viri narrent mirabilia eius (42, 17).

cxxvii. Laus elementorum (43, 1).

cxxviii. Laus creaturae quae per sapientiam facta est et per verbum et virtutem id est Filium Patris Deum apud Deum (43, 15).

cxxviii. Laus patrum id est patriarcharum prophetarum apostolorum et martyrum in quibus Spiritus Domini locutus est (44, 1).

cxxx. De martyre vel confessore et sacerdote (45, 7).

Codd. Γ^{ABCDEMD} (*deest D*).

117. omnes Γ^{AC*} | sit quae *om.* Γ^C | cum (2°) *om.* Γ^B | 118. et tamquam] etiam quam Γ^{BCM}; etiam quasi Γ^D | emittet Γ^{BCM} | dando] quando Γ^D | 119. (117 iterum Γ^C, et sic usque ad 133) uitae (1°)] uita Γ^B | 123. uicium Γ^B | declinandis Γ^C | petendum Γ^B | 124. inimicis Γ^B | rem. sunt] remouendis Γ^{BM}; remouendos Γ^D; remouendo Γ^C | 128. quae] quia Γ^B | per sap.] super sapientia Γ^C | deum (2°) *om.* Γ^B | 129. prophet. + id est Γ^B | et *om.* Γ^C | 130. uel] et Γ^D | et sac. *om.* Γ^B | et] uel Γ^C.

Codd. ALY $\Phi^{rs\sigma\upsilon}$ Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^{Hh}

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

CXVIII. Laus David fortissimi (47, 1).

CXVIII. Laus Salomonis (47, 15).

CXX. Laus Heliae (48, 1).

CXXI. Laus Helisei (48, 13).

CXXII. Laus Iosiae regis (49, 1).

CXXIII. Praeter David et Ezechiam et Iosiam omnes reges peccaverunt (49, 5).

CXXIII. Laus Hieremiae (49, 8).

CXXV. Laus Symonis (50, 1).

ORATIO HIESU FILII SIRACH (51, 1).

CXXVI. Oratio Hiesu filii Sirach (51, 1).

Codd. ALY $\Phi^{rs\sigma\upsilon}$ Λ^L TST Γ^A Ψ^{bd} Π^{Hh} (*deest h*).

126. *tit.*] explicit liber hiesu filii syrach. incipit eiusdem oratio Λ^L ; oratio salomonis Ψ^{bd} ; *praem.* incipit S | oratio] confessio Y | hesu Φ^v | fili Y Φ^s S | syrach Y; sirac Π^H | *post* 51, 38 explicit oratio hiesu filii sirach $\Phi^{rs\sigma\upsilon}$ | *ad* 52, 1 oratio salomonis $\Phi^s\Gamma^A\Psi^d$.

Codd. M Φ^{RZGVP} Ψ^{BD}

122. iosue Ψ^B | 123. praeter] *in ras.* Φ^{Z2} ; propter $\Phi^v\Psi$ | pecc. + te transgressi sunt Ψ^B | 124. heremiae Φ^P | 125. simonis Φ | 126. syrach Ψ ; + 127 et inclinavit salomon M; + (137 Ψ^B) oratio salomonis (+ 138 de semper orando deo Ψ^B , *cf.* 50) $\Phi^{RZGVP}\Psi$; + 123 oratio salomonis, 124 laus patrum, 125 laus heliae, 126 laus iosiae regis, 127 laus simonis Φ^Z .

Expliciunt (-cuerunt Φ^R) capitula $\Phi\Psi$; + in libro ecclesiasticum Φ^R .

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$

CXXXI. Laudat David fortissimum (47, 1).

CXXXII. Laudat Salomonem (47, 15).

CXXXIII. Laus Heliae (48, 1).

CXXXIII. Laus Helisei (48, 13).

CXXXV. Laus Iosiae regis (49, 1).

CXXXVI. Eo quod praeter David et Ezechiam et Iosiam omnes reges peccaverunt et transgressi sunt (49, 5).

CXXXVII. Laus Hieremiae (49, 8*b* in manu).

CXXXVIII. Laus Symonis Oniae filii sacerdotis (50, 1).

CXXXVIII. Laudat Symonem sacerdotem filium Oniae quod constans fuerit in timore Domini et templum Domini mirifice habitaverit (50, 11).

CXL. Confessio id est laudatio et oratio vel canticum eiusdem Hiesu filii Sirach (51, 1).

CXLI. Oratio Salomonis filii David ad dedicationem (52, 1).

Codd. $\Gamma^{ABCDEMD}$ (*deest D*).

133. (134 Γ^B) helyae Γ^D ; helie Γ^C ; eliae Γ^{B*} | 134. *tot. cap. om.* Γ^C | helisei] helysei Γ^D ; helisei Γ^{AM} | 135. (*num. om.* Γ^C) iosiae] ezechiae (-ie Γ^C) Γ^{BCD} | 136. (132 Γ^C *et sic usque ad* 140) praeter] propter Γ^C | iosiam + et Γ^{ABM} | reges *om.* $\Gamma^{D†}$ | peccauerint Γ^{AGM} | sint Γ^A | 137. ieremiae Γ^D ; yeremiae Γ^B ; hyeremie Γ^C | 138. simonis Γ^C | onie Γ^C | 139. simonem Γ^M | onie Γ^C | 140. ihu Γ^{CD} ; ihesu Γ^M *ut vid.* | syrach Γ^C | 141. (64 Γ^B ; 136 *iterum* Γ^C) f. d. ad ded. *om.* Γ^B .

Expliciunt capitula Γ .

S E R I E S B

Codd. AΘ^{AM}PF

i. Quod omnis sapientia a Domino Deo sit (1, 1). Quod plenitudo sapientiae sit timor Dei (1, 20).

ii. De concupiscenda sapientia et servanda iustitia (1, 33) vel metuentes Deum et mercis eorum (2, 7). Quod filii sapientiae sint ecclesiae sanctorum (3, 1).

iii. De honore parentum (3, 6). De mansuetudine (3, 19). De iudicando pupillo et viduae (4, 10).

iiii. De studiis sapientiae (4, 12) vel non confidendo in divitiis incertis (5, 1). Quod verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos (6, 5).

v. Quod a iuventute excipienda sit doctrina (6, 18). Malum nullo modo faciendum (7, 1) sive mendacio vitando (7, 13). De servo bono (7, 22).

vi. De eruditione filiorum (7, 25) et custodia ac traditione filiarum (7, 26). Quod in tota anima timendus sit Deus et sacerdotes eius sanctificare (7, 31) vel non litigando cum homine potente (8, 17).

vii. Non stando contra faciem contumeliosi (8, 14). De non relinquendum amicum antiquum (9, 14). Quod non sit scelestius avaro nihil (10, 9).

viii. Quod initium sit separationis a Deo superbia (10, 14) ne in multis sint actus (11, 10) et de integra societate divitum. De discretione amici et inimici (12, 8).

ix. De incongrua societate diviti et pauperi (13, 2). Quod bona sit substantia cui non est peccatum in conscientia (13, 30). Non est speciosa laus in ore peccatoris (15, 9).

x. De filiis impiis (16, 1) vel conversione ad Deum (17, 20) sive de continentia animae (18, 30).

Codd. AΘ^{AM}PF; capitula seriei Aa interposita in cod. F et numeros marginales praetermisimus. De forma originali seriei B, cf. quae notantur supra, p. 12.

Incipiunt capitula (+ eiusdem libri Θ^{AM}) AΘ^{AM}PF.

i. timor domini ΘPF | 2. (om. P et sic deinceps) concupiscentia sapientiae F | seru.] praem. de Θ | metuendus F*; metuentibus ΘP | merc.] de mercede ΘP | filie F | sint] Θ^{M*} ut vid.; sit Θ^{M2} | ecclesia Θ^{A*}MPF | 3. de (3°) praem. et F | pupillis et uiduis ΘPF | 4. confidendum P | in om. P | inc.] iniustis ΘPF | uerbum] praem. per F | dulcem A | multiplicet ΘP; om. F | mitiget ΘPF | 5. suscipienda A | sint P* | de om. F | 6. ac] hac F | eius] que F*; qui F² | sanct.] sacrificare P | litigandum Θ^M | 7. de om. Θ | rel.] Θ^{M*}; relinquendo Θ^{AM*}PF | am.] Θ^{M*}; amico Θ^{AM2}P | antiquo Θ^AP | quod — nihil om. P | non (3°) *** Θ^{M*}; nihil Θ^{M2} | scel.] caelestius F | nihil] Θ^{M*}; om. Θ^{AM2} | ~ ni. au. Θ^{M*}F | 8. sep. a deo] peccati omnis in ras. Θ^{M2} | a deo] ***que Θ^{A*}; atque Θ^{A2} | a om. F | nec A | diu.] delutum P² (elu in ras.) | de (2°) et A | et inim. om. A | 9. diuitis A | 10. conuersatione P*F | de (2°) om. ΘPF | continentiae F.

Codd. AΘ^{AMPF}

xi. De correptione amici (19, 13). Quod post peccatum non debet quis peccare (21, 1) sive fidem possidendam in proximo etiam in paupertate (22, 28).

xii. De doctrina oris (23, 7) sive muliere adultera (23, 32). Sapientiae laus (24, 1) sive tribus bonis (25, 1).

xiii. De duabus speciebus abominandis (25, 3) vel nequitia mulieris (25, 17). De quattuor malis et timendis (26, 5).

xiiii. De filia inreverenti (26, 13). Gratia mulieris sedulae (26, 16) sive iustitia sequenda (27, 1).

xv. De dilectione proximi (27, 18) vel mala lingua discordia seminate (28, 15) sive de fenore (29, 1).

xvi. De fideiussore (29, 20) vel disciplina filiorum (30, 1) sive pauperem sanum et divitem inbecillum (30, 14).

xvii. De labore pauperis et divitis (31, 3) vel continentia (31, 12) sive vinolento et sobrio (31, 30).

xviii. De non arguendo proximum in convivio (31, 41) vel seniore loquente (32, 4) sive iuniore (32, 10).

xviii. Omnia cum consilio facienda (32, 34). Non danda potestate super se (33, 19) vel somnia quod sint vana (34, 1).

xx. Quod spiritus timentium Deum quaeritur (34, 14). De observatione mandatorum (35, 1) sive misericordia Dei (35, 26).

xxi. De distinctione ciborum (36, 20) vel non consiliando cum amico (37, 7). De quattuor partibus (37, 21).

xxii. De sapiente bono et malo (37, 22) sive medicum honorandum (38, 1). De sapientia quattuor artificum (38, 25).

xxiii. Quod sapientia omnia exquiret (39, 1) vel bona bonis et mala malis creata sunt (39, 30) et quia omnia transeunt praeter fides (40, 12).

xxiiii. De vita sibi sufficiente (40, 18) vel duo genera mortis (41, 1). De bono nomine (41, 15).

xxv. De disciplina servanda in pace (41, 17) vel signare et claudere et numerare et scribere (42, 6).

xxvi. De filia inreverenti et luxuriosa (42, 9). Laus creaturae (42, 15 et 43, 1) vel laus parentum (44, 1).

Codd. AΘ^{AMPF}

11. inimici F | quodque F | post *om.* F | possidenda F | in (2°) *om.* ΘPF | paupertatem P | 12. oris + sui A | 13. duobus F | nequitiae F | timen di F | 14. sed.] sedulce F | 15. discordiam Θ^M; discordias P | 16. paup. — inb.] Θ^{A*M*}; paupere sano et diuite i(n)becillo Θ^{A2M2} | paupere F | 18. proximo ΘP | 19. uana] mala P† | 20. querit P; queritur F | obsecratione F | 21. cibo F | consil.] considerando F | 22. med. hon.] Θ^{A*M*}; medico honorando Θ^{A2M2} | maledicum P | artititia F | 23. sunt] Θ^{A*M*}; sint Θ^{A2M2} | fides] P*; fide P² | 24. uita] diuitia A | sufficientiae F | duo gen.] Θ^{A*M*}; duobus generibus Θ^{A2M2P} | 25. et (3°)] siue Θ^{AMPF} | 26. reverenti ΘF | patrum ΘPF. Expliciunt capitula AΘ^{AMPF}.

3

S E R I E S C

Codd. Σ^{TCO}

i. Omnem sapientiam a Deo esse et altitudinem illius comprehendere non posse (1, 1) et timorem ac dilectionem Dei perfecte iustitiae religionem et sapientie fructum esse (1, 11) ac sine timore iustificari neminem posse (1, 28).

ii. Ut qui concupiscit sapientiam servet mandata (1, 33) et non sit ipocrita (1, 36) et qui accedit ad servitutem Dei quaecumque acciderint toleret tentamenta (2, 1) quia nemo sperans in Deo confusus sit (2, 11) et ve duplici corde (2, 14) et qui perdiderunt sustinentiam (2, 16) et timentibus Deum (2, 18).

iii. Parentes per omnia honorandos (3, 1). Mansuetudinem et humilitatem sectandam (3, 19) et de gravi corde et qui amat periculum (3, 27) et de sapiente (3, 31).

iiii. Eleemosinam impertiendam (3, 33) et pauperes non exacerbandos (4, 1) et presbiteros honorandos (4, 7) et pupillis impendendum paternum affectum (4, 10) et de sapientia quos conferat fructus (4, 12).

v. Non accipiendam personam adversus veritatem (4, 23). Nec resistendum potenti (4, 32) sed pro iustitia certandum (4, 33) et ne quis in lingua citatus sit (4, 34) nec ut leo in domo (4, 35) nec sit manus porrecta (4, 36) et patientia Dei non abutenda (5, 4) quia subito disperdat (5, 9) et si est intellectus responde proximo (5, 14).

vi. De susurrone et bilingue (5, 16) et de extollentia (6, 2) et de verbo dulci et linguae gratia (6, 5) et amicorum distantia (6, 8) et a iuventute suscipiendam esse doctrinam (6, 18) et sapientiam doctrinae omni virtute investigandam (6, 24) quia et munimentum prestet et ornamentum (6, 30).

vii. De sapientia et doctrina a senioribus expetenda (6, 33) et de malo non perpetrando (7, 1) et de honoribus sive catedris non ambiendis (7, 4) et contribulato non inridendo (7, 12) et de mendacio vitando (7, 13) et rusticatione non hodienda (7, 16) et munerum spreptione (7, 20) et de muliere bona (7, 21) et servo bono (7, 22) et filiis erudiendis (7, 25).

viii. De parentibus (7, 29) et sacerdotibus et ministris honorandis (7, 31) et mortuo flendo (7, 37) et infirmo visitando (7, 39) et novissimis per omnia memorandis (7, 40) et de lite cum potente non conserenda

Codd. Σ^{TCO}

Incipit capitula(t)io in libro ihu filii sirac Σ.

2. accedit ad s. dei q. *om.* Σ^O | accide Σ^{T*} | temmenta Σ^{T†} | 4. impetendam Σ^{O*} |
 6. de (*ante uerbo d.*) *om.* Σ^T | munimenta Σ^C | 7. expectanda Σ^{O*} | ambigendis Σ^{CO*}; abiciendis Σ^{O*} | erudendis Σ^T | 8. serenda Σ^{O*}.

Codd. Σ^{TCO}

(8, 1) et linguato et indocto vitando (8, 4) et convertente non despiciendo (8, 6) et de sene non spernendo (8, 7) et mortuo non gaudento (8, 8).

viii. Narrationem senum amplectendam (8, 9). Contumeliosum vitandum (8, 14). Non fenerandum fortiori (8, 15) nec spondendum (8, 16) et cum audace et iracundo non eundem (8, 18) nec omnibus credendum (8, 20). Potestatem mulieri non dandam (9, 1). A multivola (9, 3) a virgine ab aliena longe † recedendum † (9, 11).

x. Amicum antiquum credendum (9, 14). Peccatorum opes non zelandas (9, 16). De habente potestatem recedendum (9, 18). Cavendum a proximo (9, 21). Precepta Dei narranda (9, 23) et qualis rector tales et habitantes (10, 2) et de iniuria non reminiscenda (10, 6) et de † avaro † et cupidine (10, 9) et de superbia et superbis (10, 14).

xi. Iustum non despiciendum (10, 25, *sed cf. v. 26*). In mansuetudinem servandam animam (10, 31). Non gloriandum in substantia (10, 33). Hominem specie non laudandum nec vituperandum in visu (11, 2). In vestitu non gloriandum (11, 4) et quia insuspicabilis portet diadema (11, 5). Ante interrogationem non iudicandum (11, 7) et quod ad rem non pertinet non curandum (11, 9).

xii. Non esse immunem divitem a peccato (11, 10) et de egeno quem exaltat Deus (11, 12) et paupertas et honestas a Deo (11, 14) et de auro et in Deo non in substantia confidendum (11, 17) et in die bonorum meminisse malorum (11, 27) et non laudandum hominem in vita (11, 30) nec omnem inducendum in domum (11, 31) et a pestifero attendendum (11, 35) et benefaciendum non peccatori sed iusto (12, 1) et in malis dinoscitur inimicus (12, 8).

xiii. Non credendum ullo modo inimico (12, 10) quia quasi adiuvans supplantat (12, 18) nec doloso diviti qui pauperem inlaqueat coniungaris (13, 1) et si communicavit agnus lupo (13, 21) et esca divitis pauper (13, 23) et divite loquente omnes tacuerunt (13, 28) et qui non est lapsus in verbo (14, 1) et de cupido et libido qui sibi nequam est (14, 3).

xiiii. Ut dum vivimus prospiciamus anime (14, 11) et beneficiamus

Codd. Σ^{TCO}

9. sen.] sensum $\Sigma^{\text{O*}}$ | amplectendum $\Sigma^{\text{O*}}$ | irac.] *praem.* cum Σ^{O} | credend. + esse $\Sigma^{\text{O*}}$ | pot. mul. non d. *om.* $\Sigma^{\text{C*}}$ | a (*ante uirg.*) *om.* Σ^{O} | reced.] redendum $\Sigma^{\text{T*}}$; credendum (*cf.* 10) Σ^{CO} | 10. cred.] $\Sigma^{\text{O*}}$; *****endum $\Sigma^{\text{C*}}$; tenendum Σ^{CO2} | ~ cred. ant. Σ^{O} | potestate Σ^{C} | reced.] credendum (*cf.* 9) $\Sigma^{\text{CO*}}$ | cau.] acuendum Σ^{CO} | narr.] miranda $\Sigma^{\text{O*}}$ | hab.] habentes $\Sigma^{\text{O*}}$ | remicenda $\Sigma^{\text{O*}}$ | auaro] auro $\Sigma^{\text{TCO*}}$ | cup.] $\Sigma^{\text{O*}}$; cupido Σ^{O2} | 11. (10 iterum Σ^{O} , et sic usque ad 16) mansuetudine Σ^{CO} ; + se $\Sigma^{\text{O*}}$ | substantiam Σ^{T} | non (*ante iudic.*) *om.* $\Sigma^{\text{C*}}$ | 12. in (*ante subst.*) *om.* $\Sigma^{\text{O*}}$ | laud.] laudum Σ^{T} | attend.] intendendum $\Sigma^{\text{O*}}$; attendum $\Sigma^{\text{T*}}$ | 13. ullo] nullo $\Sigma^{\text{C*}}$ *ut vid.* | coniungeris $\Sigma^{\text{O*}}$.

Codd. Σ^{TCO}

amico (14, 13) et que gloria proveniat ei qui in sapientia demoratur (14, 22) et non dicendum quia Deus supplantat (*cf.* 15, 12) et qui constituit hominem posuit ante eum aquam et ignem (15, 14).

xv. De filiis malis (16, 1) de gigantibus dilluvio extinctis (16, 8) et de sescentibus milibus in heremo consumptis (16, 11) et ut nemo putet quod a Deo possit † abscondi † (16, 16) et de operibus Dei et creatione primi hominis (17, 1) et de potestate indulta hominibus (17, 5) et de prepositis gentium (17, 14) et quod oculis Dei pateant cuncta (17, 16).

xvi. De elemosina (17, 18) et penitentia sive conversione (17, 21) et quod homo cinis sit (17, 31) et inenarrabilia opera Dei (18, 1) et quod homo quum consummaverit incipiat (18, 6) qui autem multum centum annis vivit (18, 8) et de patientia Dei (18, 9) et de eruditione et stultis inproperatoribus (18, 15) et de humilitate (18, 21) et oratione (18, 22) et quod a mane in vespera mutatur tempus (18, 26) et de sensatis (18, 27).

xvii. De continentia animae (18, 30) et de ebriosis et fornicariis et qui spernit modica (19, 1) et qui credit cito (19, 4) et qui hodit correptionem (19, 5) et de amici verbo non propalando (19, 8) et de corripiendo amico (19, 13) et de humiliantibus se (19, 23) et de amictu in iudicio et correptione mendacii (19, 27-28) et de diversitate tacentium (20, 5) et inutilitate dati exprobrati (20, 14) et confusione promissi (20, 25).

xviii. De verbo parabolarum (20, 29) et quod munera excecant (20, 31) et non abscondendam sapientiam (20, 32) et peccatum quasi colubrum fugiendum (21, 1) et de substantia superbi (21, 5) et qui hodit correptionem (21, 7) et qui de alieno aedificat (21, 9) et de sapiente in malo (21, 14) et de sapiente et stulto (21, 16) et fatui risu (21, 23) et a fenestra contuitu (21, 26) et de susurrone (21, 31) et pigro stercore lapidato (22, 1) et de fatuo quia plorandus sit (22, 10) et de amico non desperandum (22, 26) et ubi postulat ori suo custodiam (22, 33) et ventris concupiscentiam auferri sibi (23, 5).

xviii. De doctrina oris (23, 7) et iuramento vitando (23, 9) et de fornicatore (23, 22) qui dicit quis me videt (23, 25) et de adultera (23, 32).

xx. De sapientie laude (24, 1) et pigmentorum comparatione (24, 20) et de decem insuspicalibus (25, 9).

Codd. Σ^{TCO}

14. ante eum *om.* Σ^{T} | 15. *sesc.* $\Sigma^{\text{C*}}$ *ut vid.*; *sescentis* Σ^{C20} | *condi* $\Sigma^{\text{T*C*0}}$ | 16. *penit.* Σ^{O} | *de* Σ^{O} | *cinis* — *homo* (2°) *om.* $\Sigma^{\text{C*}}$ *per homoeotel.* | *consumauerit* Σ^{O} | 17. (*num. om.* Σ^{O}) *modica*] *mo**a* $\Sigma^{\text{T*}}$ | *amici*] *amihi* Σ^{TC} | *propal.*] *probando* Σ^{O} | *amictus* Σ^{C0} | *exprobrati* Σ^{C} | 18. (16 Σ^{O} *et sic usque ad* 20) *exercent* $\Sigma^{\text{O*}}$; *execent* $\Sigma^{\text{T*02}}$ | *abscondam* $\Sigma^{\text{T*0}}$ | *colobrum* Σ^{T} | *am.*] $\Sigma^{\text{O*}}$; *amicum* Σ^{O2} | *desperandum* Σ^{O} | 20. *insuspicalibus* Σ^{O} .

xxi. De mulieribus mala (25, 17) et bona (26, 1) et de filia † inreuerenti † (26, 13).

xxii. De caupone non carente peccato (26, 28) et vasa figuli probat fornax (27, 6) et stultus minuitur ut luna (27, 12) et de multum iurante (27, 15) et qui denudat arcana (27, 17) et de doloso (27, 25) et de omittenda offensione (28, 1) et de malitia linguae et de lingua tertia (28, 15).

xxiii. De fenoris molestia (29, 1) et de elemosina (29, 11) et promissione nequam (29, 24) et de initio vite (29, 28) et de hospitalitate in proprio (29, 28) et de erudiendis filiis (30, 1) et de corporis sanitate (30, 14) et tristitia repellenda (30, 22) et de vigilia honestatis (31, 1) et de auri casibus (31, 6) et qui eum spernit (31, 8).

xxiiii. De continentia cibi (31, 12) et vini (31, 30) et de rectore ne extollatur (32, 1) et adulescens loquatur vix (32, 10) et sine consilio nihil faciendum (32, 24) et a filiis cavendum (32, 26) et de homine a Deo et iudicando (33, 14) et de hereditate ante obitum non distribuenda (33, 19) et si laxetur manus servo (33, 25) et de somniorum inlusione (34, 1) et de timentibus Deum (34, 14).

xxv. De oblationibus impiorum (34, 21*) et qui ieiunat et peccat (34, 31) et de sacrificio iusti (35, 1) et de lesi precatione (35, 16) et de lacrimis vidue (35, 18) et Deum redditurum iuxta opera Adae (35, 24) et oratio pro gentibus et Israhel ac Iherusalem (36, 1) et de muliere bona (36, 24) et o presumptio (37, 3) et de amico et sodali (37, 4) et negotiis tractandis (37, 12).

xxvi. De corde oriri bonum et malum (37, 21*) et de viro sapiente (37, 22) et eo qui sofistice loquitur (37, 23) et de frugalitate (37, 30) et de medicis (38, 1) et de mortuo lugendo (38, 16) et de artificibus artium diversarum (38, 25).

xxvii. De sapiente qui versatur in meditatione et scrutatione doctrine (39, 1) et que laudantis Deum debeat esse confessio (39, 17) et bona bonis creata esse (39, 30) et de initio vite (39, 31) et que ad vindictam sunt creata peccantibus (39, 33) et de gratia mulieris (40, 14) et de misericordia (40, 24) et timore Dei (40, 26).

xxviii. De morte quod amara sit viro valenti et bona indigenti (40, 29) et de impiis (41, 8) et de bono nomine (41, 15) et de quibus sit observan-

Codd. Σ^{TCO}

dum (41, 19) et de muliere aliena (41, 27) et de ceteris que debeant observari (42, 1) et ubi manus multe sunt clode (42, 7) et de filia custodienda (42, 9) et mulieribus declinandis (42, 12).

xxviii. De operibus Domini (42, 15) et solis ac lune pulcritudine (43, 1) et de fulgure (43, 14) ac nubibus (43, 16) et tonitru (43, 18) et arcu (cf. 43, 12) et gelu (43, 21) et ventis et de mari (43, 25) et ut laudemus Deum quia maior est laude (43, 32).

xxx. De laude patrum (44, 1) et de oratione Hięsu (51, 1) et reliquis patribus.

Codd. Σ^{TCO}

29. ac (*ante* nubibus)] et Σ^{CO} | tonitruo Σ^{O} | et arcu et g. et u. et de m. om. Σ^{T} | uentis] **uentis $\Sigma^{\text{O}*}$; uiuentis $\Sigma^{\text{O}2}$.

fñt Σ^{T} ; fñt capitulatio Σ^{C} .

4

APPENDIX

Divisiones ac tituli quos e diversis seriebus conflavit codex Q
(Ambros. E 26 inf.)

I.	(1, 1).	xvii.	(5, 1).
II.	(1, 11).	xviii.	(5, 8).
III.	(1, 20).	xviiii.	(6, 5).
IIII.	(1, 25).	xx.	(6, 18).
V.	(1, 33).	xxi.	(6, 33).
VI.	(2, 1).	xxii.	(7, 1).
VII.	(2, 7).	xxiii.	(7, 13).
VIII.	(2, 18).	xxiiii.	(7, 22).
VIII.	(3, 1).	xxv.	(7, 25).
X.	(3, 6).	xxvi.	(7, 29).
XI.	(3, 14).	xxvii.	(7, 31).
XII.	(3, 19).	xxviii.	(7, 37 ^b).
XIII.	(4, 1).	xxviiii.	(8, 1).
XIII.	(4, 10).	xxx.	(8, 14).
XV.	(4, 12).	xxxI.	(9, 1).
XVI.	(4, 23).	xxxii.	(9, 14).

6. cf. Aa 4 | 7. cf. Aa 5 | 9. cf. Ab 10 | 10. cf. At | 11. cf. Ab 11 | 12. cf. Aa 8 |
13-20. cf. At | 21. cf. Ab 24 | 22-35. cf. At.

XXXIII.	(9, 22).	LXI. De nouem insuspicabilia	
XXXIII.	(10, 9).		(25, 9).
XXXV.	(10, 14).	LXII. De nequitia mulieris	
XXXVI.	(10, 31).		(25, 17).
XXXVII.	(11, 10).	LXIII. De muliere bona	(26, 1).
XXXVIII.	(12, 1).	LXIII. De quatuor malis et timendis	(26, 5).
XXXVIII. De probatione amici		LXV. De filia inreuerenti	(26, 13).
et inimici	(12, 8).	LXVI. De gratia mulieris sedulae	(26, 16).
XL.	(13, 2).	LXVII. De tribus in quibus tristitia ueniet	(26, 25).
XLI.	(13, 16).	LXVIII. De duabus speciebus difficilioribus	(26, 28).
XLII.	(13, 30).	LXVIII. De sequenda iustitia	(27, 8b).
XLIII. De benefaciendo quia mors non tardat	(14, 11).	LXX. De dilectione proximi	(27, 18).
XLIII.	(15, 9).	LXXI. De dimittendo peccata proximo	(28, 1).
XLV.	(16, 1b).	LXXII. De malo linguae	(28, 15).
XLVI.	(16, 24).	LXXIII. De fenore	(29, 1).
XLVII. De conuersione		LXXIII. De misericordia	(29, 15).
	(17, 21).	LXXV. De fideiussore	(29, 20).
XLVIII.	(18, 15).	LXXVI. De frugalitate honesta et hospitalitate	(29, 28).
XLVIII. De continentia animae		LXXVII. De disciplina filiorum	(30, 1).
	(18, 30).	LXXVIII. De pauperem sanum et diuitem inbecillum	(30, 14).
L.	(19, 13).	LXXVIII. De tristitia	(30, 22).
LI. Verbum parabolarum		LXXX. De labore diuitis et pauperis	(31, 3).
	(20, 29).	LXXXI. De non diligendo aurum	(31, 5).
LII.	(21, 1).	LXXXII. De continentia	(31, 12).
LIII. De amicitia	(22, 25).	LXXXIII. De uelocitate	(31, 27).
LIII. De fide possidenda cum proximo in paupertate	(22, 28).		
LV.	(23, 7).		
LVI. De tribus generibus peccatorum	(23, 21).		
LVII. De muliere adultera			
	(23, 32).		
LVIII. Sapientiae laus	(24, 1).		
LVIII. De tribus bonis	(25, 1).		
LX. De tribus spetiebus abhominandis	(25, 3).		

37. cf. C 12 | 38-39. cf. At | 38. in textu litt. minusc. | 40. cf. B 9 | 43. in textu litt. minusc., cf. At | 45. cf. At | 46. cf. Aa 46 | 47. cf. Aa 48 | 49. cum At | 51. in textu litt. minusc., cum At | 52. cf. Aa 58 | 53. cum At | 55. cf. At | 58. cum At | 61. cf. Aa 69 | 62-63. cum At | 64. cf. B 13 | 65-66. cf. B 14 | 67-68. in textu litt. minusc. | 69. cf. B 14 | 70. cf. B 15 | 72-74. cum At | 75. cf. B 16 | 76-77. cum At | 78. cf. B 16 | tit.] Q*; de paupere sano et diuite inbecille Q^a | 80. cf. B 17 | 82. cum At.

- LXXXIII. De uinolento et sobrio
de aebrietate (31, 35).
LXXXV. De non arguendo pro-
ximum in conuiuio (31, 41).
LXXXVI. De rectoribus
(32, 1).
LXXXVII. De seniore loquente
(32, 4).
LXXXVIII. De iuniore loquente
(32, 9).
LXXXVIII. De timentem Deum
(32, 18).
xc. Omnia cum consilio esse
facienda (32, 24).
xci. De bono et malo quod
contrarii sunt sibi (33, 15).
xcii. De non danda potestatem
super se quis (33, 19).
xciii. De disciplina seruorum
(33, 25).
xciii. De somnia quod sint
uana et mendatio plena (34, 1).
xcv. Quod spiritus timentium
Deum queritur (34, 14).
xcvi. De oblatione iniquorum
(34, 21).
xcvii. De obseruatione manda-
torum Dei (35, 1).
xcviii. De oratione humili
(35, 21).
xcviii. De misericordia Dei
(35, 26).
c. De distinctione ciborum
(36, 20).
ci. De distinctione amicorum
(37, 1).
cii. De non consiliando cum
inimico (37, 7).
ciii. Cum uiro sancto assiduus
esse debere (37, 15).
ciii. De quatuor partibus
(37, 21b).
cv. De sapiente bono et malo
(37, 22).
cvi. De temptanda uita
(37, 30).
cvii. De honorando medico
(38, 1).
cviii. De sepultura mortui
(38, 16).
cviii. De sapientia quatuor
artificum (38, 25).
cx. Quod sapientia omnia ex-
quiret (39, 1).
cx. De fructu et de ore sancto-
rum (39, 16).
cxii. Quod bona bonis et mala
malis creata sunt (39, 30).
cxiii. De iugo graue hoc est
originale peccatum super filios
Adam (40, 1).
cxiii. Quod omnia transeunt
preter fidem (40, 12).
cxv. De uita sibi sufficiens et
comparationes diuersas (40, 18).
cxvi. De non indigere (40, 29).
cxvii. De duo genera mortis
(41, 1).
cxviii. De filiis peccatorum
(41, 8).
cxviii. De bono nomine
(41, 15).
cxx. De disciplina seruanda
in pace (41, 17).
cxxi. De reuerentia (41, 19).
cxxii. De non confundi (42, 1d).

84. cf. B 17 et At | 85. cf. B 18 | 86. cum At | 87. cf. B 18 | 88. (num. restit.;
cod. om.) cf. B 18 | iun.] seniore cod. | 89. cf. Aa 87 | 90. cf. B 19 | 92. cf. B 19 | pot.]
Q*; potestate Q² | 93. cum At | 94. cf. B 19 | 95. cf. B 20 | 96. cf. At | 97. cf. B 20 |
98. cf. Aa 94 | 99-105. cf. B 20-22 | 107. cf. Ab 113 et B 22 | 109-110. cf. B 22-23 |
112. cf. B 23 | 113. cf. Aa 109 | 114-122. cf. B 23-25.

cxxiii. De signare et claudere et numerare et scribere (42, 6).	Incipit laus patrum (44, 1).
cxxiiii. De filia inreuerenti et luxoriosa (42, 9).	I. (44, 16).
cxxv. De non habitandum in medio mulierum (42, 12).	II. (44, 17).
cxxvi. Laus creature (42, 15).	III. (44, 20).
	IIII. (44, 24).
	Incipit oratio Salomonis (51, 1).
	Incipit oratio Salomonis (52, 1).

123-126. cf. B 25-26.

SIRACH

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

- G (*Ge. l. seu Sangermanense latum*) Parisinus lat. 11553. S. ix.
- C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 1 (14). paulo post 850.
- X (*Complutensis*¹) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. x.
- Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988.
- Σ^C (*Complutensis*²) Matritensis, Univ. Centr. 32. S. x.
- Λ^L (*Legionensis*³) Legionensis, S. Isidori. a. 960.
- Π^H (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 553. S. xi in.
- A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. ca 700.
- L Londiniensis, Egerton. 1046. S. viii.
- M (*Maurdramni*) Ambianensis 12. ante 780.
- Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E 26. inf. ca 900.
- Y (*Tegernseensis*) Monacensis lat. 18036. S. ix.
- Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. ca 835.
- Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. ante 843.
- Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. ca 880.
- Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. ca 800.
- Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. ca 800.
- Θ^M (*Mesmianus*) Parisinus lat. 9380. ca 800.
- Z Metensis 7. ca 800.
- T Salisburgensis, Abb. S. Petri A. IX. 16. S. viii.
- S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 28. S. ix in.
- Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf. S. x.
- Γ^M Modoetiensis, Capituli A. 2. S. ix ex.
- Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. ca 1100.
- Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. ante 1231.
- Ω^S (*Universitatis seu Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
- Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721. ca 1250.
- m *fragm. e cod. rescripto* Sangallensi, Abb. 194. ca 700.
[*cont. lacunose* 3,1-4,4; 6,24-7,26; 10,15-11,13; 14,1-19; 16,1-17,24; 20,2-22,9; 23,7-25,27; 28,12-31,25; 40,19-43,36; 46,4-51,34].
- p *fragm. in cod.* Mediolanensi, Ambros. D. 30 inf. S. vii.
[*cont.* 45,8-47,13].
- d *fragm. unc. e cod. rescripto* Monacensi lat. 19105. S. vii.
[*cont.* 16,11-17,2; 19,19-24; 20,2-8; 21,26-22,21].
- d* *Codex d ut edidit* A. DOLD, Lateinische Fragmente der Sapientialbücher aus dem Münchener Palimpsest Clm 19105 (Texte und Arbeiten I, 13), Beuron, 1928.
- b *florilegii fragmenta in cod.* Vaticano, Barberiniano lat. 671. post 750,
[*cont. excerpta*].

- x Sangallensis, Abb. 11. ante 781.
[*cont. excerpta*].
- q *fragm. in cod. Veronensi, Capituli I (1) (fol. 1) S. vi in.*
[*cont. 34, 12-31*].
- h *fragmentorum codex Monacensis lat. 29158b. ca 800.*
[*cont. lacunose 1,22-3,15 et 6,25-7,32*].
- π Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452(?), e Bibl. Vat. Barb. AAA IV. 17.
- g Editio Gobellini Laridii, Coloniae, a. 1530.
- r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
- e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
- l Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
- h *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem I immutatam servat.
- h *Codex Carafianus*, ubi lectionem I mutat.
- s Editio Sixti V, Romae, a. 1590.
- c Editio Clementis VIII, Romae, a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro (*in cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV*).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P. (*in cod. Paris. lat. 16721, S. XIII*).

ΣΦΘΓΩ Consensus codicum Σ^{TC}, Φ^{RGF}, Θ^{HAM}, Γ^{AM}, Ω^{MSJ}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Passim usurpantur sigla quibus uti consueverunt tam editio Stuttgardiensis *Biblicorum Hebraicorum* (Θ^A, Θ, ...) quam editio Gottingensis *Veteris Testamenti Graeci* (Θ^O, Θ^{L'}, Θ^C, ...) et *Vetus Latina* Beuronensis (*CY te, AU spe, K, ...*); cf. praefationem nostram.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus relationem archetypi ad versionem primigeniam (K) explorat, paucisque testibus adductis lectiones variantes enumerat quae vel archetypi vel interpretis (K) esse possent.

Secundus apparatus et de restitutione archetypi et de historia textus rationem reddit, variasque lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis. Quando legi possunt codices rescripti, expressis verbis adlegantur, ita ut ex silentio apparatus nihil concludi liceat.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero plerumque ex GCAM tantum.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

(⁰) de modo numerandi versus libri filii Sirach, supra in praefatione dictum est.

In primo vel secundo notarum apparatu:

- = lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).
- || lectionem introducit praecedenti parallelam, qua varia lectio vel idem textus originalis verti videtur (*duplicatum*).
-] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.
- **** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.
- † post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.
- * item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correctata fuit.
- ¹ item post sigla codicum, lectionem sequitur quam *ipse scriptor* propria manu corrigendo induxit.
- ² item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu *secunda manu*, inductam.
- ³ item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque post † vel * signum ¹ vel ² in notis non apparet, corrector lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

- ~ inversa verba designat.
- praem.* praemissa verba praecedunt.
- + additis verbis praeponitur.
- om.* omissa verba sequitur.
- [] post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.
- ¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

- ¶ < divisiones textus designant maiores et minores.

INCIPIT PROLOGUS

Multorum nobis et magnorum per legem et prophetas aliosque qui secuti sunt illos sapientiam demonstratam, in quibus oportet laudare Israhel doctrinae et sapientiae causa; quia non solum ipsos loquentes necesse est peritos, sed etiam extraneos posse et dicentes et scribentes doctissimos fieri. Avus meus Hiesus postquam amplius dedit ad diligentiam 5

Ab uno interprete versa sunt cap. 1-43 et 51-52; ab altero retractata sunt, additis cap. 44-50; a tertio qui operi intento omnino impar erat, adiunctus est prologus: cf. Prolegomena | 2. sapientia demonstrata CΣ; + est Σ, lectio facilior | 4. peritos] esse peritos G(ut vid.)Σ cum Θ¹⁰⁸, forsitan recte | 5. amplius dedit] praem. se ΣA cum Θ, forsitan recte | diligentiam] intelligentiam C; scientiam A | uoluit Σ cum R (ut vid.) et Θ.*

Totum prol. om. Λ^L.

Prologum peculiari characterum forma scribunt GCAΦ^{RG}Θ, cum archetypo ut vid.; item archetypus illum sine ulla divisione praebuisse videtur, sicut et Σ^CALQΘΓ^MΨ^DΩ^M, codicibus aliis aliter pro libitu dividantibus.

*Tit. incipit prologus = ΣAM*S; praem. incipit liber hiesu filii sirach G; + in libro (librum Ω^{J2}) ecclesiasticum XΩ^{J2} (in ras.); in lib. ecclesiastici α; + libri ecclesiastici Q; + hiesu (iesu Γ^M) filii sirach Γ; + libri hiesu filii sirach Π^HM²YΦZΨ^D [in libro M²; iesu Π^HM²Φ^P, hesu Y, ihu Ψ^D; filio Y; syrach M²YΦ^P]; incipit prologm ecclesiasticum hiesu filii (fili T²) syrach T; prologus in ecclesiastico Ω^S; prologus hiesu filii sirach L; prologus in ecclesiasticum iesu filii sirach r; prologus libri iesu filii sirach qui ecclesiasticus appellatur g; in ecclesiasticum iesu filii sirach prologus l^bst; ecclesiasticus iesu filii sirach prologus e; incipit liber ecclesiasticus ihu filii sirac incipit praefatio de libro ihu filii sirac Θ^H; incipit praefatio in libro hiesu filii sirach Θ^M; incipit praefatio hieronimi in libro ecclesiasticum Θ^A; incipit haeclesiasticum qui et sa-*

pientia ihu filii sirach aeditum post transmigrationem cum praefatione sua C; sine titulo Ω^M.

1. a nobis S* | et (r^o) Y*; est Y²; praem. est Σ^{TC}* | alique Θ^H*; aliorumque Σ^T*C, cf. Θ; alios quoque X; alios Q | 2. illos] scimus Ω^M | sapientiam demonstratam] M*Y*Θ^M*(ut vid.)Z*; sapientia demonstrata CΣLM²Y²Θ^{M2}Γ^AΩ^{SJ} edd.; sapientia demonstratum Ψ^D; + est ΣLM²Θ^{M2}Z²Γ^AΩ^{SJ}agrelst | laudari Σ | 3. srachel C; srhl XZ; isrl GQΦ^{RG}TSTΓΨ^DΩ^{M2}; irl Z; ihl Π^H; israel Ω^J grelbst | causam X | quia] Z*; qui X; et Z², cf. Θ | solum om. X | ip.] illos Φ^P | 4. est per.] experitos Ψ^D | est + esse ΣΘ^{M2}Z²S²Ω^{M2}arebst; + ** G*. ¶ anti-qui non habent «esse» Iac. | peritos] T*; peritus G*T² | extraneos] alios Σ | et (post posse) Z² (t in ras.) | discentes CQ^Magrelst | doctissimus Y* | 5. ihesus Cα; hiesus Γ^A; ihs XΣLQΘ^HΨ^DΩ; iesus Π^Hgrelbst; + qui Ψ^D | amplius om. ΣT; a preliis Ψ^D; praem. se ΣΠ^HALMQYΦΘZ²STΨ^DΩ edd. | ad (post dedit) om. Θ^M*; et L | dil.] intell(c)-gentiam CΘ; diligendam Q; scientiam A. ¶ al. diligentiam Θ^M.

lectionis legis et prophetarum et aliorum librorum qui nobis a parentibus nostris traditi sunt, volui et ipse scribere aliquid horum quae ad doctrinam et sapientiam pertinent, ut desiderantes discere et illorum periti facti magis magisque adtendant animo et confirmentur ad legitimam vitam.

5 Hortor itaque venire vos cum benevolentia et adtentione studio lectionem facere, et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientiae et deficere in verborum compositione. Nam deficient verba hebraica quando translata fuerint ad alteram linguam; non solum autem haec, sed et ipsa lex et prophetae ceteraque librorum non
10 parvam habent differentiam quando inter se dicuntur.

Nam in octavo et tricensimo anno temporibus Ptolomei Evergetis regis, postquam perveni in Aegyptum et cum multum temporis ibi fe-

4. adtendant animo (Θ) || confirmentur | 5. adtentione (CXΣ, *forsitan recte*, cf. Θ) || studio | 6. uidebimur CXΣ, *lectio facilior* | 8. hebraica A, *forsitan recte*.

1. lectionis] Q* *ut vid.*; lectionem Q^s; lectioni Z*; *om.* Σ^TA[†] | et (*post legis*) Y*; *om.* QY^a *cum* 172 | prophetiarum T | liberorum T* | qui] quod Ψ^D | a par.] apparentibus Φ^{PS}* | 2. uolui] M*Θ^M*; uoluit ΣΠ^HLM²Φ^PΘ^M2S*ΓΩ^{SJ} *edd.* *cum* Θ | ~ aliq. scr. Σ^CΘ^H | horum + dumtaxat G²Π^HY²STΩ^M | quae] qui Σ^C | a doctrina Q* | 3. pertinent] Z*; pertinet ΦZ²Ψ^D; pertinentium T | *ut om.* T | discere] M*Θ^M*Z*; discerent XΣLM²YΦΘ^M2Z²SΨ^D Ω^Mg | ill.] illo quorum Z* | per. f.] peritia informati CΣY² (*inter lin.*). ¶ al. peritia informati Θ^M | per.] meriti Q | 4. facti — animo] fieri — animo *in ras.* Ω^J | facti] fieri Ω^{SJ}arels | a(d)tendat Q | anima L; anime Θ^H; animus Q | et (*ante conf.*) S¹; *om.* S[†] | confirmantur Γ^M; consumantur Ω^S | legitimum Q* | uitam] ut iam Z* | ~ ad leg. uit. et conf. YΦZ²Ψ^DΩ^M | 5. hortor L | ~ uos uenire CXΣΠ^HLMQΘ^HZ*TS | benevolentia] Y*Z*; ben(e)uolentia* GΘ^M; benivolentie X; benedictione C | adt. — facere] attentos esse lectioni Σ | adt. st.] a(d)tentione et studio ΦZ²ΓΨ^DΩ^M; a(d)tentione CXZ*T, cf. Θ | adtentione Θ^M*; adtentioni QΘ^M2Ω^{SJ}arels | 6. lectioni Ψ^D; lectione S* | et uen. — illis] ac ueniam dare in his Σ | uidemur] G*; uide(b)imur G²CX

ΣMQΦ^PTSg; uidentur Z* *ut vid.*; uidebimus Π^HL | sequentis X | 7. imagines Z* | et (*ante def.*) *om.* Σwt | defecere Z*; deferre C | compositionem ΣΠ^H; compositionis Y*; co(m)positiones Φ^GΓ^M* | deficient] Θ^M*Z*; deficient YΦ^{RG}Θ^M2Z²Ψ^Dg | 8. uerba] praem. et Π^HΓΩ^Mrels | ebraica Ω^M; ebrayca Σ^C; ebrayca X; hebraica ALT; hebraica Γ^A | quando] q(u)um Σ | fuerunt G*Ω^Ma; fuerant Ψ^D | ~ fu. tr. Ω^{SJ} *edd.* | alt.] aliam ΣYΩ^a | 9. ~ aut sol. Ω^{SJ}* (*ut vid.*) agrelst | et (*post lex*) *om.* Γ^M | cetera quaeque M; cetera Z*; praem. et M²; + aliorum CΦ^PΩ^S Ω^Magrelst | librorum] Ω^J (b et o *in ras.*) | non parum Q* | 10. habet Φ^P; *om.* Y* | qu. int. se dic.] q(u)um in alteram eloq(u)utionem de propria lingua uertuntur Σ; item Θ^M *in marg.* | inter *om.* Q | dicuntur + quum in alteram haelocutionem de propria lingua uertuntur C | 11. nam in oct.] octauo igitur Σ | nam + et Y* | ptholomei CXΣ^TYΘ^H; ptotholomei L; tholomei GΩ^M; ptolem(e)i Γ^M grelbst | euerg.] haeuergetis C; euergetis Σ^{ca} Y²; euergitis LΘ^M*; euergetis Y*; eligetis Ω^M; *om.* Σ^C* | 12. peruenit QY* | egyptum XΠ^H Ω^{SJ}; egyptum M; aegiptum T; egiptum Σ^C; egiptum Σ^TΩ^Ma; aegyptio C; aegypti L | et (*post aeg.*) *om.* Σ | multo Z*; multis Q | fecissent Q; stetissem Ψ^D; fuissem Ω^{SJ}*agrelst.

5. <hortor itaque GCM | 7. <nam deficient GCM | 8. <non solum M | 11. <nam in octavo CM.

cissem, inveni libros relictos non parvae neque contemnendae doctrinae. Itaque bonum et necessarium putavi et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi istum librum; et multa vigilia adtuli doctrinam in spatio temporis, ad illa quae ad finem adducunt librum dare, et illis qui volunt animum intendere, et discere quemadmodum oporteat instituire mores qui secundum legem Domini proposuerunt vitam agere.

EXPLICIT PROLOGUS

1. parvae (S) || contemnendae | 2. bonum || necessarium (S) | 4. adducunt] G* *ut vid.*; adducant C; ducunt XΣA | 5. animum intendere || discere | 5-6. instit. mores (S) || prop. uitam agere.

1. libros] *praem.* ibi Ω^{SJ}agrelst; + ibi LΨ^D | relictos *om.* ΣT*^C, *cf.* S | paruos ΣΩ^S; pa** Π^H* | nequae YΘ^H | contemnendae L; condempnende Ω^M; continendo Y* | 2. et (*post* putavi)] ut Q | aliquem Q* | addere* Π^H; adire CΘ^H | 3. lab.] laborum Σ^C | int.] ad interpretandum Σ | ist. lib.] Φ^P* *ut uid.*; iustum librum L; hunc librum ΣΩ^M; ~ lib. ist. *edd.*; istum Φ^P* | et — in] nam X | ut multa Ψ^D; et multi Z* | uigilantia T; *om.* Z* | adtuli — intendere et] elaboravi ut non fraudarem eis qui uolunt Σ. ¶ a. laboravi ut non fraudarem eis qui uolunt Θ^M | a(d)tulit Π^HT; tuli C; adiuti Z* | doctrina Q | 4. in sp.] inspiratio QZ* | ad illam CΠ^H | adducunt = G* *ut vid.*; ducant G*Z*; adducant CΘ^H; dicunt

LΠ^H*; inducunt Θ^{AM}*; inducant Θ^M*; ducunt *cell.* | librorum L; libri Π^HΩ^M; + istum Ω^{SJ}*arelbst | d. et] dare Π^H; dare ut Z*; daret Q | illos L | 5. uolent G | animum] Ω^M*; *om.* X; animo LΩ^M* | intendere] intenden* G† | et discere *om.* Π^HS* | dicere LΩ^M | quem.] quem L | oporteat *om.* Ω^M | inst.] instruere Ω^S | 6. ~ mores inst. L | proposuerunt] G*; proposuerint G^SXΣM Y*ΦΘZSΓarelbst | uita Ω^S. [explicit (-cuit Φ^{RP}) prologus = XΠ^HAYΦ^{RP}Θ^AZ*ΓΨ^D Ω^J* (*in ras.*); explicit prolog. feliciter T; explicit prologus hiesu (ihu M) filii sirach (fili sirac S) MΦ^GZ^S; explicit praefatio Θ^{HM}; finit C; finit prologus Σ^C; finit prologus in libro ihu filii sirach Σ^T; *sine subscr.* GLQΩ^{MS} *edd.*

2. <itaque bonum CM.

INCIPIT LIBER HIESU FILII SIRACH

- I. ¹ Omnis sapientia a Deo Domino est
et cum illo fuit semper et est
ante aevum
- ² Harenam maris et pluviae guttas
et dies saeculi quis dinumeravit
(³) Altitudinem caeli et latitudinem
terrae
et profundum abyssi quis mensus
est

- ³ Sapientiam Dei praecedentem
omnia quis investigavit
- ⁴ Prior omnium creata est sapientia
et intellectus prudentiae ab aevo
- ⁵ Fons sapientiae verbum Dei in
excelsis
et ingressus illius mandata aeterna
- ⁶ Radix sapientiae cui revelata est
et astutias illius quis agnovit

I. 1. deo dom.] *ordine insolito*; ~ CXΣA; deo || domino (Θ) | fuit semper || est ante aevum (R? cf. Θ) | 2-4. mensus est (Θ) || inuestig. (Θ); praec. omnia || prior omnium (Θ) | 2. profundum || abyssi (Θ) | 3. inuestigabit CX cum Θ, forsitan recte | 5. fons — aeterna] cum R et Θ^{OL} | 6. (Θ) || 7. (R et Θ^{106 493}).

Adsumt b(vv. 1-2)x(vv. 1-4).

Tit. incipit liber hiesu (ihu XM²Ψ^D) filii sirach (syrach Ψ^D, syrac XS) GXM²Z^{*}SY^D; incipit liber ihu filii (fili Σ^C) sirac qui et ipse propter similitudinem eloquii superiori (superioris Σ^T) libro adiungitur Σ; incipit liber iesu filii sirac (siric Π^{H*}) hunc librum iudei non recipiunt Π^H; incipit liber ecclesiasticus Φ^{PT}Ω^J (in ras.); incipit liber ecclesiasticum Λ²YΦ^{RG}T^{*}; incipit liber ecclesiasti a⁸ (ti** a^{*}); incipit de libro ecclesiastico x; ecclesiastici liber incipit Ω³; incipit liber ecclesiasticus hiesu filii sirach Θ^M; incipit liber ecclesiasticum Salomonis A; incipit liber eiusdem qui dicitur e(c)lesiasticus hiesu filii sirach Γ; incipit textus Θ^A; liber ecclesiasticus g; liber eiusdem aeclesiastes b; ecclesiasticus relbst; sine titulo CL (spat. vac. rel.)M^{*}(item)QΘ^HZ²Ω^M.

I. 1. deo domino = Z^{*}x cum archetypo ut vid.; d**** G^{*}; ~ dom. deo cett. | semper

om. b | aevum] scrib. eum XAΘ^{H*}Ω^Mbx; eu L.

2. arenam XΣ^TQΦ^PΘ^{HA}agelbst; harena CY^{D*}; arena xr; harenae AT; arenę b; hareni L | pluuiā x | gustas Σ^{C*} | et dies s.] om. Σ^{T*}b cum 414 | saec. q. din.] [...]umeravit Σ^C (fol. fenestr.) | dinumerabit X cum Θ; denumeravit G^{*}M^{*}Sb; denumerat L; dinumerat Ω; numeravit Q | latitudinem + *** G^{*} | et prof. om. x | dimensus Ωarelbst.

3. dei om. L cum Θ | pcedentem T^{*} | omnium Xx | ~ (h)omnia praec. CΘ^H cum Brev. goth. | inuestigabit CXΦ^PΘ^HΨ^Dx cum Θ.

4. creatura X | prudentia x | ab aevo] habeo Q; + est X.

5. excelsio] ecclesiis Λ^{L*} | mandata] manda Λ^{L*}; + illa Θ^H.

6. est + et manifestata C ex v. seq. | et ast. — v. 7 reuel. est om. Q ex homoeotel., cum Brev. goth. et 414 | (h)astutia CY^{*}; astutiam Θ^{HAM*} | agnovit] intellexit A ex v. seq.

I. 1. ¶ omnis I. ΣQ | <et (1°) GCA | 2. <harenam GCAM | <et (2°) GC | ¶ altitudinem Div. sine num. Γ^M; altitudinem <GCAM | <et (4°) GC | 3. <sapientiam GCAM | <quis CM | 4. ¶ prior II. Γ^A; <prior GCAM | <et CM | 5. ¶ fons III. Γ^A; <fons GCAM | <et GCA | 6. <radix GCAM | <et GC.

- 7 (0) Disciplina sapientiae cui revelata est et manifestata
et multiplicationem ingressus illius quis intellexit
8 Unus est Altissimus creator omnipotens
rex potens et metuendus nimis
sedens super thronum illius et dominans Deus
9 Ipse creavit illam spiritu sancto et vidit et dinumeravit et mensus est
10 (9) Et effudit illam super omnia opera sua
(10) et super omnem carnem se-

- cundum datum suum
et prae-buit illam diligentibus se
11 Timor Domini gloria et gloriatio
et laetitia et corona exultationis
12 Timor Domini delectabit cor
et dabit laetitiam et gaudium in longitudine dierum
13 Timenti Dominum bene erit in extremis
et in die defunctionis suae benedicetur
14 (0) Dilectio Dei honorabilis sapientia
15 (0) quibus autem apparuerit in visu diligunt eam in visione

7. reuelata (cf. v. 6; cum 6¹⁰⁶) || manifestata (6^{0 498}) | 8. alt. creator omn. || deus (6)? | et altissimus A; altissimus et G | omnipotens] omnia tenens X | rex (cf. 6) || sedens super thronum (6) | potens] omnipotens A; σοφος 6; om. 6 | dominans (6^{0 106 498}) || deus (6) | 8-9. deus (6) || spiritu sancto (cf. Sap. 1,6; 7,7; etc.) | 9. in spiritu A (cf. I Cor. 12, 3, etc.) | sancto] suo QΘ, lectio rarior, forsitan cum 6 | dinumeravit || mensus est, cf. v. 2 et 23 | 10. et (3⁰) om. XA | praebet ΣA | 11-13. (6) || 17-19 (6) | 14-15] cum 6^{0 498} | 15. in uisione (6^{0 498}) || in agnitione m. s.

Adest x(vv. 11-13).

7. sapientia X | et (1⁰) om. ΩJ* | manifesta ΩM^s; + est Γ^M cum Brev. goth. | multiplicationum Σ | in gressus Σ^T ut vid.; gressus Σ^C cum PS-VIG Var | intellegit G*; inuenit Σ.

8. est + et A | altissimus + et GXΓ^M | omnipotens] Z^s; omnia tenens X; omnium Z^s; praem. omnium XΩate; + et LΩ^{MSJ}* arelste | pot.] omnipotens A*Q | nimis om. L | thronus L* | ill.] suum X | dom. d.] dominator dominus X, cf. 6.

9. ipse praem. et Ω^s | creabit X | illam] illum G* cum Brev. goth. et 414; eam Θ^H cum IS Jud et VIG-T Ar | spiritu] praem. in AM Θ^{AMZ}*Ω^{SJ} edd. cum IS Jud | sp. s.] T*; spiritu suo QΘ^{AMT}*; cf. VIG-T Ar (per spiritum suum). ¶ al. spiritu sancto Θ^M | et uidit om. Γ^A | dinumerabit X.

10. illam] Z*; illum G*; eam Z^s; om. A cum 6^v; ** Σ^C | omnia op. — v. 13. benedi-

cetur] M^s; duae lin. erasae M* | et (3⁰)] M* Z*; om. XA^LALM^sQYΦZ^sΨ^DΩ | praebuit] Z^s*S*; pr(a)e(b)et ΣA^LALM^sYΦZ^s*S^sΨ^DΩ ag; tribuit X.

11. dom.] dei ΣL; + et A | gloria om. Σ^T* | et (2⁰)] in ras. Σ^T* | exaltationis Σ.

12. delectauit CΣ^CΛ^L*Π^HY^s; dilectauit LY*; dictauit Λ^L | in] et r^ust | longitudinem LM^sYΦZ^s*T*Γ^Ψ^DΩx edd.

13. tim. dom.] timor domini Q ut vid. | dominum] Φ^R*; domino Φ^R*Ω^Ψ^D*; deo Z*; deum ΣLΦ^PZ^sΩ^{MJ}a cum PS-AU s | def.] functionis ΩJ*.

14. tot. v. ~ post v. 15 Ω^{MSJ}* (ut vid.; vv. 14-15 in ras.) | dilectione Q | hon.] horribilis A | sapientiae Q* ut vid.

15. quibus] qui L | autem] cum X | apparuerat Q* ut vid. | uisum Q*; uiso Y* | diligant Ω^s | eam] Q¹; iam Q¹; + et Γ^A |

7. <disciplina GCAM | <et (2⁰) GCA | 8. ¶ unus Div. sine num. Γ^M; <unus GCAM | <rex GCAM | <sedens GCAM | 9. ¶ ipse IIII. Γ^A; <ipse GCAM | <et (1⁰) GCA | 10. <et (1⁰) GCAM | <et (2⁰) GC | <secundum A | <et (3⁰) GCAM | 11. ¶ timor II. Q; <timor GCAM | <et (2⁰) GCM | 12. ¶ timor Div. sine num. Γ^M; <timor GCAM | <et (1⁰) GCM | 13. <timenti GCAM | <et GCM | 14. ¶ dilectio Div. sine num. Γ^M; <dilectio GCAM | 15. <quibus GCAM | <diligunt M.

- et in agnitione magnalium suorum
 16 (14) Initium sapientiae timor Domini
 et cum fidelibus in vulva con-
 creatus est
 (15) Et cum electis seminis creditur
 et cum iustis et fidelibus agnos-
 citur
 17 (0) Timor Domini scientiae re-
 ligiositas
 18 (0) religiositas custodiet et iusti-
 ficabit cor
 iucunditatem atque gaudium
 dabit
 19 (0) Timenti Deum bene erit
 et in diebus consummationis
 illius benedicetur
 20 (16) Plenitudo sapientiae timere
 Deum
 et plenitudo a fructibus illius
 21 (17) Omnem domum illius imple-
 bit a generationibus
 et receptacula a thesauris illius
 22 (18) Corona sapientiae timor Do-
 mini

15. in agnitionem magn. G, *forsitan recte*, cf. $\Theta^O 493$ | 16. timor domini] cum Ps. 110, 10; metuere deum CT cum $\mathfrak{K}$ et Θ | fidelibus (r^0) (Θ) || iustis et fidelibus? | electis || seminis (Θ)? | creditur (Θ) || agnoscitur? (vel 16d = Θ 15a?) | 17-18 ($\mathfrak{K}$) || 11-12 (vel 12?) | 17. timor domini || scientiae religiositas? | scientiae religiositas] scientia et rel. Σ , cf. 1, 26; scientia sanctitatis X | 18. custodiet || iustificabit | 19 ($\mathfrak{K}$) || 13 | 19. deum] dominum A cum v. 13 et Θ | 21. implebit... a thesauris illius || 35. adimplebit ($\mathfrak{K}$, cf. 10, 15; 15, 5; etc.) thesauros illius.

Adsunt b(v. 16a)x(v. 16a)h(v. 22a).

et om. S* | in agnitionem GS* | mag.] malignum $\Omega^{M\uparrow}$.

16. sapientia x | timor dei $\Lambda^L M \Gamma$ cum AM Jac et HI Jr (codd.), cf. Θ^B | in uulua om. T | uuluam Q; [...]sa Γ^A | concreatus] M*; congregatus Y*; concretus M²; concretus Ω^{M*} ; cum creatus Ψ^D ; creatus Σ^{T*} ; creata L | est + illis Z* cum Θ | et (2^0) om. $\mathfrak{st}$ | seminis = GTT^{A*}(ut vid.)w; seminibus C cum PS-AU spe; i(e)minis cett. | cred.] gradietur $\Theta \Omega^{M3}$; graditur Ω^J agrelst. ¶ al. creditur Θ^M | et (4^0) ac T | agnoscetur ΘT Ω^S cum PS-AU spe (codd. MVLC).

17. sc. rel.] scientia sanctitatis XZ*, cf. PS-AU spe scientiam agnoscit sanctitas; ~ rel. sc. Ω^{M*} | scientiae] scientia et $\Sigma \Lambda^L \Gamma$ cum AU spe (cod. S) et 414, cf. 1, 11 et 1, 26; sapientiae L.

18. relig.] sanctitas (vel forte castitas, cf. PS-AU spe et PRIS) Z* ut vid.; om. ΣY^* Ψ^D * cum AU spe (codd. MC) | cust. + cor Ω^M |

et om. G* cum AU spe (cod. P*) | iust. cor] iustificabitur CA cum PS-AU spe | iustificauit Λ^L LQ* Γ^{M*} ; uiuificabit Θ^H | atque] Ω^J *; et Ω^J 2.

19. timente L | deum] Z*; dominum $\Pi^{H*} \Lambda L Q Y \Phi \Theta Z^2 \Gamma^M \Omega^M J$ agrelst cum AU spe et PS-AU spe | bene erit et in] in ras. Ω^J 2 | erit + in extremis Λ^L 2a, cf. v. 13 | consum.] consolationis Ω^{MSJ*} (ut vid.)ae. ¶ uel « consolationis » Iac. | ¶ « timenti deum bene erit et in diebus consumationis sue benedicetur » non est hic in Rabano de textu quia est idem paulo supra (v. 13), set in antiquis est Hug.

20. plenit.] praem. et Q | sap.] praem. est Y²; + est $\Pi^{H*} L \Theta^{HAM*}$ relbst cum AU spe (codd. MP*CRS) | tim. deum] timor domini X | ill.] eius Ω^J 3 (in ras. lat. spat.).

21. omnem] praem. et CY²Θ | om. d.] omne donum Q Ω^{M3} | omne L | illius om. L | i(m)pleuit G* $\Gamma^M \Sigma^C \Lambda^L$ * $\Sigma^M \Theta^A M \Gamma$ cum 414; impaleuit Q* | generationis Y* | a thes. ill.] in ras. M³ | a om. X | ill.] ipsius C Θ^H .

<et GCA | 16. ¶ initium II. MΦ; [V.] Γ^A ; Div. sine num. $\Sigma \Gamma^M \Psi^D$; <initium GCA | <et (r^0) GCA | <et (2^0) GCAM | et (3^0) GCA | 17. <timor GCAM | 18. religiositas GCAM | <iucunditatem CA | 19. ¶ timenti [VI.] Γ^A ; Div. sine num. Γ^M ; <timenti GCAM | <et GCM | 20. ¶ (et) plenitudo (r^0) III. Q; <plenitudo (r^0) GCAM | <et GCAM | 21. <omnem GCAM | <et GCAM | 22. <corona GCAM.

repollens pacem et salutis fructum
 23 (19) Et vidit et dinumeravit eam
 utraque autem sunt dona Dei
 24 (19) Scientiam et intellectum prudentiae sapientia conpartietur
 et gloriam tenentium se inaltat
 25 (20) Radix sapientiae est timere
 Dominum
 rami enim illius longaevi
 26 (25) In thesauris sapientiae intellectus et scientiae religiositas

execratio autem peccatoribus sapientia
 27 (0) Timor Dei expellit peccatum
 28 (22) nam qui sine timore est non poterit iustificari
 Iracundia enim animositatis illius
 subversio illius est
 29 (23) Usque in tempus sustinebit patiens
 et postea redditio iucunditatis

22. repollens] G*Σ cum archetypo (ut vid.) et K, cf. S; replens CA, lectio faciliior | 23. et — eam (cf. v. 9) om. Σ cum S^{OL} et K (ut vid.); cf. pronomen utraque, quod ad v. 22 refertur | utraque — dei] cum S^{OL} | 24. sapientia] cum S^{OL}; sapientiae ΣA | conpartietur G*; conpartitur C | exaltat ΣA | 25. dominum] deum CA* | 26. intellectus || scientiae (S) | scientia et religiositas CΣ, cf. 1, 17 | 27. timor — peccatum] cum K et S^{OL} | dei] domini CX | 28. sine timore] cum K et Clem Al | est (2°) om. A cum S | 29. iucunditatis (S^{SAO}).

Adsunt b(vv. 25a, 27-28a)x(vv. 27-28a)h(a v. 23b).

22. repollens — v. 23 eam om. h | repollens = G*(ut vid.)Σ cum S; resoluens X; replens G³ cett.; praem. et Y²S. ¶ al. repollens Θ^M | pacem] panem C | saluti S* | fructum] Y*; fructus Y²Z*S.

23. et u. et d. eam om. Σ^T*C^L cum S^{OL} | et (1°) om. Ω^M | dinumerabit X | eam] illam L | autem] (e)nim Xh.

24. scientiam] Q*T*; scientia CXQ³ Θ^T2S*Γ^M(ut vid.)Ψ^D cum 414; praem. et C cum S²⁰⁶. ¶ Rabanus «scientiam» Iac. | intellectum] T*; intellectus CLQΘT³ cum 414 | pr. sap.] sapientiae A; prudentia Y; praem. sapientiae Y² | prudentia T* | sapientie Σ^T*C | conpartietur] M*Q*S*; co(m)pertietur Φ^PΘ^{HAM}*; conpartitur h; **npartietur Λ^L*; conpatietur G*Γ^{AM}*Ψ^D cum 414; conpacietur Y²; conpatitur C; inpartietur X; conparietur Y*; comp***** Z*. ¶ Rabanus «comparcietur» Iac. | gloria ALS* | tenentium] M*; timentium M²; t***** G*; timentibus Q | se in ras. Θ^{H2} | ~ se ten. Π^H cum 414 | inaltat] X*;

exaltat X*ΣΛ^LALMYΦΘ^{AM}Z*ΓΨ^DΩh edd. cum 414; in alta S*; exaltauit Z*.

25. est om. Ω^MSh | dominum] cum S; deum CA*LΘ^HZ*Γa cum AU spe | rami enim] rami AΩ^M; et rami rtwst | long.] longe est L.

26. in thesauri Ψ^D; + illius S*; + autem Ω^M | sapientiae + et L | scientiae] G*; scientia et G²CXΣZ*Th cum AU spe (cod. S); scientia Q* | relig.] sanctitas Z*h | execratio G¹Θ^M*; ecce G† ut vid.; exacratio CY*.

27. dei = GΣAMQΘZSΓx cum PS-AU s et MAXn h; domini cett. cum AU spe, PS-AU spe, AN Mt h et S^L | expellet XQ; expelli x.

28. poterit] cum PS-AU spe et S; poterunt b; pot(e)st CXQS cum AU spe, JUL-P et 414 | iustificare M*b cum AU spe (cod. M) | animositas QTΩ^M* | illius (1°) om. Π^H | illius (2°) Σ^T*; om. CΣ^T*; ipsius h; eius Γa | est] cum AU spe; om. A cum S; ~ est illius M.

29. usque in] usque ad h cum 414 | pat.] sapiens Y | redditio G*Y*Γ^A.

<repollens GCAM | 23. <et (1°) GCAM | <utraque GCM | 24. <scientiam GCAM | <sapientia C | <et (2°) GCAM | 25. ¶ radix IIII. Q; <radix GCAM | rami CAM | 26. <in GCAM | <et G | execratio GCAM | 27. <timor GCAM | 28. <nam GCM | <iracundia GCAM | <subversio GM | 29. <usque GCAM | <et GCAM.

30 (24) Bonus sensus usque in tem-
pus abscondebit verba illius
et labia multorum enarrabunt
sensem illius
33 (26) Concupiscens sapientiam con-
serva iustitiam
et Deus praebebit illam tibi
34 (27) Sapientia enim et disciplina
timor Domini
et quod beneplacitum est illi
35 (27) fides et mansuetudo
et adimplebit thesauros illius
36 (28) Non sis incredibilis timori

Domini
et ne accesseris ad illum duplici
corde
37 (29) Ne fueris hypocrita in con-
spectu hominum
et non scandalizeris labiis tuis
38 (29) Adtende in illis (30) ne forte
cadas
et adducas animae tuae inhono-
rationem
39 (30) Et revelet Deus absconsa
tua
et in medio synagogae elidat te

30. bonus sensus (cf. 6) | 30. abscondet CXA, *emendate* | 31-32 (|| 26) *add.* CΣ *cum* 6 | 33. praebebit A | 35. adimpl. thes. ill. || 21. implebit... a thesauris illius (6) | 37. in conspectu] *cum* K et 6° | non scandalizeris || 38. adtende (6).

Deest L(a v. 35, et adimplebit); *adest* h(vv. 30, 33, et a 35b).

30. usque in] usque ad $\Theta^{AM}Z^{*3}\Gamma h$ | abscondebit = $G^{*}\Sigma Q T$; abscondit $Y^{*}h$ *cum AU spe*; abscondet *cett.* | mult.] iustorum X | sensus $\Pi^H\Gamma^M$ | vv. 31-32 (cf. 1, 26) *add.* CΣ $\Lambda^L M^2 Y \Phi \Theta^{M2} Z^3 S \Gamma \Psi^D \Omega$ *edd. cum* 6, v. 31 *tantum* X²: (31.) in thesauris sapientiae signifi-
catio disciplinae (32.) execratio autem pecca-
tori cultura dei [in om. Λ^L ; 32. culturam Γ^A ,
cultum Γ^M].

33. concupisce $X^2\Sigma$ *cum AN Mt h*; concupisti X^{*} *cum AU (passim), GR-M Jb et* 6; *praem.* fili $CX^2\Sigma\Lambda^L M^2 Y \Phi \Theta S^2 \Gamma \Psi^D \Omega$ *agrelst*; *praem.* *** S^{*} | sapientia $Y^{*}\Psi^D$ | conseruat Π^H ; serua CXh *cum AM 118 Ps, AN Mt h, AU et HI (passim), ANT-M et 414* | iustitia Y^{*} | deus] dominus h *cum HI, AU et* 6 | pr(ae)bet $\Sigma^{C*}AY\Theta^{Hh}$ *cum AU spe (codd. MPCR), Gn li et Fau*; replebit Π^H *cf. v. seq.*

34. sap. — v. 35 mansuetudo om. h | enim om. L | disciplinam Ψ^D .

35. et (2°)] M^{*} ; om. M^2 | adimpleuit $\Sigma AM^{*}Q^{*}h$; impleuit Γ^M | thesauro Γ^M ; thesaurum Y^{*} ; thesauris h | ill.] tuos $\Sigma\Lambda^L$

Z^{*} (ut vid.) *cum AU spe*; suis h.

36. non sis] Z^{*} ; ne sis $Y^2\Omega^M\{bst$; ne fueris $MY^{*}\Phi Z^2\Psi^D$; *praem.* contumax $\Theta\Omega^S$ *agre, cf. 414 et PS-FEL IV*; + et Θ *agre cum PS-FEL IV* | incredulus $A\delta$ | timoris $\Gamma^A\Omega^Mh$; timor Ψ^D | dom.] dei Xhare | accederis ΣT^2 ; acceris ΣT^{*} | eum XΣh.

37. non fueris T; non sis Z^{*} , *cf. v. pr.* | non] ne Φ^P | scandalizeris Σ | labiis] *praem.* in $\Gamma^M\Omega arel\{bst$ *cum 414 et* 6.

38. adt. in ill.] noli te exaltare h, *cf.* 6 | adt.] ascende Ψ^D | in om. $Z^{*}\Omega^M$ | cadas + et ponas scandalum animae tuae CΘ, *cf. 32, 25* | addas X; ducas C | anim. tuae om. Θ, *cf. supra et infra* (tibi) | inhonorationem] $T^{*}\Gamma^{A*}$; inhonoratione $Y^{*}T^2\Psi^D$; in horationem Γ^{A2} ; confusionem XY^2Z^{*} (ut vid.) Sh *cum AU spe et PS-AU spe*; + confusionem T^2 ; + tibi $\Theta\Omega^S$. ¶ al. inhonorationem S.

39. reuelat G; denudet h *cum PS-AU spe*; + tibi Ω^S ; + te h^{*} | (a)bscondita CΣ $\Lambda^L\Theta^H\Omega^Mh$ *cum AU spe* | syn.] heclesie X *cum 414* | elidat] Z^{*} ; (e)lidet $Y\Phi Z^2\Psi^D$.

30. <bonus GCAM | <et GCAM | <(31. in)CM² | <(32. execratio) CM² | 33. ¶ concupiscens II. ΣAΘ^{AM}; III. MΦ; V. Q; Div. sine num. $\Gamma^M\Psi^D$; <concupiscens GC | <et GCAM | 34. <sapientia GCAM | <et (2°) GCAM | 35. <et (2°) GAM | 36. <non GCAM | <et GCAM | 37. <ne GCAM | <et GCAM | 38. <adtende GCAM | <ne G | <(et ponas) C | <et GCAM | 39. <et (1°) GCAM | <et (2°) GC.

40 (30) Quoniam accessisti maligne
ad Dominum
et cor tuum plenum est dolo et
fallacia
II. ¹ Fili accedens servituti Dei
sta in iustitia et timore
et praepara animam tuam ad
temptationem
² Deprime cor tuum et sustine
declina aurem et excipe verba
intellectus
et ne festines in tempus obduc-

tionis
³ Sustine sustentationes Dei
coniungere Deo et sustine ut
crescat in novissimo vita tua
⁴ Omne quod tibi adplicitum fue-
rit accipe
et in dolore sustine et in humi-
litate tua habe patientiam
⁵ Quoniam in igne probatur au-
rum et argentum
homines vero receptibiles in ca-
mino humiliationis

40. maligne] cf. ⑤^o | dolo (⑤) || fallacia.

II. 1. accedens — dei (⑤) || sta — timore | servituti] G* (ut vid.) cum PS-CY et ① (ut uid.); ad servitutum CXΣA | 2. deprime cor tuum (⑤) || declina aurem | sustine (⑤) || 3. sustine sust. dei (cf. P.G. 136, 1216 A) | 2. aurem + tuam CXΣA | excipe — intell. om. ⑤ | in tempore GX cum ⑤, lectio faciliior | 3. sustine — dei] cf. 2 supra | deo] eo ①? cf. ⑤ | uita om. ⑤ | 4. accipe (⑤) || sustine? | ~ patientiam habe XA | 5. aurum (⑤) || argentum.

Deest L; adsunt b(v. 1 fili — dei, et 4-5a)h.

40. dom.] Z*³; deum ΣΘ^HZ³ | dolum Q*³; dolore Θ^H.

II. 1. fili] in ras. S³ | servituti = G*T cum PS-CY mart; ad servitutum G³ cett. cum CY mort, AU spe et PS-AU spe | dei] in ras. G², cf. supra; domini Θ^HZ* cum PS-AU spe, Brev. goth. et ⑤ | iust.] iustia G | et tim. om. Ω^M | timorem X; in timore Ω³arelb | animam tuam T*³; animum tuum T² cum AM st q | a tēptatione Q*.

2. dep.] dirige h cum RUS co et ⑤; praem. et Y²S cum AU spe | declina = GΣ^T*C Π^HAQTS* cum AU spe et PS-AU spe (cod. S); et inclina Ωare; inclina cett. cum PS-AU spe (codd. FMLC) et Brev. goth., cf. Ps. 44, 11. ¶ del. «et» Iac. | aurem = GΠ^HTΩI*³; + tuam cett. cum AU spe et PS-AU spe, cf. Ps. 44, 11 | et (2°) om. S* | excipe] in ras. ΩI²; suscipe Θ^{AM}Ω³arelbst | ne om. M* | tempus] Z*³ cum AU spe, PS-AU spe (codd. S) et Brev. goth.; tem Σ^T*³; tempore GXΣ^TΛ^L YΦZ³Y²Ω³gelbst cum PS-AU spe (codd.

FMLC) et 414. ¶ al. in tempore S.

3. sustentationem G†X cum AU spe et PS-AU spe | con.] coniunge te Ω^M; praem. et Ch | deo] domino h cum AU ep, PS-AU spe et PS-HI ep (1/2) | in nouissimis Y* cum AU (3/3), PS-AU spe (codd. FMLC) et ⑤ | uota tua Y*³; ~ tua uita Θ^H cum AU ep, pat et PS-AU spe (codd. MC).

4. adp.] **plicatum Q*³; aplicatum Q³; placitum Ω^M | et (1°) om. h | in (1°) om. Γ^M*Y²D³ | dolo Y²D*³; dolos Y²D³ | et (2°) — patientiam om. Q* | habe pat.] PS-CY mart, AU mor, PS-AU spe; ~ pat. habe XAMQY ΦΘ^{AM}ZTT²Y²Ω³h edd. cum CY mort, pat, PS-CY mart (codd. QP), AU spe et AU (5/6).

5. in (1°) om. C | probabitur Π^HY²D | receptibiles] G*³; receptibilis S*³; receptabiles G²MΓ^{AM}* cum AU spe (cod. S); deceptibiles Z* ut vid.; acceptabiles AQΘ^h cum AM 118 Ps, AU spe (codd. MPCR) et AU Gn Ma, Ps, urb; om. Ω^M | humiliationes Λ^L*³; humilationis Σ^T*M*.

40. <quoniam GCAM | <et (1°) CAM.

II. 1. ¶ fili II. Ω; IIII. MΦ; VI. Q; VII. Γ^A; Div. sine num. XΓ^MY²D; <fili GCA | <sta A | <et (2°) GCM | 2. <deprime GCAM | <declina GCAM | <et (3°) GC | 3. <sustine GCAM | <coniungere GM | <et C | 4. <omne GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) G | 5. <quoniam GCAM | <homines CAM.

- ⁶ Crede Deo et recuperabit te
et dirige viam tuam et spera in
illum
serva timorem illius et in illo
veteresce
⁷ Metuentes Deum sustinete mi-
sericordiam eius
et non deflectatis ab illo ne ca-
datis
⁸ Qui timetis Deum credite illi
et non evacuabitur merces ves-
tra
⁹ Qui timetis Deum sperate in
illum

- et in oblectatione veniet vobis
misericordia
¹⁰ (0) Qui timetis Deum diligite
illum
et inluminabuntur corda ves-
tra
¹¹ (10) Respicite filii nationes homi-
num et scitote
quis speravit in Dominum et con-
fusus est
¹² (10) permansit in mandatis eius
et derelictus est
et quis invocavit illum et de-
spexit illum

6. deo] eo $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | serua — ueteresce om. $\mathfrak{G}$ | 7. deum] dominum CX cum $\mathfrak{G}$ | ab illo om. $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ et 36, 28 | 8. deum] dominum X cum $\mathfrak{G}$ | 9. deum] dominum XA cum $\mathfrak{G}$ | ueniet uobis] aeu] et $\mathfrak{K}$ (ut vid.) cum $\mathfrak{G}$ | 10. tot. vers. om. $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{G}$? subiungi vid. ut caritas fidei et spei adponetur; cf. tamen v. 19 | 11. in dominum] cum P. G. 48, 608A; in domino CXΣA cum $\mathfrak{G}$ | 12. illum (1°)] eum CΣ | illum (2°)] eum XA, varietatis causa.

Deest L; adsunt b(vv. 6a, 8a, 10b)x(v. 9a)h.

6. credo G*(ut vid.)ΩJ* | deo] deum ΣC; domino h; in deum b | recuperavit G* CΣCΛ^LAQ*Y*ST^AM*b; suscipiet h cum $\mathfrak{G}$ | dirige] G*Z*; diriget G²Z² | illum] eum Λ^L | illius] eius X | in illo] in illum h | ueteresce] Λ^L*Y*Z*T*; ueterasce Λ^L*Y²Z²T² Ψ^DΩ edd.; ueterescere C; perseuera h.

7. dominum CXZ*Ψ^DΩ edd. cum AU spe, τ⁶⁸, Brev. goth. et $\mathfrak{G}$ | sustine te ΦG*; sustinentes Θ^A | eius] illius Ah; su Θ^AT | non] ne h | deflectatis] T*; deflectetis T²; flectatis S*; declinetis h | ab illa a | cadatis + ab illo Q.

8. vv. 8 et 9 om. G* (per homoeoarcton) | dominum XΛ^LQYΦΘZ*Ψ^DΩ edd. cum $\mathfrak{G}$ | illi] in eum X | euacuabuntur h | mercis Λ^L*h.

9. dominum XΛ^LAQYΦΘ^{AM}ZΨ^DΩh edd. cum τ⁶⁸ et Brev. goth. | illo Λ^L; eum Ω^M; bona h, ex $\mathfrak{G}$ | in obl. — 10. illum et om. ΣT* | oblectationem ΣC^TMΩ^{MS}arelvst cum

$\mathfrak{G}$; oblec***ionem ΩJ*; lactitia h. ¶ Rab. « oblectatione » Iac. | misericordiam ΠH*.

10. dominum XΣT²Λ^LAMQYΦΘ^{AM}Z Ψ^DΩh edd., cum AU spe (codd. PR) et Brev. goth. | eum ΠH*.

11. fili ΣC^AΨ^D | nat. hom.] ad priores generationes h cum $\mathfrak{G}$ | nationis M*; praem. in T, cf. $\mathfrak{G}$ | scit.] uidete h cum $\mathfrak{G}$ | quis] ΣT*Z*; quia nullus ΣT²Λ^LAMQY*ΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^DΩ edd. cum 414 | sperabit XΘ^H | dominum = GTΩ^S cum CHRT; domino cett. cum PS-CY, PRIS et AU spe | conf.] consus ΠH*; comsus ΠH².

12. per.] permanens sit h; praem. quis enim arelvst; praem. quis Z²h cum $\mathfrak{G}$ ^O | et (2°)] Z*; aut YΦZ²Ψ^DΩh edd. cum PS-CY Nov, FU ep. et $\mathfrak{G}$ | inuocabit X | ill. (1°)] (e)um CΣΘ^H edd., cum PS-CY Nov, τ⁶⁸ et 414 | desp.] Q*; dispexit Λ^LQ²YΘ^{HM}T*; spretus est h | ill. (2°)] eum XΛ^LAMQ²YΦΘ^{AM}ZT ΓΨ^DΩ cum GR-M Jb; ab eo h; om. Q*.

6. <crede GCAM | <et (2°) CM | <serua GCAM | <et (4°) M | 7. ¶ metuentes V. [M] Φ; VII. Q; Div. sine num. Ψ^D; <metuentes GCA | <et GCAM | 8. ¶ qui VIII. Γ; <qui GCAM | <et GCM | 9. <qui GCAM | <et CAM | 10. <qui GCAM | <et CM | 11. <respicite GCAM | <et (1°) AM | <quis C | 12. <permansit GCAM | <et (2°) GCAM.

- 13 (11) Quoniam pius et misericors
Deus
et remittit in tempore tribula-
tionis peccata
omnibus exquirentibus se in ve-
ritate
14 (12) Vae duplici corde et labiis
scelestis et manibus malefa-
cientibus
et peccatori terram ingredienti
duabus viis
15 (13) Vae dissolutis corde qui non

- credunt Deo
ideo non protegentur ab eo
16 (14) Vae his qui perdiderunt sus-
tinentiam
qui dereliquerunt vias rectas
et deverterunt in vias pravas
17 (14) Et quid facietis cum inspi-
cere coeperit Deus
18 (15) Qui timent Dominum non
erunt incredibiles verbo illius
et qui diligunt illum conserva-
bunt viam illius

13. misericors + est AΣ | omnibus — ueritate || 19. inquirent — illi (Θ)? | 14. labiis
scelestis || manibus malefacientibus (Θ) | terram om. C cum Θ, forsitan cum R | 15. deo (forsitan
dittoqr. ex ideo) et ab eo om. Θ | protegetur G*, forsitan recte, cf. Θ | 16. 17. 18 || 21, cf. infra |
16. qui dereliquerunt — prauas (cf. v. 18 conseruabunt uiam illius) om. Θ.

Deest L; adsunt b(v. 13a)h.

13. misericors = GCXT* cum PS-CY
Nov, PS-AU spe (cod. S qui solus hunc vers.
praebet), τ⁸³ et Θ; + est cett. cum AU spe | deus
dominus XΛ^LYg, cum PS-CY Nov, PS-AU
spe (cod. S) et Θ; om. Γ^M | remittet Λ^LAMΦ
Θ^{AM}ZT²Γ^YΨ^DΩaεlvsct; mittit T* | tempore]
A² (po in ras.); die Ω^{MSJ}*arelvsc cum PS-AU
spe (cod. S); + rei Ω^M | tribul. — 14. male-
facientibus deest h | peccata] praem. ***e Q;
+ et protector est Λ^L1(protector, Λ^L† ut vid.)
M(om. est)YΦZSΨ^DΩ^{MS}(om. et)I edd., cf. Ps.
36, 39 | omnibus] Φ^{G2} (bus in ras.) | inquiren-
tibus Ω^M cum PS-CY Nov | ueritatem Π^H*.

14. scelestis] scelestiis Q; scelesti*
S*; sclertis Σ^T*; scleratis Σ^{T2}Γ cum PS-
CY Nov, 414 et Brev. goth.; excelestibus Y*;
scelestibus Y²ΦΨ^D | manibus om. Π^H* |
peccatori] Ψ^{D2} (ri in ras.); peccatoribus Θ^H;
+ in Q* | terra XY*; om. C cum PS-AU spe
et Θ | ingredientibus Y*Θ^HΓ^M | ~ ingr.
ter. h cum FU ep et PS-GR-M | duobus h*.

15. diss.] duplici h ex v. praec. | qui]
h*; quia h²w cum AU Ps et Θ; quoniam Ω^S |
cred.] credidit h cum AU Ps et Θ | deo] de**

Σ^T*; domino Y; + et Ω edd. | ideo] Z²; qui
non credit deo Z²* | prot.] Y*Z²T* prote-
getur G*Z²* cum AU Ps, cf. Θ; protegitur h
cum FU ep; protegentur CXΛ^LΠ^HMY²Θ^H
T²S cum AU spe et FU inc | ab eo om. h cum Θ.
16. perdidit**nt G* | sust.] substan-
tiam AQ*; + et CΘΩarelvsc cum Brev.
goth. | reliquerunt A | deuert.] M*Z*T*;
diuert. XΣAM²YΦΘZ²T²ΓΩh edd. | in om.
T | prauas] planas C, cf. Lc 3, 5.

17. et om. Ω^S | qui Λ^L* | facietis] Θ^M*
Z*S*; faciunt Y; facient Λ^LMΦΘ^{M2}Z²S²
Ψ^DΩagelst cum EP-L et Parmen. ap. AU Par |
aspicere Xh cum Brev. goth. | ceperit Σ^{T2} in
ras. brev. spat.; poterit X | deus] Z²*; domi-
nus Λ^LYΦZ²Ψ^DΩh edd. cum EP-L, Parmen.,
Brev. goth. et Θ.

18. tot. v. om. X, ex homoeoarcton | qui
credunt Θ | domino Θ^H; in domino Θ^{AM};
deum Σ, cum AU spe(codd. MC), cf. v.v. 8 et 10
¶ al. qui timent dominum Θ^M; al. erga do-
minum Θ^A | uerbo ill.] deo A | ellius Σ^T*;
eius Σ^{T2} cum PS-AU spe, 414 et Brev. goth. |
illum om. Ω^S | uiam hr, cum Θ; uerbum ae.

13. <quoniam GCAM | <et (2°) GCA | <(et protector) M | <omnibus GC | 14. <vae GCAM | <et (3°)
GCAM | 15. ¶ vae VI. MΦ; Div. sine num. Ψ^D; <vae GCA | <ideo CAM | 16. ¶ vae VIII. Γ; <vae
GCAM | <qui (2°) GCAM | <et G | 17. <et GCAM | 18. ¶ qui (1°) VIII. Q; <qui (1°) GCAM | <et
GCAM.

- 19 (16) Qui timent Dominum inqui-
rent quae beneplacita sunt illi
et qui diligunt eum replebuntur
lege ipsius
20 (17) Qui timent Dominum para-
bunt corda sua
et in conspectu illius sanctifica-
bunt animas suas
21 (0) Qui timent Dominum custo-
diunt mandata illius
et patientiam habebunt usque
ad inspectionem illius
22 (0) Dicentes si paenitentiam non

- egerimus
(18) incidemus in Dei manus et
non in manus hominum
23 (18) Secundum enim magnitudi-
nem illius
sic et misericordia ipsius cum ipso
III. 1 (0) Filii sapientiae ecclesia
iustorum
et natio illorum obaudientia et
dilectio
2 (1) Iudicium patris audite filii
dilecti
et sic facite ut salvi sitis

19. ipsius] illius XA; om. Ⓢ | 21. versus additus ad mentem eschatologiae iudaicae recentioris | qui — mandata illius (cf. Ⓢ²) || 18. qui timent dominum... conseruabunt uiam illius (Ⓢ) | patientiam — inspectionem illius (cf. P.G. 136, 1216A) || 16. perdiderunt sustinentiam (Ⓢ) et 17. cum inspicere coeperit deus (Ⓢ) | 22. dicentes] cum Ⓢ⁰ | si — egerimus om. Ⓢ | ~ in manus dei CXΣA | 23. cum ipso om. Ⓢ.

III. 1. tot. vers. om. Ⓢ | filii sapientia CΣ | ecclesiae XA | nati G²Σ, forsitan recte (|| filii) | 2. iudicium] cum Ⓢ⁰ | filii (Ⓢ) || dilecti.

Deest L; adsunt m(a v. 1, obaudientia)x(vv. 19-21a)h.

19. deum ΣⓈ^H, ex vv. 8 et 10 | inqui-
runt G*^XΣ cum PS-AU s, τ⁸⁸ et 414, cf. v. 21 |
quae ben. s.] quod beneplacitum est h,
cf. Ⓢ | quae] qui T* | illi] in ras. Ω^{J2}; ei
Ω^{MS}arelbstc | eum] illum h cum 414 | reple-
buntur] Z²; conseruabunt Z² (ut vid.) |
lege] Σ^{T2}(in ras.)Z²Γ^{A2}; legem Q*Y*Z²Γ^{A2}
Ψ^D*x | illius XAh.

20. dominum] Z¹; deum ΣZ† cum AU
spe, cf. vv. praec. | parabant] S*; parata sunt
C; pr(a)eparabant Λ¹AMQYΦⓈ^{AMS}Γ^{ΨD}
Ω edd., cum AU spe (cod. S) et 414 | ill.] eius
Ⓢ^H | sanct.] humiliabant h, cum Ⓢ.

21. deum Σ^T | custodient ΣMΦ^PZ*
Ωa | mandatum Σ | ipsius in ras. Ω^{J2}; eius g;
illi x | inspectionem M*Q* | ill.] dei h.

22. si — eger. om. h cum Ⓢ | paen.] pa-
tientiam Γ^M* ut vid. | incidimus G*Λ^L*Π^HT²S
Ω^{Sh}; incedimus Q*YⓈ^{HAM}*T* | domini
Ωarelbstc cum PS-AU spe; d* Y* | manu A |

dei man. = ΓΠ^HZ*²TS cum AU spe (codd.
MS); ~ man. d. cett. cum PS-AU spe et Ⓢ |
non] Λ^{L2}; * Λ^L* | hominis X.

23. sicut enim magnificentia h cum Ⓢ |
ill.] ipsius Ω^{MJ2}(in ras.)hrelbstc; eius X cum
PS-AU spe | et om. Z* | misericordie Σ | ips.]
illius Σ^TⓈ^HZ*Γ^A*Ω^{MSJ}* (ut vid.) edd. | cum
ipsorum X; cum eo Ⓢ^HZ* cum AU spe (codd.
MPCR); + est MYΦ^ZΨ^PΩhagrelstc cum
PS-AU spe.

III. 1. filii CXΣⓈ^{HAM}*Ω^J*³h | sapien-
tia CΣ | ecclesia] Z* cum AU spe, ep, PS-AU
spe (codd. S 2/2, MVLC 1/2); (ec)clesi(a)e XΠ^H
AQY*ΦⓈ^{AM}Z²Ψ^D cum PS-AU spe (codd.
MVLC 1/2) | natio] G*; nato Ⓢ^H; nati G²
ΣZ*T cum AU spe | eorum X cum PS-AU spe |
oboedientiae Y*; in praem. Xh | dilectione
Xh; dilectia C; + ***** Q.

2. filii AΩ^J*³ | dilecti om. Ω²arelbstc
cum Ⓢ.

19. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 20. <qui GCAM | <et GCAM | 21. <qui GCAM | <et
GCAM | 22. <dicentes GCAM | <incidemus CM | <et G | 23. <secundum GCAM | <sic CM.

III. 1. ¶ filii III. ΣΩ; VIII. Q; X. Γ^A; <filii GCAM | <et (1°) GCM | 2. <iudicium GCAM |
<et GCAM.

- ³ (2) Deus enim honoravit patrem
in filiis
et iudicium matris exquirens in
filios
- ⁴ (3) Qui diligit Deum exorabit
pro peccatis
et continebit se ab illis
in oratione dierum exaudie-
tur
- ⁵ (4) Et sicut qui thesaurizat
ita et qui honorificat matrem
suam

- ⁶ (5) Qui honorat patrem iucun-
dabitur in filiis
- ⁷ (6) qui honorat patrem suum
vita vivet longiore
et qui obaudit patrem refrige-
rabit matri
- ⁸ (0) Qui timet Deum honorat pa-
rentes
(7) et quasi dominis serviet his
qui se generaverunt
- ⁹ (8) in opere et sermone et omni
patientia

4. et cont. se ab illis om. Θ | in orat. dierum exaud.] cf. Θ , v. 5c | 6. in filiis] $\mathfrak{A}$ cum Θ^L | 7. patrem (2°) | patri CΣA, ut coniungi solet cum obaudio | 8. qui — parentes] cum Θ^{OL} | his] in his G* (ut vid.) cum Θ , forsitan recte | 9. et omni patientia om. Θ .

Deest L; adsunt mh(a v. 5, suam).

3. deus — 5. matrem deest h | domi-
nus X cum Θ | en.] autem CΘ^{AM} cum 262 et
M-M | honoravit] M*; honorabit CXΘm;
honorat M²; honorificavit Q; horavit Π^{H*} |
mat.] patris C | exquirens] Y*m; exquirent
Θ^A; exquiret CXΛ^LΠ^{H*}Γ cum 262; exquirat
Y²S; + firmavit Y*ΦZ²Ψ^Ω edd., cf. Θ .
¶ al. firmavit in filios Θ^M. al exquirens fir-
mavit S². Rab. «exquirent in» Hug. | filius
Σ^{T*}; filiis CX.

4. dominum XΨ^Ωm cum PS-AU spe
(cod. S; v. om. codd. MVLC) | exoravit Σ^TΛ^L
AQ*Y*Φ^PS*Γ^M | cont.] non timebit Θ^A |
ab ipsis X; + et XΛ^LYΦΘZTΨ^Ωm (ut
vid.) edd. | in orationem Π^H.

5. v. 5 post v. 6 ~ X | et (1°) om. S | ita
om. AΩ^{S*}; sic X | et (2°) om. CQm.

6. honorificat CΘ^H cum AU spe (cod. S)
et 262, cf. v. praec. | patrem] h¹ (trem in ras.);
+ suum AQΩm (ut vid.) agrelst | iuc.] laeta-
bitur h | filiis + et in die orationis suae exau-
diatur Λ^LAMYΦZ²SΨ^Ωh edd. cum Θ [die
or. s.] oratione dierum S*, cf. 3, 4].

7. qui] praem. et T² | honorificat Ch
cum AU spe (cod. S); honorificavit Θ^H; horat
Π^H | uitam m ut vid. | uiuit G*YT*S*mh,

cum PS-AU spe (codd. VL) | longiori XΘ^HT*,
cum AU spe (cod. S); longiorem Π^HQ*T*
Γ^{A²}m (ut vid.) h cum 262 | qui] quia Q | ob(o)e-
dit Λ^LAMY*ΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^Ω edd. | patrem =
G* (ut vid.) X; domino honorat patrem et h;
patri G²m cett. cum AU spe et PS-AU spe | refri-
gerat Xh; refrigeravit Σ^{C*}Λ^LAM*Q*Y*
Γ^{M*}Ψ^Ω*; refrigerabat Ω^M. ¶ refrigerabit
Ω^M | matri] Y*Ψ^Ω*; matrem CXΣ^TΛ^LΠ^H
Y²TST^{A²}Ψ^Ωh edd. cum AU spe, PS-AU spe
et M-M; + suam h cum Θ .

8. qui] h²; **** h*; praem. et Cm
cum 262 | deum] Z²m ut vid.; dominum
XΣ^CQYΦΘ^{AM}Z²Ψ^Ω edd. | honorificat T,
cf. vv. 5, 6, 7 | par.] patrem h cum Θ^{OL} | do-
minis] Φ^{G*}; domini Y*Φ^{G²} (ut vid.); domi-
nus Γ^M; dn* Ω^{M*} | seruiat m ut vid.; serui
et Θ^A; seru**** S* | eis C; praem. in G* ut
vid., cf. Θ | generaverunt] T*; genuerunt
CΣΘ^HT²Ωarelbst cum AU spe (codd. MPCR),
262 et M-M.

9. in omni opere QY²Θ^{AMS}; praem.
et Y*. ¶ Rab. «in opere» Iac. | et in ser-
mone m | et in omni pat. XYTg | pat.] sa-
pientia Σ^{T*}C cum 262 et M-M. ¶ al. sapien-
tia Θ^M.

3. <deus GCAM | <et GCAM | 4. <qui GCAM | <et GCM | <in GCA | 5. <et (1°) GCM |
<ita CM | 6. ¶ qui III. AΘ^{AM}; VII. MΦ^P; X. QΓ^M; Div. sine num. YΦ^{R²}TSΨ^Ω; <qui GC |
<iucundabitur C | <(et) M | 7. <qui (1°) CAM | <vita C | <et GCAM | <refrigerabit C |
8. <qui (1°) GCAM | <et CAM | 9. <in GAM,

- Honora patrem tuum ¹⁰ (8) ut superueniat tibi benedictio a Deo et benedictio illius in novissimo manet
- ¹¹ (9) Benedictio patris firmat domos filiorum
maledictio autem matris eradicat fundamenta
- ¹² (10) Ne glorieris in contumelia patris tui
non est enim tibi gloria sed confusio
- ¹³ (11) Gloria enim hominis ex honore patris sui
et dedecus filiis pater sine honore
- ¹⁴ (12) Fili suscipe senectam patris tui
et ne contristes eum in vita illius
- ¹⁵ (13) Et si defecerit sensu veniam da
et ne spernas eum in tua virtute
- (14) Elemosyna enim patris non erit in oblivione
- ¹⁶ (14) nam pro peccato matris restituetur tibi bonum
- ¹⁷ (14) Et iniustitia aedificabitur tibi
(15) in die tribulationis commemorabitur tui
sicut in sereno glacies solventur tua peccata

10. a deo] ab eo ~~de~~? cf. ~~de~~ | et benedictio — manet || 11. benedictio — filiorum (~~de~~) | 13. filiis] cum ~~de~~; filii CXA | 16. pro peccato (~~de~~) || 17. iniustitia; 16. restituetur || 17. aedificabitur (~~de~~) | 16. matris om. ~~de~~ | bonum] malum A; om. ~~de~~ | 17. tui] tibi CXΣT*, cf. v. 16 et 17 | solventur] praem. ita CT cum ~~de~~.

Deest L; adsunt mx(vv. 11-12)h(usque ad v. 15).

10. ut] et Λ^LΘ^H | superueniet Λ^LQ*Θ^H | a deo] ab eo ~~ut~~ cum ~~de~~; dei CΘ^H cum 262; a domino X cum AU spe et BON | maneat Y*relbst.

11. ben. — fil. om. x* | ben. + enim h cum ~~de~~ | domum X cum AU s et ~~de~~¹⁵⁵ | autem] enim h; om. A cum PS-AU spe (cod. S) et AU s | fund.] Π^H*; fundamento Π^{H2}; praem. a Π^H; praem. eorum Γ^{A2}; + filiorum X.

12. in contumeliam A | enim om. Π^H | ~ enim est edd. | sed] eius ~~ut~~.

13. ex honorem Φ^G* | sui] suis Y*; om. ΣT* | filiis] Θ^M*(et forsitan Z*)S*; filio Y² Θ^H; filii CXΛ^LAMY*Φ^ΘM²ZS²Ψ^DΩh edd. | pat.] parentes Tm (ut vid.).

14. filii Z*(ut vid.)Φ^R*; + mi m | susc.] honora X | senecta h cum PS-AU spe (codd. MV*L); senectutem C | ne] non Ωarelst | ipsius X cum PS-AU spe; sua A.

15. et (1°) om. Q | de**cerit Q*; defecit Π^H* | sensum Π^H*Y* cum ~~de~~; sensus CX Q*(ut vid.)Y²SΩ²h* cum AU spe, PS-AU spe

(cod. S) et 262; praem. in Θ^H | ~ da uen. C cum PS-AU spe (codd. MVLC), 262 et M-M | da + ei T | tua] tota T, cf. ~~de~~ | ~ uirt. tua relbst | uirt. + non est enim tibi gloria sed confusio X, ex v. 12 | enim] autem X cum PS-AU spe (codd. MVLC) et 262 | in obliuionem Π^HMΨ^DΩ²h cum PS-AU spe (codd. SG).

16. nam + et Λ^L, cf. ~~de~~ | peccatum Y*; bono facto MΦ^P | matris sublin. ~~ut~~ | restituitur YS*; praem. non T | bon.] malum AQ.

17. et om. Z | iniust.] in iustitia forsitan in multis codd.; iustitia CΣ^C*Γ^Mm (ut vid.) cum PS-AU spe et 262 | tibi] Z*; + et XYΦ Z²Ψ^DΩJ edd., cum PS-AU spe (codd. SLC); + sed Ω^{MS} | trib. + tue X cum ~~de~~ | memorabitur ΣT cum M-M | tui] tibi CXΣT*(ut vid.)Φ^PZ* cum PS-AU spe et 262; + et XZ² TΩm (ut vid.) edd. cum PS-AU spe et EUCH int | glacies GΛ^LQΦ^{RG}Θ^HΩ^M; + ita CΣT²T cum AU ep, Ps, 262 et ~~de~~ | ~ pec. tua XΘ^HΩ edd. cum AU ep, Ps, EUCH int et GR-M Jb.

<honora GC | 10. <ut M | <et GCAM | 11. ¶ benedictio VII. Φ^{RG}; Div. sine num. Ψ^D; <benedictio GCAM | <maledictio GCAM | 12. <ne GCAM | <non GCAM | 13. <gloria GCAM | <et CM | 14. ¶ fili XI. QΓ^AM.; <fili GCAM | <et CM | 15. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | <elemosyna GCAM | 16. <nam GCAM | 17. <et GCAM | <in (1°) GCAM | <sicut GCAM | <solventur GC.

18 (16) Quam malae famae est qui
relinquit patrem
et est maledictus a Deo qui
exasperat matrem
19 (17) Fili in mansuetudine opera
tua perface
et super hominum gloriam dili-
geris
20 (18) Quanto magnus es humilia
te in omnibus
et coram Deo inuenies gra-
tiam

21 (20) Quoniam magna potentia
Dei solius
et ab humilibus honoratur
22 (21) Altiora te ne scrutaveris
et fortiora te ne exquisieris
(22a) Sed quae praecepit tibi Deus
illa cogita semper
(23a) et in pluribus operibus eius
ne fueris curiosus
23 (22b) Non est enim tibi necessa-
rium ea quae abscondita sunt
videre oculis tuis

22. scrutaueris... exquisieris] *cum archetypo ut vid.*; ~ quaesieris... scrutatus fueris XA *cum AU spe, CT, R et S* | 23. uidere oculis] *cum S^L* | tuis *om. S* | 23. tuis + (24.) in superuacuis rebus noli scrutari multipliciter || et in pluribus operibus eius non eris curiosus CXSA (*S*, v. 23a; *cf. tamen supra, v. 22. et in pluribus — curiosus*).

Deest L; adsunt mx(v. 22ab).

18. quam] M*; quoniam M^a | mal. f.] malae fama T*; malae famma Q; mala fama Y*T^a | est *om.* Q*, *cf. S* | relinquit Z*T^a; requit T†; reliquit A*Z^a; relinquet Λ^LM*Y *cum AU spe (cod. S)*; derelinquit X (-quid)Ω^{MSJ*} *edd.*; delinquit C | et est] *in ras. brev. spat. Ω^J* | est (2°) *om. X*.

19. filii Ω^{J*} | ~ perf. op. tua Θ^H | hom.] (o)mnia CΛ^LΦ^PΘ^{HAM*} *cum FU ep.* ¶ al. omnium S^a | gloria Π^{HM*}Y*Θ^AΓ^M; + dei Y*.

20. es] est m | humiliare Y*; humili-
tate Θ^{H*}(*ut vid.*)T* (*ut vid.*) | inuenias Y.

21. potentiae G; patientia Ω^M | et
om. Σ^{T*}C | humilibus] t (*ed. 1592 et 1593*);
hominibus AΘ^Ht (*ed. 1598*) *cum AU spe*
(*cod. R*); humilius X | honorabitur X.

22. te (1°)] *in ras.* M^a; *om.* Σ^{T*}; *praem.*
a X *cum CT te (codd. REF^a), FIR con, PEL*
*Rm (codd. M*N*G) et ORI 1 Rg (cod. A)* |
ne] nec x | scrutaueris = GCΣ^{TC}(-be-)Θ^H
Tx *cum SED-S Rm (qui PEL Rm retractat,*
textum corrigendo); exquisieris Z*, *cum EUCH*
int (codd. SM); **quisieris Φ^{P*}; qu(ac)sieris
Z^am *cett. cum CT, AM fi, AU spe, AU passim,*

PEL Rm | fortiore Z*; + a Q*(*ut vid.*)Γ^M |
ne (2°) *om.* Ω^{M*}; nec Π^{H*} | (e)xqu(i)sie-
ris = GCΣΘ^HTx, *cf. SED-S*; scrutaberis Γ;
scrutatus fueris m *cett. cum AU spe, AU, FIR*;
scrutatus sis CT te (*codd. LMB*), ZE | sed q.]
adque Σ^{T*} | sed] ad Σ^{T*}; at Σ^C | precipit
Γ^M | tibi *om.* AM | dominus Σ^{C*}, *cum PS-*
AU spe (cod. S) et AU passim | ~ deus t.
Ω^{MJ^a} (*in ras.*) | in illa m | ~ cog. il. Ω | et
in — cur. om. w | op.] opinionibus a | ~ eius
op. Σ^{T*}Ω | ne fueris — 24. oper. eius bis
scrip. Σ^{C*} | ne f.] non eris X, *cum ZE et PS-*
AU spe, cf. v. 24.

23. ~ (e)nim est XΩ^S. ¶ minus recte
«enim» (*quod erasit man. posterior*) Iac. |
*ea Φ^P | ab oculis Θ^H, *cum Brev. goth.* | tuis]
Q^a (tu *in ras.*); + (24.) in superuacuis rebus
noli scrutari multipliciter et in pluribus ope-
ribus eius non eris curiosus m et omnes *codd. et*
edd. cum S, praeter G qui v. om. cum AU spe
(*ut vid.*) ¶ insuper uacuis M*, in super uacuis
Φ^P, *praem.* et Y; noli scrutare CΛ^L*Q, noli
argumentari X, non scruteris Σ + ** Y;
eius *om. X, cf. S*; ~ ei. op. Ωa; n. er.] noli
esse Θ, ne fueris Σ^{C*}Ω^S, *cf. v. 22*].

18. <quam GCAM | <et GCAM | 19. ¶ filii VIII. MΦ; XII. Q; Div. sine num. XY^D; <fili
GCA | ¶ et XII. Γ; <et GCM | 20. <quanto GCAM | <et GCM | 21. <quoniam GCAM |
<et GCM | 22. ¶ altiora XIII. Γ; <altiora GCAM | <et (1°) GCM | <sed GCAM | <et (2°)
GCAM | 23. <non GCAM | <ea CM | <(24. in supervacuis) CAM | <(et) CAM.

- 25 (23b) plurima enim super sensum
hominis ostensa sunt tibi
26 (24) Multos enim inplanavit su-
spicio illorum
et in vanitate detinuit sensus
illorum
27 (26) Cor durum male habebit in
novissimo
et qui amat periculum in illo
peribit
28 (0) Cor ingrediens duas vias non
habebit successus
et pravicordius in illis scandali-

- abitur
29 (27) Cor nequam gravabitur do-
loribus
et peccator adiciet ad peccan-
dum
30 (28) Synagogae superbiorum non
est sanitas
frutex enim peccati eradicabitur
in illis et non intellegitur
31 (29) Cor sapiens intellegitur in
sapientia
et auris bona audiet cum omni
concupiscentia sapientiam

25. sensus G* | hominum A cum ⑤ | 26. suspectio C | 27 (⑤) || 28? | 28. successus] requiem A, cf. 28, 20 | 29. doloribus] cum ⑤; praem. in A | 30. eradicabitur] radicabitur Σ, forsitan cum ⑤, cf. ⑤ | et non intellegitur] cum ⑤^O | 31. sapientis T cum ⑤, forsitan cum ⑤ | intellegitur C cum ⑤, forsitan recte.

Deest L; adsunt mx(v. 26a).

25. sensus G*Π^H; sensu G² | hominis] Z*m cum ⑤³⁰⁸; hominum Λ^LAMYΦΘ^{AM}Z² ΓΨ^DΩ^{MJ} edd. cum ⑤.

26. multus Tx | enim] quoque st | inplanavit = GCQZ*mx cum AU spe; inplanabit XΘ^HT; su(b)plantavit cett. cum GAU s | suspicio = XΣΛ^LAM*Y*Φ^{RG}Θ^{AM}Z²Γ^AΩ^SX edd. cum AU spe et PS-AU spe; suspitio GM² Φ^PZ*S²Ψ^DΩ^{MJ}; suspitio Γ^M*; suspectio CΠ^HQY²Θ^HTSTΓ^M2m cum Brev. goth. | ill.] eorum Π^HSΩ cum AU spe, PS-AU spe et GAU | in uanitate detinuit] Ω^J2 in ras. | in] de Θ^A | sensum XΩ^M | illorum] Ω^J2 in ras.; eorum Z*.

27. ~ hab. male Ω edd. | in nou.] Φ^G2; spat. vac. rel. Φ^G* ut vid.; in nouissimos m ut vid. | in i(p)so CΣΘ^{HM} cum PS-CY sng et Brev. goth.

28. duras Ω² | duabus uias Y*; dua-
bus suis Y² cum PS-AU spe (codd. MVLC) |
hebebit Λ^L | successus] Z*; requiem AMY
ΦZ²Ψ^D. ¶ al. requiem Θ^MS²(om. S²)g. al
successus Y² | pra(u)icordius] ΣT*Z*T*Ψ^D*m
cum AU spe (codd. MPC) et PS-AU spe; pravi-
cordias G* ut vid.; paruicordius A; parui

cordis M; prauicordis CΣT²C*Π^HZ²Ψ^D2
cum Brev. goth.; prauicordus Φ^R; prauicordi
Y*; prauicor Ω²; prauum cor gr cum AU
spe (cod. S); prauicors Ω^{MJ}a; prauus corde
Iust. ¶ « prauicors » Rab. « prauicordius »
Hug.; Rab. « prauicordis » Iac.

29. doloribus = GCXΣQΘ^HZ*T* cum
Brev. goth. et ⑤; in dol. cett. cum AU spe | adi-
ciet] Z*²; adicit Y*; adiciit Y² | peccatum
XΘ^HΨ^D, cf. ⑤.

30. sinagoga X | erit XΣT*^CΛ^LΘ^HZ*Γ
Ωm(ut vid.)areIust | frutix G*Φ^P*S*; fructix
Π^H*; fructus Q | radicabitur ΣT*^CΛ^LZ*²
cum PS-AU spe et ⑤ | et non int. om. ΣT*^CZ*
cum PS-AU spe (ut vid.) et ⑤ | intell(e)gitur
XΛ^L*AMQY²Φ^{RG}Θ^HTSTΨ^Dm (ut vid.); intel-
legit Y*.

31. sapiens] S*; sapientis XYΦZTS²
ΓΨ^DΩ^{MJ}* edd. cum PS-AU spe et ⑤. ¶ Rab.
« sapiens » Iac. | intell(e)gitur] Q*; intel-
l(i)getur Crw cum ⑤; intell(i)git Q²Z*² |
in om. QZ | sapientia] Q* ut vid.; sapientiam
Q²Z*², cf. ⑤ | aures Y* | audit Z*; **diet
Ψ^D* | sapientiam om. m.

25. <plurima GCAM | 26. <multos GCAM | <et GCA | 27. <cor GCAM | <et GCM | 28. <cor
GCAM | <et GCAM | 29. <cor GCAM | <et GCM | 30. <synagogae GCAM | <frutex GCAM |
<et M | 31. <cor GCAM | <et GCAM.

- 32 (0) Sapiens cor et intellegibile
abstinebit se a peccatis
et in operibus iustitiae successus
habebit
33 (30) Ignem ardentem extinguit
aqua
et elemosyna resistet peccatis
34 (31) Et Deus conspensor qui reddit
gratiam meminit in posterum
et in tempore casus tui invenies
firmamentum
IV. 1 Fili elemosynam pauperis ne
fraudes
et oculos tuos ne transvertas a

- paupere
2 Animam esurientem ne despexeris
et non exasperes pauperem in
inopia sua
3 Cor inopis ne afflixeris
et non protrahas datum angustiant
4 Rogationem contribulati ne abicias
et non avertas faciem tuam ab
egeno
5 Ab inope ne avertas oculos
propter iram

32. tot. vers. om. Θ , cf. v. 28 | 32. sapiens — intellegibile || 31. cor sapiens intellegitur? |
33. extinguet ΣA^* cum Θ | 34. et deus] cum Θ^L | conspensor + eius A.

IV. 1. fraudes] cf. 29, 8. 10; defraudes $G^2 \Sigma^T$ (defrauderis C), *forsitan recte*, cf. 7, 23; 14, 14;
31, 34; 34, 25; 37, 23. 24 | 3. inopis] cum Θ | 5. inope (cf. Θ) || quaerentibus | ne] non GX |
propter iram] cum Θ^O .

Deest L; adsunt m(usque ad v. 4, ne)b(vv. 1-2)x(v. 33).

32. ~ cor sap. X | et (1°) om. $\Theta A^* \Omega^M$ |
abstinet A | peccato $\Theta^H m$ cum Brev. goth. |
et in — 33. peccatis] om. per homoeotel. ΩI^* |
successus] ΩJ^3 ; succensus $\Psi^D \Omega^M J^2$.

33. extinguet ΣA^* cum PS-AU spe et Θ ,
cf. CR te, op (cod. S) | et om. x | resistet = GX
 $\Sigma \Pi^H Q \Gamma m$, cum Θ ; + a ΓA^* ; resistit cett.

34. conspensor] Z^* ; prospector $\Pi^H \Phi$
 $Z^2 S \Psi^D \Omega$ edd. cum AU spe; praem. inspector
Y; + eius $\Lambda^1 A M Q Y \Phi \Theta^A M Z^2 S \Gamma \Psi^D \Omega^M J^2$
cum AU spe; est eius agrelst; + eius est Ω^S ;
+ et Θ^H | qui] Z^T ; quia Q^* ut vid.; om.
 ΣT^2 | reddet $\Sigma \Lambda^1 \Pi^H M Q Y \Phi^R G Z^2 S \Psi^D m$ cum
AU spe (cod. S) et PS-AU spe | mem. + eius st |
in prosperum Ψ^D | tui] Z^* ; sui $\Sigma^T \Lambda^1 M Y \Phi$
 $Z^2 \Gamma \Psi^D \Omega$ edd. cum Θ | inuenies] Z^* ; inuenit
 Σ^T ut vid.; inueniet $\Sigma^T \Lambda^1 M Y \Phi Z^2 \Gamma \Psi^D \Omega$ edd.

IV. 1. pauperi Θ^H | fraudes] $G^2 \Sigma^C$
 $\Theta^M S^*$; defrauderis C; defraudes $G^2 \Sigma^T C^2 \Pi^H$
 $Q Y \Phi \Theta^H M^2 Z T S^2 \Gamma \Omega b$ edd. | et om. Σ^T | ocu-
lus tuus b | tuos om. Σ^C | transvertas in ras.

ΩJ^2 ; auertas $X \Sigma$ cum PS-AU spe (cod. S; codd.
MVLC om. v.), ex 4, 5 | pauperem $\Psi^D b$;
+ rogante X.

2. et om. Q | exasperet A^* ut vid.; exasper-
ras Q^* | paup.] preces pauperum C; om. X, cf.
 Θ | in om. $\Sigma^C Y^*$ cum AU spe (codd. MP²C²).

3. non] ne Ω^M ; om. Ω^S | detrahas
A | angustanti $\Sigma^T C^2$ (ut vid.); angustiat Z^* ;
angustato Σ^C ; angustianti lb.

4. rog.] cogitationem Ω^M | cont. ne]
cum tribulatione $Y T^M \Psi^D$ | contribulanti ΓA^2 ;
contribulantis X; tribulanti Q; cum tribu-
latione (-nem S²) $Z^2 S^*$ cum AU spe, cf.
PS-AU spe tribulatione (cod. S; vers. om. codd.
MVLC); et tribulationem Z^2 ut vid.; angustati
 Σ^T , cf. v. praec. | abiciis G^2 | non] ne Ω^J ut vid.

5. ab in.] praem. et X cum PS-AU spe
(cod. S; vers. om. codd. MVLC) | ne] non GX
 $S \Gamma$ cum AU spe et PS-AU spe (cod. S) | au.]
auferas $S \Gamma$ cum AU spe | oculos] T^* ; + tuos
 $X \Sigma \Pi^H T^2 S$ edd. cum AU spe | pr. ir.] cum Θ^O ;

32. <sapiens GCAM | <et (2°) GCAM | 33. ¶ ignem IIII. Σ; <ignem GCAM | <et GCM |
34. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

IV. 1. ¶ fili IIII. Ω; VIIII. MΦ; XIII. Q; XIII. Γ; Div. sine num. XAYTSΨ^D; <fili GC |
<et GCAM | 2. <animam GCAM | <et GCAM | 3. <cor GCAM | <et GCM | 4. <rogationem
GCAM | <et GCM | 5. ¶ ab XV. Γ; <ab GCAM.

et non relinquo quaerentibus
tibi retro maledicere
6 Maledicentis enim te in amari-
tudine exaudietur precatio
illius
exaudiet autem eum qui fecit
illum
7 Congregationi pauperum affabi-
lem te facito
et presbytero humilia animam
tuam
et magnato humilia caput tuum
8 Declina pauperi aurem tuam et

redde debitum tuum
et responde pacifica in mansue-
tutine
9 Libera eum qui iniuriam pati-
tur de manu superbi
et non acide feras in anima tua
10 (9) In iudicando (10) esto pupil-
lis misericors ut pater
et pro viro matri illorum
11 (10) Et eris velut filius Altissimi
obaudiens
et miserebitur tui magis quam
mater

5. retro] $\kappa\alpha\tau\omega$? | 6. te] tibi ΣA , cf. v. 5 | exaudietur prec. illius (cf. Θ) || exaudiet — eum |
7. pauperum om. Θ | et presbytero — tuam (cf. Θ^{S2}) || et magnato — tuum (Θ); et magnato
— tuum om. X, forsitan cum $\mathbb{R}$ | et (2°) om. G, forsitan cum archetypo (emendatione marginali magnato
— tuum absque copula manente) | 8. pauperi] + sine tristitia $Y\Phi$ cum Θ^{OL} | redde deb. tuum ||
responde pacifica (Θ) | 9. in anima tua] animam tuam $G^*X\Sigma$, forsitan recte, cf. Θ^O | 10. <esto CY
cum $\mathbb{R}$ et Θ | misericors || ut pater (Θ); ambo cum CY et $\mathbb{R}$ | 11. uelut filius altissimi (Θ) || obau-
diens; ambo cum CY et $\mathbb{R}$ | uelut] sicut X; om. C | miserebitur] cum $\mathbb{R}$.

Deest L(usque ad v. 9).

om. Σ cum Θ | non (2°) | ne $X\Omega^{S2}J^*$ (ut vid.) |
maledicerem Θ^{A*} | ~ ret. mal. tibi Z^{*3} .

6. maledicentibus $Q\Omega^{J*}$ (ut vid.); ma-
ledicens C; maledicentes $XM^*Y^*P^{D*}$ cum
 AU spe (cod. MP | te = $GCX\P^{H2}QZ^*TS^2$
cum $PS-AU$ spe, cf. Θ ; tibi S^* cett. (om. AU
spe) | amar.] Z^*S^* ; + animae $X\Lambda^L MY\Phi Z^2$
 $S^2P^{D2}\Omega$ edd. cum Θ . ¶ al. animae Θ^M | de-
pr(e)catio $\Gamma a\tau e\lambda u\sigma t$ | eum] illum P^{D2} | quia
 Ω^{J*} | ill.] eum ΣQP^{D2} .

7. congregatio** Q^* ; congregatione Y
cum AU spe (cod. S) | effabilem ΣC^*M^* | fa-
cito] Θ^{A2} (to in ras.); facio Ω^{M*} ; faciet P^{D2} |
~ an. tuam hum. Ω^M | et (2°) — tuum om.
X cum Θ | et (2°) om. G | magnato] P^{D*} ;
magnati P^{D2} ut vid.; magnatum T^* .

8. inclina $\Sigma\Lambda^L$ cum PEL Rm | pauperi]
 $\Theta^{M*}Z^*$; + sine tristitia $\Lambda^L Y\Phi\Theta^{M2}S^2P^{D2}$
 Ω edd. cum Θ^{OL} | aur.] animam Σ cum AM
 Nab | aur. t. + sine tristitia (cf. apparatus
supra) M | tuum om. Z^* | resp.] redde Π^H ;

+ illi Ω^S edd. cum AU spe et Θ | pacifica]
 $\Sigma^{T*}T^*\Omega^{S*}J^2$ (a in ras.) cum Θ ; pacifice Σ^{T2}
 $MQ\Phi^P\Theta^{AM*}$ (ut vid.) $T^2\Gamma P^{D2}\Omega^{S2}$ agrel. ¶ Rab.
minus recte « pacifice » Iac. | in mansuetu-
dinem $X\Pi^H$; + tuam X.

9. iniuria Y^* | de manu — feras] in ras.
brev. spat. Ω^{J2} | sup.] proterui X cum $PS-AU$
spe | non] in ras. Φ^{P2} | ac. f.] a****feras M^* ;
deferas P^{D2} ; angustiaris X; accipere deferar
(dif. T^2) T. ¶ Rab. « accide feras » Hug. |
accede Z^* ; a***** Y^* ; accidae C; accide
 $G\Sigma^T A^*Q\Phi\Theta^{AM*}\Gamma^{A2}\Omega^{J2}$; accede Θ^H | in
animam tuam XS^* ; animam tuam G^*S ;
in manu tua $P^{D2}\Omega^M$. ¶ « in anima tua » Hug.

10. in] tu Ω^M | ~ pup. esto Ω^M | mi-
sericors om. Σ^{T*} cum Θ | ~ mis. pup. Σ^{T2}
 $\Pi^H S$ cum AU spe | ut in ras. Ω^{J2} | matris Y^2 .

11. et (1°) om. P^{D*} | eris + tu $Y\Phi Z^2$
 $P^{D2}\Omega$ agrelst | uelut] sicut X; om. $C\Omega^{S*}$ |
et (2°) + magis L | magis] mag**** Θ^{A*} |
magister L^* .

<et GCAM | 6. <maledicentis GCAM | <exaudiet GCAM | 7. <congregationi GCAM | <et (1°)
GCAM | <et (2°) GCAM | 8. <declina GCAM | <et (1°) G | <et (2°) GCM | 9. <libera
GCAM | <et GCAM | 10. ¶ in X. MΦT; XIII. Q; XVI. Γ^A; Div. sine num. ALYST^MP^D;
<in GC | <et GC | 11. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCA.

- 12 (11) Sapientia filiis suis vitam
inspiravit
et suscipit exquirentes se
et praeibit in viam iustitiae
13 (12) Et qui illam diligit diligit
vitam
et qui vigilaverint ad illam con-
plectebuntur placorem eius
14 (13) Qui tenuerint illam vitam
hereditabunt
et quo introibit benedicit Deus
15 (14) Qui serviunt ei obsequentes
erunt Sancto
et eos qui diligunt illam diligit
Deus
16 (15) Qui audit illam iudicat gen-
tes
et qui intuetur illam permanebit
confidens
17 (16) Si crediderit ei hereditabit
illam
et erunt in confirmatione crea-
turae illorum
18 (17) Quoniam in temptatione am-
bulat cum eo
et in primis eligit eum

12. uitam || 13. uitam (S) | 12. inspirauit] cum Clem Al; inspirat CX; spirat A; cf. suscipit
infra | suscepit G; suscipiet XΣ; cf. inspirauit vel -bit supra | susc. exqu. se (S) || praeibit
— iustitiae? | praeiuit G*A, forsitan recte | 13. compl. placorem] cum H | 14. qui] praem. et
CX, sed cf. v. 13 | benedicet GΣ, sed cf. hereditabunt supra | 15. qui] praem. et C, cf. v. 14 |
16. audit] cum SOL' | 17. illorum] cum SL; illius CΣ cum S | 18. in tempt.] cum SO | et] cum H |
eligit] cum H.

Adest x(vv. 12-13a).

12. ~ uitam fil. suis ΣC | inspirauit
= GΣCTΩMS*J*x cum AU spe (codd. MPC)
et S; inspirabit ΣTZ*Γ cum AU spe (cod.
S); spirat A; inspirat cett. ¶ Rab. «in-
spirat» Iac. | suscepit GTS*ΓM*x; suscipiet
XΣZ*ΓA2M2; suscipet L | inquirentes Z*
Ωsaelbstr; quarentes A | pr.] adducit X |
in om. ΨD | uiam = GXΣΠHTΨDx; uia
cett. cum AU spe.

13. et (1°) om. QΘ cum S | uigila(u)erit
GA^L*QT* cum AN s Cas; praem. illam ΨD* |
co(n)plectentur ΣΩ edd.; replebuntur Z*;
+ laetitia ΦPΘHZ*; + laetitiae ΘAM, cf.
S | pl. e.] cum illa X | placorem] Y*Z3;
placore LY2Z*ΓA2g; plac*** Q*; placere
Q2; placatorem ΩMS; decore ΛL*; deco-
rem ΣAL2Z2. ¶ Rab. ant. «placorem»
uel «placatorem» Hug. et Iac. | illius ΣLΘH
Z*ΨD.

14. qui] praem. et CXΘ | tenuerit Q*T*

ΨD cum AN s Cas et S | quo] ubi X | introi-
bit] Q2 (rescript.); introiuit CA cum AU spe
(codd. MP); introierit XZ*; introibunt ΠH |
benedicetur ΩMS; benediceret ΨD; benedi-
cet GΣΠHΦΘZTΓΩJ edd.

15. qui] praem. et CZ* | seruient ΠH |
sanctos M*; deo ae; om. ΩS*; + deo ΩJ*.

16. qui] praem. et L; + autem ΩS |
iudicabit edd. | intuebitur ALΘAM | perma-
net A; permanetur C | confitens ΩM.

17. si] qui | ei] **** Q*; + perma-
nebit et Ωa. ¶ Rab. «ei heredit.» Hug.,
item Iac. | illum ΘAM* | erit ΓA2 | in confir-
mationem XM | cr.] generationes Z*, cf. S |
illorum] cum AU spe et GVI; illius CΣAL
Z*3st cum S.

18. in temptationem ΩM | (a)mbula-
bat CΦPΘHΨD | eliget Σ; (e)legit CXΠHL
MQΦRΘHZ*TSΓΨDΩMJ cum AU spe (codd.
MCS) et GR-M Jb; diligit A.

12. ¶ sapientia IIII. A; XI. MΦ; XV. Q; XVII. Γ; Div. sine num. LYTSΨD; <sapientia GC |
<et (1°) GCM | <et (2°) GCA | 13. <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | 14. <qui GCAM | <et
GAM. | 15. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 16. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 17. <si
GCAM | <et GCAM | 18. <quoniam GCAM | <et GCM.

- 19 (17) Timorem et metum et ad-
probationem inducet super
illum
et cruciabit illum in tribulatione
doctrinae suae
Donec temptet illum in cogita-
tionibus illius
et credat animae illius 20 (19) et
firmabit illum
(18) Et iterum adducet directum
ad illum
21 (18) et denudat absconsa sua
et thesaurizat super illum scien-
tiam et intellectum iustitiae
22 (19) Si autem oberraverit dere-
linquet eum
et tradet illum in manus inimici
sui
23 (20) Fili conserva tempus et de-
vita a malo
24 (20) pro anima tua non confunda-
ris dicere verum
25 (21) Est enim confusio adducens
peccatum
et est confusio adducens glo-
riam et gratiam

19. metum *om.* $\mathfrak{K}$? adprobationem || cruciabit $\mathfrak{G}$ | tribulatione || doctrinae $\mathfrak{G}$ | et cru-
ciabit — suae $\mathfrak{G}$; *om.* $\mathfrak{H}$ || temptet — cogit. illius $\mathfrak{H}$; $\sim$ post animae illius $\mathfrak{G}$ | 20. firmabit
illum (*cf.* $\mathfrak{H}$) || directum ad illum $\mathfrak{G}$ | iterum] cum $\mathfrak{G}$; iter CXΣA, fallax emendatio, *cf.* directum
infra | directum] directum $\mathfrak{K}$? *cf.* $\mathfrak{G}$ | ad illum] cum $\mathfrak{G}^{106}$; et laetificabit illum MΦ cum $\mathfrak{G}$ |
21. denudat] *cf.* thesaurizat *infra*; denudabit C cum $\mathfrak{G}$, forsitan recte, sed *cf.* 20. firmabit; denu-
davit A | abscon. sua] *praem.* illi C cum $\mathfrak{G}$; + illi A | et thesaurizat — iustitiae *om.* $\mathfrak{G}$; *cf.* 1, 26, vel
15, 6 | 22. inimici sui] *cf.* $\mathfrak{H}$ | 23. fili] cum $\mathfrak{H}$ | 24. dicere uerum *om.* $\mathfrak{G}$.

Adest x(vv. 24-25a).

19. et (2°) *om.* AY* $\mathfrak{w}$ | probationem
ΣΛ^LΠ^HS*Ωagrelst cum AU spe et GR-M Jb |
inducit CΣT³ cum AU spe; inducto T*;
inducit ΩJ* | illum (1°) eum Θ^H cum AN
Mt h | cruciavit CΛ^LY; cruciabat Ψ^D * |
illum (2°) *om.* Ω^M | in tribulationem Σ |
illum (3°) eum Ω *edd.* | illius (1°) eius Z*;
suis Ω^S *edd.* cum GR-M | credit Y*; credit C |
illius (2°) eius C cum AN Mt h.

20. firmavit Λ^LAY; confirmabit X |
iterum = GZ*T cum AU spe (*cod.* P* ut
vid.; iam *codd.* MCR) et $\mathfrak{G}$; iter *cett.* cum
AU spe (*cod.* S) | adducit CXY*T cum AU
spe (*codd.* MP) | $\sim$ dir. add. Σ | illum] il-
lam L; + et laetificabit eum Σ^{T2}Λ^LMYΦ
Θ^{M2}ZS²ΓΨ^DΩ^{SJ} *edd.* || laetificabit] Γ^{M**3};
laetificavit Γ^{M2}; illum Ω^{SJ}arelbst. cum $\mathfrak{G}$.
¶ Rab. non habet «et laetificabit illum»
Hug. et Iac.

21. denudat = GXΣ^{T*}CT; denudavit

AQ*Γ^{M2}; denudabit *cett.* | (a)bscondita C
Θ^HZ*Ω^Mt cum AU spe | ab. s.] = GXΣ^{T*}CT;
ab. s****i M*; *praem.* illi CQΘ^HZ*a cum
 $\mathfrak{G}$; + illi Σ^{T2}M²Z² *cett.* | tua X; *om.* Ω^{M*} |
thesaurizabit ZΩ *edd.*

22. aberraverit X; obseruauerit L |
derelinquit CT; derelinquetur X | eum] in
ras. Ω^{J2}; illum CΣ^TΠ^HΘ^HST^T cum AU spe;
om. X | tradet] Ω^{S*}; tradit X; traducet Θ^H;
trahet Ω^{S2} | illum = GXΣZ*T cum AU spe
(*codd.* MPCR); eum Ω^{J2} (in ras.) *cett.* cum AU
spe (*cod.* S) | in manu Π^H; in manibus Q |
inimicis Y | sui *om.* Ω^M.

23. filii A†; *om.* Z* cum $\mathfrak{G}$ | obserua Y;
+ ergo Z* | et *om.* Σ^{C*} | malo] Q² (o *corr.*).

24. pro] *praem.* et QZ* cum $\mathfrak{G}$ | non]
Q² (*rescr.*); ne L *edd.* | $\sim$ uerum d. XZ.

25. est] Ω^{S2} (s *rescr.*) | enim *om.* L* |
peccatorum Ω^S; *om.* T* | $\sim$ gr. et gl. Σ^T
cum AU ep.

19. <timorem GCAM | <et (3°) GCAM | <donec GCAM | <et (4°) GAM | 20. <et (2°) GCAM |
<(et laet.) M | 21. <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | 22. <si GCAM | <et GCAM | 23. ¶ fili
III Θ^M; V. Σ^T; XII. MΦ; XVI. Q; XVIII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <fili GC | 24. <pro
GCAM | 25. <est (1°) GCM | <et (1°) GC.

26 (22) Ne accipias faciem adversus
faciem tuam
nec adversus animam tuam men-
dacium
27 (22) Non reverearis proximum
tuum in casum suum
28 (23) nec retineas verbum in tem-
pus salutis
Non abscondas sapientiam tuam
in decorem eius
29 (24) in lingua enim agnoscitur
sapientia
et sensus et scientia et doctrina
in verbis veritatis
et firmamentum in operibus

iustitiae
30 (25) Non contradicas veritati ullo
modo
et de mendacio ineruditionis
tuae confundere
31 (26a) Non confundaris confiteri
peccata tua
(27) et ne subicias te homini pro
peccato
32 (27) Noli resistere contra faciem
potentis
(26b) nec coneris contra ictum
fluvii
33 (28) Pro iustitia agoniare pro ani-
ma tua

26. aduersus faciem tuam || aduersus animam tuam (S) | mendacium (cf. v. 24 dicere uerum)
om. S | 27. proximum tuum om. S | 28. decorem] cum SOL'; decore CXΣA | 29. sapientia et
doctrina (S) || sensus (H)? et scientia | doctrina — ueritatis (S) || firmamentum — iustitiae? |
ueritatis] cf. v. 30 ueritati | 30. ullo modo et mendacio] cum SOL | 31. pro peccato] peccatori
S? cf. S | 32. resistere] cum H | 33. pro iustitia (r°) — tua || usque ad mortem — iustitia
(2°) (S) | pro (r°) in XΣA, *uarietatis causa* | agoniare] *forma vulgaris*; agonizare CXΣA.

26. ne] nec AQΘ^{M*} cum M-M | acci-
pies M*Q | aduers. (2°) | aduersum Q | tuam
om. IIH*.

27. non] M²(on in ras.)Q² (rescr.); ne
IIH²Z*Ω edd. | uerearis X; reuereas S*;
reuearis T* | tuum om. IIH | in casum suum]
Θ^{M*}; in casum tuum XIIH²Z*S cum S; in
casu suo ΣΛ^LQ(in c. tuo Q²)YΦΘ^{M*}Z²Ψ^D
Ω edd. cum AU spe. ¶ al. casu suo S².

28. retinens IIH[†] | tempus] Θ^{M*}Z*S*
(ut vid.); tempore YΦΘ^{M*}Z²TΨ^DΩ edd. cum
AU spe (codd. MPCR) | non] in ras. Ω^{I*}; ne
CΘ^H cum M-M et Brev. goth. | sapienti* Σ^{T*} |
in decorem = G cum SOL; in decore celt. |
eius] suo arel^{bst}.

29. enim] eius Φ^P cum Brev. goth. | co-
gnoscitur CΘ^H cum PS-AU spe et Brev. goth.;
dinoscitur Ω^a; dignoscitur rel^{bst} | sapien-
tiam IIH*S* | ~ sap. d. Ωarel^{bst} | et (2°)
om. Θ^HΩ^M | uerbis] Z* cum SOL'; uerbo Λ^L

QYΦZ²Ψ^DΩ edd. cum S | ueritatis] Z*; sen-
sati Λ^LYΦZ²Ψ^DΩ^{SJ} edd.; insensati Ω^M.
¶ uerbis ueritatis Y. al. sensati Θ^M. in uerbo
sensati S². «in uerbo sensati», Rab. «in
uerbo ueritatis» Hug.

30. non c.] nontradicās A | ueritati]
Z*; uerbo ueritatis YΦZ² SΨ^DΩagrelst;
uerbo sensati Z². ¶ «uerbo ueritatis» Rab.
«ueritati» Hug. | eruditionis Z*Ψ^D; ine-
ruditione X | tua X | conf.] erubescē Σ.

31. confitere Y*; om. G[†] | ne] non Z |
te] + ab A*; + omni Ω edd. ¶ Rab. «te
homini» Hug., item Iac. | hom. p. p.] omni
peccato Ψ^D; omni pro peccato T*; homini pec-
catori T² | hominis IIH* | pecc. + tuo XIIH.

32. nec] ne Λ^L*TΨ^D*; et ne AΨ^D
cum Brev. goth. | contineris Σ^{C*}; om. Ω^M |
itum tu | fluminis Θ^Hg.

33. pro] in XΣΛ^LAMZ* cum AU spe
et PEL 1 Tim. | agoniare = GM* cum AU

26. <ne GCAM | <nec GCAM | 27. <non GCAM | 28. <nec GCAM | <non GCAM | 29. <in
(r°) GCAM | <et (r°) GAM | <et (3°) C | <et (4°) GCAM | 30. <non GCAM | <et GCAM |
31. <non GCAM | <et GCAM | 32. <noli GCAM | <nec GCAM | 33. <pro (r°) GCAM.

et usque ad mortem certa pro
iustitia
et Deus expugnabit pro te ini-
micos tuos
34 (29) Noli citatus esse in lingua tua
et inutilis et remissus in operibus
tuis
35 (30) Noli esse sicut leo in domo
tua
evertens domesticos tuos et obpri-
mens subiectos tibi
36 (31) Non sit porrecta manus tua
ad accipiendum
et ad reddendum collecta
V. 1 Noli attendere ad possessio-

nes iniquas
et ne dixeris est mihi sufficiens
vita
Nihil enim proderit in tempore
vindictae et obductionis
2 Non sequare concupiscentiam
cordis
3 et ne dixeris quomodo potui
aut quis me subiciet propter facta
mea
Deus enim vindicans vindicabit
4 Ne dixeris peccavi et quid acci-
dit mihi triste
Altissimus enim est patiens red-
ditor

33. inimicos tuos *om.* Ⓢ | 35. evertens — tuos (*cf.* Ⓢ) || obprimens — tibi, *cf.* Ⓢ | 36. red-
dendum] *cum* Ⓢ *et* Ⓢ^C; dandum XΣA *cum* Ⓢ^A *et* Ⓢ, *forsitan recte.*

V. 1. iniquas *om.* Ⓢ, *cf.* v. 10 | uita] *cf.* Ⓢ^{OL'} | nihil — obductionis || 10. nihil — uindictae
(Ⓢ) | 2. sequare + in fortitudine tua Ⓢ, *cf.* Ⓢ | concupiscentiam] *cum* Ⓢ^{O'}; concupiscentias C
cum Ⓢ | 3. quomodo potui || quis me subiciet (Ⓢ) | propter facta mea] *cum* Ⓢ^{OL'} | 4. triste] *cum*
Ⓢ^{L'} | altissimus] *cum* Ⓢ^O | redditor] *cf.* Ⓢ^{L'}.

Adest x(v. 36).

spe; agonizare T*; agonizare *ceit.* | certa]
+ * Λ^{L*}; certare CXΣ^{TC*}Λ^{L2}Ⓢ^{HAM*}T *cum*
EP-SC, M-M *et* Brev. *goth.* | pro iustitiam T* |
expugnauit Λ^LALQ*YΦ^{G*}Γ^{M*}; pugnabit
Ω^S | pro te *om.* Σ^{T*}Z*.

34. noli c.] pollicitatus Ω^{M*}; noli po-
licitatus Ω^{M2} | noli] **li M* | cit.] tacitus
Q | esse *om.* Y* | ~ esse cit. A | et inutilis]
post 35. tua ~ Q | inutiles Γ^M; uilis Y |
rem.] + esse C.

35. sicut] ut Y | domo] Z*; domu L
Φ^{RG}Z^a | tua] tuo Π^H; et inutilis Q (*e v.* 34) |
tuos *om.* L | obprimes Q* | subiectus G*.

36. acc.] conpiendum Γ^M | ad (2°)
om. Ⓢ^{AM*}Ⓢ | reddendum = GCⓈ^{HZ*}TT^A
Ψ^D(rendendum)x; reddum Γ^M; dandum *ceit.*
cum AU *spe*, Ps *et* PEL (3/3) | collectam T*.

V. 1. ad *om.* Ω^M | iniquitas Φ^P | pro-

derunt Λ^L.

2. non] ne Ω^{SJ} *edd.* ¶ uel « non » Iac. |
seq. + in fortitudine tua Φ^PⓈ^{Z*}Ω *edd.*,
cf. Ⓢ | conc.] *cum* Ⓢ^{O'}; concupiscentias CⓈ^H
cum HI Pach *et* Ⓢ | cordis + tui CMYΦⓈ^Z
S²Ψ^DΩ *edd.* *cum* EP-L (2/2).

3. potu** M* | aut] an Ω^S | me sub.]
in ras. Ω^{J2} | fac.] peccata L; faciē Y* | mea
om. T* | en.] autem a | iudicans Ω^S | uindi-
cavit Λ^LΠ^HAQ*Y.

4. ne] *praem.* *et* M *cum* AU *spe* (*cod. S*) |
dix. + in corde tuo Φ^PT²S, *cf.* Ps. 9, 27 *etc.*;
+ uiri Ω^M; + in corde et ui L* | pecc.
+ uindicaui T | accidet CΩ^M; accedit Q*
T* | ~ m. acc. Ⓢ^{AM}Ω^{are}Ⓢ^{bc} | tristem Π^{H*} |
enim est] est Σ^C; enim S; ~ est enim CⓈ^H,
cf. est en. alt. CT, LUC *et* PEL (3/3) | est pat.]
~ pat. est Ω^M; + et Y*Φ^Z | redditur Y*.

<et (1°) GC | <et (2°) GCAM | 34. <noli GCAM | <et (1°) GCAM | 35. <noli GCAM | <ever-
tens GCAM | 36. <non GCAM | <et CM.

V. 1. ¶ noli V. Ω; XIII. MΦ; XVII. Q; XVIII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <noli
GC | <et (1°) GCAM | <nihil GCAM | 2. <non GCAM | 3. <et GCAM | <aut GAM | <deus
GCAM | 4. <ne GCAM | <et C | <altissimus GCAM.

- ⁵ De propitiatu peccatorum noli
esse sine metu
neque adicias peccatum super
peccatum
⁶ Et ne dicas misratio Dei ma-
gna est
multitudinis peccatorum meo-
rum miserebitur
⁷ (6) Misericordia enim et ira ab illo
et in peccatores respicit ira illius
⁸ (7) Non tardes converti ad Deum

- et ne differas de die in diem
⁹ (7) Subito enim venit ira illius
et in tempore vindictae disper-
det te
¹⁰ (8) Noli anxius esse in divitiis
iniustus
nihil enim proderunt tibi in die
obductionis et vindictae
¹¹ (9) Non ventiles te in omnem
ventum
et non eas in omni via

5. peccatorum *om.* Θ , *cf.* peccatum *infra* | 6. dei] *cum* Θ^1 | 7. ab illo] *cum* Θ ; + cito proximat CΣA *cum* Θ^L , *forsitan cum* $\mathfrak{K}$ | respicit] requieuit $\mathfrak{K}$? *cf.* 24, 12, 15, etc. | 8. tardes] *cum* Θ^{248} | deum] dominum CXA *cum* Θ | de die in diem] *cum* $\mathfrak{H}$ | 9. ueniet A *cum* Θ , *lectio facilior* | illius] *cum* Θ^0 | disperdet te] *cum* Θ^0 | 10. nihil — uindictae (Θ) || 1. nihil — obductionis | tibi] *cum* Θ^{OL} ; *om.* XA, *cf.* Σ, Θ et v. 1, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$ | obductionis (Θ) || uindictae (Θ^0); *cf.* v. 1.

Adsunt b(vv. 8-9)x(a v. 5, noli, usque ad v. 9a).

5. de prop.] propitiator X | propitia-
tione $\Theta^H Z^*$ *cum* CAr 2 Cor; propitiato Λ^L^*
 $\Pi^H LMY\Phi^{RG}\Theta^{AM} Z^* T\mathfrak{g}relust$; propiciatio Φ^P ;
+ autem ΩJ^* | peccatorum] Z^* ; peccato
 $LMY\Phi\Theta^{AM} Z^* \mathfrak{g}rlust$. $\mathfrak{H}$ «de propitiatu pec-
catorum» uel «de propitiato peccato» Ra-
banus neutrum habet set simpliciter «noli
esse sine metu» Hug. | metu + dei X |
neque] ne x; et ne X *cum* PS-AM *pae* |
adicies $\Sigma^T \Lambda^L Q$ | pecc. (1°) — 6. dicas
om. Θ^A .

6. ne] $Z^* S^*$; *om.* $\Phi Z^2 S^2 \Omega^M$ *cum* AU q
Ev, s dni et PEL Casp. $\mathfrak{H}$ Rab. «et ne di-
cas» Hug. | domini *edd.*; d*** Φ^P^* | multi-
tudinis] Q^* ; multitudini $Q^2 Z^*$; multitu-
dines Tx; multitudinem X | meo.] nostro-
rum ΣC^* .

7. misericordiam Φ^P | enim *om.* Y | ab
illo = GQT *cum* FU rem, GR-M Jb, PS-AM
pae, s et Θ ; + est X *cum* PEL Casp, *cf.*
CAE s (sunt) et Θ ; + cito proximant *edd.*;
+ cito proximat ($\sim$ pr. c. Π^H) *cett.* *cum*
 Θ^L | ira] uita Ψ^D^* .

8. non] noli Y^* ; ne $Y^2 \mathfrak{a}$ | conuerteres b |

deum = $G\Sigma YZ^* T x$ *cum* CY te (*codd.* WLMB),
A-SS Bar et AU s Fra ($\mathfrak{A}/4$); dominum *cett.*
cum AU (*passim*), AU spe, PS-AU spe, CAE (7/8)
et Θ | et ne] neque Σ *cum* AU (*passim*) | de
om. $\Omega^M b^*$.

9. uenit] $M^* \Theta^{M^*}$ *cum* CY te, AU spe,
PS-AU spe, PEL Rm, GI et A-SS Bar; ueniet
 $\Lambda L M^2 Q Y \Phi \Theta^{M^2} Z \Psi^D$ *edd.* *cum* AU ($\mathfrak{A}/4$), FU
fi et Θ | illius] in ras. ΩJ^2 ; domini $\mathfrak{a}$ | disper-
dit $Z^* T$; perdet A.

10. an. es.] in ras. Z^2 ; confidere Θ^H |
anxiuss A^* ; anxius $A^L S^2 Y$; anxus L^* |
ini.] iustus Y^* | nihil] non $\Omega arelst$ | tibi] ti
 Σ^T^* ; *om.* XALQ* (*ut vid.*) $\Theta \Omega w$ | $\sim$ tibi
pr. $\Sigma^T^2 C Z^*$ | in (2°) *om.* T^* | in diem XA
cum AU spe (*codd.* MP); in tempore ΣZ^* ,
cf. v. 1 et Θ^1 | et uind. *om.* Π^H^* *cum* Θ .

11. in omnem uentum] Y^* *cum* PS-
AU spe (*cod.* S); in (o)mni uento $CLY^2 \Theta^H$
 $\Gamma^{AM^2} \Psi^D \mathfrak{g}$ *cum* AU spe, PS-AU spe (*codd.* MLC)
et Θ | uent. — omni *om.* Γ^{M^*} ex homoeotel. |
in (2°) *om.* Λ^L *cum* PS-AU spe et Brev. goth. |
omnem uiam $\Lambda^L \Pi^H$ (o. unam Π^H^* *ut vid.*) A
 $\Theta^{AM} \Omega^2 J arelst$ *cum* PS-AU spe (*cod.* S). $\mathfrak{H}$ uel «in

5. <de GCAM | <neque GCAM | 6. <et GCAM | <multitudinis GCAM | 7. <misericordia GC
AM | <et (2°) GCAM | 8. $\mathfrak{H}$ non IIII. Θ^A ; XIII. MΦ; XVIII. Q; XX. Γ; Div. sine num. ALY
TSΨ^D; <non GC | <et GCM | 9. <subito GCAM | <et GCAM | 10. <noli GCAM | <nihil
GCAM | 11. <non GCAM | <et GC.

Sic enim peccator probatur duplici lingua
 12 (10) Esto firmus in via Dei et in veritate sensus tui et scientia et prosequatur te verbum pacis et iustitiae
 13 (11) Esto mansuetus ad audiendum verbum ut intellegas et cum sapientia fers responsum verum
 14 (12) Si est tibi intellectus responde proximo sin autem sit manus tua super

os tuum
 ne capiaris verbo indisciplinato et confundaris
 15 (13) Honor et gloria in sermone sensati
 lingua imprudentis subversio ipsius
 16 (14) Non appelleris susurrio et lingua tua capiaris et confundaris
 17 (14) Super furem enim est confusio et paenitentia et denotatio pessima super bilinguem

11. enim] *cum* Θ^{01} | probatur *om.* Θ | 12. in uia dei (*cf.* $\mathfrak{H}^C$) || in ueritate (*cf.* Θ^0) || sensus tui (*cf.* Θ) || scientia (*cf.* $\mathfrak{H}^A$) | prosequatur te (*cf.* $\mathfrak{H}^C$) || pacis (*cf.* $\Theta^?$) et iustitiae? | uerbum (Θ) || 13. uerbum | 13. ut intellegas *om.* Θ | uerum] *cum* Θ^{OL} | 14. ne — confundaris || 16. lingua — confundaris (*cf.* Θ) | 14. in uerbo $G\Sigma A$, *lectio facilior* | 15. sensati *om.* Θ ; *cf.* $\mathfrak{H}$ | ipsius] *cum* Θ^{SO1} | 16. capiaris (*cf.* Θ) || confundaris | 17. paenitentia || denotatio (Θ) | confusio — bilinguem (Θ) || susurratori — contumelia.

Adsunt b(v. 12, esto — tui)x(v. 14).

omni uia» *Iac.* | omni] omnia Φ^R | sic] si Ω^M | enim] omnis Ω^S ; + omnis *agrelst* | peccatorum X | dupl.] *praem.* in $Y\Phi^{RG}\Theta^{M2}Z^2S^2\Omega$ *agrelst*.

12. domini $Y\Phi\Theta^H Z\Omega$ *edd.* | uerit.] uirtute b | scientiam Λ^{L*} | scientia et] Ω^{J2} (ia et in ras.) | et (3^0) ut X *cum* $PS-AU$ *spe*, *cf. v. seq.* | persequatur Ω^S .

13. uerbum] *om.* S^* ; + dei $\Sigma\Lambda^{L2}LY$ $\Phi\Theta ZS^2\Gamma\Psi^D\Omega$ *agrelst* *cum* AU *spe*; + domini M. $\mathfrak{H}$ « uerbum dei ». Rab. non habet « dei » *Hug.* | sap.] patientia X *cum* Θ | fers = G $\Pi^H\Lambda M^*\Theta^{HAM*}T^*S^*$ *cum* AU *spe*; fer QZ^*T^2 ; profer $X\Lambda^L\Gamma M^*\Psi^D*$; profer $Y^*\Gamma^{AM2}\Psi^{D2}r$; refers C; proferes $\Sigma Y^2\Phi\Theta^{M2}S^2\Omega$ *age*; proferas $M^2\text{bst}$. $\mathfrak{H}$ Rab. « proferes » *Hug.* | uerum] *cum* Θ^{OL} ; tuum C (*om.* Θ).

14. ~ int. tibi $C\Theta^H$ | prox. + tuo x | sin] Ω^{J*} *ut uid.*; si $\Phi^R\Omega^{J2}$ | sit *om.* $Y\Omega^M$; *praem.* non g | tuas Λ^L ; *om.* $\Gamma^A g$ | ~ manus tua sit $\Omega^{SJ}a$. $\mathfrak{H}$ al. « sit manus tua » *Iac.* | super] *praem.* ut Ω^M | nec Q^* | ca**piaris Z^* ; accipiaris X | uerbo = $CX\Pi^H YS^*$ *cum* AU *spe*; *praem.* in S^2 *cett.*

15. sensato L; + et X *cum* Θ | lingua] ΣT^* ; + tua C; + uero $\Sigma T^2\Lambda^L\Pi^H TS\Omega^{SJ}$ *edd.* *cum* AU *spe*; + uiro L^2 (~ in p. uiro L^*) | prudentis Z^* ; inproderiti L | subu. + est $\Lambda^L\Pi^H Y\Phi Z^2 TS\Psi^D\Omega$ *edd.* *cum* AU *spe* | illius $X\Theta^H Z^*\Omega^M$; + est L.

16. non] Σ^C* ; ne $\Sigma^C\Pi^H$ | appellaris Y^* ; appellere Ω^M | susurrio] M^*S^* *cum* AU *spe* et $PS-AU$ *spe*; sussurrio Q^* ; susurro $\Sigma\Lambda^L M^2Q^2S^2\Gamma^A\Omega$ *edd.*; *praem.* in uita tua g; + in uita tua $\Sigma T^2\Gamma\Psi^D\Omega$ *are* *cum* Θ^0 | et lingua] ***** ΣT^* ; ne lingua ΣT^2 | et (1^0) *om.* X; + in XY | tua] + ne $XL\Omega^{SJ}$ *edd.* *cum* Θ | cap. et *om.* X, *cf.* Θ | et conf. *om.* Z^* , *cf.* Θ .

17. furem] Y^* ; fure AQ; furorem Y^2S | enim *om.* $\Lambda^L AS$ | ~ est enim X | et paen. *om.* X *cum* Θ | paen.] patientia Γ^M | denutatio S^* ; denudatio Y; deuotatio *relst**; donatio Γ . $\mathfrak{H}$ Rab. « denotatio » quidam dicunt male « deuotatio » *Hug.* Rab. minus recte « deuotacio » *Iac.* | pessima *om.* X | sup. bil.] superbi linguae (linguem S^2) LS^2 | bilingue Λ^L ; bilingue ΣT^*CZ^* ; linguem

<sic GCAM | 12. <esto GCAM | <et (1^0) G | <et (3^0) GCAM | 13. <esto GCAM | <ut M | <et GCA | 14. <si GCAM | <sin GCAM | <ne GCA | 15. <honor GCAM | <lingua GCAM | 16. $\mathfrak{H}$ non VI. Σ ; <non GCAM | <et (1^0) GCM | 17. <super GCAM | <et (2^0) GCAM.

susurratori autem odium et inimicitia et contumelia

18 (15) Iustifica pusillo et magno similiter

VI. 1 Noli fieri pro amico inimicus proximo

inproperium enim et contumeliam malus hereditabit

et omnis peccator invidus et bilinguis

2 Non te extollas in cogitatione animae tuae velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stultitiam

3 Et folia tua comedet et fructus tuos perdet

et relinqueris velut lignum aridum in heremo

4 Anima enim nequa disperdet qui se habet

et in gaudium inimici dat illum

et deducit in sortem impiorum

5 Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos

et lingua eucharis in bono homine abundabit

6 Multi pacifici sint tibi

18. iustifica] $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | pusillum et magnum X Σ (magnatum) A, *lectio facilior* | similiter] cf. $\mathfrak{G}^L$.

VI. 1. amico ($\mathfrak{G}$) || proximo? | invidus || bilinguis ($\mathfrak{G}$)? | 2. in cogitatione ($\mathfrak{G}$) || per stultitiam? | 3. comedet et perdet] cum $\mathfrak{H}$ | aridum ($\mathfrak{G}$) || in eremo? | 4. in gaudium — illum ($\mathfrak{G}$) || deducit — impiorum (*ad mentem eschatologiae recentioris*) | inimici] cum $\mathfrak{H}$; inimicis X cum $\mathfrak{G}^S$ | 5. multiplicat amicos ($\mathfrak{G}$) || mitigat inimicos | abundat GX Σ , *forsitan recte, sed cf. multiplicat et mitigat supra*.

Adest x(a v. 6).

Π^H* | inim. et cont.] inimici**tiae* et contumeliam L | inimicitiae Π^H AQ Γ cum PS-AU spe (cod. S).

18. pusillo = GQ $\Theta^{AM*}Z^*$, cf. $\mathfrak{G}$; pusillo CT*; pupillum $\Theta^H T^2$; pusillum cett. cum AU spe | magno = GCQ $\Theta^{AM*}Z^*T^*$; magnatum Σ ; magnum cett. cum AU spe.

VI. 1. ini.] amicus G* | proximo* Ψ^D ; prox** Y* | improperi* Q* | enim om. Z* cum AU spe | contumelia Y*Z* | malos G | hereditavit Q*Y* | et (2 $^\circ$) + in Y* | pecc.] + et Σ^T .

2. te om. Q | ~ ext. te Z* cum $\mathfrak{G}$ | in cogitationem X | uel. taur.] Φ^{G^2} (t ta in ras.).

3. fol.] alia Σ^T* | comedit Γ^M ; comedat Ω^{SJ} edd. | fructus Y* | suos Ω^M ; tuus T* | perdet] Z 2 (t in ras.); perdat Ω edd. | reliqueris Γ^M ; relinqueris $\Theta^H \Omega$ edd. | ueluti C | her.]

deserto X.

4. animam L $\Theta^{HAM*}\Omega^M$ | en.] autem Ω^M | nequa = GXT*; nequam cett. | disperdet] M*; disperdit CM $^2\Theta^{HAM*}ZT^*$ | qui] praem. (e)um CA $^2Z^*$, cf. RUF pri | inimicis XY Ψ^D edd., cf. $\mathfrak{G}$ | illam Θ^H cum $\mathfrak{G}^L$ | deducit = GCXM $^2Y\Theta$; deducet cett. | in sorte XA Γ | inimicorum L* | ~ imp. in sortem Ω^M .

5. dulcem XQ*T* Ψ^D* | ~ inim. mit. Ω^M | lingua euch.] Z 2 ; linguae gratia Z* cum PAU-N ep (codd. LM); lingua gratiosa Z 2 | lingue Σ^C | eucaris X*M*; heloquens C, cf. $\mathfrak{G}$; gra(t)iosa X $^2\Sigma LQ\Gamma\Psi^Dr$; + gratiosa Y* Φ . ¶ gratiosa Λ^L , al. gratia Θ^M | ~ hom. bono Q | (a)bundavit Λ^L AY*; (a)bundat GX $\Sigma LQZ^*T\Psi^D$ *reliquit cum PAU-N*.

6. multi] Z 2 ; multipl*** Z 2 | sint

<susurratori GCAM | <et (3 $^\circ$) M | 18. <iustifica GCAM.

VI. 1. ¶ noli VI. Ω ; <noli GCAM | <inproperium GCAM | <et (2 $^\circ$) GCAM | 2. <non GCAM | <ne GCAM | 3. <et (1 $^\circ$) GCAM | <et (3 $^\circ$) GCAM | 4. <anima GCAM | <et (1 $^\circ$) C | <et (2 $^\circ$) CAM | 5. ¶ verbum XV. M Φ ; XVIII. Q; XXI. Γ ; Div. sine num. ALYTS Ψ^D ; <verbum GC | <et (1 $^\circ$) G | <et (3 $^\circ$) GCAM | 6. <multi GCAM.

et consiliarii tibi sint unus de mille
 7 Si possides amicum in temptatione posside eum
 et non facile credas illi
 8 Est enim amicus secundum tempus suum
 et non permanebit in die tribulationis
 9 Et est amicus qui egreditur ad inimicitiam
 et est amicus qui odium et rixam

et convicia denudabit
 10 Est autem amicus socius mensae
 et non permanet in die necessitatis
 11 Amicus si permanserit fixus
 erit tibi quasi coequalis
 et in domesticis tuis fiducialiter aget
 12 Si humiliaverit se contra te
 et a facie tua abscondet se
 unanimum habebis amicitiam bonam

9. est amicus qui (1°) (S) || est amicus qui (2°) | egreditur] ingreditur C; conuertitur XA | odium || rixam (S) | 10. mensae] cum H | 11. amicus — fixus || 14. amicus fidelis (S) | 11. age G*A, fallax emendatio | 12. hum. se] humiliatus fueris C cum S, forsitan cum R | unanimum — bonam || 17. aequae habebit amicitiam bonam (S).

Adest x.

(1°) sunt Γ^{A*} | et] *** Z* | cons. sit tibi in ras. Θ^{M*} | consiliarii = GCEQΘ^{AM*} (ut vid.) S cum AU spe et S; consiliarius cett., cf. H | tibi sint om. XZ* | sint (2°) = GCEΓ* S cum AU spe; sunt Q*; sit cett. | ~ s. tibi Λ^LΠ^HΘ^{HM*}ΣΓΩarelvst cum AU spe | de] in ras. ΩJ³; ex Ω^M.

7. poss. (1°) possideas Θ^H; possedis T* | poss. (2°) possides Γ^{M*} | illum CXΘ^H | non] ne Ω edd. | credas] das Γ^{M*} | ei Ω edd.; + temetipsum L cum AU spe et S^{OL}, cf. Io. 2,24; + teipsum QΦ^PΘ^{YD*}Ω^{MS}agre; praem. teipsum ΩJ. || Rab. non habet « teipsum » Hug., item Iac.

8. est] A^{3*}; om. A² | amicum Ψ^{D*} | non om. S* | permanet X | die] tempore Ω^{M*} | tribul.] necessitatis X, cf. v. 10; + tuae Z* cum S.

9. et est] est QΘ^H; ~ est et Ω. || Rab. ant. « et est » Iac. | qui* M | egreditur] Z*; *greditur S*; ingreditur CT; conuertitur X Π^HAMYΦZ³S²Ω edd. cum PS-AU s Cai. || al. conuertitur Θ^M | inimicitias Π^H; ami(c)i- (t)iam Y*Ω^{M*}x cum AU spe | et est — den. om. G, cf. T infra | amicus om. Ω^M | (ri)xam

et c.] in ras. Φ^{P*} | rixas Y | conuitiam Z*; conuicium L, cf. S | denudavit Σ^cQ* Y*(T) cum AU spe (codd. MP*G); denudabat Λ^{L*} | egred. — denud.] ~ odium et rixam et conu. den. et est amicus qui egr. ad inim. T.

10. est autem] et est CL, ex v. praec., cum S | non om. Γ^{M*} | permane(b)it GLZ* Ω³ edd. cum AU spe (cod. S) | in diem Σ | nec.] tribulationis X, cf. v. 8.

11. fixus] fidelis X. || fixus X | quasi om. X | in om. Z* | aget] X*Z* cum AU spe (cod. S) et S; age G*A cum AU spe (cod. R) cf. Ps. 26,14; agit X²Σ^{T*}Λ^{L*}Π^HQ*YΦ^{RG} Z²TSΓ^{A*}M^x cum AU spe (codd. MPC).

12. hum. se] humiliatus fueris erit C Θ^HZ* cum S; humiliatus fuerit T | cont.] citra C | a om. G* | sua Q* | abscondet = GCA^{L*}Θ^HZ*Ω^{I*}x cum AU spe (codd. MPCR) et S; abscondit T cum AU spe (cod. S); abscond** S*; absconderit cett. || abscondet X. Rab. « abscondet » Hug. et Iac. + uel minus recte « absconderit » Iac. | unanimum = GQY*T*; unanimum cett. | habebit Π^HL*.

<et CM | 7. <si GCAM | <et GCAM | 8. <est GCAM | <et GCM | 9. <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM | 10. || est XVI. MΦ; XXII. Γ; Div. sin. num. Ψ^D; <est GCA | <et GCM | 11. <amicus GCAM | <erit CM | <et GAM | 12. <si GCAM | <et GCM | <unanimum GCAM.

- 13 Ab inimicis tuis separare
et ab amicis tuis adtende
- 14 Amicus fidelis protectio fortis
qui autem invenit illum invenit
thesaurum
- 15 Amico fideli nulla est comparatio
et non est digna ponderatio auri
et argenti contra bonitatem
fidei illius
- 16 Amicus fidelis medicamentum
vitae et immortalitatis
et qui metuunt Dominum inve-
niunt illum
- 17 Qui timet Deum aequae habebit
amicitiam bonam
quoniam secundum illum erit
amicus illius
- 18 Fili a iuventute tua excipe doc-
trinam
et usque ad canos invenies sa-
pientiam
- 19 Quasi is qui arat et seminat
accede ad illam
et sustine bonos fructus illius
- 20 (19) In opere enim ipsius exi-
guum laborabis
et cito edes de generationibus illius
- 21 (20) Quam aspera est nimium
sapientia indoctis hominibus
et non permanet in illa excors
- 22 (21) Quasi lapidis virtus probatio
erit in illis
et non demorabuntur proicere
illum

14. thesaurum + benedictionis L cum $\mathfrak{S}^{493\ 253}$, forsitan cum $\mathfrak{R}$ | 15. digna, auri et argenti om. $\mathfrak{S}$ | 16. uitae ($\mathfrak{S}$) || immortalitatis | 17. aequae (cf. $\mathfrak{S}$) || bonam | 21. nimium ($\mathfrak{S}$) || sapientia? | hominibus om. $\mathfrak{S}$ | 22. uirtus] cum $\mathfrak{S}^{5*}$ | illum] illam CXΣ cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte, cf. tamen v. 21 in illa.

Adest x(usque ad v. 18).

13. ab in.] ab hamicis C; praem. et QΘ^{AM} | am.] inimicis CLQ cum AU spe (cod. P*).

14. prot.] protector C | prot. fort.] in ras. Ω¹² | ~ am. fortis fid. prot. Ω^{MSA} | thesauros S cum $\mathfrak{S}^{296}$; + benedictionis L cum $\mathfrak{S}^{493}$.

15. amicos x† | et non] in ras. Ω¹² | pond.] comparatio L cum AU spe (cod. S), cf. supra | il.] ipsius Y; eius Θ^H.

16. uitae + est X | mortalitatis Γ^M Ω^M | metunt Π^{H*}(ut vid.)A* | deum CLQ | inu. — 17. deum om. A* (ex homoeot.?) | inueniunt] Z*; inuenient XA³LMYΦΘZ³Γ grlbt cum AU spe (cod. M) et $\mathfrak{S}$.

17. timent XL*Q*Φ^PΨ^D*x | deum] Z*; dominum CXΣLQYΦ^PΘ^HZ³Ωg cum AU spe (codd. MP) et $\mathfrak{S}$ | habebunt X; habet CΘ^H cum $\mathfrak{S}$ | quon.] quia Σ^T | illum om. Σ^{C*}.

18. accipe X ex 6, 24 | canos] annos X.

19. his CXΣCΛ^L*M*QY*S*Γ^MΨ^D Ω^M | sem.] praem. qui Ωarels | il.] in ras. Ω¹²; eam Ω^{MS} edd. | fructus YT* | ~ il. fr. Θ^H cum AU spe (cod. C).

20. ipsius] in ras. Ω¹²; illius XLS cum AU spe (codd. SC) et PS-AU spe | laboris Ψ^D | de om. Q | generatione CΘ^H cum Brev. goth. | il.] suis Λ^L.

21. sapientiam Y* | hom. om. Σ^T*CZ* cum PS-AU spe et $\mathfrak{S}$ | permanet] Z* cum AU spe; permanebit Λ^LΠ^HALMQYΦΘ^{AM}Z³Γ Ψ^DΩ edd. cum PS-AU spe | excors Ω^M.

22. lapides Y*T* cum AU spe (codd. M*P*); lapis Σ^CΩ^M | ~ prob. uirt. Z*, cf. $\mathfrak{S}$ | in om. Z*T* | illis] reser. Γ^{M2}; illius LZ*, cf. $\mathfrak{S}$ | demorabitur Σ^C*LZ* cum $\mathfrak{S}$ | illum = GΣ^C*AQΘ^{HAM*}; illam cett. cum $\mathfrak{S}$.

13. <ab (1°) GAM | <et GCM | 14. <amicus GCAM | qui GCAM | 15. <amico GCAM | <et (1°) GCAM | 16. <amicus GCAM | <et (2°) GCAM | 17. <qui GCAM | <quoniam GCAM | 18. ¶ fili V. Θ^M; XVII. MΦ; XX. Q; XXIII. Γ; Div. sine num. ALYΘ^{AT}Ψ^D; <fili GC | <et GCM | 19. <quasi GCAM | <et (2°) GCM | 20. <in GCAM | <et GCM | 21. <quam GCAM | <et GCAM | 22. <quasi GCAM | <et GCAM.

- 23 (22) Sapientia enim doctrinae secundum nomen est eius
et non multis est manifesta
Quibus autem agnita est
permanet usque ad conspectum Dei
24 (23) Audi fili et accipe consilium intellectus
et ne abicias consilium meum
25 (24) Inice pedem tuum in conpedes illius
et in torques eius tuum collum
26 (25) Subice umerum tuum et

- porta illam
et ne acedieris vinculis eius
27 (26) In omni animo tuo accede ad illam
et in omni virtute tua serva vias eius
28 (27) Investiga illam et manifestabitur tibi
et continens factus ne derelinqueris eam
29 (28) In novissimis enim invenies requiem in ea
et convertetur tibi in oblectationem

23. sapientia (S) || doctrinae (cf. H) | manifestata G*XΣ, *apocalypticæ*; sed cf. S | quibus — dei] *additamentum ad mentem eschatologiae iudaicae recentioris* | manifesta || agnita | permanet || 21. permanet | 24. intellectus] *varietatis causa? om.* S | 26. illum GC, *erronee ut vid.*, cf. umerum *supra* | in uinculis C | eius] illius CXA | 28. illam] cum S².

Adsunt m(a v. 24, et accipe)h(a v. 25, torques).

23. sapientiam Λ^{L*} | en. doctr.] *in ras.* Ω^{I²} | enim *om.* Λ^{L*}Ω^{S*} | est illius X; eius Ω^S; ~ eius est Θ^H | mult. est] *praem.* in Ω^{MS}; ~ est multis CLΘ^HΥ^Darelst | manifestata G*(*ut vid.*)XΣ | a quibus Θ^H | inagnita Ω^{M*}; cognita Ω^Sarelbst *cum AU spe (codd. MCR)*; magnificata A | permanet] Y*; permane Σ^{T*}; permane(b)it CΣ^cZ*; permanent Y² ST^A *cum AU spe (cod. S)* | (con)spectum d. audi f. et] *in ras.* Ω^{S²} | conspectu Π^HY*T* | domini X *cum AU spe (codd. MPCR)*.

24. accipe cons.] suscipe uerba CΘ^H *cum Brev. goth.* | intellectus — consilium *om.* Λ^{L*} *ex homoeotel.* | ne *om.* Y*.

25. ped.] T*; pedum Θ^{HA*}(*ut vid.*)T² | conpedes] X*; co(n)pede X²A *cum AU spe (cod. M)* | in (2°) *om.* Ω^{Mm} | torque Γ^M *cum Brev. goth.*; torquem XLQΓ^Ah *cum AU spe, Ps, ci et S* | eius] *cum AU ll. laud. et Brev. goth.*; illius XΛ^LAMYΦΘ^{AM}ZSΥ^DΩ^{MSJ*} *edd.* | tuum col.] *cum AU spe et Brev. goth.*; ceruicem tuam h; ~ col. t. XΩ *edd. cum AM, AU Ps, ci et S*.

26. et (1°) *om.* Ω^M | illum GCY *cum AM ep* | ne] non Ω^{J*} (*ut vid.*) | aced. uinc.]

oderis (*ut vid.*) uincula Z* *cum AU Ps* | acedieris = GΛ^{L*}A²MQ²Y²(*in ras.*)Γrelbst; accideris CΥ^DΩ^M; accedieris Σ^cΠ^HA*; accedieris Q*T*; acideris LΘ^{M*}; accidieris Σ^TΦ^P Ω^{SJag}; acidieris Φ^{RG}Θ^{HAM²}Z²S; acediaris T²; accesseris Λ^{L²}; tedieris X, cf. *AM ep.* (taediare); anxius sis h; + illum A | uinc.] *praem.* in CΛ^LΘ^Hmh *cum S^{S*}* | eis Y*; illius CXAΘ^H Z*h *cum AU Ps*; + et ne acideris uinculis L†.

27. in (1°) *cum X* | omni (1°) *om.* Ω^M | an.] amo Σ^{T*} | illum A; eam Q | in (2°) *om.* MQh *cum S¹* | conserua Ω *edd. cum S^{BCL}* | illius X.

28. inu.] *praem.* et LZ² | illam + et quere h *cum AU Ps et S* | tibi *om.* Φ^R | contin. factus] *cum continueris h* | incontinens m | der.] Λ^{L*}Π^{H*}Z*T*; *scrips.* dereliqueris G Σ^TΛ^{L²}Π^{H²}Q*²Θ^{HAM*}T²S *cum AU spe (codd. SPC)*; derelinquas M²YΦZ²ΓΥ^DΩm *edd. cum AU Ps*; derelinques M*² | illam CX.

29. in eam ΣM*Z* | conuertitur AYT | in oblationem Θ^{H*}; in oblectatione XALM* Y* *cum AU spe (codd. MP)*; in laetitiam h *cum AU Ps*.

23. <sapientia GCAM | <et GCAM | <quibus GCAM | <permanet CM | 24. ¶ audi XVIII. MΦ; *Div. sine num.* XY^D; <audi GCA | <et (2°) GCM | 25. <inice GCAM | <et GCM | 26. <subice GCAM | <et (2°) GCM | 27. <in (1°) GCAM | <et GCM | 28. <investiga GCAM | <et (2°) GCAM | 29. <in (1°) GCAM | <et GCAM.

- 30 (29) Et erunt tibi conpedes in
protectionem fortitudinis
et bases virtutis et torques illius
in stolam gloriae
31 (30) Decor enim vitae est in illa
et vincula illius netura salutaris
32 (31) Stolum gloriae indues eam
et coronam gratulationis super-
pones tibi
33 (32) Fili si adtenderis mihi disces
et si adcommodaveris animam
tuam sapiens eris
34 (33) Et si inclinaveris aurem tuam

- excipies doctrinam
et si dilexeris audire sapiens
eris
35 (34) In multitudine presbytero-
rum prudentium sta
et sapientiae illorum ex corde
coniungere
(35) ut omnem narrationem Dei
possis audire
et proverbialia laudis non effu-
giant te
36 Et si videris sensatum evigila
ad illum

30. prot. fortitudinis (S) || bases uirtutis (cf. H) | <et torques R | 31. netura] fila hyacin-
thina (cum S) alligatura C | salutaris] R? cf. 15, 3 | 32. stolam — eam (S) || 15, 5. stolam
gloriae uestiet illum | 34. et si incl. aurem tuam et et si dil. audire ~ R cum S? | doctrinam]
cum SOL | 35. presbyterorum (S) || prudentium, cf. 8, 9 | ex corde om. S.

Adsumt mh(usque ad v. 35, sapientiae).

30. et er. — prot. om. m per homoeot. |
conpedes] S* cum AU spe et S; praem. in
Ω^M; + eius ΣΛ^LΠ^HΥΦΖS*ΓΨ^DΩh edd.
cum SOL | in (r^o) om. T* | in protectionem =
GLM²QY²T*SY^Dh edd. cum AU spe (codd. S
CR) et S; in protectione cett. | fortitudines T*;
om. h; + (e)ius CXΘ | et bas. uirt. om. Ω^M
cum AU Ps et S | uases AY*; uasis Π^HQΨ^Dm;
ua[...] h | torque Σ^C; torquem X | eius X |
~ bas. il. et torq. uirt. C | in stola Λ^LΠ^HA
M*Y*ΦΘZ²STΩ | in (2°) om. m ut vid.

31. uitae om. ΣT* | et] de G | u.] Z*;
in uinculo Z² | eius h | netura = GAM*(ut
vid.)Θ^{AM}T* (ut vid.); natura Q; nectura
XΛ^LΠ^Hm (ut vid.); nexura T²; adligatura
LY*Φ^{RGS}*; alligatura CΣY²Φ²Θ^HZS²Ψ^DΩ
edd.; ligatura Γ; ac ligatura M²; tecturae
h; praem. fila hyacinthina CM²Θ^{HAM}*Z*
[[iacinctina CM²; iachintina Θ^M*; iacyn-
thina Θ^H; hyacynthina Z*]], cf. AU Ps.
¶ alligatura Θ^M | salutaris] ΩJ²*; salutis
ΩJ²mae.

32. stola ΣAM*Y*Φ²ΘT²Ω^{MS}arels;

praem. et h; praem. (h)ut CX | ind. illam in
ras. brev. spat. ΩJ² | eum Ψ^D; te ΣT | corona
Y*T² | superinpones C; impones ae.

33. fili — disces] si uolueris fili poteris
erudiri h cum S | disces + eam YΦZ²S*Ψ^D
Ω^{MSJ}*age | animam tuam] Z*; aurem tuam
XA ex v. seq.; animum tuum YΦZ²Ψ^DΩ edd.
¶ animam tuam X.

34. tot. v. om. ΣC* per homoeotel. | et (r^o)
om. CXYΦZ²Ψ^DΩh edd. | tuam om. Γ^M | exci-
piaes G*; excipiens Y*; excipes Ω^M; exci-
pis h | direxeris C | audi** ΣT*; aure C;
+ doctrinam ΣT² | erit ΓA*.

35. in multitudinem Θ^HΓ | presb.]
seniorum Xh | prudentum Γ^M; om. Z*h |
sta] ista X | et (r^o) + qui h, cf. S | sapien-
tiam Z*; sapientia ΣT; sapi[...] h | illorum]
in ras. brev. spat. ΩJ²; eorum LS | ut] et LY*
cum PS-AU spe | non] ne SQJ* | effugiunt G;
effugient AQ | te] praem. (h)a CAMYΦΘ^{MS}
Z²SΨ^DΩ edd.

36. et (r^o) om. Q cum S | *****atum
Y* | euigilia Γ^M | illum] in ras. brev. spat. ΩJ²;

30. <et (r^o) GCAM | <et (2°) GCA | <et (3°) M | 31. <decor GCAM | <et GCAM | 22. <sto-
lam GCAM | <et GCM | 33. ¶ fili VII. Σ; XXI. Q; XXIII. Γ[A]^M; Div. sine num. X; <fili
GCAM | <et GCM | 34. <et (r^o) GCAM | <et (2°) GCAM | 35. <in GCAM | <et (r^o)
GCAM | <ut GCAM | <et (2°) GCAM | 36. <et (r^o) GCAM.

et gradus ostiorum illius exerat
pes tuus
37 Cogitatum habe in praeceptis
Dei
et in mandatis illius maxime
adsiduus esto
et ipse dabit cor tibi
et concupiscentia sapientiae da-
bitur tibi
VII. 1 Noli facere mala et non te
adprehendent
2 discede ab iniquo et deficient
mala abs te
3 Non semines mala in sulcis

iniuriae
et non metes ea in septuplum
4 Noli quaerere ab homine duca-
tum
neque a rege cathedram ho-
noris
5 Non te iustifices ante Deum
quoniam agnitor cordis ipse
est
et penes regem noli velle videri
sapiens
6 Noli quaerere fieri iudex
nisi valeas virtute inrumpere ini-
quitates

VII. 2. mala] cf. 6¹⁰⁶ | 3. mala om. 6 | iniuriae] *lectio rarior*; iniustitiae CΣA; iniquitatis X | 4. ab homine] *correctio pia*; 1? | 5. quoniam — ipse est] *cum* 1 ut vid., cf. *vocem agnitor*; om. 6 | 6. ualeas (6) || uirtute.

Adsunt mb(v. 5ab)h(a v. 36, ostiorum, partim, fol. lac.).

eum Ω^{MS} *edd.* | grados] Λ^L*Y*; limina X, cf. AU Jo (limen) | hostiorum GCXΣC*Λ^L T*Γ^AΩ^{MJ}ma; hosterum Σ^{C2} ut vid.; [...]rum h | eius Z*^h cum AU Jo, Nm | exerat] Q²; **terat Q*; terat Q³; extereat Π^{HL}*S*; extrahet Γ^A.

37. cog.] [...] h; + tuum arelsc | ha-
be*** G*; habet G² | in (1°)] plenum h, cf.
6⁰ | dei + tuis T* | eius A | dabit] [fi]rmauit
h cum 6 | cor tibi] Z*; ~ tibi cor YΦZ²Ψ^D
Ω^{MSJ2} (in ras.) *edd.*; cor tuum h cum 6 |
et (3°) om. Q cum Brev. goth.; in S | concu-
piscit Π^H* ut vid.

VII. 1. malum Ψ^D* | adpreendunt X;
conphendent Lh; + mala h cum 6^L.

2. disce M† | deficient Q; deficient Σ^C;
discedunt h cum FU rem.

3. non (1°)] noli Y*; *praem.* fili Ω^S
arelusc cum 6. ¶ Rab. « non » Iac. | iniu-
riae = GT* cum FU rem et PEL; iniusti(t)i(ae)
CΣA^LΠ^HALMYΦΘZ²SGΨ^DΩ *edd.* cum AU
spe; iustitiae Q cum Brev. goth.; iniquitatis Xh

cum PRIS; *legi nequit m*; *praem.* iniquitatis
Θ^{HZ}*. ¶ iniustitiae G; al. iniuriae, al. ini-
quitatis Θ^M | metis Q*T; metas Y | eam
Ψ^D; illa X cum FU, PEL, PRIS | in (2°)
om. Ω^S.

4. ab hom.] domino ht* (*ed.* 1592);
a domino hwt cum 6 | ducatu Π^H; du-
cato Y* | a om. S* | cathedra Y*.

5. non] noli Z* | iustifēs L; iustificare
Z* | ante] apud Ω^S. ¶ Rab. « ante » Iac. |
deum] Z*; dominum XLΦ^PZ²bh cum PS-AU
spe (*cod.* S) et 6 | ~ est ipse Ωa | et om.
Γ^M* | reges ΩJ* | uelle uid.] uidere Y; uideri
Ω^M; uelle uidere Θ^A*; uelle Σ^C; ~ uideri
uelle Σ^T; + esse h.

6. nisi] ne non CZ*(ut vid.)h cum HI
h et 6; *praem.* ** m (ut vid.); + si Λ^L*Π^HAL
MQ*YΦ^{RG}ΘZ²TSg cum AU spe | uales Θ^H |
uirtute] Y*; uirtutem Π^HLY²Z*TSΓ^M cum
AU spe (*codd.* MPS); om. h, cf. 6 | inr.] auferre
h cum 6 | iniquitatis Π^HLQYΦ^{GZ}*TSΓ^M
cum AU spe (*codd.* MPS); iniquitatem Am

<et (3°) GCAM | 37. <cogitatum GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCM.

VII. 1. ¶ noli VII. Ω; XVIII. MΦ; XXII. Q; XXV. Γ; *Div. sine num.* ALYTSΨ^D; <noli
GC | 2. <discede GCAM | 3. <(non (1°) GCAM | <et GCM | 4. <noli GCAM | <neque GCAM |
5. ¶ non XX. MΦ; XXVI. Γ; *Div. sine num.* Ψ^D; <non GCA | <quoniam GCM | <et GCAM |
6. <noli GCAM | <nisi GCM.

- ne forte extimescas faciem potentis
et ponas scandalum in agilitate tua
7 Non pecces in multitudinem civitatis
nec te inmittas in populum
8 Neque alliges duplicia peccata
nec enim in uno eris immunis
9 (10) Noli esse pusillanimitas in anima tua
10 exorare et facere elemosynam

- non despicias
11 (9) Ne dicas in multitudo munerum meorum respiciet Deus
et offerente me Deo altissimo suscipiet munera mea
12 (11) Non inrideas hominem in amaritudine animae
est enim qui humiliat et exaltat circumspexit Deus
13 (12) Noli amare mendacium adversus fratrem tuum
neque amico similiter facias

11. deus *om.* Θ | offerentem me *scr.* GCX Σ^T A, forsitan cum archetypo; certo tamen ablat. absol. intenditur | munera mea] cum Θ^O | 12. circumspexit deus] cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. 14, 22; *om.* Θ | 13. amare] enarrare CX; arare $\mathfrak{K}$? cf. Θ | amico] CT cum Θ ; amicum G; in amicum X Σ A.

Adsunt mb(v. 13, noli — fratrem)h(partim, fol. lac.).

cf. PS-AU spe (codd. MVLC^{1/2}) et $\mathfrak{H}$ | ext.] uerearis h, cf. Θ | a faci(e) $\Lambda^L\Pi^H$ TS* Γ^A m cum Θ ; a faciem Γ^M | portantis Ω^{S*} ; potantis Ω^{S2} | ponas] m*; pones Θ^H m² (ut vid.) | in agil. tua] anime tue X | agil.] (h)equitate CZ* $\mathfrak{h}\mathfrak{w}\mathfrak{c}$, cf. Θ | ~ tua aequ. h.

7. in multitudinem] T*S*; in multitudo C Σ^C AMQY Φ Θ^A MZT²S² Ψ^D Ω m (ut vid.) agel cum AU spe et Brev. goth. | ne inmittas te h.

8. allegis T* | peccato S*; peccati Σ^C | neque Ω^S | enim *om.* Ω^M | in uno eris inm.] emeris munus Ω^M ; ~ inm. heris in huno C cum Brev. goth. | in uno eris] in ras. Ω^{J2} ; ~ eris in uno Ω^S ; innoueris Σ^{T2} (nou in ras.) | unu h*; *** m | communis A; immunus Q*.

9. noli + e** T* | pusillanimitas G*Q* Y*T*; pusillanimus Ω^{MJ*} ; pusillanimitas G² | animo tuo Ω^{MS} are $\mathfrak{h}\mathfrak{b}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; contumacia T; oratione tua Z*(ut vid.)h cum Θ . ¶ ant. «in anima tua» uel cum Rab. «in animo tuo» Iac.

10. exorari L; *om.* h cum Θ | fac. elem.] misericordiam facere h | ne Ω h edd. | dispici-

cias A*Y Θ^M ; despicias Φ^P ; despexeris h; deficias CQZ*.

11. nec Π^H Y; praem. et X | dixeris Xh | in multitudinem X Σ^C Λ^L Q*Yh | mu.] numerum Y* Γ^M Ψ^D h; munerum Y² | respicit Y | offerente = Σ^C Λ^L LMY Φ^P Z² Ω h edd. cum AU spe (codd. MPR) et Θ ; offerentem m cett. cum AU spe (codd. GS) | domino Q | alt. *om.* h | suscipient Θ^A ; accipiet Ω^M | mun.] **era A*; **ra Σ^{T*} ; praem. et C | ~ mun. mea (sus)cipiet Ω edd. ¶ al. «susc. mun. mea» Iac.

12. in amaritudinem GT*S* cum AU spe (cod. P); in amara[...] h; *om.* Π^H ; praem. cum sit h, cf. Θ | animae + su(ac) CX Σ^T T Ω^S cum Brev. goth. et Θ | est] praem. unus h | circumspexit in ras. brev. spat. Σ^{C2} et Ω^{J2} ; cir[...] h; circumspexit C Σ^T Π^H * S*m; *om.* AU spe cum Θ .

13. amare] m cum AU spe; amar* Λ^L *; arare $\mathfrak{r}\mathfrak{w}\mathfrak{c}$; narrare h cum PS-AU spe et CO Tol XVII; (h)enarrare CXZ* (ut vid.) | aduersum Q | tuum Ω^{M2} (t. in ras.) | neq.] ne L | (a)mico = CTm (ut vid.)h cum CO Tol XVII et Θ ; amicum G; in amico Y* Θ^H cum PS-AU spe; in amicum cett. | ~ fac. sim. M.

<ne GCAM | <et GCM | 7. <non GCAM | <nec GCAM | 8. <neque GCM | <nec GCAM | 9. <noli GCAM | 10. <exorare GCAM | 11. <ne GCAM | <et GCAM | 12. <non GCAM | <est GCAM | 13. ¶ noli XXI. M Φ ; XXIII. Q; XXVII. Γ^A ; Div. sine num. AYTS Ψ^D ; <noli GC | <neque GCAM,

- 14 (13) Noli velle mentiri omne
mendacium
adsiduitas enim illius non bona
15 (14) Noli verbosus esse in multi-
tudine presbyterorum
et non iteres verbum in tua ora-
tione
16 (15) Non oderis laboriosa opera
et rusticationem ab Altissimo
creatam
17 (16) Non te reputes in multitu-
dine indisciplinatorum
18 (16) memento irae quoniam non
tardabit
19 (17) Humilia valde spiritum tuum

- quoniam vindicta carnis impii
ignis et vermes
20 (18) Noli praevaricari in amicum
pecunia differenti
neque fratrem carissimum auro
spreveris
21 (19) Noli discedere a muliere sen-
sata et bona
quam sortitus es in timore Dei
gratia enim verecundiae illius
super aurum
22 (20) Non laedas servum operan-
tem in veritate
neque mercennarium dantem
animam suam

16. laboriosam operam Σ^T cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 19. carnis (cf. $\mathfrak{H}$) || impii ($\mathfrak{S}$) | 20. pecunia (cf. $\mathfrak{H}$) || differenti (cf. $\mathfrak{S}$) | spreueris] $\mathfrak{K}$? | 21. quam — dei] cf. 26, 3 | gratia ($\mathfrak{S}$) || uerecundiae?

Adsunt mh(partim, fol. lac.).

14. mentire T^* cum *AU spe* (codd. MPS) | omnem $Y^*\Psi^D*$ | bona] proficiet ad bonum h, cf. $\mathfrak{S}$; praem. est $\Sigma MY\Phi Z^2 S\Gamma\Psi^D\Omega m$ edd.

15. uerb. e.] garrulari h; ~ e. uerb. Λ^L | uerb.] uersus L; med***** (fors. meditabundus) Z^* | et om. Z^* | non om. S^* | uerba Ω^J | tua om. Ω^M | ~ in or. tua Q^* (ut vid.) $Thare\iota b\sigma c$.

16. non] ne Λ^L | laboriosam operam $\Sigma^T h$ cum $\mathfrak{S}$ | rusticatione Q ; rusticitatem C $Y^2\Theta^H$; iustificationem Ω^S ; agriculturam Z^* (ut vid.) cum *AN Mt h*; agri[...] h | creata Qh | ~ cr. ab alt. $\Omega^S are\iota b\sigma c$. $\mathfrak{H}$ Rab. « ab alt. cr. » *Iac*.

17. te r.] adhereas h | deutes X | in multitudinem Z^* (ut vid.) Ψ^D ; multitudini h | indisc.] in ras. Z^2 ; fors. impiorum Z^* .

18. mem. — quon.] memento enim quoniam ira h cum $\mathfrak{S}$ | ire $X\Sigma\Psi^D\Omega a$ | quia XL | non om. S^* | tardauit AQ ; tardat XY ; tardabit S^* .

19. uindictae Q | ignes XT^* | uermes] $\Lambda^L T^*$; uermis $CA\Lambda^L 2\Theta^H AM Z^* T^2 S^* \Omega h$ edd.

20. pr(ae)uaricare $\Pi^H AQ^* Y^* \Phi \Theta^H AM^*$ $Z^* TS\Psi^D\Omega^S h$; pruaricar* Ω^M | in amicum] Λ^L^* ; amicum $T^* h$, cf. $\mathfrak{S}$; in amico $\Lambda^L 2 T^2$ | pec. dif.] in ras. $\Omega^J 2$; pro differenti ιw | pecunia] $\Lambda^L^* Y^*$; pecuniam $\Sigma \Lambda^L 2 \Pi^H L^* Q^* Y^2 Z^*$ (ut vid.) $T\Gamma\Psi^D\Omega^S magrel\sigma c$; pecuniae S ; pecuni[...] h | differenti $M^* 3$; diffenti Σ^T^* ; defferenti $M^2 Y$; differentem Z^* (ut vid.) $agrel\sigma c$; deferenti $T\Omega^M 5$; [...] h; + et M^t . $\mathfrak{H}$ « defferenti » cum Rab. uel « differentem » *Hug*. uel « differentem » *Iac*. | caris. om. Ω^S^* ; praem. tuum $\Omega^S a$. $\mathfrak{H}$ « fratrem carissimum » cum Rab. *Iac*. | auro spreu.] aures (ut vid.) praeberis Q^* ; auros pr(e)beris $A^* S^*$; praem. in r | spreu.] spū eris Φ^R ; sophir ιw .

21. disce*dere h; discere $Q^* \Theta^H A^*$ $T^* m$ | a om. m | mul. + tua h | quam] quoniam $S^* \Omega^M$ | est S^* | in timorem Q^* ; in sorte C | domini $X\Omega m$ edd. | gratie Σ^T | eius X .

22. ledes Q | ser. + tuum Ω^M | in ueritatem mh | ~ in uer. oper. Ω edd. | nec X | mercennarius Q^* | dante Π^H ; ponentem h; + in opere Λ^L .

14. <noli GCAM | <adsiduitas CAM | 15. <noli GCAM | <et GCAM | 16. <non GCAM | <et GCAM | 17. <non GCAM | 18. <memento GCAM | 19. <humilia GCAM | <quoniam GCM | 20. <noli GCAM | <neque GCAM | 21. <noli GCAM | <quam GCM | <gratia GCAM | 22. $\mathfrak{H}$ non XXII. $M\Phi$; XXIII. Q ; XXVIII. Γ ; *Div. sine num.* $ALYTS\Psi^D$; <non GC | <neque GCAM.

23 (21) Servus sensatus dilectus quasi
anima tua
non defraudes illum libertate
neque inopem derelinquas illum
24 (22) Pecora tibi sunt adtende illis
et si sunt utilia perseverent apud
te
25 (23) Filii tibi sunt erudi illos
et curva illos a pueritia illorum
26 (24) Filiae tibi sunt serva corpus
illarum
et non ostendas hilarem faciem
tuam ad illas

27 (25) Trade filiam et grande opus
feceris
et homini sensato da illam
28 (26) Mulier si est tibi secundum
animam tuam non proicias
illam
et odibili non credas te (27) in
toto corde
29 (27) Honora patrem tuum
et gemitus matris tuae ne obli-
viscaris
30 (28) Memento quoniam nisi per
illos non fuisses

23. quasi] cum $\mathfrak{H}$ | non defr. — libert. ($\mathfrak{G}$) || neque inopem — illum (cf. Deut. 15, 13 $\mathfrak{G}$) |
25. illos (2°)] cum $\mathfrak{H}^c$ | 26. serva] cum $\mathfrak{H}$ | 27. feceris] lectio facilior; perfeceris CX cum $\mathfrak{G}$, forsitan
cum $\mathfrak{K}$ | 28. si om. ΣA cum $\mathfrak{G}$, forsitan recte, cf. v. 25, 26 | et odib. — te] cum $\mathfrak{G}^{OL'}$ | <in toto
corde $\mathfrak{G}$, item $\mathfrak{K}$? | 30. nisi per illos non fuisses] cum $\mathfrak{G}$ (deest $\mathfrak{H}$).

Adsumt m(usque ad v. 26, non)x(a v. 29)h(partim, fol. lac.).

23. servum CZ* cum $\mathfrak{G}$; [...] h | sensa-
tum C; senatus L*; sapientem Z*; [...]m
h; + sit tibi $\Sigma \Lambda^L MY \Phi S \Psi^D \Omega$ edd., cum PS-
AU spe (1/2; cf. infra) et τ^{88} ; + sit Γ . $\mathfrak{H}$ al.
sit tibi Θ^M | dilectus] dilige CZ*h, cf. $\mathfrak{G}$ |
quasi] sicut h; om. X | animam tuam CZ*h;
anima tuam Ψ^D *; sit anime tue X cum PS-
AU spe (1/2) | non] ne X Ψ^D ; praem. et CX
cum $\mathfrak{G}^{155}$ 157 498; [...] h | illum] ΩJ^* ; eum
A $\Theta^H \Omega J^2$ | libertatem Q* Ψ^D h; liberate
 Π^H * Θ^M *; liberate Y | neque] et X;
[...] h | derelinques T*; te relinques Σ^C *
ut vid.; ne relinques X cum AU spe et PS-
AU spe | illum (2°)] Z*; (e)um CXZ*m.

24. ~ sunt tibi XA | illis] praem. in
 $\Sigma \Lambda^L$ | et si sunt]. $\mathfrak{H}$ et sicut Λ^L | sunt + tibi
h cum $\mathfrak{G}$.

25. fili A*S* Ω^M ; praem. de filiis (titulo
in textum inserto) Γ^M | tibi + si M* Φ^P | (e)rude
XQ*Y | curua] ΩJ^2 ; cura Ω^{MSJ} *m*(ut
vid.)a; flecte h. $\mathfrak{H}$ Rab. *curua* Hug. et
Iac. | illos om. h | ill.] eorum Xgr; [...]orum h.

26. tibi + si M* Φ^P | illorum X; earum
C Θ^H | et om. S* | hylarem C Ω ; illarem Ψ^D *
ut vid.; ilarem X $\Sigma^T \Psi^D$; hirarem Π^H * | ~
ilarem (h)ost. Xh (ut vid.) | tuam om. g | ~
fac. tuam hil. LQ.

27. fil.] illam X; + tuam $\Sigma \Lambda^L \Pi^H Q$
cum $\mathfrak{G}^1$ | perfeceris CX $\Theta^{HM} Z$ cum AU do
et $\mathfrak{G}$; perficeris Θ^A h | hom.] praem. omni G'
insensato Ψ^D * | eam X.

28. si om. ΣAZ^* cum $\mathfrak{G}$ | tibi om. M |
non] Z*; ne Z* | proicies h | eam C Θ^H h |
odibile Y*; odibilis Π^H * | ~ te non cr. L |
corde + tuo $\Pi^H A \Omega^{SJ}$ edd.; + ***** Σ^C .

29. hon.] praem. fili C* ΣX | tuam L*
gemitus XY*T | ne] non LY Φ^P x.

30. quia XZ* cum τ^{88} ; om. Σ^T *C;
praem. (e)nim XL $\Phi^P \Theta Z^* T \Psi^D$ * (ut vid.) cum
AU spe, cf. PS-AU spe (inc. nisi enim) | nisi —
fuis.] per illos natus es h cum $\mathfrak{G}^{AS}$ | illos + na-
tus Q Θ^{HAM} *arelsr, cf. PS-AU spe (non fuis-
ses natus) et $\mathfrak{G}^{AS}$ | fuisset Ψ^D * | retribu(e)s
XY*TS* cum PS-AU spe (cod. S) et $\mathfrak{G}$; praem.

23. <servus GCAM | <non GCAM | <neque GCM | 24. <pecora GCAM | <et GCAM |
25. $\mathfrak{H}$ filii VI. Θ^{AM} ; XXIII. M Φ ; XXV. Q; Div. sine num. ALYTS Ψ^D ; <filii GC | <et GCM |
26. <filiae GCAM | <et GCAM | 27. <trade GCAM | <et (2°) GCM | 28. <mulier GCAM |
<et GCAM | 29. $\mathfrak{H}$ honora VIII. Σ ; XXIII. M Φ ; XXVI. Q; XXVIII. Γ ; Div. sine num. ALY
TS Ψ^D ; <honora GC | <et CM | 30. <memento GCAM.

et retribue illis quomodo et illi
tibi
31 (29) In tota anima tua time Deum
et sacerdotes illius sanctifica
32 (30) In omni virtute dilige eum
qui te fecit
et ministros eius non derelin-
quas
33 (31) Honora Deum ex tota anima
tua
et honorifica sacerdotes
et propurga te cum brachiis

34 (31) Da illi partem sicut manda-
tum est tibi primitiarum et
purgationis
et de negligentia purga te cum
paucis
35 (31) Datum brachiorum tuorum
et sacrificium sanctificationis
offers initia sanctorum
36 (32) Et pauperi porrige manum
tuam
ut perficiatur propitiatio et be-
nedictio tua

30. retribue] quid retribuēs XT* cum ⑤, forsitan cum ③ | 31. in] cum ③ et ⑤; ex CY, cf. v. 33 | sanctifica] cum ③ | 33. honora] cum ③ | ex tota anima tua om. ⑤, cf. v. 31-32 | propurga] ex «pro purga», nota marginali? | (pro)purga te cum brachiis || 34. purga te cum paucis; cf. 34. purgationis et 35. brachiorum tuorum | 34. purgationis || de negligentia (⑤) || purga te | cum paucis || 35. brachiorum tuorum (⑤); cf. v. 33 | 35. tuorum om. ⑤ | sacrificium (⑤) || offers | 36. propitiatio || benedictio (⑤).

Adsunt b(vv. 31-33a)xh(usque ad v. 32a, partim, fol. lac.).

quid XT* cum ⑤; [...] h | et (2°) om. S cum AU spe (codd. P*S), PS-AU spe, τ⁸⁸ et ⑤.

31. dominum CX⑥ edd. cum PS-AU spe (2/2) et ⑤ | ~ deum time b | eius Λ^L cum CY ep | sancti Y*.

32. uir.] + tua CΠ^HAY*Φ⑥Ωxh relbst cum PS-AU spe (2/2) et ⑤⁵¹ | dil.] time x cum PS-AU spe (1/2) et v. 31 | eum] deum CLY^D cum AU spe | ~ fecit te ΣY^Db cum PS-AU spe (codd. MVLC 1/2) et ⑤ | illius C cum PS-AU spe (codd. MLC 1/2) | ne Ω^M agelbst | dereliquas Γ^M; relinquis M⑥^{AM}.*

33. dominum Cb cum AU spe (cod. M), PS-AU spe (1/2), τ⁸⁸ et ⑤ | honorif.] honora XΩJ* (ut vid.) | sacerdotum T*; sacerdotem L⑥^HT³ cum ⑤; + illius X, cf. CY ep (eius) et PS-AU spe (codd. FMLC 1/2; et sac. eius hon.); + da partem eis sicut mandatum tibi est S cum ⑤, cf. v. 34 | et propurga te cum brachiis om. Z*T cum ⑤; sublin. w | et (2°) + pro peccato X | propurga] Y*ΩJ*; purga XΛ^LΠ^HY²Ω^{SJ}2; perpurga M; propugnato ⑥. ¶ purgato ⑥^A* ut vid. purga te ⑥^A2. al.

propurgato ⑥^M* ut vid. al. propurga te ⑥^M2. Rab. «purga» Hug. et Iac. + al. «propurga» Iac. | te] Y*; om. Y²⑥ | cum brach. om. X | brachiis + tuis Π^H.

34. da — mand. om. T* | da praem. et CZ* cum ⑤ | illi] S*; illis CZ*^SY^DΩ edd. | partem] Γ^M2 (rt resc.); partes C | ~ part. prim. sic. mand. est tibi Ω^M | et (1°) om. Π^H Y²SY^Dx | purgationes T* | de] te x | negl. + tua ⑥^HΩ^MSJ* edd. ¶ Rab. «negl. purga» Hug. | purga te] in ras. Λ^L2 | te om. r | paucis] Y²3; brachiis Z*, cf. v. praec.; ***** Y².

35. tuorum sublin. w | sacrificiorum Y* | sanctificationes x* | (o)ffers = GCXΣ Λ^L*Π^HY²⑥^{HAM}*Z*S; offerens T; offerre Y*; offeres cett.; + domino LM²QY*Φ⑥Z² Ω edd. ¶ «offerens domino», Rab. «offer» Hug. | initia] in uita ΣAL; primitias ⑥^HZ*³, cf. ⑤ et v. 34; praem. et Φ^P⑥Zarelbst cum ⑤ | sanctorum G* ut vid.

36. por.] porge Y^D | ut] et Ω^M; ** G* | proficiatur Z*Γ^MY^D; proficiat Γ^A | propitiatio tua in ras. brev. spat. Ω^J2.

<et (1°) GCAM | 31. ¶ in XXV. MΦ; XXVII. Q; XXX. Γ; Div. sine num. ALYTSY^D; <in GC | <et GCM | 32. <in GCAM | <et GCM | 33. <honora GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GM | 34. <da GCAM | <primitiarum C | <et (2°) GCAM | 35. <datum GCAM | 36. <et (1°) GCAM | <ut GCAM.

- 37 (33) Gratia datus in conspectu
omnis viventis
et mortuo non prohibeas gra-
tiam
38 (34) Non desis plorantibus in con-
rogatione
et cum lugentibus ambula
39 (35) Non te pigeat visitare infir-
mum
ex his enim in dilectione firma-
beris
40 (36) In omnibus operibus tuis me-
morare novissima tua

- et in aeternum non peccabis
VIII. ¹ Non litiges cum homine
potente
ne forte incidas in manus il-
lius
² Non contendas cum viro locu-
plete
ne forte contra consistat litem
tibi
³ (2) Multos perdidit aurum atque
argentum
et usque cor regum extendit et
convertit

38. in conrogatione || cum lugentibus (S) | conrogatione] *lectio difficilior*; rogatione GΣA; congregatione C; consolatione X | 39. te pigeat] *lectio difficilior ut vid.*; pigriteris CT, forsitan cum R | 40. operibus] cum H.

VIII. 3. aurum (S) || argentum | usque om. S | extendit || conuertit (cf. S).

Adest x.

37. datus] ΩI* cum AU spe (codd. MPC); datur Σ cum AU spe (cod. S); dat** ΛL*ΓM*; datis Q; dati CXΛL2ΦPΘHZ*ΓAM2ΩSJ2rsc; + est ΓM. ¶ Rab. «dati» Hug. item Iac. | omnium uiuentium X | omnes L* | uiuentes M*; om. ΩM | mortuum Z*T; praem. super Z* cum S; praem. in ΘHΓ; praem. a L cum AU spe | prohibe G*.

38. non] T*; ne T2 | in om. x | conrogatione = LZ* cum AU spe et PS-AU spe; conrogationem ΘH; congregatione C; rogatione GΣΠHAM*QY2ΘAMTSGx; rogationem ΛL; consolationem ΨD; consolatione cett. ¶ al. «consolatione» ΘMS2 | ambulare X.

39. in om. C, cf. S | dil.] lectione T* | firmaueris CΣTΛLALM*Q*YΦRGΘH*T*S*ΓMx.

40. omn. + enim TΨD | tuis om. L | memora ΘA | nouissimorum tuorum CΣΛLZ* cum RUF Ex, Rm et IS chr (codd.) | pec.] pe**bis ΓM*.

VIII. 1. non] ne ΩS | cum om. x* | hom.] uiro X, cf. v. seq. | pot. om. ΦR | inc(e)-das Q*T*x | manus] manibus ΩSJ* (ut vid.). ¶ Rab. «manus» Iac.

2. uiro] homine L cum AU spe et Brev. goth., cf. v. praec. | locupletem Q | econtra ΣMΦΘM2Z2Ωr; om. ΨD; + te aelbsc | consistat] ΣT1ΘM*; consistat ΣT1; consistent ΣC* ut vid.; insistat CΘHM2; sistat ΛL*; constituat ΠHZ*ΩI2 (in ras.) edd.; con**** M*; concitet M2; conserat L; resistat X. ¶ «consistat» cum Rab. Hug. uel «consistat» Iac. | litem] ΣC*; lites ΣC2 | ~ tibi litem ΨDg cum Brev. goth.

3. multos + enim CA1LMYΦZS2ΨD Ω edd. cum AU spe et S | perdet Q*; perdit Q2ΣC | atq.] et Ωarelbsc | et (r°)] ut T* | cor. reg.] cor rectum C; praem. ad XΣΛL2M2YΦP2ZSGAΨDΩMJ23agrelsc; praem. ac ΦP*. ¶ Rab. «usque cor» Hug. et Iac. | ext.] ostendit ΩS | atque Γ.

37. <gratia GCAM | ¶ et XXVI. MΦ; XXVIII. Q; XXXI. Γ; Div. sine num. ALYTS; <et GC | 38. ¶ non Div. sine num. ΨD; <non GCAM | <et GCM | 39. <non GCAM | <ex GCAM | 40. <in (r°) GCAM | <et GCM.

VIII. 1. ¶ non VIII. Ω; XXVII. MΦ; XXVIII. Q; XXXII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨD; <non GC | <ne CAM | 2. <non GCAM | <ne GCM | 3. <multos GCAM | <et (r°) GCAM.

- ⁴ (3) Non litiges cum homine linguato
et non strues in igne illius ligna
⁵ (4) Non communices homini indocto
ne male de progenie tua loquatur
⁶ (5) Ne despicias hominem avertentem se a peccato
neque inproperes ei
memento quoniam omnes sumus in correptionem

- ⁷ (6) Ne spernas hominem in sua senecta
etenim ex nobis senescunt
⁸ (7) Noli de mortuo gaudere
sciens quoniam omnes morimur
et in gaudium nolumus venire
⁹ (8) Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium
et proverbii illorum conversare
¹⁰ (8) Ab ipsis enim discas doctrinam intellectus
et servire magnatis sine querella

5. homini] cum 9 | 6. ne despicias || neque inproperes (S) | in correptionem] cum archetypo ut vid.; in correptione A; in corruptione CΣ | 8. gaudere (S) || in gaudium | nolumus uenire om. S | 9. presbyterorum (cf. v. 11) || sapientium (S), cf. 6, 35 | prouerbis] praem. in CXA cum S, forsitan recte | 10. doctrinam (S) || intellectus (cf. v. 12) | sine querella] cum S^{L'}.

Adsunt b(v. 8ab)x.

4. linguato] Y*T*; linguoso LY*T*S
cum AU spe | et om. G* | non (2°) | ne Ω^{SJ}* | struas M²; instruas Ω^M; instrues CM*QΓ; inmittes XΘ^H, cf. PS-AU spe (mittes); + instrues L. ¶ « ne strues » Hug. Rab. « strues » Iac. | in igne] Z*T*; in ignem XLMY*Φ Θ^{AM}Z²T²ΓΨ^DΩ edd., cf. S | lingua Y²Θ^{H2}; lingua ΣT*Λ^L*Y*Θ^H*Γ^AΨ^D; linguam X | ~ ig. in ling. ill. X.

5. non] in ras. Λ^{L1} | homine CΘ^HT*; praem. cum CΘ^H | indocto Γ^M | progenia Λ^Lx | tu(ae) ΣCQ*S*.

6. d(i)spi(c)ias LQ*YΘ^MT; despicias Θ^H | auertente x; adauertentem Ψ^{D2}*; uertentem Ψ^{D2} | inproperis Z*x; inproperes S* | memento — 7. spernas] in ras. Ω^{J2} | correptionem = GT*S* cum AU spe (cod. M) et PS-AU spe (codd. MS); corru(p)tion(e) CΣ QY*Φ^PΘ^HZ²Γ^MΩ^{MSJ2}are cum AU spe (cod. S) et PS-AU spe (codd. LC); corruptionem Z*x cum AU spe (cod. P); incorruptione Y²; peccato X; correptione cett. ¶ al. « incorruptione » (pro in corr. ut vid.) Θ^M | sum. in cor.] Z*; ~ in cor. sum. Λ^LAMQYΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^D

Ω^{MSJ2} edd.

7. senecta] Y*; senectute ΣY²Ω^{MSJ}* arel^{bst}. ¶ Rab. « senecta » Iac. | ~ sen. sua T cum S | uobis Ω^M; nouis Σ^T*; bonis L* ut vid. ¶ « nobis » Rab. et glosa « nouis » Hug.

8. mortuo = GΣLT*Γbx cum AU spe, Brev. goth. et S; + inimico CΛ^L*Z*Ω^S; + inimico tuo cett. cum S^L | quon. om. b | moritur b; moriemur CTxa cum Brev. goth. | gaud. + inimicis X; + inimicorum L² | nolumus T; uolumus Π^HΦ^PΩagrels cum Brev. goth. ¶ Rab. « uolumus » Iac.

9. dispicias Y*Θ^MT*x; respicias Q | narr. om. T* | sapientum Θ^HZ*aelb | prouerbis = GΣΓ^M*x; praem. in cett. cum AU spe, PS-AU spe, Brev. goth. et S | eorum Ωarel^{bst}.

10. disce Y*; dices Γ^M*; + sapientiam et Ωarel^{bst}, cf. S²; + et w. ¶ Rab. « discas doctrinam » Hug. item Iac. | doctr. + et XLZ*ΓΨ^D | intellectum XL | seru.] fruire Ω^{MSJ}* (ut vid.). ¶ Rab. « seruire » Hug. et Iac. | magnato X cum PS-AU spe; magnatibus g; mandatis Θ^H, cf. Brev. goth. (seruare mandata).

4. <non (1°) GCAM | <et GCAM | 5. <non GCAM | <ne GCAM | 6. <ne GCAM | <neque GCM | <memento GCAM | 7. <ne GCAM | <etenim GCM | 8. ¶ noli XXVIII. MΦ; XXXIII. Γ; Div. sine num. Ψ^D; <noli GCA | <sciens GCAM | <et GCM | 9. ¶ ne VIII. Σ; <ne GCAM | <et GCAM | 10. <ab GCAM | <et GCAM.

- 11 (9) Non te praetereat narratio
seniorum
et ipsi enim didicerunt a patri-
bus suis
- 12 (9) Quoniam ab ipsis disces intel-
lectum
et in tempore necessitatis re-
sponsum
- 13 (10) Non incendas carbones pec-
catoris arguens eos
ne incendaris flamma ignis pec-
catorum illorum
- 14 (11) Ne contra faciem stes con-
tumeliosi
ne sedeat quasi insidiator ori tuo
- 15 (12) Noli fenerare homini for-

- tiori te
quod si feneraveris tamquam
perditum habe
- 16 (13) Non spondeas super virtu-
tem tuam
quod si spoponderis quasi re-
stituens cogita
- 17 (14) Non iudices contra iudicem
quoniam secundum quod di-
gnum est iudicat
- 18 (15) Cum audace non eas in via
ne forte gravet mala sua in te
Ipse enim secundum volunta-
tem suam vadit
et simul cum stultitia illius pe-
ries

13. arguens eos *om.* Ⓢ | ignis Ⓢ || peccatorum | 14. ne contra] nec contra GX, *ex dittogra-
phia* | 15. fenerari XΣA, *urbane* | 16. spoponderis] sponderis XΣA, *vitiose, sed forsitan cum archetypo* |
17. iudicat] *cf.* Ⓢ *et* Ⓢ | 18. mala sua] *cum* Ⓢ^v.

Adest x.

11. te *om.* X | et] ΩJ*; *om.* ΩSJ²agrelst
cum Brev. goth. | ipse ΓM* | a pat.] apparen-
tibus Q*; a parentibus Q² | eorum L.

12. int.] sapientiam X | neces. + da
CΘ^H; + dabis Λ¹YΦZ²Ψ^DΩagelš; + dare
Z*rtwt *cum* Ⓢ | resp. + dabis XS.

13. incedas ΦPZ* | carbonis x | pecca-
toris = GCAQΘTx* *cum AM Jb, HI Is
et* Ⓢ; peccatores Z*; peccatorum cett. |
arg. — peccat. *om.* x | redarguens Σ | eos]
T*; eum CΘ^{HM2}(*in ras.*)T²; *om.* ΣT*^{CZ}*;
+ et Λ¹Π^HALMY*ΦZ²T²ΓΨ^DΩ *edd.* | ne
om. L | flammam LY* | ignis *om.* Y* | pecc.
om. ω | ill.] ΘM*T*; illius CΘ^{HM2}T² *cum* Ⓢ;
eorum *in ras.* ΩJ²; *om.* AM.

14. ne (1°)] nec GXΠ^HΘ^HT*Ψ^D | c.
fac. stes *in ras.* ΩJ² | facien* x*; + tuam Y* |
~ ne st. c. f. C *cum* Ⓢ | ne (2°)] nec x | insi-
diatur A*; inuidiator x | ore ΦP; *om.* Ω^M.

15. noli] ne L | fen. — si *om.* Q* | fe-
nerare] ΓM*; f(e)nerari CXΣALQ²Θ^{HAM}*
Z*T²S*ΓM²ΩSJ*(*ut vid.*) *edd.*; frenari T*;

+ ** Ψ^D. ¶ Rab. « fenerare » *Iac.* | hom.
om. ΣC* | fortiori] Y*; fortiore Y² | si *om.* L* |
feneraris LT²; frenaueris T* | tamq.] quasi
Y*ΦΨ^DΩarelšst | perd.] *praem.* in ΓM* |
habeto CΘ; habes X.

16. supra Θ^{HZ}*²; per x; *om.* ΣT* |
sponderis XΣAQ*Θ^{AM}*(*ut vid.*)T*ΓM*Ψ^D*;
ponderis x | quasi + si ΓM; + ** M | re-
stituturus Z*² | cogitatio L.

17. sec. *om.* ΣT* | dig.] iustum CΣΘ^H
ΩM²SJ*(*ut vid.*)arelšst *cum Brev. goth.* ¶ uel
« iustum » Y². Rab. « dignum » *Hug. et
Iac.* + uel minus recte « iustum » *Iac.* |
iud.] cogitat C.

18. audacem Y*Z* (*ut vid.*) | non eas]
n**** Θ^H* | ne CΘ^{H2}ΩJ* *cum Brev. goth.* |
in uiam C | mala] ma**a Π^H* | sua] tua Y* |
ip.] ille C | uol.] *in ras.* Z² | ~ suam uol. C
cum Brev. goth. | uadet L | stult.] uanitate X |
ipsius ΣT; eius X; *om.* Ω^M | peries] Y*T*;
peribis CXΛ¹Π^HLY²Θ^HT²S *cum Brev. goth.*;
periens Ψ^D.

11. <non GCM | <et GCAM | 12. <quoniam GCAM | <et GCM | 13. <non GCAM | <ne GCAM |
14. ¶ ne (1°) VII. Θ^{AM}; XXVIII. MΦ; XXX. Q; XXXIII. Γ; *Div. sine num.* ALYTSΨ^D; <ne
(1°) GC | <ne (2°) GCAM | 15. <noli GCAM | <quod GCAM | 16. <non GCAM | <quod GCAM |
17. <non GCM | <quoniam GCAM | 18. <cum (1°) GCAM | <ne GCM | <ipse GCAM | <et GCM

¹⁹ (16) Cum iracundo non facias
rixam
cum audace non eas in deser-
tum
Quoniam quasi nihil est ante
illum sanguis
et ubi non est adiutorium elidet
te
²⁰ (17) Cum fatuis ne consilium ha-
beas
non enim poterunt diligere nisi
quae ipsis placent
²¹ (18) Coram extraneo ne facias
consilium
nescis enim quid pariet

²² (19) Non omni homini cor tuum
manifestes
ne forte inferat tibi gratiam et
convicietur tibi
IX. ¹ Non zeles mulierem sinus
tui
ne ostendas super te malitiam
doctrinae nequam
² Non des mulieri potestatem ani-
mae tuae
ne ingrediatur in virtute tua et
confundaris
³ Ne respicias mulierem multivo-
lam
ne forte incidas in laqueos illius

19. iracundo (Θ) || audace | 20. diligere] cum Θ⁵⁵ | nisi — placent om. Θ | 21. consilium]
cf. v. 20; absconsum Q cum Θ, forsitan cum K | 22. inferat tibi gratiam (Θ) || convicietur tibi? |
gratiam + falsam CT cum Θ^{L'}, forsitan cum K.

IX. 1. ostendas] cf. Θ; ostendat CXΣA | malitiam (cf. K) || nequam (Θ) | 2. potestatem
(cf. Θ) || ingrediatur (Θ) | et confundaris om. Θ.

Adest x(usque ad v. 22).

19. non (1°)] ne G*(ut vid.)Θ^{AM} | fa-
cies Π^HΤΓ^{A*}t (edd. 1592, 1593, 1598*) |
rixas Y; rixa C; + et Σ^{T2}Π^HQYΦZ²(om.
Z³)S²ΓΨ^DΩ edd. cum Brev. goth. et Θ | audace]
Θ^{M*}Z^{*3}; audaci Φ^{RG}Θ^{M2}Z²Ψ^D; audacem
Y*S* | non (2°)] ne Θ^H | in deserto T |
quasi] tamquam CΘ^H cum Brev. goth. |
nil Σ^{C*} | il.] eum in ras. Ω^{I2} | ~ sang.
ante il. X | elidit T; helidat C | te
om. S*.

20. cum] praem. et A | ne] nec Y*; non
Ωarelsr | consili* Σ^{C*} | ~ cons. non Ωarelsr |
potuerunt S*; poterint X | dil.] dicere Σ,
cf. Θ. ¶ al. «dicere» Θ^M | eis Ω^{M2}J* (ut
vid.) edd. | placet Q*.

21. ne] non ΣΛ²Z*; om. Y* | cons.]
absconsum Q; aliquid absconditum Θ^HZ*
cum Θ | ~ cons. fac. L | quod Θ^HS* | pa-
riat CΣΩ²J cum AU spe (codd. MPCR) et

Brev. goth.

22. man.] pandas Σ. ¶ al. «pandas»
Θ^M | auferat X | grat. + falsam CΦ^PΘZT
Ω edd. cum Θ^{VL'}. ¶ Rab. ant. non habent
«falsam» Iac. | conficietur L | te G; om. t.
¶ tibi G.

IX. 1. zeles] Y² (1 in ras.); zeles Γ^{M*} |
sin.] sensus C cum 262; proximi Ψ^D | osten-
das = GLΨ^D cum Θ; ostendat cett. cum AM
118 Ps, 262, M-M.

2. non] ne Ω^{J*} | ne] non Φ^P; neque
C | in uirtutem tuam wr. ¶ uel minus recte
«uirtutem tuam» Iac.

3. ne] non ZΩ^{J*} | respicies Ψ^D | mul.
om. Z* | multiuelam Ω^{J*}; maliuolam YΘ^H
Z*. ¶ uel «multiuolam» Y | ne f. — ill. post
v. 4 ~ T | incedas XQ*Θ^{H*}Z*T* cum PS-
AU spe (cod. S) | (e)ius CX cum PS-AU spe,
262, M-M.

19. <cum (1°) GCAM | <cum (2°) GCAM | <quoniam GCAM | <et GCAM | 20. <cum
GCAM | <non GCAM | 21. <coram GCAM | <nescis GCM | 22. <non GCAM | <ne GCAM.

IX. 1. ¶ non VIII. Ω; XXX. MΦ; XXXI. Q; XXXV. Γ; Div. sine num. ALYΨ^D;
<non GC | <ne GCAM | 2. ¶ non Div. sine num. TS; <non GCAM | <ne GCAM | 3. <ne (1°)
GCAM | <ne (2°) GCM.

- ⁴ Cum psaltrice ne adsiduus sis
nec audias illam
ne forte pereas in efficacia illius
⁵ Virginem ne conspicias
ne forte scandalizeris in decore
illius
⁶ Non des fornicariis animam tuam
in nullo
ne perdas te et hereditatem tuam
⁷ Noli conspiciere in vicis civitatis
nec oberraveris in plateis illius
⁸ Averte faciem tuam a muliere

- compta
et non circumspicias speciem
alienam
⁹ (8) Propter speciem mulieris
multi perierunt
et ex hoc concupiscentia quasi
ignis exardescit
¹⁰ (10) Omnis mulier quae est forni-
caria
quasi stercus in via conculcatur
¹¹ (8) Speciem mulieris alienae mul-
ti admirati reprobi facti sunt

4. psaltrice] cum $\mathfrak{S}$; scr. saltrice A; saltatrice C Σ | ne adsiduus sis ($\mathfrak{S}$) || nec audias illam |
efficacia] cum $\mathfrak{S}'$ | 5. in — illius] cf. vers. copt. | 6. in nullo om. $\mathfrak{S}$ | te || hereditatem tuam
($\mathfrak{S}$) | 7. circumspicere ΣA cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte, sed cf. v. 8 | 9 ($\mathfrak{S}$) || 11 | 10. quae est for-
nicaria] quae est uaria PS-AU spe (codd. SL); quaestuarium PS-AU spe (codd. MV) cum $\mathfrak{R}$? |
11. cf. 9.

4. tot. v. om. G per homoeoteleuton | psal-
trice = $X\Lambda^1\Pi^H M^* \Theta^{AM} Z^* T \Gamma \mathfrak{w}$; saltrice
scrib. $\Sigma^C * ALQY^* \Theta^H S^*$ cum PS-AU spe
(cod. S); saltatrice cett. cum PS-CY sng, ORI
ser (codd.), PS-AU spe (codd. MVLC) | ne
ads. sis] noli esse a. $Z^* T$, cf. PS-CY sng (noli
a. esse) | per.] capiaris T | cf.] Y^* ; effigies S;
effigie $\Pi^{HY} 2$; efficacis PS-AU spe (cod. S),
cf. $\mathfrak{S}$; modulationibus CX. ¶ al. «in effi-
catia» S | eius T; suis CX.

5. ne (1°) non S. | conspicias] $L^* T^*$;
concupiscas $L^2 T^2 \Omega^M$ cum AU spe | ne forte —
6. des om. $\Gamma^M 2$; restit. in marg. $\Gamma^M 2$ | scande-
lizeris Θ^A ; scandal**et te $\Theta^H 2$; scandalizet
te $X\Sigma \Theta^H 2 Z^*$ cum $\mathfrak{S}^{SV}$; + et t(e)dieris $\Sigma \Theta^H$
 Z^* . ¶ scandalizet te Λ^L | in dec. il. om. X |
dec.] uirtute Θ^H | (e)ius CS cum AU spe.

6. non] ne $\Omega^{SJ} *$ edd. ¶ «non» Hug. |
fornicarii Y^* | animam] praem. in Θ^A | in
nullo] $M^2 Q^2$; in ullo $M^2 Q^2 \Phi^2 Z^2 \Psi^2 \Omega$ edd.
¶ «non ... in nullo» modus est loquendi
sicut infra (18, 33) «non est tibi nihil» Hug.
Rab. ant. «in ullo» Iac. | te + et animam
tuam Ω . ¶ quod quidam interponunt «et
animam tuam» Rab. et ant. non habent

Hug. item Iac.

7. conspiciere = $GCXQT^* S$; circum-
inspicere $M\Gamma^{AM} *$; circu(m)spicere $\Omega^J 2$ (in
ras.) cett. cum CHRO h et $\mathfrak{S}$ | uicis] $\Gamma^M *$ ut
vid.; uis $\Gamma^M 2$ | nec] ne $\Sigma^C * LT \Psi^D$ | obser-
uaueris M | (e)ius $C\Theta^H$ cum PS-AU spe.

8. co(n)posita $C\Sigma^T Z^*$ cum PS-AU spe,
262, M-M; commota Γ^M ; contempta Φ^P |
non] ne Ω edd. | circuminspicias $CM\Gamma^M *$
cum 262, M-M | sp. al.] mulierem malignam
X | spec.] $Y^* T^*$; mulierem $\Sigma^C * \Pi^H Y^2 T^2 S$
cum AU spe (codd. MCR) | al.] illius Γ .

9. ex hoc ** Z^* | exardescet $\Theta^H Z^2 \Omega^M$;
ardescit $Z^2 3$. ¶ Rab. «exardescit» uel mi-
nus recte «exardescet» Iac.

10. q. est f.] T^* ; q. est uaria f. T^2 , cf.
quaestuarium PS-AU spe (codd. MV) et quae
est uaria PS-AU spe (codd. SL) | uia + ab
omnibus (homin. Ψ^D) pr(ae)tereuntibus (per-
eunt. Θ^A) $\Theta Z^* \Psi^D \Omega^2 are$. ¶ quod quidam
hic interponunt «ab omnibus pretereun-
tibus» postilla est Hug. | conculcatur] ΣT^*
 $Z^2 3$; culcabitur $\Omega^M \dagger$; conculcabitur $\Sigma T^2 MY$
 $\Phi Z^2 S \Psi^D \Omega^M 1 S J$ edd.

11. ~ al. mul. X cum PS-AU spe et CHRO

4. <cum GCAM | <ne (2°) CAM | 5. <virginem CAM | <ne (2°) GCM | 6. <non GCAM | <ne
GCAM | 7. <noli GCAM | <nec GCAM | 8. <averte GCAM | <et GCAM | 9. <propter GCAM |
<et GCAM | 10. <omnis GCAM | <quasi CM | 11. <speciem GCAM | <multi C.

conloquium enim illius quasi
ignis exardescit
12 (9) Cum aliena muliere non
accumbas super cubitum
cum aliena muliere ne sedeas
omnino
nec accumbas cum ea super cu-
bitum
13 (9) Et non alterceris cum ea in
vino
ne forte declinet cor tuum in
illa
et sanguine tuo labaris in perdi-
tionem
14 (10) Ne derelinquas amicum an-

tiquum
novus enim non erit similis
illi
15 (10) Vinum novum amicus no-
vus
veterescat et cum suavitate bibes
illud
16 (11) Non zeles gloriam et opes
peccatoris
non enim scis quae futura sit
illius subversio
17 (12) Non placeat tibi iniuria in-
iustorum
sciens quoniam usque ad inferos
non placebit impius

12. cum — cubitum (1°) om. CΣA *redundantiae causa* | cum — cubitum (1°) || cum (2°)
→ omnino (S) || nec — cubitum (2°) (S^L) | 13. cor tuum et sanguine] cum ~~et~~ et Clem Al |
16. gloriam (S) || opes.

Adest x(vv. 14-15).

h | reprobis Y* | enim om. Ω^M | exard.]
ΣC*; exardescet Σ^{TC2}Z*Ω^M. ¶ Rab. «exar-
descit» Iac.

12. cum (1°) — cubitum (1°) = GX
LT* cum PS-AU spe; om. cett. cum S | super
(1°) supra X cum PS-AU spe | cub. (1°)
a**ubitum L*; accubitus L² | cum (2°) —
cubitum om. XL cum PS-AU spe | mul. (2°)
mulierem Q* | al. mul. (2°) ~ mul. al.
Π^HZ*³ | ne] non CΣ^TΠ^HQΘ^HTTΓ cum 262,
M-M | ~ cum (2°) — omnino cum (1°) — su-
per accubitus L | nec ac. — cub. om. L |
nec] in ras. Ω^{J2}; ne G*Φ^RΩ^S | acc. (2°)
accumbes Θ^H* | cub. (2°) Σ^{T*}; accubitus
Σ^{T2}Y; cibum Π^H.

13. non] Z*³; ne Z³ | alt.] Y²(er 1° in
ras.)Θ^{A2} (ceris in ras.); alteris ceris L* | ea]
Z* cum 262, M-M; illa XALMΦΘ^{AM}Z³Γ
Ψ^DΩ^{MSJ2} (in ras.) edd. cum PS-CY sng et PS-
AU spe | reclinet Ψ^D | in] Y*; ad Y²Θ^H | in
illa = GCXALY* cum 262, M-M; in illam
cett. cum PS-CY et PS-AU spe | et (2°) om. Ψ^D |

sanguine] in s. Y²SΨ^D; sanguinem Q* |
lab.] L*; labari Σ^{T*}; laberis Λ^{L*}Π^HY*S*
(ut vid.); laboris L² | in perditione XΣ^CΠ^H
AQ*(ut vid.)Y*ΦZ³S.

14. ne] non Λ^LLMΘ^{AM}ZTΩ^{MSJ*} | re-
linquas LQ | erit] est Y | ~ erit non Ω^M | ei
Ψ^DΩ^M.

15. uinum + enim Ω^S. ¶ «uinum
nouum» Hug. | nouus] nouum Γ^{AM*}* |
ueterescat] Z*T*; ueterescit T²; ueteras-
cat Ω^{J2}(cat in ras.)ag; ueterescet AMQΦ^P
Θ^{HAM*}Z³ cum AU spe (codd. MP); ueteras-
cet Ω^{MS}relbct. ¶ Rab. «ueterascat» Hug.
et Iac. | bibis x | illum Y.

16. non z.] noli aemulari L | zeles]
Y*; zeleris Y²S; zelis T*; celes T² | pecca-
torum Z* | enim om. G* | fut.] uentura C
cum Brev. goth. | sit] est Θ^H | illi CΘ^H; eius X;
i(p)sus ΣS cum AU spe.

17. iniuria om. Ω^M | usque om.
Σ^{T*} | non placabit Σ^{T*} ut vid.; compla-
cebit Γ^A.

<conloquium GCAM | 12. <cum (1°) G | <cum (2°) GCM | <nec GCM | 13. <et (1°) GCAM |
<ne GCAM | <et (2°) GCAM | 14. ¶ ne X. Σ; XXXI. MΦ; XXXII. Q; XXXVI. Γ; Div. sine
num. AYTSP^D; <ne GC | <novus GCAM | 15. <vinum GCAM | <veterescat GCAM | 16. <non
(1°) GCAM | <non (2°) GCAM | 17. <non (1°) GCAM | <sciens GCAM.

- 18 (13) Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi et non suspicaberis timorem mortis
 19 (13) Et si accesseris ad illum noli aliquid committere ne forte auferat vitam tuam
 20 (13) Communionem mortis scito quoniam in medium laqueorum ingredieris et super dolentium arma ambulabis
 21 (14) Secundum virtutem tuam

- cave te a proximo et cum sapientibus et prudentibus tracta
 22 (16) Viri iusti sint tibi convivae et in timore Dei sit gloriatio tibi
 23 (15) Et in sensu sit tibi cogitatus et omnis narratio tua in praeceptis Altissimi
 24 (17) In manus artificum opera laudabitur et princeps populi in sapientia sermonis sui in sensu vero seniorum verbum

18. habentem scr. CX* cum CT, forsitan cum 𐤀 | suspicaueris CΣ^TA, forsitan cum archetypo | timorem mortis (S) || 20. communionem mortis | 19. ad illum om. S | 20. commun. mortis] cf. v. 18 | 21. sapientibus (S) || prudentibus (cf. v. 23) | 24. manus] cum 𐤀 | princeps — sermonis sui (S) || in sensu — uerbum?

18. abesto] esto Ω^S cum Brev. goth. | ab h.] homini Λ^{L*} | potestate Σ^C | habenti Σ; habentem CX*Λ^{L*}Π^HQYΦ^{RG}Z*S*Γ^{M*} cum CT te (codd. ALB), AU spe (codd. MC), PS-AU spe, necnon cum archetypo ut vid. | occidi***** S†; praem. et non suscitandi Ψ^D; + et non suscitandi ΘZ*ΩJ*. ¶ quod hic interponitur «et non suscitandi» postilla est Hug. Rab. «occidendi» Iac. | susp.] Z*³; suspicaueris CΣ^T Π^HALQ*Φ^{RG}ΘZ²TSGΨ^D, forte cum archetypo.

19. si om. M* | accesserit T† | ad illum om. Ω^{MJ*} (ut vid.) | ad illam A | ~ aliq. noli L | auferet Γ^{A*}.

20. com. mortis om. Z* cum S | communio Θ^{HAM*}Ψ^D; communione C(praem. ha)X; communicationem Π^HLT³ | in medium] Z*S*; in medio XAQYΦ^{RG}ΘZ²S²Ψ^DΩ edd. cum AM (⁵/₅), AU (²/₂), PS-AU spe, VIG-T Eut et S | laq.] mortis Z* | ingredieris XS* cum AU s Mor et RUF Bas; hambulas C cum PS-AU spe, VIG-T, cf. AM passim | arma om. Q* | ambulas Λ^{L*}Λ²Z* cum S.

21. te om. Ω^{MS} | proximis T² cum S; + tuo Σ^{T2}Π^HALQYΦ^{RG}Θ^{AM}Z²(om. Z³)S²TΩ edd. | sap. + cogita L; + excogita Ω^S. ¶ Rab. «sa-

pientibus et» Hug. et Iac. | et (2°) + cum LΩ^S.

22. dei] domini CΘ^H cum PS-AU spe et Brev. goth. | gloriatio] Y*; gloria CAY²Φ^P Θ^H cum AU spe et PS-AU spe | tibi] tua CXΛ^L Θ^H cum S, cf. Brev. goth. tibi gloria tua | sit glor. tibi] Z*; ~ sit tibi glor. YΦ^{RG}Z³ Ψ^DΩ edd.; ~ tibi sit glor. Φ^P.

23. et (1°) om. XZ* cum S^{VL} | in sensu Θ^H; cum sensatis CX cum PS-AU spe et S; cum prudentibus Z* cum S | sit tibi] Θ^{M2} in ras. brev. spat. | tibi om. Z*³ | cogitus L*; cogitatio XZ* | cogit. = GCΣAQW cum PS-AU spe; + tua XZ* cum S; + dei cett. | narratio] Σ^{T*}; enarratio Σ^{T2}ΓΩarelst | tua om. AZ*; tibi Q*; + et in sensu Q* | altissimis L.

24. in manus] Y*Z²Γ^{M*}; in manibus ΣΛ^LZ*Γ^A cum PS-AU spe; in manu Y²Θ^{AM} Z³Γ^{M2}Ψ^DΩ edd. cum Brev. goth. et S. ¶ «in manu» Hug. | laudabitur] Σ^{C*}Z²T*; laudantur Z*²T³; laudabuntur Σ^{C2}Z³Ω^{MSJ*} arelusc. ¶ «laudabitur opera» Hug. uel minus recte «laudabuntur» Iac. | principes CΣe | in sap.] rescr. Γ^{M2} | sermones L*Y*; oris Z* | sui] Λ^{L2} (i in ras.); + et L | in — seniorum] in ras. Ω^{J2} | uerborum T*.

18. <longe GCAM | <et GCAM | 19. <et GCAM | <ne CAM | 20. <communionem GM | <scito CXΘZ, cf. S | <quoniam GAM | <et GCAM | 21. <secundum. GCAM | <et (1°) GCAM | 22. ¶ viri XXXII. MΦ; XXXIII. Q; XXXVII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <viri GC | <et GCM | 23. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <in (1°) GCAM | <et GCAM | <in (3°) GCAM.

25 (18) Terribilis est in civitate sua
homo linguosus
et temerarius in verbo suo odi-
bilis erit

X. ¹ Iudex sapiens vindicabit po-
pulum suum
et principatus sensati stabilis
erit

² Secundum iudicem populi sic
et ministri eius
et qualis rector est civitatis tales
et inhabitantes

³ Rex insipiens perdet populum
suum
et civitates inhabitabuntur per
sensum prudentium

⁴ In manu Dei potestas terrae
et exclamabilis omnis iniquitas
gentium

et utilem rectorem in tempus
suscitabit super illam

⁵ In manu Dei potestas hominis
et super faciem scribae inpo-
net honorem suum

⁶ Omnis iniuriae proximi ne me-
mineris
et nihil agas in operibus iniu-
riae

⁷ Odibilis coram Deo et homini-
bus superbia

et execrabilis omnis iniquitas
gentium

X. 2. tales] cf. 19 | 3. ciuitates inhab.] cum 493 | prudentium] cf. sensum supra; potentium
X? cf. 6 | 4. et exclamabilis — gentium || 7. et execrabilis — gentium (cf. 6) | 4. utilem (6) ||
rectorem (vel rectorem || super illam 6)? | ~ suscit. in tempus C cum 6 | 5. potestas] cum 19 |
7. et hominibus] est hominum G, forsitan recte, cf. 6 | et ex. — gentium, cf. v. 4 | iniquitas] cum 6L.

Adsunt b(vv. 1-3a)x(item).

25. terribile 0T² | homo ling.] in ras.
0J² | ling.] uerbosus 11^H | od.] debilis 0^H.
¶ al. « debilis » 0^M | est 1^LAMQ0.

X. 1. tot. v. om. ΣT* per homoeoteleuton |
uindicauit 1^LQ*b; uindicat A; iudicabit
ΦZSΩ edd.; iudicauit Y | et pr. — erit om.
b | sensatus Q*0^H | st.] terribilis ΦZ*Ω^M,
cf. 9, 25; terre stabilis Y*. ¶ Rab. « stabilis »
Hug. et Iac. + ant. minus recte « terribilis »
Iac. | est 0^H.

2. minister a | et q.] equalis 11^H | qu.
rector est] quales rectores LY²Z*TSb |
rectore 1^L | est] Y*; fit 1^L; om. Xx | ~ est
rector C0^HΩ^MΣJ cum Brev. goth.; est rector
est Ω^M* | ciuitates x | talis XQ*x | et (3°)
om. A | habitantes G cum Brev. goth.; abita-
tores Q; + in ea ΣT²MYΦZ*ΓΨ^DΩ edd.,
cf. 6. ¶ Rab. « inhabitantes » Iac.

3. perdit Tx | habitabuntur Y* | per]

super T* | prudentum Q; prudentis X; po-
tentium 11^C.

4. et excl. — gent. om. Z*11st cum Brev.
goth. et 6 | et] ut Φ^P; om. XΩ^M | excl.] T*;
e(x)ecrabilis MYΦZ*T²SΨ^DΩagrel, cf. v. 7.
¶ execrabilis 0^M | in tempore ae. ¶ Rab.
« tempus » Iac. | suscitauit 11^H*AYT; sus-
citabis Ω^MJ* | ~ sus. in t. C0^Hgrel11st
cum 6 | illum G.

5. domini S | pot.] prosperitas t; praem.
omnis Z | hominum 1^LA | scribe XΣΩa |
inponit X0^HT; obtinebit L.

6. omnes Y*Z* | ini. (1°)] iniurias Z* |
proxim(ae) LΩJ* | iniuriae (2°) om. Ω^M.

7. odib. + est 1^Ma | cor. d. est] in ras.
ΩJ² | deo] S*; + est GCXLQΦ0^HZS²
Ω^MJ²are11st | et hom.] hominum G0^H;
omnis X cum Brev. goth.; + omnis Y*; + est
11^H | iniquitatis S* ut vid.

25. <terribilis GAM | <in (1°) C | <et GAM.

X. 1. ¶ iudex X. Ω; XXXIII. MΦ; XXXVIII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <iudex GC |
<et GCAM | 2. <secundum GCAM | <et (2°) GCAM | <tales G | 3. <rex GCAM | <et GCAM |
<per G | 4. <in (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 5. <in GCAM | <et GCAM |
6. <omnis GCAM | <et GCAM | 7. <odibilis GCAM | <et (2°) GCAM.

- ⁸ Regnum a gente in gentem
transfertur
propter iniustitias et iniurias et
contumelias et diversos dolos
⁹ ⁽⁰⁾ Avaro autem nihil est scelestius
⁽⁹⁾ quid superbit terra et cinis
¹⁰ ⁽⁰⁾ Nihil est iniquius quam amare
pecuniam
hic enim et animam suam ve-
nalem habet
⁽⁹⁾ quoniam in vita sua proiecit
intima sua
¹¹ ⁽⁰⁾ Omnis potentatus brevis via
¹² ⁽¹⁰⁾ Brevem languorem praecidit
medicus
sic et rex hodie est et cras mo-
rietur
¹³ ⁽¹¹⁾ Cum enim moritur homo
hereditabit serpentes et bes-
tias et vermes
¹⁴ ⁽¹²⁾ Initium superbiae hominis
apostatare a Deo
¹⁵ ⁽¹²⁾ quoniam ab eo qui fecit
illum recessit cor eius
⁽¹³⁾ Quoniam initium peccati
omnis superbia

8. iniurias (X?) || contumelias | dolos] cum Θ^{248} | 9. avaro — scelestius (Θ^L) || 10. nihil — pecuniam (cf. Θ^L) | 10. hic — habet] cum Θ^L | sua (1^0)] cum Θ^L | 11. omnis — uia || 12. rex — morietur (Θ)? | 12. breuem — medicus] *praem.* languor prolixior grauat medicum XΣA, cf. Θ^{52} , *forsitan* cum X | breuem] cf. $\mathfrak{H}$ | praecidit] cum Θ^{248} vel Θ ; praecidet GCΣ, *forsitan* cum *archetypo* | sic om. X? cf. Θ | 14. apostatare] cum Θ^{493} | a om. CXA*, *lectio difficilis, sed fortuita ut vid.* | 15. quoniam (1^0) et omnis om. X? cf. Θ .

Adsunt m(a v. 15, initium)x(a v. 15b).

8. in gente CXY* | transferitur $\Theta^{A*}M^2$; transferetur Θ^{A2M*} cum *Brev. goth.* | prop. — dol. om. A* | et iniurias om. Y | contumelia X | et (3^0)] ac g.

9. avaro] G¹ (*alt. a in ras.*); auro X*; auare Γ^A ; cupido Z* | autem nichil est in ras. ΩJ^2 | sc.] ΩJ^* ; scelerius ΩJ^2 | quid — 10. pecun. ~ *post v. 10* Π^H | qui Γ^{M*} | superbis $\Psi^D\Omega^{SJ*}a$ cum *PS-AU s*, *BACH*, *Brev. goth.* ¶ Rab. «superbit» uel «superbis» *Iac.*

10. iniquus Y*; scelestius $C\Theta^H$ cum *IS sent*, *PIR*, cf. v. 9; *praem.* enim Φ^G | am. pec.] in ras. ΩJ^2 ; ~ pec. am. Ω^{MS} | amara Φ^{G*} | pecunia Y* | et] Z*, cf. *PS-AU spe* (etiam); om. $AMY\Phi\Theta^{AM}Z^2S$ cum *IS sent* | habet] facit Y* cum *IS sent*, *Brev. goth. et* Θ^L | proiecit MS.

11. omnis potentis in ras. Ω^{Ms} | potestatus $\Theta^H\Gamma^{M*}$; potens Ω^{M*} ut vid. | uia =

$GX\Sigma\Lambda^1ALQ\Theta^{AM*}Z^*T^A$, cf. Θ ; uita *cell.*; + et Ψ^D | uia uel uita (*sine add.*) = GCZ^*T^* ; + languor prolixior grauat medicum Z^2T^2 *cell.* [lang.] *praem.* brebis X, + ***** T^2 ; prol. om. X]], cf. Θ^{52} .

12. br. 1. pr. med. om. X | pr(ae)cidet $GCS\Lambda^1MQ^2Y^2S^2$; praecedet Q^*S^* | sicut et e; ~ et sic Y; et Ω^M | et (2^0) om. Γ^{M*} | moritur $C\Sigma^2\Theta^H\Psi^D$.

13. *um G*; quando X | enim om. X | moritur] Z* cum *PS-AU spe*; morietur $AM\Phi\Theta^{AM}Z^2S\Gamma\Psi^D\Omega$ *edd.* | serpentem L.

14. homines Z^*T^* ; + ***** Y | apostat. + **** Ω^M | a om. $CXA^*L^2\Theta^H$.

15. ab eo] ab illo Ω^M ; habeo Π^H ; a deo Z* | quon. in.] initium enim CZ^* | ~ om. pec. $CX\Sigma\Theta^H\Omega^{MJ^2}$ (pecc. in ras.) $g\tau$ cum *AU passim*, *FU* ($2/2$), *GEL Pel*, *GR-M* ($4/4$), *IS sent* | sup.] *praem.* est $\Sigma^2LY\Phi Z^2\Psi^D\Omega^{SJ^2}$ (pecc. est in ras.) $arels\epsilon$; *praem.* est omnis Ω^M |

8. <regnum GCAM | <propter GCM | <et (2^0) G | 9. ¶ avaro XXXIII. MQΦ; XXXVIII. Γ; *Div. sine num.* ATSP^D; <avaro GC | <quid GCAM | 10. <nihil GCM | <hic GCAM | <quoniam GCAM | 11. <omnis GCAM | <(languor) AM | 12. <brevem GCAM | <sic GCAM | 13. <cum GCAM | <hereditabit M | 14. ¶ initium VIII. AΘ^{AM}; XXXV. MΦ; XL. Γ; *Div. sine num.* LYTS^D; <initium GC | <apostatare G | 15. <quoniam (1^0) GCAM | <quoniam (2^0) GCAM.

qui tenuerit illam adimplebitur
maledictis
et subvertet eos in finem
16 (13) Propterea exhonoraui Domi-
nus conventus malorum
et destruxit eos usque in fi-
nem
17 (14) Sedes ducum superborum
destruxit Deus
et sedere fecit mites pro illis
18 (15) Radices gentium superba-
rum arefecit Deus
et plantavit humiles ex ipsis
gentibus
19 (16) Terras gentium evertit Do-

minus
et perdidit eas usque ad funda-
mentum
20 (17) Arefecit ex ipsis et disperdidit
illos
et cessare fecit memoriam eorum
a terra
21 (0) Perdidit Deus memoriam su-
perborum
et reliquit memoriam humilium
sensu
22 (18) Non est creata hominibus
superbia
neque iracundia nationi mulie-
rum

15. subuertit — finem || 16. destruxit — finem (S) | 16. conuentus malorum] synagogas (cf. 3, 30 *pro eodem verbo gr.*) X? | 17. ducum (S) || superborum (S⁰⁴⁹³) | destruxit] cf. v. 16, sed et 28, 17 et 34, 28; detraxit XΣ, cf. S, sed et Is. 14, 11 (Vulg.) etc. | 18. gentium (S) || superbarum (S^{OL}) | arefecit] cf. S^V et v. 20 arefecit | gentibus om. S, cf. gentium *supra* et *infra* (eodem casu in S) | 20 (S) || 21.

Adsunt mx(usque ad v. 16).

tenuerint x | adim. — finem] abominabilis erit apud deum Θ^{HM2}(in ras.)Z*, cf. Prov. 17, 15 et 20, 10. ¶ al. «adimplebitur maledictis et subuertit eos in finem» Θ^M | adimplebitur] in ras. Ω^{J2}; abimplebitur Φ^P | maledicentis Ψ^D | subuertit M*Q*TS*Ω^J* | eas C; eum Ω edd. cum Brev. goth. ¶ Rab. ant. minus recte «eos» Iac.

16. exhonoraui XΣ^CM*Θ^A; ex(h)ornaui Ω^{MSJ}* (ut vid.). ¶ Rab. «ex honoraui» Hug. et Iac. | deus CLΘ^HTm | conuentus] m ut vid.; conuentum CXLY*S*.

17. ducum] iudicum Σ; principum Z*, cf. S | destr.] G*; detraxit G²XΣQΘ^H cum PS-AU spe | deus] Z*; dominus MYΦZ² Ψ^D cum PS-AU spe et S; om. Ω^M | et] in ras. Θ^{M2} | facit XΨ^D | p. il.] propter illos S* | illis] in ras. Ω^{J2}; eis AYΦΘ^{AM}ZΨ^DΩ^{MS} edd. | ~ pro eis mites Ω^M.

18. superborum QΩ^M | ar.] m; arefa-

cit XQ; arefcit A*. ¶ arefacit L² | deus] m ut vid.; dominus X cum PS-AU spe et S | plantabit XL*S*.

19. ter. — dom. om. m | gent. + superuorum Σ^{T2}, cf. v. 18 | euertit X; harefecit C ex v. praec. | deus Π^H | perdit Σ^TS*; per Π^H* | fund.] m; fundamenta SY^D.

20. aref. + deus r cum Brev. goth. | ipsis] m*; seipsis m² ut vid. | disperdit ΣQ*S* | illos] m; eos Ω^{MSJ}* (ut vid.) arefiscit cum Brev. goth.; impios ex ea Π^H | et (2°)] si g | a] m ut vid.; de ΣT.

21. dominus Y cum PS-AU spe | ~ mem. sup. perd. d. arefiscit | relinqui(t) XA*LQ* Γ^{M*} | memoria Y* | humilium A | sensu] m cum PS-AU spe (codd. MLC) et Brev. goth.; sensuum CXΘ^{HM*}Γ^{M2} cum EUS-G; sensum Π^{H*}QΘ^AΓ^{M*}Ψ^D cum PS-AU (cod. S).

22. est om. L | creato Γ^{A*} ut vid. | natione Y*.

<qui (2°) GCAM | <et GCM | 16. <propterea GCAM | <et CM | 17. <sedes GCAM | <et GCAM | 18. <radices GCAM | <et GCAM | 19. <terras GCAM | <et GCAM | 20. <arefecit GCAM | <et (2°) GCAM | 21. <perdidit GCAM | <et GCM | 22. <non GCAM | <neque GCAM.

23 (19) Semen hominum honorabitur hoc quod timet Dominum

semen autem hoc exhonorabitur hominum quod praeterit mandata Domini

24 (20) In medio fratrum rector illorum in honore
et qui timent Deum erunt in oculis illius

25 (22) Gloria divitum honoratorum et pauperum

Timor Dei est 26 (23) non despiciere hominem iustum pauperem

et non magnificare virum peccatorem divitem

27 (24) Magnus est iudex et potens est in honore

et non est maior illo qui timet Deum

28 (25) Servo sensato liberi servient

et vir prudens disciplinatus non murmurabit correptus

et inscius non honorabitur

29 (26) Noli te extollere in faciendo opere tuo

et noli cunctari in tempore angustiae

23. ~ honorabitur hominum $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | dominum ($\mathfrak{S}$) || domini | 26. <non despiciere LMQ cum $\mathfrak{S}$, cf. C; sed $\mathfrak{K}$ aliter divisit ac $\mathfrak{S}$, cf. supra gloria diuitum et infra iustum pauperem | hominem || uirum ($\mathfrak{S}$) | pauperem ($\mathfrak{S}$) || diuitem | 27. magnus est] magnas et $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$, ut vid., cf. 11, 1 | deum] dominum CXA cum $\mathfrak{S}$ | 28. sensato] cum $\mathfrak{S}^{OL'}$ | seruiunt CXA | disciplinatus (cf. $\mathfrak{S}$) || correptus; cf. $\mathfrak{S}^L$ | et inscius — honorabitur om. $\mathfrak{S}$, cf. v. 23 et 32.

Adest m.

23. hoc quod — hominum om. Q* per homoeoarcton | dom.] Z*m (ut vid.); deum YΦ Z* Γ * Ψ Ω edd. cum AU spe | hoc (2°) om. Γ^M | hom.] Z*; om. AMQ Ψ YΦZ Ω edd.; legi neg. m | ~ homin. hoc exhon. X | praeteriit L cum AU spe (codd. MP*G) | mandatum XΣ Φ Ψ Z* | dei X Ψ Ω .

24. in medium Γ^{A*} | ~ illi rector Π^{HS*} cum AU spe | illorum + erit X | et om. AM | deum] in ras. Ω^J ; dominum CLQ Θ^H ZS Γ Ψ Ω m (ut vid.) edd. cum AU spe et $\mathfrak{S}$ | erunt om. Ω^S | il.] m; (e)ius CQ Θ^H .

25. diu.] ad iustum T* | hon.] m; inonoratorum X | et om. Π^H | timor] praem. timor domini est CΣ Σ Z* | dei est om. Y* | dei] m cum AU spe; domini X Θ^H Z*S Γ Ψ Ω cum PS-AU spe et Brev. goth.; + ei Ω^J .

26. non (1°) ne Ψ^D ; noli Ω^S wt | desp.] Q*; dispicere Λ^L AQ Ψ Y* Θ^M Z*T; despicias L cum AU spe | ~ iust. hom. X cum PS-AU

spe | pauperem] PS-AU spe; et praem. XLm | non (2°) noli Lwt | uirum] m cum AU spe, PS-AU spe et Brev. goth.; ui*um G; hominem A ut supra.

27. est (1°) et wt | iudex] praem. diues et Θ^{AM*} | et (1°) m; om. C Π^{HS} | est (2°) et Σ^{C*} ; om. CZ* Ψ Ω m | in] Z*; om. AΦ Θ^{AM} Z Γ^M m | illo] m; eo G | deum] m cum AU spe; dominum CXAL Θ Z* cum VER.

28. seruiunt CX Λ^L Π^H AYΦ Θ Z*S Ψ Ω m cum AU spe, PS-AU spe (codd. MLC), cf. AM ep | et om. L | prudens] = GCXΣ Γ^{C*} AZ*m; + et Σ Γ^S Z Ω cett. | disc. om. X cum PS-AU spe et $\mathfrak{S}$ | corr. — hon. om. Γ^{M*} | corruptus Ψ^D | horabitur Π^H .

29. noli te] scrib. nolite LQY* Θ^{H*AM} T Γ Ω Ω^M | te om. Σ Γ cum CY te (cod. A) | ~ ext. te arelbgc | fac.] faciem de Y* | opera tua Φ Ω | tuo] Λ^L (o corr.) | et] m; om. A | cunctare L.

23. <semen (1°) GCAM | <semen (2°) GCAM | 24. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 25. <gloria GCAM | <et M | <(timor) C | ¶ timor XI. Σ; <timor GCA | 26. <non (1°) M | <et GCAM | 27. <magnus GCAM | <et (2°) GCM | 28. <servo GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 29. <noli GCAM | <et GCAM.

- 30 (27) Melior est qui operatur et
abundat in omnibus
quam qui gloriatur et eget pa-
nem
31 (28) Fili in mansuetudine serva
animam tuam
et da illi honorem secundum me-
ritum suum
32 (29) Peccantem in animam suam
quis iustificabit
et quis honorificabit exhonoran-
tem animam suam
33 (30) Pauper gloriatur per disci-
plinam et timorem suum
et est homo qui honorificatur

- propter substantiam suam
34 (31) Qui gloriatur in paupertate
quanto magis in substantia
et qui gloriatur in substantia
paupertatem vereatur
XI. ¹ Sapientia humiliati exalta-
bit caput illius
et in medio magnatorum conse-
dere illum faciet
² Non laudes virum in specie sua
neque spernas hominem in visu
suo
³ Brevis in volatilibus est apes
et initium dulcoris habet fructus
illius

33. disciplinam (S) || timorem (cf. P.G. 136, 889c) | est homo qui] cf. H.

XI. 1. exaltabit] cum S; exaltauit GC cum S^B; exaltat XΣA | magnorum G | 3. habet om. S.

Adsunt mx(vv. 1-2).

30. glauriatur G* ut vid. | egit T* | pa-
nem] ΣT*Q*Y*Z*T*S*m; pane ΣT²Λ^LLM
Q²Y²Φ^PΘZ²T²S²ΓY²Ω edd.

31. fili + mi r | in om. Z* | illi om. Ω^M |
~ sec. hon. Y².

32. pec.] qui peccat X | quis (1°) | qui
Θ^A*; non X | iust.] m; iustificabitur X;
iustificauit Σ^CΛ^LALQ*Y*Θ^H* | et] aut X |
honorificauit Λ^LA²(1° i in ras. Y*ΦG*Θ^H*
Γ^M*m; honorabit CXΣT²Y²; honorauit Σ^C |
exh.] m; praem. et Y*; eum qui inhonorat
X | an.] cum H; uitam X cum S; praem. in G*.

33. tot. v. om. m (per homoeotel.) | per d.]
paupertatem Z*³ | et (1°) | G¹; om. G[†] | tim.]
honorem Z*³ | et e. h.] est homo Y²; et diues
homo CΘ^HZ* cum S; uir autem diues X | ho-
noratur ΣT²(2° o ex a)Y²; horificatur Z*;
gloriatur X | pr.] per X; om. Λ^L* | substantia
Λ^L*; iustitiam Λ^L² ut vid. | sua Λ^L*; om. Ω^M.

34. qui gl.] si ergo pauper gl. X | qui]
Z*m cum S^L; + autem YΦZ²ΓY²Ω edd.
cum S | paup. + sua ΣT²Λ^L² | magis +
diues X | in sub. (1°) | m; in substantiam Q*

S*; + sua LT² | in sub. (2°) | in substantiam
Y*S*m | p.] m; paupertate Π^HΦ^RGΓ^A |
paup. uer.] reuereatur paupertatem X.

XI. 1. humiliati Y*; humiliat T*; hu-
militati CΘ^{AM}* cum AU spe (codd. MP*) |
ex.] m; exaltauit GCA^LQ*Y*T* cum PS-
AU spe (codd. ML) et S^B; exaltat XΣA cum
AU spe | il.] m; eius XΩ^M†; ipsius Λ^LΠ^HSg
cum AU spe; suum CΘ^H cum Brev. goth. | ma-
gnorum GL*Qm (ut vid.) | cons. — 2. non]
in ras. ΩJ² | cons.] Q*m; considerare GQ²
Θ^{AM}Ω^S cum PS-AU spe (cod. S); considerare
Ω^M; resc. Γ^A. ¶ uel « considerare » Iac. | il.]
m; eum Π^H.

2. non — sua om. m | laudas x | in spe-
cies suas Y² | sue Σ^C | nec XΘ^HS; ne Cm;
neue G | sp.] resc. Γ^A; spernes Y* | in (2°)
om. x* | uiso x; sensu Y*.

3. est om. Ω^{SJ}*(ut vid.)ag | ~ est in
uolat. Λ^L | apes] M²Q*T*; apes M²Q²T² |
init.] primatum Z*³ cum LAU el, cf. S | dul-
cores Γ^M | fructos S* | il.] m; (e)ius CΘ^H
Ω^{SJ}* (ut vid.) cum LAU el.

30. <melior GCAM | <quam GCM | 31. ¶ fili XXXVI. Q; Div. sine num. XY²; <fili CGAM |
<et GCM | 32. <peccantem GCAM | <et GCAM | 32. <pauper GCAM | <et (2°) GCAM |
34. <qui (1°) GCAM | <et GCAM.

XI. 1. ¶ sapientia XI. Ω; XXXVI. MΦ; XLI. Γ; Div. sine num. YY²; <sapientia GCA |
<et GCAM | 2. <non GCAM | <neque GCAM | 3. <brevis GCAM | <et GCAM.

- ⁴ In vestitu ne glorieris umquam
nec in die honoris tui extollaris
Quoniam mirabilia opera Altis-
simi solius
et gloriosa et absconsa et invisa
opera illius
- ⁵ Multi tyranni sederunt in throno
et insuspicabilis portavit dia-
dema
- ⁶ Multi potentes pressi sunt va-
lide
et gloriosi traditi sunt in manus
alterorum
- ⁷ Priusquam interrogas ne vitu-
peres quemquam
- et cum interrogaveris corripe
iuste
- ⁸ Priusquam audias ne respondeas
verbum
et in medio sermonum ne adicias
loqui
- ⁹ De re ea quae te non molestat
ne certeris
et in iudicio peccantium ne
consistas
- ¹⁰ Fili ne in multis sint actus tui
et si dives fueris non eris inmu-
nis a delicto
Si enim secutus fueris non adpre-
hendes

4. umquam om. $\mathfrak{G}$ | mirabilia ($\mathfrak{G}$) || gloriosa | solius om. $\mathfrak{G}$ | <et absconsa (vel et invisa) $\mathfrak{K}$? | absconsa ($\mathfrak{G}$) || inuisa | 5. throno] cum $\mathfrak{H}$ | 6. pressi] ex haplographia; spreti CXT cum $\mathfrak{K}$ et $\mathfrak{G}$ | 7. iuste om. $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$ | 8. uerbum] cum $\mathfrak{H}$ | sermonum] cum $\mathfrak{G}$; seniorum CX Σ^T A, ex locis paral-
lelis | loqui] cf. $\mathfrak{G}^L$ et $\mathfrak{H}$ | 10. eris inmundus] cum $\mathfrak{G}^{S*}$ | a delicto om. $\mathfrak{G}$.

Adsunt mx(v. 8).

4. in uestito C; in uestitum T*; *praem.*
et AL | glories Q*; gloriētiris L*Y* | ~ ne
gl. in u. a | nec] ne Θ^{A*} | in die] m; in diem
CX Θ^H ; die Σ | ext.] m; *praem.* ne C | alt.]
m cum $\mathfrak{H}^h$; domini C cum PS-VIG Var et $\mathfrak{G}$;
ab altissimis G | sol. om. Ω^M cum $\mathfrak{G}$ | et (2°)
om. A Ω^{S*} | (a)bscondita CL Θ^H m cum Brev.
goth. | inu.] m; inuisibilia X; uisa M† | ill.]
 Θ^{M*3} m; + hominibus Θ^{HM2} Z* cum PS-
VIG Var, cf. $\mathfrak{G}$.

5. thr.] solo $\mathfrak{w}$ | suspicabilis L*Q*;
insuspicabiles CT* cum Brev. goth. | portabit
GXII H MQ 2 Θ^H ST; portabunt C cum Brev.
goth. | diademam XA L .*

6. muti A. ¶ Rab. « multi » Hug. |
pot. + potenter C, cf. Sap. 6, 7 | |pressi = G
 Σ^{T*C} II H ALQ 2 Θ ; spreti CXZ*T cum $\mathfrak{G}$;
praecessi Q*; [...] m; o(p)pr(e)ssi Σ^{T2} Z 2
cett. | ualide] Y*; ualidae T; ualde CXII H
LQY 2 Θ^{HAM} *Z*T Ω^{MSJ} * (ut vid.)g cum Brev.
goth. ¶ Rab. « ualide » Hug. uel minus recte

« ualde » Iac. | glorios* Γ^M | in manibus Ψ^D |
alterum Y; aliorum X.

7. qu.] Z*; aliquem Z 2 | corrip***
 Σ^{T*} | iustum Y*.

8. audeas Y* | et om. m | sermonum
= G Σ^C Q Θ Z*T*mxrtwst cum $\mathfrak{G}$; seniorum cett.
cum AU spe et FEol, cf. 9, 24; Iudith 6, 12
etc... ¶ al. « seniorum » Θ^{AM} | ne ad. l.] noli
te inicere Z* cum FEol et $\mathfrak{G}$ | ad.] certeris
m ut vid., ex v. seq.

9. de re ea] Σ^{T*S*} cum AU spe; de re
Mm (ut vid.); de ea re C Σ^{T2} A L QY Φ ZTS 2
 Ψ^D Ω edd. | mol. ne] molestaaaa S* | cer-
taueris Ω ; ceteris A L *T* Γ^M *; certes XZ*;
adicias loqui m ut vid., e v. praec. ¶ Rab.
al. « certeris » Iac. | et in] ***** m; et
C; in Σ | iudicium QT*m; iudici Φ^G ; iudi-
[...] Γ^A | ne (2°) Ω^J *; non Y Ω^J * | consi-
stat Ψ^D †.

10. filii L | multi Ψ^D | sunt Y* | et (1°)]
praem. quia S | adprehendas Z†; apprehen-

4. <in (1°) GCAM | <nec GCAM | <quoniam GCAM | <et (1°) GCAM | 5. <multi GCAM |
<et GCAM | 6. <multi GCAM | <et GCAM | 7. <priusquam GCAM | <et GCM | 8. <prius-
quam GCAM | <et GCM | 9. <de GCAM | <et GCM | 10. ¶ fili X. Σ ; XXXVII. Q; Div. sine
num. X; <fili GCAM | <et (1°) GCAM | <si (2°) GCAM.

et non effugies si praecucurreris
 11 Est laborans et festinans et dolens impius
 et tanto magis non abundat
 12 Est homo marcidus egens recuperatione
 plus deficiens virtute et abundans paupertate
 13 (12) Et oculus Dei respexit illum in bono
 et erexit illum ab humilitate ipsius
 (13) Et exaltavit caput eius
 et mirati sunt in illo multi

et honoraverunt Deum
 14 Bona et mala vita et mors
 et paupertas et honestas a Deo sunt
 17 Datio Dei permanet iustis
 et profectus illius successus habebunt in aeternum
 18 Est qui locupletatur parce agendo
 et haec pars mercedis illius
 19 In eo quod dicit inveni requiem mihi
 et nunc manducabo de bonis meis solus

11. et festinans || impius? cf. ⚡ | 12. abundans] cum ⚡^{OL'} | 13. oculus cum ⚡^{S*248} | eius + a contributione L cum ⚡^{OL} et ⚡ (ut vid.) | mirati — multi (⚡) || honorauerunt deum (cf. ⚡^{OL})? | 15-16 add. Ω^{SI} cum ⚡^{OL'}; nunquid ex ⚡? | 17. profectus] cf. ⚡ | habebit CΣ, cf. ⚡ | 19. mihi] cum ⚡ | meis (⚡) || solus? cf. v. 4.

Adest m(usque ad v. 13, illo).

det Π^{H*} | effuges S*; effugeris Σ^{C*} | si] cum L | pr(e)currens Λ^LΥΓ^{M*}Ψ^DΩ^{MJ*} cum AU spe (codd. MP*CR); [...]curreris Γ^A; precurris m ut vid.

11. est] m; et LY*Ω^M; praem. et G; + homo Λ^LΠ^HLMYΦTSΨ^DΩ edd. | (a)bundabit Θ^{H2}(-uit Θ^{H*})ZΩ^{MSJ*}arelst; + propter promissiones proprias L. ¶ Rab. « habundat » Hug. Rab « habundabit » (sic) Iac.

12. est] praem. et X | mar.] Y² (r in ras.); + et CΘ^HT² cum ⚡^B | recuperationem XΠ^HLM*Y*Γ^Mm (ut vid.) | uirtutem Y* | abundas G* | paupertatem M*Y*.

13. et oc.] oculus enim Θ^H; oculus ANT-M et Brev. goth. | domini X | respicit L | in bono] Ω^{J2}(ult. o in ras.)m; in bonum ZΨ^D | ill. (2°)] eum Ψ^DΩ edd. | ab h.] ad humilitatem Γ^M | ab] ad Ψ^D | exaltabit GXΠ^Hm | eius] illius Ψ^D; om. r; + a contributione L cum ⚡^{OL} | illo. + ** G* | ~ multi in illo A | honorificauerunt Γ | dominum X.

14. et (3°)] M*; om. XΣΛ^LLM²YZ* TSΓΨ^DΩ^{MJ} edd. cum PROS voc et ⚡ | et hon. om. X | deo sunt + (15.) sapientia et (om. ag) disciplina et scientia legis apud dominum (deum relst) dilectio et uiae bonorum apud ipsum (16.) error et tenebrae peccatoribus concreata sunt qui autem exultant in malum (malis arelst) consenescent in mala (malo arelst) Ω^{SI}agrelst. ¶ hos duos versus Rab. et glosa et ant. et multe etiam moderne biblie non habent Hug., item Iac.

17. dat.] datum L | iustis] Y*; iusto Y² | ~ iust. per a | prof.] processus Σ^{T*}(ut vid.)^C, cf. v. 24 | habebit CXΣZ*arelbst cum 410, 412, 414, ANT-M, M-M, Brev. goth.

18. est] et Σ^T | parce] cum PS-AU spe (2/2); parte CΛ^L; pace X. ¶ parce Λ^L | haec om. A; + est CAΨ^DΩrelbst | pars + illius X | mer. il.] de mercede ipsius X | mercedes Y*; om. Q | il. om. M.

19. quod] qui Ω^M | didicit C | req.] requies C.

<et (2°) GCM | 11. <est GCAM | <et (3°) GCM | 12. <est GCAM | <plus GCAM | 13. <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GC | <et (4°) GCAM | <et (5°) CM | 14. <bona GCAM | <et (3°) GCM | 17. ¶ datio Div. sine num. X; <datio GCAM | <et GCM | 18. <est GCAM | <et GCM | 19. <in GA | <et GCM.

- 20 (19) Et nescit quod tempus prae-
tereat
et relinquet omnia aliis
21 (20) Sta in testamento tuo et in
illo conloquere
et in opere mandatorum tuo-
rum veteresce
22 (21) Ne manseris in operibus pec-
catorum
fide autem in Deo et mane in
loco tuo
23 (21) Facile est enim in oculis Dei
desubito honestari pauperem

- 24 (22) Benedictio Dei in mercedem
iusti festinat
et in honore veloci processus
illius fructificat
25 (23) Ne dicas quid est mihi opus
et quae erunt mihi ex hoc
bona
26 (24) Ne dicas sufficiens sum
et quid ex hoc pessimabor
27 (25) In die bonorum ne inmemor
sis malorum
et in die malorum ne inmemor
sis bonorum

20. relinquet] cum 6; relinquat GΣC, lectio faciliior, cf. praetereat supra; relinquit A | aliis + et morietur 9 cum 6 | 21. mandatorum tuorum] tuo 3? cf. 6 | 22. manseris] cf. mane infra; mireris 3? cf. 6 | loco tuo] lumine eius C cum 9 et 3 ut vid. | 24. festinat || ueloci (6) | honore] cf. honestari v. 23; hora X cum 6 et forsitan 3 | 25. mihi (2°) cum 6^{OL}.

Adsunt b(v. 27)x(a v. 27).

20. nescis Π^{H†}Ψ^D | praeterea G*Λ^{L*}; praeteriet 10; + illum LQg; + et (praem. illum Ω^{SJr}) mors appropinquet (-quat Ω^{MJ}) Ωarelsct. ¶ minus recte «illum» (quod man. posterior erasit) Iac. Rab. non habet «et mors appropinquet» nec «et morietur» Hug., item Iac. | rel.] Γ^{M*} cum 6; relinquat GΣCQ Z²Γ^{M2}Ω^{MSJ2}(in ras.)agelsct cum PS-AU spe (codd. MVCL); relinqui(t) AYZ*T; relinquet L | aliis + et morietur (-atur Ωag) Y² Φ^PΘZ*SΨ^DΩ edd. cum 6.

21. sta*** Y | tuo om. Z* | in opera Λ^LΦ^P | tuorum om. Σ^TΛ^L | ueterescere C*Λ^{L*}.

22. fide] Y*Z*T*; confide Π^HY²ΦZ² T²SΩ edd. ¶ «confide» Rab. «fide» Hug. | in (2°) om. Y²; + mane Θ^{M†} ut vid. | domino Z* cum 6 | mane] male Q* | loco t.] lumine (e)ius CZ* cum 9.

23. en.] autem Σ^TA | ~ en. est Σ^C | in + ** Θ^{M*} | desubito] Λ^{L*}Z*; subdito A*; subito XΣΛ^{L2}A²LMYΦΘZ²ΓΨ^DΩ^{MJ} edd. ¶ «subito pauperem honestare» Hug. |

honestari] Λ^{L*}S*; honestare Λ^{L2}ALQYΦZ S²ΓΨ^DΩ edd. | paupertatem L.

24. benedicti Π^{H*} | in honore] Y*; ore Ψ^D; in honorem Π^{H*}Y²SΩJ*(ut vid.); in hora X10st cum 6 | ueloci] Y*Ω^{M2} (oci in ras.); uelocis Y² | proc.] progressus Π^H | eius Q.

25. quid] quia Ω^M | ~ mihi est Σg | ~ (h)opus mihi CΘ^H | quae] neque X | mihi (2°) om. Ω^{MSJ*} (ut vid.). ¶ Rab. «mihi» Iac. | hoc + nunc Q* ut vid., cf. 6.

26. suff. + mihi arelsct, cf. 6; praem. mihi Ω^S | pess.]. ¶ uel «affligor» S²; + et quae mala mihi amodo uenient in uita L² (quod L* habet post v. 27), cf. 6^L.

27. inm. (1°) memor G*T* | ~ sis imm. (1°) Ω^M | et — bon. om. Φ^GΩJ* | et — 28. obitus] in ras. brev. spat. Ω^{J2} | ne (2°) non r | inm. (2°) memor T* | sis (2°) Ω^{J2} (ult. s. corr.) | bon.] malorum Ω^{M†}; + et quae — in uita (cf. v. 26) L* | ~ in die (2°) — bon. (2°) et in die (1°) — mal. (1°) Λ^L.

20. <et (1°) CAM | <et (2°) GCM | 21. <sta GCAM | <et (2°) GCAM | 22. <ne GCAM | <fide GCAM | 23. <facile GCAM | <desubito GC | 24. <benedictio GCAM | <et GCAM | 25. <ne GCAM | <et GCM | 26. <ne CAM | <et GCM | 27. ¶ in (1°) XXXVII. MΦ; Div. sine num. Ψ^D | <in (1°) GCA | <et CAM.

- 28 (26) Quoniam facile coram Deo
in die obitus
retribuere unicuique secundum
vias suas
29 (27) Malitia horae oblivionem fa-
cit luxuriae magnae
et in fine hominis denuntiatio
operum illius
30 (28) Ante mortem ne laudes ho-
minem quemquam
quoniam in filiis suis agnoscitur
vir
31 (29) Non omnem hominem indu-
cas in domum tuam

- multae enim insidiae sunt do-
losi
32 (30) Sicut enim eructuant prae-
cordia fetantium
sicut perdix inducitur in ca-
veam
et ut caprea in laqueum
sic et cor superborum
et sicut prospectator videns ca-
sum proximi sui
33 (31) Bona enim in mala conver-
tens insidiatur
et in electis inponet maculam
34 (32) Ab scintilla augetur ignis

29. magnae] cum Θ^O | denuntiatio] denudatio XΣA cum $\mathfrak{K}$ et Θ , forsitan et cum archetypo; cf. 4, 21; 6, 9; 19, 8; 27, 17. 19. 24 | 32. sicut enim — fetantium] cf. Θ (|| 34, 6. sicut parturientis — patitur $\Theta^?$) | sicut perdix — caueam (Θ) || ut caprea — laqueum | proximi sui om. $\mathfrak{K}^?$ cf. Θ | 34. scintilla = G cum Θ ; + una cett. et PS-CY, cf. uno *infra*.

Adest x(vv. 28 et 31).

28. facile + est XΛ^LYΦΘ^{M2}Z²TFΨ^D
Ωx edd. | coram om. Γ | ob. + est S; + ***
G* | uias s.] opera sua X, cf. Apoc. 22, 12.

29. hore GY²Ωa; orae Θ^{HM*}; ore X
Σ^CΛ^LQY*Θ^{AM2}Ψ^D. ¶ Rab. non habet
« unius (horae) » Hug. Rab. « malicia »
Iac. | maxime Ω. ¶ Rab. ant. « magne » uel
minus recte « maxime » Iac. | in om. Z*
cum Θ^{OL} | finem CA^LQY*Θ^{HS}, cf. Θ^L | de-
nuntiatio] T*; denudatio XΣΛ^LALMΦΘ^{AM}
ZT*ΓΨ^DΩ edd. ¶ al. « denudatio » S² | op.
om. Ω^{M*} | eius Θ^H.

30. non AS cum AM (³/₄) | laudes] S²
(es in ras.); lauda(b)eris XΩ^M cum AM Ps (¹/₂),
mort, HIL-A et RUF ben | hominum Z*; om.
L, cf. Θ | filius ΦG* | suis om. C cum AM mort |
agnoscetur Λ^L cum Θ ; cognoscitur Θ^H.

31. induras Q* | insida G* | ~ s. ins.
CXΛ^LΘ^HΩ^{MSJ*}(ut vid.)arelbst cum PS-AU
spe (cod. S; v. om. codd. MLVC).

32. er.] M*; eructant Π^HM²Z*Γ^AΩ
relbst; eructauit Θ^{AM}. ¶ uel minus recte

« eructant » Iac. | f(e)tan(t)ium M*Y*S*;
f(e)ten(t)ium M²Y²S²Ωrelc; fatentium CX;
infantium AU spe; + et CXΣΛ^LM²Y*ΦZT
S²ΓΨ^DΩ edd. ¶ Rab. « fetentium » Hug. et
Iac. + al. minus recte « fetantium » Iac. | sic-
ut + enim Θ | ca.] foueam Π^H cum AU spe
(codd. MPCR) | et ut c. — 12, 2. a deo resc.
Γ^A | et (1°) om. Ψ^DΩ^M | ut] u* G*; sicut
Θ^HZ*; om. Λ^L | cap.] capiat Ψ^D | in laqueo
AL cum AU spe | ~ in laq. cap. Σ | sic] sit
C | et (3°) om. Q | prospectator Θ^{M*}Z*S*;
prospector XΣΛ^LAL*MY*ΦΘ^{M2}Z²S²Ω edd. |
ui. ca.] casum uidet X, cf. Θ | prox.] in ras. Z¹.

33. mala] maculam Q | conuertet
MΘ^H; conuertit AΘ^{AM} cum IS sent. ¶ Rab.
« conuertens » Hug. et Iac. | insidiator CAM
QΘ cum AU spe, cf. IS sent (impius) et $\mathfrak{H}$.
¶ Rab. « insidiatur » Iac. | in (2°) om. Ω^{S*} |
i(n)ponit GXΠ^HLY²Θ^{S2}Ψ^DΩ cum IS sent;
ponet ΣΛ^LY*; ponit TS*.

34. ab (1°)] a relbst | scintilla = G
cum Θ ; + enim una ΘareI; + (u)na cett.

28. ¶ quoniam XLII. Γ; <quoniam GCAM | <retribuere CM | 29. <malitia GCAM | <et
GCAM | 30. <ante GCAM | <quoniam GCAM | 31. <non GCAM | <multae GCM | 32. <sicut
(1°) GCAM | <sicut (2°) GCAM | <et (1°) GCAM | <sic GCM | <et (3°) GCAM | 33. <bona
GCAM | <et GCM | 34. <ab (1°) GCAM.

et ab uno doloso augetur sanguis
 homo vero peccator sanguini insidiatur
 35 (33) Adtende te a pestifero fabricat enim mala
 ne forte inducat super te sub-
 sannationem in perpetuum
 36 (34) Admitte ad te alienigenam
 et subvertet te in turbore
 et abalienabit te a tuis propriis
XII. ¹ Si benefeceris scito cui fe-
 ceris

et erit gratia in bonis tuis multa
 2 Benefac iusto et invenies retri-
 butionem magnam
 et si non ab ipso certe a Do-
 mino
 3 Non est ei bene qui adsiduus est
 malis
 et elemosynam non danti
 (6a) Quoniam et Altissimus odio
 habet peccatores
 et misertus est paenitentibus
 4 Da misericordiam et ne suscipias
 peccatorem

34. ab uno — sanguis || homo — insidiatur (S) | 35. te] om. C cum S; cf. v. 36 ad te |
 36. turbore] cum S^{OL}.

XII. 1. in] cum S^O | multa om. K? cf. S | 2. magnam om. K? cf. S | domino] cum S^O |
 3. elemosyna G, *lectio difficilis, forsitan cum archetypo* | quoniam — paenitentibus || 7. quoniam —
 uindictam (S), *sed cf. et v. 4.*

cum PS-CY sing et AU spe | et om. Σ | san-
 guis] sanguinis Γ^{M*} | uero] enim Ω^{MSJ*}
 (ut vid.). ¶ Rab. « uero » Hug. al. minus
 recte « enim » Iac. | insidiatur Ψ^D | ~ ins.
 sang. L.

35. te] Z^{*3}; tibi Σ^{T*}CΛ^LMYΦZ²Ω edd.;
 om. CT* cum S. ¶ tibi S² | a] ea T* | fab.]
 cogitat Θ^H | inducas G cum S^e; om. Ω^{I†} |
 super] in X.

36. ammittet Σ^{C2} | ad te om. X cum S |
 alienigena Π^H | subuerit Σ^{T*}; subuertit
 CT cum AU spe (codd. MP) | in om. Ψ^D | tur-
 bore] Z^{*3} cum AU spe (codd. MPCR); tur-
 bone Φ^{RG}; turpore M*Γ^{M*}; turporem AU
 spe (cod. S); torpore ΣΛ^LM²Γ^{A2}; corpore
 Γ^{M2}Ψ^D; turbine Φ^PZ²Ω edd.; turbidine X.
 ¶ al. « turbine » Θ^M. turbine S | abal. te]
 hab aliena uirtute C | abalienauit G*Λ^LL
 Q*Y*Φ^{G†}; alienabit Θ^Hg | t. pr.] tuis proximi-
 mis ΣZ^{*3}Γ (proximis Γ^{M*}); **** *
 Z² super lineam. ¶ al. proximis Θ^M | tuis] uis
 MΦΩ^{MSJ*}agel. ¶ al. a uis S. Rab. « tuis »

al. « uis » Hug. Rab. glosa « tuis » uel mi-
 nus recte « uis » Iac.

XII. 1. si] praem. et Z* | benef. + et
 G | fec.] benefeceris CΦ^PΩZ*Ω^{SJ} cum AU
 spe et JUL-T. ¶ Rab. non habet « bene(fe-
 ceris) » Iac. | eris Π^H | gratiam Ψ^{D*} | in
 om. Φ^{RG}Ω^M cum S. ¶ ant. non habent « in »
 Iac.

2. deo XΣΛ^LLYΦZSTΨ^D cum AU spe
 et CAE s.

3. est (1°) om. G*; + enim grelst |
 ei] Y*S²; eis Λ^LY²S*S² cum AU spe | a(d)sidui
 sunt Λ^LY²S*S² (ut vid.) cum AU spe | malis]
 praem. in CXM²Y*ΦΘ^HZ²S²Ψ^DΩ edd.; si-
 gnum insertionis posuit sed nil addidit L² | ele-
 mosyna GS* cum AU spe (cod. S); el(c)mo-
 s(y)nas arelusc | non om. Ψ^D | dante G* ut
 vid.; dat G; dant Λ^L; donantis X | et (2°)
 om. Ω^{M†} | m. c.] miseretur Π^H.

4. da mis. — peccatorem om. Z* | mi-
 sericordiam CXQY*Θ^H cum PS-AU el; miti
 Ψ^D | et ne s. p. om. Γ^{M*} | ne om. S*; non Z² |

<et GCM | <homo GCAM | 35. <adtende GCAM | <ne GCAM | 36. <admitte GCAM | <et
 (1°) M | <et (2°) GAM.

XII. 1. ¶ si XII. Ω; XXXVIII. MQΦ; XLIII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <si GC | <et
 GCM | 2. <benefac GCAM | <et (2°) GCM | 3. <non (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <quo-
 niam GCAM | <et (2°) CM | 4. <da GCAM.

(6b) et impiis et peccatoribus red-
det vindictam
custodiens eos in die vindictae
5 (7) Da bono et non receperis
peccatorem
6 (5) benefac humili et non dede-
ris impio
Prohibe panes illi dare ne in
ipsis potentior te sit
7 (5) Nam duplicia mala invenies
in omnibus bonis
(6) quoniam et Altissimus odio
habet peccatores
et impiis reddet vindictam

8 Non agnosceatur in bonis ami-
cus
et non abscondetur in malis
inimicus
9 In bonis viri inimici illius
in tristitia et in malitia illius ami-
cus agnitus est
10 Non credas inimico tuo in aeter-
num
sicut enim eramentum eruginat
nequitia illius
11 Et si humiliatus vadat curvus
adice animum tuum et cus-
todi te ab illo

4. et impiis — uindictam || 7. et impiis — uindictam (S) | 4. impiis (cf. v. 7) || peccatoribus |
custodiens — uindictae] cum S^{OL} | custodiens] seruat autem X cum S^{OL} et R[?] ut vid. | in diem
R[?] cf. S^{OL} | 5. ([4. da — peccatorem] tot. vers. om. R[?] cf. ord. praepost. | 6. dari XΣ, lectio
difficilis, forsitan excogitata ne duplicari videretur non dederis | 7. bonis + quaecunque feceris illis C
cum S | et impiis — uindictam (S), cf. vv. 3 et 4 | 8. agnosceatur] cum S^{OL} | 9. <et in mal. ΣT
cum S | malitia] cum P.G. 91, 829a; malis CXΣA cum S | 11. adice] adfirma A ex contextu.

Adest x(vv. 9-10a).

reddet] Y*Θ^M*Γ^M* (ut vid.); **ddet Γ^A; red-
dit T; redde CΠ^HLY²Φ^PΘ^HM²ΣΓ^M2Ψ^DT cum
PS-AU l. l. | cus.] seruat autem X | eos. — 6.
impio in ras. brev. spat. Ω^J | in diem Z* edd.
cum S^{OL} | uin.] retributionis Z*, cf. Lc 4, 19 etc.
5. bonum YT*; bona M* | ne XΩ^J |
rec.] recuperes Z*.

6. non] ne AΘ^HΩ^J2 cum AU spe (cod. S)
et PS-AU el | dare] G*(ut vid.)Φ^R*Z*3S*
cum AU spe et JUL-T; dari G²XΣΛ¹Π^HMQ²
Φ^R2GPZ²Ψ^DWst | in om. CQ* cum AU spe
(codd. MP*C) | sit] fiat Θ^H | ~ sit te Λ^L.

7. mala om. Ω^M cum S³⁰⁷ | mala in.
in] in ras. Ω^J2 | om.] hominibus C; operibus
MΦ^P | b.] malis Φ^P; + q(uae)cumque feceris
illis (illis C) CΛ¹Z*Ω^{MSJ}* edd. cum S. ¶ uel
malis Y². Rab. « bonis » Iac. Rab. non habet
« quecumque feceris illi » Hug. | et (1°) om.
Z* | impius Φ^G*; + et peccatoribus X cum FU
rem, ex v. 4 | reddit T | ~ red. i(n)p. CΘ^H.

8. (a)gnosceatur CΣΛ¹Π^HQY*Θ^HZ*TS*

Ψ^D cum GR-M Jb | ~ am. in bon. Ω^M | et om.
Y | (ab)sconditur CΣΛ¹*Π^HLY*Θ^HZ*TΨ^D
cum GR-M Jb | ini.] L³; om. L*; inimicis L².

9. inimicus Z*. ¶ ant. « inimici » Rab.
non habet « inimicus » Iac. | in (2°) om. M*;
praem. et MY* | et om. Γ^M* | in (3°) L*Z*;
om. GΠ^HL²M*QYΦΘZ²Sx | mal.] malis CX
ΣAZ*T cum S. ¶ Rab. « et in malitia illius »
Hug. | am.] inimicus Θ^H.

10. inim. tuo] M³; in amico tuo M²;
amico tuo Q*; om. M* | **sicut Θ^A | enim
om. Y* | erementum Y*; eramento Γ^M*;
eramenta Γ^M2; atramentum Ω^M | neq.]
malitia ΣΛ¹Π^H.

11. humiliatu**adat G* | uadit X |
coruus G*Φ^G; + sic L | adice] Z*; abiece
Z²; ab(i)ce Π^HΦ^{RG}Z²Ψ^D2Ωag; abiros Ψ^D*
ut vid.; firma T; a(d)firma Λ¹ALM*Y*
Φ^PΘ^{AM}, cf. S; offirma M². ¶ al. adice al.
abice Θ^M | animam tuam XZ cum S; ami-
cum tuum Θ^H | tuum om. CΣ.

<et (2°) GCAM | <custodiens GM | 5. <da GCAM | 6. <benefac GCAM | <prohibe GCAM |
7. <nam GCAM | <quoniam GCAM | <et (2°) GCM | 8. ¶ non (1°) XXXVIII. MQΦ; XLIII.
Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <non (1°) GC | <et GCAM | 9. <in (1°) GCAM | <in (2°) GCAM |
10. ¶ non XIII. Σ; <non GCAM | <sicut GCAM | 11. <et (1°) GCAM | <adice C | <et (2°) M.

- 12 Non statuas illum penes te
nec sedeat ad dexteram tuam
ne conversus stet in loco tuo
Ne forte conversus in locum
tuum inquirat cathedram
tuam
et in novissimo cognoscas verba
mea
et in sermonibus meis stimuleris
13 Quis miserebitur incantatori a
serpente percusso
et omnibus qui adpropiant bes-
tiis
(14) et qui comitatur cum viro
iniquo

- et obvolutus est in peccatis eius
14 (15) Una hora tecum permanebit
si autem declinaveris non sub-
portabit
15 (16) In labiis suis indulcat ini-
micus
et in corde suo insidiatur
ut subvertat te in foveam
16 In oculis suis lacrimatur inimicus
et si invenerit tempus non sa-
tiabitur sanguine
17 si incurrerint tibi mala invenies
eum illic priorem
18 (17) In oculis suis lacrimatur ini-
micus

12. nec — tuo] ~ ne — tuo nec — tuam Θ | ne — tuo || conuersus in locum tuum
(cf. Θ) | agnoscas A | 13. et (2°) sic ΣT cum Θ ; sic et C | 16. in oculis — inimicus (Θ) ||
18. in oculis — inimicus | 16. et — 18. inimicus om. G per homoeotel. | 18. in oculis — inimicus
om. X Σ cum Θ (cf. v. 16); om. et G sed ex homoeotel., quo patet non omisisse illius exemplar.

12. non] *praem.* et Ψ^D | penes. $\P$ iuxta
Y | nec — in(quirat) in *ras. brev. spat.* Z² |
nec] ne $\Sigma^C Q$ | ne — tuo om. X ΣT , cf. Θ |
ne (1°) nec Λ^L ; non Ψ^D | in loco tuo —
conuersus (2°) om. Y* | stet] stes Ω^S ; se-
deat C Θ^H , cf. *supra* | tuo om. A | ne (1°) —
tuo ~ ante nec sed. ad d. t. Σ , cf. Θ | ne forte
conu. in l. t. om. ω | in locum t.] in loco tuo
 Σ | inq.] *praem.* et X ω | agnoscas $\Lambda^L \Pi^H A S$
 $\omega s t$. $\P$ uel « agnoscas » *Iac.* | mea] tua S*
cum AU *spe* (codd. MP*C); om. Y* | stim.]
praem. ne Ψ^D .

13. quis] qui M* | miseretur Σ^C ;
medebitur Ω^{SJ} . $\P$ uel minus recte « misere-
bitur » *Iac.* | incantatoris τ | perc. om. X |
qui] quae AT | a(d)proprian $\Sigma Q Y^* \Theta^H T^*$
 Ψ^D cum AU *spe* (codd. MP*); adpropinquant
CX cum AU *spe* (codd. P²) | et (2°) cum AU
spe; sic $\Sigma Z^* T$ cum Θ ; + sic ΣT ; *praem.* sic
C $\Gamma \Psi^D a r e l b$ | combinatur X | et (3°) om. CX |
in p.] impietatis Ω^M | in om. X.

14. hora] honora G* | delinaueris Φ^R ;
declinabit X | supportauit Y*.

15. in labiis tuis T; *praem.* et L cum Θ |
obdulcat L cum AN $\mathcal{J} b$ | te om. X | in fouea
 Θ^{AM} .

16. tuis Ω^J * (ut vid.). $\P$ Rab. « suis »
Hug. et *Iac.* + uel minus recte « tuis » *Iac.* |
lacrimabitur Z* (ut vid.) | inim.] + et quasi
ad ianuas suffodiet plantas tuas Π^H , cf.
v. 18 | et si in. — 18. inimicus om. G per
homoeoteleuton | si om. L | uenierit Z* | san.]
praem. a Θ^H cum Θ .

17. si *praem.* et Carel Σc | ~ mala tibi
Z cum AU *spe* (codd. MPCR), cf. Θ ; + et
 Γ^{M2} | eam X | ~ illic eum Ω^S | priorem om. X.
 $\P$ Rab. « priorem » *Iac.*

18. in oculis — inimicus] AU *spe*; om.
X $\Sigma \Lambda^L Z^* g r$ cum Θ . $\P$ quod quidam hic re-
petunt « in oc. — inim. » uacat *Hug.* | tuis
 Ω^J *. $\P$ Rab. « suis » uel minus recte « tuis »
Iac. | lacrimat Π^H ; lacrimabitur Z² $\Gamma \Omega^{SJ}$ |

12. <non GCAM | <nec GCM | <ne (1°) CAM | <ne (2°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et
(2°) GCM | 13. <quis GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) CAM | 14. <una
GCAM | <si GCAM | 15. <in (1°) GCAM | <et GCAM | <ut GM | 16. <in GCAM | <et GCM |
17. <si CAM | <inuenies M | 18. <in CAM.

et quasi adiuuans suffodiet plan-
tas tuas
19 (18) Caput suum movebit et plau-
debit manu
et multa susurrans conmutabit
vultum suum
XIII. 1 Qui tetigerit picem iniqui-
nabitur ab illa
et qui communicaverit superbo
induet superbiam
2 Pondus super se tollit qui hones-
tiori communicat

et ditiori te ne socius fueris
3 (2) Quid communicabit caccabus
ad ollam
quando enim conliserint confrin-
getur
4 (3) Dives iniuste egit et fremebit
pauper autem laesus tacebit
5 (4) Si largitus fueris adsumet te
et si non habueris derelinquet te
6 (5) Si habes convivet tecum et
evacuabit te
et ipse non dolebit super te

18. plantas] cum 8²⁸³ | 19. susurrans] cum 8⁰.

XIII. 1. ab illa (ab ea CA)] cum 8²⁴⁸ | induet] XΣA, cf. 8; inducet G, *forsitan recte*; indu-
cetur C; indiscet 8? cf. 9 | superbiam] lege super uiam? cf. 9, sed cf. superbo *supra* | 2. qui —
communicat (cf. communicare, vv. 1 et 3) || ditiori — socius fueris (8) | 3. confringentur CXΣTA,
lectio faciliior | 6. super te] cf. 9.

Adest x(v. 1).

adi.] Y*; adiuuat II^H; ad ianuas S*(*ut vid.*)
Y*, cf. II^H v. 16. ¶ ad ianuas S | suffodit ΣT
cum AU spe (codd. MP); suffodiens ΨP; sup-
plantabit Ω^M. ¶ Rab. ant. «suffodiet» al. mi-
nus recte «suffocabit» Iac. | tuas] T*; suas T².

19. caput suum] Y² (t s in ras.); *praem.*
et A | et (r⁰) set Ω^M | pl.] ΣC*M (ut vid.);
plaudet ΣC*M²ΦPZ*grēlūst | manibus Y |
multum Q | conm.] Θ^{M*}; co(n)mutauit G
ΣC*ALY*Γ^{AM*}; commouebit Θ^{HM2} cum AU
spe (codd. MP*). ¶ al. commutabit Θ^M.

XIII. 1. pice G | iniquinabitur L*;
coinquinabitur Z* ut vid.; *inquinabitur
Q | illa] Z*T*; ea CA^LAMQYΦΘZ²Γ²Γ
Ψ^DΩ edd. cum PS-AU spe, EUCH int, HI, IS
ep, LEO s, LUCU et PAU-N | communicabit
x; co(m)unicabitur YΓ^AΩ^M | induet] in
ras. Ω²; induetur Λ^LΘ; induit Y*; inducet
GΓΨ^{D*} (ut vid.); inducit T; inducetur C |
superuiam CXΣT; superbia Λ^LAΘ cum PS-AU
spe (cod. M).

2. tollit ΣΘ^HZ*Γrēlūst | inhonestiori
C; honestioris II^HΨ^{D*}; honestiores Y*; + se

ΣA^LII^HLMYΦZ²TSTΨ^DΩ edd. | comm. +
fortiori Z*; + et fortiori C, cf. 8 | diuitiori
T*; deteriore Λ^L | te om. Y | ~ fu. soc. Z*.

3. qui ΣY* | comm.] Φ^{G2} (it in ras.);
communicabis Ψ^D; communicauit CAQY*;
communicauerit L | caccabus] G²ΣT*C*T²;
coccabus ΣT²C²; caccob*s G*; caccabus II^H
Q^{T*}; cacabus Ω edd. | quanto Ω^M | enim
+ se Λ^{L2}Θ^{HM2}ΓΨ^DΩ edd. | conliserit Q;
conlisi fuerint C; + se XΠ^H | conf.] T*Γ^{M*};
confringentur CXΣTII^HAL*MYΘZ*T²ST^{M2}.

4. agit CΓ; eget Θ^{AM*}Z*Ω^M; aget a |
fr.] M*; fremibit A*; fremet CM²ΦPZ*Γ^A
grēlūst; fremit Λ^LS; fremuit XΘ^H; tmebit
Ω^{S*} | laetus Θ^{H*} ut vid.

5. lar.] largus X; + ei ΘΓa. ¶ «si
largitus fueris» Hug. Rab. non habet «ei»
Iac. | assumit A²; assummit A*; ***sumet
Θ^{M*} | der.] T†; derelinquit T¹; relinquet Γ^A.

6. con.] Θ^{A2} (t in ras.); *script.* co(n)bibet
ΣCΛ^L; conuiue G*Q* | tecum] te Y* |
euacuauit A | te (r⁰)] Z² (t in ras.) | delebit
Φ^GΘ^H | sup. om. Ω^{M*}.

<et GCM | 19. <caput GCAM | <et (2°) GCAM.

XIII. 1. ¶ qui (r⁰) XIII. Ω; XL. MΦ; XLV. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <qui (r⁰) GC |
<et GCAM | 2. ¶ pondus VIIII. AΘ^{AM}; XL. Q; <pondus GCM | <et GCAM | 3. <quid GCAM |
<quando GCAM | 4. <dives GCAM | <pauper GCAM | 5. <si (r⁰) GCAM | <et GCAM | 6. <si
GCAM | <et (r⁰) C | <et (2°) AM.

- 7 (6) Si necessarius illi fueris sub-
plantabit te
et subridens spem dabit narrans
tibi bona
et dicet quid opus est tibi
8 (7) Et confundet te in cibis suis
donec te exinaniat bis et ter
Et in novissimo derideat te
postea videns derelinquet te
et caput suum movebit ad te
10 (8) Adtende ne seductus in stultitiam humilieris
11 (8) Noli esse humilis in sapientia tua
ne humiliatus in stultitiam seducaris
12 (9) Advocatus a potentiore discede
ex hoc enim magis te advocabit
13 (10) Ne improbus sis ne inpingaris
et longe abesto ne eas in oblivionem
14 (11) Ne retineas ex aequo loqui cum illo.
ne credas multis verbis illius
Ex multa enim loquella temptabit te
et subridens interrogabit te

7. dabit + tibi XA cum Θ , forsitan recte (vel cum $\mathbb{K}$) nam tibi saepius recurrens reici potuit simplicitatis causa | 10 (Θ) || 11 | 10 et 11. in stultitiam] cum Θ , cf. $\mathbb{H}$ | 11. in sapientia tua] cf. $\Theta^{OL'}$ | humiliatus om. $\mathbb{K}$? | 13. et longe abesto] cf. Θ (omiss. $\mu\eta$ 3°); et l. abesto C; nec l. abesto Σ ; et ne l. sis ab eo A | 14. ne credas] et ne cr. C cum Θ ; nec cr. X Σ | et subridens] cum $\mathbb{H}$.

Adest x(v. 11).

7. illi] ei $\Theta^H\Omega^J$ | sub. te] conplacabitur tibi X | su(b)plantavit $\Lambda^L\text{ALY}^*$ | dabit + tibi XAMQY cum Θ | bona — tibi om. G | bona] *praem.* omnia Ωare . ¶ Rab. «tibi bona» Hug. et Iac. | et (2°) om. XZ* | dicet] Z*; dicit $\Lambda^L\Pi^H\text{AQ}^*\text{Y}\Phi^{\text{RG}}\text{Z}^2\text{TST}^M\Psi^{\text{D}}*$; dicens X | quid] $\Sigma^{\text{C}}*$; quod $\Sigma^{\text{C}2}$ | ~ est opus ΣZ^* .

8. confundit AT | *scrib.* cybis S; cuius $\Sigma\Lambda^L\text{Q}^*$; ***b** G* | ex. bis] exinaniabis Θ^H* | exinaniat Λ^L ; inaniat A | et (2°) aut X cum Θ ; om. Q* | der.] T*; deridat CQ $\Psi^{\text{D}}*$; deridet $\Lambda^L\text{Y}\Phi^{\text{RG}}\text{Z}^2\text{T}^2\Gamma\Omega^{\text{MSJ}}*$ (ut vid.) a; deridebit $\Phi^{\text{P}}\text{gre}^{\text{lvst}}$; inrideat Z*. ¶ aut minus recte «deridet» Iac. | te (3°) + et *aelsc* cum $\Theta^{OL'}$ | derelinquit Q*; relinquet X Σ | te et c. s. om. A* | et (4°) om. Λ^L | a te T* Γ^A* ; ad se G; contra te $\Sigma\Lambda^L$; + (9.) humiliare deo et e(x)pecta manus eius $\Sigma\Lambda^L\text{LY}\Phi\text{Z}^2\text{S}^2\Gamma\Psi^{\text{D}}\Omega\text{agrelst}$, cf. Ps. 36, 7? [hum. + te Y*; manum Λ^L . ¶ al. hum. deo et ex. m. e. Θ^M].

10. adt.] *praem.* et L Θ^A | in st. hum.]

in ras. Ω^J2 | in om. X | in stulti(t)ia $\Lambda^L\text{LMQY}^*\Phi\Omega\text{Z}\Gamma\Omega\text{gr}$; + tua Γ .

11. tua + et $\Psi^{\text{D}}\Omega^{\text{MSJ}}*$ | in stultitia CXYZ* xgw ; + tua x.

12. auocatus Ψ^{D} | a] ad T* Γ^M* | pot.] G¹ (te in ras.); po*tentiore Y | enim om. Ω^M | magis te] magister Ψ^{D} , cf. Io. 11, 28 | aduocavit ALQ*Y.

13. ne(1°) non $\Pi^H*\Omega^S$ | ne (2°) et CZ*; neque T | i(n)pinguario LQ* $\Omega^{\text{SJ}}\text{r}$ | et = GCX; nec Σ ; et noli $\Theta^H\text{Z}^*$; et ne cell. cum Θ | longi C Θ^M* (ut vid.) | abesto = GX $\Sigma\Pi^H$; (a)besse C $\Theta^H\text{Z}^*$; absis S*; absis ab eo T²; ab eo sis L; ***** Θ^M* ; sis ab eo $\Theta^{\text{MSJ}}\text{T}^*$ cell. | ne (3°) Θ^M* ; et $\Lambda^L\text{ALMQ}\Theta^{\text{AM}2}\Gamma$; nec Y | in obli(u)one $\Sigma\Lambda^L\text{YS}^*$.

14. reticeas Σ ; id agas Z*³ | illo] eo Z* | ~ cum il. loq. L* | ne (2°) $\Theta^M*\text{T}^*\Omega^{\text{S}}*$; nec X $\Sigma\text{L}\Theta^{\text{HAM}2}\text{Z}^*3\Omega^{\text{MSJ}}\text{are}^{\text{lvst}}$; et Y* ΦZ^2 ; et ne C $\Lambda^L\Pi^H\text{MY}^2\text{T}^2\text{S}\Gamma^A\Psi^{\text{D}}$ | temptavit C $\Lambda^L\text{AQ}^*\text{S}^*$ | et subr. int. te om. S* | interrogavit CL $\Phi^{\text{R}}\dagger$.

7. <si GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) CA | <quid M | 8. <et (1°) GCM | <donec CM | <et (3°) GCAM | <postea GCAM | <et (4°) CAM | 10. <adtende GCAM | 11. <noli GCAM | <ne CAM | 12. <advocatus GCAM | <ex GCAM | 13. <ne (1°) GCAM | <et GCAM | 14. <ne (1°) GCAM | <ne (2°) GCAM | <ex (2°) GCAM | <et GCAM.

De absconditis tuis ¹⁵ (12) inmitis
animus illius conservabit ver-
ba tua
et non parcet de malitia et de
vinculis
¹⁶ (13) Cave tibi et adtende diligen-
ter auditui tuo
quoniam cum subversione tua
ambulas
¹⁷ (0) Audiens vero illa quasi in
somnis vide
et vigilabis ¹⁸ (0) omni vita tua
Dilige Deum et invoca eum in
salute tua

¹⁹ (15) Omne animal diligit simi-
lem sibi
sic et omnis homo proximum sibi
²⁰ (16) Omnis caro ad similem sibi
coniungitur
et omnis homo simili sui socia-
bitur
²¹ (17) Si communicabit lupus agno
aliquando
sic peccator iusto
²² (18) Quae communicatio sancto
homini ad canem
aut quae pax bona diviti ad pau-
perem

14. 'de absconditis tuis] cum $\Theta^{OL'}$ | 15. <inmitis C cum $\mathfrak{K}$ et Θ | inmitis] intimis A | animus ill. om. Θ | 16. auditui tuo] cf. $\Theta^{L'}$ | 17-18. cum $\Theta^{OL'}$ (|| 16a) | 17. quasi om. $\Theta^{OL'}$ | uide || uigilabis (Θ^0)? | 19. sic om. $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 20. omnis (2^0) om. Θ | 21. aliquando om. Θ | 22. sanc- to] cf. iusto *supra*; sano $\mathfrak{K}$? cf. Θ | homini om. Θ | bona om. Θ .

Adsunt b(vv. 18, dilige — 20)x(a. v. 18, dilige).

15. inmitis] Θ^{M3} (mit in ras.)Z* Ω J*; i(n)mittis $\Pi^{HY2}\Phi Z^2S\Gamma\Omega J^2a$; inmittes Y*; inmimis Θ^A ; intimis AL*MQ. ¶ al. inmimis Θ^M . Rab. «inmittis animo» *Hug. et Iac.* + quidam habent minus recte «inmittis animus» et tunc «inmitis» est nomen et est aliter punctuandum *Hug.* | animus] Z* Ω J*; animo $\Pi^{HY}\Phi^{RG}Z^2S\Omega J^2$ | cons.] *praem.* et $\Pi^{HY}\Phi^{RG}Z^2S\Omega J^2$ | ne.] erba X* | de (1^0)] *praem.* et Θ | mal. + sua Π^H | de (2^0) om. L. 16. ~ dilig. a(d)t. $\Pi^H S$ | auditu Π^H * | tuo] Y*; meo $CA^L\Pi^HMY^2\Phi^PT^*S^*a$ | cum] ** G*; om. Π^H * | ambulans T; ambulabas Θ^{AM*} . 17. audi Π^H * | uero] uerba C $\Pi^H L\Theta^{A*}$ TS* $\Gamma\Omega^S$; + uerba Yagre. ¶ «audiens uero illa» uel «uerba illa» ut dicit Rab. *Hug.* | illam Σ^T | in somniis G. ¶ «in sompnis» est una dictio uel due. Rab. non exponit *Hug.* | euigilabis Ω^S . ¶ Rab. «uigilabis» *Iac.*

18. omnis Ψ^D ; omni* Σ^C | tua (1^0) + **** M | dominum X $\Theta^H\Gamma^Mb$; cum G* | illum Ω *edd.*

19. anima x | diligit CQ | similem]

$\Lambda^L M^* Y^* Z^* T^* S^* \Psi^D$ *; simile $CA^L L^M Y^2$ $\Phi^{RP}\Theta Z^2 T^2 S^2 \Gamma \Psi^D \Omega x^*$ (*ut vid.*) *edd. cum PS-CT* *sng* | sic — sibi (2^0) om. Ω^M | proxim. — 20. homo om. X *per homoeot.* | sibi] suum C. 20. sibi] Ω^{M*} ; sui Ω^{M2SJ} | coniu(n)- getur MY $\Phi^{RG}Z^2\Psi^D\Omega x$ *edd.* | et om. S* | sim.] $\Sigma^T Q^*$; similis $\Sigma^{T2} Q^2 \Psi^D$; simile b; similem $\Pi^H Y^*$ | sui] sibi CL $\Theta\Gamma$. ¶ uel «sibi» *Iac.* | sociatur CL $^2\Theta\Gamma$.

21. si] sic Φ^R ; sicut Ω . ¶ uel minus recte «si» *Iac.* | co(m)municauit C $\Sigma^{T2} LQY\Theta^{AM}\Omega^M$ cum *CHRY et POS* | agno] *praem.* cum Θ^H | ~ aliq. ag. Z* | sic] si $\Gamma^{M*}\Psi^D$; + et XZ*.

22. quae — hom.] quae pax beluae Z*, cf. Θ | quae] quem Ψ^D | sancta X cum *PS-AU spe (cod. S; v. om. codd. MVLC)* | ho- minis X; homi*i G*; omini Λ^L *; om. $\mathfrak{g}$ | ~ (h)om. sancto $\Lambda^L \Omega^S$. ¶ Rab. «sancto homi- ni» *Iac.* | can.] carnem I; cenam M* *ut vid.* | pax bona] pars bona CX $\Lambda^L \Pi^H L\Theta Z^* T^2 \Gamma \Psi^D \Omega^{MSJ2} are$; pars ΩJ^* (*ut vid.*) | *Isr.* cf. 2 *Cor.* 6, 15; pax $\mathfrak{w}$. ¶ uel pars Y 2 . al. pax Θ^M | diu. ad p.] pauperi ad diuitem Z* | diuitia Y*.

<de $G\Sigma\Lambda^L\Pi^H ALQY\Phi^{RG}Z^2T^2S\Gamma\Psi^D\Omega$ | 15. <inmitis CX *tantum* | <animus M $\Phi^P\Theta$ | <et (1^0) GCAM | 16. ¶ cave XLI. Q; <cave GCAM | <quoniam GCAM | 17. <audiens GCAM | <et GCAM | 18. <omni M | <dilige GCAM | <et M | 19. <omne GCAM | <sic GCM | 20. <omnis(1^0) GCAM | <et GCAM | 21. <si GCAM | <sic CM | 22. <quae (1^0) GCAM | aut GCM.

23 (19) Venatio leonis onager in heremo
 sic pascua sunt divitum pauperes
 24 (20) Et sicut abominatio est superbo humilitas
 sic execratio divitis pauper
 25 (21) Dives commotus confirmatur ab amicis
 humilis autem cum ceciderit expellitur et a notis
 26 (22) Diviti decepto multi recuperatores
 locutus est superba et iustificaverunt illum
 27 (22) Humilis deceptus est et insuper arguitur

locutus est sensate et non est datus ei locus
 28 (23) Dives locutus est et omnes tacuerunt
 et verbum illius usque ad nubes perducent
 29 (23) Pauper locutus est et dicunt quis est hic
 et si offenderit subvertunt illum
 30 (24) Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia
 et nequissima paupertas in ore impii
 31 (25) Cor hominis inmutat faciem illius
 sive in bona sive in mala

23. leonis] *cum* $\mathfrak{H}$ | 24. ~ superbo est GX, *forsitan recte* | diuitis] *cum* $\mathfrak{H}$; diuiti C *cum* $\mathfrak{S}$, *cf.* superbo *supra* | 26. superba et] *cf.* $\mathfrak{S}$; superbae et C; superbe et XA | iustificaverunt *scr.* G, *forsitan recte* | 28. usque ad nubes perducent] *cum* $\mathfrak{S}^0$ | 30. in conscientia *om.* $\mathfrak{S}$.

Adest x(vv. 23 et 31).

23. leonum X *cum* $\mathfrak{S}$ | sic + et *edd.* | pasc.] pauca x | ~ diu. sunt Ψ^D *grelbst*; + et Ψ^D g.

24. et *om.* Q | est sup.] ~ sup. est GXT; superbo Ω^{MSJ*} *cum* $\mathfrak{S}$ | sic + et Y Ω *edd.* | diu.] T*; diuiti CT²S *cum* $\mathfrak{S}$.

25. firmatur X | amico T*; inimicis Ψ^D ; + suis Θ^H *Qarelst* | cum] si G | expelletur XAMY Φ Z² Γ Ω *edd.*

26. diuite C; diuitie Σ^{C*} | recuperatores Σ^T | superba] M* Ω J*; superbe ALM² Q Φ^P Θ^{HAM*} Z Γ^M Ω J²g; superbe Y Γ^A ; superne X; superuae C; superbia Ψ^D *. ¶ uel superba Y. Rab. «superbe» *Hug.* uel minus recte «superba» *Iac.* | et + *** Q | iust.] Y¹; iustificaverunt G; iustus Y[†] | illum + *circa 20 verba sub ras.* Q*. ¶ al. minus recte *Iac.* «eum»

27. est (*r*^o) *om.* Σ^{T*CY} | et ins. = GC Σ Π^H Z*TS* *cum* $\mathfrak{S}$; insuper Q; ~ ins. et

cett. | est d. ei l.] ~ d. est ei l. CQ Θ^H Ω^M ; ei d. est l. Σ ; est l. ei d. Φ^P Z²; est l. d. ei Ψ^D ; est ei d. l. XYZ* Ω J²a; est d. l. ei L.

28. et (*r*^o) *om.* Θ^H | uerba Σ | nubes] celos Σ^{T2} ; *om.* Σ^{T*} | perducent] Ω J*; producant X; producet L*; producant L² Θ^H Ω J²; extulerunt Z* *cum* $\mathfrak{S}$. ¶ Rab. «producent» *Hug.*

29. est (*r*^o) *om.* Y | dicent $\Sigma\Pi^H$ AST | qui Γ^M | ~ hic est g | sub.] *cum* $\mathfrak{S}^A$; subuertent $\Sigma\Pi^H$ M Φ Ω agelst *cum* $\mathfrak{S}$.

30. cui non] cum enim Π^H * | neq. + est a | ore] opere X; honorem Q* | impii + quoniam (quia Ψ^D) facies et calor (cor hominis Γ^A) inmutatus dilucide (dulci Ψ^D) demonstrat aut gaudium animi aut dolorem Γ^A Ψ^D .

31. inuitat Ω^M | eius X | in bono Φ^P Ω ; in bonum Θ^H ; bona Ψ^D | in malo Ω ; in malum Θ^H ; mala Ψ^D .

23. <venatio GCAM | <sic GCM | 24. <et GCAM | <sic GCM | 25. <dives GCAM | <humilis GCAM | 26. <diviti GCAM | <locutus GCAM | 27. <humilis GCAM | <locutus GCAM | 28. <dives GCAM | <et (*2*^o) GCAM | 29. <pauper GCAM | <et (*r*^o) GM | <et (*2*^o) GCAM | 30. ¶ bona XLII. Q; <bona GCAM | <et GCAM | 31. <cor GCAM | <sive (*r*^o) GCM.

32 (26) Vestigium cordis boni et faci-
ciem bonam
difficile inuenies et cum labore
XIV. ¹ Beatus vir qui non est
lapsus verbo ex ore suo
et non est stimulatus in tristitia
delicti
² Felix qui non habuit animi sui
tristitiam
et non excedit ab spe sua
³ Viro cupido et tenaci sine ra-
tione est substantia
et homini livido ad quid aurum

⁴ Qui acervat ex animo suo iniuste
aliis congregat
et in bonis illius alius luxuria-
bitur
⁵ Qui sibi nequa est cui alii bonus
erit
et non iucundabitur in bonis suis
⁶ Qui sibi invidet nihil est illo
nequius
et haec redditio est malitiae
illius
⁷ Et si bene fecerit ignoranter et
non volens facit

32. boni] cum $\mathfrak{H}$ | bonam + et inuentionem parabolarum C cum $\mathfrak{S}$ | difficile || cum labore ($\mathfrak{S}$).

XIV. 1. beatus] $\mathfrak{K}$? cf. v. 2, sed et v. 22 | uerbo || ex ore suo ($\mathfrak{S}$)? | in uerbo C, cf. $\mathfrak{S}$ | ex ore suo] oris sui XA | delicti] cum $\mathfrak{S}^B$ | tristitia ($\mathfrak{S}$) || 2. tristitiam? | 3. cupido || tenaci || sine ratione (cf. $\mathfrak{S}$!) | ad quid] ut quid Σ A cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. $\mathfrak{S}$ | aurum] cum $\mathfrak{H}$ | 4. quoacervat C cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | ex animo suo ($\mathfrak{S}$) || iniuste | alius] cf. $\mathfrak{H}$ | 5. alii om. $\mathfrak{S}$ | bonis] cum $\mathfrak{S}^O$ | 7. et (1°)] ut A; om. C | ignoranter (cf. $\mathfrak{S}$) || non uolens ($\mathfrak{S}^L$).

Adsunt m(a v. 1, delicti)x(vv. 1-3a et 5).

32. uest. + uero X | $\sim$ bon. fac. Θ^H , cf. $\mathfrak{S}^V$; + et inuentionem parabolarum CZ* cum $\mathfrak{S}$; + et Z² | difficilem S* | et (2°)] Λ^{11} (e corr.); om. XM* cum $\mathfrak{S}$ | laborem S*.

XIV. 1. uerbo] praem. in CL, cf. $\mathfrak{S}$ | ex o. s.] oris sui XA cum PS-AU spe, CHRO h, ANT-M et Brev. goth. | ori x.

2. animae suae Y | animi] G³ (ult. i in ras.); anime x* | sui] m; om. Ω^M | non (2°) om. Ω^M | excedit] M* Ω^I *m (ut vid.) cum AU spe (codd. MPC); cedit G*; discedit Θ^H ; cecidit x; excidit C Σ Λ^1 Π^H LM³Y*Z T*³S Ω^M SJ² edd. cum AU spe, PS-AU spe (cod. R), ANT-M, M-M et Brev. goth. | ab om. Ω^M | s. s.] spes ea Θ^H *.

3. uiro] Ω^I *; homini Ω^J . || al. minus recte « uiro » Iac. | tenaci* Ψ^D | est om. Φ^R | sub.] tristitia Θ^H | liuido = GA¹ Π^H M Y² Φ^P Θ^H Z*³T² Ψ^D Ω edd. cum AU spe (cod. M), PS-AU spe (cod. S; v. om. codd. MVLC); li-

bidinoso Σ^{C2} ; scribunt libido $\Sigma^{C*}\Theta^H$ *T* cett. cum AU spe (codd. PCS). || al. liuido S | ad q.] Q*; adquirid Q² | ad] G³ (d in ras.); aut M*; ut Σ AM² cum PS-AU spe (cod. S).

4. qui] quod a | accervat Ψ^D ; acervat GTT^M cum PS-AU spe (cod. S; v. om. codd. MVLC); (c)oacervat C Φ^P Θ^H M²Z*m (ut vid.) | alius om. MQ | lux.] gloriabitur Y*.

5. nequa = GXY*; neque x; nequam cett. | cui] cu** Ψ^D * | alii] alio XY Φ RG^P* Z Γ Ω^M J*; ali Λ^L *; ali** Ψ^D *; alius m ut vid. | erit] L¹m; est L¹; om. C cum FU ep. || Rab. « erit » Iac. | iuc.] Σ^{T1} m; iud Σ^{T1} ; iudicabitur Σ^{C*} (ut vid.)L*; iocundatur Ω^M .

6. quis a | sibi in.] in ras. Ω^J | illo] in illo Y*; eo Ω^M | reditio A*; redictio Y* | est (2°) om. Σ^C | $\sim$ est red. Ω^A | ipsius X; eius Z*.

7. et (1°)] ut A; om. C Π^H S | feceris G*C; fecerint Ω^M | non] ne m ut vid.; in (cf. infra) G[†] | ualens M* | faciet Σ . || Rab. « facit »

32. <vestigium GCAM | <difficile CM.

XIV. 1. || beatus XIII. Ω ; XLI. M Φ ; XLVI. Γ ; Div. sine num. Ψ^D ; <beatus GCA | <et GCAM | 2. <felix GCAM | <et GCAM | 3. <viro GCAM | <et (2°) GCAM | 4. <qui GCAM | <aliis G | <et GCM | 5. <qui GCAM | <cui M | <et GCAM | 6. <qui GCM | <et GCAM | 7. <et (1°) GCAM.

- et in novissimo manifestat malitiam suam
 8 Nequa est oculus lividi
 et avertens faciem et despiciens animam suam
 9 Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis
 non satiabitur donec consumat arefaciens animam suam
 10 Oculus malus ad mala et non satiabitur pane
 et in tristitia erit super mensam suam
 11 Fili si habes benefac tecum et Deo bonas oblationes offer
 12 Memor esto quoniam mors non tardat
 et testamentum inferorum quia demonstratum est tibi
 (17b) testamentum enim huius mundi morte morietur

8. animam suam] *cf. finem v. 9; animas* $\mathfrak{K}$? *cf. S* | 9. insatiabilis || cupidi? (*vel ins. || non satiabitur* $\mathfrak{S}$?) | in] *cum P.G. 136, 897 B* | iniquitatis] *cum* $\mathfrak{K}$ *ut vid., cf. S*; maxima X | consumat] consummat Σ ; consummet GA, *lectio faciliior*; consummens X | consumat (*cf. H*) || arefaciens (*cf. S*) | suam] *cum* $\mathfrak{S}$ ²⁴⁸ | 10. ad mala || pane (*cf. S*) | non satiabitur] *e v. 9; om. K ut vid., cf. S* | in tristitia] *cum* $\mathfrak{K}$ (*εν λυπη*); *praem. indigens A cum S* (*ελλειψη*) | 11. si] *cf. H* | et deo] *cum* $\mathfrak{S}$ ²⁵³ | bonas] dignas AT *cum CY et K, cf. S* | *scr. offers CXΣ^c, forsitan recte* | 12. mem. esto] *memorare S cum CY et K (ut vid.)* | quia *om. CX, forsitan cum K, cf. S* | huius mundi] *cf. H*.

Adsunt mx(vv. 11-12a).

Iac. | man.] $\Theta^M m$; malnifestat L*; manifesta-
 uit Θ^H *; manifestabit $C\Phi^P \Theta^{H2M2}$ | suam *om. Y*.

8. nequa = GX; nequam *cett.* | lividi] $Z^{*3}m$ *; *scrib. libidi XΣQY* $\Theta^{H*AM}Z^2S\Gamma m^2$*
(ut vid.); liquidi T*; inuidi Λ^L * *ut vid.* ||
 liquidi S | faciem + suam aref~~st~~.

9. insatiabiles T*; + est C | oculos
 T* | cu.] cupidus G* *ut vid.*; libidi C | in
 parte] Z*; in partem $Y^* \Phi \Theta^{H2} \Psi^2 \Omega$ |
 iniq.] maxima X. || iniquitatis X | non]
praem. et $\Lambda^L \Omega^M$ *cum S et v. seq.* | satiabit Ω^M |
 consumat] Ω^J (*a corr.*); consummat $\Sigma \Lambda^L$;
 consummet $GA^L * AY \Phi ZTS \Gamma^M \Omega^{M2S}$; consu-
 met $\Pi^H LM^* Q \Theta^{AM} \Gamma^A \Psi^2 \Omega^M$ *; consumens
 Θ^H ; consummens X; + iniustitia Θ^H , *cf. S*;
 + iniusti(t)iam Z* Ω . || Rab. «consumat»
Hug. al. minus recte «consummet» Iac.
«cons. arefatis» sic habet et planius Rab.
et ant. Hug. reprobat «iusticiam» Iac.

10. mal. ad m. et] nequam et inuidus
 (+ et Θ^H) $C\Phi^P \Theta^{H2} Z^*$, *cf. S*; malus $\mathfrak{w}$ |
 mala] panem X, *cf. S*. || mala X | sat.]
 sanabitur Ω^M | pane] Z*m; + indigens Λ^L
 $AY^* \Phi^{RG} Z^2 \Psi^2 \Omega$ agrel; + et indigens $\Pi^H LM$

$Y^2 \Phi^P S \mathfrak{w}$, *cf. S*; + sed indigens st. || al. et
 indigens T | et in tr. *om. $\Pi^H LY^2 S \mathfrak{w}$ cum Rab.*
Mauro et S | et (2°) *om. $M\Phi^P$* | in *om. X²* |
 super] semper Λ^L | mensam suam] Λ^L *;
 mensa suam Λ^L ;
 mensam Γ^A .

11. fac *om. Y** | d.] ideo Ω^J * | bonas =
 $GCX \Sigma L \Theta^H Z^* x$ *cum CY te (codd. PXVR),*
SALV eccl, EP-L, 262, M-M, cf. H; dignas
 $Z^2 m$ *cett. cum CY te, AU spe et PS-AU spe, cf.*
 $\mathfrak{S}$ | offers $CX \Sigma^c \Theta^H m$ *cum CY te (codd. AM*)*
et PS-AU spe; om. Q.

12. mem. — 13. am. tuo Θ^A *in ras. brev.*
*spat. | mem. e.] Y**; memento ΣQ *cum CAE s*
(³/s); memorare Y²S cum CY te et PS-AU spe
(cod. S; om. v. Codd. MVLC) | quon.] quia XA
cum CAE s (¹/s) | mors *om. G** | tardabit
 Ω^{MSJ} * (*ut vid.*); + mors Ω^{MS} *. || Rab.
 «tardat» *Hug. et Iac.* + uel minus recte
 «tardabit» *Iac.* | inferiorum a | quia] quod
 Ω ; non Z*³ *cum S; om. CX cum PS-AU spe,*
262, M-M et S; + non Θ^H | est *om. M** |
 test. (2°) + est S* | mundi] modi Z*T |
 m. m.] mortem (o)peratur $C \Theta^{H2} Z^* s$ *cum 262 et*
*M-M, cf. 2 Cor. 7, 10; mortem operetur Θ^H .**

<et (2°) GCAM | 8. <nequa GCAM | <et (1°) CM | 9. <insatiabilis GCAM | <in C | <non
 GAM | donec C | 10. <oculus GCAM | <(et indigens) AM | <et in GC | 11. || fili XIII.
 Σ; XLII. $M\Phi^{RQ}$; XLIII. Q; XLVII. Γ; *Div. sine num. $LY \Phi^P TS \Psi^2$* ; <fili GCA | <et CM |
 12. <memor GCAM | <et GCAM | <testamentum (2°) GCAM.

- 13 Ante mortem benefac amico tuo
et secundum vires tuas exporri-
gens da pauperi
14 Non defrauderis a die bona
et particula boni doni non te
praetereat
15 Nonne aliis relinques dolores et
labores tuos
in divisione sortis 16 da et accipe
et iustifica animam tuam
17 (10) Ante obitum tuum operare
iustitiam

- (16b) quoniam non est apud infe-
ros invenire cibum
18 (17a) Omnis caro sicut faenum
veterescit
(18) et sicut folium fructificans in
arbore viridi
19 (18) Alia generat et alia deicit
sic generatio carnis et sanguinis
alia finitur et alia nascitur
20 (19) Omne opus corruptibile in
fine deficit
et qui illud operatur ibit cum ipso

14. a die bono GΣ, usu communiore | 15. aliis] cum Θ^{SA} | ~ dolores tuos et labores G; ~ la-
bores et dolores tuos X | 15. <et labores; 16. <da C cum K? cf. Θ | 16. iustifica] cf. Θ^{OL} |
17. <ante CA; <operare GΣ | ante — iustitiam || 18, 19 ante iudicium para iustitiam tibi;
utrinque om. Θ, sed cf. v. 13 | 18. faenum] cf. Is. 40, 6 et 1 Pt. 1, 24; uestimentum A, cum Θ et
K (ut vid.), cf. Ps. 101, 27; uestis X | ueterescet GX | 19. generat] cum Θ; generantur CA |
deicit] cum Θ; deiciuntur CA; decedit XΣ | 20 (Θ) || 21. (interpretatio eschatologica) | 20. in fine
om. Θ | deficit] cum Θ²⁵³.

Adsunt mx(vv. 13-14a).

13. morte Y*m (ut vid.) | tuo + et
inuenies gratiam apud deum X, cf. 3, 20
etc. | u. t.] uirtutem tuam Σ cum Θ | exp. da]
Θ^{M2} (s da in ras.); exporgens da Ψ^D.

14. non defraudes X; praem. et Λ^L |
a] in Θ^H cum 262 et M-M; om. Z† | bona]
cum 262 et M-M; bono GΣQYΦZTΨ^DΩx
edd. cum PS-AU spe et PEL | b. d.] diei boni
Ω^{MSJ}* (ut vid.) a; doni boni Ω^{J2}; bonae diei re.
¶ «diei boni» uel «doni boni» Rab. «boni
operis» Hug. uel «diei» Iac. | te om. Θ^{M*}.

15. nonne] Y*; non Y²S* | alii Q* |
relinquens Π^HT*Γ^{AA}*Ψ^D cum PEL Casp (cod.);
+ ** Σ^T | dol. + tuos GL | ~ lab. et dol.
XΛ^LΠ^H cum PS-AU spe (cod. S) et PEL Casp,
cf. Θ | tuos om. G | in diuisiones Θ^{H*}Ψ^D; in
diuisionem X cum Θ; praem. non Φ^P | fortis Φ^P.

17. iust. + tuam Y | est om. C | ~ apud
inf. non est m ut vid. | inuenies C cum 262 |
cib.] T* cum PEL (1/2); cibos CT² cum PEL
Casp.

18. ominis G* ut vid. | sic.] sit ut Φ^{P*} |

faen.] cum AN Wil, 262 et M-M; uestis X
cum AU ci, Jul, cf. Θ; uestimentum Aω,
cf. Ps 101, 27. ¶ fenum X | uet.] Λ^{L*}T*
cum AU ci; ueterascit Λ^{L2} cum AU Jul et M-M;
ueterescet GXΠ^HLMY*ΦZSTΨ^D cum AN
Wil et 262; ueterascet Y²T²Ω edd. | fol.]
oleum Ω^{MS} | fruti**ns Λ^{L*} | uiride CΘ^HΩ^{S*};
uiri*ia G*; uiridia G².

19. alia (1°) Σ^{C*}; aliud Σ^{C2} | gene-
rat = GXΣ^{TC}*Z*S cum AU s, AN Wil et
M-M, cf. Θ; generatur Σ^{C2}Π^H; generantur
m (ut vid.) cett. | et (1°) om. C | alia (2°) Σ^{C*};
aliud Σ^{C2} | deicit = GZ*S cum AU s et AN
Wil, cf. Θ; deicitur Π^H; decedit XΣ cum
M-M, cf. Θ; de(i)ciuntur Z² cett. cum 262 |
sic + et C cum Θ^{ASL} | sanguis Y* | et (3°)
om. C.

20. omnem Y* | op.] corpus X* (ut
vid.) | corruptibilem Y* | in finem Π^H cum
262; in fide Ψ^D | def.] deiciet C, cf. v. praec. |
~ oper. il. T cum Θ | iuit Σ^{T*} ut vid. | ipso]
illo XΩarelvsc; i*** G*.

13. <ante GCAM | <et GCAM | 14. <non (1°) GCAM | <et GCM | 15. <nonne GCAM | <et
C | <in GXΣΛ^LΠ^HAMΦ^{RG}ZTSΨ^DΩ | 16. <da CLQΦ^PΘm | <et (2°) GM | 17. <ante CXALM
QYΦΘΨ^DΩm (ut vid.) | <operare GΣΛ^LΠ^HZTS | <quoniam CAM | 18. <omnis GCAM | <et
GCAM | 19. <alia (1°) GCAM | <sic GCAM | <alia (3°) GCM | 20. <omne GCAM | <et GCAM.

- 21 (0) Et omne opus electum iustificabitur
et qui operatur illud honorabitur in illo
22 (20) Beatus vir qui in sapientia sua morietur
et qui in iustitia sua meditabitur et in sensu cogitabit circumspectionem Dei
23 (21) Qui excogitat vias illius in suo corde

- et in absconsis illius intellegens
(22) Vadens post illam quasi investigator
et in viis illius consistens
24 (23) Qui respicit per fenestras et in ianuas illius audiens
25 (24) Qui requiescit iuxta domum illius
et in parietibus illius figens palum
(25) statuēt casulam suam ad manus illius

21. cf. v. 20 | 22. qui (1°)... morietur (cf. 6) || qui (2°)... meditabitur (cf. 6^{OL'}) | cogitavit GA, forsitan cum archetypo | circumspectionem dei] cum 3, cf. 7, 12 et 37, 18; om. 6 | 23. illam] illum G*, lectio facilior, cf. 15, 1 | 24. qui] quis G | 25. in parietibus — palum] cum 6^{OL} | statuit CΣ.

Adsunt mx(v. 22ab).

21. et omne] in ras. Ω^{J2} | et (1°) om. XZ*^g, cf. v. 20 | opus] opes Z* | iustificatur S* | illud + iustificabitur et Y, cf. 262 et M-M | in ipso Θ^H.

22. sua (1°)] Q*Z*; om. Q²Z²Ω edd. cum 6 | morietur] M*Q*(ut vid.)Z*x cum AU spe (cod. S); mouetur Π^H* ut vid.; morabitur ΣΛ¹Π^{H2}M²Q²YΦ^{GP}ΘZ²TΓ²Y²DΩ edd. cum AU spe (codd. MPCR); praem. morte x | et qui] sapientia Θ^HZ*; sapientiam x | in ius. s.] ueritatem et iustitiam XΘ^HZ*x, cf. PS-AU spe (felix sapiens qui in sapientia sua ueritatem et iustitiam meditatur) | sua (2°) om. Ωα | in sensus Π^H; + suo Λ¹r cum PS-AU spe, ORA Vis, ANT-M, M-M et 6 | cog.] Z*; cogitavit GΛ¹Π^HALQ*YΦ^{RG}Z²TS cum AU spe (codd. MP) et PS-AU spe (codd. ML) | circumspectionem] cum PS-AU spe (codd. MLC), ORA Vis, ANT-M, M-M; circumspectione Y*; inspectionem CS cum Brev. goth.; circu(m)inspe(c)tionem XΘ^{AM}* T* cum AU spe (codd. M²P) et PS-AU spe (cod. S); + cibabit illum panem (pane T²) uitae et intellectus et aqua sapientiae salutaris potabit illum et firmabitur in illo et non flectetur et continebit illum et non con-

fundetur et exaltabit illum apud proximos suos in nomine aeterno hereditauit illum dominus deus noster T cum cantico liturgico (Brev. O.S.B., comm. conf.) ex 15, 3-4 et 6.

23. cogitat ΩJ*. ¶ Rab. «excogitat» Iac. | illius] in ras. brev. spat. ΩJ²; eius ΣZ* | in suo — illius om. Q | ~ corde suo XΩ edd. | absconsi g; (a)bsconditis CLΩaelvst. ¶ uel minus recte «absconsis» cum Rab. et ant. Iac. (ut vid.) | il.] suis arelvst | intel. + erit Θ^{HAM}*Z* | illam] Z*; illa X; illum G*Λ¹LΦ^{RG}Z²T²Y²DΩ^M | uestigator]T²; uestigatur AΘ^HZT*; inuestigator YT²Ωagrelst | consistet ΣZ*.

24. quis GQT | fenestram CΘ^HZ* cum 3; + eius Σ¹²Λ¹MYΦZ²ST²Y²DΩJ²g cum 6; + illius Ω^{MSJ}*arelvst | et om. Y* | in om. Q²Θ^{AM} | ianuas] Γ^M*; ianus Y*; ianua CII^H; ianuis XΛ¹Y²Z*Γ^{M2}Ω edd. cum 6 | illius] ΩJ*; eius ΩJ² | a*diens T*; hadiens G; + est X; + erit Φ^PΘ^HZ*.

25. requiescet Z*; respicit Ω^S, e v. praec. | iuxta] a Y* | ill. (2°)] eius CΘ^HΩJ; om. Z*Ω^M | fingens G*Ω^Me | statuēt] ΩJ² (e in ras.); statuit CΣΛ¹Π^HMQΘ^HΓ | ad] in A | m. il.] manum suam Q | manum Φ^P |

21. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | <honorabitur G | 22. ¶ beatus XLVIII. Γ; <beatus GCAM | <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | 23. <qui GCAM | <et (1°) GCAM | <vadens GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <qui GCAM | <et CM | 25. <qui GCAM | <et (1°) GCM | <statuēt GCAM.

et requiescunt in casula eius
bona per aevum
26 Statuet filios suos sub tegimen
illius
et sub ramis illius morabitur
27 Protegetur in subtegmine illius
a fervore
et in gloria eius requiescet
XV. 1 Qui timet Deum faciet il-
lud
et qui continens est iustitiae
adprehendet illam
2 Et obviabit illi quasi mater ho-

norificata
et quasi mulier a virginitate sus-
cipiet illum
3 Cibabit illum panem vitae et
intellectus
et aqua sapientiae salutaris po-
tabit illum
(4) Et firmabitur in illo et non
flectetur
4 et continebit illum et non con-
fundetur
(5) et inaltabit illum apud proxi-
mos suos

25. requiescunt (cf. 6) || per aevum | eius] illius CA, *forsitan recte*; om. 6 | bona] cum 6° |
26. statuit CΣ | tegimen] tegmen A; teg(u)mine CΣ, cf. 6 et v. 27 | 27. in subtegmine] cum
6°, *lectio difficilior*; sub tegmine C; sub teg(u)men XA, cf. v. 26.

XV. 1. illam] illum G*, cf. 14, 23 et 15, 7 | 2. obviavit GΣT*A, *forsitan cum archetypo, sed*
cf. v. 1 et 6 | honorificata] cum 3, cf. 24, 16 etc.; om. 6 | 3. cibavit CA | uitae (cf. Jo. 6, 35) ||
intellectus (6) | sapientiae (6) || salutaris? | potavit A | flectitur G | 4. illum (1°) illam XA
cum 6 et 3 (ut vid.).

Adest m.

req.] M*ΘM*; requiescent M²ΘM²Z*Ω *edd.* |
casulla C; aula ΣΛ^L. ¶ casula Λ^L | eius]
Z*; ipsius M; illius CΛ^LALYΦΘZ²Ψ^DΩ
edd. | per eum Ω^M; per Ω^S.*

26. statuit CΣ | suos] Z*; om. ΦZ² |
s. t.] subtegimen Π^H; subtegmine Y; sub-
tegmen L | tegimen = GΛ^LS*; tegmen AM*
QΓ^M*; tegmen XT*; tegmine Σ; tegi-
mine α; tegmine CM²ΦΘZT²S²Γ^{AM}Ψ^DΩ
grelusc | et sub r. — 27. illius om. Ω^M *per*
homoeotel. | ill. (2°)] eius grelusc | demora-
bitur Π^HLTS.

27. protegitur SYS*Γ^M; *praem.* et Σ |
in subtegmine = GΣ cum 6^{OV}; a subteg-
mine L*; sub tegimen Λ^L; sub tegmen A;
sub tegmen X; sub tegmine T*; sub tegi-
mine α; sub tegmin(e) L²T² *cett.* | a] in C.
¶ uel in Y | requiescit Λ^L*AQ*YT*S*Γ^M*.

XV. 1. dominum XQY cum IS *Jud.*
M-M et 6 | facit Γ^A | illud] bona Ω^MS arelsc
cum M-M. ¶ bona T². Rab. « illud » Hug.
et Iac. + uel « bona » Iac. | adpr(he)ndit

CΛ^L*TS*; adpreendat X | illam] ΩJ² (ill
in ras.); illum G*Q*ΘM*.

2. obviavit GΣT*Λ^LΠ^HALQ*YΦG*
Θ^H*Z*S*Γ^M*Ψ^D; *praem.* qui L* | honori-
fica Z*; glorificata Ω^S | a om. Y* | susc.] Θ^A
(et *in ras.*)ΩJ² (*in ras.*); suscipiens Y; suscepit
Ω^M | illu(d) Λ^LZ*; eum ΩJ*; illam X cum
AM *ep et M-M.*

3. cib. — illum (2°) om. Ω^M *per ho-*
moeotel. | cibavit CΛ^LAQYZ*Ψ^DΩS^J* cum
Resp-R (4/4) et M-M | panem = GXΠ^HAQ*
Y*ΦRGZ²T*S*Ψ^D; pane Z³ *cett.* | aquam X;
aquas S* | potavit Λ^L*; potavit Λ^L2Π^H
AQY*Z*Ω^S* cum Resp-R (4/4), M-R, M-A |
in illo] Θ^M*; in illa Θ^M2w, cf. 6; om. S* |
flectitur GY*Z*S*; deflectetur X.

4. illum (1°) illam XAΘZ*w cum 6;
ill** Q* | confunditur GS* | et (3°) om. Q |
inaltabit] Z*S*Γ^M*; inaltauit QY; exalta-
bit Z²T²S²Γ^{AM}2Ψ^DΩ *edd.* cum IS *Jud.*, M-R
(2/2) et Brev. goth.; exaltauit Π^H | illum (2°)
illam X.

<et (2°) GCAM | 26. <statuet GCAM | <et GCM | 27. <protegetur GCAM | <et GCM.

XV. 1. ¶ qui (1°) XV. Ω; <qui (1°) GCAM | <et GCM | 2. <et (1°) GCAM | <et (2°) GC
AM | 3. <cibabit GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 4. <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM.

⁵ Et in medio ecclesiae aperiet os
illius
adimplebit illum spiritu sapien-
tiae et intellectus
et stolam gloriae vestiet illum
⁶ Iucunditatem et exultationem
thesaurizabit super illum
et nomine aeterno hereditabit
illum
⁷ Homines stulti non adprehen-
dent illam
et homines sensati obviabunt illi
Homines stulti non videbunt illam

⁽⁸⁾ longe enim abest a superbia
et dolo
⁸ Viri mendaces non erunt illius
memores
et viri veraces inveniuntur in illa
et successum habebunt usque
ad inspectionem Dei
⁹ Non est speciosa laus in ore
peccatoris
¹⁰ ⁽⁹⁾ quoniam a Deo profecta est
sapientia
⁽¹⁰⁾ Sapientiae enim Dei adstabit
laus

5. adimplebit — intellectus || 39, 8. spiritu intell. replebit illum (S) | spiritum A | stolam — illum || 6, 32. stolam gl. indues eam (S) | stola ΣA | 6. thes. super illum, cf. S^{S*AL'} | illum (^{2°}) cum S^{S2 248} | 7. homines stulti (^{1°}) — illam (^{1°}) (S) || homines sensati — illi (cf. v. 2) | illam (bis) | illum G* | superbia (S) || dolo | 8. uiri mend. — memores (S) || uiri ueraces — dei (cf. P.G. 136, 841D) | inuenientur C cum S, lectio facilis sed forsitan recta | successus G* | 10. sapientia || sapientiae (S) | sapientiae] sapientia CXΣ | enim dei om. R? cf. S.

Adest m.

5. aperiet] Γ^{M*}; aperiens Γ^{M2}; apu L†; aperuit L¹Ψ^D cum Resp-R, M-R et M-M | illius] (e)ius CQΘ^HΨ^DΩarelvst cum Resp-R, M-R et M-M | adi(m)pleuit Σ^CΛ¹MQYZ*; implebit ΦZ²Ψ^D; impleuit Resp-R et M-R (³/₃); praem. et ΦΘZΨ^DΩ edd. cum IS Jud, Resp-R et M-R (³/₃) | illum (^{1°}) eum g; om. Ω^M | sp.] T²Ω¹² (in ras.); spiritum Π^HAY*Φ^{RG} Θ^HZ*Τ* cum M-R (¹/₃); spiritus T²Ψ^DΩ^M cum Resp-R et Brev. goth. | stolam] Y*Θ^{M*}Τ* Γ^{M*}Ω¹*; stola ΣΠ^HALY²Φ^PΘ^{M2}Z*²Γ^{AM2} Ω^{MSJ2} edd. cum IS, ORA Vis, ANT-M et M-M. ¶ uel Rab. « stola » Iac. | gloria Z* | uestiet Z² (iet in ras.); uestit Λ^{L*}; induet Ω^S. ¶ uel Rab. « induet » Iac. | eum Ψ^DΩ^{MSJ*}a.

6. i(u)cunditate et exultatione CΘ^H (praem. in) cum ANT-M (²/₂) et Brev. goth. (¹/₂) | t(h)esaurizauit Λ^LLM*QYΦ^PZ* cum M-M et Brev. goth. (²/₂) | super (e)um CΦ^P Ω^{SJ*} cum ANT-M (²/₂), M-M et Brev. goth. (²/₂) | nom. — illum (^{2°}) om. Z* | nomen eter- num Θ^H. ¶ Rab. « nomine » Iac. | heredi-

tauit Λ^LLQY.

7. non adp.] despicient C | adpr(eh)en- dunt XY* | illum G*Z* | illi] illum Λ^{L*} (ut vid.)T* | hom. — illam (^{2°}) om. Z* | stulte m ut vid. | illam (^{2°}) Ω¹²(in ras.)m; illum G*; eam Ψ^DΩ^{MS} edd. | abesto Y*; est XΓ^M | a om. Q.

8. illius] illi X | ~ mem. il. Γ | inue- niuntur] M*Γ^{M*} cum AU spe et PRAE; inuenientur CΛ^LLM²YΘ^{AM}Γ^{AM2} edd. cum AU perf et IS Jud | in illam XΦ^{RG}Θ^{HT}*S* cum AU spe (codd. MP*); in ea Ω^{SJ*} | suc- cessus G*Z* | usque in Ψ^D; usque A cum AU spe (codd. MC) et IS Jud; ad Ω^M | aspec- tionem Ψ^D cum AU spe (codd. MC).

9. laus] Ω¹² (s in ras.) | pecc. + quia non est a domino missus Φ^PΘZ*Ωg (caract. minor.) e cum S.

10. a deo om. L* cum AU spe (codd. MP*S) | a om. Θ^A | prof.] perfecta Φ^RΓ^A | ~ prof. est a deo Ω^{SJ*} (ut vid.) | sapientiae] sapientia CXΣΠ^HQΨ^D | adstat Y†; adsta-

5. <et (^{1°}) GCAM | <adimplebit GCAM | <et (^{3°}) GCM | 6. <iucunditatem GCAM | <et (^{2°}) GCAM | 7. <homines (^{1°}) GCAM | <et GCAM | <homines (^{3°}) GCAM | <non (^{2°}) G | <longe GCAM | 8. <viri (^{1°}) GCAM | <et (^{1°}) GCAM | <et (^{2°}) GCAM | 9. ¶ non XLIII. Q; <non GCAM | 10. <quoniam GCAM | <sapientiae GCAM.

et in ore fideli abundabit
et dominator dabit eam illi
11 Non dixeris per Deum abest
quae odit enim ne feceris
12 Non dicas ille me inplanavit
non enim necessarij sunt illi ho-
mines impii
13 Omne execrumentum erroris
odit Deus
et non erit amabile timentibus
illum
14 Deus ab initio constituit homi-
nem
et reliquit illum in manu consilii

sui
15 (0) Adiecit mandata et praecepta
sua
16 (15) Si volueris mandata conser-
uabunt te
et in perpetuum fidem placitam
facere
17 (16) Adposuit tibi aquam et
ignem
ad quod uoles porrigere manum
tuam
18 (17) Ante hominem vita et mors
bonum et malum
quod placuerit ei dabitur illi

10. in ore — abundabit] cum P.G. 136, 769A; cf. 34, 8 | dominator dabit] cum $\mathfrak{K}$ ($\chi\upsilon\pi\epsilon\iota\sigma\tau\epsilon\upsilon\sigma\alpha\iota$) | 13. execrumentum ($\mathfrak{G}$) || erroris (cf. $\mathfrak{H}$) | 15. tot. v. om. $\mathfrak{G}$ | 16. conseruabunt te] conseruare X cum $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et $\mathfrak{G}^0$; praem. conseruare A | in perpetuum (om. $\mathfrak{K}$? cf. in aeuum 41, 16, etc.) || fidem ($\mathfrak{G}$)? | 17. ~ ignem et aquam C cum $\mathfrak{G}$ | uolueris A cum $\mathfrak{G}$, cf. placuerit v. 18 | porrigere] cum $\mathfrak{G}^L$ | 18. hominem] cum $\mathfrak{H}$ | uita et mors ($\mathfrak{G}$) || bonum et malum (cf. Dt. 30, 15) | malum] nequam X cum ZE et $\mathfrak{K}$ (ut vid.) | quod] cum $\mathfrak{H}$.

Adsunt mx(a v. 14).

bilis X | ~ laus ast. Ω^M | in om. Y* | fiduli G*; fili X | (a)bundauit Λ^L AY | domina-
bitur (praem. qui T³) T; + deus C Φ^P ΘZ*
 Ω^M . ¶ al. minus recte add. «deus» Iac.

11. non] ne LF cum AU gr | dix. + quia C Θ^H Z* cum AU gr et $\mathfrak{G}$ | p. d.] propter do-
minum Θ^H Z* cum AU gr et $\mathfrak{G}$ | adest Γ^{M*} ;
recessit Θ^H Z*, cf. AU gr (recessi) | quae]
praem. et Σ^T | ~ en. od. X Ω edd. cum AU gr,
cf. $\mathfrak{G}$.

12. non] ne Σ^T LQ* Ω^{SJ*} | i(n)planabit
X Σ^{C2} Ω^M ; inplantauit CQ Φ^P Z*; inplantabit
 Σ^{C*} Θ^H. ¶ Rab. «implanauit» Iac. | ~ impl.
me Ω^M | illi] in ras. Ω^{J2} ; ei Ω^{MS} edd.

13. omnem Y*; + (e)nim X Ω^S |
dominus Y Φ Z Ψ^D Ω edd. cum AU gr et $\mathfrak{G}$ | ama-
bilem Y* | illum] Z*; eum XZ Ψ^D Ω^{MSJ*} edd.

14. post 15, 18-16, 7 praebet 15, 14-21 x |
deus + enim Ω^S | relinqui(t) XL | eum ΣZ^*

$\Gamma\Omega^M$ g cum AU gr, perf et PS-AU spe (1/2) | ma-
nus X; manum L.

16. mandatum X; + conseruare XA
MQY³(om. Y³) ΦZ^2 S² Ψ^D Ω agw cum $\mathfrak{G}^{Ob}$; +
seruare relst cum PS-AU hyp; + custodire
et conseruare Y*. ¶ al. conseruare conser-
uabunt Θ^M | conseruabunt te] praem. et Ω^S ;
praem. ipsa Y*; om. X, cf. PS-AU spe et $\mathfrak{G}$ |
et + si uolueris Ω^M , cf. v. 17 | finem Π^H |
placidam G Φ^P T | facere] Γ^{M*} ; facient Γ^{M2} ;
seruare Ω^{MSJ*} are. ¶ «facere» Hug. al. mi-
nus recte «seruare» Iac.

17. a(d)posui M | ~ ignem et aq.
CL Θ^H cum AU gr, PS-AU hyp, GAU s, QU
cant et $\mathfrak{G}$ | uoles] S*; uolueris ALMY Φ ΘZ
S² Γ Ψ^D Ω edd. cum AU gr, GAU, QU cant
et $\mathfrak{G}$ | porrigere Ω^M .

18. malum] nequam X cum ZE | ei]
illi X; om. T* cum AU gr et $\mathfrak{G}$ | illi] ei X.

<et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 11. <non GCAM | <quae GCM | 12. <non (1°) GCAM |
<non (2°) GCAM | 13. <omne GCAM | <et GCAM | 14. ¶ deus XLIII. M Φ^{RG} ; XLVIII.
Γ; Div. sine num. Φ^P Ψ^D ; <deus GCA | <et GCAM | 15. <adiecit GCAM | 16. <si GCAM |
<et GCAM | 17. <adposuit GCAM | <ad GCM | 18. <ante GCAM | <bonum GCM | <quod
GAM.

19 (18) Quoniam multa sapientia
Dei et fortis in potentia
videns omnes sine intermissione
20 (19) Oculi Dei ad timentes eum
et ipse agnoscit omnem operam
hominis
21 (20) Nemini mandavit impie agere
et nemini dedit spatium peccandi
22 (XVI 1) Non enim concupiscit
multitudinem filiorum infide-
lium et inutilium
XVI. 1 Et ne iucunderis in filiis
impiis (2) si multiplicentur
non oblecteris super ipsos si non

est timor Dei cum illis
2 (3) Non credas vitae illorum
et ne respexeris in labores illorum
3 Melior est enim unus timens
Deum
quam mille filii impii
4 (3) Et utile mori sine filiis
quam relinquere filios impios
5 (4) Ab uno sensato inhabitabitur
patria
et a tribus impiis deseretur
6 (5) Multa talia vidit oculus meus
et fortiora horum audivit auris
mea

19. et] cum $\Theta^{L'}$ | in] cum Θ ; om. C, cf. *Iob* 9, 4 | sine intermissione] cum $\mathfrak{K}$, cf. 17, 16
et 20, 28; om. Θ | 20. oculi dei] cum $\mathfrak{H}$ | agnoscet XT cum Θ , lectio difficilis et forsitan recta;
cognoscet Σ | 22. non enim conc.] non concupiscas X, cf. Θ | infidelium (cf. Θ) || inutilium (Θ).

XVI. 1. et] cum Θ , sed cf. 15, 22 concupiscit et lect. var. concupiscas; om. C Σ A | 3. timens
deum] cf. Θ^{S2} et Θ^L | filii impii (cf. Θ^{S2}) || 4. filios impios (Θ) | 4. utile] cf. Θ^{S2} | 5. a tribus impiis]
tribus (nominative) $\mathfrak{K}$ cum Θ | 6. talia] cum Θ ; alia CX Σ A, lectio faciliior | uidit oculus meus] cum Θ^{OL} .

Adsunt mx(vv. 19–21, 3 et a v. 5).

19. dei — potentia om. x per homoeotel. |
dei + est L | fortes T* | in om. CXQ Θ^H Z*
cum EUS-G, cf. *Iob* 9, 4 | pot. + et Θ^H Z* Ω
cum Θ | om.] homines C | intermissionem x.

20. vv. 20–21 bis citat x | dei] Z*; do-
mini Λ^1 Y Φ Z Γ^M Ψ^D Ω x edd. cum Brev. goth.,
cf. Ps. 33, 16 | ad t.] adtinentes Θ^H | tim.]
metuentes X | eum] deum L* | agnoscet X Π^H
TS cum AU spe (codd. MCRS); cognoscet Σ |
om. op.] Q*Z Γ^M *; omnem opera S*x ($\frac{1}{2}$);
opera Ψ^D x ($\frac{1}{2}$); omnia opera Q Σ Z* Γ^M Λ^M 2.

21. mandabit X | impia x ($\frac{1}{2}$); praem.
deus Y Γ^2 T Σ S cum PS-AU spe (codd. MLC $\frac{1}{2}$) |
agere* Γ^A * | nemine x ($\frac{2}{2}$).

22. non enim conc.] non concupiscas
XZ* cum Θ | concupiscet Ω^M | fil. om. Θ^H * |
inf. et] hominum Θ^H , cf. Θ | et inut. om. Z*
S* Ω^M , cf. Θ .

XVI. 1. et = GXL Θ^H Z* Γ^M cum AU
spe; om. cett. cum Θ | non (r^0)] praem. et C; ne Ω
edd. | si non] in ras. Θ^{M2} | cum] in Y Ω^S Jedd.
 $\mathfrak{H}$ uel minus recte « cum » Iac. | illis] m;
i(p)sis $\Sigma\Lambda^L\Theta^H$.

2. et ne — ill. om. Q | et non Σ^T L;
nec $\mathfrak{A}$ | eorum Π^H Z* edd.

3. enim om. Σ^T YS*x.

4. utile] Θ^{A2} (le in ras.); + est Y Φ Z Γ^2 T Σ
S Σ Ψ^D Ω edd. | ~ imp. fil. Ω^{MSJ} *.

5. un* L* | sensatu Θ^H | inhabitabitur]
in ras. Ω^{J2} ; inhabitatur Π^H M†; inhabitabi
X*; inhabit A* | patriam Σ^T * | et om. t |
a tribu impiorum $\mathfrak{S}$; tribus impiorum $\mathfrak{W}$ t.

6. talia = G Θ^H AM*Z Ω^S edd. cum Θ ;
alia Θ^{M2} cett. $\mathfrak{H}$ Rab. « alia » Hug. uel minus
recte « talia » Iac. | fortia X | his t; eorum S* |
aures T*x.

19. <quoniam GCAM | <videns GCAM | 20. <oculi GCAM | <et GCM | 21. <nemini
(r^0) GCAM | <et GCAM | 22. <non GCAM | <infidelium C.

XVI. 1. $\mathfrak{H}$ et X. A Θ^M ; XV. Σ ; XVI. Ω ; XLIII. M Φ^R G; L. Γ ; Div. sine num. LY Φ Ψ S
 Ψ^D ; <et GC | $\mathfrak{H}$ non (r^0) XLV. Q; <non (r^0) GCAM | <si (2^0) G | 2. <non GCAM | <et CM |
3. <melior GCAM | <quam CM | 4. <et GCAM | <quam CM | 5. <ab GCAM | <et GCM |
6. <multa GCAM | <et GCM.

7 (6) In synagoga peccantium exar-
debit ignis
et in gente incredibili exardescit
ira
8 (7) Non exoraverunt pro pec-
catis suis antiquis giganti-
bus
qui destruxerunt confidentes
suae virtuti
9 (8) Et non pepercit peregrina-
tioni illorum
et execratus est illos prae super-
bia verbi illorum
10 (9) Non misertus est illis gentem

totam perdens
et extollentes se in suis pecca-
tis
11 (10) Et sicut sescenta milia pedi-
tum
qui congregati sunt in duritia
cordis sui
(11) et si unus fuisset cervicatus
mirum si fuisset immunis
12 (11) Misericordia enim et ira est
cum illo
potens exoratio et effundens
iram 13 (12) secundum miseri-
cordiam suam

8. peccatis suis || antiquis gigantibus (S) | antiquis gigantibus] cum S; antiqui gigantes CXSA, *lectio facilior* | destruxerunt || confidentes | 9. et (r^o) om. A cum S, *forsitan recte* | illo-
rum (r^o) | lot K? cf. S | uerbi] *diitographia* (cf. *superbia*); om. K cum S | 10. et om. X, *forsitan*
cum K, cf. S | 13. exoratio] K?

Adsunt md(a v. 11, immunis)x.

7. in syn.] *praem.* et Y²Θ^H | exarde-
bit] Y*; exardescit CΣY²Z*(*ut vid.*)S | in-
credibile S* | exardescit] Q*; exardescet
Λ^LMQ³Θ^{AM}Z*Γ^AΩ *edd.*; exardebit X* |
iram Π^H.

8. non ex. pro om. Ω^M | antiquis gi-
gantibus = GT*, cf. S; antiqui (om. Θ^H)
gigantes T² *cett.* | qui] *praem.* et Φ^{R*} |
destruxerunt] recesserunt Z* cum S; de-
sciuerunt ω; destructi sunt ΓΩagrelst.
¶ al. recesserunt S | uirtutis Π^H; uirtute
T*x*.

9. et (r^o) om. ALQΘ^{AM} cum S | pere-
grinatione Y* | illorum (r^o) | loth ω; + se(d)
percussit eos Φ^PΘZ*S²Ωae. ¶ Rab. « illo-
rum » Iac. | excurtatus x | illos] eos arelbst |
per su(p)erbia Φ^PΘ^{H*}Ω^{I*}(*ut vid.*); per
su(p)er(b)iam XLΘ^{H2}; superbia Ψ^D. ¶ Rab.
« pre » Hug. | uerbi] Z*; uerba X; om. MΦ
Z²Ω^Mx cum S.

10. m. e. i.] est misertus (miseratus

Σ^{T2}) eorum Σ^TΛ^L; misertus eorum Σ^C; mi-
sertus illis L | ~ totam gentem Ω^{SJ}a |
et om. Xω cum S | extollentes] Z*S* cum S;
extollentem XΣΛ^LAMY*ΦΘ^{AM}Z²S²ΓΨ^DΩ^{MJ}
edd.; excellentem Ω^S | se] *in ras.* Θ^{M2}; et
Θ^A | suis om. x | ~ pec. s. Σ^CΩ^{SJ} *edd.*

11. et (r^o) om. S² | sicut] Ω^{I*}; sic Ω^{I2}.
¶ Rab. « sicut » Hug. Rab. « sic » Iac. |
ses. m. ped. om. Ω^M | in duritia] Z* cum S;
in duritiam Λ^LΠ^HAMΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^D | et
(2°) + sicut Ψ^{D*} | unus om. x | fuisset (r^o)
fuissent L*; fu*** Ψ^{D*} | cer.] dura ceruice
Θ^HZ*, cf. S | ~ cer. f. Y | murum Ψ^{D*} |
si (2°) om. XYΦ^P.

12. enim] *in ras.* Ω^{I2} | est om. Π^H |
cum illio d; ab illo Y* | exoratione Σω;
exortatio Z*; *praem.* est Ω^{MSJ*}. ¶ Rab.
« potens exoratio » Hug. et Iac. | et (2°) om.
Y²S*.

13. inmisericordiam Θ^{HA}; *praem.* ni-
miam Z* cum S | suam] iudicat L, cf. *infra* |

7. <in (r^o) GCAM | <et GCAM | 8. <non GCAM | <qui GCAM | 9. <et (r^o) GCAM | <et
(2°) GCAM | <prae C | 10. <non GAM | <gentem CM | <et GAM | 11. <et (r^o) GCAM |
<qui AM | <et (2°) GCM | 12. <misericordia GCAM | <potens GCAM | 13. <secundum (r^o)
Σ^TLMQZΩ^I.

Sic correptio illius hominem secundum operam suam iudicat
 14 (13) Non effugiet in rapinam peccator
 et non retardabit sufferentia misericordiam facientis
 15 (14) Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum
 et secundum intellectum peregrinationis ipsius
 16 (17) Non dicas a Deo abscondar et ex summo quis mei memora-

bitur

17 In populo magno non agnoscar quae est enim anima mea in tam immensa creatura
 18 Ecce caelum et caeli caelorum abyssus et universa terra et quae in eis sunt in conspectu illius commovebuntur
 19 Montes simul et colles et fundamenta terrae et cum conspexerit illa Deus tremore concutientur

13. sic] si GX | hominem] cum Θ ; hominis GXA²; homines Σ ; om. A* | <hominem $\mathfrak{K}$? cf. Θ | iudicatur GXA, cf. supra si et hominis | 14. in rapina Σ^C cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | sufferentiam X Σ cum Θ^B | misericordiam facientis] cf. v. 15. misericordia | 15. secundum (1°) — suorum (Θ) || secundum (2°) — ipsius | 17. tam om. Θ | 18. omnia om. Θ | et quae — sunt] cum $\Theta^{L'}$ | 19. montes || colles; cf. $\mathfrak{H}$ | deus] cum $\Theta^{L'}$.

Adsunt mdx(usque ad v. 19).

sic] Z* cum Θ ; si GXII^HLM*Y Φ Z² Ψ^D Ω^M ; tu T*; si[.] d; praem. et Ω^S ; + et Θ^H r. ¶ «sic correctio» Hug.; «sic» Iac. | cor. il.] in ras. Ω^J | correctio Xae; [.]orr[.]tio d; praem. est Ω^S ; praem. copiosa est Θ^H Z* cum Θ | hom.] Y*T*³; homines Σ ; hominem CA^LII^HY²Z*T² Ω dx edd. cum Θ ; om. A*. ¶ Rab. «hominem» Hug. | ~ hom. ill. Θ^H | operam suam = GCXII^HT* Σ Γ^{AM} * Ψ^D d (ut vid.)x; [...] sua d^e; opera sua Y*T² Γ^{M2} ceti. | iudica Ω^{SJ} *; iudicatur GXALMQ Φ^P Θ T* Γ^{AM} * Ψ^D d; iudicabit Z*. ¶ Rab. «opera sua iudicat» Hug. | ~ iud. sec. op. suam C.
 14. effugies Ψ^D | in rap.] Y* Θ^{M*} ; in rapina Σ^T CLMY² Θ^{M2} Z* Γ edd. cum Θ ; rapinam C; in ira Σ^T *; ire penam X | peccatorum Ω^M | retardavit Λ^L II^HALQ*Y*d; retardebit Ω^M ; retardat II^H†; tardabit Cx*; [...]abit d^e | suff.] Y* cum Θ ; sufferentiam X Σ Λ^L LY² Θ^H Z* Γ xw cum Θ^{BV} | facientibus Y; facientes CA Θ^{AM} * Ω^M . ¶ Rab. «facientis» Hug. et Iac.
 15. omnem X* ut vid. | misericordiam

II^H | facit CX Σ Q Θ^H cum Θ | sec. mer. om. x | ipsius] m ut vid.; illius LQ Ω^{MSJ} *a.

16. a deo] ab eo Σ^T * | ~ (a)bsc. (a) deo C Θ^H cum Θ | ex summo] ex alta humo Z*; a summo Y. ¶ al. ex alto humo S | quis] Z*; qui Z² | mei mem.] Z*³; miseribitur mei Z² | me* S*; om. Xm(ut vid.); praem. operis ae | mem.] Θ^{H*3} ; + tui Θ^{H2} .

17. in pop.] praem. et X | non ag.] in ras. Σ^T | est om. x | enim] Z*³; om. AYZ³ Ψ^D | immensam creaturam Y* | inm.] mensa Γ^{M*} ; uniuersa Ω^M .

18. ecce caeli Z* cum PS-VIG Var; praem. fili Σ x | caeli] caelum x cum PS-VIG Var et Θ | terra] creatura C Θ^{AM} ex v. 17. ¶ terra Θ^M | et (3°) om. II^H Ω^M | cons.] respectu w | com.] Γ^{M*} ; mouebuntur d cum PS-VIG Var; om. Σ^T *.

19. et (3°) om. st | cum respexerit Z*, cf. Θ ; si conspexerit Θ^H ; comconspexerit Y*; cum inspexerit Y³. ¶ Rab. «et cum» Iac. | illam Ψ^D *m | timore Θ^H | concutiantur LQ*; con*cutientur Y*.

<sic GCX Σ^C ALMY Φ^G Θ T Σ Γ^{AM} * Ψ^D Ω^M | <hominem Σ^C QZ Ω^{SJ} | <secundum (2°) CM Θ^H | 14. <non (1°) GCAM | <et CA | 15. <omnis GCAM | <meritum C (sic) | <et GCAM | 16. ¶ non XLV. M Φ^{RG} ; LI. Γ^Ad ; Div. sine num. Φ^P Γ^{M} Ψ^D ; <non GCA | <et GCM | 17. <in (1°) GCAM | <quae GCAM | 18. <ecce GCAM | <abyssus GCM | <et (3°) GCM | <in (2°) CM | 19. <montes GCAM | <et (3°) GCAM.

²⁰ et omne cor intellegitur

²¹ (20) Et vias illius quis intellegit

(21) et procella quam nec oculus videbit hominis

²² (21) Nam plurima opera illius sunt in absconsis

(22) opera iustitiae quis enuntia-
bit aut quis sustinebit

Longe enim est testamentum a quibusdam

et interrogatio omnium in consummatione est

²³ Qui minoratur corde cogitat inania

et vir imprudens et errans cogitat stulta

²⁴ Audi me fili et disce disciplinam sensus

et in verbis meis adtende in corde

²⁵ Edicam in aequitate disciplinam et scrutabor enarrare sapientiam et in verbis meis adtende in corde tuo

20. et] *praem.* et in omnibus his insensatum est cor CXΣA, *forsitan recte*, cf. Θ (|| omne cor intell.) | intellegitur G cum Θ, *forsitan recte* | 21. oculus (Θ^{S2}) || hominis (Θ) | 22. a quibusdam] cum Θ⁴⁹³ | et interrogatio — est (2°) cum Θ^{L'} | 23. inania] cum Θ⁴⁹³ | 24. disciplinam (cf. v. 25) || sensus | et in — corde (Θ) || 25. et in uerbis — tuo | 24. in corde] *lectio difficilior*, cum Θ; in corde tuo CA cum Θ *et v.* 25; ex corde Σ; ex corde tuo X | 25. edicam — disciplinam (Θ) || dico — spiritus (Θ) | edicam] cf. Θ; et dicam CXΣA | scrutabor — sapientiam || in uerit. — scientiam (Θ) | et in uerbis — tuo] cf. v. 24.

Adsunt md.

20. et omne cor = GT*Θ^{M*}m; *praem.* et in omnibus his (om. X) insensatum (insensatus Γ^{M*}; insinuatum X) est cor T²Θ^{M2} cett., cf. Θ | omne] *praem.* in L²; om. L² | intellegitur G cum Θ; + ab illo CΣ^{C*}Λ^LALMY ΦΘZT*SY^DΩd *edd.*; + ab eo T²Γ.

21. intellegit LZ*S²Y^D cum Θ; intellexit AQ | et (2°) Y*; in Y²S. ¶ al. et S | procella] Z²S*; pro[...] d; procellam CLM Θ^{HM*}Z²T²S²mΩgrēst. ¶ «et procellam» Hug. | oculos Γ^{AM*}; oculis Θ^{H*} | uidebit] Z²ΩJ²*; uidet Z²Ω^M; uidit ΣTΛ^LALΘ ΩJ²ag. ¶ Rab. «uidebit» Hug. *et Iac.* | hom. + ** S*.

22. pl.] Y*; prima Y²S. ¶ al. plurima S | ~ illius opera *edd.*; eius opera Ω^{SJ} | (a)bsconditis CLm cum PS-AM tri | opera (2°) = GCXΣTm cum Θ; *praem.* sed cett. | iust.] Z²d (*ut vid.*) cum Θ; + eius Λ^LMYΦ Z²SY^DΩ *edd.* cum Θ^{L'} | enuntiauit GQ*Y* Θ^{M*}S²; adnuntiabit LY^Dm (*ut vid.*); annuntiauit II^HS*; nuntiabit A*; [...]ciauit d; enumerabit X, cf. Gen. 15, 5; inuestigabit C,

cf. 1, 3 *etc.* ¶ al. inuestigauit Σ^C | aut q. s. om. Ω^M | aut] et X | en. est] est enim e Q[†]; est enim Q¹Ω^Mg; enim Ω^{S*}J* (*ut vid.*) | a om. Y^Dd | omnium] Θ^{M*}ΩJ² (*in ras.*); [...]um d; hominum CMY*ΦΘ^{HM2}ZΩ^{MS}maēls. ¶ hominum S² «omnium» Hug. Rab. «omnium» al. «hominum» Iac. | in (2°) et Y* | consummationem Λ^L; consumatione Γ^A | (e)rit CΘ^H; eius X; + hominum Y².

23. qui m.] *praem.* et CLΘ^H | insania ALY*Θ^{AM}Y^D; + et uir imprudens et errans cogitat inania II^{H*}. ¶ al. inania Θ^M | et (2°) om. Γ^M.

24. ex corde Σ; ex toto corde X; corde L; om. Θ^{H*} | corde = GΣT^CZ*T cum Θ¹⁵⁵; + tuo ΣT²Θ^{H2}Z²d cett. cum Θ.

25. ed. in] medicamina Q | edicam = GM*Y* (*ut vid.*), cf. Θ; et discam Ω^{S*}; et dicam M²Y²Ω^{S2} cett. | in aequitatem L; + disposui Θ | scrutabo S*; scrutator Γ^A; + et Y^D | e(n)arratione Σ | et in — tuo om. ΣΘ^{A*} (*ut vid.*)^{M*} | in (2°) om. II^{H*}; a* Q |

20. <(et in) CAM | <et omne GCAM | 21. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 22. <nam GCAM | <opera (2°) GCAM | <aut C | <longe GCAM | <et CAM | 23. <qui GCAM | ¶ et (1°) LII. Γd; <et (1°) GCAM | 24. ¶ audi XLVI. MQΦ^{RG}; Div. sine num. YΦ^PY^D; <audi GCA | <et (2°) GCAM | 25. <edicam GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM.

Et dico in aequitate spiritus
virtutes
quas posuit Deus in opera sua
ab initio
et in veritate enuntio scientiam
eius
26 In iudicio Dei opera ipsius ab initio
et ab institutione ipsorum dis-
tinxit partes illorum
(27b) et initia ipsorum in gentibus
suis
27 Ornauit in aeternum opera illo-

rum
nec esurierunt nec laborauerunt
et non destiterunt ab operibus suis
28 Unusquisque proximum sibi non
angustiavit usque in aevum
29 (28) non incredibiles verbo illius
30 (29) Post haec Deus in terram
respexit
et implevit illam bonis suis
31 (30) Anima omnis vitalis denu-
davit ante faciem ipsius
et ipsa iterum reuersio illorum

25. posuit — initio || 26. in iudicio — initio (S) | spiritus (H) || uirtutes?; spiritus uirtu-
tis C; spiritus et uirtutis A | scientiam eius] cum S^{L'} | 26. in iud. — initio] cf. v. 25 | in iud.]
praem. et A cum G²⁴⁸, forsitan recte | 28. <usque C cum S, forsitan cum R | 31. denudauit] cf. 11,
29; denuntiauit CA | ante om. S | ipsa] in ipsa CX, cf. S.

Adsunt md.

et dicam XΣ, cf. sup.; edico M*T*, cf. sup.;
+ honora Y² | spiritus] praem. et Ψ^D; + et
Π^HALQY²ΘS*Γ; + e[.] d | uirtutes] Z*³;
uirtutis CΠ^HALM*QYΦ^{RG}ΘZ²T*STΨ^D; legi
neg. d. ¶ al. uirtutes S. Rab. « uirtutes »
Iac. | ~ uirt. sp. Z³ | quas] quae C | in op. —
26. iud. dei om. M¹ | in opere suo Ψ^D; in
oper**sua X | ~ in op. s. deus Ω^M | et in
uer. — 26. ab initio om. Z* per homoeoteleu-
ton | enuntiabo Σ cum S; nuntio M¹Φ^PΘ^H;
praem. et Σ^{C*}.

26. in iud.] praem. et Λ^LALQ*Y²Θ^{AM}
STd cum S^{L'}. ¶ « et » Hug. | dei om. Λ^LΘ^H.
¶ Rab. « dei » Hug. | opera ips. in ras. M¹ |
ipsius] eius X relsct; illius Ω^M. ¶ « eius »
Hug. | et (r^o) om. Ω^{J3}. ¶ Rab. om. « et »
Hug. | ab inst.] Θ^{M2}(in ras. brev. spat.)Ω^{J3} (in
ras.) | institutionem Y; + hominum Ω^{SJ}ae.
¶ Rab. om. hominum Hug., item Iac. | ipso-
rum (r^o) illorum L*d. ¶ « illorum » Hug. |
distinxi g | et init. — suis om. Z*, cf. S |
ipsorum (2°)] eorum Ω^{SJ} edd.

27. ornabit XS*; horabit C; ordinauit
M*Φ^PZ* (praem. et Z*); enarrauit Λ^L. ¶ orna-
uit Λ^L | in aet. om. a | esurient Φ^PΘ^H cum RUF
Nm | non om. Z* cum S^V | destituerunt LΦ^PS*.

28. sibi] suum Θ^H; praem. suum Ψ^D |
angustiauit] Ω^{J2} (uit in ras.) d (ut vid.) cum S;
angustauit Π^H; (a)ngustiabit GCXΦ^{RG}Z²
SΨ^DΩ^{MS} edd.; angustabit MΦ^PZ*T; + et X
cum S; + * Z*. ¶ Rab. « angustiauit » Hug.
uel Rab. « angustiauit » Iac. | usque om. Ψ^D |
(a)euum] in ras. Ω^{J2}; eum Ψ^D; (a)eternum
MYΩ^S edd. ¶ « eum » Hug. Rab. « eum » Iac.

29. non] nec Θ^H; praem. et Z² | incre-
dibiles = G; erunt incredibiles CXZ*T,
cf. S; sis incredibiles S*; erit incredibilis w;
sis incredibilis Z²S² cett. ¶ al. non erunt
incredibiles S | uerbo] praem. in Θ^H.

30. post] praem. et Ω^{S*} | in terra C |
~ in ter. deus Ω^{Ma} | prospexit CXΘ^H |
i(n)plebit XΠ^{H*}AYS(ut vid.)d^e.

31. animam Σw cum S; anima* Ω^{J*};
+ autem Ωagrelus. ¶ Rab. om. « autem »
Iac. | uitalis] L*; uita his L² | denudauit =
Σ^{CY}*Z*³; denudabit GXΣ^TMT*; denuda-
bitur T²; denundabit Φ^P; denun(t)iauit
Θ^Hrels; denun(t)iauit Y²Z² (ut vid.) cett.,
cf. S. ¶ Rab. « denunciauit » Iac. | ipsius]
illius XΨ^D | ipsa] Z*³S*; in ipsa CXS²gels; in
ipsam wt; in [...] m; ipsi Z² | iter.] Z*; ita est
Z² ut vid. | ~ reuer. it. L* | ill.] ipsorum S.

<et (3°) GCM | <quas GCAM | <et (4°) GCAM | 26. <in (r^o) GCAM | <et (r^o) GCAM | <et
(2°) GCAM | 27. <ornauit GCAM | <nec (r^o) GCAM | <et GCAM | 28. <unusquisque GCAM |
<usque C | 29. <non GAM | 30. <post GCAM | <et CM | 31. <anima GCAM | <et GCAM.

XVII. ¹ (1a) Deus creavit de terra
hominem
^(3b) et secundum imaginem suam
fecit illum
² (1b) Et iterum convertit illum in
ipsam
^(3a) et secundum se vestivit illum
virtutem
³ (2) Numerum dierum et tempus
dedit illi
et dedit illi potestatem eorum
quae sunt super terram
⁴ Posuit timorem illius super om-
nem carnem

et dominatus est bestiarum et
volatilium
⁵ (6) Creavit ex ipso adiutorium
similem ipsi
⁽⁶⁾ consilium et linguam et oculos
aures et cor dedit illis exco-
gitandi
⁽⁷⁾ et disciplinam intellectus re-
plevit illos
⁶ (7) Creavit illis scientiam spiritus
sensum inplevit cor illorum
et mala et bona ostendit illis
⁷ (8) Posuit oculum ipsorum super
corda illorum

XVII. 1-3. *ordinis membrorum v. 1 rationem dat Gen. 1, 27; forsitan v. 2b vel 3 om. 𐤀 | 3. nu-
merum dierum] cum 𐤀 | 5. creavit ex ipso om. 𐤀 | adiutorium sim. ipsi] cf. 𐤀^L et Gen. 2, 18 |
disciplinam — illos (𐤀) || 6. scientiam — illorum | 6. creavit illis om. 𐤀, cf. v. 5 initio | scientiam —
illorum] cf. v. 5 | cor illorum] cum 𐤀 | 7. ipsorum] cum 𐤀^S.*

Adsunt md(usque ad v. 2 illum 2°)b(v. 1)x(a v. 1).

XVII. 1. creabit X | ~ de ter. cr. L |
hominum Y* ~ hom. de ter. CΘ^HΨ^DΩ^M
cum Brev. goth.

2. illum (1°) md; eum ΣΩ^I (in ras.) |
in ipsa Λ^LQ*Y* | illum (2°) illam m ut
vid. | uirtutem = GXΠ^HAQ*Y*ΦS*Ψ^Dmx;
in ipsam L*; uirtute L²Q²Y²S² cett.

3. numerum om. Y† | tempus + uite
X | illi Ω^I*; ei ΓΩ^I²; om. r | pot. + illius
Φ^R, cf. v. seq. | eorum om. Y* | qui Y* | de-
sunt Ω^M.

4. illius om. Φ^R, cf. v. 3 | dom. est]
m cum AU spe; dominatur Σ; domina-
tum eius in X | et (2°) om. M* | uolatili-
bus Q.

5. creabit X; praem. et Z* | ex illo Θ^H |
similem] Σ^C*M*Y*S*Γ^M*Ψ^D*; simile Σ^C
M²Y²ΘS²Γ^AM²Ψ^D²Ω edd. cum Brev. goth. |
ipsi] Y*; illi X; sibi Λ^LY²Ω edd.; ***i G*;
+ et Γ^M | lingua Λ^LY* | oculis Y* | aures
= GXAM*x cum 𐤀; praem. et M² cett. cum
Brev. goth. | cor] corde CAY*Θ^AM*x; + et

A | illis] illi XLY*mx | disc.] Y*Θ^M*Γ^M*;
disciplina GΣΛ^LΠ^HMQY²Φ^{GP}Θ^M²ZTSΓ^AM²
Ψ^DΩm edd. cum ORA Vis, ANT-M et Brev.
goth. | intellectos S*; et intellectum CΘ^H |
replebit XY* | illos] eos Ω^M.

6. creabit X; praem. et ΣZ*x | illis] m
ut vid.; illi Y*Ψ^D; in illis CΦ^PΘ^HA^M* cum
ANT-M et Brev. goth. ¶ Rab. «in illis»
Hug. | spiritus] timoris Θ^H; praem. et Ψ^D;
+ et r; + sui CΘ^H | sensum] Y*Z*S*;
sensus Ψ^D; sensuum Q*; sensu GCΣ^TΛ^LLM
Q²Y²Φ^{RP}ΘZ²TS²ΓΩx edd. cum Brev. goth.
(½) | i(n)plebit XA | corda X cum ANT-M
(¾) et Brev. goth. (½) | illorum] (e)orum
CΘ^H cum ANT-M (¾) et Brev. goth. (¾) |
et (1°) om. Λ^LΓ^M | m. et b.] mala bona Ψ^D;
~ bona et mala ΣΛ^LLZ*SΓΩ^Mx cum 𐤀 |
illis] Ω^I*; illi Y*; eis Ω^I².

7. oculos Ω^M | ipsorum] T* cum 𐤀^S;
illorum Ω^M; suum LZ*T²rwsc cum 𐤀. ¶ al.
suum S | illorum] Z*Ω^I*m; ipsorum CMQ*
YΦZ²ΓΩ^M²; eorum Θ^H cum Brev. goth. |

XVII. 1. ¶ deus XVII. Ω; XLVII. MΦ^{RG}; LIII. Γd; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <deus GCA |
<et GCAM | 2. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <numerum GCAM | <et (2°) GCAM |
4. <posuit GCAM | <et (1°) GCAM | 5. <creavit GCAM | <consilium GCAM | <et discipli-
nam GCAM | 6. <creavit GCAM | <sensum GCM | <et (1°) GCAM | 7. <posuit GCAM.

ostendere illis magnalia operum
suorum
8 (10) Et nomen sanctificationis
conlaudent
(9) et gloriari in mirabilibus illius
et magnalia enarrent operum
eius
9 (11) Addidit illis disciplinam
et legem vitae hereditavit illos
10 (12) Testamentum aeternum con-
stituit cum illis
et iudicia sua ostendit illis
11 (13) Et magnalia honoris eius vi-
dit oculus illorum

et honorem vocis audierunt
aures illorum
(14) Et dixit illis adtendite ab
omni iniquo
12 (14) et mandavit illis unicuique
de proximo
13 (15) Viae illorum coram ipso sunt
semper
non sunt absconsae ab oculis
ipsius
14 (17) In unamquamque gentem
praeposuit rectorem
15 (17) et pars Dei Israhel facta est
manifesta

7. ostendere — suorum (S) || 8. et gloriari — illius (S^L) | magnalia] cf. v. 8 magnalia |
8. et gloriari — illius] cf. 7 | et (3°)] ut XΣ cum S | 15. <manifesta Γ, forsitan cum R.

Adsunt mx(usque ad v. 11a).

ost.] Z*; ostendens Z²; hostend** m ut
vid. | illis] illi MQY* | magna Ω^M; mira-
bilia Z* | suorum] ipsorum Λ^LAΦ^P.

8. et (1°)] M*S*Γ^M*Ω^S*m (ut vid.);
ut M²Y*Φ^PΘ^HZS²Γ^M²Ω^MJ edd. cum Brev.
goth.; ut et Ω^S² | sanct.] in ras. brev. spat. Z² |
conl.] T*; conlaudare T²; co(n)laudans
Q | gloriare Y* | illius] Ω^J²(in ras.)m; illis
Σ^C; ipsius Y | et (3°)] Θ^M* cum Brev. goth.;
ut XΣΛ¹Π^HMY*Φ^ΘM²ZΓΩgrlvsct cum S |
magn. + et Θ^{HAM}* | en.] Y*T*; narrent
Q; (e)narrare CY²T²Sx cum Brev. goth.;
enarrarent L | ~ en. ma. XZ* cum S | opera
Θ^Hx*; operam x² | eius] illius ΣΠ^Hm (ut vid.).

9. add. il. dis. om. m ut vid. | add.] et
dedit x | illi Y* | disciplina x | legem] Λ^L*
Q*Θ^M*Z*T*; lege Λ^L²Q²Θ^M²Z²Γ²Γ^A | here-
ditabit XAZ*S*x | illos] eos Ω^{SJ}*.

10. test.] praem. et LΓ^A | constituisti x;
statuit CXΣ, cf. 45, 8. 30, Ps. 104, 10 etc. |
cum eis Z*; + et iustitia AQΓ^A; + et
iusti(t)iam Λ^LLMQYΦΘ^{AM}Z²T²S²Γ^MΨ^DΩ
edd. | et iud. s. ost. il. om. T*.

11. hon. eius] in ras. Ω^J² | hon.] horis
C | oculos Λ^LT*x; oculis X†Σ^C | illorum

(1°)] T*; eorum CXΣΠ^HYΘ^HZT²ΓΩ^{SJ}
mxg | et hon. — illorum (2°) om. Π^H*A per
homoeotel. | uoces T*; uoci Θ^M*; + illius
Z*S² cum S | audiuit Ω^M† | illorum (2°)] m;
eorum CΣΠ^H²ΘZ*; ipsorum X | attende
Ω^M; + uobis AQΘ. ¶ Rab. om. «uobis» Hug. |
omni] homini C; homine TΨ^D cum Brev. goth.

12. mandabit CXA; + ibi C² | illos
Σ | prox. + suo ΣT²Λ^L²Π^HLTS*ΓΨ^DΩ^{SJ}.
¶ Rab. «suo» Iac.

13. ui*c m; uae Γ^M*; uiam ΣC* |
(e)orum CΘ^H cum Brev. goth. | illo Ω^{MSJ}*
(ut vid.)arel | non] praem. et r | (a)bsconditae
CLm cum Brev. goth. | illius Π^H; eius ΣTΨ^D.

14. in un. gent.] Λ^L*Y*; in unaqua-
que (unaqua*que Z*) gente (gentem T*)
Λ^L²Π^HY²Z(ut vid.)TS; unicuique genti X
cum S | hunamquemque C | proposuit Π^H
SΓ^A*; praem. preposuit gentem Ψ^D* | recto-
res Ω^{SJ}*. ¶ glosa minus recte «rectores»
id est angelos. Rab. ant. minus recte (sic)
«rectorem» Iac.

15. srahel C; isrlh Q; srlh XΣ; ihl
Π^H; irh L; srl Λ^L; isrl YΦ^{RG}TSTΓΨ^DΩ^{MS}a;
israhel Ω^Jgrlvsct.

<ostendere GCA | 8. <et (1°) GCAM | <et (2°) CM | <et (3°) GCAM | 9. <addidit GCAM | <et
CM | 10. <testamentum GCAM | <et GCM | 11. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | <et (3°)
GCAM | <adtendite GM | 12. <et GCAM | 13. <viae GCAM | <non GCAM | 14. <in GCAM |
15. <et GCAM.

- 16 (19) Omnia opera illorum velut
sol in conspectu Dei
et oculi eius sine intermissione
inspicientes in viis eorum
17 (20) Non sunt absconsa testa-
menta per iniquitatem eorum
et omnes iniquitates eorum in
conspectu Dei
18 (22) Elemosyna viri quasi signa-
culum cum ipso
et gratiam hominis quasi pupil-

- lam conservabit
19 (23) Et postea resurget et retri-
buet illis
retributionem unicuique in ca-
put illorum
et convertet in interiores partes
terrae
20 (24) Paenitentibus autem dedit
viam iustitiae
et conrogavit deficientes sustinere
et destinavit illis sortem veritatis

16. sine intermissione (Θ) || inspicientes | 17. testamenta || per iniquitatem (Θ) | per] super GΣ, lectio faciliior ut vid. | 18. signaculum] cum AU spe et Θ; sacculum GΣA, forsitan cum archetypo, ex haplographia post quasi | gratiam] cum Θ; gratia GXΣ^T | pupillam] cum Θ; pupilla G | 19. et (3°) et in int. — terrae om. R (ut vid.) cum Θ | conuertit G cum AU spe, lectio difficilis, forsitan recta | inferiores XΣ, cf. 24, 45 | 20. conrogavit] confirmavit C; confortabit X | et destinavit — ueritatis || 18, 11. et ostendit — aequitatis? utrimque om. Θ, cf. forsitan Θ^L ad v. 23 (οδηγησει εκ σκοτους εις φωτισμον υμεις).

Adsunt mx(vv. 18a et 20).

16. omnia operum AΘ^{AM*}; praem. et Λ^LALMQYΦΘZ^SSY^DΩ edd. cum Brev. goth. | uelut] sicu(t) CΘ^H cum M-Bo et Brev. goth. | dei + sui XZ^{*}; + sunt Lm (ut vid.) | oculis ΣC^{*} | aspicientes Z^{*} | uias Z^{*} | eorum] illorum Γ.

17. sunt om. Q | (a)bscondita CΘ^H cum Brev. goth. | test.] Z²; sacramenta Z^{*} ut vid. | per] super GΣY^D; propter XΩ^Sre. ¶ Rab. «per » Iac. | iniquitatem] iniquitates XY^Dm (ut vid.) cum Θ | eorum (1°) in ras. Ω²; illorum Ω^S edd. | et om. in. cor. om. Y^D per homoeot. | (o)mnis iniquitas CΘ^HZ^a | eorum (2°) ipsorum Z^{*}; om. X | in c. d.] inspiciet deus X.

18. (e)lemos(i)nam CΘ^H | uiri om. L^{*} | signaculum] Z^{*} cum AU spe, PS-AU spe, Brev. goth. et Θ; sacculum GΣAMQY*ΦΘ Z²Γ^MY^DX; saculum Λ^L; sacculus Γ^AΩagre¹s. ¶ al. signaculum Σ^C | in ipso Θ^H cum Brev. goth.; cum eo Z^{*} | gratiam] cum AU spe, 415 Brev. goth. et Θ; gratia GXΣ^TΛ^LΠ^HLQ Θ^{HAM*}T^{*} cum PS-AU spe (cod. S; v. om. codd. MVLC) | quasi] ut X | pupilla GLQΘ^HT^{*} | conseruauit Λ^L*QY*ST^M; conseruat Λ^L;

+ illum X.

19. et (1°)] cum Θ^{S*} 157; om. Θ^H cum Θ | resurgit AT cum AU spe (codd. MP*); uero surget Θ^H | tribuet S | illis om. Σ^T | unic.] cuique A | in cap. ill. om. Y^{*} | in capite XL | illorum] cum AU spe; eorum ΣZ^{*}; ipsorum ALMYΦΘ^{AM}Z^aΓY^DΩ edd. | conuertit GL^{L*}Π^HQ*Z^{*}TS^{*} cum AU spe (codd. MPS) | in (2°) om. CΘ^{H†} (ut vid.) Ω^S cum Brev. goth. | interiores] M*Z^{S*}; inferiores XΣΛ^LLM²YΦZ²T^{*}S²Y^DΩ^{MSJ*}agre, cf. Prov. 24, 25; regiones Π^H. ¶ al. inferiores Θ^M. in interiores Σ^C. «in interiores » Hug. uel «inferiores » Iac.

20. uiam] uitam ΣΦ^{R*}; regressum Z², cf. Θ | et (1°) om. M | conr. def. sust.] consolatus deficientes patientia Z²; confirmauit def. sustinere Z² | conrogauit = GΣ^{T*}CA Qx cum PS-AM pae et PS-AU spe; co(r)roborauit Σ^{T2}Θ cum Brev. goth.; confortabit X; confirmauit CA^LΠ^HLMY*ΦTSTΓY^{D2} (in ras.) Ω edd.; firmavit Y^{*}. ¶ al. confirmauit Σ^C | deficientis T^{*} | destinabit XS cum 415 | illos Y^{*}; om. x cum Brev. goth.

16. <omnia GCAM | <et GCAM | 17. <non CAM | <et GCAM | 18. ¶ elemosyna XVI. Σ; <elemosyna GCAM | <et GCAM | 19. <et (1°) GCAM | <retributionem A | <unicuique CM | <et (3°) GCAM | 20. ¶ paenitentibus Div. sine num. LΓ^A; <paenitentibus GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

- 21 (25) Convertere ad Deum et re-
linque peccata tua
22 (25) precare ante faciem et minue
offendiculum
23 (26) Refer te ad Dominum et
avertere ab iniustitia
et nimis odito execrationem
24 (6) Et cognosce iustitias et iudi-

- cia Dei
et sta in sorte propositionis et
(27) orationis altissimi Dei
25 (27) In partes vade saeculi sancti
cum vivis et dantibus con-
fessionem
26 (6) non demoreris in errore im-
piorum

21. ad dominum CXΣ | tua om. X cum ⑤ | 22. faciem] cum ⑤; + eius CXΣ; + dei A | 23. refer te] cum AU spe; reuertere CXΣA, cf. auertere infra et conuertere v. 21 | 24. et cognosce — in sorte om. ⑤, cf. vv. 21-22 | iustitias || iudicia ? | sta in sorte] cf. v. 20; 2, 1, et Dan. 12, 13 | prop. || orationis ? | propositionis] propitiationis X cum PS-CY et ③ (ut vid.), cf. 7, 36 | altissimi (⑤) || dei (2°); dei om. Σ cum PS-CY et ③ (ut vid.) | 25. in partes uade] praem. et CX cum PS-CY, forsitan cum ③; om. ⑤ | saeculi sancti] cf. 24, 46 | 26. non — impiorum || 23. auertere ab iniustitia (⑤) ?

Adsunt m(usque ad v. 24, sorte)b(v. 21)x(vv. 21-22).

21. deum] Z* cum AU spe; dominum CXΣΠ^HMQΦΘZ²Ψ^DΩ edd. cum PS-AU spe et ⑤ | derelinque XII^H; relinquere Σ^TQΘ^H cum AU spe (codd. MC) | tua om. X cum EP-SC et ⑤.

22. pr. an.] precar****te Ψ^D* | ante] ad te x†; autem Ω^I*; ante te Ω^M. ¶ Rab. « ante » Hug. et Iac. | faciem] faciam Ω^M* | faciem = GZ*T*x cum AU spe; + (e)ius CXΣΛ^L; + domini Ω edd.; + dei Z²T² cett. ¶ uel « dei » Iac. | minuet A; minuere C; minuetur Σ^T | offend.] T*; offendiculum M*; offendicula Λ^LLM²Y*ΦZT²Ψ^DΩ edd.

23. refer te] Q*Θ^M* (ut vid.) Z* cum AU spe (codd. CRS; codd. MP: refers te); referre Γ^A; re*er** S*; reuerte Λ^LL*; conuertere Θ^H; reuertere CXΣAMQ²YΦΘ^M² Z²Ψ^D² (tere in ras.) Ω edd., cf. ⑤ | ad] Q² (d resc.) | deum Γ cum AU spe (codd. MPCR) auerte X; reuertere Φ^P cum AU spe (cod. S); uerere Z* | iniustitia] cum ⑤; + tua ALMQY ΦΘZ²TΣΓΨ^DΩagelb* cum AU spe | odito] odio Γ^A | execrationes Y.

24. cognosces S*; cognoscere Ψ^D* | dei (1°) om. Ψ^D | in sortem X cum PS-AU spe (2/2) et Brev. goth.; in sortes Π^H* ut

vid. | prepositionis Ψ^D; propitiationis XZ* cum PS-CY pae | dei (2°) Y² (in ras.); om. ΣΛ^L Π^HS cum PS-CY pae, PS-AU spe (2/2) et ⑤.

25. in partes uade] in parte sua de ΓΛ^LQ*Y*Θ^{AM}TΣΓΨ^D*; praem. et CXΠ^H Y²T²S cum PS-CY pae. ¶ al et in partes uade S | s(ae)culis S*Γ^A | sanctis Σ^CS*Γ^A* | cum uiues T; conuiuiis Θ^H | conf.] S² (onē in ras.) | confessionem] cum PS-CY pae, PS-AU spe (2/2) et ⑤; + deo Π^HALMQYΦΘZ²T²S Ψ^DΩ edd.

26. ne Ω^SJ*. ¶ uel minus recte « ne » Iac. | in errorem X cum PS-AU spe (codd. MC 1/2); in loco Π^HS. ¶ al in errore S² in loco T. loco Y | impiorum + ante mortem confitere (-ri Γ^M*) Π^HMYΦZ²T² (post perit confessio) S²ΓΨ^D²Ωag (litt. minor.) relsc. ¶ al. « ante mortem confitere a mortuo quasi nihil perit » Θ^M | mortuo + enim X cum ⑤ | perit 27. confiteberis uiuens] Z²; dimittetur confessioni Z* cum PS-AU spe (2/2) | periit LΦ^GΘ^H*; peribit C; + confessio XL T²ΓΨ^D²Ω^SJ* edd. cum PS-CY, AU (passim) et ⑤. ¶ Rab. non habet « confessio » Hug. et Iac.

21. ¶ convertere XLVII. Q; XLVIII. MΦ^{RG}; LIII. Γ; Div. sine num. ALYΦ^PTΣΨ^D; <convertere GCM | 22. <precare GCAM | 23. <refer GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <et (1°) GCM | <et (3°) GCAM | 25. <in GCAM | <cum M | <et C | 26. ¶ non XLVIII. MΦ^{RG}; LV. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <non GCA | <(ante) M.

(28) A mortuo quasi nihil perit
 27 (28) confiteberis vivens
 vivus et sanus confiteberis et
 laudabis Deum et gloriaberis
 in miserationibus illius
 28 (29) Quam magna misericordia
 Dei
 et propitiatio illius convertenti-
 bus ad se
 29 (30) Nec enim omnia possunt esse
 in hominibus
 quoniam non est immortalis filius
 hominis
 et in vanitate malitiae placue-
 runt

30 (31) Quid lucidius sole et hic de-
 ficiet
 aut quid nequius excogitabit
 caro et sanguis et hoc argui-
 tur
 31 (32) Virtutem altitudinis caeli ipse
 conspiciet
 et omnes homines terra et cinis
XVIII. ¹ Qui vivit in aeternum
 creavit omnia simul
 (2) Deus solus iustificabitur et
 manet invictus rex in aeter-
 num
 2 (4) Quis sufficit enarrare opera
 illius

27. confiteberis (1°)] *εξομολογήσεις*, cf. **Θ**; confessio L cum PS-CY, **℔** (ut vid.) et **Θ**; *praem.* confessio X | uiuens (**Θ**; om. L cum PS-CY et **℔** ut vid.) || uiuus | confiteberis (2°) || laudabis (**Θ**) | gloriaberis — illius || 28. quam magna — dei (**Θ**) | 29. et in — placuerunt] cf. 30 quid nequius — sanguis; om. **Θ** | 30. quid (2°)] cum **Θ**³²; om. C cum **Θ** | et hoc arguitur] cum **Θ**¹⁶⁷.
XVIII. 1. et manet — in aeternum] om. **Θ**; cf. 1, 8.

Adsunt b(v. 27, uiuus — illius)x(vv. 27, uiuus — 29b et 1).

27. conf. uiuens om. L cum PS-CY pae | uiuus] Σ^{T2} (in ras.)M³ (in ras.); ui(u)ens XQ Ω^{M3} . ¶ « uiuus » Hug.; Rab. et ant. minus recte « uiuus » Iac. | laudabilis $\Psi^{D*}\Omega^{Me}$ | dominum X Θ^HTb cum PS-AU spe (2/2) et **Θ** | glorificaueris Y | illius] eius Ω^{SJ*} (ut vid.)ag.
 28. quam magna — 29. hominibus om. Y* | dei] Ω^{J3} (in ras.) cum **Θ**^{L'}; domini edd. cum PS-AU spe (2/2), GI exc et **Θ**. ¶ Rab. « dei » Iac. | et prop. ill. om. x.
 29. ~ possunt omnia Π^H | hom.] Ω^{J*} ; omnibus Π^H ; (o)mnibus CA $\Theta\Omega^{J3}$ cum AU spe (codd. MPCR); homin* S*. ¶ Rab. « omnibus » Hug. et Iac. | quon. — hominis om. Σ^{T+C} | in uanitatem M $\Phi^{RG}T^*\Omega$ | mali**tiae G* | placuit Z*³; + illis Z*³; + sibi X.
 30. sol Θ^{AM} | hic] hoc Θ^{HZ*} cum **Θ** |

deficit τw | aut quis Ψ^{D*} ; et quid w ; aut C, cf. **Θ** | nequitius S*; + quam quod Ω^{ret} . ¶ al. quam quod excogitauit S | excogita- bit = X $\Phi^P\Theta^{AM}T^T$ cum **Θ**; excogitauit cett. | sanguinis Σ^{T*} | et (3°)] ut Γ^{M2} ut vid.; + ex Ω^{SJ*} ; + in X. ¶ Rab. « et hoc » Hug. | arguitur] Q* Ψ^{D*} ; argu(e)tur X $\Sigma\Lambda^L$ LMQ²Y* $\Phi\Theta Z\Gamma\Psi^{D2}\Omega^{MJ}$ agelst cum **Θ**¹⁶⁷.

31. altitudines LZ*T* | caeli om. Ω^{M*} | conspiciet T | hominis Λ^L | terrae L² Θ^{A*} .

XVIII. 1. qui uiuit] in ras. Θ^{M2} | crea- bit X | ~ omnia creauit $\Phi^{RG}Z^3\Psi^D$. ¶ al. « omnia creauit » Iac. | ~ omnia simul creauit Y | rex om. Q.

2. qui $\Lambda^L A Q^* T^*$, cf. PS-AU spe (cui), **Θ** (*οὐθενί*) et **Θ**²⁴⁸ (*τίνι*) | suff.] Z*; sufficiet Y $\Phi Z^3\Omega ag$; sufficiat Ψ^D | narrare C cum IS na | eius XZ*.

<a GCAM | 27. <confiteberis CM | <vivus GCAM | <et (2°) CM | <et (3°) AM | 28. <quam GCAM | <et GCAM | 29. <nec GCAM | <quoniam GCAM | <et GCAM | 30. <quid (1°) GCAM | <et (1°) M | <aut CAM | <et hoc M | 31. <virtutem GCAM | <et (1°) GCAM.

XVIII. 1. ¶ qui XVIII. Ω ; <qui GCAM | <deus GCAM | <et CM | 2. <quis GCAM.

- 3 ⁽⁴⁾ quis enim investigabit magnalia eius
 4 ⁽⁵⁾ Virtutem autem magnitudinis eius quis enuntiabit
 et quis adiciet enarrare misericordiam eius
 5 ⁽⁶⁾ Non est minuere neque adicere nec est invenire magnalia Dei
 6 ⁽⁷⁾ Cum consummaverit homo tunc incipit
 et cum quieverit operabitur
 7 ⁽⁸⁾ Quid homo et quae gratia

- illius
 et quid bonum aut quid nequam illius
 8 ⁽⁹⁾ Numerus dierum hominum multum centum anni
⁽¹⁰⁾ quasi guttae aquae a mare et sicut calculus harenae sic exigui anni in die aevi
 9 ⁽¹¹⁾ Propter hoc patiens est Deus in illis
 et effudit super eos misericordiam suam

3. quis enim] et quis X cum ⑤ | inuestigauit CΣA | 6. operabitur] aporiabitur XQ cum ⑤ et ⑥; praem. tunc C cum ⑤ (om. ⑥) | 8. multum] cf. ⑥; ut multum XΣA | gutta A cum ⑥, lectio difficilis et forsitan recta | 9. patiens est] cum ⑥²⁴⁸ | effundit CΣA.

Adest x(v. 8a).

3. q. en.] et quis X cum ⑤ | inuestigauit CΣALQYTT^M; euegetabit Ω^M | magn.] magna loca C | eius] Z*; illius QΦZ²Ω^{5J}. ¶ al. « eius » Iac.

4. uirt. au.] uirtutemanuū Σ^C | uirtu** Y* | autem om. Σ^T | eius (r°) illius Q | enunt.] Z²(enunti in ras.)Ω^{J2}(b in ras.); enuntia* S*; ***untiabit X*; (e)nuntiauit CΛ^LALQYT. ¶ Rab. « enuntiabit » Iac. | et] aut Σ^TΩ^{J*} edd. ¶ Rab. « et » Iac. | quis (2°) om. Π^H | hadicit C. ¶ Rab. « adiciet » Iac.

5. non est + enim Y | neque] et ⑥^H | addere Ω^{5a} | nec est] necesse nec ⑥^H | dei + aut inuestigare X, cf. ⑥.

6. cum c.] praem. et A | inc.] Y* cum AU (3/3) et ⑥; incipiet XΣΛ^LLQY²Φ^PΩ^{Z*}Ω^S edd. ¶ Rab. « incipiet » Hug. | operabitur] aporiabitur XQW¹c cum AM Ps 118 et ⑥; aporiabatur w†; praem. tunc CQZ²*Ω^{J2} cum ⑥. ¶ « tunc » Hug. Rab. « tunc » Iac.

7. quid (r°) + est XΛ^LMYΦZ²S²Ω edd. | et (r°) Z²; aut XΣΛ^LΠ^HZ²*ΓΩ^M | quae] quid Σ^TΩ^M; + est Ωarelvsc. ¶ Rab. « gratia » Iac. | illius (r°) eius X | et quid — illius (2°) om. Π^{H*} | et (2°) Y*; aut ΣMY²S* (ut vid.)Ω^M | quid (2°) + est Ω edd. | aut]

uel X; et Z* ut vid. | quid (3°) quae Π^{H2}; om. Λ^LAS* | illius (2°) eius X.

8. numerum XΠ^{H*}x | multum = GC Λ^L*Z²S²*Γx; praem. et Ψ^D; praem. si L cum BON; praem. ut Λ^{L2}Z²S²Ω^{J2} (in ras.) cett. | anni + et hii X | quasi] quia sic Π^{H†} | guttae] Ψ^{D*}; gutta AZ*Ψ^{D2}Ω^{J2}(a in ras.)wsc cum BON et ⑥; [...].Γ^M. ¶ Rab. « gutte » Hug. al. « gutte » Iac. | aq. a m.] in ras. Ω^{J2} | aqua Z* | a mare = GCΛ^LAZ²; amare scrib. LM*Y*Φ^{GT}STΓΨ^DΩ^{J2} (in ras.); amare scrib. Π^HQY²Φ^{RP2}; a mari Σ^{T2}⊙^{M2}Z²w, cf. ⑥; mari Σ^C, cf. BON (de magno mari); ad mare M²; amaris Φ^{P*}(ut vid.)⊙^{AM*}; maris X⊙^{H2}Z²*Ω^{MS}agrelsc; om. Σ^{T*}; + deputatus est ΣΛ^LΠ^HLSΓΨ^D cum BON; + deputatum est T; + deputati sunt XM²Y²Φ^{RG}Z²Ωagrelsc. ¶ Rab. « amare » Hug. al. « maris » Iac. deputati sunt S | sicut] quasi ΣZ* | calculus G; calcalus M* | exig. an.] in ras. Ψ^{D2}.

9. hec Ω^S | est om. Π^HL | dominus LS cum ⑥ | ~ deus est in ras. Ω^{J2} | ~ est in ill. deus Λ^L; ~ d. in ill. est ⑥^H | effudit = GX Π^HZ²SΨ^D cum ANT-M et ⑥; effundet Λ^L QΦZ²Ω^{MSJ*}; effundit Ω^{J2} cett. ¶ Rab. « effundit » uel « effundet » Iac. | eos] illos Ωⁿ.

3. <quis CAM | <magnalia G | 4. <virtutem CAM | <et GCAM | 5. <non GCAM | <nec GCM | 6. <cum (r°) GCAM | <et GCAM | 7. <quid (r°) GCAM | <et (2°) GCM | 8. <numerus GCAM | <multum M | <centum C | <quasi GAM | <et GCM | 9. <propter GCAM | <et GCAM.

- 10 (12) Vidit praesumptionem cordis
illorum quoniam mala est
et cognovit subversionem illo-
rum quoniam nequa est
11 (12) Ideo adimplevit propitiatio-
nem suam in illis
et ostendit illis viam aequita-
tis
12 (13) Misericordia hominis circa pro-
ximum suum
misericordia autem Dei super
omnem carnem
13 Qui misericordiam habet et do-
cet
erudit quasi pastor gregem suum
14 Misereatur excipiens doctrinam
miserationis
et qui festinant in iudiciis eius
15 Fili in bonis non des quarel-
lam
et omni dato non des tristitiam
verbi mali
16 Nonne ardorem refrigerabit ros
sic et verbum melius quam da-
tus
17 Nonne ecce verbum super da-
tum bonum
et utraque cum homine iustifi-
cato
18 Stultus achariter inproperabit

10. praesumptionem — mala est || subuersionem — nequa est (S) | 11. in illis om. S | et ostendit — aequitatis || 17, 20. et destinavit — ueritatis? | 14. misereatur || miserationis | misereatur] miserator C cum AU spe, forsitan ex miseratur (forma plebeia) R | excipientibus CT, cf. S | festinat SA cum AU spe | 15. et... dato (S) || non des (cf. S²⁴⁸) | omni] praem. in CX cum S | uerbi mali] cum S^{L'} | 16. et om. A cum S, forsitan recte.

Adest x(vv. 12-14).

10. illorum (1°) in ras. Ω¹²; eorum ΓΩ³ edd.; praem. ***** M | illorum (2°) eorum X | nequa = GXT*; nequam T² cett.

11. adi(n)plebit CXALY*S* | propositionem Θ^A; uiam C, cf. infra | illis (2°) in ras. Ω¹²; illi G; eis gre^lbst.

12. domini CΩ cum S ¶ « domini » Hug. | super] circa Θ^H | carnem om. Λ^{L*}. ¶ Rab. « carnem » Hug. et Iac.

13. docet] M*Z^{*3}; docte Λ^LM³Y* ΦZ² | ~ docet et AΘΩ^M edd.; et docet et QZ^{*2}TΩ³. ¶ Rab. « et docet » Hug. et Iac.

14. misereatur] Π^H*S³ cum AU spe; m(i)sereator Θ^H*S³*a; miserator CΛ^{L2}LΘ^{H2} cum AU spe (codd.); miseretur ΣΛ^{L*}Π^{H2}T grst; miseratur w; misericors x | excipiens] cum AU spe; excipientes w; excipientis grst; excipiet L; excipientibus CZ*T, cf. S | miserationis] miserebitur Z* cum S | et om. Z²x | fest.] Θ^M*Z*; festinat ΣALMΦΘ^{M2}Z²

Ψ^DΩ^{M3}grst cum AU spe (codd. PS). ¶ Rab. « festinant » uel minus recte « festinat » Iac.

15. in] si ΣT* | non (1°) ne CΛ^LΘ^H | quere(11)a Π^H | omni] praem. in CXLYΦ²Θ^H Z²T²Ψ^{D2}Ω edd. cum AU spe et S | o. d.] omn** dat** Ψ^{D*} | omnia T* | d. n.] dat** Π^{H*} | non (2°) Z*; ne AMYΦΘ^{AM2}Z²Γ Ψ^DΩ^{MJ}.

16. refrigeravit C²Σ^TΛ^{L*}ALQ*YΓ; refrigerat C† | et om. AΓ^{M*} cum S | melium S*; praem. super Γ^{M†}, cf. v. seq.; + est ΣTΓ^A | datus = GΣ; dato Y*; datum cett.

17. et] se(d) Ω^{M3}J*a^lst. ¶ « et utraque » Hug. Rab. ant. « et utraque » al. minus recte « set utrumque » Iac. | utrumque Ω^{MJ*}ae.

18. st.] praem. ingrate CΘ^H | achariter = G*Π^HM*T* cum AU spe (codd. MP*C); (ac)riter G²M²T² cett. cum AU spe (cod. S) | i(n)properavit Σ^TΛ^LΠ^HAMQYΘ^H

10. <vidit GCAM | <et CAM | 11. <ideo GCAM | <et GCAM | 12. <miseratio GCAM | <miseri-
cordia GCAM | 13. <qui GCAM | <erudit CM | 14. <misereatur GCAM | <et GCM |
15. ¶ fili XLVIII. Q; Div. sine num. XYΦ^{RG}Y^D; <fili GCAM | <et GCAM | 16. <nonne GCAM |
<sic GCM | 17. <nonne GCAM | <et GCAM | 18. <stultus GCAM.

- et datus indisciplinati tabescere
facit oculos
19 (0) Ante iudicium para iustitiam
tibi
et (19) antequam loquaris disce
20 (19) Ante languorem adhibe me-
dicinam
et (20) ante iudicium interroga
teipsum
et in conspectu Dei invenies pro-
pitiatiorem
21 Ante languorem humilia te
et in tempore infirmitatum
ostende conversationem tuam
- 22 Non inpediaris operari sem-
per
et non veteris usque ad mortem
iustificari
quoniam merces Dei manet in
aeternum
23 Ante orationem praepara ani-
mam tuam
et noli esse quasi homo qui
temptat Deum
24 Memento irae in die consumma-
tionis
et tempus retributionis in con-
versatione facies

19. ante iud. — tibi || 20. ante iud. — teipsum (S) | para... tibi] cf. S²⁴⁸ | 20. ante (1°)] *praem.* et X cum S, *forsitan cum R* | 21. infirmitatum G, *forsitan cum archetypo*; infirmitatis XA cum AU spe | 22. operari] orare CΣA cum AU spe, cf. S, *lectio facilior* | et non ueteris — iustificari (S) || quoniam — in aeternum | 24. die] cum S³ | conuersatione] cf. v. 21; conuersione G, *lectio facilior*.

Adsunt b(vv. 22-23)x(item).

S*Γ^M | datus] Ψ^{D*}; datum CΛ^LΠ^HLZ*T²
Ψ^{D2}Ω^S; datio Σ; opus X. ¶ datus X. Rab.
« datus » Iac. | indisciplinato Y* | tabescere
fecit Φ^P; tabefacit Λ^LΠ^HS | oculus Θ^{A*}M*

19. iudicium X | ~ para tibi iustitiam
T²; parat ibi iustitiam C. ¶ ant. non habent
« prepara » Iac. | tibi] in ras. Ω².

20. ante infirmitatem Z*³, cf. S;
praem. et X cum AU spe et S | medic* S* |
interrogate ipsum Ω^{M*} | inuenis L; + et in
hora uisitationis tue inuenies exortationem X,
quod est altera interpr. S.

21. ante] *praem.* et Π^HY²S | hum. te] *humilitate* G*(*ut vid.*)Φ^{P*}Θ^{M*}Γ^{M*} | infir-
mitatum = CΣ^{T2}CZ*; infirmatum Σ^{T*};
infirmitatum GS* (*ut vid.*); infirmitatis
cell.; + infirmitantium Φ^PΘ^H | conuers.]
Y*; conuersionem Z*Γ; conseruationem
Φ^P; infirmitatem CY²S. ¶ al. conuersatio-
nem tuam S² (*om.* S³).

22. operari = GXT*S; orare T² *cell.*

cum FIR con, PEL (2/2), AU spe, PS-AU spe, τ⁶⁸
et S, cf. Luc. 18, 1; I Thess. 5, 17 | non (2°)]
ne Ω^M edd. | ueteris] Λ^{L*}Ψ^{D*}Ω^{J2} (t in ras.);
ueteres Γ^{A*}; uerteres Γ^{A2}; uerteris Λ^{L2};
uerteris Σ^{C*}; uerearis Ψ^{D2}Ω^S††; proibe-
ris X. ¶ Rab. « uentris » (*sic*) Hug. Rab.
« ueteris » uel minus recte « uerearis » Iac. |
merce Θ^{H*} | domini Θ^H cum PS-AU spe.

23. para b, cf. v. 19 | tuam *om.* b |
quasi + a L*.

24. ire XΣ^CQΩa | in diem Σ; *praem.*
in die Σ^{T*} | retributionis] consummationis
Π^H | conuersatione] Σ^{T*}Y*Φ^{P2} (*in ras. brev.*
spat.); conuersationem Σ^{T2}; conuersione GΛ^L
MTSΓ^Mgr; uersione Y²; consummatione Θ^H.
¶ in conuersatione facies S² (S³ *om.*). « in
conuersione fatitiei » sic habet Rab. et expo-
nit de tempore resurrectionis... quidam
obscurius habent « in conuersatione facies »
sic oportet ut « facies » sit uerbum Hug. |
facies] Q*Y*; facie g; faciei CΠ^HQ²Y²Θ^H
SΓrwt cum CAr Ps.

<et GCAM | 19. <ante GCAM | <et GCM | 20. <ante (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°)
GCAM | 21. <ante GCAM | <et GCAM | 22. ¶ non L. MΦ^{RG}; LVI. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D;
<non GCA | <et GCAM | <quoniam GCAM | 23. <ante GCAM | <et GCAM | 24. <memento
GCAM | <et GCAM.

- ²⁵ Memento paupertatis in tempore abundantiae
et necessitatem paupertatis in die divitiarum
- ²⁶ A mane usque ad vesperam mutatur tempus
et haec omnia citata in oculis Dei
- ²⁷ Homo sapiens in omnibus metuet
et in diebus delictorum adtendet ab inertia
- ²⁸ Omnis astutus agnovit sapientiam
- et invenienti eam dabit confessionem
- ²⁹ Sensati in verbis et ipsi sapienter egerunt
et intellexerunt veritatem et iustitiam
et inploraverunt proverbialia et iudicia
- ³⁰ DE CONTINENTIA ANIMAE
Post concupiscentias tuas non eas et a voluntate tua avertere
- ³¹ Si praestes animae tuae concupiscentiam eius
faciet te in gaudium inimicis

25. die] cum 248 | 26. uesperum CXA, forsitan recte | haec] cum 248 | 29. intellexerunt — iustitiam (cf. 248) || inploraverunt — iudicia (cf. 248) | inploraverunt] impluerunt 248 ut vid., cf. 248 | 30. de om. 248 | uoluptate C.

Adsunt b(vv. 25-26)x(item).

25. in (1°) + die L† | habundantia x | necessitatis paupertatem 248 | necessitatum 248 | in diem X; in L*.

26. ad] in ΣZ*ΩM | uesperam = GΣ MQY²S*Γ edd. cum CAE s et PIR; uespm ΩMS; uesperum Y*³S² cett. | mutatur = GΣ ΘH Z*T cum 248; muta(b)itur CXΛ¹ΠHMQ Y²SΓA*MMbxr cum CAE s et PIR; i(n)mutabitur Y*Z²ΓA² (ut vid.) cett. | et haec] et L*; in haec A | citata] Y*; recitata Y²; cita b | domini ΩM.

27. metuet] Q*Z* cum AU spe et 248; metuit AMQ²YΦΘZ²SΨDΩagelx; metuebit PS-AU spe | et om. ΘH | adtendet] ΛL*Q*; adtende te ΘA; adtende L; a(d)tendit YT cum AU spe (codd. MPC); intendet C; cabebit X | ad inertia Ω²; tibi inertiam L.

28. agnoui = GX(-bit)ΣΛ¹ΠH Z*T cum 248; agno* S*; cognoui CΘ; cognoscit Z²; agnoscit S² cett. | inuenient M*.

29. et ipsi om. X cum PS-AU spe | ipsi om. Y* | sapientes ΨD | gerunt A | inploraverunt] impluerunt 248; redundauerunt Z*; plorauerunt PS-AU spe; + plorauerunt Y* | et iudicia] examinata Z* cum 248.

30. de cont. an.] de concupiscentia anime X²; om. X*ΦPΘAMZ*ΓΩ edd. | continenti* M*; continentie ΣC | animae om. LS* | tuas om. L | non eas] nocas Y* | uoluntate] L*Y*ΨD*ΩJ*; uoluntate X*ΣC; uoluptate ΣT; uoluptate CX²ΠH L²QY²ΘZ* S*ΓAΨD²ΩJ²g cum AM ep et CHRO h. ¶ Rab. « uoluntate » Hug. Rab. « uoluptate » Iac. | tua om. A | auerte Z*ΓM*, cf. REG-Mag, BEN-N et EP-L; proibe te X, cf. 248.

31. praestas g | concupiscentiam] Z* cum AU spe, CHRO h, PEL Rm, PS-AU s et 248 | eius] cum 248; om. X cum AM ep, PEL Rm et 248 | facit CΘH | te + inuenire X | in om. X*; + * L | gaudio AMQYΓA | inimicis + tuis MYΦZS²(S³ om.)ΨDΩ edd. cum AM ep, PS-AU s, PEL Rm et 248; + noli iucundari (iocundare ΛL; hoblectare C, cf. v. 32) in multa (a)epulatione ne (e)geas conlatione (e)ius ne fias (fies ΛL) pauper conlationem (-nes Z²) faciens ex mutuo (mortuo Z) CΛLZ*, quod est altera versio vv. 32 et 33a, cf. infra; + ne oblecteris in multa epulatione X.

25. <memento GCAM | <et GCAM | 26. <a GCAM | <et GCAM | 27. <homo GCAM | <et GCAM | 28. <omnis GCAM | <et GCAM | 29. <sensati GCAM | <et (2°) GCAM | <et (4°) GCAM | 30. ¶ post XVII. Σ; XLVIII. Q; LI. MΦRQ; LVII. Γ; Div. sine num. GCALYΦP TSΨD | <et GCM | 31. <si GCAM | <faciet CAM | <(noli) C | <(ne fias) C.

³² Ne oblecteris in turbis nec in
modicis
ad duas est enim commissio
illorum

³³ Ne fueris mediocris in conten-
tione ex foenore
et non est tibi nihil in sacco
eris enim invidus tuae vitae

XIX. ¹ Operarius ebriacus non lo-
cupletabitur
et qui spernit modica paulatim

decidet

² Vinum et mulieres apostatare
faciunt sapientes
et arguent sensatos

³ ⁽²⁾ Et qui se iungit fornicariis erit
nequa

⁽³⁾ putredo et vermes heredita-
bunt illum

Et extolletur in exemplum maius
et tolletur de numero anima
eius

32. nec in modicis] cf. *Clem Al* (επι μικρά) et *Th*; forsitan inmodicis *Is*, cf. *Θ* | ad duas] cf. *Th* | 33. ex] cf. *Θ*; et G**C* | sacco] cum *Θ* et *Is*; saeculo G*CΣ*, forsitan cum archetypo | eris — uitae] cum *Θ*^{L'}.

XIX. 1. ebrius CX | et] cum *Θ*²⁴⁸ | decidit CA | 2. apost. — sapientes (*Θ*) || arguent sensatos | 3. extolletur — maius (*Θ*^{L'}) || tolletur — eius (cf. *Θ*) | tollitur GC | de numero om. *Θ* (|| tolletur?).

Adest x(vv. 2-3).

32. ne oblecteris — 33. ex foenore om. Z*, cf. v. praec. | ne] Y*; nec XY² | turbis] turpibus X | nec] et *Θ*^H | in modicis] inmodicis re; + delecteris CΣΛ^LΠ^HLT³ cum AU spe; + oblecteris T² | ad duas] Q*; cf. *Th*; adduus G; addas XQ², cf. *Θ*; ardua Ψ^D; a(d)sidua *Θ*^{HAM*}(ut vid.)Ω edd.; ad casum Z². ¶ al. assidua *Θ*^{MS} | est enim] praem. duplex X; ~ enim est Ω^{SJ} edd. | commistio Y* | eorum Π^HLSa.

33. ne] nec Ω^M | fueris] fias w | contentione *Θ*^H; animositate contentionis X | ex] (e)t G*CΦ^P*Θ*^H | foenore Q | et non] in ras. brev. spat. ΩJ². ¶ « et non » Hug. | non om. Z*st, cf. *Θ* | ~ nihil tibi est Z* cum *Θ* | sacco] s²; s(ae)c(u)lo G*CΣ*Λ^LQYΦ*Θ*^M(ut vid.)ZTST^{PM}Ψ^DΩarels*; saculo Π^{H*}; post saeculo Z* praebet 19, 3 (Z²), sed hic versus non deest loco suo (Z^b). ¶ al. sacco *Θ*^{M2} (pr. in ras. c). « seculo » Rab. « sacco » Hug. | eris — uitae] Z²; om. Z² cum *Θ* | tuae uitae] ~ uit(ae) tu(ae) Laelbst; tuae uirtuti C; tu(ae) anim(ae) Λ^LΠ^HY*TS; anime tue Ωr. ¶ Rab. « anime tue » Hug. et Iac. + aliqui ant. minus recte « uite » Iac.

XIX. 1. (e)br(i)acus = GΣALQΘT;

(e)br(i)osus cett. cum PS-AU spe et CAE s. ¶ al. ebrius *Θ*^A | locupletatur Λ^LZ* | qui + non *Θ*^H | modicum S*; modic** X*; inmodica Γ^{M2} ut vid. | paululum *Θ*^H | decidit CAMY Φ*Θ*^{HAM*}Z²ΩJg cum AU (²/_s), EUS-G, EUTR et PS-AU spe (cod. S); decedit T*. ¶ Rab. « decidit » uel minus recte « decidet » Iac.

2. faciunt] X² (faci in ras.); facit QZ†, cf. BEN-N; + etiam Ω^{MSJ2} cum BEN-N | arguent] ΩJ* ut vid.; arguet *Θ*^H; arguens Γ^{M*}; arguunt Λ^LΦRGZΨ^DΩJsg.

3. Hunc versus bis praebet Z*, hic (= Z^b) et post 18, 33 sacco (= Z²*) | et (r^o) om. G* | iu**git G* | fornicariis + audax Z²* et Z^b*, cf. *Θ* | nequa = GXx cum AU spe (cod. S); nequam cett.; + ** Z²* | ~ nequam erit Ω^{SJ*} (ut vid.) | uermes] Q*; uermis CQ² *Θ*^{Hx}. ¶ al. minus recte « uermis » Iac. | hereditabit x* ut vid. | cum X cum PEL I Cor | et ext. — maius om. Λ^L cum *Θ* | extollitur CXΠ^HLQ*Z^b*T*S*x | maius] malus CΠ^H; eius Φ^F | tollitur GCΠ^HLM*Q*TS*x; extollitur X | animam X | ~ eius anima Ω^S.

32. <ne GCAM | <ad GCAM | 33. <ne GCAM | <et GCAM | <eris GCAM.

XIX. 1. ¶ operarius XIX. Ω; LII. MΦ^{RG}; LVIII. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <operarius GCA | <et GCAM | 2. <vinum GCAM | <et (2°) CM | 3. <et (r^o) GCAM | <putredo GCAM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCAM.

- ⁴ Qui credit cito levis corde minorabitur
et qui delinquet in animam suam insuper habebitur
- ⁵ Qui gaudet iniquitati denotabitur
et qui odit correptionem conminuetur vita
- ⁽⁶⁾ et qui odit loquacitatem extinguit malitiam
- ⁶ (6) Qui peccat in animam suam paenitebitur
et qui iucundatur malitia denotabitur
- ⁷ Ne iteres verbum nequam et durum
et non minoraberis
- ⁸ Amico et inimico noli enarrare sensum tuum
et si est tibi delictum noli denu-
dare
- ⁹ Audiet enim te et custodiet te
et quasi defendens peccatum odiet te
et sic aderit tibi semper

4. leuis (Θ) || minorabitur (cf. Θ) | qui del. — habebitur (Θ) || 6. qui peccat — poenitebitur | delinquit CΣA | insuper habebit R? cf. 26, 14 | 5. qui gaudet — denot. || 6. qui iucundatur — denot. | iniquitati (et 6. malitia) cum Θ^{OL} | qui odit (1°) — uita || qui odit (2°) — malitiam (Θ) | conminuetur] minu(e)tur CXΣ, *lectio facilior* | uita] cf. Θ^{L'} | 6. cf. 4 et 5 | poenitebit CΣ | 7. nequam (cf. Θ οὐδέν) || durum (om. X) | 8. narrare G, *lectio communior* | sensum tuum] cf. Θ^L | 9. custodiet te (Θ) || aderit tibi | quasi... peccatum] cf. Θ | semper] cf. Θ.

4. credit] erudit X | corde + et Y Ψ^D*Ω^S*; + est et MΦΘ^{M2}Z^SΨ^{D2}Ω^{MSJ} agelbust; *praem.* est YΨ^{D3}Ω^S* | min.] *praem.* *** Ψ^D | et om. S* | delinquet = GXII^HQ S*ΓΩ^S* cum AU spe (codd. CRS); delinqui(t) cett. | in anima sua LZ* | ins. hab.] T*; superabitur T² | insuper] super Q.

5. qui g. in. denot. om. Λ^L*; *praem.* et Λ^{L2} ut vid. | iniquitati] M*Q* cum PS-AU spe (codd. MC); iniquitate CM²Q²Θ^{HAM}* Z*ΓΩ^{gre}lbus; ad iniquitatem a; *praem.* in Y²Θ^{HAM}*Z*g. ¶ uel minus recte « iniquitati » Iac. | denutabitur Q*; denudabitur T; demorabitur Ω^S | corruptionem Σ^T | co(n)-minuetur = GQT²; conminuitur AT*; minuitur XΣΛ^LΠ^HMY*Φ^P*S*; minuetur Y² Φ^{P2}S² cett. cum PS-AU spe (codd. ML) | a uita L*; in uita X; uitam Y* | extinguet ΘZ*T cum AU spe (cod. S).

6. in anima sua ΣZ* | p(ae)nitebitur] Λ^L*Q*T*Z*; p(ae)nitebit CΣΛ^{L2}Q²Φ^PΘ^{HM} Z*T²Ω edd.; *praem.* non Ω²a. ¶ Rab. non

habet « non » Hug. et Iac. | iocundabitur T; + in Λ^LAQY²Θ^{S2}Ω edd. | malitiam S* | denutabitur Q*; denudabitur T*; cf. v. 8.

7. ne] non Ω^I | iteris L | uerbum neq. et d.] in ras. Ω^{I2} | nequitiam Γ^M* | et durum om. X | ~ uerbum durum et nequam ΣΛ^L Ω^{Ma} cum PS-AU spe (cod. S); ~ durum uerbum et nequam Ω^S. ¶ « uerbum nequam et durum » Rab. ita ordinat Iac. | minora-beris + in amicis X.

8. ~ amico noli et inimico Ω^M | (en)ar-rare] Z*(ut vid.)Ω^{I2} (in ras.); errare Γ^M*; narrare GLΦZ²Ψ^DΩ^{MSJ}* edd. ¶ Rab. « enar-rare » Iac. | et si est] in ras. Ω^{I2} | tibi] ibi Y; om. C.

9. audiens Θ^H | te (1°) om. Λ^L | et (1°) Θ^H | te (2°) om. ΣM | et (2°) om. L | defun-dens Z*; odiens Θ^H | peccatum] *praem.* ha C | odiet — semper] adiciet X, cf. 5, 5 | sic aderit] si suaserit Σ | aderit] T*; haderit C; adierit M*; adh(e)ret Γ; adherebit T². ¶ Rab. « adherebit » Hug.

4. qui (1°) GCAM | <et GCAM | 5. <qui (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 6. <qui (1°) GCAM | <et GCM | 7. <ne GCAM | <et (2°) GCM | 8. ¶ amico LIII. MΦ^{RQ}; LVIII. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; | <amico GCA | <et (2°) GCAM | 9. <audiet GCAM | <et (2°) GCM | <et (3°) GCAM.

- 10 Audisti verbum adversus proximum conmoriat in te
fidens quoniam non te dirumpet
11 A facie verbi parturit fatuus
tamquam gemitus partus infantis
12 Sagitta infix a femori carnis
sic verbum in corde stulti
13 Corripe amicum ne forte non
intellexerit et dicat non feci
aut si fecerit ne iterum addat
facere
14 Corripe proximum ne forte non
dixerit
et si dixerit ne forte iteret

- 15 Corripe amicum saepe enim fit
commissio
16 (15) et non omni verbo credas
(16) Est qui labitur lingua sed
non ex animo
17 (16) quis est enim qui non deli-
querit lingua sua
(17) Corripe proximum antequam
commineris
18 (17) et da locum timori Altissimi
(20) Quia omnis sapientia timor
Dei et in illa timere Deum
et in omni sapientia dispositio
legis

10. aduersus proximum *om.* ⑤ | 13. non intellexerit || non feci (*cf.* ⑤) | et dicat *om.* ⑤;
cf. v. seq. | facere *om.* ⑤ | 16. lingua] *cf.* ⑤^L; + sua CXΣA, *cf. v. seq.* | 17. quis est qui (*absque*
enim)] *cum* ⑤^{L'} | lingua] *praem.* in CA *cum* ⑤, *cf. Ps.* 38, 2 | 18. in illa timere deum (*cf.* ⑤) ||
in omni — legis (⑤).

Adest x(vv. 13-18b).

10. aduersus] Z*; aduersum LQ⑤S
Γ^A; contra Z² | proximum + tuum Λ^{L2}Π^H
LT²Ω *edd.* | co(n)moriatur] Z*; *cum* mo-
riatur Y*; commoria*atur ⑤^{M*}; commora-
tur Φ^PZ²; conmorabitur T* | in te] tecum
Π^H | fides Γ^{M*} | ~ te non Σ^T | dirumpet]
Λ^L*Y*ΩJ*; dirumpit A⑤^{AM*}T; dirumpet
Λ^{L2}ΩJ² *edd.*; corrumpet Y²; corrumpit ⑤^H.

11. parturiet C⑤^H *cum* ⑤; parturiit
L *cum* ⑤^V | partus] Z*; parturientis Z²,
cf. ⑤; *om.* X.

12. sagitta fixa C; *praem.* sicut T | in
f(ē)mori Λ^{L*}; femoris Γ^{M*} *ut vid.* | carnis]
Ω^{M*}; canis Π^HAL*M⑤Z*²Ω^{M2S}Jares. ¶
«canis» *Hug.* Rab. «canis» uel «carnis»
Iac. | corde] ore AL* *cum AU spe, cf. Prov.*
14, 3; 26, 7.

13. forte + qu(u)m fecerit iniuriam
et (*om.* Λ^L) ΣΛ^L | non *om.* Π^HLM | et (1°)
om. Σ | aut] ut T | fecerit] T*; fecit XΠ^H
T²Sx *cum AU spe*; feceris Ψ^D.

14. totum v. bis scrip. Φ^P | proximum]

T²*; amicum T²; *cf. vv.* 13, 15 | dixerit (2°)]
dixerat Σ^T; dixit Γ.

15. commissio] criminatio Z* *cum* ⑤.

16. non (1°) *om.* Σ^{T*} | lingua (*sine*
add.) = Glus̄ *cum AU gest* (2/2) et ⑤; *praem.*
in ΣL *cum AU spe et gest* (1/2), *cf.* 25, 11 et
28, 30; + sua ΣL *cett.*, *cf. v.* 17.

17. enim *om.* Z *cum* ⑤ | ~ enim est L |
delinquerit A⑤^{AM*}; delinquit ⑤^HΩ^M *cum*
LEP; delinquit X; dereliquerit Σ^CΦ^R; de-
relinquerit L*. ¶ Rab. «delinquerit in lingua
sua» *Iac.* | lingua = GXΣZ*Φ^Px; *praem.*
in Z² *cett. cum* ⑤, *cf. Ps.* 38, 2 | proximum]
amicum Ω^{Sa}. ¶ Rab. et ant. «proximum»
uel minus recte «amicum» *Iac.* | commi-
nueris CΛ^{L*}; minueris A *cum PS-AU spe*
(*codd. MLC*).

18. timore Γ^A; timoris Σ^CY* | ~ alt.
tim. Ω^M | sapientiam A* | dei] domini Ψ^D
Ω^M *cum PS-AU spe et* ⑤ | illa + est L | ti-
mere] Γ^{M*}; time Γ^{M2}Ω^{S*} | et (3°)] ΩJ²*;
om. ⑤^HΩJ². ¶ «et» *reprobat Iac.*

10. < audisti GCM | <conmoriat in te] <fidens GAM | 11. <a GCAM | <tamquam CM | 12. <sag-
gitta GCAM | <sic num. Y; <corripe GCM |
<aut GCAM | 14. <corripe GCAM | <et GCAM | 15. <corripe GCM | 16. <et GCM | <est
GCAM | 17. quis GCAM | ¶ corripe LIII. MΦ^{RQ}; LX. Γ; *Div. sine num.* Φ^PΨ^D; <corripe
GCA | 18. <et (1°) GCM | <quia GCAM | et (2°) CM | <et (3°) GCAM.

- 19 (22) Et non est sapientia nequitiae disciplina
et non est cogitatus peccatorum prudentia
- 20 (23) Est nequitia et ipsa execratio
et est insipiens qui minuitur sapientia
- 21 (24) Melior est homo qui deficit sapientia et deficiens sensu in timore
quam qui abundat sensu et transgreditur legem Altissimi
- 22 (25) Est sollertia certa et ipsa iniqua
- 23 (25) et est qui emittit verbum certum enarrans veritatem
- (26) Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo
- 24 (27) Et est iustus qui se nimium submittit a multa humilitate et est iustus qui inclinat faciem et fingit non videre quod ignoratum est
- 25 (28) Et si ab inbecillitate virium vetetur peccare
si invenerit tempus malefaciendi malefaciet

21. est om. G*, forsitan recte | qui def. sap. (cf. v. praec.) || deficiens sensu (Θ) | altissimi] cf. Θ²⁴⁸ | 24. et est iustus (bis) om. Θ | qui se — humilitate || qui inclinat faciem (Θ) | fingit] cum Θ^{O 248} | 25. malefaciendi || malefaciet (Θ).

Adsunt d(a v. 19, peccatorum, usque ad v. 24)x(vv. 21 et 23bc).

19. et (1°) om. Λ^LAZ* | sapientie Θ^H | disciplinae Σ^{CQ}Θ^H; scientia X cum Θ | cogitatus + bonus CY²Z*Ωg; + bonus in illa (ea S) Λ^LS*. ¶ Rab. et ant. non habent « bonus » Iac. | a peccatorum Y | prudentia] Ω^J*³; prudentiam Ω^J³ | ~ prud. pecc. Ω^{SJ}*

(ut vid.).

20. tot. v. om. T | est nequitia om. X | est (1°) cum Θ; et GY* (ut vid.); praem. et Ω^M | nequitiae L*Z*; nequitiam Y*; nequitia* Ω^J; praem. prudentia Z* cum Θ^{O V}, cf. v. praec.; praem. pruden(t)i(a)e Φ^PΘΩa | et (1°) om. L* | ipsa] cum Θ; ipsi Ω^M†; praem. in AL*QYΦΘZ²TS²Ωagelst | execrator Λ^L*; exerrario Γ^{A2} (rescr.); praem. est X; praem. et Φ^R | et (2°) est Λ^L; om. Ω^M; + non G | qui min. sap. om. L* | minuetur GZ* | sapientiam AQ; sapien[...] d.

21. est om. G*; + enim C | defecit GX M*Z*T*; minuitur Ωarelvst | sapientia et deficiens om. XΣ^T*CZ*x cum Θ | timore + dei CA^LZ*Ω^Sare. ¶ dei Y. Rab. « timore » Iac. | sensum Y*; sollertia X, cf. v.

seq. | et (2°) om. x.

22. incerta XΛ^L.

23. qui emittit om. X | em.] pretermittit Θ^H | enarras ε | hum. se] Ω^J*³; ~ se humiliat Ω^{SJ}³ | eius] ei Y; illius XQ | dolo] odio Ω^M†.

24. et (1°) — humilitate om. Σ^T*Ω^M cum Θ | et (1°) om. A | iustus (1°) om. wt | se nimium] senium Π^H†; ~ nimium se Ω^J | submittit] X² (alt. i in ras.) | a magna humilitate X; ad multam humilitatem T² | a om. LΩ^S | et (2°) om. X | iustus (2°) om. XΛ^L Z*wt cum Θ | facie Λ^L* + suam Y edd. | non uidere = GCZ*; se non uidere XΣΛ^LΠ^H L(+ sed)TSΓΩ^Srelvst; non uidere se AMQ YΦΘZ²Ψ^DΩ^{MJ}²(in ras.)ag; legi nequit d | ignorandum est Ψ^D; + et ubi non est cognitum anticipabit te Z*, cf. Θ.

25. ab] ad Q | i(n)becillitatem Π^HQ Γ^M* | uirium] Z*; uirum A*Φ^GZ²; praem. uiri C | uetetur] Z*; uetet Z²; uitetur Σ^T*; uertetur L | peccare + et L | mala faciendi S* | malefacit CΠ^HS*; faciet Z*.

19. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 20. <est (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 21. <melior GCAM | <et (1°) M | <quam GCAM | 22. <est GCAM | 23. <et (1°) GCAM | <est (2°) GCAM | <et (2°) CM | 24. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 25. <et GCAM | <si (2°) GCAM.

26 (29) Ex visu cognoscitur vir
et ab occursu faciei cognoscitur
sensatus
27 (30) Amictus corporis et risus den-
tium
et ingressus hominis enuntiant
de illo
28 (XX¹) Est correptio mendax in
ira contumeliosi
et est indicium quod non pro-
batur esse bonum
et est tacens et ipse est prudens
XX. ¹ (2) Quam bonum est arguere
quam irasci

et confitentem in oratione non
prohibere
2 (4) Concupiscentia spadonis de-
virginavit iuvenem
3 (4) sic qui facit per vim iudicium
inique
4 (0) Quam bonum est correptum
manifestare paenitentiam
sic enim effugies voluntarium
peccatum
5 Est tacens qui invenitur sa-
piens
et est odibilis qui procax est ad
loquendum

27. enuntiat ΣA cum Θ, forsitan recte; denuntiant GC, lectio communior apud Hieronymum, libro Sirach vero extranea | 28. est correptio — contum. || est indicium — bonum (Θ) | est (4°) om. CΣ cum Θ, forsitan recte.

XX. 1. in oratione] minoratione R? cf. Θ et v. 11 | 2. iuvenem] lectio difficilis; iuenculam XΣA; adulescentulam C | 3. per uim (Θ) || inique? | iniquum A, lectio faciliior | 4. quam — peccatum] cum Θ^L (ad v. 8).

Adsunt m(a v. 2, deuirginavit)d(a v. 2, iuuenem)x(v. 2).

26. uir — cognoscitur (2°) om. Λ^{L*}Ω^M
per homoeotel. | facies Π^{H*} | cognoscitur (2°)
+ uir T².

27. amicus Θ^{H*}Z*; amic* G* | den-
tibus S* | egressus Y*. ¶ Rab. «ingressus»
Iac. | enunciant Ω^{J2} (e in ras.); enuntiat ΣA
cum PS-AU spe (cod. S); denuntiant GCΘ^H,
cf. PS-AU spe (codd. ML denuntiat); adnun-
tiant Z* ut vid. | de illo] ***** G*.

28. est (1°) et g | correptio] Ω^{J2} (ptio
in ras.); correctio Ω^S; correptionem Ψ^D.
¶ uel minus recte «correctio» Iac. | via]
L*Y*; viae Φ^P; (o)re CL²MY²S cum
JUL-P | indi(c)ium] Y*; iudicium CXΣ
Λ^LΠ^HY²Φ^PΘ^{H*}TSGΨ^DΩ edd. cum JUL-P;
praem. in CXΦ^PΘ^{H*} | non om. X | et (2°)
om. Λ^{L*} | tacens] tangens A* | est (4°)
om. CΣΘ^H cum Θ | prudens] sapiens XZ*
(ut vid.).

XX. 1. quam bonum] Λ^{L*}; melius
ΣΛ^{L2}; quoniam bonum A | quam (2°) et
non X | confidentem T | in orationem Π^H |
non] noli Θ^H.

2. concupiscentia C | deuirg. iuu.]
uirginitatem (uirnitatem L*) comminuit L |
deuirginavit] cum Θ^V; deuirginabit Σ^CΘ
Z*m(ut vid.)Ibst; deuirginare C cum Θ;
deuiolabit X | iuuenem = GZ*x cum AN
Tit; adulescentulam CΘ^H; iu(u)enculam
Z²m(ut vid.)d cett.

3. ~ iudicium per uim CΠ^H | inique
= GXΣΠ^HTm; iniquae CS*; d legi nequit;
om. w; iniquum cett. | ~ iudicium iniquum
per uim L*.

4. p(ac)nitentia QTS* | effugies] Y*;
effugiens Y²S.

5. est (1°) + autem Ω^M | tacens —
8. tempus] in ras. brev. spat. Ψ^{D1}.

26. <ex GCAM | <et GCM | 27. <amictus GCAM | <et (2°) GCAM | 28. <est (1°) GCAM | <et
(1°) GCAM | <et (2°) GCM.

XX. 1. ¶ quam (1°) XX. Ω; LV. MΦ^{RG}; LXI. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <quam (1°) GCA |
<et GCAM | 2. <concupiscentia GCAM | 3. <sic GCAM | 4. <quam CAM | <sic GCAM |
5. <est (1°) GCAM | <et GCAM.

- ⁶ Est autem tacens non habens
sensum loquellae
et est tacens sciens tempus apti
temporis
⁷ Homo sapiens tacebit usque ad
tempus
lascivus autem et imprudens non
servabunt tempus
⁸ Qui multis utitur verbis laedit
animam suam
et qui potestatem sibi adsumit
iniuste odietur
⁹ Est processio in malis viro indis-
ciplinato

- et est inventio in detrimentum
¹⁰ Est datus qui non sit utilis
et est datus cuius retributio
duplex
¹¹ Est propter gloriam minoratio
et est qui ab humilitate levavit
caput
¹² Est qui multa redimat modico
pretio
et restituens ea septuplum
¹³ Sapiens in verbis seipsum ama-
bilem facit
gratiae autem fatuorum effun-
dentur

6. autem om. $\Sigma^C A$ cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | sciens tempus ($\mathfrak{S}$) || apti temporis | 8. laedet Σ cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | animam suam] cum Clem Al | iniuste om. $\mathfrak{S}$ | 9. in malis ($\mathfrak{S}$) || indisciplinato (cf. $\mathfrak{S}^L$) | 10. datus (1^0) cf. infra et 18, 15-18; datum GCA, lectio difficilis, forsitan cum archetypo; datio Σ | qui] lectio difficilis et certa; quod CA | sit] est XA | utile CA | datus (2^0) datum CA; datio Σ | 13. faciet A cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte.

Adsunt md(usque ad v. 8, iniuste)x(vv. 6-7a).

6. autem om. $\Sigma^C A$ wst cum $\mathfrak{S}$ | ta-
cens (1^0) + et $\mathfrak{ae}$ | sensum] S^3 ; sensu S^3 |
loquendi Ω^M ; + et est tacens non habens
responsum T, cf. $\mathfrak{S}$ | et om. Ω^M | apti tem-
poris] aptum st.

7. lasciuius Ψ^D m (ut vid.) | autem
om. Ω^J | servabit agre.

8. l(ae)dit] $\Sigma^C S^d$; l(ae)det $\Sigma^T \Omega Q$
 $\Phi Z S^2$ grel bsc cum $\mathfrak{S}$ | ads.] dm; a(d)sumet
 $Y \Phi^Q Z^* \Psi^D$ cum AU spe (cod. S); sumit TS
arel bsc | iniustae CQ Θ^H m; iuste Y^* | odi**ur
 G^* ; oditur X.

9. est (1^0) in ras. Ω^J ; et Lg; praem.
et Θ^H | processio] prosperitas Z^* , cf. $\mathfrak{S}$ |
uiro] T^* ; uirorum T^3 | indisciplinato] T^* ;
disciplinato Ψ^D ; indisciplinatorum T^3 | et
est] adest Q; est m | in (2^0) om. $\Theta^{AM} T^*$ |
detrimento $\Theta^H Z^*$.

10. est (1^0) praem. et Z^* | datus (1^0)
= $X \Pi^H S^3$; datu* S^* ; datio Σ ; datum cett. |
qui = $G X \Sigma \Pi^H T S$; quod cett. | sit] $Z^* S^*$
(ut vid.); est XALMY $\Phi \Theta^{AM} Z^2 S^2 \Psi^D \Omega$ edd.;

om. Q | utilis = $G X \Sigma \Pi^H T^* S^2$; utili* S^* ;
utiles T; humile Γ^A ; (u)tile cett. | datus (2^0)
datio Σ ; datum $CA^L AM \Phi \Theta^H Z \Gamma \Psi^D \Omega$ edd. |
cuius] cui X; curis Y^* .

11. est (1^0) + et X | propter] post
 $\Sigma \Lambda^L$ | gloria Y^* | inoratio Φ^P ; muneratio
 Ψ^D | hab humilitatem C; propter humilita-
tem Θ^H ; + sua Ω^S | leuauit = $G Y^* \Theta^M Z S^*$
 Γm cum $\mathfrak{S}$; le(u)abit cett.

12. multa] Z^3 ; multo Z^3 | redimit Σ |
mod. pretio et rest.] in ras. Ω^J | et restituens
ea] in ras. brev. spat. Θ^{M2} | et + est $\Lambda^L \Theta^H Z^*$ |
restituere X; restitues L^+ | ea] $S^* m$ (ut vid.);
+ in $\Lambda^L Y \Phi \Theta^{M2}$ (in ras.) $Z S^2 \Psi^D \Omega$ edd.; +
ad X.

13. in uerbis seipsum] in ras. Ω^J | in
om. Q | seipsum amabilem] amabilem se Ω^M .
¶ Rab. « se ipsum » Iac. | faciet AQ $\Theta^{HAM} m$
cum $\mathfrak{S}$ | gratiae] T^* ; gratia $CXY^* \Theta^{HT} S^*$ |
fatuosum X; futurorum $\Sigma^T C$ | effundentur]
 T^* ; effundetur CXY^* (ut vid.) Θ^H ; effun-
ditur T^3 .

6. <est (1^0) GCAM | <et GCAM | 7. <homo GCAM | <lascivus GCAM | 8. <qui (1^0) GCAM |
<et GCAM | 9. <est (1^0) GCAM | <et GCAM | 10. <est (1^0) GCAM | <et GCAM | 11. <est (1^0)
GCAM | <et GCAM | 12. <est GCAM | <et GCAM | 13. <sapiens GCAM | <gratiae GCAM.

- 14 Datus insipientis non erit utilis
tibi
oculi enim illius septemplices
sunt
15 Exigua dabit et multa inpro-
perabit
et apertio oris illius inflammatio
est
16 (15) Hodie fenerat quis et cras
expetit
et odibilis homo huiusmodi
17 (16) Fatuo non erit amicus
et non erit gratia bonis illius
18 (16) Qui enim edunt panem illius
falsi linguae sunt

- (17) quotiens et quanti inridebunt
eum
19 (6) Neque enim quod habenden-
dum erat directo sensu dis-
tribuit
similiter et quod non erat ha-
bendum
20 (18) Lapsus falsae linguae quasi
qui pavimento cadens
nam et sic casus malorum festi-
nanter venient
21 (19) Homo acharis quasi fabula
vana
in ore indisciplinatorum adsidua
erit

14. datum CXΣ^CA, cf. v. 10 | utile CXA | septemplices] cf. 16. feneratur A | quis om. 18. falsae linguae Σ^TA | 19. neque — habendum (2°) cum 20. quasi qui || nam et (om. XΣA) || sic | ueniet XΣ cum 21. quasi om.

Adest m.

14. datus] T*; datum CXΣ^CAMQΘ Z*^T2m | eris a | utilis] Q*T*; (u)tile CXA MQ²ΘZ*^T2 | septimplices CΛ^L*Q*Φ^HZ* T*Γ^AΨ^D; septiplices GT² | sunt om. S* cum PS-AU spe.

15. exigua + enim Λ^L | i(m)properauit Π^H*AQ*YΓ^A*M*m (ut vid.) cum PS-AU spe | et (2°) — est om. Θ^A | et (2°) om. Θ^H | aperitio Ω^M; operatio Z* | infamatio CY*m (ut vid.).

16. f(e)neratur Π^HAQΘ^HAM*Γ^M edd. ¶ ant. « fenerat » alii « feneratur » Iac. | quis om. A cum AM Tob et 18. | cras] quis Ω^M | expetit] Γ^M2(1° t in ras.)m; expedit L*; expetet Σ | et (2°) om. wst | odibilis + est Ω³J edd.; + domino L | huiusmodi] Z* cum AM Tob; huiusmodi CΣΘ^Hm (ut vid.)g; eiusmodi AMQΦ^RGΘ^{AM}Z².

17. gratia] graua Φ^P | bonis] praem. in ΓΩ^{SJ}*are.

18. pane Z*; panes ΣΩ^M; praem. in C | falsi] Y*; fals(ac) Σ^TΛ^LALMY²ΦΘ^{AM}ZΓΩ

edd., cf. v. 20 | lingue Θ^H*; lingues Θ^H2 | inridet X | eum] illum CΘ^H.

19. erat (1°) erant S* | directio A* ut vid.; directu Ψ^D | sensu C | distribuet Σ | et om. A | hab.] amandum C.

20. falsa Φ^G | qui om. XL*Qg, cf. 16. | pauimentum AΘ^HAM*; praem. de X cum 18. | praem. a Λ^LZ*; praem. in CΩ edd. ¶ in X | cadent Z* | nam et = GCΠ^HY*Θ^HTS*m; om. cett. cum 16. | sic] T*; si CΠ^H*Y*Θ^HS*m; om. T² | casus + illorum a | festinantes Λ^L; festinant Q | euenient Γ; ueniunt Ω^M; ueniet XΣLΦ^PΘ^Hm (ut vid.) wst cum AU spe (cod. S), PS-HI ep et 18.

21. acharis] Z*m cum AU spe; hacaris C; charis Θ^H; acris Σ; eucaris X; eucha-
ris Y*; ingratus AQΘ^{AM}Z²; praem. ingratus
Φ^GPS*Ψ^D. ¶ acris Λ^L. ac hausteris Z³ al.
acharis (charis Θ^M*) Θ^M. « acharis » Rab.
« homo ingratus quasi acharis fabula » Hug. |
in ore] praem. et CΣΘ^TΩagre | disciplinatorum
X*(ut vid.)Λ^L | erit + flagella A, cf. 30, 1.

14. <datus GCAM | <oculi GCAM | 15. <exigua GCAM | <et (2°) GCAM | <inflammatio G |
16. <hodie GCAM | <et (2°) GCM | 17. <fatuo GCAM | <et GCM | 18. <qui GCAM | <quo-
tiens GCAM | 19. <neque GCAM | <directo G | <similiter GCAM | 20. <lapsus GCAM |
<quasi C | <nam GCAM | 21. <homo GCAM | <in GCAM.

22 (20) Ex ore fatui reprobabitur
parabola
non enim dicit illam in tempore
suo
23 (21) Est qui vetatur peccare ab
inopia
et in requie sua stimulabi-
tur
24 (22) Est qui perdit animam suam
prae confusione
et ab imprudenti persona perdet
eam
personae autem acceptione per-
det se
25 (23) Est qui prae confusione pro-

mittit amico
et lucratus est eum inimicum
gratis
26 (24) Opprobrium nequa in ho-
mine mendacium
et in ore indisclinatorum adsi-
due erit
27 (25) Potius furem quam adsidui-
tas viri mendacis
perditionem autem ambo here-
ditabunt
28 (26) Mores hominum mendacium
sine honore
et confusio illius cum ipso sine
intermissione

24. perdit] perdet X, *forsitan cum* R | ab imprud. — eam (S) || personae — se (S²⁴⁸) |
26. et] cf. S^{L'} | 28. hominis mendacis C cum S, cf. illius et ipso *infra*.

Adest m.

22. parabola] paruula Σ^C | enim om.
TΩ^M | dicit L | illa XY* cum PS-AU spe
(codd. MLC) | ~ ill. dicit Π^{HYS} cum AU spe |
suo om. Ω^M cum PS-AU spe.

23. ab] per X; pr(ae) Ωarelvst cum
PEL Casp. ¶ ant. « ab » Iac. | ~ pre inopia
peccare Ωa | et om. M | in om. Θ^H | stimu-
latur Λ^L.

24. perdidit Γ^M; perdet XΛ^LLMΦΘ^H
ZΩarelvst cum AU spe (codd. MP) et PS-AU
spe (codd. MVLC) | per confusionem Θ^H |
i(m)pruden(t)ia persone Ω^{MSJ}*a. ¶ ant.
« i(n)prudenti persona » Hug. et Iac. + uel
« imprudencia persone » Iac. | imprudente
Σ | perdet (r^o) perdit ΣT | persona C;
praem. per L | acceptionem L; sine accep-
tione C; acceptionis S* | perdet (2°) per-
dit T.

25. pro Σ^CΛ^L | promittat GΘ^H | lu-
catus est Σ^{T*}; facit X; adquisiuit Z*, cf. S |
illum X | inimicus Γ^A.

26. ob proprium Q; + enim ALΘΩ^S.

¶ Rab. non habet « enim » Iac. | nequa = G,
cf. PS-AU spe (codd. SM); nequam cett. | in
hominem Q*Θ^H; in omine Σ^{T*} cum AU spe
(cod. M) | disciplinato M*; indisciplinato
M² | assidua ΣΛ^L, cf. v. 21.

27. potius] S²; po(t)ior CZ²TS²*Ω
edd.; laudat XZ*; + erit Ω^S | furem] M*
(ut vid.) Θ^{M*}Z*T*S* cum AU spe (codd. MP);
fur CΣΛ^LM²YΦ^PΘ^{HM²}Z²T²S²Γ^AΩm (ut vid.)
edd. cum AU spe (codd. CRS); + est Λ^LM²Φ^P
Z²S²Γ^A cum AU spe (codd. CRS) | quam] quas
M* ut vid.; om. XZ* | mendaces Y*T* |
perditionem enim ambo Z* cum S³⁰⁷; et
ambo perditionem X, cf. S. ¶ Rab. « autem »
Iac.

28. mores] Z*; moris Φ^{G*} ut vid.; mors
Π^HZ² | hominis CXΛ^LZ* cum S | mendacis
CA^LZ* cum S | illius cum ipso] Z*S*;
illorum cum ipsis AQYΦΘ^{AM}Z²S²Ω edd.;
illorum cum ipso L; illius cum ipsis M |
~ sine intermissione et confusio illorum cum
ipsis Q.

22. <ex GCAM | <non GCAM | 23. <est GCAM | <et GCM | 24. <est GCAM | <et GCAM |
<personae GCAM | 25. ¶ est (r^o) LVI. MΦ^{RG}; LXII. Γ; Div. sine num. Φ^PY^{DP}; <est (r^o) GCA |
<et GCAM | 26. <obprobrium GCAM | <et GCAM | 27. <potius GCAM | <perditionem
GCAM | 28. | mores GCAM | <et GCAM.

29 (27) VERBUM PARABOLARUM

Sapiens in verbis producet se-
ipsum
et homo prudens placebit ma-
gnatis

30 (28) Qui operatur terram suam
inaltabit acervum fructuum
et qui operatur iustitiam ipse
exaltabitur
qui vero placet magnatis effu-
giet iniquitatem

31 (29) Xenia et dona excaecant ocu-

los iudicum

et quasi mutus in ore avertit
correptiones eorum

32 (30) Sapientia absconsa et the-
saurus invisus

quae utilitas in utrisque

33 (31) Melius in hominibus qui abs-
condent insipientiam suam

quam qui abscondunt sapien-
tiam suam

XXI. 1 Fili peccasti non adicias
iterum

30. qui operatur (1°) — acervum (Θ) || qui operatur (2°) — exaltabitur | suam] cum
Θ²⁴⁸ | fructuum om. Θ | uero om. Θ | 31. auertet GCΣ, forsitan recte; om. X | 33. abscondent]
abscondunt CΣ, lectio faciliior, cf. infra; celat A, cf. Θ | abscondunt] abscondit A cum Θ.

Adsunt mx(a v. 31).

29. de uerbo parabolarum Y; om. Φ^P
Θ^{AM}Γ^MΩ edd. | producit CXΣΛ¹Π^HY*
Φ^G*Θ^HQ^Mae cum AU spe (codd. MCR).
¶ Rab. « producet » Iac. | placabitur Θ^H |
magnatibus g.

30. inaltauit Σ^TL*Q*Y | acervum Γ |
fructuum = GXΣAQΘZ*; fruguum T;
frugum cett. ¶ al. fruguum Θ^H | qui (2°)
om. Ω^S | operabitur L | exaltatur Σ^T |
uero] uerbo Σ | placent Ψ^D | magnatibus g;
magna Ψ^D | effugiet] Q²(cf in ras.)Y*; effu-
git Y²; effugiat g.

31. exenia scribunt CXMYT*Ωxæ;
senia A cum PS-AU spe; munera ΣZ³ cum
MUT, HI Mi et PS-HI ep | excecant] in ras.
Ω^{J2} | oculus g | iudicium Σ^C*Π^H*A*Φ^P
Γ^M*Ψ^D* | mutus] frenum Z³, cf. Θ. ¶ Rab.
« mutus » Iac. | auertet GCΣΨ^D; auerti
Π^H; auertunt Z* cum PS-HI; om. X. ¶ Rab.
« auertit » Iac. | correptionem AΘZ*Ω^Mm
cum PS-AU spe; correctiones a. ¶ Rab. « cor-
reptiones » Iac. | illorum Ω^M; suam Θ^H.

32. sapientiae A* | (a)bscondita CLM
Γm (ut vid.) cum DO, HI (3/2) et GR-M past |

thesauris S* ut vid. | ut. in] utilia sint M* |
in om. Θ^H | utrisque] Y²x²; utriusque Θ^H;
utrique x*; utroque Y* cum DO; utros-
que Y².

33. melius = GΣ^TΠ^HTS*^m; melius
est CXΣ^CYΘ^HZ*x; melior est Λ¹ALMQ
ΦΘ^{AM}Z²S²Γ^PΩ edd. cum AU spe. ¶ « me-
lior est qui celat » Rab. aliter « melius est
hominibus qui abscondunt » Hug. | in = GX
ΣΠ^HLYTSm cum AU spe; om. cett. cum Θ |
hom.] Y* omnibus Y²; om. Λ¹AMQΦΘ^{AM}
Z²Γ^PΩ edd., cf. Θ | abscondent = GY*T
S*x; (a)bscondunt CΣΠ^HΘ^HZ*; abscondit
XLQY²S² cum AU spe (cod. S; abscondet
codd. MC); abscond*nt m; c(e)lat cett. |
ins.] stultitiam CΘ^H | suam (1°) om. X;
+ ***** M | quam + homo Λ¹AMQ
ΦΘ^{AM}Γ^PΩ edd. cum Θ | abscondunt] Y*
S*xm; abscondet XL cum AU spe (codd.
MP*C); abscondit Λ¹AMQY²ΦΘ^{AM}S²Γ^PΩ
Ω edd. cum AU spe (cod. S). ¶ « qui abscon-
dit » Rab. « qui abscondunt » Hug.

XXI. 1. ne adicias XΦ^PΩ^J* cum AU
ci, s, FU (3/2), GI et PEL (2/2) | iterum] am-

29. ¶ sapiens XVIII. Σ; LI. Q; LVII. MΦ^{RQ}; LXIII. Γ; Div. sine num. GCXALYΦ^PΘ^HTSΨ^D |
<et GCAM | 30. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | <qui (3°) C | 31. <xenia GCAM | <et (2°) GC
AM | 32. <sapientia GCAM | <quae CM | 33. <melius CAM | <quam CAM.

XXI. 1. ¶ fili XXI. Ω; LII. Q; LVIII. MΦ^{RQ}; LXIII. Γ; Div. sine num. XYΦ^PΨ^D;
<fili GCA.

sed et de pristinis deprecare ut
tibi remittatur
2 Quasi a facie colubri fuge pec-
cata
et si accesseris ad illa suscipient
te
3 (2) Dentes leonis dentes eius
interficientes animas hominum
4 (3) Quasi romphea bis acuta
omnis iniquitas
plague illius non est sanitas

5 (4) Cataplectatio et iniuriæ ad-
nullabunt substantiam
sic substantia superbiæ eradica-
bitur
6 (5) Deprecatio pauperis ex ore
usque ad aures eius veniet
et iudicium festinato adveniet illi
7 (6) Qui odit correptionem vesti-
gium est peccatoris
et qui timet Deum convertet ad
cor suum

XXI. 1. ut tibi remittatur *om.* ⑤; *cf. Act. 8, 22?* | remittantur Σ; d(e)mittantur XA | 2. ad illa] *cf. ⑤^{L'}* | 5. superbiæ] *cum archetypo, forsitan ex dittographia*; superbi XΣ *cum ⑤, forsitan cum ③* | 6. ueniet || adueniet (⑤) | 7. conuertet] *lectio difficilis, cum ⑤*; conuertit A; conuertent C; conuertetur Σ | suum] *cum ⑤⁴⁸*.

Adsunt mx(vv. 1-3 et 6a).

plius X | et *om.* SΩ^{SJ}*a | remittatur = GC Λ^L*Q*x; remittantur ΣΛ^LII^HLQ^SYΘ^HZ*TS *cum AU nu, spe, PEL Casp et CAE s*; dimit-
tuntur a; demittantur A; dimittantur cett.
cum AU ci, s, et FU (2/3).

2. a facie] faciem Q* | peccatum Z*
cum ⑤ | et si] Y*; quia si Y^SS; si enim CXZ*
cum ⑤ | illam CΣ^TII^HY*T; illum Z* *cum ⑤* |
suscipiet Z*T *cum ⑤*.

3. eorum Σ | interficient A*.

4. romphe** M* | omnis] hominis
Ω^J in *ras.* ¶ Rab. « hominis » *Hug.* Rab.
ant. « hominis » uel minus recte « omnis »
Iac. | ***quitas X*; + eius MΦ^P | plaga
ΣMQ; *praem.* et L *cum ⑤^A* | (e)ius CΘ^H | est
om. Ω^M | ~ sanitas non est Z*.

5. cataplectatio et iniuria S (captapl.
S*); cataplicatio et iniuriæ Z*; cateplex-
tatio et iniuriæ Y^S; amplectatio et iniuriæ L;
negotium et iniuriæ X; obiurgatio et iniu-
riæ MQY*ΦZ^SY^Ω *edd.*; cataplectatio et
iniuriæ (iniuria Θ^H*) obiurgatio AΘ. ¶
« obiurgatio » Rab. « cathaplectatio et iniu-
rie et obiurgatio » *Hug.* uel « cathaplecta-
cio » *Iac.* | adnullabunt] extenuabunt X;
praem. et S* | substantiam] sapientiam Ω^M |
sic — eradicabitur] *praem.* et domus quae

nimie locuplex est adnullabitur superbia
MYΦZ^ST^SY^Ω *edd.*; + et domus — su-
perbia XΛ^LII^HLΓ [et] *praem.* sic substantia
superbiæ eradicabitur Y^SS (*ita ut in his duo-
bus codd. membrum et domus — superbia
inueniatur simul et post et ante verba lemmatis*);
quae nimie] M*Y*; qu(a)e nimium LM^SY^S
T^SS^S, quinimum *ut vid.* S*; qu(a)e nimis Ω
edd. ¶ Rab. « nimie » *Hug.*; adnubilabitur
L*. ¶ eradicabitur X (*cf. lemma*); sup.] a
superuia X ¶ *cum PS-AU spe: nova versio
eiusdem textus, cf. ⑤* | substantia superbiæ
eradicabitur *om.* X | superbiæ] Z*; super(b)i
ΣΛ^LII^HMY*ΦΘ^{AM}Z^SY^Ω *edd. cum ⑤*.

6. eius] T*S*; dei Z*T^S; *om.* Σ^T*CYΦ
Z^SS^SY^Ω *g.* ¶ dei Y | ueniet] Z*; perueniet
CΘ^HZ^SΩ *edd.* | adueniet] ueniet XT *cum
PS-AU spe* | illi] Ω^I; si Ω^J.

7. est *om.* Q | et] nam Λ^LII^HST; *om.*
A* | timent CΘ^H *cum PS-AU spe (cod. S)* |
dominum X *cum PS-AU spe (codd. SC)* |
conuertet = GX, *cf. ⑤*; conuertent CΘ^H
cum PS-AU (cod. S); conuertit AQΘ^{AM}Γ^A;
conuertitur YΦZ^SY^ΩM^g; cor uertit Γ^M;
conuertetur cett. *cum AU spe et PS-AU spe
(codd. MLC).* ¶ uel minus recte « conuerti-
tur » *Iac.*

<sed GCAM | 2. <quasi CAM | <et GCAM | 3. dentes (r^o) GCAM | <interficientes CM | 4. <quasi
CAM | <omnis G | <plague CAM | 5. <cataplectatio GCM | <(et domus) M | <sic GCAM |
6. <deprecatio GCAM | <et CAM | 7. <qui (r^o) GCAM | <et GCAM.

- 8 (7) Notus a longe potens lingua
audaci
et sensatus scit labi se ab
ipso
9 (8) Qui aedificat domum inpen-
diis alienis
quasi qui colligat lapides suos
in hieme
10 (9) Stuppa collecta synagoga pec-
cantium
et consummatio illorum flamma
ignis
11 (10) Via peccantium conplanata
lapidibus

- et in fine illorum inferi et tene-
brae et poena
12 (11) Qui custodit iustitiam conti-
nebit sensum eius
13 (11) Consummatio timoris Dei sa-
pientia et sensus
14 (12) non erudietur qui non est sa-
piens in bono
15 (12) Est autem insipientia quae
abundat in malo
et non est sensus ubi abundat
amaritudo
16 (13) Scientia sapientis tamquam
inundatio abundabit

8. potens (Θ) || audaci | ab ipso *om.* Θ | 11. inferi (Θ) || poena | poenae CXA, *lectio faciliior post tenebrae* | 13. sapientia (Θ) || sensus | 14. in bono || 15. in malo (*cf.* Θ) | 15. est autem — malo (*cf.* Θ) || est sensus — amaritudo | non] *cf.* v. 14 | 16. scientia — abundabit] lingua sapientis quasi diluuium inundabit Λ¹Π^H, *forsitan cum* Ζ, *cf. vocem* diluuium.

Adsunt mx(v. 10).

8. in lingua X *cum* Θ | audaci et] audiet C; aud*** S*; audacia et Y*Γ^M | scit *om.* M* | labise *scrips.* Φ^R; labisse Φ^G; labis se Q* *ut vid.*; laui se Γ; se labi Ω^S | illo XZ*Ω^{MSJ2}α; ** Ω^J*.

9. domum + suam Σ^{T2}Λ¹MYΦZ²S²Ψ^DΩ *edd. cum PS-AU spe et* Θ | inpendiis] Ω^{J2} (*impen in ras.*); inpensis X | qui (2°)] quis L* | colligat] Θ^{M2}Z*M (*ut vid.*); colligit CXΛ¹Π^HMYΦΘ^{M2}Z²SΨ^DΩ^{MSJ*} *edd.* ¶ « colligit » Hug. al. minus recte « colligit » Iac. | lapide Λ¹Y* | suos in] in sinu suo X | suos] sudos Λ¹*; udos Λ^{L2}; *dos Σ^{C*}; nudos Σ^{TC2}; *om.* A; [...] m. ¶ al. udos Θ^M. « suos » Cantuar. [?] dicit « lapides udos » id est humidus Hug. | in hyemem w; + ad fossa sepulture X, *cf.* Θ^{L'}.

10. stuppa] suppa Ω^M; stipula X; stupro L*.

11. uia — lapidibus] Z*³; *om.* Z² | co(n)-planata = GCXY²Θ^HZ*⁴m (*ut vid.*) grtwst; con-plata Y*; complanta Π^{H*}; co(n)plantata Z³ *cett. cum AU spe* | lapidibus] *praem.* ex Z* | in fine = GCXLYT²Γ^{M2}rtwst *cum AU spe* (*cod.*

S), *FU rem et* Θ; finem Γ^{M*}; in finem T*m *cett. cum AU spe* (*codd.* MP*C) et PS-AU *spe* (*codd.* MVLC) | illorum] X² (*um in ras. lat. spat.*); (e)orum CΘ^H | et poena *om.* Σ^{C*} | po(e)na = GΣ^{TC2}T *cum AU spe* (*codd.* CRS); p(oe)n(a)e *cett. cum PEL Casp, FU rem et PS-AU spe.*

12. custodierit Ωage | contineb** M*.

13. consummatio] *praem.* et X *cum* Θ | timoris] m; illius X | sapientiae Q | sensus + eius Θ. ¶ « et sensus eius » hic facit Rab. uersum Hug.

14. eruditur L | ~ sapiens non est in ras. Ω^{J2} | sapiens — 15. non est *om.* Γ^{M*}.

15. insipientia] insapientia L²Θ^{H*}; sapientia wt | abundat (1°) — 16. inundatio *om.* m | abundat (2°)] Z*; est YΦZ²Ψ^DΩ^{MSJ*} agelbst; *om.* Ω^{J2}. ¶ Rab. « habundat » Hug. ant. « est » mod. « habundat » Iac.

16. scientia] T*; scientiam A*; lin-gua Λ¹Π^HLT² | ~ sapientis scien(t)ia Ω^{SJ}α | tamquam] T*; quam Θ^{H*}; quasi Λ¹Π^HL MT² | inundatio] T*; diluuium Λ¹Π^HMT² *cum EP-SC Ct* | (a)b.] T*; (a)bundauit A Γ^{YD}; inundabit Π^HMT²; inundauit Λ^L |

8. <notus GCAM | <et M | <sensatus C | 9. <qui (1°) GCAM | <quasi GCAM | 10. ¶ stuppa LVIII. MΦ^{RG}; LXV. Γ^A; *Div. sine num.* Φ²Γ^MΨ^D; <stuppa GCA | <et GCAM | 11. <via GCAM | <et (1°) GCAM | 12. <qui GCAM | 13. <consummatio GCAM | 14. <non (1°) GCAM | 15. <est (1°) GCAM | <et GCAM | 16. <scientia GCAM.

et consilium illius sicut fons vitae
permanet
17 (14) Cor fatui quasi vas confrac-
tum
et omnem sapientiam non tenebit
18 (15) Verbum sapiens quodcum-
que audierit sciens
laudabit et ad se adiciet
Audiuit luxuriosus et displicebit
illi
et proiciet illud post dorsum
suum
19 (16) Narratio fatui quasi sarcina
in via

nam in labiis sensati inuenietur
gratia
20 (17) Os prudentis quaeritur in
ecclesia
et verba illius cogitabunt in cor-
dibus suis
21 (18) Tamquam domus extermi-
nata sic fatuo sapientia
et scientia insensati inenarrabilia
verba
22 (19) Conpedes in pedibus stulto
doctrina
et quasi vincula manuum supra
manum dexteram

16. permanet *om.* Θ | 18. ad se adiciet] adiciet ad eum Θ^Hm cum Θ , *forsitan* cum $\mathfrak{K}$ |
audibit X; audiet C Σ , *cf.* displicebit *infra* | displicuit A cum Θ , *forsitan* cum $\mathfrak{K}$ | 20. quaeretur
 $\mathfrak{K}$? | suis *om.* Θ | 22. super CA.

Adest m.

et — permanet] T³; *om.* T² | illius] *in*
ras. brev. spat. Ω^{12} ; eius T³ | sicut] qua-
si X.

17. cor fatui] Γ^{M2} (ui *in ras.*); con-
fatui X | fractum ΣL | sapientiam] scien-
tiam X cum *PS-AU spe et* Θ | non tenebit] *in*
ras. brev. spat. Q².

18. quodcumque] Σ^{C2} ; quod qu(u)m
 $\Sigma^{Tc2}\Theta$ | audierit sciens] Ω^{12} ; sciens audierit
 Ω^{12} ; *insc. aud.* Ω^{12} | sciens] Y*Z* $\Omega^{12}m$;
sciens L; intelligens X, *cf.* Θ ; *inscius* $\Pi^H M$
Y² Φ Z²T Σ Γ Ψ Ω^{MJ2} cum *AU spe.* ¶ al. in-
sciens S. ant. habent «inscius» Rab. et
glosa exponit id est humilis *Hug.* al. Rab.
ant. minus recte «inscius» *Iac.* | laudauit
 $\Sigma^{T*}\Lambda^L$; labit T* | ad se] Y*; ipse T; ad Y²;
ad eum Θ^Hm , *cf.* Θ ; *om.* M Φ Z² Ω aelb ς |
adiciet] adplicabit Z* | ~ (a)diciet ad se
(eum Θ^Hm) C Θ^Hm (*ut vid.*) | audiuit] Ω^{12} ;
audiet C Σ Λ^L Π^H Z² $\Omega^{12}g$ cum *AU spe (codd.*
P²S); audibit X. ¶ Rab. «audiet» *Hug.* et
Iac. | displicebit] cum *AU spe*; displicuit XA

$\Phi^P\Theta^{HAM*}$ cum Θ ; displicit ω ; displicebit
 Ω^{M*} ; displiceuit C | illi] ei $\Omega^{12}*$ | illud]
illum Y Θ^AS* cum *AU spe* | dorsum] tergum
 $\Omega^{12}*$.

19. sarcina] narratio Q | uia] illa α |
sensatis A | inuenitur X Σ^T .

20. queritur CX Σ M*Q $\Gamma^A\Psi^D\Omega^a$ | et
om. Q | cogitabant Z* Γ ; + uera X.

21. domus *om.* Ω^{M*} | exterminata]
clausa X cum *PS-AU spe* | fatuo] Σ^{T*} ; fa-
tuosa Σ^{T2} ; + sapientiam nam et X | sen-
sati $\Sigma^{T*}cZ*$ cum *PS-AU spe*; patet sensato X |
inenarrabilia uerba *om.* X.

22. stulta Θ^H ; stulti T | doctrinam X |
~ doct. st. αg | manuum (r^o) manum Φ^G ;
in manibus X | supra manum dexteram
om. X | supra] Z* m cum *AU spe (cod. S);* su-
per CALY Φ Θ Z² $\Psi^D\Omega$ *edd. cum AU spe (codd.*
MPCR) | manum] manuum Ψ^D ; nuum L* |
dexteram] Z* m (*ut uid.*); dexter(ac) AY* Φ^G
Z² Ψ^D , *cf. PS-AU spe* (manus dexterac); dex-
tram C Π^H Q Θ^H Σ Γ arelb ς t. ¶ dextram Λ^L .

<et GCAM | 17. <GCAM | <et GCAM | 18. <uerbum GCAM | <sciens M | <laudabit C | <audi-
uit GCAM | <et (3°) GCM | 19. <narratio GCAM | <nam GCAM | <inuenietur G | 20. <os
GCAM | <et GCAM | 21. <tamquam GCAM | <et GCAM | <inenarrabilia G | 22. <conpedes
GCAM | <et GCAM.

- 23 (20) Fatuus in risu inaltat vocem
suam
vir autem sapiens vix tacite ri-
debit
- 24 (21) Ornamentum aureum pru-
denti doctrina
et quasi brachiale in brachio
dextro
- 25 (22) Pes fatui facilis in domum
proximi
et homo peritus confundetur a
persona potentis
- 26 (23) Stultus a fenestra respiciet in
domum
vir autem eruditus foris stabit
- 27 (24) Stultitia hominis audire per

ostium

et prudens gravabitur contu-
melia

- 28 (25) Labia imprudentium stulta
narrabunt

verba autem prudentium sta-
tera ponderabuntur

- 29 (26) Et in ore fatuorum cor illo-
rum

et in corde sapientium os illorum

- 30 (27) Dum maledicit impius dia-
bolum

maledicit ipse animam suam

- 31 (28) Susurrio coinquinabit ani-
mam suam et in omnibus
odietur

25. proximi et potentis om. Θ | 26. respiciet] cum $\Theta^{L'}$; respicit C cum Θ | 27. stultitiam GCX, lectio difficilis, forsitan cum archetypo | 28. imprudentium] cf. Θ et prudentium infra | 29. et (1°)] lectio difficilis; om. CΣ cum AU spe et Θ | 31. et in omnibus odietur || et qui mans. odiosus erit (cf. Θ).

Adsunt md(a v. 26)x(vv. 23-26).

23. in risu] inrisus Y* | inaltat] Z*³;
exaltat CXL $\Phi^P\Theta^H$ Z²grebust cum AU spe,
PS-AU spe, etc. | uir autem] et uir X cum
PS-AU spe (2/2) | uix om. C† | tacite Ψ^{D2} (e in
ras.); taciter Y*.

24. ornamenta Q*; + autem Q |
doctrinam Π^H T* | br. in] Ω^{J2} (iale in in ras.) |
bracia Σ T* | dextere Y*.

25. pes — proximi om. L* | fatuo Y* |
in domo $\Lambda^1\Pi^H$ YS $\Omega^{S*J}g$ | et homo per.]
homo autem qui multa expertus est X, cf.
171 et Θ | peritus L*; imperitus T* | con-
fundetur] Ω^{J*} ; confunditur X $\Lambda^1\Pi^H$ QY Φ^P
 Θ^H TS $\Omega^{J2}x$. ¶ Rab. « confunditur » uel
« confundetur » Iac.

26. per fenestram Z* | respiciet] Y*;
respicit CY²Z* Ω^{SJ*} cum Θ ; respiciens x.
¶ Rab. « respiciet » Iac. | in domo Y* | uir
autem] nam qui XZ* | eruditus + est XZ* |
foras Ω^{SJ*a} | ~ stab. for. Ω^{J1} .

27. stultitia — audire] indisciplinatus
homo auscultat Z* cum 171 | stultitia] cum
AM ep et Θ ; stultitiam GCXS* Ψ^D | homi-
num Γ^M | audire] T* cum AM ep; a(u)scul-
tare ALQY $\Phi\Theta$ Z²T² $\Psi^D\Omega$ edd.; aus[...] d |
per] ad Z, cf. Θ ; post L.

28. autem om. T† | statera] praem. in Q.

29. et (1°)] Z*d; om. CΣ $\Lambda^1\Pi^H$ LQY Φ
 Θ^H Z²TS $\Gamma\Omega$ edd. cum 171, AU spe, PS-AU
spe, CAr Ps, HIL Ps et Θ | illorum (1°)] Ω^{J2}
in ras.; eorum Ω^S | in (2°) om. Σ | illorum
(2°)] eorum X cum 171.

30. dum] cum Ω^{SJ*} (ut vid.) | maledi-
cet T | impius] iniustus X cum AN glo B |
diabolum] $\Lambda^{L*}\Theta^{M*}$; diabolo Σ T²C $\Lambda^{L2}\Theta^{M2}$ |
maledicet T Ψ^D* | an. suam] Θ^{M*} ; animae
suae $\Sigma\Theta^{M2}$.

31. susurrio] Λ^{L*} Z*²T* Σ^S ; susurro
 Λ^{L2} Z²T² $\Sigma^S\Omega$ edd.; susurrio X; sussur*** Q*;
sussurro Q² | coinquinavit Y* Γ^M ; quoin-

23. ¶ fatuus LX. M Φ^{RG} ; LXVI. Γ ; Div. sine num. $\Phi^P\Psi^D$; <fatuus GCA | <vir GCAM | 24. <orna-
mentum GCAM | <et GCAM | 25. <pes GCAM | <et GCAM | 26. ¶ stultus LXVI. d; <stultus
GCAM | <vir GCAM | 27. <stultitia GCAM | <et GCAM | 28. <labia GCAM | <verba GCAM |
29. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 30. <dum GCAM | <maledicit GCM | 31. <susurrio
GCAM | <et (1°) CM.

et qui manserit odiosus erit
tacitus et sensatus honorabitur
XXII. ¹ In lapide luteo lapidatus
est piger
et omnes loquentur super asper-
nationem illius
² De stercore boum lapidatus est
piger
et omnis qui tetigerit eum excu-
tiet manus
³ Confusio patris est de filio indis-
ciplinato
in filia autem in deminoratione

fiet
⁴ Filia prudens hereditas viro suo
nam quae confundit in contu-
meliam fit genitoris
⁵ Patrem et virum confundit audax
et ab impiis non minorabitur
ab utrisque autem inhonorabitur
⁶ Musica in luctu inopportuna nar-
ratio
flagella et doctrina in omni
tempore sapientia
⁷ Qui docet fatuum quasi qui
conglutinet testam

31. qui] quo $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}^{OL}$ | tacitus — honorabitur] cum P.G. 136, 989p.

XXII. 1. in om. $\mathfrak{S}$ | 2. de om. $\mathfrak{S}$ | 3. in (1°) om. X cum $\mathfrak{S}$ | 4. in contumelia CA | 5. ab impiis non min. || ab utr. — inhon. ($\mathfrak{S}$; om. X, cum $\mathfrak{K}$ ut vid.) | 7. quasi] cum $\mathfrak{S}$ | conglutinat XA, *for-sitan* cum $\mathfrak{K}$.

Adsunt mdx(v. 2 et a v. 6).

quinabit CX Σ^T A^L; quoinquinavit GQ | et
(2°) om. Γ^M | qui + cum eo $\mathfrak{st}$ | mans. od.
erit tac.] in ras. Ω^J | permanserit arelb |
odiosus erit] odietur Ω^{MSJ*} | sensatus]
senatus X | honorabilis Y. ¶ honorabi-
tur Y².

XXII. 1. et in lapide L; lapide Z*
cum $\mathfrak{S}$ | lapidatus est] lapidatur a; lapida-
bitur Ω^{SJ} (bitur in ras.). ¶ «lapidatus est»
Hug. | et omnes — 2. piger om. L* *per ho-*
moeotel. | loquentes XL² | aspernationes L²;
spernationem C; asperationem Γ^M ; aspira-
tionem Ω^{S*J*} . ¶ «aspernationem» Hug.
Rab. «aspernationem» Iac.

2. de om. Z* cum $\mathfrak{S}$ | boum] bonum
 Φ^{P*} ; om. A, cf. $\mathfrak{S}$ | lapidatus] lapidum L²
(*dein ipsa corr.*) | omnis — manus] in ras.
 Π^{H1} | omnis] Π^{H1} ; omnes $\Pi^{H2}Y*\Psi^D$ |
illut X | excuciet GQa | manum x cum 171
et $\mathfrak{S}$; + suas C Θ^H r; + suam x.

3. est om. Q | in (1°) d; et X; om.
 $\Lambda^L\Omega^{MSJ*}arelb\mathfrak{st}$ cum $\mathfrak{S}$ | filio S; [.J][.J]u[.]
d | autem om. X; + fatua $CA^L\Theta Z^*\Omega are$,

cf. 171 et AN glo B. ¶ non est ibi «fatua»
Hug. item Iac. | in d(e)minerationem LT |
fit $\Pi^H\Theta^H$ cum 171; facta X.

4. suo om. Γ^M* | qui Ω^J* | confundet
 Σ^T*C ; confundetur Σ^T | in om. S*ae | con-
tumeliam] M*; contumelia $CA^L*ALM^2Q\Phi$
Z $\Psi^D\Omega^{MS}ae$; contumelias Y | fiet C; est ae |
genitoris] T* ut vid.; genitori Q; genitori-
bus T².

5. patrem] Π^{H*} ; patre Π^{H2} ; *praem.*
et a | uirum] matrem X | confudit Σ^C |
audax] in ras. Z¹ | ab utr. aut. inh.] om. X |
ab utriusque Λ^L*Y* | honorabitur S; mi-
norauit C. ¶ al. inhonorabitur S.

6. in luctum $\Pi^{H*}x$ | *portuna x*;
oportuna x² | sapientia] cum $\mathfrak{S}^{S*}$; sapientiam
x; sapienti(ae) Cw cum $\mathfrak{S}$.

7. docu[.]t d; + sapientia X, cf. PS-
AU spe (sapientiam qui docet) | congluti-
net] cum AU spe et PS-AU spe (codd. ML);
glutinat Ω^M ; con(g)lu(ti)nat XAY $\Phi^P\Theta ZS$
 $\Gamma\Psi^D\Omega^{SJ}$ edd. cum 171 et PS-AU spe (codd. SC) |
testa X Σ cum PS-AU spe (codd. ML).

<et (2°) GCAM | <tacitus GCAM | <honorabitur G.

XXII. 1. ¶ in XXII. Ω ; LXI. M Φ^{RG} ; LXVII. Γd ; Div. sine num. Y $\Phi^P\Psi^D$; <in GCA |
<lapidatus G | <et GCAM | 2. <de GCAM | <et GCAM | 3. <confusio GCAM | <in (1°) GCAM |
4. <filia GCAM | <nam GCAM | 5. <patrem GCAM | <et (2°) CM |
6. <musica GCAM | <flagella GCAM | 7. ¶ qui (1°) LXVIII. Γd ; <qui (1°) GCAM | <quasi CM.

- ⁸ qui narrat verbum non adtendenti
⁽⁷⁾ Quasi qui excitat dormientem de gravi somno
⁹ ⁽⁸⁾ qui enumerat stulto et in fine dicit quis est hic
¹⁰ ⁽¹¹⁾ Super mortuum plora defecit enim lux eius
et super fatuum plora defecit enim sensus
¹¹ Modicum plora supra mortuum quoniam requieuit
¹² ⁽¹¹⁾ nequissimi enim nequissima vita super mortem fatui

8. adtendenti] audienti XΣA | quasi] cum ̳ | 9. qui. — hic]. cum AU spe; praem. cum dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiam et in finem narrationis dicit quid est quod primum dixerat C, cf. ̳ | quis] cum ̳^o | 10. super (1°) supra CΣA | deficit (1°) A | eius om. ̳ | supra (2°) CXA | deficit (2°) XA | sensus] cum ̳^L; sensu CΣA, cf. ̳^{SAO} | 11. supra] super CXΣA, forsitan recte, sed cf. v. praec. | requieuit + plurimum uero super uitam fatui C | 12. nequissimi] fatui; cf. ̳ | enim] cum ̳^{OL}.

Adsunt m(usque ad v. 10)dx(v. 8 et a v. 10, super fatuum).

8. uerbum + stulto Ω^{M*} | adtendent S* ut vid.; audienti XΣAΦΘZΓ^MΩarelvsc; uidenti M. ¶ uel attendenti Z^a | excitat] Σ^{C†}; excitet Σ^{TC†} | dormienti M*. ¶ al. «dormientem excitat» Iac.

9. qui — hic = GC (post aliam translationem cum dormiente — dixerat, cf. infra) Σ ΠALMQYΦ^{RG}Z²SI[†](post sic, cf. infra)Ψ^{TD} cum AU spe; CXA^LΦ^PΘZ*^TΩ edd. aliter, cf. infra | qui] praem. cum dormiente (dormitante T; dormienti g) loquitur CΦ^PΘZ*^TΩ edd. cum ̳, cf. 171 (narrans dormitanti); praem. sic XΓ cum GI exc | enumerat] enarrat CΦ^PΘZ* edd. cum GI; narrat Ω cum 171; honorat X. ¶ enumerat Θ^A | stultum X; + sapientiam CΦ^PΘZ*^TΩ edd. cum GI | et] Z*; om. Z^a; praem. qui enarrat stulto sapientiam Θ^{HZ}* | et in finem CΣ; in fine enim T cum GI; + narrationis CΦ^PΘZ*^TΩ edd. cum GI | dicit] ΩJ* ut vid.; dicet ΩJ^a. ¶ uel Rab. «dicit» Iac. | quis est hic om. Φ^P | quis] quid CA^LZ*^TΩ cum 171, GI et ̳ | hic] hoc A^LΩ; om. CZ*^T cum 171 et GI; + quod primum dixerat (dixerat Φ^P) C (dixerat + qui henuerat — est hic cum Vulgata, cf. supra) A^LΦ^PΘ^{HZ}*^T, cf. GI | ~ quis est hic dicit Σ^{C*}.

10. super (1°) Z*d cum 171 et AU spe;

supra CΣAYΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^PΩarelvsc | mortuo G*; mortuo Q*; modum Γ^M | plorans S. ¶ al. plora S | defecit (1°) Z*^a cum AU spe et ̳; deficit ALMQYΦΘZ²* cum 171 et Brev. goth. ¶ uel minus recte «deficit» Iac. | lux — enim (2°) om. Y* per homoeotel. | super (2°) Z*d cum 171 et AU spe; supra CXAΦ^{GP}ΘZ²ΓΨ^{TD}Ω^{SI}xagelbvc | plorare X; plorans S. ¶ al. plora S | def. (2°) en. sens.] in ras. Φ^G | defecit (2°) Z*^a cum AU spe et ̳; deficit XALMQY²ΦΘZ²SΨ^{TD}*xarelvsc cum Brev. goth. ¶ uel minus recte «deficit» Iac. | sensus] A^L*M*Θ^M*d cum AU spe, Brev. goth. et ̳; sensum Y*; sensu CΣA^L2Π^HAM²ΦΘ^M^aZΨ^{TD}Ωx grlv cum ̳, cf. 171 (intellectu); + eius XLdae.

11. inplora Σ^{C*} | supra] ΓA*; super CX ΣA^LΠ^HALMQY*Φ^RΘ^MZ*SI[†]A^{2M}Ωx cum 171, AU spe, PS-AU spe, Brev. goth. | quoniam] A² (niam in ras. lat. spat.) | requieuit] x* ut vid.; redeuit x^a; + plurimum uero super uitam fatui CΦ^PΘIZ*, cf. v. seq.

12. nequissimi] M¹; nequissimum X X(+ est)Z*; nequissimam C; nequissima x; ne quis est M[†] ut vid. | nequissima — mortem] super (o)mnem mortem est uita CZ*; ~ super mortem uita nequissima X cum ̳ | supra YΘ^H cum Brev. goth. | morte A | fatui om. XΩ cum ̳.

8. ¶ (qui narranti) LXII. M; ¶ qui (1°) LXII. Φ^{RG}; Div. sine num. Φ^PΨ^{TD}; <qui (1°) GCAM | <quasi GCAM | 9. <(cum dormiente) C | <(et in finem) C | <qui GCAM | <et CM | 10. <super (1°) GCAM | <defecit (1°) CM | <et GCAM | <defecit (2°) CM | 11. <modicum GCAM | <(plurimum) C | 12. <nequissimi CAM.

- 13 (12) Luctus mortui septem dies
fatui autem et impii omnes dies
vitae illorum
- 14 (13) Cum stulto non multum lo-
quaris
et cum insensato ne abieris
- 15 (13) Serva te ab illo ut non mo-
lestiam habeas
et non coinquinaberis in impactu
illius
- 16 (13) Deflecte ab illo et invenies
requiem
et non acediaberis in stultitiam
illius
- 17 (14) Super plumbum gravabitur
et quod illi aliud nomen quam
fatuus
- 18 (15) Harenam et salem et mas-
sam ferri facilius est portare
quam hominem imprudentem et
fatuus et impium
- 19 (16) Loramentum ligneum conli-
gatum fundamento aedificii
non dissolvitur
sic et cor confirmatum in cogita-
tione consilii
- 20 (16) Cogitatus sensati in omni tem-
pore vel metu non pravabitur

14. conloquaris G²A, *forsitan recte* | 15. in impactu G cum **Θ**; in peccatum A; in peccato CΣ | 16. in stultitia CΣA, cf. **Θ** | 17. plumbum + quid A cum **Θ** et **℔** (*ut vid.*) | 18. facilius] cum **Θ**^{L'} | imprudentem (**Θ**) || fatuum et impium, cf. v. 13 | 19. fundamento] cf. **Θ** | dissolvitur GCX | et om. **Θ** | cogitatione consilii (**Θ**) || 20. cogitatus sensati | 20. in omni — prauabitur (cf. **Θ**) || 23. omni — metuebit | 20. omni] cum **Θ**^{L'} | uel om. **Θ** | metu] cum **Θ**²⁴⁸ | prauabitur] *hapax legomenon*; deprauabitur CXΣA.

adsunt dx(usque ad v. 18).

13. mortuis T; + iusti X | dies (1°)]
Z* cum 171 et **Θ**; diebus Λ^LLY*ΦZ²Ψ^D cum
AU *Jul. spe, et BRAU ep* | impio G.

14. non] Z*ΩJ*d; ne YΦZ²Ψ^DΩ^{MSJ} edd.
cum 171 et *Brev. goth.* | multo CΠ^H | loquaris]
G*; loqueres x; co(n)loquaris G²Λ^LΠ^HAM
Θ^{HAM}*Z*ST^Ad; conlocaris Q | et om. x | cum
ins. ne ab.] Y*; non eas cum illo in uia
Y²S, cf. 8, 18 | insensatum T* | ne] non Γ^M.

15. habeas + serua te ab illo Θ^HZ*,
cf. *supra* | non coinq.] in ras. Θ^{A2} (cf. Θ^H
supra) | coinq.] Z* cum **Θ**; (c)oinquinaueris
CΣT^AΛ^LALM*Q*YΦZ²S; incoquinauerisT;
coinquineris Γ | in impactu = G cum **Θ**;
in impactu vel in pactu = LT*SΓx; inpetu X;
in peccatum A; in peccatu Y²; peccato
relvst; in peccato Y* *cell. cum Brev. goth.*

16. tot. v. om. Π^H *per homoeotel.* | ab
om. x | non om. x | acediaberis] Z*; acidi-
aberis Y²Θ^HZ²T*Γ^Ax; accidiaberis Σ^cΩ²ag
cum *Brev. goth.*; acidiaueris Λ^L*; acidiaueris
A²LM*Φ^{GP}Θ^{AM}Z²T²S²d; accidiaueris CΣ^T
A*Φ^{RS}*; acidiaris Y*; accidiaueris Γ^M;

accidieris Ω^{MSJ}*; tediaberis X; tediaueris
Q, cf. 171; acide aberis Ψ^D. ¶ uel minus
recte « accidieris » *Iac.* | in stultitiam] Q*Y*
T*; in stulti(t)ia CΣΠ^HALMQ²Y²Φ^PΘZ*
T²ΓΩd edd., cf. **Θ**.

17. sup. pl.] superbumbum L*; +
quid AΦZ²(om. Z³)Ω^{agelbst} cum 171, *Brev.*
goth. et Θ | et om. LΩ^M | quod] quid XΦ^P
cum 171 | quam] nisi Π^H.

18. harena x | salem] Σ^T*Z²; sal Σ^{T2}
Z³* cum PS-AU *spe* | est om. Λ^L*Q* | por-
tare] Q* *ut vid.*; ferre Ω^{agelbst}; postare Q² |
quam] qua x | imprudentem om. Σ^T* | fa-
tuus] Λ^L*²; + est Λ^{L2}.

19. loramentum] *praem.* sicut Φ^PΘZ*
Ω^{agre} | ligatum Γ^M*; *praem.* contra Γ^M |
fundamentum Y*Θ^HZ*^T; in fundamentum
Λ^Lw cum *Brev. goth. et Θ*, cf. 171 (in edifica-
tionem); in fundamento Y²grst | dissol(u)itur
GCXΠ^HΘZ*TS*g cum *Brev. goth.* | cor
om. X | firmatum AQ | in cogitationi M*.

20. cogitatio Z* omni] **ni ΩJ* | uel om.
wt | prauabitur = GZ*; depr(au)abitur *cell.*

13. <luctus GCAM | <fatui GCAM | 14. <cum (1°) GCAM | <et GCAM | 15. <serva GCAM | <et
GCAM | 16. <deflecte GCAM | <et (2°) GCAM | 17. <super GCAM | <et GCAM | 18. <harenam
GCAM | <quam GCAM | 19. <loramentum GCAM | <sic GCAM | 20. <cogitatus GCAM | <in C.

21 (18) Sicut pali in excelsis et cimenta in inpensa posita contra faciem venti non permanent

22 (18) sic et cor timidum in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistit

23 (0) Sic et cor trepidum in cogitatione fatui omni tempore non metuebit

sic et qui in praeceptis Dei permanet semper

24 (19) Pungens oculum deducens lacrimas

et qui pungit cor proferet sensum

25 (20) Mittens lapidem in volatilia deiciet illa

sic et qui conviciatur amico dissolvit amicitiam

26 (21) Ad amicum etsi produxeris gladium non desperes

est enim regressus (22) ad amicum

21. pali in excelsis (S) || cimenta in inpensa (S^{AL'}) | paleae C | in (2°) sine CA | 22. sic — stulti || 23. sic — fatui | 22. resistet G | 23. sic — fatui] cf. 22 | omni — metuebit] cf. 20 | sic (2°) — semper om. S | 24. deducens] cf. S | proferet] forma *plebeia*? profert CXΣA cum S, forsitan recte | 25. sic om. S | dissolvit CΣ cum S | 26. etsi] cf. S^O | produxerit G, cf. S²⁴⁸ et v. 27 | <ad amicum (2°) Φ^{GP} cum AU spe (codd, MP), 171, S, et forsitan S.

Adsunt d(usque ad v. 21, cimenta in)x(a v. 26).

21. sicut] *praem.* sicut ornatus (a)renosus in pariete limpidio et Φ^PΘZ*(om. et) are cum S (17b) | sicut pali in exc. om. Z* | pali] M*Q(ut vid.)T*; pale(ac) CA^LΠ^HLM²YΦ^{RG}Z²T²SΨ^DΩ^{MSJ2}(ce in ras.)dagels | cimenta] M*Q²T*; citamenta ΣT*; cimenta XΛ^LΠ^HAM²Q²YΦ^ΘAMZ²T²S²Ψ^{D2}Ωd ag; caementa Ψ^D*relbst; cementis S* | in (2°) = GXΣΘ^HZ*T, cf. S; sine cett. | inpensa] ΣT*; inpensa ΣT² | uenti non perm. om. X.

22. timidum XA | stulti] Z²; stulta Z*; stultus Z³ | timoris] mortis X | resistit] Λ^L* Θ^{M*}; resistet GΛ^{L2}Π^HLΘ^{M2}Z*Ψ^DΩ^{SJ*} edd.; + in omni tempore LΘ^HZ*; + omni (enim Φ^P) tempore Π^HAMQY*Φ^PΘ^{AM}, cf. v. seq. ¶ uel minus recte «resistit» Iac.

23. sic et] sicut aelbst; om. Z*r; *praem.* sicut ornatus harenosus in pariete limpidio Ωg, cf. *apparatum* ad v. 21 | trepidum] ΣT* ΩJ² (tr in ras.); tepidum ΣT²CAYa; confirmatum Z* | cogitationibus Z* | fatui om. CZ* | omni] *praem.* in ΣΛ^LY²S, cf. S | omni tempore om. Z*, cf. post v. 22; omni timore ΣQT, cf. S^L (v. 16) | non om. LZ²;

praem. sensus Z* | metuebit = GXTS*; metuit ΣΓ; turbabitur Z*; metuunt Z³; metuet Z² cett. | sic et] ΩJ*; sic ΣT²Cw; sed et ΩJ²g; om. Λ^L*. ¶ Rab. «set qui» Hug. item Iac. | permanet] ambulat Z*.

24. pingens Π^{H*}; pungit Y*; perunguens Ψ^D | deducens] Z²Ψ^{D*}; deducis Γ^A; deducit CΘZ*Ψ^{D2}ΩJ² edd. cum 171; deducet Λ^LZ²TΩ^{MSJ*} cum S; producit Σ. ¶ Rab. «deducit» Hug. uel minus recte «deducet» Iac. | punget XΣZ*. ¶ Rab. «qui pungit cor profert sensum» Hug. | proferet = GQZ* T* cum S^b; profert cett. cum 171.

25. lapides ΩJ*(ut vid.)a | deiciet] Λ^L* (ut vid.)Ω^{M2} cum S¹; deicit Λ^{L2}Θ^HΩ^{M*} (ut vid.) cum S illam Σ^CAQ; ea ΩJ. ¶ uel «illa» Iac. | et om. g | qui om. Φ^P | conuiciatur] Ω^{M2} (uic in ras.); conuicitur Y*Z*; conciatu Γ^{M*}; uinciatur X | amico om. L; *praem.* ** Φ^G | dissol(u)et CΣMZ*Γ^M cum AU spe (cod. S) et S.

26. etsi] si Θ^HΓ^{M*}gr cum 171, cf. S | produxerit GMQΨ^DΩJ² (t in ras.) | desperes ΣT*Γ^Mx; despexeris Θ^{A2}; despexeres Θ^{A*}; disperet Q*; desperet Q².

21. <sicut GCAM | <contra M | 22. <sic GCAM | <contra M | 23. <sic (1°) GCAM | <sic (2°) GCAM | 24. <pungens GCAM | <et GCAM | 25. ¶ mittens LIII. Q; LXIII. MΦ^{RG}; LXVIII. Γ; Div. sine num. ALYΦ^PΨ^D; <mittens GC | <sic GCAM | 26. <ad (1°) GCAM | <etsi G | <est GCAM,

27 (22) Si aperuerit os triste non
timeas
est enim concordatio excepto
convicio et inproperio
et superbia et mysterii revela-
tione et plaga dolosa
in his omnibus effugiet amicus
28 (23) Fidem posside cum proximo
in paupertate illius
ut et in bonis illius laeteris
29 (23) In tempore tribulationis illius
permane illi fidelis
ut et in hereditate illius cohe-

res sis
30 (24) Ante ignem camini vapor et
fumus ignis inaltatur
sic et ante sanguinem maledicta
et contumeliae et minae
31 (25) Amicum salutare non con-
fundaris
et a facie illius non me abscon-
dam
(26) et si mala mihi evenerint per
illum sustineo
32 (26) omnis qui audiet cavebit se
ab eo

27. aperueris XA cum Θ et forsitan $\mathfrak{K}$ | triste om. Θ | convicio ($\mathfrak{K}$) || inproperio | mysterii] cum Θ ; mysteriis A; a mysteriis CX Σ | reuelatio CX Σ cum AU spe | omnibus] omnis $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 28. illius (1°) cum Θ | et] cum Θ | 29. illius (1°) om. Θ | permane (Θ) || fidelis (cf. Θ) | et] cum Θ | 30. camini (Θ) || ignis; ~ uapor camini (cf. Θ) vel om. camini (cf. Θ) $\mathfrak{K}$? | inaltatur om. Θ , cf. tamen Θ | et (2°) cf. Θ | maledicta || contumeliae (Θ) || minae | 31. confundaris] cum Θ ; confundar X cum Θ | me abscondam] te abscondas C Σ cum Θ | obuenerint C | sustineo G*A, recte ut vid.; om. Θ .

Adest x(v. 27ab et a v. 31).

27. aperueris XA Γ^M *wst cum Θ ; apa-
ruerit Q* ut vid.; + super eum X | tristes
 Π^H * | non] ne Ω^{SJ} *a | timeas] metuas X
 Ω^{MSJ} *a | enim om. L* | concordatio] Z*³;
recordatio XMY* Φ Z² Ψ^D Ω^{MS} ; + ad ami-
cum AQ Θ^{AM} . ¶ Rab. « concordatio » uel
minus recte « recordatio » Iac. | exceptio
Q Ω^M | et myst.] in ras. Γ^M * | mysterii] cum
 Θ ; misteria Y*; m(y)steriis AQ Π^H ; a
m(y)steriis CX Σ Θ^{HAM} * | reuel. et pl. dol.]
om. Γ^M * | reuelatio CX Σ Π^H LQTS cum AU
spe. ¶ reuelatione S | effugiet] Z²; reffugiet
Z*³, cf. 171 (refugiet); effugi Π^H .

28. fide Ψ^D | posside] posse Σ^C | cum]
eum Ψ^D | proximo in om. Y* | proximo]
Z*³; amico Φ Z² Ψ^D Ω arelst | paupertate
m Λ^L Y* | ut et] ut X Σ Z* Ω^S * cum 171 et Θ ;
et L; ~ et ut g | illius (2°) illis Q* | laeteris
— 29. illius (2°) om. Ψ^D .

29. in tempore] praem. et Θ | perma-
nens S* ut vid. | illi om. YS | et in] et Y Φ^{RG}
Z²; in L Φ^P Θ^H Z*a cum 171 et Θ ; om. A |
illius (2°) ipsius C | coheres sis] Ω^J (es sis

in ras. brev. spat.); ~ sis coh. Ω^M .

30. ~ fumus et Q* | ignis] M*; ignes
T*; om. XM² cum 171 et Θ | inalatur Y; exal-
tatur X | et (2°) M*; om. M² | maledictam
Y*; maledicte Σ | et (ante contum.) om. Σ |
contumelia X Λ^L Π^H ZS; + et viae Z² | mi-
nae] mane M* ut vid.

31. salutare M* | confundaris] Z²
T* Ω^J *; confundar X Π^H LZ* Σ^2 Ω^M J²gwt
cum 171 et Θ . ¶ Rab. « confundar » Hug. et
Iac. | et (1°) om. arelst | a om. Y* Ψ^D |
illius] eius Π^H | me] te C Σ Φ^P Θ^H | (ab)scon-
das C Σ Φ^P Θ^H . ¶ Rab. « abscondam » Hug. |
male Σ Y | mihi] tibi Φ^{P2} (in ras.) Θ^H | ~ mihi
mala Z* | euenerint] T*; euenerit Y*;
(o)buenerint C Λ^L Π^H T²S* | per eum Σ ;
propter illum C Θ^H , cf. AM off (½ propter
amicum) | sustineo = G*AQ Θ^{AM} *T*x,
cf. AM off; sustine Y* Φ^{P2} Θ^H ; sustinebo
 Φ^{P*} (ut vid.) cell. | ~ sust. prop. ill. C.

32. omnis] praem. et C | audit QY* Φ^P
 Θ^H cum 171, cf. Θ | ab illo Z*. ¶ Rab. « ab
eo » Hug. et Iac.

27. <si GCAM | <est GCAM | <et (1°) C | <et (2°) GA | <in GCAM | 28. ¶ fidem LIIII. Q;
<fidem GCAM | <ut CM | 29. <in (1°) GCAM | <ut GCM | 30. <ante (1°) GCAM | <sic
GCAM | 31. <amicum GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 32. <omnis GCAM.

33 (27) Quis dabit ori meo custodiam
et supra labia mea signaculum
certum
uti ne cadam ab ipsis et lingua
mea perdat me
XXIII. ¹ Domine pater et dominator
vitae meae
non relinquo me ne sinas me

cadere in illis
² Quis superponet in me in cogitatu
meo flagella
et in corde meo doctrinam sapientiae
Ut ignorantibus eorum non
parcant mihi
et non pareant delicta illorum
³ Et adincrescant ignorantiae meae

33. ab ipsis] cum 6^v.

XXIII. 1. non relinquo me (6) || 4. ne derel. — eorum (6) | relinquo] derelinquo G, cf. v. 4 | ne] cum 6; et ne C cum AU spe et 6^{L'}; et non X; nec ΣA | in illos G, forsitan recte | 2. superponit CA cum AU spe | in me (lectio difficilis, forsitan ex Ps. (Ro.) 34, 15; om. CXΣA cum AU spe et 6, forsitan recte) || in cogitatu meo (6) | eorum om. 6 (cf. mihi infra) | parcat A | 3. et (1°)] ne CΣ; + ne X.

Adest x(usque ad v. 1).

33. supra] cum AM exh; super CXΣ^T Λ^LΠ^HQYΘ^{HM*}(ut vid.)SΩx edd. cum 171, AU gr, spe, PS-AU spe, etc. | mea om. Σ^c | uti ne] Z* cum AU spe; ut ne Z²Ψ^D; ut non Ω arel^{bst}; ut in ea X | cadent x | ab] Z*; in YΦ Θ^HZ²Ψ^Dgre. ¶ uel ab Y | perdat] Ω^{J2} (at in ras.); perdet Σ^TS; praem. ne x² | me] in ras. Ω^{J2}.

XXIII. 1. et om. S* | non] Z*S¹ (in ras.) cum AU spe et ANT-M; ne YΦZ²Ψ^DΩ edd. cum 171, PS-AU spe et Resp. Rom. | relinquo] Z*S¹ (in ras.) cum AU spe; derelinquo GYΦ Z²ΤΓΨ^DΩx edd. cum 171, PS-AU spe, ANT-M, Resp. Rom. | me (1°)] Z*³ cum AU spe et PS-AU spe; + in consilio illorum Λ^LY*ΦZ²Ψ^D; + in consilio eorum XΠ^HI^{bst} cum 171 et 6; + in consilio eorum 8; + in cogitatu et (+ in Ω^M) consilio eorum (illorum Ω^{MJ2} in ras.) Ωagre | ne sinas me om. Z*³x per homoeotel. cum PS-AU spe | ne = G cum 6; (e)t ne CΛ^LTSΩ^{J2} (in ras.) cum AU spe; et non X; nec cett. | sinas] relinquo X | me credere Π^H; ~ cadere me Θ^H | in illis] Z* cum AU spe et PS-AU spe; illis Π^H; illos x*; inter illos Γ; in illos GTx² cum 171; in illa exprobr(a)t(ione) M*ΦZ²Ψ^DΩarelst, cf. 6^{L'}; in illam (illa Y*) exprobrationem M²Y*.

¶ quidam habent minus recte « in illa exprobratione » set Rab. et quidam ant. « in illis » Hug.

2. quis] Y*Γ^{M*}; qui Y²Θ^HΤΓΑ^{M2}Ω^{J*} cum 171 | superponet] Z*; superponit CΠ^H ALMYΦΘ^{AM}Z²ΤΓΩ^{SJ}agrelst cum AU spe; supraponit Ψ^D; supponit Ω^M; superponet Θ^H cum 171 | in me = GTΓ; om. cett. cum 6 | in cogitatu Y*; cogitatu X | ignorantibus Γ^M; in orationibus Ω^M; praem. in Λ^Lag | eorum] illorum X; meis Λ^LZ*^w cum 6 | parcant] Z* cum 171 et AU spe; pargant Γ^{M*}; pareant CΠ^{H*}; parcat Σ^cALΦ^{RG}ΘZ²Ω^{SJg}; parcat Φ^P; parcat X cum RUF Ps | ~ mihi non parc. Ω^S | pareant = G²CΣZ²T²S cum AU spe (codd. RS); p²areant G*; parcant X cum AU spe (codd. MP); parcam T*; appareant cett. | illorum] cum AU spe; eorum CΣ^Tarel^{bst} cum 171.

3. et (1°) = GΠ^HAQΘΓΩ^{MSJ2}; ne CΣLMYΦ^{RG}Z²TSΨ^Dw cum AU spe et PS-AU spe, cf. 6; et ne XΛ^LΩ^{J*}agrelst; nec Φ^P; praem. ne accrescant Ω^M; praem. ne acquiescant Ω^{SJ*} | adincrescant] Y* cum AU spe; adincrescat Ψ^D; increscant CX; adincrescant ΣΛ^LMY²Z²S cum AU spe (cod. M*) et PS-

33. <quis GCAM | <et (1°) GCM | <uti GCAM.

XXIII. 1. ¶ domine XXIII. Ω; LXIII. MΦ^{RG}; LXX. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <domine GCA | <non GCM | <ne M | 2. <quis GCAM | <et (1°) GCM | <ut GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <et (1°) GCAM.

et multiplicentur delicta mea
 et peccata mea abundant
 Et incidam in conspectu aduersariorum
 et gaudeat inimicus meus
⁴ Domine pater et Deus vitae meae
 ne derelinquas me in cogitatu
 illorum
⁵ (4) Extollentiam oculorum meo-
 rum ne dederis mihi
 (5) et omne desiderium averte a
 me

⁶ Aufer a me ventris concupiscen-
 tias
 et concubitus concupiscentiae ne
 adprehendant me
 et animae inreuerenti et infru-
 nitae ne tradas me
⁷ DOCTRINA ORIS
 Doctrinam oris audite filii
 et qui custodierit illam non
 periet in labiis suis
 nec scandalizabitur in operibus
 nequissimis

3. et multipl. del. mea (S) || et pecc. mea abundant (S) | inimicus meus + super me A, cf. S | 4. ne der. — illorum] cf. v. 1 | 5. meorum et omne om. S | auerte a me (S) || 6. aufer a me | 6. aufers scr. X, forsitan cum R | concupiscentias (S¹) || concupiscentiae | adprehendat CXA, forsitan recte | inreuerenti (S) || infrunitae (cf. 31, 23) | 7. in labiis suis (S) || 8. in uanitate sua (S²⁴⁸) | 7. scandaliz. — nequissimis || 8. scand. in illis (S).

Adsunt m(a v. 7, in operibus)x(vv. 4-5a).

AU spe | dilecta mea T*; delicta Y*; om. X cum S | ~ peccata mea et X, cf. 171 et AU cf | incedam Q*T*; incidant Ψ^D | aduersariorum + meorum CΘΩagrelst cum Resp. Rom. | inim. meus] inim. in me X; + super me A; praem. super me wst, cf. Resp. Rom. (praem. de me) et S.

4. et om. X | me] meae x | in cogitatum LQ | illorum + nec sinas me cadere illam (in illa Γ^{M*}; illa Γ^{M2}) in exprobrationem (exprobrationem Γ^M) Γ, cf. v. 1.

5. extollentia Y*; praem. et XΣΩS¹* | meorum] cum AU spe; om. Θ^{AM*} cum 171, AU gr et S | desiderium + meum A; + prauum Σ^{T2}Λ^LΦ^PΘ^{HAM*}re cum Brev. goth. || Rab. et ant. non habent « prauum » Hug. | a om. Γ^A ut vid.

6. aufers scrips. X | concupiscentiam CΘ^H cum AU spe (cod. S), Resp. Rom. et Brev. goth.; desiderium X, ex v. praec. | ~ concup. uent. Q cum AU cf, ep. 130 et gest. | et (1°) om. C | concubitus concupiscentiae] desiderium concubitus Z* cum AU ep. et gest. | concup.] T*; concupiscentia Λ^{L*}; malorum T*; om. Ω^M; + meae Φ^R | a(dpreh)endant = G²Σ

Λ^LLMQYΦΘ^{AM}Z²TΩ edd. cum 171 et S; adpraehend*nt G*; adprehenderis Ψ^D; a(dpreh)endat Z* cett. cum AU spe, AM exh, CHRO h | animae] Z*; animo Z²Ω^{SJ*}g. || Rab. « anime » Hug. uel minus recte « animo » Iac. | et infrunitae om. C* cum 171 et S. || « et infrumite (sic) » ita habet Rab. et ant.; in ecclesia cantantur « et irreuerenti animo et infrunito » Hug. uel minus recte « infrunito » Iac. | infrunitae] Z*; infrunito Z²Ω^{SJ*} cum Resp. Rom.

7. doctrina oris] cum S; om. X*QΦ^P Θ^{AM}Z*Γ^MΩ edd.; praem. de G²X²ΣΛ^LΠ^H LMQYΦ^{RG}Θ^HZ²S²Ψ^D | doctrina] doctrinam S*Γ^A, cf. infra | oris (in tit.)] horis C; om. L | doctrinam] doctrina Σ^TΛ^{L*}(ut vid.)T* | oris (2°)] horis C | odite r | et] quoniam Z* | custodiet Z*; custodierint Σ^{T*} | illam] eam Z* | periet] Y* cum AU spe (codd. MP*CR); perit T*Γ^M cum AU spe (cod. S); peribit CΛ^LΠ^HY²T²Θ^HZ*Sg | in labiis suis = GCXΣ LΘZ*T cum 171 et S; labiis relst; labiis suis cett. cum AU spe | scandalizabitur] Λ^{L3}Y*; scandalizatur Σ^{T*}C; scandalizauit Λ^{L*}; scandalizabit Λ^{L2}Y²S | nequissimis] nouissimis Y*Φ^{RG}.

<et (2°) GM | <et (3°) GCM | <et (4°) GCAM | <et (5°) CM | 4. <domine GCAM | <ne CM
 5. <extollentiam GCAM | <et CAM | 6. <aufer GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM |
 7. || doctrinam XII. AΘ^{AM}; XVIII. CΣ; LV. Q; LXV. MΦ^{RG}; LXXI. Γ; Div. sine num.
 GXLYΦ^PΘ^HTSY^D | <et CAM | <nec GCAM.

- ⁸ In vanitate sua adprehendetur
peccator et superbus
et maledicus scandalizabitur in
illis
⁹ Iurationi non adsuescat os tuum
multus enim casus in illa
¹⁰ (9) Nominatio vero Dei non sit
adsidua in ore tuo
et nominibus sanctorum non
admiscearis
quoniam non eris immunis ab eis
¹¹ (10) Sicut enim servus interroga-

- tus adsidue a livore non mi-
nuetur
sic omnis iurans et nominans in
toto a peccato non purgabitur
¹² (11) Vir multum iurans implebi-
tur iniquitate
et non discedet a domo illius
plaga
¹³ (11) Et si frustraverit delictum
ipsius super ipsum erit
et si dissimulaverit delinquet du-
pliciter

8. in uan. sua] *cf. v. 7* | adprehenditur CA | et maledicus *om. 3?* *cf. 3* (~ mal. et super-
bus) | scand. in illis] *cf. v. 7* | in illis] cum 3; in illo G | 9. os tuum (3) || 10. in ore tuo | multus
— illa *om. 3, cf. 31, 6* | 10. nominatio — adsidua (3) || nominibus — admiscearis | in ore tuo]
cf. v. 9 | quoniam *om. 3* | non eris immunis ab eis || 11. non minuetur (3; *sed cf. ibid. 3⁴⁹⁸*) |
11. non (1°) *om. G** | minuitur GC | omnis] cum 3 | 12. replebitur CXA, *cf. v. 14* | discedit
G*C | 13. et (1°) *om. 3* | supra A, *forsitan recte.*

Adsunt mx(vv. 9-12).

8. uanitat[is] Λ^{L*} | a(d)pr(e)hendetur
= GXΣΛ^LΘ^{M2}ΓΨ^D cum 3; a(d)prehendi-
tur Θ^{M*} *cett.* | peccator] *praem.* et Σ | et (2°)]
m; *om. AΘ^{AM*}* | maledicus] Y*Γ^{M*}; ma-
ledictus AY²TΣI^{M2}Ω^{M3}J*age; iniquus CΘ^H.
¶ Rab. «maledicus» Iac. | illis] Z* cum AU
spe et 3; illo GMYΦΘ^{H2}Z²T*S*Ψ^D; illa S².

9. non] ne C cum LEA *vg* | adsuescat]
cum AU *spe*, PS-AU *spe* (*codd. MLC*) et CHRO
h; a(d)suescas Λ^LLΨ^D cum PS-AU *spe* (*cod.*
S), EUS-G et LEA, *cf. v. 17*; adquiescat CS;
adquiscat Θ^{H*}. ¶ al. non assuescat S. uel mi-
nus recte «assuescas» Iac. | multus] Z*mx*
cum AU *spe* (*codd. MPC*R*) et EUS-G; multos
ΦZ²x² cum AU *spe* (*cod. S*); multi XΛ^LZ³Ω
edd. cum PS-AU spe et LEA | illo M*S; ea X.

10. uero] enim X; *om. L* | non (1°)
*om. T** | adsidua] ut sidua x | nominibus]
omnibus Y* | non (2°)] ne a | admisceris
QZ* | quon. n. eris *om. Q** | ab eis] a de-
licto X, *cf. v. seq.*

11. enim *om. 3* | interrogans Φ^P | adsi-
due] quodtidie Θ^H | a liuor L. ¶ a uerbere

Y | non (1°) *om. G*mx cum PS-AU spe* (*cod.*
S) | minuetur = XΣALQY*Z*T^w cum 171,
PS-AU *spe* (*codd. MVLC*) et 3; minuit x²;
minuitur mx* (*ut vid.*) *ceti. cum AU spe*, PS-
AU *spe* (*cod. S*) et CHRO h | et nominans *om.*
m | nominatus a; non minans Λ^L; + deum
X cum P.G. 49, 152.

12. uir — implebitur *om. Γ^{M*}* | re-
ple(b)itur CXAΘ^{AM}Ω³J* cum CY te (*cod. L*)
et FEol. ¶ uel minus recte «replebitur»
Iac. | iniquitatem Y*Ψ^D* | non *om. x** |
discedit G*CLM*Q*YTS*x cum PS-AU *spe*
(*codd. MVL*) et CAE s (1/3) | illius] sua Ω^M.

13. si frustraerit] frustra si iuraberit
X, *cf. AU spe* (*codd. MP*CR* si frustra iura);
+ fratrem CA^LΘ^{HAM}Ω²m(*ut vid.*)are. ¶ Rab.
non habet «fratrem» Hug., *item Iac.* | ipsius]
Z*; illius LYΦZ³Ψ^DΩ^{J*} *edd. cum 171 et*
AU *spe* | supra AΘ^{AM}Ω^{M3}J*a | si (2°)] sicut
Θ^H | dissimulaueris T*; dissimulauerit A
Θ^{AM}ag | delinquit S*aelust cum AU *spe*
(*codd. MPCR*), *cf. 3*; derelinquet Σ^{C*}Ψ^D |
~ dupliciter delinquet X.

8. <in (1°) GCAM | <et (2°) CM | 9. ¶ iurationi LXXII. Γ; <iurationi GCAM | <multus
GCAM | 10. <nominatio GCAM | <et GCAM | <quoniam GCAM | 11. ¶ sicut LXVI. MΦ^{RG};
Div. sine num. Φ^P; <sicut GCA | <sic GCAM | <in toto M | 12. <vir GCAM | <et GCAM |
13. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

- 14 (11) Et si in vacuum iuraverit
non iustificabitur
replebitur enim retributione do-
mus illius
15 (12) Est et alia loquella contraria
morti
non inveniatur in hereditate
Iacob
16 (12) Etenim a misericordibus
omnia haec auferentur
et in delictis non volutabunt
17 (13) Indisciplinose non adsuescat
os tuum
est enim in illa verbum pec-

- cati
18 (14) Memento patris et matris
tuae
in medio enim magnatorum con-
sistis
19 (14) Ne forte obliviscatur te in
conspectu illorum
et adsiduitate tua infatuatus in-
properium patiaris
Et maluisses non nasci
et diem nativitatis tuae maledi-
cas
20 (15) Homo adsuetus in verbis in-
properii

14. retributione] cum 6²⁴⁸ | 15. et alia] cf. 6 | 17. indiscipline] indisciplinate CX; indis-
ciplinazione AU spe (codd. MS), cum 8 ut vid. (cf. 20, 21 et 24; 22, 3) | 19. infatuatus (6) || inpro-
perium patiaris (6) | maledicas] praem. ne GΣ, lectio faciliior.

Adest m.

14. in uacuis Ω^{5J*}; in uanum Λ^L |
iuuauerit L* | iustificabitur Ω³ (bitur in
ras.) | retributionem Q*Ψ^D; + mala X;
+ pessima Π^HT²Ω^{1*}. ¶ Rab. « pessima »
Hug., item Iac. | illius] eius in ras. Ω²; ipsius
X. ¶ « domus eius » Hug.

15. et] enim Σ; om. X cum 6 | econ-
trario Ω^{MSJ*}; conferens X, cf. 6. ¶ male
legitur « econtrario in mortem ». Rab. et
ant. « contraria morti » contraria scil. deo
et morti obnoxia (...) et hec littera est in
textu Hug. al. « econtrario in mortem » Iac. |
morti] in mortem Λ^LZ*Ω^{MSJ*} | non] praem.
et Π^HΩ^{S*} | inuenietur S*; inuenitur Σ;
ueniatur L; ****niatur Q* | iacob] iob Y*.

16. etenim] in ras. Ω²; est enim Π^{H*} |
omnia] Ω^{1*}; om. Ω² | ~ hęc omnia X cum
6 | auferuntur CXΠ^HLZ* | delictis + illius
X | uoluitabunt Σ^{C*}; uoluptabunt Ω³ (uolup
in ras.)a; uolutabuntur relbst.

17. indiscipline] = GΣALΘ^AZ²Ωa
cum PS-AU spe (codd. LC); indisciplinosae
QΦΘ^MΨ^De cum PS-AU spe (codd. SM); indis-

ciplinate CXΛ^LΠ^HM²YTΣΓ^{M2}Z^{2*}; indis-
ciplinatae M*Γ^Agrlbst cum CHRO h; indis-
ciplinato Θ^H; indiscipline Γ^{M*}; indisciplina-
tione AU spe cum 171 (ut vid.); + loque(lla)e
ΦZ²Ψ^DΩ edd. ¶ al. loquellae Θ^M. al. indis-
ciplinose loquele S. uel minus recte « indispli-
nate (sic) » Iac. | adsuescat] T*; a(d)sues-
cas Λ^LLY*T² cum PS-AU spe (cod. S), cf.
v. 9 et 6 | est] et Σ^{C*}; + et Θ^H | illo CZ* |
uerbi Y*.

18. enim] autem X | magnorum G*Σ
MQΓ | consistes CΛ¹Π^HMQm cum AU spe
(codd. GS); consistit Ψ^D; consiste X.

19. forte] Ω^{1*}; om. Ω² | (o)bli(u)iscantur
CΣT²Z* | te = GCXΣAQΘZ*m cum 171
et 6; + deus cett. cum AU spe | illorum] eorum
m ut vid. | tua] illorum X | infatuitus M* ut
vid.; infatuitatis Σ^C; infamatus Ω² | inpro-
perio T* | patiaris] Γ^{A*}; patiari Γ^{A2}; sen-
tiaris Σ | maluisse Σ^C | diem] praem. in Θ^H |
tuae om. Ω^M | maled.] praem. ne GΣΠ^H
Θ^{HAM*}TTm cum 171.

20. inproperii] in prosperis X.

14. <et GCAM | <replebitur GCAM | 15. <est GCAM | <non GCAM | 16. <etenim GCAM |
<et GCAM | 17. <indisciplinose GCAM | <est GCAM | 18. <memento GCAM | <in GCAM |
19. <ne GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCM | 20. <homo GCAM.

in omnibus diebus suis non eruditur
 21 (16) Duo genera abundant in peccatis
 et tertium adducit iram et perditionem
 22 (16) Anima calida quasi ignis ardens
 non extinguetur donec aliquid gluttiat
 23 (16) Et homo nequa in ore carnis suae
 non desinet donec incendat ignem

24 (17) Homini fornicario omnis panis dulcis
 non cessabit transgrediens a lecto suo
 25 (18) Omnis homo qui transgreditur lectum suum
 contemnens in animam suam et dicens quis me videt
 26 (18) Tenebrae circumdant me et parietes cooperiunt me
 et nemo circumspicit me quem vereor
 delictorum meorum non memorabitur Altissimus

21. iram (S) || perditionem | 22. aliquid gluttiat] cum S⁵² | 24. forn.] nequissimo X, forsitan cum R, nota usum superlativi et cf. v. 23 nequa | cessabit] fatigabitur XA cum S et R (ut vid.) | transgr. a lecto suo (S) || 25. qui transgr. lectum suum | a lecto suo] usque ad (in X) finem XA cum R ut vid., cf. S; praem. donec moriatur C | 25. omnis om. S | contemnens || dicens (S) | 26. quem] cum S^A.

Adsunt mx(vv. 21-24a).

21. adducet ΣT cum AU spe (cod. S) et 171 | et (2°) in Λ¹Z*.

22. anima] materia X. ¶ anima X | callida LΓa cum AU spe (codd. MP*S). ¶ Rab. « calida » Hug. | quasi] aqua si S* | extingu(u)itur AY*Φ^P*ΘT cum AU spe (cod. M) | gluttiat] Z*; degluttiat Φ^PZ².

23. neque x; fornicarius X cum S | ore] corpore X cum 171 et S | desinit AYT; desinat Q* cum AU spe (codd. MP*C) | incedat Γ^M*; accendat CΘ^H | ignem] iram C.

24. fornicatorio L; nequissimo X | omnes panes dulces T* | cessabit] Z*; cessavit CΣ^TQΓ^M; fatigabitur XAMΦΘ^{AM}Z² Ψ^DΩ edd., cf. S; fatigabit Y*; fugabitur Z³ | a lecto suo] Y²m; usque ad (in XΦ^P) finem XAMY*ΦΘ^{AM}Z²Ψ^DΩ edd.; donec moriatur Z* cum S; praem. donec moriatur (mo-

riantur L) CA^LΠ^HLY²TS; + donec moriatur Θ^H. ¶ « usque ad finem » Rab. « donec moriatur a lecto suo » id est mortale peccatum actualis libidinis perficiat Hug. | lecto] lectu Θ^H; lectulo Σ^C; delicto T.

25. omnis — suum om. Σ^T*C | homo om. Ω^M | transgredietur Ψ^D | lectum] in lectulum X, cf. AM Jb et AN Mt h | in om. Λ¹LY*TSΨ^DΩ^Mr cum AM Jb | in anima sua w cum 171, AM Jb et S | dicens] Y*; dicit AY²Θ^{AM}* cum AN Mt h; dicit LΘ^H | quis me uidet om. Q | uidit T cum 171; uidebit A.

26. par. coop. in ras. Θ^M² | parietes Γ^M* | cooperiant G*; cooperient XYΓ^M; operiunt Z* cum AM ex | circ.] T*; circum-inspici CΠ^H(praem. **)MQT²; circumspexit Ω^{MS}J* | uereor] G*; uerear G²L cum 171 et AU spe; uerebor ΣΛ^L cum AN Mt h.

<in (2°) GCM | 21. ¶ duo LVI. Q; <duo GCAM | <et (1°) GCAM | 22. <anima GCAM | <non CM | <donec C | 23. <et GCAM | <non CM | <donec G | 24. ¶ homini Div. sine num. Y; <homini GCAM | <non GCAM | 25. ¶ omnis LXVII. MΦ^{RG}; LXXIII. Γ^A; Div. sine num. Φ^PΓ^MΨ^D; <omnis GCA | <contemnens GM | <et CM | <quis G | 26. <tenebrae GCAM | <et (2°) GCAM | <delictorum GCAM.

27 (0) Et non intellegit quoniam
omnia videt oculus illius
quoniam expellit a se timorem
Dei huiusmodi hominis timor
(19) et oculi hominum timentes
illum
28 (19) Et non cognovit quoniam
oculi Domini multo plus luci-
diores super solem
circumspicientes omnes vias ho-
minum
et profundum abyssi et homi-
num corda intuentes in abs-

consas partes
29 (20) Domino enim Deo antequam
crearentur omnia sunt agnita
sic et post perfectum respicit
omnia
30 (21) Hic in plateis civitatis vindi-
cabitur
quasi pullus equinus fugabitur
Et ubi non speravit adprehende-
tur
31 (0) et erit dedecus omnibus
quod non intellexerit timorem
Dei

27. et non — illius || 28. et non cognovit quoniam oculi domini... circumsp. omnes (S) | intellegit GCΣ, *forsitan recte* | quoniam — dei] *cf. v. 31. quod — timorem dei; om. S* | hominis timor (*cf. S*) | timentes illum; <huiusmodi hominis A cum R ut vid. | 28. vias hominum (S) || hominum corda (*cf. 42, 18*)? | profundum abyssi || in absconsas partes (S) | 29. enim] *cf. S* | respicit omnia] cum S^L | 30. in plateis — uind. (S) || quasi — fugabitur? | sperabit GCΣ; sperat X | 31. et erit — omnibus *om. S* (*cf. v. 36*) | quod — dei] *cf. v. 27* | omnibus] hominis X, *forsitan cum R* | quod] eo quod CXA, *forsitan recte*.

Adest m.

27. intellegit] Θ^M*S* cum AU spe (*codd. MPCR*); intell(e)get GCΣΠ^HM*Θ^{M2} TS²Γ^M cum AU spe (*cod. S*); intellexit Ω^M are | uidit LT*Ψ^D | oculis e | illius] eius G; meus C | quoniam] *praem.* et Y | timore Γ^{AM}* | domini CΘ^H | huiusmodi g | hominis] homo XΣZ*; + oculus eius hominis X | timor *om. Z**, *cf. S*; + est X | et — illum] Z³; *om. Z²* | hominum] omnium Y | timentes] Λ^L*; timentis Λ^{L2}; tumentes Θ^{AM}; terrent[es] w | illum *om. Ω^M*.

28. plus *om. Σ^T*CΛ^L* | lucidiores] dulciores Θ^A; + sunt CΘZ*reluſt cum PS-VIG Var et S^L | super solem] Θ^M*; sole Z* cum PS-VIG Var; super sole Σ^CΛ^LΘ^{M2}; super solum Q; + sunt Φ^Pa | circumspicientis Y; circuminspicientes CΣ^CM | et (*ante profundum*) in Y* | profunda Σ, *cf. S* | hominum] (o)mnium CX | intuentis Y*; intuens CXΠ^HY²S | (ab)sconsas = GXΣ

Λ^LΠ^HTS*; abscondito M*; absconditas M² m *cett. cum AU spe et PS-VIG*.

29. domino] *praem.* a X | agnita] T*; cognita Φ^PZT² cum AM Jb, *cf. S* | sic] sicut Ω^M | perfectum] T*; p**fectum G*; perfecte T².

30. hic + et a | in platea LΘ^H | ciuitatibuiindicabitur X*; ciuitatibusindicabitur X² | ciuitatis *om.* T† | iudicabitur Ψ^D; saluabitur Σ^T*C; saltabitur Σ^{T2} | quasi] cum Ω^S; *praem.* et CLgreluſt | pullus] pupillus T* | fugabatur Ω^S | sperauit] Y*; sperabit GCΣΛ^LMY² ΦΘZ*TTΨ^D; sperat X; speratur Π^HS. ¶ Rab. « sperauit » ant. minus recte « sperabit » Iac. | a(dp)rehenditur Π^HLM*Q* YTS.

31. omnibus] hominis X | quod = GΣ Z* cum AM off; *praem.* eo *cett.* | intellexerint Z*; intellexerat Y*; intellexit Γ^M | dei] m ut vid.; domini CXYΦΘ^HΨ^DΩ *edd.*

27. <et (1°) GCAM | <quoniam (2°) GCAM | <huiusmodi A | <et (2°) GCM | 28. <et (1°) GCAM | <circumspicientes GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) CM | <in M | 29. ¶ domino LXXIII. Γ; <domino GCAM | <sic GCAM | 30. <hic GCAM | <quasi CAM | <et GCAM | 31. <et GCM | <(eo) quod A.

- 32 (22) Sic et mulier omnis relin-
quens virum suum
et statuens hereditatem ex alieno
matrimonio
33 (23) Primo enim in lege Altis-
simi incredibilis fuit
et secundo virum suum dereli-
quit
Tertio in adulterio fornicata est
et ex alio viro filios statuit sibi
34 (24) Haec in ecclesiam adducetur
et in filios eius respicietur
35 (25) Non tradent filii eius ra-
dices

- et rami eius non dabunt fructum
36 (26) Derelinquent in maledictum
memoriam illius
et dedecus illius non delebitur
37 (27) Et agnoscent qui derelicti
sunt
quoniam nihil melius quam ti-
mor Dei
et nihil dulcius quam respicere
in mandatis Domini
38 (0) Et gloria magna est sequi Do-
minum
longitudo enim dierum adsume-
tur ab eo

32. omnis om. $\mathfrak{S}$ | suum] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | hereditatem] cum $\mathfrak{S}^{L'}$ | matrimonio om. $\mathfrak{S}$ | 33. uirum suum dereliquit] in uiro deliquit C; in uirum suum deliquit $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. $\mathfrak{S}$ | tertio] praem. et XT cum $\mathfrak{S}$ | sibi || 34. haec ($\mathfrak{S}$) | 34. in ecclesia CXA cum $\mathfrak{S}^{248}$, forsitan cum archetypo | 36. derelinquent] lectio faciliior, cf. v. 35 et 37; derelinquet Λ^{LMQ} cum $\mathfrak{S}$ et forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 38. gloria — ab eo] cum $\mathfrak{S}^L$ (|| v. 37) | adsumetur] adsumi te $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}^L$.

Adest m.

32. suum + peccabit $\Phi^P \Theta^{\text{HAM}} * Z^* \Omega$.
¶ quidam male habent «peccabit» Hug.,
item Iac. | et (2°) om. Ω^M | heredem X cum $\mathfrak{S}$;
hereditauit $L^{\dagger}$.

33. altissimo Q cum $\mathfrak{S}^A$ | et (1°) om.
Cst | secundum Y*; praem. in ΩJ^* | uirum
suum] in uiro C; praem. in rwst | dereliquit]
deliquit Crwst cum $\mathfrak{S}$; derelinqui(t) XAL
 $\Theta^H \Psi^D$ | tertio] praem. et XT cum $\mathfrak{S}$ | in (2°)
om. Z* | adult.] altario A | ex alio] ex altero
C; exaltatio Q*; praem. est Ω^{M*} | filio Π^{H*} |
constituit sibi Σ ; ~ sibi statuit Ω^{SJ} . ¶ al.
«statuit sibi» Iac.

34. in ecclesia] $\Phi^P *$ (ut vid.) Z* cum
 $\mathfrak{S}$; in (eccle)sia CX $\Lambda^L \Pi^H$ ALQY $\Phi^{\text{RGP}} \Theta^H Z^S$
 Ψ^D | adducetur] T*; abducetur Π^H ; ducetur
T $\mathfrak{z}$ | in (2°) om. C | respicietur] Q*; respi-
citur Q $\mathfrak{z}$ (ut vid.) T*.

35. tradent] Z $\mathfrak{z}$; tra(h)ent X Σ ; da-
buntur Z* ut vid.; dabunt Z $\mathfrak{z}$ | filiis M*;
filios X | radices + et filii eorum non eradi-

cabuntur X | dabunt] ferunt Z* cum $\mathfrak{S}^{OL'}$ |
fructus X.

36. derelinquent] m ut vid.; derelin-
quet $\Lambda^{\text{LM}} * Q \Phi Z^{\text{aelbst}}$ cum $\mathfrak{S}$; derelinque-
tur XM $\mathfrak{z}$ Z*; derelinquent Y; relinquent C;
delinquent ΣT ; praem. et CA $\Lambda^L \Pi^H$ YSA cum
 $\mathfrak{S}^V$ | in maledicto Y*T | memoriam] M*;
memoria X Λ^L M $\mathfrak{z}$ Z*; radices Θ^H | illius
(1°) eius X Θ^H grelbst | decus C | illius (2°)
illis Γ^A ; eius L.

37. qui] quia Ω^{SJ*} | melius + est
edd. | dei + et iustitia X | et (2°) om. Ω^{SJ*}
(ut vid.) | dulcis Γ^A ; dulce X | quam (2°)
cum Λ^L | mandatis] Y*; mandata Y $\mathfrak{z}$ Z*S.

38. et (1°) Z*m; om. Λ^L AMQY* Φ
 $\Theta^{\text{AM}} Z^{\text{t}} \Psi^D \Omega$ edd. cum ANT-M, Brev. goth.
et $\mathfrak{S}^L$ | est om. Ω^S | sequi* Θ^{A*} | dominum]
Z $\mathfrak{z}$; deum X Λ^L LZ $\mathfrak{z}$ Γ^M cum $\mathfrak{S}^L$ | longitu-
dinem QY*m (ut vid.), cf. Prov. 3,2; praem.
et Y* | enim om. ΣY | adsumitur T*; ab
om. Y*.

32. ¶ sic LVII. Q; <et GCAM | <et (2°) GCAM | 33. <primo GCAM | <et (1°) GCM |
<tertio GCAM | <et (2°) GCAM | 34. <haec GCAM | <et GCM | 35. <non (1°) GCAM | <et
GCM | 36. <derelinquent GCAM | <et GCM | 37. <et (1°) GCAM | <quoniam GAM | <et (2°)
GCAM | 38. <et GCAM | <longitudo GCM.

XXIV. 1 SAPIENTIAE LAUS

Sapientia laudabit animam suam
et in Deo honorabitur
et in medio populi sui gloria-
bitur
² Et in ecclesiis Altissimi aperiet
os suum
et in conspectu virtutis illius glo-
riabitur
³ ⁽⁰⁾ In medio populo exaltabitur
et in plenitudine sancta admi-
rabitur
⁴ ⁽⁰⁾ In multitudine electorum ha-

bebit laudem
et inter benedictos benedicetur
dicens
⁵ ^(3a) Ego ex ore Altissimi prodivi
primogenita ante omnem crea-
turam
⁶ ⁽⁰⁾ Ego in caelis feci ut oriretur
lumen indeficiens
^(3b) et sicut nebula texi omnem
terram
⁷ ⁽⁴⁾ Ego in altis habitavi
et thronus meus in columna
nubis

XXIV. 1. laudavit CΣA | in deo (cf. S) honor. || in medio — glor. (S) || 3. in medio po-
pulo exaltabitur | et in medio — 2. gloriabitur (S) om. codex unde profuit X (~ X, cf. appa-
ratur II), sive cum K, sive ex homoeoarcton | 2. in ecclesiis — suum (S) || 3. in plenitudine sancta admi-
rabitur || 4. in mult. — laudem? | 2. in ecclesia CΣ cum S et usu recepto | in conspectu — gloria-
bitur (S) || 4. inter bened. benedicetur? | 3. populi CXA, cf. v. 1 | 4. dicens om. S | 5. primo-
genita — 6. indeficiens] cum CY et K, cf. Prov. 8, 22 et 28; om. S | 6. sicut] cum S; om. X cum
CY et K (ut vid.) | omnem om. S.

Adsunt mx(a v. 1).

XXIV. 1. sapientia laus M*; om. Φ^P
Θ^{AM}ΓΩ edd. cum S^{VI} | laudavit CΣA^{LA} |
et (1°) om. x* | domino CΣΓΩ^{MSA} cum M-M
et Brev. goth. | et in medio — gloriabitur om.
XZ* | et (2°) om. Π^H cum M-M et Brev.
goth. | sui om. Θ^H, cf. v. 3 | gloriabitur] ha-
bebit laudem Θ^H, cf. v. 4.

2. tot. v. ~ post 4. laudem X | (ecc)lesia
CΣΠ^HΘ^H cum S; excelsis x | altissimi] populi
Θ^H | ~ hos suum haperiet C cum S | gloriabi-
tur] honoravit C cum M-M et Brev. goth.

3. tot. v. om. L | in (1°)] praem. et X
Σ^{TC2}MYΦZ²Ψ^DΩ edd. cum S | populo = G*
ΣΠ^HQS*Γ^Ax; populi m cett. cum v. 1 et S;
+ sui XΦ^PΩ edd. cum v. 1 et S | sancta — 4.
multitudine om. Λ^{L*} per homoeoteleuton | admi-
rabitur] Z*; gloriabitur YΦZ². ¶ al. gloria-
bitur S.

4. in] m; praem. et CXΠ^HLMYΦΘZ²Γ

Ψ^DΩ edd. cum ANT-M | in multitudine
AT*; + sancta G† ut vid. | laudem + v. 2
X (~), cf. supra | inter benedictas x; inter
sanctos Z† ut vid. | benedicetur x.

5. ore om. Σ^{C*} | prodivi] cum CY, ZE,
AU, etc.; processu Θ^{HA} cum MAR Ar, AM (²/₁₀),
VIG-T, PS-VIG sol, ILD vgt, etc., cf. 41, 19,
Jo. 8, 42 etc... ¶ al. processu Θ^M. prodivi Θ^A.

6. in (cae)lis feci = GXΣΠ^HLZ*TSx
cum CY te, PS-AU spe, EVA-G, IS Jud; ~ feci
in caelis m cett. | orietur Θ^{H*} | sicut om. X
cum CY te, AU ps, cf. PS-VIG Var | terram]
carnem Ω^{MS}ae.

7. altis] cum CY te; altissimis Λ^LQTΓΩ
edd. cum PS-VIG Var, IS Jud et Resp. Rom.;
altissimi Ψ^D | habito CΘ cum Brev. goth. et
Resp. Rom. (¹/₃), cf. Prov. 8, 12; inhabita(u)i
TΩ^S cum CY te (cod. W) et Resp. Rom. (²/₃).
¶ al. habitavi Θ^M | nubis om. Ω^M.

XXIV. 1. ¶ sapientia XIII. Ω^M (pro XXIII); XX. CΣ; XXIII. Ω^{SJ}; LVIII. Q; LXVIII
MΦ^{RG}; LXXV. Γ^A; Div. sine num. GXLYΦ^PΘ^HZTST^MΨ^P; <sapientia A | <et (1°) GCM | <et
(2°) GCAM | 2. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 4. <in
GCAM | <et GCAM | 5. ¶ ego LXXVI. Γ^A; Div. sine num. Γ^M; <ego GCAM | <primogenita
GCM | 6. <ego GCAM | <et GCAM | 7. <ego GCAM | <et CM.

8 (5) Gyrum caeli circuiui sola
et in profundum abyssi penetravi
et in fluctibus maris ambulavi
9 (6) Et in omni terra steti
et in omni populo 10 (6) et in
omni gente primatum habui
11 (6) Et omnium excellentium et
humilium corda virtute calcavi
et (7) in his omnibus requiem
quaesivi
et in hereditate eius morabor
12 (8) Tunc praecepit et dixit mihi
creator omnium
et qui creavit me requieuit in

tabernaculo meo
13 (8) Et dixit mihi in Iacob inhabita
et in Israhel hereditare
et in electis meis ede radices
14 (9) Ab initio ante saeculum
creata sum
et usque ad futurum saeculum
non desinam
(10) et in habitatione sancta co-
ram ipso ministravi
15 (10) Et sic in Sion firmata sum
(11) et in civitate sanctificata si-
militer requieui
et in Hierusalem potestas mea

8. penetraui || ambulavi (S) | 9. steti || 10. primatum habui (S³²) | 9. in omni (2°) (S) || 10. in omni | 11. omnium — calcaui || 8. in profundum abyssi penetraui (S)? | eius] cuius R? cf. S | 12. et dixit || 13. et dixit (S) | 12. mihi (S) || 13. mihi (S⁹) | 13. habita CΣ^TA, secundum usum Hieronymi | in electis — radices || 16. radicaui — honorificato (S)? | 14. ante saeculum om. R cum S? ~ ante ab initio S | futurum om. S | et (2°) om. Π^H cum S, forsitan recte | 15. et (2°) om. S | sanctificata] cum S²⁴⁸.

Adsunt mx(usque ad v. 11b).

8. caeli om. L* | in (1°) Φ^{G*}Ω^{J*} cum S; om. XΣΦ^{G2}Ω^{MSJ2} edd. ¶ Rab. ant. non habent «in» Iac. | et in fl. — ambulavi om. T* | et (2°) om. st.

9. omnes terra Σ^{C*} | ~ v. 8 et in (o)mni terra steti et in fluctibus maris (a)m-bulavi CΘ^H.

10. in omne gente X.

11. omnium] praem. in Q*, cf. v. praec. | humilium] M*Θ^{M*} (ut vid.) cum CT te; sublimium XM²Θ^{HM2} cum Resp. Rom. ¶ al. humilium Θ^M. Rab. «et humilium corda uirtute calcaui» aliter cantatur in ecclesia Hug. | corda] M*; colla M² cum Resp. Rom. (2/2) et Brev. goth. | uirtutes G* ut vid.; praem. propria Z² cum Resp. Rom. (2/2) et Brev. goth. | ~ calcaui uirtute Π^H | et (3°) om. ΣQΘ^H cum S | ~ omnibus his Q | et (4°) om. Γ^{M*} | in hereditatem Q* | eius] domini Ω²aelvst cum M-M; om. L†. ¶ Rab. «eius» Hug. uel «domini» Iac. | morabor] S*; morabar S² et forsitan m.

12. tum Σ | praecipit L | et dixit om. Σ cum S | creabit in me X.

13. (h)abita CXΣ^TAT^Mm (ut vid.) | in (2°) om. L*M* | srahel C; srlh XΣm; srl Λ^L; isrlh Q; isrl AMYΦ^{RG}Θ^HTSGΨ^D Ω^{MS}; ihl Π^H; irl Z; israel Ω^J edd. | et (3°) om. m ut vid. | meis om. M | ede radices] et eradices G* | ede = XΣ^CΘ, cf. G*; hede C; aede AQ; mittere Γ^M; mitte cett. cum M-M. ¶ al. mitte Θ^M.

14. ab initio] praem. et L; + et Ωagrest | saeculum (1°) Z*; s(ac)cula XY*Θ^HZ² Γ^{A†}Ψ^{D†}Ω^{MS} edd. | creata — saeculum om. Λ^{L*} per homoeotel. | et (2°) om. Π^H cum S | in om. A* | amministraui Γ.

15. et (1°) Y*; om. Y² | syon CXΛ^L Γ^AΨ^DΩa | fructifirmata S*; fructificata S² | sancta CΛ^L | ~ similiter sanctificata X | requieui et] requieuit Φ^{P†} | iherusalem Ca; hierulem L; ihrslem XΣΛ^L; iherlm Q; ierlm Ψ^DΩ^{SG}; irlm Ω^M; ierusalem relvst.

8. <gyrum GCAM | <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | 9. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 11. <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCAM | 12. <tunc GCAM | <et (2°) CAM | 13. <et (1°) CAM | <in (1°) GM | <et (2°) GCM | <et (3°) GCAM | 14. ¶ ab LXXVII. Γ; Div. sine num. A; <ab GCM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 15. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | <similiter M | <et (3°) GCAM.

- 16 (12) Et radicavi in populo hono-
 rificato
 et in parte Dei mei hereditas
 illius
 et in plenitudine sanctorum de-
 tentio mea
 17 (13) Quasi cedrus exaltata sum
 in Libano
 et quasi cypressus in monte Sion
 18 (14) Et quasi palma exaltata sum
 in Cades
 et quasi plantatio rosae in Ieri-
 cho

- 19 (14) Quasi oliva speciosa in campis
 et quasi platanus exaltata sum
 iuxta aquam in plateis
 20 (15) Sicut cinnamomum et aspal-
 tum aromatizans odorem dedi
 quasi myrra electa dedi suavi-
 tatem odoris
 21 (15) Et quasi storax et galbanus
 et ungula et gutta
 et quasi libanus non incisus va-
 poravi habitationem meam
 et quasi balsamum non mixtum
 odor meus

16. et (2°) om. C cum Θ , forsitan recte | mei om. Θ | in plenitudine — mea] cf. v. 3 in pleni-
 tudine sancta, v. 4 in multitudine electorum, v. 13 in electis meis ede radices; om. Θ | 17. in
 monte] cum Θ^A | 18. in cades] cf. Θ^{248} | 19. quasi (1°)] praem. et G*C cum Θ^{AS} , forsitan recte, sed
 cf. et quasi septies in contextu | iuxta aquam] cum Θ^L | platanus (Θ) || in plateis; vel in campis (Θ) ||
 in plateis? | 21. storax || galbanus (Θ); vel et quasi storax (cf. Θ) || et quasi libanus (Θ)? | quasi
 libanus — uaporaui (cf. Θ) || quasi balsamum — odor meus (cf. Θ) | non incisus ($\alpha\tau\omicron\mu\omicron\varsigma$) ||
 uaporaui ($\alpha\tau\mu\iota\sigma\alpha$) || odor ($\alpha\tau\mu\iota\varsigma$).

Adest m.

16. et radicaui] T*; (h)eradicaui Y*
 T² | radicaui Q* | honorifico Ω^M ; hono-
 rato Θ^H | et (2°) om. CXm cum Θ | in partes
 $\Pi^H\Theta^{HAM*}\Omega_{agrels}$ | illius] (e)ius C Θ^H |
 mea om. Ω^M .

17. quasi (1°)] praem. et X | in libano —
 18. exaltata sum om. m per homoeotel. | cy-
 praessus Q; cupressus G*L $\Phi^{RG}Z^*$; cipres-
 sus X $\Sigma\Phi^PZ^*T^*\Omega^Ma$; cipressus Λ^L ; cyprissus
 ΩJ^* | in montem CX $\Lambda^L\Upsilon^A\Upsilon^D$ cum ANT-M (1/2)
 et Brev. goth. | syon CX $\Lambda^L\Upsilon^A\Upsilon^D\Omega a$.

18. et (1°) om. $\Pi^H\Theta\Omega$ edd. cum Θ |
 chades C | quasi (2°) om. Z* | ihericho C;
 iherico X ΣQ ; hierico $\Lambda^L\Omega Jm$; hiericho Y;
 iericho $\Theta^H\Omega^{MS}$ edd.

19. quasi (1°)] praem. et G*CM Θ^H
 cum ANT-M (1/4), Brev. goth. (2/3) et Θ^{AS1} |
 exaltata — 20. cinnamomum in ras. brev.
 spat. Φ^{P2} | exaltatus sum Q; exaltatus*
 Θ^{M*} | iuxta aquas C $\Sigma(\sim ante et q. plat.)$

Υ^Dm cum M-M (1/2), cf. Is. 44, 4, Ez. 31, 7,
 etc... | aqua Φ^{P2} . ¶ « iuxta aquam in pla-
 teis » hic finit versum Rab. Hug.

20. cinamomum $\Sigma^C\Gamma^A\Upsilon^D a$; cynamo-
 mum Q $\Theta^H\Omega m$; cynamomum C $\Pi^HY\Phi^{P2}$
 Θ^{AM} ; cynamum S*; cinnamum X | aspal-
 tum] M*Q*Z*m; asfaltum X $\Sigma\Lambda^L$; hasfaltu
 C; aspal*um Γ^{M*} ; balsamum M² $\Upsilon\Phi Z^*T$
 $\Upsilon^D\Omega$ edd.; balzamum Q². ¶ al. « balsa-
 mum » Θ^{MS2} | aromatizans odorem] *****
 ΣT^* | quasi] praem. et a | myrra] mult L† |
 odorem X.

21. et (1°) om. Θ^H cum ANT-M, M-M
 et Θ | storax] Z²; istorax Z²m; torax XY*T*;
 thorax QS. ¶ al. storax S² | galuanus Λ^{L*} ;
 calbanus S Γ^{M*} ; *albanus G*; balsa[mus]
 Z† | ungula] stacten X, cf. Θ | ~ gutta et
 ungula Θ^H | et (3°) om. Σg | incisus Ω^M ;
 incensus C Σm cum M-M (1/2) et Brev. goth.
 ¶ al. incensus Θ^M | quasi (3°)] qua Φ^G .

16. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 17. <quasi (1°) GCAM | <et GCAM |
 18. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 19. <quasi (1°) GCAM | <et GCAM | <in (2°) M |
 20. <sicut GCA | <quasi GCAM | 21. <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | <habitationem G |
 <et (6°) GCAM.

- 22 (16) Ego quasi terebinthus extendi ramos meos
et rami mei honoris et gratiae
23 (17) Ego quasi vitis fructificavi
suauitatem odoris
et flores mei fructus honoris et honestatis
24 (0) Ego mater pulchrae dilectionis et timoris et agnitionis et sanctae spei
25 (0) In me gratia omnis vitae et veritatis
in me omnis spes vitae et virtutis

- 26 (19) Transite ad me omnes qui concupiscitis me
et a generationibus meis implemini
27 (20) Spiritus enim meus super melle dulcis
et hereditas mea super mel et favum
28 (0) Memoria mea in generatione saeculorum
29 (21) Qui edunt me adhuc esurient
et qui bibunt me adhuc sitient

22. rami mei] cum Θ^O 248; + rami C cum Θ | 23. suauitatem odoris] cum Θ^{248} | 24. cum Θ^L | 25. in me (1°) — ueritatis || in me (2°) — uirtutis? *aliter et obscurius* Θ^L | 26. omnes] cum Θ^S | 27. spiritus meus (cf. Θ) || 28. memoria mea (Θ) | 27. et fauum] cum Θ^A | 28. in generatione] cf. 26. generationibus?; om. Θ | saeculorum om. Θ .

Adest m.

22. ego + quoque A^3 | terebinthus] Z^* ; therebentus S^* ; therebintus $\Omega^S ma$; therebynctus C; teribyntus Θ^H ; terebynthum Θ^{A*} ; terebynthus $\Pi^H \Theta^{A2M} \Gamma^M$; terebintus Y; terebinctus Σ^T ; terebyntus M; tere*****hus Γ^A ; terebintus $X \Sigma^C \Lambda^L A Q \Phi Z^S \Psi^D \Omega^{MJ}$ | expandi $C \Sigma^C \Theta^H m$ cum *BEA Apc, ANT-M et Brev. goth.* ($2/3$), cf. *Is.* 6, 13 | honores $GT^* S^*$; odoris A; *praem.* rami C cum *ORA Vis, ANT-M* ($1/2$), *Brev. goth.* ($2/3$) et Θ | gratia Y^* ; gloria Γ .

23. in suauitate odoris A; ~ (o)dorem suauitatis $C \Theta^H$, cf. 39, 18 etc... | et flores] odores Θ^{H*} | fructum Φ^P ; flores Σ cum *M-M et Brev. goth.* | honeris $L^\dagger$; (o)doris $CM \Phi \Omega^M$; *praem.* odoris Y^* . ¶ al. odoris Θ^{MS} . « honoris » *Hug.* Rab. « honoris » ant. « odoris » *Iac.*

24. agnitionis] magnitudinis AQ . ¶ « agnitionis » *Hug.* | et (3°) om. Π^{HT} cum *Brev. goth.* | sancti $A^\dagger$.

25. ~ omnis gratia Ω^M cf. *infra* | uit(a)e (1°)] in *ras.* Ω^{J2} ; ui(a)e *aest* cf. *Jo.* 14, 6. ¶ Rab. ant. « uite » *Iac.*, item *Hug.* + greci non habent « uie » *Iac.* | ueritatis] uirtutis m; hereditatis X | omnes spes $Y^* T^* S^*$ | uirtutis] ueritatis Π^{H*} .

26. a me Φ^P | omnis Φ^{P*} | meis om. A | adi(n)plemini *mr* cum *ANT-M* ($1/2$), *M-M* ($1/2$) et *Resp. Rom.*; inplebimini Γ^A .

27. melle = $G^*(ut vid.) X \Pi^{H*} AM^* Q Y^* \Phi^{RG} Z^* T^* S^* \Gamma^m$; me Z^* ; mel Z^3 *cett.* cum *AN Mt h, M-M et Brev. goth.* | dulce Y^* ; dulces T^* ; dulcior X | super (2°) — 28. mea om. X *per homoeotel.* | super mel et fauum] uita aeterna Z^* .

28. mea om. Γ^{M*} | generatione] $Q^* m$; generationi L^* ; genera(t)iones $GQ^2 arel vst.$ ¶ uel minus recte « generationes » *Iac.* | *schm m.*

29. tot. v. om. m^* | edent Z^* cum *EUS-G* ($1/3$) | esuriant Π^H | bibent $\Lambda^L \Pi^{H*} Z^* S^* \Gamma^M$ cum *EUS-G* ($1/3$) | sitiunt Π^{HY} .

22. <ego GCAM | <et (1°) GCAM | 23. <ego GCAM | <et (1°) GCAM | 24. <ego GCAM | <et (1°) C | <et (2°) M | 25. <in (1°) GCAM | ¶ in (2°) LXXVIII. Γ ; <in (2°) GCAM | 26. <transite GCAM | <et GCM | 27. ¶ spiritus LXXVIII. Γ ; <spiritus GCAM | <et (1°) GCAM | 28. <memoria GCAM | 29. <qui (1°) GCAM | <et GCM.

- 30 (22) Qui audit me non confundetur
et qui operantur in me non peccabunt
31 (6) Qui elucidant me vitam aeternam habebunt
32 (23) Haec omnia liber vitae testamentum Altissimi et agnitio veritatis
33 (23) Legem mandavit Moyses in praeceptis iustitiarum et hereditatem domui Iacob et Israhel promissionis
34 (6) Posuit David puero suo excitare regem ex ipso fortissi-

- mum
in throno honoris sedentem in sempiternum
35 (25) Qui implet quasi Phison sapientiam
et sicut Tigris in diebus novorum
36 (26) Qui adimplet quasi Eufra-tes sensum
qui multiplicat quasi Iordanis in tempore messis
37 (27) Qui mittit disciplinam sicut lucem
et adsistens quasi Geon in die vindemiae

31. cf. v. 30 et 44, et Dan. 12, 2-3 | 32. uitae || testamentum (Θ) | agnitio ueritatis om. Θ | 33. legem (Θ) || in praeceptis iustitiarum | domui || promissionis (επαγγελίας); vel promissiones (X cum Θ) || hereditatem? vel <promissiones posuit dauid puero suo Θ? | iacob (Θ) || israhel | 34. tot. v. om. forsitan Θ (vox in sempiternum non antiquissima videtur) cum Θ; cf. Lc. 1, 32-33 | 36. adimplet (Θ) || multiplicat | 37. mittit || adsistens | emittit CX, forsitan recte, cf. Θ.

Adest m.

30. audiunt CΘ^HZ*Y^D cum Brev. goth. (1/2); a*du*t m* ut vid. | confundentur CΘ^HZ*Y^D cum M-M et Brev. goth. | peccant C cum Brev. goth.

31. qui lucidant Σ^T*C; praem. et Y | aeternum A* ut vid. | habebunt] possidebunt CΘ^H cum M-M et Brev. goth.

32. liber uitae] liberabite m | lib*er Y* ut vid. | uitae + meae L* | testamen- tum] m; praem. et G²XMQYΦΘZ²S²Γ²Y²Ω edd.

33. moyses GAmg; moises Σ^CT; domi- nus moysi X | in om. Θ^H | iustitiaerum Q*; iustitia eorum Q³ | et (1°) om. X | domus XL*; domini Ω^Ma | isrlh Q; isrl GAMY² Φ^RG²TSΓ²Y²Ω^MS; irl LZ; ihl Π^H; israel Ω^J grelbst; srabel C; srhl XΣm; srl Λ²Y* | promissionis] G*Z²m; promissiones G²XΣ Λ²Z*³ΓΩ edd. cum Brev. goth.

34. dauit Π^H; dauuid Z* | exitare Λ^L;

excita T* | fortissimo Q*; ortissimum G*; + et Ω edd. | honoris] horis Y^P.

35. adinplet X, cf. v. seq.; impl*it m | fison CXΣLQm; physion Λ²YΘSΩ^{SJ} | sapientiam] scientiam CΘ^H cum Brev. goth. (1/2); scientia X cum ANT-M et Brev. goth. (1/2) | tygris CXΛ²YΘST^MY²Ω | in dies Z*.

36. qui (1°) praem. et A | eufrates Y; heufrates C; eufratis S*; eufraten X; euphrates Φ^RG²Zgrelbst; eufratres G | quasi (2°) qua simul L* | ihordanis C; iordan- nis S*; iordanes A; iordannes m | tempore] t***ore Y* | messis] ¶ al. mensis Θ^M.

37. mittit] Y*; (e)mittit CXY²Z*S | disciplinam + suam Y^D | sicut] quasi X | et om. Qm cum Θ | geon] Λ^L*Φ^P*T*; gion Λ^L²Π^HQΦ^P²Z*T²; ghon m; gehon Crelbst; gihon g; gyon Ωa | in diem Σ; in diebus C cum Brev. goth. et Θ; in tempore Λ^LΠ^H LTS.

30. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 31. <qui GCAM | 32. ¶ haec Div. sine num. S; <haec GCAM | <testamentum CM | 33. <legem GCAM | <et (1°) GCAM | 34. <posuit GCAM | <fortissimum A | <in (1°) CM | 35. <qui GCAM | <et GCAM | 36. <qui (1°) GCAM | <qui (2°) GCAM | 37. <qui GCAM | <et GCAM.

38 (28) Qui perficit primus scire ipsam
et infirmior non investigavit eam
39 (29) A mari enim abundavit co-
gitatio eius
et consilium illius abyssu magna
40 (40) Ego sapientia effudi flumina
41 (30) ego quasi tramis aquae in-
mensae de fluvio
ego quasi fluviu Doryx

et sicut aquaeductus exivi a pa-
radiso
42 (31) Dixi rigabo meum hortum
plantationum
et inebriabo pratus mei fructum
43 (31) Et ecce facta est mihi tramis
abundans
et fluviu meus propinquavit ad
mare

38. perficit ΣT cum Θ , forsitan recte | infirmior $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ | inuestigabit CXA, lectio facilior | 39. abundabit CX | ab abyssu m cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 40. ego — flumina || 41. ego (1°) — fluuiio (Θ) || ego (2°) — doryx | 40. ego sapientia] cum Θ^{248} | effodi Z^* cum $\mathfrak{K}$ (ut vid.) et Θ^{106} | 41. aquae inmensae om. Θ | a paradiso] $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 42. hortum (Θ) || plantationum; pratus (Θ) || fructum? cf. Θ^{248} | pratum meum fructiferum CX, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 43. propinquavit] cum Θ .

Adest m.

38. perficit ΣQZ^*T cum Brev. goth. et Θ | primum Θ^H cum Brev. goth. (1/2); primos Λ^L | seipsam Γ ; illam g | inuestigavit = $G\Sigma\Lambda^LQY$ cum 171, Brev. goth. (2/2) et Θ ; inuestigabit cett.

39. a mari] alienari Ω^M | (a)bundabit CX $\Pi^H\Phi^{RP}\Theta^{AM}ZT\Gamma^M\Omega^{MS}$ magrel's. ¶ Rab. « habundabit » Hug. | cogitatus X, cf. Θ | eius] illius X Λ^L | consilium Λ^L (c in ras.); consilio m ut vid. | illius] eius $Z^*\Psi^D$; i(p)sus X Σ cum Brev. goth.; + est Ω^M | abyssu = $G\Sigma Z^*\Gamma^{M2}$; (a)byssus CX cum 171; ab abyssu $\Lambda^L \Pi^H M\Phi^P T\Gamma^{AM*}$ (ut vid.) $\Omega^J m\epsilon$ cum Brev. goth. et Θ ; in abyssu $ALY\Phi^{RG}\Theta Z^2\Psi^D\Omega^{MS}$ agrel's; in abyssum Q. ¶ Rab. ant. « ab abyssu » Iac., item Hug. | magna] in ras. Ω^J ; magno AL.

40. effudi] m; effundi $AQ\Gamma^M$; effodi Z^* cum Θ^{106} .

41. quasi (1°)] qua L^* ; om. Σ cum Brev. goth. | tramis] $G^*\Lambda^L T^* S^*$; trames $G^2\Sigma\Lambda^L MY\Phi\Theta Z^2 S^2 \Gamma^P \Omega^{M2}$ (tra corr.)^{SJ} m edd. cum Brev. goth. | inmende Ψ^D ; in messe X Π^H cum Brev. goth., cf. v. 36 | de fluuiio] Y^*m (ut vid.) cum Θ ; defluo $CXY^2\Theta^{HA2M}T^*$ (ut vid.) cum Brev. goth.; de fluuiio ΣT^* ; de flumine T^2 ; deflui Θ^{A*} . ¶ Rab. « de fluuiio » Hug. al. minus recte « defluo » Iac. | ego

(2°) — doryx om. X | fluuius] fluuii $\mathfrak{w}\epsilon$ | doryx] cum Θ^{443*} ; dorix $\Sigma\Pi^H ALQZ\Gamma^M\Psi^D\Omega^m$ (ut vid.) agrel's; durix Y^* ; uorax Y^2 ; diorix $\mathfrak{w}\epsilon$ cum Brev. goth.; dorax $C\Phi^{R\Theta}$; dorex S^* ; doris Γ^A . ¶ al. dorix Θ^M | sicut] quasi C | exui X | a] G^* cum AM Ps, PAU-N et Brev. goth.; de $G^2\Sigma \Lambda^L \Pi^H LMY\Phi Z\Gamma^P \Omega^{M2}$ magrel's | paradysi S^* .

42. dixi] praem. et X | hortum] M^* ; ortum X $\Sigma^C M^2 Y^* \Psi^D \Omega^m$ | meum om. $\Omega^{MS}ae$ | ~ hortum meum $L\Theta^H Z^* \Psi^D g\mathfrak{r}\mathfrak{l}\mathfrak{b}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ | plantationem Q^* ; + mearum CZ* | inebrio S^* | pratum meum fructiferum CXZ*, cf. Θ | pratus = $G\Sigma\Lambda^L T^* \Gamma$; partus $\Sigma T^A L^2 \Pi^H ALMQ Y\Phi^{RG}\Theta Z^2 S^2 \Psi^D \Omega^m$ agel; pardus m ut vid.; parcus Φ^P ; partes T^* ; partis S^* ; prati $r\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; parti $\mathfrak{w}$ | fructum] T^* ; fructus AT^2 .

43. ecce om. g | facta] G^* ; factus $G^2AM QY\Phi\Theta Z\Gamma^P \Omega^m$ edd. cum 171 et Brev. goth. | mihi trames in ras. brev. spat. Ω^J | mihi om. Y | tramis] $G^*\Lambda^L T^* S^*$; trames $A^2 L^*$; tramen A^* ; trames $G^2\Sigma\Lambda^L MY\Phi\Theta Z^2 T^2 S^2 \Gamma^P \Omega^m$ edd.; riuus Z^* | habundant Π^H ; inhabundans Σ^C | et (2°) om. a | ~ meus fluuius Ω^M | propinquabit $G^*X\Theta^{AM}$; a(d)-propinquavit $C\Theta^H \Omega^J m$ edd. cum Brev. goth.; appropinquabat Ω^{S*} ; appropinquabit Ω^{S2} | ad om. Π^H | mare] me Y^* .

38. <qui GCAM | <et GCAM | 39. <a GCAM | <et GCAM | 40. <ego GCAM | 41. <ego (1°) GCAM | <ego (2°) GCAM | <et GCM | 42. <dixi GCAM | <et GCM | 43. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

44 (32) Quoniam doctrinam quasi an-
telucanum inluminabo omnibus
et enarrabo illam usque in lon-
ginquo

45 (0) Penetrabo inferiores partes
terrae
et inspiciam omnes dormientes
et inluminabo sperantes in Deo

46 (33) Adhuc doctrinam quasi pro-
phetiam effundam
et relinquam illam quaerentibus
sapientiam
et non desinam in progenies illo-
rum usque in aevum sanctum

47 (34) Videte quoniam non soli
mihi laboravi
sed omnibus exquirentibus veri-
tatem

XXV. ¹ In tribus placitum est spi-
ritui meo
quae sunt probata coram Deo
et hominibus

² (1) Concordia fratrum et amor
proximorum

et vir et mulier sibi consentientes
³ (2) Tres species odivit anima mea
et adgravor valde animae illo-
rum

44. quoniam] cum 248 | omnibus om. 2 | illam] cum 2L | 45. versus quem om. 2, eschatologiam
iudaicam sapit | 46. relinquam illam (2) || non desinam (cf. v. 14) | quaerentibus sapientiam ||
47. exquirentibus ueritatem (2) | in progenies illorum (cf. 2) || usque in aevum | sanctum
om. 2 | 47. ueritatem] 2? cf. 2.

XXV. 1. placitum est spiritui meo] cf. 2; + et A cum 2 et 2 ut vid. | sunt] cum 263 |
2. uir et mulier] cum 260 248.

Adsunt mb(a v. 1)x(a v. 1).

44. quon.] in ras. Ω³ | doctrinam] T*;
doctrina QT³; praem. non Γ^A | ant.] luga-
num Σ^T*C | inluminabo CΣΛ¹Φ^FΘ^Hω cum
IS Jud., Brev. goth. et 2; praem. et Y; om.
Π^H* | omnibus] Z*; omnes Z³ | enarrabo]
Π^H2 (n in ras.); narrabo QΘ^H cum Brev.
goth.; enarro X | illam] in ras. Ω³; eam C |
in] ad LYarelvst | longinquo] Z³T*S*;
longin(qu)um ΣΛ¹Π^HLMΘZ³T³S³Ω edd.
cum Brev. goth.; longuo Y*.

45. penetrabo + omnes Ω^{MS}arelvst
cum IS fi, Jud. ¶ «penetrabo inferiores par-
tes» Hug. | et (1°) om. ΣL cum IS Jud. |
inluminabo + omnes XΣΛ¹MYΦ^ΘM²Z²
Ψ^DΩ edd. cum IS Jud. | deum X cum AN Mt h,
IS (2/2) et Brev. goth.; domino CYΦZΨ^DΩ edd.

46. doctrina Y* | prophetiam] Φ^P2
(m in ras.); profetam Σ^T | illam + in gene-
rationes scilicet X cum 260-61 | desinam] Z*;

desinet Z² | in (1°)] Z*; om. MYΦ^{RG}Z²Ψ^D |
eorum Ω^S | aevum] cum scr. Ψ^D.

47. uide Y | quoniam + ab ε^{uo} Z² |
soli] Γ^M*; solum ΣΘ^HΓ^M2Ψ^DΩ^MJ. ¶ Rab.
«solum» Hug. | ~ mihi soli X cum 171 et
ANT-M, cf. 2 | sed + et Σ^C2Π^H | inquiring-
tibus AQ.

XXV. 1. beneplacitum Ω^S | spiritui]
x*; spiritu x² | meo + et AΘ^{AM}, cf. 2 | sunt
om. Σ^T | prolata Ψ^D* | hominum Π^H*.

2. et mulier] cum muliere Λ^LTSb |
sibi] praem. bene Λ^LMTSΩbarelvst; praem.
bonae Φ^P; + bene Ω^S. ¶ Rab. «bene sibi»
Hug. | consentient* T*; consentiente T²;
sentientes S*.

3. odit XLΘ^Hbx cum VAL h et REG Ser,
cf. 50, 27 | adgravior Ψ^D*; a(d)grauabor
Λ^L*QYΘ^HAM*Z*T²x | ualde om. Σ^T* | anima
Y; animis X; uitae C cum 2, cf. 171 (bita).

44. <quoniam GCAM | <et GCAM | 45. <penetrabo GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM |
46. <adhuc GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCA | <progenies M | 47. <videte GCAM | <sed GCAM.

XXV. 1. ¶ in XXV. Ω; LVIII. Q; LXVIII. MΦ^{RG}; LXXX. Γ; Div. sine num. YΦ^PΨ^D;
<in GCA | <quae GCAM | 2. <concordia GCAM | <et (2°) GCAM | 3. ¶ tres XIII. AΘ^{AM};
LX. Q; <tres GCM | <et GCAM.

- 4 (2) Pauperem superbum et divitem mendacem
et senem fatuum et insensatum
5 (3) In iuventute tua non congregasti
et quomodo invenies eam in senectute tua
6 (4) Quam speciosum canitiae iudicium
et presbyteris cognoscere consilium
7 (5) Quam speciosa veteranis sapientia

- et gloriosis intellectus et consilium
8 (6) Corona senum multa peritia
et gloria illorum timor Dei
9 (7) Novem insuspicabilia cordis
magnificavi
et decimum dicam in lingua
hominibus
10 (7) Homo qui iucundatur in filiis
vivens et videns subversionem
inimicorum
11 (8) Beatus qui inhabitat cum muliere sensata

4. fatuum] cf. $\mathfrak{S}^{52V}$ | 5. tua (1°)] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | eam] lectio difficilis, cf. $\mathfrak{S}$; om. CΣA cum $\mathfrak{S}$ | senecta XA, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 7. ueteranis] cum $\mathfrak{S}$ | 8. illorum] eorum XA | 9. insuspicabilia] cum $\mathfrak{S}^{52}$ | hominibus || 10. homo ($\mathfrak{S}$) | 11. habitat CΣA, cf. 24, 13.

Adsunt mb(v. 4)x(usque ad v. 8).

4. superbum] fastidiosum X | et (1°) om. $\Lambda^L \mathfrak{st}$ | mendacium Π^H* | et (2°) om. $\mathfrak{st}$ | sene b; semen $\text{lb}\mathfrak{s}^*$ | insensatum] deficientem sensu X cum $\mathfrak{S}$.

5. in (1°)] *praem.* qui $\text{AL}^* \text{Qx}$ cum *AU spe*; *praem.* qu(a)e CΣY²(Y*³ om.) $\Theta \text{Z}^* \mathfrak{s} \Psi^{\text{D}2} \Omega \text{arel}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ cum 171, *AM Ps, Val, CAn co et* $\mathfrak{S}^{\text{AL}'}$ | congregas x; comparasti X; + sapientiam X | et] $\Psi^{\text{D}*}$; om. $\text{CII}^{\text{H}} \text{LZ}^* \Psi^{\text{D}2} \Omega \text{arel}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ cum 171, *AM, AU spe et CAn* | uenies Φ^{P} | eam = GX Π^{H} ; ea $\Sigma^{\text{T}2} \Lambda^{\text{L}} \Theta \text{Z}^* \text{TST} \Gamma \text{x}\mathfrak{a}$ cum 171 et *AU spe*; om. $\Sigma^{\text{T}*}$ cett. cum $\mathfrak{S}$ | senectu L^* ; senecta XA cum *CAn* | ~ in sen. t. inuenies (+ ea a) $\text{arel}\mathfrak{b}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$.

6. speciosa X; speciose Θ^{H} ; speciosi Σ ; sponsum Ω^{M} ; bonum est Z^* | canitiae iudicium] canities iudicum X; iudicibus cani Σ | canitiae] $\text{M}^* \Theta^{\text{M}*} \text{Z}^*$ cum *AU spe*; cani(t)i(c) $\text{Y}^2 \Phi^{\text{RG}} \Theta^{\text{M}2} \text{T}^2 \Omega$; cani(t)i(e)i $\text{M}^2 \text{Z}^2$ edd.; canitiem LY^* ; canitii T^* | iud. + in sensu Z^* | et om. X | presbyteres Σ^{C} ; uetusti X; *praem.* a $\text{Y}\Theta\text{S}$ | cognoscere consilium] consilii scientia X | cognosce S.

7. tot. v. om. $\Sigma^{\text{T}*} \Pi^{\text{H}}$ per *homoeotel.* |

quam om. X | spetiosa Γ^{A} ; spetiosi Q; speciosum Λ^{L} ; preclara X | ueteranis] $\Omega^{\text{J}3}$ (nis in ras.); ueterani $\text{M}^* \text{QY}^2 \Phi \Psi^{\text{D}}$; ueterans $\Sigma^{\text{T}2}$; ueterem Y^* ; uetera Ω^{M} ; senum X cum $\mathfrak{S}$ et v. 8 | sapientia x; sapientiam AY^* | et gloriosus $\text{Z}^* \Omega^{\text{MS}} \text{rel}$; honestatus X. ¶ Rab. « gloriosus » Hug. et Iac. + ant. « gloriosis » greci « glorificatis » Iac. | intellectum $\text{C}\Theta^{\text{H}} \text{m}$ (ut vid.); in intellectu X | et (2°) om. $\Sigma^{\text{T}*} \text{x}$ | consilia L; consilio X.

8. coronam $\Pi^{\text{H}*}$; *praem.* et $\Gamma^{\text{M}*}$ | in multa $\Omega^{\text{S}} \mathfrak{a}$ | per.] patiencia Ω^{S} | eorum XA.

9. suspicabilia w | in corde w ; in corde meo Z^* cum $\mathfrak{S}^{\text{SAOL}'}$ | ~ magnificavi in corde meo Z^* , cf. $\mathfrak{S}$. ¶ greci « suspicabilia beatificavi in corde meo » Iac. | decimam AQ cum 171 ut vid. | in lingua hominibus] in ras. $\Omega^{\text{J}2}$ | in linguam $\text{LT}^* \text{S}^*$ | ~ in lingua dicam X | hominum Z^* .

10. iocundabitur T | inimicorum + suorum $\text{CX}\Phi^{\text{P}} \Theta \Omega \text{arel}\mathfrak{b}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$. ¶ *reprobant* « suorum » Hug. et Iac.

11. inhabitat = $\text{G}\Pi^{\text{H}} \text{T}\text{S}^* \Gamma \Omega$; habitat cett. cum 171, cf. Ps. 83, 5 | cum mulierem

4. <pauperem GCAM | <et (2°) GCAM | 5. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 6. <quam GCAM | <et GCAM | 7. <quam GCAM | <et (1°) GCAM | 8. <corona GCAM | <et GCM | 9. ¶ novem LXI. Q; <novem GCAM | <et GCAM | 10. <homo GCAM | <vivens GCA | <et M | 11. <beatus GCAM.

- et qui in lingua sua non est lapsus
 et qui non servivit indignis se
 12 (9) Beatus qui invenit amicum verum
 et qui enarrat iustitiam auri audienti
 13 (10) Quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam sed non est super timentem Deum
 14 (11a) Timor Dei super omnia superposuit
- 15 (0) Beatus cui donatum est habere timorem Dei
 (11b) qui tenet illum cui adsimilatur
 16 (0) Timor Dei initium dilectionis eius
 fidei autem initium adglutinandum est ei
 17 (0) Omnis plaga tristitia cordis est et omnis malitia nequitia mulieris est
 18 (13) Et omnem plagam et non plagam videbit cordis

11. sua] cum Θ^{493} ; om. T cum Θ , forsitan recte, cf. 28, 30 | indigno $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 12. amicum (cf. Θ) || uerum (cf. Θ)? | iustitiam om. Θ | 13. sapientiam (Θ) || scientiam | timentes G | dominum C Σ C cum Θ | 14. domini CX cum Θ | omnia] cum $\Theta^{L'}$ | 15. beatus — dei] cum P.G. 89, 1832A (om. habere) | 16. timor — ei] cum Θ^L | fidei] cum Θ ; fides $\mathfrak{K}$ cum Θ^L ? non videtur, cf. adglutinandum *infra* | 17. omnis plaga — mulieris est || 18-19. et omnem plagam — mulieris (Θ) | 17. omnis plaga] cf. $\mathfrak{H}$ | est (2°) om. X Σ A, forsitan recte | 18. uidebit om. $\mathfrak{K}$ cum Θ , ut vid.

Adsunt mx(vv. 12-16a).

s(e)nsatam AQ* | in] Z*; om. $\Lambda^L\Pi^H$ AMQ Y* Φ Z Σ S Ψ D Ω M Σ edd. | sua om. TS* cum Θ , cf. 28, 30 | non ser(u)it Σ ; non seruuit L*; conseruiuit T | indigni Ψ D | se om. S† | ~ ind. se non ser. C Θ^H .

12. beatus] Y*; felix SY Σ | uerum + ad animam suam C; + ad animum suum $\Phi^P\Theta^H$ Z* | narrat L* Φ^R cum 171 et AU Ps | iustitiam + suam C | in (om. Θ^H) aurem audientis C Θ^H , cf. HI Ps h; in[...] m | auri] cum CY te et AU Ps; aurem Q*S; aure Λ^L ; praem. in Λ^L Sm | adienti Π^H *. ¶ « auri audientis » Rab. « in aurem audientis » Hug.

13. est + quisquam X | timentem] cum PS-AU spe (cod. S) et Θ ; timentes GZ* T* Γ Ψ D cum 171 et PS-AU spe (codd. MVLC); menentem Π^H * | deum] Z* cum PS-AU spe; deo Θ^{A*} ; dominum C Σ MY Φ Z Σ grebust cum 171 et Θ .

14. dei] Λ^L * cum AU spe; domini CX $\Sigma^C\Lambda^L\Sigma^Y\Theta^H$ cum 171, PS-AU spe, HI Is et Θ |

superposuit] $\Lambda^L*\Pi^H$ (it in ras.); superposniture Λ^L ; posuit T; praem. se Ω^{SJ*} edd. cum PROS Coll (codd.) et voc. ¶ Rab. et ant. non habent « se » Hug. et Iac.

15. beatus + est x; + uir Φ^P Z* cum PS-CY sng; + homo Ω^S edd. | datum Σ x | timorem dei qui in ras. brev. spat. Ω^{J2} | tenet] Γ^{M*} ; timet XAQY Θ Γ^{M2} x. ¶ al. tenet Θ^M .

16. dei] Λ^L *; domini X Λ^L | dilectionem Ω^S | eius] illius C; om. T*S* Ω^S ; + est X | autem om. Γ^{M*} | adglutinatum C Θ^H ; inglutinandum T*; ad glutinandum Ω | post ei duas lineas sine scriptura reliquit C.

17. tristitiam Y*; tristitiae Q* | est (2°) = GC Σ T Σ $\Pi^H\Phi^P\Theta$ TS Γ ; om. cett. cum Brev. goth.

18. omnis plaga XL | et non plagam] Z* Σ ; om. XZ Σ | pl. (2°) | plaga L | uidebit cordis] M Σ ; uitauit cordis M*; uita uecordis M Σ ut vid. | uidebit] T*; uidebitur L; uitabit X $\Lambda^L\Pi^H$ ST Γ ; uitauit T Σ ; om. $\mathfrak{w}$. ¶ al. uidebit S.

<et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 12. <beatus GCAM | <et GCAM | 13. <quam CAM | <sed CAM | 14. <timor GCAM | 15. <beatus GCAM | <qui GCAM | 16. <timor GCM | <fidei GCAM | 17. ¶ omnis (1°) XXI. C Σ C; LXII. Q; LXX. M Φ R Θ ; LXXXI. Γ ; Div. sine num. LY Φ^P TS Ψ D; <omnis (1°) GA | <et GCM | 18. <et (1°) CAM.

- 19 (13) et omnem nequitiam et non
nequitiam mulieris
20 (14) Et omnem obductum et non
obductum odientium
21 (14) et omnem vindictam et non
vindictam inimicorum
22 (15) Non est caput nequius super
caput colubri
23 (15) et non est ira super iram ini-
mici
(16) Commorari leoni et draconi
placebit
quam habitare cum muliere ne-
qua

- 24 (17) Nequitia mulieris inmutat fa-
ciem eius
et obcaecabit vultum suum tam-
quam ursus
Et quasi saccum ostendit (18) in
medio proximorum eius
25 (18) et audiens suspirabit modicum
26 (19) Brevis malitia super malitiam
mulieris
sors peccatorum cadat super
illam
27 (20) Ascensus harenosus in pedi-
bus veterani
sic mulier linguata homini quieto

22. nequius om. Θ | 23. inimici] G* (ut vid.) CX cum Θ et v. 21; mulieris G²ΣA cum Θ et vv. 19, 23c et 24, forsitan recte | 24. faciem] cum Θ ²⁴⁸ | obcaecabit (Θ) || ostendit | tamquam ursus (Θ ^{SAL}) || quasi saccum (Θ ^B) | <in medio C cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ sed cf. et initio v. seq. | proximorum] cum Θ ^O 248 | eius om. C cum $\mathfrak{H}$ | 25. suspirabit] cum Θ ²⁴⁸; suspirauit CΣ^T cum Θ | 26. brevis] cum $\mathfrak{H}$; + omnis CXΣA cum Θ .

Adsunt m(usque ad v. 27, in)x(vv. 22-23a).

19. et non nequitiam] Z*³; om. Z³ | neq. (20)] nequitia Π^H.
20. omnem] M*; omne M²Y | od.] Φ ^{P*} ut vid.; audientum X; oboedientium Φ ^{P2}.

21. et non uindictam om. M* per homoeotel. | inimicorum] Γ^{A*}; mulieris Γ^{A2}.

23. iram] ira Σ^CΛ^LAY*Ψ^{D*} | ini-
mi(c)i = CXΛ^LZ*T*Smx cum 171, Brev. goth. et Θ ; ***** G*; inimici mulieris Θ ^{H*}; mulieris G² cett. cum CHRY (2/3) et PS-FU. ¶ mulieris Λ^L. al. mulieris S | ~ draconi et leoni X cum Θ ^O | placuit Q; praem. magis Z* $\mathfrak{s}$; + magis Y²T²S | nequa = G* (ut vid.)XT*; nequam cett.

24. inmutabit Z*, cf. $\mathfrak{H}$ et infra obcaecabit | eius] illius XΣ | (obcae)cabit] G¹Z*, cf. $\mathfrak{H}$; obc(ac)cat m (ut vid.) $\mathfrak{wst}$ cum Brev. goth., cf. Θ et supra inmutat; (obcae)cauit G¹CΣΛ^LALMQ*Y* Φ Θ Z²Γ^MΨ^DΩ | ostendet GΣ Θ ^HΩagrel; + se X. ¶ uel «osten-

dit » Iac. | in medium Ψ^D | eius (2°)] illius X; om. CΘZ*Ωagre cum Brev. goth., cf. $\mathfrak{H}$.

25. et audiens] exaudiens S* ut vid.; et auditus est quomodo Z*; praem. ingemuit (ingenuit Ω^M) uir eius Θ ^{HA2M2}Z*Ω edd. cum Brev. goth., cf. Θ | suspirabit] m cum Θ ^L; suspicabit A Φ ^{RG2}Z²; suspirauit CΣ^TΛ^LL Q*Y Φ ^{P*}* Θ ^HZ*S*Γ^{A*}MΨ^DΩ edd. cum Brev. goth. et Θ . ¶ suspicabit Θ ^{AS}.

26. brevis = G*m cum $\mathfrak{H}$; + omnis cett. cum PS-AU spe (codd. MLC; cod. S: breues omnes malitiae), Brev. goth. et Θ | malitia om. S*Γ^{M*} | super (1°) om. Γ^{M*} | malitiam] mali(t)ia XΛ^LALY* Φ ^{RG}Ψ^{D*}Ω^I | mors Ω^S. ¶ Rab. «sors » Hug. | cadat] M*; cadet ΣΛ^LM²QYΩ^Ig. ¶ «cadat » Hug. Rab. «cadat » Iac. | illum Λ^L*AM*.

27. ascensus] praem. sicu(t) G²CΣΛ^LLY²Z*T*SIΩ^{SJ} edd. cum PS-AU spe, Brev. goth. et Θ ^L | ueterani] S² (i in ras.); ueterane Q | sic] sicut S* | linguosa Θ ^HZ* cum 171.

19. <et (1°) GCAM | 20. <et (1°) GCAM | 21. <et (1°) GCAM | 22. <non GCAM | 23. <et (1°) GCAM | <commorari GCAM | <quam GCM | 24. <nequitia GCAM | <et (1°) CAM | <et (2°) CAM | <in C | 25. <et GCAM | 26. <brevis GCAM | <sors GCAM | 27. <ascensus GCAM | <sic GCAM.

- 28 (21) Ne respicias in mulieris speciem
et non concupiscas mulierem in specie
29 (22) Mulieris ira et irreuerentia
et confusio magna
30 (22) mulier si primatum habeat
contraria est viro suo
31 (23) Cor humile et facies tristis
et plaga mortis mulier nequa
32 (23) Manus debiles et genua disoluta

- mulier quae non beatificat virum suum
33 (24) A muliere initium factum est peccati
et per illam omnes morimur
34 (25) Non des aquae tuae exitum nec modicum
nec mulieri nequa veniam prodeundi
35 (26) Si non ambulaverit ad manum tuam
et confundet te in conspectu inimicorum

28. concupiscas] *cum* Θ^{SA1} | 29. mulieris (*om.* $\mathbb{K}^?$) || 28. mulieris (Θ) | 30. primatum habeat (Θ) || contraria est (*cf.* Θ) | 31. mortis] cordis $\mathbb{K}^?$ *cf.* Θ | 32. debilis $C\Sigma$ | mulier *om.* Θ | beatificat uirum suum] consentit uiro suo in angustiis *X cum* Θ^{248} , *forsitan cum* $\mathbb{K}$ | 33. factum est *om.* Θ | per illam] *lectio difficilior*; propter hanc *X cum PS-CY*, *forsitan cum* $\mathbb{K}$ | 34. tuae *om.* Θ | exitum (Θ) || prodeundi (Θ^{248}) | nec modicum || nec mulieri nequa (Θ) | 35. et — inimicorum *om.* Θ .

Adest x(vv. 30, 33).

28. non respicias *X cum 171 et PS-AU spe*; ne respicies Σ^T | in (1°) *om.* $\Sigma^{T*CL\Omega^{MS}}$ *cum* Θ^{108} . ¶ *Rab. ant.* « in » *Hug.*, *item Iac.* | mulieris] mulieres M^* ; muliere Q^* | concupiscat M^* | mulierem] mulieris $L^\dagger$ | in (2°)] Z^* ; *om.* Z^2 . ¶ hic facit *Rab. versum Hug.* | speciem $\Lambda^L L\Theta^{HM*T}$; + enim C .

29. mulieris *om.* Z^* *cum 171, PS-AU spe et* Θ | iram Π^H ; + enim Z^* | et (1°)] M^* ; *om.* $M^2\Omega^{J*}$ (*ut vid.*) t . ¶ *Rab.* « ira irreuerentia » *Hug.* | i(n)reuerentiam Π^H | et (2°)] T^* ; est T^2 ; *om.* $\Sigma^{T*CL\Omega^{MS}}$. ¶ *Rab.* « et confusio » *Hug. ant.* « et confusio » *Iac.* | magna + est Z^* .

30. habet Θ^H | contraria est] et si administret consilium X , *cf.* Θ .

31. cor hum.] anima humilis *X cum PS-AU spe* | tristes Q^*Y^* | mortis] cordis tet *cum 171, PS-AU spe et* Θ | nequa = G^* (*ut vid.*) XL^* *cum PS-AU spe (codd. SM^*)*; nequam *cell.*; + contraria uiro suo *X cum PS-AU spe, cf. v. praec.*

32. debiles] *in ras.* Ω^{J2} ; debilis $C\Sigma\Lambda^L MY*\Theta^H TT^P\P^D$; dissolute *X cum 171 et PS-AU spe, cf. infra* | et *om.* Ω^M | dissoluta] deuilia *X cum 171 et PS-AU spe* | qui Y | beatificat uirum suum] consentit uiro suo in angustiis *X cum* Θ^{248} , *cf. PS-AU spe* | beatificant A^* | uirum suum *in ras. lat. spat.* Φ^{P2} .

33. a *om.* x^* | initii Q^* | ~ factum est initium Σ *cum PS-CY sng* | peccatum Y^* | per illam] propter hanc *X cum PS-CY sng et PS-AU spe* | moriemur T^* ; moriuntur ΣM^*Z^*x *cum AU s, pec (codd.)*, *cf. Rom.* 5, 15.

34. ne des S | in modicum X | mulieris M^* ; mulier Y^* ; muliere Ω^{J*} *ut vid.* | neq. uen.] neq*****am Q^* | nequa = XL^*T^* ; nequae G^* *ut vid.*; nequam *cell.* | ueniam] *cf.* Θ^B ; uenam $AM\Phi^{RG2}a$; fiduciam Z^* *cum 171 et* Θ^L | prodeunde A ; prodeunt Θ^A .

35. et] $\Theta^{M*}S^*$; *om.* $X\Sigma\Lambda^L M\Phi\Theta^{M2}ZS^2$ $\Psi^D\Omega$ *edd.* | confundit $CM^*YT^T\Lambda^{*M}$ | in consp.] in medio Y | inimicorum + tuorum Λ^L .

28. <ne GCAM | <et GCAM | <in specie C | 29. <mulieris GAM | <et (1°) CM | 30. <mulier CAM | <contraria GM | 31. <cor GCAM | <et (2°) C | <mulier M | 32. <manus GCAM | <mulier GCM | 33. <a CAM | <et GCM | 34. <non GCAM | <nec (2°) GCAM | 35. <si GCAM | <et GAM.

36 (26) a carnibus tuis abscede illam
ne semper te abutatur

XXVI. 1 Mulieris bonae beatus vir
numerus enim annorum illorum
duplex

2 Mulier fortis oblectat virum
suum
et annos vitae illius in pace
implebit

3 Pars bona mulier bona
in parte bona timentium Deum
dabitur viro pro factis bonis

4 Divitis autem et pauperis cor

bonum

in omni tempore vultus illorum
hilaris

5 A tribus timuit cor meum
et in quarto facies mea metuit

6 (5) Delatura civitatis et collectio
populi

7 (5) et calumniam mendacem
super mortem omnia gravia

8 (6) Dolor cordis et luctus mulier
zelotipa

9 (6) in muliere infideli flagellum
linguae omnibus communicans

36. ne — abutatur om. $\mathfrak{S}$, cf. 26, 13 ne — utatur se.

XXVI. 1. annorum] cum $\mathfrak{S}^L$ (infra, in alia recensione addita ad v. 18 [23]) | illorum] cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. v. 4 | 2. uitae] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | 3. pars bona ($\mathfrak{S}^H$) || pro factis bonis ($\mathfrak{S}$); ~ mulier bona pars bona $\mathfrak{S}^H$; pars bona om. $\mathfrak{K}$? | bona (1°; cf. supra) || bona (3°) | uiro] cum $\mathfrak{S}$ | 4. illorum] cf. $\mathfrak{S}$ et v. 1 illorum | 5. facies mea] $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | metuit] cum $\mathfrak{S}^{OL'}$ | 6. delaturam... collectionem CA cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte; cf. tamen v. 7 calumniam | 8. zelotipa ($\mathfrak{S}$) || 9. infideli | 9. <flagellum $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$?

Adest x(vv. 5-7).

36. a] praem. et AQ | abscede] L*;
absconde scr. relvst; excide C; absconde
L² | eam Ω^S | nec Ω^S .

XXVI. 1. mulieres M* | beatus + est
 Σ | annorum] praem. dierum X (cf. dierum
PRIM $\mathfrak{S}$) | eorum C cum 410², 412, 414;
meorum Θ^H cum 410* ut vid.; illius st; om.
X | ~ illorum annorum Ω^M .

2. illius] sue Ω^{M+} | i(m)pleuit C Σ^C L^L
M*TS* Ψ^D .

3. bona (3°) om. wst | dominum A
cum $\mathfrak{S}$; dei G* ut vid. | pro factis] profec-
tis M*.

4. diuites T*S*; diuitias G* | paupe-
res T* | bonum + et C | uultus] inclitus
 Ω^M | eorum Ω^J | ylaris X; hylaris C Ω^{MSA} ;
hillaris Ψ^D ; hylares Ω^J ; hilaes Σ^T L^L (+
sunt) Y* Φ^P * Θ^H T*S; ilares Σ^C . ¶ Rab. « ylla-
res » uel « yllaris » Hug.

5. timuit] tremuit L; praem. autem

X | et om. Z* | in quantum X.

6. delatura = G*(ut vid.)X Σ Z*T Σ ;
delaturam cett. cum $\mathfrak{S}$. ¶ Rab. « delaturam »
Hug. | collectio = G* Σ Z*x; collectionem
cett. cum $\mathfrak{S}$.

7. et om. st | mendacii X | montem
L* | omnia Λ^{L*} ; om. Λ^{LY*} .

8. luctu $\Pi^H\Psi^D$; + et Ω^J * | zelotypa
G Π^H M Θ^{AM*} ZS gr^L lvst; zelotipia X Γ^M ; ze-
lo**** Γ^{A*} ; zelodia Γ^{A2} ; zelotipica C Σ ;
zelotypica $\Lambda^L\Theta^{HM3}$; zelotypaca Θ^{M2} . ¶ al.
zelotypa Θ^M .

9. in] praem. et CZ* | in mulieri Θ^H ;
in mulierem S* w , cf. $\mathfrak{S}$ | infideli] Z^L; infidele
XZ⁺; infidelem S; infidelis Λ^{L*} ; zelotipa
Y* Φ^P Ψ^D Ω^A ; zelotypa Z² gr^L lvst; zelotypam
 w ; zelotypa et infideli M. ¶ al. zelotipa S².
« in muliere infideli » uel « zelotipa » Rab.
« infideli » Hug. | lingua X; + est X | in
omnibus Π^H .

36. <a GCAM | <ne M.

XXVI. 1. ¶ mulieris XVI. (sic pro XXVI) Ω^M ; XXVI. Ω^{S2} ; LXIII. Q; LXXI. M Φ^{RG} ;
LXXXII. Γ ; Div. sine num. ALY Φ^P T $\Sigma\Psi^D$; <mulieris GC | <numerus GCAM | 2. <mulier
GCAM | <et GCAM | 3. <pars GCAM | <in GC | <dabitur M | 4. <divitis GCAM | <in GCAM |
5. ¶ a LXIII. Q; <a GCAM | <et CM | 6. <delatura GCAM | <et CM | 7. <et AM | <super
GCM | 8. <dolor GCAM | <mulier M | 9. <in GCAM | <omnibus GAM.

- 10 (7) Sicut boum iugum quod mo-
vetur
ita et mulierem nequa
qui tenet illam quasi qui adpre-
hendat scorpionem
11 (8) Mulier ebriosa ira magna
et contumelia et turpitudine illius
non contegetur
12 (9) Fornicatio mulieris in extol-
lencia oculorum
et in palpebris illius agnoscetur
13 (10) In filia non avertente se
firma custodiam

- ne inventa occasione utatur se
14 (11) Ab omni inreverentia oculis
cave
et ne mireris si te neglexerit
15 (12) Sicut viator sitiens ad fontem
os aperiet
et ab omni aqua proxima bibet
Et contra omnem palum sedebit
et contra omnem sagittam ape-
riet faretram donec deficiat
16 (13) Gratia mulieris sedulae de-
lectabit virum suum
et ossa illius inpinguabit

10. sicut... ita et om. Θ | mulier CX Σ cum Θ , forsitan recte | 11. ira magna (Θ) || contu-
melia (cf. Θ^{248} ?); ~ ira magna mulier ebriosa Θ | 12. extollentia] cum Clem Al | 13. utatur]
abutatur C cum AU spe et forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. 25, 36 abutatur | 14. oculis] cum Θ^0 ; hoculorum C
cum Θ^{5*} ; oculi Σ cum Θ | 15. sitiens (Θ) || ad fontem (cf. Θ^{248}); ~ sitiens uiator Θ ; sitiens om.
 $\mathfrak{K}$? | et (2°) cum Θ | omnem (2°) cum Θ | donec deficiat om. Θ | deficiet G, forsitan recte |
16. sedulae] hapax biblicum, cum $\mathfrak{K}$ ut vid.; om. Θ .

10. boum] L*; bouum scr. $\Lambda^L \Lambda^L QY\mathcal{Z}$;
bobum X; bonum T* Ω^M | iugo C | ~ iug.
bo(u)um X Λ^L | mulierem = GAM*Q*Y* Φ
 $\Theta^H \Lambda^M \Lambda^* \mathcal{Z}^2 T^* \mathcal{S} \Gamma^1 \Psi^D$ cum EP-L; muliere Θ^H ;
mulier est M²Y²; mulier Z*T² cett. cum Θ |
nequa = X cum PS-AU spe (cod. S); ne-
quam cett. | tenet] te et Θ^H | illam om. Y* |
adpre(e)ndet X Φ^P ; a(dp)rehendit Y* Γ^M
arelbst cum Θ . ¶ uel « apprehendet » Iac.

11. ira om. C | magna + est $\Theta \mathcal{Z}^*$ | et
(1°) om. Q | turpido $\Sigma^T \Theta^A \Gamma^A$ | eius M cum
PS-AU spe (cod. S 1/2) | contegetur] T* $\Gamma^A \Omega^J$
cum PS-AU spe; contegitur CA^L $\Pi^H \mathcal{L} Y^2 T^2 \mathcal{S} \Gamma^A$
cum AU spe; contingetur Y*; tegetur Q Ω^{MSJ2}
agrelst cum PS-AU sobr.

12. palpebris G* $\Lambda^L \Lambda^M \Theta$; palfe-
bris CX Σ | eius Λ^L ; suis $\Pi^H \mathcal{S}$ | agnoscetur]
 Ω^J (a in ras.) cum AU spe (cod. S); agnosci-
tur $\Lambda^L M Q \Phi^P \mathcal{Z}^* \mathcal{S}^*$ cum AU spe (codd. MP*
GR); cognoscitur Σ cum QU s; cognosce-
tur L.

13. filiam $\Theta^H \mathcal{Z}$; filio A | aduertente

$\Psi^D \alpha$; auertentem Y* $\Phi^P \Theta^H \mathcal{Z}$; auertentes
 Π^H | se + a disciplina Γ | custodiam] Q²
(a corr.)Z*; custodia $\Pi^H \mathcal{L} Y^* \Phi^P \Theta^H \mathcal{Z} \Psi^D$ |
inuentam occasionem A* | utatur se] seips*
uitatur Q*; seipsa utatur Q² | utatur] M*
Y*; utetur Ψ^D ; (a)b(u)tatur CM²Y²Z* $\mathcal{S}$
 Ω age cum AU spe.

14. ab] praem. et Θ^H | inreuerentia]
enim reuerentia Ω^M | oculis] M*Y* cum
AM exh; oculi $\Sigma \Lambda^L \mathcal{Z}^* \mathcal{W}$ cum Θ ; (o)culorum
C $\Pi^H \mathcal{L} M^2 Y^2 \Theta^H \mathcal{S} \Gamma^A$ rest cum AU spe et Θ^{S*} ;
om. Ω^{S*} ; + eius $\Sigma \Lambda^L \mathcal{Z}^* \Omega^S$ agrest | neglexe-
rit] neclexeris C | ~ neglexerit te Σ^C .

15. uiatur T | et — bibet om. A | omnia
G* ut vid. | bibit LTS* cum Θ | contra (1°)]
ad X | palum] paludem CX | sedebit] se
reclinabit X | sagittam om. L* | aperiat Σ^T |
deficiet G $\Gamma \Omega^M$.

16. delectabit] S*; delectauit $\Lambda^L Y^*$
cum AU spe (codd. MP*); delectabitur AQ
 $\Theta^M \mathcal{Z}^*$; delectat X $\Sigma^T \mathcal{S}^2$ cum ANT-M (1/2) |
inpinguauit $\Lambda^L \mathcal{A} Y^* \mathcal{S}^*$ cum 414.

10. <sicut GCM | <ita GM | <qui (1°) GCAM | <quasi GM | 11. <mulier GCAM | <et (1°)
GCAM | 12. <fornicatio GCAM | <in (1°) GM | <et GCAM | 13. ¶ in XIII. A $\Theta^A M$; LXV. Q;
<in GCM | <ne GCAM | 14. <ab GCAM | <et GCM | 15. <sicut GCAM | <et (1°) GCM |
<et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 16. ¶ gratia LXVI. Q; <gratia GCAM | <et GCAM.

17 (13) disciplina illius (14) datus Dei
 18 (14) Mulier sensata et tacita non
 est inmutatio eruditae animae
 19 (15) Gratia super gratiam mulier
 sancta et pudorata
 20 (15) omnis autem ponderatio non
 est digna continentis animae
 21 (16) Sicut sol oriens mundo in
 altissimis Dei
 sic mulieris bonae species in
 ornamentum domus eius
 22 (17) Lucerna splendens super can-
 delabrum sanctum
 et species faciei super aetatem
 stabilem

23 (18) Columnae aureae super ba-
 ses argenteas
 et pedes firmi super plantas sta-
 bilis mulieris
 24 (20) Fundamenta aeterna super
 petram solidam
 et mandata Dei in corde mulie-
 ris sanctae
 25 (28) In duobus contristatum est
 cor meum
 et in tertio iracundia mihi adve-
 nit
 26 (28) Vir bellator deficiens per ino-
 piam
 et vir sensatus contemptus

17. <datus $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | 18. sensata ($\mathfrak{S}^L$) || tacita ($\mathfrak{S}$) | et non C cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ |
 19. sancta (cf. $\mathfrak{S}^{248}$) || pudorata ($\mathfrak{S}$) | 21. sicut... sic] cum $\mathfrak{S}$ | mundo ($\mathfrak{S}^{157}$) || ornamentum
 ($\mathfrak{S}$) | in mundo A | in ornamento C cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | 22. candelabrum sanctum] cum $\mathfrak{P}$ |
 23. bases argenteas] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | plantas] cum $\mathfrak{S}^{5*}$ | mulieris om. $\mathfrak{S}$ | 24. fundamenta — solidam ||
 23. pedes — stabilis ($\mathfrak{S}$) | 24. super] supra G.

Adest x(a v. 25).

17. illius] alius Φ^P | datus] T^* cum $\mathfrak{S}$;
 datur G; datum $C\Pi^H\text{ALM}\Theta Z^*T^2\Omega^{MS}$ edd.
 cum AU spe, M-M et Brev. goth.; + est Θ^H
 $Z^*\Omega^{MS}\text{areltst}$ cum Brev. goth. ¶ uel «da-
 tum» Iac.

18. tacita] cum AU spe; acuta AL;
 + et $C\Phi^P Z^*$ cum $\mathfrak{S}$ | animae + illius X.

19. gratia] gratiam T | gratiam] gra-
 tia $X\Sigma^C\Lambda^L$ cum Brev. goth. | pudorata] ΣT^3 ;
 ponderata ΣC^* ; pudorata ΣT^* ; pudorata
 $X\Sigma T^2$.

20. autem] enim a | est om. Z^* | con-
 tinenti anim(a)e Σ ; contra animam Z^* ;
 + illius Z^*T^2 cum $\mathfrak{S}^{OL}$.

21. mundo] praem. in $AQ\Theta\Omega^{SJ}$. ¶ «in
 mundo» Hug. | in (1^0) G^* ; om. $G^2X\Theta^{AM}$;
 praem. ita Q; praem. et $G^*(ut vid.)^3\Lambda^L T^M$ | altis-
 simo X | dei] cum $\mathfrak{S}$; deo $XY^2S^3 T^M$; deus Q;
 om. AY^2S^3 ; + orbi X. ¶ al. dei S^3 . Rab.

non habet «dei» nec «deo» Hug. | bona X;
 om. Y^* | in (o)rnamento CY^*T cum M-M,
 Brev. goth. et $\mathfrak{S}$; in ornamentis Π^HLY^2S |
 illius $\Theta^H Z^*$; sue $X\Omega^J$.

22. et om. Σ cum M-M et Brev. goth. |
 faciei om. Y^* ; + eius T^2 .

23. columnae] Γ^{M*} ; praem. locum C |
 basas Ω^M ; uases A | **stabilis Q^* ; stabiles
 $\Sigma\Pi^H LT^*S^*$ | mulieres T^* .

24. super] Ω^J ; supra $C\Pi^H L\Theta^H T^2\Omega^J$
 edd. cum PEL et ANT-M | petra X | solidam
 om. X | et] sic $\mathfrak{gr}$ | domini X cum PEL, ANT-
 M ($\frac{1}{2}$) et Brev. goth. ($\frac{1}{2}$) | mulieri Γ^M .

25. duabus Q | in tertium Q^* | adue-
 niet Q; adueni ΣT^* .

26. uir (1^0)] uiri X | pr(a)e inopia
 $CX\Theta^H$; super inopiam Zx | sensatus] sanctus
 Z | contentus Θ^{AM*} . ¶ al. emptus (id est
 contemptus) Θ^{AM} .

17. <disciplina GCAM | 18. <mulier GCAM | <non CM | 19. <gratia GCAM | <mulier M |
 20. <omnis GCAM | <non M | 21. <sicut GCAM | <sic GCAM | <in (2^0) CM | 22. <lucerna
 GAM | <et GCAM | 23. <columnae GCAM | <et GCAM | 24. <fundamenta GCAM | <et GAM |
 25. ¶ in (1^0) LVII. Q; <in (1^0) GCAM | <et GCAM | 26. <vir (1^0) GCAM | <et GCAM.

27 (28) Et qui transgreditur a iustitia ad peccatum

Deus paravit eum ad rompheam

28 (0) Duae species difficiles et periculosae mihi apparuerunt

(29) difficile exiit negotians a neglegentia

et non iustificabitur caupo a peccatis labiae

XXVII. 1 Propter inopiam multi deliquerunt

et qui quaerit locupletari avertit oculum suum

2 Si in medio compaginis lapidum palus figitur

sic et inter medium venditionis et emptionis angustabitur peccatis

3 (2) conteretur delictum

4 (3) Si non in timore Domini teneris instanter cito subvertetur domus tua

27. et] cum Θ | parabit $C\Sigma^C$ cum Θ , forsitan recte | eum ad rompheam] cum Θ^{248} | 28. duae — apparuerunt] cf. 25, 3 et 26, 25; om. Θ | exiit] cf. Θ^{248} | caupo] caro A | labiae] lectio rarior; labiorum C; om. ΣA cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$.

XXVII. 1. inopiam] cum Θ^{BL} | auertit Σ cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | suum] cum Θ^L | 2. si... sic om. Θ ; cf. vv. 4-5 | angustabitur peccatis || 3. conteretur delictum (Θ) | peccatis] peccatum $C\Sigma$ cum Θ et forsitan $\mathfrak{K}$.

Adest x(usque ad v. 2).

27. ad (1°) a Θ^{M*} | parabit $C\Sigma^C$ cum Θ ; parat X cum PS-AU spe | illum Γ | ad (2°) om. Z* | rompheam] Λ^{L*} ; rompheam $\Sigma^C \Lambda^{L2} AY^* Z \Psi^D \Omega a$; rompheam $X \Sigma^T M^2$; romphea $\Phi^P grelvst$; rompheam Θ^{A*} ; rompheam $M^* \Gamma^A x$; romfea Γ^M .

28. difficilis Y* | et (1°) om. Θ^{AM*} | ~ a(d)paruerunt mihi $C\Sigma LZ^*$ | difficilem S* | exiit] Z*; exiuetur Y*Z* cum PS-AU spe (codd. FMLC) et Θ ; exiuetur Θ^{M*} (ut vid.) x; exiuit Γ^M ; exiuit Z* | neglegentiam Q*T*; mendacio Z* cum PS-AU spe; mendacii crimine XΣ; + sua $\Pi^H T^2 \Omega^2 a$ | non om. C | caupo*s Π^{H*} ; caro ALY*; caput Q* | peccato A* cum PS-AU spe et Θ | labiae = Gx; labie X; labii $\Sigma T^2 \Theta^{HAM*} Z^*$; om. $\Sigma^T C A Q$ cum PS-AU spe et Θ ; labiorum cett.

XXVII. 1. inopia $C \Pi^H S^* \Psi^D^*$ | multi om. Y | delinquerunt XALΓ | et — suum om. Γ^{M*} | qui om. X | querunt Θ^{M*} ut vid. | auertit $\Sigma \Lambda^{L*}$ cum Θ | suum] Γ^{M*} cum Θ^L ; om. S* Γ^{AM2} cum Θ .

2. si] Σ^T^* ; sicut $\Sigma T^2 \Lambda^L \Theta^{HM*} Z^* \Gamma$

$\Psi^D \Omega arelvst$. ¶ ant. minus recte « si » Iac. | compagines S*; compagini A*; compagis Σ | figitur] $\Lambda^{L3} \Theta^{M*} Z^*$; figetur Λ^{L2} ; figatur Λ^{L*} $\Pi^H LMY \Phi \Theta^{M2} Z^2 S \Gamma^A$ cum PS-AU spe (codd. FMVLC); fugatur Γ^M ; configitur C | sic] ita X; set Ω^M | et (1°) om. CXΣLZ* cum PS-AU spe | inter] in XLx cum PS-AU spe | medio L cum PS-AU spe; + a Q* ut vid. | uenditionis om. L* | et emptionis om. Λ^{L*} | temptationis Q | ~ emtionis et uenditionis Z | peccatis] T*; peccatum $C\Sigma \Lambda^L Z^* T^2 wst$ cum PS-AU spe et Θ .

3. cont. del.] contereris delicto CZ*, cf. v. 4 | conteritur S*; conteret X; sine additamento, cum AU spe; praem. et Q; + cum delinquente (deliquente Π^H ; delinquentes Ω^M) $\Lambda^L \Pi^H ALMY \Phi \Theta Z^* T^2 S \Gamma \Psi^D \Omega$ edd.

4. in tim.] Y*; in timorem Σ; timore Y²; timorem CXZ* cum PS-AU spe | ~ tim. dom. non Z* | dei XΣ cum PS-AU spe (cod. S 1/2) | sustinueris X; + te G² $\Lambda^L ALMY^* \Phi \Theta^{AM} Z^2 S^2$ $\Gamma \Psi^D \Omega$ edd. cum AU spe, cf. Θ ; praem. te SY² Θ^H | stanter G* | cito] praem. (e)t CZ* | subuertitur Y Θ^H T. ¶ subuertitur X.

27. <et CAM | <deus GCAM | 28. ¶ duae XXI. Σ^T; XXII. CΣ^C; LXVIII. Q; <duae AM | <mihi M | <difficile GCAM | <et non GCAM.

XXVII. 1. ¶ propter XVII. (loco XXVII) Ω^M ; XXVII. Ω^{SJ} ; LXXII. M Φ^{RG} ; LXXXIII. Γ; Div. sine num. $\Phi^P \Psi^D$; <propter GCA | <et GCAM | 2. <si GCAM | <sic GCAM | 3. <conteretur GCAM | 4. <si AM | <instanter C | <cito M.

- 5 (4) Si in pertusura cribri remanebit stercus
 sic aporia hominis in cogitatu illius
 6 (5) Vasa figuli probat fornax
 et homines iustos temptatio tribulationis
 7 (6) Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius
 sic verbum ex cogitatu hominis cordis
 8 (7) Ante sermonem non conlaudat virum

- haec enim temptatio est hominum
 9 (8) Si sequaris iustitiam adprehendes illam
 et indues quasi poderem honoris
 et inhabitabis cum ea
 Et proteget te in sempiternum
 et in die agnitionis invenies firmamentum
 10 (9) Volatilia ad sibi similia conveniunt
 et veritas ad eos qui operantur illam revertetur

5. si om. Θ , cf. v. 4 | 6. iustos om. Θ | 7. sicut] cum Θ | fructum] cum Θ | ex cogitatu] cf. supra de ligno; excogitatum G Σ ; excogitatio X | 9. illam] cum Θ^{248} | poderem G, forsitan cum archetypo; pudorem XA | et inhab. cum ea om. Θ , cf. Sap. 7, 28 | et prot. te in sempit. om. $\mathfrak{K}$ cum Θ (verba in sempiternum videntur esse propria interpretis cap. 44-50) | et in die agnitionis ($\gamma\nu\nu\sigma\epsilon\omega\varsigma$ pro $\pi\tau\omega\sigma\epsilon\omega\varsigma$) inu. firm. || 3, 34. et in tempore casus tui inuenies firmamentum (Θ) | 10. conueniunt] cum Θ^{493} 106.

Adsunt b(vv. 6, 8)x(v. 6).

5. si] G* $\Theta^{M*}Z^2$; sicut G $^2\Sigma\Lambda^L\Theta^{HM^2}$ Z* $^3T\Gamma\Omega$ edd. | in (1°) om. T | pertusura Z*; pertussura Z 2 ; pertusi C; percussura Ω^S edd. | cribi G*LY* | remanet Z* | stercus] Z* cum AU spe; puluis ALMQY $\Phi Z^2\P^D\Omega$ agelbst. | puluis Θ^{AM} . al. puluis S | aporia] a porta Θ^A ; anxia X; confusio Z* | cogitatione Z* | ipsius Z* | ~ ill. hom. in cog. Q*; ~ in cog. hom. ill. Q 2 .

6. uas Q; uasi T* | fornax] forma Θ^{M*} ut vid.

7. vv. 7 et 8 in ras. brev. spat. Θ^{M^2} | rusticatio] cultura Z*, cf. Θ | de ligno] S 2 (o in ras.); ligni X cum Θ | ostendet Λ^{L*} | eius X | sic + et Q | ex] praem. non Q* | ex cogitatu] Z $^3\Omega J^*$ cum AU spe; excogitatum G $\Sigma\Lambda^L Q\Gamma\Omega J^2$; ex cogitato Y* $\Phi^P\Theta^{M*}Z^2\P^D$; excogitatio X; ex cogitatione Z*; + illius Q*. | ex cogitatu] uel « excogitatum » Hug. | hom. cor in ras. ΩJ^2 | hominum X | cor Σ^C Ω^{MSJ^2} . | Rab. « cor » Hug. | ~ cor. hom.

XMY $\Phi Z\Gamma\P^D$. | Rab. « cor hominis » Hug.

8. sermonum Y* | ne X Ω^{SJ^*} cum PEL Casp | conlaudes] Y*; collauderis ΩJ^* ; laudes CA $^LA^*Y^2\Theta^{HM^2}S$ grelbst.

9. sequaris] $\Phi^P Z^*$; sequ(e)ris Φ^{RGP^2} $\Theta^{H^*M^2}$ (alt. e in ras.) Z $^3\Omega^S$ cum AU spe (cod. S); quesieris Ψ^D | adprahendis S*; apprehendens lb | illam] in ras. Θ^{M^2} | indues + eam CZ* cum Θ ; + te T 2 | poderem] $\Lambda^{L*}Z^2$; phoderem Λ^{L^3} (ut vid.) L; phoderim C; phederem S*; poderem GY $\Theta^{H^*}T^2\Gamma^M$ cum AU spe (cod. S); pudorem XA $\Theta^{H^2}Z^2S^3T^*$ cum AU spe (codd. MP*C); ponderem ΣT^* (ut vid.) $\Lambda^{L^3}\Psi^D$. | pidorem Λ^L | hon. + illam Ω | inhab.] Y*; habitabis CII $^H L^*Y^2S^*$ cum AU spe | ea] illa $\Sigma\Omega^{M^2}$ | et (3°) om. II H | protege Φ^G ; protegit T | die] digne Ω^M .

10. ad (1°) om. Q Ω^M | ~ similia sibi g | eos] illos ΩJ^* | operatur Γ^M | illa Z* ut vid. | ~ il. op. Θ^H | reuertitur $\Sigma\Lambda^{LT}$; praem. ipsa Θ^H .

5. <si GCAM | <sic GCAM | 6. <vasa GCAM | <et GCAM | 7. <sicut GCAM | <sic GCAM | 8. <ante GCAM | ¶ haec LXVIII. Q; <haec GCAM | 9. <si CAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) C | <et (3°) GAM | et (4°) GCM | 10. <volatilia GCAM | <et GCAM.

- 11 (10) Leo venationi insidiatur semper
sic peccata operantibus iniquitates
12 (6) Homo sanctus in sapientia manet sicut sol
(11) nam stultus sicut luna inmutatur
13 (12) In medio insensatorum serva verbum temporis
in medio autem cogitantium adsiduus esto
14 (13) Narratio peccantium odiosa

- et risus illorum delictis peccati
15 (14) Loquella multum iurans horripilationem capiti statuet
et irreverentia ipsius obturatio aurium
16 (15) Effusio sanguinis in rixa superborum
et maledictio illorum auditus gravis
17 (16) Qui denudat arcana amici perdet fidem
et non inveniet amicum ad animum suum

11. semper] *ex dittographia graeca* | iniquitatem CA cum Θ^0 , *lectio facilior* | 12. homo — sol] *cf. P.G. 136, 769A* | sicut] quasi X | 13. insensatorum] cum Θ ; sensatorum XΣA | uerbum || tempori (*cf. Θ*) | 14. odiosa] cum Θ ; otiosa G*C | deliciis $\mathfrak{K}$ (*ut vid.*), cum Θ | 15. iurantis C cum Θ | capiti om. X, *cf. Θ* | ipsius] *cf. Θ* | 16. in om. Θ | 17. amici || amicum (Θ) | perdit Σ, *forsitan recte, cf. Θ*.

Adsunt b(v. 12)x(vv. 12, 14, 17).

11. uenatione Y*Z*; uenationis Π^H | iniquitates] T* cum Θ ; iniquitatem CAΘ Z*T²SΩg cum AU spe et Θ^{OL} .

12. sanctus] sensatus at | sol* Z | sicut (2°)] quasi X cum PS-AU spe | luna] luna in vel lunam G* | inmutatur] Ψ^D*; inmutabitur Θ^H; mutatur Ψ^{D2}Qarelvst cum AM (8/10), CAr et EUST.

13. insensatorum] G*Z* cum AU spe et Θ ; sensatorum G²XΣA^LAQYΦZ²SΓ^AΨ^D Ω²SJ* (*ut vid.*) cum PS-AU spe | seruat I | uerbum om. Ω^M | in med. aut.] et in med. Θ^H | cogitationum CΠ^H*; + legem dei Ω^S. ¶ Rab. «cogitantium assiduus esto» Hug.

14. peccatorum L | odiosa] Y* cum AU spe; (ot)iosa G*CΠ^HMY²S cum AU spe (*cod. P**) et AM Jb (*codd.*) | risus] tractatus Σ | illorum] eorum ΣΠ^HLS cum AU spe | delictis = G*Qx; delictum C; ex delictis AΘ; in deliciis tvst; in delictis cett. cum AU spe et PS-AU spe | peccatis Ψ^D*.

15. iurantis CZ* cum PS-AU spe et Θ |

horripilationem] T*; orripilationem XA^L; horipilationem Φ^{RG}; oripilationem Ψ^D; horripilationem C; obripilationem Π^HALMQ Y²T²SΓ; obripidatione Y*; ocripisonem Ω^M | capiti] Θ^M*; capitis CΣA^LΦ^PΘ^HM²Z cum AU spe (*codd. PC*); om. X cum PS-AU spe, *cf. Θ* | statuit GΣA^LΠ^HΘS*Γ cum AU spe; stabit C; facit XZ* | et om. L | i(n)reuerentiam Π^H | illius A | optura(tio) Π^HYΘ^{AM} Γa; obduratio C(hob-)XΣQ; obthuratio elb | aurum Φ^P.

16. sanguinis] Z²*; sanguis Φ^{RG}Z² | in om. Φ^G cum Θ | in rixa] in rixa L*; inrisio L² | et in maledictione S* | gratus Ω^M.

17. qui enutat x; praem. et A | inimihi Σ^C | perdet] Z*S*; perdit ΣΦ^{RG}Z²TS²Ψ^D Ω^{MS}J²(*in ras.*)xarelvst | ~ fidem perdit Ω^MJS²arelvst; fidit Ω^M† | inuenit LS*Ω^{MS}; inueni et Y*; ueniet Ψ^D* | amicum + suum LZ² | ad animum suum] Σ^C*Z*; ad animum Ω^I*; ad amicum suum Γ^{AM}*(*ut vid.*) Ω^M; ad (a)nimam suam CXΣ^{TC2}Lx cum AU spe (*codd. MP**) et Θ ; om. Z².

11. <leo GCAM | <sic CAM | 12. <homo GCAM | <nam GCAM | 13. <in (1°) GCAM | <in (2°) GCAM | 14. <narratio GCAM | <et GCAM | 15. <loquella GCAM | <et GCAM | 16. <effusio GCAM | <et GCAM | 17. ¶ qui LXXIII. MΦ^{RG}; LXXXIII. Γ^M; LXXXV. Γ^A (*sed cf. 28, 1*); Div. sine num. Φ^PΨ^D; <qui GCA | <et GCM.

- 18 (17) Dilige proximum et coniungere fide cum illo
 19 (17) quod si denudaveris absconsa illius non persequeris post eum
 20 (18) Sicut enim homo qui perdit amicum suum
 sic qui perdit amicitiam proximi sui
 21 (19) Et sicut qui dimittit avem de manu sua
 sic reliquisti proximum tuum et

- non eum capies
 22 (20) Non illum sequaris quoniam longe abest
 effugit enim quasi caprea de laqueo
 (21) Quoniam vulnerata est 23 (21) conligare
 et maledicti est concordatio
 24 (21) denudare autem amici mysteria desperatio est
 25 (22) Annuens oculo fabricat iniqua et nemo eum abiciet

18. fide] *lectio difficilis*; fidem G* | 19. non persequaris Σ, *lectio difficilis et forsitan recta*, cf. Θ; non sequaris C | 20. qui (1°) om. X cum Θ, *forsitan cum* ℔ | perdit amicum] cf. amicitiam *infra*; extulit mortuum X, *lectio difficilis, forsitan cum* ℔ | sui] cum Θ²⁴⁸ | 22. uulnerata] uulnera X cum ℔, cf. Θ^{SA} | est + anima eius ΣA | 23. conligare] cum Θ; conligatio C, cf. concordatio *infra*; *praem.* ultra eum non poteris ΣA | 24. amici om. Θ | est + animae infelicitis A | 25. abiciet + ab illo X cum Θ.

Adest x (vv. 18-21).

18. proximum + tuum Ω^S. ¶ Rab. «proximum» Hug. | coniunge Θ^{HZ}*; coniungi x; coniure X | fidem G*Π^H*Y*Θ^H Z*TS*Υ^D*x cum AU *spe* (codd. MPC) | eo Ω^S.

19. denudauerit T* | (a)bscondita CΘ^H cum AU *spe* | eius CΘ^H | persequeris] M*Y*; sequeris Y²; persequaris ΣM²r cum AU *spe* et Θ; sequaris C; eas XZ* | illum XQΩ^M.

20. qui (1°) om. X cum Θ | perdit amicum suum] extulit mortuum suum S, cf. Θ¹⁵⁷; extulit mortuum X. ¶ al. perdit amicum suum S | perdit (1°)] perdet Λ^L* M*QYΘ^{HZ}* cum AU *spe*; perdidit C | sic — sui om. G* | sic] si x; + et *edd. cum Brev. goth.* | perdit (2°)] perdet QYZ*S*x cum AU *spe* | proximi sui] amici sui proximi Ω^{M†}.

21. demi(t)it LQ*YΩ^Mx cum AU *spe* (codd. MP); mittit A* | reliquisti CX; dereliquisti Π^Hrelvsc; *praem.* qui Π^HMT² Ωae cum *Brev. goth.* | tuum om. Y cum Θ |

et (2°) om. X | illum X.

22. sequaris] Z*; sequeris Y*; sequeris XM*ΦΘ^{HZ}*TΩ. ¶ Rab. «sequaris» Hug. | abest] est L* | effugiet Y*; effugiet CΠ^HY²Z* | enim] autem Ψ^D; om. Ω^S | uulnera X, cf. Θ; uulneris CZ* | est = G* CXZ*T* cum Θ; + anima eius *cell. cum AU spe*.

23. conlig. = G*CXZ*T* cum Θ; *praem.* ultra (et ultra LT²) eum non poteris (≈ non pot. eum T²) *cell.* | conl(i)gatio CZ* | et] set Ω^{MSJ}*. ¶ uel «set» Iac. | maledicta Φ^P*Θ^H; maledictio X; + dura S. ¶ Rab. «et maledicti est» Hug.

24. autem] enim X | amici m(y)sterium CQΘ^H; arcana amici X, cf. v. 17 | desperatio ΣΛ^L*M*Θ^H*T*; *praem.* et G* ut vid. | est] cum Θ; + animae infelicitis Π^HAL MYΦΘZ*T²S²Ψ^DΩ *edd. cum AU spe et Brev. goth.*; + animae infidelis Λ^L.

25. oculos G*, cf. AU *spe* (oculis); oculus Z*; oculum Σ | iniquia Λ^L | abiciet Σ; abiciat Q* ut vid.; + ab illo X cum Θ.

18. ¶ dilige XV. AΘ^{AM}; LXX. Q; <dilige GCM | 19. <quod GCAM | 20. <sicut GCAM | <sic GCAM | 21. et (1°) GCAM | <sic GCAM | 22. <non GCAM | <effugit GCAM | <quoniam GCAM | 23. <(ultra) M | <et CAM | 24. <denudare GCAM | <desperatio M | 25. <annuens GCAM | <et M.

26 (23) In conspectu oculorum tuo-
rum condulcabit os tuum
et super sermones tuos admira-
bitur
Novissime autem pervertet os
suum
et in verbis tuis dabit scanda-
lum
27 (24) Multa audiui et non coae-
quavi ei
et Dominus odiet illum

28 (25) Qui in altum mittit lapidem
super caput eius cadet
et plaga dolosi dividet vulnera
29 (26) Et qui foveam fodit in illam
decidet
et qui statuit lapidem proximo
offendet in eo
et qui laqueum alio ponit peribit
in illo
30 (27) Facienti nequissimum super
ipsum devolvetur

26. tuum] cum Θ^B , cf. tuorum *supra*; suum CA cum Θ^{SA} , *forsitan recte, sed cf. os suum infra* |
27. audiui] cf. v. 26; odiui C cum $\mathfrak{K}$ et Θ | 28. cadit A, *forsitan recte, cf. Θ | dolosi*] dolosa X cum
 Θ ; *praem. dolosa A* | 29. et (1°) om. C cum Θ , *lectio facilis sed forsitan recta* | et qui statuit — in eo ||
et qui laqueum — in illo (Θ) | proximo et alio om. Θ | ponit] cf. Θ ; tendit C; parat Σ ; om.
GX, *forsitan recte (si emendatio qui laqueum — in illo primitus in margine imperfecteque adnotata sit)* |
periet X, *forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 30. facienti] cum Θ^{248} | nequissimum] cf. Θ .*

Adest x(a v. 28).

26. condulcavit $\Lambda^L \Lambda^L S^*$; indulcabit
C $\Sigma^{T^2} \Theta^H$ cum AU *spe*; indulcavit $\Sigma T^* T^2$;
conculcavit $X \Gamma^A \Omega^{MS}$; conculcavit T* cum
Brev. goth.; conlocavit L*. ¶ Rab. « condul-
cavit » Hug. uel « conculcavit » Iac. | tuum]
T*; suum C $\Lambda^L \text{AMY} \Phi Z T^2 \Omega^{SJ}$ edd. cum AU
spe (codd. P²CR), Brev. goth. et Θ^{SACVO} . ¶ uel
tuum Y. al. suum Θ^M | et super — os suum
~ *post* et in uerbis — scandalum L* | super
om. T† | tuos] suos Ω^S | no(u)issimo Σ | peruer-
tet] Y*; peruertit $\Lambda^L \Pi^H Y^2 Z^* S$; reuertit T |
suum] tuum Ω^M | tuis] suis Ω^S | dabitur X.

27. multa] musa Ω^M | audiui] cum AU
spe; audi M*; (o)diui CZ Ω^J uel cum Θ | ei] T*;
eis T²; om. Y* | illum] Z²; eum ΣZ^* ; illo Z².

28. in alto X | super caput eius cadit
A $\Theta^{AM} T^*$, cf. Θ ; reuertetur (-titur Θ^H)
super caput (e)ius C Θ^H | supra Ω^S | dolosi
= G $\Sigma Z^* \Psi^D \Omega^{MS}$ cum PS-AU *spe* (cod. S);
dolori C; dolosa XLY* $\Theta^H S^*$, cf. Θ ; dolosa
dolosi $\Lambda^L \Pi^H \text{AMQY}^2$ (~ dolosa diu. uuln.
dolosi) $\Phi \Theta^{AM} Z^2 T^2 \Gamma^A \Omega^J \text{agrelst}$; dolosi dolosi
(sic) w. ¶ Rab. « dolosa dolosi » Hug., item
Iac. + aliqui tantum « dolosi » Iac. | diuidit
Tx cum PS-AU *spe* (cod. S); diuident X; fa-
cit sibi ipsi Z*.

29. et (1°) om. CQ $\Theta Z^* T \Omega^M$ cum Θ .
¶ ant. « et » Iac. | ~ fodit foueam Θ^H cum
CAr Ps, PS-AU *spe* et MAXn Am | eam Ω^{MS}
arelvst; ipsam Y²; ipsa Y* | decedit Z*;
decedit T*; incidet C $\Omega^A \text{arec}$; incidit xlvb |
in illam et qui — 31. sicut in ras. brev. spat.
 Ω^J | ~ inc. in eam (illam Ω^J) $\Omega^A \text{arelvst}$ |
statuet XAQ*Y Ω^{MS} cum HI Ecl, PS-AU *spe*
et QUO pro | lapidem — et qui (3°) om. X
cum HI, PS-AU, QU et Θ | proximo + suo
gre cum Brev. goth. | offendit $\Lambda^L \Pi^H \text{ALY}$
TS* cum AU *spe* (codd. MPC) | et (3°) om.
CY $\Phi^{RG} Z^* \Psi^D$ | alio] Z²; alium Y*; alii MZ²
edd. cum Brev. goth.; alto Q; proximo X (cf.
supra); om. Z*x cum Θ | ponit] Y* cum Θ , cf. Ps.
118, 110; tendit CQ Θ^H ; parat G $\Sigma \Pi^H Y^2 Z^* T^2$
STx cum AU *spe*, cf. Ps. 56, 7; om. G*XT* |
~ parat laq. alio G Σ ; laq. parat alio L |
periet X cum PS-AU *spe* | illum X; ipso A.

30. et qui facit CZ*, cf. Θ | nequitiam
X, cf. Θ ; + consilium G² (ut vid.; om. G²) Λ^L
 $\Pi^H L^2 \text{MQY} \Phi \Theta Z^2 T^2 \Sigma \Gamma^A \Psi^D \Omega^J \text{agrelst}$ cum AU
spe; *praem. consilium $\Omega^{MS} J^2$ (ut vid.)* | super]
suum M* | ipsum] T*; illum $\Pi^H \text{LM} \Theta^H T^2$
S* cum AU *spe* et PS-AU *spe* (codd. MVLC) |
deuoluetur] T*; deuoluitur $\Lambda^L \text{LT}^2 Sx$; de-

26. <in (1°) GCAM | <et (1°) CAM | <novissime GCAM | <et (2°) GCAM | 27. <multa GCAM |
<et (2°) GCM | 28. <qui GCAM | <et GCAM | 29. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et
(3°) GCAM | 30. <facienti GCAM.

et non agnoscet unde adveniat illi
 31 (28) Inlusio et inproperium superborum
 et vindicta sicut leo insidiabitur illi
 32 (29) Laqueo peribunt qui oblectantur casu iustorum
 dolor autem consumet illos antequam moriantur
 33 (30) Ira et furor utraque execrabilia
 et vir peccator continens erit illorum

XXVIII. ¹ Qui vindicari vult a Deo inveniet vindictam
 et peccata illius servans servabit
² Relinque proximo tuo nocenti te
 et tunc deprecanti tibi peccata solventur
³ Homo homini servat iram
 et a Deo quaerit medellam
⁴ Et in hominem similem sibi non habet misericordiam
 et de peccatis suis deprecatur
⁵ Ipse dum caro sit reservat iram

33. utraque] cf. 28, 14.

XXVIII. 3. et a deo — medellam (S) || 5. et propitiationem petit a deo | 4. et (1°) cum S²⁴⁸; om. CXΣA | 5. servat ΣA, cf. v. 3.

Adest x.

soluetur X | agnoscet] Z²; agn(o)scit Λ^L Q*YZ*x; agnoscetur Z³; agnosc[.]t Γ^A | unde om. L† | adueniat] ueniat Σ^CΘ^HZ* cum PS-AU spe; (e)ueniat Σ^TY; ueniet CS* Ω^{M*}; adueniet XΛ^{L*}Π^HLMΦS²Ψ^DΩ^{M2}SJ² (in ras.)x cum AU spe et Brev. goth. | illi] Y*; ei Σ; ille Y².

31. et (1°) om. A* | improperatio Ω^S | uindicta] praem. in Θ^H | insidiabitur illi] in ras. brev. spat. Ω^{J2} | insidiatur XZ²Ω^S; insidiabit Ω^M | ei Σ^T.

32. qui] quob x†; quo x¹; praem. et Ω^S | casu] T*; casus Y*; casui CXΣΠ^HT² S*x; causa Γ^{M*}; praem. et Σ^{C*} | consumit Y*T; consummet Λ^L | eos Ω^S | antequam morientur x; ante mortem ipsorum X cum S.

33. ire x | utraque] que x | execrabilia + sunt Ω edd. | et (2°) om. x | erit] est X.

XXVIII. 1. uindicare Λ^L*TΨ^{D*}; + se non X, cf. PS-AU spe (qui se non uindicat) | ~ uult uind. T | a deo] a domino Ωarelvsc

cum S; om. Y. ¶ ant. « deo » Iac. | inuenient Y* | uindicta x | et om. x | peccatum Σ^C | illius] in ras. lat. spat. X² | seruans] Y*; om. Π^{H*}Y² cum PS-AU spe (codd. VLC) et S⁵⁵ | seruabit] Z*; seruauit Y; reseruabit Z².

2. relinque] dimitte Σ cum AU adu; remitte Z* cum CHRO h | tuo om. Q* cum S²⁴⁸ | te + peccatum X, cf. CHRO h (peccata) et S | deprecanti] petenti X cum PS-AU spe, cf. S | tibi om. Ψ^D | soluuntur Θ^HΩ^M cum AU spe (cod. S).

3. servat] S*; reseruatur XMYΦ^{RGS}a grelvsc | a] ad Y* | queret Π^H; erit x*.

4. et (1°) = G*Π^HLQY²Z*Sx cum S^L; om. cett. cum AU spe, adu, PS-AU spe et S | hominem] Q*; homine AQ²Θ^{AM*} | simile AΘ^{AM*} | ~ sibi similem L cum PS-AU spe (codd. MVLC) | deprecabitur Ω^{M2}x*; + altissimum CΛ^LΘZ*, cf. 37, 19.

5. dum] cum ZΩ^Jgvlsc cum CHRO h et CAE s | sit om. x* | servat Σ^{T*}CALY*ΘΓ^M (praem. se) cum AU spe (cod. M*), cf. v. 3;

<et GCAM | 31. <inlusio GCAM | <et (2°) C | <sicut M | 32. <laqueo GCAM | <dolor GCAM | 33. <ira GCAM | <et (2°) GCAM.

XXVIII. 1. ¶ qui XVIII. (pro XXVIII) Ω^M; XXVIII. Ω^{SJ}; LXXI. Q; LXXIII. MΦ^{RG}; LXXXV. Γ; Div. sine num. ALYΦ^PTSΨ^D; <qui GC | <et GCAM | 2. <relinque GCAM | <et GCAM | 3. <homo GCAM | <et GCM | 4. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 5. <ipse GCAM.

et propitiationem petit a Deo
 Quis exorabit pro delictis illius
 6 memento novissimorum et de-
 sine inimicari
 7 (6) Tabitudo enim et mors immi-
 net in mandatis
 8 (7) Memorare timorem Dei et
 non irascaris proximo
 9 (7) Memorare testamenti Altis-
 simi
 et despice ignorantiam proximi
 10 (8) Abstine te a lite et minues

peccata
 11 (8) Homo enim iracundus incen-
 dit litem
 (9) et vir peccator turbabit amicos
 et in medium pacem habentium
 inmittit inimicitiam
 12 (10) Secundum enim ligna silvae
 sic ignis exardescit
 et secundum virtutem hominis
 iracundia illius erit
 et secundum substantiam suam
 exaltabit iram suam

5. et prop. — a deo] cf. v. 3 | 7. enim om. Θ | imminet] immanet, vel et mane $\mathfrak{K}$? cf. Θ |
 8. memorare (Θ) || 9. memorare | 8. proximo (Θ) || 9. proximi | 11. in medium] cf. Θ ; in medio
 CZA, lectio facilior | inmittet ZA cum Θ^{SA} , forsitan recte | inimicitiam] cum Θ ; delaturam X,
 forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. 26, 6 | 12. ligna || siluae | ~ ignis sic $\mathfrak{K}$? cf. Θ | exardescit] + membrum
 unum, quod ex homoeotel. periit, $\mathfrak{K}$? cf. Θ .

Adsunt m(a v. 12 ut vid)x(vv. 5b, 8, et a v. 10).

seruet x cum AU spe (cod. S) | et — deo] in
 ras. Ω^J ; et a deo querit prop. X, cf. Θ |
 propitiatione Ψ^D | domino Λ^L | qui $X\Gamma^M$;
 praem. et Q^2 | exorabit] S^2 (bit in ras. brev.
 spat.); exoravit $\Sigma^T\Lambda^L\Lambda^LQ^*Y^*$ | eius Λ^LQ .
 6. nobissima X cum CHRO h et PS-AU
 spe, cf. Θ | inimicare A^* .

7. [tabi]tudinis enim et mortis immane
 w | abitudo Π^H ; beatitudo Ω^{SJ} (ut vid.);
 tabido X; tabes Θ^A ; correptio Θ^{H*} ; cor-
 ruptio $C\Theta^{H2}$. ¶ al. tabes Θ^M . tabitudo Θ^A .
 «tabitudo» al. «beatitudo» set Rab. et
 ant. non habent Hug., item Iac. | enim om.
 Θ^H cum Θ | imminet $\Sigma\Omega\text{agrelst}$; perma-
 net $C\Theta^H$ | mandatis + eius $\Omega^S\text{arelbst}$.

8. tot. v. om. Q | timorem] Θ^{M*} ; ti-
 moris $\Sigma\Lambda^L\Theta^{M2}$ | domini $Z^*\Omega^A$ | irasceris
 Lx | proximi Θ^H .

9. testamentum $\Gamma^M\Omega^{MS}\text{arelbst}$ | ~ alt.
 test. L^* | dispice $\Lambda^L\Theta^{MT}$ cum PS-AU spe
 (cod. S) | ignorantia Π^H | proximi + tui X.

10. a litem Y^* ut vid.; *lite Θ^{M*} ; alti
 Γ^{M+} | minuis $L^*\Pi^H$; minuas x | peccatum
 $Z^*\Theta^H$ cum PS-AU spe (codd. MVLC) et

Θ^{254} ; peccati Θ^{M*} ; peccare Y^* .

11. henim Λ^L ; homini Π^H ut vid. |
 incendet Π^H cum Θ ; accendit Θ^H ; intendit
 Ω^J ; + in G^* ut vid. | lites X; ignem Π^H
 LS; lingua Q^* ; ligna Q^2 | peccata x | (tu)r-
 bavit $Q^*Y^*\Theta^Hx$; conturbabit Ω^{MSa} | ami-
 cus x^* | in medium = G^*XZTx cum PS-AU
 spe ($2/2$); in medio cell. | habentium Θ^H |
 inmittit Q^* ; i(n)mi(t)tet $\Sigma\text{AMQ}^2\Phi\Omega Z\Gamma\Omega$
 lbst cum AU spe (cod. S) et PS-AU spe (cod. S
 $2/2$) | inimicitiam] delaturam X cum PS-AU
 spe ($2/2$), cf. Θ et 26, 6 | ~ inim. inmit. C.

12. enim lingua C; ~ ligna enim Σ^C |
 siluae] siguae L^+ | sic om. X; + enim Ω^M |
 ignis] signis Y^* | exardescit — substantiam
 in ras. lat. spat. Φ^{P2} | exardescet $CQ\Theta^H$;
 ardescit S; et ardescit Γ^M | ~ exard. ign.
 Σ | uirtutum Λ^L | hominis = $G\text{CXA}\Theta^{AM*}$
 cum PS-AU spe et Θ ; homini Ψ^D ; praem. illius
 L^* ; + sic $L\Psi^D$ cell. | iracundiam Σ^CQ^*
 cum PS-AU spe (codd. MVLC); iracundis
 Π^H ; ira Θ^H | erit] est C; om. Λ^LZ^* | exal-
 tauit $\Lambda^LQ^*Y^*$ | iram] litem X cum PS-AU
 spe | suam om. XZ^* cum PS-AU spe.

<et GCM | <quis GCAM | 6. <memento GCAM | 7. <tabitudo GCAM | 8. <memorare GCAM |
 <et G | 9. <memorare GCAM | <et GM | 10. <abstine GCAM | 11. <homo GCAM | <et (1°)
 GCM | <et (2°) GCAM | 12. <secundum (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

- 13 (11) Certamen festinatum incendit ignem
et lis festinans effundit sanguinem
et lingua testificans adducit mortem
14 (12) Si sufflaveris quasi ignis exardabit
et si expueris super illam extinguitur
utraque ex ore proficiscuntur
15 (13) Susurrio et bilinguis maledictus

- multos enim turbavit pacem habentes
16 (14) Lingua tertia multos commovit
et dispersit illos a gente in gentem
17 (14) Civitates muratas divitum destruxit
et domos magnatorum effodit
18 (0) Virtutes populorum concidit
et gentes fortes dissolvit
19 (15) Lingua tertia mulieres viritas eiecit

13. incendit] cum AU spe et ⑤; incendet GXA, cf. erit et exaltabit supra | lis — sanguinem (⑤) || lingua — mortem | effundit] cum ⑤; effudit G*Σ^T; effundet CA | adducet GΣA | 14. quasi] cf. ⑤; scintillam C cum ⑤^B; in scintilla A, cf. ⑤^{AL} | ignis] cum ⑤; om. A cum ⑤ | exardescit CΣ | spueris ③? cf. ⑤ | et utraque XA cum ③ (ut vid.) et ⑤ | 16. dispersit scr. GX, forsitan recte | 17. ciuitates — destruxit (⑤) || 18. uirtutes — concidit || gentes — dissolvit | 17. ciuitates] cum ⑤⁴⁹³ (om. καὶ) | muratas (⑤) || diuitum (cf. ⑤).

Adsunt mx(v. 13).

13. festinato ⑥^H | incendit] M*Z*; incendet GXAM²QΦ⑥^{AM}*Z²ΓΨ^DΩx; accendit ⑥^H | lis] T³; litis T²; is Γ^M*; om. T* ut vid. | effundit] Z*S* cum AU spe (codd. MP CR), PS-AU spe et ⑤; effudit G*Σ^TL; effundet CAMQYΦ⑥^{AM}Z²S²ΓΨ^DΩa cum AU spe (cod. S) | adducit] Z*S* cum AU spe (codd. MP CR) et PS-AU spe (codd. MULC); adducet GΣAMQYΦ⑥^{AM}Z²S²ΓΨ^DΩag cum AU spe (cod. S) et PS-AU spe (cod. S).

14. si flaueris ⑥^H; praem. et S* | quasi] scintillam CZ* cum ⑤^{BSO}; in scintilla A, cf. ⑤^{ACL'}; praem. in scintillam ①st | ignis om. A | exardescit CΣZ*; exardescet ⑥^H; ardebit YΩ^M*J* (ut vid.); ardebit Ω^M2 | ~ exard. ignis Z* | spueris Z* | illa Y* | extinguitur T | utraque] praem. et XA⑥ cum PS-AU spe et ⑤. ¶ Rab. «et utraque» Hug. | ex ore om. A | proficiscuntur L.

15. bilinguis Q³ (bi corr.) | maledictus ΩJ² (ctus in ras.); + est Z* | multus M* | enim om. Ψ^D | turbauit] Y* cum AU spe et ⑤; tur(b)abit CXA^LΠ^HALMY²ΦS*Γ^{AM}*Ψ^Dst cum PS-AU spe; turbauerunt a | pa-

cem] potestatem ΩJ. ¶ al. «pacem» Iac.

16. commouit] in ras. Z³; commoui Q⁺; commouebit ⑥^H; commo*uit ⑥^M; commouet Q¹Y cum AU spe (cod. S) | ~ com. ling. tert. mult. Ω^M | dispersit scr. GXT* cum PS-AU spe (cod. S) | a] de Ω edd. | in gentem] in gente Λ^L.

17. ciuitas M*⑥^H† | destruxit XM*T; + et pribabit illas laborum suorum X, ex v. 19 (cf. ⑤) | domus LΦZ cum AU spe | magnorum ⑥^H cum Brev. goth. | effodiit CX⑥ cum AU spe (cod. S); effudit Φ^PΩ^M.

18. uirtutes] praem. et X | concedit Q* ut vid. | dissoluet L*.

19. tot. v. om. X, cf. v. 17 | lingua tertia] Z*; linguam tertiam Z² | mulieres] Z*; mulieris L*QΦ^{RG}; mulierum Z² | uiritas = GΣ^T3LMΦ^{RP}⑥^{HAM}*S*Γ^AΨ^Da cum AU spe (cod. M), cf. ⑤; ueritas CΠ^HAQΦ^GZ²S²Γ^M cum AU spe (codd. P*S); fortes Y*3T²; iuratas Ω^M; uiratas cett. cum Brev. goth.; praem. fortes Π^HΨ^D. ¶ fortes L². Rab. «fortes» ant. «iuratas» aliqui «ueritas» (a «uereor») Hug. | eiecit] Z*; deiecit Φ^P*Z²;

13. <certamen GCAM | <et (1^a) GCAM | <et (2^a) GCAM | 14. <si (1^a) GCAM | <et GCAM | <utraque GCAM | 15. ¶ susurrio LXXII. Q; LXXXV. MΦ^{RG}; LXXXVI. Γ; Div. sine num. ALYΦ^PTSΨ^D; <susurrio GC | <multos GCAM | 16. <lingua GCAM | <et CAM | 17. <civitates GCAM | <et GCAM | 18. <virtutes GCM | <et GCM | 19. <lingua GCAM.

et privavit illas laboribus suis
 20 (16) Qui respicit illam non habebit requiem
 nec habitabit cum requie
 21 (17) Flagelli plaga livorem facit
 plaga autem linguae conminuet ossa
 22 (18) Multi ceciderunt in ore gladii
 sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam
 23 (19) Beatus qui tectus est a lingua nequa
 qui in iracundia illius non transivit

Et qui non adtraxit iugum eius
 et in vinculis illius non est ligatus
 24 (20) Iugum enim illius iugum ferreum est
 et vinculum illius vinculum aereum est
 25 (21) Mors illius mors nequissima
 et utilis potius inferus quam illa
 26 (6) Perseverantia illius non permanebit
 (22) sed obtinebit vias iniustorum
 et in flamma sua non comburet iustos

22. quasi om. CA, cf. ⑤ | suam om. ⑤ | 23. nequa om. ⑤ | et (r°) om. ⑤ | 26. perseverantia illius om. ⑤ | non (⑤) permanebit || obtinebit (⑤)? | vias om. ⑤ | iniustorum (⑤) || iustos.

Adest m.

eiciet Π^HALM*QΘ^{AM}* | pri(u)auit] Q*; priuabit Σ^CΛ^LΠ^HLM*Q³YΦ^{RG}Θ^{AM}*TS*Γ Ψ^D cum AU spe (codd. MC, cf. cod. S: prauabit) | illam Ψ^D; illis S* | laboribus = G²Σ Φ^PΘ^{M2}ZΩ edd. cum Brev. goth.; ****ribus G*; praem. de cett. cum AU spe.

20. qui] praem. et S* | habebit requiem nec om. Π^H* | habet YΘ^H* | nec — requie om. Γ^M | habitabit] Z* cum PS-AU spe et ⑤; habitauit A; habebit Λ^LΠ^H*MYΦZ²Ωagelst; habet S*; habet S² | cum requiem Θ^H*A*^M* T*; cum pace Z*, cf. ⑤; quo requiescat T²; amicum in quo requiescat Λ^LMYΦZ²S Ψ^DΩagelst cum AU spe et Brev. goth.

21. flagellis Σ^C*; flagella Y*(ut vid.) Θ^H* | plagam Y* | ~ pl. fl. C cum AU Fau et ⑤ | laborem Y* | fecit re | co(n)minuit CΣΦ^P*Θ^{AM} cum Brev. goth.; commouit Θ^H.

22. sic quasi] sic A; sicut CZ* cum ⑤; sic quemammodum X; sic quomodo Θ cum AU s et Brev. goth. | qui] hii praem. CXZ*, cf. ⑤; om. Γ^A | interierunt] ceciderunt Θ^H cum AU s et Brev. goth., cf. ⑤ | suam om. w.

23. beatus] felix X cum PS-AU spe; + est a | tectus] liberatus X cum PS-AU spe | nequa = G*XAY*T*; nequam cett. cum PS-AU spe et Brev. goth. | qui (2°)] praem. et XΛ^LΩ^M | in (r°) om. Ψ^D | (i)racundiam ΣΛ^L Π^HM*Φ^PΓΩ^Mrelst cum Brev. goth. | transibit XΛ^L | abstraxit Λ^LQΘ^H; traxit Y* cum Brev. goth. | eius] illius edd. | in (2°) om. XΣ^T*C Λ^L cum PS-AU spe | illius (2°)] eius Ω^{MJ} edd. | a(d)ligatus XΨ^D.

24. enim om. L* | ~ ill. en. M* | et uinculum — aereum est om. Q | est (2°) om. Z*.

25. nequam Θ^H, cf. ⑤; + est Θ^H Ω^I* | utiles Γ^M | inferus] Ω^M*; inferi X cum PS-AU spe; infernus Θ^HΩ^{M2}st; + est X | ~ inf. pot. Ω^S.

26. illius om. Σ^C | permanebit] perseverabit X | iniustarum S*; iustorum QΨ^D, cf. ⑤ | et] Z*S*; om. Φ^{RG}Z²S²Ωagre | in om. Λ^L | non (2°)] T*; om. T² | conburit T*; conburat T²; conburetur Θ^H | iustus Θ^HZT; ius[...] Γ^A.

<et GCAM | 20. <qui GCAM | <nec CAM | 21. <flagelli GCAM | <plaga (2°) GCAM | 22. <multi GCAM | <sed GCAM | 23. <beatus GCAM | <qui (2°) GCAM | <et (r°) GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <iugum (r°) GCAM | <et GCAM | 25. <mors GCAM | <et GCAM | 26. <perseverantia GCM | <sed GCAM | <et GCAM.

27 (23) Qui derelinquunt Deum inci-
dent in illam
et exardebit in illis et non extin-
guetur
Et inmittetur in illos quasi leo
et quasi pardus laedebit illos
28 (24) Saepi aures tuas spinis et noli
audire linguam nequam
et ori tuo facito ostia et seras
29 (24) Aurum tuum et argentum
confla
(25) et verbis tuis facito stateram

et frenos ori tuo rectos
30 (26) Et adtende ne forte labaris
in lingua
et cadas in conspectu inimicorum
insidiantium tibi
et sit casus tuus insanabilis in
mortem
XXIX. ¹ DE FOENORE
Qui facit misericordiam foene-
rat proximum
et qui praeualet manu mandata
servat

27. incidunt GXΣ | exardescit CΣ | et (3°) cum S | in illos in illis CX, *forsitan recte, cf.*
S | 28. aures tuas] aurum tuum X? cf. S | et noli — nequam om. X (ut vid.) cum S | et ori
— seras] cum S^L | 29. stateram] cf. S²⁴⁸ | rectos om. S | 30. et (1°) cum S²⁴⁸ | labaris CXΣA,
forsitan cum archetypo | lingua + tua CXA | inimicorum (cf. S) || insid. (S) | et sit — mortem]
cf. Prov. 6, 15; om. S.

XXIX. 1. proximum] *lectio difficilis*; proximo CXΣA.

Adest m.

27. qui] *praem.* et Ω^{MS} | relin(qu)unt
ΣΛ^LMQΦZ²Ωaelfvst; relinquent Z*; re-
linquit Ψ^D | dominum Xgr cum S | incidunt
GXΣΛ^LΠ^HLΩ^HΓΩ^L*; incidnt S*; incedunt
T | illam] illa X; illum G*; eam Φ^PΩ^S |
exardescit CΣ; exardescet Θ | illis] illos Σ |
et inm.] *****ttetur Θ^{M*} | inmittitur
ΣΛ^LLY*; innittetur Θ^{HA}; imutetur Ω^S |
illos] eos ΣZ*; illas Y; illis CXΘ^HT*, cf. S |
parda Σ^{T*}C, cf. S | l(a)ede(b)it = G*(ut vid.)
CXYΦ^{RG}Z²S²TΨ^D; ledit ΣAm; ledent a;
deuorabit Z*; delebit Π^H; l(a)edet S* *cett.*

28. sepaē Θ^H | et (1°) om. C | ~ lin.
neq. noli aud. arelvst | et (2°) ex M* *ut*
vid. | ori] M³; ore M² | fac CΘ^Hm cum AM
off, PS-AM man, CHRO h, Brev. goth. | hos-
tias Ψ^Dm; ostias Π^H | serras X*M*Y*
T*m; + auribus tuis Λ^LΠ^HAMYΦΘZS²
Ψ^DΩagrelst; + ***** S* *ut vid.*

29. aurum] au**um Λ^{L*}; *praem.* et
T | argentum + tuum CΣAYΦ^{AM}ZΨ^DΩm
edd. cum PS-AU spe (cod. S), PS-AM man,

et S^{CL'} | frenos] T*; frenus T² | oris Y* |
tuo] T*; tui Y*T² cum PS-AU *spe (cod. S)* |
~ tuo ori Ω^M | rectus T*; + inpone CX
cum PEL (= PS-SUL), cf. AM *ep, ex.*

30. et (1°) om. XΣΛ^L cum S | laberis
CXΣ^{T2}CA^{L*}AYΦ^{RG}Θ^{HA}m (ut vid.); *abaris
Q*; l*baris Θ^{M*}; *baris G*; *abaris Σ^{T*}*;
labearis L†; lauaris Γ^M. ¶ « labaris » Hug. |
in (1°) om. X cum PS-AU *spe (cod. S) et PEL*
(*codd.*) | lingua + tua CXAM²Θ | conspec-
tum Ω† | inimici Λ^{L†}, cf. S | tibi] mihi Φ^P |
sit] sic Q* *ut vid.*; sicut Γ^{M*} | in (3°) om.
S* | mortem] T*; morte XΣΠ^HQY*T²
cum AU *spe (cod. S).*

XXIX. 1. de foenore om. X*Φ^PΘ^{AM}
Γ^MΩm (ut vid.) *edd.* | misericordia Y* |
foenerat] Θ^{H*} cum AU *spe*; f(o)eneratur AM
YΦΘ^{H2AM}ZΨ^DΩ *edd.* | proximum = G*
Q*Z*T* cum AU *spe (codd. MP), M-M, 262*;
proximo *cett. cum AM Tb, AU spe (codd. CRS)*;
+ suo MYΦZ²Ψ^DΩagrelst | qui (2°) cui
AL | manum X cum 414; om. C | seruabit Γ.

27. <qui GCAM | <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCM | 28. <saepi GCAM | <et
(1°) G | <et (2°) CAM | 29. <aurum GCAM | <et (2°) GCM | <et (3°) GCAM | 30. <et (1°)
GCM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM.

XXIX. 1. ¶ qui (1°) XXII. Σ^T; XXIII. CΣ^C; XXVIII. Ω; LXIII. Q; LXXVI. MΦ^{RG};
LXXXVII. Γ; *Div. sin. num.* GALYΦ^PΘ^HZTSΨ^D | <et GCAM.

- ² Foenera proximum tibi in tempore necessitatis illius
et iterum redde proximo in tempore suo
- ³ Confirma verbum et fideliter age cum illo
et in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est
- ⁴ Multi quasi inuentionem aestimauerunt foenus
et praestiterunt molestiam his qui se adiuvauerunt
- ⁵ Donec accipiant osculantur manum dantis

- et in promissionibus humiliant vocem suam
- ⁶ (5) Et in tempore redditionis postulabit tempus
et loquetur verba acediae et murmurationum et tempus causabitur
- ⁷ (6) Si autem potuerit reddere auersatus solide vix reddet dimidium
et computabit illud quasi inuentionem
- ⁸ (6) Sin autem fraudauit illum pecunia sua

2. proximum] proximo CΣA | tibi om. CA cum 6 | suo om. 6 | 5. accipiat osculatur CΣ cum 6, forsitan cum 3 | manum] cum 6B; manus A cum 6SA | dantis] cum 6 | humiliabit C cum 6, cf. supra | 6. acediae (6) || murmurationum | acediae] taedii A | 7. reddere || reddet (6) | auersatus] aduersatus A; auersatur C; aduersatur XΣ; om. 6 | solide om. 6.

Adest m.

2. f(o)enera] Z*S*; f(o)enerare AMY ΦΘZ²S²Ψ^DΩm (ut vid.) edd. | proximum = G*XΠ^HZ*T cum 262 et M-M; proximo cett. cum AM Tb, AU spe | tibi] cum AU spe; tuo Ω^{MS}arelust cum AM Tb; om. CΛ^LAm cum 262 et M-M, cf. 6. ¶ uel « tuo » Iac. | reddet M* | suo + necessitatem Φ^PΘ^H cum 262 et M-M.

3. et (1°) om. Ψ^D* | cum illo] illo g; om. Ψ^D* | in om. G* | tibi om. Ω^{MS}. ¶ Rab. « tibi » Iac., item Hug.

4. inuentione Y cum AU spe (cod. S); inuentio Σ | extima(u)erunt CXΣ^T cum 262 | foenum Ψ^D; f(o)enos X*Y* | et om. Ω^M | molestias Y; modestiam T | hiis Ω^{SI}a | adiuaauerunt] M*Q*Z²; adiuarunt Π^H; adiuerunt XΣM²Z*³Ω edd.; adiuerant Q².

5. accipiat osculatur CΣZ* cum M-M, cf. 6 | manu Z*; manus Λ^LAMQYΦΘ^{AM}Z²S Ψ^DΩ^{MS} edd. | dantes Q*T | hum.] Γ^M*; humiliat Π^HY*Z*Γ^{Ma} cum M-M et 6; humiliabit C.

6. et (1°) om. S* | post(u)lauit CALQ* cum 262; obsculabit X, cf. v. praec. | et (2°)

om. m ut vid. | loquitur Λ^L*Q*Y*Z*TS* cum 262 et M-M | acediae = G*(ut vid.)XΛ^L*Π^H (acēdiē) Y²T²S²gr; accediae CQ; accidi(a)e Σm cum 262 et M-M; acidiae Θ^HZ*(ut vid.) T*S*; t(a)edii cett. ¶ uel tedii Y. al. taedii S. al. acediae Θ^M. accidiae Θ^A | murmurationem G* (ut vid.) A | tempus] praem. in Θ^H.

7. potuerit reddere om. L | au(e)rsatus = G*Π^HMQTS*^u; aduersatus G²A Φ^PΘZ²Γ; auersatur CΛ^{LY}Φ^{RG}S²Ψ^D*; auersabitur g; aduersatur XΣLY*Z*m cum 262 et M-M; aduersabitur Z²Ψ^D2Ωarelsr. ¶ ant. « aduersatur » Iac. | solide] X*M* Z*Ψ^D*; solidae CQYS*; solidum X²M²; solidi Φ^{RG}*Z²S²Ψ^D2Ω edd. | uix] praem. et CΣm cum M-M | reddit G*TI^m | co(n)-p(u)tauit CΣ^TΛ^LALS*Γ^M | illum XLY*T* S* | adinuationem Ω²; inuentione Y*; inuentionum T*.

8. si m | fraudauit = CΛ^LAQ*Y*Γ^m cum M-M et 6; fraudebit a; fraudabit cett. | illum (1°)] eum CΘ^H cum 262; illud Ψ^D* | pecunia sua] toto Z* | p(e)cuniam Π^H* Θ^H* | p(e)cuni(a)e su(a)e XΛ^L*QT*³S* |

2. <foenera GCAM | <et GCAM | 3. <confirma GCAM | <et (2°) GCAM | 4. <multi GCAM | <et GCAM | 5. <donec GCAM | <et GCAM | 6. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (4°) M | 7. <si GCAM | <vix CM | <et AM | 8. <sin GCAM.

et possidebit illum inimicum
gratis
9 (6) Et convicia et maledicta red-
det illi
et pro honore et beneficio reddet
illi contumeliam
10 (7) Multi non causa nequitiae
non foeneraverunt
sed fraudari gratis timue-
runt
11 (8) Verumtamen super humilem
animo fortior esto
et pro elemosyna non trahas

illum
12 (9) Propter mandatum adsume
pauperem
et propter inopiam eius ne di-
mittas illum vacuum
13 (10) Perde pecuniam pro fratre
et amico
et non abscondas illam sub la-
pide in perditionem
14 (11) Pone thesaurum tuum in
praeceptis Altissimi
et proderit tibi magis quam
aurum

9. et (1°) om. A cum ⑤ | honore (⑤) || beneficio | 10. non (1°) cum ⑤⁰; praem. ergo C, cf. ⑤^{SAL'} | 12. illum] eum CA | 13. pro fratre et amico] propter fratrem et amicum CΣA, cf. propter bis in v. 12 | abscondas illam] cum ⑤²⁴⁸.

Adsunt mb(vv. 12, 14).

et om. m | possidebit] faciet Z* | illum (2°)] (e)um CΘ^H cum 262 et M-M | inimicus Σ^T | gratis om. Y* | ~ gr. inim. Y².

9. et (1°) om. ALw cum ⑤ | ~ mal. et con. w | reddet (1°) — cont.] in ras. brev. spat. T², cf. S* infra | reddet (1°)] reddit T²; reportabit Z* | illi (1°)] ill** m; (e)i CΘ^H cum 262 et M-M | et pro hon. — illi (2°) om. S*Ψ^D | et (3°) om. Σ cum M-M et ⑤²⁴⁸ | honore Φ^P | beneficio] Z² (cio in ras. brev. spat.); bono Ω^S; beneficia Σ^C | reddet (2°)] reddit T² | illi (2°)] illum L; ei Θ^H cum 262 et M-M | contumeliam] Q² (ult. m corr.); contumelia Λ^L*Π^H*Y*Φ^P cum 262; + sed fraudari gratis timuerunt Q*, cf. v. 10.

10. non (1°)] cum ⑤^{OV}; om. m cum ⑤; praem. ergo CZ* cum ⑤^{ASL'} | causa] Σ^{T2}; caus* Σ^{T*}; causam Σ^{T3}; causae M* | nequitiae] maliti(a)e XΘ^H; + usurarum X. ¶ Rab. « nequitie » Hug. | non (2°)] T*; om. T²§ | foenerauerunt] Z*m; f(o)enerati sunt AMYΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^DΩ edd. | sed — timuerunt om. Q*m*, cf. v. 9 | fraudati G*(ut vid.)S*

(ut vid.); fraudare C; fraudi L*.

11. humile Λ^L*AΘ^{AM*}; humiliae Q; praem. omnem iustum et Z* | animo fortior] Λ^{L*}; animequior XZ*; animo patiens Σ Λ^{L2}; patiens CΘ^Hm cum 262 et M-M, cf. ⑤ | pro] M*; in CM²Θ^Hm (ut vid.) cum 262 et M-M | (ele)mosinam QS*Ψ^{D*} | non trahas] contrahas A* | trahas] M*; traas Λ^LQ; tradas X; protrahas CM²Θ^HZΩ^Mm cum 262.

12. mandata ② | paupere Y* | illius CLMSm cum AU spe | nec M*; non Π^HΘ^H | demittas ALb cum AU spe (codd. MP) | (e)um CAYΦΘ^{AM}ZΨ^DΩ edd. cum AU spe (codd. MPCR).

13. perde] preda C | pro fratre et amico = G* cum AU spe (codd. MPCR); propter fratrem et amicum m cett., cf. PS-AU spe et AM (3/a); + tuum aelbuc | illa X; + ut eruginet T, cf. ⑤ | subtus X | lapidem XS*Ψ^{D*}m; lapides Λ^{L*} ut vid. | in perdi(t)ione CXAY*Zm; om. M*.

14. et om. Ω^S | prode(e)rit CZ* | tibi + elemosyna Y.

<et CAM | 9. <et (1°) GCAM | et (3°) GCAM | 10. <multi GCAM | <sed GCAM | 11. <verumtamen GCAM | <et GCAM | 12. ¶ propter (1°) LXXXVII. MΦ^{RG}; LXXXVIII. Γ; Div. sine num. ALYΦ^PΓΨ^D; <propter (1°) GC | <et CAM | 13. <perde GCAM | <et (2°) GCAM | 14. <pone GCAM | <et GCAM.

15 (12) Conclude elemosynam in
corde pauperis
et haec pro te exorabit ab omni
malo
18 (13) Super scutum potentis et su-
per lanceam
adversus inimicum tuum pugna-
bit
19 (14) Vir bonus fidem facit proxi-
mo suo
et qui perdiderit confusionem
derelinquet sibi

20 (15) Gratiam fideiussoris ne obli-
viscaris
dedit enim pro te animam suam
21 (16) repromissorem fugit peccator
et inmundus
22 (16) Bona repromissoris sibi ad-
scribit peccator
(17) et ingratus sensu derelinquet
liberantem se
23 (16) Vir repromittit de proximo suo
et cum perdiderit reverentiam
relinquetur ab eo

18. pugnavit + pro te X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 19. uir — sibi (Θ) || 23. uir — ab eo |
19. sibi] eum m (illum X) cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 21. repromissorem — peccator] cum Θ^{248} |
inmundus (Θ^{248} cf. 16, 1) || 22. ingratus (Θ) | 23. cf. v. 19.

Adsunt mb(v. 15)x(vv. 15-20).

15. (ele)mosina $\Lambda^L Y^* b$; praem. include
L, cf. AU s (δ/δ), PS-AU s Mai, CAN co (in-
clude loco conclude) | corde] sinu $\Omega^{M3} ae$
cum Resp. Rom. ¶ Rab. «corde» Iac., item
Hug. + al. «sinu» Iac. | exoravit $\Sigma^T LY^* b$
cum PS-AU spe (cod. S; v. om. codd. MVLC),
262 et 414; + et liberabit T^2 | ab om. Θ^{M*} .

18. super (1^0)] praem. (16.) elemosyna
uiri quasi sacculum cum ipso et gratiam
hominis quasi pupillam conseruabit (17.)
et postea resurget et retribuet illis retribu-
tionem unicuique in caput illorum $\Pi^H ML$
 $QY\Phi Z^2 T^3 S\psi^D \Omega agrel$, ex 17, 18-19 [sac-
culus $\Omega agre$; gratia LQ; homines M^* ,
homini ψ^D ; pupilla L, pupill* Ω^{S*} ; con-
seruauit Q; resurgit S*; retributione Y^* ;
ipsorum a] | potentis + est ψ^D | super (2^0)
om. X cum Θ^{55} | lancea X | aduersum C cum
AU spe (cod. S) | pugnavit $\Lambda^L AQm$; + pro
te $XM^2 \Phi^P \Theta^H Z^* Tw$ cum Θ .

19. fidem om. Y^* | $\sim$ facit fidem XY^2 |
proximo] m cum AU spe; praem. pro $G^2 Q$
 $\Phi^{GP} rtw$ | et — confusionem om. Γ^{M*} | con-
fusione Xm (ut vid.); praem. in X | derelin-
quit(t) Tx; relinquet S*; delinquet L*.

¶ «derelinquet (sic) sibi gratiam» Rab. ita
distinguit. quidam punctum et sensum mu-
tantes sic incipiunt versum «gratiam fi-
deiussoris» et hec littera stat in testu (sic)
propter glosam Hug. | sibi] T^* ; eum m; illum
X cum Θ ; om. T^2 .

20. gratia Lx; praem. de T^2 | enim
om. ψ^D cum AU spe (cod. S).

21. repromissionem $X\Omega^M m$ | fuit
 ψ^D | et — 22. peccator om. Σ^C* per homoeo-
tel. | inmundus] timidus Z^* .

22. bona — peccator om. Ω^M | bona]
praem. uerba $M^2 \Phi^P \Theta^{HAM*}$; + uerba Ω^S .
¶ quod quidam addunt «uerba» Rab. et
ant. non habent Hug. al. «bona uerba»
Iac. | repromissioris M^* ; repromissionis X |
sibi ascribit in ras. Ω^{J2} ; euertit Z^* cum Θ |
adscribet $X\Pi^H$, cf. Θ ; adscripsit ψ^D | et
om. Cm | sensum Y^* | derelinquet] Θ^{M*} ;
derelinqui(t) $CX\Lambda^L \Pi^H \Theta^{HM2} \psi^D \Omega^{MJ} ae$; de-
relinquat Φ^P ; derelinquent Σ^T ; derelinquit
 Qg | libertatem Γ^M | $\sim$ se lib. Ω^S .

23. reuerentia Y^* | rel.] $Y^* m$; relin-
quitur Q; derelinquetur $\Pi^H Y^2 \Theta^{HS} \Omega$ edd.
cum AU spe, cf. v. 22.

15. ¶ conclude LXXIII. Q; LXXVIII. $M\Phi^{RG}$; LXXXVIII. Γ ; Div. sine num. $AY\Phi^P \psi^D$;
<conclude GC | <et CAM | <(16. elemosyna) M | <(et) M | <(17. et postea) M | <(unicuique)
M | 18. <super (1^0) GCAM | <adversus CAM | 19. <vir GCAM | <et GCAM | 20. ¶ gratiam
XVI. $A\Theta^{AM}$; LXXV. Q; <gratiam GCM 2 | <fideiussoris M^* | <dedit GCAM | 21. <repromis-
sorem GCAM | 22. <bona GCAM | <et GCAM | 23. <vir GCAM | <et GCAM.

- 24 (18) Repromissio nequissima multos perdidit dirigentes
et conmovit illos quasi fluctus maris
25 (18) Viros potentes gyrans migrare fecit
et vagati sunt in gentibus alienis
26 (19) Peccator transgrediens mandata Domini
incidit in promissionem nequa
et qui conatur multa agere incidet in iudicium
27 (20) Recupera proximum secun-

- dum virtutem tuam
et adtende tibi ne incidas
28 (21) Initium vitae aqua et panis
et vestimentum
et domus protegens turpitudinem
29 (22) Melior victus pauperis sub tegimen asserum
quam aepulae splendidae in peregre sine domicilio
30 (23) Super minimum et magnum placeat tibi
et inproperium peregrinationis non audies

24. nequissima] cum $\mathfrak{K}$ (vox archaica); om. Θ | 25. gyrans migrare] transmigrare X cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ ; girans retrasmigrauit C | 26. transgrediens mandata domini] cum Θ^L | incidet (1°)] cum $\Theta^{L'}$ | nequa] cum $\mathfrak{K}$, cf. v. 24 | iudicium] cum Θ^V | 28. uitae + hominis X cum $\Theta^{L'}$ | 29. sub tegimen] lectio difficilis, cum Θ ; sub tegimine C; sub tegmine ΣA | in peregre (Θ) || sine domicilio | 30. et inproperium — audies] cum Θ^{248} .

Adsunt mx(a v. 29).

24. nequissima] pessima C | perdidit] turbabit Z^* | dirigentes] M^*Z^3 ; dil(i)gentes $Z^2\Omega ate$; derelinquentes $C\Theta^A$; delinquentes $\Sigma\Lambda^LM^2\Theta^{HM}$; quiete agentes XZ^* , cf. Θ . ¶ dirigentes Θ^A . Rab. «dirigentes» Hug. | et om. Ω^{5*} | commouit Y^* ; commouet QY^2 ; comminuit Γ^{M*} ut vid. | quasi] m; tanquam X | fluctos Λ^LY^* .

25. uiros + **** Q | gyrans migr.] m cum AU spe; transmigrare XT, cf. Θ | gyrans] migrans $\Phi^P\Theta^H$ | migrare fecit] retrasmigrauit $C\Theta^H$ | uacati M^* cum AU spe (cod. S¹); uagi Π^H .

26. mandati Θ^{M*} ; mandatum Ω^{MJ} edd. | dei $X\Omega^M$ | incidet (1°)] incidit $\Sigma\Lambda^L\Pi^HL^2YTS^*$; incid*** Θ^{M*} ; om. L^* | promissione $G^*\Lambda^L\Theta^{M*}T$ cum AU spe (codd. MPC); repromissionem Z^*w ; retributionem X | nequa = G^* ; nequam cett.; + sionem nequa $C^\dagger$ | age S^* | incidet (2°)] incidit $X\Sigma\Pi^HYZ^*TS^*$ | in iudicio m ut vid.

27. recuperare $Y^*\Phi^G$ | proximo Θ^{HM} ; + tuum Ω^{MSa} | tuam] ***** X^* ; suam Ω^{I*} | et — incidas om. A^* | adtende] Y^* ;

adtdet Y^2 | inci*das m; incedas $Z^*\Psi^D$ cum AU spe (codd. MPC).

28. initium] praem. super minimum et magnum placeat tibi L^* , ex v. 30 | uitae Z^* cum CHA et Θ ; + hominum $\Lambda^L\Pi^HLMQY^2S^*g$; + hominis $XY^*\Phi Z^2S^2\Psi^D\Omega marelvsc$ cum $\Theta^{L'}$, cf. CHRO et EP-SC. ¶ al. uitae hominis Θ^M | aquae S^* | et (1°) om. X cum CHRO | ~ panis et aqua L cum CHA, CHRO, EP-SC, et Θ^{VI} | domos Λ^L^* | protegens — 31. fiducialiter partim rescriptum Q.

29. melius $C\Sigma m$; + est $CA^L\Pi^H\Lambda LM$ $QY\Phi\Theta^HAZ^2S^2\Psi^D$ edd. | uictus] iustus Ω^M | pauperi ΣT ; pauperum Θ^H | tegimen = G^* $X\Lambda^LQT^*S^*(ut vid.)x$; tegimine $G^2(-mene)$ $C\Pi^HI^M$; tegime T^2 ; tegmine cett. | asserum] Z^*3 ; asseris Y^* ; passerum Z^2 | splendidae om. $L^\dagger$ | peregre sine] peregrinatione C.

30. super — magnum] Z^* ; minimum pro magno $\Lambda^L\Pi^H QY\Phi Z^2S^2\Psi^D\Omega agelvsc$ | minimum et maximum ΣT ; maximum et minimum Σ^C | minimum] inimicum T^* ; nimium Xm | peregrina S^* | audies] in ras. Ω^{J2} .

24. <repromissio GCAM | <et CAM | 25. <viros GCAM | <et GCAM | 26. <peccator GCAM | <incidit GAM | <et GCAM | 27. <recupera GCAM | <et GCM | 28. ¶ initium LXXXVI. Q; LXXXVIII. $M\Phi^{RG}$; XC. I; Div. sine num. $ALY\Phi T^2\Psi^D$; <initium GC | <et (2°) C | <et (3°) A | 29. <melior GCAM | <quam GCAM | 30. <super GCAM | <et GCAM.

- 31 (24) Vita nequa hospitandi de
domo in domum
et ubi hospitabitur non fiducia-
literaget nec aperiet os
32 (25) Hospitabit et pascet et po-
tabit ingratos
et ad haec amara audiet
33 (26) Transi hospes et orna mensam
et quae in manu habes ciba ce-
teros
34 (27) Exi a facie honoris amico-
rum meorum
necessitudine domus meae hospi-

- tio mihi factus est frater
35 (28) Gravia haec homini habenti
sensum
correptio domus et inproperium
foeneratoris
XXX. ¹ DE FILIIS
Qui diligit filium suum adsiduat
illi flagella
ut laetetur in novissimo suo
² Qui docet filium suum laudabi-
tur in illo
et in medio domesticorum in
illo gloriabitur

31. hospitandi || hospitabitur (S) | ubi hospitabitur (S) || non fiducialiteraget? | 32. hospi-
tabit (S) || pascet | ingratos] cum S^L | 33. ceteros] R? cf. S | 34. honoris (S) || amicorum
meorum | necessitudine — hospitio] cum S⁴⁸ | 35. foeneratoris] hospitalitatis A.

XXX. 1. suo + et non palpet proximorum ostia SA (cf. 31, 29 (24) a? | 2. laudabitur] cum S⁵².

Adsunt mx(vv. 31-32, 1-2).

31. uitam Q | nequa = G*XT*mx;
nequam cett. | hospitando Θ^Hm; (h)ospi-
tanti ΣA^Lx | domo] Z³; domu LZ² | do-
mum] Φ^P*(ut vid.)Z³ (ut vid.); domo QY*
Φ^{RGP}2m; domu Z² ut vid.; do*mum L* |
(h)ospitatur YTΩ^{MS}a | non fid.] infiducialiter
T | agebit X; agit ΣA^LΠ^HLQΘ^HZ*S*Γx.

32. hospitabit] G*T*; hospitaui L
Y*; (h)ospitabitur G²CXΣMY²Θ^HZ*T²ΓΩ
edd.; + in pace X | et (r^o) om. X | pascit
LT*S*x*; pascebit X | potauit LQ*Y*S*m;
portauit Ψ^D; portabit Ω^M; inpotabit Z*
ut vid. | ingratos] G*; ingratus G²XΣ^C;
om. Σ^T | adēc Π^H; adhuc ag; haec M*.

33. (h)ospis Λ^L*Z*S* | et (2°) + de
his Z*; + ex his X.

34. exi] e*si m; + oспes X, ex v. 33;
+ hospis Z* | meorum om. Σ | necessitudi-
nem MQΘ^{AM}Γ^M; necessitudo A*T, cf. S;
necessitudinis X; necessitate L*; necessaria
est Θ^Hm | hospiciu[m] Q; ex ospite X | factus
Ψ^D; recipiendus Θ^Hm | est] G*M*Θ^M*;
es G²CA^LΠ^HM²QΦ^M2Ψ^DΩ^{MS}ag. ¶ Rab.

« factus est » Hug. | ~ factus est mīci X |
frater] cum S^L; pater C.

35. hic a | omni Λ^L; omnia Θ^H; praem.
homni C; praem. omnia X | habentis C |
corruptio S; correptis X. ¶ al. correptio
uel correctio S | domus] hospitalitatis Z* |
faenoris Z*; hospitalitatis A.

XXX. 1. de filiis = GCΣΠ^HΘ^HZ*Tm
(ut vid.) cum S; de disciplina filiorum X²Λ^L
ALMQYΦ^{RG}Z²ST^AΨ^D; om.cett. cum S^{O-VI} |
filium suum om. Y* | assiduet Ψ^D; frequen-
tabit CΘ^H, cf. Car Ps (frequenta) | illis G* |
fragella L*; flagellum Y cum CAE vg | ut]
et T | suo] illius CΘ^Hm cum PS-AU spe (codd.
FMLC); om. Ω^M; + et non palpet proxi-
morum ostia (ho*** Q*, ho****rum Q²;
~ ostia proximorum Z* cum PS-AU spe)
omnes codd. except. G*CXT*mx qui cum AU
spe et S concordant.

2. suum om. Θ^M* | et — gloriabitur om.
C | domesticorum] m ut vid.; amicorum Θ^H cum
PS-AU spe; + laudabitur Ω^M† | glorificabitur
Θ^H | ~ glor. in illo YΘ^H, cf. PS-AU spe.

31. <vita GCAM | <et GCAM | <nec M | 32. <hospitabit GCAM | <et ad GCAM | 33. <transi
GCAM | <et (2°) GCAM | 34. <exi GCM | <necessitudine GCAM | <hospitio M | 35. <gravia
GCAM | correptio GCAM.

XXX. 1. ¶ qui XXIII. Σ^T; XXX. Ω; LXXVII. Q; LXXX. MΦ^{RG}; XCI. Γ; Div. sine
num. GCΣ^CALYΦ^PΘ^HTSΨ^D | <ut GCAM | <(et non) M | 2. <qui GCAM | <et GCAM.

³ Qui docet filium suum in zelum
mittit inimicum

et in medio amicorum gloriabi-
tur in illo

⁴ Mortuus est pater illius et quasi
non est mortuus
similem enim reliquit sibi post
se

⁵ In vita ipsius vidit et laetatus est
in illo
et in obitu illius non est contris-
tatus

nec confusus est ⁽⁶⁾ coram inimicis
⁶ Reliquit enim defensorem domus
et amicis reddentem gratiam

⁷ Pro animabus filiorum conliga-
bit vulnera sua

et super omnem vocem turba-
buntur viscera eius

⁸ Equus indomitus evadit durus
et filius remissus evadit praeceps

⁹ Lacta filium et paventem te fa-
ciet

lude cum eo et contristabit te

¹⁰ Non conrideas illi ne doleas
et in novissimo obstupescant den-
tes tui

¹¹ Non des illi potestatem in iuven-
tute
et ne despicias cogitatus illius

3. glorificabitur C, *forsitan cum* R | 5. in illo] *cum* S²⁴⁸ | non est contristatus (S) || nec
confusus est? | 6. enim et domus om. R? cf. S | 10. doleas] *cum* S^{OL} | 11. et ne — illius] *cum* S^L.

Adsunt mx(vv. 3-4).

3. qui non docet C; *praem.* et Z* |
suum om. T *cum* S²⁴⁸ | in zelo CΣ^TΨ^DX²;
in celo x* | inimicum + suum x *cum* S^L |
inimicorum Θ^H; domesticorum C, cf. v. 2.
¶ al. inimicorum Θ^M | glorifica(b)itur CΘ^H.

4. ill.] m; (e)ius ΣZ*^{grelust} | enim
om. L | relinqui(t) XALY *cum* PS-AU *spe*
(codd. FMLC) | sibi om. XΩJ* (ut vid.) *cum*
PS-AU *spe*, QU *Jud* et S⁵⁵ | ~ sibi rel. Σ^CΛ^L
Π^HLQΘ^HΩ^J² *cum* S.

5. in uia A; uitam X; *praem.* et Π^H |
ipsius = GCXZ*TS*m; sua *cett.* *cum* QU.
¶ «reliquid sibi post se in uita sua» hic
facit Rab. uersum Hug. | uidit et] uidet Λ^L |
letus Γ^A | ipso XII^HMS* | et (2°)] Z* *cum*
QU *Jud* et S; om. GΣ^TΛ^LΠ^HM*QYΦZ²TS
ΓΨ^DΩ *edd.* | obitus Γ^A* | illius] Z*m; suo
XΣΛ^LΠ^HLQYΦZ²SΨ^DΩ *edd.* | contrista-
tus] conturbatus Y.

6. relinqui(t) XLY*T | enim om. X
cum S | domus om. Z* *cum* S; + sue XZ³
Ψ^D² | et amicis] *praem.* contra inimicos omnes
codd. praeter GXΣAF, cf. v. 5 (coram inim.)

et S | reddem G* | gratiam om. G.

7. conligabit] T*; co(n)ligauit Λ^LΠ^H
ALQY*ZT².

8. euadit (1°)] T*; uadit T²; (e)uadet
ΣLQY*Θ^{AM}ZΩagre *cum* AU *spe* (codd. MP
CR) et PS-AU *spe* (codd. FMC) | euadit (2°)]
T*; uadit T²Ω^M; (e)uadet ΣALQYΦ^{RG}
Θ^{AM}ZΩ^{SJ} *edd.* *cum* AU *spe* (codd. MPCR)
et PS-AU *spe* (codd. FMC).

9. filium + tuum CM²Θa | pa***e-
m***em Q* | facit et Θ^H | lude* Γ^A | con-
tristauit Λ^LAL*Q* *cum* AU *spe* (codd. MP*
C); contur(b)abit Σ.

10. non] ne L† *cum* AU *spe* (cod. S) |
ne] Z*³; nec AL*MYΦΘ^{AM}Z²Ω^{SJ} | condo-
leas Ωr *cum* S | obstupescant Ω^J; premas X,
cf. S; *praem.* non AL. ¶ Rab. «obstupes-
cent» Yac. | tui om. X.

11. iuuentute + sua L | et ne — 12. in
iuuentute om. Y*Ω^M *per* homoeotel. | ne om.
Λ^L | dispicias Λ^LLQΘ^{MTS}*; despicias Φ^P;
inspicias Z* *ut* vid. | cogitatos Θ^H*; cogi-
tationes Z*.

3. <qui GCAM | <et GCAM | 4. <mortuus GCAM | <similem GCAM | 5. <in (1°) GCAM |
<et (2°) GCAM | <nec CAM | 6. <reliquit GCAM | <et CM | 7. <pro GCAM | <et GCAM |
8. <equus GCAM | <et GCAM | 9. <lacta GCAM | <lude GCAM | 10. <non GCAM | <et
GCAM | 11. <non GCAM | <et CAM.

- 12⁽⁹⁾ Curva cervicem eius in iuven-
tute
(12) et tunde latera illius dum in-
fans est
Ne forte induret et non credat
tibi
et erit tibi dolor animae
13 Doce filium tuum et operare in
illum
ne in turpitudinem illius offendas
14 Melior est pauper sanus et fortis
viribus
quam dives inbecillis et flagella-
tus malitia
15 Salus animae in sanctitate iusti-
tiae

- et melior omni auro et argento
et corpus validum quam census
inmensus
16 Non est census super censum sa-
lutis corporis
et non est oblectatio super cordis
gaudium
17 Melior est mors quam vita amara
et requies aeterna quam languor
perseverans
18 Bona absconsa in ore cluso
quasi adpositiones aepularum
circumpositae sepulchro
19 Quid proderit libatio idolo
nec enim manducat nec odora-
bitur

12. curua — iuuentute] cum Θ^L | et erit — animae] cum Θ^L | 13. in illo CX cum Θ ,
forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 14. inbecillis || flagellatus (Θ) | malitia] *pia versio* | 15. animae — iustitiae] *pia*
versio | et (1°) om. Θ | auro (Θ) || argento | 16. censum] *cf.* $\mathfrak{H}$ | 17. et requies — perseuerans]
cum Θ^{52} 493 | 18. absconsa] *cf.* Θ^{248} et Θ | quasi] cum Θ .

Adsunt mx(vv. 17-18a).

12. iuuentute + sua $L\P^D$ | tunde]
 Θ^{M*} ; tonde $\Theta^{M2}a$; tunc de G^* | illius] cum
PS-AU spe; eius $CX\Sigma\Lambda^L\P^H LQ\Theta^H Z^*S\Omega^{M3}m$
arelbst cum *AU spe* | fortem duret Ω^M | cre-
dat] consentiat Z^* cum *CAE s*; obaudiat te
PS-AU spe | tibi (2°) Y^* ; om. $Y^2\Theta^H$ | ani-
mae + tuae $M^2Y^*\Phi^P\Theta^H g$.

13. filium — illius in ras. brev. spat.
 G^1 | in illum] T^*m ; in illo $CX\Lambda^L\P^H LQT^2$
 $S^*\Omega$ *edd.* cum *AU spe* et Θ | ne + forte Ψ^D |
in turpitudinem] Y^*T^* ; in turpitudine $\Sigma\Lambda^L$
 $\Pi^H LQY^2Z^*T^2m$ cum *AU spe* (*codd. GS*) |
illius om. T^* | offendas] Y^*T^* ; offendaris
 T^2 ; confundaris $\Lambda^L\P^H LQY^2Sm$ cum *AU spe*.
 $\P$ al. offendas S.

14. sanus] *praem.* et Z^* | uiribus] *praem.*
in Ω^M | diuis Z^* | flagellatus] m ; fortis Θ^H .

15. salus + enim X | iustitiae] et iustitia
X; om. Ψ^D | et (1°) om. Xst | melior + est
 $Y^2\Omega^S$ *edd.* | omnis Γ ; omni* M | et corpus]

carius C | sensus I; + et $QS^*\Psi^D$ cum *AU spe* |
inm.] m ; in sensus Γ^{M*} *ut vid.*; innumerus Σ^T .

16. sensus Q | supra Θ^H | sensum Q
 Ω^M | oblectamentum $\Omega arelbst$. $\P$ quidam
« oblectamentum » set Rab. « oblatio » Hug. |
supra Θ^H | gaudio M.

17. melius $\Sigma^C x$ | est om. M^* cum *AU*
spe (*cod. P**) | quam (2°) | quem x | per-
seuerans] sempiternus $C\Theta^H$.

18. abscondita $CALMY\Phi^{RG}\Theta^{AM}\Gamma\P^D$
 Ω *edd.* | cluso = $GXA^L\P^H Q^*T^*$; clauso
cell. cum *AU spe*; + et Γ | quasi adp. epul.
in ras. Θ^{M2} | appositionens Ω^{M*} ; adpropo-
sitiones Θ^H | sepulchris L.

19. qui Σ^C* | prodegit Am; prodegit
C; prodeest X cum Θ | lauatio Q; *praem.*
** Φ^R | idoli $\Lambda^L Y^*$ | manducabit $X\Omega$
edd.; mandauerat Θ^{H*} *ut vid.* $\P$ manducat
X | $\sim$ man. en. Π^H | (o)doratur CZ^* ,
cf. Θ ; adorabitur Γ^M ; *praem.* enim QS.

12. <curva GCM | <et (1°) GAM | <ne CAM | <et (3°) CAM | 13. <doce GCAM | <ne CM |
14. $\P$ melior LXXXVIII. Q; LXXXI. $M\Phi^{RG}$; XCII. Γ ; *Div. sine num.* $ALY\Phi^P S\P^D$; <melior GC |
<quam CAM | 15. <salus GCAM | <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | 16. <non (1°) GCAM |
<et GCAM | 17. <melior GCAM | <et GCAM | 18. <bona GCAM | <quasi GCAM | <circum-
positae G | 19. <quid CAM | <nec GCAM.

- 20 (19) Sic qui effugatur a Domino
et portans mercedes iniqui-
tatis
21 (20) Videns oculis et ingemescens
sicut spado conplectens virgi-
nem et suspirans
22 (21) Tristitiam non des animae
tuae
et non adfligas temetipsum in
consilio tuo
23 (22) Iucunditas cordis haec est
vita hominis
et thesaurus sine defectione sanc-
titatis
et exultatio viri est longevitas

- 24 (23) Miserere animae tuae pla-
cens Deo
et contine et congrega cor tuum
in sanctitate eius
et tristitiam longe expelle a te
25 (23) Multos enim occidit tristitia
et non est utilitas in illa
26 (24) Zelus et iracundia minuit
dies
et ante tempus senectam adducit
cogitatus
27 (XXXIII^{13b}) Splendidum cor
bonum in aepulis
aepulae enim illius diligenter
fiunt

20. et portans — iniquitatis] *cf. Gen. 4, 11? vel Jo. 13, 27 et Act. 1, 18; om. S* | 22. tristitia] *cum S¹⁵⁵* | adfliges G | 23. iucunditas cordis (S) || thesaurus — sanctitatis (*pia versio*) | haec est] *cum S²⁴⁸* | 24. miserere] *pia versio* | placens deo *om. S* | contine || congrega (*conroga* B? *cf. 17, 20 et 35, 21*) | in sanct. eius *om. S* | 26. minuit] *lectio difficilis*; minuent ΣA; minuunt X; inminuunt C | 27. cor bonum] *cum H* | enim *om. S*.

Adsunt mx(vv. 22, 23a et 24, tristitiam — 26).

20. qui *om. Ω^M* | effugabitur Y*. ¶ ant.
« effugatur » Iac. | et *om. st* | comportans a;
portat Z* | mercedis T*; mercedem ΣΛ^L
Θ^{HΓM*}.

21. gemescens L; ingemescens Y* |
sicut] quasi X *cum AU Jul* | et (2°) *in ras.*
G¹; *om. Z** | suspirat Z*.

22. ~ non des tristitiam X, *cf. S* |
adfligas x; adfliges GT | temetipso G* | con-
silio] animo X.

23. iocunditatis Φ^G | uia Σ^{T*C} | et
(1°) Z³; set Z² | defectionem Y*; dilec-
tione T; defensione L*. ¶ al. defectione T |
sanctitatis] sanitas Λ^L | et (2°) *om. XQY* |
est (2°) *om. Ω^M* | longeuitas] Y*T*; longēui-
tas GMY²Θ^H; longaeuitas Φ^GΘ^{A2M2}grelvst;
longa acuitas Θ^{A*}(*ut vid.*)^{M*}; longa uita L;
longeua uita T².

24. domino Λ^L | contine et] Ω^{J2} (e et

in ras.) | contine] T*; continens T²; + te
XZ* | et (2°) *om. st* | cor *om. Σ^{T*}* | eius *om.*
Ω^M | tristitia Y*Y^{D*} | repelle Xst | a te
om. X.

25. multo Σ^{T*}; multus x | tristitiam
M*Y^{D*} *cum AU spe* (*codd. MP*C*) | illam
Y^{D*}; ea Ω^J.

26. (i)racundiam L†m *cum PS-AU spe*
(*cod. S*) | minuit = GT*; minuet Λ^{L2} *cum*
PS-AU spe; minuunt XQrelvst *cum S*;
inminuunt CZ*; i(n)minuent L²Y²; inue-
nient L*m; inuenit x; minuent *cett. cum AU*
spe | ante] ad Ω^{M†} | adducit] S*; adducet
ΣAMYΦΘ^{AM}TS²Γ *edd. cum PS-AU spe*; addu-
cent Ω | cogitatum T*; cogitatio Z*; *om. x*.

27. cor + et wt | aepulis + est relvst |
~ illius enim Ω^{M*} | diligenter] Φ^{P*}m (*ut*
vid.); diligentius Z*; diligentes XII^HLMQ
YΦ^{GP2}TSY^D | fient Σ.

20. <sic GCAM | 21. <videns GCAM | <sicut M | 22. ¶ tristitiam LXXVIII. Q; <tristitiam GCAM | <et GCAM | 23. <iucunditas GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GAM | 24. <miserere GCAM | <et (1°) CAM | <et (3°) GCAM | 25. <multos GCM | <et GCAM | 26. <zelus GCAM | <et (2°) CAM | 27. <splendidum GCAM | <aepulae GCAM.

XXXI. (XXXIV) ¹ Vigilia honestatis tabefacit carnes
et cogitatus illius auferet somnum
² Cogitatus praesentiae avertit sensum
et infirmitas gravis sobriam facit animam
³ Laboravit dives in congregatione substantiae
et in requie sua replebitur bonorum suorum
⁴ Laboravit pauper in diminutione victus
et in fine inops fit

⁵ Qui aurum diligit non iustificabitur
et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea
⁶ Multi dati sunt in auri casus
et facta est in facie ipsius perditio illorum
⁷ Lignum offensionis est aurum sacrificantium
vae illis qui sectantur illud
et omnis imprudens deperiet in illo
⁸ Beatus dives qui inventus est sine macula

XXXI. 1. aufert CΣ^C cum Θ, forsitan recte | 2. praesentiae] cf. Θ; praesentiae C | auertit] cf. Θ | 3. sua om. Θ | 5. ex ea] cum Θ³⁹⁶ | 6. casum C cum Θ | ipsius] K? cf. Θ | 7. est (Θ) || uae? | aurum] cum Θ | sacrificantium (cf. Θ^{O 248}) || illis qui sectantur illud (Θ?) | 8. diues] cum Θ; uir T cum Θ, forsitan cum K, sed cf. lectionem liturgiae.

Adsumt mx(vv. 5-6, 8).

XXXI. 1. uigilię Λ^{L*}; uigilias Z*; uilia Σ^{T*} | honestati Π^{H*}; honestatus Φ^P | tabefacit] G*Z* cum Θ; tabefecit L; tabefaciat M*; **fac** Q*; faciet Q²; tabefaciet G²XAM²YΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^DΩ edd. | carnis S* | cogitatio Z* | aufert CΣ^CΛ^LΠ^HΘ^H Z*S*aeib cum Θ | somnium XΛ^LΘ^{AM}Γ.

2. cogitatio Z*; cogitus Σ^{C*} | pr(a)esenti(a)e] Y*Ω^{M*}; pr(a)escientiae CΛ^LQ Y*ΣΩ^{M2SJ} edd.; praesentia Π^H. ¶ al. p̄sentia S² | auertet XΘ^H, cf. Θ; auferet L^t | facit] in ras. Ω^{I2}; fecit Ψ^D.

3. laborauit] Σ^{T2}(la in ras.)Γ^{M*}; laborabit CXΣ^CLZΓ^{M2} | diues] dies Φ^{P*} | congregatione] cogitatione Z* | substantiae] sobrie α | in (2°) om. X | suae Z* | b. s.] Z*; honorum suorum Q; bonis suis AMQYΦΘ^{AM}Z²ΓΩ edd.

4. laborabit CXΣ^{C*}Π^HZ*SΓ^M; laborat Σ^{C2} | in diminutionem AM | in fine] T² (ut vid.); in finem CII^HLZT² | inopis Y* | fiet Z*; erit T.

5. exsequitur CΘ^H; sequitur Z*S²3 cum PS-AU spe (cod. S; om. vers. codd. MVLC) | consumptione Φ^P; consummationem CXΣ LΘ^Hm cum M-M et Brev. goth.; consummatione Y*; multa Z* cum PS-AU spe (cod. S) | repl. ex ea] in illis inpicabitur Z* cum PAU-N, cf. PS-AU spe.

6. datati sunt M cum PAU-N (codd.) | casum CΘ^HZ* cum PS-AU spe (cod. S; vers. om. codd. MVLC) et Θ | facta sunt C | facie] Z*mx cum PAU-N; specie Λ^LΠ^HALMYΦΘ^{AM}Z²ΣΓΨ^DΩ edd. cum AU spe; praem. specie et Q | illius Π^HYSa cum PAU-N, AU spe et PS-AU spe | eorum Z*.

7. est] et T*Ψ^D | sacr. + illi Z* cum Θ | uae illi Y* | secuntur C cum M-M et Brev. goth. | omnes L | prudens X | disperiet ΣT cum PAU-N, M-M et Brev. goth.

8. diues] uir Tx cum 414, ORA Vis, Brev. goth. et Θ; praem. est Ω^{MS}a. ¶ Rab. «beatus diues» Hug. | sine mala C |

XXXI. 1. ¶ vigilia XXXI. Ω; LXXXII. MΦ^{RG}; XCIII. Γ; Div. sine num. Φ^P; <vigilia GCA | <et GCAM | 2. <cogitatus GCAM | <et GCAM | 3. ¶ laboravit XVII. Θ^{AM}; LXXX. Q; <laboravit GCAM | <et GCAM | 4. <laboravit GCAM | <et GCAM | 5. ¶ qui (r^o) LXXXI. Q; <qui (r^o) GCAM | <et GCAM | 6. <multi GCAM | <et GCAM | 7. <lignum GCAM | <vae GCAM | <et GCAM | 8. ¶ beatus Div. sine num. A; <beatus GCM.

et qui post aurum non abiit
nec speravit in pecunia et thesauris
⁹ Quis est hic et laudabimus eum
fecit enim mirabilia in vita sua
¹⁰ Quis probatus est in illo et perfectus est
et erit illi in gloria aeterna
Qui potuit transgredi et non est
transgressus
et facere mala et non fecit
¹¹ Ideo stabilita sunt bona illius in

Deo
et elemosynas illius enarrabit
ecclesia sanctorum
¹² DE CONTINENTIA
Supra mensam magnam sedisti
non aperias super illam faucem
tuam prior
¹³ (12) Non dicas simulata sunt quae
super illa sunt
¹⁴ (13) memento quoniam malum
oculus nequa

8. post aurum non abiit (S) || nec speravit — thesauris (cf. *Th* v. 6) | pecunia et th.] pecuniae thesauris G*, forsitan recte | 9. hic] cum S^{L'} | in uita sua] cf. *Th* v. 10 | 10. erit illi] cum S^{29V} | aeterna om. S | qui] quis *Th*? cf. S | malum G, forsitan recte, cf. S²⁴⁸ | 11. ideo (S^L) || in deo? | sanctorum om. S | 12. de continentia] cf. *Th*; om. S | super] supra G*, sed cf. supra mensam | prior cf. infra, v. 16 et 21; om. S | 13. non] cum *Th* | simulata] erronee, sed cum archetypo; multa Θ^H, forsitan cum *Th*, cf. S | super illam CΣ^{CA}, forsitan recte, cf. S | 14. malum] cum S; malus CXΣA, lectio faciliior.

Adsunt mx(v. 8).

sperabit XΣ^{CZ}*Tm | pecunia et] Z*Γ^{M*} cum AU spe, CAE s 141, M-Bo, τ et ANT-M; pecuniae G*Π^HQZ^{2S}*Γ^{M2} cum AM Nab, CAE s 140 et Resp. Rom.; pecunia Γ^AΨ^Dm (ut vid.); pecuniam x | thesauri Ψ^D; t(h)esauros XQ cum M-Bo, τ, ANT-M et Brev. goth. (3/3).

9. laudauimus Λ^LQ*Y*Γ^M; laudamus m.

10. quis] qui Σ^CΩ^{MJ}agest cum AU spe (codd. MPC). ¶ Rab. «qui» aliqui ant. «quis» alii «qui» Iac. | profectus Γ^{M*}; + inuentus Θ^HMZ*Ωagre cum M-Bo, τ, 411, 412 et Brev. goth. ¶ inuentus Θ^A | et (2°) — aeterna om. A* | et (2°) om. st | ei Ω^M; om. XΠ^H cum S | in (2°) | Λ^{L*}Θ^{M*} (ut vid.)m; om. CXΛ^{L2}MΦ^PΘ^HM2relst cum M-Bo, τ, 411, 412 et M-M | gloriam (e)ternam Z*ω, cf. S | ~ gloria eterna illi Θ^H | et (4°) om. st | malum GZ* cum AM Nab (codd. RBP'DT).

11. sunt om. Z* | ill. (1°) | m; eius Σ cum ANT-M, M-M et Brev. goth. (4/5) | in domino Π^HMYΦZ²Ψ^DΩ edd. cum M-Bo, 411, 412 et ANT-M; in deum Z*Γ | (e)lemos(y)-

na Π^{H*}AY*; (ele)mos(y)nam Λ^LΘ^HAM*Z* | e(n)arrauit Σ^TΛ^LQ*Θ^{AM}TS*; + omnis Π^H Ψ^DΩ edd. | sanctorum] dilectorum X.

12. de continentiam Σ^C; om. X*Φ^P Θ^{AM}Γ^MΩ edd.; + ciborum Y | supra] super ΣΠ^H | (a)peries CΛ^{L2}s | super] supra G*QΘ^{HT}* | illa Y* | fauces tuas Φ^PΘ^H | faciem X; *****Σ^{T*}.

13. non] praem. et Z* cum S | dicas + adplica Z* | simulata = G*CXΛ^{L*}AL QY²Φ^{G*}Sm (ut vid.); si multa G²Λ^{L2}Σ^CMY* Φ^{RG2P}Θ^{AM}ZTΓ^PΨ^DΩagl; simulta (ut lectio recepta «si multa» ostendatur erronea et orta ex «simulata») re; sic multa ωc; multa Π^HΘ^{H2}s, cf. S; om. Σ^T. ¶ al. si multa S. Rab. et ant. «simulata» Hug. Rab. et aliqui ant. «simulata» alii ant. «si multa» Iac. | sunt (1°) om. Σ | illa = GXΣ^TΛ^LLQS* Γ^M; illam m (ut vid.) et cett. cum S | sunt (2°) + que super illa sunt Σ^{T*}; + mea sunt Σ^{T2}.

14. malum = G*Λ^LM²QZ*TS* cum S; malus cett.; + est Ω edd. | oculus S; oculis Z* | nequa = G*X; nequam cett.

<et (1°) CAM | <nec CAM | 9. <quis GCAM | <fecit GCAM | 10. <quis GCAM | <et (2°) GCM | <qui GCAM | <et (4°) GCAM | 11. <ideo GCAM | <et GCAM | 12. ¶ supra XXIII. CΣ; LXXXII. Q; LXXXIII. MΦ^{RG}; XCIH. Γ; Div. sine num. GALΦ^PΘ^{HTS}Ψ^D | <non GCAM | 13. <non GCAM | 14. <memento GCAM.

15 (13) Nequius oculo quid creatum est
ideo ab omni facie sua lacrimabitur (14) cum viderit
16 (14) Ne extendas manum tuam prior
et invidia contaminatus obrubescas
17 (14) nec conprimaris in convivio
18 (15) Intellege proximi tui ex teipso
19 (16) utere quasi homo frugi quae tibi adponuntur
et non cum manducas multum odio habearis

20 (17) Cessa prior causa disciplinae et noli nimius esse ne forte offendas
21 (18) Et si in medio multorum sedisti
prior illis non extendas manum tuam
nec prior poscas bibere
22 (19) Quam sufficiens est homini erudito vinum exiguum
et in dormiendo non laborabis ab illo
et non senties (20c) dolorem
23 (20c) Vigilia et colera et tortura viro infrunito

15. sua om. Θ | lacrimatur X cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | <cum $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 16. tuam] cum Θ^{248} | prior om. Θ , cf. v. 12 et 21 | et invidia — obrubescas om. Θ | 18. proximi tui] cf. $\mathfrak{H}$; praem. quae sunt C cum Θ | 19. frugi] cf. $\mathfrak{H}$ in margine | 21. prior (1°) — bibere] prior illis non poscas bibere X, forsitan cum $\mathfrak{K}$; prior illis — tuam (Θ) || nec prior — bibere (cf. v. seq. uinum) | 22. uinum (Clem Al) || exiguum (Θ) | non laborabis (cf. Θ) || non senties dolorem ($\alpha\iota\sigma\theta\alpha\nu\eta$? cf. Θ^C) | ab illo om. Θ | 23-24] sic $\mathfrak{H}$; ~ Θ | 23. colera] cum Θ^{248} .

Adest m.

15. oculus Q* | quis S* ut vid. | lacrimabit Z*; lacrimatur X cum Θ .

16. nec Φ^G ; non Γ^M | inuia $\Sigma^T\Theta^H$ | obrubescas = G* $\Sigma\Theta^H Z^* T^*$; (e)rubescas cett.

17. nec] M*; ne $\Gamma\Lambda^L\Pi^H M^2\Theta^H S^S$ arelvsc | in om. A Θ^{AM} | conuiuio + uino Ω^T ; + uini LT²ae, cf. 31, 41; 32, 7; etc.

18. intellegere Γ^M ; praem. et Q; + rem $\Pi^H Z^2$; + cor Γ^A ; + qu(a)e sunt $\Gamma\Lambda^L M^2 Y^2 \Phi^P \Theta^{HAM} \Omega$ edd., cf. Θ | proximum tuum LZ*, cf. $\mathfrak{H}$; proximo tuo Ω^{M*} | ex ipso X.

19. quasi om. X | frugi] m cum AU spe; frui $\Sigma Z^* \Psi^D$; frugis LY* Γ^M ; frugis A; fruges $\Pi^H Q^S$; fuge T*; fungi Ω^{M+} ; fragilis C. ¶ al. frugi S² | quae] Z*T* Γ^M (ut vid.) cum AU spe; praem. his $\Lambda^L \Pi^H \Gamma^M Q^Y \Phi^D \Theta^Z T^2 S$ $\Gamma^P \Psi^D \Omega^{M} \Gamma^L \nu s c$; praem. hiis $\Omega^{Sj} a$ | adponen- tur GL $\Theta^H T^*$; adponitur X | ut non $\Omega^J \Gamma^T$ cum AU spe (codd. MPR); ne st.

20. caus(a)e X $\Sigma^T T^* Q$ | ~ disc. caus.

$\Lambda^L \Pi^H L Q^S$ cum AU spe | et om. C | nolo Γ^M | minus esse X Σ^T ; ~ esse nimius Ω^M | ne forte] in ras. brev. spat. Φ^{P2} .

21. si] se L* | sedisti] T*; sedes T²; sederis Z* ut vid. | illius Θ^{M*} ; praem. in Q | non] Σ^C ; ne $\Gamma\Lambda^L \Pi^H \Phi^D \Theta^H \Psi^D \Omega^S$ edd. | extendas — prior om. X cum PS-AU spe | nec] ne Ω^S .

22. quam] quod Z* cum PS-AU spe | est] sit Z* cum PS-AU spe (cod. S); om. Ω^J | omni Λ^L | uinum exiguum] bibe uinum modicum Z*, cf. I Tim. 5, 23 | uinum sublin. ω | in om. Γ^M | dormiendum Σ | sentias C | dolorem] T*; laborem CT²S Ω^A . ¶ uel minus recte «dolorem» Iac.

23. uigila L*T* | et (1°) om. st | cholera GM*Q*ZS* $\Gamma^L \nu s c$; colera Σ^T . ¶ cholera Y | tortura + uentris $\Sigma\Lambda^L \omega$. ¶ tortura uentris Θ^M | infrunito $\Pi^H \Theta^H Z^2$; inheredito C, cf. v. 22 homini erudito.

15. <nequius GCAM | <ideo GCAM | 16. <ne GCAM | <et GCAM | 17. <nec GCM | 18. <intellege GCAM | 19. <utere GCAM | <et GCAM | 20. <cessa GCAM | <et GCAM | 21. <et GCAM | <prior (1°) CM | <nec GAM | 22. <quam GCAM | <et (1°) GCAM² | <non (1°) M* | <et (2°) GM | 23. <vigilia GCAM.

24 (20a) somnus sanitatis in homine
parco
dormiet usque in mane et ani-
ma illius cum ipso delectabi-
tur
25 (21) Et si coactus fueris in edendo
multum
surge e medio et vome et refri-
gerabit te
et non adduces corpori tuo infir-
mitates
26 (22) Audi me fili et ne spernas
me
et in novissimo invenies mea
verba
27 (22) In omnibus operibus tuis esto
velox

et omnis infirmitas non occurret
tibi
28 (23) Splendidum in panibus be-
nedicent labia multorum
et testimonium veritatis illius fi-
dele
29 (24) In nequissimo pane murmu-
rabit civitas
et testimonium nequitiae illius
verum est
30 (25) Diligentes in vino noli pro-
vocare
multos enim exterminavit vi-
num
31 (26) Ignis probat ferrum durum
sic vinum corda superborum
arguet in ebrietate potatum

24. homine] *cum* S | dormiet usque in] *cum* H, v. 20f | delectabitur *om.* S | 25. multum
om. S | e medio (*cf.* S) || uome (S²⁴⁸) | et non — infirmitates || 27. et omnis infirmitas — tibi
(S)? | 28. multorum *om.* S | ueritatis] uirtutis K? *cf.* S | 29. uerum est (S) || 30. diligentes
(*cf.* H?) | 31. probat (S) || arguet | in ebrietate] *cum* S^L | potatum *om.* S, *cf.* v. 36.

Adest m(usque ad v. 25, medio).

24. somnus] T*; somni S*Γ; somnii
T²; *praem.* et C; + autem ΣΛ^L | sanitatis]
T*; sanitas ΣALT²S*Γ. ¶ somni sanitas
S² | in (2°) Y*m *cum PS-AU spe*; ad X; *om.*
QY²Φ^PΘ^HSΩ^{MSJ}* (*ut vid.*) agst | illius] ip-
sius X.

25. aedendum Z*; comedando X |
in medio Ψ^D; medio T; *om.* X *cum AM Ca*
et S | et (2°) *om.* CΩ^Sst | (e)uome CΦ^P*
Θ^HZ*Ω^Sst | refrigeravit Q* | non *om.*
L† | adducas T | infirmitates = GCATS*
Ψ^D; infirmitate Y; infirmitatem *cett.* *cum*
AM Ca.

26. non spernas Ω^Sag | et (2°) *om.*
Ψ^D | inuenias Q* | ~ uerba mea CXΣ^TΛ^L
QΩ *edd.*

27. in] *praem.* et CLY²S | omnis] omni
Q*; in omnibus X, *cf.* in omnibus *supra* |

occurrit Π^HQ*YZ*ΤΓ^M.

28. pan.] manibus T*; hominibus C |
benedicit T | testium T* | ueritati Σ^T; bo-
nitatis Z* *cum AM Nab et* H | eius Z* | ~ ill.
fid. uer. Ω^M*.

29. in *om.* Ψ^D; *praem.* et L | nequissimo]
Y*; nequissimum Θ^H; nequissimi Y² |
~ neq. in Θ^Hut | panibus Θ^H *cum* S^L;
pene Σ | m(u)rmurabit] Z²*; murmura-
uit Σ^TΛ^LΠ^HLM*Q*YΦΘ^HMZ²SΓ^MΨ^DΩ^S*a.
¶ uel « murmurauit » *Iac.* | illius *om.* Ω^M.

30. diligentes Λ^L3 (*alt. i in ras.*); de-
lectantes s. ¶ Rab. « delectantes » *Hug.* |
in uino] inimicos Ω^M | exterminabit XΓ.

31. ignis] *praem.* sicut Γ^M3 | proba***
Ω^S | ferum Σ^C* | arguit Y; *om.* Z*, *cf.* S |
ebri***ate Γ^M* | potatum T²; pot*** T*;
potestatum T²; potentum Ω^M.

24. < somnus GCAM | < dormiet GCAM | < et M | 25. < et (r^o) GCAM | < surge GM | < et (4°)
GCAM | 26. ¶ audi *Div. sine num.* X; < audi GCAM | < et (2°) GCAM | 27. ¶ in LXXXIII. Q;
< in GCAM | < et GCAM | 28. < splendidum GCAM | < et GCAM | 29. < in GCAM | < et GCAM |
30. < diligentes GCAM | < multos GCAM | 31. < ignis GCAM | < sic GCAM.

32 (27) Aequavit in vita vinum homi-
nibus
si bibas illud moderate eris so-
brius
33 (27) Quae est vita quae minuitur
vino
34 (0) quid defraudat vitam mors
35 (27) Vinum in iucunditate crea-
tum est
non in ebrietate ab initio
36 (28) Exultatio animae et cordis
vinum moderate potatum

37 (0) sanitas est et corpori et animae
38 (0) Vinum multum potatum inri-
tationem et iram et ruinas
multas facit
39 (29) amaritudo animae vinum
multum potatum
40 (30) Ebrietatis animositas inpru-
dentis offensio
minorans virtutem et faciens vul-
nera
41 (31) In convivio vini non arguas
proximum

32. eris sobrius *om.* $\mathfrak{K}$? *cf.* $\mathfrak{S}$ | 33. quae — uino ($\mathfrak{S}$) || 34. quid — mors ($\mathfrak{K}$, *ut vid.*, *cf.* 34, 25) | 34. qui G*X | uita A, *lectio difficilis*, *cf.* $\mathfrak{S}$ (*v. praec.*) | 35. uinum] *cum Clem Al* | in iucunditatem A *cum* $\mathfrak{K}$ et $\mathfrak{S}$ | non in ebrietate *om.* $\mathfrak{K}$? *cf.* $\mathfrak{S}$ | ab initio] *cum Clem Al* et $\mathfrak{H}$ | 36. exultatio — cordis ($\mathfrak{S}$) || 37. sanitas animae | 36. animae] *cf.* *Clem Al* | moderate] *cum Clem Al* | 38. uinum — multas facit] *cum Clem Al* | uinum — potatum (*Clem Al*) || 39. uinum — potatum ($\mathfrak{S}$) | 38. inritationem || iram | inritationem... et ruinas (*ruinam X, forsitan cum* $\mathfrak{K}$)] *cf.* $\mathfrak{S}$, *v.* 29b | multas facit] *cf.* $\mathfrak{S}$, *v.* 30 ($\pi\lambda\eta\theta\upsilon\upsilon\epsilon\iota$).

Adest x(*vv.* 35, 41).

32. (a)equavit = $\Sigma AY^* \Theta T^*$; (a)e-
quabit GX; (a)equale Z^* , *cf.* $\mathfrak{S}$; (a)equa
cett. cum PS-AU spe | in = $GX \Sigma A \Theta Z^* T^*$;
om. cett. | uita] uia T^* | uinum *om.* M^* |
hominum Q; hominis Z^3 ; hominibus C |
 $\sim$ hom. uin. $M^2 Y \Phi Z^3 \Gamma \Psi^D \Omega$ *edd.*; + in
sobrietate $MY \Phi Z^3 \Gamma \Psi^D \Omega$ *agrel (sublin. w) sc* |
bibes Q | erit Y^* .

33. $\sim$ uita est *relvsc* | quae (2°) Z^3 ;
ei qui $\mathfrak{r}$; eis qui $\mathfrak{w}$; *praem.* *** Z^3 | minue-
tur $LM^* Y^* \Gamma$ | uinum T^* ; *om.* Γ .

34. qui $G^* X Z^* T^* \Gamma^A$; *praem.* et M^3 |
defraudat] $Y^* T^*$; defraudas $\Lambda^1 Q Y^2 S \Gamma$; de-
fraudet X; defraudes T^3 . ¶ defraudat S^2 |
uitam] Z^3 ; uita $\Pi^H A M^* Y^* \Phi Z^3 \Psi^D$; uitae
Q. ¶ uita S^2 . uitam S^3 .

35. in i(u)cunditatem AL *edd. cum*
 $\mathfrak{S}$; iocunditate Ω^M | est + et $Xxrelvsc$ |
in ebrietatem $AL Z^* S^* \Psi^D$ *edd. cum*
CAE s.

36. exaltatio Ψ^D | animi Θ^H | et *om.*
 M^* | corporis $\Lambda^1 L Q Y \Omega^3 age$. ¶ Rab. « cor-
dis » Hug. | moderate Φ^P (*era in ras.*).

37. et (1°) *om.* $GXA \Theta \Lambda relvsc$ | cor-
pori] T^* ; corporis $X \Sigma \Pi^H L Q T^3 \Psi^D \Omega \mathfrak{r}$ | et
(2°) *om.* a | corp. et an. + sobrius potus AL
 $MY \Phi \Theta Z^3 T^2 S^3 \Psi^D \Omega$ *edd.*; $\sim$ anim. et corp.
 $\Omega arelvsc$. ¶ quod sequitur « sanitas est
anime et corporis » « sobrius potus » Rab.
et quidam ant. non habent set non est de-
lendum Hug.

38. inrationem X | et (1°) *om.* A^* |
ira Y^* ; iras Q *cum PS-AU sobr* | ruinam X;
ira Λ^1 .

40. ebrietas $XL^* \Phi^G \Gamma^M \Omega^M$ *cum CAE s.*,
cf. $\mathfrak{S}$; ebrietate Y^* ; hebriositatis C; + est
 Ω^M | animositatis T^* ; + est Ω^M | inpr.] L^*
(*ut vid.*) M^* ; inprudenti $L^3 \Psi^D$; prudentis M^3 .

41. in (1°) *om.* T^* | uinum Γ^M ;
proximi Ω^M | $\sim$ proximum non arguas Ω^M |

32. <aequavit GCAM | <si GCAM | 33. <quae (1°) GCAM | 34. <quid GCAM | 35. ¶ vinum
LXXXIII. MQ Φ ^{RQ}; XCV. Γ^A ; *Div. sine num.* AY Φ ^S $\Gamma^M \Psi^D$; <vinum GC | <non GCM |
36. <exultatio GAM | <vinum CM | 37. <sanitas GCAM | <(sobrius) M | 38. <vinum GCAM |
<inritationem M | 39. <amaritudo GCAM | 40. <ebrietatis GCAM | <inprudenti C | <mino-
rans AM | 41. ¶ in (1°) XVIII. Θ^{AM} ; LXXXV. Q; *Div. sine num.* A; <in (1°) GCM.

et non despicias eum in iucunditate illius
 42 (31) Verba inproperii non dicas illi
 et non premas illum in repetendo
XXXII. (XXXV) ¹ Rectorem te posuerunt noli extolli
 esto in illis quasi unus ex ipsis
² (1) Curam illorum habe et sic conside
 (2) et omni cura tua explicita recumbe
³ (2) Ut laeteris propter illos

et ornamentum gratiae accipias coronam
 et dignationem consequaris conrogationis
⁴ (3) Loquere maior natu decet enim te
⁵ (3) Primum verbum diligenti scientiam
 et non impedias musica
⁶ (4) Ubi auditus est non effundas sermonem
 et inopportune noli extolli in sapientia tua

XXXII. 2. explicata ΣA, *forsitan recte* | 3. ornamentum — coronam (Θ) || dignationem consequaris (Θ) | conrogationis] *vox rarissima, cum K ut vid.; om. Θ* | 4. maior natu (Θ) || 5. primum uerbum? | scientia L cum K (*ut vid.*) et Θ | 6. est] *praem. non A cum Θ*¹⁰⁸.

Adest x(usque ad v. 1).

proximum + tuum C | et *om. x* | non (2°) | nos Θ^H* | despicias eum in] Σ^{T2} (s eum in *in ras.*) | despicias C; dispicias Λ^LQΘ^MZT; deficias Y* | eum] illum X | ~ eum non desp. Ω^M | in iocunditatem Ψ^P; in inio-cunditate Ω^M.

42. uerbo x | depremas Θ^{A*}; depri-mas Θ^{A2}.

XXXII. 1. te *om. L** | esto] *praem. sed* Λ^LΩ^S *cum HI* (2/3), *PS-HI ep, RUF Jos, LUCU, GR-M* (3/3), *IS sent* | in *om. x cum PS-CT al, PS-HI ep, IS sent* | unus] Θ^{A2} (*un in ras.*).

2. conside] Z*Γ^{A*}; consede XΛ^{L*}Q Y*; cons(i)dera Π^HΥ²Φ^{RGp2}(*ra in ras.*)Z^SΓ^{A2}Ω^{agrel} *cum FAC def*; confide L | et (2°) | ** Φ^{P*} | explicita] G*Z*; explicitas S*; explicata G²ΣALMY*ΦZ²Γ^PΩ^{Sa}. || al. legitur (*ut vid.*) explicare conare X. al. explicata, al. explica Θ^H | recumbe Ω^{M2} (*recum in ras. brev. spat.*).

3. lateris Q* | et (1°) | Φ^{R*}; ut XΠ^HA LMQY*Φ^{R2GP}ΘZTΨ^{Dae}. || uel « ut » *Iac.* | ornamentum] *praem. in* Φ^PΘ^H | accipies Σ^TΘ^H | dignationem] M* *ut vid.*; dignita-tem M²Ω^{M2}. || alia littera magis communis et uera « dignitatem... congregationis » *Iac.* | rogationis Σ; congregationis LZ*Ω^{M2}.

4. maiori Sr | nato S* | docet Φ^{G*}.

5. diligenti] *cum AU spe*; dirigenti A; diligentis XΩ^{M2}; dilige C, *cf. B*; in *praem.* Ω^{I*}. || uel « diligenti » *Iac.* | scientia Λ^LL Y*Ω^{I*}wt *cum Θ*. || Greci « in diligenti scientia » et uerius hec littera est *Iac.* | inpe-diaris XL²M² | musicam CΦZ²(*in ras.*)T²S²ΓΩ *edd. cum AU spe*.

6. auditus] Z*Ω^{M2} *cum AU spe et Θ*; + non Λ^LΠ^HALMYΦΘZ²SG²Ψ^DΩ^{SJ} *edd.*; *praem. non Ω^{M*}, cf. GR-M Rg* (non est audi-tus) | effundes Q | sermonem + intempe-stiu(e) CΦ^PΘZ* | ~ inopportune et ΣΛ^L | noli] *praem. et Z* | tua* Z²*; *om. Z².*

<et GCAM | 42. <verba GCAM | <et GCM.

XXXII. 1. || rectorem XXII. (*pro XXXII*) Ω^M; XXXII. Ω^{SJ}; LXXXXV. MΦ^{RG}; LXXXXVI. Q; XCVI. Γ; *Div. sine num.* ALYΦ^{PS}Ψ^D; <rectorem GC | <esto GCAM | 2. <curam GCAM | <et (2°) GAM | 3. <ut GCAM | <et (1°) GAM | <coronam C | <et (2°) AM | 4. || loquere LXXXXVII. Q; <loquere GCAM | <decet M | 5. <primum GA | <diligenti C | <et GM | 6. <ubi GCAM | <et GCAM.

- 7 (5) Gemmula carbunculi in orna-
mento auri
et comparatio musicorum in con-
vivio vini
- 8 (6) Sicut in fabricatione auri sig-
num est zmaragdi
sic numerus musicorum in iu-
cundo et moderato vino
- 9 (6) Audi tacens et pro reverentia
accedet tibi bona gratia
- 10 (7) Adulescens loquere in tua
causa vix
- 11 (7) si bis interrogatus fueris (8) ha-
beat caput responsum tuum
- 12 (8) In multis esto quasi inscius
et audi tacens simul et quae-
rens
- 13 (9) In medio magnatorum non
praesumas
et ubi sunt senes non multum
loquaris
- 14 (10) Ante grandinem praeibit co-
ruscatio
- et pro reverentia accedet tibi
bona gratia
- 15 (11) Et hora surgendi non te trices

7. in ornamentum CA | et om. ⑤ | 8. sicut... sic] cum ⑧ | iucundo (⑤) || moderato |
9. audi tacens || 12. audi tacens (⑤) | 9. et pro — gratia || 14. et pro — gratia (⑤) | 11. tuum
om. ⑤ | 12. inscius] sciens (scr. iscius?) ⑧ ut vid., cf. ⑤ | audi tacens] cf. v. 9 | audi || simul
(⑤)? | tacens (⑤) || quaerens? | quaerens] uerens Σ, forsitan cum ⑧ | 13. praesumas] cf. ⑤^s
ubi] cum ⑤^o 248 | senes] cf. ⑤ et vers. copt. | 14. et pro reuerentia — gratia] cf. v. 9 | bona om.
C, cf. ⑤ | 15. surgendi] cum Clem Al.

Adest x(vv. 7, 10-11).

7. gemma XΣC† | (o)rnamentum CA;
ornamenta M*.

8. fabricationi M*; co(n)paratione
Π^HL*S. ¶ al. in fabricatione S². uel cōpa-
ratione Y | zmaragdi = GΘ^HZTS; zma-
racdi CXΣC; izmaracdi ΣT; smaracdi Θ^M;
smaragdi cett. (gdi in ras. Ω²) | sic] si
ΘA*; sicut ΩJ* | in (2°) om. Σ | iucundi-
tate X.

9. reuerenti G*T | accidit A; accidet
MΦZ²Ω^M; accedit Λ^L*YZ*T.

10. loquere + cum necesse fuerit Φ^P |
uix + (c)um necesse fuerit ΘZ*Ψ^{D2}Ωre,
cf. ⑤.

11. bis] ibi X.

12. in multis] inter multos loquentes
CZ* | simul] om. L† | simul et] simula C
(lege simul ac) | uerens Σ; + et loqui Q²
ΘΩ; + loqui Φ^P.

13. magnatorum] Ψ^{D*}; magnatum

Ψ^{D2}; + loqui grē | presumis X; + loqui
Ψ^{D2} | non (2°)] ne X | multa Ω²J* | ~ mul-
tum non Σ^C.

14. grandinem] tonitruum r cum GR-M
ep. | praehibet Y* | coruscatio] Z*T* cum
AU spe; + et ante uerecundiam praeibit
gratia Λ^LΠ^HAL²MYΦΘZ²T²SΨ^DΩ edd. cum
PS-AU spe [[prēhibet Y*, precedet Π^H; gra-
tiam Π^H*Y*]; haec eadem verba ~ post bona
gratia L* | et om. L | reuerentia] Z*; refe-
rentia C; uerecundia Z², cf. appar. supra |
accidet Λ^LMΦ^PΩ^M; accedit AΦ^{G*}; accedit
YΦ^{RG2}Θ^HZT cum AU spe | bona] Z²; magna
Z*; om. C cum ⑤.

15. et — trices om. Z²T²; hora — trices
(om. et) Z² | et in hora Z*T*, cf. ⑤; ad
horam C | surgenti Γ^A | te tristes Ω^{MS}; te-
trices ΩJ; te tric* Z*; tetrices Φ^{G*}. ¶ Rab.
« tristes » Hug. Rab. ant. « tetrices » alii
« te trices » alii « te tristes » set « tetrices »

7. <gemmula GCAM | <et GCAM | 8. <sicut GCM | <sic GCAM | 9. ¶ audi Div. sine num.
(LXXXVIII om.) Q; <audi GCAM | <et M | 10. ¶ adulescens Div. sine num. X; <adulescens
GCAM | 11. <si CAM | 12. <in GCAM | <et (1°) CM | 13. <in GCAM | <et GCAM | 14. <ante
GCAM | <(et ante) AM | <et pro GCM | 15. <et (1°) GCAM.

praecurre autem prior in domum
tuam et illic avocare
(12) Et illic lude ¹⁶ (12) et age con-
ceptiones tuas
et non in delictis et verbo superbo
¹⁷ (13) Et super his omnibus bene-
dicito Dominum qui fecit te
et inebriantem te ab omnibus
bonis suis
¹⁸ (14) Qui timet Deum excipiet
doctrinam eius
et qui vigilaverint ad illum inve-
nient benedictionem

¹⁹ (15) Qui quaerit legem replebitur
ab ea
et qui insidiose agit scandaliza-
bitur in ea
²⁰ (16) Qui timent Dominum inve-
nient iudicium iustum
et iustitias quasi lucem accendent
²¹ (17) Peccator homo devitabit cor-
reptionem
et secundum voluntatem suam
inveniet conparationem
²² (18) Vir consilii non disperiet in-
tellegentia

15. prior om. Θ | tuam] cum Clem Al | illic (1°) || illic (2°) (Θ) | auocare] $\mathfrak{A}$? cf. Θ | et (3°) om. Θ | 16. in delictis et] cum Θ^{248} | 17. omnibus (1°)] cum $\mathfrak{H}$ | dominum (cf. Θ) || qui fecit te (Θ) | omnibus (2°) om. Θ | 18. eius] cum Θ^{248} | uigilauerit... inueniet CX, cf. timet supra | ad illum] cum Θ^{493} ; ad illam G* Σ^T , cf. 4, 13 et Sap. 6, 15-16 | 20. qui timet A | deum A | iustum om. Θ | iustitiam C | lucem] cf. Θ ; lumen CXA; legem Σ | 22. disperiet] vox veteris versionis latinae; disperiat G*; disperdet CA, cf. usum Hieronymi | intellegentiam Σ^T cum Θ .

Adest x(vv. 18, 19a, 20).

est uerior littera Iac. | percurrere C | prior om. Z* cum PS-AU spe (codd. MLC) et Θ | in domo tua Π^H | ~ in domum tuam prior X | auocare Θ^{M2} (pr. a in ras.); uocare Σ^{T*} ; aduocare T²(ut vid.) Ω^M ; aduoca te Ω^S | illic (2°)] Z*; illi Θ^{AM} ; illuc Z² | lude] elude Θ^{AM*} .
16. age] gaude Θ^H . $\mathfrak{H}$ al. gaude Θ^M | a(c)ceptiones Σ | non om. L* | uerbo + super uerbo Ψ^D .

17. et (1°)] Z* cum Θ ; om. CMY $\Phi\Theta^H$ Z² Ω^gr | super] in Λ^LQ | hominibus Ψ^D | benedic Π^H | deum $CA^L\Pi^HLSI$ cum AU spe, cf. PS-AU spe (eum); deo Q | ~ te fecit X | ab] cum AU spe et Θ ; in $\Sigma\Theta^H$.

18. dominum X $\Sigma^CA^LQ\Theta^{A*}$ (ut vid.) S Γ relu σ c cum AU spe (codd. PS), PS-AU spe et Θ | doctrina Y* | uigilauerunt Y; uigila(u)erit CX Θ^H ZSx cum PS-AU spe, cf. $\mathfrak{H}$ | ad illam G* $\Sigma^T\Lambda^L$ cum AU spe (codd. MP CR), cf. 4, 13 et Sap. 6, 16 | inueniet CX Θ^H Z*Sx | benedictionem + illius L Ω^Jre . $\mathfrak{H}$ « bene-

dictionem illius » Hug. Rab. ant. « illius » Iac.

19. implebitur Mg | insidiose] Y*; desidiose Y^S. $\mathfrak{H}$ al. insidiose S² | scandalizatur Σ^{C*} | in ea] cum AU spe et Θ ; in illa Π^H ; ab ea XAL* $\Theta^H\Omega^Sgre$ ls.

20. timet $\Pi^H\Lambda\Theta^Hx$ | deum ALMY $\Phi\Theta^{AM}ZTI\Omega^Sjxag$ | inueniet Θ^Hx ; inueniunt Q | ~ iustum iudicium Ω^S | iustitias] Y* T* cum Θ ; iustitiam $CA^L\Pi^HLQY^2T^2Sr$ cum AU spe et Θ^b | lucem = G Θ^HTT cum Θ ; legem Σ ; lumen cell. cum AM Ps et AU spe. $\mathfrak{H}$ al. legem Θ^M | accendet $\Sigma^T\Theta^H$; accedent Q Γ^A .

21. deuitabit] Z*S*; deuitauit Λ^LQ^* ; uitabit AM Φ Z²S² $\Psi^D\Omega^gr$ el σ u σ c; uitauit Y*; de uita uibet X | uoluptatem L Γ^A | inuenient a | conparatione Π^H .

22. uiri T* | disperiet = G²X $\Sigma\Theta^HT^*$ Ψ^D ; disperiat G*; dispariet Z*; disperdit T²; disperdet T² cell. cum AU spe | intellegentia] Z*T*; intell(e)gen(t)iam $\Sigma^T\Lambda^L\Omega^S$ MY Φ Z²T²S $\Gamma\Psi^D\Omega$ edd. cum AU spe et Θ ; praem.

<praecurre CAM | <et (2°) M | <et (3°) GAM | 16. <et (1°) G | <et (2°) GAM | 17. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 18. $\mathfrak{H}$ qui (1°) LXXXVIII. Q; <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 19. <qui (1°) GCAM | <et GCAM | 20. <qui GCAM | <et GCAM | 21. <peccator GCAM | <et GCAM | 22. <vir GCAM.

alienus et superbus non pertimescit timorem

²³ (18) Etiam postquam fecit cum eo sine consilio

et suis insectationibus arguetur

²⁴ (19) Fili sine consilio nihil facias et post factum non paeniteberis

²⁵ (20) In via ruinae non eas

et non offendes in lapides

(²¹) ne credas te viae laboriosae ne ponas animae tuae scandalum

²⁵ (22) Et a filiis tuis cave et a do-

mesticis tuis adtende

²⁷ (23) In omni opere crede ex fide animae tuae

haec est enim conservatio mandatorum

²⁸ (24) Qui credit Deo adtendit mandatis

et qui confident in illo non minorabuntur

XXXIII. (XXXVI) ¹ Timenti Dominum non occurrent mala sed in temptatione Deus illum conservat et liberabit a malis

22. pertimescet LQ cum Θ | 23. et suis — arguetur om. Θ | 24. fili om. Θ | post factum] cf. $\mathfrak{H}$ | 25. offendas $\Sigma^T X A$ cum Θ , sed cf. eas supra | credas te viae lab. (cf. Θ) || ponas — scandalum | 26. et a fil. — caue (Θ) || et a dom. — attende | 27. crede (Θ) || ex fide | 28. deo] cum Θ^{248} | qui confidet... minorabitur A, cf. Θ , lectio facilior in contextu | in illo] cum Θ^{248} .

XXXIII. 1. deum XA, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | deus om. Θ | illum] cum Θ^{248} | conservat || liberabit (Θ) | a malis om. Θ .

Adsumt b(v. 1) x(vv. 24, 25d, 26 et 1, timenti-conseruat).

in Θ | superbum Q* | pertimescet LQZ* $\Psi^D \Omega^{MS}$ edd. cum Θ ; pertimescunt Π^H . $\mathfrak{H}$ al. «pertimescet» Iac. | in timore Z*.

23. postquam] cum X | cum eos Y*; om. X | et om. Z* | suis] praem. ex Ω^M | insectationibus Ω^S ; insensationibus X | arguet Y; arguitur CX.

24. facies Σ^T | facto Y* | p(a)enitebis $\Phi^P Z^{*3} \Omega x$ edd. cum BEN-N (codd.) et GR-M past.

25. in uiam C cum Brev. goth.; in uias X; praem. et L | non] ne L† | offendes] M* Z*; offendas $X \Sigma^T \Lambda^L \Pi^H * AM^2 QY \Phi^{RG} Z^2 \Psi^D$ | in lapide S*; in lapidem Z* | nec redas XT cum Brev. goth. | ne (r^0)] Z* cum Θ ; nec ALMQY $\Phi^{RG} Z^2 \Psi^D \Omega$ edd. cum $\Theta^A 296$; non $\Phi^P \Theta^H$ | te] uitae C | viae om. $\Sigma^T *$ | non ponas Ψ^D ; nec ponas L cum Brev. goth.; non pones Y; ne pones x*.

26. et om. QZ* $\mathfrak{g}$ | aliis tuis Π^H ; a filiis L*.

27. omni om. $\Sigma^T *$ | opere] M*; + tuo $M^2 \Phi^P \Theta \Omega arel bsc$ | hoc rel bsc.

28. a(d)tendit S cum AU spe | in mandatis Ω^M | et om. M* | confident = G Σ LT cum AU spe (cod. S); confidet A Φ^{RG} ; confidunt CX $\Lambda^L \Pi^H \Theta^H Z^2 S^2 \Gamma^M *$ cum AU spe (cod. P), τ et Brev. goth.; confidit cett. cum PEL Casp | in illum X $\Sigma^C \Theta^H$ cum τ^{58} ; in eo Z; illum Σ^T ; om. $\Pi^H *$ | minorabuntur] Z*S*; minorabitur AMQY $\Phi \Theta^{AM} Z^2 S^2 \Gamma^P \Psi^D \Omega$ edd. cum AU spe (codd. MCR) et PEL Casp; minoratus erit Ω^{MS} . $\mathfrak{H}$ uel «minoratus erit» Iac.

XXXIII. 1. dominum] cum AU spe, τ , Brev. goth. et Θ ; domino Z*; deum XAL MY $\Phi \Theta^{AM} Z^2 S^2 \Gamma^P \Psi^D \Omega xag$ | (o)ccur(r)unt C Y $\Theta^H \Gamma^A b$ cum AU spe (codd. MCS), τ , 414 et Brev. goth. | in temptationem X | conseruabit $\Lambda^L \Pi^H L S \Gamma \Omega$ edd. cum AU spe; conseruauit b | et liberauit $\Lambda^L A Q^* Y^* \Gamma^M * b$; om. $\Pi^H *$ | a malo S cum Brev. goth.

<alienus GCAM | 23. <etiam GCAM | <et GAM | 24. $\mathfrak{H}$ fili XVIII. A Θ^{AM} ; LXXXVI. M Φ^{RG} ; XC. Q; XCVII. Γ ; Div. sine num. LY $\Phi^P T S \Psi^D$; <fili GC | <et GCAM | 25. <in (r^0) GCAM | <et CM | <ne (r^0) CAM | <ne (2^0) GAM | 26. <et (r^0) GCAM | 27. <in GCAM | <haec GCAM | 28. <qui (r^0) GCAM | <et GCAM.

XXXIII. 1. $\mathfrak{H}$ timenti XXXIII. Ω ; LXXXVII. M Φ^{RG} ; XCVIII. Γ ; Div. sine num. $\Phi^P \Psi^D$; <timenti GCA | <sed GCAM | <et GM.

- ² Sapiens non odit mandata et iustitias
et non inludetur quasi in procella navis
³ Homo sensatus credit legi Dei et lex illi fidelis
⁴ (3) Qui interrogationem manifestat (4) parabit verbum et sic deprecatus exaudietur et conservabit disciplinam et tunc respondebit
⁵ Praecordia fatui quasi rota carri et quasi axis versatilis cogitatus

- illius
⁶ Equus admissarius sicut amicus subsannator
sub omni suprasedenti hinnit
⁷ Quare dies diem superat et iterum lux lucem et annus annum a sole
⁸ A Domini scientia separati sunt facto sole et praeceptum custodi-
diente
⁹ (8) Et inmutavit tempora et dies festos ipsorum
et in illis dies festos celebraverunt ad horam

2. mandata (cf. Ⲫ) || iustitias | et non] *ovde? o de* Ⲫ | inludetur] cf. Ⲫ; inludetur CA, cf. in procella navis | 3. dei] *cum* Ⲫ | 4. deprecatus] deprecatur et X; *om.* Ⲫ | et (2°)] cf. Ⲫ | tunc] *cum* Ⲫ²⁴⁸ | 5. quasi (1°)] *cum* Ⲫ | 6. admissarius] cf. Ⲫ²⁴⁹? | 7. iterum] *παλιν; παν* Ⲫ | lucem] Ⲫ? cf. Ⲫ | et (2°)] *cum* Ⲫ | annus] cf. Ⲫ | 8. a] in CΣ *cum* Ⲫ | facto — cust. *om.* Ⲫ | facto sole] cf. 7. a sole | praeceptum cust.] cf. 32, 27 conservatio mandatorum? | 9. inmutavit tempora (Ⲫ) || celebrauerunt ad horam? | et dies festos (Ⲫ) ipsorum || et in illis dies festos (Ⲫ).

Adest x(v. 5).

2. odit] occidit Γ^M | non (2°) *om.* Q Γ^M, cf. Ⲫ | i(n)ludetur = GXΣS*Y^PΓ; inludetur T*; illedetur Ω^M; i(n)ludetur *cett. cum AU spe.* ¶ Rab. « illidetur » Hug. | *in Θ^M | naues T* | ~ naui in procella Π^HLS *cum AU spe.*

3. lege dei Λ^LY*; legendi Λ^L† | et *om.* XL | illi] dei Π^HLTS; *praem.* dei Λ^L. ¶ al. illi S². Rab. « illi » Hug. | ~ fidelis illi Λ^L; + est Q.

4. interrogatione A | parauit Λ^LΠ^H ALQY* | et (1°) *om.* Z* | sic] si Y^P | deprecatur et audietur X | conseruauit AQ*; *praem.* non L* | respondit Ω^M.

5. quasi] quia Ω^M | rota] porta Θ^A | axes x; axis G*; *om.* Σ | uersatiles x | cogitatio Z*.

6. amicus subsannator quasi equus admissarius Z | equus] *praem.* sicut L²Ω^S | ammissarius Σ^{T2C}Λ^LΦΘ^{AM}Γ^M; amissarius Π^H AMQΓ^A; emissarius Σ^{T*}Ω *edd.* ¶ emissarius Λ^LY | sicut] sic et ΣΩ^{grelbst}; sic L | subsannatur Y*; subsannat* S* | omne X |

suprasedente Λ^LALMY*ΦΘ^HΓ^AΩ *edd.*; suprasedentem Θ^{AM}*Γ^M; supra se sedente Y² Θ^{M2}Z; supersedente Σ; sedente X | innit CXΣY; hinnit Ω^M.

7. lucem] lucet Y* | a sole] M*; a sola M²; sol solem Ω; *praem.* et sol T². ¶ Rab. ant. « a sole » Hug. et Iac.

8. a] M*Y*; in CΣΛ^LLY²Z*S *cum* Ⲫ; *om.* M² | dom.] Y*; dei Y²S. ¶ al. a dñi S² | superati M*Y*Φ^PY^P; seperati sunt Y²a, cf. v. 11 | p̄cepto Θ^H | custodientem X A*YΘ^{AM}*S*; custodient te Γ^M; + per dei sapientiam diuiduntur (uiduntur M²) M² (*in marg.*)Φ^PΘ^{HM}*Z*Ω^{ret}, cf. Ⲫ (*altera versio*). ¶ Rab. ant. non habent « per dei sapientiam diuiduntur » Iac.

9. inmutauit] Q*Z*; i(n)mutabit XΣ M*Q²YΦΘZ*TSY^PΩ | tempore Σ^{T*} | festos — illis dies *om.* Σ^{T*}(*per homoeotel.*)Z² | ~ ipsorum et dies festos (1°) Ω^M | in illos T | festos (2°)] festus A | celebrabunt Ω^{M†}.

2. <sapiens GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <homo GCAM | <et GCM | 4. <qui GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 5. <praecordia GCAM | <et GCAM | 6. <equus GCAM | <sub GCAM | 7. <quare GCAM | <et (1°) CM | <et (2°) GM | 8. <a GCAM | <facto CAM | <et G | 9. <et (1°) GCAM | <et (3°) GCAM.

- ¹⁰ (9) Ex ipsis exaltavit et magnificavit Deus
et ex ipsis posuit in numerum dierum
⁽¹⁰⁾ Et homines omnes de solo et ex terra unde creatus est Adam
¹¹ In multitudine disciplinae Domini separavit eos et inmutavit vias eorum
¹² Et ex ipsis benedixit et exaltavit et ex ipsis sanctificavit et ad se adplicavit

- Et ex ipsis maledixit et humiliavit
et convertit illos a separatione ipsorum
¹³ Quasi lutum figuli in manus ipsius plasmare illud et disponere
¹⁴ (13) omnes viae eius secundum dispositionem eius
Sic homo in manu illius qui se fecit
reddet illis secundum iudicium suum

10. ex (1°) cum Θ^{253} | magnificavit] cum Θ^0 | deus om. Θ | dierum + et annos A, cf. Gen. 1, 14 | unde om. Θ | 11. in multitudine GX Σ^c A, forsitan cum archetypo | domini] cum Θ ; dominus C cum Θ | 12. et (1°) om. CX cum Θ | et (5°)] cum Θ ; om. A cum Θ | separationem] cum Θ^A | 13. in manu XA cum Θ , forsitan cum $\mathbb{K}$ | plasmare illud (Θ^{493}) || 14. omnes viae eius (Θ) | et disponere om. Θ | 14. omnes viae eius] cf. v. 13 | homo] cum Θ^{248} | illi CX Σ , lectio facilior.

10. exiipsis (1°) Π^{H*} ; praem. et CY $^2\Theta^{HS}$ cum Θ^{248} | exaltabit X Σ^c AY $^2\Theta^{AM*}T$; exultavit Z* | magnificabit X $\Theta^{AM*}T$; sanctificavit Σ^T cum Θ ; sanctificabit Σ^c | deum Y* | et (2°) om. CX Σ cum Θ^{307} | ipsis (2°)] ipso Θ^{AM*} | in] Θ^{M*} ; om. $\Phi^P\Theta^{HM2}$ | numero $\Sigma\Lambda^LZ$ | dierum + et (eius Θ^A) annos AQ $\Theta\Omega$. ¶ Rab. ant. non habent « et annos » Iac. | omne Y* | ~ omnes homines S Ω edd. cum AU q Si et JAN | solo] sola C*; sole Θ^A | et (4°) om. CX $\Pi^{H*}Y^*S$ | hadam C.

11. in multitudine GX $\Sigma^c\Lambda^L\Phi^{RG}$ $\Theta^{AM}ZT^*\Gamma^A$; praem. et Θ^H | domini] M*; dominus CM $^2\Phi^P\Theta^{H*}Z^*\Omega^L\tau\omega\sigma\tau$ cum AU q Si et Θ ; om. T cum JAN; praem. adimpletus (adinpletos C) scientia CM $^2\Phi^P\Theta^{H*}Z^*$; cf. Θ (altera versio). ¶ Rab. « discipline dominus » Hug. | separabit X Σ^cT ; superabit Y*; separavit Y 2a , cf. v. 8 | ~ separavit domini Ω^{M*} | i(n)mutabit X Σ^cY^2 | illorum X.

12. et (1°) = G $\Sigma A\Theta^H Z\Gamma^A g$ cum AU q Si; om. cett. cum JAN et Θ | ipsis (1°)] ipse Ψ^D | et exaltavit — adplicavit om. X | exaltabit A Σ^c ; exultavit Z* | et (3°) — adpli-

cavit om. Z* Ω^J* (ut vid.) ex homoeot. | et (3°) om. $\Lambda^L\Pi^{H*}$ | ex ipsis (2°) om. Θ^H | ipsis (2°)] cum AU ($\frac{1}{2}$) et JAN; h(i)s ALMQY $\Phi\Theta^{AM}Z^2T\Gamma^P\Psi^D\Omega^{MSJ2}g$ cum AU ($\frac{1}{2}$) | a(d)plicuit $\Lambda^L\Pi^{H*}LS$ cum JAN; a(d)plicabit Σ^cT ; amplicavit Ω^M | et (5°)] cum AU, JAN et Θ^{296} ; om. ALMQ $\Phi\Theta^{AM}\Psi^D\Omega^{MSJ2}$ cum Θ | ipsis (3°)] ipsi Φ^P | humiliabit X Σ^c | conuertet Θ^H ; conuerti Π^{H*} | a separationem] M* S^* ; ad separationem (separationem a) M $^2Y\Phi^{RG}S^2\Psi^D\Omega^{MS}ag$, cf. AU q Si (ad dissensionem). ¶ Rab. ant. « a separationem » Hug. et Iac. + mod. « ad separationem » Iac.

13. in manu XAZ Ω edd. cum AU q Si, JAN et Θ | illius AQ | plasmaret Θ^H | illud] illos Θ^H | disponderet Θ^H | ~ et disp. illud Ω^S .

14. omnis T* | dispositiones Σ^T | eius (2°)] ipsius Λ^L ; ei Ω^S ; om. Y* | in manus L $\Theta^H\Psi^D$ | illius] in ras. Ω^J2 | fecit] T* | facit T 2 | ~ fecit se Π^{HS} | redde AQ; reddit T; praem. et Ω edd. cum AU q Si ($\frac{1}{2}$) | illis] cum Θ ; illi CX $\Sigma\Lambda^L\Pi^{H*}M\Phi ZT\Gamma\Omega^{MS}$ edd. cum AU | suum] sum Q*.

10. <ex (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | <unde M | 11. <in GCAM | <domini C | <et GAM | 12. <et (1°) GCM | <et (3°) GCAM | <et (5°) GCAM | <et (7°) GCAM | 13. <quasi GCAM | <plasmare CM | 14. <omnes GCAM | <sic GCAM | <reddet GCAM.

- 15 (14) Contra malum bonum est et
contra mortem vita
sic et contra virum iustum pec-
cator
(15) Et sic intueri in omnia opera
Altissimi
duo duo unum contra unum
16 Et ego novissimus vigilavi
(XXX²⁵) et quasi qui colligit
acinos post vindemiatores
17 (25) In benedictione Dei et ipse
speravi
et quasi qui vindemiat replevi
torcular
18 (26) Respice quoniam non soli
mihi laboravi

- sed omnibus exquirentibus dis-
ciplinam
19 (27) Audite me magnati et omnes
populi
et rectores ecclesiae auribus per-
cipite
20 (28) Filio et mulieri fratri et amico
non des potestatem super te in
vita tua
Non dederis alio possessionem
tuam
ne forte paeniteat te et deprecetur
pro illis
21 (29) Dum adhuc superes et ad-
spiras
non inmutabit te omnis caro

15. et (2°)] cf. S²⁴⁸ | uitam mors A cum H, forsitan cum K | uirum] cum S²⁴⁸ | 17. et ipse] cum H | speravi] superaui K? cf. S | 18. ~ mihi soli A cum S | sed + et C cum S⁵² | exquirentibus] cum S⁵² | 19. et omnes om. K (ut vid.) cum S | 20. non (2°)] cf. H; praem. et A cum S.

Adest x(v. 20ab).

15. est] Z*; stet M*YΦRGZ² cum IS
ety; stat M²a. ¶ uel est Y. al. stet S² | et (1°)
om. S* | mortem uita] Θ^{M3}; mortem uitam
XΠH*Y* cum IS ety (var.); uita mortem
Θ^{M2}; uitam mors AQΘAM*Ωr; u L† | in
om. ΣΘH | omni QZ; om. X | opere Z; + dei
X | duo duo] M*ΨD*; duo contra duo ΨD²
Ωarels; duo et duo M²ΘM²t; duo duobus
LQΘHAM*Z* (ut vid.); de duobus A. ¶ Rab.
« duo et duo unum contra unum » Hug. |
unum (1°)] praem. et edd.

16. et (1°) + ecce T² | uigilaui] M*;
(e)uigilaui M²Θ edd. | colligit] Θ^{A2}(ll in
ras.)^{M2}(igit in ras. brev. spat.); collegit Q*Z*
T* | acinus T*; a*c*inos Q; hacynos C;
acin* Z*; racemus M*; racemos XM²ΦP;
racenos T². ¶ Rab. « racemos » Hug. |
~ racenos colligit T² | uindemiatoribus X.

17. in benedictionem ΘH*Z*; praem.
uigilaui C, ex v. 16 | speraui TS* | repleuit
MQ*TS*ΓΨP; replebit Y; inpleui ΘH;

praem. et MΓ.

18. respice] ΛL² (alt. i in ras.); respice
A; resp***** L* | quoniam] quia ΛL²LS
cum ANT-M | soli mi(h)i = GXΣΛ²ΠH²
TS; solum mihi CQ; ~ mi(h)i soli cett.
cum ANT-M et S | omnibus] praem. et CSgr
cum S⁵² 135; praem. in Z*.

19. me om. XZ* cum S²⁴⁸ | magnates
grst; + plebis Z* cum S (altera versio).

20. filii ΨD*; filii ΨD² | et (1°) om.
X | tua om. ΩM; + et ALMQYΦΘZ²Γ
ΨDΩ edd. cum S | alio = GCXΣΛ²T; alii
YΦGΩ edd.; illi ΠH; illis S; alieno Z*;
alii cett. | paen. te] penitearis Q | pro illo
ΠH²S.

21. cum X | superesset ΣT*A; superes
X | et] Q* ut vid.; set ΣT*; om. AQ²Z* |
adsp.] Q*; adspires ΣC; aspirans A; *d*-
spiras Q² | non] praem. et Σ; + enim CQΘ |
i(n)mutauit ΛL²ΠH²QS; mutabit ΘM²Z | te
om. Y.

15. ¶ contra (1°) XCI. Q; <contra (1°) GCAM | <sic (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | <duo (1°)
GCAM | 16. <et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | 17. <in GCAM | <et (2°) GCAM | 18. <respice
GCAM | <sed AM | 19. ¶ audite XCII. Q; <audite GCAM | <et (2°) GCAM | 20. <filio
GCAM | <non (1°) C | <non (2°) GCAM | <ne AM | <et (3°) C | 21. <dum GCAM | <non CAM.

22 (30) Melius est enim ut filii tui te
rogent
quam te respicere in manus filio-
rum tuorum
23 (31) In omnibus operibus tuis
praececellens esto
24 (31) ne dederis maculam in glo-
riam tuam
(32) In die consummationis die-
rum vitae tuae
et in tempore exitus tui distribue
hereditatem tuam
25 (33) Cibaria et virga et onus asino
panis et disciplina et opus servo
26 (34) Operatur in disciplina et
quaerit requiescere
laxa manus illi et quaerit liber-
tatem

27 (35) Iugum et lorum curvant col-
lum durum
et servum inclinant operationes
adsiduae
28 (35) Servo malivolo tortura et
conpedes
(36) mitte illum in operatione ne
vacet
29 (37) Multam enim malitiam do-
cuit otiositas
30 (38) in opera constitue eum sic
enim condecet illi
Quod si non obaudierit grava
illum conpedibus
et non amplifies super omnem
carnem
verum sine iudicio nihil facias
grave

24. in gloria tua L cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | tui et tuam (2°) cum $\mathfrak{S}$ | 25. onus] cum $\mathfrak{H}$ |
26. disciplina] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | quaerit (1°) cum $\mathfrak{S}^{248}$ | 27. durum om. Θ | et seruum — adsiduae ||
28. seruo — conpedes (Θ) | 28. in operationem Σ cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 30. in opere $\mathfrak{C}\Sigma$ | eum]
cum $\mathfrak{S}$ | enim] cf. $\mathfrak{S}$ | graua (Θ) || graue.

Adest x(vv. 22-24a).

22. enim om. $\mathbf{X\Sigma^T}$ | tui om. $\Omega^{\mathfrak{S}}\mathfrak{g}$ cum
 Θ | erogent Θ^A | te (2°) tu Λ^L | respiceret
 Π^H* ; aspicere Σ^T | in manu Z^* ; ad manus Σ .
23. p̄cellans x; procellens Y.
24. dederit T^* | in gloriam tuam] M^*
 $Y^*\Psi^{D*}$; in gloria tua $LM^2Y^2Z^*T^*\Sigma\Psi^{D2}$
 xst ; gloriae tuae T^2 | dierum om. $\mathfrak{C}\Sigma$ | ~ uite
tue dierum Ω^{M*} | et om. L.
25. *onus Q; + et $\Lambda^L\Pi^H*$ | opus]
onus Π^H ; o** S^* .
26. operator T^* | indisciplinat Σ^T* ;
+ ** Φ^P | querite Γ^{M*} | ~ requiescere que-
rit Ω ; + et Σ^T | ~ illi manus Φ^P | et (2°)
+ requiescere Ω^M .
27. et lorum] edorum Ψ^D | curuant]
 Ψ^{D*} ; curuat Ψ^{D2} | collum durum] ceruicem
duram Y | incli**ant Ω^J* | operationis T^* |
assidue $\mathbf{X\Sigma\Lambda\Omega a}$.

28. illum om. C | in operatione] T^*S^* ;
in operationem $\Sigma\Pi^H\Lambda\Theta Z^*S^2\Gamma^A\Omega$ edd. cum
 Θ | ua*cet Θ^A ; + in opera condice eum sic
enim decet illum X, ~ ex v. 30.

29. tot. v. om. G^* | multa enim malitia
 AQY^*Z^* | multum $\Lambda^{L2}Y^2S$; mult**m Λ^{L*} |
docet L; operatur $\Theta^H Z^*$ | uacuitas X |
~ doc. otiositas mal. L^* .

30. in — illi om. X, cf. v. 28 | in opera]
 T^* cum Θ ; in (o)per(e) $\mathfrak{C\Sigma\Lambda^L\Pi^H\Phi^G Z^*T^2S}$
 Ω^{MS} ; praem. et Θ | eum] illum $\Lambda^L\Pi^H\Lambda S$ |
condecet] M^2 (onde in ras.); decet $\mathfrak{C}\Theta^{HM*}$ |
illi] $\Sigma^T M^*$; illum $\mathfrak{C\Sigma^T M^2\Phi^P\Theta^{HAM*}\Omega}$ edd. |
quod] et Ω^S | obēdierit Λ^L ; ob hoc audierit
 Ω^S ; audierit A^*Y^* | graua] Z^* ; curba A;
curua $\Phi\Theta^{AM}Z^2\Omega arelvst$ | carnem + eius
 $\Phi^P\Theta Z^*$ | uirum Y^* | iudicium Y^*T^* |
grauem Y^* .

22. <melius GCAM | <quam GAM | 23. <in GCAM | 24. <ne GCAM | <in (2°) GAM | <et
GCAM | 25. ¶ cibaria LXXXVIII. $M\Phi^{RQ}$; XCIII. Q; XCVIII. Γ ; Dio. sine num. $ALY\Phi^P$
 $TS\Psi^D$; <cibaria GC | <panis GCAM | 26. <operatur GCAM | <laxa GCAM | 27. <iugum
GCAM | <et (2°) GCAM | 28. <servo GCAM | <mitte GCAM | 29. <multam GCAM | 30. <in
GCAM | <quod GCAM | <et CAM | <verum GCAM.

31 (39) Si est tibi servus sit tibi quasi
anima tua
quasi fratrem sic eum tracta
quoniam in sanguine animae
comparasti eum
32 (40) Si laeseris illum iniuste 33 (40)
et extollens discesserit quem
quaeres
et in qua via quaeras illum nescis
XXXIV. (XXXI) 1 Vana spes et

mendacium insensato viro
et somnia extollunt imprudentes
2 Quasi qui adprehendit umbram
et persequitur ventum
sic et qui adtendit ad visa men-
dacia
3 Hoc secundum hoc visio som-
niorum
ante faciem hominis similitudo
hominis

31. tibi — tua] cum Θ^{248} , cf. Θ infra in eodem versu | quasi fratrem sic eum tracta om. forsitan $\mathfrak{K}$;
~ post comparasti eum Θ , quibusdam iteratis, quae alio ordine addunt etiam $\mathfrak{H}\mathfrak{S}$ | animae] cum $\mathfrak{S}$;
+ tuae $C\Sigma$ cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | parasti $G^*\Sigma$, forsitan recte | 32. iniuste] cum $\mathfrak{S}^L$ | 33. quem
quaeres || in qua uia quaeras illum (Θ) | quaeres] quaeris CXA | nescis om. $\mathfrak{K}$ (ut vid.) cum Θ .
XXXIV. 1. uanae $\mathfrak{K}$? cf. Θ | mendacium] cum $\mathfrak{S}$ | 2. quasi] praem. et C | et (2°) om. Θ |
mendacia om. Θ | 3. faciem (Θ) || hominis (1°).

31. tibi om. Ω^S | seruus] praem. fidelis
 T^2 ; + fidelis $X\Sigma^C\Lambda^L S\Psi^{D2}\Omega grest$ cum $PS-$
 AU spe et $\mathfrak{S}^L$; + bonus $CM^2\Phi^P\Theta Z^*a$ | sit
tibi om. Θ^{AM*} (ut vid.) | quasi (2°) | sicut Σ ;
praem. et $C\Sigma$ | animae + tu(a)e $C\Sigma\Lambda^L$ cum
 $PS-AU$ spe, cf. Θ (v. 31); + su(a)e $\Theta^H Z^*$ |
parasti $G^*\Sigma^T C Z^*$ | eum (2°) | illum Σ
 $greלבט$ | ~ eum cōparasti a .

32. si] praem. et Π^H | laeseri Z^* | illum]
cum $PS-AU$ spe; eum $X\Sigma^T\Theta^H Z^* T\Psi^D\Omega$
 $greלבט$; om. Λ^L* | iniuste] cum $\mathfrak{S}^L$; om. L
cum $\mathfrak{S}$; sine add. $GX\Sigma\Lambda^L Z^*$ cum $PS-AU$ spe;
+ in fugam (fuga S^*) conuertetur $\Lambda^L L^2$
 $MY\Phi^P\Theta^{HAM*} S\Psi^D\Omega$ edd. cum Θ^{248} ; + in
fugam uertetur $C\Pi^H T^T$; + in fugam con-
uertitur $AL^*\Phi^{RG}\Theta^{M2} Z^2$ cum $\mathfrak{S}$ (altera versio,
cf. v. seq.).

33. et (1°) om. ΣT ; + si $C\Pi^H L Y^2 Z^2$
 $ST^A\Omega greלבט$. ¶ Rab. «si extollens» Hug.
item Iac. + alii «si se tollens» Iac. | extol-
lens] Z^* ; extoller* s Λ^L* ; tollens $\Phi Z^3\Psi^D$
 Ω^{MS} ; praem. se Ω^S ; + se $Y^2 S$ | discesserit
 A^2 (c in ras.); discesseris $Y^*\Psi^D$ | quem qu(a)e-
res = $G\Sigma Q$ cum $PS-AU$ spe (cod. S), cf. Θ ;
quem qu(a)eris $CX\Lambda^L \Pi^H ALMY^*\Phi\Theta Z^T*$

$\Gamma^M\Psi^D$ cum $PS-AU$ spe (codd. MLC); quē
inqueris Λ^L* ; quē queres Λ^L* ; quae eum
queris Y^2 ; quo eum quaeris T^2 ; qua eum
quaeris S , cf. Θ ; quo queras a ; quem qu(a)e-
ras cett. ¶ «quem queras» Hug. | et (2°) |
aut Y^* | in quē Y^* ; iniqua Θ^{A*} | uiam Y^* |
~ in uia qua g | quaeras] Y^* ; queris S^*
cum $PS-AU$ spe (cod. L); quaeres Y^2 cum $PS-$
 AU spe (codd. MC).

XXXIV. 1. mendacio T^* | sensato
 $Q\Psi^D$ | ~ uiro insensato $\Lambda^L \Pi^H L S greלבט$
cum AU spe | imprudentem X ; impruden-
tis T^* .

2. quasi] praem. et $C\Pi^H L S$ cum AU spe |
apprehendi Π^H ; adprehenderit Ψ^D ; ad-
preendet X | umbra Y^* | et (1°) om. Ψ^D |
persequetur Φ^G ; sequitur $\Lambda^L \Pi^H L S$ cum
 AU spe | ~ et sic Π^{H+} | adtendet A^* | men-
dacii X .

3. hoc (1°) | T^* ; om. $T^2\Omega g$; + et Θ^H
 Z^* | secundo Θ^H | hoc (2°) | M^* ; hec Ω^M ;
ho Φ^G ; om. LM^2 ; + est $\Theta^H Z^*$ | uiso Q ;
uisu Θ^{AM*} ; uiro Ψ^D ; uisa Θ^H . ¶ al. uisio
 Θ^A | seniorum X | hominis (2°) | praem. alte-
rius $\Pi^H A Q\Phi^{RG}\Theta^{AM} T\Omega greלבט$ (sublin. ω) s .

31. <si GCAM | <quasi (2°) GCAM | <quoniam GCAM | 32. <si GCAM | 33. <et (1°) CAM |
<et (2°) GAM.

XXXIV. 1. ¶ vana XXXIII. Ω ; LXXXVIII. $M\Phi^{RG}$; XCHII. Q ; C. Γ ; Div. sine num.
 $AL\Phi^P T S\Psi^D$; <vana GC | <et (2°) GCAM | 2. <quasi GCAM | <sic GCAM | 3. <hoc (1°)
GCAM | <ante GCAM.

- 4 Ab immundo quid mundabitur
et a mendace quid verum dicetur
- 5 Divinatio erroris et auguria mendacia
et somnia malefacientium vanitas est
- 6 (5) Et sicut parturientis cor tuum fantasiam patitur
- (6) Nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio
ne dederis in illis cor tuum
- 7 Multos enim errare fecerunt somnia
et exciderunt sperantes in illis
- 8 Sine mendacio consummabitur verbum
et sapientia in ore fidelis conplanabitur
- 9 (0) Qui non temptatus est quid scit
- (9) vir in multis expertus cogitavit multa
et qui multa didicit enarrabit intellectum
- 10 Qui non est expertus pauca recognoscit
- (11) qui autem in multis factus est multiplicabit malitiam

5. diuinatio] cum Θ^{248} | erroris, mendacia, malefacientium] cum $\mathfrak{K}^?$ om. Θ | 6. tuum] cum Θ^{248} | fantasias C | uisitatio] cum Θ^{106} | 8. uerbum + legis C, cf. Θ | in] cum Clem Al | conplanabitur] cum $\mathfrak{K}$, cf. 21, 11; *λειωθησεται?* | 9. qui non — scit || 10. qui non — recognoscit (Θ) (|| 11. cf. *infra*) | 9. in multis expertus] cf. *πολυπειρος* Θ *infra* | intellectum] *praem.* in G* *ut vid.* | 10. in multis factus est] *πληθονομενος?* cf. *πληθυνει* *infra* | malitiam + (11.) qui temptatus non est qualia accidit et qui inplanatus est abundauit nequitia add. A (|| 10), *forſitan* cum $\mathfrak{K}$.

4. ab] *praem.* et X Θ^H ; om. L* | quid (1°)] quis Θ^H ; qui Q* | a] ad L* | mendac* L*; mendaci L* | dicitur XS* cum AU *spe* (codd. MPC).

5. auguri Z* | mendatio Y* | et insomnia Θ^H ; om. X | mala facientium LS* | uanitas] cum AU *spe* et Θ ; diuinitas G Σ | est om. $\Sigma^{\dagger C*}$.

6. et — parturientis] quae si timuerit $\Theta^H Z^*$ | et om. C | parturiens X; parturientes CY* cum AU *spe* (cod. S) | fantasiam = G* (*ut vid.*) X $\Sigma \Theta^H Z^* T$; phantasia A Θ^{AM} ; fantasia Q; fantasias G²CA^LΠ^HMYZ²Ψ^DΩa; phantasias *cell.*; *praem.* sicut T* | patietur $\Sigma \Phi^P \Theta Z^*$; + et Z* | ab om. Y* | amissa Θ^H ; missa Z* | ne — tuum] *post* somnia v. 7 ~ X $\Theta^H S$ | in om. LQS*Ψ^D | illius L†.

7. enim om. $\Theta^H \Omega J$ cum Θ^{BSC} | facient Θ^H | et om. Θ^A .

8. uerbo Γ^{M†}; + legis C $\Phi^P \Theta^{HM} Z^* T^2$ Ωarelb^{sc}, cf. Θ . ¶ « legis » *reprobant* Hug. et Iac. | hore C | fideli X $\Sigma \Theta^H$ cum AU *spe* et Θ . ¶ Rab. « fidelis » Hug. | co(n)plan-

ta(b)itur CXII^HMQ $\Theta^H Z^* T S^* \Gamma$ cum AU *spe*. ¶ Rab. « conplantabitur » Hug.

9. qui] quid Q* | ~ temptatus non est M | quid] qui Ψ^D* | scit] sit Θ^H | uir in] uirum Ω^M | in om. Θ^H | expertus cogitauit] excogitauit Θ^{M*} | expertis Y* Θ^H ; om. Θ^A | cogitauit = A^LΠ^HALQ*Y* $\Theta^{AM2} T$; cognouit Z*; cogitabit *cell.* | dedit LZ* | e(n)arrauit A^L*ALQ*Y²T*Γ^M; et narrauit Y* | intellectum] *praem.* in G* (*ut vid.*) T*.

10. qui (1°)] *praem.* et A^LΠ^HL | recognoscet T; cognoscit Ω^S; *praem.* ** Q | factus] Ψ^D*; fatuus Ψ^{D2}Ω^{Sr}. ¶ Rab. « factus » Hug. uel minus recte « fatuus » Iac. | multiplicauit $\Sigma^T A^L ALQ^* \Gamma^M \Psi^D a$; multiplicat *releb^{sc}* | malitiam + suam LM²Φ^PΘ^{HT2} Ψ^{D2}ΩJ; + (11.) qui temptatus non est qualia accidit et qui inplanatus est abundabit nequitia ALQY²Φ Θ^H (*post* v. 12) A^{MS2}Ω *edd.*, cf. Θ (*altera versio*) [temptatus] *praem.* autem Ω^M; non om. Ω^{M†}; qualis Ω^M, quali L;

4. <ab GCAM | <et GCAM | 5. ¶ diuinatio XC. MΦ^{RQ}; CI. Γ; Div. sine num. Φ^PΨ^D; <diuinatio GCA | <et (2°) GCAM | 6. <et GCAM | <nisi GCAM | <ne GCAM | 7. <multos GCAM | <et GCAM | 8. <sine GCAM | <et GCAM | 9. <qui (1°) GCAM | <vir GCAM | <et GCAM | 10. <qui (1°) GCAM | <qui (2°) GCAM | <(11. qui temptatus) A | <(et) A.

- 12 Multa vidi errando et plurimas
verborum consuetudines
13 Aliquotiens usque ad mortem
periclitatus sum horum causa
et liberatus sum gratia Dei
14 Spiritus timentium Deum quae-
retur
et in respectu illius benedicentur
15 Spes enim illorum in salvantem
illos
et oculi Dei in diligentes se
16 Qui timet Dominum nihil trepi-
dabit
et non pavebit quoniam ipse est
spes eius
17 Timentis Dominum beata est
anima eius
18 ad quem respicit et quis est for-
titudine eius
19 Oculi Domini super timentes eum
protector¹ potentiae firmamen-
tum virtutis
tegimen ardoris et umbraculum
meridiani

12. errando] enarrando XA; forsitan in errando K, cf. S | uerborum] cum S¹⁰⁶ | con-
suetudines] συνθησεις? | 13. horum causa (cf. S) || gratia dei | 14. quaeretur ζητησεται? | et
— benedicentur] additio eschatologica ad mentem iudaismi tardioris, cum K; om. S | 15. et oculi — se ||
19. oculi — eum (cf. S) | 17. est om. A, forsitan recte | eius] cum S¹⁵⁷, lectio quae hebraismum sapit;
om. CXA cum S | 19. oculi — eum] cf. v. 15.

Adest q(a v. 12).

accidit = AL, sit Ω^M, scit cett.; et om. Ω^{SI} edd.;
inplantatus Φ^{RG}S²Ω; (a)bundavit AQ*Φ^{RG}
Θ^{AM}]. ¶ duos uersus qui sequuntur Rab. non
habet scilicet «qui temptatus — nequitia» Hug.

12. uidi] audi L | (e)rrando = GCZ*
TΩJqrwst cum AU spe (cod. S), cf. S; nar-
rando Σ; (e)narrando cett. cum AU spe (codd.
MPCR); praem. in peregrinatione mea q,
cf. S (altera versio) | plurima QY* cum S;
plurimis Θ^{H*}; abundantia q | uerborum] M*
cum AU spe; superborum ALM²Θ^{HAM*}; super
uerborum Q; + meorum q cum S. ¶ al.
superborum Θ^{M2} | consuetudinis S*; intellectus
meus q cum S; + v. 11, cf. appar. v. 10 Θ^H.

13. aliquotiens] frequenter q, cf. S |
periclinatus Σ^{C*} ut vid.; preclinatus Σ^{T*}
ut vid. | liberatus] saluatus q, cf. S | sum
(2°) — dei in ras. Ω^{I2}.

14. tim.] quaerentium X, cf. infra |
dominum Xq cum S | qu(a)eritur CXΛ^{L*}
QYΦZTSI^{FM}Ωagrelst cum AU spe; uiuet q
cum S; + ab eo Θ^{HM2}Z* | **spectu Ω^{I*};
conspectu r | benedicentur] Z*T*S*q;
benedicetur XMYΦZ²T²S²Ωagrelst.

15. tot. v. om. Λ^{L†} | spes] sps Σ^T, cf. v.

praec. | eorum C | in (1°)] super q, cf. S |
saluantes S*; saluante L²; salutante L*;
saluatorem q | eos Θ^{HZ*}; illorum q; ill**
Y* | domini CXQΘ^H cum M-M, cf. v. 19,
Ps. 33, 16, etc. | in — se] super eos qui dili-
gunt illum q | in diligentes] Φ^{Pa} (gentes in
ras.); intelligentes Γ^M.

16. deum LZ*Ψ^DΩ^{M5}q | trepidauit
CΛ^{L*}AQ*Y*Ψ^D; trepidatur q, cf. S |
quia X.

17. timentes Y*T* cum AU spe; ti-
mentibus Π^HY²S | deum Λ^LZ*Ω^S cum PS-
AU spe | est om. A | eius] Σ^{C*} cum S¹⁵⁷; om.
CXΣ^{C2}Λ^{L*}Π^HALMQY*ΘZ*TST^IΨ^DΩ^{I*} (ut
vid.)qq cum AU spe, PS-AU s, Brev. goth. et S.

18. ad quam X; praem. et Y²S² | respiciet
CΠ^HLS* cum AU spe (cod. S) et Brev. goth. |
et om. S* | quis] S*; qui Λ^LAMQYΦS²Γ^Aag;
quae Ψ^D cum AU spe (cod. S) et Brev. goth.

19. domini super] super deum Ω^M |
firmamentum] praem. et Qq cum PS-VIG
Var et S | uirtutis] ui[...] q; salutis X; om.
Q | tegimen] M*; tegumen CXq; tegmen
M^TΛ^ΩM. ¶ tegmen Θ^M | et om. X | meri-
dianum XLZ*T cum AU spe; meridia[...] q.

12. <multa GCAM | 13. <aliquotiens GCAM | <horum G* ut vid. (corr. G²) | <et CAM | 14. ¶ spi-
ritus XX. AΘ^{AM}; XCI. MΦ^{RG}; XCV. Q; CI. Γ^A (pro CII.); CII. Γ^M; Div. sine num. LYΦ^PTSΨ^D;
<spiritus GC | <et GCAM | 15. <spes GCAM | <et GCM | 16. <qui GCAM | <et GCAM |
17. <timentis GCAM | 18. <ad GCM | 19. <oculi GCAM | <protector GCAM | <tegimen GCAM.

- ²⁰ (19) Et precatio offensionis et adiutorium casus
⁽²⁰⁾ exaltans animam et inluminans oculos
dans sanitatem vitam et benedictionem
²¹ Immolans ex iniquo oblatio est maculata
⁽²²⁾ et non sunt beneplacitae subsannationes iniustorum
²² (0) Dominus solus sustententibus se in via veritatis et iustitiae
²³ (22) Dona iniquorum ⁽²³⁾ non pro-

- bat Altissimus in oblationibus iniquorum
nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis
²⁴ Qui offert sacrificium ex substantia pauperum
quasi qui victimat filium in conspectu patris sui
²⁵ Panis egentium vita pauperis est qui defraudat illum homo sanguinis
²⁶ Qui aufert in sudore panem quasi qui occidit proximum suum

20. et (1°) cum ⑤ | precatio] praecautio ③? cf. ⑤ | casus] cum ⑤²⁴⁸, ut vid. | 21. maculata] cum ⑤^{493 108} | subsannationes iniustorum (⑤) || 23. dona iniquorum (⑤²⁴⁸); versus 22 incommode ante dona inseritur | 22. dominus — se] cf. v. 19a | in uia — iustitiae om. ⑤ | 23. dona iniquorum] cf. v. 21 | <non probat ③? | eorum om. CX cum ⑤, forsitan recte (ditlographia?) | 24. quasi] cum ⑤ | 25. pauperum CX cum ⑤ | illum] cum ⑤²⁴⁸ | sanguinum AU spe cum ⑤, lectio difficilior, forsitan cum ③ | 26. in sudore om. ⑤ | quasi] om. ⑤ | suum] cum ⑤.

Adest q.

20. et pr(e)catio] S*; et exprecatio Ψ^D; depr(e)catio ΣΛ^LMYΦΘ^{M1}Z²S²Ωq edd.; deprecationis Z*; pr(e)catio Θ^{HM†}; seruatio, cf. ⑤ | offensio Z* | animus q | dans] praem. et Ω^{I*} | uitam] praem. et MYΦZ² Ψ^DΩ edd. | ~ uitam dans sanitatem AL.

21. immolans — maculata] in ras. Θ^{M2} | immolans] M*; immolantis M²Θ^HΩ^{SJ} edd. cum Brev. goth.; immolatus Ω^M | oblatione Y | est om. Y cum Brev. goth. | macula Γ^{M*}; immaculata Y | non om. X | subsan[...] — 23. iniquorum deest q | subsannationis T.

22. ~ in uia ueritatis et iustiti(e) sustententibus se Σ.

23. iniquorum (1°) cum CY te; iniustorum X | non probat] reprobatur Θ^{HZ*} cum JON Col et PAT; [...] placebunt q | altissimus = G*XT; altissimo q (sine add.); + nec (a)dest CΘ^{HZ*}; + nec respicit cett. cum AU spe | in (1°) om. q, cf. ⑤^L | oblationes XΠ^Hq edd. cum Brev. goth.; hoblibionibus

C | iniquorum (2°) | i(n)piorum Z*q, cf. ⑤ | nec in mult.] Z*³; respicit in oblationibus Z², cf. supra | eorum] meorum G*; om. CXq cum Brev. goth. et ⑤ | propitiabitur] praem. et Ω^{S*}.

24. offeret QS*q; offert G* ut vid.; aufert Θ^A | pauperarum G* ut vid. | quasi] [tam]-quam q | uictimet XZ*; occidit q | tui Ω^{I*}.

25. panes T* | eg.] cum QU tr et PS-AU spe; indigentium X cum AU spe; et gentium Ψ^D | pauperis] cum AU spe; pauperum CXΘ^HΩ³aelvst cum QU, PS-AU et ⑤ | est om. X cum PS-AU et ⑤ | defendat Ω^{M*} | illum] illut C | sanguinum q cum AU spe, PS-AU, QU et ⑤; praem. est XΘ^{HZ*}q cum PS-AU; + est CΛ^LII^HALQΘ^{AM*}TSΩ edd. cum AU spe et QU.

26. aufert] auferet Λ^LΠ^HQTS*q; auferit G* ut vid.; aufer Ψ^{D*}; offert Y* ut vid.; fraudat Σ^T; + desudanti (desudanti Θ^M) cibos Θ^{HM*}Z* | in sudorem S* | occidat XΣΛ^LLMq cum AU spe | suum om. Σ^T cum ⑤.

20. <et (1°) GCAM | <exaltans GCAM | <dans CAM | 21. ¶ immolans XCII. MΦ^{RG}; XCVI. Q; CII. Γ^A; CIII. Γ^M; Div. sine num. ALYΦ^PΨ^D; <immolans GC | <et GCAM | 22. <dominus GCAM | 23. ¶ dona XXV. CΣ; <dona GAM | <(nec respicit) CAM | in oblat. G | <nec in GCAM | 24. <qui (1°) GCAM | <quasi GCAM | 25. <panis GCAM | <qui GCAM | 26. <qui (1°) GCAM | <quasi CM.

²⁷ qui effundit sanguinem et qui
fraudem facit mercedem mer-
cenario

²⁸ Unus aedificans et unus de-
struens

quid prodest illis nisi labor

²⁹ unus orans et unus maledicens
cuius vocem exaudiet Deus

³⁰ Qui baptizatur a mortuo et
iterum tangit illum

quid proficit lavatione illius

³¹ Sic homo qui ieiunat in peccatis
suis et iterum eadem faciens
quid proficit humiliando se ora-
tionem illius quis exaudiet

XXXV. (XXXII) ¹ Qui conservat
legem multiplicat orationem

² sacrificium salutare adtendere
mandatis

(⁵) Et discedere ab omni iniquitate

28. prodest illis] cf. $\mathfrak{S}^{248}$ | illi CΣ | 29. deus] cum $\mathfrak{S}$ | 30. lavatione] cum CT et $\mathfrak{S}$; labatio CXΣA¹; libatio A† | 31. iterum] cf. $\mathfrak{S}$ | exaudiet] audiet GXΣ, forsitan recte.

XXXV. 1. legem] cum $\mathfrak{S}$; uerbum A, cf. 34, 8 | oblationem $\mathfrak{R}$? cf. $\mathfrak{S}$ | 2. sacrificium] cf. $\mathfrak{S}^{A2}$ | et disc. — iniquitate] cum $\mathfrak{S}$, v. 5a β, omissis vv. 3-5a α; + et propitiationem uitare (litare Σ, salutare A) sacrificii super iniustitias (sup. inius. om. ΣA) ΣAT (cf. $\mathfrak{S}$, v. 5b), forsitan cum $\mathfrak{R}$.

Adest q(usque ad v. 31).

27. qui effudit Γ^M; [...]ffundens q;
praem. et Zq (ut vid.) cum $\mathfrak{S}$ | qui fr. fac.]
fraudans q | mercedem = GCXZ*T*Γ
Ψ^Dq cum $\mathfrak{S}$; mercede Σ; om. cett. | merce-
dario C; mercennarii q cum AU Lv et $\mathfrak{S}$;
+ fratres sunt omnes codd. praeter GCXΣZ*q
et AU Lv, cum AU spe et Brev. goth.

28. unus (r^o) + est X | destruens T |
qui G† | prodeest G*CXΣ^CΘ^Hq; prode-
rit; **est Ω^I* | illi CΣII^HΘ^HS*Γ, cf. $\mathfrak{S}^A$.

29. uoce Γ^M | exaudit X | dominus
Z*Ω cum $\mathfrak{S}$.

30. et] e* A | utrum A*(ut vid.)ΩI* |
tanget C cum AU spe (cod. S) | eum AMYΦ
Θ^{AM}ΓΨ^Dare†ust cum GR-M ep; mortuum
Ωg | quid] qui Ψ^D | profecit ΣM* cum $\mathfrak{S}$;
prodest Ω^M | lavatione illius] in lauacro suo
q cum $\mathfrak{S}$ | lavatione = L^IS* cum CT ep;
lauatio** G*Γ^M*; laualione L†; labationi
Z*, cf. AU spe (lauationi codd. MP*CS) et $\mathfrak{S}$;
libatio A†; laudatio Ω^M; la(u)atio A¹ cett.
cum PETI, AU passim, PS-AU spe, etc. | illius]
cum AU spe; eius Z*Ω cum CY (3/2), AU
passim, PS-AU spe, etc.

31. sic] sicut Γ^M | pro peccatis suis

T; super peccata sua q cum AU Gn Ma,
q et $\mathfrak{S}$ | eadem om. C; praem. ambulans q
cum AU ll. ll. et $\mathfrak{S}$ | facit Z*q cum AU spe
(codd. MPCR), AU ll. ll. et PS-AU spe | quid
— se] om. q, cf. infra | quid] qui Ψ^D | pro-
fecit X* cum $\mathfrak{S}$ | orationem] praem. et A |
audiet GXΣ; + *****endum se hu-
milauerit q, cf. supra et $\mathfrak{S}$.

XXXV. 1. qui seruatur A | legem] Z*
cum AU spe et $\mathfrak{S}$; uerbum AΦΘ^{AM}Z*Ψ^DΩ^MJ,
¶ al. legem Θ^M. minus recte « legem »
glosa « uerbum » Hug. uel « legem » Iac. |
orationem] oblationem ~~ust~~ cum PEL (PS-
HI ep); oblationes Z* cum $\mathfrak{S}$.

2. ~ salutare sacrificium Ω; + (e)st
CM*Y*Θ^{HM}Z*ΓΩ edd. cum τ⁸⁹ et Brev.
goth. | mandatis + (3a.) et propitiationem
uitare sacrificii super iniustitias (4.) et re-
tribuet gratiam qui offeret similaginem et
qui facit misericordiam offeret sacrificium
laudis (5a.) beneplacitum est domino rece-
dere ab iniquitate T (ubi quod in exemplari
deerat praepostere insertum est), cf. appar. infra |
discere Θ^H* cum AU spe (codd. MC*S†) |
omni om. Σ^T cum $\mathfrak{S}$.

27. <qui (r^o) GCAM | <(fratres) M | 28. <unus (r^o) GCAM | <quid GM | 29. <unus (r^o) GCAM |
<cuius CM | 30. <qui GCAM | <quid GAM | 31. <sic GCAM | <et GM | <quid GCAM |
<orationem GC.

XXXV. 1. ¶ qui XXXV. Ω; XCII. Φ^G (pro XCIII.); XCIII. MΦ^R; XCVII. Q; CII.
Γ^A (cf. v. 14); XIII. Γ^M; Div. sine num. ALYΦ^{PTS}Ψ^D; <qui GC | <multiplicat CM | 2. <sacri-
fium GCAM | <et GAM.

- 3 (5) et deprecatio recedere ab iniustitia
 6 Non apparebis ante conspectum Dei vacuus
 7 Haec enim omnia propter mandatum Domini fiunt
 8 Oblatio iusti inpinguat altare et odor suavitatis est in conspectu Altissimi
 9 Sacrificium iusti acceptum est et memoriam eius non oblivis-

- cetur Dominus
 10 Bono animo gloriam redde Deo
 et non minuas primitias manuum tuarum
 11 In omni dato hilarem fac vultum tuum
 et in exultatione sanctifica decimas tuas
 12 Da Altissimo secundum datum eius

3. et deprecatio — iniustitia] *cum* S, v. 5b; (re)tribu(e)t gratiam qui offert similaginem et qui facit misericordiam offert sacrificium (+ beneplacitum est domino recedere ab iniquitate A) *add.* C, *praem.* A *cum* S, vv. 3-4 (+ 5a) | 7. domini *om.* K (ut *vid.*) *cum* S | fiunt *om.* S | 8. est] eius K? *cf.* S | 9. dominus *om.* S | 11. tuas *om.* S.

3. et deprecatio] *praem.* et propitiationem uitare sacrificii super iniustitias ΣΛ^LΠ^HALMQYΦΘ^{AM}Z^SΓ^PΩ^{agrelst} *cum* τ⁶⁹ et *Brev. goth.*, *cf.* S (v. 5b, altera versio) [prop.] Y*, propitiatione Γ^MΩ^{M*}, propitiatio Λ^LΓ^A, propitiatio est Y³, probationem Ψ^D; uitare] M*, inuitare M³, salutare AQ Φ^{RG}Θ^{AM*}, salutarem Π^H, litare ΣΛ^LΘ^{M*} Ω^{agrelst} *cum Brev. goth.*, *om.* Γ. ¶ al. uitare, al. salutare Θ^M, al. salutare S³; sacrificii MYΦZ^SΓ^MΨ^PΩ^{agrelst}, sacrificium Λ^L *cum Brev. goth.*; super iniustitias *om.* Σ *cum* τ⁶⁹], *cf.* S 5b (altera versio); deinde (ante et deprecatio) (4.) retribuet gratiam qui offert similaginem et qui facit misericordiam offert sacrificium (5a.) beneplacitum est domino recedere ab iniquitate ΣΠ^HALQΘ^{AM}Γ^W *cum* τ⁶⁹ et S (vv. 3-4) [4a. retribuet — similaginem *om.* Σ *cum* τ⁶⁹; retribuit AΘ^{AM}Γ^M; offeret (utroque loco) Π^HΓ; iniquitatem Q*] | deprecatio] *cum* S; + pro peccatis Λ^LMY ΦZ^SΓ^PΩ^{agrelst} *cum AU spe et Brev. goth.* | recedere] discedere CΠ^HΘ^{H*} *cum Brev. goth.*; discere Θ^{H*} (*cf. ad v. 2*) | ab omni iniustitia ΩJ, *cf. v. 2* | iniustitias M*; + v. 4 ut *supra* CΛ^LMYΦΘ^HZSΨ^DΩ^{agrelst} *cum*

Brev. goth. et S [retribuit Λ^LΘ^H, retribue Y*, tribuit CZ*; gratia Y*Θ^H; offeret (utroque loco) Λ^L]; deinde v. 5a ut *supra* Λ^LMY ΦΘ^HZ^SΨ^DΩ^{agrelst} (non autem CZ*) *cum Brev. goth. et* S; deinde ut v. 5b (post iniquitate) et deprecatio (+ pro peccatis *grelbst*) recedere ab iniustitia (*id est v. 3*) Φ^PΘ^HΩ *grelbst* *cum Brev. goth.*

6. conspectu M*TS | domini ΣΛ^LL *edd. cum* τ⁶⁹ et S. ¶ uel « domini » Iac. | ~ uacuum hante consp. dei C.

7. enim *om.* Y*S*Γ | mandata Λ^LΩ^S | domini] Z*; dei LMYΦΘ^HZ^SΨ^DΩ *edd.*

8. conspectum Σ^C | altissimi] dei Ω^{M†}.

9. iusti] *praem.* uiri Φ^PΘ^HZ* *cum* S | memoria Σ^C*LΘ^{AM*} *cum ANT-M*; memoriae C | huius X | obliviscitur Z* | dominus *om.* Λ^{L*} *cum ANT-M et* S.

10. gloriam *om.* Ω^M | reddet Y*; reddere L; *om.* S* | ~ redde gloriam C | domino Ψ^D | ne CQΘ^H *cum* τ | manuum] frugum Λ^L.

11. omnibus Ω^M | et *om.* L | in (2°) *om.* Y*.

12. da] de Γ^{M*} | altissimum T* | donatum Ω^{MS}; mandatum Y | eius] suum CΘ^H |

3. <(et prop.) AM | <(et deprecatio GCAM | <(super) A | <(4. retribuet) CM | <(et qui) CAM | <(5. beneplacitum) AM | 6. <(non GCAM | 7. <(haec GCAM | 8. ¶ oblatio Div. sine num. X; <(oblatio GCAM | <(et GCM | 9. <(sacrificium GCAM | <(et CAM | 10. <(bono GCAM | <(et GCAM | 11. <(in (1°) GCAM | <(et GCAM | 12. <(da GCAM.

et in bono oculo ad inventionem
fac manuum tuarum
13 Quoniam Dominus retribuens
est
et septies tantum reddet tibi
14 Noli offerre munera prava
non enim suscipiet illa
15 Et noli inspicere sacrificium inius-
tum
quoniam Dominus iudex est
et non est apud illum gloria per-

sonae
16 Non accipiet Dominus personam
in pauperem
et precationem laesi exaudiet
17 Non despiciet preces pupilli
nec viduam si effundat loquel-
lam gemitus
18 Nonne lacrima ad maxillam
descendit
(19) Et exclamatio 19 (0) a maxilla
ascendit

12. fac om. Θ | 13. tanto A | 14. illa om. Θ | 15. et (1°) om. CΣ cum AU spe, forsitan recte | 16. dominus] cum Θ ²⁴⁸ | 17. loquellam (Θ) || gemitus | 18. lacrima] cum AU spe et Θ ^L; lacrimas C; lacrimae uiduae ΣA cum Θ | ad max. desc. (Θ) || 19. a max. ascendit? | descendunt ΣA | exclamatio] cum AU spe et Θ ; + eius super (de)ducentem eas ΣA cum Θ | 19. a max. asc.] cf. v. 18 | maxilla + enim A | asc. + usque ad caelum A.

in bono] uno X | adinventionem grelbse (1598 tantum) et hi codd. qui scriptione continua utuntur; aduentionem a; ad iniunctionem Ω^M | fac] G* $\Theta^{M*}Z^*$ cum τ ; facto Y*; fa- cito G²ΣA¹Π^HLY²Φ Θ^{M2} Z²ST¹P¹Ω^{MS} edd. cum AU spe et PS-MAX s | manum M*Γ^{M*} | tuam Γ^{M*}.

13. est om. Ω^M | ~ retribuens (est) dom- minus Ω^{MS} | tantum] $\Theta^{M*}Z^*S^*$; tanto AM QYΦ Θ^{AM2} Z²S²P¹a.

14. offerret Θ^H .

15. et (1°) om. CΣ Θ^HS cum AU spe | respicere A¹Π^HLZ²S cum AU spe; + in Π^HL | deus XZ* cf. Ps. 49, 6 et 74, 8 | iun- dex Ω^S | ~ est iudex a | et (2°) om. C | glo- riae Q*Φ^{RG} Θ^H | persona Θ^H .

16. in pauperem] Z*; in paupere YΦ Z²ST¹AΨ^D | depr(e)cationem $\Omega\text{arelbse}$ | laesi] eius X.

17. non] nec Z* | dispiciet XQ*Y $\Theta^{HM}Z^*$ cum AU spe (codd. MPC) et PS-AU spe (cod. S) | p̄cem L | populi CΦ^{GT}*Γ^M | uiduam] Q*; uiduam S*; uiduae Q² cum AU spe (codd. MPCR) | si] set Ω^M | offendat Q*

18. nonne — 19. usque] in ras. Π^{H1} |

lacrima = GXT cum AU spe, PS-AU spe, BED h et Θ ^L; lacrimas C; lacr(i)m(a)e cett.; + uiduae omnes codd. praeter GCXTT, cum BED h et Θ (AU spe, PS-AU spe et Θ om.) | a maxilla L, cf. v. 19 | ad] super $\Theta^H Z^*$; et Q* ut vid. | maxillam — 19. a om. C per homoeoarcton | maxillam + eius $\Phi^P \Theta^H Z^*$ | descendit = GX cum AU spe et PS-AU spe (codd. MLC); descendit T*; descendet T² cum PS-AU spe (cod. S); descendet S*; dis- cendunt LY²; descendunt Y*; descendunt Π^{H1}Z*; descendunt cett. cum BED h et Θ | et om. A | exclamatio = G $\Theta^H T^*$ cum AU spe, cf. Θ ; clamatio X cum PS-AU spe (codd. MVLC); + eius Z* cum Θ ²⁴⁸; + eius super deducem eas Z² et cett. cum Θ [super om. Π^H; deducetes $\Omega^S J^*$ (ut vid.), decen- tem Z² (deduc. Z³), educem ΣA¹Φ^G, du- centes Ψ^D; eam L].

19. a] ad Y*; om. Σ^C | ascendit = GX Σ $\Theta^H T$ cum AU spe (cod. S); ascendet Z*; ascendunt C; descendunt Y; ascendunt cett.; praem. enim A¹Π^HALMQYΦ Θ^{AM2} Z²Γ¹Ψ^DΩ edd.; + usque ad (om. Q*) caelum (caelos Y²S) omnes codd. praeter GCXΣZ*T, cf. PS-AU

<et GCAM | 13. <quoniam GCAM | <et GCAM | 14. ¶ noli CV. Γ; <noli GCAM | <non GCM | 15. et (1°) GCAM | <quoniam GCAM | <et (2°) GCM | 16. <non GCAM | <et GCAM | 17. <non GCAM | <nec CM* | 18. <nonne GCAM | <et GAM | 19. <a AM.

- et Dominus exauditor delectans
in illis
20 Qui adorat Deum in oblecta-
tione suscipietur
Et precatio illius usque ad nubes
propinquabit
21 Oratio humiliantis se nubes pe-
netrabit
et donec propinquet non conro-
gabitur
Et non discedet donec aspiciat
Altissimus
22 et Dominus non longinquabit
sed iudicabit iustos et faciet

- iudicium
Et fortissimus non habebit in
illis patientiam
ut contribulet dorsum ipsorum
23 et gentibus reddet vindic-
tam
Donec tollat plenitudinem su-
perborum
et sceptrā iniquorum contribu-
let
24 Donec reddat hominibus secun-
dum actus suos
et secundum opera Adae et se-
cundum praesumptionem illius

19. et dominus — in illis || 20. qui adorat deum in oblectatione (cf. ⑤) | 20. deum om. ⑤ | 21. penetrauit A cum ⑤, forsitan recte | 22. ~ 22ba ⑤; sed — iudicium om. ③? | iustos] cum ⑤²⁴⁸ | fortissimus] cum ⑤²⁴⁸ | ut] quousque L cum ⑤ | illorum CXΣ^T; impiorum ③? cf. ⑤ | 24. homini ③? cf. ⑤ | adae] cum ⑤ | et (2°) om. ⑤ | illius] cum ⑤²⁴⁸.

spe (ad caelum ascendit) | delectans = GCXΣ Π^HY²TS cum PS-AU spe; laetabitur Γ^M; delecta(b)itur Y* cett. cum BED h; praem. non ALM³QY²⑥HAM*Z*³Γ^AΥ^DΩagwst cum BED h. ¶ plures ant. non habent «non» Iac. | in eis X.

20. dominum XΣ, cf. PS-AU spe (placet domino); deo TΥ^D | oblectatione Q*; oblectationem Λ^LΩJ; oblationem Υ^D | precatio] Y*; depr(e)catio Υ^DΩ^{MS}arelbst; oratio Y²S | propinquauit Λ^LAQ*Y*Γ^M*; appropinquabit Ω^M*; perueniet Z*.

21. humilitatis Γ^M*; humilis Υ^D* cum CHRO h et ⑤; humiliantis Σ | pen.] cum AU spe; p(e)netrauit Λ^LAQ*Γ^M* cum PS-AU spe (codd. MVLC), PS-AM pae et CHRO h | propinque Π^H*; appropinquet Ω^S; + deo CZ*; + domino ΣΛ^L | non (1°) om. Σ | conroga(b)itur = GCY²⑥^HT*S, cf. Deut. 32, 26 (cod. Lugdun.); rogabitur M*; co(n)roborabitur XΣ; detenebitur Z*; consola(b)itur Y* cett. cum ⑤. ¶ non consola-

bitur S². textus in marg. Σ^C legi nequit | discedet] A* ut vid.; descendet Π^H; discedit A² LMΦ; discidet Γ^M; descendit Λ^LYT. ¶ cedit Λ^L (lege discedit) | aspiciet Σ^TM*Q*; respiciat Z* | ~ alt. asp. Ωarelst.

22. non (1°) om. L*, cf. ⑤ | longinquabit = GXΣ^{T2C}Π^H⑥^HTS; longinquauit CΣ^T*; (e)longauit AQ*Y*Γ^M*; retardabit Z*, cf. ⑤; (e)longabit cett.; + se Ω^M. ¶ non elongabit S² | sed iudicauit CΛ^LQ*Y*; sed diiudicabit Z*; om. X | iustos] Y*; iusto A; iustus XY²S*; iniustos CΣ^TL⑥HAM*Z*; in iustos Σ^C | faciens X | in illi Π^H | p*****ntiā G* | ut] et CT; *t S*; quousque Lrw cum ⑤ | illorum CXΣ^TLΦ^G⑥^HZ*Ω; om. Φ^R; impiorum lw.

23. reddat C; reddit T* | ~ uind. red. T | tollet Υ^D.

24. reddet Σ^T | actu Γ^M*; (a)ctos CΛ^LQ*S*Υ^D; acceptos Y* | ade XΣ^TΩa; hadae C; adam Z* ut vid. | praesumptionum S* ut vid.; preceptionem Z².

<et GCAM | 20. <qui GCAM | <et GCAM | 21. ¶ oratio XCIII. Φ^G (erronee); XCIII. MΦ^R; XCVII. Q; Div. sine num. Φ^PΥ^D; <oratio GCA | <et (1°) GCAM | <non (1°) C | <et (2°) AM | <donec (2°) C | 22. <et (1°) GAM | <sed CM | <et (3°) GCAM | <ut GCA | 23. <et (1°) CM | <donec GCAM | <et (2°) GCM | 24. <donec CAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GM.

25 Donec iudicet iudicium plebis
suae
et oblectabit iustos misericordia
sua
26 Speciosa misericordia Dei in
tempore tribulationis
quasi nubes pluviae in tempore
siccitatis
XXXVI. (XXXIII) ¹ Miserere nos-
tri Deus omnium ⁽²⁾ et respice
nos
et ostende nobis lucem misera-
tionum tuarum
² Et inmitte timorem tuum super
gentes quae non exquisierunt

te
et cognoscant quia non est Deus
nisi tu ut enarrent magnalia
tua
³ Alleva manum tuam super gen-
tes alienas ut videant poten-
tiam tuam
⁴ Sicut enim in conspectu eorum
sanctificatus es in nobis
sic in conspectu nostro magnifi-
caberis in illis
⁵ Ut cognoscant te sicut et nos
cognovimus
quoniam non est Deus praeter
te Domine

25. iustos] istos (*vel om.*) $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ et *Sap.* 11, 15 | 26. dei] *cum* $\mathfrak{H}$ ut *vid.* | tribulationis] *sine addito, cum* $\mathfrak{S}^{248}$.

XXXVI. 1. deus] *cum* $\mathfrak{H}$ | nos *om.* $\mathfrak{S}$ | et ostende — tuarum] cf. *Ps.* 84, 8? *om.* $\mathfrak{S}$ | lumen CXΣ, *forsitan recte* | 2. quae non exquis. te] *cum* $\mathfrak{S}^{248}$ | et cognoscant — magnalia tua || 13. et cognoscant — magnalia tua; *utrumque om.* $\mathfrak{S}$ | 2. et cognoscant — nisi tu || 5. ut cognoscant te... quoniam non est deus praeter te ($\mathfrak{S}$) | 2. ut enarrent magn. tua || 10. ut enarrent mirabilia tua ($\mathfrak{S}$) | 3. ut] et Y *cum* $\mathfrak{S}$, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$ | 4. enim *om.* $\mathfrak{S}$ | 5. ut cogn. — praeter te] cf. v. 2 | cognovimus] agnouimus A, *forsitan recte, sed cf.* 37, 15.

25. ~ iudicium iudicet Ω^I | plebi Π^{H*}
(ut *vid.*) Q | ~ iudicium pl. suę (tuę Π^{H*})
iudicet (+ *duae lineae erasae*) Π^H | oblec-
tauit $\Lambda^L Q^*$ | sua *om.* $\mathfrak{a}$ | domini L *cum*
AU spe ($\frac{1}{2}$); *om.* $\mathfrak{a}$ *cum PS-AU spe et* $\mathfrak{S}$ |
~ dei misericordia Ω^S | in (1°) *om.* CX
cum $\mathfrak{H}$ | nubis S^* | inpluuię Θ^{AM*} | in (2°)
om. C | ~ in tempore pluuię T.

XXXVI. 1. miserere] *praem.* oratio
hiesu filii sirach Z^* | nostri *om.* C *cum ANT-M*
et Brev. goth. ($\frac{1}{2}$) | omnium + nostrum C |
nobis *om.* L *cum Brev. goth.* ($\frac{1}{2}$) | lucem] lu-
men CXΣ *cum PS-VIG Var, ANT-M, τ , Brev. goth., etc.* ¶ al. lumen Θ^M | misera-
tionis tue XΣ *cum PS-VIG (codd. SM; om.*
tuae codd. CL) | miserationem Q | tuorum Φ^R .
2. et (1°) *om.* Z^* | mitte T | pauorem Z^*

ut vid. | gentes *om.* Φ^{P*} | quae] qui Φ^{P*} |
~ te non exq. LZ* | et (2°) ut $\Theta^{AM} \Omega \text{agrelsc}$
cum PS-VIG Var (codd. SM), τ^{70} , 414 ($\frac{1}{2}$),
415 ($\frac{1}{2}$), cf. v. 5 | ut] et L* Θst | enarrant
 Φ^{P*} .

3. alleua] *praem.* et T* | manum tuum
Y* | alienis Γ^{M*} | ut] et Y *cum AU ci et* $\mathfrak{S}$.

4. in conspectum T | illorum Ψ^D |
in (2°) *om.* L | uobis Ψ^D | magnificaueris
 $\Pi^H AY^*$; sanctificaueris C, cf. *supra et Ez.*
28, 25; sanctificaberis $\Sigma^T Z^*$ | eis $\Omega^S \text{arelvst}$.

5. agnoscant Λ^L *cum AU ci* | cognoui-
mus] Z^* ; agnouimus $\Lambda^L AMQ\Phi\Theta Z^* T^* S\Gamma$
 Ψ^D *cum AU ci, cf. 37, 15* | ~ agnouimus et
nos Λ^L | quia $\Omega^S \text{ag}$ | est *om.* Θ^{AM*} | deus]
praem. alius Ω^S *cum PS-VIG Var* | domine
om. Σ^T .

25. <donec GCAM | <et GCAM | 26. ¶ speciosa XCIH. Φ^G (*sed cf.* 36, 14); XCV. $M\Phi^R$;
XCVIII. Q; CVI. Γ^A (*ut vid.*)^M; Div. *sine num.* AY Φ^P TS Ψ^D ; <speciosa GCA | <quasi CAM.

XXXVI. 1. ¶ miserere XXVI. CΣ; XXXVI. Ω^{Sj} ; CVII. Γ ; Div. *sine num.* XZ; <mise-
rere GAM | <et (2°) GCAM | 2. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <ut CM | 3. <alleua GCAM |
<ut CM | 4. <sicut GCAM | <sic GCAM | <magnificaberis G | 5. <ut GCM | <quoniam CAM.

- 6 Innova signa et inmuta mirabilia
 7 glorifica manum et brachium
 dextrum
 8 Excita furorem et effunde iram
 9 extolle adversarium et adfflige
 inimicum
 10 Festina tempus et memento finis
 ut enarrent mirabilia tua
 11 In ira flammae devoretur qui
 salvatur
 et qui pessimant plebem tuam
 inveniant perditionem
 12 Contere caput principum inimi-
 corum
 dicentium non est alius praeter

nos

- 13 Congrega omnes tribus Iacob
 et cognoscant quia non est Deus
 nisi tu
 Ut enarrent magnalia tua
 (XXXVI 16b) et hereditabis eos
 sicut ab initio
 14 (17) Miserere plebis tuae super
 quam invocatum est nomen
 tuum
 et Israhel quem coaequasti pri-
 mogenito tuo
 15 (18) Miserere civitatis sanctifica-
 tionis tuae
 Hierusalem civitatis requiei tuae

10. finis] cum ⑤^s | ut — tua] cf. v. 2 | ut] et ③? cf. ⑤ | 12. caput] cum ④ | alius om. ⑤ |
 13. et cognoscant — magnalia tua] cf. v. 2 | 14. plebi CXΣA | tuae] cum ⑤; sine addito cum
 ⑤^o | super quem C | tuo om. ⑤ | 15. ciuitati CXΣA (bis) | ciuit. (2°)] cum ⑤^B.

6. et innoua A*; transi in noua CΘ^H,
 cf. Brev. goth. (1/2) | inmuta] in multa LQ*
 ⑥^A*M*Z*TS* | mi**rabilia S.

7. et glorifica magnum brachium tuum
 dextrum X | dexterum Z*.

8. excita in ras. Ω^J2 | furorem + tuum
 ⑥^{HM}2.

9. et tolle L; tolle st | et om. Γ^M.

10. fines T* | e(n)arrant QΦ^G*.

11. flamma Λ^L | deuoretur] Z*; de-
 foretur XS* (ut vid.); deuoratur Z²; deuo-
 rentur CΣ^C cum τ, 410-414 et Brev. goth.;
 defo**rentur Σ^T | qui saluatur] peccator X,
 cf. 410 et Brev. goth. (peccatores); om. C | sal-
 uator Q; aduersatur Z*; saluantur Σ cum τ,
 411 et 414 | tuum M* | inuenient CΣΩ^Mg
 cum 411.

12. contera Σ^T* | principium Π^H† |
 iniquorum XΣ cum τ, 410, 411 et 414; praem.
 et Ωare.

13. omnis Γ^M*; omnibus Y* | et (1°)]
 ut st | cognoscam Φ^G | qua non est Ψ^D*;
 om. X | dominus X; praem. alius Π^H | tu
 + domine Z* | ut] et Tst | mirabilia ⑥^H.

14. plebis = GMY*⑥^{AM}TT[†] cum M-R
 (1/4); plebi cell. | quam] quem CΨ^D* | inuo-
 catum est] inuocatur GZ* cum M-R (2/2) et
 ANT-M | est om. Q | nomen + sanctum X |
 srahel C; srlh XΣΛ^L; isrlh Q; isrlh M;
 israel Ω^Jrelbst; isrl GYΦ^{RG}TSTΓΨ^DΩ^{MS}ag;
 ihl Π^H; irl LZ | coadequasti Y* | primoge-
 nita Q.

15. ciuitatis (1°) = GΠ^HLM²Y*T
 Ω^Jg cum M-R (var.); ciuitati M* cell. cum
 ANT-M et Brev. goth. | iherusalem C; iherlm
 XΣ^T; ierhsalem Q; ihlm Λ^L; iherm Σ^C;
 ihrlm a; herusalem Y; ierusalem Ω^Jgrelbst;
 ierlm Ψ^DΩ^S; iherm Ω^M | ciuitatis (2°) = GΠ^H
 LM²TS*Ψ^DΩ^J; ciuitati M* cell. | requiei
 S² (ei in ras.).

6. <innova GCAM | 7. <glorifica GCAM | 8. <excita GCAM | 9. <extolle GCAM | 10. <festina
 GCAM | <ut GCM | 11. <in GCAM | <et GCAM | 12. <contere GCAM | <dicentium CAM |
 13. <congrega GCAM | <et (1°) CAM | <ut CAM | <et (2°) GCM | 14. ¶ miserere XXXVI.
 Ω^M; XCVI. MΦ^{RG}; Div. sine num. Ψ^D; <miserere GCA | <et GCAM | 15. <miserere GCAM |
 <hierusalem GAM | <civitatis (2°) C.

- 16 (19) Reple Sion inenarrabilibus
verbis tuis
et gloria tua populum tuum
17 (20) Da testimonium quia ab ini-
tutio creaturae tuae sunt
et suscita preces quas locuti
sunt in nomine tuo prophetae
prios
18 (21) Da mercedem sustinentibus
te
ut prophetae tui fideles inveni-
antur
(22) et exaudi orationes servorum

- tuorum
19 (22) Secundum benedictionem
Aaron de populo tuo
et dirige nos in via iustitiae
Et sciant omnes qui inhabitant
terram
quia tu es Deus conspexor sae-
culorum
20 (23) Omnem escam manducabit
venter
et est cibus cibo melior
21 (24) Fauces contingit cibum ferarum
et cor sensatum verba mendacia

16. inenarr. uerbis tuis] cum Θ^O | 17. quia] qui X cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ | precat.] predi-
cationes Σ , forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ | prophetae priores] cf. Θ | 18. ut] et C cum Θ , forsitan
recte | et om. CX cum Θ , forsitan cum $\mathfrak{K}$ | seruorum] cum Θ^{SA} 253 | 19. et dirige — iustitiae om. Θ |
in uiam $\Theta X \Sigma$ | conspexor om. Θ | 20. manducat C cum Θ , forsitan recte | 21. fauces contingit]
lectio instabilis; faux (vel faucis?) contingit $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. Θ ; fauces contingunt $X \Sigma A$; faucibus...
deuorantur C | et] cum $\mathfrak{H}$.

16. syon $CX \Lambda^L \Gamma^A \Psi^D \Omega a$; ennon Z^*
sec. Thielmann qui codicem uidit | uerbis] T^{*3}
cum Θ^{SL} ; uirtutibus $XT^2 \Omega a e$ cum τ , 410, 411,
414 et Θ^{B^*C} . ¶ Rab. ant. « uerbis » mod.
« uirtutibus » Iac. | tuum + domine L^2 .

17. da] de Y^* | quia] qui $XLQ \Theta^{M^*}$
 $\Psi^D * \omega st$; praem. his ωst | tuae om. Ψ^D |
precat.] L^* ; praedicationes $\Sigma \Pi^H L^2 QY^2 Z^*$
 $TS st$ cum Brev. goth., cf. Θ ; preceptiones Y^* .
¶ al. praedicationes Θ^M | prophetiae A^* |
prios] timorem Φ^P .

18. mercedem + domine Ωa cum Resp.
Rom., cf. M-R (intr. Da pacem). ¶ Rab. non
habet « domine » Hug., item Iac. + in eccle-
sia cantatur « da mercedem domine » Hug. |
ut] et $CY^* T$ cum AU ep., 411*, M-R ($1/3$),
Brev. goth. et Θ | inueniatur Π^H | et om. CX
 Ψ^D cum M-R et Θ .

19. secundum] praem. et L | de] $\Pi^H *$
 $M^* \Theta^{M^*}$; da $CX \Sigma \Lambda^L \Pi^H \Omega LM^2 Y \Phi^P \Theta^{M^2} Z^* \Gamma^A$
 $\Omega a g r e l s$ cum Brev. goth. ¶ al. de populo Θ^M |
in uia = $G \Lambda^L A QY^* \Theta Z^* S^*$; in uiam cett.
cum τ , M-R et Brev. goth. | iustitiae + tuae

$\Sigma^T \Theta Z^*$ | et (2°) $M^* Y^*$; ut $C \Lambda^L M^2 Y^2 \Omega a g r e$
cum τ , M-R et Brev. goth. | scient $\Sigma^C \Theta^H *$ |
habitant $XY^* \Omega$ edd. cum M-R | terra Y^* .

20. homines hescas C | manducat C
cum Θ ; manducauit $\Sigma^T A M^* QY^* \Theta^H M^2 Z^* S^*$
cum AU q VT (var.) | est + ei C | cibus om.
 A^* | cibo] cybum G.

21. fauces — ferarum] faucibus (praem.
sicut Z^*) ferarum deuorantur cibi (cui C)
 CZ^* | faucibus Σ ; faux AU q VT | contingit
= G cum AU q VT, cf. supra; contigunt L;
contingunt Z^3 cett. | ferarum = $G^*(ut vid.)$
 $\Phi^{RGaP} g r e l u s t$; fere $G^2 S^2 \Omega^3 J$; ferrae $Y \Phi^{G^*}$;
ferre cett. ¶ al. fere Θ^M . « cibus » quod qui-
dam male addunt « fere » alii « ferre » alii
« ferreum » Rab. non habet. huiusmodi
enim apposita sunt ab illis qui libros origi-
nalem non legerunt Hug. minus recte « fere »
uel minus recte « ferre » Iac. | ~ ferre ci-
bum L | et] sic Z^* cum Θ | cor sensatum]
cordibus sensatis Z^* | sensatum] $G^* S^*$ cum AU
q VT; insatum M^* ; insensatum $G^3 C M^2 Y \Phi Z^2$
 $S^2 \Gamma \Psi^D \Omega a g r e l s$. ¶ Rab. « cor sensatum » Hug.

16. <reple GCAM | <et CAM | 17. <da GCAM | <et GCAM | 18. <da GCAM | <ut CAM |
<et GCAM | 19. <secundum GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <quia GAM |
20. ¶ omnem XXI. A Θ^{AM} ; C. Q; <omnem GCM | <et GCM | 21. <fauces GCAM | <et GCM.

22 (25) Cor pravum dabit trititiam
et homo peritus resistet illi
23 (26) Omnem masculum excipiet
mulier
et est filia melior filiae
24 (27) Species mulieris exhilarat fa-
ciem viri sui
et super omnem concupiscentiam
hominis superducit desiderium
25 (28) Si est lingua curationis et mi-
tigationis misericordiae
non est vir illius contra filios
hominum

26 (29) Qui possidet mulierem in-
choat possessionem
adiutorium contra illum est et
columna ut requies
27 (30) Ubi non est sepsis diripietur
possessio
et ubi non est mulier gemescit
egens
28 (31) Cui credit qui non habet nidum
et deflectens ubicumque obscu-
raverit
quasi succinctus latro exiliens
de civitate in civitatem

22. resistet] restitit A; restituet $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | 24. uiri] cum $\mathfrak{S}^{307}$ | sui om. $\mathfrak{S}$ | concupiscen-
tiam ($\mathfrak{S}$) || desiderium | 25. curationis] cum $\mathfrak{S}^{243}$ (ordine tamen diverso) | et mitigationis om. CX,
forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. notam praecedentem | contra] secundum A, cf. $\mathfrak{S}$ et v. seq. | 26. contra] secundum
A, cf. $\mathfrak{S}$ et v. praec. | ut] aut C; om. X cum $\mathfrak{S}$, forsitan cum $\mathfrak{K}$ | 28. qui — obscurauerit post
succinctus — ciuitatem ~ $\mathfrak{S}$.

22. trititiam] iustitiam Ω^M | peritus
om. Ω^S | resistit GM*Y*TS* Γ cum AU q VT
(var.); restitit A; persistit Z*.

23. omne X Θ^H | excipiet mulier om. L* |
mulier] foemina C | meliori Θ^{HAM*} | filiae] Z*;
filia $\Sigma MZ^2\Gamma^A grel\text{b}\text{st}$; filio Ω^{MS} . ¶ Rab. « filie »
Hug., item Iac. + uel « filia » mod. « filio » Iac.

24. species] praem. et Φ^P * | mulieri M*;
multi eris Γ^{A*} | exhilaret M* ; et hilarat L* |
sui om. g | omne X | concupiscentia X | super-
ducit] Z* ; superdocet Γ^M ; superducet Π^HAM
Y $\Phi Z^2TS\Gamma^A\Omega ag$ | desideria Q ; + suum C.

25. si] $\Lambda^{L*}\Theta^{M*}Z^2S^*$; sic X $\Sigma\Lambda^{L2}Y^*$
 $\Phi\Theta^{M2}Z^2S^2$ | lingua] super linguam eius Z*
cum $\mathfrak{S}$ | curationis — misericordiae] miseri-
cordia et mansuetudo Z* cum $\mathfrak{S}$ | et miti-
gationis om. CX ; praem. est $\Pi^H L^2 S^* \Gamma^2 \Omega$
grelst | misericordia $\Sigma AM^* Q \Theta T^*$, cf. $\mathfrak{S}$;
misericordiam X Λ^{L*} (ut vid.) ; praem. et MY*
 $\Phi Z^2 \Psi^D \Omega$ edd. | est] misericordia Θ^H | uir] Z* ;
uiri A $\Phi^{RG}\Theta^H Z^2$ | eius Z* | contra] secundum
AMQY* $\Phi\Theta^{AM}Z^2\Psi^D\Omega$ edd., cf. $\mathfrak{S}$.

26. possedit Z* ; possedet Z³ | muliem
A* ; + bonam $\Lambda^L \Pi^H MY\Phi Z^2 S^2 \Psi^D \Omega^S J agrelst$.

¶ al. bonam Θ^M | inchoat] praem. bonam
M³ | possessione S* | adiutorium] praem. ad
Y* ; praem. et erit Z* | contra] secundum $\Lambda^L A$
MQY $\Phi\Theta^{AM}Z^2\Psi^D\Omega$ edd., cf. $\mathfrak{S}$. ¶ al. secun-
dum S² | illum] Λ^{L*} ; illi Λ^{L2} ; se Z* | est
om. $\Phi^R Z^*$, cf. $\mathfrak{S}$ | et] ut X ; aut Θ^H ; om. C |
ut] et Ω^M ; aut C ; om X $\Theta^{M*}Z^*$, cf. $\mathfrak{S}$.

27. sepsis] M* ; saepis GLQ $\Phi^P\Theta^{AM}T$;
sepsis $\Theta^H \Gamma^M$; sepes $\Omega grel\text{b}\text{st}$; sepes M² Γ^A ; spes
XY* | diripietur] Θ^{M*} ; diripitur Θ^M | non est]
n***i Ω^{S*} | mulier + ecclesia uel spiritus sancti
medela Ω^M | (ge)mescit] $\Lambda^{L*}Y^*$; gemiscit Λ^{L2}
M*T ; gemiscet M² ; ingemescit C $\Theta^{HAM*}Z^*$;
ingemiscit Y² $\Omega agl\text{b}\text{st}$; ingemiscet re | agens Σ .

28. cui] qui Z* Ω^{MJ*} (ut vid.) ; quis
wst. ¶ Rab. « cui » interrogatio est Hug.
uel « quis » al. « qui » Iac. | credit AQ ;
credat Z* ; praem. enim Z* ; + ei $\Omega^J wst$ |
qui non — ciuitatem] expedito latroni exi-
lienti de ciuitate in ciuitatem sic homini
non habenti nidum et requiescenti ubicum-
que obscurauerit Z* cum $\mathfrak{S}$ | ~ non qui habet
Y* ; + filium T[†] | obscurauit Θ^{M*} ut vid. ;
obscurabit L | exiens CII^H | in ciuitate CQY*.

22. <cor GCAM | <et GCAM | 23. <omnem GCAM | <et GCAM | 24. <species GCAM | <et
GCAM | 25. <si GCAM | <non GCAM | 26. <qui GCAM | <adiutorium GCAM | <et GM |
27. <ubi (r^o) GCAM | <et GCAM | 28. <cui GCAM | <et GCA | <quasi CAM | <exiliens G.

XXXVII. ¹ Omnis amicus dicet
et ego amicitiam copulavi
sed est amicus solo nomine ami-
cus
⁽²⁾ Nonne tristitia inest usque
ad mortem
² sodalis autem et amicus ad ini-
micitiam convertentur
³ O praesumptio nequissima unde
creata es
cooperire aridam malitiam et
dolositatem illius
⁴ Sodalis amico coniucundatur in
oblectatione
et in tempore tribulationis ad-

versarius erit
⁵ Sodalis amico condolet causa
ventris
et contra hostem accipiet scu-
tum
⁶ Non obliviscaris amici tui in ani-
mo tuo
et non inmemor sis illius in ope-
ribus tuis
⁷ ⁽¹⁰⁾ Noli consiliari cum socero tuo
et a zelantibus te absconde con-
siliium
⁸ ⁽⁷⁾ Omnis consiliarius prodit con-
siliium
sed est consiliarius in semetipso

XXXVII. 2. autem om. Θ | 3. creata] cum Θ | malitia et dolositate ΣA , cf. Θ | mali-
tiam || dolositatem (Θ) | illius om. Σ cum Θ | 4. amico coniucundatur] cum Θ^{248} | 5. et] cum Θ^L |
hostem] cum Θ^{248} | 6. tui om. Θ | operibus] opibus $\mathfrak{X}$ cum Θ | 7-11] cum Θ^{248} ; ~ ordinem versuum
 Θ | 7. socero tuo] cf. $\mathfrak{H}$; eo qui tibi insidiatur A cum Θ | 8. prodet G cum Θ^{5*} .

Adest x(vv. 6-7).

XXXVII. 1. omnes amicos Y* | di-
cet] Y*; dicit CX Λ^L II^HMY² Φ^P OZ*TS Ψ^D |
et om. G*Z* | est om. L* | amicus (3°)] Q*;
animi custos Q²; tristitiam Q | inest] est
C Θ^H .

2. sodales Y* | autem om. Q $\mathfrak{W}$ cum Θ |
et om. Θ^H | amicis Y* | ab Θ^H | ami(c)itiam
 ΣM^* ; animicitiam Λ^L | conuertuntur X;
conuersus Θ^H cum Θ .

3. creatus Y* | est Λ^L LYTSI Γ^A | coope-
rire] Q*; discooperire Q³ | arida M* Θ^H |
mali(t)ia Σ ALMY* Θ^{AM} ZT edd.; malitiae
 Θ^H | dolositatem] M*Z*; dolositate Σ AL
M³Y* Θ Z² edd. | illius om. Σ cum EUCH
et Θ .

4. tot. v. om. XT* per homoeoarcton |
sodales Y* | amicus ΣT^+ Θ^H | coniucunda-
tur] coni(u)cundabitur Ω ag $\mathfrak{r}$ e; coniucun-
dantur C; condatur A* ut vid.; coniungatur
Q; non iucundatur Θ^H | oblectationem AQ;
oblatione Θ^H ; oblectationibus Ω arelv $\mathfrak{b}$ ct.

$\mathfrak{H}$ Rab. ant. « oblectatione » Iac. | et om.
A | in die Ω . $\mathfrak{H}$ Rab. ant. « tempore »
Iac.

5. sodali C | amico] ΣT^* ; amicus
 ΣT^2 | condolit T; consulet Θ^H | causam
 Φ^{RG} Θ^{AM} * | uentis Φ^G | accipit X; praem.
non Ω^M .

6. non (1°)] praem. et X | illius + in
perpetuum M³ Φ^P Θ^H | opibus $\mathfrak{W}$ t cum Brev.
goth.

7. consiliare Q* | socero tuo] cum $\mathfrak{H}$;
eo qui tibi insidiatur (~ ins. tibi Q) AQZ*
 $\mathfrak{W}$ t, cf. Θ | a] Y*; om. Y³S | abscede x | con-
siliium] Q*; consilio Q³; + noli consiliari
cum eo qui suspectum te habet et ab emu-
lantibus tibi absconde consiliium Ω^3 , cf.
app $\mathfrak{r}$. v. 12.

8. prodet GII^HLY* Θ^H Z*S. $\mathfrak{H}$ Rab.
ant. « prodet » Iac. | esto ΣZ^* ; praem. non
 Θ^H | in] a XII^H | temeti(p)so Σ ; temet-
ipsum Z*.

XXXVII. 1. $\mathfrak{H}$ omnis XXXVII. Ω ; XCVII. M Φ ; CI. Q; CVIII. Γ ; Div. sine num. Ψ^D ;
<omnis GCA | <sed GCAM | <nonne GCAM | 2. <sodalis GCAM | 3. <o GCAM | <cooperire
GCAM | 4. <sodalis GAM | <et CAM | 5. <sodalis GCAM | <et GCAM | 6. <non (1°) GCAM |
<et GCAM | 7. $\mathfrak{H}$ noli CII. Q; <noli GCAM | <et GCAM | 8. <omnis GCAM | <sed GCAM.

9 (8) A consiliario serva animam
tuam
prius scito quae sit illius neces-
sitas
et ipse enim animo suo cogitabit
10 (8) Ne forte mittat sudem in ter-
ram
(9) et dicat tibi 11 (9) bona est via
tua
et stet e contrario videre quid
tibi eveniat
12 (9) Cum viro inreligioso tracta de

sanctitate
et cum iniusto de iustitia
Et (11) cum muliere de ea quae
aemulatur
cum timido de bello
Cum negotiatore de traiectione
cum emptore de venditione
cum viro livido de gratiis agendis
13 (11) Cum impio de pietate
cum inhonesto de honestate
Cum operario agri de omni
opere

9. prius] cum Θ^{S*} ; praem. et Q cum Θ | 10. sudem in terram] sortem in te $\mathfrak{A}^?$ cf. Θ | in terra CX Σ^T , forsitan recte | 12. cum uiro — iustitia om. Θ | religioso G*CX, lectio facilior in se, repugnans autem versibus sequentibus | iusto G*CX | et (2°) + noli consiliari cum eo qui suspectum te habet et ab emulantibus tibi absconde consilium C cum Θ (cf. supra v. 7) | traiectione] cum Θ^{SV} | uiro (2°) cum $\mathfrak{H}$ | 13. cum inh. de hon. om. Θ | honesto G*C, cf. v. 12 | agri αγρῶν; segni C cum Θ (αγρῶν).

9. consiliario + malo C $\Sigma M^2 \Phi^P \Theta^{HAM*}$ Z* Ω . ¶ Rab. ant. non habent «malo» Iac., item Hug. | tuam + et Q cum Θ | ~ scito prius Q cum Θ | sit] est Σ ; scit Ω^M | illius necessitas] opera eius Z* | ipse enim] quid ipse Θ^{M2} (in ras.) | et + quid $\Phi^P \Theta^H Z^* \Omega g$, cf. Brev. goth. (quod). ¶ Rab. «quid ipse in animo suo» Hug., item Iac. | enim] in Ω cum Brev. goth.; om. $\Phi^P \Theta^H Z^*$ | animo] ami*o Σ^C* | cogitavit C Σ ALQY Θ^{AM*} (ut vid.) T* Ω^M ; cogitet $\Phi^P \Theta^{HM2} Z^*$.

10. mittet Ψ^D | sudem in terra CX Σ M*QZTS*; sortem in te $\mathfrak{W}$.

11. est] Z* $\mathfrak{z}$; om. Z $\mathfrak{z}$ | uia] Z* cum Θ ; uita C Λ^L Y $\Phi \Theta^H$ Z $\mathfrak{z}$ S Γ Ψ^D Ω^{MJ} . ¶ al. uita Θ^M . Rab. «uita» mod. «uia» Iac. | ~ u. tua est Ω^{M3} | et om. Γ^{M*} | (e)contrario C $\Phi \Psi^D g$ | e om. X Σ QT | quid] qui Σ^C* ; quod C | eueniet Σ .

12. cum uero Ψ^D* | inrel.] religioso G*CX Λ^L* Π^H LQYZ $\dagger$ TS cum Brev. goth.; inreligiosus Θ^{H*} . ¶ «irreligioso... iniusto» hic sequitur littera Rabani quam pauci habent Hug. | tracta om. Z* $\mathfrak{w}$ | sanitate M* |

iniusto] Ψ^D* $\mathfrak{z}$; iusto G*CX Λ^L* Π^H LTS $\Psi^D\mathfrak{z}$ cum Brev. goth. | iustitia + noli consiliari cum eo qui suspectum te (h)abet et (a)b (a)emulantibus tibi (a)bsconde consilium C $\Sigma^T\mathfrak{z}$ Θ , cf. Θ et v. 7. ¶ «noli consiliari cum muliere de hiis que emulatur» Hug. | et (2°) om. C $\Sigma \Theta^H \Omega^M$ | de ea] Σ^C*Z^* ; de h(i)s Λ^L ALMY* $\Phi \Theta^{AM}Z^2S^2\Psi^D\Omega$ agels; de eis Σ^{C2} ; de ea de his Y $\mathfrak{z}$; *** S* | quaemulatur Θ^H | quam C; que X $\Sigma^C \Pi^H*$ $\Omega \mathfrak{z}$ | emulantur L; emaculatur Ψ^D ; immolatur Y* | de (5°) om. Z* | traiectione] = GCX Σ^T* C $\Lambda \Theta^{AM2}$ Z* $\mathfrak{T}^*$; traiectione Q*; traiectione $\Sigma^T\mathfrak{z}$ $\mathfrak{T}^*$; traiectione cett. ¶ al. de traiectione Θ^M | uindictione Y*; reuenditione Y $\mathfrak{z}$ TS; uentione Γ^{M*} | uiro (2°) om. Σ^T cum Θ | liuido] M $\mathfrak{z}$ (ui in ras.)Q* $\mathfrak{z}$ $\mathfrak{z}$; libido CX $\Sigma \Pi^H$ LQ $\mathfrak{z}$ Y $\Phi \Theta$ Z $\mathfrak{z}$ T $\mathfrak{z}$ S Γ . ¶ al. liuido S $\mathfrak{z}$ | gratias X; gratis C Λ LY* Θ^{AMT} .

13. cum impiis $\Omega^2 \mathfrak{a}$ | de impietate C | inhonesto] honesto G*CY $\mathfrak{z}$ | cum (3°) — opere om. Σ^C* | hoperaria C | agri = G*X Π^H L $\mathfrak{z}$ Y Θ^H T $\mathfrak{z}$ S Γ ; segni C; segne Z*, cf. $\mathfrak{H}^B$; arario Σ^T* ; agrario cett.

9. <a GCAM | <prius GCAM | <et GCAM | 10. <ne GCAM | <et GCAM | 11. <et GCAM | 12. ¶ cum (1°) XCVIII. M Φ ; CVIII. Γ ; Div. sine num. ALYTS Ψ^D ; <cum (1°) GC | <et (1°) GCAM | <(noli) C | <(et ab) C | <et (2°) GCM | <cum (4°) GCAM | cum (5°) GCM | <cum (6°) GCAM | <cum (7°) GCM | 13. <cum (1°) GCAM | <cum (2°) GCM | <cum (3°) GCAM.

- 14 (11) cum operario annuali de consumptione anni
cum servo pigro de multatione
Non adtendas his in omni consilio
15 (12) cum viro sancto adsiduus esto
Quemcumque cognoveris observantem timorem Dei
16 (12) cuius anima est secundum animam tuam
Quicumque titubaverit in tenebris non condolebit tibi

- 17 (13) et cor boni consilii statue
non est enim tibi aliud pluris illo
18 (14) Anima viri sancti enuntiat aliquando vera
quam septem circumspectores sedentes ad speculandum
19 (15) Et in his omnibus deprecare Altissimum
ut dirigat in veritate viam tuam
20 (16) Ante omnem operam verbum verax praecedat te
et ante omnem actum consilium stabile

14. operario] *forsitan ex v. praec.*; mercenario C cum Θ | annuali] cum $\Theta^{L'}$ | consumpt.] consummatione CXΣA, *forsitan recte, cf. Θ | anni om. Θ | 15. cum] praem. sed C cum Θ | timorem] cf. Θ | dei] cf. Θ^{248} | 16. quicumque (*cf. v. praec.*) titubaverit] qui cum titubaveris C cum $\mathfrak{K}$ (*ut vid.*) et Θ ; titubaveris (Θ) || in tenebris | non || con(dolebit) (Θ) | 17. boni om. Θ | aliud] alius A; om. Θ | pluris] plus CX; fidelior A cum Θ | 18. sancti om. Θ | uera cum Θ^{106} | sedentes + in excelso A cum Θ | 20. uerax praecedat te om. $\mathfrak{K}$? *cf. Θ | stabile om. Θ .**

14. oporario Θ^H ; mercenario CQZ* | annuali] Z*; annuale Z² | consumptione = GΛ^{L*}(*ut vid.*)Π^HQSP^D; consumptioni A*; co(n)su(m)matione *ceit.* ¶ al. de consumptione S³ | multa] omni Θ^H ; om. X | oporatione Y* | his om. S* | in om. X.

15. cum uiro] *praem. se(d)* G²CL^LYΦ ZS²T^{AM1}(*ut vid.*)P^DΩ *edd. cum Θ | cum om. Φ^G | ~ esto adsiduus L; praem. maxime AQΘ. ¶ Rab. non habet « maxime » Hug. | quemcumque ΣC* | agnoueris Σ | observant Ω^M | dei] domini X*(*ut vid.*)Q*(*id.*)Ω^I*(*id.*) cum PS-AU *spe* (1/2), *cf. Θ^{248} .**

16. cuius — tuam om. Q | cuius] cui X | est] Z*³; om. Z³ | anima tua S* | suam Z†; meam L* | quicumque] Y*; qui (c)um CQY²Φ^PΘ^HSr^{wst}, *cf. Θ | si Z* cum Θ ; praem. et Z*Sr^{wst} cum Θ | tituba(u)erit] Y* cum $\mathfrak{H}^P$; tituba(u)eris CQY²Φ^Pr^{wst} cum Θ^B ; titubaris Θ^H | tenebris] te Z* *ut vid.* | non om. QΦ^PΘ^Hrst cum Θ | condolet CΣ; dolebit Θ^{AMZ*} .*

17. et] Y*; om. Y²st | bonis consiliis X | consilii] Θ^{A1} ; om. $\Theta^{A†}$; *praem. consiliis Θ^{HAM*} | statue] Z*; statu*et S*; statuet Λ^LAQYΦ Z²S²a; + tecum Λ^LAMQYΦ Θ^{M2} Z²S²P^D Ω^{MS2J} *edd. | non est] *** L*; praem. consilium Z² | aliud pluris] alius fidelior AQ Θ^{AM*} cum Θ | alius Π^H | pluris] ΣC*Z*; plures T; plus CXΣ^{C3}Π^HLMYΦ^{RP}Θ^HZ²ST^I P^DΩ^{2J}agg. ¶ al. plus. al. fidelior Θ^M | pluris illo] pusillo $\Phi^G\Omega^M$.**

18. anima ueri M*; om. Ω^M | ~ sancti uiri L | nuntiat X; aenuntiet Q | circumspectores] ΣT*Y*Φ^P*S*; circumspectatores ΣT²; inspectores L; circuminspectores AMQ Y²Φ^{RP2}Θ^{AMS2} | se*dentes M; + in excelsum LΦ^{RG}S²Ω; + in (ex)celso AQΘZ* *edd. cum Θ (non autem $\mathfrak{H}$). ¶ uel « in excelso » Iac.*

19. altissimo Y* | in ueritatem Q.

20. (o)mnem (o)peram = GCXΣ Θ^H , *cf. Θ | omnem opera Z*; opera omnia Ω²; omnia opera *ceit.* | uerax om. L*Z* cum Θ | pcedet Ω^M | omne actum P^D* | stabilem Π^{H*}.*

14. <cum (r^o) GCAM | <cum (2°) GCAM | ¶ non CXVIII. M; <non GCA | 15. ¶ cum XCVIII. Φ^{RP}; CIII. Q; CX. Γ; Div. sine num. P^D; <cum CAM | <quemcumque GCAM | 16. <cuius GCAM | <quicumque GCAM | 17. <et GCAM | <non GCAM | 18. ¶ anima C. MΦ; CXI. Γ; Div. sine num. P^D; <anima GCA | <quam GCAM | 19. <et GCAM | <ut CM | 20. <ante (r^o) GCAM | <et GCAM.

- 21 (17) Verbum nequa inmutabit cor
(18) quattuor partes oriuntur
Bonum et malum vita et mors
et dominatrix illorum est adsi-
dua lingua
22 (19) Vir peritus multos erudit
et animae suae suavis est
23 (20) Qui sofistice loquitur odibilis
est
omni re defraudabitur
24 (21) Non est enim data illi a Do-
mino gratia
omni enim sapientia defraudatus

- est
25 (22) Est sapiens animae suae sa-
piens
et fructus sensus illius laudabilis
26 (23) Vir sapiens plebem suam
erudit
et fructus sensus eius fideles sunt
27 (24) Vir sapiens inplebitur bene-
dictione
et videntes illum laudabunt
28 (25) Vita viri in numero dierum
dies autem Israhel innumerabi-
les sunt

21. nequa om. ⑤ | cor] cf. ⑤^{B**} | illorum est adsidua] cf. ⑤²⁴⁸ | 22. erudit GX; erudit CΣ, forsitan recte | insuauis A, cf. ⑤ | 23. omni] praem. hic A cum ⑤ | 24. ~ illi data CΣ | domino] deo CΣ | est (2°) om. C, forsitan recte, cf. v. seq. | 25. sapiens (2°) cum ⑤ | laudabilis] cf. ⑤²⁴⁸ | 26. erudit] cum ⑤²⁴⁸ 253 | eius] illius CA.

Adest x(v. 21:d).

21. nequa = G; nequam cett. | i(n)mu-
tauit GALAQΓ^M | cor + ex quo CΣLM²Φ^P
Θ^Λagrelst | ~ partes quat(t)uor Ω^{MS} edd. |
oriuntur + in terra Z* | eorum Λ^LLS |
est — 22. uir] in ras. brev. spat. Ω^J2 | adsidua]
Y*; a(d)sidu(a)e Y²Z*S* | linguae QS*;
+ est uir astutus multorum eruditor et ani-
mae suae inutilis est st (⑤ v. 19).

22. uir] praem. est Z* cum ⑤ | peritus]
Θ^{M2} (r in ras.); peritur Y*; eruditus Q;
+ qui AQΘ^{AM}*Z* | erudiuit Y*; erudit
GX; erudit Φ^P*Θ^HΓ^Aa; erudiit Γ^M; (e)ru-
dit CΣΛ^LMY²Z*Sr, cf. v. 26 | et om. Y |
insuauis AL*ω; ins**uis Q²(rescr.).

23. qui — od. est] et est uir sibi sapiens
in uerbis odibilis Z*, cf. ⑤ | sofisticae CQS;
sophistice Π^HLIΓΩ edd.; sophisticę Λ^LΨ^D;
sophystice YΘ; suffistice T | omni re —
27. laudabunt om. Z* | omni se X; praem.
in Ωrelst; praem. hic ALQΘ^{H2}ω cum ⑤;
praem. hi Θ^H*AM* | fraudabitur Y²Θ^H;
f***dabitur Y*.

24. tot. v. om. Z* | enim om. Ω^{MS}st |
~ enim data est QYΦZ²Ψ^DΩ^I | illi] ei Q |
~ illi data CΣΛ^LLΘ^HΩ^{MS} edd. ¶ Rab. ant.
« non enim data est » al. « non est illi
data » Iac. | deo CΣS | homnia C | est (2°)
om. C.

25. tot. v. om. Z* | est sapientia L*; et
sapiens Σ^C* | ~ suae animae Θ^H cum ⑤ |
sapiens (2°) om. Ω^S. ¶ Rab. « sapiens »
Hug. | et] ut T | sensus — 27. fructus om.
M†Φ^G*a per homoeot. | sensu C | illius] ipsius
Q | laudabil** Q; dabilis G*; laudabiris
Φ^{G2}; laudabiles sunt Ω^S.

26. tot. v. om. CY*Z* | erudit Θ^H
cum ⑤ | ~ sensus fructus Y²g | (e)ius = G
XΣQT; illius cett.

27. tot. v. om. Z* | benedictionibus MY
ΦZ²Γ^AΨ^DΩ edd. ¶ « replebitur benedic-
tione » Hug. | uigentes Σ.

28. in numerum Λ^L | isrlh Q; isrl GA
MYΦ^RGTSTΨ^DΩa; ihl Π^H; irl LZ; srahel C;
srhl Σ; srl Λ^L; israel grelbst; scll X, cf. 1, 2.

21. <verbum GCAM | ¶ quattuor CIII. Q; <quattuor GCAM | <bonum GCM | <et (3°)
GCAM | 22. ¶ vir XXII. AΘ^{AM}; CV. Q; <vir GCM | <et GCM | 23. ¶ qui CI. MΦ;
CXII. Γ; Div. sine num. AYTSΨ^D; <qui GC | <omni GCM | 24. <non GCAM | <omni GCAM |
25. <est GCAM | <et GCM | 26. <vir GCAM | <et GAM | 27. <vir GCAM | <et GCM |
28. <vita GCAM | <dies GCM.

- 29 (26) Sapiens in populo hereditabit honorem
et nomen illius erit vivens in aeternum
30 (27) Fili in vita tua tempta animam tuam
et si fuerit nequa non des illi potestatem
31 (28) Non enim omnia omnibus expediunt
et non omni animae omne genus placet
32 (29) Noli avidus esse in omni epulatione
et non te effundas super omnem

- escam
33 (30) In multis enim escis erit infirmitas
et aplesia adpropinquabit usque ad cholera
34 (31) Propter aplesiam multi obierunt
qui autem abstinens est adiciet vitam
XXXVIII. 1 Honora medicum propter necessitatem
etenim illum creavit Altissimus
2 A Deo est omnis medella
et a rege accipiet dationem

29. honorem] cum Θ^{248} | erit (Θ^{248}) || uiuens (Θ) | 30. si fuerit $\mathfrak{A}$? cf. Θ | non] cf. $\mathfrak{H}$ | potestatem om. Θ | 31. ~ omnibus omnia CΣA cum AU spe | omni animae] cum $\mathfrak{H}^D$ | genus] cum $\mathfrak{H}^D$ | 33. aplesia] a(ui)ditas et aplesia A; apoplexia CΣ | 34. aplesiam] apoplexia CΣ; crapulam A | abierunt GX.

XXXVIII. 1. necessitatem et altissimus] cum Clem Al | 2. deo id. | omnis om. Θ .

Adest x(vv. 31-33 et a v. 1).

30. in iuuentute tua Θ^H , ¶ uita tua Θ^H . iuuentute Θ^A | animam meam L^* | si — des] uide quid nequam sit ei et non dederis Z^* cum Θ | fuerint T | nequa = XQ^* cum PS-AU spe (cod. S); nequam Q^* cett. | ne des S; non** Θ^{H*} .

31. omnia hominibus Y; ~ (o)mnibus (o)mnia CΣ $\Lambda^L\Pi^H\Lambda LQ\Theta^{AM}T$ cum AU spe | omni — placet] omnis anima in omni re delectabitur Z^* , cf. Θ .

32. ~ esse auidus Ω^J | te eff.] defundas x; ~ effundas te S.

33. erit] et Y^* | et] praem. auditas $L\Theta$, cf. infra; praem. auditas A; praem. insatietas QT^* | aplesia] T^* ; adplestia X; a*plexia Λ^L^* ut vid.; apoplexia CΣ Λ^L^2 ; a pestilentia Y^2S ; auiditas $MQY^*\Phi ZT^2\Psi^D$ Ω edd. ¶ al. apoplexia Θ^M , al. et auiditas S^2 | a(d)propinquauit $\Sigma^TAY^*\Gamma^Mx$; adpropin-

quat Θ^H | cholera = $G^*\Pi^H*QY^2S\Gamma$; cholera $M^*\text{gre}l\text{bst}$; coleram $\Sigma M^2\Omega a$; colera cett.

34. aplesiam = $G\Gamma$; aplesia $X\Pi^H T$; plestia S; anplestiam Λ^L ; apelestiam Z^* ; apoplexiam CΣ; crapula Θ^H ; crapulam cett. ¶ plestiam Y. al. crapulam S^* . al. apoplexiam Θ^M | obierunt] Y^* cum Θ ; (a)bie-runt $GX\Pi^H*Y^2T^*S^*\Gamma$; perierunt $\Theta^H Q^S$ | uita Φ^R .

XXXVIII. 1. enim $\mathfrak{s}$ | illam X; ipsum Θ^H ; om. Q^*a | creabit $X\Lambda^L$ | ~ creabit illam X.

2. domino x^* ut vid. | est] praem. enim Ω^{MS} ; + enim $\Lambda^L\Lambda L^*(ut vid.)QY\Phi\Theta^{AM}\Psi^D$ Ω edd. cum Θ | omnes x; om. CΣ cum Θ | mede(l)lam Q | accipiat Ω^M | dationem] Z^*T^* ; dotionem S^* ; donatione Y^* ; donationem $\Pi^HY^*\Phi Z^2T^2\Psi^D\Omega$ edd. cum AU spe.

29. <sapiens GCAM | <et GCAM | 30. ¶ fili CVI. Q; <fili GCAM | <et GCAM | 31. <non (r^*) GCAM | <et GCAM | 32. <noli GCAM | <et GCAM | 33. <in GCAM | <et GCAM | 34. <propter GCAM | <qui GCAM.

XXXVIII. 1. ¶ honora XXXVIII. Ω ; CII. $M\Phi$; CVII. Q; CXIII. Γ ; Div. sine num. $ALY\Psi^D$; <honora GC | <etenim GCAM | 2. <a deo GCAM | <et GCAM.

- ³ Disciplina medici exaltabit caput illius
et in conspectu magnorum conlaudabitur
⁴ Altissimus creavit de terra medicinam
et vir prudens non abhorrebit illi
⁵ Nonne a ligno indulcata est amara aqua
⁶ ⁽⁵⁾ ad agnitionem hominum virtutis illorum

- ⁽⁶⁾ Et dedit homini scientiam Altissimus
honorari in mirabilibus suis
⁷ In his curans mitigavit dolorem
⁽⁸⁾ et unguentarius facit pigmentum suavitatis
Et unctiones conficiet suavitatis et non consummabuntur opera eius
⁸ pax enim Dei super faciem terrae
⁹ Fili in tua infirmitate non despicias

3. magnorum] magnatorum XA cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. $\mathfrak{S}$ | 4. altissimus] cum $\mathfrak{K}$ ut vid., cf. v. 1 | 5. amara] cum $\mathfrak{S}$ | 6. hominum] cf. $\mathfrak{S}^L$ | uirtus A | illorum] cum $\mathfrak{H}$ (in marg.) | homini] cum $\mathfrak{S}^A$ | altissimus om. $\mathfrak{S}$, cf. v. 4 | 7. in — dolorem om. G*X | curans mit.] cum $\mathfrak{H}$ | facit — suauit. (1°) ($\mathfrak{S}$) || et unct. — suauit. (2°) | faciet CΣA cum $\mathfrak{S}$ | pigmenta CΣA | suauitatis (1°) om. $\mathfrak{S}$ | 8. enim] γαρ; παρ $\mathfrak{S}$.

Adest x(usque ad v. 4).

3. exaltauit ΣCΛ^LQY* cum AU spe (cod. P); exaltat Z* | ipsius Λ^LΠ^HLS cum AU spe; eius X | magnorum = GCΣΛ^LLM QΘ^{AM}S*x cum AU spe; magnatum g; magnatorum cett. cum $\mathfrak{S}$ | laudabitur x; **lau- dabitur Π^H* ut vid.

4. altissima L† | creabit X | ~ de terra creauit Π^HΩ^{MJ} | medicina S*; medicamenta t; medicamenta medicinam w | ob***ebit X*; oborrebit X²; adhorrebit Ω^M | illi] Θ^M*Z*T*S*; illa wt; illam Y²Θ^{HM}*T²Ω^M agreis cum Brev. goth.; eam Ω^S; in illis Y* Φ^{RG}Z²S²Ψ^DΩ^J. ¶ al. illi Θ^M.

5. est om. Z* | amara aqua] Z*; aqua ΣT*; ~ aq. am. Λ^LYΦZ²Ψ^DΩ edd.

6. ad — uirtutis] ut cognoscant homines uirtutem Z*, cf. $\mathfrak{S}$; praem. ut cognosceretur uirtus eius ab homine g; praem. et Q*Ψ^D | ad om. Q | agnitione XQS* | uirtutis = G CΣ; uirtutes XLT; uirtus cett. cum AU spe et Brev. goth. | illius Z* cum AU spe et $\mathfrak{S}$ | homini] Z* cum $\mathfrak{S}^A$; hominibus MY*ΦZ² S²Ψ^DΩ edd. cum AU spe, Brev. goth. et $\mathfrak{S}$;

omnibus Y²; **** S* | scientiam in ras. Ω^J | honorari — suis ~ post 7. dolorem T | mirabilis Γ^M.

7. in — dolorem om. G*X (cf. ~ T ad v. 6). ¶ et in his curans mitigabit dolorem T² | curens Q; curis T | mitigauit = Σ^TΛ^LAQΘ^HTS* w cum AU spe, cf. $\mathfrak{S}$; mitabit Γ^A; mitigabit cett., cf. $\mathfrak{H}$ | dolore S*; dolores Z* | facit = G*XZ*T*; faciens Π^HY²T²S*Γ; faciet cett. cum $\mathfrak{S}$ | pigmentum = GXΘ^HT*S cum $\mathfrak{S}$; pigmenta cett. | suauitatum Z* | et (2°) — suauitatis (2°) om. Ω^S, cf. $\mathfrak{S}$ | unctionem Θ^{HAM}* (ut vid.); unctionis T* | conficiet] Y*T*; conficiens Π^HMY²Θ^{HAM}*T²S | sua(u)itatis = GCXΣZ*T*Ψ^D; sanitatis cett. | non] Z*; om. Λ^LZ²T | consummabitur Y; commutabuntur Z* | opere X.

9. infirmitate] uirtute Σ^T | ne relūst | desp.] sine add. cum AU spe et $\mathfrak{S}$; dispicias YΘ^MT; decipias L; deficias X; + temetipsum LT²; + teipsum Λ^LΠ^HAMQYΦΘ ZSΓΨ^DΩ edd. ¶ «ne desperes teipsum »

3. <disciplina GCAM | <et GCAM | 4. <altissimus GCAM | <et GCAM | 5. <nonne GCAM | 6. <ad GCAM | <et GCAM | <honorari CAM | 7. <in GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCM | 8. <pax GCAM | 9. ¶ fili CIII. MΦ; CXIII. Γ; Div. sine num. ALYSΨ^D; <fili GCM.

- sed ora ad Dominum et ipse
curabit te
10 Averte a delicto et dirige manus
et ab omni delicto munda cor
tuum
11 Da suavitatem et memoriam si-
milaginis
et inpingua oblationem ⁽¹²⁾ et da
locum medico
12 Etenim illum Dominus creavit
et non discedat a te quoniam
opera eius sunt necessaria
13 Est enim tempus quando in ma-
nus eorum incurras

- 14 ipsi vero Dominum deprecabun-
tur ut dirigat requiem eo-
rum
et sanitatem propter conversa-
tionem illorum
15 Qui delinquit in conspectu eius
qui fecit eum incidat in ma-
nus medici
16 Fili in mortuum produc lacrimas
et quasi dira passus incipe plo-
rare
Et secundum iudicium contine
corpus illius
et non despicias sepulturam illius

9. dom.] deum CΣ | 10. a delicto] cf. Ⓢ²⁴⁸ | tuum] cum Ⓢ²⁰⁷ | 12. etenim — creavit
om. CΣ cum Ⓢ | opera om. Ⓢ | 13. enim] cum Ⓢ | 14. dirigat] cf. Ⓢ (in marg.) et Ⓢ | sanitatem]
cum AU spe et Ⓢ; sanctitatem GCΣ, vix tamen cum archetypo | illorum] eorum XA; om. Ⓢ, sed cf.
Ⓢ | 15. incidet CΣ cum Ⓢ^b, lectio faciliior | 16. contine] cum AU spe, lectio difficilis, cf. Ⓢ; conde CΣ;
contege A cum Ⓢ.

Adsunt b(v. 16) x(item).

Hug., cf. AU spe (disperes) | ad] Z*; om.
Λ¹Π^HAMYΦΘ^{AM}Z²STY^DΩ edd. cum AU
spe | deum CΣLZ* cum AU spe (cod. S) et
Ⓢ | curavit QY*.

10. auerte — omni om. A* | auerte]
Σ^{C*}M*; auertere Σ^{C2}M² | delicto] peccato
Z*; + munda cor tuum Q, cf. infra | manum
Σ cum Ⓢ²⁴⁸ | et (2°) om. ΣL | manda G*.

11. da (1°)] de A | in pinguiam T* |
oblatione Y* | da loco Y*; dabo cum X.

12. etenim — creavit] cum AU spe
et Ⓢ; om. CΣ cum Ⓢ | deus S | illum domi-
nus] Z*; ~ Z² | creabit X | ~ cr. dom.
XQΩ⁵ | quoniam] Z* cum AU spe; quia
CΣAMQYΦΘ^{AM}Z²TY^DΩ edd.

13. est enim] etenim Q | in manus]
Z*; in manibus Y*Φ^{RG}Z²TY^DΩ^{MJ}a | illo-
rum Λ¹Π^HLMΘ^{HS} edd. | incurras] Θ^{A2}
(s in ras.) | ~ inc. in manus eorum Σ^{T*}.

14. ipse M*Φ^P | deum Λ^LTY^M cum Ⓢ |
sanitatem] sanctitatem GCΣT; + ***

***** X | conuersionem Σ cum AU spe
(codd. MGR) | illorum] Z* cum AU spe;
eorum XΛ^LAMYΦ^{RP}Θ^{HZ}TY^DΩ; om. Φ^G.

15. delinquet C; delinquent Y*; de-
liqui(t) Θ^{HS*}; derelinqui(t) XL* | eum]
illum CΣΘ^HΩ^{MS} | incidat] M*; incedat
Z*T; incidit Π^{H†}; incidet CΣM²QΦ^PΩ
edd. cum Ⓢ^b | in (2°) om. Γ^M | manu X | mo-
dici Q*; eius X.

16. in] super Z* cum Ⓢ | mortuo CΣ
cum AU spe, PAU-N, PS-AU spe, cf. Ⓢ | la-
crimam Z* | dira] ira Y*S*b | et (2°) om.
AQx, cf. Ⓢ | iudicium] quod meretur Z* |
contine = GXTSx; conde CΣ; contige b;
contege cett. cum AU spe, PS-AU spe, Brev.
goth. et Ⓢ. ¶ al. conde Θ^M | corpus eius X
cum PS-AU spe | despicias X; dispicias YΘ^M
Z*TTY^D cum AU spe (codd. MPC) et PS-AU
spe (cod. S); respicias g; praem. se TY^D | se-
pultura Y*TY^MTY^Db | illius (2°)] (e)ius XΣ
Z*; ipsius Ω^{SI}.

<sed GCAM | <et GM | 10. <averte GCAM | <et (2°) CAM | 11. <da GCAM | <et (2°) GCAM |
12. <etenim GCAM | <et GCAM | 13. <est GCAM | 14. <ipsi GCAM | <ut M | <et GCA |
15. <qui (1°) GCAM | <incidat M | 16. ¶ fili CHII. MΦ; CVIII. Q; CXV. Γ; Div. sine num.
XAYS^{TYD}; <fili GC | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM.

- 17 Propter delaturam amare fer
luctum illius uno die
et consolare propter tristitiam
19 (18) A tristitia enim festinat mors
et cooperiet virtutem
et tristitia cordis flectet cervi-
cem
20 (19) In abductione permanet tris-
titia
et substantia inopis secundum
cor eius
21 (20) Non dederis in tristitia cor
tuum

- sed repelle eam a te
et memento novissimorum
22 (21) Noli oblivisci neque enim est
conversio
et huic nihil proderis et te-
ipsum pessimabis
23 (22) Memor esto iudicii mei sic
enim erit et tuum
mihi heri et tibi hodie
24 (23) In requie mortui requiescere
fac memoriam eius
et consolare illum in exitu spi-
ritus sui

17. propter delaturam ~ *ad finem versus* S | fer om. G*, *forsitan recte; aliqua verba graeca hic omittuntur, cf. infra v. 18* | illius] cum H | tristitiam + 18. et fac luctum secundum meritum eius uno die uel duobus propter detract(ia)tionem CΣA, cf. S *supra* | 19. cooperiet || flectet (S) | uirtutem (S) || ceruicem | conperiet G | flectit A | 20. abductione] cum S^B | permanet] cum S^{OL}; + et K? cf. S | eius om. S | 21. in tristitiam K? cf. S | sed om. S | a te om. S | et memento] cum H | 23. mei] cum S^{OL} | 24. illum] in illum *vel* in illo K? cf. S.

Adest x(vv. 17, 21).

17. propter — die] amarica fletum et calefac luctum Z* cum S | dilaturam M*; delatura X; detractationem Θ^H, cf. v. 18; + autem Λ^LMYΦZ^SΨ^DΩ *edd.* ¶ « detractationem » *reprobat Hug.* | fert S*; feri Γ^M; fle X; om. G* | luctum] fructum Q | uno hodie Γ^M* | uno] T*; una XΛ^LΠ^HLΘ^HT^S cum AU *spe* | et — tristitiam ~ *post v. 18* Z*T | tristitia Y*; iusticiam Ω^S | v. 18 om. GXII^HL cum AU *spe*; *cett. habent cum S*: (18.) et fac luctum secundum meritum eius uno die uel duobus propter detractationem [fac planctum Z*; illius Z*; unum diem Z*; una S; duo ΣZ*; pro detractatione Θ^{HAM}*; detractationem C^SA*Z*, detractationem Λ^L, detractationes M*. ¶ Rab. « propter detractationem » *Hug.*].

19. a tristitia Σ^T* | festinet Q | ~ mors festinat L* | cooperit QΘZ*Ωgrelst cum *Brev. goth.*; cooperiat Ψ^D; co(n)periet GT | uirtutem + uiri Z* | et tristitiam QY* | flectet] Z*; flectit Λ^LΠ^HALMY*ΦΘ^{AM}Z^TΓ

Ψ^DΩ *edd. cum AU spe (cod. S)*; flecte X | ceruicem] uirtutem X cum S.

20. in] et uiri A*; uiri A² | abductionem Γ^TΨ^D; benedictione Ω^S. ¶ Rab. « abductione » *Hug.* | tristitiam AΨ^D | substantiam S*.

21. ne Ωrelbst | tristitiam Z* cum AU *spe et S*; tristitia Σ^T | ~ tristitia in x | eas Σ^T*C; ea X | ad te Φ^P | ~ nouissimorum memento Ω^M.

22. noli] *praem.* et Ωr | conuersatio XΘ^M* (*ut vid.*) | hunc Λ^L*; illi Σ | nihil] non Σ cum S | proderis C | et] sed X | teme(t)i(p)sum CΣΘ^{HA}.

23. iudicium eius Π^H cum S^B et H | mei sic] *in ras.* Ω^J² | enim om. Π^H, cf. S^B* | et (r^o) om. Σ^T | tuum] tu Y*Θ^M* (*ut vid.*).

24. in (r^o) *rescr.* Q² | requiem Λ^LΠ^H*M Y*ΦZΓa | morti X | requiescere] Λ^L* *ut vid.*; requiesce et Λ^L² | consolare Γ^M | illum] eum Λ^LΠ^HQS; om. w | exitu spiritus] obitu exitus Θ^H | exitus M*Θ^{AM}*; exitus S*Γ^M | tui Q.

17. <propter GCAM | <et GCAM | (18. <et) CAM | <(uno) C | 19. <a GCAM | <et (2°) GCAM | 20. <in GCAM | <et GCAM | 21. <non GCAM | <sed GCM | <et GAM | 22. <noli CAM | <et (r^o) GCAM | 23. <memor GCAM | <sic GM | <mihi GCM | 24. <in GCAM | <et GCAM.

25 (24) Sapientiam scribe in tempore
vacuitatis
et qui minoratur actu sapientiam
percipiet
(25) Qua sapientia replebitur
26 (25) qui tenet aratrum et non
gloriatur in iaculo
stimulo boves agit et conversa-
tur in operibus eorum
et narratio eius in filiis tauro-
rum
27 (26) Cor suum dabit ad versandos
sulcos
et vigilia eius in sagina vaccarum
28 (27) Sic omnis faber et archi-
tectus qui noctem tamquam

diem transigit
qui sculpsit signacula sculptilia
et adsiduitas eius variat pictu-
ram
Cor suum dabit in similitudinem
picturae
et vigilia sua perficit opus
29 (28) Sic faber ferrarius sedens
iuxta incudem et considerans
opus ferri
vapor ignis uret carnes eius
et in calore fornacis concertatur
30 (28) Vox mallei innovabit aurem
eius
et contra similitudinem vasi
oculi eius

25. sapientia scrib(a)e X cum $\mathbb{K}$ et $\mathbb{S}$ | actu] sine addito, cum $\mathbb{H}$ | qua] cf. $\mathbb{S}$; quia (vel qui a) CΣA, lectio faciliior | 26. non om. $\mathbb{S}$ et forsitan $\mathbb{K}$ | et (2°) om. G* | 28. diem] cum $\mathbb{S}^{248}$.

25. sapientiam] cum AU spe; sapientia X ϵ cum AU Jo, IS sent et $\mathbb{S}$ | scribe] cum AU spe; scribae SI Λ ϵ cum $\mathbb{S}$; scribe** G | tem-
pere Φ^G ; temp* L* | uacuitatis] L*; om. L β | actum Ψ^D *; actibus Z* ut vid.; + sae-
culi Z* | sapientia Q | percipiet] T*; perdet T β | qua = G*M* Θ^{HAM} * ϵ , cf. $\mathbb{S}$; que X; qui T; quid $\mathbb{W}$; quia (vel qui a) cett. ¶ Rab.
« quia » Hug.

26. et (1°) M*; om. M β cum $\mathbb{S}^{ASL'}$ | non] qui Y Φ^{RG} Z β S Ω edd.; om. $\Lambda^L\Phi^P\Theta^H$ Z* cum $\mathbb{S}$ | gloriatur] Z*; gloriabitur LMY Φ Z β Γ | in (1°) om. X | iacula Θ^H | stimulo] Γ^M *; stimulus $\Gamma^M\beta$ | bouis M*QY*Z* | agit] Z*S*; agitat $\Lambda^L\beta$ MY Φ S β Γ^A Ψ^D Ω edd.; agitat**** Z β ; agitet XT; sagitta***** Λ^L *. ¶ al. agitat Θ^M | et (2°) om. G* Λ^L *TT Λ | et (3°) om. X Θ^H T | (e)narratio X Θ^H rel $\mathbb{W}$ st ϵ ; inarratio T | eius] eo Ω^M $\dagger$ | filiis] silus Γ^M *; siluis $\Gamma^M\beta$.

27. solcos Γ^A | uigilia] sagena X,

cf. infra | sagina] Q*; sagena G Π^H Q* Φ^P Γ^M ; sagitta Ψ^D ; sugina Ω^J *; sanguine Z*.

28. et (1°) om. Y* | arcitectus X Σ Θ^H | nocte $\Phi\Psi^D$ | transiget X; transiit Ψ^D | qui (2°) quis Λ^L | sculpsit] Σ^T $\dagger$; sculpet X; sculpsit Σ^T ϵ C Λ^L S* Γ^A Ψ^D Ω^S | signaculo Λ^L rel $\mathbb{S}$ | et (2°) om. L | uaria AQ; uarias Y; narrat a | picturas Y | dabit om. L* | in simi-
litudine $\Lambda^L\beta$ QY*S*; in similitudi[...] Λ^L * | uigiliae suae Q; praem. in X | perfecit Q; fecit X*; perficiet Θ Z* ϵ l $\mathbb{W}$ st ϵ .

29. incudinem Π^H LY*Z*; incuginem Q | et (1°) om. X | uapore L* | (u)rit Λ^L AM Θ^AM Z*TT Λ Ω | carnem $\Lambda^L\beta$; car[...] Λ^L * | et (2°) om. Z* | concertabitur Z* cum $\mathbb{S}$; co*nuertatur Q.

30. innouabit] Z*; innouauit Q; innouat AMY Φ Θ Z β S Ψ^D Ω edd.; inuocat Z β | aurem] Y*; aures Y β Θ^H | uasi = GXAM* QY Φ T; uasis cett. | oculi] A $\dagger$ Z* cum $\mathbb{S}$; oculus XA β M β Y Φ Θ Z β Ψ^D Ω edd.; oculos M*.

25. ¶ sapientiam CVIII. Q; <sapientiam GCAM | <et GCAM | <qua GCAM | 26. <qui GCAM | <stimulo GCAM | <et (3°) GCAM | 27. <cor GCAM | <et GCAM | 28. ¶ sic CV. M Φ ; CXVI. Γ ; Div. sine num. ALYS Ψ^D ; <sic GC | <qui (1°) CM | <qui (2°) GCAM | <et (2°) GCAM | <cor GCAM | <et (3°) GCAM | 29. <sic GCAM | <et (1°) CM | <vapor GCAM | <et (2°) CAM | 30. <vox GCAM | <et GCAM.

- 31 (28) Cor suum dabit in consummationem operum
et vigilia sua ornabit in consummatione
- 32 (29) Sic figulus sedens ad opus suum
convertens pedibus suis rotam
Qui in sollicitudine positus est
semper propter opus suum
et innumera est omnis operatio eius
- 33 (30) In brachio suo formabit lutum
et ante pedes suos curvabit virtutem suam
- 34 (30) Cor suum dabit ut consummet linitionem

- et vigilia sua mundabit fornacem
- 35 (31) Omnes hi in manibus suis speraverunt
et unusquisque in arte sua sapiens est
- 36 (32) Sine his omnibus non aedificatur civitas
- 37 (32) et non inhabitabunt nec inambulabunt
- (33) Et in ecclesiam non transilient
- 38 (33) super sellam iudicis non sedebunt
et testamentum iudicii non intellegent
Neque palam facient disciplinam et iudicium
et in parabolis non inveniuntur

31. consummatione] cf. ̳; consummationem CXΣ, cf. dabit in consummationem *supra*; perfectionem A | 32. suum (1°) + et A cum ̳ | innumera] cum ̳¹⁰⁸ | 33. suos om. ̳ | 34. suum] cum ̳³ | 35. omnes (̳) || 36. omnibus.

31. in consummationem] Y*Z* cum ̳;
in consummatione LMY²ΦZ²TS | operum] eorum Γ | et — consummatione om. L* | ornauit ΣCΛ¹AL²M*QY; orbitabit Π^H | in consummatione = GT* cum ̳; in consummationem CXΣΠ^HQZ*T²Γ^M; in consummationem Γ^A; in perfectione Λ¹L²MΦZ²SΨ^Dg²; in perfectionem AYΘwt; i(m)perfectionem Ωagre¹g².*

32. in opus Γ^M | conuertit Y*; *praem.* et AΘ^{AM}Z* cum ̳ | suis om. Ω^M | quique Θ^H; et qui A | sollicitudine] Y*Z*Ω³ (licitudine *in ras.*); sollicitudinem AY²ΦR^GZ²; solitudine CΣM; solitudinem Ψ^D | semper om. Γ^M* | innumerata Ψ^D; innumer* G*; in numero Π^Hwt | omnis om. Σ^T | opera X.

33. in] et L*; et in L² | suo om. Y* | formauit CΣΛ¹A¹M*QYZ*Γ^MΨ^D; format A†; forma* S*; form*bit ΦP* | pedes eius Σ^{TC}*; faciem suam Θ^H | cur(u)auit CΣA

M*QY.

34. cor] *praem.* et Y | consummet] Λ^L* Z*; consummat Λ^{L2}; consumet Π^HLQY Γ^AΨ^DΩ^{MJ}*; consu**** Z² | linitionem GT; litionem Ψ^D; lectionem X | mundauit Λ^L* AQYg.

35. omnis Σ^T | in (1°) || ** Γ^M*; om. Γ^{M2} | suis] suum L*; om. Ω^M | unusque A.

36. (a)edificabitur XΛ^LAY*Ω^M.

37. non inhabitabunt *in ras.* Z² | nec] Y*; neque Y² | ambulabunt Θ^Hg; inhabitabuntur X | et (2°) om. CΣ cum ̳³* | ecclesia Π^HLY*Z*(*ut vid.*)Stw; hęcsiliam X | transilientur Ψ^D.

38. iudices CΣT. ¶ Rab. «iudices» *Hug.* | iudicii iudicum M | intellegunt L* Z*S*; intelligant Φ^G | neq. pal. fac. om. Γ^M* | facient] Y*; faciunt Y²S* | ~ iudicium et disciplinam ag | et (3°) | sed Σ^C* | inuenietur Ω^M; inueniuntur X.

31. <cor GCAM | <et GCAM | 32. <sic GCAM | <convertens CM | <qui GCAM | <et GCAM | 33. <in GCAM | <et GCAM | 34. <cor GCAM | <et GCAM | 35. <omnes GCAM | <et GCAM | 36. <sine GCAM | 37. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 38. <super GCAM | <et (1°) GCAM | <neque GCAM | <et (3°) GCAM.

³⁹ (34) Sed creaturam aevi confirmabunt
et deprecatio illorum in operatione artis
Adcommodantes animam suam
et conquirentes in lege Altissimi
XXXIX. ¹ Sapientiam omnium antiquorum exquiret
et in prophetiis vacabit
² Narrationem virorum nominatorum conservabit
et in versutias parabolarum simul introibit
³ Occulta proverbiorum exquiret
et in absconditis parabolarum

conversabitur
⁴ In medio magnatorum ministrabit
et in conspectu praesidis apparebit
⁵ (4) In terram alienarum gentium pertransiet
bona enim et mala in hominibus temptavit
⁶ (5) Cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum qui fecit illum
et in conspectu Altissimi deprecabitur
⁷ (5) Aperiet os suum in oratione
et pro delictis suis deprecabitur

39. adcommodantis... conquirentis $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{G}$.

XXXIX. 1. prophetiis] *cum* $\mathfrak{G}$; prophetis CXΣA | 2. simul introibit] *cum* $\mathfrak{G}$; conuersabitur CΣ, cf. v. 3; conseruabitur A | 4. magnatorum] *cum* $\mathfrak{G}$; magnorum G*CΣ, *lectio facilior* | praesidis] *cum* $\mathfrak{G}^B$.

39. sed] S*; nec S² | creaturam] Θ^{M2} (crea in ras.); creatura Π^H | aevi] saeculi Θ^H ; medici Z*. $\mathfrak{H}$ al. scli Θ^M | et (r^o) om. A Θ^{AM*} | deprecati ΦG^* | in operatione] Y*; in operationem ALY² Θ^{AM*} Z*S* | accomodantis $\mathfrak{w}$; adcommodatis X; praeter illum qui tradet Θ^H *cum* $\mathfrak{G}$; praem. propter illam S² | animas suas Σr | et conquirentis T $\mathfrak{w}$ *cum* $\mathfrak{G}$; etenim aduertit Θ^H | in legem CΣ.

XXXIX. 1. sapientia XY*Z*T; scientiam Σ | ~ antiquorum omnium $\Theta^H\Omega^S$ | exquiret] *cum* $\mathfrak{G}$; exquirat $\Pi^H\text{LTS}^*$; + sapiens G²Λ¹Π^HALMQY Φ ΘZ²T²ΣΓΨ^DΩagr elst | in om. Z* | prophetiis = G*(ut vid.)Z*T $\mathfrak{w}$ *cum* $\mathfrak{G}$; pro(ph)etis cett. | uacauit Y*; uacabat A; uacuit Γ^{M*}; uocabit T*; uocabitur T².
2. enarrationem Z*; narratione Q | ~ nominatorum uirorum Ω^{S*} | conser(u)auit Σ^CAQY | simul — 3. parabolarum om. Ω^M per homoeotel. | simul introibit] in ras. Ω²; simul introiuit GY*Γ^{A*}; conuersa(b)itur CΣ, cf. v. seq.; conser(u)abitur AQ, cf. supra.

3. hoccult** G* | exquirat Λ^L*Y*T* S* | in om. Y | parabolam Ψ^D | conseruabitur $\Phi^{P1}\Psi^D$; conu Φ^{P+} .

4. in (r^o)] praem. et Π^HLY²ΣΓ | magnorum G*CΣTS*; magnatum $\mathfrak{g}$ | ministrat AQΓ^{M*}.

5. in terra ALM*QY Φ Θ^{HAM*}SΨ^D $\mathfrak{w}$ *cum* $\mathfrak{G}$; praem. et Λ¹Π^HLY²Sae | alieni*rum Λ^{L*}; alieniarum Λ^{L2}; alienigenarum MQY Z*Ω^{MS} edd.; alienienarum Z². $\mathfrak{H}$ Rab. « alienarum » Hug. uel « alienigenorum » Iac. | pertransibit Z*; transiet Λ¹Π^HALMQY Φ Θ^{AM}Z²SΩ; transibit Θ^H *cum* Brev. goth. | enim om. X *cum* $\mathfrak{G}^{S*}$ | (o)mnibus CXΣQ $\Theta^{AM}\Gamma\Omega$ arels | te(mp)tauit = Λ¹AQYΓ^{M*} Ψ^DΩ^S $\mathfrak{w}$ *cum* $\mathfrak{G}$; temptabat ΦG^* ; te(mp)tauit cett. *cum* Brev. goth.

6. tradit T; tradidit YSΓ^M; dabit X Λ^LΛ^Θ^H | de eluculo L* | deum XΠ^H.

7. tot. v. om. ΣT* per homoeotel. | aperiet] praem. et L *cum* $\mathfrak{G}$ | in oratione] Q*; in orationem Q²Γ^A.

39. <sed GCAM | <et (r^o) GAM | <adcommodantes GCAM | <et (2°) GCM.

XXXIX. 1. $\mathfrak{H}$ sapientiam XXIII. A Θ^{AM} ; XXVII. CΣ; XXXVIII. Ω; CVI. MΦ; CX. Q; CXVII. Γ; Div. sine num. LYSΨ^D; <sapientiam G | <et GCAM | 2. <narrationem GC | <et GCAM | 3. <occulta GCAM | <et GCAM | 4. <in (r^o) GCAM | <et GCAM | 5. <in (r^o) GCAM | <bona GCAM | 6. <cor GCAM | <et CAM | 7. $\mathfrak{H}$ aperiet CVII. MΦ²; <aperiet GCA | <et GCM.

- 8 (6) Si enim Dominus magnus voluerit
spiritu intellegentiae replebit illum
9 (6) Et ipse tamquam imbres mittet eloquia sapientiae suae et in oratione confitebitur Domino
10 (7) Ipse dirigit consilium eius et disciplinam
et in absconditis suis consiliabitur
11 (8) Ipse palam faciet disciplinam doctrinae suae
et in lege testamenti Domini gloriabitur
12 (9) Conlaudabunt multi sapien-

- tiam eius
et usque in saeculum non delebitur
13 (9) Non recedet memoria eius
et nomen eius requiretur a generatione in generationem
14 (10) Sapientiam eius enarrabunt gentes
et laudem eius nuntiabit ecclesia
15 (11) Si inmanserit nomen derelinquet mille
et si requieverit proderit illi
16 (12) Adhuc consiliabor ut enarrem ut furore enim repletus sum
17 (6) In voce dicit (13) obaudite me divini fructus

8. enim cum $\mathfrak{S}^{108}$ | replebit illum cum $\mathfrak{S}^A 108$ | 9. et (1°) om. $\mathfrak{S}$ | 12. et] cum $\mathfrak{S}^{SA}$ | 13. requiratur cum $\mathfrak{S}^A$, cf. 34, 14 | a generatione in gen.] cum $\mathfrak{S}$ | 14. enuntiabit CΣ, cf. $\mathfrak{S}$ | 16. enim] cf. $\mathfrak{S}^{248}$ | 17. in voce dicit] cum AU spe, cf. v. 20 in uoce... dicetis; om. CA cum $\mathfrak{S}$ | diuini] $\theta\epsilon\iota\omega\iota$? $\sigma\sigma\iota\omega\iota$ $\mathfrak{S}$ | fructus] $\mathfrak{R}$? cf. $\mathfrak{S}$ et $\mathfrak{S}$.

8. spiritus XT; spiritum Ψ^D | intellegentiae] praem. in Γ^A ut vid. | repleuit $\Lambda^L Q$ $T\Gamma^{M*}\Psi^D$.

9. (i)mber L^*S^* | mittet] Y^* ; mittit $C\chi\Lambda^L*\Pi^H T\Gamma^{M*}$; emittet $LY^2\Theta^H Z^*g$ | et (2°) om. ALQ.

10. ipse] praem. et $\Pi^H LQ^2 Y\Phi Z^2 S\Gamma^{M2}$ Ω agre] cum Brev. goth. | dirigit $X S^*$ cum Brev. goth.; diligit Γ | disciplinam + eius X | tuis Γ^{M*} .

11. ~ ipse faciet palam Ω^J ; praem. et $Y^2 S$ | suae om. CΣ.

12. tot. v. om. $\Omega^{M\dagger}$ | conlaudabit G^* .

13. recedit $QY\Theta^H Z^*TS^*$ | memoriam $\Pi^H Q^*\Psi^D$ | eius (2°) om. X | requiritur XT; requirit L^* | in generationem] in generatione XY^*S^* cum 415.

14. eius (1°) enim Φ^R | narrabunt Ω^M | et om. CΣ | nuntiabit] $\Pi^{H*}\Theta^{M*}Z^*S^*$; nuntiauit Λ^L ; (e)nun(t)iabit $C\Sigma\Pi^{H2}$ (ut vid.) $Y\Phi\Theta^{M2}Z^2TS^2\Psi^D\Omega^{MJ}$ edd.; enuntiauit Q;

enuntiat L; annuntiabit Ω^S . $\mathfrak{Q}$ uel « annuntiabit » Iac. | ecclesiam Y^* .

15. inmanserit = $G^*(ut vid.)C\Pi^H Z^*TS^*$, cf. $\mathfrak{S}$; enim manserit X; permanserit cett. | nomen] non me A; praem. eius L^* ; + eius $L^2S^2\Psi^D\Omega are$ | relinquet $L^*\Theta^H$; derelinquit S^* ; + plus quam $G^2Y\Phi\Theta^{HM2}Z^2S\Gamma\Psi^D\Omega$ edd. | mille] ille A | requiuit Ω^{M*} | prodeceit Θ^H | illi om. Π^{H*} .

16. ut (2°) et Ψ^D | furorem Q | enim — sum] me non repletum Y^* .

17. in uoce dicit] praem. et Ωg ; om. CAQ $\Theta^{AM}\omega$ cum $\mathfrak{S}$. $\mathfrak{Q}$ Rab. non habet « et » nec « dicit » set glosa exponit Hug. | dicit] T^* ; dicito T^2 cum AU spe; dicite L; dicam $\Lambda^L g$; dicens Z^* | ob(au)dite] Z^* cum AU spe; ob(au)diente A^*Y ; audite Z^2 cum τ , 410-414, M-M et Brev. goth. (2/2) | me] mihi $Y\Phi^{RG}S$; + obaudite me $Y\Phi^{RS}$ | diuine Λ^L | fructus] Y^* cum AU spe; fluctus Y^2S ; + aqua-

8. $\mathfrak{Q}$ si CXVIII. Γ ; <si GCAM | $\mathfrak{Q}$ spiritu CVII. Φ^{RG} ; Div. sine num. Ψ^D ; <spiritu GCM | 9. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 10. <ipse GCAM | <et (2°) GCAM | 11. <ipse GCAM | <et GCAM | 12. <conlaudabunt GCAM | <et GCAM | 13. <non GCAM | <et GCAM | 14. <sapientiam GCAM | <et GCAM | 15. <si (1°) GCAM | <et GCAM | 16. $\mathfrak{Q}$ adhuc CXI. Q; <adhuc GCAM | <ut (2°) CAM | 17. <in GCAM | $\mathfrak{Q}$ obaudite Div. sine num. X; <obaudite AM.

et quasi rosa plantata super ri-
vum aquarum fructificate
18 (14) Quasi libanus odorem suavi-
tatis habete
19 (14) florete flores quasi lilium
Date odorem et frondete in gra-
tiam
et conlaudate canticum
et benedicite Dominum in ope-
ribus suis
20 (15) Date nomini eius magnifi-
centiam
et confitemini illi in voce labio-
rum vestrorum

in canticis labiorum et cinyris
Et sic dicetis in confessione
21 (16) opera Domini universa bona
valde
22 (17c) In verbo eius stetit aqua sic-
ut congeries
et in sermone oris eius sicut
exceptoria aquarum
23 (18) Quoniam in praecepto ipsius
placor fit
et non est minoratio in salute
illius
24 (19) Opera omnis carnis coram
illo

17. et quasi — fructificate] *cum Clem Al* | 18. quasi] *cum Clem Al* | 19. florete (S) || fron-
dete | in gratiam || canticum (S)? | et (3°)] *cum S* | in operibus] *cum Clem Al* | suis] *cum S^{AL}* |
20. illi] *cum Clem Al* | in uoce lab. uestr. || in cant. labiorum (S); cf. *Clem Al* | 21. bona] *cum S²⁴⁸*
(om. ori) | ~ S 16b + 17ab, cf. *infra vv.* 26, 39 et 40 | 22. eius (2°)] illius *Σ^{TA}A* | sicut om. S |
exceptorium A, cf. *Th* | 23. quoniam... fit] *cum Clem Al* | minoratio in salute] *cum Clem Al* et *Th*.

rum Π^HLY²ST *cum AU spe*, cf. *infra* | rose
Ω^{MS}; rota AG* | plantate Ω^{MS} | riuum]
Q*Z* *cum AU spe*; riuos XQ²Θ^HZ²Ω^{MS}
grēst *cum τ*, 410-414, *ANT-M*, *Brev. goth.*
(1/3); ruinas a | fructificate X*; fructa-
te X².

18. quasi] *praem.* et Ψ^D *cum S* | liba-
num Y*; liuanus Σ^C.

19. quasi lilium] *praem.* et Θ; + et
edd. | ode*em Y*; florem Ω^S; + suauitatis
LΓ *cum ANT-M* et *Brev. goth.* | frondite LZ*
Γ | in gratiam] Z³; in gratia XQY*Γ^A *cum*
AU spe (cod. S) et *M-M*; in gramen Z³ *ut*
vid. | canticum] *praem.* in T* | suis] eius XΘ^H
Z*Γ^M *cum AU Ps*.

20. magnificentia Π^H *cum 411* | in
uocem Γ^A | labiorum uestrorum] laudis
Z* *cum Brev. goth.*, cf. S; + et arelst | can-
tici Γ^M | labiorum (2°) + uestrorum Λ^L |
et (2°) om. Φ^G | cinyris = G²Φ^PZ³, cf. S;
cyniris Σ^{T2}T*; cynyris Σ^{T3}; ciniris Σ^CΦ^R;
cyneris Π^HQZ*S; chyneris G; cineris Σ^{T*}

T²Γ^{AM*} *cum AU spe* (cod. S; cynoris *codd.*
*MP*C*); cynaris Λ^LY²; cin*ris G*; citharis
XAΦ^GΘ^{A*}M²ST^{M2}Ωgrēlūst *cum AU Ps τ*,
410-412, 414, *M-M* et *Brev. goth.*; cytharis
LMY*Θ^{HA2M*} (*ut vid.*) Ψ^Da; citaris Z³; *praem.*
cineris Γ^{M2}; + et cytharis Γ^A. ¶ al. cinyris
Θ^M | dicitis AL | in confessionem S* *cum AU*
spe (*codd. MP*C*).

22. in verbo] *praem.* et G; + enim
Ω^Sagre | stetit aqua sicut] et ita quasi X |
aqua om. Ω^M | sicut] Y*; quasi Y²ZSg,
cf. X *supra* | congeries] Ω^{M2} (g *corr. ut vid.*);
congeriis T*S* | in sermonem Y* | oris om.
Z* | eius (2°)] Z*; illius XΣ^TΛ^LALYΦΘZ²
ΓΨ^DΩ *edd.* | exceptorium A; except(u)ri Z.

23. in precepta Σ^C; in preceptis Z* |
ipsius] illius CΣΘ^H; eius Z* | placor] Σ^{T*};
placior Σ^{T2}; precor Y*; placator Ω^S; omne
(om. Θ^H) beneplicitum Θ^HZ* *cum S*. ¶ Rab.
« placor » uel glosa « placatio » Hug., *item*
Iac. | illius] ipsius Π^HZ*Ω^S *edd.*

24. operatio X; + enim Ω^S | ominis

<et GCAM | 18. <quasi GCAM | 19. <florete GCAM | <date GAM | <et (2°) GCM | <et (3°) GAM |
20. <date GCAM | <et (1°) GCAM | <in (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 21. <opera GCAM |
22. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 23. <quoniam GCAM | <et GCAM | 24. <opera GCAM.

et non est quicquam abscondi-
tum ab oculis eius
25 (20) A saeculo usque in saeculum
respicit
et nihil est mirabile in conspectu
eius
26 (21||17ab) Non est dicere quid est
hoc aut quid est illud
omnia enim in tempore suo
quaerentur
27 (22) Benedictio illius quasi flu-
vius inundavit
28 (22) Et quomodo cataclysmus ari-
dam inebriavit

(23) sic ira ipsius gentes quae
non exquisierunt eum heredi-
tabit
29 (23) Quomodo convertit aquas et
siccata est terra
(24) et viae illius viis illorum di-
rectae sunt
sic peccatoribus offensiones in
ira eius
30 (25) Bona bonis creata sunt ab
initio
sic nequissimis bona et mala
31 (26) Initium necessariae rei vitae
hominum

24. quicquam absconditum] cf. $\mathfrak{H}$ | 26. aut] ad $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | in tempore suo quaerentur] cum $\mathfrak{S}$ supra, v. 17 | 27. inundavit] $\epsilon\pi\epsilon\kappa\lambda\nu\sigma\epsilon$, cum $\mathfrak{H}$ | 28. ira] cum $\mathfrak{S}^{29}$ | quae non exquisierunt eum] cf. 36, 2; om. $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | 29. et siccata est terra] versio ad sensum | et (2°) om. $\mathfrak{S}$ | uiis illorum] piis $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$ | in ira eius ($\alpha\pi'ο\rho\gamma\eta\varsigma$) || 30. ab initio ($\mathfrak{S}$) | 30. ab initio] cf. v. 29 | bona et mala] cf. $\mathfrak{H}$.

Λ^L | coram] cum Z^* | absconditum] cum $\mathfrak{H}$; abscondi G^* cum $\mathfrak{S}$ | $\sim$ absconditum quicquam Θ^H | eius om. G^* .

25. usque] cum $\mathfrak{S}$; praem. et $X\Lambda^L\Pi^H$ LM ΘZ^* (ut vid.)TS Ψ^D cum AU spe et $\mathfrak{H}$, cf. Ps. 89, 2 etc. | respicit] Y^* ; respiciet Π^H LY $^2S\Psi^D$ cum AU spe | illius S.

26. quid (1°) quod Y^* | hoc om. Y^* | aut] ad $\mathfrak{w}$ | quid (2°) qui Γ^A ; quis Ψ^D | istud rel $\mathfrak{u}$ sc | quaerentur] cum $\mathfrak{S}$ (v. 17); qu(a)eruntur CX ΣY^* ; creata sunt Z^* cum AU lib, q Si et $\mathfrak{S}$ (v. 21), cf. $\mathfrak{H}$.

27. illius quasi om. Ω^M | inundavit = $\Lambda^LAQY^*\mathfrak{w}$ sc cum $\mathfrak{S}\mathfrak{H}$; in(u)ndabit cell. cum PS-VIG Var.

28. et om. $\mathfrak{w}$ sc | quomodo] sicut Z^* | cataclismus C $\Sigma\Pi^HY^2S\Psi^D\Omega^{MJ2}$; cataclimus Γ^A ; cathaclismus Ω^S ; chataclismus ΩJ^A ; ca**taclysmus Φ^Q ; cataclysmū G^* ; cataclismum XY^* ; diluuium AQ Θ^{AM} . $\mathfrak{H}$ ca-

thaclysmus Θ^{AM} | aridam] terram Ω^S | in(e)briabit GCX $\Sigma^T\Pi^HY\Theta^{AM}Z^*T$ | ira] Q^* ; iram Q^2 cum $\mathfrak{S}$ | $\sim$ ipsius ira T | gentes om. Π^{H*} | qui Y | hereditavit A; heredita-bunt Z^* , cf. $\mathfrak{S}$.

29. quomodo siccabit X; praem. et $\Pi^H\Theta^H$ | aquas + in siccitatem $\Phi Z^2S^2\Psi^D\Omega$ edd., cf. $\mathfrak{S}$; + in siccitate Y^* . $\mathfrak{H}$ « in siccita-tem » reprobatur Hug. | siccata] siccita Γ^{M*} | est om. T | terrae L^* | illius] illis Z^* ; illo-rum X | uiis illorum] uiis illius X; piis $\mathfrak{w}$; sanctis Z^* cum $\mathfrak{S}$; viae illorum S. $\mathfrak{H}$ al. uiis illorum directae sunt S^2 | dir.] Y^* ; rectae S; recte Y^2 | offensionis YT | in om. C $\dagger$.

30. $\sim$ bonis bona $\Lambda^L\Theta^H Z^*$ cum PS-AM vg | nequissima his Y; nequissimus Λ^L | bona et om. $Z^*\mathfrak{w}$ cum $\mathfrak{S}$ | et om. Ω^{S*} .

31. necessariae] Θ^{A2} (iae in ras.); ne-cessarium Q; necessari L | uita X; in uita

<et GCAM | 25. <a CAM | <et GCAM | 26. <non GCAM | <aut G | <omnia GCAM | 27. <be-nedictio GCAM | 28. <et GCAM | <sic GCAM | 29. <quomodo GCAM | <et (2°) GCAM | <sic GCAM | 30. $\mathfrak{H}$ bona (1°) CXII. Q; <bona (1°) GCAM | <sic GCM | 31. $\mathfrak{H}$ initium CVIII. M Φ ; CXVIII. Γ ; Div. sine num. LYTS Ψ^D ; <initium GCA.

aqua ignis et ferrum lac et panis
 similagineus et mel et botrus
 uvae et oleum et vestimentum
 32 (27) Haec omnia sanctis in bona
 sic et impiis et peccatoribus in
 mala convertentur
 33 (28) Sunt spiritus qui ad vin-
 dictam creati sunt
 et in furore suo confirmaverunt
 tormenta sua
 34 (28) In tempore consummationis
 effundent virtutem
 et furorem eius qui fecit illos
 confundent
 35 (29) Ignis grando famis et mors
 omnia haec ad vindictam creata

sunt
 36 (30) Bestiarum dentes et scorpium
 et serpentes
 et romphea vindicans in exter-
 minium impios
 37 (31) In mandatis eius epulabun-
 tur
 et super terram in necessitatem
 praeparabuntur
 et in temporibus suis non prae-
 terient verbum
 38 (32) Propterea ab initio confir-
 matus et consiliatus sum
 et cogitavi et in scripta dimisi
 39 (33) omnia opera Domini
 bona

31. lac] *cum Clem Al* | 32. impiis (H) || peccatoribus (S) | in mala conuertentur] *cf. H* |
 33. creata X, *forsitan cum B*, *cf. S*, *cf. tamen v. 35* | 34. effundet G* | confundent] *cum H*? (*deest H*, *sed cf. Ez. 43, 10 H et S*); effundent CΣ, *cf. supra*; placebunt A, *cf. S et infra 43, 25* |
 37. in necessitate *scr. GCXΣ*, *forsitan cum archetypo* | 38. consiliatus sum || cogitavi (S).

Adest x(v. 33).

Θ^H, *cf. S*; *om. Y** | ignis + sal Σ^{T2} | et (r^o)
om. X cum S | ferrum + sal Ω^M *edd.*; + et
 sal Θ^H *cum S*; + sal et Ω^{SJ} | lac — botrus]
 et similago frumentum et mel et lac et san-
 guis Θ^H *cum S* | pani Π^{H*} | similaginis Λ^{L*}
 Π^HLYΘ^{AM*} (*ut vid.*)SΓ | et (3°) *om. Z** |
 botrus G* (*ut vid.*)Q*T*; butrus Λ^{L*}; bo-
 tros Y* | uua S* | et (4°) *om. X*.

32. bona] Z*S* *cum S*; bonum CΣ
 Φ^PΘ^H, *cf. Rom. 8, 28*; bonis Π^HAL²M*QY*
 Φ^{RG}Θ^{AM}Z²S²; bonis eius L*, ¶ bona S². uel
 «bonum» Iac. | et (r^o) *om. CΣ*Π^HQZ* *cum S* |
 impius G* | in (2°) *om. S** | mala] Z*; macu-
 lam Z² | conuertuntur X; conuersantur AQ.

33. uindicta X, *cf. v. 35*; uictimam
 Ω^M | creata X, *cf. v. 35* | confirmauerunt]
 non crediderunt X | tormenta G*.

34. in] *praem.* et Λ^LΠ^HLY²ΘTSTΓΩ
 agre *cum S*^{BS} | consummationis] tribulatio-
 nis X | effundet G*Π^H; effunde X; effun-

dentur T†; effund** S* | confundet Π^H
 L*YΦ^{RG}P²T*S; effundent CΣ; placebunt
 AL²M*QΘ^{AM}; placabunt M²wt; *****
 Φ^{P*}; *praem.* et Φ^G. ¶ al. confundent Θ^M.

35. et *om. X* | uindicta X, *cf. v. 33*;
 uictam Γ^{M2} (*am in ras.*).

36. dentis A† | scorpium T; scorpium L;
 scorpiones Θ^{HM*}Y^D | romphea] Λ^{L*}M*;
 romphea grebst; romfea GXΠ^H; rumphea
 CA^{L2}M²Z²Γ^MΩa; rumfea Σ | in *om. Ω^{M*}* |
 exterminio Y* | impios] Z* *cum S*; impiis
 Θ^HZ²; impiorum Σ.

37. in necessitatem = AY²Θ^ASΓst,
cf. S; in necessitate *cett.* | reparabuntur Z* |
 et (2°) *om. Z** | pr(a)eteribunt Θ^HZ*.

38. confirmata Γ^M; + sum Λ^LALM
 Y*Φ^{AM}Z²Γ^PY^DΩ *edd.* | consiliatus] conso-
 latus Y | in] Y*Z*; *om. XA^LΠ^HALMY²Φ*
 Z²TSY^DΩ *edd.* | demisi Γ^M.

39. domini] Z*; dei Π^HΘ^H *cum H*;

<aqua GCAM | <lac G | <et mel G | <et oleum G | 32. <haec GCAM | <sic GCM | 33. <sunt
 (r^o) GCAM | <et GCAM | 34. <in GCAM | <et GCAM | 35. ¶ ignis CXX. Γ; <ignis GCAM |
 <omnia GCAM | 36. <bestiarum GCAM | <et (2°) M | <et (3°) GCA | 37. <in (r^o) GCAM |
 <et (r^o) GCAM | <et (2°) GCAM | 38. <propterea GCAM | <et (2°) GCAM | 39. <omnia GM.

et omne opus hora sua subminis-
trabit
40 (34) Non est dicere hoc illo ne-
qui-
us est
omnia enim in tempore suo con-
probabuntur
41 (35) Et nunc in omni corde et ore
conlaudate
et benedicite nomen Domini
XL. ¹ Occupatio magna creata est
omnibus hominibus
et iugum grave super filios Adam
A die exitus de ventre matris
eorum
usque in diem sepulturae in ma-
trem omnium

² Cogitationes eorum et timores
cordis
adinventio expectationis et dies
finitionis
³ Residentes super sedem gloriosam
usque ad humiliatum in terra et
cinere
⁴ Ab eo qui utitur hyacintho et
portat coronam
usque ad eum qui operitur lino
crudo
(⁵) Furor zelus tumultus fluctuatio
et timor mortis
iracundia perseverans et con-
tentio ⁵ et in tempore refectio-
nis in cubile

39. subministrat GX† | 40. non] cf. 𐤒 | suo] cum 𐤒.

XL. 2. timorem A* cum 𐤄, forsitan recte | et (2°) om. 𐤄 | 3. residentes super] a sedentes
super A*, forsitan cum archetypo (ex dittographia); a sedente super A² cum 𐤒 (ut vid.) et 𐤄 | 4. uti-
tur || portat (𐤄).

om. 𐤍^{RG}Z²Ψ^D | ora Γ^{M*}; opera Γ^{M2} | sua
om. Θ^{AM*} | subministravit ΣΛ¹AM*QY*Γ^{rel};
subministrat GX†Ψ^D; ministrabit Ω^{M*}.

40. illo] Z²; illius Z* ut vid., cf. 𐤄; om.
Ψ^{D*} | nequitius Y* | in om. L | comparabun-
tur C. ¶ al. comparabuntur Θ^M.

41. tunc Γ^{M*} ut vid. | in om. Θ^H |
corde] praem. tempore Ω^M | nomen dom.]
dominum Y* | ~ nomen domini et benedi-
cite X.

XL. 1. occupato G* | omnibus om. Z* |
gra(u)em XA*; grande Z* | hadam C | in
matre omnium G*XX^TΠ^{HT}; in matrimo-
nium QY* | omnium] momentum Ψ^{D*} ut vid.

2. cog.] praem. et CΣΘ^{M*} (ut vid.) |
timores] Z*; timoris S; timorem A*^w cum 𐤄;
timore Y*Φ^{RG}; timor Φ^PZ². ¶ re (lege ti-
more) S² | aduentio Y; adinventiones Ω^{re} |
expectationes T* | dies] sedes X, cf. v. seq. |
d(e)finitionis Π^HMTS*. ¶ «definitiones» Hug.

3. resid.] Z²; residentis Z²; a resi-
dente Λ^LZ*^{gsc}; a sedentes A*Q; a sedente
A²w cum 𐤄; a pr(e)sidente Ω^r. ¶ «a presi-
dente» usque «et contentio [v. 4]» hic fit
versus Hug. | sedes Π^{H*} | glorie X cum 𐤄²¹⁸ |
usque] eiusque X | in terra] G*; in terram
G²LYSΓΩagre | c(i)nere] G*S*; cinerem
G²XLYS²ΓΩagre.

4. iacinto Σ^T; iacintho T; iacincto
XΣ^CMΩa; iacyntho Θ^{M2}; iachincto Q;
yacinto S*; yacintho Z*; yacincto S²;
hiacinto Φ^{P*}Θ^H; hiacintho Γ^M; hyiacinto
Φ^G; hyacynto YZ²; hyacintho C; hyacinto
AΦ^{RP2}Θ^AZ³; hiacincto Θ^{M*}; hyacincto Λ^L
Ψ^D | porta Θ^{A*} ut vid.; portet Θ^{A2} | qui]
*** Ψ^{D*} | operitur] G*Φ^{G*}Z*; operietur
LΨ^{D*}; cooperitur G²MQYΦ^{RG2P}Θ^{AM2}Γ^A
Ψ^{D2}Ω; operatur X | ligno A*.

5. et om. CΣT | respectiois X, cf. v. 6;
+ eius et Θ^H | in cubili MY*ΘZ*Ω edd. |

<et GCAM | 40. <non GCAM | <omnia GCAM | 41. <et (1°) GCAM | <et (2°) CM.

XL. 1. ¶ occupatio XL. Ω; CVIII. MΦ; CXIII. Q; Div. sine num. Ψ^D; <occupatio GCA |
<et CAM | <a GCAM | <usque GCAM | 2. <cogitationes GCAM | <adinventio GCAM | 3. <re-
sidentes GCAM | <usque GCAM | 4. <ab GCAM | <usque GCAM | <furor GCAM | <iracun-
dia GCAM | 5. <et M.

Somnus noctis inmutat scientiam
eius
6 modicum tamquam nihil in re-
quie
Et ab eo in somnis quasi in die
respectus
7 (6) conturbatus est in visu cordis
sui
tamquam qui evaserit in die
belli
(7) In tempore salutis suae exsur-
rexit
et admirans ad nullum timo-
rem
8 Cum omni carne ab homine
usque ad pecus

et super peccatores septuplum
9 (8) Ad haec (9) mors sanguis con-
tentio et romphea
oppressiones famis et contritio et
flagella
10 Super iniquos creata sunt haec
omnia
et propter illos factus est cata-
clysmus
11 Omnia quae de terra sunt in
terram convertentur
et aquae omnes in mare conver-
tentur
12 Omne munus et iniquitas dele-
bitur
et fides in saeculum stabit

5. noctis] cum Θ ; mortis GX, cf. v. praec. | 6. ab eo in somnis] cum Θ ; ab insomnis G*T, lectio difficilis, erronea ut vid. | 9. <mors $\mathfrak{K}$? cf. Θ | et (2°) om. CXΣ | 11. omnes] cf. Θ^{493} .

somnium X | noctis] mortis GXΛ^LΠ^HΤΓ
Υ^D, cf. v. praec.; nortis eius Θ^H. ¶ ant. « noc-
tis » Rab. « mortis » Hug. | mutat Θ^H; inci-
tat X | sententiam Ω^M | eius om. A.

6. modicum + autem agre | in re-
quiem X | et om. Q | ab eo in somn.] cum Θ ;
ab insomnis G*TΓ | ab ipso XΘ^H; om. Z* |
quasi] ta(m)quam Σ^TΘ^HΩ^S | in diem Y.

7. cor turbatus AΘ^AΩ^M; praem. et
Π^HS* | in diem Q | bello Φ^G* | surrexit X |
et om. CΣ | ad nullum — 8. omni] in ras.
Ω^J2 | ad om. Q.

8. cum — pecus om. X | om*ni Φ^G |
carni CM*.

9. ad] et S | sanguis] Σ^T2 (guis in ras.);
sanguinis AQY*Θ^{AM}*(ut vid.)S; + et Θ^H
cum Θ | et (1°) om. Π^H | romphaea greblst;
romfea GXΠ^HM*; rumphea CΣ^CYZ*Υ^D
Ω^A; rumfea Σ^TM2; rompheam Λ^L*; rum-
pheam Λ^L2 | oppressionis Y*T; superuentus
Λ^LLQ, cf. Θ ; + super uentus Γ^A; + et T;
praem. et M | famis] Y*; fames GXΠ^HMY2

Θ^HZ*TΣΓΩ edd. | et (2°) om. CXΣΛ^LΠ^H
LQ | ~ et oppr. fames M | contentio Q | et
flagella] et bella Π^H; et uerbera Λ^LLQ;
uerbera Γ^{AM}2 (in ras. brev. spat.); praem. et
uerbera MΦ^P.

10. illo Θ^{AA}* | factum Z* | cataclismus
CXΣΛ^LΠ^HΥ^TΥ^DΩ^J2; cathaclysmus Θ^MΓ^A;
cathaclysmus Γ^MΩ^{MS}A; chataclismus Ω^J*;
catachysmus M*; catachismis A; cataclys-
mum Z*; diluuius Θ^A; diluuium Q. ¶ ca-
thaclysmus Θ^A.

11. omnia quae] scr. omniaque CXΣ^T
QΩ^SJa | qui S*; praem. enim Λ^LΠ^HLMYΦ
Z2ΣΓΥ^DΩ^Agel | in terra Λ^LΠ^HQ | conu.
(1°)] cum Θ A; conuertuntur X cum Θ | ~
omnes aquae relust | mare] terram X |
conu. (2°)] Λ^L*; conuertuntur Λ^L2Ω^J;
reuertentur ZΓ^{AA}st, cf. Eccl. 1, 7 et Θ .

12. omne — delebitur om. A* | omnis
manus Σ^T; praem. et Θ^H | omnem Y* |
fides + usque G* | statuit Q | ~ stabit in
schm X.

<somnus GCAM | 6. <modicum GCAM | <et GCAM | 7. <conturbatus GCAM | <tamquam
GCAM | <in (3°) GCAM | <et GCAM | 8. <cum GCAM | <et GCAM | 9. <ad GCAM | <op-
pressiones GCAM | 10. <super CAM | <et GCAM | 11. <omnia GCAM | <et GCAM |
12. ¶ omne CXIII. Q; <omne GCAM | <et (2°) GCAM.

- ¹³ Substantiae iniustorum sicut fluvius siccabuntur
et sicut tonitruum magnum in pluvia manebunt
¹⁴ In aperiendo manus suas laetabitur
sic praevaricatores in consummatione tabescent
¹⁵ Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos
et radices inmundae super cacumen petrae sonant
¹⁶ Viriditas super omnem aquam
et ad oram fluminis ante omnem faenum evelletur
¹⁷ Gratia sicut paradisus in benedictionibus
et misericordia in saeculo permanet
¹⁸ Vita sibi sufficientis operarii condulcabitur
et in ea invenies thesaurum ¹⁹ filii
Aedificatio civitatis confirmabit nomen
et super haec mulier immaculata computatur

13. manebunt] *cf. v. 12. stabit, vel v. 17. permanet; personabunt A cum* *Θ*, *cf. v. 15. sonant* | 15. sonant (*Θ*⁴⁹³) | 16. uiriditas (*Θ*)? | 18. inueniens *Ξ*? *cf. Θ* | 19. filii filii X cum *Ξ* (*ut vid.*), *cf. Θ* | haec] *cf. Θ*, *lectio difficilior*; hanc GXΣ^c, *cf. aedificatio supra*.

Adest m(a. v. 19, ciuitatis).

13. substantiae] Z*; substantia AQY Φ^{RG}Z²S; *praem.* et LTS*. ¶ uel « substantia » Iac. | iustorum Z*; iniquorum Π^{HS} | siccabuntur] Z*S*; *praem.* non Z*; siccabitur YΦ^{RG}Z²S². ¶ uel « siccabitur » Iac. | et om. Z* | in plu(u)iam Z* | manebit Z*; manebunt Θ^H; personabunt ALMYΦΘ^{AM}Z ΓΩ *edd. cum Θ*; personabit a. ¶ al. manebunt Θ^M. al. personabunt S². Rab. « personabunt » al. « manebunt » Hug.

14. in (i^o)] *praem.* et L | suas + pius *g* | sicut Ω^S | in consummationem Z* cum *Θ*; in confusione Θ^H | tabescent] T*; tabescunt T²; tabescet A*; labescunt Z*.

15. impiorum] eorum Π^H | multiplicabuntur TΨ^D; multiplicat A* | ramos + suos Z* | petrae] Z*³; petros(a)e Y*Φ^{RG}Z² | sonant] Z*; resonant Σ^cZ²; sonabunt *g*; om. ω.

16. uiriditates Λ^L; uirililas X; + uero Λ^LTSTΓ | ~ super omnem aquam uiriditas ALMQYΦΘ^{AM}Z²Ψ^DΩ *edd.* | ad horam CA Φ^PΘ^M* (*ut vid.*) ΓΨ^DΩ | ante — faenum in *ras. brev. spat.* Φ^{P2} | ante om. Λ^L*AL*MQΘ^{AM} | omnem = GXΠ^HQΦ^R*P²Z²Γ; omne Z*

cett. | (e)uellitur YT*S; (e)uellentur CΣQ. ¶ « ante omne fenum euellitur » Hug.

17. ben.] benedictionis ***S Y* | misericordiam X | in (2°) in *ras.* Γ^{M2} | s(a)eculum XΘZ*Γ^AΩωst; secula ΩJ | permanet] Y*; permanent Y²S* cum AU *spe*; habet X.

18. uita] Y*; uitam Y²Γ^A; *praem.* filii AQΘ^{AM}, *cf. v. 19. ¶* « uita sibi » Hug. | sufficientes Y*Ψ^D; + siue T | ~ suff. sibi Π^{HS} | ~ sibi oper. suff. a; ~ oper. suff. sibi Ω^S | indulcabitur Θ^H; conculcabitur Ω^M | in ea om. Ω^M | eam S*; om. Θ^H* | inueniet Θ^HΩ^{MJ}, *cf. Θ*; inueniens ω. ¶ Rab. « inueniet » Hug. | ~ inueniet in (+ ea Θ^{H2}) Θ^H.

19. filii] S*³; filii XS²Γ^AΨ^Drel cum *Θ*; filii et ωst; om. AQΘ^{AM} (*cf. v. praec.*) Ω^{M2}a. ¶ « filii » Hug. | ciuitas Γ^M* | confirmauit Λ^LAQY*T*; condulcabit Y²; condulcauit S. ¶ al. confirmabit S² | haec — 20. super om. C *per homoeoarcton* | haec] m; hanc GXΣ^cMY*Φ ΘZTΓΩagrel; hac Q. ¶ al. hanc S². « hec » Hug. | computatur] Z*S* cum *Θ*; conpotatur T²; computitur Λ^L; co(n)p(u)tabitur CY* ΦΘZ²T*S²Ψ^DΩm *edd.*

13. <substantiae GCAM | <et GCAM | 14. <(in i^o) GCAM | <sic GCAM | 15. <nepotes GCAM | <et GCAM | 16. <viriditas GCAM | <et GCAM | 17. <gratia GCAM | <et GCM | 18. ¶ vita XXIII. AΘ^{AM}; CXV. Q; <vita GCM | <et GCAM | 19. <filii M | <aedificatio GCA | <et GCAM.

- 20 Vinum et musica laetificant cor
et super utraque dilectio sapien-
tiae
21 Tibiae et psalterium suavem fa-
ciunt melodiam
et super utraque lingua suavis
22 Gratiam et speciem desiderabit
oculus tuus
et super hoc viride sationis
23 Amicus et sodalis in tempore
convenientes
et super utrosque mulier cum
viro
24 Fratres in adiutorium in tempore
tribulationis
et super eos misericordia libe-

- rabit
25 Aurum et argentum constituet
pedem
et super utrumque consilium
beneplacitum
26 Facultates et virtutes exaltant
cor
et super haec timor Domini
27 (26) Non est in timore Domini
minoratio
et non est in eo inquirere adiu-
torium
28 (27) Timor Domini sicut paradi-
sus benedictionis
et super omnem gloriam operue-
runt illum

22. tuus] cum $\mathfrak{S}^{BS}$; om. A cum $\mathfrak{S}^{AL'}$ | hoc] lectio difficilior, cf. tamen v. 19; haec CΣA cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | 24. in (1°)] et forsitan $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$ | 26. uirtus ZI, necnon forsitan $\mathfrak{K}$, cum $\mathfrak{S}$ | 27. in eo inquirere] cf. $\mathfrak{S}^C$ | quaerere A cum $\mathfrak{S}^C$.

Adsunt mx(a v. 26).

20. letificat $\Lambda^L M$ | utrumque $\mathfrak{a}$ | de-
lectatio X; om. Π^H .

21. tibia XZ*S cum $\mathfrak{S}$ | suabe X | me-
lodiam] S² (lodi corr.); medodiam Q* |
utrumque $\mathfrak{a}$ | linguam Π^H *.

22. desideravit $\Lambda^L \Pi^H \Lambda L Q Y T S^* m$ (ut
vid.) | tuus] m cum $\mathfrak{S}^{BS}$; om. $\Lambda L Q \Omega$ cum $\mathfrak{S}^{AL'}$
 $\mathfrak{H}$ | hoc] Z³ m; h(a)ec CΣALQ $\Theta^{AM} Z^* \Omega r w s c$
cum $\mathfrak{S}$; hunc Z³ | uiride sationis] cum $\mathfrak{S}$; uiri
detestationis Γ^A ; uiri testationis Γ^M | uiride]
M*Z*; uiridae $\Pi^H \Phi^P$; biride m; uirides $C \Lambda^L$
LM²Q $\Phi \Theta^{AM} Z^2 \Gamma \Omega^{MSJ^2}$ (in ras.) edd.; uerides
A | sationis] M*T*; sa(t)iones $\Sigma^T \Lambda L M^2 Q$
 $\Phi^G \Theta^{AM} T^2 \Omega m$ (ut vid.) edd.; rationis Y*; ra-
tiones $\Sigma^C \Lambda^L$; strationis X; hactiones C.

23. tempore conuenientis Z*; tem Y* |
utrisque Y.

24. fratris S* | in] Y*; om. Y²S* | eo
 Σ^C * | misericordiam S* | liberabit] Y*;
li(b)eravit $\Lambda^L \Lambda L Q Y^2 S^*$.

25. aurum — pedem om. X | consti-

tuet] S*m (ut vid.); constituit CΣ $\Lambda^L \Theta^H$;
constuet L*; constituent L²Z* cum $\mathfrak{S}$; con-
stitutio (+ et Q) Qag; et constitutio AMY*
 $\Phi \Theta^{AM} Z^2 S^2 \Omega^{MSJ^2}$ (in ras.); est constitutio
relusc; ad constitutio Ψ^D . ¶ minus recte
« et constitutio pedum » Rab. « constituet
pedem » Hug. minus recte « constituet pe-
dem » Iac. | pedem] Z*S*; pedum MQY* Φ
 $\Theta^{AM} Z^2 S^2 \Psi^D \Omega^{MSJ^2}$ (in ras.) edd.; peduum A;
peditum $\mathfrak{a}$ | consilium om. Ω^M .

26. uirtutes] Y*m; uirtus ZI $\mathfrak{x} \mathfrak{u}$ cum $\mathfrak{S}$;
uictus $\Lambda^L \Pi^H Y^2 S$ cum DEF, cf. v. 30. ¶ al.
uirtutes S². « uictus » uel minus recte « uir-
tutes » Hug. | exaltant cor] in ras. Θ^{M^2} ;
exultant cor T; exaltantur X | hoc $\Theta^H m$ |
dei $\Pi^H \Theta^H Z$ cum $\mathfrak{H}$.

27. tot. v. om. C | est (2°)] es Σ^T * |
qu(a)erere $\Lambda^L \Pi^H \Lambda L Q Y^* \Phi \Theta Z^2 \Psi^D m$; con-
quirere Z* | ~ inquirere in eo x cum $\mathfrak{S}$.

28. timor domini ~ post benedictionis
 Ω^M | omne A* | cum Ω^M .

20. <vinum GCAM | <et (2°) GCAM | 21. <tibiae GCAM | <et (2°) GCAM | 22. <gratiam GCAM |
<et (2°) GCAM | 23. <amicus GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <fratres GCAM | <et GCAM |
25. <aurum GCAM | <et (2°) GCAM | 26. ¶ facultates XXVIII. C; <facultates GCAM | <et
(2°) GCM | 27. <non GCAM | <et GCAM | 28. <timor GCAM | <et GCAM.

29 (28) Fili in tempore vitae tuae ne
indigeas
melius est mori quam indigere
30 (29) Vir respiciens in mensam
alienam
non est vita eius in cogitatione
victus
alit enim animam suam cibis
alienis
31 (29) Vir autem disciplinatus et
eruditus custodiet se
32 (30) in ore imprudentis conculca-
bitur inopia
et in ventre eius ignis ardebit
XLI. ¹ O mors quam amara est
memoria tua
homini pacem habenti in sub-

stantiis suis
² (1) Viro quieto et cuius viae di-
rectae sunt in omnibus
et adhuc valenti accipere cibum
³ (2) O mors bonum est iudicium
tuum
homini indigenti et qui mino-
ratur viribus
⁴ (2) Defecto aetate et cui de omni-
bus cura est
et incredibili qui perdit sapien-
tiam
⁵ (3) Noli metuere iudicium mortis
memento quae ante te fuerunt
et quae superventura sunt tibi
(4) Hoc iudicium a Domino omni
carni

29. est + enim CXΣA cum $\mathfrak{S}^{S2\ 108}$, forsitan recte | 32. inpudentis $\mathfrak{K}$ cum $\mathfrak{S}$.

XLI. 2. dir.] rectae CΣ | 4. sapientiam] patientiam $\mathfrak{K}$? cf. $\mathfrak{S}$.

Adsunt mb(vv. 1a, 3a, 5)x(usque ad v. 30).

29. non Φ^P | indiges A* | melior Γ^M |
est om. x cum $\mathfrak{S}$ | melius est = GΠ^H cum $\mathfrak{S}$;
+ enim m cett. cum $\mathfrak{S}^{108\ 254}$ | miri quam
 Γ^M* ; om. Q*.

30. inspiciens Ω^M | in cognitione Z* |
uictus] uitae Q cum $\mathfrak{S}$; om. $\mathfrak{w}$ | alet enim Cx;
alien G† ut vid.; aut enim $\Phi^P*\Psi^D$ | suam om.
Y* | cibus Ω^S ; cuius Σ^T ; praem. in Q | alienus
 Ω^S | ~ cibus alienis animam suam m.

31. autem] aut g; enim CΣ | et] m;
om. CΣ Φ^R | custodiet] T*; custodit T²
ut vid.

32. in opere X | prudentis $\Sigma^T\Gamma^M$;
i(n)pudentis $\Psi^D\mathfrak{w}$ cum $\mathfrak{S}$ | conculcabitur
 $\Theta^H\Gamma\Omega^S$. ¶ Rab. «conculcabitur» Hug.
uel minus recte «conculcabitur» Iac. |
~ ardebit ignis Y.

XLI. 1. homini + iusto et ALQ;
+ iniusto et $\Theta^{AM}\Omega$. ¶ Rab. non habet

«iniusto» Hug. minus recte «iniusto et»
(quod erasit man. posterior) Iac. | habentem
Y* | in substantia tua Q.

2. et (1°) om. S* | rect(a)e CΣT |
hominibus Λ^L | ualent G*X; ualentia S*;
ualentibus Θ^H ; uolenti T | acc. cib.] cibum
capere Q.

3. omni Θ^H | egenti Q | minoratur]
 Λ^{L2} (i et o in ras.); m*minoratur G*; mino-
rantur S* | in uiribus L*.

4. defecto] de peccato Y* | et (1°)
om. X | omnibus in ras. G² | ~ cura est de
omnibus X | credibili Y | perdet Λ^L*QZ* |
sapientia M*; patientiam $\mathfrak{w}\mathfrak{s}\mathfrak{t}$.

5. memorare QZ* | quae (1°)] qui
X | ante te] ante $\Theta^{M*}T^m$, cf. $\mathfrak{H}$ | fuerint
 Θ | quae (2°)] om. Γ^M | uentura Π^H*Q ;
futura X | tibi] ibi T*; om. Φ^R , cf. $\mathfrak{H}$ | haec
iudicia Γ | a om. G* Ω^M | deo Θ^H*Z* cum $\mathfrak{H}$.

29. ¶ fili XXVIII. Σ; CX. MΦ; CXVI. Q; CXXI. Γ; Div. sine num. ALYT Ψ^D ; <fili GC |
<melius GCAM | 30. <vir GCAM | <non GCAM | <alit GCAM | 31. <vir GCAM | <in (1°)
GCAM | <et (2°) GCAM.

XLI. 1. ¶ o XLI. Ω; CXI. MΦ; CXVII. Q; CXXII. Γ; Div. sine num. ALYTS Ψ^D ; <o GC |
<homini GCAM | 2. <viro GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <o GCAM | <homini GCA | <et M |
4. <defecto GCAM | <et (2°) GCAM | 5. <noli GCAM | <memento M | <et GM | <hoc GCAM.

- 6 (4) et quid superveniet in beneplacita Altissimi
Sive decem sive centum sive mille anni
7 (4) non est enim in inferno accusatio vitae
8 (5) Filii abominationum fiunt filii peccatorum
et qui conversantur secus domos impiorum
9 (6) Filiorum peccatorum periet hereditas
et cum semine illorum adsiduitas opprobrii
10 (7) De patre impio queruntur filii quoniam propter illum sunt in opprobrio
11 (8) Vae vobis viri impii qui dereliquistis legem Domini altissimi
12 (9) et si nati fueritis in maledictione nascemini
et si mortui fueritis in maledictione erit pars vestra
13 (10) Omnia quae de terra sunt in terram convertentur
sic impii a maledicto in perditionem
14 (11) Luctus hominum in corpore ipsorum
nomen autem impiorum delebitur
15 (12) Curam habe de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri magni pretiosi

6. superueniet] cf. 6¹⁰⁶ (marg.) | 7. enim om. 6 | 14. corpore] cum 6^{5*} | impiorum] cum 6⁴⁹³ | 15. bono] cum 6⁵² | thesauri magni] cum 6²⁴⁸ | pretiosi] cf. 15 (marg.).

Adsunt mb(vv. 6-7, 11-13).

6. qui Y*Θ^{M*}are; qu(a)e Θ^HΩ | superuenient Θ^HΩare; + tibi Θ^HΩ edd. | in om. Θ^H | beneplacita] M*^m (ut vid.); beneplacitum Θ^{AM}; beneplacitis M²Q; beneplacito CXΣΛ^LAΩb edd. cum 6.

7. est] ** G* | enim om. Π^{H*} cum 6 | in om. Φ^{P*} | in infernum Θ^{H*}; in inferro L*.

8. filii (1°) m; fili Λ^{L*}AΦ^GΘ^{H*}Z* (ut vid.)Γ^M | abominationum] T*m; abominationem Q; peccatorum T² | filii (2°) filii A | ~ filii peccatorum fiunt CΣ | secus] circa Z* | domos] Y*Γ^{M*}; domus Λ^LΠ^HL M*Y²ΦZTSTΓ^{M2}ΩJ; domum X.

9. peccatorum] Z*³; om. Z² | periet] Y*; peribit Λ^LΠ^HLZ*Sm (ut vid.); perit Y²Θ^H | cum] in Γ; om. Y* | semini g | eorum Ψ^D | oppr.] inproperii Θ^H.

10. queruntur] Ψ^{D*}; querantur X; querunt Ω^M; querentur LΨ^{D2}w cum 6 | sunt om. S* | in om. Z* | o(p)probrio] Y*

Θ^{M*}T*; o(p)probrium XΛ^LΠ^HY²Θ^{HM*}T² Smg.

11. derelinquistis XALM*QΓΨ^D; derelinquistis CΣ^{TC*}; dereliquitis Σ^{C2} | domini om. Ω^M.

12. nascimini XΛ^{L*}Π^HL*M*Y*Z*T Γ^Mmb | et (2°) om. rel | fueritis] S² (tis in ras.) | erit] est Γ^A | pars uestra] passuram b | pars] m; sors Θ^{HA}; mors A; spes X. ¶ al. sors Θ^M.

13. omnia + enim Ω^M | in (1°) ad Θ^H | terra S*b | conuertuntur X; *uertentur Ω^{J*} | sic] sin L* | impio b; impia Θ^{AM*}; om. Z* | a om. CΣΘ^{AM*}b | maledictio Y*; maledictio CΣb | in perditione QY*S*Γ^Mb.

14. autem om. Λ^LΨ^D.

15. cura S* | enim in ras. Ω^{J2} | remanebit Q | ibi Θ^M | mille] ille Θ^H | magni et pr(et)iosi CΣΛ^LΩa; pretiosi et magni grefbust | magni om. Z*.

6. et GCAM | <sive (1°) GCAM | 7. <non GCAM | 8. ¶ filii (1°) CXVIII. Q; <filii (1°) GCAM | <et GCAM | 9. <filiorum GCAM | <et GCAM | 10. <de GCAM | <quoniam CAM | 11. <vae GCAM | <qui G | 12. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 13. <omnia GCAM | <sic GCAM | 14. <luctus GCAM | <nomen GCAM | 15. ¶ curam CXVIII. Q; <curam GCAM | <hoc GCAM | <quam M.

- 16 (13) Bonae vitae numerus dierum
bonum autem nomen permanebit in aeuo
- 17 (14) Disciplinam in pace conservate filii
Sapientia enim abscondita et thesaurus occultus
quae utilitas in utrisque
- 18 (15) Melior est homo qui abscondit stultitiam suam
quam homo qui abscondit sapientiam suam
- 19 (16) Verumtamen reveremini in his quae procedunt de ore meo
- 20 (16) Non est enim bonum omnem

- inreverentiam observare
et non omnia omnibus bene placent in fide
- 21 (17) Erubescite matrem et patrem de fornicatione
et a praesidente et potente de mendacio
- 22 (18) A principe et iudice de delicto
a synagoga et plebe de iniquitate
- 23 (18) A socio et amico de iniustitia
(19) de loco in quo habitas 24 (19) de furto
de veritate Dei et testamento

16. in aeuum CΣ cum Θ | 17. occultus] inuisus A, cf. 20, 32 | 18. suam (2°) cum Θ; om. CΣ | 21. ~ patrem et matrem CΣ, cf. Θ | 24. de veritate] cum Θ^L (om. καί).

Adsunt mx(v. 18).

16. bonae] Z*; boni Y*; bona Z³ | uitae] Z*; uita Z² | numerum M* | in aeuo] Θ^{M*} ut vid.; in (a)e(u)um CΣLΘ^{HM2}Z*Γm edd., cf. 40, 17 et Θ; in eternum Λ^L. ¶ uel « eum » Iac.

17. disciplina X | in pacem T; et pacem L | filii] Q*; filii CXΛ^{L*}Q² | sapientiam Λ^{L*} | enim] autem Λ^LΘ^H cum ANT-M et Θ | abscondita] m cum AU spe et LUCU; + est G*X | occultus] Z*m (ut vid.); inuisus AMYΦΘ^{AM}Z²ΓΨ^DΩ edd. cum LUCU et GR-M Jb, cf. Θ. ¶ Rab. « occultus » Hug. | utriusque Y*.

18. est + enim M² | abscondet (utroque loco) Q | stultitiam — abscondit (2°) om. Π^{H*} per homoeotel. | suam (1°) om. Y* | homo (2°) om. Ω^J | suam (2°) om. CΣZ*Ψ^D cum AU spe.

19. reuertemini M*; reuertimini Λ^L M²YΦΘZSΩ^{MJ}magrel; legi nequit Ω^S | procedunt Ψ^D; pr*cedunt Φ^{G*} | de] ex Θ^H; [...] Γ^A.

20. enim om. X | omnem] Σ^{C*}; (h)ominem Σ^{C2}Z* | irreuerentiam] L*m; reuerentiam L²Ω^Mwsst | obseruare T | omnia] misericordia Ψ^D | omnibus] praem. in Ω^S | ~ omnibus omnia Γ | bene pl.] beneplacita sunt Q; placent Σ^TY*.

21. erubescere Ψ^{D*} ut vid. | matrem et patrem] M*; patrem et matrem CΣΠ^HY; a matre et (+ a M²Θ) patre Λ^{L*}M²Θm; a patre et (+ a Ω^S edd.) matre Φ^PΩ edd. cum Θ | de fornicationem Π^{H*}Y* | a om. Λ^{L†}; praem. erubescite L² | praesidentem Y* | potente] m; praem. a ALMYΦΘ^{AMS}Ψ^DΩ edd.; + et Γ^M.

22. a prin**pe G* | iudice] praem. a YΦS²Ψ^DΩ^{MSJ*} edd. | dilecto T | a (2°) et CΣ; praem. et Φ^P cum vers. copt.

23. iniustitia in ras. S²; iustitia CM* | a loco Λ^LΘ^Hw, cf. Θ; loco m ut vid.; praem. et AQΘ^{AM}Ωm (ut vid.) greist cum Θ | in] in ras. Ω^{M2}; om. Π^H.

24. furtu Σ^{T†} | de (2°) a w | et de testa-

16. <bonae GCAM | <bonum GCAM | 17. ¶ disciplinam XXV. AΘ^{AM}; CXX. Q; <disciplinam GCM | <sapientia GCAM | <quae CAM | 18. <melior GCAM | <quam GCAM | 19. ¶ verumtamen CXXI. Q; <verumtamen GCAM | 20. <non (1°) GCAM | <et GCAM | 21. ¶ erubescite CXII. MΦ; CXXIII. Γ; Div. sine num. ALYTSΨ^D; <erubescite GC | <et (2°) GCAM | 22. <a (1°) GCAM | <a (2°) GCAM | 23. <a GCM | <de (2°) GCM | 24. <de (2°) GCA.

de discubitu in panibus et ab
 offuscatione dati et accepti
 25 (20) A salutantibus de silentio
 a respectu mulieris fornicariae
 (21) et ab aversione vultus cognati
 26 (21) Ne avertas faciem a proximo
 tuo
 ab auferendo partem et non re-
 stituendo
 27 (21) Ne respicias mulierem alieni
 viri
 (22) et ne scruteris ancillam eius
 neque steteris ad lectum eius
 28 (22) Ab amicis de sermonibus
 inproperii
 et cum dederis ne inproperes

XLII. 1 Non duplices sermonem
 auditus de revelatione sermo-
 nis absconditi
 et eris vere sine confusione
 et invenies gratiam in conspectu
 omnium hominum
 Ne pro his omnibus confunda-
 ris
 et ne accipias personam ut de-
 linquas
 2 De lege Altissimi et testamento
 et de iudicio iustificare impium
 3 De verbo sociorum et viato-
 rum
 et de datione hereditatis amico-
 rum

24. de discubitu] cum $\mathfrak{S}^A$ (om. $\kappa\alpha\iota$) | et (2°)] cum $\mathfrak{S}^A$ 106 | dati et accepti] cf. $\mathfrak{H}$ ($\sim \mathfrak{S}$) |
 25. ab auersione — cognati ($\mathfrak{S}$) || 26. ne auertas — proximo tuo | 26. non om. $\mathfrak{S}$.

XLII. 1. sermonem] cum $\mathfrak{H}$ | de] cf. $\mathfrak{S}^S$ (om. $\kappa\alpha\iota$) | inueniens $\mathfrak{R}$? cf. $\mathfrak{S}$ | 3. sociorum] cum $\mathfrak{S}^{SC}$ | et (2°) om. CXΣ cum $\mathfrak{S}^{106}$.

Adest m.

mento Γ ; + et Γ^M | discubito CΣΛ^{L*}Π^H
 M*Q*YΦΘ^{AM}ZΣΓ^M | offuscationem T;
 hoffocatione C; suffocatione Θ^H; effusio-
 ne Y*.

25. salutationibus Y* | silentio + et
 Ω^S | respectu] uiso m | et om. AΘ^{M*} cum
 $\mathfrak{H}$ | ab om. L*Γ^A | auersione uul[tus] in
 ras. lat. spat. Θ^{M2} | ersione Y; aduersione
 XΣΛ^LΘ^HΓ^A; adueruersione Q; ersione Γ^M.

26. ne] *praem.* et Q; *praem.* ** G* |
 faciem + tuam YΘ^Hre | a] cum Ω^M; om.
 ΣA†Γ^{M*} | tuo] m; + et Λ^LΠ^HALMQYΦ
 ΘZ²S²Ψ^DΩ^{MJ} edd. cum $\mathfrak{S}^I$. ¶ «et ab»
Hug. | ab om. L | auferendo] Θ^{A2} (au in ras.);
 oferendo Q | patrem m.

27. mulierem] *praem.* in X.

28. ab amicis] Γ^{M2} (ult. i corr.); *praem.*

et L; *praem.* caue ΩJare; + caue s. ¶ qui-
 dam male ponunt in textu «caue» *Hug.* |
 dedecris m ut vid. | i(n)properis Λ^{L*}AY*Z*
 T*S*.

XLII. 1. duplicis S*; duplicem Y* |
 auditus] ***** G* | sermones T | aeris
 Y* | confusione] con***** S* | omnium
 om. Z* | ne (1°) neque Y; non Ω^{SJ}. ¶ uel
 «ne» *Iac.* | et (3°) Z*; om. Λ^LAM*Y*Φ
 ΘZ²m | ne (2°) nec Y*; om. Q | aspicias L |
 derelinquas Q.

2. et (2°) om. XAQΘΩ^{SJ}m | iudicia
 Θ^H | iusti facere Z*.

3. de (1°) *praem.* et T re | et (1°)
 + de T | uiatorum] impiorum S. ¶ al. et
 uiatorum S² | et (2°) om. CXΣΘ^HZ* cum $\mathfrak{S}$;
 [...] m | donatione Ω^M; elatione Ψ^D.

<de (3°) GCAM | <et (2°) CM | 25. <a (1°) GCAM | <a (2°) GCAM | <et GCAM | 26. <ne
 GCAM | <ab GCAM | 27. <ne (1°) GCAM | <et GCM | <neque GCAM | 28. ¶ ab CXXIII.
 Γ; <ab GCAM | <et GCAM.

XLII. 1. ¶ non XLII. Ω; CXIII. MΦ; *Div. sine num.* Ψ^D; <non GCA | <de CM | <et
 (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | ¶ ne (1°) CXXII. Q; <ne (1°) GCAM | <et (3°) GCAM | 2. <de
 (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 3. <de (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

- ⁴ De aequalitate staterae et ponderum
et de acquisitione multorum et paucorum
⁵ De corruptione emptionis et negotiatorum
et de multa disciplina filiorum
Servo pessimo latus sanguinare
⁶ Super mulierem nequa bonum est signum
⁷ (6) Ubi manus multae sunt clude
(7) et quodcumque trades numera et adpende
datum vero et acceptum omne

- describe
⁸ De disciplina insensati et fatui
et de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus
et eris eruditus in omnibus
et probabilis in conspectu omnium virorum
⁹ Filia patri abscondita est vigilia
et sollicitudo eius auferet somnum
Ne forte in adulescentia sua adultera efficiatur
et commorata cum viro odibilis fiat

4. de (1°) et de T cum Θ^{248} | 5. corruptione] $\delta\iota\alpha\phi\theta\omicron\rho\alpha\varsigma$? cf. Θ ; correptione GCΣ, forsitan cum archetypo | et (1°) om. X cum $\Theta^{SAL'}$ | ~ filiorum disciplina G | seruo] *praem.* et A cum Θ | 7. numera] cum Φ | omne] cum $\Theta^{SAL'}$ | 8. et (2°) om. CXΣ | in omnibus] $\mathfrak{K}$? cf. Θ | uirorum] uiuorum X cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ | 9. patri] cum Θ ; patris CXΣA, *lectio facilior* | somnum] somnium CΣCA, *erronee, sed forsitan cum archetypo* | adultera] adulta $\mathfrak{K}$ cum Θ | cum uiro] $\mathfrak{K}$ ut vid.; om. Θ ; cf. v. seq.

Adest m.

4. de qualitate m; *praem.* et $\Lambda^L\Pi^HL$ TS, cf. Θ^{248} | staterum Z* | et (2°) Z*; om. XMQY* $\Phi\Theta^H Z^2\Omega m$ edd. cum Θ .

5. de (1°) — filiorum] in rubrica S; *praem.* et Γ | correptione GCΣ $\Lambda^L\Theta^H T^2$; corruptionis Y*; correptionis T*; corr*ptione m | emptionis] uinctionis T | et (1°) m cum Θ^B ; om. X cum $\Theta^{ACSL'}$ | negotiarum $\Gamma^M m$ | et (2°) m; om. XQ $\Theta^H Z^2$ | ~ filiorum disciplina G; + et ALMY $\Phi\Theta Z^2 TS^2$ $\Psi^D\Omega m$ edd. cum Θ | de seruo Γ; sermo T.

6. muliere Z* ut vid., cf. Θ | nequa = Q; nequam cett.

7. ~ multe manus sunt ΩJ; ~ multę sunt manus Λ^L . ¶ uel « manus multe » Iac. | clude] Y²Z*S*m; clude Λ^L *; claude Λ^{L2} LMQY³ $\Phi Z^2 S^2 \Omega are\{b\}st$; clude T Ψ^D ; claudae g; clande Y*; elude Θ^{A*} ut vid. ¶ clude M | et (1°) $\Pi^H M^2$ (in ras.); om. Π^H |

quod cum Q; quecumque Ω^S. ¶ « quodcumque » Hug. | tradis S*m; tradas Φ^G | munera $\Lambda^L\Gamma^M*\Omega^{MS}$ | adperde Γ^M* ; adp*hende T | dotum m ut vid. | uero om. X | omnia M*; om. X, cf. Θ | discib(e) $\Lambda^L Z^* T$; scribe X; rescribe Γ^M* .

8. de — fatui] in rubrica AL | ins.] m; sensati XY* | et (2°) om. CXΣ $\Lambda^L Y^* \Psi^D$ | iudicantur X; iucundantur Θ^H | ab om. T† | adul.] infantibus m | probabis Y* | uirorum] ui(u)orum X $\Psi^D \{w\}t$, cf. Θ | ~ uiuorum omnium LΩ^M.

9. filia patri = GΓ cum Θ ; fili a patre Z*T*; filia patris a patri S*; filia matris Ω^S; filia patris m cett. | auferet] Y*m; aufert Y²Z*ST^{M†}ΩJ edd. ¶ aufert Σ^C | somnium CΣCAQ* $\Phi^P\Theta^{AM}\Gamma^M*$ (ut vid.) | sua om. Θ^{AM*} | adulter T; adulta $\{w\}t$ | cum morata $\Theta^H T$ | ~ cum uiro commorata Ω^{MS} edd., cf. v. seq.

4. <de (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 5. <de (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <seruo GCAM | <latus M | 6. ¶ super CXXIII. Q; <super GCAM | <bonum M | 7. <ubi GCAM | <et (1°) GCAM | <datum GCAM | 8. ¶ de (1°) CXIII. MΦ; CXXV. Γ; <de (1°) GC | ¶ et (2°) Div. sine num. A, ratione tituli praecedentis; <et (2°) GCM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCAM | 9. ¶ filia XXVI. A Θ^{AM} ; CXXIII. Q; <filia GCM | <et (1°) GCAM | <ne GCAM | <et (2°) GCAM.

- 10 Nequando polluatur in virginitate sua
et in paternis suis gravida inveniat
Ne forte cum viro commorata transgrediatur
aut certe sterilis efficiatur
- 11 Super filiam luxuriosam confirma custodiam
nequando faciat te in opprobrium venire inimicis
A detractatione in civitate et abiectione plebis
et confundat te in multitudine populi
- 12 Omni homini noli intendere in specie
et in medio mulierum noli commorari

- 13 De vestimentis enim procedit tinea
et a muliere iniquitas viri
- 14 Melior est iniquitas viri quam benefaciens mulier
et mulier confundens in opprobrium
- 15 Memor ero igitur operum Domini
et quae vidi adnuntiabo
in sermonibus Domini opera eius
- 16 Sol inluminans per omnia respexit
et gloria Domini plenum est opus eius
- 17 Nonne Dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua

10. sua] cum Φ | 11. firma CXΣ, cf. 26, 13 | uenire om. Θ | populi] cum Θ^{493} | 13. uiri] ex v. seq., iam in PS-CY sng, cum $\mathfrak{R}$ ut vid. | 14. est om. A cum Θ | 16. opus] operis G*X, erronee.

Adest m.

10. polluatur] Φ^{G*} ; polluator Φ^{G2} ut vid. | in (1°) om. Y* | uirginitatem suam Y* | suis om. CΣ. ¶ «et in paternis suis» Hug. | inuideatur Y | ~ inueniatur grauida Γ | uiro + suo T* | sterilem Σ^T.

11. conf.] m; firma CXΣΛ^LΠ^HZ*S* ΩJ*, cf. 26, 13; constitue Ω^S; constituas Ω^M | custodia Z* | ~ te faciat g | uenere Q* ut vid. | ~ inimicis uenire Λ^L; + tuis L*Ω^M | in opprobrium uenire inimicis in ras. brev. spat. ΩJ² | detractatione = GCALZ; detractatione m cell. | obiectione relusc | in multitudinem XAQΘ^{AM*}.

12. in speciem XTΨ^D; in faciem L | commorare XΣm.

13. uest.] m cum PS-CY sng et Θ ; uesti-

mento CΣS | enim om. Q cum PS-CY | procidit Ψ^D | a] de Y* | iniquitatis Φ^FΩ^{M*} | uiri] Θ^{M2} (alt. i corr.); uiro ALQ.

14. est] cum PS-CY sng; om. Π^HAL Θ^{AM*}; + enim Ω^S edd. | benefaciens mulier] Ψ^{D*}; ~ m. b. Ψ^{D2}Ωrelusc | et — opprobrium om. C.

15. memor ergo Xm; melior ero Ω^M | nuntiabo Q*; adn***bo G* | eius + respexit T².

16. per in ras. ΩJ²; super Z* | opus] m cum Θ ; operis G*(ut vid.)XΠ^HTS. ¶ al. opus S² | illius Z*; om. Y.

17. dominus (1°) Π^{H*}; deus Π^{H3} | ~ sanctos fecit dominus Ψ^D | narrare Λ^L; enarre Σ^C | omnia om. Θ^H | sua]

10. <nequando GCAM | <et GCAM | <ne GCAM | <aut CAM | 11. <super GCAM | <ne GCAM | <a GCAM | <et (1°) GCAM | 12. ¶ omni CXXV. Q; <omni GCAM | <et GCAM | 13. <de GCAM | <et GCM | 14. <melior GCAM | <quam CM | <et GCAM | 15. ¶ memor XXXVIII. CΣ^C; CXXVI. Q; Div. sine num. Σ^TY; <memor GAM | <et GCM | <in GCA | 16. <sol GCAM | <et GCAM | 17. ¶ nonne CXV. MΦ; CXXVI. Γ; <nonne GCA.

quae confirmavit Dominus om-
nipotens stabiliri in gloria sua
18 Abyssum et cor hominum inve-
stigavit
et in astutia illorum excogitavit
19 (18) Cognovit enim Dominus om-
nem scientiam
et inspexit in signum aevi
(19) Adnuntians quae praeterie-
runt et quae superventura sunt
revelans vestigia occultorum
20 Non praeterit illum omnis cogi-
tatus
et non abscondit se ab eo ullus
sermo

21 Magnalia sapientiae suae deco-
ravit
qui est ante saeculum et usque
in saeculum
Neque adiectum est 22 (21) neque
minuitur
et non eget alicuius consilio
23 (22) Quam desiderabilia omnia
opera eius
et tamquam scintillam quam est
considerare
24 (23) Omnia haec vivent et ma-
nent in saeculum
et in omni necessitate omnia
obaudiunt ei

18. hominum *om.* Θ | 21. qui] *cum* $\Theta^{AL'}$ | 22. minuitur] *cum* Θ ; minuetur CΣA; *legi nequit* (*forsitan* minitur) G* | 23. scintillam quam] scintilla aquae CΣC; scintilla quam X, *forsitan cum* $\mathfrak{K}$ (*σπινθηρ* ος?) | 24. et in omni] *cum* Θ | ei] *cf.* Θ .

Adest m.

eius $\Lambda^L \Theta^H$ | quae] quia CΣ; et L | confir-
mauit] Z*; confirmabit $X\Phi^{RG} \Theta^{HZ} \Psi^D \Omega^{MS}$ |
dominus (2°) deus Ω^M | stabilire $\Theta^H T \iota \upsilon \sigma \tau$;
stabilis AQ $\Theta^{AM*} \Omega$. ¶ uel stabilis M. Rab.
«stabilis» Hug. | in gloria] omnia opera Θ^H .

18. hominum] Y*; hominis $\Pi^H Y^2$
 $\Theta^H S^m$ | inuestigauit] Z*S*; inuestigabit
 $XMY\Phi \Theta^{HZ} S^2 \Psi^D \Omega^{MS} m$. ¶ Rab. «inuesti-
gavit» Hug., *item* Iac. | et (2°) *om.* Q* | in
om. Λ^L | astutia + *** Q* *ut vid.* | eorum
 $X\S \Theta^H \Omega^{MS}$ *edd.* | excogitauit] M*Z*S*;
excogitabit $XM^2 Y\Phi \Theta^H Z^2 S^2 \Omega^{MS}$. ¶ Rab.
«excogitauit» Hug.

19. scientiam] sententiam $\Omega^{M\uparrow}$ | in]
m cum Θ ; *om.* QY $\Phi^P \Theta^{AM*} \Psi^D$ | sinum Z* |
aeui] eius Ψ^D | adnuntians] adhuc X |
praeterierint S* | superventura] T²; praeventura
T²; uentura T* | et reuelans Z* *cum* Θ ;
reuelat Z² | mysteria Θ^{HA} . ¶ al. uestigia Θ^A .
al. mysteria Θ^M | oculorum $X\S Z^2 S^m r$.
¶ al. occultorum S².

20. non (1°) Z² (*in ras.*) m; *praem.* et
AQY² S Ω | praet.] m; praeteriit TT Ω^M , *cf.*

Θ ; praeteriet Θ^H | cogitatio Z* | et non]
nec X | abscondet $GXL^L Q \Theta \Psi^D m$ | eo *om.*
 Ω^{M*} | ullus *in ras.* Ω^{I^2} ; omnis Σ.

21. suae *om.* Σ^T | decorabit $X\S \Sigma^C \Theta^H m$ |
qui] Z*m; qu(a)e $\Lambda^L MY\Phi Z^2 S^2 \Omega^{ag}$. ¶ «que
est ante» Hug. | saeculum (1°) m; scia X |
adi.] m *cum* Θ ; abiectum CΣYS Ψ^D | est
+ ei Z *cum* PS-VIG Var.

22. minuitur] Y*T*; minuetur CΣΠ^H
ALMQY² $\Theta^{HAM*} Z^2 T^2 S^2 \Gamma \Psi^D ag$; minuētur
S*; minuentur mē; min*ur G*; diminue-
tur Λ^L | non eget] negat CΣ | eget] Ω^{I^2}
(*in ras.*) m (*ut vid.*); egit XZ*T; erit Y | con-
siliū XT*S*Γ.

23. omnia *om.* Σ^T; *praem.* sunt Ω |
scintillam = GAL*Q $\Theta^{M*} S^2 \Omega^{M*} J$; scintilla
m (*ut vid.*) *cell.* ¶ ant. «scintilla» Iac. |
quam] Z*; qu(a)e Σ^TY $\Phi Z^2 \Gamma \Psi^D \Omega^{are} \iota \upsilon \sigma \tau$;
aqu(a)e CΣC; *om.* m *cum* Θ . ¶ qu(a)e Θ^M
S² | desiderare CΣ.

24. uiuunt Ω *edd.* | manet Σ^{C*} *ut vid.* |
et (2°) *om.* m (*ut vid.*) *cum* Θ | omnia (2°)
m *cum* Θ ; *om.* CΣ | obaudiant Σ^C T^M.

<quae GCAM | 18. <abyssum GCAM | <et (2°) GCAM | 19. <cognovit GCAM | <et (1°) GCAM |
<adnuntians GCAM | <et (2°) GM | <revelans GCAM | 20. <non (1°) GCAM | <et CAM |
21. <magnalia GCAM | <qui GCAM | <neque GCAM | 22. <et GCAM | 23. <quam (1°)
GCAM | <et GCAM | 24. <omnia (1°) GCAM | <et (2°) GCAM.

25 (24) Omnia duplicia unum contra
unum

et non fecit quicquam deesse

26 (25) Uniuscuiusque confirmavit
bona

et quis satiabitur videns gloriam
eius

XLIII. ¹ Altitudinis firmamentum
pulchritudo est

species caeli in visione gloriae

² Sol in aspectu adnuntians in exitu
vas admirabile opus Excelsi

³ In meridiano exurit terram
in conspectu ardoris eius quis
poterit sustinere

(4) Fornacem custodiens in operi-
bus ardoris

⁴ tripliciter sol exurens montes
Radios igneos exsufflans
et refulgens radiis suis obcaecat
oculos

⁵ Magnus Dominus qui fecit illum
et in sermonibus eius festinavit
iter

⁶ Et luna in omnibus in tempore
suo

ostensio temporis et signum aevi

⁷ A luna signum diei festi
luminare quod minuitur in con-
summatione

XLIII. 1. pulchritudo] cf. $\mathfrak{H}$ | 3. meridiano] cum $\mathfrak{S}$ | exuret GCX Σ | terram] cum $\mathfrak{H}$; + et
A cum $\mathfrak{S}$ | 4. suis] cum $\mathfrak{S}$ | 6. ostensio temporis] cf. $\mathfrak{H}$ | 7. in consummationem GCX Σ , forsitan
cum archetypo, ex ditlographia ante mensis.

Adest m.

25. unum contra unum] unum $\Pi^{\mathfrak{H}*}$
Z*; contra unum M Φ Z³ $\Psi^{\mathfrak{D}}$ | fecit] defe-
cit X.

26. uniuscuiusque] praem. et Θ | con-
firmavit] Z*S*m (ut vid.); confirmabit XM Φ
 Θ Z²TS³ $\Psi^{\mathfrak{D}}$ Ω ag | bona] uota X | qui $\Lambda^{\mathfrak{L}*}$ |
satiabitur — eius] sciens confirmabit forti-
tudinem eius $\Omega^{\mathfrak{M}*}$. $\mathfrak{H}$ | « gloriam eius » quod
amplius est ibi non est de textu Hug. |
satiabitur] $\Theta^{\mathfrak{M}2}$ (sati in ras.).

XLIII. 1. altitudines T | pulchritudo
+ eius $\Sigma^{\mathfrak{T}}\Lambda^{\mathfrak{L}}\mathfrak{Y}\Phi\Theta^{\mathfrak{H}\mathfrak{M}}\mathfrak{Z}^2\mathfrak{T}^2\mathfrak{S}\Psi^{\mathfrak{D}}\Omega$ edd. $\mathfrak{H}$ Rab.
« pulchritudo eius et species » Hug. | est]
Z*T*; om. $\Sigma^{\mathfrak{T}}\Lambda^{\mathfrak{L}}\mathfrak{Y}\Phi\Theta^{\mathfrak{H}\mathfrak{M}}\mathfrak{Z}^2\mathfrak{T}^2\mathfrak{S}\Psi^{\mathfrak{D}}\Omega$ ag cum
 $\mathfrak{S}$ | speciae $\Gamma^{\mathfrak{M}}$ | uisiones X $\Theta^{\mathfrak{H}\mathfrak{M}*}\Psi^{\mathfrak{D}}$;
uisionis Y* | gloriae + eius M.

2. sol] sed $\Gamma^{\mathfrak{A}}$ | adn.] inluminans Q |
in exitu] Z*; exitu Y* $\Phi\Psi^{\mathfrak{D}}$; exitum Z³.
 $\mathfrak{H}$ Rab. « in exitu » Hug. uel « exitum »
Iac. | ~ ammirabileus $\Sigma^{\mathfrak{T}}$.

3. exurit = ALM $\Phi\Theta$ Z Ω alust cum $\mathfrak{S}$;
exurat $\Lambda^{\mathfrak{L}*}$; exuret cett. cum $\mathfrak{S}^{263}$ | terram]
Y²; terrae Y*; + et ALMQY² $\Phi\Theta$ ZS² Γ
 $\Psi^{\mathfrak{D}}\Omega^{\mathfrak{S}\mathfrak{J}}$ edd. cum $\mathfrak{S}$ (non autem $\mathfrak{H}$) | qui $\Theta^{\mathfrak{M}*}$ |
sustineret $\Sigma^{\mathfrak{T}}$ | ardoris (2°)] A² (a in ras.);
arboris X | ~ ardoris (Θ)peribus C Σ .

4. exurens] Y*; exuret $\Pi^{\mathfrak{H}}\mathfrak{L}\mathfrak{Y}^2\Theta^{\mathfrak{H}\mathfrak{S}}$ |
radius igneus Y* | exflans Y* | radiis] X³
(iis in ras.) | obcecat Z*; obcecauit Z³ |
oculus $\Theta^{\mathfrak{A}*}$.

5. in om. X | festinauit iter] festinaui-
tur C; festinabitur Σ | festinauit] $\Gamma^{\mathfrak{M}*}$;
festinabit GXMZ*TT $\Lambda^{\mathfrak{M}2}\Psi^{\mathfrak{D}}$.

6. et om. AQ $\Theta^{\mathfrak{A}\mathfrak{M}}$ | omnibus + tem-
poribus $\Theta^{\mathfrak{H}}$. $\mathfrak{H}$ Rab. « in omnibus in tem-
pore » Hug. | in (2°) om. $\mathfrak{T}$ | ostensio tempo-
rum $\Theta^{\mathfrak{H}}$ cum $\mathfrak{S}$.

7. diei festi in ras. $\Theta^{\mathfrak{M}2}$ | quod] qui
 $\Psi^{\mathfrak{D}}$ | minuetur C Σ Q Γ | in consummatio-
nem GCX Σ $\Lambda^{\mathfrak{L}}\Theta^{\mathfrak{H}\mathfrak{T}}$.

25. <omnia GCAM | <et GCAM | 26. <uniuscuiusque GCAM | <et GCAM.

XLIII. 1. $\mathfrak{H}$ altitudinis XLIII. Ω ; CXVI. M Φ ; CXXXVII. Γ ; Div. sine num. ALYTS $\Psi^{\mathfrak{D}}$;
<altitudinis GC | <species GCM | 2. <sol GCAM | <vas GCAM | 3. <in (1°) GCAM | in (2°)
GCM | <fornacem GCAM | 4. <tripliciter GCAM | <radios GCAM | <et CM | 5. <magnus
GCAM | <et GCAM | <iter A | 6. <et (1°) GCM | <ostensio GCAM | 7. <a GCAM |
<luminare GCM.

- ⁸ Mensis secundum nomen eius
est
crescens admirabiliter in con-
summatione
- ⁹ (8) Vas castrorum in excelsis
in firmamento caeli resplendens
- ¹⁰ (9) Species caeli gloriosa stella-
rum
mundum inluminans in excelsis
Dominus
- ¹¹ (10) In verbis Sancti stabunt ad
iudicium
et non exardescunt in vigiliis
suis
- ¹² (11) Vide arcum et benedic qui
fecit illum
valde speciosus est in splendore
suo
- ¹³ (12) Gyrauit caelum in circuitu
gloriae suae
manus excelsi aperuerunt illum
- ¹⁴ (13) Imperio suo adceleravit ni-
vem
et adcelerat coruscationes emit-
tere iudicii sui
- ¹⁵ (14) Propterea aperti sunt the-
sauri
et evolaverunt nebulae sicut aves

8. in consummatione] *cf. v. praec.*; in consummationem CXΣA; in conmutatione R? *cf. S* | 9. resplendens + gloriosum A; + gloriosa ΠMΘ, *cf. v. seq.* | 10. gloriosa] *cum archetypo ut vid.*, *cf. v. praec.*; gloria ΑΠMΘ *cum R* (ut vid.) et S | mundum] *cum S*^V; mundus R? | dominus] *cum S*^{BS*} | 11. sanctis (ante stabunt) CΣ *cum S*^B | exardescunt] *cum S*²⁴⁸; deficient A *cum S* | 12. illum] *cum S*^{AC} | 13. suae] *cum R* | aperuerunt] abtauerunt CΣ, *cf. S* | illum] *cum S*¹⁰⁶ | 14. adcelerat (S) || emittere.

Adest m.

8. mensi S*; mense QY*; mens Ψ^D | secundum] Z*; secundo Q; secundus ΘZ² | eius] in ras. Z²; om. Φ^P | mirabiliter *edd.* | in consummationem CXΣAΘZ*Ωag.

9. uasa G*(ut vid.)LS*Ψ^D; + igitur Ω^M. ¶ Rab. «uas castrorum in excelsis» Hug. | castrorum] Y*; astrorum G*(ut vid.) Y²; castorum QΩ^M | in excelsis om. Ω^M | in (1°) om. Y* | firmamentum X | resplendent Ψ^DE; respondens M*; + gloriosa Λ^L Π^HMY*3ΦΘZ²SΨ^DΩJ, *cf. v. seq.*; + gloriosum A; + gloriosam L; + glorios(e) Qagelbst; + gloria Y². ¶ Rab. «glo[riosa]» Hug.

10. gloriosa = GCXΣTS*Γ; gloria *cett.* *cum S*; + est Z* | mundum om. X | deus X.

11. in (1°)] *praem.* et Λ^L | sancti = GA M²Θ^HZTΩ^{MS}atwt *cum S*; sanctus X; sanctis *cett.* *cum S*^B. ¶ «sanctis» Hug. Rab. ant. «sanctis» Iac. | stabit iudicium Z* *cum R*.

¶ «stabunt ad iudicium» Hug. | exardescunt = GCΣΠ^HQΘ^HZ*TSr *cum S*²⁴⁸; exardescens X; deficient *cett.* *cum S*. ¶ al. non deficient S² | in (2°)] ad Π^H; om. Θ^H | uigiliis suis Π^H*; uigilias suas Π^H².

12. uidi Λ^L* | arcum] Ω^M² (rc in ras.) | qui] *praem.* eum arelbst | ualde speciosus] uel despeciosus Y* | est] et CΣ; + et Ψ^D | in labore suo Θ^H.

13. girauit CΣ^rΛ^LAΘΓΨ^DΩa; girabit XΣ^cT | in c.] in splendore S; *praem.* et XΓ^M; + in (om. Φ^P) splendore MΦ^P. ¶ al. in circuitu S² | apperuerunt Θ^H; apparuerunt XΦ^P; abta(u)erunt CΣΛ^L, *cf. S*. ¶ aperuerunt X. al. aptauerunt Θ^M.

14. adcelebrauit AΨ^D; adcelebrabit X | et om. Q | coruscationis T | iudiciis suis S*.

15. uola(u)erunt XΘ^HZ* | neb.] nubes XΣ^c*, *cf. v. seq.*

8. <mensis GCA | <secundum M | <crescens GCAM | 9. <vas GCAM | <in (2°) GCM | 10. <species GCAM | <mundum GCAM | 11. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 12. <vide GCAM | <valde GCAM | 13. <gyrauit GCAM | <manus GCAM | 14. <imperio GCAM | <et GCAM | 15. ¶ propterea CXXVIII. Γ; <propterea GCAM | <et GCAM.

- 16 (15) In magnitudine sua posuit
nubes
et confracti sunt lapides gran-
dinis
17 (16) In conspectu eius commove-
buntur montes
et in voluntate eius adspirabit
notus
18 (17) Vox tonitruui eius exprobra-
vit terram
tempestas aquilonis et congre-
gatio spiritus
19 (17) Sicut avis deponens ad se-

- dendum aspargit nivem
et sicut lucusta demergens de-
scensus eius
20 (18) Pulchritudinem caloris eius
admirabitur oculus
et super imbrem eius expaves-
cet cor
21 (19) Gelum sicut salem effundet
super terram
et dum gelaverit fiet tamquam
cacumina tribuli
22 (20) Frigidus ventus aquilo flabit
et gelabit cristallus ab aqua

18. exprobrauit] *cum* S; uerberauit A, *cf. forsitan* S^o | 19. aues XT *cum* S, *forsitan* cum R | deponens || ad sedendum | 20. caloris] *cum archetypo ut vid.*; coloris CΣ, *lectio faciliior*; candoris A *cum* R (*ut vid.*) et S | expauescit CXΣA | 21. effundit CXΣ, *forsitan recte* | fit CΣ *cum* S, *id.* | tamquam] *cf. D* | 22. flabit et gelabit] *cum* S; flauit... gelauit GCΣA, *forsitan cum archetypo.*

Adsunt mx(v. 22).

16. in] *praem.* et T | suae Φ^P | confr.] compacti C. ¶ cōpacti Σ^c. al. compacti sunt Θ^M | lapides] *praem.* in C.

17. eius (1°) Z² (e in ras.) | et om. S* *cum* S^{BS} | adspirabit] *cum* S; a(d)spirauit Σ^T Λ^LΠ^HALMQYΘ^HZSΓagrel; et spirabit Φ^P. ¶ uel « aspirauit » Iac. | notus] L*M*Y*S*; nothus Π^HL²M²Y²Φ^ΘS²Γ^AΨ^DΩa; uentus X.

18. tonutruui Φ^G; thonitruui ΣΓ^A | exprobrauit = CΣΠ^HZ*ΣΓ^Mω *cum* S; exprobrauit Q; exprobrabit GXΘ^HTT^Am; uerberabit Θ^{AM}Ωst; uerberauit *cell.*, *cf. S^o.* ¶ al. uerberauit S². « uerberauit » Rab. « exprobrauit » Hug. uel « uerberauit » Iac.

19. sicut aues XYZ*TS* *cum* S; *praem.* et Λ^LY*ΦZ²Ψ^DΩ *edd.* | deponentes Z*, *cf. S* | adspargit Z*; a(d)sp(a)rget ΘS; expergit Z² | niuem] nubem T | luc. dem.] lucus ademergens Z*. ¶ « locusta demergens » Hug. | locustam Ψ^D | discensus GLT Γ^M; ascensus m; ascensu Θ^H. ¶ « descensus eius » Hug. | eius] suo Θ^H.

20. caloris = G*(*ut vid.*)XT; candoris Π^HAQΘZ*Ω *edd. cum* S; coloris *cell.* ¶ al. coloris Θ^M. Rab. ant. « coloris » Iac. | admirabitur — eius (2°) om. C *per homoeotel.* | admiratur L | expauescet] *cum* S; expa(u)escit CXΣΛ^LAYΦZ*T*ΓΨ^DΩm(*ut vid.*) agrel.

21. gelum] Y*S*m; gelu*** Θ^A; gelus ΣT; gelu CΣΛ^L*MY²ΦΘ^HA²MZS²Γ^AΨ^DΩ *edd.*; celum Γ^A | sal Z* | effundit CXΣZ* TS* | dum] quum Θ^HZ* | gela(u)erint XΠ^H; zelauerit A; flauerit Θ^HΩ, *cf. v. seq.* ¶ « flauerit » Hug. ant. « gelauerit » Iac. | fiet] m; fient XΠ^HLZ*S; fiat QZ³; fit CΣ Y*Θ^H *cum* S | acumina Θ^HΩ^r. ¶ Rab. « acumina » Hug. | triboli S.

22. rigidus Ω^M | uento Y* | flabit = X Θω *cum* S; flauerit Ω^M; flauit *cell.* | gelabit = XQΘω *cum* S; gelauerit Ω^M; eleuabit m *ut vid.*; gelauit *cell.* | cristallus GΦ^PΘ^AΓ^A grelvst; crystalus x; chrisytallus QY*S*Ψ^D; chrystallus Φ^R; xristallus X; xp̄cstallus Ω^M; crystallos G; chriallos Y² | ab] ex L |

16. <in GCAM <et GCAM | 17. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 18. <vox GCAM | <tempestas GCAM | 19. <sicut (1°) GCAM | <et GCAM | 20. <pulchritudinem GCAM | <et GAM | 21. <gelum GCAM | <et GCAM | 22. <frigidus GCAM | <et (1°) GCAM.

Super omnem congregationem
aquarum requiescet
et sicut lorica induet se aquis
23 (21) Devorabit montes et exuret
desertum
et extinguet viridem sicut ignem
24 (22) Medicina omnium in festi-
nationem nebulae

ros obvians ab ardore venienti
humilem efficiet cum
25 (23) In sermone eius silebit ventus
et plantavit illum Dominus Hiesus
26 (24) Qui navigat mare enarrat
periculum eius
et audientes auribus non admi-
rabimur

22. congregationem] cum Θ ; confractionem G^* (ut vid.) X, erronee] requiescet] cum Θ ; requiescit GCΣA, cf. supra | 24. in festinatione CΣ | uenienti] om. Θ ; praem. et GX | humilem] hila-rem $\mathfrak{K}$? cf. Θ | eff.] cf. Θ ; efficit GX; effecit CΣ; cf. v. 22 | 25. siluit A; soluit C | uentus + cogitatione sua placabit abyssum A cum Θ et forsitan $\mathfrak{K}$ (||in sermone — uentus) | hiesus om. CΣ | 26. narrat CΣ | pericula A | non] nostris Θ^H cum Θ ; nos $\mathfrak{K}$?

Adest mx(v. 22).

omnem om. Σ^T | confractionem XTSx; contractionem Θ^Hm (ut vid.); con*****onem G^* . $\mathbb{H}$ al. congregationem S^2 . minus recte « congregationem » uel « contractionem » Hug. | requiescet = XQ $\Theta^{HAM*}\Gamma^A\Omega^Sx$ edd., cf. Θ ; requies Z²; om. Y^{*}; requiescit cell. | lor.] M^{*}m; lurica M²Q^{*}Y^{*}TS^{*}x; loriga Z^{*}; lorica $\Theta\Gamma^A$; luricam Γ^M | induit $\Lambda^L\P^HAY\Phi\Theta ZTS\Omega^{MS}mx$.

23. de(u)orauit $\Sigma^T\Lambda^L\P^H\Lambda LMQYS^*$; praem. et Y $\Phi^{RG}Z^2S^2Y^D\Omega$ edd. | et (1°)] m cum Θ ; om. CΣ $\Pi^H Z^*$ | ~ desertum exuret Q cum Θ | et (2°) om. Σ^T | ext.] m; extinguit G $\Pi^HY^*TS^*\Gamma^{AM*}\Omega^{M*}$ | uiride MY $\Phi\Theta^{AM}Z\Gamma^YD\Omega m$ (ut vid.) edd. $\mathbb{H}$ « uiride » Hug. | ignem] Θ^H* ; ignis Θ^Hm cum Θ ; igne Ω^Jt . $\mathbb{H}$ « sicut igne » id est nimio calore Hug.

24. medicinam XQ; sanitas Z^{*} | in festinationem = $G\Lambda^L\Lambda T^YDm$ (ut vid.), cf. Θ ; infestatione $\Sigma^CZ\Gamma^{AM*}$; infert omnem X; in festinatione cell. | ~ obuians ros Ω^S ; praem. et ALQ Θ^{AM} edd. | ab ardore] ardori $\Theta^H\Omega^{MS}m$. $\mathbb{H}$ Rab. « obuians ardori » planior est hec littera Rabani Hug. | uenienti] praem. et GX $\Pi^HY^2\Theta^H TS^*Y^Dm$ (ut vid.) | uenienti] uenti Q $\Theta^{AM*}\Gamma$ | humilem] hila-rem Z^{*} cum Θ | efficient Y^{*}T²; effecit CΣ; fecit Z^{*}; efficit GX $\Lambda^LQ\Theta^HT^*\Gamma\Omega^Im$ (ut vid.).

25. in] praem. cogitatione sua placuit (ut vid.) hab*ssum m, cf. infra | illius Π^HS |

silebit = GX $\Sigma^C\Theta^H\Omega^Im$ (ut vid.); sileuit $\Sigma^T T^*$; soluit C Γ^M ; siliuit Y^{*}T²; siluit cell. | uentus sine add. = GCX $\Sigma\Theta^H Z^*T^*m$; + cogitatione sua placabit abyssum cell., cf. m supra [[cogitatione] praem. et Z² edd.; placabit] Z²; placauit $\Lambda^L LM\Phi^P\Theta^{M1}Z^2T^3S^*\Gamma^{AM2}$ edd., placuit QY^{*} Γ^{M*} , plauit T², plan $\Theta^{M\dagger}$, plantauit Π^H (cf. infra). $\mathbb{H}$ uel « placauit » Iac. abyssus S^{*}, uentum $\Omega^{M\dagger}$, cum Θ | plantabit X $\Theta^HS^*\Omega^{J2}$ (b in ras.); planauit Θ^A . $\mathbb{H}$ Rab. « silebit... placabit... planta-bit » Hug. | eum Ψ^D ; illam X; illi Θ^Hm ; in illa wt | dominus ihs] Λ^L* ; om. Λ^L2 | do-minus] cum Θ^{bi} ; dominum gre; om. Θ^Hm cum Θ | ihs $G\Lambda^L\P^H\Lambda LMQY\Phi\Theta^{AM}Z^2TS\Gamma^YD\Omega$; ihesus a; iesus grels; ihu X; insulas $\Theta^Hm\text{wt}$ cum Θ^{OL} ; om. CΣZ^{*}.

26. nauigat] Y^{*} Ψ^D* ; nauigant $\Pi^H LY^2S\Psi^D2\Omega$ edd. cum Θ | (en)arrat] Y^{*} Ψ^D* ; (en)arrant $\Pi^H LY^2S\Psi^D2\text{agrelb}$; enarrant Ω^sc cum Θ ; narrat CΣ | pericula $\Sigma^C\Lambda^L\Lambda MY\Phi\Theta^{AM}Z\Gamma\Omega$ edd. $\mathbb{H}$ Rab. « nauigant... ennar-rant pericula eius » Hug. | audientis A^{*}; audientibus Q; audiens Γ^A | non] L^{*} Ψ^D* ; nostris $\Phi^P\Theta^{HM*}Z^*Y^D2\Omega$ edd. cum Θ ; om. L²Z³; [...] m | a(d)miramur $\Theta^H Z^*m$ (ut vid.) cum Θ ; a(d)mirabuntur $\Lambda^L Z^2$; a(d)mirabitur XQY $\Sigma\Gamma$; ammirabamur a. $\mathbb{H}$ admirabimur S². Rab. « auribus nostris ammirantur » Hug.

$\mathbb{H}$ super Div. sine num. Ψ^D ; <super GCAM | <et (2°) GCAM | 23. <devorabit GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <medicina GCAM | <ros GCAM | <humilem AM | 25. <in GCAM | <(cogitatione) AM | <et plantavit GAM | 26. <qui GCAM | <et GCAM.

27 (25) Illic praeclara et mirabilia
opera
varia genera bestiarum et om-
nium pecorum et creatura be-
luarum
28 (26) Propter ipsum confirmatus
est itineris finis
et in sermone eius composita sunt
omnia
29 (27) Multa dicemus et deficiemus
verbis
consummatio autem sermonum
ipse est in omnibus
30 (28) Gloriantes ad quid valebi-

mus
ipse enim Omnipotens super om-
nia opera sua
31 (29a) Terribilis Dominus et ma-
gnus vehementer
32 (30b) quantumcumque potueritis
supervalebit adhuc
(29b) et admirabilis magnificentia
eius
33 (30) Benedicentes Dominum exal-
tate illum quantum potestis
maior est enim omni laude
34 (30) Exaltantes eum replemini
virtute

27. genera || omnium (Θ) | et (2°) cum Θ | pecorum (Θ^{SA}) || beluarum (Θ) | 28. con-
firmatus] consummatus A | 29. dicimus CXΣA | deficiemus CΣ | uerbis om. Θ | ipse — omni-
bus] cf. Θ²⁴⁸ | 31. uehementer + et mirabilis potentia eius (|| 32. et admirabilis magn. eius) A
cum Θ, forsitan cum R | 32. quant. pot. (Θ) || 33. quantum potestis (Θ²⁴⁸) | 32. quantumcumque]
praem. glorificantes dominum (|| 33. benedicentes dominum) A, cf. Θ et v. 31 | potueritis] cum Θ;
praeualueritis C; uolueritis X | supervalebit adhuc (Θ) || 33. maior — laude | 34. replebimini
A cum Θ.

Adest m.

27. a(d)mirabilia QZ*; praem. et
mira A per dittographiam | opera om. a; + eius
L | ~ opera et mirabilia Ωgrelvst | ~ bes-
tiarum genera Ω^{MS}arelvst | et — pecorum
om. Z* cum Θ | omnia pecora S. ¶ [omni]um
[peco]rum S² | pecorum operum X | crea-
tura] Z*; creaturam Y*Φ^{RG}Z²ΓΨ^D | bel-
larum Π^{H*}; beluarum L; bestiarum Θ^H
Ω^{SJ}; belluarum st. ¶ Rab. « beluarum »
Hug. uel « beluarum » Iac.

28. confirmatum QZ†; consu(m)ma-
tus Λ^LALMY*ΦΘ^{AM}Z²; consummatum Ψ^D |
est om. L*Ψ^D | fines T* | opposita Θ^H |
omnia] nomina X.

29. dicemus] Y* cum Θ; dicimus CXΣ
Λ^LΠ^HALQY²Θ^{HS}ΓΩg cum AU tri (2/2) | et
deficimus CESΩmg; et egemus Θ^H; om.
Π^H | uerbis] praem. in M*Ωrelst | sermo-
num om. Y* | de omnibus Θ^Hm (ut vid.);

om. L*.

30. ad] ** Φ^{P*} | ualemus A* | autem
Σ | omnia] omps Π^{H†} | sua] legi nequit L.

31. deus Θ^H; praem. est X | maximus
Θ^{AM} | uehementer = GCXΣLZ*T*m;
+ et mirabilis potentia (+ sua Ψ^{D*}) ipsius
cett. cum Θ.

32. quantumque Z; praem. glorifican-
tes dominum AMQΦZ²SΨ^DΩ edd. cum Θ;
praem. gloriantes deum Y² | potueris Π^HLS;
uolueritis X; praeualueritis C. ¶ al. [po-
tueri]tis S² | supervalebit + enim st | ~ et
adhuc Z* | et om. L | adm.] mirabilis et Ψ^D.

33. et exaltare Ψ^D | potetis Y* | enim
om. Θ^{AM}*Γ^M cum AU spe | ~ enim est grelvst |
omni] Z*; in Φ^{RG}Z².

34. exaltantes] praem. et Λ^LQZ*Γ^M
cum Θ | illum Ω^M; om. Ψ^{D*} | replebimini
ATΨ^DΩ^S | uirtutem Λ^L*Z*S*; praem. omni

27. <illic GCAM | <varia GCAM | <et (2°) G | <et (3°) M | 28. <propter GCAM | <et
GCAM | 29. <multa GCAM | <consummatio GCAM | 30. <gloriantes GCAM | <ipse GCAM |
<super G | 31. <terribilis GCAM | <(et mirabilis) A | 32. <(glorif.) M | quantumcumque
GCA | <supervalebit M | <et CM | 33. <benedicentes GCAM | <maior GCAM | 34. <exaltan-
tes GCAM.

ne laboretis non enim habebitis
 35 (31) Quis vidit eum et enarrabit
 et quis magnificabit eum sicut
 est ab initio
 36 (32) Multa abscondita sunt ma-
 iora horum
 pauca enim vidimus operum eius
 37 (33) Omnia autem Dominus fecit
 et pie agentibus dedit sapientiam
XLIV. ¹ LAUS PATRUM

Laudemus viros gloriosos
 et parentes nostros in genera-
 tione sua
 2 Multam gloriam fecit Dominus
 magnificentia sua a saeculo
 3 Dominantes in potestatibus suis
 Homines magni virtute et pru-
 dentia sua praediti
 Nuntiantes in dignitate prophe-
 tarum

34. habebitis] habetis CΣ; peruenietis A cum Θ | 35. enarrabit] lectio difficilior, cum Θ; enarravit G; narrabit XΣ^c; narravit CΣ^T, cf. uidit supra | magnificabit] cum Θ; magnificauit GCA, cf. (e)narravit supra | ab initio om. Θ | 36. horum] cf. Θ; his G²XA, forsitan recte | 37. sapientiam + explicit liber ecclesiasticum Q, cf. quae notantur infra de R.

XLIV. Capita 44-50, quae deerant in R et in archetypo, alii aliunde hauserunt codices | 1. laus pa-
 trum om. A cum Θ^O | in generationibus suis Γ cum Θ | sua] cf. Θ; om. G* cum Θ | 2. magnifi-
 centia sua] Θ^{OL} | 3. praediti] cum Θ et Θ^{L'} (ut vid.) | in dignitate prophetarum] cum Θ.

Adsunt m(usque ad v. 36, multa)x(a v. 1).

Ω^s | laboretis] laborem in Z[†] ut vid. | habe-
 bitis] Z*; (h)abetis CΣ^T (hab in ras.)^cm;
 co(m)pr(eh)enditis Ω^sarelvst; peruenietis Λ^L
 AMΦΘ^{AM}Z^sΨ^DΩ^{MJ}g cum Θ; peruenientes
 Y*. ¶ al. peruenietis S². «peruenietis», non
 «habebitis» Hug. uel «comprehenditis»
 Iac.

35. uidet Y; uidebit Θ^{AM}Ω^{MS}arelvst.
 ¶ Rab. «uidit» Hug. | et (1°) — eum (2°)
 om. a | enarrabit] S²(bit in ras.)m cum Θ; enar-
 ravit GA^LΠ^HLMΦ^PZ^TΓ^T; narrabit XΣ^c;
 narravit CΣ^TQ | magn.] Z*; magnificauit
 GCA^LΠ^HALMQYΦZ^TTSΓ^TΨ^D | ab in.] a
 principio Ω^M.

36. abscondita om. Y* | maiora ho-
 rum = CΣΛ^LΠ^HLQ; maiorabis G*; maiora
 h(i)s cett. | opera G*(ut vid.)Y*Θ^{HAM}* | praem.
 de T.

37. enim Σ cum Θ | sapientia Y*;
 + explicit liber ecclesiasticum Q.

XLIV. 1. tit. om. XAΦΓ^MΩ edd. |
 laus] G*; de laude G²CΣ; praem. incipit

QTx; praem. incipit liber ***** Q² in
 marg. (om. Q²) | patrum + iuxta eclesiasten
 x | gaudemus a, err. rubr. | gloriosus Γ^{M*} |
 parentes] Y*; patres Y²ΘZ* cum Θ. ¶ al.
 parentes Θ^M | in genere suo x; in genera-
 tionibus suis Γ cum Θ | sua om. G* cum Θ.

2. multam — sua om. x per homoeotel. |
 m. gl.] multa CΣ^c | gloriosam T | magnifi-
 centiam suam Σ^TΨ^D; praem. et Γ | a om. Ψ^D.

3. potestatibus] Σ^c*; potentatibus X
 Σ^{TC2}Θ cum τ | hominis xg | magni] Y*;
 magne Y² cum ANT-M (1/3); magnos S.
 ¶ [mag]ni S² | uirtute] Y*; uirtuti Φ^G;
 uirtutes X*; uirtutem S*; uirtutis Y²Φ^{G*}
 (ut vid.) cum ANT-M (1/3); praem. in Σ^c
 cum Θ | prudentia] potentia Ψ^D | sua om.
 M | praediti om. X | pronuntiantes X; om.
 Θ^H | in dignitate = GCSQΘ^HTS*x cum τ
 et Brev. goth.; in dignitatem XΠ^H; dignita-
 tem cett.; praem. in prophetis Λ^LMYΦZ^SS²
 Ψ^DΩagrelst, cf. Θ^s*^O; praem. in prophe-
 tis w.

<ne GCA | <non M | 35. <quis (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 36. <multa GCAM | <pauca
 GCAM | 37. <omnia GCAM | <et GCM.

XLIV. 1. ¶ laudemus XXX. CΣ; XLIIII. Ω; CXVII. MΦ; CXXVIII. Γ; Div. sine
 num. GXLQYΘZTSΨ^D; <laudemus A | <et CAM | 2. <multam GCAM | <magnificentia M |
 3. <dominantes GCAM | <homines CAM | <nuntiantes CAM.

⁴ et imperantes in sententiis popu-
lorum
et virtute prudentiae populi
sanctissima verba
⁵ (4) In pueritia sua ⁽⁵⁾ requirentes
modos musicos
et narrantes carmina in scrip-
tura
⁶ Homines divites in virtute pul-
chritudinis studium habentes
pacificantes in domibus suis
⁷ Omnes isti in generationibus
gentis suae gloriam adepti

sunt
et in diebus suis habentur in
laudibus
⁸ Qui de illis nati sunt reliquerunt
nomen narrandi laudes eo-
rum
⁹ Et sunt quorum non est memo-
ria
perierunt quasi non fuerint
Et nati sunt quasi non nati
et filii ipsorum cum illis
¹⁰ Sed illi viri misericordiae sunt
quorum pietates non defuerunt

4. et (1°) om. Θ | sententiis] cum Θ ; praesent(i)is A; praesenti GXΣ | populum] cum $\mathfrak{H}$ (alio tamen ordine); populo GXΣ | 6. homines diuites] uiri praediti CΣ, cf. v. 3 et infra | in (1°) cum $\Theta^{SAL'}$ | pulchritudinis — habentes] $\kappa\epsilon\chi\omicron\theta\eta\eta\mu\epsilon\nu\omicron\iota$? | pulchritudinis] multum (ex exemplari fenestrato [.Jul[...].tu[...].?) CΣ | 7. tot. vers. om. CΣ; cf. v. 6 | gentis om. Θ | suae] cf. $\mathfrak{H}$ | 8. nati om. Θ | eorum] cum Θ | 9. perierunt] praem. et CΣ cum Θ | nati sunt] facti sunt CΣ, cf. Θ | 10. illi] hii CΣ | sunt om. CΣ cum Θ .

Adest x.

4. imper.] improperantes Ω^S | senten-
tiis = CΠ^HQ cum Θ ; praesentis A*; praesen-
tiis A²; pr(a)esenti cett. cum τ^{69} , ANT-M,
M-M et Brev. goth. | populum] = CΠ^HAQ;
populo cett. | uirtutes Φ^G ; praem. in Θ^{H2AM} r
cum Θ^{SVL} | prud.] pr**entia Γ^{A*} | populi]
 ω^* cum τ^{70} et M-M, cf. Θ ; populis CΣ Λ^L
Π^HYΦSΩ^{MJ}agrel ω^2 (ut vid.)sc cum τ^{69} ; om.
x | uerba legi nequit L.

5. in pueritia] imperitia Ω^M ; praem.
et A | pueritia] Y*S*(ut vid.)³; puritia Q;
peritia Y²ΘZ*S²Ω^{M2}r Γ bsc, cf. Θ . ¶ al.
pueritia Θ^M . «in pueritia» sicut Dauid
Hug. Rab. ant. «in puericia» Iac. | inqui-
rentes Π^H | et narrantes] enarrantes S | in
scriptura] Z*T† cum τ et Θ ; scripturarum Λ^L
Π^HALMYΦZ²T¹(ut vid.)SΨ^DΩ edd. cum M-M
et Brev. goth.

6. hom.] cum ORA Vis; uiri CΣ cum
 Θ | diu.] cum ORA Vis; in diuitiis S; pr(a)e-
diti CΣ. ¶ al. diuites S² | pulchr.] cum τ ,
ANT-M, etc.; pulchritudines T; pulchritu-
dini M*; multum CΣQ | habentis A | do-

minibus Q.

7. tot. v. om. CΣ | isti] iusti Γ^M | sunt
legi nequit L | ~ in laudibus habentur Θ
cum ANT-M (1/3).

8. relinquo] XA*LQY* | no-
mina M; semen Σ.

9. memoriam Λ^L S* | parierunt T*;
praem. et CΣΓ cum Θ | non f.] cum τ^{69} , M-M,
etc.; non fuerunt AY*Ψ^DΩ^{MS} cum τ^{70} ; praem.
qui Λ^L Π^HALQΦΘZ*S²ΓΨ^DΩ^{MS} edd. | nati
sunt] cum τ etc.; facti sunt CΣ, cf. Θ ; om.
S* | quasi (2°) + qui Γ Ω^{MS}. ¶ al. minus
recte «quasi qui» Iac. | non (3°) + sunt
 Λ^L *; + sint Λ^L | et (3°) om. A | ipsorum]
cum τ^{69} etc.; eorum Π^HSΓΩ^Sr cum τ^{70} * |
illis] ipsis YΦPΨ^DΩ^{SJ} edd. cum τ^{69} , M-M
et Brev. goth.

10. illi] cum τ ; hii CΣ | mis.] cum ORA
Vis, ANT-M et τ ; misericordes L*Γ^{MM}* cum
M-M et Brev. goth. | sunt] fuere Z*; om. CΣ
cum Resp. Rom. | pietas Θ S†Γ^A cum M-M et
Brev. goth. | non om. M* | defuit Θ cum M-M
et Brev. goth.; defecerunt ae.

4. <et (1°) CAM | <et (2°) GCAM | 5. <in (1°) GCAM | <et GCAM | 6. <homines GCAM | <paci-
ficientes GAM | 7. <omnes GCAM | <et GAM | 8. <qui GCAM | 9. <et (1°) GCAM | <perierunt
GCAM | <et (2°) CM | <et (3°) GCAM | 10. <sed GCAM | <quorum GCAM.

11 et cum semine ipsorum perseve-
rat bona ¹² (11) hereditas
Nepotum illorum in testamentis
⁽¹²⁾ stetit semen eorum
¹³ (12) et filiorum ipsorum propter
illos ⁽¹³⁾ usque in aeternum
manet semen eorum

et gloria eorum non derelinquetur
¹⁴ Corpora ipsorum in pace sepulta
sunt
et nomen eorum vivit in genera-
tiones et generationes
¹⁵ Sapientiam ipsorum narrent po-
puli

11. et om. CΣ cum Θ | 12. illorum] cum Θ; + et GX | in test. stetit semen eorum] cum Θ; ~ (ad coniugendum dilucide semen et nepotum) st. sem. in test. CΣ; ~ sem. in test. st. A, lectio faciliior; eorum om. CΣA | testamentis] cum Θ; testamento CΣA, lectio faciliior | 13. filiorum... semen eorum] cf. 12. nepotum... semen eorum; filii... semen eorum G*X cum Θ, forsitan recte, nominativo absol. ab eorum resumendo; legit tamen G* filii eorum ipsorum, quod vix admitti potest | eorum (1°) om. CΣ, cf. v. praec. | derelinquetur] cum Θ^{SA} | 14. uiuit] cum Θ; uiuet GCXΣA, lectio faciliior quando de immortalitate agitur | et generationes] cf. Θ²⁴⁸.

Deest L(a v. 13b); adest x.

11. et — perseuerat om. L* | et om. CΣaelbſc cum Θ | semen X | eorum arelbſc | perseueravit Y*ΘΩ; perseuerant Γ^A cum M-M et Brev. goth.; permanet τ; permanent aelbſc. ¶ «perseuerat» Hug. | boni T.

12. hereditas + sancta aelbſc cum τ⁶⁹. ¶ Rab. «bona hereditas nepotum ipsorum» Hug. al. minus recte «nepotum ipsorum semen in testamento stetit» Iac. | nepotui Y*; ne**potu*m ΦG*; nepotes Λ^L aelbſc cum Θ; praem. et YΦZSΨ^DΩ^{MS}τ | illorum] ipsorum Ω^Sτ; eorum Ψ^Daelbſc | in test.] praem. et GXΠ^HLY²Θ^HZ*TSΓ Ω^Xaelbſc cum τ, M-M et Brev. goth. | in testamentis] Θ^{M2}(in ras.)Z* cum Θ; testamentis Θ^H; in testamento CXΣΛ^AAMQY*ΦΘ^AZ² Ω^{MS}gr | in test. st. sem.] Z* cum Θ; ~ semen in test. stetit Λ^LAMQΦΘ^AZ²Ψ^DΩ^{MS}gr; ~ stet. sem. in test. CΣ. ¶ Rab. «et in testamento stetit» Hug. | eorum] T* cum τ⁶⁹ et Θ; illorum Π^HLYΘ^{HM}Z*T²SΩ^I cum τ⁷⁰, M-M, Brev. goth.; om. CΣΛ^LAMQΦΘ^AZ² Γ^MΨ^DΩ^{MS}gr. ¶ «semen eorum» Hug.

13. filiorum — et (2°) om. x per homoeotel. | fil. — illos in ras. Θ^{M2} | filii] G* cum τ⁷⁰, M-M, Brev. goth. et Resp. Rom.; filiorum G²C ΣΛ^LAL*MQY*ΦΘ^{M2}TΨ^DΩ^{MS}τ cum τ⁶⁹ | ipsorum] G²Y*; illorum Π^H* (ut vid.)Ω^I cum M-M et Brev. goth.; eorum XΠ^{H2}L²Y²

Θ^HSIagelbſc cum τ⁷⁰; eorum ipsorum G*; om. L* cum Resp. Rom.; + semen τ; + hereditas Ω^S. ¶ Rab. «et filii ipsorum propter illos usque in eternum permanet» Hug. al. minus recte «et filiorum ipsorum propter ipsos usque in eternum manet» Iac. | propter ipsos Y | usque om. X | manet] Y*, cf. M-M et Brev. goth. (manebit); permanet Ω^J, cf. Resp. Rom. (permanent); manent Y*Ψ^D agelbſc; + et Φ^{GP}Z² | eorum (1°)] illorum in ras. Σ^{T2}; om. CΣT^C. ¶ Rab. «semen eorum et gloria eorum» Hug. | eorum (2°)] illorum CXΘΩ^S | derelinquetur Γ^M; relinquetur Q; delinquitur T*.

14. corpora] praem. et x | ipsorum] eorum YΘZ*TT^A*; sanctorum Σ^T cum Resp. Rom. (1/2) et ANT-M | nom x*; nomina x² cum Resp. Rom. (2/2) et M-R (1/2) | eorum om. Γ^A | uiuit = Y*Telbſc cum Θ; uiuent x² cum M-R (1/2); ui(u)et x* cett. cum M-R (1/2) | generationes (1°)] cum Θ; generatione XQΘ^{HAM}*S, hic et postea cum τ, M-M et Brev. goth.; generationem arelbſc | et (2°) om. x | generationes (2°)] generatione XΘ^M* (ut vid.); generationem arelbſc; generatio-
num x; gentes Ψ^D.

15. sapientia Λ^LT* | narrent] A¹(n in ras.)M*Z*; narrant XM²QΦ^PΘZ²Γ cum Brev. goth.; narrabunt Z⁸ | populo Γ^M* | populi =

11. <et GCAM | 12. <nepotum GCAM | 13. <et (1°) GAM | <usque CM | <semen M | <et (2°) GCA | 14. <corpora GCAM | <et (1°) CAM | 15. <sapientiam GCAM.

laudem eorum nuntiet ecclesia
¹⁶ Enoch placuit Deo et translatus
 est in paradiso
 ut det gentibus paenitentiam
¹⁷ Noe inventus est perfectus iustus
 et in tempore iracundiae factus
 est reconciliatio
¹⁸ ⁽¹⁷⁾ ideo dimissum est reliquum
 terrae cum factum est dilu-
 vium
¹⁹ ⁽¹⁸⁾ Testamenta saeculi posita
 sunt apud illum
 ne deleri possit diluvio omnis
 caro

²⁰ ⁽¹⁹⁾ Abraham magnus pater mul-
 titudinis gentium
 et non est inventus similis illi in
 gloria
⁽²⁰⁾ Qui conservavit legem Excelsi
 et fuit in testamento cum illo
²¹ ⁽²⁰⁾ In carne eius stare fecit tes-
 tamentum
 et in temptatione inventus est
 fidelis
²² ⁽²¹⁾ Ideo iureiurando dedit illi
 semen in gente sua
 crescere illum quasi terrae cu-
 mulum

15. laudem] *praem.* et CΣA cum Θ , forsitan recte | eorum] cum $\Theta^{AL'}$ | 16. in paradysum CΣ; om. Θ | gentibus] ex generationibus? sed cf. 45, 31 | 17. et om. Θ | 19. testam.] testimonia GX, erronee, cf. 45, 21 | 20. illi] cum Θ^A | 21. in carne] cum $\Theta^{AOL'}$ (om. καί) | 22. dedit — sua] versio ad sensum | semen] cf. Θ , et Gen. 13, 16 etc.; gloriam CΣA, cf. v. 20 | cumulum] harenam A, cf. Gen. 13, 16.

Deest L; adest x.

GX $\Theta^{HAM*Z*x}$; + et cett. cum Θ | laudes ΩJ^* | eorum] illorum M Θ ; ipsorum $\Pi^H S$ cum ANT-M ^(1/4) | nun(t)iet] Z $*x^*$; nuntiat M $*\Phi^P \Theta Z^2 \Psi^D$ cum Θ ; nuntiabit M 2 cum Θ^A ; enuntiet Π^H ; nuncient x 2 | ecclesiae x.

16. enoch] in marg. litt. capit., om. in textu Φ^P ; enoc XΣQSI $\Omega^M x$; henoch elb βc | in parad(i)so = G $*XII^H AM*Y*T*S*x$; in parad(i)sum cett. | paenitentiam] Z * ; sapientiam Y $\Phi^{RG} Z^2 \Omega ae$, cf. Θ^V et Φ ; + et sapientiam M Φ^P . ¶ al. sapientiam Θ^{MS^2} . male «sapientiam» Rab. et multi ant. habent «penitentiam» Hug. Rab. et aliqui ant. «penitentiam» Iac.

17. noe] in marg. litt. capit., om. in textu Φ^P ; noe X | ~ perfectus inuentus est CΣ | reconciliator CΣ Λ^L .

18. demissum G * ; remissum $\Pi^H S$; redimissum AM. ¶ di[missum] S 2 | factus $\Phi^P \Gamma^M$; factu Π^H | esset Σ.

19. testimonia GXII $^H Z^2 TSI^x$, cf. 45,

21 | saeculi] Y * ; populi Z * ; c(a)eli $\Pi^H Y^* S$ | delere Y $*T\Psi^D$ | possit] M * ; posset M $^2 \Omega^{MS}$ | diluuium QY * .

20. abraham] in marg. litt. capit., om. in textu Φ^P ; abraam Σ $^T Y$; habraam X | ~ pater magnus Θ | multitudines T | gentium + est Ω^M | conseruabit CX $\Lambda^L T^*$; conseruaret Y cum M-R, Resp. Rom. ^(2/3) | in testamentum X; intesto Π^H .

21. in cane A * ; *praem.* et Ψ^D | ~ fecit stare $\Lambda^L \Pi^H \Psi^D$ | et om. X | inuentus est] stetit Z * .

22. ideo] *praem.* et Θ | iureiurandum Σ $^T \Lambda^L$. ¶ Rab. «iureiurando» Hug. | illi] illis x t | semen] testamentum Z * ; gloriam CΣ $\Lambda^L A Q \Phi Z^2 arel b \beta c$, cf. v. 20; gloria Y * ; + gloriam M. ¶ al. gloriam Θ^{MS^2} . non «gloriam» sed «semen» Hug. | in] *praem.* et Σ C | illum] illi Y * ; + fecit Γ | tumulum ΩJ^* ; harenam AMΓ, cf. Gen. 22, 17; harena Y * .

<laudem GCAM | 16. ¶ enoch I. AQ Φ^{GPT^A} ; Div. sine num. M $\Phi^R \Theta Z TSI^M \Psi^D$; <enoch GC | <ut GCAM | 17. ¶ noe II. AQ Φ^{GPT^A} ; Div. sine num. M $\Phi^R \Theta Z TSI^M \Psi^D$; <noe GC | <et GCAM | 18. <ideo GCAM | <cum M | 19. <testamenta GCAM | <ne CAM | 20. ¶ abraham III. AQ Φ^{GPT^A} ; Div. sine num. XM $\Phi^R \Theta Z TSI^M \Psi^D$; <abraham GC | <et (r o) CAM | <qui GCAM | <et (2 o) CM | 21. <in (r o) GCAM | <et GCAM | 22. <ideo GCAM | <crescere GCAM.

23 (21) Et ut stellas exaltare semen eius
et hereditari illos a mari usque
ad mare et a flumine usque ad
terminos terrae
24 (22) Et in Isaac eodem fecit modo
propter Abraham patrem ipsius
25 (22) Benedictionem omnium gen-
tium dedit illi
et testamentum (23) confirmavit
super caput Iacob
26 (23) Agnovit eum in benedictio-
nibus suis
et dedit illi hereditatem
et divisit ei partem in tribus

duodecim
27 (23) Et conservavit illis homines
misericordiae
invenientes gratiam in oculis om-
nis carnis
XLV. ¹ Dilectus a Deo et homini-
bus Moyses
cuius memoria in benedictione est
² Similem illum fecit in gloria
sanctorum
et magnificavit eum in timore
inimicorum
(³) et in verbis suis monstra pla-
cavit

23. haereditari illos GX, *per contagium ut vid.* | 24. eodem fecit modo] *versio ad sensum, cf. vv.*
21 et 22 | 25. gentium] εθνων? | dedit illi] cum 24 | confirmavit] cum 258 (om. καὶ) | supra G,
cf. 45, 14 | 26. hereditatem] cum 248 | 27. conseruavit] 3? | homines... inuenientes] cum 493.
XLV. 1. dilectum... moysen CΣ cum 6 | 2. in (1°)] cum 65A | et (2°) om. 6.

Deest L; adest x.

23. et (1°) om. Γ^M* | ut] in Q | exal-
taret Π^HΘ^{AM}* | semen] nomen Y* | here-
ditari] x*; (he)reditare CΣAMQYTΩ^{MS}x²
edd. | a mare CΠ^H*T | ad mari Π^H*Q* |
et (3°) om. Z* | ad (2°) om. Λ^L | terrae]
praem. orbis XΦ^PΘΓr. ¶ Rab. « terminos
orbis terre » Hug.

24. et in isaac] om. Φ^P; *praem.* et isaac
in marg. litt. capit. Φ^P | in] Z*³; om. MΦ^{RG}
Z²Γ^MΨ^DΩ^{agte} | isahac C; isaach Π^H; isac
x; ysaac XΨ^DΩ^a | ~ fecit eodem Ω^a |
~ modo fecit greb^{usc} | habraham A*Q*x*;
habraam G*X; abraam Σ¹Π^HY | eius Z*
areb^{usc}; ei x†; suum Θ.

25. omnem Σ^c | illi + dominus Ω
areb^{usc}. ¶ Rab. « dedit illi » hic fit uersus
Hug. | et testamen Ω^M; et estamentum Θ^H;
+ suum Γ^Ψ^DΩ^x² *agre cum Resp. Rom.* (2/3) |
confirmabit X | supra GT | caput om. X*Ψ^D.

26. agnouit] *praem.* et x | eum] illum X;
enim Ω^M* | et (2°) om. Θ | ei] illi CΣΩ^{MS}

edd. | partem] parentem Ω^M | tribus] Z†T*;
tribubus Π^HΦ^Z†T²SΩ edd. cum 6 | duodi-
cem S*.

27. conseruabit XY | illis = G*(*ut*
vid.)CXΣAQZT; illi *cett.* | homines] T*;
hominis Π^H; hominibus T² | misericordia
Π^H; misericordiam S* *ut vid.* | inuenientis
Y*; inueniente Π^H; uenientes x*; *praem.*
et Π^HS* | gratia Π^H | oculi Π^H; conspectu
Ω^Ma; om. Γ^M*. ¶ Rab. « oculis » Hug.
uel « conspectu » Iac.

XLV. 1. dilectum CΣ^c cum 6 | a om.
Λ^LΩ^M edd. ¶ Rab. « dilectus deo » Hug. |
omnibus S* | moises T; moyses GAg, *sec. usum*
Hieronymi; moysen C cum 6; moisen Σ | cui
T | memoriam Y* | in benedictionem Y*.

2. similem] *praem.* et x | fecit om. Γ^M |
magnificabit X | et (2°)] Z*³; om. YΦZ²
cum 6 | mostra G; multa Y*; contra Θ^{HAM}* |
placabit X; placuit CΛ^L*YΦ^GΘ^{HAM}*S*
Γ^M*xa. ¶ al. contra placuit Θ^M.

23. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) CM | 24. ¶ et IIII. AQΦ^PΓ^A; *Div. sine num.*
XMΦ^{RG}ΘZTSΓ^M; <et GC | <propter GCM | 25. <benedictionem GCAM | ¶ et V. AΦ^PΓ^A; *Div.*
sine num. Φ^{RG}Θ^{AM}Γ^M; <et CM | 26. <agnovit GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM | 27. <et
CAM | <inuenientes GCM.

XLV. 1. ¶ dilectus VI. AΦ^PΓ^A; XLV. Ω; *Div. sine num.* XQΦ^{RG}ΘZTSΓ^MΨ^D; <dilectus
GCM | <cuius CM | 2. <similem GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM.

³ Glorificavit illum in conspectu
regum
et iussit illi coram populo suo
et ostendit illi gloriam suam
⁴ In fide et lenitate ipsius sanctum
fecit illum
et elegit illum de omni carne
⁵ Audivit eum et vocem ipsius
et induxit illum in nubem
⁶ ⁽⁵⁾ Et dedit illi coram praecep-
ta
legem vitae et disciplinae
docere Iacob testamentum et

iudicia sua Israhel
⁷ ⁽⁶⁾ Excelsum fecit Aaron fratrem
eius
et similem sibi de tribu Levi
⁸ ⁽⁷⁾ Statuit ei testamentum aeter-
num
et dedit illi sacerdotium gentis
et beatificavit illum in gloria
⁹ ⁽⁷⁾ Et circumcinxit illum zonam
gloriae
⁽⁸⁾ induit illum stolam gloriae
et coronavit illum in vasis vir-
tutis

3. et (1°) cum ¹⁰⁶ | 4. et (2°) cum ⁴⁹³ | 5. et (1°) om. ⁶ | introduxit CΣ, *lectio fa-*
cilior | 6. legem] cum ⁶; *praem.* et GX | 7. et om. ⁶ | 8. ei] cum ^{6AL'}; om. CΣ | et (2°) cum ⁶ |
beaut A*, *forsitan recte* | gloria] cum ⁶ | 9. zona CΣA | stola CXΣ | coronavit] *cf.* ⁶ | in]
cum ^{6S}.

Deest L; adsunt p(a v. 8c)x.

3. glorificabit XT | iun(x)it Λ^LΠ^HΓ |
coram] in ras. lat. spat. ^{6M2}; curam T;
(c)oronam Λ^LΠ^HΓ; + omni X | po-
pulo suo] T*; populi sui Λ^LΠ^HT*Γ | illi
(2°) ill** x†; om. Z* | gloriam] misericor-
diam Φ^R.

4. in fide] in finem Y* | et (1°) e*
Λ^L* | illum (2°) eum SΩ^{MS} edd.; om. Y* |
de] Z*; ex Z²Ω edd. | carni Λ^L*.

5. audiuit + enim Λ^LΠ^HAMYΦΘ^{AM}
Z²S²ΓΨ^DΩ edd. | eum] illum XΣ^T | ipsius]
illius X | introduxit CΣ | illum] eum SΩJ;
om. G* | in nub(e) XΛ^LΠ^HYΦZSΓΨ^DΩx.
¶ «in nubem» Hug. uel «nubem» Iac.

6. illi om. X | coram] Q*Z*; curam T;
coronam Π^HYS*Γ^M; coronę Γ^A; cor et Ω^M;
cor ad Λ^LΦΘ^{M2}Z²S²Ψ^DΩ^{SJ}agelz; om. Q²
(ut vid.)Θ^{HAM*}, *cf.* ⁶; + eo X, *cf.* ⁶; + se
x²; + hac Y*; + ac Y²; + ad Y³. ¶ Rab.
«dedit illi precepta» Hug. | praecepta
+ * G* | legem = CΣ^TA cum ⁶; lege Σ^C;
et lege X; et legem *cell.* | testamentum + suum

arelvst | israel ΩJgrelvst; isrlh Q; srahel C;
shrl XΣ; isrl YTSΓΨ^DΩ^{MS}; irh GZ; ihl Π^H;
srl Λ^L.

7. excelsus Ψ^D | aron x | eius] suum
Ψ^DΩ^{SJ}are | de tribus G*x* | leui Λ^LYT;
l**ui x*.

8. statuit illi Ta cum *Resp. Rom.* (3/2);
statuit CΣ; et Y*; *praem.* et Z* | aeternum
om. X | gentes Ψ^D | beatificabit XΣ^CA²;
beabit A*; beaut p | in om. Y*Ψ^Dp | glo-
riam S*px.

9. et (1°) om. Θx | illum (1°) eum
Ω^{MS}parelvst | zonam] Λ^L*; zona CΣΛ²
AMYΦ^PΘZ*TΨ^DΩ^{SJ} edd.; ziona p | glor.
(1°) gloria Φ^G; iusti(tiae) Ωagtes; + et
Λ^LΘSΩ edd. cum *M-M, Brev. goth. et* ⁶ |
induit — gloriae (2°) om. YZ*T*, *per ho-*
maeotel. | illum (2°) (e)um CYΩpgelbst;
ei r; cam a | stola CXΣΦ^Pg | gloriae (2°)
gratiae Θ; iustitiae p | et (2°) om. Sx | coro-
nabit X | illum (3°) eum Ω^Sarelvst | uirtu-
tis] Γ^{M2} (s in ras.); uirtutum Σ.

3. <glorificavit GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 4. <in GCAM | <et (2°) GCAM |
5. <audivit CAM | <et (2°) CAM | 6. <et (1°) CM | <legem C | <docere GCAM | <et (3°) CM |
7. ¶ excelsum VII. AΦ^PΓ^A; *Div. sine num.* XMQΦ^{RG}ΘZTSΓ^M; <excelsum GC | <et GCM |
8. <statuit GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 9. <et (1°) GCM | <induit CAM | <et
(2°) CAM.

- 10 (8) Circumpedes et femoralia et
humeralem posuit ei
(9) et cinxit illum tintinnabulis
aureis plurimis in gyro
11 (9) Dare sonitum in successu suo
auditum facere sonitum in tem-
plo
in memoriam filiis gentis suae
12 (10) Stola sancta auro et hyacin-
tho
et purpura opus textile viri sa-

- pientis
iudicio et veritate praediti
13 (11) Torto cocco opus artificis
gemmis pretiosis figuratis in li-
gatura auri
Et opere lapidarii sculptilis
in memoriam secundum nume-
rum tribuum Israhel
14 (12) Coronam auream supra mi-
tram eius
expressam signo sanctitatis

10. circumpediles CΣA | humerale CΣ | posuit ei om. Ⓞ | 11. successu] inessu CΣA, lectio facilior | 12. stolam sanctam G | uiri om. Ⓞ | 13. ligatura] linitura G; linituram X | et om. Ⓞ | 14. supra] super CΣ, cf. 44, 25 | eius om. Ⓞ | expresso CΣ.

Deest L; adsunt px.

10. circumpes M*; circumpediles C Σ^{TC2}Λ^LΠ^HAM²QΘΓp; circumpedibiles Σ^{C*}; girus pedes Ω^M. ¶ Rab. exponit « circumpediles » Hug. uel « circumpediles » Iac. | et (1°) om. p | femorale p, cf. Ⓞ | humeralem] S*; umeralem G*; uera T; humibralem x ut vid.; humerale CΣΠ^HM²ΓΩ edd.; umeralem M*ΦΘZS²p | circūcinxit Ω^{MS}; praem. *** Ψ^D | illum] eum Ω^{MS}p | tintinnabulis A*M*YΦ^{RG}TZΓΩ^M; tintinnaculis G*px* | in gyrum S* | ~ in giro plurimis Θ.

11. ut daret Γ | successu = G*Z* TS*x; successo X; incensu Λ^LM*(ut vid.) Γ^M; inessu Ω^{M*}; inessu cett. | et auditum faceret Γ | in templum Γ^{M*}; + et Ω^S | in memoria CAY* | filii AS*Ψ^D; filiae Θ; om. p. ¶ al. filiis Θ^M | gentes x.

12. stolam GΛ^LMY*Θ^{AM*}S*Γ^{AM2}Ψ^D Ω^{grec}; stholam Θ^H; stollam Γ^{M*}; praem. et T* | sancto Θ^{HAM*}; sâc x; sanctam GΛ^LMY* S*Γ^{ΨD}Ω^{grec} | aurum Π^{H*}; praem. in G² | et (1°) om. Ω^{MS} | hyacinto GΦ^RΘ^H; hyacincto CΨ^D; hiacinto Λ^LΠ^{H2}YΦ^G; hiacincto Φ^P; yacinto Z*; yacinto Z²; iacinto TS*; iacinto ΣS²x; iacyntho M*Θ^{AM2}; iacincto XΓΩ^a; iacyntho M²; iachincto Q; *acyntho Θ^{M*}; hiacintum Π^{H*} | et (2°)

in ras. Π^{H1} | textile AY²Ω^S; extile Γ^{M*}; textilem Y*; testile Π^{H*}; texturae p | uir x*; uiris Θ^A | sapientes AQS*; + rationale w | in iudicio X | uer.] uirtute Z | predicti Γ^M; praeditum w; perdigiti X.

13. tortum Y* | cocto a | opus] (o)pera CΣ; opere p cum Ⓞ; uiri Θ^{AM}, cf. v. praec. ¶ al. opus Θ^M | gemmis pretiosis om. A | gemmi Π^H | figurati p, cf. Ⓞ | in (1°) om. Q | ligaturam S*; linitura G*x; linituram XΘ^{AM}T; litura Z*, ¶ al. in ligaturam Θ^M | opere] Z*; opera Φ^{RG}Θ^{M2}Z²; operam Θ^{AM*} | lapidariis Λ^L*QΘ^{M*}; lapidaris XΨ^D | sculptilis = CΣY²; sculptiles Y*; insculptilis A; scultis Φ^GΓ^M; seculptis x*; sculptis x²; scuptis M*; sculptis Y² cett. ¶ al. sculptilis Θ^M | in memoria CΣ | tribus XZ*; + filiorum Φ^PΘ cum Ⓞ^L | israel Ω^Jgrelvst; isrlh Q; isrl ΛMYΦ^{RG}Θ^{HST}Ψ^DΩ^{MS}; srahel C; srlh XΣ; srl Λ^Lp; irl GZ.

14. corona aurea Ω^arest cum Resp. Rom. (3/3). ¶ Rab. « corona aurea » Hug. | aurem Y* | supra] Z*; super CΣQYΦZ² TΨ^DΩ edd. cum Resp. Rom. (2/3). ¶ « super » Hug. | mytram Z*x; metram Q | expressum signum T, cf. Ⓞ | expressa Y*Ω^arest cum Resp. Rom. (3/3); expresso CΣ; expressum p |

10. <circumpedes CAM | <et (3°) GCAM | 11. <dare GCAM | <auditum GCAM | <in (3°) GCAM | 12. <stola GCAM | <et (2°) GCAM* | <iudicio GCAM | 13. <torto GCAM | <gemmis GCM | <et GCAM | <sculptilis G | <in (2°) CAM | 14. <coronam GCAM | <expressam CM*.

Gloria honoris et opus virtutis
desideria oculorum ornata
15 (12) Sic pulchra (13) ante ipsum
non fuerunt talia usque ad ori-
ginem
16 (13) Non indutus est illa alieni-
gena aliquis
sed tantum filii ipsius soli et ne-
potes eius per omne tempus
17 (14) Sacrificia ipsius consumpta
sunt igni cotidie
18 (15) Conplevit Moyses manus eius
et unxit illum oleo sancto
19 (15) Factum est illi in testamen-

tum aeternum
et semini eius sicut dies caeli
Fungi sacerdotio et habere lau-
dem
et glorificare populum suum in
nomine suo
20 (16) Ipsum elegit ab omni vi-
vente
afferre sacrificium Deo incen-
sum et bonum odorem
in memoriam placere populo
suo
21 (17) Dedit illi in praeceptis suis
potestatem

14. gloriam XA, *forsitan recte* | et] cum $\mathfrak{H}$ | 15. sic (cf. $\mathfrak{H}$) || talia ($\mathfrak{G}$) | talia] alia GA, *erronee* | 16. illa] *forsitan cum* $\mathfrak{H}$ | aliquis *om.* $\mathfrak{G}$ | tantum ($\mathfrak{G}$) || soli | 18. eius] cum $\mathfrak{G}^L$ | oleo] cum $\mathfrak{G}^{248}$ (*om. ev*) | 19. sicut] cum $\mathfrak{H}$ | habere laudem || glorificare? | et gl.] glorificari GX, *lectio difficilis* | suo] cum $\mathfrak{G}^L$ | 20. ipsum elegit + eum G*(*ut vid.*)X, *lectio difficilis*, cf. $\mathfrak{G}$ | afferre] *lectio difficilior*, cf. $\mathfrak{G}$; ad offerre CΣ; offerre T | placere] cf. v. 29; placare pro A, *lectio facilis sed forsitan primigenia*, cf. $\mathfrak{G}$.

Deest L; adsunt px.

signum QY*x | gloriam XAMx; *praem.* et Ω^s relbst. ¶ Rab. « gloria honoris » Hug. | opus] signo X | ~ opus uirtutis et st | des(i)derio XZ* Ω^{MJ} xae; desidia Ω^s ; *****de-
ria Θ^{A*} . ¶ « desiderio » Hug. | ornata Y*; ornato Z*.

15. pulchram Y* | ante ipsum *om.* Θ | fuerint Θ^{H*} | ~ non fuerunt ante ipsum Π^H | talia] M*Y* cum $\mathfrak{G}$; alia $\Gamma\P^H$ AM²QY² Θ TST¹Axtw | usque ad] ante Θ | originem] Z*; orientem $\Phi Z^2\Omega^{MS}$. ¶ al. ad orientem S². Rab. « ad originem » glo. « ad orientem » Hug. Rab. ant. « ad originem » alii ant. « ad orientem » Iac.

16. inductus $\Gamma^M\P^D$ * | ~ est ind. Ω edd. | illa] Z*; illam Λ^L ; *om.* ΦZ^2 cum $\mathfrak{G}$ | per] super Q | omnem A*QY* Γ^M .

17. eius Π^H | co(n)su(m)mata XΣAY Φ^{RG} Γ^{AM2} Ωagre; consumma Γ^M *; constituta Θ^{AM*} (*ut vid.*). ¶ Rab. « consumpta »

Hug. | igne Z* Ω^{MJ} *relbst; *praem.* in p.

18. conplebit XY* | moises ΣT; moises GAp^g sec. usum Hieronymi; *om.* C | manum Ap cum $\mathfrak{H}$, cf. Lev. 8, 23 | illius Q | eum Π^H x | sancto + suo Ω^s .

19. factus AM $\Phi^6\P^D$ cum ANT-M | caeli] s(ae)culi Λ^L p | sacerdo(t)ium QZ*S* | et (3°) *om.* GX Λ^L Π^H M Θ Z*TSTx | glorificare] Y*; glorificari GX Λ^L MY² Φ Θ^{HAM*} Z*ST¹ Ψ^D Ωx | suo] eius twst.

20. elegit + eum G*(*ut vid.*)XTS*x | uiuentem A*Y*; iuuentute Ψ^D | a(f)ferre = G*(*ut vid.*)XII^HAQZ*S*x; offerre cett.; *praem.* ad CΣ | in memoriam] Y*; in memoria Λ^L QY*S*x | placere] G*Z²x; placare G²AMQZ² Γ^A Ωpagrelbst cum $\mathfrak{G}$ | populo] G*Y*Z²; *praem.* pro G²AY² Φ^R Z²SΩp edd., cf. $\mathfrak{G}$.

21. dedit illis Xetw; *praem.* et Y Φ Z²S² Ψ^D Ω edd. cum $\mathfrak{H}$ | in (1°) *om.* Xp | potesta-

<gloria GCAM | <desideria GCAM | 15. <sic GCAM | <usque CM | 16. <non GCAM | <sed CAM | <et GC | <per AM | 17. <sacrificia C | 18. <conplevit GCAM | <et GCM | 19. <factum GCAM | <et (1°) GCM | <fungi CAM | <et (3°) CAM | 20. <ipsum GCAM | <afferre GCAM | <in GCAM | 21. <dedit GCAM.

in testamentis iudiciorum docere
Iacob testimonia
et in lege sua lucem dare Isra-
hel
22 (18) Quia contra illum steterunt
alieni
et propter invidiam circumde-
derunt illum in deserto homi-
nes qui erant cum Dathan et
Abiron
et congregatio Choreb in iracun-
dia
23 (19) Vidit Dominus Deus et non
placuit illi

et consumpti sunt in inpetu ira-
cundiae
24 (19) fecit illis monstra et con-
sumpsit eos in flamma ignis
25 (20) Et addidit Aaron gloriam
et dedit illi hereditatem et pri-
mitias fructuum terrae divisit
illi
26 (20) Panem ipsis in primis paravit
in satietatem
(21) nam sacrificia Domini edent
quae dedit ipsi et semini eius
27 (22) Ceterum in terra gentes he-
reditabit

21. testam.] testimoniis GX, cf. 44, 19 | lucem dare] cum $\Theta^{AL'}$ | 22. quia... steterunt] $\epsilon\tau\epsilon\iota$
 $\sigma\upsilon\nu\epsilon\sigma\tau\eta\sigma\alpha\nu$? | in iracundiam GA | 23. dominus (Θ) || deus | 24. et] cum $\mathcal{H}$ | eos] cum $\Theta^{SAL'}$ |
25. gloriam] in gloria CX | et (3°) om. Θ | terrae om. Θ | illi (2°) ($\Theta^{SAL'}$) || 26. ipsis (Θ^B) |
26. satietatem] cum Θ^{493} ; satietate XA cum $\Theta^{SA 248}$, forsitan recte; sanctitate CΣ | ipsi] cum Θ^{S*L}
(om. TE) | 27. gentes] ex gentis? cf. Θ | hereditabit] cum $\Theta^V 253$; praem. non A cum Θ , forsitan recte.

Deest L; adsunt px.

tem] p³ (st corr.); + et $\Pi^H Y^2 S$ | testamen-
tis] Y*; testimoniis GXΘZ*TFx; testimonio
Y²; testimonium $\Pi^H S$. ¶ al. testamentis Θ^M |
dicere Z* | testimonia] p³ (sti corr.); testamen-
ta $\Omega^M \dagger$; + sua Θ | in legem suam AQ | lu-
cem] legem $\Omega^3 x$. ¶ Rab. «lucem» Hug. | daret
X Ψ^D | israel $\Omega^1 grefvst$; isrlh Q; isrl MY Φ^{RGS}
Γ $\Psi^D \Omega^{MS} a$; srahel C; srhl XΣ; srl $\Lambda^L p$; irl GZ.
22. quia] Z*; qui $\Psi^D Z^2$ | alieni] ma-
ligni T | et om. Ψ^D | in desertum Q | homi-
nis x | ~ homines in deserto arelvst | datan
XΣ $\tau^{\Theta^{HA}}$; tathan Γ M^* | abyron X $\Phi^R S \Omega$;
habiron $\Lambda^L Y$; habylon C; abiron g; abi-
ran Π^H | congregatione p | choreb = GT;
coreb M*YΓx; chorep Π^{H2} ; corep Π^{H*} ;
core XΣ $\tau^{\Theta^{HA}} grefvst$; choree C; chore
 $\Lambda^L Q S$; chore cett. | in iracundia] Z* cum Θ ;
in iracundiam GA $\Phi \Theta Z^2 TS \Psi^D \Omega x$.

23. deus om. Θp cum Θ | non placuit]
conplacuit M | non om. Σ^T | illi] ei Θ | in
om. X $\Theta^{AM*} \Gamma^M$ | impetum Y* T^* .

24. illi Φ^{R*} ; illo Π^H | monstram x*

ut vid. | eos] illos X $\Pi^H \Theta \Omega^{MS} arelvst$ | in
flamam Θ^{AM*} .

25. aaroni S*x | gloria Θ^A ; in gloria
CX; in gloriam $\Pi^H T p$; ad gloriam Z* |
hereditatem] praem. in X | frugum Ω^{MSJ}
arelvst; fruguum Ω^{M*} | dimisit ae; demisit
Y* | illi (2°) T* cum Θ ; illis X $\Lambda^L Z^* T^2$
S*Γx cum Θ^B ; om. p.

26. panem] praem. et $\Pi^H S$ | ipsius CΣ τ^*
 $\Lambda^L \dagger Q Y^* \Omega^{MSJ} ar$. ¶ Rab. «ipsis» Hug.,
item Iac. | in primitiis Σ C^* , cf. v. praec.; om.
 Π^H | parabit XA | ~ paravit in primis p |
sat. G*Z*; sa(t)ietate G²X $\Lambda^L A Q Z^* T \Psi^D p x$;
sanctitate CΣ | nam + et $\Omega^3 arelvst$ cum Θ |
edent] T*; edebant T² | qui Ψ^D | ipsis Φ^{R*} ;
illi X $\Omega^S arelvst$ | eius om. Ω^M .

27. in terram $\Gamma^A p$; terrae x; terra g;
inter $\Lambda^L Tare$ | gentes] Y*; gentis Y²w cum Θ ;
genti g; gens Ω^{MJ} . ¶ Rab. «in terra gens»
subauditur leuitica «non hereditavit» Hug. |
~ gentes in terram p | h(e)reditavit G* $C \Sigma$
MQY $\Theta Z^* TS^* \Omega^L x$; praem. non $\Lambda^L AM Q Y$

<in (2°) GCAM | <et CAM | 22. <quia GCAM | <et (1°) GCAM | <homines C | <qui M | <et (3°)
GCAM | 23. <vidit GCAM | <et (2°) GCAM | 24. <fecit GCAM | 25. <et (1°) GCAM | <et (2°)
GCM | <et (3°) CM | 26. <panem GCAM | <nam GCAM | <quae GCM | 27. <ceterum GCAM.

et pars non est illi in gente
 ipse enim pars eius est et here-
 ditas
 28 (23) Et Finees filius Eleazari ter-
 tius in gloria
 in imitando ipsum in timore Do-
 mini
 29 (23) Et stare in reverentia gen-
 tis
 in bonitate et alacritate animae
 suae placuit de Israhel
 30 (24) Ideo statuit ad illum testa-
 mentum pacis

principem sanctorum et gentis
 suae
 ut sit illi et semini eius sacerdotii
 dignitas in aeternum
 31 (25) Et testamentum David regi
 filio Iesse
 de tribu Iuda hereditas ipsi et
 semini eius
 (26) Ut daret sapientiam in cor
 nostrum
 iudicare gentem suam in iusti-
 tia
 Ne abolerentur bona ipsorum

28. et] cum Θ ; om. CΣA, lectio faciliior in sectionis initio | gloria + est GX | ipsum] cum Θ ; tantum G* (ut vid.)X, lectio difficilis, forsitan dittographia verbi praeced. | 29. reuerentia] cum Θ^{155} | placuit de] cf. v. 20 et Θ ; placuit deo CΣA | 30. sit om. CΣ | et semini eius sacerdotii] cum Θ ; in sacerdotium sui G*X | in aeternum] cum Θ^{248} | 31. regis G*XA; cf. Θ infra, in membro quod post iuda om. interpres | iesse] cum Θ^A 493 | ipsi] cum Θ^A | nostrum] ex uestrum? cf. Θ .

Deest L; adsunt px.

$\Phi\Theta^{HM2}Z^2S^2\Omega$ edd. cum Θ (om. Θ^{OV}) | et — gente om. Θ^A | illis X | ~ illi non est Θ^{HM} | eius] illi $\Lambda^L\Pi^H$ | est om. CΣp | ~ est pars eius Ω^M ; ~ illi pars est Λ^L ; pars est illi Π^H | ~ est enim pars eius (+ est Ω^S) Ω^S arelvsct.

28. et = GX $\Pi^H\Theta$ Z*TS*Γx cum Θ ; om. cell. | finees] in titul. litt. capit., om. in textu Φ^P ; finces X; phinees Z Ω^S edd.; phynees Ω^J ; finies T; fines Λ^L ; + est Y | heleazari C; eleazari Y | in gloria + est GX Π^H Y 2 Z*TSΓ Ω xrelvsct cum Brev. goth. | in (2°) = GCΣATΓpx cum Θ ; om. cell. | i(n)mitando Q Θ^M ; imitandum X | ipsum] Y* cum Θ ; eum Ω^S arelvsct; tantum X Π^H M Θ^{H^*A} Z*TS*x; ***** G*; ***** Θ^{M^*} ; ipsum tantum Y 2 | domini] Z* cum Θ ; dei Y Φ Z 2 Ω ag cum $\mathfrak{H}$; om. Π^H .

29. et (1°) om. X | statuere XY* | in (1°) om. Ψ^D | gentes S*x | animi sui Θ cum Brev. goth. | placauit w | de = G*(ut vid.)X

Θ^{AM} *TSpx*; pro w; deo pro st; deo cell. cum Brev. goth. | israel Ω^S grelvsct; isrlh Q; isrl MY Φ^{RG} TSΓ Ψ^D Ω^{MJ} a; srahel C; srhl XΣ; srl Λ^L p 2 (rl corr.); irl GZ; ihl Π^H ; israheli Θ^{HM} .

30. stabit X | ad illum] illi Θ Ω arelvsct | principem] praem. et Ω a cum M-R | gentes x | sit om. CΣ | et semini eius om. G*XZ*Tx cum M-R | semine Λ^L * | sacerdotii] sacerdotio suo Θ^{AM} * (ut vid.); in (** G; om. Z) sacerdot(i)um sui G*XZ*TS*x.

31. et (1°) — cor nostrum om. Π^H | dauuid Z*; praem. et Θ^A | regis G*XAMQY* Φ^P Θ^{HAM} *Z*TS*Γ Λ Ω^{SJ} ; reges x; om. p cum Θ . ¶ Rab. « regis dauid filii iesse » Hug. | filii Γ^A Ω^{SJ} | iesse] Ω^{M2} (i corr.); ihesse C; yesse Xa; gesse Σ C x; iessae G*relvsct | tribus Y* | iudas x† ut vid. | hereditas] i x† | ut daret] et dare Q | in cor nostro x | suam] sanctam Ω^M | in iustitiam XY; iustitiam p | aboleretur Q; ambulerentur Γ^{M^*} |

<et (1°) GCAM | <ipse GCAM | 28. ¶ et VIII. A Φ PΓ A ; Div. sine num. XMQ Φ^G Θ ZSΓ Ψ^D ; <et GC | <in (2°) GCAM | 29. <et (1°) CAM | <in (2°) CAM | 30. <ideo GCAM | <principem GCAM | <ut GCAM | <sacerdotii C | 31. <et (1°) GCAM | filio M | <de GCA | <hereditas M | <ipsi C | <ut AM | <iudicare CAM | <ne GCAM.

et gloriam eorum in gentem
 ipsorum aeternam fecit
XLVI. ¹ Fortis in bello Hiesus
 Nave
 successor Moysi in prophetis
 qui fuit magnus secundum no-
 men suum
² ⁽¹⁾ Maximus in salute electorum
 Dei
 expugnare insurgentes hostes
 ut consequeretur hereditatem
 Israhel
³ ⁽²⁾ Quam gloriam adeptus est in

tollendo manus suas
 et iactando contra civitates rom-
 pheas
⁴ ⁽³⁾ Quis ante illum sic restitit
 nam hostes ipse Dominus perduxit
⁵ ⁽⁴⁾ Aut non in iracundia eius
 inpeditus est sol
 et una dies facta est quasi duo
⁶ ⁽⁵⁾ Invocavit Altissimum poten-
 tem in oppugnando inimicos
 undique
 et audivit illum magnus et sanc-
 tus Deus

31. in gentem ipsorum (cf. Θ^{SA} et 44, 16) || aeternam ($\mathfrak{H}$) | fecit om. Θ .

XLVI. 1. bello] cum $\Theta^{SAL'}$ | successor] cum $\mathfrak{H}$ (praem. καὶ Θ) | prophetis] ex prophetiis? cf. Θ | magnus (Θ) || 2. maximus | 2. in salute] cf. Θ ; in salutem GA | 3. iactando] cum $\Theta^{AOL'}$ | ciui-
 tatem GX cum $\mathfrak{H}$, forsitan recte | 5. in om. CXA, forsitan recte, sed cf. Θ | inpeditus est] cum Θ^A |
 6. altissimum] ita $\mathfrak{K}$ (in cap. 1-43) plus quam vicies; excelsum CΣ, forsitan recte, cum interprete 44, 20;
 47, 9; 50, 15, 17, 19 | illum] cum $\Theta^{SAL'}$ | magnus (Θ) || sanctus.

Deest L; adsunt m(a v. 4 illum)px.

et gloriam eorum om. Ω^M | et gloria Λ^LYZ^* ;
 gloriam CΣ | eorum] Z^* ; ipsorum MYΦ $Z^2\Omega$
 edd.; om. AQΨ^D | gentem] M^* ; gentes Q;
 gente CΣ^TΛ^LΠ^HM²Z²*TS*Γx; terram p |
 ipsorum (2°) | Φ^R*Z²*; eorum AMYΦ^{R2GP}
 Θ^HZ²Ψ^DΩ edd. | aeternum p | facit x*.

XLVI. 1. fortis] in tit. litt. capit., om.
 in textu Φ^P | hiesus] Z^* ; hiesus Y^* ; ihesus
 CΩa; iesus Π^Hgrelb̄st; ihus Σ^{C2}Θ^H; ihs
 XΣ^TΨ^Dp; ihs Ω^{MS} ; hiesu Φ Z^2 ΣΓ^{A*}; hiesu
 Y²; iesu AΘ^{M*} cum AN Wil; ihu Σ^C*Θ^A;
 + filius Λ^L cum Θ^{AO-V} | nave $\Lambda^L\Gamma^M$; nabeX;
 nabe Σ^C | moysi ΣT; moyse G*; mosi Apg |
 magnum Ψ^D.

2. in salute] Y^*Z^* , cf. Θ ; in salutem
 GAQY²Φ Z^2 TSΓΨ^DΩx edd. | hostes] praem.
 in T* | ut] et YS^* | consequeretur XT |
 israel Ω^Lrelb̄st; isrlh Q; srahel C; srlh XΣ;
 irsh M; isrl YΦ^{RGT}TSΓΨ^DΩ^{MS}ag; irl GZ;
 ihl Π^H; srl Λ^L p.

3. quam] quoniam Ω^M | in extollendo

g; extollendo re | suos Q* | iactandos Π^H |
 ciuitates] cum Θ ; ciuitatem GXYΘ^{HAM*}Z*
 TSx cum $\mathfrak{H}$ | romphaeos grelb̄st; romfeas
 XAM*x; rumpheas CΛ^{L2}Y*Θ^{M*}Z²Ωa; rum-
 feas ΣM²; rumpheam Z* cum Θ .

4. quis] qui Tx | illuc Ψ^D | sic om.
 Θ^{AM*} cum $\mathfrak{H}$ | restitit x; resistit QTΓΨ^Dp |
 ~ ipse dominus hostes Σ^T | percussit ΓΩ
 ages; perdit p.

5. aut] an t | in om. CXAMΘZ*mp.
 ¶ Rab. « non iracundia » Hug. | iracundiam
 ΩJ | eius] m; illius GT | impetus Am (ut
 vid.), cf. infra, v. 7 | una] S*; unus Λ^LS^2 r |
 | dies] m; die Π^Hp; + * x† | facta] S*;
 factus Λ^LS^2 r | due ΩJ.

6. inuocabit XA; praem. et Π^{HS} |
 altissimum] M² (mū in ras.) m cum ANT-M;
 excelsum CΣQp | potentem om. Y | in opp.]
 m; in pugnando X | in (1°) om. G* | expu-
 gnando Sx | exaudiuit Θ | et sanatus deus
 x; om. p, cf. Θ | et (2°) est Y | deus om. X |

<et (3°) GCAM | ¶ aeternam Div. sine num. Z.

XLVI. 1. ¶ fortis VIII. AΦ^PΓ^A; XLVI. Ω; Div. sine num. XMQΦ^GΘZSΓ^MΨ^D; <fortis
 GC | <successor C | <qui CAM | 2. <maximus GCAM | <expugnare GCAM | <ut CM | 3. <quam
 GCAM | <et GCAM | 4. ¶ quis Div. sine num. Ψ^D; <quis CAM | <nam GCAM | 5. <aut CAM |
 <et GCAM | 6. <invocavit GCAM | <in (1°) M | <et (1°) CAM.

in saxis grandinis virtutis valde
fortis
7 (6) Impetum fecit contra gentem
hostilem
et in descensu perdidit contra-
rios
8 (6) Ut cognoscant gentes poten-
tiam eius
quia contra Dominum pugnare
non est facile
et secutus est a tergo potentes
9 (7) Et in diebus Moysi misericor-
diam fecit
ipse et Caleb filius Ieffone
Stare contra hostem prohibere
gentem a peccatis

et perfringere murmur malitiae
10 (8) Et ipsi duo constituti a peri-
culo liberati sunt
a numero sescentorum milium
peditum
Inducere illos in hereditatem
in terram quae manat lac et
mel
11 (9) Et dedit Dominus ipsi Caleb
fortitudinem
et usque ad senectutem perman-
sit illi virtus
Ut ascenderet in excelsum terrae
locum
et semen ipsius obtinuit heredi-
tatem

6. ualde *om.* Ⓢ | 7. hostilem] *cum* Ⓢ | in descensum CΣA | 8. non est facile *om.* Ⓢ | potentes] *ex* potentis? *cf.* Ⓢ | 10. a periculo *om.* Ⓢ | in terra G | 11. fortitudinem (Ⓢ) || uirtus | semini ipsius CΣA, *per dittographiam.*

Desunt LΓ^A(*partim, fol. lac.*); *adsunt* mpx.

saxis] axis Ⓜ^{AM*} | uirtutis] Ⓜ^{M2}(*ut vid.*)m; uirtute Ⓜ^{HAM*3}; uirtutes CΣ | fortis] m; fortes CΣ; fortibus p.

7. impetum] *praem.* et YΦZ²SΨ^D | discensu GM*Γ²Γ^M *cum* 262; discenso Y*; discensum T*; descensum CΣA *cum* M-M | perdit x.

8. eius — 14. eorum *partim deest* Γ^A, *fol. lac.* | dom.] m *cum* Ⓢ; deum CΣⓂp *edd.* *cum* 262 et M-M | et secutus] Ⓜ^{H*}; persecutus m; secutus Π^H; et insequutus Ⓜ^{H2} | est (2°) *om.* Ⓜ^A | potentis Y*^{wt} *cum* Ⓢ; potentem X.

9. moisi ΣTm (*ut vid.*); mosi CXApp, *cf.* 45, 18; *om.* x* | misericordiam] potentiam Y* | caleb] m(*ut vid.*)p†; chaleb GMΦ ZTp¹g; caleph CΣ^cΛ¹QYΘSI^AΨ^DΩa; calep XΓ^Mx; chaleph Π^H | filius iepphonne *in ras.* Ⓜ^{M2} | ieffonne AΦ; ieffonae m *ut vid.*; iefone Π^H; iefone Q; iepphone Ψ^DΩ^{SJ} *edd.*;

iephone Λ^S; iepphone Z*; iepphonne Ⓜ^H; gepphone Y; gepphonne Ⓜ^A; iepphoniae C | hostes Q | prohibere = GCXΣΠ^HQT^M mp *cum* Ⓢ; *praem.* et *cell.* | gentes Q | a *om.* Σ | perfringe x; perstringere Ω. ¶ uel « perfringere » *lac.* | murmurationem T.

10. constituisti X | a (1°) m; *om.* Cp | l**erati sunt G*; ~ sunt liberati Ω^S | a (2°) *om.* X | sescenta milia p | inducere] *praem.* et Z³ | in h(e)reditate Y*p | in terra GΛ^L Y*ΦGⓂ^{AM*}TST^MΨ^DΩ¹px | manet Σ^c | mel-
le Z*.

11. ipsi] illi Ω^S | caleb] mx; chaleb GΦZTp^g; calep Γ^M; caleph CΣ^cΛ¹QYΘ SY^DΩa; chaleph Π^H; ca[...] Γ^A | fortitudine p | ad] Z*; in Y*ΦZ²Ψ^DΩ *edd.* | senectute Y*Φ^P; senecta p; senectud* x* | permanit A* | ut] *t p | semen] Ⓜ^{M2} (*alt. e in ras.*); semini CΣA | ipsius] eius p | tenuit CΣp.

<in (2°) GCAM | 7. <impetum GCAM | <et GCAM | 8. <ut CAM | <quia AM | <et GCAM | 9. <et (1°) GCAM | <ipse GCAM | <stare GC | <prohibere M | <et (3°) GCAM | 10. <et (1°) GCAM | <a (2°) GCAM | <inducere CM | <in (2°) GAM | 11. ¶ et (1°) [X.] Γ^A; *Div. sine num.* MQ; <et (1°) GCA | <et (2°) CAM | <ut GCAM | <et (3°) GCAM.

- 12 (10) Ut viderent omnes filii
Israhel
quod bonum est obsequi sancto
Deo
13 (11) Et iudices singuli suo nomine
quorum non est corruptum cor
qui non aversi sunt a Domino
14 (11) Ut sit memoria illorum in
benedictione
(12) et ossa eorum pullulent de
loco suo
15 (12) Et nomen eorum permanet
in aeternum

- permanens ad filios illorum sanc-
torum virorum gloria
16 (13) Dilectus a Domino suo Sa-
muhel propheta Domini
renovavit imperium et unxit
principes in gente sua
17 (14) In lege Domini iudicavit con-
gregationem
et vidit Dominus Iacob
(15) et in fide sua probatus est
propheta
18 (15) Et cognitus est in verbis suis
fidelis quia vidit Deum lucis

12. quod] quia A | sancto || deo (S) | 13. qui] quia CΣ | domino + nostro A | 14. ut om.
S | illorum] eorum CΣ | in benedictionem A | eorum] illorum G | 15. eorum] ipsorum CΣ |
permanet in aeternum || permanens ad filios (cf. S) | permanens] permanet CΣ | sanctorum ||
gloria (cf. S) | 16. domino] deo A | in gente sua] ex in gentem suam? cf. S | 17. et (2°) om. S |
18. uerbis suis] cum S^{AI} | deum lucis om. S.

Desunt LΓ^A (partim, fol. lac., vv. 12-14a; deinde omnino); adsunt mpx.

12. ut] Z^m; et M*Y*ΦZ²TΨ^DΩ^{MS}ae |
uiderent] Z^{*}; uiderunt Y*ΦZ²Ψ^DΩ^{MS}ae;
uiderint T*. ¶ Rab. «ut uiderent» Hug.,
item Iac. + uel «uiderunt» Iac. | omnes om.
Z^{*} | filiis Σ^C | israhel = Φ^PΘ^{AM}x; israel
Ω^grelbst; isrlh Q; srahel C; srlh XΣ; srl
Λ^LΘ^Hp; ihl II^H; irl GZ; isrl cett. | quod]
m ut vid.; quia AMQYΦZY^DΩ edd. | sit Θ;
om. Z^{*} | obsequium Σ^C*; sequi Σ^T | sancti x |
dei Ω^M | ~ deo sancto Ω^I.

13. iudicii Y | suo] si Γ^M* | correptum
X | qui] m; quia CΣ; praem. et M cum S |
aduersi Λ^LΓ^MΨ^D | dom.] m (ut vid.) cum S;
deo Z^{*}x cum ANT-M (1/3) et H; + nostro
AQZ*Γ^Mx.

14. ut om. w | illorum] m; eorum CΣY
Tp cum A-SS Elig et ANT-M (3/3) | in bene-
dictionem AM | eorum] illorum GII^H |
pullulent] S*; pullulant XΩ^Sag; pollutent Q;
pupulant Ω^M. ¶ uel «pullulant» Iac. |
de] in Λ^L.

15. eorum] i(p)sorum CΣΛ^LQp | per-

manet] permaneat Θrelbst | permanens]
permanente Λ^LII^{HS}*Ω^Spagrew; permanet
CΣ; perman** m. ¶ Rab. «permanenti»
(sic) Hug. uel minus recte «permanens»
Iac. | adj in Θ^M | illorum] eorum QY*Θp |
ui*rorum p*; uiurorum p² | gloriam Q.

16. dilectus a deo suo in titul. litt. capit.,
om. in textu Φ^P | domino] cum M-M et S; deo
Λ^LAYΦZΓ^Mpag; domino deo Θrelbst cum
262. ¶ Rab. «a domino suo» Hug. | suo
om. Λ^L | samuel GXΣ^TΛ^LMΩx edd. | re-
no(u)abit CXAYΘ^{HAM}*m (ut vid.); renouaui
Ψ^D; reuocauit Ω^M | imperium] arbitrium X.

17. in (1°) et A | iudicabit XΓ^Mp;
iudicaui Ψ^D | congregatione p | ~ congr.
iud. CΣΩ^Sarelbst | uidet Y | dominus]
Λ^L*m; dominum Γ^M; deus wt; deum Λ^L²
SΩxaelg. ¶ al. dominus S² | in (2°) om.
XA*Θ^A.

18. fidelis] Z*; fidelibus Y*Φ^{RG}Z².
¶ [fide]li]bus S² | uidet x | dominum Ω^{MS}J*.
¶ uel minus recte «dominum» Iac.

12. <ut GCAM | <quod CAM | 13. ¶ et Div. sine num. M; <et GCA | <qui GCAM | 14. <ut
GCAM | <et CM | 15. <et GCAM | <permanens GCAM | 16. ¶ dilectus X. Φ^P; Div. sine num.
XMQΦ^GΘZSΨ^D; <dilectus GCA | renovavit GC | <et M | 17. <in (1°) GCAM | <et (1°)
GAM | <et (2°) CM | 18. <et GCAM | <quia M.

19 (16) et invocavit Deum potentem
In oppugnando hostes circum-
stantes undique
in oblatione viri inviolati
20 (17) Et intonuit e caelo Dominus
et in sonitu magno auditam fecit
vocem suam
21 (18) Et conteruit principes Ty-
riorum
et omnes duces Filistim
22 (19) Et ante tempus finis vitae
suae et saeculi
testimonium praebuit in con-

spectu Domini et christi
Pecunias et usque ad calcia-
menta
ab omni carne non accepit
et non accusavit illum homo
23 (20) Et post hoc dormivit et no-
tum fecit regi
et ostendit illi finem vitae suae
Et exaltavit vocem eius de terra
in prophetia delere impietatem
gentis
XLVII. 1 Post hoc surrexit Nathan
propheta in diebus David

19. uiri] cum Θ^{248} | 21. conteruit] contriuit A, cf. 47, 8; 48, 24 | 22. uitae suae || saeculi
(Θ)? | accepit] forsitan ex accepi, cf. Θ | 23. ~ de terra uocem eius C Σ cum Θ .

XLVII. 1. hoc] cum Θ^C 248 | propheta cum Θ^{248} .

Desunt L Γ^A ; adsunt mpx.

19. inuocabit X; inuocauit Ψ^D | deum]
Z*m; dominum X Λ^L QY Φ Z Γ^M Ω p edd. cum
 Θ | potentem] Z*m; omnipotentem X Λ^L Y
 Φ Θ Z Ψ^D Ω p edd.; + et Z*Sm | in (1°)] ad
Y Σ Θ ; om. Y* Φ R Φ Ψ^D | obpugnando Z*;
pugnando Z Σ ; inpugnando Y* Φ Ψ^D ; inpu-
gnandos Y Σ Θ | circumdantes m; praem. et
 Λ^L Γ^M | undique om. Y | oblectationem Ψ^D ;
obliuione Y* | uiri] cum Θ^{248} ; agni wst |
uiolati M†; immaculati A. ¶ Rab. « inuio-
lati » Hug. aliqui habent « immolati » uera
littera est « inuiolati » Iac.

20. e] de M Θ Γ^M Ψ^D Ω edd.; om. x |
et (2°)] Z*; om. Q Φ R Φ Z Ψ^D Ω cum H | in
om. Θ | magnorum Λ^L * ut vid.

21. conteruit = GCX Σ Π^H Y Σ Z*S*x;
conterruit T; conter** p; contriui Ψ^D ;
contriuit Y* cett.; + homnes C, cf. infra |
tyriorum] Λ^L *M Σ (i in ras.)Y*; tiriorum Σ^C ;
thiriorum Σ^T x; tyrorum Λ^L Y Σ Φ R Θ HAM*p |
ducis x | filistim = X Σ^T x; filistin G; fili-
sthim A Σ^C ; phylistim Γ^M ; phylisthim Θ^{AH} ;
phylisthiim Θ^{M*} ; phylistiim C Φ Ψ^D Ω J;

philistim Λ^L M*QTSm(ut vid.)pg; philistiim
 Λ^L * Π^H M Σ Y Φ R Φ Z Ω M Σ a; philisthiim Π^H *
 $\Theta^{M\Sigma}$ relbst.

22. finis om. AZ*x | suae om. Θ cum
 Θ | p(e)r(i)buit Σ Λ^L Z* cum ANT-M (2/3);
p̄buit Z Σ ; p̄hibuit Ψ^D ; + et A | pecu-
niam Θ | ad om. x | calciamentum Θ Z*;
+ et Y* | carni Y | accepi w | accusabit
X Σ^C A.

23. post h(a)ec Γ^M Ω M gr cum M-M |
illi om. Θ^{AM*} cum 262 et ANT-M | uite sue et
exalta[uit] in ras. brev. spat. Ω^J | et (4°)] Z Σ ;
om. Θ Z Σ | exaltabit X | eius] m; suam AMZ*
S Γ^M x wt | ~ de terra uocem eius C Σ cum
 Θ | terra + et Φ Σ Z* | in prophetiam A;
in prophetie x | iniquitatem Θ . ¶ al. impie-
tatem Θ^M | gentes QY*.

XLVII. 1. hoc] cum Θ^L ; hunc Z* cum
 Θ ; h(a)ec X Ω edd. cum M-M; om. x. ¶ Rab.
« post hec » Hug. | surrexerit Q | natan
X Σ^T ; natham GAT | prophetam A* | in
diebus dauuid Z; om. Θ^{M*} ; + regis Σ Π^H
cum M-M (non autem τ).

19. <et CAM | <in (1°) GC | <in (2°) CM | 20. <et (1°) GCAM | <et (2°) GCM | 21. <et
(1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 22. <et (1°) GCAM | <testimonium GCAM | <pecunias
GCAM | <ab C | <et (5°) GCAM | 23. <et (1°) CM | <et (3°) GCAM | <et (4°) GCAM |
<in GCAM*.

XLVII. 1. ¶ post XI. Φ^P ; CXVIII. M; Div. sine num. XAQ Φ Θ Z Σ Γ^M Ψ^D Ω J; <post GC.

² Et quasi adeps separatus est a carne
sic David a filiis Israhel
³ Cum leonibus lusit quasi cum agnis
et in ursis similiter fecit sicut cum agnis ovium
In iuventute sua ⁴ numquid non occidit gigantem
et extulit opprobrium de gente
⁵ (4) In tollendo manum in saxo fundae

deiecit exultationem Goliae
⁶ (5) Nam invocavit Dominum potentem
et dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello
et exaltare cornum gentis suae
⁷ (6) Sic in milibus glorificavit illum
et laudavit eum in benedictionibus Domini
in offerendo illi coronam gloriae

2. et] cf. Φ | 3. cum (1°) in CΣ cum Θ | agnis (1°) haedis CΣ cum Θ | et] cum Θ ; om. CΣ | similiter fecit || sicut — ouium (Θ) | 4. extulit] lectio difficilis, cf. Θ ; sustulit CΣ; abstulit A | 5. fundae + et A cum Θ , forsitan recte | deiecit] cum Θ^{SC} | 6. nam] cum Θ ; ubi CX, lectio difficilis, cf. Φ | dominum] deum A | et dedit — eius (Θ) || 10. et dedit — potentiam | in] cum Θ ; om. CΣ | dexteram GCXΣA | et (2°) cum Φ | 7. in decem milibus A cum Θ , forsitan recte | illum] eum A | offerendo] ex ferendo? cf. Θ .

Desunt LΓ^A; adsunt mp_x.

2. et om. Ω^{MS} cum Θ | quasi] sicut Π^H | separata X | est om. MΩ^{MS} arel^{bst} cum 262 et Θ | dauuid Z*. ¶ Rab. incipit capitulum suum hic «sic dauid» Hug. | a (2°) T*; ad T² | israhel = AMΦ^PΘx*; israel Ω^J rel^{bst}; israhel Z; isrlh Q; srabel C; srhl XΣ; srl Λ^p; irl G; ihl Π^H; isai x²; isrl cett.

3. cum (1°) in CΣ cum M-M et Θ , cf. infra | luxit Π^{H*} | agnis (1°) (ha)edis CΣ cum 262, M-M et Θ ; + ouium Π^HΓ^M, cf. infra. ¶ al. hedis Θ^M | et om. CΣΩ cum M-M | sicut] quasi Sx cum 262, cf. supra | cum (3°) in arel^{bst}; om. Ω^{MS*} cum 262 et M-M | ouium + et Π^HZ*Γ^M.

4. non om. Ω^{J*} | extulit = XΠ^HTx, cf. Θ ; **tulit G*; tulit Λ^L; sustulit CΣ cum M-M; **stulit p; abstulit cett. cum 262 | de] a Θ cum 262 | gentem XΛ^{L†}.

5. manus Z* cum Θ^{AV} | in om. st | fundae + et AQ, cf. Θ | deiecit — goliae om. C | iecit Σ^T | exultationem] Z*S*; exultatione MΦZ^SΓ^MΨ^Dpx; exaltationem Θ^M;

praem. in MY²ΦZ²S. ¶ uel «in[ex]sul[tatione] lac. | golie Σ^TΠ^HΓ^MΩa; goliam Y²; goliath Λ^L; guliae Θ^A; glori(a)e XY²Z; in gloria x. ¶ eius G².

6. nam = CΣΛ^LAMQΓ^Mp^{wt} cum Θ ; nam ubi s; ubi cett. | inuocabit X | deum Ap^g; om. S | potentem] Z*; omnipotentem Λ^LYΦZ²SΨ^DΩ edd. | et — hominem om. Λ^{L*} | et (1°) om. s | dedit] d**** Θ^{H*}; + illi Γ^M | in dextra a; in dexteram GXΛ^{L2}AQT; dexteram CΣp cum M-M | tollere] Z*; tolerare Y*Φ^{RG}Z². ¶ al. tolerare Θ^M | fortem Π^{H*} ut vid.; om. Π^{H2} | exalta Π^{H*} | cornum = G²XΛ^LY*Γ^Mpx*, cf. v. 8 et 13; cor Ω^M; cornu cett. | genti Θ^{AM*}p.

7. milibus] praem. decem AM²YΦ Θ^{HM2}Z²SΨ^DΩ edd. cum Θ | glorificabit X | illum] Z*; cum Λ^LAMYΦZ²SΨ^DΩp edd. | et laud. eum om. Y | laudabit XS* | eum] illum XΣ^TΘZ²Sa; om. Λ^LΩ^J | in benedictione Θ | domini om. M | in offerendo Q; praem. et Ω^{J*} | coronam om. Q.

2. <et GCAM | ¶ sic XLVII. Ω^{MS}; CXVIII. Φ; <sic CAM | 3. <cum (1°) GCM | <et GCAM | <in (2°) GCAM | 4. <et CAM | 5. <in (1°) GCAM | <in (2°) M | <deiecit A | 6. <nam GCAM | <et (1°) CM | <et (2°) GCAM | 7. <sic GCAM | <et GCAM | <in (3°) GCAM.

8 (7) Conteruit enim inimicos un-
dique
et extirpavit Filistim contrarios
usque in hodiernum diem
Conteruit cornum ipsorum usque
in aeternum 9 (8) in omni opere
dedit confessionem Sancto et
Excelso in verbo gloriae
10 (8) De omni corde suo laudavit
Dominum
et dilexit Deum qui fecit illum
et dedit illi contra inimicos po-
tentiam

11 (9) Et stare fecit cantores contra
altarium
et in sono eorum dulces fecit modos
12 (10) Et dedit in celebrationibus
decus
et ornavit tempora usque ad con-
summationem vitae
Ut laudarent sanctum nomen
Domini
et amplificarent mane Dei sanc-
titem
13 (11) Christus purgavit peccata
ipsius

8. conteruit (*bis*)] contriuit A, cf. 46, 21 | usque in hod. diem (S) || usque in aeternum |
usque in aet. om. CΣ cum S | 9. <in omni opere G cum S, forsitan recte | et om. S | in (2°) |
cf. S | 10. dominum om. S | deum] ex eum? cf. S | et dedit — potentiam || 6. et dedit —
eius | 11. altare A | 12. et (1°) om. S | uitae om. S | dei] cf. S²⁴⁸; diei CΣ; om. S | 13. chri-
stus] cum S^{B2}.

Desunt LΓ^A; adsunt mp(usque ad v. 13a)x.

8. conteruit (*utroque loco*) = GCXΣΠ^H
Z*TS*px; contriuit *cell.* | undique + in
(a)eternum Σ | extirpabit X; extirpauit
MΩ^M; stirpauit Θ; sturpauit G*; stuprauit
S. ¶ al. et extirpauit S² | filistim = XΣ^TA
Qx; filistin G; filisthim Σ^C; philistim Π^H*
TSp*g; phylistim Θ^HΓ^M; phylisthim Θ^A;
phylistiim YΦ^PZΨ^PΩ^I; phylistiim Θ^{M2};
philistiim Θ^{M*}ret; philistiim *cell.* | contra-
rios om. Ω^M | diem — aeternum om. Λ^{L*} |
diem om. X (cf. *infra*); + et Y | cornum = G
XΛ^{L2}A*Y*Γ^Mpx*, cf. v. 6; cor Ω^M; cornu
cell. | eorum XZ* | usque in aeternum] om.
CΣp cum S; + diem X.

9. opere] tempore Z*x | confessione
Γ^M | sanctorum Y*Ψ^D | et] Z* cum τ; in
Ψ^D; om. XΛ^LYΦ^RGZ²ω cum S, cf. ANT-M |
in uoce gratiae Θ, cf. τ (in uerbo gratiae).
¶ al. uerbo gloriae Θ^M.

10. laudabit XΠ^HYSpx; laudabunt
Γ^M | dominum] deum ΘΩ cum τ | deum]
dominum Ω; eum g | dedi Π^H* | illi om.
Ω^S | potentia Y*.

11. et (1°) om. A | stare — et in om.
x*; in x² | cantores] S*; cantatores Θ^{M*}S²m;
cantares Π^{H*} | altarium = GCΣZ*T*mp;
altarem X; altare *cell.* | ~ contra altare can-
tores Γ^M | sonu T; sonus Λ^{L*}Γ^M; sonos Ω^S
cum τ et ANT-M | eorum] eorum X | dul-
cis x; dulce Ψ^P; duces M* | modos] m;
modus G*; modulus Λ^LΩ^{M2}; psalmos Θ.
¶ al. modos Θ^M. ant. « modos » Iac. | ~ mo-
dos fecit Q.

12. et (1°) m; om. Z* cum S | dedit]
m cum τ; om. Θ^{HAM*} | dedecus Z* | orna-
bit X; ornaui x* | tempore x | usque ad]
m cum τ^{99.70}; usque in Xr cum τ⁵⁶ et ANT-M |
conseruationem a | uitae om. ω | sanctum
nomen = GCΣΛ^LΠ^HQTΨ^Dmp cum τ
et M-M; ~ nomen sanctum *cell.* cum 262 |
dei] diei CΣΩ^S cum τ, 262, M-M; om. Θ^{AM*}
cum S | sanctitatem] T*; sanctitate QΨ^D;
sanctificationem T² | ~ sanctitatem dei p.

13. christus] spiritus X; dominus ωt
cum S. ¶ quidam male habent « spiritus »
Hug. | purgabit X | ipsius (1°) eius p; illius

8. <conteruit (1°) GCAM | <et GCAM | <contrarios C | <conteruit (2°) GCAM | 9. <in (1°) G |
<dedit CAM | 10. <de GCAM | <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | 11. <et (1°) GCAM | <et (2°)
GCAM | 12. <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM | <ut GCAM | <et (3°) GCAM | 13. <christus GCAM.

et exaltavit in aeternum cornum
ipsius
Et dedit illi testamentum re-
gum
et sedem gloriae in Israhel
14 (12) Post ipsum surrexit filius sen-
satus
et propter illum deiecit omnem
potentiam inimicorum
15 (13) Salomon imperavit in diebus
paci
cui subiecit Deus omnes hostes
Ut conderet domum in nomine
suo

et pararet sanctitatem in sempi-
ternum
(14) quemadmodum eruditus est
in iuventute sua
16 (14) Et inpletus est quasi flumen
sapientia
(15) et terram retexit anima tua
17 (15) Et replesti in conparationi-
bus enigmata
(16) ad insulas longe divulgatum
est nomen tuum
et dilectus es in pace tua
18 (17) In cantilenis et proverbiiis
et conparationibus

13. et (1°) om. CΣ^T | ipsius] eius A | 14. post ipsum surr.] post ipsius resurrectionem G*(ut vid.)X | deiecit — inimicorum] cf. v. 15b; aliter S | deiecit] perfecit GX | 15. omnes hostes om. S, cf. v. 14 | eruditus est... sua] cum S^L | 16. inpletus est] cum S^L, cf. v. 15 | et (2°) om. S | retexit] ἀπεκαλύψεν | 17. replesti] conplesti CΣ | enigm.] praem. in G*(ut vid.)X | divulgatum est] distulisti G*X | es om. A.

Desunt LΓ^A; adsunt mx.

a | et (1°) m; om. CΣ^T cum M-M | exaltabit X; exultavit Λ^L | cornum = GXA*Γ^Mmx*, cf. v. 6; cor Ω^M; cornu cett. | ipsius (2°) Z*m; eius Λ^LAMQYΦZ²ΓΨ^DΩ edd. cum τ | regnum T; regnum Λ^LΩ^M cum τ⁵⁶, 262; regni arst cum τ⁶⁹ | in (2°) om. XYx* | israhel = MΦ^PΘxa; israel Ω^Jgrēl^{bst}; isrlh Q; srabel C; srlh XΣm; srl Λ^L; irl GZ; ihl II^H; isrl cett.

14. post ipsius resurrectionem G*(ut vid.)XZ*x | ipsum] illum Y | surrexit T | sensatus] senatus C | deiecit — inimicorum] requieuit in latitudine Θ cum 262 et S; requieuit in altitudine m. ¶ male « requieuit in latitudine » Hug. al. « deiecit omnem potentiam inimicorum » Θ^M et Hug. | deiecit] Y*; perfecit GXY²Z*Sx | omnem potentiam] Y*; omnipotentiam Y²x (-am ex -em); ~ potentiam omnem Ω^M.

15. solomon x | inperabit X | cuius C | deus om. X | ~ deus subiecit Ω^M, cf. S | no-

mine + sancto Z*m (ut vid.) | pareret Λ^L* | in semp.] m; in (a)eternum XQΩ^M | ~ in eternum sanctitatem Ω^M | est] es t | sua] tua x*wt cum S.

16. est] es wt | terra Γ^M | retexit] Z²; rexit XY*Z*m (ut vid.); textit Z³ | tua] cum S; sua Λ^LMΦS*Qareis, cf. supra. ¶ Rab. « tua » Hug.

17. co(n)plesti CΣQ | in compara-
tione Θ^{HAM}*; + in XΘ^{HAM}*Z*; + ***
G*m | aenigmatum w; + et XM²Φ^PΘ |
longe + fac Ψ^D* | divulgatum est] Y*;
deulgatum est Λ^LΦ^PΓ^Ma; distulisti G*(ut
vid.)XΠ^HZ*TSx; extulisti Y²Θ cum ANT-
M (2/2); **tulisti m. ¶ al. divulgatum est
S² | dilectus] M*Y*m; delectus a; directus
M²; dilectatus S*x; delectatus XY²S². ¶ al.
dilectus S². « dilectus est (sic) in pace tua »
Hug. | est Φ^P*Ω^M; om. AM*Z*Sx.

18. cantelenis GZ* | et in prouerbiis

<et (1°) GCM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 14. ¶ post Div. sine num. Q; <post GCAM | <et GCAM | 15. ¶ salomon XIII. A; CXVIII. MΦ; Div. sine num. XΘZSΓ^MΨ^D; <salomon GC | <cui GCM | <ut GCAM | <et GCAM | <quemadmodum GCAM | 16. <et (1°) CAM | <et (2°) GCM | 17. <et (1°) GCAM | <ad GCAM | <et (2°) GCAM | 18. <in GCM | <et (2°) M.

et interpretationibus miratae
sunt te terrae
19 (18) Et in nomine Domini Dei cui
est cognomen Deus Israhel
20 (18) collegisti quasi auricalcum
aurum
et ut plumbum complesti argen-
tum
21 (19) Et reclinasti femora tua mu-
lieribus
potestatem habuisti in tuo cor-
pore
22 (20) Dedisti maculam in gloria

tua
et profanasti semen tuum
Inducere iracundiam ad liberos
tuos
et incitari in stultitiam tuam
23 (21) Ut faceres imperium biper-
titum
et ex Efraim imperare imperium
durum
24 (22) Deus autem non derelinquet
misericordiam suam
et non corrumpet neque delebit
opera sua

18. interpretationibus] cum Θ^{248} (cm. $\epsilon\nu$) | te] cum Θ ; gentes Σ , cf. $\mathfrak{H}$; om. C Σ A, sive ex haplographia, sive recte, cum Θ^{248} | 19. et om. Θ | 21. et] cum $\mathfrak{H}$ | reclinasti] cf. Θ ; inclinasti C Σ A, lectio faciliior, sed forsitan recta | potestatem] praem. et C Σ cum Θ | 22. in gloriam tuam C Σ | profanasti] profugasti G*(ut vid.)X | ad] in C Σ | incitari] cum $\Theta^{L'}$; incitaris A; in ceteris GX | in (2°)] cum Θ ; om. GXA, forsitan recte | 23. efrem GX, lectio vetustior, ut vid. | 24. relinquit G*A, forsitan recte | non corrumpet (1°) (Θ^{AVI}) || neque delebit | corrumpet (bis)] corrumpit G*XA.

Desunt L Γ^A ; adsunt mx.

Ω a; om. Π^H | et in interpretationibus Θ cum Θ | mirati x; numerate a | te = G Π^H A Σ T Σ^2 cum Θ ; om. cett. cum Θ^{248} | terrae] gentes Θ , cf. $\mathfrak{H}$; praem. gentes Σ A Λ^L .

19. et om. $\mathfrak{w}$ | dei] Z*; om. Λ^L AM Φ Θ^H Z Σ Ω M Σ a | cuius M Θ^H AS | ~ cognomen est Ω^S | deus] dei Π^H T Ψ^D ; om. C Θ^H A | israhel = A Φ^P Θ^H AMx; israel Ω^J relvsc; srahel C; srlh X Σ ; srl Λ^L ; irl GZ; ihl Π^H ; isrl cett.; praem. in Θ^H A.

20. auricalcum relvsc; auricalchum g; oricalcum A Σ MZ*m (ut vid.); orichalcum G*; aorichalcum T; erocalcum X; *****um A* | complesti] conflati X.

21. reclinasti = GX Π^H Θ^H AM*Z*TS* (ut vid.)x; inclinasti cett. | mulieribus] m; praem. a C Σ C*; + et C Σ cum Θ | ~ corpore tuo Q Ω edd.

22. dedisti macula Y*; praem. et Λ^L Π^H Y Σ S Ψ^D | gloriam tuam CX Σ ; ~ tua gloria Ψ^D | profanasti] Y*; profugasti XY Σ^3 Z*S*m(ut vid.)x; profaasti G*; | semen] nomen Λ^L | ducere x* | ad libros Ω^M ; in

liberos C Σ Θ | incitari] cum $\Theta^{L'}$; incitare Φ^P ; incitaris A; inniteris Y*; in***** Θ^H *; in c(a)eteris GX Λ^L Π^H Y Σ Φ^R G Θ^H Σ AMZTS Γ^M Ψ^D mxagrels; praem. in ceteris M* Φ^P | in (2°) = C Σ Q, cf. Θ ; om. m cett. | tuam om. X.

23. bipartitum Ω^J grelvsc; biptitum GX Σ C Π^H Ω M Σ ; uipertinum Q; biperditum Γ^M *; inpertitum Ψ^D ; tibipertitum Σ^T * | et om. Λ^L | efraim = C Σ Π^H AMx; effraim Λ^L QS; ephraim Y Θ^H AMZ*grelvsc; effraym a; effrim Γ^M *; efrem GX Φ^R GZ Σ^2 ; effrem Φ^P T Γ^M Σ Ψ^D Ω ; ephrem Θ^H m (ut vid.). ¶ Rab. « effrem » Hug. | imperare] Y*; i(m)peraret C Σ Y Σ Θ ; om. X Ω^M .

24. derelinquid X; dereliqui(t) Λ^L Z*x, cf. Θ ; relinquet G Σ MQ Θ^H M Ψ^D ; relinquit G*A Θ^A cum 262; reliquid Π^H TSm, cf. Θ | corrumpet (1°)] co(r)rumpit G*XA Y* Θ^A cum 262; co(r)rupit Λ^L Π^H Y Σ Z*TSx | neque (1°)] nec GX Π^H Θ^H Z*TS Ω^J xgrelvsc cum 262 | deleuit Λ^L Π^H Θ^H AZ*TS Γ^M *x | neque (2°) Y; qui G*(ut vid.)XZ*S*x; quia

<et (3°) CA | 19. <et GCAM | 20. <collegisti GCAM | <et CAM | 21. <et GCAM | <potestatem GCAM | 22. <dedisti CAM | <et (1°) GCAM | <inducere CM | <et (2°) GCAM | 23. <ut CM | <et GCAM | 24. <deus GCAM | <et (1°) GCAM.

Neque perdet ab stirpe nepotes
electi sui
et semen eius qui diligit Domi-
num non corrumpet
25 (22) Dedit autem reliquum Iacob
et David de ipsa stirpe
26 (23) Et finem habuit Salomon
cum patribus suis
27 (23) et reliquit post se de semine
suo gentis stultitiam
28 (23) Et minutum prudentia Ro-
boam
qui avertit gentem consilio suo

29 (23) Et Ieroboam filium Nabath
qui peccare fecit Israhel
et dedit Efraim viam peccandi
(24) Et plurima redundaverunt
peccata ipsorum 30 (24) valde
averterunt illos de terra sua
31 (25) Et quaesivit omnem nequitiam
usque dum perveniret ad illos
defensio
et ab omnibus peccatis liberavit
eos

XLVIII. 1 Et surrexit Helias pro-
pheta quasi ignis

24. neque (2°) | qui G*(ut vid.)X | perdit G* | ab stirpe] ex v. 25, ut vid.; om. *interpres cum* ̣ | non (3°) om. G*X | 25. de ipsa stirpe] ex de ipso stirpem? cf. ̣ | 26. finem habuit] re-
quieuit CΣ cum ̣ | 27. gentis] cum ̣; genti GX, ex *haplographia* | 28. minutum] mutum G*X |
29. efrem GX, cf. v. 23 | 30. de] a GX, *forsitan recte*, cf. ̣ | 31. quaesivit] cf. ̣ | omnes nequi-
tias GX | et ab — eos om. ̣.

Desunt LΓ^A; *adsunt* mx.

non ̣ cum 262 | perdet] cum 262 et M-M;
perdit G*Z*TS*x | qui om. Y* | dom.]
deum Z*Sx; + qui Y* | non corrumpet
(2°) om. m | non (3°) om. G*X | corrumpet
(2°) | corrumpit G*ΑΘ^AS*; corrupit XT;
auferet Z*x.

25. da*ud Z*; + et Λ^L | ipso ̣; om. Z*.

26. finem habuit] requieuit CΣ cum
M-M, cf. ̣ | solomon x | patribus] *praem.*
omnibus g.

27. relinquit AQ*; dereliquit Ω *edd.* |
gentes Y*; genti GXΣ^CΛ^LΠ^HTS*Γ^MΨ^Dmx;
gentibus Z* | ~ stultitiam genti Λ^LΠ^HΓ^MΨ^D.

28. i(m)minutum G*ΣΦ^PΓ^MΨ^D *edd.*
cum M-M; minuitum Y*; minuatum Π^H;
mutum G*Xm (ut vid.) cum 262; motum x;
multum Λ^LΘ^HAZ*TS*³. ¶ al. et inminu-
tum Λ^L | prudentiae x; prudentiam AM*
(ut vid.)Q cum 262; *praem.* a G*ΣΛ^LY²S
Γ^MΨ^DΩagelb̄st; + sua Ω^J | roboham C |
auertit x | gente x | a consilio Ω⁵.

29. ieroboam = G*Σ^TA*QΩ *edd.*;

iheroboam CXΣ^C; hierobiam m; hieroboam
cett. | nabath] Π^H*; nabat XΣ^TMQYgrelb̄st;
nabuth G*; nabach C; nabaah Θ^A; **bah*
x; nabaioth Π^H² | israhel = Φ^PΘ; israel
relb̄st; isrlh Q; srachel C; srlh XΣm; srl
Λ^L; irl GZ; ihl Π^H; isrl *cett.* | efraim =
Π^HA; effraim Λ^LMQSx; effraym Ω^MS^a;
ephraim Ψ^D; efrem GΣ^Tm; effrem TΓ^M;
efrem X; ephrem Θ^A; eph[...] Φ^R; hefrem C;
ephraim *cett.* | ~ uiam peccandi e(ph)raim
Ωarelb̄st | eorum ̣ cum 262.

30. uade Π^H; + enim Π^HTSΨ^DΩ
are, cf. ̣; + et Z* | aduerterunt Q; +
enim g | illo x; eos Θm | de terra = CΣA;
a terra m *cett.*

31. (o)mnem nequitiam = CΣAQ
cum ̣; omnes nequi(t)ias m *cett.* | liberabit
XZ* | eos] illos Σ^T; om. M*; + dominus
M²Θ cum 262 et M-M.

XLVIII. 1. et surrexit] exsurrexit ̣ |
aelias C; elias XΣ^C; helias Y; elias Σ^Tx
grelb̄st; helyas Ω | ~ quasi propheta X |

<neque (2°) CAM | <et (2°) GCAM | 25. <dedit GCAM | <et C | 26. <et GCAM | 27. <et
GCAM | 28. ¶ et XII. Φ^P; *Div. sine num.* Φ^{RG}Ψ^D; <et GCAM | <qui GAM* | 29. ¶ et (1°)
XIII. Φ^P; *Div. sine num.* Φ^{RG}; <et (1°) GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) GCAM | 30. <valde
M | <averterunt C | 31. <et (1°) GCAM | <usque GCM | <et (2°) GCAM.

XLVIII. 1. ¶ et (1°) XLVIII. Ω; CXX. MΦ^{GP}; *Div. sine num.* XAQΦ^RΘZSΓ^MΨ^D; <et (1°) GC.

et verbum ipsius quasi fax arde-
bat
2 Qui induxit in illos famem
et imitantes illum invidia sua
pauci facti sunt
non poterant enim sustinere
praecepta Domini
3 Verbo Domini exaltavit caelum
et deiecit a se ignem terrae
4 Sic amplificatus est Helias in mi-
rabilibus suis
et quis potest similiter gloriari

tibi
5 Qui sustulisti mortuum ab inferis
de sorte mortis in verbo Domini
Dei
6 Qui deiecisti reges ad perniciem
et confregisti facile potentiam
ipsorum
et gloriosos de lecto suo
7 Qui audis in Sina iudicium
et in Coreb iudicia defensionis
8 Qui unges reges ad paeniten-
tiam

XLVIII. 2. imitantes (ex irritantes?) illum || invidia sua (S) | pauci facti sunt] paucificati sunt x, *forsitan recte*, cf. S; pacificati sunt C | non poterant enim om. S | sustinere praecepta domini || 3. uerbo domini exaltauit (cf. S)? | 3. uerbo domini om. X, cf. v. *prae*. | exaltauit] continuit A, cf. S | et] cum SOL | a se] cf. SL | terrae] ex ter, cf. S | 4. est... suis] ex es... tuis? cf. S | potest om. S | 5. de sorte mortis om. *interpres cum* S? ~ post mortuum S | 6. et confregisti — ipsorum om. S | de lecto] cum S; delicto GXΣ | 8. unges] cum S; iunges G; iungis X.

Desunt LΓ^A; adsunt mx.

et (2°) — quasi (2°) om. x | uerba Λ^L | illius X | fax] Z*m; faces X; facula Y*ΦZ²Ψ^DΩ edd.; fornax Γ^M | ardebit Y; arde** G*.

2. in om. m | fame Y* | imitantes Q; (a)emulantes Λ^LW, cf. S; irritantes st | illum] T*; illem x*; illos T²SΓ^M | sua om. Σ^TΘ cum 262 et M-M | paucificati x; pacificati CΓ^M; tabefacti Θ cum 262. ¶ pacificati sunt Σ^C. al. pauci facti sunt Θ^M. Rab. « tabefacti sunt » al. « pauci sunt » Hug. | poterunt G* | ~ enim poterant edd. | preceptum Λ^L.

3. uerbo dom.] m; uerbum dom. CΣ cum M-M; om. X | exaltauit = G²CΣΛ^LΠ^HQTmr cum M-M; exaltabit X cum 262; exultaui G* cum ANT-M (-bit) et Brev. goth.; continuit cett. cum S | caelum] T*; celos m; illum T²; *praem.* in x* ut vid. | eiecit Θ cum 262 | ad se Y; a caelo S; de caelo t; sic W | terrae] ter W.

4. helias Y; elias Σgrelbst; elias X; helyas Ω^{SJ} | tuis S* | quis] qui Q; *praem.* si Y; *praem.* plus r | similiter] m; om. Σ^T; + sic relbst | tibi om. Φ^P.

5. quis X | sustulit X cum ANT-M | mortuum] murmur tuum T | a sorte Θ cum 262; deserto T | dei om. X cum S, cf. S.

6. quid eiecisti Γ^M | deicisti x; eiecisti Ω^J. ¶ al. delicisti Θ^M | regis x | adj a Y* | facilem Π^H | potentia Y* | illorum Ω^{M†} | gloriosus Y*Θ^{H*}Γ^{M*}x cum 262; glorioso Σ^{T*} | de lecto = CAY²Φ^{RGZ}Γ^MΨ^DΩgrlbst cum S; dilecto Q; delicto m cett. cum M-M. ¶ al. de lecto suo S².

7. audit Y*; audisti Y²ΘΩ; audes x; auderis Ψ^D. ¶ Rab. « audis » Hug., item Iac. | sina = GΠ^HQΦΘ^MZTΓ^Mx grlbst; sinai Σ^T; sinay Σ^C; synay C; sion A; syna m cett. ¶ Rab. « sina » Hug. | iudicium + tuum Ω^{M†} | et in coreb in ras. Ω^{J2} | coreb] M*Y*Z* S*m; choreb Π^HM²ΦZ²S²Γ^{M2}Ψ^D; horeb grlbst; oreb ΣY²a; choraeb Γ^{M*}; chorebh Λ^L; choreo Ω^M; horeph C; corep X. ¶ Rab. ant. « coreb » Iac. | iudicia] iudicium Y.

8. unges] Φ^{P*}m; ung(u)is AM²Φ^{P2} ΘS*Ωx edd. cum M-M; iunges GΣ^CΛ^LQY* T; iungis XM* | regem Ψ^D | adj in x |

<et (2°) GCAM | 2. <qui GCAM | <et GCAM | <non GCAM | 3. <verbo GCAM | <et GCAM | 4. <sic GCAM | <et GCAM | 5. <qui GCAM | <de CAM | 6. <qui GCAM | <et (1°) CAM | <et (2°) CM | 7. <qui CAM | <et CM | 8. <qui GCAM.

et prophetas facis successores post
te
9 Qui receptus es in turbine ignis
in curru equorum igneorum
10 Qui inscriptus es in iudiciis tem-
porum
lenire iracundiam Domini
Conciliare cor patris ad filium
et restituere tribus Iacob
11 Beati sunt qui te viderunt
et in amicitia tua decorati sunt
12 (11) Nam nos vita vivimus tan-
tum

post mortem autem non erit tale
nomen nostrum
13 (12) Helias qui in turbine tectus
est
et in Heliseo completus est spiri-
tus eius
In diebus suis non pertimuit
principem
et potentia nemo vicit illum
14 (13) Nec superavit illum verbum
aliquod
et mortuum prophetavit corpus
eius

8. facis om. 6 | 10. in om. G*X | iudiciis GA | lenire] et lenis G*(ut vid.)X | domini
cf. 6^L; ex animi? cf. 6; + et CΣ | corda CΣ, cf. Lc. 1, 17 | tribui GX | 11. tua] cum 6^{S2} |
12. tantum] cf. 6 | post mortem — nostrum om. 6 | 13. in (2°) om. CΣ; cf. tamen 6 ενεπλησθη |
in diebus] cf. 10; praem. et S cum 6.

Desunt LΓ^A; adsunt mx.

et] qui 6 cum 262 | facies T | successoris x;
+ tuos 6a cum 262 | ~ successores facis X |
post se 10^D.

9. es] est YΓ^M cum 262 | turbidine A |
in curru Π^H*; praem. et Π^HMYΦ^P* (ut
vid.) TΣΓ^M | igneorum om. 10^D.

10. inscr.] m; scri(p)tus Π^HΘ^{HAM}*Z*
S*10^Dxwst cum 262; scriptum Y* | es] est
YS*Γ^M cum 262 et M-M; om. X, cf. 6 | in
om. G*XQZ*TS*mx | iudiciis = CΣΠ^H
Θ^HQagrewst cum 262 et M-M; iudicis 6^Am
(ut vid.); iudicii X; inditiis 10^D; iudiciis cett.
¶ iudiciis Σ | lenire] M*3Y*Z³; laenire C;
linire Σ^TΠ^HM²Z³ cum M-M; lenis G*(ut
vid.)Xm cum 262; lineret Z*; linis Y²ΘSx;
linies T; praem. et G*XΠ^HYΘZ*TS*mx
cum 262. ¶ al. lenire S². al. linire 6^M | concili-
liari ΣA^L; reconciliare XY*; praem. et CΣT
cum M-M et 6^{BC} | corda CΣm; patrum Π^H
cum 10 | filios Π^H cum 10 | tribui GXYΦ^{RG}
ZS10^D cum 262; tribu x.

11. uiderunt] audierunt Π^HΩ^{M3}. ¶ Rab.
« audierunt » Hug. al. minus recte « audie-

runt » Iac. | in om. Φ^PΘ^M.

12. nam] iam Ω^{M3}. ¶ Rab. « nam »
Hug., item Iac. + uel « iam » Iac. | uita
uiuimus] uitauimus 10^D | morte Y* | autem
om. XΣ^T cum 262 et M-M | nostrum] in
ras. X².

13. helias MY; elias XΣ^Tgrelwst;
elias Σ^C; helyas Ω^{SJ} | qui] m; quidem Ω^Mst |
turbine] Z*³; turbidine AY*Z²; turpitudine
x*; turpine x² | uectus 6. ¶ alii faciunt uer-
sum ibi « tectus est » et ibi « spiritus eius »
Iac. | et (1°) Z*; om. Z² | in (2°) cf. verbum
gr.; om. CXΣ, cf. 6 | helisaco A; heliseo Y;
helyseo SΩa; helisseo G; eliseo XΣΠ^H
glwst; elisaco re; + autem Z² | est om. Δ^Lx |
eius] domini 6^A cum 262, cf. 6^{AL}; + et
Π^HY²Z*S cum 6. ¶ domini Y | non om. x* |
pertinuit x*, cf. 262 (pertinebit) | potentia]
Z*; potentiam AΦ^{RG}Z²Γ^M10^D; praem. in
YΦ^{RG}Z²S10^D | uincit Aa.

14. nec] ne G* | superabit X | illud
10^D | aliquot Π^H*; aliquod x* | et] m;
om. Z* | prophetabit X.

<et CAM | 9. <qui GCAM | <in (2°) GCAM | 10. <qui GCAM | <lenire GCAM | <conciliare
GCM | <et GCAM | 11. <beati GCAM | <et GCAM | 12. <nam GCAM | <post GCAM |
13. ¶ helias CXXI. M; Div. sine num. QZ; <helias GCA | ¶ et (1°) CXXI. Φ; Div. sine num.
AΘΓ^M10^D; <et (1°) GCM | <in (3°) GCM | <et (2°) GCAM | 14. <nec GCAM | <et GCAM.

15 (14) In vita sua fecit monstra
et in morte mirabilia opera
ipsius
16 (15) In omnibus istis non paeni-
tuit populum
et non recesserunt a peccatis suis
Usque dum deiectioni sunt de terra
sua
et dispersi sunt in omnem terram
17 (15) Et relictus est gens perpauca
et princeps in domo David
18 (16) Quidam ipsorum fecerunt
quod placeret Deo
alii autem multa commiserunt
peccata

19 (17) Ezechias munivit civitatem
suam
et induxit in medium ipsius
aquam
Et fodit ferro rupem
et aedificavit ad aquam puteum
20 (18) In diebus ipsius ascendit Sen-
nacherim
et misit Rapsacen et sustulit
manum suam contra illos
Et extulit manum suam in Sion
et superbus factus est potentia
sua
21 (19) Tunc mota sunt corda et
manus ipsorum

15. in uita] cum $\mathfrak{H}$ (praem. καὶ Θ) | 16. populum] populus XA, lectio facilis, cf. Θ | suis]
cum Θ^{SL} | eiectioni ΣA | 18. deo om. Θ | 19. ipsius aquam] cum Θ^{AL} | et (2°)] cum $\mathfrak{H}$ | 20. rap-
sacen] + et abiit CΣ cum Θ , ex revisione recentiori | et sustulit — illos (cf. Θ καὶ ἀνῆγεν) || et
extulit — Sion (Θ^{AL}) | 21. tunc] tibi G*(ut vid.)X.

Desunt LΓ^A(usque ad v. 18, fecerunt); adsunt mx.

15. in mortem Θ^{HA} | opera ipsius] Z*;
operatus est MΦZ²Ψ^DΩarelvst. ¶ operatus
es S² | ipsius] eius Σ^TAQYΘmg cum 262,
ANT-M, M-M | ~ operatus est mirabi-
lia ΩA.

16. in (1°)] praem. et Θm | istis] hiis
x*; his x² | populum = G*CSΛ^LS*; popu-
lus cett. | recesserunt] x² (c resc.); recessit
Ω^S | deiectioni] G*(ut vid.)Z*T*; eiectioni G²ΣΛ^L
Π^HAMΦ^PT²Γ^Mrelvst; abiecti YΦ^{RQ}Z²Ψ^DΩ
ag; deiectioni m; deiectioni Θ. ¶ al. abiecti Θ^M |
de terra — sunt (2°) om. Γ^M* per homoeotel.

17. et (1°)] m; om. Λ^L | pauca Σ; per
qua Θ^A | principes XΣ^CMYΘZ*Ω^Mm |
dauuid Z.

18. quidam] praem. et Z* | deo] m;
domino Σ | ~ commiserunt multa X.

19. ezechias GXΣ; iezechias g; hyeze-
cias C | moniuit T; minuit Θ^AΨ^D | in me-
dio Λ^LΠ^HQY*Θ^AS*x; in medius Γ^A |

ipsius] eius Λ^LΩ^SJmag | aquam (1°)] aqua
Y* | fodiit XAM*; fodiuit m | rupe Y* |
edificabit X.

20. in] praem. et Q | ipsius] eius Ω^M;
suis Ψ^D | sennacherim = GΘ^{HAM}*Γ^M;
sinnacerim A; sinnachirim Z*; senacherim
Γ^A; sennacerip Λ^L; senacherib QΩ^Mst;
sennacerib XΣ^TS*x; sennacherib T*m cett. |
rapsacem YΩxg; rapsacin G*; rabsacen
CXΣΠ^Hmrelvst; rabsacem Θ; rasachem
Λ^L; rapsathem Ω^S; + et (a)biit CΣ cum Θ |
contra (1°) — suam (2°)] m; om. Θ^Axw
cum Θ | et (3°) — sion om. C | in (2°) om.
Λ^L* | syon XΣ^CΛ^LΓ^AΨ^DΩa | superuus Π^H
Γ^M; superus X; super C | facta est x; + in
XΨ^D cum Θ .

21. tunc] m; tum MΘ^{HA}; ibi Z*S*(ut
vid.)x; tibi G*(ut vid.) X cum 262; + tibi
T | mota sunt] m; nota sunt XT*; mota
est S* | ~ corda mota sunt G | et (1°)] in X |

15. <in (1°) GCAM | <et CAM | 16. <in (1°) GCAM | <et (1°) GCAM | <usque CAM | <et
(2°) GCA | 17. <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM | 18. <quidam GCAM | <alii CAM | 19. ¶ eze-
chias XVII. Γ^A; CXXXIII. Γ^A; Div. sine num. AMQΦΘZSΓ^MΨ^D; <ezechias GC | <et (1°)
GCAM | <et (2°) GCAM | <et (3°) CM | 20. <in (1°) GCAM | <et (1°) GAM | <et (et) abiit C |
<et (3°) GAM | <et (4°) GCAM | 21. <tunc GCAM.

et doluerunt quasi parturientes
mulieres
22 (20) Et invocaverunt Dominum
misericordem
expandentes manus extulerunt
ad caelum
et sanctus Dominus Deus audi-
vit cito vocem ipsorum
23 (20) Non est commemoratus pec-
catorum illorum
neque dedit illos inimicis suis
sed purgavit illos in manu Esaiae
sancti prophetae

24 (21) Subiecit castra Assyriorum
et conteruit illos angelus Dei
25 (22) Nam fecit Ezechias quod pla-
cuit Deo
et fortiter ivit in via David patris
sui
Quam mandavit illi Esaias pro-
pheta
magnus et fidelis in conspectu
Dei
26 (23) In diebus ipsius retro rediit
sol
et addidit regi vitam

21. mulieres om. Ⓞ | 22. expandentes (Ⓞ) || extulerunt (Ⓞ) | expandentes] et patentes GCXΣ | ad coelum] cf. Ⓞ⁴⁹³, et Ⓞ infra εξ ουρανου | sanctus (Ⓞ) || dominus deus (Ⓞ) | 23. non est — suis om. Ⓞ | in manus CΣ | sancti om. X cum Ⓞ | prophetae] cum Ⓞ | 24. conteruit] contriuit GA, cf. 46, 21 | 25. in viam GCΣ.

Deest L; adsunt mx.

et doluerunt] m; addoluerunt Θ^A cum 262 | parturientis Φ^GΘ^AΓ^A*M* cum 262 | mulie-
ris Θ^A cum 262 et Ⓞ | ~ mulieres parturien-
tes m.

22. dom.] m; deum XΛ^LΠ^H cum Ⓞ | expandentes] Y*, cf. Ⓞ; et pandentes Q cum ANT-M; et patentes GCXΣΛ^LΠ^HZ* TSx cum 262 et M-M; ***patientes m; et expandentes Ω edd.; patentes Y² | manus + suas Ω^S edd. cum Ⓞ | extul.] m; extende-
runt X | ad] m; in XΘ cum 262 | deus] d** Y* | exaudibit X | cito om. CXΣY²Smx cum ANT-M (1/2), M-M et Ⓞ²⁴⁸ | uoce Y* | ipsorum] in ras. brev. spat. Ω²; eorum Y cum ANT-M (1/2).

23. non] praem. et Z* | commoratus Γ | peccatum Ψ^D | ipsorum Z*ag | illos (r^o) illis Γ^A | purgabit A; probabit X | illos (2°) m; eos Z*relvst | in om. Θ^A | manus CXΣΩ^M*x | esaiae Y; esaiē Π^HAM*Γ^A Ψ^D; esaie Σ^C; esaie Q; esie m ut vid.; esaye X; isaiae Θ^MSgrelvst; isaie Σ^TM²; isaie Λ^L;

ysaie Ωa; isahyae C | sancti] Ω²(in ras.)m; sancte Q; om. XS* cum Ⓞ | prophete Ω² (te in ras.); propheta x | ~ prophete sancti Ω^S.

24. deiecit ΘΩ^MSJ² (de in ras.) edd.; praem. et Z*. ¶ al. subiecit Θ^M, uel « subiecit » Iac. | assiriorum ΣTΓx; asyriorum M*Q | et om. X | conteruit = CXΣΠ^HZ* TSx; contri(u)it cell. | angelos Q* | dei] m; domini XΦ^PSΩarelvst.

25. ezechias GΣ; ezechias X; hezechias C; iezechias m²; iezechias g; iechias m* ut vid. | domino Ω^S. ¶ uel « domino » Iac. | ibit CXΣ^CΛ^LAT*Γ^M* | in viam GCΣT* Ψ^DΩ^SJm | daut Γ^M*; dauuid Z*; om. C cum Ⓞ⁵* | patri Λ^L | ~ patris sui dauid Sx | qua Y*lu | mandabit X | esaias] M*; esayas X; esahyas C; isaia Λ^LM²Θ^Mgrelvst; ysaias Ωa | magnus] praem. et Q* | dei] X² (ei in ras.); domini Sm.

26. ipsius] m; eius Z*Sx | retro om. Σ^T | rediit] Z*²; redit Λ^L*A; rediuit ΦZ² | addit QΩ^M* | uita Y*.

<et (2°) GCAM | 22. <et (r^o) CAM | <expandentes GCAM | <et (2°) GCAM | 23. <non GCAM | <neque GCAM | ¶ sed [...]III. Γ^A; <sed GCAM | 24. <subiecit CM | <et GCAM | 25. <nam GCAM | <et (r^o) GCAM | <quam GCAM | <magnus CAM | 26. <in GCAM | <et GCM.

27 (24) Spiritu magno vidit ultima
et obsecratus est lugentes in
Sion (25) usque in sempiter-
num

28 (25) ostendit futura et abscondita
antequam evenirent

XLIX. ¹ Memoriam Iosiae in com-
positionem odoris factam opus
pigmentarii

² (1) In omni ore quasi mel indul-

cabitur eius memoria

et ut musica in convivio vini

³ (2) Ipse est directus divinitus in
paenitentia gentis

et tulit abominationes impieta-
tis

⁴ (3) Et gubernavit ad Dominum
cor ipsius

in diebus peccatorum corroboravit
pietatem

27. obsecratus] consolatus ΣA, *lectio facilior* | lugentes *om.* G*X | 28. uenirent G*CX, *lectio facilior*.

XLIX. 1. memoriam... factam] *lectio difficilis*, cf. Ⓞ; memoria... facta CΣ; memoria... facti G*X, *forsitan recte*, cf. Ⓞ^s | in compositione GCXΣ | opus] *cum* Ⓞ^a | 2. eius memoria] *cum* Ⓞ | ut] *cum* Ⓞ; *om.* G*(*ut vid.*)CXΣ | 3. diuinitus *om.* Ⓞ | abominationes impietatis] *cum* Ⓞ; ab omnibus (hominibus X) impietates G*X | 4. et] *cum* Ⓞ | ad dominum cor] *cum* ⓄⓄ; dominus ad cor CΣ, cf. *forsitan* Ⓞ | in diebus] *cum* Ⓞ; *praem.* et A *cum* Ⓞ.

Desunt LΓ^a(a v. 2 uini, *partim*, *fol. lac.*); *adsunt* mx.

27. spiritus m | ultimas X | et (o)bsecratus = CΠ^hT*, cf. Ⓞ; obsecratus Xm; et consulatus x; *****atus G*; et consolatus *cell.* *cum* Ⓞ, cf. Ⓞ | legentes Π^h; *om.* G*XT*m | in] Z*m (*ut vid.*); ** G*; *om.* G²Λ¹MY*ΦΘZ²ΓΨ^dae *cum* Ⓞ | syon CXΣ^c Λ¹ΥΓΨ^dΩa | usque in semp.] m; usque in aeternum Q; *om.* Z*x.

28. ostendit] *praem.* et Λ¹Π^hST¹ | ~ et futura Σ^t | abscondit] Z*m; abscondit Σ^tΦZ² | uenirent G*XA¹Π^hY²Θ^aZ* Sm*; eueniret Y*; euenirint Γ^m*; conuenirent T.

XLIX. 1. memoria iosiae in titul. Φ^pΨ^d | memoriam = G²AMQZ*Γ^a; memoria *cell.* | iosie ΣΨ^dΩa; yosie X; iosiae C; iosyae G* *ut vid.* | in co(m)positionem = AYΓt *cum* Ⓞ; in positione Ψ^d; in co(m)positione *cell.* | factam] Y*Γ^m*; facta CΣΛ¹ Π^hΘ^m2Γ^m2Ψ^dΩ *edd.*; facti G*XA¹L*Y² Θ^hAM*Z*TSmx; + est Ψ^dΩ^s. ¶ «facta» Rab. «facti» Hug. | opus] *praem.* in Ω^m | pigmentarii G*x.

2. omne Λ¹*; *om.* C | ore] re M | quasi mel indulc *in ras.* Ω¹2 | dulcabitur Θ^hAM* | ~ memoria eius Θ | ut *om.* G*(*ut vid.*)CXΣQZ*T*mx | conuiuia Y*; uiuio Θ^m*.

3. ipsi QZ*TS* | dir.] m; directum G*QZ*TS*x; directio Y* | diuinitas x | ~ diuinitus directum Z* | in paenitentia] Y*S*; in p(a)enitentiam Y²Z*S²Ω¹*(*ut vid.*)xgt | gentis] Σ^t*; gentes T*; agentis Σ^t3 | et tulit *om.* Γ^m* | abominationes] Y*; abominatione Σ^c*; ab omnibus Θ^mm; ab omni**s G*; ab hominibus XΠ^hY²Θ^hAZ*TSx. ¶ al. abominationes S³ | impietates G*XΠ^h Φ^h*ΘZ*TS*mx.

4. gubernabit X | ad deum XΨ^d *cum ANT-M*, cf. Ⓞ; a domino Q; dominus ad (*om.* T) CΣT | cor] corpus Ω¹ | ipsius] Λ¹*; suum Λ¹sΘ^mw *cum ANT-M* | in diebus] G*Z*m *cum* Ⓞ; *praem.* et G²Λ¹Π^hAMQY* ΦΘZ²ΓΨ^dΩ *edd.* *cum* Ⓞ | in *om.* Λ¹* | corroborabit X | pietatem] T*; pietates T³; impi(e)tatem Π^hΨ^d.

27. <spiritu GCAM | <et GCM | 28. <ostendit GCAM.

XLIX. 1. ¶ memoriam XLVIII. Γ^a; XLVIII. Ω; CXXII. MΦ; *Div. sine num.* QΘZS Γ^mΨ^d; <memoriam GCA | <factam CM | 2. <in (1°) GCAM | <et CM | 3. <ipse CAM | <et GCAM | 4. <et CAM | <in GCAM.

⁵ (4) Praeter David et Ezechiam
et Iosiam omnes peccatum
commiserunt

⁶ (4) Nam reliquerunt legem Po-
tentis reges Iudae
et contempserunt timorem Dei

⁷ (5) Dederunt enim regnum suum
aliis

et gloriam suam alienae genti

⁸ (6) Incenderunt electam sancti-
tatis civitatem

et desertas fecerunt vias ipsius in
manu Hieremiae

⁹ (7) Nam male tractaverunt illum
qui a ventre matris consecratus
est propheta

evertere et eruere et perdere
et iterum aedificare et renovare

¹⁰ (8) Ezechiel qui vidit conspectum
gloriae

quam ostendit illi in curru che-
rubin

5. et (1°) om. G*X cum $\mathfrak{H}$ | 6. nam] cum $\mathfrak{S}$; non G*X | potentis] cf. $\mathfrak{S}$; altissimi X cum $\mathfrak{S}$; potentes C Σ , cf. reges *infra*; potentem A, cf. legem *supra* | regis G*, cf. potentis *supra* | iuda XA, usu *recepto*; + defecerunt X cum $\mathfrak{S}$ (|| contempserunt) | et et timorem dei (|| legem potentis) om. $\mathfrak{S}$ | 7. alienae genti] genti aliae C Σ , cf. $\mathfrak{S}$ | 8. in manus G*X | 9. uentre ($\mathfrak{S}$) || matris.

Desunt LΓ^A(*partim, fol. lac.*); adsunt mx.

5. daut Σ^T ; dauuid Z* | et (1°)] cum $\mathfrak{S}$; om. G*XΠ^HΘZ*TT^Mm cum $\mathfrak{H}$ | ezechiam Σ ; ezechiam Y; ezechiam X; ieze-
ciam $\mathfrak{g}$ | et (2°) om. m | iosia Σ^C ; iosyam a; ihosia C | omnes + reges Ω | admiserunt X | ~ commiserunt peccatum Ω^S .

6. nam] non G*XZ*x; om. Θ m, cf. *infra*. ¶ «nam relinquerunt» Hug. | relin-
querunt XΓ^M; + enim Θ m | legem] m; regem Z*TS* (ut *vid.*); regi x | potentis = G*Λ^LY*S*Ω; potentes G²CΣΠ^HMY² ΦΘZ²S²Γ^MΨ^D; poten[...] Γ^A; potentem A QT; in potentiis Z*; in potentis x; altis-
simi Xm *edd.* cum $\mathfrak{S}$; *praem.* altissimi Θ . ¶ altis-
simi Z³. potentes T. Rab. «altissimi» Hug. uel «potentes» Iac. | regis G*YZ*S*Γ^M Ψ^Dx | iudae] m; iuda XAQΩx *edd.*; + de-
fecerunt XΘ cum $\mathfrak{S}$; + fecerunt m. ¶ Rab. «reges iuda defecerunt et contempserunt» Hug. | regem potentem (*pro* legem poten-
tis) *post* iudae ~ T | et om. m | contempse-
runt om. m* | timore Ψ^D | domini Z*.

7. alienae genti] genti ali(a)e CΣ | alie-
nae] Z*m; alieni Q; aliae S*; alienig(e)n(a)e MYΦZ²S²Γ^MΨ^DΩ *edd.* | genti om. Ψ^D.

8. incenderunt] insederant m ut *vid.* |

electum x | ciuitate Y* | ~ ciuitatem sancti-
tatis Ωa cum $\mathfrak{S}$; + gentes Λ^L*Π^HT²Γ^M. ¶ «gen-
tes» *reprobat* Hug. | deserta Y* | uias ipsius om. Y* | eius Σ^TΛ^LΓ | in manus G*XΠ^HΘT | iere-
miae Ω^Jgrelbst; ieremie Σ^TΨ^DΩ^{MS}a; iherem-
iae CQ; iheremię X; iheremie Σ^C; geremiae x; hiremiae A*; hięremiae Y; hieremiae Λ^L.

9. qui a] quia Ψ^D; quia in Φ^R | a om. Q | matris + eius Z; + eorum Θ^A | est om. Γ^M | euert.] et uertere Φ^GT (ut *vid.*) | et erue Γ^M*; om. Ω^{MS} | eruere et perdere *in ras.* Ω^J². ¶ Rab. «et eruere et perdere» Hug. «et eruere» *non obstantibus* Rab. et ant. *reprobat* Iac. | perdere] predare Σ ; pendere Q* | aed.] m; reaedificare Φ^PΘ | nouare G*.

10. hiezechiel *litt. capit. nigris* M; ezeziel X; ezechihel Π^HΦΘ^{AM}Z²; ezechihel G²; hezeziel Σ^T; hezeziel Q; iezeziel $\mathfrak{g}$; ihezeziel Σ^C; hiezechihel YZ*; hyezechihel C; ezechihel G*; zechias Ψ^D | conspectu Y*Φ^P; *praem.* in Σ^CΦ^P | quam] quem Ω^J | in] Σ^C*; om. Σ^C² | curru S*x | cherubin] Z*; cerubin XΣ^CA*m; cęrubyn S*; cyrubin T; cerufin Σ^T; cęrubin Y; cherupihn x² ut *vid.*; cherubyn C; cherubim Π^HΦΘ^{MS}Ψ^D grelbst; cerubym S²; cherupim x*.

5. ¶ praeter CXXIII. MΦ; *Div. sine num.* ΘZΓ^M; <praeter GCA | <omnes C | 6. <nam GCAM | <et CAM | 7. <dederunt GCAM | <et GCM | 8. ¶ incenderunt CXXIII. M; *Div. sine num.* Q; <incenderunt GCA | ¶ et CXXIII. Φ; <et GCAM | ¶ in *Div. sine num.* Γ^M; <in G | 9. <nam GCAM | <qui GAM | <evertere GCA | <et (3°) GA | 10. ¶ ezechiel *Div. sine num.* AMQ Φ^{GP}ΘZSΓ^M; <ezechiel GC | <quam GCAM.

- 11 (9) Nam commemoratus est inimicorum in imbri
benefacere illis qui ostenderunt rectas vias
12 (10) Et duodecim prophetarum ossa pullulent de loco suo
nam rogaverunt Iacob et redemerunt se in fide virtutis
13 (11) Quomodo amplificemus Zorobabel
nam et ipse quasi signum in dextera manu in Israhel

- 14 (12) Et Hiesum Iosedec qui in diebus suis aedificaverunt domum
et exaltaverunt templum sanctum Domino
paratum in gloriam sempiternam
15 (13) Et Neemia in memoria multi temporis
qui crexit nobis muros eversos et stare fecit portas et seras qui crexit domos nostras

11. benefacere] *praem.* et GX cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | 12. nam] cum $\mathfrak{S}^{AO} 493$ | rogauerunt] cum $\mathfrak{S}^{AO} 493$; rigauerunt CΣ; conroboraerunt A | 13. amplificaret G*(ut vid.)X | in israhel om. $\mathfrak{S}$ | 14. et] cum $\mathfrak{S}$ | hiesum + filius A* cum $\mathfrak{S}$, forsitan recte | templum] cum $\mathfrak{S}^{AL'}$ | domini XA | parati G* ut vid.

Desunt LΓ^A(vv. 11-13); adsunt mx.

11. commemoratus] Z*; commoratus Z² | est + in terra Z² | (i)mbre $\Theta^{HAZ}*\Omega mx$ grelvst; + et GX Θ Z*T_x cum $\mathfrak{S}$ | benefruens m ut vid. | illi Ψ^D | rectes x | uias] *ies m*; dies m² ut vid. | ~ uias rectas Ω^{SJg} .

12. et (1°) om. M | pullulent] M*; pu(l)ulant M²SΩag; pullulancia x; pollent Q | roga(u)erunt = G*(ut vid.)XZ*TS*x cum $\mathfrak{S}$; rigauerunt CΣ; ****b**i sunt m; co(n)roboraerunt cett., cf. $\mathfrak{H}$ | iacob om. x | r***dimerunt Q | in om. $\Theta^A m$ (ut vid.) cum Brev. goth. | uirtutis] m ut vid.; + su(a)e $\Theta\Omega gr$ cum Brev. goth.

13. ampicemus A; amplificauimus Λ^L ; amplificem Ψ^D ; amplificaret Xx; amplific*** G*Z*; amplifica** S* | zorobael a; zorobobel Ψ^D *; iorobabel x; **robabel G* | et om. m ut vid. | ipsi x | quasi] quas x; om. Z* | sinum A* | dextra GΠ^HMS*m a | manus Θm ; om. M | in isr. om. $\mathfrak{w}c$ | in (2°) S*; om. X Λ^L MQ $\Phi\Theta$ Z*S²Ωmagrel $\mathfrak{s}$ | israhel = AM $\Phi^P\Theta$; israel gre $\mathfrak{l}\mathfrak{s}$; isrlh Q; isrl GY

$\Phi^{RG}TS\Gamma^M\Psi^D\Omega xa$; srahel C; srlh XΣm; srl Λ^L ; irl Z; ihl Π^H | ~ (in) isr. manu Y $\Phi\Omega$.

14. et] *praem.* sic $\mathfrak{w}c$ | hiesum Y²; iesum Π^H $\Phi^P\Omega$ grelvst; ihesum CΣ^aa; ihsm Σ^T; ihm X $\Theta^H\Psi^D\Omega^{MS}$; hiesu Y*; + filius Λ^L * (~ iosedech filius) A*Q cum $\mathfrak{S}$; + filium A²Z*Ω edd. $\mathfrak{H}$ | « et iesum filium iosedech » supple « quomodo amplificemus » Hug. | iosedec = GAM* $\Phi^{RG}\Gamma^M$ grelvst; ihosedech C; yosedec X; iosedehc Q; iosedech cett. | edificauerant Ω^2 ; edificauerat Ω^M ; edificauit Λ^L * | dom.] m; domini XAQ; *praem.* a S* ut vid. | parati Θ^AZ *S*mx; parat* G* | in gloria sempiterna GCXΣ Λ^L Π^HAM Q Θ^{HAM} *Z*TTx | gloria S*.

15. et (1°) om. Σ cum $\mathfrak{H}$ | neemia X; nehemia GC; nehemia Y; neemias $\Psi^D\Omega a$; nehemias relvst; neemīā M; neaemiam Λ^L ; neemi A | in memoriam Ψ^D | multis Ψ^D | erexit] fecit Σ | (e)uersus Y*S* | serras G* XY*T_x | domos] Φ^{R*} ; domus XΣ^T*C Λ^L * $\Phi^{R2}S*$ Γx | nostros G* Θ^{A*} .

11. <nam GCAM | <benefacere GCAM | 12. $\mathfrak{H}$ et (1°) Div. sine num. $\Theta^A\Gamma^M$; <et (1°) GCAM | <nam GCAM | <et (2°) C | 13. $\mathfrak{H}$ quomodo Div. sine num. $\Theta\Gamma^M$; <quomodo GCAM | <nam GCAM | 14. $\mathfrak{H}$ et (1°) [...]XIIII. Γ^A; Div. sine num. Θ^{HAS} ; <et (1°) GCAM | <qui C | <et (2°) CAM | <paratum GCAM | 15. $\mathfrak{H}$ et (1°) [...]XV. Γ^A; Div. sine num. $\Theta S\Gamma^M$; <et (1°) GCAM | <qui (1°) CAM | <et (2°) GCAM | <qui (2°) CM.

16 (14) Nemo natus est in terra talis
qualis Enoch
nam et ipse receptus est a terra
17 (15) Et Ioseph natus est homo
princeps fratrum firmamen-
tum gentis
rector fratrum stabilimentum po-
puli
18 (15) et ossa ipsius visitata sunt et
post mortem prophetaverunt
19 (16) Seth et Sem apud homines
gloriam adepti sunt

et super omnem animam in ori-
gine Adam
L. 1 Simon Oniae filius sacerdos
magnus
qui in vita sua suffulsit domum
et in diebus suis corroboravit
2 Templi etiam altitudo ab ipso
fundata est
duplex aedificatio excelsa parie-
tis templi
3 In diebus ipsius remanerunt
putei aquarum

16. nemo — in terra] cf. $\Theta^{SAOL'}$ | talis] *lectio difficilior*, cum Θ ; om. GXA cum Θ^b , forsitan recte | 17. et ioseph] cum Θ^B | natus est] cum $\Theta^{L'}$ | princeps — gentis || rector — populi (Θ) | rector — populi om. C, cf. Θ | 18. et post m. proph. om. Θ , cf. 48, 14 | 19. apud] cf. Θ ; hi G*(ut vid.)X | hominem C Σ .

L. 1. simeon onii A, forsitan recte, cf. $\mathfrak{H}$ | suis om. C Σ | corroboravit + templum A cum Θ ; versio tamen primigenia est templi (v. 2, codices omnes) | 2. duplex] cum Θ^{248} .

Deest L; adsunt mx.

16. talis qualis = C Σ T, cf. Θ ; qualis cett. | enoc Σ A Ψ^D x; enox X; henoch $\epsilon l u s t$ | et om. X Σ T Γ^M m | raptus X | a in ras. Ω^J 2 | terra + sua Φ^P .

17. et ios. om. Θ^A , spat. vac. rel. | et] x² (e resc.); neque ut $\iota u t$; om. Y* | yoseph X; iosep Σ^T ; iosep***h Λ^L ; + qui $\Lambda^L M Y \Phi$ Z²S² $\Gamma^P \Omega$ agrelst. $\mathfrak{H}$ « ioseph qui natus est » Hug. | fratr* Q | gentes x; + et Λ^L 2 | rector — populi om. C ιu cum Θ | populi] m ut vid.; praem. et Θ .

18. et ossa om. Σ^T * | illius Ω^J | inuisitata Ψ^D *; uitata Λ^L * | et — prophetae-
runt om. m cum Θ .

19. seth et sem om. Θ^A , spat. vac. rel. | set $\chi \Lambda^L$ *Y; sedh M*; sed $\Sigma \Lambda^L$ 2 Ψ^D | apud] Y*; hi(i) XY²T*S; ** G*; praem. hii Ω^{MS} ; om. Z*x | homines] hominem C Σ ; omnes XY²S. $\mathfrak{H}$ al. apud homines S². Rab. « seth et sem apud homines » Hug. | in origine] Φ^P *Z*; in (or)iginem $\Lambda^L Y \Phi^{RGP2} Z^2 \Psi^D$ 2; nor-
rigentem Ψ^D * | hadam C.

L. 1. symon CXMY $\Theta^H \Psi^D \Omega^J$; simeon $\Pi^H \Lambda \Omega^S$; symeon Q; om. Θ^A , spat. vac. rel. $\mathfrak{H}$ « symeon » Hug. Rab. ant. « symon » Iac. | onie $\Pi^H Z^2 \Psi^D$ 2 Ωx a; onie $\Gamma \Lambda^L$ 2M² Q² Θ^{AM} ; honiae C; honie Σ ; onii AM*Q*Y² Φ^{RGZ} *TS*; oni $\chi \Lambda^L$ * | filios Ψ^D | sacer-
dus QY* | magnos x, om. Z* cum $\mathfrak{H}$ | qui om. x | suffulcit ιs | et om. Γ^M * ut vid. | suis] m cum τ^{56} ; om. C Σ T | corroborabit X; + templum AMY $\Phi \Theta$ ZS² Ωx edd. cum τ^{56} et Θ (cf. v. seq.).

2. templi om. τ^{56} cum Θ (cf. v. praec.) | **ltitudo Λ^L * | fundatus m | aedificatio] T*; aedifitio T²; + et $\Lambda^L M^2 Y \Phi \Theta^{M2} Z S^2 \Psi^D$ 2 Ω edd. | excelsi Ω edd. $\mathfrak{H}$ Rab. « et excelsi pa-
rietes » Hug. | parietes $\Lambda^L \Omega x$ edd.; p*rie-
tis G*.

3. in] praem. et Z*x | ipsius] suis Ω^M . $\mathfrak{H}$ uel « suis » Iac. | remanuerunt] M*Y*Z*T*; remanerunt Π^H ; hore ma-
nauerunt C; manaberunt X; emanaue-
runt M²Y²Z²T² Ω aglst | putea S* ut vid. |

16. $\mathfrak{H}$ nemo Div. sine num. Θ^{HA} ; <nemo GCAM | <nam GCAM | 17. $\mathfrak{H}$ et [...XVI. Γ^A ; Div. sine num. Γ^M ; <et GCAM | <firmamentum M | <rector GA | 18. <et (τ^0) GCAM | <et (τ^0) GM | 19. $\mathfrak{H}$ seth [...XVIII. Γ^A ; Div. sine num. $\Theta^H \Gamma^M$; <seth GCAM | <et (τ^0) CAM.

L. 1. $\mathfrak{H}$ simon L. Ω ; CXXXV. M Φ ; CXXXVIII. Γ^A ; Div. sine num. $\Theta^{HASM} \Psi^D$; <simon GCA | <qui GAM | <et GCAM | 2. <templi G²CAM | <duplex GCAM | 3. <in GCAM.

et quasi mare adimpleti sunt
supra modum
4 Qui curavit gentem suam et li-
beravit illam a pernicie
5 qui praevaluit amplificare civi-
tatem
Qui adeptus est gloriam in con-
versatione gentis
et ingressum domus et atrii
amplificatus est
6 Quasi stella matutina in medio
nebulae
et quasi luna plena in diebus

suis lucet
7 et quasi sol refulgens sic ille
effulsit in templo Dei
8 (7) Quasi arcus effulgens inter ne-
bulas gloriae
(8) et quasi flos rosarum in die-
bus veris
Quasi lilia quae sunt in transitu
aquae
et quasi tus redolens in diebus
aestatis
9 Quasi ignis effulgens et tus
ardens in igni

3. et om. Θ | adimpleti sunt om. Θ | supra] super A; $\pi\alpha\alpha\alpha$? | 4. curavit gentem suam (Θ) || liberavit illam | illam] illum A | 5. qui (2°) cum Θ^A | adeptus est gloriam (Θ) || amplifi-
catus est (cf. amplificare) | ingressu CΣ, forsitan e lectione primigenia in egressu, cf. Θ | et (2°) om.
 Θ | 6. suis cum Θ^L | lucet om. Θ | 7. et] cum $\mathfrak{H}$ | quasi sol refulgens (Θ) || sic ille effulsit (reful-
sit C) | 8. quasi (1°) cum Θ^A (om. $\kappa\alpha\iota$) | inter neb.] in nebulam G*X, cf. $\mathfrak{H}$ | et (bis) om. Θ |
quae sunt om. Θ | in transitu] cum $\Theta^{SAL'}$ | 9. effulgens et ardens om. Θ , cf. v. 8 | in om. A.

Deest L; adsunt mx.

mare] mane Γ^{M*} | repleti Π^H | sunt om. Ω^S |
super $A\Omega^M$ | domum Ψ^D ; om. Θ^A , spat. vac. rel.

4. qui curabit XA; qui curauit Θ^M ; |
figuravit x. $\mathfrak{H}$ | al. curavit Θ^M | suam om. Ω^{MS} |
liberabit XTT^A | illam] m; illum A $\Theta^H\P^Dx$;
eam $\Sigma^C\Lambda^L\P^H Z^*S\Omega^S$ edd. | perni(ci)e] Y^3Z^* ;
perniciem XS*; periculo Λ^L ; perdi(t)ione Y^2
 $\Phi Z^2\Omega$ edd.; perditione Ψ^D ; perditionem Y^* .

5. ualuit Σ^T | amplificare G*. $\mathfrak{H}$ edi-
ficare Z^2 cum M-M et Brev. goth. | in conuer-
satione] Z^* ; in conuersationem XΠ^HAQY*
 $\Phi Z^2\Gamma$; in conuersione Ω^{MS} cum τ^{56} . $\mathfrak{H}$ Rab.
« in conuersatione » Hug. uel « conuersio-
nem » Iac. | ingressu CΣ^TC; ingressus Σ^{T2}
 $\Lambda^L Q$ cum τ^{56} , M-M, Brev. goth.; in ingressu $x\omega$,
cf. Θ . $\mathfrak{H}$ Rab. « et ingressu... amplificatus est »
Hug. | domorum Ψ^D | amplificauit $\Theta^{AM}\Omega m$
agrelst; amplificabit Θ^H ; amplificatus Y^* .

6. tellam x^* ; stellam x^2 | media Λ^{L*} .

7. et] m cum $\mathfrak{H}$; $\Theta\Omega^M$ cum Θ | reful-
gentes Ψ^D | ~ refulgens sol Ω^M | ipse Π^H |
effulsit — 8. arcus om. Q per homoeoarcton |
refulsit $C\Lambda^L\P^H Y^2\Phi^6\Theta S$ cum τ^{56} , M-M et

Brev. goth.; refulgens Y^*m ; efulsit $\Sigma^T\P^D$ |
templo] conspectu m.

8. quasi (1°) praem. et $X\Lambda^L\P^H\Phi^PT^2$
 Ψ^D cum Θ | effulgens] $S^{*3}m$; effugiens Q;
refulgens $Y\Phi ZS^2\Omega$ edd. cum M-M; reful-
gentes Ψ^D | inter] in G*XZ*Tmx cum Θ ;
om. S* | nebulam G*XTmx cum $\mathfrak{H}$; nebula
 Z^*S^* | quasi (2°) quas x^* | flos rosarum]
florarum x^* | flos] ros XZ† | rosarum] Z^{*3} ;
rosal*** Z^2 | ~ rosarum flos T | ueris]
 Z^*T^*m ; uerus Q* ut vid.; uernis $\Sigma^{G2}\Pi^HY$
 $\Phi Z^2T^2S\Gamma^M\P^D\Omega arelbst$; uerni Σ^{T2} (in ras.)
 Θ^A cum τ^{56} , Resp. Rom., ANT-M, M-M,
Brev. goth.; uer** Σ^C ; + et $T^2\Omega$ edd. cum
 $\mathfrak{H}$ | transitus Γ^M ; transitum m ut vid. | tus]
 $\Pi^{H*}Y^*m$; thus G* $C\Sigma^L\P^H Z^2QY^2\Theta^H TS\P^D$
 $\Omega xagrelst$ | aetatis m.

9. tot. v. om. X per homoeoarcton | eff.] et
fulgens x^* | et + quasi r cum τ^{56} | tus] $\Pi^{H*}m$;
thus G* $CX\Sigma^C\Lambda^L\P^H Z^2QY^2\Theta^H TS\P^D\Omega xagrelst$ |
in om. $\Lambda^L A$ cum M-M et Brev. goth. | igni]
 Θ^{M*} ; igne XΠ^HMY $\Phi\Theta^{M2}ZT^*S\Omega m$ edd.
cum τ^{56} .

<et GCAM | 4. <qui CAM | <et CM | 5. <qui (1°) GCAM | <qui (2°) GCAM | <et (1°) CAM |
6. <quasi (1°) GCAM | <et GCAM | 7. <et GCAM | 8. <quasi (1°) GCAM | <et (1°) GCAM |
<quasi (2°) GCAM | <et (2°) GCAM | 9. <quasi GCAM.

10 (9) quasi vas auri solidum orna-
tum omni lapide pretioso
11 (10) Quasi oliva pullulans
et cypressus in altitudinem se to-
lens
(11) In accipiendo ipsum stolam
gloriae
et vestiri eum consummatione
virtutis
12 (11) In ascensu altarii sancti glo-
riam dedit sanctitatis amictum
13 (12) in accipiendo autem partes
de manu sacerdotum
Et ipse stans iuxta aram circa

illum corona fratrum
quasi plantatio cedri in monte
Libano
14 (12) Sic circa illum steterunt quasi
rami palmae
(13) et omnes filii Aaron in gloria
sua
15 (13) Oblatio autem Domini in
manibus ipsorum coram omni
synagoga Israhel
(14) Et consummationem fungens
in ara
amplificare oblationem Excelsi
Regis

11. cypressus] cum ☉; gyrus G*(ut vid.)X | in altitudine A, cf. ☿ | consummationem A
cum ☉, forsitan recte | 13. de manu] cum ☉²⁴⁸ | monte om. ☉ | 14. sic || quasi (☉) | palmae] in
palma G*X | 15. in ara] cum ☉^L.

Deest L; adsunt mx.

10. quasi] *praem.* et Θ | uasa auri x;
uasa uiri Q | uasi Ω^{M*} | praetiosum Q cum
ANT-M.

11. oliue x* | p(u)llulens Qx* | cipres-
sus ΣΨ^Dα; *****us m; gyrus G*(ut vid.)Z*
S* (ut vid.); girus XT*x; cipressus girus T²;
cedrus Λ^L | in altitudine AΩ^{SJ}ag cum τ⁵⁶ |
etollens m; extollens Ω^S edd. cum τ⁵⁶; + et x.
¶ Rab. « tollens » Iac. | in (2°) om. X | acci-
piendum Y | ipsam x | et (2°) Y*; ut Π^H
Y² | uestiri] Y*; uestire Z*T; uestiret Π^H
S*a; uestis Y² | consummatione] Z*³; con-
summationem XAQYΦΘ^{HAM*}Z²SΩ^Mmst
cum ☉; *praem.* in Ω^{MS}agest. ¶ Rab. « con-
summatione » ant. « consummacionem » Iac.

12. et ascensa X; *praem.* et T* | ascen-
sum YΩ^M; accensu A | altarii = G*(ut vid.)
CΣ^T*C*T* cum τ⁵⁶; altari x; altaris m *cell.*
cum M-M et *Brev. goth.* | sancti om. Y* |
sanctitatis] sanctis x | amictui G*ω; amictu
Q; amicum Γ^{M*}.

13. in om. x | patres A | sacerdotis Z†

cum *Brev. goth.* | iuxta arcam Y; circa aram
Π^H; + circa aram Ψ^D; + et ast cum τ⁵⁶ et
Brev. goth. | circa] iuxta Π^H | corona] Z*³;
coronam Z²Ψ^D | quasi] *praem.* et grel | plan-
tati Σ^{T*} | libano] Θ^{H*}; libani CΣΘ^{H2} cum
τ⁵⁶.

14. circa illum stet.] circumsteterunt Θ,
cf. circumdederunt eum ANT-M et M-M
(1/2) | rama X | in palma XΘZ*T*x cum
M-M (1/2) et *Brev. goth.*; ** palma G*; in
palmae T² | aron x | sua om. S*.

15. autem] m; om. XΘ^{HA} | manibus]
omnibus Z* | eorum Π^HΘ^A | synagogam m |
israhel = AΦ^PΘx; isrlh Q; srahel C; srlh
XΣm; israel Ω^Igrelbst; srl Λ^L; isrlh Q;
ihl Π^H; irl Z; isrl *cell.* | consummationem]
Ω^I*; consumationem Ψ^D; consummatione
CΛ^LΘ^{AM}Ω^{MSJ2}magst cum τ⁵⁶; consumatione
Γ^A; *praem.* in g | fungentes Ψ^D | in ara] Z*;
in aram XΠ^{H*}AYΦ^{RG}Z²SΨ^DΩxag; in (i)ra
CΣm cum τ^{56*} (ut vid.). ¶ uel « in ara »
Iac. | amplificans Λ^L.

10. <quasi GCAM | 11. <quasi GCAM | <et (1°) GCAM | <in (2°) CAM | ¶ et (2°) CXXXXVIII.
Γ^A; <et (2°) GCAM | 12. <in GCAM | <gloriam C | 13. <in (1°) GCAM | <et GCAM | <circa
CM | <corona A | <quasi GCM | 14. <sic GCAM | <et CAM | 15. <oblato GCAM | <et GCAM |
<amplificare GCAM.

16 (15) Porrexit manum suam in libatione
et libavit de sanguine uvae
17 (15) Effudit in fundamenta altarii
odorem divinum Excelso Principi
18 (16) Tunc exclamaverunt filii
Aaron in tubis productilibus
sonaverunt
et auditam fecerunt magnam vocem
in memoriam coram Deo
19 (17) Tunc omnis populus simul
properaverunt

et ceciderunt in faciem super terram
adorare Dominum suum
et dare preces Deo omnipotenti
excelso
20 (18) Et amplificaverunt psallentes
in vocibus suis
et in magna domo auctus est sonus
suavitate plenus
21 (19) Et rogavit populus Dominum
excelsum in prece
usquedum perfectus est honor
Domini
et munus suum perfecerunt

16. in libationem $\Sigma^T A$ | 17. effudit] *cf.* Θ ; et fudit GXA | fundamento altaris $CX\Sigma$ |
18. productilibus *om.* $C\Sigma$ | sonuerunt XA | et] *cum* Φ | 19. properaverunt] *propria*uerunt $C\Sigma$ |
adorare (Θ) || dare preces | 20. auctus est (Θ^{A1}) || suavitate plenus (Θ) | auctus] *actus* $C\Sigma$;
factus A .

Deest L; adsunt mx.

16. libatione] $Y^2\Omega J^2$ (*in ras.*); libationem $\Sigma^T \Lambda^1 \Pi^H AMQY^2 Z^* T^* \Sigma^T \Omega^M$ *cum IS off*; oblacione x ; oblationem X | libabit X YTm ; libabi Π^H *; liberauit G^* | de] *in* Ω^{M8} . ¶ *Rab.* « de » uel « in » *Iac.*

17. eff.] *cum* τ^{56} et *ANT-M*; effundit Σ^T ; et fudit $GXA \Lambda^1 \Pi^H AM\Phi^{P*}$ (*ut vid.*) TS Γx *cum IS off, M-M et Brev. goth.* | in] *ad* Θ | fundamenta] $Z^* S^* m$; fundamentum Θ *cum* τ^{56} , *M-M, Brev. goth.*; fundamento $CX\Sigma \Lambda^1 \Phi Z^2 S^2 \Psi^D \Omega grelst$ *cum IS off et ANT-M* ($^{2/2}$) | altarii = $G^* T^* x$; altari A ; alaris Ω^M ; altaris *m cett.* | odorem M^2 (*em in ras.*) | diuinum] m ; diuino Θ *cum Brev. goth.*; diuini Y | excelsi Y^* | principis Π^H *; principe $\Gamma^M x$.

18. clamauerunt $Q\P^D$; exaltauerunt Θ . ¶ *al.* exclamauerunt Θ^M | fili m ; + *israhel* Θ | *aron* x ; + et a | *prod.*] m ; ductilibus $\Theta \Omega gr$; *om.* $C\Sigma$ | sonauerunt = $GCS \Pi^H Q$ $\Theta Z^* T^* S^* mx$ *cum* τ^{56} , *M-M, Brev. goth.*; sonuerunt *cett.* *cum IS off* | magnum x ; *om.* Θ *cum M-M et Brev. goth.* | ~ uocem *magn(a)m* $X\Sigma^T \Lambda^1 \Omega x^*$ *edd. cum* Θ | in memoria $\Lambda^1 Q$ ΘS^* *cum ANT-M* ($^{1/2}$) | deo] T^* ; domino

$\Sigma^T T^2 \Psi^D gr$ *cum* τ^{56} .

19. omnes populi x | simul] m ; *om.* Σ^T *cum ANT-M* | *proper.*] m ; *propria*uerunt $C\Sigma$; *****rauerunt S^* | ~ *propera*berunt simul X | in faciem *om.* X ; + suam $Y\Theta$ $\Omega^M m$, *cf.* Φ | et adoraerunt x^* ; et adoraue (*pro* adorare?) x^2 | dominum] m ; deum CA^L ; + deum Ωx *edd.* | et dari Y^* ; edare A^* | omnipotentis Q | deo omnipotenti] $Z^* m$; ~ *omn.* deo $Y\Phi Z^2 \Psi^D \Omega$ *edd. cum* Θ .

20. amplificaerunt $\Sigma^C A^* \Gamma^M$; edificaerunt X | in (2°) *om.* Y^* | magnam Y^* | domo] Z^* ; domu XZ^2 | auctus] m ; autus Π^H *; (a)ctus $C\Sigma MQY \Gamma^M \Psi^D$; factus $A\Theta \Omega w$ *cum* τ^{56} et *ANT-M*; auditus X . ¶ *al.* auctus Θ^M | est *om.* Λ^L | sonitus Γ^M | suavitate] $Z^2 S^*$; suauitatem Σ^C ; suauitatis $C\Phi Z^2 S^2 \Omega arelst$ *cum* τ^{56} .

21. et rogabit X ; erogauit Ψ^D | populus — excelsum *in ras.* ΩJ^2 | populus] *praem.* *omnis* Θ *cum ANT-M* | deum Z^* | excelso Y^* | in *om.* Θ^H * | perfectus est] *per*ficeretur a | *pro*fectus Θ^A ; *pre*ceptus Y^* | honor Φ^{P2} (*hon in ras.*).

16. <porrexit $GCAM$ | <et C | 17. <effudit $GCAM$ | 18. <tunc $GCAM$ | <in (1°) A | <sonauerunt M | <et GCA | 19. <tunc $GCAM$ | <et (1°) $GCAM$ | <adorare CM | <et (2°) $GCAM$ | 20. <et (1°) $GCAM$ | <et (2°) $GCAM$ | <sonus C | 21. <et (1°) $GCAM$ | <usquedum $GCAM$ | <et (2°) $GCAM$.

22 (20) Tunc descendens extulit manus suas
in omnem congregationem filiorum Israhel
dare gloriam Deo a labiis suis et in nomine ipsius gloriari
23 (21) Et iteravit orationem suam volens ostendere virtutem Dei
24 (22) Et nunc orate Dominum omnium qui magna fecit in omni terra
qui auxit dies nostros a ventre matris nostrae
et fecit nobiscum secundum suam

misericordiam
25 (23) Det nobis iucunditatem cordis
et fieri pacem in diebus nostris
in Israhel per dies sempiternos
26 (24) Credere Israhel nobiscum esse misericordiam Dei
ut liberet nos in diebus suis
27 (25) Duas gentes odit anima mea
tertia autem non est gens quam oderim

22. a] cf. Θ ; om. CΣA, forsitan recte | 23. suam om. Θ | uolens om. Θ | 24. nunc orate] cum Θ ; plus orauit GX, cf. v. praec. | dominum] deum G cum Θ | uentre (Θ) || matris nostrae | 26. credere] cf. Θ ; crede CΣ | israhel] e v. praec.; om. interpretis cum Θ | esse om. Θ | liberet] sanet GX | nos] cum Θ ; uos GCXΣC | 27. odit (Θ) || quam oderim.

Deest L; adsunt mx.

22. descendens T | suas om. Y | ~ manus suas extulit Ω^s arelvst | israhel = AΦP
Θ; isrlh Q; srachel C; srlh XΣm; israel Ω^J grelvst; srl Λ^L ; ihl Π^H ; irl Z; isrl cett. | deo + srlh X | a] T*m; in ΘT^2 ; om. CΣAM
QΦP cum τ^{56} | in om. Ω^s * | ~ ipsius nomine Θ cum ANT-M | glorificari Z* cum τ^{56} ; gloriam $\Sigma T^2 Q^*$ (ut vid.) | ~ gloriari ipsius X.

23. et om. M* | iterabit Xm; erauit Θ^H *; ***t iterum x*; fit iterum x³ | dei] suam x.

24. nunc = CΣAQwst cum τ^{56} et Θ ; plus m cett.; praem. post Ω^J ; praem. post rursum Ω^{MS} | orate = CΣAQwst cum Θ ; orabit X; orauit m cett. ¶ Rab. «et populus orauit» Hug. Rab. «et post plus orauit» Iac. | dominum = CXΣAQΨ^d* cum $\mathfrak{H}$; d* m; deum cett. cum Θ | omnium] omnipotentis Y*; + potentis Y². ¶ «deum omnium» Hug. alii habent «deus omnium qui» et incipiunt hic versum Iac. | ~ omnium deum Z* | qui] Z*S*m; quia $\Sigma T^2 \Phi^R G Z^2 S^2$ | ~ terra

omni Ω^s * | qui (2^0) et Λ^L | ausit m | nostros + ***** m | a uente Θ^{M*} | matris — nobiscum om. Ψ^{D+} | secundum suam om. m | ~ misericordiam suam Ω^{MJ} .

25. dedit Λ^L ; praem. ut Z² | in (2^0) om. m | israhel = AΦPΘx; isrlh Q; srachel C; srlh XΣm; israel relvst; srl Λ^L ; ihl Π^H ; irl Z; isrl cett.

26. credere] Θ^{M*} ; crede CΣ $\Theta^{M*} T$; ***** Λ^L *; credite Λ^{L2} | israhel = $\Pi^H A$ ΦPΘx; isrlh Q; srachel C; srlh XΣm; israel relvst; srl Λ^L ; irl Z; om. $\mathfrak{S}$; isrl cett.; praem. in $\Theta^{HA} m$ | nobis CΣT*^C | esse om. Z* | ~ dei misericordiam grelvst | ~ misericordiam dei esse nobiscum a | liueret Λ^L ; sanet GXΘZ* mx; sanent Y²S. ¶ al. liberet Θ^M . al. liberet eos S² | nos] m cum Θ ; uos GCXΣCΠ^HΘZ* TSTx; eos $\Lambda^L \Phi Z^2 \Psi^D \Omega^J$; te Q[†]. ¶ uel «nos» Iac. | suis] uestris Π^H .

27. odiit YI^M | tertiam X | gens] m; om. X | quam] m; qua X; quod Y[†]; om. w; + sic Z² | oderit x; *derim ΣC; om. w.

22. <tunc GCAM | <in (r^0) CAM | <dare GCAM | <et CM | 23. <et GCAM | <volens GC | 24. <et (r^0) GCAM | <qui (r^0) C | <qui (2^0) GCAM | <et (2^0) GCAM | 25. <det GCAM | <et GCAM | <in (2^0) GC | <per M | 26. <credere GCAM | <ut GCAM | 27. <duas GCAM | <tertia CAM.

28 (26) Qui sedent in monte Seir et
Filistim
et stultus populus qui habitat in
Sicimis
29 (27) Doctrinam sapientiae et disci-
plinæ scripsi in codice isto
Hiesus filius Sirach Eleazari Hie-
rosolymita
qui renovavit sapientiam de
corde suo
30 (28) Beatus qui in istis versatur
bonis

qui ponit illa in corde suo sa-
piens erit semper
31 (29) Si enim haec fecerit ad omnia
valebit
quia lux Dei vestigium eius est
LI. ¹ ORATIO HIESU FILII SIRACH
Confitebor tibi Domine rex
et conlaudabo te Deum salva-
torem meum
² (1) Confiteor nomini tuo
(2) quoniam adiutor et protector
factus es mihi

28. seir] cum $\mathfrak{H}$ | et (1°) cum $\mathfrak{S}^{AL'}$ | 29. disciplinam A | codice] corde C Σ , cf. de corde suo *infra* | eleazari] cum $\mathfrak{S}^O$, lectio difficilis; om. GXA cum 51, 1, et titulis in capite vel fine libri | 30. bonis om. $\mathfrak{S}$ | semper om. $\mathfrak{S}$.

LI. Cap. 51–52 cum $\mathfrak{H}$ ut *vid.*, sicut et cap. 1–43; cf. cap. 44, 1. | 1. titulum om. X cum $\mathfrak{H}$ | 2. confiteor] cum $\mathfrak{S}$; confitebor CX Σ , cf. v. *praec.* et $\mathfrak{S}^{106}$.

Deest L; adsunt mx(usque ad v. 31).

28. sedent] Θ^{M2} (nt in ras.)m; sedet Θ^H ; sedit Θ^{AZ*} ; sederint X | monte] m; montes G*; montem $\Sigma^T \Lambda^L \Pi^H \Theta^{AZ*} \Psi^D$ | seir] Θ^{M2} (ir in ras.); seyr $X \Lambda^L Q \Theta^{HA} \Psi^D$ Ω^M ; schyr C | et (1°) om. A cum $\mathfrak{S}$ | filistim] G*; filistiim $\Pi^H x$; filystinorum m ut *vid.*; philistim $\Sigma^C M^* T g$; philistiim $\Lambda^L M^* \Phi^{RP} \Gamma^M$ $\Psi^D \Omega^{M2} a$; phylistim $G^2 A \Theta^{HA}$; phylistiim $Y \Phi^G$ $Z \Omega^I$; phylisthim C; philistiim $\Theta^M relbst$; philist[...] Γ^A | et (2°) om. m ut *vid.* | sycimis $X \Lambda^L Q \Phi^{RP2} \Theta^A x$; syc**mis Φ^{P*} ; sychimis $Y \Theta^{HM} a$; sycymis m; siccimis Ψ^D ; sichimis G* $M \Theta^{M2} Z^* \Gamma \Omega grelbst$; sichymis C; simis $\Sigma^T *$.

29. doctrinam — isto] *litt. capit.* S | doctrinae x; om. Θ^A , *spat. vac. rel.* | sapit Ψ^D | disciplinam A | scripsi] $G^* Y^* Z^* S^*$; scri(p)sit $G^2 \Sigma \Lambda^L Y^* \Phi^2 Z^* S^2 \Gamma \Psi^D \Omega$ *edd. cum* $\mathfrak{S}$; scribit M; + uobis T | codice] corde C Σ , cf. *infra* | ihesus C $\Sigma^C Q a$; hiesus Y; ihs $X \Sigma^T \Psi^D \Omega^S$; ihus Θ^H ; ihc Ω^M ; iesus $\Pi^H \Omega^J grelbst$ | syrach C $\Sigma^C S \Omega^S J a$; syrac $X \Lambda^L$; sarach Ω^M ; sirac $\Sigma^T \Pi^H x$; sirahc Q | eleazari = Σ cum $\mathfrak{S}$; haeleazari C; om. *cett.*, cf. *loc. parallela* | ierosolymita $grelbst$; iherosolimita CX Σ ; hye-

rusolimita Γ^A ; herosolymita G*; hierusolimita MT Γ^M ; hierusolymita YZ*S*; hierosolimita $\Lambda^L \Pi^H Q \Phi^P \Psi^D \Omega^J x$; ierosolimita $\Omega^{Ms} a$ | renouabit Ym | sapientia QY* | de om. Ψ^D .

30. beatus + uir Ω^{J2} (in ras.) cum $\mathfrak{H}$ | uers.] m; uersabitur G*Y cum $\mathfrak{S}$; conuersatur X | ponet $\Lambda^L M Q \Theta^{HM} mx$ | illam Txg | eris a.

31. sic enim $\Sigma^T *$ | hoc Θ^{A*} ; om. Y* | dei] d* $\Sigma^T *$; diei X | eius om. Ψ^D | est] eius x; amen Q; + explicit laus patrum x; + amen finit m ut *vid.*; + amen explicit liber hiesu filii syrach Λ^L .

LI. 1. oratio — sirach] incipit eiusdem oratio Λ^L ; incipit oratio salomonis Q; *praem.* incipit $\Sigma S m$; *tit. om.* X Θ^A (*spat. vac. rel.*) Ωa cum $\mathfrak{H}$ | oratio] confessio Y | iesu $\Pi^H Agrelbst$; ihesu C; ihu $\Sigma \Theta^H \Psi^D$ | fili $\Sigma^C *$ (ut *vid.*) AY $\Theta^H S \Gamma^M m$ | syrach CYSm; sirac $\Sigma^C \Pi^H$ | conf.] m cum $\mathfrak{S}$; confiteor $\Sigma^C Z^*$ cum τ , cf. v. 2 | rex] m; + meus $\Theta^{HAM} Z^*$ | te om. Ω^M | deum] Φ^{G*} ; dominum Φ^{G2} | salutare Z*.

2. confiteor = G*AQ Θ cum τ , 414 et $\mathfrak{S}$; confitebor m *cett.* cum 412, *Brev. goth.* et $\mathfrak{S}^{106 157}$.

28. <qui (1°) GCAM | <et (2°) CAM | 29. ¶ doctrinam Div. sine num. $\Theta Z S$; <doctrinam GCAM | <hiesus GCAM | <qui GCAM | 30. <beatus GCAM | <qui (2°) GCAM | 31. <si GCAM | <quia GCAM. **LI.** 1. ¶ confitebor LI. Ω ; CXXVI. M Φ ; CXL. Γ^A ; Div. sine num. GCX Σ AQY $\Theta Z T S \Gamma^M$ Ψ^D | <et CM | 2. <confiteor GCAM | <quoniam CM.

³ (2) Et liberasti corpus meum a
perditione
a laqueo linguae iniquae
et a labiis operantium menda-
cium
et in conspectu adstantium factus
es mihi adiutor
⁴ (3) Et liberasti me secundum mul-
titudinem misericordiae nomi-
nis tui
a rugientibus paratis ad escam
⁵ (3) De manibus quaerentium ani-
mam meam
et de portis tribulationis quae

circumdederunt me
⁶ (4) A pressura flammae quae cir-
cumdedit me
et in medio ignis non sum aestua-
tus
⁷ (5) De altitudine ventris inferi
et a lingua coinquinata et verbo
mendacii
(6) a rege iniquo et lingua iniu-
sta
⁸ (6) Laudavit usque ad mortem
anima mea Dominum
⁹ (6) et vita mea adpropinquans
erat infero deorsum

3. et (2°) cum $\mathfrak{H}$ | mihi] cum $\mathfrak{S}^{248}$ | 4. nominis] *praem.* et Σ^c cum $\mathfrak{S}$ | praeparatis A |
5. portis tribulationis] *lectio difficilis et quae sapit hebraismum*; multis tribulationibus C Σ A cum $\mathfrak{S}$,
forsitan recte | circumdederunt me || 6. circumdedit me ($\mathfrak{S}$) | 6. in medio] cum $\mathfrak{S}^s$ | non] cum
 $\mathfrak{S}^{248}$ | 7. inferni CX Σ | a (2°) om. $\mathfrak{S}$ | et (3°) om. $\mathfrak{S}$ | 8. laudavit] cum $\mathfrak{S}^B$; laudabit GCX |
dominum om. $\mathfrak{S}$ | 9. inferno C; in inferno X Σ A.

Deest L; adest m.

3. et (2°) om. QZ* cum $\mathfrak{S}$ | hoferan-
tibus C cum τ^{70} , ANT-M, Brev. goth. ($\frac{1}{2}$) |
in consp. uastantium YS; in conspec-
tu* astantium Φ^P ; contra adsistentes Θm
cum τ et Brev. goth. | es] est τ | mihi om.
 Σ^T .*

4. me om. Ω^M | misericordiae om. Ω^M ;
+ tu(a)e et (om. Θ^{H2}) $\Sigma^c \Theta m$, cf. $\mathfrak{S}$ | tui
om. M* | a rugientibus Ψ^D ; arguenti-
bus Γ^{M*} | paratis = GCX Σ QZ* Γ cum
412, 414, ANT-M, Brev. goth.; parasti T*;
praeparastis M*; pparati T²; pr(a)epara-
tis cett.

5. quaerentibus Q | et om. X cum $\mathfrak{S}$ |
portis tribulationis = G*X cum Brev. goth.;
portis (porcis a, errore typog.) tribulationum
G² Λ^L MY Φ^{RP} Z²SI Ψ^D a; portis tribulationi-
bus $\Phi^{G^2}m$; portis tribulation Θ^A (*spatio desin.*
vac. rel.); portis tribulationi Φ^{G^2} ; multis
tribulationibus Z* cett. cum 412, 414 et $\mathfrak{S}$.
¶ Rab. «de portis tribulationum» Hug. |

quae] qui a | inuenerunt me Z*; ~ me cir-
cumdederunt Γ .

6. a — me om. Y; *praem.* et Γ^A cum
Brev. goth. ($\frac{1}{2}$) | a] et A | praessura G Λ^L
 Π^{H2} AMS* Γ^A ; pssura Ω^M ; praessuras Π^{H*} ;
preasure Q | sum extuatus X; aestuaui Θ^A
cum Brev. goth. ($\frac{1}{2}$); extuaui m.

7. de alti**tudine Y; *praem.* et T* |
inferi] m; inferni CX Σ Θ^A cum 412, 414 |
a (1°) om. X | inquinata Θ^{A*} | et (2°) —
iniusta om. X Φ^R | uerbo] m; *praem.* a C Σ Λ^L
 Θ Z* Ψ^D Ω edd., cf. $\mathfrak{S}^{248}$ | mendaci C; men-
datio QY; + et A cum 412, 414 | lingua
(2°) l**gua Σ^T *; *praem.* a $\Sigma^T \Theta^A$ Z* Ω^S edd.
cum 412, 414 et Brev. goth.

8. laudavit = $\Sigma \Lambda^L$ AQw cum $\mathfrak{S}^B$;
laudabit m cett. cum $\mathfrak{S}$.

9. erat = G*CT Ω^M ma cum $\mathfrak{S}$; + in
cett. | infero = GT* Π cum $\mathfrak{S}$; inferno C Ω^M a;
in infernum M² Θ^{H2} Z*T² cum 412, 414; in
inferno cett. cum Brev. goth.

3. <et (1°) GCAM | <a (2°) GCAM | <et (2°) GCM | <et (3°) GAM | 4. <et GCAM | <a GCAM |
5. <de (1°) CM | <et GCAM | <6 <a GCAM | <et GCAM | 7. <de CAM | <et (1°) CAM | <et
(2°) C | <a (2°) CAM | 8. <laudavit GCAM | 9. <et GCAM.

- 10 (7) Circumdederunt me undique
et non erat qui adiuuaret
respiens eram ad adiutorium
meum et non erat
- 11 (8) Memoratus sum misericor-
diae tuae Domine
et operationis tuae quae a sae-
culo est
- 12 (8) Quoniam erues sustinentes te
et liberas eos de manibus gen-
tium
- 13 (9) Exaltasti super terram habi-
tationem meam
et pro morte defluenti deprecatus
sum
- 14 (10) Invocavi Dominum patrem
Domini mei ut non derelin-
quat me in die tribulationis
meae
et in tempore superborum sine
adiutorio
- 15 (11) Laudabo nomen tuum adsi-
due et conlaudabo illum in
confessione
exaudita est oratio mea
- 16 (12) Liberasti me de perditione
et eripuisti me de tempore iniquo
- 17 (12) Propterea confitebor et lau-
dem dicam tibi
et benedicam nomen Domini

10. meum] hominum ΣA cum 6; om. 7 | 11. memoratus] cum 6^{S*} | tuae (2°) om. CΣ | est] cf. 6 (της); sunt G*(ut vid.)XA, lectio faciliior, cf. Ps. 24, 6 | 12. de manu CΣ cum 6 | 13. habitationem] οικησιν? | 14. relinquit A | in die] cum 6^{OL'} | meae] om. 6 | et om. 6 | 15. illud CΣA; om. 6 | exaudita] praem. et CΣA cum 6, forsitan recte | 16. liberasti + enim A cum 6 | 17. nomen domini] cum 6; nomen tu(u)m domine A cum 6^{b 248}, forsitan cum R.

Deest L; adest m.

10. ad om. Q*a cum 412 et 414 | ~ ad adiutorium eram Ω^{S*} | meum = G*(ut vid.) CXY²T*S²Y²m; hominum G²Y* cett. cum 412, 414 et 6. ¶ al. hominum S² | et (2°) om. Ω^{S*}.

11. et om. Ψ^D cum 412 et 414 | operationis] Z*S²m; operationes XΘ^{M*}; cooperationis YΦZ²S²Ψ^DΩ^{agel}; coopérationes Z³ | tuae] Θ^{M*}Z²m; om. CΣΛ^LMYΦΘ^{M2}Z²Ψ^D | est] Z²m, cf. 6; sunt XΠ^HAQΘ^{HM2}(in ras.) Z²TΩ edd., cf. Ps. 24, 6; **** G*.

12. erues] M*Q³Θ^{H*}Z*; erue Π^H; eruens Q²Φ^{G*}T^M; eruis Λ^LM²Φ^PΘ^{H2M}Z²Γ^AΩm edd. cum Brev. goth. | sustinentes te] Ω^{J2} (entes te in ras.) | te + domine AQΩ^S edd. cum Resp. Rom. | liberasti TΨ^D | eas Y | de manibus] m; de manu CΣΛ^LS*Ω^{MS}a cum 412, 414 et 6.

13. exaltasti] praem. et Λ^LY²S cum 412 et 414 | sup. terram] in terra Θ | meam om. Σ^C | ~ habitationem meam super terram Λ^L | et — deprecatus in ras. Ω^{J2} | mortem Y |

defluente relvst; defluendi Θ^Am | deprecata Ψ^D; deprecatus Q.

14. relinquit AMΘ^{HAM*} cum 414; delinquit Ω^M | ~ me derelinquat Q | me in die in ras. Ω^{J2} | meae] me S* | adiutorium Qm.

15. tuum + deus X | illum] Π^{H*}M* Y*T*S*; eum XΘ^{HAM*} cum ANT-M et Brev. goth.; illud CΣΛ^LΠ^{H2}AM²QY²Θ^{M2}Z²S²Γ^A Ψ^DΩm (ut vid.) edd. cum 412 et 414 | confessionem A*; confusione T*; + et CΣΛ^L Π^HAQY²Φ^PZ²T²S²Γ^Ω edd. cum 412, 414 et 6.

16. liberasti] praem. et Y*Ω^{SJ} edd., cf. 7; + enim AQ cum 6 | de] a Θ^{HM}Ω^M cum Brev. goth. | et] m; om. Σ^TΘ^A | eruiisti g | me (2°) om. Π^H cum 412 et 414.

17. propt.] propterea meo, vel propter eam eo m ut vid. | confitebor + tibi domine Z*, cf. 6 | et (2°) om. CΣ | nomini Z*arelvst cum Brev. goth.; + tuum Π^HA²Q cum 6^{Lb}; + tum A* | domine Π^HAQ cum 6^{Lb}.

10. <circumdederunt GCAM | <et (1°) M | <respiens GCAM | <et (2°) M | 11. <memoratus GCAM | <et GCM | 12. <quoniam GCAM | <et CAM | 13. <exaltasti GCAM | <et GCAM | 14. <invocavi GCAM | <ut M | <et CAM | 15. <laudabo GCAM | <et CM | <exaudita GCAM | 16. <liberasti GCAM | <et CAM | 17. <propterea GCAM | <et (2°) CAM.

- 18 (13) Cum adhuc iunior sum
priusquam oberrem quaesivi sa-
pientiam palam in oratione
mea
19 (14) Ante tempus postulabam pro
illa
et usque in novissimis inquiram
eam
(15) defloriet tamquam praecox
uva
20 (15) laetatum est cor meum in ea
ambulavit pes meus iter rec-
tum

- A iuventute mea investigabam
eam
21 (16) inclinavi modice aurem
meam et excepi illam
22 (16) Multam inveni in meipso
sapientiam
(17) multum profeci in ea
23 dans mihi sapientiam dabo glo-
riam
24 (18) Consiliatus sum enim ut fa-
cerem illam
zelatus sum bonum et non con-
fundor

18. inquisiui CΣ | in om. CΣ | 19. tempus] templum *forsitan* K, cf. G | defloriet] cf. *vers. copt.*; florebit A; de flore eius K? cf. G | 20. eam] illam CΣ | 21. illam om. G | 22. multam (G) || multum | multum] *praem.* et CΣA, cf. G (*ante multam*) | in eam CXΣA | 23. danti ΣA, *lectio facilior*, cum G | 24. zelatus] *praem.* et CΣ cum G | confundar CXΣ^CA, *lectio facilior*.

Desunt Π^H(a v. 20, pes)L; adest m.

18. sum] essem *wt* | oberrem] Σ^{C*} Y*T*; oberrarem Π^HQΘ^{HM}Γ^AΩ^{SJ*} *edd.*; errem G*Mm; essem X; errarem Λ^{LY}2 Θ^AT^S cum 410-412, 414, ANT-M, Brev. goth.; aberrarem Γ^M. ¶ ant. « oberrem » uel « oberraren (*sic*) » Iac. | quaes.] m; ex-quisiui Z*; inquisi(u)i CΣ; quaesivit Ψ^{D*} | sapit Ψ^D | palam om. T*Ω^M | in] m; om. CΣ | orationem meam S* cum 412 et 414.
19. ante templum *wt* | postulabar S* | pro illam YS*m cum 410, 412 et ANT-M | nouissimum Π^H; nobissimo X cum ANT-M (1/2) et Brev. goth. | eam] m; illam Σ^{C*}; + et Λ^LΠ^HAMQYΦZ²T²SΓ^YΩ^D *edd. cum Brev. goth.* | defloriet = GCXΣT* cum 411 et 412; deflorebit Z*; deflorui Θ^{HAM*} cum 414; defloruit Θ^{M2} cum 410; defloriuit m; floriēt T²S; effloruit *wt*; floreuit Λ^L; florebit *cell.* | tamquam] quasi Ψ^D; iam quasi S; om. Ω^M | p̄cōx MSZ³Γ^Am; p̄cōx XΣΛ^LAQΓ^MΨ^D Ω^J; p̄cōx Φ^RTΩ^{MS}a; p̄cōqua Z*; p̄cōcocax Θ^A; p̄cōcocax Θ^{H2}. ¶ « p̄cōqua » uel « p̄cōx » Hug. Rab. ant. « p̄cōx »

Iac. | uuae S*.

20. in eam Λ^L; + et X | ~ in ea cor meum Ω^S | ambulabit X^m | inter rectum Θ^{H*}; ~ rectum iter Ω^M | a] in a | inuestigabam] T*; inuestigauit T² | eam] illam CΣΘ cum 410-412, 414, ANT-M, Brev. goth.
21. inclinabo Y*; + ego Z* | modicem Γ^{M*}; modicum Z*; modic** m | excipe T | illam] eam Z*.

22. multum X cum 411, 412 et 414 | in meipsum Y*Z*T*; in memetipso a; mihimetipsi Θ^m (*ut vid.*) cum 410-412, 414, 415, Brev. goth. et G | sapientiam = G*XZ* TS*m cum G; + et *cell.* | multum] mult* G* | profici Z*TS*Γ^M | in ea] in eam CX ΣAS*.

23. dans = GCXQZ*T*S*Γ; date Y*; tanti Ω^M; danti *cell.* cum G | sapientiam] T*; sapientiae T² | dabo] T*; om. T².

24. ut fac.] facere Λ^L cum G; *praem.* et m *ut vid.* | illa Θ^A; + et CΣ cum G | et] hut C cum 410, 412 et ANT-M (2/3) | confundor = G*ΣT*T*S*; confundar *cell.*

18. ¶ cum Div. sine num. Q; <cum M | ¶ priusquam Div. sine num. X; <priusquam CA | <palam CM* | 19. <ante GCAM | <et GCAM | <defloriet GCAM | 20. <laetatum est CAM | <ambulavit GC | <a CAM | 21. <inclinavi GCAM | 22. <multam GCM | <multum CAM | 23. <dans GCAM | 24. <consiliatus sum GCAM | <ut M | <zelatus sum GCAM.

25 (19) Conluctata est anima mea in
illa
et in faciendo eam confirmatus
sum
26 (19) Manus meas extendi in altum
et in sapientia eius luxi
27 (20) Animam meam direxi ad
illam
et in agnitione inveni eam
28 (20) Possedi cum ipsis cor ab ini-
tio
propter hoc non derelinquar
29 (21) Venter meus conturbatus est

quaerendo illam
propterea possidebo bonam pos-
sessionem
30 (22) Dedit enim mihi Dominus
linguam mercedem meam
et in ipsa laudabo eum
31 (23) Adpropiate ad me indocti
et congregate vos in domum dis-
ciplinæ
32 (24) Quid adhuc retardatis et
quid dicitis in his
animae vestrae sitiunt vehemen-
ter

25. eam] cf. H | 26. in sapientia] cum archetypo; ignorantias A; insipientiam X cum R ut vid., vel insipientia (plur. neutr.) R cum S | eius] cum S; meas A | luxi] cum S; lux CΣ; inlumi-
nauit A | 27. anima mea G | agnitione] mundatione R? cf. S | 28. ipsis] cum S^{BS} | relinquer
G*X | 30. enim om. S | 32. quid (r°) cum S^{SA 106} | adhuc] στῖ? | et quid] cf. S²⁴⁸ | animae]
praem. et A cum S.

Desunt ΠHL; adest m.

25. conculcata XY cum 410, 412 et
414; conlata C | mea om. G* | in illam GZ*
T*S*m cum 410 (1/2), 412, 414 et 415; cum
illa X; om. Γ^M. ¶ Rab. « cum illa » Iac. |
eam] ea Σ^T; illam MT²Σ^Ψ^D; iam Q; om. T*.
26. in sapientia — luxi] ignorantias
meas inluminavit AQ; + anima mea (cf.
v. 27) et ignorantias meas illuminavit M²
(om. anima mea) Ωagrels. ¶ quidam male
habent « luxit anima mea et ignorantias
meas illuminavit » Hug. | in sapientia = GC
ΣM²Z³Σ^Ψ^DΩagrels; insipientias M*Γ cum
S; in insipientia YΦ^{RG}Z²TS; in insipientia
Φ^P; ignorantiam m; in sapientiam Λ^L;
insipientiam cell. cum 410 et Brev. goth. | eius]
meas Γ^A, cf. A supra, mea Ω^M | luxi] G*T*
S*; lux CΣ; I*** m; luxit G²MYΦZT²S²
Γ^MΣ^Ψ^DΩagrels; inluminavit Γ^A, cf. A supra.
27. animam meam] Z*T*S*; animum
meum Σ^T; anima mea GM*QYΦZ²T²S²
Σ^Ψ^D | meam om. m | ab illam Y* | et om. m |
in agnitionem Ω^{MS}a; in cognitione m ut vid.;
in magnitudine Θ cum Brev. goth. ¶ uel

« agnitionem » Iac. | inueni eam] inu[...] C;
inueniam Y*.

28. cum ipsa Y edd. cum Brev. goth.
et S^{AL'} | relinquer G*XΘHAM*S*m cum
410-412, 414, 415 et Brev. goth.; derelinquor
Q; derelinquatur Ω^M | ~ derelinquatur
non Ω^{M†}.

29. conturbatus est] conturbatur Z* |
illa QY*; eam Θ cum 410-412, 414 et Brev.
goth. | poss.] m; possedi XΣ cum S; pos-
sideo Q*; possede Λ^L* ut vid. | ~ bonam
possidebo Ω^{MS} edd.

30. enim om. st | ~ dominus mihi
Φ^R.

31. adpropiate CA^L*M*m; a(d)pro-
pinquate XΣΘ cum 410-412, 414, ANT-M
et Brev. goth.; adpropriate Ψ^D; aiproiate
Ω^S | in] ad a | domum] Z*; domo YΦZ²
cum AU disc.

32. quid (r°) qui Λ^{L†}Σ^Ψ^D | retardas-
tis Q | dicetis T cum AU spe; degitis Z*;
praem. adhuc Λ^LYT²S cum AU spe | his] m;
+ et AQ cum S | sitiunt AMΓ^A*; sitiuit Y*.

25. <conluctata est GCAM | <et CAM | 26. <manus GCAM | <et GCM | 27. <animam CA |
<direxi GM* | <et CM | 28. <possedi GCAM | <propter GCAM | 29. <venter GCAM | <prop-
terea GCAM | 30. <dedit GCAM | <et CM | 31. <adpropiate GCAM | <et GCAM | 32. <quid
(r°) GCAM | <et M | <animae GCA.

- 33 (25) Aperui os meum et locutus
sum
comparate vobis sine argento
34 (26) Et collum vestrum subicite
sub iugo
et suscipiat anima vestra disci-
plinam
in proximo est enim invenire eam
35 (27) Videte oculis vestris quon-
iam modice laboravi
et inveni mihi multam requiem
36 (28) Adsumite disciplinam in
multo numero argenti

- et copiosum aurum possidete in
ea
37 (29) Laetetur anima vestra in mi-
sericordia eius
et non confundemini in laude
ipsius
38 (30) Operamini opus vestrum ante
tempus
et dabit vobis mercedem ves-
tram in tempore suo
LII. ¹ Et declinavit Salomon genua
in conspectu totius ecclesiae
Israhel

33. argento + sapientiam A, cf. $\mathfrak{H}$ | 34. et (1°) cum $\mathfrak{H}$ | sub] cum $\mathfrak{S}$; om. CXΣA | iugo + eius A cum $\mathfrak{H}$ | enim] cum $\mathfrak{S}^s$ | 35. quoniam] quia CΣA | modice] modicum CXΣA, forsitan recte | 36. in eam G* | 38. uobis] cum $\mathfrak{H}$.

LII. *Hoc capit. om. CΣ cum $\mathfrak{S}$ (Sir.); et in archetypo et in $\mathfrak{K}$ adfuisse videtur, cum $\mathfrak{S}$ (2 Par. 6, 13–22) | 1. declinavit] cum $\mathfrak{S}^l$; inclina(u)it XA, lectio facilior | genua] cum $\mathfrak{S}^B$; + sua A cum $\mathfrak{S}^{AL'}$, forsitan recte.*

Desunt Π^HL ; adest m.

33. sine] T*; in T² | arg.] m; argumen-
to Γ^M * ut vid.; + sapientiam XΣΛ^LAM²QΘ
Z*Γ^AΩage cum 410–412 et 414, cf. $\mathfrak{H}$.

34. subigite T* | sub = G*(ut vid.)Y²Z*
T*S cum AU spe (cod. S) et $\mathfrak{S}$; om. cett. | iugo
+ eius Λ^LAM²QΦ^PΘ^{HM}Γ^AΩag cum $\mathfrak{H}$ |
suscipiet Σ^T cum 410–412 et 414; suscipit m;
suscipiant Y* | ani** G* | uestra] mea Ω^M |
disciplina Y* | inuenire] Θ^A*m; inueniri
Θ^{HA2M}ΩJ cum AU spe (cod. S) | illam Y.

35. uidete] uite m | quoniam = GX
Λ^LΘZ*TSM; quia cett. | modice = TS*
cum 410–412, 414, AU spe et ANT-M; mo-
dicē Λ^Lm; modic* G*; modicum cett. |
elaborauī Z* | inuenimus Ψ^D | mihi om.
Ψ^DΩJ* (ut vid.) | requiem] sapientiam Ω^{M†} |
~ requiem mihi multam Λ^L.

36. in] T*; om. T²S* cum AU spe |
argento Γ^{M2}; argumenti Γ^{M*}(ut vid.)a | in eam
G*T*S* cum 414 et AU spe (codd. MP*CR).

37. in misericordiam Σ^T | confunda-
mini $\mathfrak{w}$; fundemini A* | in laudem Σ cum

411 et 412 | ipsius] eius Z*Ω^{sa}.

38. ante] in Z* | tempore suo] m;
+ amen ΩJ; + hucusque in grecis habe-
tur Λ^L (cf. 50, 31); + explicit confessio
hiesu Y; + explicit oratio hiesu filii sirach
Φ^GZ²; + explicit liber hiesu (ihu Γ^A) filii
sirach ecclesiasticum salomonis Γ.

Post v. 38 subscriptionem praebet ΣΘ^HZ²
ΩJ, cf. 52, 13.

LII. *Totum cap. quod etiam in 2. Paral.
6, 13b–22a legitur, hic om. CΣΘ^{HA}Ωgrelvsc
cum $\mathfrak{S}$; illud obelis signavit Z².*

1. et declin. — et dixit litt. capit.
scribit G; praem. oratio salomonis Φ^{GP}ΓΨ^D,
cf. capitula Aa 126 et Ab 141; praem. incipit
oratio salomonis QY; praem. et inclinauit
salomon litt. capit. M | declinauit] Z*; de-
clinabit m; inclinauit Λ^LAMQY*Φ^ΘMZ²
Γa; inclinabit X | salamon Am (ut vid.) |
genua = GXm cum $\mathfrak{S}$; + sua cett. | ecclesia
Λ^L | israhel = YΦ^Pa; irhl Q*; isrlh Q²;
isrlh M; srlh Xm; srl Λ^L; irl Z; isrl cett.;

33. <aperui GCAM | <comparate CAM | 34. <et (1°) GCAM | <et (2°) CAM | <in GCAM |
35. <videte GCAM | <quoniam G | <et CAM | 36. <adsumite GCAM | <et CAM | 37. <laetetur
GCAM | <et GCAM | 38. <operamini CAM | <et CAM.

LII. 1. ¶ et declinavit CXXVII. MΦ; Div. sine num. GXQYΘ^{MSI}Ψ^D; <et declinavit AT.

- et aperuit manus suas ad caelum
et dixit
2 Domine Deus Israhel non est tibi
similis Deus in caelo sursum
neque in terra deorsum
3 Qui custodis testamentum tuum
et misericordiam pueris tuis
euntibus in conspectu tuo in
toto corde
4 Servans puero tuo David quae
locutus es illi
et locutus es in ore tuo et in ma-
nu tua supplesti quasi dies iste
5 Et nunc Domine Deus Israhel
custodi puero tuo David quae

- locutus es illi dicens
non deerit tibi vir a facie mea
sedens in throno Israhel
6 Verum si custodierint filii tui
manum suam
ut in praeceptis meis ambulent
sicut ambulaverunt in con-
spectu meo
7 Et nunc Domine Deus Israhel
creditum est verbum quod lo-
cutus es puero tuo David
8 Quoniam si vere habitabit Deus
cum hominibus in terra
9 Si caelum caeli non sufficit ve-
rum domus quam aedificavi

2. sursum et deorsum] cum versione veteri Paral. et loco parallelo, 3 Reg. 8, 23; om. Θ | neque] et X cum $\mathfrak{K}$? (ut vid.) et Θ | 3. tuum om. Θ | 4. seruans] φυλαξας? | in manu tua] cum $\mathfrak{D}$ | 5. dauid] cum Θ^B ; om. G; + patri meo A cum $\Theta^{ANL'}$ | 6. manum suam] legem meam A; uiam suam $\mathfrak{K}$? cf. Θ | praeceptis] εντολαις? | ambulauerunt] επορευθησαν | 7. creditum est] ετιστενθη? praem. ecce X, forsitan cum $\mathfrak{K}$, cf. Θ | 9. si caelum caeli] cum Θ^1 | sufficiat A cum Θ^{19} | uerum] cum loco parallelo 3 Reg. 8, 27.

Desunt II^HLY(a v. 7); om. CΣΘ^{HA}Ωgrelb^{sc}; adest m.

praem. in G*; praem. et Λ^L | ap.] aper** Θ^{M*} ;
+ expandit Ψ^D | manum suam Θ^{M*} ut vid.

2. israhel = $\Phi^P\Theta^M$; isrlh Q; srlh Xm;
srl Λ^L ; irl GZ; isrl cett. | tibi] tui m | ~ simi-
lis tibi (tui m) $\Gamma^M\Psi^Dm$ cum Θ | deus (2°)
om. S cum PS-VIG Var | neque] m; et X cum Θ .

3. custodisti m | tuum] m; om. Z*
cum Θ | et misericordiam om. Z; + tuam Λ^L
MS Γ^M cum $\Theta^{127\ 158}$.

4. dauuid Z* | locutus est (1°) Γ^{M*} | illi]
 Λ^1m ; mihi Λ^1 | locutus est (2°) T; inloquutus es
Z*; + illi X | in ore] m; in corde Λ^L . ¶ in ore
 Λ^L | in manus tuas Q, cf. Θ ; manu tua X | sup-
plesti] Z*S*m; i(n)plesti MY Φ Z²S² Ψ^D a. ¶ al.
implesti Θ^M | quasi] sicut Y* | dies isti AS*.

5. israhel (1°) isrlh Q; srlh Xm; isrl
GY Φ ^{RG}T Σ Γ^D ; srl Λ^L ; irl Z | dauid] cum
 Θ^B ; om. G Λ^L m; + patri meo AMQY Φ Θ^M
Z²S Γ^D Ψ^D a cum Θ^A | israhel (2°) = A; isrlh
Q; srlh Xm; srl Λ^L ; irl Z; isrl G² cett.; om. G*.

6. uerum] $\Theta^{M*}Z^*S^*m$; ueru(m)ta-
men MY Φ $\Theta^{M2}Z^2S^2\Gamma^D$ a | custodierint] Θ^{M2}

(int in ras. lat. spat.) | manum = GXZ*Tm;
legem cett. | suam = GZ*Tm cum Θ ; tuam X;
meam cett. | ut] et Λ^L YS*ma | meo (sine add.)
= GZ*Tm cum Θ ; patres tui X; fideles cett.

7. israhel = A $\Phi^P\Theta^M$ a; isrlh Q; srlh
Xm; irl Z; om. Λ^L ; isrl cett. | creditum]
praem. ecce X | dauuid Z*.

8. si] sic m ut vid. | habit. = GXAZ*m;
habitabis Z²; habitat Γ^M ; habitauit cett. | deus]
Z*m; dominus T; om. Z² | in terram X Φ^G .

9. si — uerum] m; si caelum caeli non
sufficiat tibi quanto magis in ras. brev. spat.
 Θ^{M2} | si cael. caeli] si enim celum et celi
celorum te capere non possunt Γ^A | sufficit
= GZ*Tm; sufficiat XAQ Γ cum Θ^{19} ; suf-
ficient M* Φ Θ^{M2} (rescr.)a; sufficiunt M²S² Ψ^D ;
sufficient Λ^L Z² cum Θ ; suffici*** S*; + tibi
M Φ $\Theta^{M2}Z^2S^2\Psi^D$ a cum Θ | uerum] illi uerumta-
men Z*; quanto magis M Φ Θ^{M2} (rescr.)Z²S² Γ^A
 Ψ^D a; om. S* | ~ quanto mag. non sufficiat
 Γ^A | domus] m; + h(a)ec Λ^L M Φ $\Theta^{M2}Z^2S^2\Gamma^A$ a;
+ hoc Ψ^D | aedificau] m; + nomini tuo Z*.

<et (2°) AMT | 2. <domine GAMT | <neque GMT | 3. <qui GAMT | <euntibus GAM | 4. <ser-
uans GAMT | <et (1°) GAM | <et (2°) M | 5. <et GAMT | <custodi G | <non AMT | 6. <verum
GAMT | <ut GA | 7. <et GAMT | 8. <quoniam GAMT | 9. <si GAMT | <(quanto) M.

¹⁰ Et respicias ad orationem pueri
tui
et praecationem Domine ut ex-
audias placationem orationis
quam puer tuus orat coram te
¹¹ Ut sint oculi tui super domum
hanc die et nocte
in locum quem dixisti invocari
nomen tuum
et exaudias orationem quam

puer tuus orat in hunc locum
¹² Et exaudias praecationem pueri
tui et populi tui Israhel
si oraverint in loco isto
¹³ Et exaudias in loco habitationis
de caelo
et exaudias et propitius sis si
peccaverit vir iuxta te.

EXPLICIT LIBER HIESU FILII SIRACH

10. et (1°) cum Θ ; sed A | praecationem + meam X cum Θ | placationem] cum loco parallelo 3 Reg. 8, 28 (τεροψευος) | orationis om. $\mathfrak{K}$? cf. 3 Reg. 8, 28 | coram te] cum $\mathfrak{H}$; + hodie A cum Θ | 11. oculi tui + aperti XA cum Θ , forsitan recte | et (1°) ac XA, secundum usum Hieronymi | et (2°) cf. v. seq.; ut $\mathfrak{K}$? cf. Θ | 12. orauerit A | in locum istum $\mathfrak{K}$? cf. Θ .

Desunt Π^{HLY} ; om. $\text{C}\Sigma\Theta^{\text{HA}}\Omega\text{grel}\text{b}\text{stc}$; adest m.

10. et (1°) $\text{Z}^*\text{S}^*\text{m}$; sed $\text{AMQ}\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Gamma\Psi^{\text{D}}\text{a}$ | respicias] Z^*m ; respicies ΦZ^2 ; respiciens Ψ^{D} | pueri] serui a | praec.] m; deprecationem XQa ; praem. ad Q, cf. Θ ; + meam X cum Θ ; + eius a; + deus $\Phi\text{Z}^2\text{S}^2$ | dom. ut ex.] m; domine exaudias S^* ; ut exaudias X | $\sim$ ut ex. dom. $\Phi\text{Z}^2\text{S}^2\Psi^{\text{D}}\text{a}$ | plac. orat.] m; orationem X | puer] m; seruus S | te] om. G^* ; + (h)odie $\text{AMQ}\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Gamma\Psi^{\text{D}}\text{a}$.

11. tui] m; + aperti $\text{XA}\Theta^{\text{MS}}$ cum Θ | $\sim$ hanc domum X | die (a)c nocte $\text{X}\Lambda^{\text{L}}\text{A}$ $\text{Q}\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Psi^{\text{D}}\text{a}$; + et Q | in locum] M^*m ; in loco $\text{M}^2\Theta^{\text{MZ}}\Gamma^{\text{A}}$ | quem] m; in quo $\text{Z}^*\Gamma^{\text{A}}$; que Z^2 | inuocare Ta ; inuocaui Φ^{G} | exaudies Ψ^{D} | orat.] praecationem Φ^{G} , cf. v. seq. | in hunc locum] $\text{M}^*\text{Z}^*\text{S}^*$; in hoc loco $\text{M}^2\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Gamma^{\text{A}}$; in loco hoc m.

12. et (1°) Z^* ; om. $\Phi^{\text{G}}\text{Z}^2$ | deprecationem Q; orationem X, cf. v. praec. | pueri tui et om. Z^* | israhel = $\text{A}\Phi^{\text{GP}}\Theta^{\text{M}}$; isrlh Q; srlh Xm ; srl Λ^{L} ; irl Z; isrl cett. | orauerint] $\text{Z}^*\text{S}^*\text{m}$ cum Θ ; orauerit $\text{AMQ}\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Psi^{\text{D}}$ | in locum istum X cum Θ .

13. et (1°) ut X | exaudias (1°) Z^*

S^* ; exaudies $\Phi^{\text{RP}}\text{Z}^2\text{S}^2\Psi^{\text{D}}$; + praecationem Φ^{P} | in locum X | habit. + tue domine X, cf. Θ ; + deus israhel Φ^{G} | in caelo Γ | et (2°) om. $\text{X}\Lambda^{\text{L}}$ | uir + ad proximum suum (ex tuum) Z^* cum Θ | iuxta te] $\Theta^{\text{M}*}$ (ut vid.) S^* ; in te $\Phi\Theta^{\text{MZ}^2}\text{S}^2\Psi^{\text{D}}\text{a}$; coram te Z^* ; + amen GX . ¶ uerba haec superflua sunt hic Z^2 (om. Z^2).

Explicit liber hiesu (iesu M) filii sirach (syrach M) = GMZ^2 (post 51, 38) Ψ^{D} ; explicit liber ihu fili syrac iherosolimite X; finit (explicit Σ^{C}) liber ihu Σ (post 51, 38); explicit liber (om. T) ecclesiasticum (-cus Ω^{I} ; + salomonis A) $\text{AT}\Omega^{\text{J}}$ (post 51, 38); explicit liber ecclesiasticum habet uersus numero $\text{I}\text{D}\text{C}\text{C}\text{C}$ ΦZ^2 (post 52, 13) Γ [explicit Φ^{RP} ; ecclesiasticus Φ^{P} , + deo gratias Γ ; habet om. $\Phi^{\text{P}}\text{Z}$; numerus Γ^{A} , om. Φ^{GP} ; $\sim$ hab. u. n. $\text{I}\text{D}\text{C}\text{C}\text{C}$ ante explicit Γ^{M}]; explicit Θ^{H} (post 51, 38); finis g; explicitum salomonem secundum hebreum S; explicit deo gratias semper Λ^{L} ; explicit de libro ecclesiaste x (post 43, 22, in fine excerptorum); una linea erasa Z^* ut vid.; sine subscriptione CQ (spatio relicto; cf. 43, 37) $\Theta^{\text{AM}}\text{are}\text{lb}\text{stc}$.

10. <et (1°) GAMT | <et (2°) GA | <ut M | <quam GM | 11. <ut GAMT | <in (1°) GAM | <et (2°) AMT | 12. <et (1°) GAMT | <si MT | 13. <et (1°) GAM | <et (2°) AM | <si M.

Index Codicum et Editionum

(*Ge. l. seu Sangermanense latum*) Parisinus lat. 11553. S. IX.

(*Cavensis*) Cavensis, Abb. 1 (14). paulo post 850.

(*Complutensis*¹) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. X.

(*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. ante 988.

(*Complutensis*²) Matritensis, Univ. Centr. 32. S. X.

(*Legionensis*³) Legionensis, S. Isidori. a. 960.

(*Casinensis*) Casinensis, Abb. 553. S. XI in.

(*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. ca 700.

Londiniensis, Egerton. 1046. S. VIII.

(*Maurdranni*) Ambianensis 12. ante 780.

(*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E 26. inf. ca 900.

(*Tegernseensis*) Monacensis lat. 18036. S. IX.

(*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. ca 835.

(*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. ante 843.

(*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. ca 880.

(*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. ca 800.

(*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. ca 800.

(*Mesmianus*) Parisinus lat. 9380. ca 800.

Metensis 7. ca 800.

Salisburgensis, Abb. S. Petri A. IX. 16. S. VIII.

(*Weingartensis*) Stuttgardiensis H. B. II. 35. ca 800. (*Sap.*).

(*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 28. S. IX in.

(*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. inf. S. X.

Modoetiensis, Capituli A. 2. S. IX ex.

(*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. ca 1100.

(*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. ante 1231.

(*Universitatis seu Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.

(*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16721. ca 1250.

fragm. in cod. Aurelianensi, Bibl. Civit. 19 (16). S. VI ex. (*Sap.*)

fragm. e cod. rescripto Sangallensi, Abb. 194. ca 700.

fragm. in cod. Veronensi, Capituli IV (4). post 450. (*Sap.*).

fragm. in cod. Mediolanensi, Ambros. D. 30. inf. S. VII. (*Sir.*).

fragm. in cod. Taurinensi F IV 1. fasc. 17. S. VIII. (*Sap.*).

fragm. unc. e cod. rescripto Monacensi lat. 19105. S. VII. (*Sir.*).

Codex d ut edidit A. DOLD, 1928.

florilegii fragmenta in cod. Vaticano, Barberiniano lat. 671. post 750.

Sangallensis, Abb. 11. ante 781.

fragm. in cod. Veronensi, Capituli I (1), Append. S. VI in.

fragmentorum codex Monacensis lat. 29158b. ca 800.

Editio princeps, 42 lin. dicta, Moguntiae(?), a. 1452(?).

Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.

Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.

Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.

Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.

Codex Carafianus (Vaticanus lat. 12959), ubi lectionem I immutatam servat.

Codex Carafianus, ubi lectionem I mutat.

Editio Sixti V, Romae, a. 1590.

Editio Clementis VIII, Romae, a. 1592.

g. Correctorium Hugonis a S. Caro (*in cod. Vatic. Ottob. lat. 293*, S. XIII-XIV).

